

Orijinal Soru: Temel Bilimler 1

1. On beş yaşındaki hasta kalçadan kesici-delici alet yaralanması nedeniyle acil servise getiriliyor. Yapılan muayene ve tetkiklerde musculus piriformis'in üst tarafından derine doğru ilerleyen bir kesi olduğu tespit ediliyor.

Bu hastada aşağıdaki yapılardan hangisinin hasar görmesi en olasıdır?

- A) Nervus cutaneus femoris posterior
- B) Nervus gluteus inferior
- C) Arteria pudenda interna
- D) Nervus ischiadicus
- E) Arteria glutea superior

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

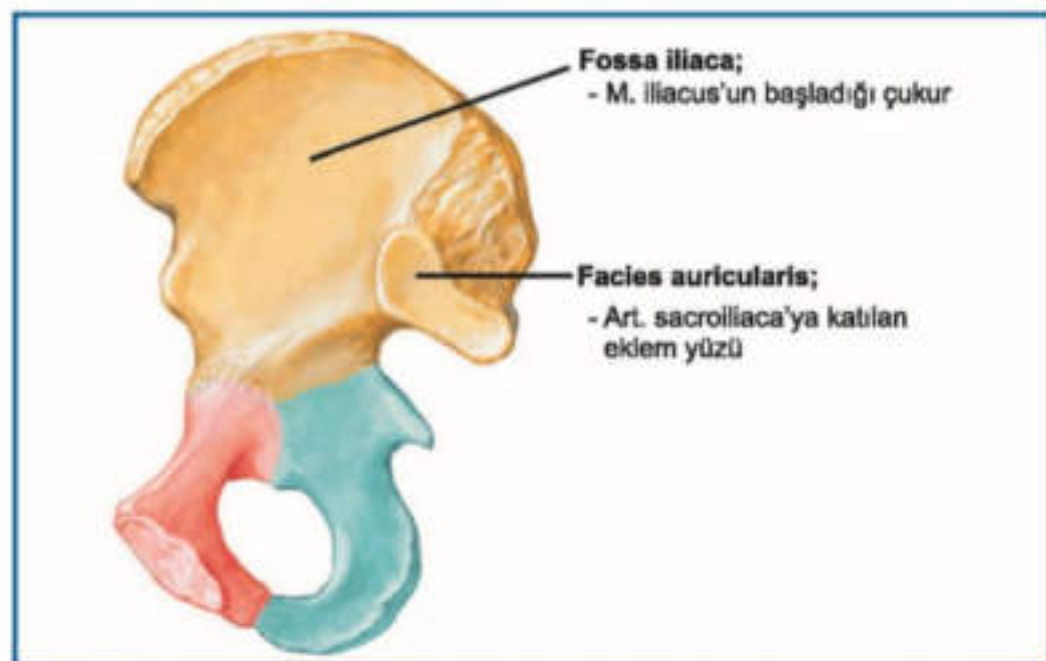
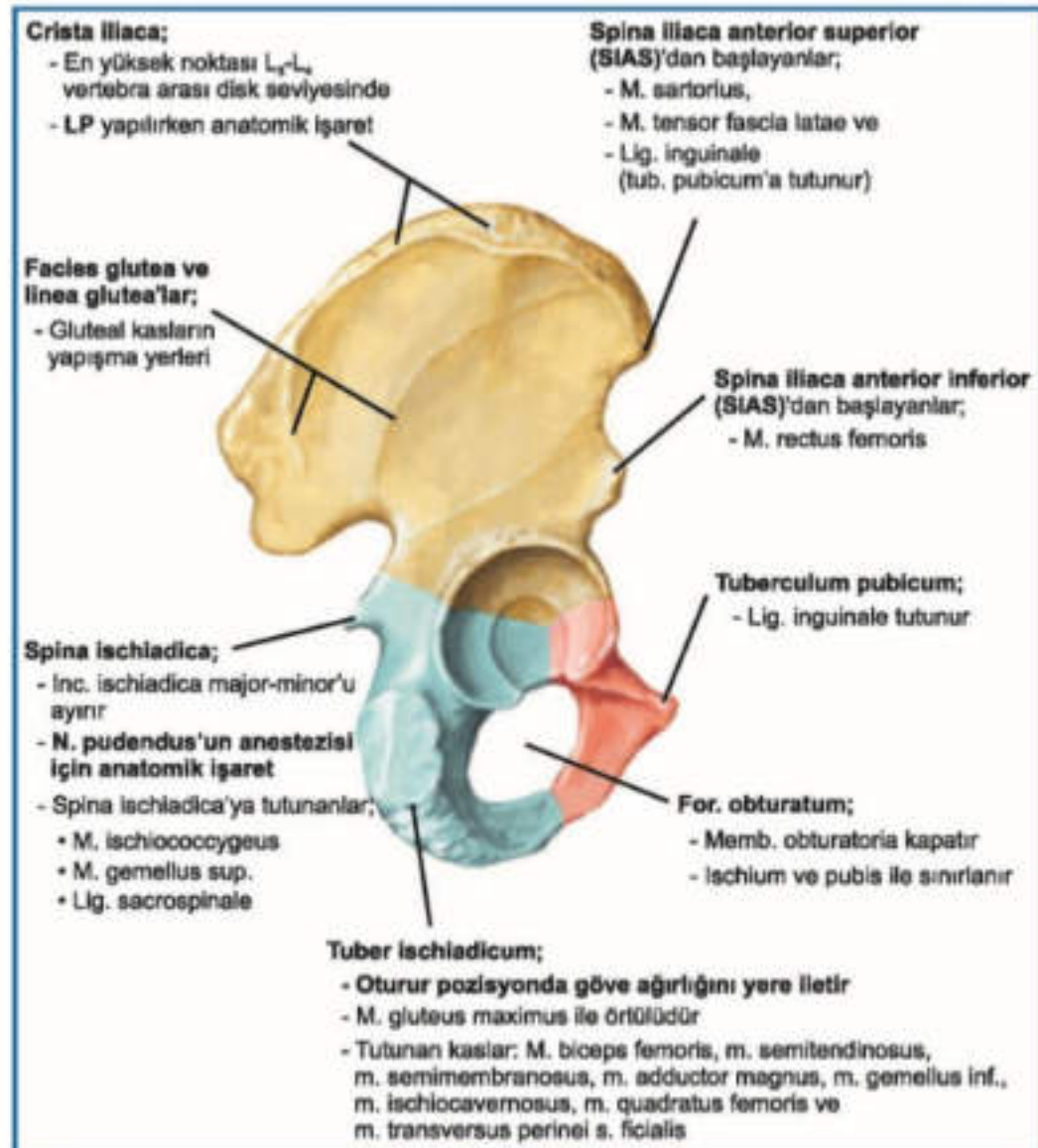
SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

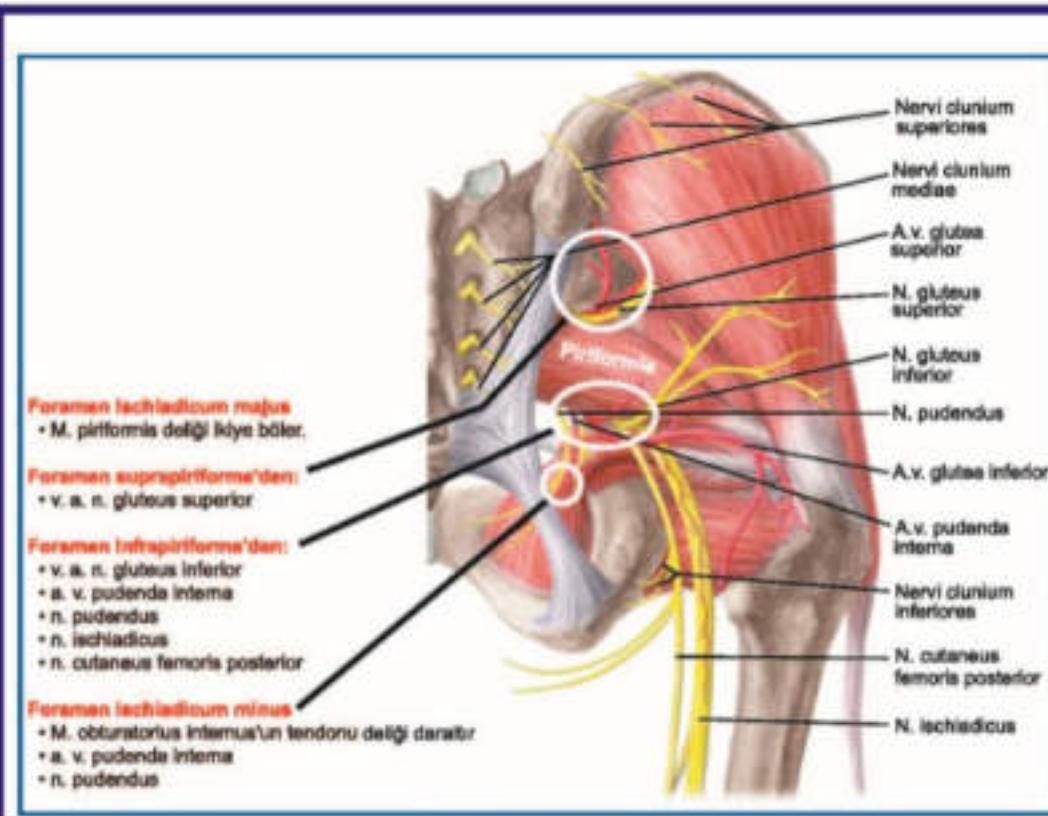
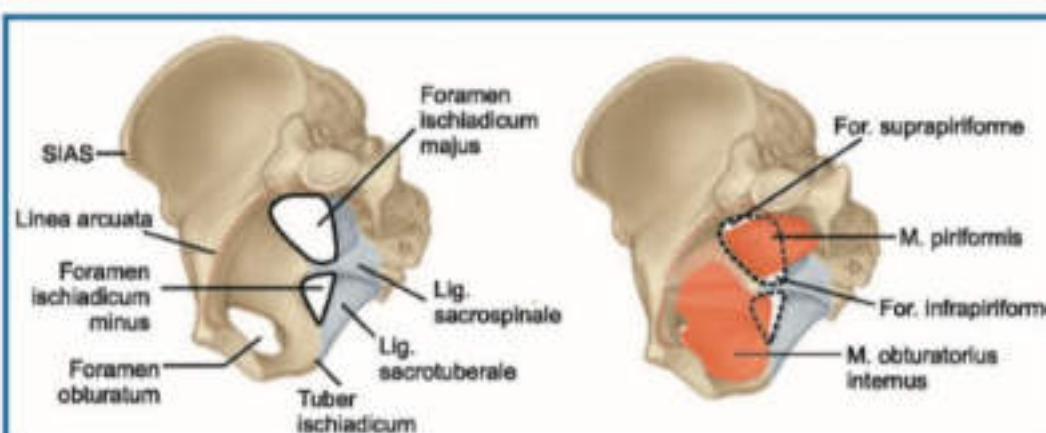
Resimde de görüldüğü gibi musculus piriformis'in üzerinde (foramen suprapiriforme'de) bulunan yapılar yazılmış durumda, sonrasında sadece soruyu cevaplamak kalıyor.

PELVİS KEMERİ ve ALT EKSTREMİTE KEMİKLERİ

OS COXAE

- **Lig. sacrospinale;**
  - For. ischiadicum majus ve minus'u ayırır
  - Vagina'nın askı ameliyatlarında kullanılır.
- **Lig. pectineum (Cooper ligamenti);**
  - Mesane'nin askı ameliyatlarında kullanılır

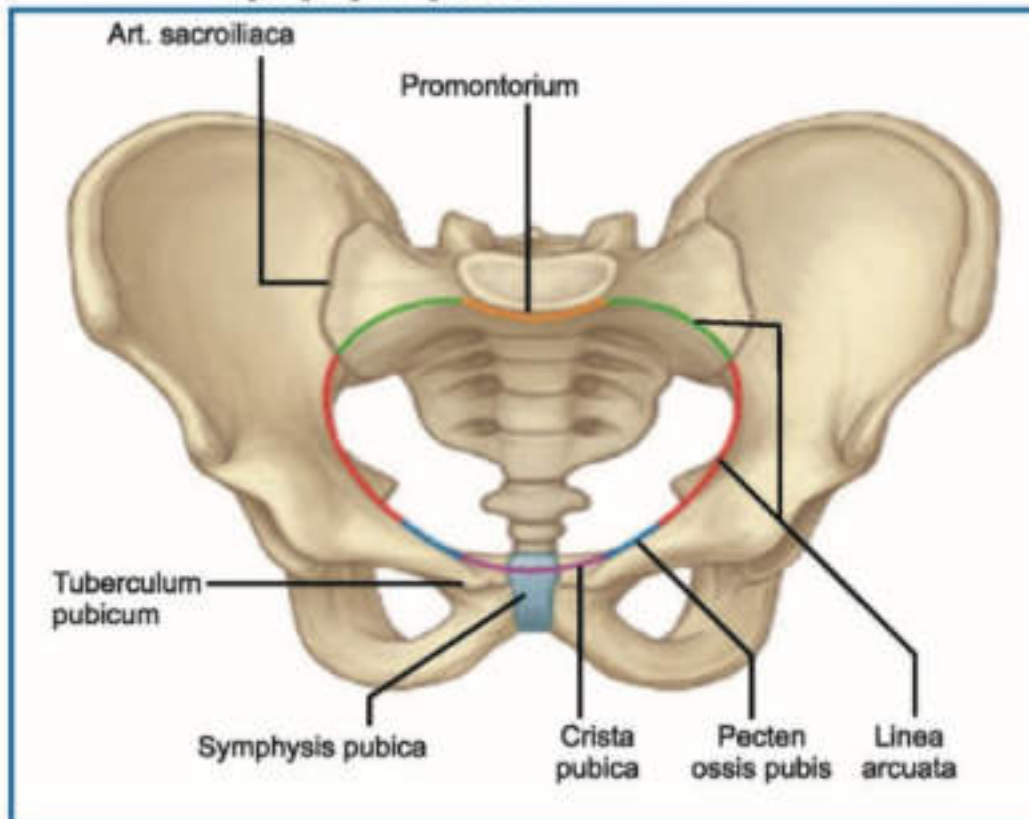

Temel Bilimler 1. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 002

majus'tan hem de for. ischiadicum minus'tan geçer. Bu damar sinir paketi daha sonra m. obturatorius int. ile fasyası arasındaki **canalis pudendalis** (Alcock kanalı)'ten geçerek perineum'da dağılır.

Linea terminalis;

- Apertura pelvis superior'un sınırı
- Pelvis major ile pelvis minor arasındaki sınır
- Geçtiği anatomik yapılar;
  - Promontorium
  - Linea arcuata
  - Pecten ossis pubis
  - Crista pubica
  - Symphysis pubica

Conjugata vera obstetrica (10,5 cm);

- Promontorium ile symphysis pubica'nın arka yüzünün en çıkıntılı noktası arasında
- APS ile ilgili en dar mesafe
- **Gebelikte boyutu değişmeyen tek mesafe**

Conjugata diagonalis (12-12,5 cm);

- Promontorium ile symphysis pubica'nın alt kenarı arasında
- **Vaginal tuşe ile ölçülebilen tek mesafe**

Os ischium

Tuber ischiadicum: Lig. sacrotuberale yapışır

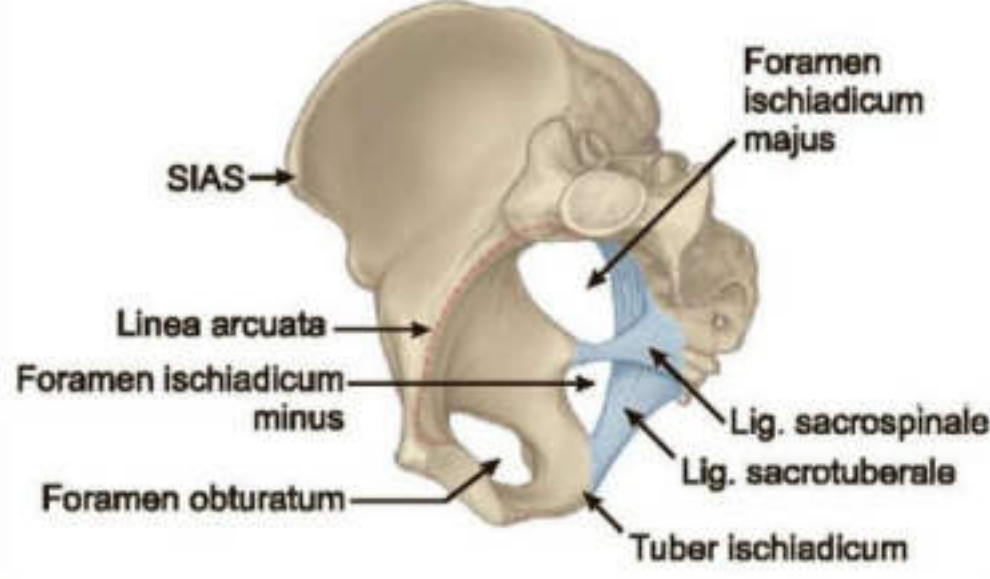
Spina ischiadica Lig. sacrospinale yapışır. Nervus pudendus anestezisi için anatomik bir işaretir.

Spina iliaca anterior superior: (SİAS)

- M.sartorius
- M.tensor fascia lata
- Lig.inguinale

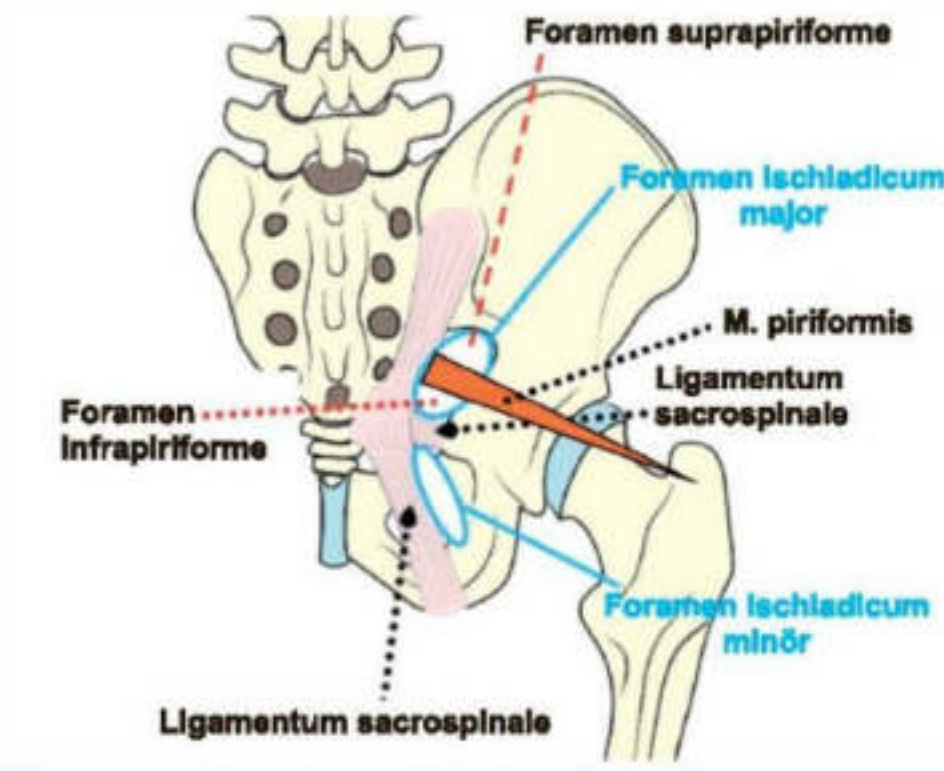
Spina iliaca anterior inferior: (SİAİ)

- M.rectus femoris
- Lig.iliofemorale

Tuber ischiadicuma tutunanlar: ischiocrural kaslar, m.adductor magnus, m.gemellus inferior, m.quadratus

Temel Bilimler 1. soru
Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 004

Foramen ischiadicum majus (m. piriformis tarafından iki deliğe ayrılır)		Foramen ischiadicum minus
For. suprapiriforme	For. infrapiriforme	
• V.a.n. gluteus superior	• V.a.n. gluteus inferior • V.a.n. pudenda interna • N. ischiadicus • N. cutaneus femoris posterior	• M. obturatorius internus ve siniri • V.a.n. pudenda interna

Os pubis:

Tuberculum pubicum: crista pubicanın lateral kenarındaki çıkıntı. Lig inguinale yapışır.

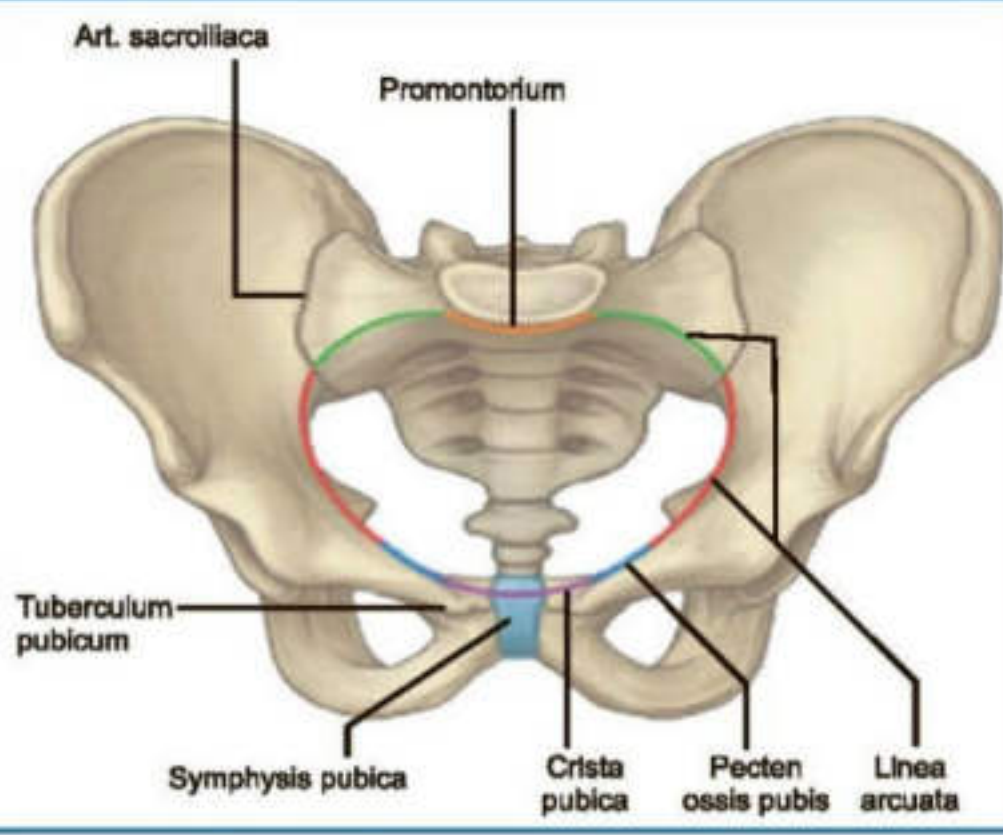
Pecten ossis pubis: tuberculum pubicumun arkaya doğru uzanan kısmı

Ramus superior: m.pectineus tutunur

Ramus inferior: diğer addüktör kaslar tutunur.

Pelvis

Yanlarda her iki os coxae, arkada os sacrum ve os coccygisin birleşimi ile oluşur.

Linea terminalis:

- Promontorium
- Sakroiliak eklemin alt kenarı
- Linea arcuata,
- Pecten ossis pubis
- Symphysis pubis'in üst kenarı (crista pubica)

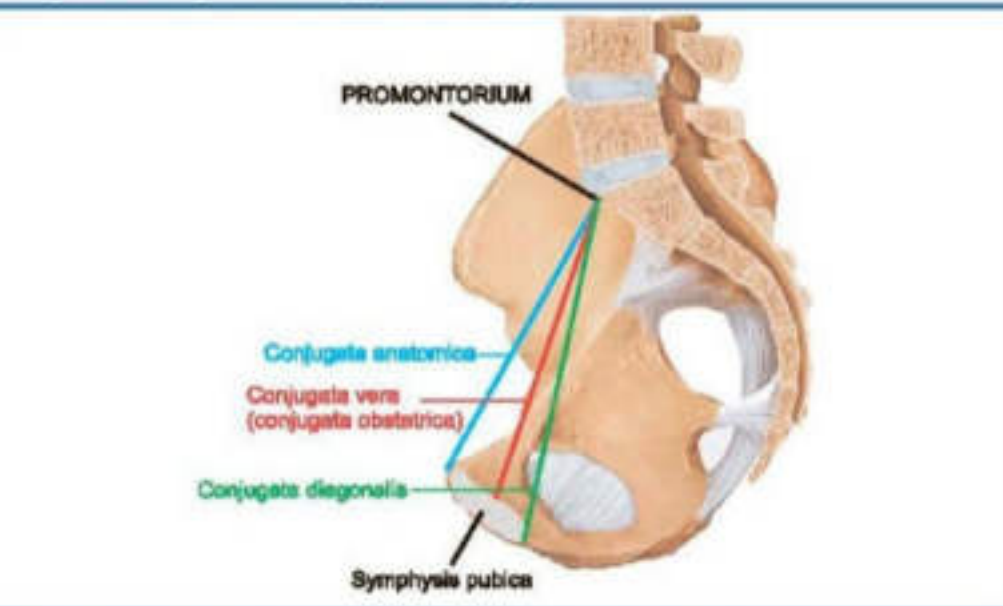
Pelvis major: Yalancı pelviste denir.

- Caecum – ileum – sigmoid colon bu bölgede bulunur.

Pelvis minor: Gerçek pelvis – doğum pelvisi denir. **Linea terminalis** altında kalan alandır.

- Mesane – iç genital organlar-rectum-üreterin son kısmı bu bölgede bulunur.

Apertura pelvis superior çapları

Orijinal Soru: Temel Bilimler 2

2. Canalis inguinalis ön duvarında lifleri görülebilecek en olası yapı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Musculus transversus abdominis
- B) Musculus obliquus internus abdominis
- C) Fascia transversalis
- D) Ligamentum inguinale
- E) Ligamentum lacunare

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

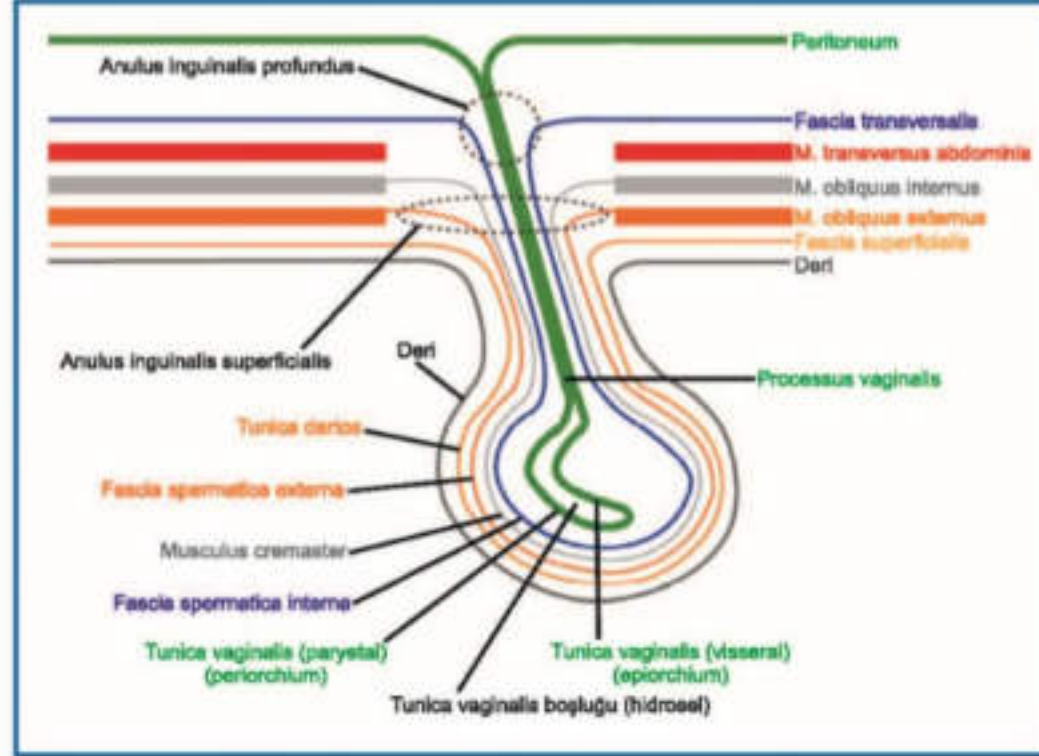
İLGİLİ NOTLAR

İnguinal kanalın ön duvarına aponörozlarıyla katkıda bulunan 2 kas net bir şekilde yazılmış

KARIN ve PELVİS BÖLGESİ KASLARI

KARIN DUVARI TABAKALARI VE DERİVASYONLARI

Karın duvarı	Scrotum
Cutis (deri)	Cutis
Fascia superficialis (Camper ve Scarpa)	Tunica dartos - Lig. fundiforme penis (clitoridis)
Fascia profunda	Lig. suspensorium penis (clitoridis)
M. obliquus externus abdominis fasyası	Fascia spermatica externa
M. obliquus internus abdominis ve fasyası	M. cremaster ve fascia cremasterica
M. transversus abdominis	
Fascia transversalis	Fascia spermatica interna
Peritoneum	Tunica vaginalis testis (processus vaginalis) - Lamina visceralis (epiorchium) - Lamina parietalis (periorchium)

M. OBLIQUUS EXTERNUS ABDOMINIS

- Pelvis sabitken gövdeyi karşı tarafa çevirir.

Oluşturduğu yapılar;

- Lig. **inguinale** (Poupart); SIAS ile tuberculum pubicum arasında. Medial ucundan iki ligament oluşur.
  - Lig. **lacunare** (Gimbernat); **pecten ossis pubis'e** yapışır. Lig. **pectineum**'u (Cooper) doğurur.
  - Lig. **reflexum** (Colles); **linea alba**'ya yapışır.
- **Anulus inguinalis superficialis**; inguinal kanalın dış açıklığıdır. Açıklığın çatısı; fibrae intercrurales (crus mediale ve crus laterale).

M. OBLIQUUS INTERNUS ABDOMINIS

- Pelvis sabitken gövdeyi yana eğerek ve aynı tarafa çevirir.
- Tendo conjunctivus (falx inguinalis)'a katkıda bulunur.

M. TRANSVERSUS ABDOMINIS

- **Tendo conjunctivus (falx inguinalis)**'u başlıca bu kasın aponörozu oluşturur. M. obliquus internus abdominis de kısmen katkıda bulunur.

FASCIA TRANSVERSALIS

- M. transversus abdominis ile periton arasındadır.

Oluşturduğu yapılar;

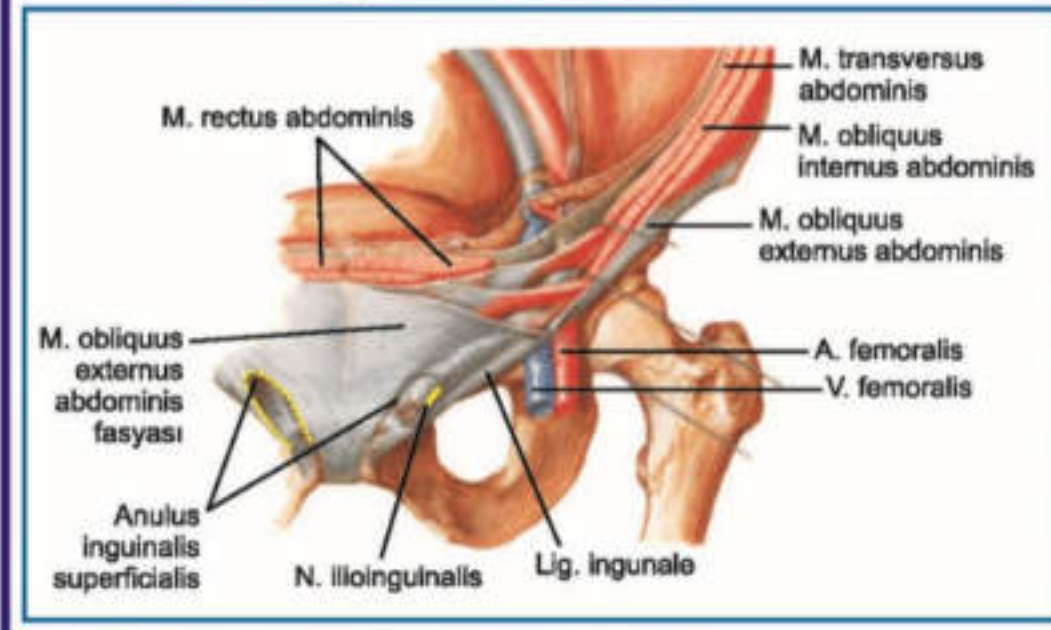
- **Tractus iliopectineus (Thomson)**

Temel Bilimler 2. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 037

CANALIS INGUINALIS

İnguinal kanalın duvarları (2 MALT)

- **Üst duvar (çatı-2M);**
  - **M. transversus abdominis**
  - **M. obliquus internus abdominis**
- **Ön duvar (2A);**
  - m. obliquus externus abdominis **Aponörozu**
  - m. obliquus internus abdominis'in **Aponörozu**
- **Alt duvar (taban-2L);**
  - **Lig. inguinale**
  - Lig. lacunare ile kuvvetlendirilir.
- **Arka duvar (2T);**
  - **fascia Transversalis**
  - **Tendo conjunctivus** destek olur.

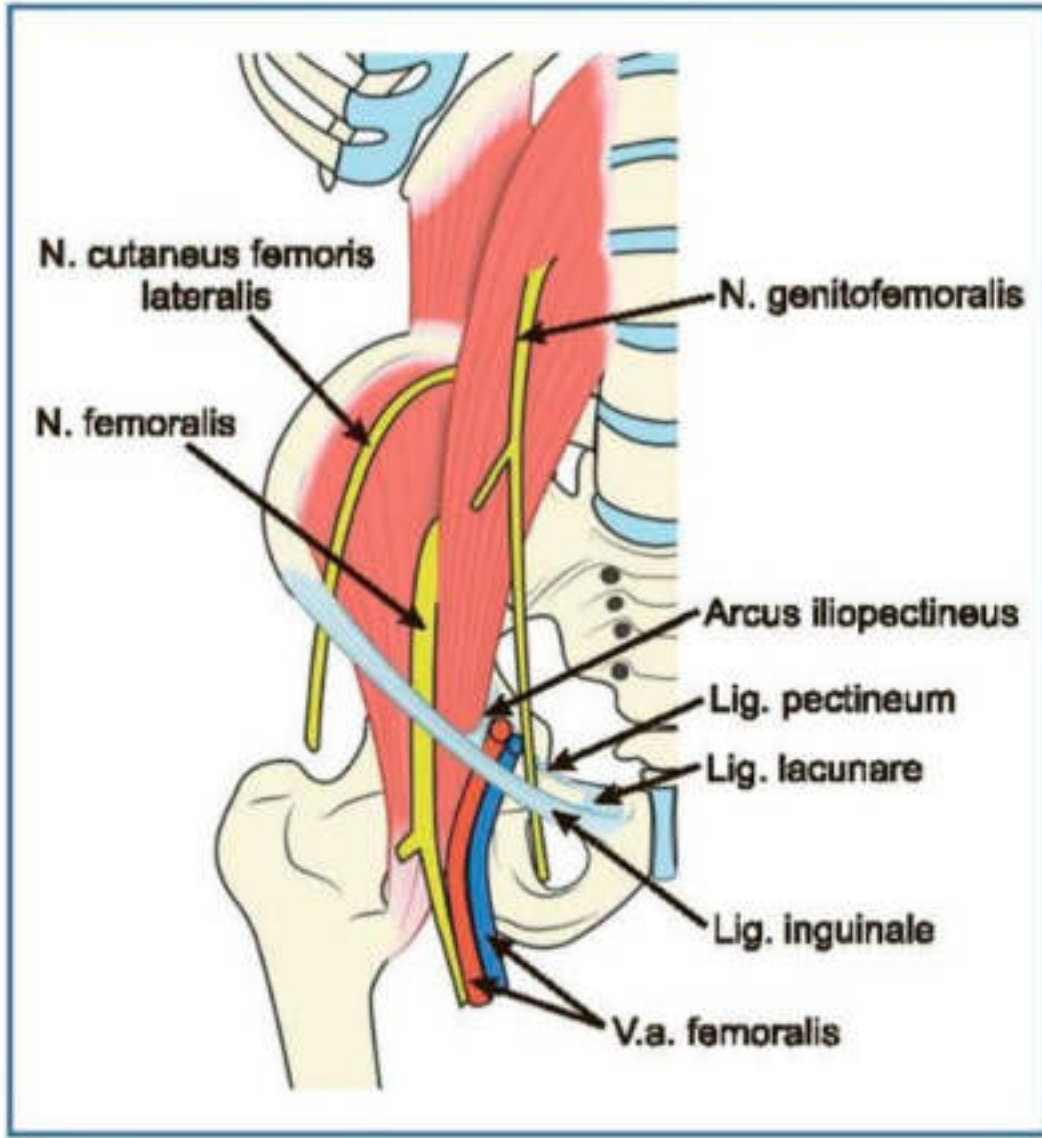
İnguinal kanalda bulunan yapılar

- **Erkeklerde; funiculus spermaticus** ve içindekiler;
  - **3 arter**; a. testicularis, a. ductus deferentis ve a. cremasterica
  - **3 ven**; plexus pampiniformis (v. testicularis), v. ductus deferentis ve v. cremasterica
  - **3 sinir** yapı; plexus testicularis, plexus ductus deferentis ve n. genitofemoralis'in ramus genitalis'i
  - **3 diğer** yapılar; ductus deferens, lenf damarları ve processus vaginalis kalıntıları
- **Kadınlarda; lig. teres uteri** ve uterus'tan gelen **lenf damarları**
- **Her iki cinsten; n. ilioinguinalis** ile n. **genitofemoralis ramus genitalis** bulunur.

- **Erkeklerde; n. genitofemoralis, r. genitalis** spermatic kordonun tabakaları arasında, **n. ilioinguinalis** ise dışında yer alır.

Lacuna musculorum içerisinden geçenler	Lacuna vasorum içerisinden geçenler
N. cutaneus femoris lateralis, M. iliopectineus N. femoralis	A.v.femoralis Canalis femoralis N. genitofemoralis ramus femoralis

Canalis femoralis

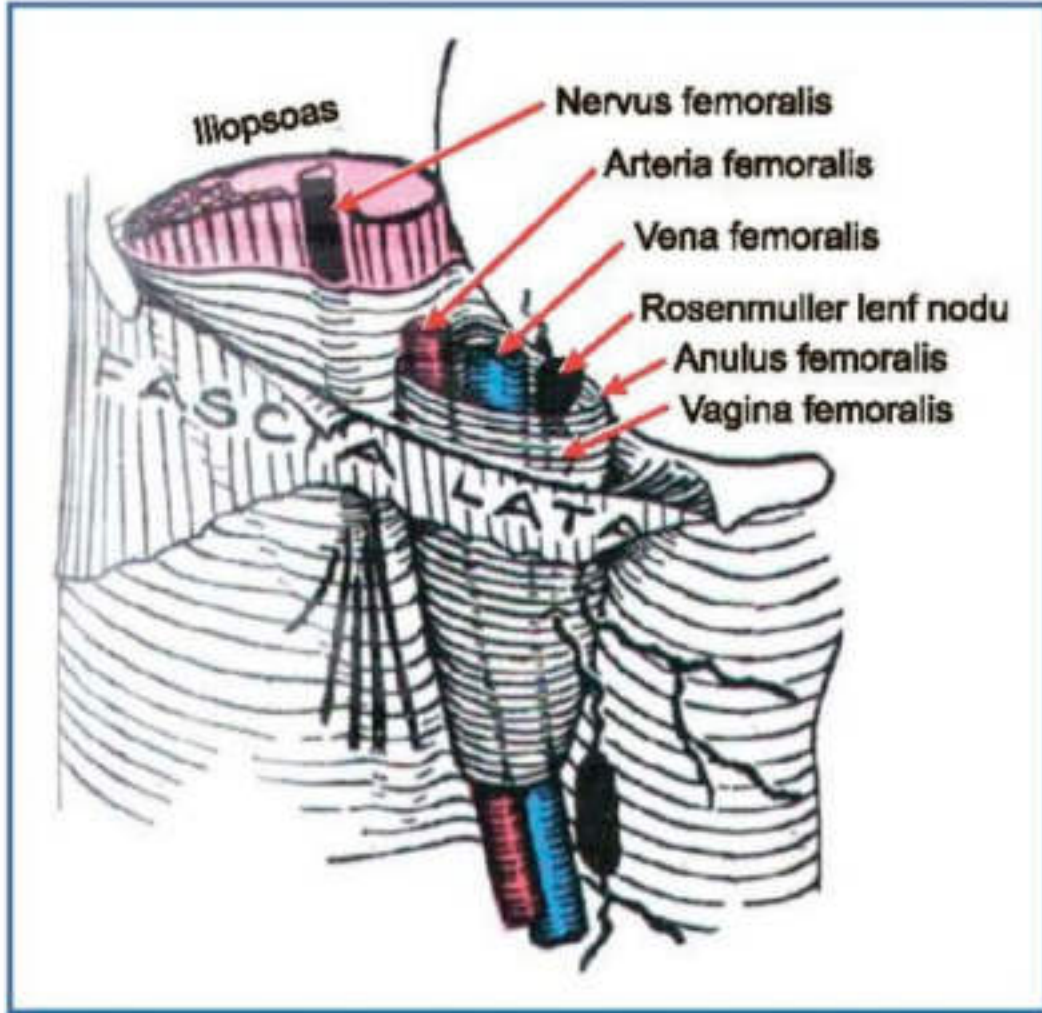
Vagina femoralis – femoral kılıf:

Femoral damarları saran kılıftır.

Bu kılıfın **v. Femoralis ve lig.lacunare** arasında kalan potansiyel aralığına **canalis femoralis** denir.

Vagina femoralisi delenler:

- **N.genitofemoralis ramus femoralis**
- **V.saphena magna**

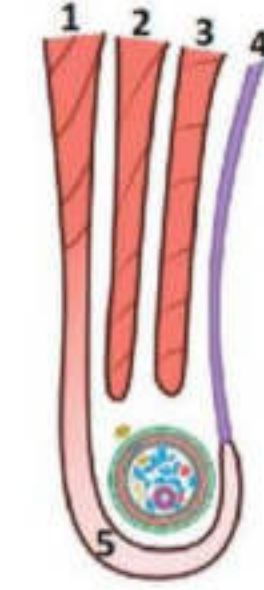

Anulus femoralis sınırları:

- Ön : lig. inguinale
- Arka : m. pectineus ve lig.pectineum
- Medial : lig. lacunare
- Lateral : v. femoralis

Canalis inguinalis

Temel Bilimler 2. soru
Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 026

• Üst duvar (çatı-2M)	M. transversus abdominis ve M. obliquus internus abdominis
• Ön duvar (2A)	M. obliquus externus abdominis Aponörozu ve M. obliquus internus abdominis'in Aponörozu
• Alt duvar (taban-2L)	Lig. inguinale ve Lig. lacunare
• Arka duvar (2T)	Fascia Transversalis ve Tendo conjunctivus

Canalis inguinaliste bulunan yapılar

• Erkekçe;

Funiculus spermaticus ve içindekiler;

- 3 arter ; a. testicularis, a. ductus deferentis ve a. cremasterica
- 3 ven; plexus pampiniformis (v. testicularis), v. ductus deferentis ve v. cremasterica
- 3 sinir yapı; plexus testicularis, plexus ductus deferentis ve n. genitofemoralis'in ramus genitalis'i - 3 diğer yapılar; ductus deferens, lenf damarları ve processus vaginalis kalıntıları

• Kadında; lig. teres uteri ve uterus'tan gelen lenf damarları

• Her iki cinsde canalis inguinalis'ten geçenler: N. ilioinguinalis ve n. genitofemoralis'in r. genitalis'i

Trigonum inguinale (Hesselbach üçgeni):

Direkt inguinal hernilerin geliştiği nispeten zayıf bir bölgedir.

Üçgenin oluştuğu yerde **fossa inguinalis medialis** denilen bir çukurluk vardır.

Sınırları :

- **İç yan:** m. rectus abdominis'in lateral kenarı (linea semilunaris)
- **Dış yan:** a. v. epigastrica inferiores (plica umbilicalis lateralis)
- **Taban:** lig. inguinale (poupart)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 3

3. Altmış beş yaşındaki hasta omuz ağrısı şikâyetiyle başvuruyor. Öyküsünden trafik kazasında kolunun kırıldığı ve cerrahi olarak tedavi edildiği öğreniliyor. Fizik muayenede omuz abduksiyonu sırasında güç kaybı, omuzda atrofi ve kol üst yan bölümünde duyu kaybı olduğu tespit ediliyor.

Aşağıdaki sinirlerden hangisinde oluşan hasarın bu tabloya yol açması en olasıdır?

- A) Nervus axillaris
B) Nervus radialis
C) Nervus medianus
D) Nervus musculocutaneus
E) Nervus ulnaris

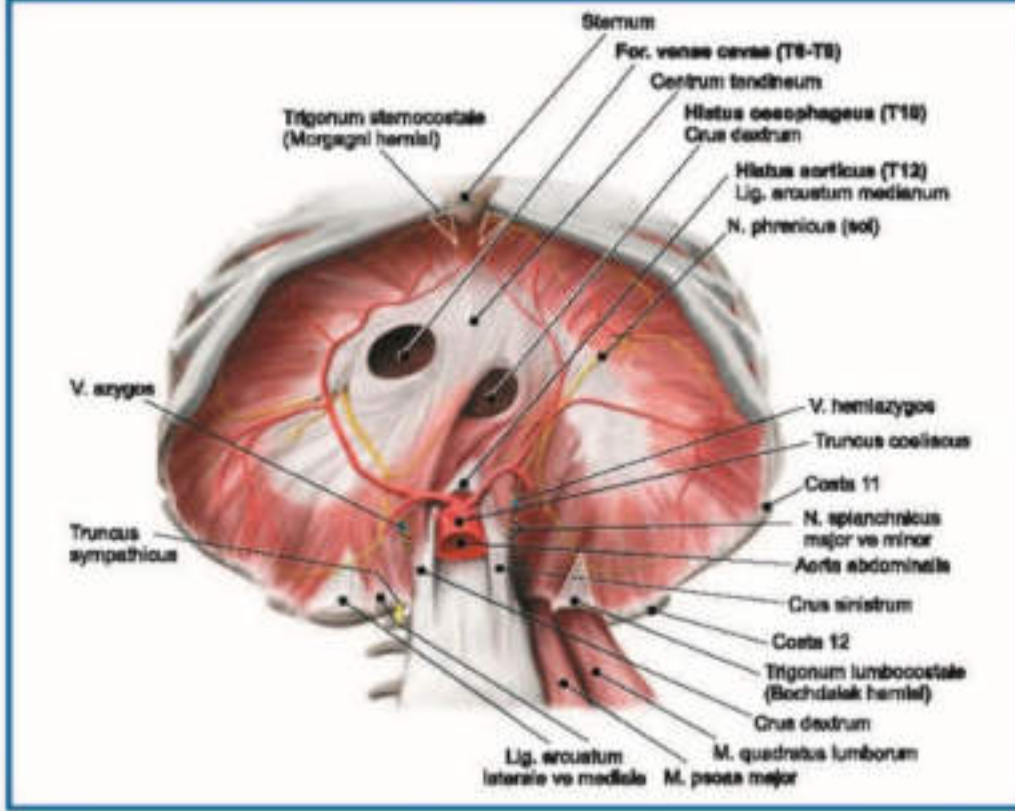
Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

DIAPHRAGMA

- Apertura thoracis inferior'u kapatır.
- **İnspiryumun esas kası.**
- **Siniri: N. phrenicus (C₃₋₄)**

Diaphragma'daki büyük açıklıklar

Açıklığın adı	Seviyesi	Üzerinde bulunduğu/ oluşturan yapı	İçinden geçenler
Foramen venae cavae	T8-9 arası	Centrum tendineum üzerinde	• V. cava inferior • Sağ n. phrenicus
Hiatus oesophageus	T10	Crus dextrum tarafından oluşturulur	• Oesophagus • Sağ ve sol nervus vagus'lar • A. ve v. gastrica sinistra'ların özofageal dalları • Özofagus'un alt 1/3 kısmından gelen lenf damarları
Hiatus aorticus	T12	Lig. arcuatum medianum'un arkasında	• Aort • Ductus thoracicus • V. azygos ile v. hemiazygos (bazen)

- **Kruslardan; n. splanchnicus major ve minor** geçer. V. hemiazygos ve v. azygos (bazen).
- **Trigonum sternocostale**; her iki tarafta **a.v. epigastrica superior** geçer ve rektus kılıfına yukarıdan girer.
- Lig. **arcuatum laterale** arkasından; **v.a.n. subcostalis** geçer (m. **quadratus lumborum** üzerinde).
- Lig. **arcuatum mediale** arkasından; **truncus sympathicus** geçer (m. psoas major üzerinde).
- Lig. **arcuatum medianum** arkasından; hiatus aorticus'daki yapılar geçer.

Doğumsal diafragma fıtıkları

- **Bochdalek hernisi** (lumbokostal üçgen)
- **Morgagni hernisi** (sternokostal üçgen)
- Karın içi organlar, buralardan fıtıklaşabilir.

Çölyak aksis kompresyon sendromu

Lig. arcuatum medianum'un altında truncus coeliacus'ın sıkışması. Truncus coeliacus'un beslediği organlarda iske mi ve abdominal ağrı olur.

Temel Bilimler 3. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 021

M. DELTOIDEUS

- **Kolun esas abduktör kası** (15°'den sonra).
- Adduksiyon hariç, kolun tüm hareketlerinde aktiftir.

Origo:	İnversio:	
Clavicula, sternum, spina scapulae	Tuberositas deltoidea (humerus)	N. axillaris

N. axillaris felcinde deltoid kas atrofisi sonucu omuz kabarıklığı kaybolur.

M. TERES MAJOR

- Kola ekstansiyon, iç rotasyon ve adduksiyon (m. latissimus dorsi ile sinerjist).
- M. latissimus dorsi ile **plica axillaris post.**'u yapar.

Origo:	İnversio:	
Margo lateralis (scapula)	Crista tuberculi minoris (humerus)	N. subscapularis

ROTATOR CUFF KASLARI

M. SUPRASPINATUS

- **Kolun abduksiyonunu başlatır** (0°-15°)
- **Kolun rotasyon hareketlerinde fonksiyonu yok**
- Omuz eklemi kapsülünü **üstten destekler**.

Origo:	İnversio:	
Fossa supraspinata (scapula)	Tub. majus (üst)	N. suprascapularis

M. INFRASPINATUS

- **Kola dış rotasyon**
- Bursası eklem boşluğu ile bağlantılı
- Omuz eklemi kapsülünü **arkadan destekler**.

Origo:	İnversio:	
Fossa infraspinata (scapula)	Tub. majus (orta)	N. suprascapularis

M. TERES MINOR

- **Kola dış rotasyon ve addüksiyon**
- Omuz eklemi kapsülünü **arkadan destekler**.

Origo:	İnversio:	
Margo lat.(scapula)	Tub. majus (alt)	N. axillaris

M. SUBSCAPULARIS

- **Kola iç rotasyon**
- Bursası eklem boşluğu ile bağlantılı
- Omuz eklemi kapsülünü **önden destekler**.

Origo:	İnversio:	
Fossa subscapularis	Tub. minus	N. subscapularis

İLGİLİ NOTLAR

Her iki referansımızın da birleştirilmesi sonucunda doğru yanıt rahatlıkla ulaşıyor (1/2)

FLASH
BACK

N. intercostobrachialis; n. intercostalis II'nin lateral kutanöz dalı. Aksillanın medial duvarından lateral duvarına doğru ilerleyerek **aksilla ve kolun üst iç kısmının deri duyusunu taşır.**

N. ulnaris felci

Humerus'un epicondylus medialis kırıklarında veya Guyon kanalında zedelenebilir (bisikletçi nöropatisi). Felcinde hiçbir parmak ADD yapamaz, başparmak hariç diğer parmaklar ABD'de yapamaz (**hasta parmaklarını açıp kapayamaz**). Hastada pençe el deformitesi görülür. Lumbirikal kasların felcine bağlı olarak 4. ve 5. parmaklarda MP eklemdede ekstansiyon PIP ve DIP eklemlerde ise fleksiyon gözlenir. **Başparmak abduksiyon pozisyonundadır. Hipotenar bölgede atrofi ve duyu kaybı da vardır.**

N. medianus (C_{6,7,8}-T₁)

- Kolda dal vermez.
- **A. brachialis**'le birlikte **aponeurosis bicipitalis** (lacertus fibrosus)'in **altından** geçip, **fossa cubitalis'e** girer.
- M. pronator teres'in iki başı arasından geçip, ön kola gelir.
- Ön kolun distalinde ve el bileğinde **m. palmaris longus'un tendonunun altındadır.**
- **Karpal tünelde** geçerek ele gelir.

N. medianus'un innerve ettiği kaslar

- M. flexor digitorum profundus'un ulnar yansı ve m. flexor carpi ulnaris **HARIÇ** tüm önkol fleksör kompartman kasları
- M. flexor pollicis brevis'in derin başı **HARIÇ** tüm tenar kompartman kasları
- İkinci ve üçüncü parmağın lumbirikal kasları

N. medianus felci:

- En sık **karpal tünelde** sıkışır. El bileğinden sonra innerve ettiği kasların felcine bağlı olarak **başparmak diğer parmaklarla aynı düzleme gelir (adduksiyon) ve tenar atrofi** ile belirgin maymun eli deformitesi oluşur.
- Humerus'un distal uç kırıklarında ödem nedeniyle baskıya uğrayabilir. Ekstansiyonda/nötral pozisyonda görülen pençe elden farklı olarak, burada hastalara ellerini **yumruk yaptırmaları istendiğinde ebe eli (vaftiz eli) deformitesi oluşur.**
- **N. medianus felcinde iki hareket yapılamaz; pronasyon ve oppozisyon.**

FASCICULUS POSTERIOR

- **N. subscapularis;** (C_{5,6})

Temel Bilimler 3. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 042

- **N. axillaris;** (C_{5,6})

- **A.v. circumflexa humeri posterior** ile birlikte **spatium axillare laterale (humerotrisipital aralık)**'den geçer.
- **Collum chirurgicum**'u dolanır
- M. **deltoideus** ile m. **teres minor**'u innerve eder.
- Kolun üst-dış yüzünü örten derinin duyusunu taşır (N. cutaneus brachii lateralis superior).

- **N. radialis;** (C_{5,6,7,8}-T₁)

- Plexus brachialis'in **tüm segmentlerden lif içerir.**
- **Sulcus nervi radialis**'te, a. **profunda brachii** ile birlikte m. triceps brachii'nin lateral-medial başları arasında.
- Kolun distalinde, m. **brachialis** ile m. **brachioradialis** arasındaki olukta.
- Derin dalı (**r. profundus**), m. **supinator**'u deler. N. interosseus antebrachii post. (PIN) bu dalın terminalidir.

N. radialis ile uyarılan kaslar için kodlama;

BEST ABDAL

Temel Bilimler 3. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 042

N. axillaris felci: M. deltoideus atrofisine bağlı **deltoid kabartı kaybolur.**

N. radialis felci:

- **Balayı felci, cumartesi gecesi felci** durumunda n. radialis genellikle sandalyede uygunsuz oturuş sebebi ve axilla'da uzun süren baskı sonucu geçici felce uğrar.
- **Humerus gövde kırıklarında** n. radialis yaralanabilir. M. triceps brachii hariç tüm innerve ettiği kaslar felç olur ve el bileğinde ekstansiyon kaybına bağlı olarak **düşük el deformitesi görülür.** Duyu kaybı el sırtının lateralinde ve ilk üçbuçuk parmaklardır (distal falanksalar hariç).

Her iki referansımızın da birleştirilmesi sonucunda doğru yanıt rahatlıkla ulaşıyor (2/2)

ÜST EKSTREMİTE KASLARI

1. Omuz kasları
2. Kol kasları
3. Ön kol kasları
4. El kasları

Omuz bölgesi kasları

M.Deltoideus M.Teres Minor	N.axillaris
M.Teres Major M.Subscapularis	N.subscapularis
M.Supraspinatus M.Infraspinatus	N.suprascapularis

Rotator Cuff (manşet) kasları: (Sİ T S)

- M.supraspinatus
- M.infraspinatus
- M.teres minor
- M.subscapularis

Omuz eklemini önden-üstten-arkadan sararak humerus başının çıkmasını engellerler.

Dolayısıyla omuz ekleminin en zayıf yeri (ön) alt bölgesidir ve çıkıklar genellikle buraya doğru olur.

Omuz ekleminin en sık çıkıkları öne-aşağı yönde olup proc. coracoideus'un altına doğrudur.

M.deltoideus

Üçgen çeklinde omuz eklemini sarar.

Hareketleri:

- Klavikuler parça: Fleksiyon, iç rotasyon, zayıf addüksiyon
- Akromial parça: Abduksiyon (15°-90°)
- Spina scapulae parçası: Ekstansiyon, dış rotasyon.

M.teres minor:

Tubercun majus en alt ve arkadan yapışır

Siniri: n.axillaris

Fonksiyonu: kola dış rotasyon – zayıf addüksiyon yaptırır.

M.supraspinatus

Siniri: n.suprascapularis

Bitiş: tuberculum majusun en tepesinde biter.

Fonksiyon:

Kolun ilk 15 derecelik abduksiyonunu sağlar

M.infraspinatus

Siniri: n.suprascapularis

Bitiş: tuberculum majusta orta ve arkada sonlanır.

Fonksiyon: dış rotasyon – az miktarda addüksiyon

M.subscapularis :

Sinir: n.subscapularis

Bitiş: tuberculum minus –ön yüz

Fonksiyon: kola iç rotasyon yaptıran esas kastır.

M.teres major

Siniri: n.subscapularis

Bitiş: crista tuberculi minoris

Scapula posterior yüzden başlar .

M.latissimus dorsi lifleri ile hareket eder .

Kolun abduksiyon hareketi:

M. supraspinatus (0-15 derece) N. suprascapularis

M. deltoideus (15-90 derece) N. axillaris

Temel Bilimler 3. soru

Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 027

N. axillaris lezyonu: m.deltoideus – m.teres minor etkilenir.

- Omuz kabarıntısında kayıp (apolet belirtisi)
- Kol abduksiyonunda kayıp (15°-90°)
- Dış rotasyonunda zayıflama
- Kol dış-üst kısmı duyusunda kayıp

Kol bölgesi kasları

Ön loj kasları

Ön loj da 3 kas bulunur. Kasların tamamı n.musculocutaneus ile innerve olur

- M.biceps brachii
  - M.brachialis
  - M.coracobrachialis
- N.musculocutaneus

M.coracobrachialis:

Başlangıç: scapula proc.Coracoideus

Bitiş: humerus gövdesi (omuz eklemini önden çaprazlar)

Fonksiyon: Kola addüksiyon – iç rotasyon – fleksiyon

N.musculocutaneus bu kası deler

M.brachialis

Başlangıç: humerus gövdesi

Bitiş: tuberositas ulna

Fonksiyon: ön kola fleksiyon

Ön kolun esas fleksörüdür.

Küçük bir parçası n.radialis liflerince innerve olabilmektedir.

M.biceps brachii

Başlangıç: 2 başlıdır,

- Caput longum:
- tuberculum supraglenoidaleden başlar
- Eklem kapsülünü delerek omuz eklemine girer.
- Sonrasında sulcus intertuberculariste ilerler.
- Caput breve: proc.coracoideusu'dan başlar.

Bitiş: tuberositas radii

Not: Kasın aponevroz yapısındaki bir tendonu daha vardır ve lacertus fibrosus adını alarak ön kol fasyasına yapışır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 4

4. Aşağıdakilerden hangisi uterus'un drene olduğu lenf düğümü gruplarından biri değildir?

- A) Nodi lumbales
- B) Nodi inguinales superficiales
- C) Nodi prevesicales
- D) Nodi iliaci externi
- E) Nodi iliaci interni

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

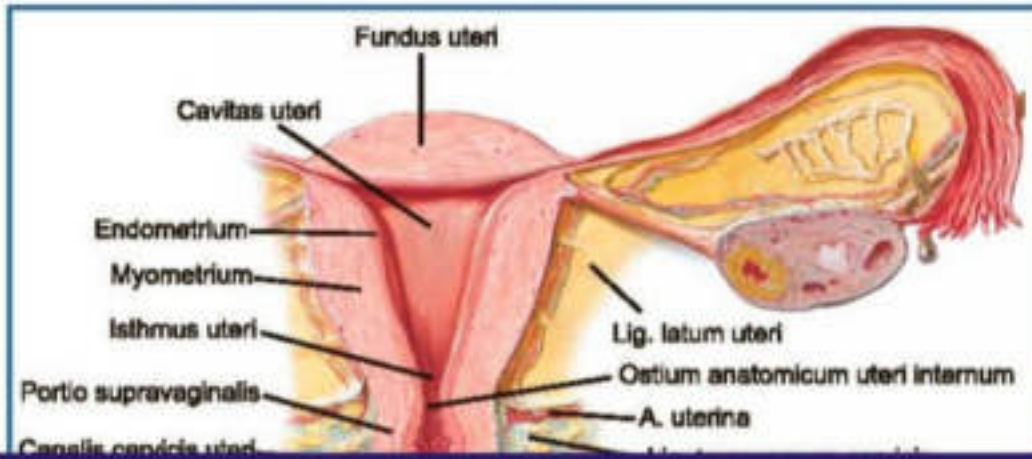
SpeeTUS Notu

Uterus'un peritoneal ligamentleri

- Lig. antorius (utero-vesicalis); excavatio vesicouterina.
- Lig. posterius (rectovaginalis); excavatio rectouterina.
- Lig. **latum uteri** (broad ligament); iki yapraklı peritoneum'dur. ovaryum'lar, ligamentin arka yaprağı üzerinde oturur. Lig. latum uteri içindeki yapılar:
  - Uterus
  - A. v. uterina
  - Tuba uterina
  - Lig. ovarii proprium
  - Lig. teres uteri (lig. rotundum)
  - A. v. ovarica
  - Pelvik ureter'in alt parçası
  - Sinirler ve lenf damarları
  - Epoöphoron ve paroöphoron
  - Parametrium

Uterus'un diğer ligamentleri

- Lig. **teres uteri** (lig. rotundum, round ligament); **cornu uteri**'lerden başlar, **canalis inguinalis**'ten geçer ve **labium majus pudendi**'de sonlanır.
- **Servikal ligamentler**
  - Lig. **transversum cervicis** (cardinale, Mackenrodt)
  - Lig. pubocervicale
  - Lig. recto(sacro)uterinum

Temel Bilimler 4. soru
Anatomi Speetüs Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 078

Uterus'un damar ve sinirleri

Arterleri

- A. uterina (< a. iliaca interna)
- A. uterina > a. arcuata > rr. helicini

Lenfatikleri

- Cervix uteri > eksternal ilyak, internal ilyak, rektal, obturator ve sakral düğümlere
- Corpus uteri (alt parça) > eksternal ilyak düğümlere.
- Corpus uteri (üst parça) ve fundus > lateral aortik ve preaortik düğümlere
- Cornu uteri > yüzeysel inguinal düğümlere

Sinirleri:

- Parasempatik; S₂₋₄
- Simpatik; T₁₂-L₁
- Fundus ve corpus'un ağrısı simpatiklerle taşınır.
- Cervix'in ağrısı parasempatiklerle taşınır.

FLASH BACK

A. uterina, lig. transversum cervicis içinde ve fornix vaginae pars lateralis yakınında üreter'i önden (üstten) çaprazlar.

FLASH BACK

Plexus hypogastricus inf., lig. sacrouterinum (= lig. rectouterinum = plica sacrouterina = plica rectouterina) içindedir. Histerektomide önemlidir.

VAGINA

- **Columnae rugarum** (rugae vaginales); iç yüzdeki erektil plikalar.
- **Fornix vaginae**
  - Pars posterior, excavatio rectouterina (Douglas çıkmazı) ile komşu.

Arterleri

- A. uterina (üst parça)
- A. vaginalis (orta parça, < a. iliaca interna)
- A. pudenda int. + a. rectalis media (alt parça)

Lenfatikleri

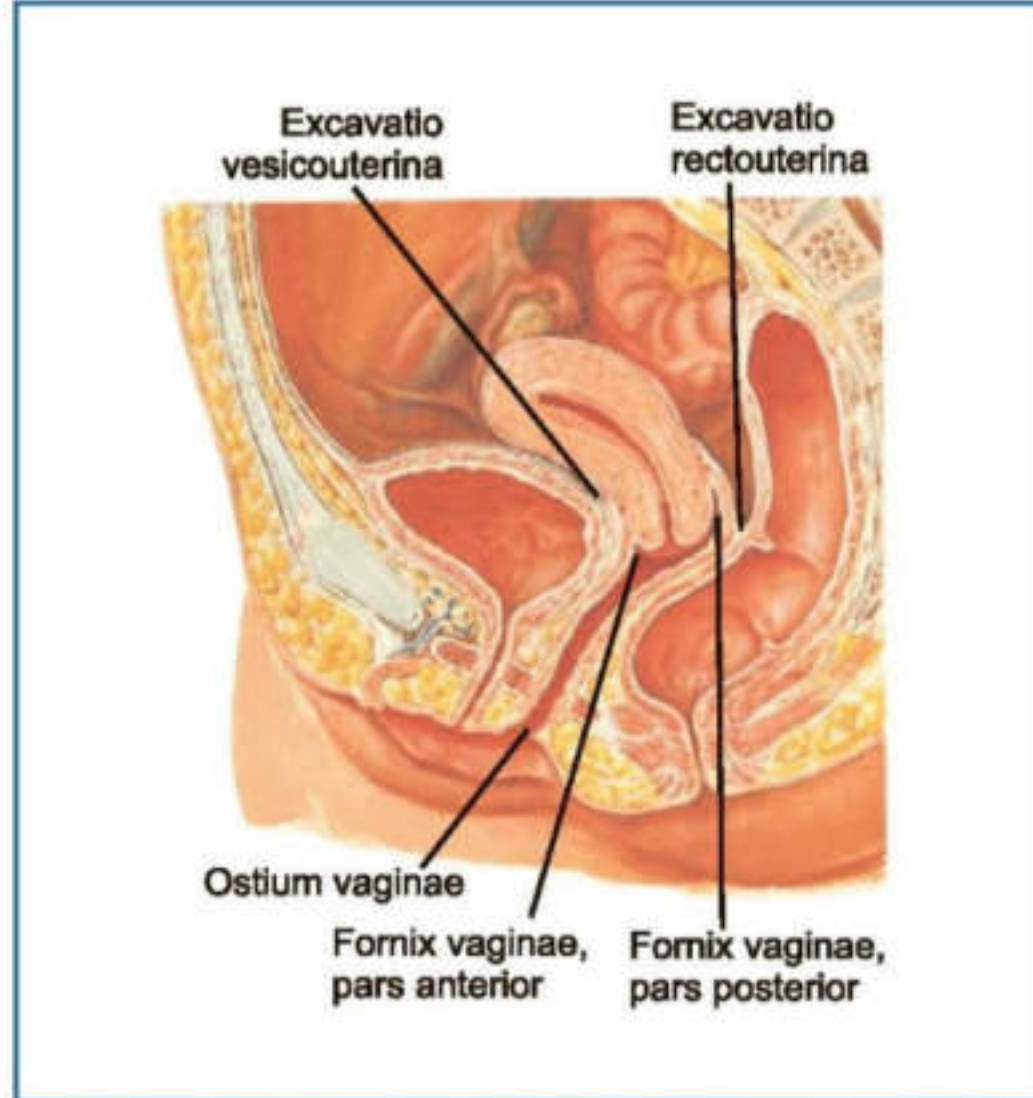
- Üst parça > nodi iliaci externi ve interni
- Orta parça > nodi iliaci interni
- Alt parça > nodi inguinales superficiales

Sinirleri

- Alt 1/4; somatik < n. pudendus
- Üst 3/4; visseral
  - Parasempatik; S₂₋₄
  - Simpatik; T₁₂-L₁

FLASH BACK

Kadındaki erektil yapılar: Clitoris, bulbus vestibuli, labium minus pudendi ve columnae rugarum.

İLGİLİ NOTLAR

Biraz zorlama bir soru; nodi prevesicales insan vücudunda olan bir yapı ama hiçbir textbook yazmaz, burada istenen seçenek olması üzücü olmuş. Referansı incelediğimizde diğer seçenekleri eleyerek cevaba ulaşabiliyoruz. (Bu arada lumbal nodların, diğer adı paraaortik lenf nodlarıdır)

Uterusun servikal ligamentleri:

- **Lig.transversum uteri:** pelvis yan duvaralara uzanırlar. Uterusun pasif desteğinde en önemli ligamenttir.(mackenrodt bağı-cardinal lig.). Lig.latum uteri alt duvarında kalınlaşmış bir bağ dokusudur.
- **Lig.pubocervicale:**
- **Lig.rectouterinum:** Plex hypogastricus inferiora ait sempatik ve parasempatik lifler geçer. Vagina kaldırma ameliyatlarında kullanılır.

Lig. latum içerisindeki yapılar:

- Uterus
- Tuba uterina (Salpinx)
- Parametrium
- A.v. uterina ve dalları
- A.v.ovarica
- Lig. teres uteri (lig. rotundum)
- Lig. ovarii proprium

Temel Bilimler 4. soru
Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 090

Lenfatikleri:

- **Cervix uteri'nin** lenfatikleri, lig. cardinale etrafında **eksternal ilyak**, **internal ilyak**, rektal, obturator ve sakral lenf düğümlerine,
- **Corpus uteri'nin alt parçası**, lig. latum etrafında **eksternal ilyak** lenf düğümlerine,
- **Corpus uteri'nin üst parçası** ve **fundus uteri**; **a. ovarica** etrafında **lateral aortik** ve **preaortik**
- **Cornu uteri** **lig. teres uteri** etrafında **yüzeysel inguinal lenf** düğümlerine gider.

Vagina

Columnae rugarum (rugae vaginales): iç yüzdeki erektil plikalardır.

Fornix: Vagina ile serviks arasında oluşan **çıkmazlara** denir. **1 anterior – 1 posterior – 2 lateral** olmak üzere 4 adet **forniks** vardır. Bu çıkmanın arka taraftaki bölümü olan fornix **vaginae pars posterior en derin çıkmazdır ve excavatio rectouterina (Douglas çıkması)** ile komşudur.

Carina urethrales vaginae: urethranın vagina duvarına yaptığı çıkıntılar.

Vagina damar ve sinirleri

Arterleri:

- Üst parçasını **a. uterina**
- Orta parçasını **a. vaginalis** (a. iliaca interna'nın dalıdır)
- Alt parçasını **da a. pudenda interna** ile **a. rectalis media**

İnnervasyonu:

- Vagina'nın alt 1/4'ü **n. pudendus** tarafından uyanılır.
- Üst 3/4'üne **parasempatikler S₂₋₄'den**, **simpatikler T₁₂-L₁** den gelir.

ASLA HELAL ETMİYORUZ

Bu eserin tüm hakları TUS-DATA A.Ş.'ye aittir. Yıllar boyunca verilen nice emek, zahmet, güncelleme telif ve yayın harcamaları ile bugünkü haline gelmiştir.

Bu eserin yasal olmayan yollarla (fotokopi, PDF vb.) edinilmesi iki açıdan daha yasak ve ahlak dışıdır.

1. Telif hukuku ve kanunlar açısından yasak ve cezaya tabidir.
2. Bütün inançlar açısından "yasak" ve "haram" dır. Kul hakkıdır ve TUSDATA ya da emeği geçen herhangi bir yazarımız, kul haklarını hiçbir şekilde helal etmeyeceğini ve bir çeşit "hırsızlık" yoluyla elde edilen yayınının fayda etmemesini önülden dilediklerini açıkça deklare etmektedir.

Bu esere gerçekten ihtivacı olan öğrenci arkadaşlarımızın; şubelerimize yazılı başvurusu ve incelememiz durumunda, iyi niyetle ve cömertçe hediye etmeye hazır olduğumuzu da deklare ediyoruz.

Mülkiyet haklarına tecavüz ne kadar çirkinse; mülkiyet haklarına saygı da o kadar asil bir duruştur.

TUSDATA

Orijinal Soru: Temel Bilimler 6

6. Kafatasına darbe alan 26 yaşındaki erkek hasta acil servise getiriliyor. Yapılan tetkiklerde arteria meningeae media'nın dallarından birinde yırtığa bağlı hematoma olduğu görülüyor.

Bu hastada gelişen hematomun en olası lokalizasyonu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dura mater cranialis'in periosteal yaprağının dışı
- B) Dura mater cranialis'in iki yaprağının arası
- C) Dura mater cranialis ile arachnoidea mater arası
- D) Arachnoidea mater ile pia mater arası
- E) Pia mater ile beyin dokusu arası

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

BOS DOLAŞIMI ve BEYİN VENTRİKÜLLERİ

BOS (serebrospinal sıvı, beyin-omurilik sıvısı)

- **Üretim;** ventriküllerde bulunan **plexus choroideus**'lar.
  - Plexus choroideus, tüm ventriküllerde bulunur, sadece lateral ventriküllerin cornu frontale'si ile cornu occipitale'sinde ve aqueductus mesencephali'de yok.
- Plexus choroideus; ependim+pia mater
- **Emilim; villi (granulationes) arachnoideae** > dural sinüsler (özellikle **sinus sagittalis superior**)

Ventriküllerin bağlantıları

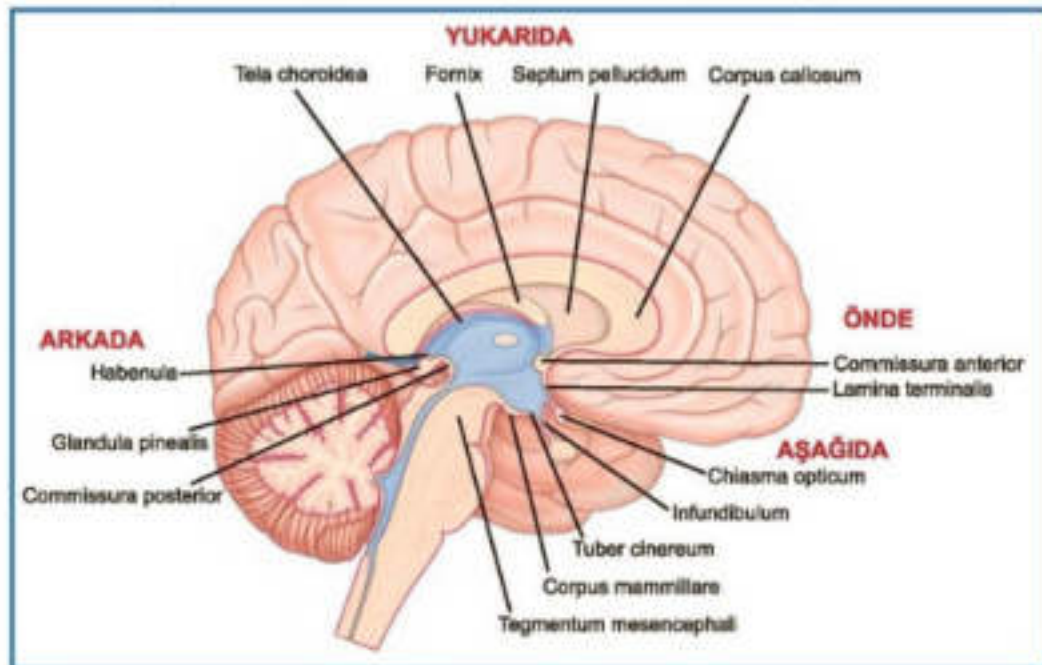
- 1 ve 2 > 3
  - **Foramen interventriculare (Monro)**
- 3 > 4
  - **Aqueductus mesencephali (Aqueductus cerebri, Sylvius)**
- 4. ventrikül
  - Medulla spinalis'deki canalis centralis ile devamlı
  - 4 > subaraknoid boşluk
  - **Apertura lateralis ventriculi quarti (#2)(Luschka)**
  - **Apertura mediana ventriculi quarti (#1)(Magendie)**

VENTRICULUS LATERALIS (1 ve 2)

- Hemisferler içinde
- **Septum pellucidum;** lateral ventrikülleri ayırır.
- Tabanı; thalamus ve fornix, dış duvarı; nuc. caudatus, çatısı; truncus corporis callosi'nin alt yüzü.

VENTRICULUS TERTIUS (3)

- **Her iki taraf thalamus ve hypothalamus arasında**
- Önde; lamina terminalis, commissura ant. ve columna fornicis
- Arkada; epifiz bezi, habenula ve commissura post.
- Yukarıda; fornix ve tela choroidea
- Aşağıda; chiasma opticum, infundibulum, tuber cinereum, corpus mammillare ve tegmentum mesencephali.

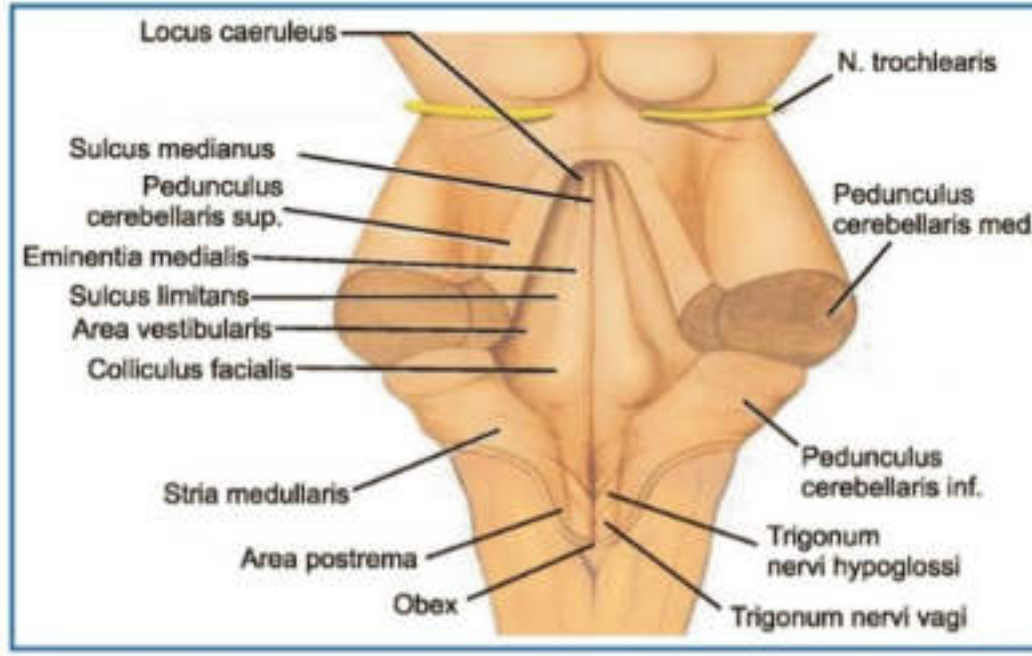

VENTRICULUS QUARTUS (4)

- **Cerebellum ile pons ve bulbus arasında**
- Çatısını; yukarıda velum medullare sup., ortada cerebellum, aşağıda velum medullare inf. yapar.
- Lateral sınırlarını; pedunculus cerebellaris superior ve pedunculus cerebellaris inferior yapar.
- Tabanını (**fossa rhomboidea**); pons'un ve bulbus'un arka yüzü yapar.

Fossa rhomboidea'da bulunan yapılar

- Colliculus facialis
- Area vestibularis
- Sulcus medianus
- Sulcus limitans
- Eminentia medialis
- Locus caeruleus
- Area postrema
- Trigonum nervi hypoglossi
- Trigonum nervi vagi
- Stria medullaris

BEYİN ZARLARI (MENINGES)

Temel Bilimler 6. soru

Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 091

DURA MATER (PACHYMENINX)

- **2 tabakalı; içte meningeal, dışta endosteal (periosteal).**
- Bu iki tabaka, dural sinüsleri oluşturmak için ayrıldıkları yerler hariç birleşik.
- **Spatium epidurale (extradurale);** endosteal tabaka ile kemik arasında, potansiyel boşluk.
  - A. meningeae media'daki açılmalar **epidural (ekstradural) hemorajilere** neden olur.
- **Spatium subdurale;** dura ile arachnoidea mater arasında
  - Özellikle sinus sagittalis superior'a dökülen yüzeyel beyin venlerinin açılması sonucu, bu boşluğa kanama olabilir (**subdural hemoraji**).

Dura mater'in duysusu

- Fossa cranii anterior; V₁ ve V₂
- Fossa cranii media; V₂ ve V₃
- Fossa cranii posterior; X ve C₁₋₃
- Tentorium cerebelli ve falx cerebri; V₁

Dura mater'in arterleri

- **A. meningeae media (esas arter, < a. maxillaris)**
- A. ethmoidalis anterior (< a. ophthalmica dalı)
- A. pharyngea ascendens
- A. occipitalis
- A. carotis interna
- A. vertebralis

İLGİLİ NOTLAR

Anatomi branşına ait bu iki referansımızda epidural boşluğun nerede olduğu, hangi dura mater yaprağı ile ilgili olduğu, epidural kanamanın net açıklaması belirtilmiş

ARACHNOIDEA MATER

- Pachymeninx = Dura mater
- Leptomeninx = Arachnoidea mater + pia mater
- Damar içermez. Fissura longitudinalis cerebri hariç, oluklara ya da yanklara girmez. Arachnoidea mater ile pia mater arasındaki boşluğa spatium subarachnoideum denir. Bu boşlukta BOS ve beyni besleyen büyük damarlar bulunur.
- Villi arachnoideae ve granulationes arachnoideae, arachnoidea mater'in dural sinüs içine olan uzantıdır. BOS'u sinüslere aktaran bu oluşumlar, en fazla sinus sagittalis superior'da bulunur.

PIA MATER

- Pia mater + **ependim** = **tela choroidea** > **plexus choroideus**'a farklanır.
- Medulla spinalis'te bulunan **filum terminale internum** (pars pialis) ile **lig. denticulatum**'ları da pia mater yapar.

CISTERNAE SUBARACHNOIDEAE

Cisterna cerebellomedullaris (magna) (en büyük)

- BOS'un ilk döküldüğü sisterna
- Gerektiğinde BOS alınır (infantta).

Cisterna interpeduncularis

- **Mesencephalon'un önünde.**
- İçindekiler:
  - Willis halkası
  - A. basilaris
  - A.cerebri posterior'lar
  - N. oculomotorius

Cisterna quadrigeminalis (superior)

- **Mesencephalon'un arkasında.**
- İçindekiler:
  - Epifiz bezi
  - Galen veni (v. magna cerebri)
  - A. cerebri posterior'lar
  - N.trochlearis'ler

Cisterna ambiens

- **Mesencephalon'un yanlarında.**
- İçindekiler:
  - A. cerebri posterior'lar
  - N. trochlearis'ler

Cisterna chiasmatica (suprasellar sisterna)

- Chiasma opticum ve infundibulum'u içerir.

Cisterna pontis

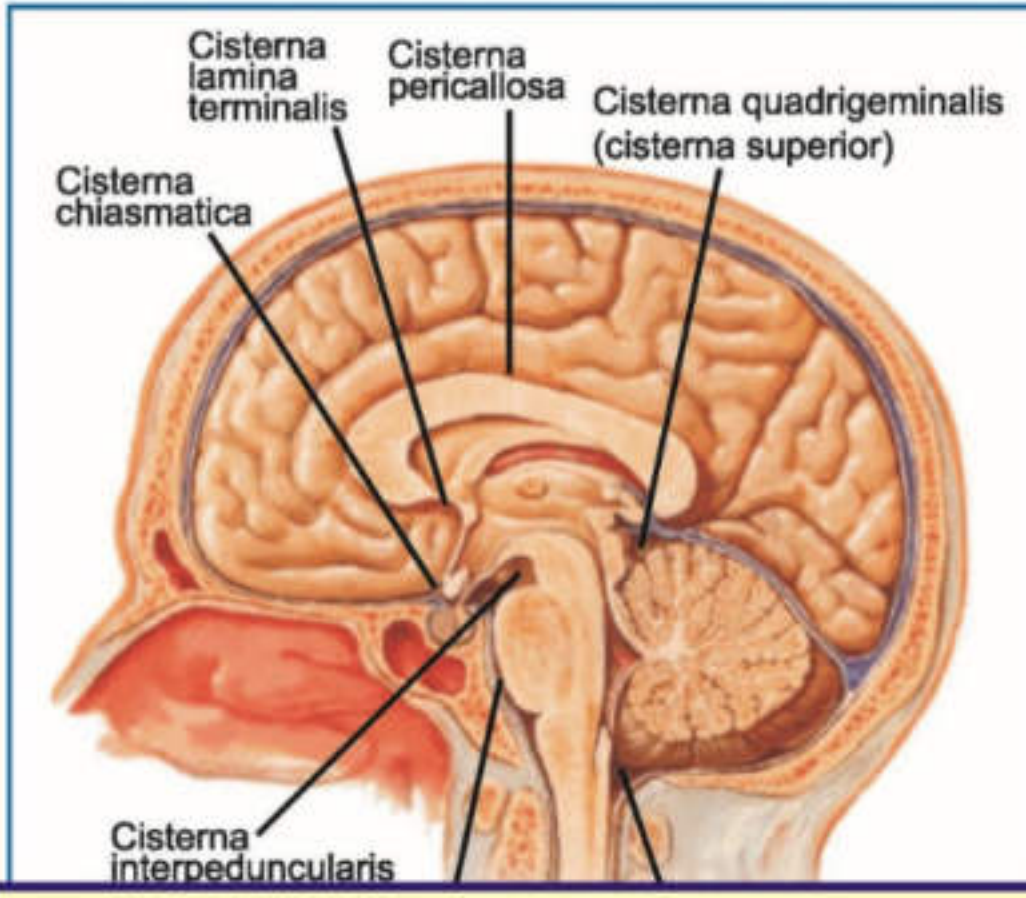
- A. basilaris'i ve n. abducens'i içerir.

Cisterna fossae lateralis cerebri

- A.cerebri media'yı içerir.

Cisterna lumbalis

- BOS alınan sistemadır (L₂-S₂ arasındadır).

Temel Bilimler 6. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 093

- **Spatium epidurale** (spatium extradurale); **meningeal arterler** açıldığı zaman bu boşluğa kanama olur (**epidural yada ekstradural hemoraji**). Kafa kemiklerinin özellikle de pterion kınlarında ortaya çıkar.
- **Spatium subdurale**; **yüzeyel beyin venleri** açıldığı zaman, gerçek bir boşluk olur (**subdural hemoraji**).
- **Spatium subarachnoideum**; içinde; serebral arterler, venler ve **BOS** bulunur. Subaraknoidal hemorajiler, hipertansiyon benzeri sebeplerle ve/veya arterlerdeki sakküler anevrizmaların rüptürü sonucu olur.

- **Berry anevrizması**; Willis halkasındaki doğumsal, sakküler anevrizmalardır.
- **Subaraknoidal hemoraji**; anevrizmaların genellikle hipertansiyon sebebiyle rüptürü sonucu olur. **Hipertansif hemorajide en sık putamen, ikinci olarak talamus** etkilenir. Putaminal hemorajide motor defisit, talamik hemorajide ise duyu defisiti görülür.
- **Stroke** (inme); en çok kanayan damar **a. cerebri media'nın aa. striatae laterales** (aa. centrales anterolaterales = lentikülostriat arter) dallandır. Bu damarlardan birisi **Charcot'un serebral hemoraji arteri** olarak da bilinir.
- **Epidural hemoraji**; en sık paryetal ya da temporal kemik kınlarında, a. meningeal media'nın rüptürü sonucu olur.
- **Subdural hemoraji**; yüzeyel beyin venlerini, dural sinüslere birleştiren köprü venlerin (bridge venler) rüptürü sonucu olur. Künt travmalarda görülür. Şiddetli travmatik beyin hasarı olan hastalarda, en yaygın intraserebral lezyondur.
- **Duret kanamaları**; a. basilaris'in pons ya da mesencephalon'u besleyen dallarındaki açılmalarda olur.

Tedavi:

- Mutlaka **yatak istirahati**
- Analjezi ve sedasyon: Sedasyon için **diazepam**
- **IV Sıvılar**: Serebral tuz kaybını önlemek için erken dönemde agresif sıvı tedavisi
- **Anti-epileptikler** (fenitoinler)
- **Kalsiyum kanal blokörleri**: Nimodipine serebral vazospazmı önlemede başarılı olamamışlardır, (nöroprotektif etki için verilir).
- Vazospazm gelişimini önlemek için "3H" tedavisi (**Hipertansiyon, hipervolemi, hemodilüsyonu**)

SAK sonrası komplikasyonlar

- Mortalite ve morbiditenin **en önemli** nedeni—**Vazospazm**
- **En sık** problem—**Hipovolemi, hiponatremi**
- Artan mortalite oranı nedeniyle **tekrar kanama** önemlidir

Serebral Lezyonlar

Arterio-Venöz Malformasyon	• En sık serebral malformasyon • En sık olarak orta serebral arter dağılımında • Neonatallerde yüksek debili kalp yetmezliği
Kapiller Telenjektazi	• Pons kanamalarının en sık nedeni
Galen Veni Anevrizması	• Arterler doğrudan galen veni içine girer • Neonatallerde yüksek debili kalp yetmezliği
Karotid-Kavernöz Fistül	• Travma sonrası internal karotid arter ve kavernöz sinüs arasında fistül oluşması • Pulsatil egzoftalmus ve üfürüm en önemli klinik bulgular

Kafa Travmaları

- Hemotimpanium, rinore, otore, bilateral orbital ekimozda (**raccoon eyes**) ön kafa tabanı kırığı düşünülür.
- Orbita kırıklarında ilk tercih edilecek tanı yöntemi **Caldwell** pozisyonunda çekilen direkt grafi iken en iyi tanı yöntemi **BT**'dir.

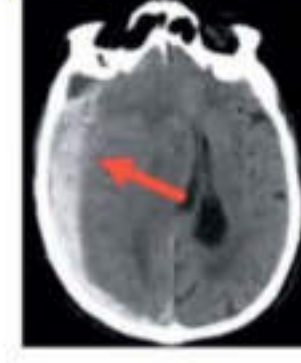
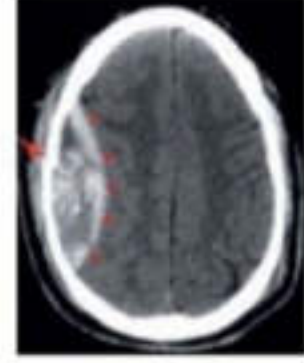
Sefal Hematom

Subperiosteal Hematom	Subgaleal Hematom
• Kranium ile periost arasında kan birikmesi • Sütür hatlarını aşmaz	• Galea aponevrotika ile periost arasında kan birikmesi • Sütür hatlarını aşar

Epidural-Subdural Hematom

Epidural-Subdural Hematom

EPİDURAL HEMATOM	SUBDURAL HEMATOM
• %90'ında kırık öyküsü (Genellikle temporal kemik) • Orta meningeal arter kanaması olur. • En acil intraserebral kanama çeşidi • Travmadan sonra şuurun açık olduğu kısa bir dönemden sonra şuur kaybı gelişir (Lucid interval).	• Köprü venlerin yırtılması sonucu oluşur. • Kafa travmalarından sonra en sık kitle etkisi yapan lezyonlar • Akut form: İlk 24-72 saat içinde olur (Mortalite yüksek) • Kronik form: 3-10 gün içinde görülür. • Kronik subdural hematoma genellikle infant dönemde ve yaşlılarda görülür. • Dura mater'den bir membran gelişir. Bu yapıya neomembran denilir.
Tedavi: Burr-Hole açılır, hematoma boşaltılır.	Bu hastalarda kitle etkisi ile Unutkanlık, kişilik değişiklikleri, KİBAS bulgu ve belirtileri, hemiparezi, hemipleji görülür.

Temel Bilimler 6. soru
Küçük Stajlar Speetis Notu 1. Fasikül
Sayfa 015

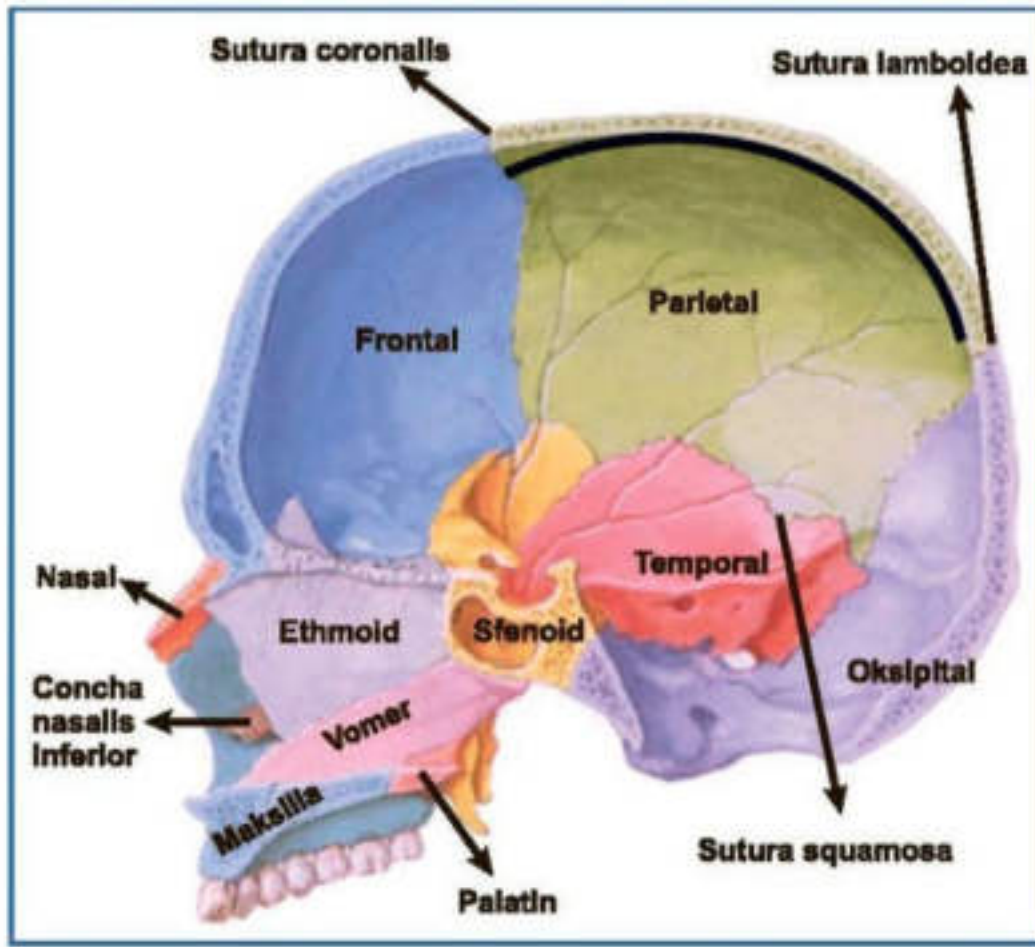
Herniasyon Sınıflandırması

Subfalsian Herniasyon	• Singulat gyrus karşıya geçer. • Anterior serebral arter bası altında kalır. • Radyolojik olarak saptanan en sık herniasyon tipi
Transtentorial Herniasyon	• Aksial (santral) ve uncal herniasyon olarak ikiye ayrılır. 1. Aksial (santral) herniasyon • İki yanlı yerleşmiş kronik subdural hematoma gibi lezyonlarda oluşabilir. • İki yanlı myotik pupil, yukarı bakış kısıtlılığı, Cheyne-Stokes solunumu görülür. 2. Unkal herniasyon (lateral transtentorial) • En sık semptom oluşturan herniasyon çeşidi. • Posterior serebral arter, 3. kranial sinir bası altında • İpsilateral midriazis gelişir. • Lezyonun karşı tarafında piramidal irritasyon bulguları ve hemiparezi gelişir. • İlerleyen dönemde beyin sapı karşı tentorium kenarında sıkışır ve lezyonla aynı tarafta hemiparezi yapar (Kernohan belirtisi). • Transtentorial herniasyonlara orta beyin ve üst ponda çizgisel kanamalar eşlik edebilir; bunlar "Duret kanamaları" olarak adlandırılır.
Tonsiller Herniasyon	• Serebellar tonsillerin foramen magnumdan fıtıklaşması ile olur • Ense sertliği, öğürme ve öksürük reflekslerinin kaybı görülür • En kötü prognozlu herniasyon.

Soruda EPI-DURAL kelimesini Türkçe haliyle vererek kafa karıştırmaya çalışılmış. Ancak Bakın A.meningea media anahtar kelimesini notlarımızda nasıl vurgulamışız

Os parietale

Komşulukları

- Os frontale
- Karşı parietal (sutura sagittalis)
- Os occipitale
- Os temporale
- Sfenoid

Sulcus sinus sagittalis superior: Parietal, frontal, occipital

Temel Bilimler 6. soru
Anatomi Speetüs Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 007

Epidural kanama:

En sık parietal ve temporal kemiklerin kırıklarında

En sık kanayan: a.meningea media

BT ile tanı konulur ve bikonveks yapı görülür

Tramvanın etkilerinin ortaya çıktığı döneme kadar geçen sessiz dönem vardır: lucid intervali

Os frontale:

Komşulukları:

Arkada: os parietale (sutura coronalis)

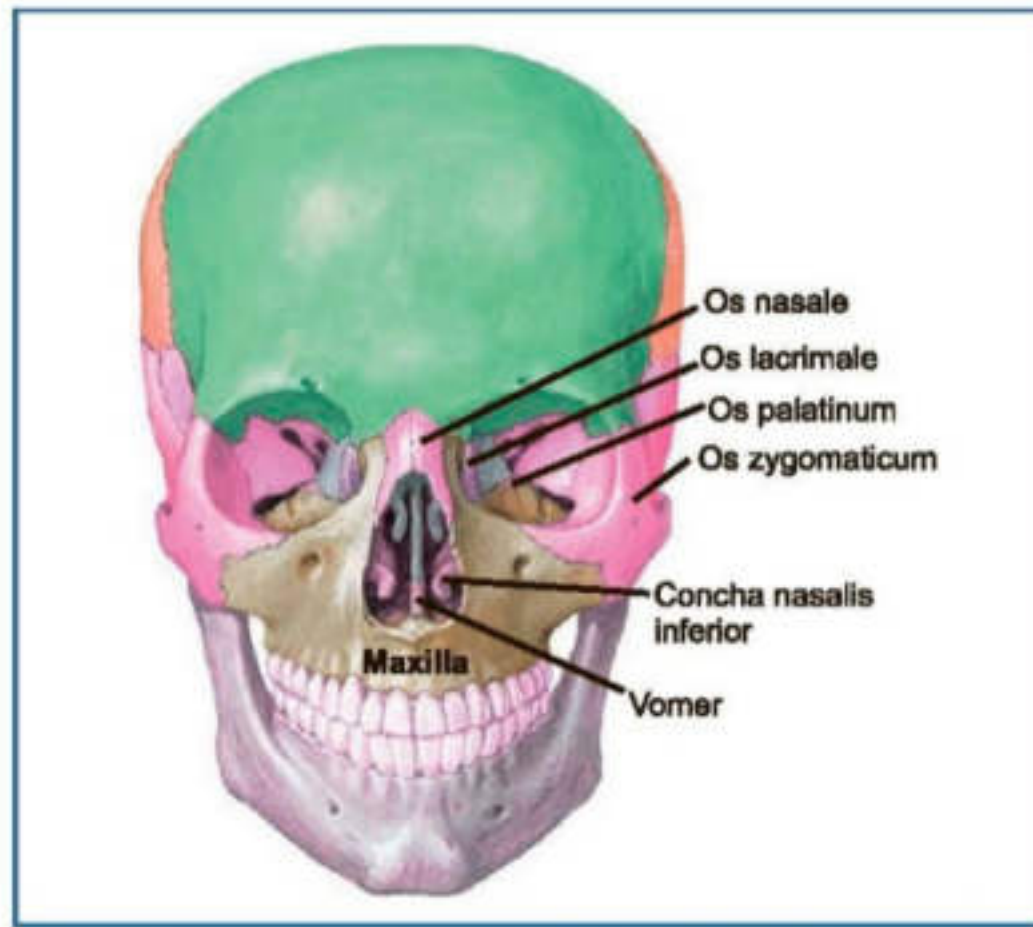
Tabanında: ethmoid ve sfenoid

Aşağıda:

- Zygomatic
- Lacrimal
- Maxilla
- Nasal

Sulcus sinus sagittalis superior ön ucunda:

- Crista frontalis: falx cerebri tutunur.
- Foramen caecum: kör deliktir.

Burun kökünde lateralden mediale doğru;

1. Os lacrimale
2. Os maxilla
3. Os nasale ile komşuluk yapar (LeMaN)

Arcus superciliaris: Kaşların oturduğu yaydır.

Sutura metopica (Sutura frontalis persistens):
Yenidoğanda kırıkla karışabilir.

Os occipitale

Üç bölümden oluşur;

- Pars squamosa
- Pars lateralis
- Pars basillaris

Komşulukları:

- Sfenoidal
- Parietal
- Temporal
- Atlas (C1)

Condylus occipitalis

Condylus occipitalis: atlas ile eklemlenen çıkıntı.

Tuberculum pharyngeum: raphe pharyngeum yapışır.

Protuberantia occipitalis externa: (inion)

Dişta en kabarık kısım.

Crista occipitalis externa: Lig.nuchae tutunur

Protuberantia occipitalis interna: İçeride bulunur. Dura mater uzantıları burada kesilir. Confluens sinuum

Crista occipitalis interna: falx cerebelli tutunur.

Foramen magnum içinden geçenler:

- Medulla oblongata ve zarları
- Nervus accessorius pars spinalis
- C1-C3 meningeal dallar
- A. vertebralis'ler
- A.spinalis anterior&posterior
- Membrana tectoria & lig. apicis dentis

Orijinal Soru: Temel Bilimler 7

7. Ossa cruris kırığı sebebiyle alt ekstremitesi alçıya alınan hastada posterior kompartman sendromu gelişiyor. Bu hastadaki klinik tablonun aşağıdakilerden hangisinin kanaması nedeniyle görülmesi en olasıdır?

- A) Arteria femoralis
B) Arteria fibularis
C) Arteria circumflexa femoris medialis
D) Arteria tibialis anterior
E) Arteria profunda femoris

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Soruyu okuduğumuz zaman aklımıza hemen bacak arka kompartmanındaki esas arter olan tibialis posterior geliyor ama seçeneklerde yok. O zaman dallarına bakmamız gerekiyor. Bakın en alt satırda en önemli iki dal yazılmış, biri de arteria fibularis

A. ILIACA EXTERNA

- A. circumflexa ilium profunda
- A. epigastrica inferior**
  - **Rektus kılıfı içinde**, a. thoracica interna'nın uç dalı olan **a. epigastrica sup.** ile **anastomoz** yapar.
  - **Plica umbilicalis lateralis**'i oluşturur.
  - Direkt inguinal hemi a. epigastrica inferior'un medialinden, indirekt inguinal hemi ise lateralinden olur.
  - **Ductus deferens**, anulus inguinalis profundus yakınında a. epigastrica inferior'u çaprazlar.

Dalları;

- A. cremasterica (+: a. ligamenti teretis uteri)
- R. pubicus

Corona mortis (ölüm tacı)

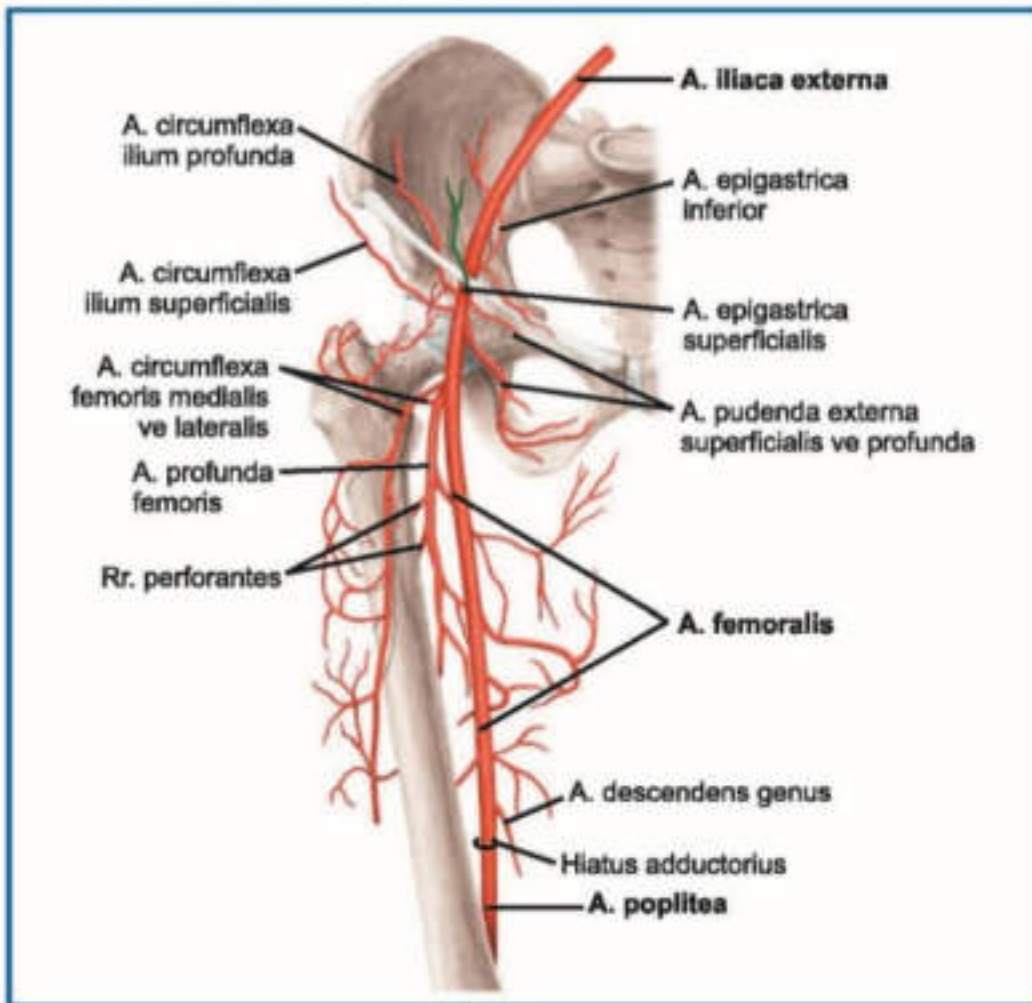
A. obturatoria'nın r. pubicus'u ile a. epigastrica inferior'un aynı isimli dalının pubis gövdesi üzerinde oluşturdukları anastomozdur.

A. FEMORALIS

- Pulsasyonu (kompresyonu), lig.inguinale'nin orta noktasının yaklaşık 2-3 cm altından yapılır.
- Uylukta, m. sartorius'un altındadır. V. femoralis ve n. saphenus'la **canalis adductorius**'a girer.

Dalları

- A. epigastrica superficialis**
- A. circumflexa ilium superficialis
- A. **pudenda externa** superficialis ve profunda
- A. **profunda femoris**; uyluğun esas arteridir
  - A. circumflexa femoris lat.
  - A. circumflexa femoris med. (femur başını besler)
- A. **descendens genus**

A. POPLITEA

- Fossa poplitea içinde **en derinde**
- M. popliteus'un alt kenarında iki uç dalına ayrılır.

Dalları;

- İçinde **"genus"** sözcüğü olan arterler (**a. descendens genus hariç**), popliteal arterindir (superior lateralis, superior medialis, inferior lateralis, inferior medialis ve media genus).
- Aa. surales** (genellikle iki tane olan end arterlerdir; m. gastrocnemius, m. soleus ve m. plantaris'i beslerler)
- A. tibialis anterior (uç dal)
- A. tibialis posterior (uç dal)

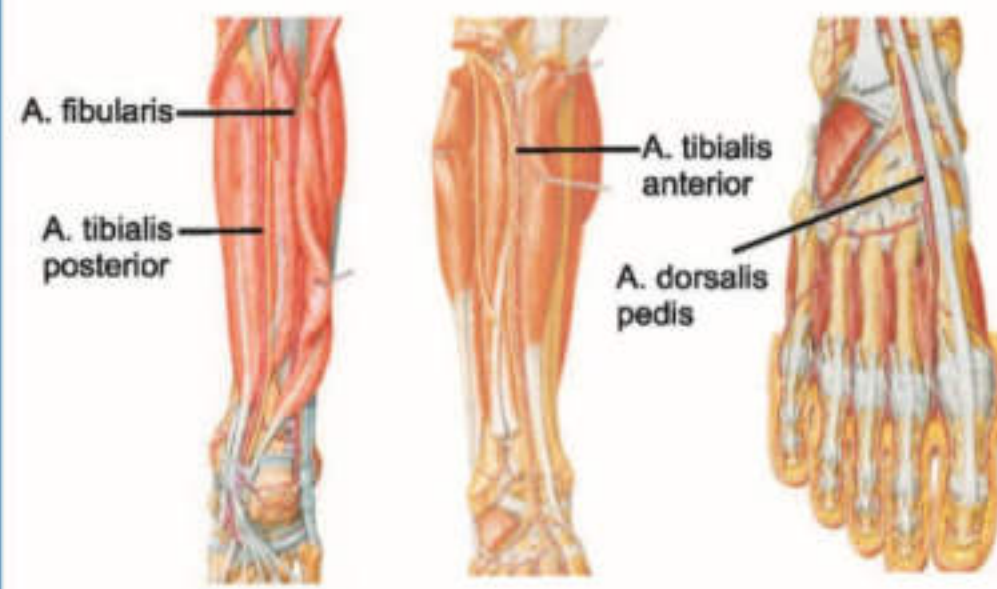
A. TIBIALIS ANTERIOR

- N. fibularis** (peroneus) **profundus**'la birlikte
- Ayağa gelince **a. dorsalis pedis** adını alır. **Pulsasyonu**, m. extensor hallucis longus'un başından alınır.

Temel Bilimler 7. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 060

A. TIBIALIS POSTERIOR

- N. tibialis**'le birlikte
- Pulsasyonu**, **malleolus medialis**'in arkasından alınır.
Dalları:
  - **A. fibularis** (peronea)
  - A. nutricia tibiae
  - A. plantaris lateralis
  - A. plantaris medialis

Nabız alınan arterler...

- Aorta abdominalis	- A. radialis
- A. carotis communis	- A. ulnaris
- A. carotis externa	- A. femoralis
- A. facialis	- A. poplitea
- A. temporalis superficialis	- A. tibialis posterior
- A. subclavia	- A. dorsalis pedis
- A. brachialis	

A. marginalis colli (drummond arteri)

A.mesenterica superior – inferior arasında bağlantıyı sağlayan kolon duvarına yakın kollateraller.

Riolan arki

A. colica media'nın proksimal bölümünü
A. colica sinistra'ya bağlayan arterdir.

A.iliaca communis

Abdominal aorta L4 bölgesine geldiğinde iki dala ayrılır:

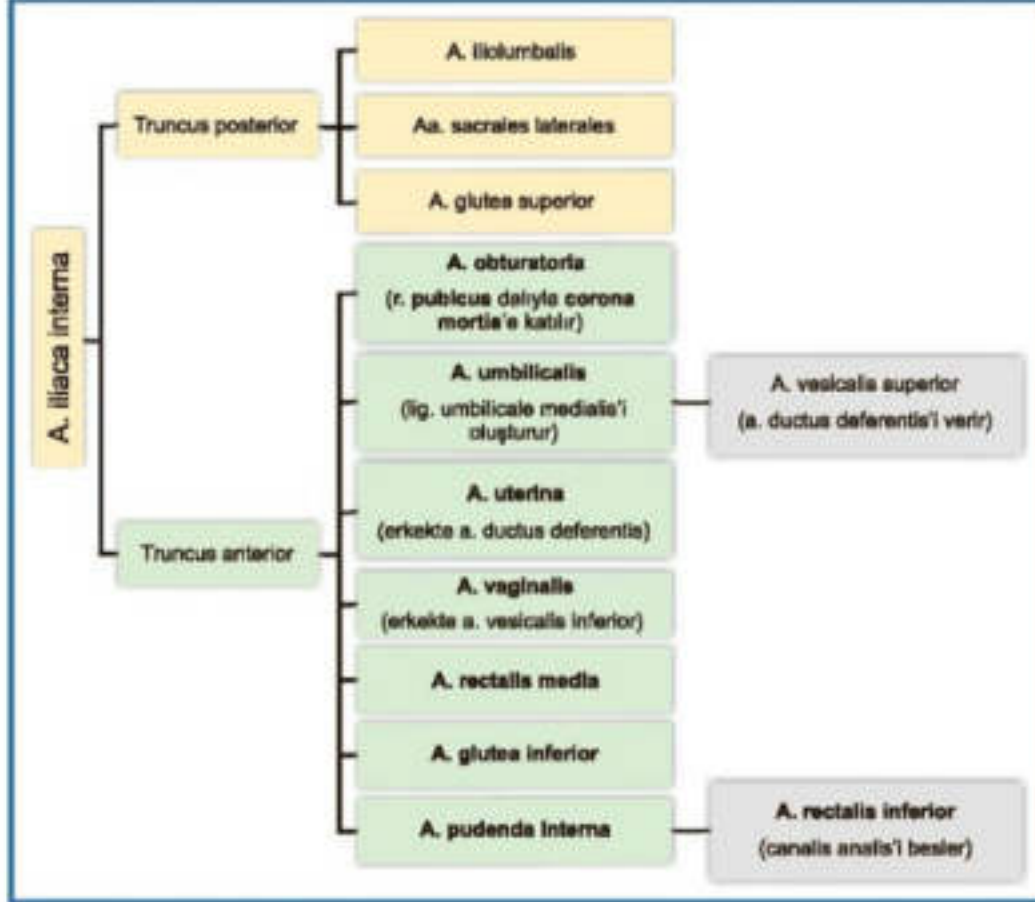
A.iliaca communis dextra

A.iliaca communis sinistra

A.iliaca communis L₅-S₁ vertebrae arasında ki disk hizasına gelince iki ye ayrılır

A.iliaca interna (Hipogastrik arter)

Pelvis duvarlarını, pelvis organlarını, gluteal bölgeyi ve perineumu besler

A.pudenda interna dalları:

A.rectalis inferior

A.perinealis.

A.bulbi penis (kadında a.bulbi vestibuli): corpus spongiosum penisi besler

A.urethralis :

A.profunda penis: (kadında a.profunda clitoridis) corpus cavernosum besler.

A.dorsalis penis: (kadında a.dorsalis clitoridis) : penis sırtını ve glans penisi besler

A.iliaca externa

Dalları :

- A.circumflexa ilium profunda
- A.epigastrica inferior

A.epigastrica inferior dalları:

- A.cremasterica: inguinal kanala girer ve m.cremaster – funiculus spermaticus besler.
- A.pubicus: corona mortis

Corona Mortis:

- A.obturatoria ramus pubicusu
- A.epigastrica inferior ramus pubicusu arasında oluşan anastomoz

Arteria femoralis

A.iliaca externa lig.inguinale altından geçerken **arteria femoralis** adını alır.

A.epigastrica superficialis karın ön duvarını besler.

A.circumflexa ilium superficialis: a.femoralis'in en küçük yüzeysel dalıdır

A.pudenda externa: penis derisi, scrotum ve kadınlarda labium majusu besler

A.profunda femoris: A.femoralisin en kalın dalıdır. Uyluk kaslarının da esas arteridir

A.descendens genicularis: arteria poplitea'nın dalları ile anastomoz yapar.

Femur başının vasküler nekrozunun en sık nedeni;

Erişkinlerde a.circumflexa femoris medialis'in zedelenmesi

Çocuklarda a.obturatoria ramus acetabularis'in zedelenmesi

A.poplitea

Aterosklerotik anevrizmanın en sık görüldüğü periferik

Temel Bilimler 7. soru

Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül

Sayfa 069

- A.tibialis posterior
- A.tibialis anterior
- A.suralis: popliteal arterin en önemli dalıdır. Genellikle iki adettir. M.gastrocnemius, m.soleus ve m.plantaris besler.

Nabız arterleri:

Vücutta nabız alınmasında kullanılan arterler:

- A.temporalis superficialis
- A.facialis
- A.carotis communis
- A.brachialis
- A.radialis
- A.femoralis
- A.poplitea
- A.tibialis posterior
- A.dorsalis pedis

VENLER

Kranyal venler

Vv.emissariae:

Saçlı deriden gelirler.

Ekstrakraniyal venler ile dural sinusları bağlar.

SCALP'ın L tabakasında yerleşirler.

Vv.diploicae:

Yassı kafa kemikleri içinde sub.spongiosa da bulunurlar.

Çoğunlukla dural sinüslere açılırlar.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 8

8. Sol sternoklaviküler eklem bölgesinde ağrı şikâyetiyle başvuran 25 yaşındaki erkek hastanın fizik muayenesinde eklemde şişlik olduğu belirleniyor ve boyun kökünde derine doğru giden, yaklaşık 2 cm çapında bir kitle saptanıyor. Bu hasta aşağıdaki yapılardan hangisinin etkilenmesi en az olasıdır?

- A) Vena brachiocephalica sinistra
B) Arteria carotis communis sinistra
C) Vena azygos
D) Arteria subclavia sinistra
E) Ductus thoracicus

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Referanlarımız yanlış seçeneği nokta atış gösteriyor (1/2)

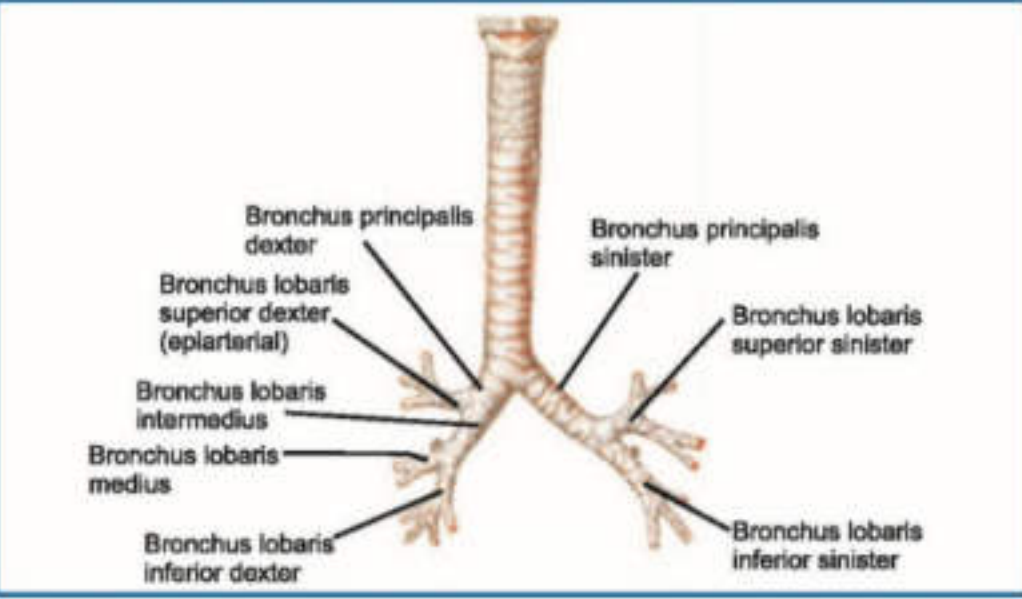
TRACHEA

- Cartilago cricoidea'nın alt kenarı** (C₆ vertebra alt kenarı) seviyesinde başlar. T₄ vertebra gövdesinin alt kenarı seviyesinde, angulus sterni hizasında **bifurcatio trachea**'da iki ana bronkus'a ayrılır.
  - Son trakea halkasının iç yüzünde ana bronşları ayıran çıkıntıya **carina trachea** denilir.
- Cartilagine tracheales denilen 15-20 adet at nalı şeklinde hyalin kıkırdaktan oluşur. Bu kıkırdaklar **lig. anulare** (lig. tracheale) ile birbirlerine bağlanır.
- Arka** komşuluğunda **oesophagus** ve aralarındaki **olukta n. laryngeus recurrens** bulunur.
- 2-4 trakea halkalarının önünde tiroid bezinin istmus'u vardır ve bu nedenle palpe edilemezler.
- Trachea ve bronşlardan ağrı duyusunu** (öksürükte olduğu gibi) **n. vagus** taşır.

Trakeotomi ve trakeostomi...

Trakeotomi; trakea'da yapılan insizyondur. **Trakeostomi** ise, trakea'da ağız oluşturmaz. Trakeostomi sırasında; yetişkinlerde **tiroid bezinin istmus'u**, **arcus venosus jugularis**, **v. thyroidea inferior** ve varsa **a. thyroidea ima'nın**, çocuklarda ise **v. brachiocephalica sinistra** ile **timus bezinin yaralanma riski** vardır.

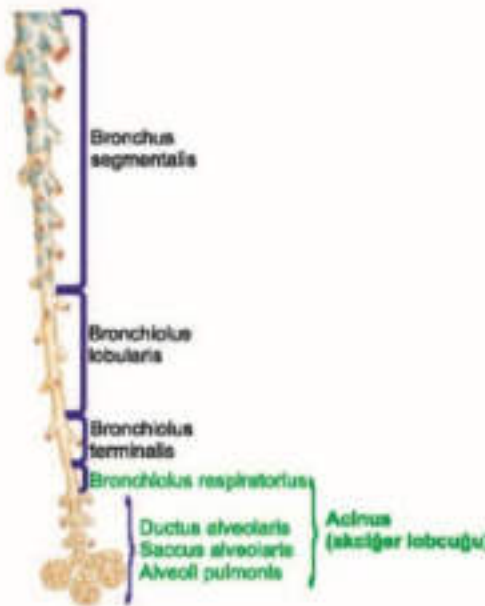

BRONCHUS PRINCIPALIS DEXTER

- Daha geniş, daha kısa ve daha dik
- Seyri sırasında v. azygos'un altından geçer.**
- Bronchus lobaris **sup. dexter** (**epiarteriyel** bronş); ana bronkus'tan hilum pulmonis dışında ayrılan tek lobar bronkus'tur. 3 segmental bronkus'a ayrılır.
- Bronchus **intermedius**; sağ ana bronş, epiarteriyel bronşu verince bu adı alır.
- Bronchus lobaris **medius**; 2 segmental bronşa ayrılır
- Bronchus lobaris **inferior dexter**; 5 segmental bronşa ayrılır.

SOLUNUM YOLLARI

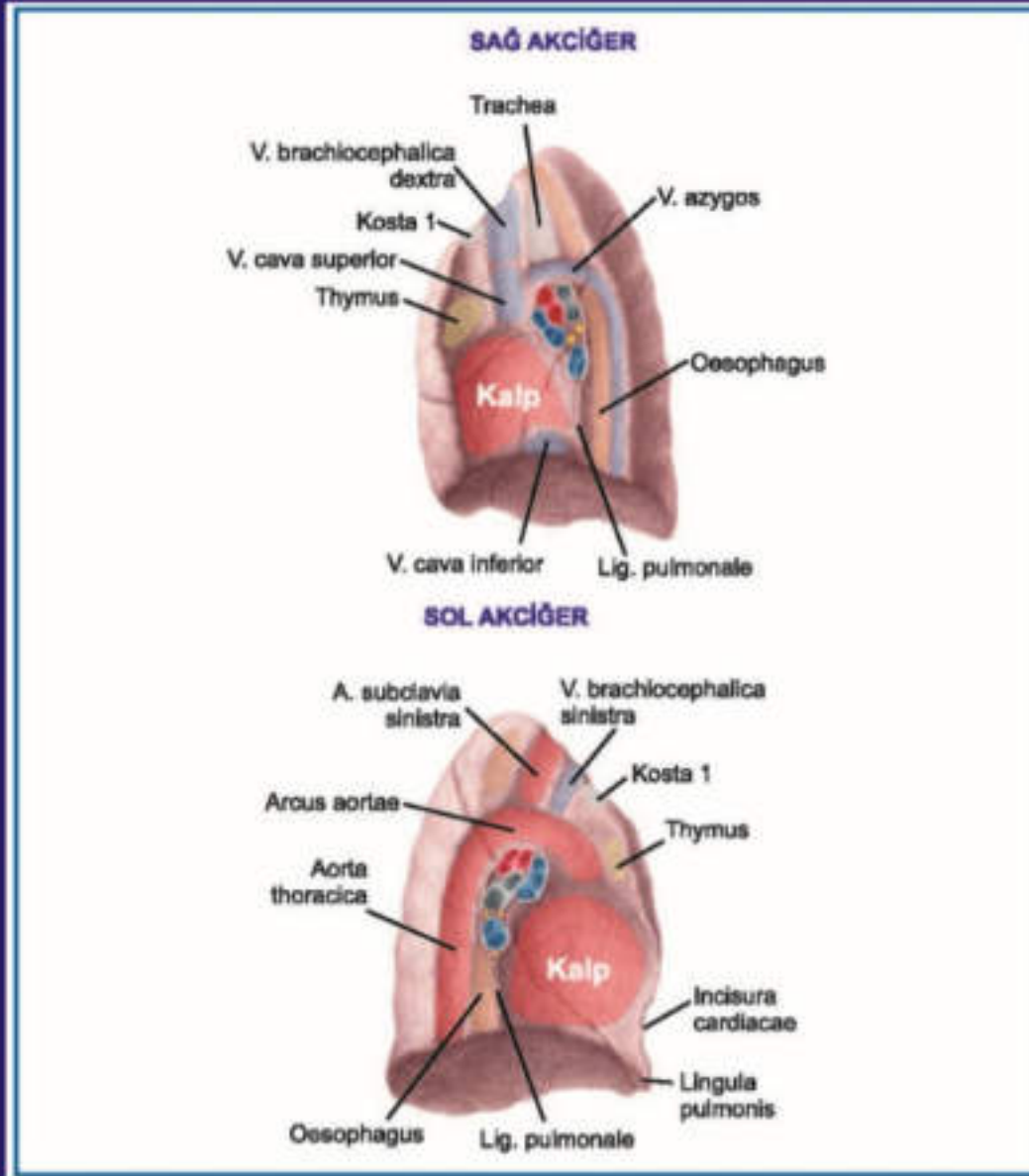
- Trachea
- Bronchus principalis
- Bronchus lobaris
- Bronchus segmentalis
  - KIKIRDAK BİTTİ
- Bronchiolus lobularis
- Bronchiolus terminalis
- Bronchiolus respiratorius
- Ductus alveolaris
- Saccus alveolaris
- Alveoli pulmonis

AKCİĞERLER

- Fissura **obliqua**; her iki akciğerde alt lobu diğer loblardan ayırır.
- Fissura **horizontalis**; sağ akciğerde orta lobu üst lobdan ayırır. Linea axillaris mediana'da 4. kostadan başlayıp öne ilerler.
- Akciğerlerin mediastinal yüzünde **her iki akciğerde** izi olan organlar; **kalp** ve **oesophagus** (trachea her iki akciğerle komşudur, fakat izi yoktur).
- Incisura cardiaca ve lingua pulmonis sinistri**; **sol akciğerin üst lobunda** bulunur.
- Lig. pulmonale**; parietal ve visseral plevra'nın hilum pulmonis'in altında birbirine geçiş yaptığı yer.
- Bronchus lingularis superior ve inferior**; bronchus lobaris

Temel Bilimler 8. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 050

Sağ akciğerin mediastinal yüz komşuları

- V. cava superior
- V. azygos (hilum pulmonis'in yukarısında izi var)**
- V. cava inferior
- V. brachiocephalica dextra

Sol akciğerin mediastinal yüz komşuları

- A. subclavia sinistra
- Arcus aortae (hilum pulmonis'in yukarısında izi var)**
- Aorta thoracica
- V. brachiocephalica sinistra

Akciğer apekslerinin arka yüzleri, ganglion stellatum (cervicothoracicum) ile komşudur (Pancoast sendromu, Horner sendromu).

V. jugularis externa

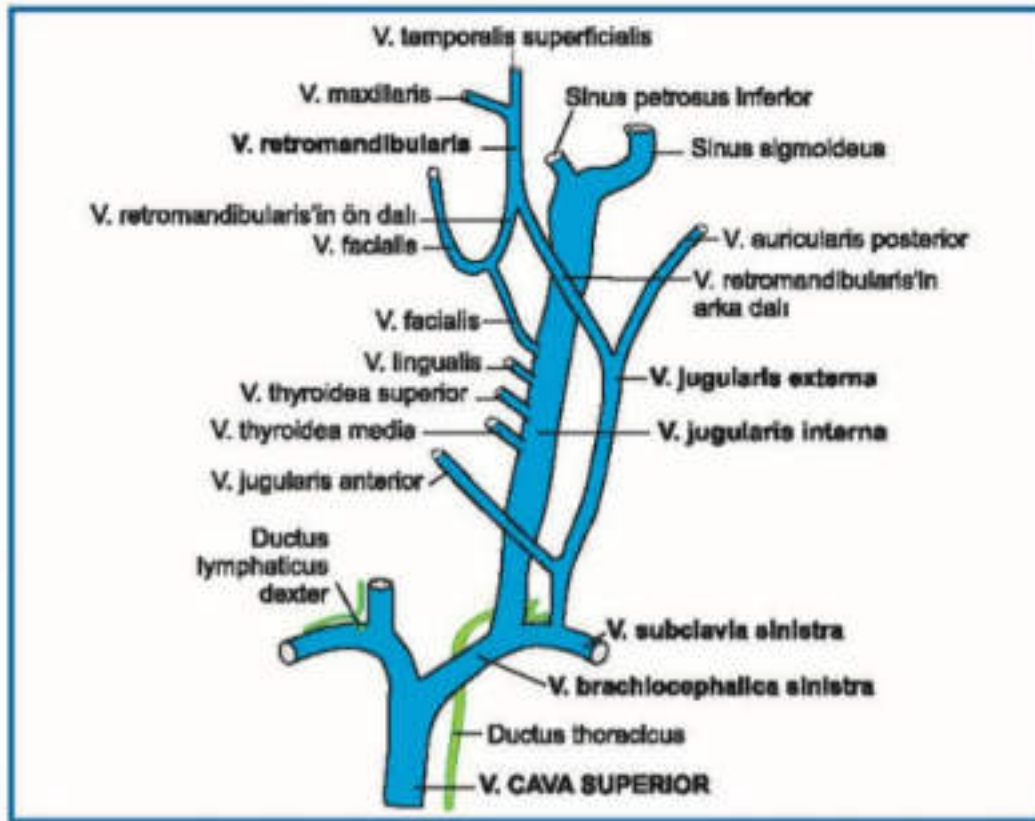
- V. retromandibularis (arka dali) + V. auricularis post. = V. jugularis externa > V. subclavia
- SCM ile platysma arasında

V. jugularis anterior

- Submental üçgende başlar > V. jugularis externa

V. jugularis interna

- Sinus sigmoideus > for. jugulare = v. jugularis int.
- Vagina carotica içinde
- V. jugularis interna'ya açılanlar;
  - Sinus petrosus inferior; for. jugulare'den çıkar.
  - V. thyroidea superior ve mediae
  - V. lingualis
  - V. facialis
  - Vv. pharyngeae

FLASH
BACK

Angulus venosus (Pirogoff açısı); v. subclavia ile v. jugularis interna'nın birleşme yerindedir. Sol tarafta ductus thoracicus, sağ tarafta ductus lymphaticus dexter açılır.

V. subclavia

V. brachiocephalica dextra ve sinistra

- Açılan venler;
  - V. vertebralis
  - **V. thyroidea inferior**
  - V. intercostalis posterior I
  - V. thoracica interna

FLASH
BACK

- V. intercostalis sup. sin. > v. brachiocephalica sin.
- V. intercostalis superior dex. > v. azygos

V. cava superior

- V. brachiocephalica dextra + sinistra
- Üst ve orta mediastinum'da
- Sadece T₄ seviyesinde v. azygos açılır

Temel Bilimler 8. soru
Anatomi Speetüs Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 062

V. azygos

- Sağ tarafta
  - V. lumbalis ascendens + v. subcostalis
- T₄₋₅ seviyesinde bir arkus yaparak arka mediastinum'dan ve orta mediastinum'a gelir. **Sağ radix pulmonis'in üstünden**, v. cava sup.'a açılır.
- Açılan venler;
  - V. intercostalis superior dextra
  - **Sağ vv. intercostales posteriores (5-11)**
  - **V. hemiazygos ve v. hemiazygos accessoria**
  - Sağ vv. bronchiales'ler
  - Vv. oesophageales
  - Vv. mediastinales
  - Vv. phrenicae superior
  - Vv. pericardicae

FLASH
BACK

Vv. intercostales anteriores (9 çift)

- 1-6 > v. thoracica interna
- 7-9 > v. musculophrenica

FLASH
BACK

Vv. intercostales posteriores (11 çift)

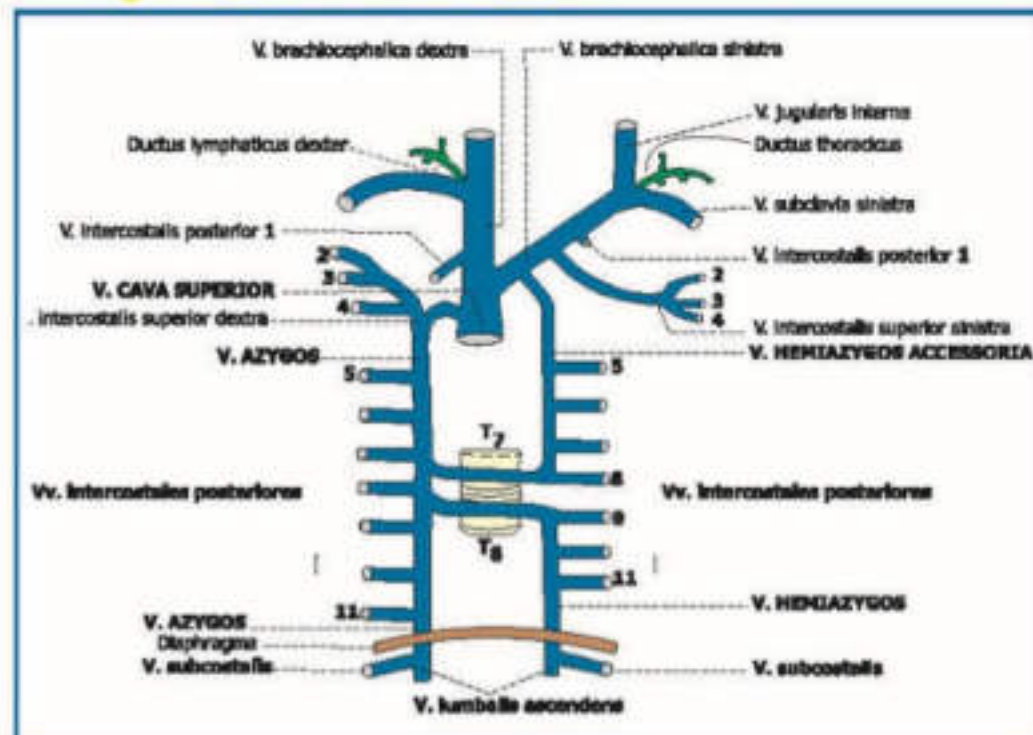
- 1 > kendi tarafındaki v. brachiocephalica
- Sağ 2+3+4 = v. intercostalis sup. dex. > v. azygos
- Sol 2+3+4 = v. intercostalis sup. sin. > v. brachiocephalica sin.

V. hemiazygos

- Sol tarafta
  - V. lumbalis ascendens + v. subcostalis
- T₈₋₉ seviyesinde > v. azygos'a açılır.
- Sol v. intercostalis posterior (9-11)'u alır.

V. hemiazygos accessoria

- Sol v. intercostalis post. (5-8) ve sol vv. bronchiales
- T₇ seviyesinde > v. azygos

Referanlarımız yanlış
seçeneği nokta atışı
gösteriyor (2/2)

V.Facialis:

V.supraorbitalis + V.supratrochlearis birleşir

V.angularis

V.facialis

V.angularis aşağıya doğru devam ederken v.facialis adını alır.

Plexus Pterygoideus:

Fossa infratemporaliste yer alır.

Sinus cavernos ile bağlantılıdır

V.maxillaris bu plexustan başlar.

Yüz infeksiyonlarının sinus cavernosus'a yayılım yolları

1. V. labialis superior → V. angularis → V. supraorbitalis → V. ophthalmica superior → Sinus cavernosus
2. V. facialis → V. profunda faciei → Plexus pterygoideus → Sinus cavernosus

V.Retromandibularis:

V.maxillaris + v.temporalis superficialis parotis bezi içinde birleşir

V.jugularis externa:

V.retromandibularis arka dalı + v.auricularis posterior

Musculus sternocleidomastoideus üzerinde, musculus platysmanın altında seyredir

Trigonum supraclaviculare majorda v.subclavia'ya dökülür.

V.jugularis interna:

Sinus sigmoideusun devamı gibidir.

V.Jugularis İnternaya açılan venler:

- Sinus petrosus inferior
- V.Facialis (içinde retromandibular ön dalıda var)
- V.lingualis
- V.thyroidea superior
- V.thyroidea media
- Vv.pharyngea
- V.laryngea superior

Piragoff açısı:

V.subclavia – v.jugularis interna bileşkesinde oluşan açı

- Sağ piragoff: ductus lymphaticus dexter açılır
- Sol piragoff: ductus thoracicus açılır.

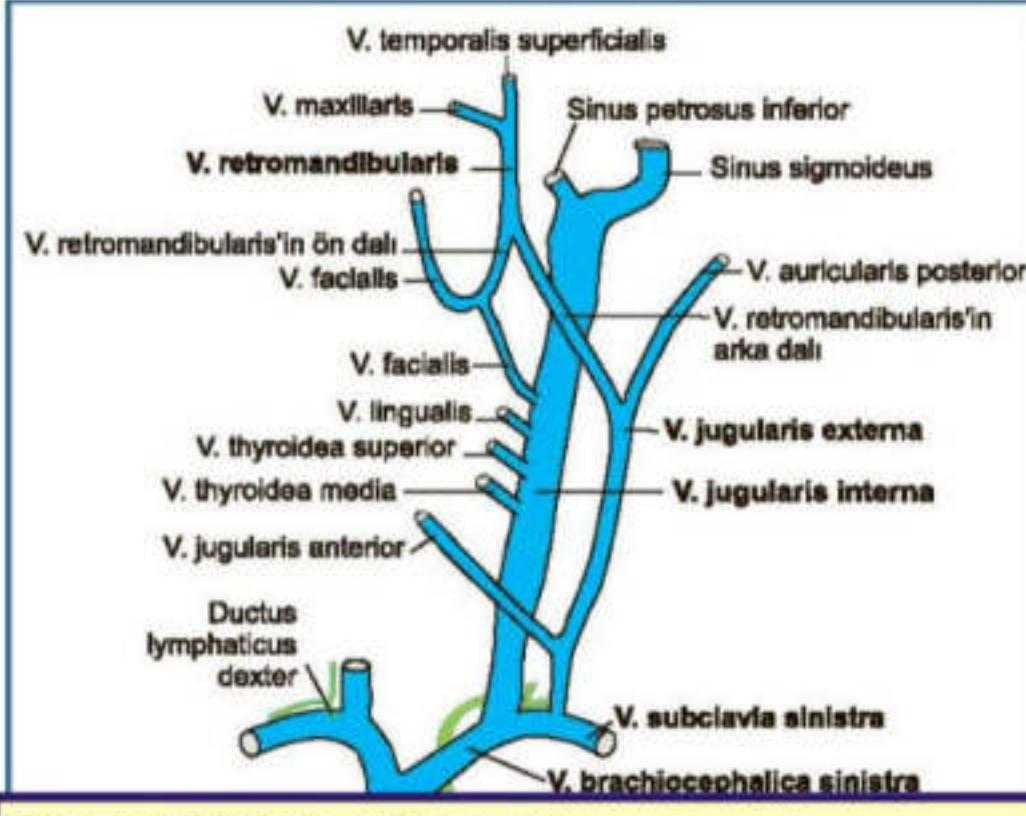
V.brachiocephalica dexter-sinister:

Açılan venler;

- V. vertebralis
- V. thyroidea inferior
- V. intercostalis posterior 1
- V. thoracica interna.

V. intercostalis superior sinistra v. brachiocephalica sinistra'ya

V. intercostalis superior dextra v. azygos'a

Temel Bilimler 8. soru

Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 070

V.azygos:

Orta hattın sağında bulunur.

v.subcostalis + v.lumbalis ascendens birleşimi ile oluşur.

Diyafram crus dextrum içinden ya da hiatus aorticustan geçer ve **arka mediasten de yükselir.**

T₄ seviyesinde sağ radix pulmonalis üzerinden geçer ve **v.cava superior'a açılır.**

V. hemiazygos

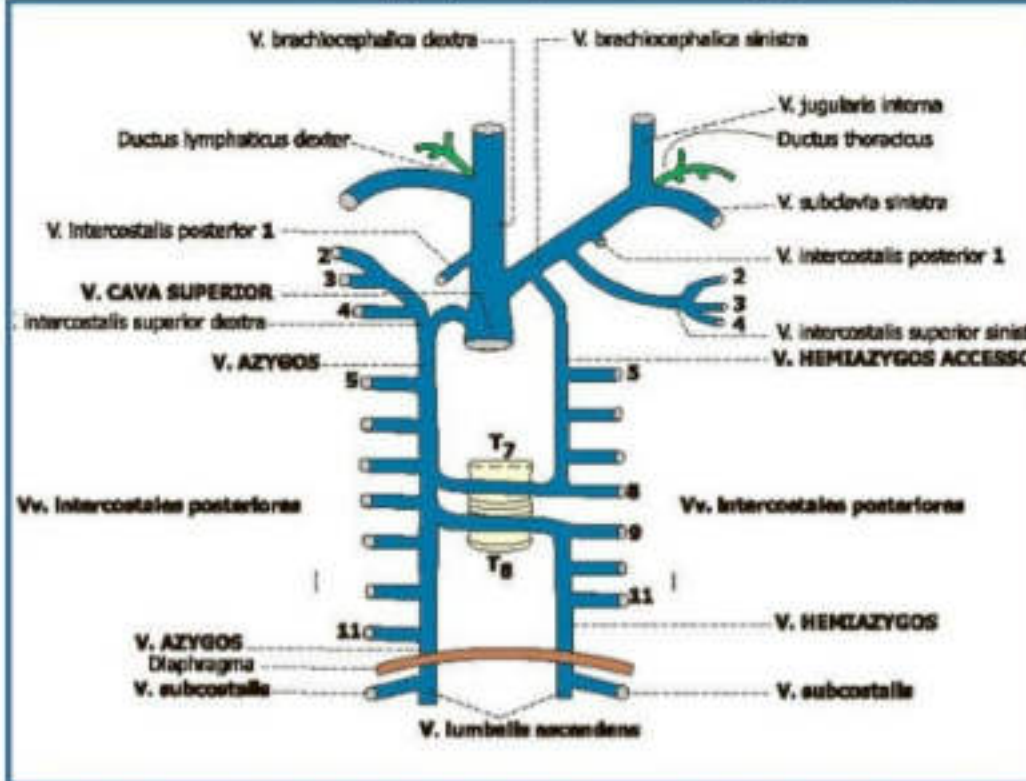
Sol taraftaki **v. lumbalis ascendens** ile **v. subcostalis**'in birleşmesinden oluşur.

T₈ veya T₉ seviyesinde **v. azygos'a** açılır.

Sol taraftaki **son üç v. intercostalis posterior (9-11)'u** alır.

V. hemiazygos accessoria

Sol taraf **5-8. v. intercostalis posterior'u** ve **sol vv. bronchiales'leri** alıp, T₇ seviyesinde **v. azygos'a** açılır.

Üst ekstremité venleri

V.cephalica:

Fovea radialisin çatısından başlar.

Ön kol **radial yüzde** ilerler.

M.biceps – m.brachialis arasında seyredir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 9

9. Glandula pinealis diencephalon'un hangi bölümünde bulunur?

- A) Thalamus
- B) Hypothalamus
- C) Epithalamus
- D) Subthalamus
- E) Metathalamus

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Metathalamus

- **Corpus geniculatum laterale**
  - **Görme** ile ilgilidir
  - > **radiatio optica** > 1° vizüel korteks (BA 17).
- **Corpus geniculatum mediale**
  - **İşitme** ile ilgilidir.
  - > **radiatio acustica** > 1° oditör korteks (BA 41,42).

SUBTHALAMUS (VENTRAL TALAMUS)

- İçeriğindeki yapılar; nuc. subthalamicus, zona incerta (belirsiz alan), Forel (H) alanları, ansa lenticularis.
- **Nucleus subthalamicus**
  - **Bazal çekirdektir.** Kas aktivitesini kontrol eder.

Temel Bilimler 9. soru

Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 088

EPITHALAMUS

- İçeriğindeki yapılar; nuclei habenulares, commissura habenularum, commissura posterior, stria medullaris thalami, glandula pinealis (epifiz).
- **Epifiz bezi (gl. pinealis)**
  - **Melatonin salgılar.**
  - Endokrin bezler üzerinde etki ederek aktivite azalmasına sebep olur.
  - Sinir hücresi içermez.
  - Beze gelen simpatik sinir; n. pinealis (nn. conarii)

Corpora arenacea (acervulus cerebri, beyin kumu); ilerleyen yaşlarda pineal bezde kalsiyum birikmesi.

HYPOTHALAMUS

- Otonom sinir sisteminin merkezi
- Visseromotor ve endokrin aktivitelerin kontrolü.
- **Nörohipofiz < nöral** ektoderm (diencephalon'un uzantısı).
- **Adenohipofiz < oral** ektoderm (Rathke kesesi)
- Ön-iç kısmı parasimpatik, arka-dış kısmı simpatik.
- **Area preoptica**
  - Vücut ısısının düzenlenmesi ile ilgili. **Lezyonu: Hipertermi**
- **Eminentia mediana**
  - Tuber cinereum'un kabarcık orta bölümü.
  - Adenohipofizden hormon salınımını kontrol eder.
- **Nuclei mammillares**
  - Corpus mammillare'ler içinde
  - Emosyon ve kısa süreli bellek ile ilgili.
  - **Papez halkasına** dahildir.
- **Nucleus suprachiasmaticus**
  - Sirkadiyan ritimle ilgili.
  - Tr. retinohypothalamicus'un sonlandığı çekirdek.
  - **Epifiz bezi ile bağlantısı** olan çekirdek.
- **Nucleus ventromedialis**
  - **Tokluk** merkezi. **Lateral** bölge; **açlık** merkezidir.
- **Nucleus arcuatus (infundibularis)**
  - Adenohipofiz hormonlarını kontrol eder.
  - Üretilen trofik hormonlar > tr. tuberohypophysialis (tr. tuberoinfundibularis) > eminentia mediana
- **Nucleus supraopticus**
  - **ADH (vasopressin)** başlıca bu çekirdekte üretilir.
- **Nucleus paraventricularis**
  - **Oksitosin** başlıca bu çekirdekte üretilir.
- Son iki çekirdekte üretilen hormonlar > tr. supraoptico-hypophysialis (tr. hypothalamohypophysialis) > nörohipofiz.

LİMBİK SİSTEM

- Emosyonel beyin
- Ruhsal durum, içgüdü, seksüel davranışlar, koku, öğrenme ve hafıza ile ilgili.
- **Limbik sistem yapıları:** Hippocampus, amygdala, anterior thalamus, septum pellucidum, limbik korteks ve fornix

Limbik loba dahil önemli gyrus'lar:

- Gyrus parahippocampalis
- Gyrus dentatus (formatio hippocampi'dedir)
- Gyrus cinguli
- Gyrus (area) subcallosalis

Corpus amygdaloideum (amygdala)

- **Limbik sistemin major unsuru.**
- Temporal lobun **uncus**'unda
- **Bellek ve öğrenme** ile ilgilidir.
- **Koku** duyusu buraya gelir, beynin penceresi olarak tanımlanır; emosyonların dışa yansımaları ve korku ile ilgili.
- Stria terminalis aracılığı ile area septalis ve hypothalamus'a bağlanır.

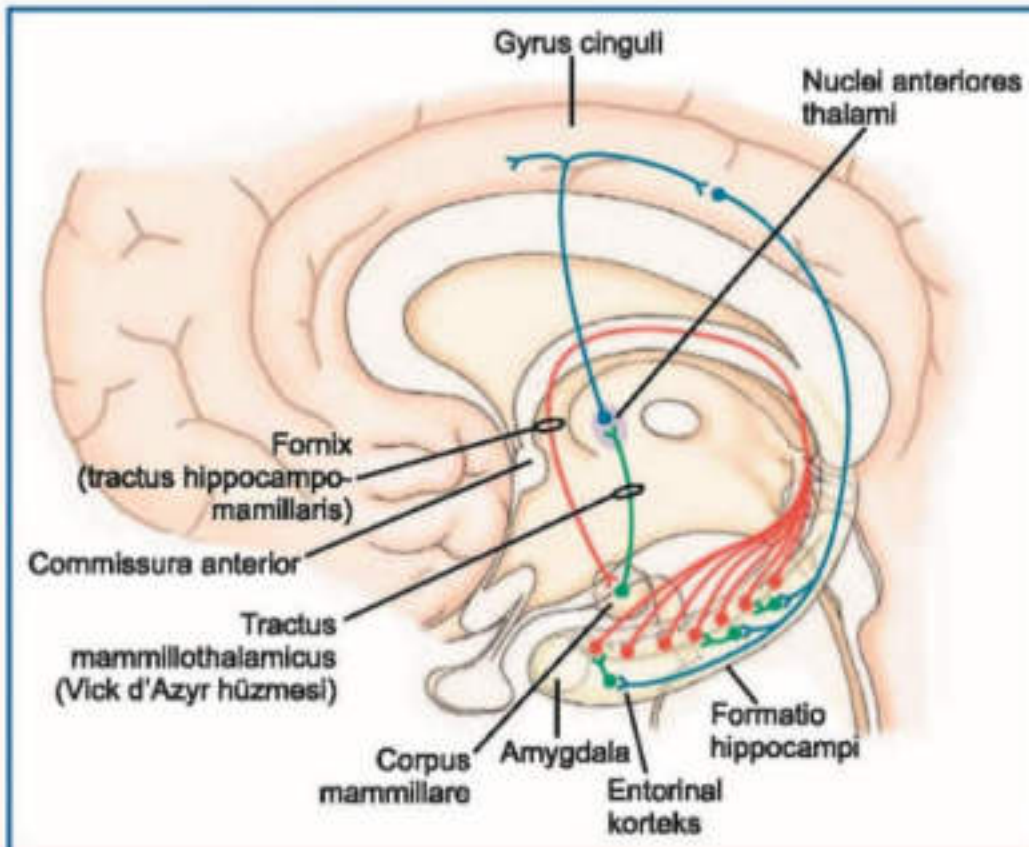
Kluver-Bucy sendromu; vizüel agnozi, hiperseksüalite, emosyonel davranış değişiklikleri, korkusuzluk, hiperoralite ve bellek bozuklukları ile karakterizedir.

Formatio hippocampi

- **Hippocampus, gyrus dentatus, subiculum**
- **Hafıza, dikkat ve öğrenme.**

Papez halkası

- **Hafıza ile ilgilidir**
- Hippocampus'tan başlayan bu devre tekrar hippocampus'a ulaşarak sonlanır.
  - Hippocampus
  - **Subiculum**
  - **Fornix** (tr. hippocampomammillaris)
  - **Corpus mammillare**
  - Tractus mamillothalamicus (Vick D'Azyr)
  - **Nuclei anteriores thalami**
  - **Cingulum**
  - **Entorinal korteks**
  - Hippocampus

Bulunduğu lob	BA numarası	Adı	Görevi
Lobus frontalis	4	Primer motor alan	- Sulcus centralis'in hemen önünde gyrus precentralis'te - Beceri gerektiren, istemli hareketlerin başlatılması - Tractus corticospinalis ve tractus corticonuclearis'i (piramidal yollar) oluşturur - Motor homunkulus
	6	Premotor alan	Yapılacak hareketlerin plan ve programı
	8	Frontal göz alanı	- Gyrus frontalis medius'ta - Vizüel uyarılardan bağımsız olarak gözün istemli hareketlerinin kontrol edilmesi (bir uçağı lokalize etmek için gök yüzünü tarama gibi)
	44, 45	Motor konuşma alanı (broca alanı)	- Gyrus frontalis inferior'daki pars triangularis (45) ve buraya komşu pars opercularis'de (44) - Dominant (genellikle sol) hemisferde - Lezyonunda Broca afazisi olur
Lobus parietalis	3, 1, 2	Primer somatik duyu alanı	- Sulcus centralis'in arkasındaki gyrus postcentralis'te - Somatik duyu alanı algılandığı alan - Duyu homunkulusu
	5, 7	Somatik duyu assosiasyon alanı	Objelerin şekli, yapısı ve boyutunun dokunma ile ayırt edilmesini sağlar
	43	Primer tat alanı	Gyrus postcentralis'teki yüzün somatik duyu alanına komşudur. Lobus insularis'in (ya da insula'nın) ön bölümünün dorsali ile gyrus frontalis inferior'un pars opercularis'inde yer alır.
	39	Gyrus angularis	Yazılı sözcüklerin ve sembollerin anlaşılması ile ilgili *
	40	Gyrus supramarginalis	Taktıl hafıza, tılsan ve dil algılama ile ilgilidir. Yazabilme merkezi olarak da bilinir *
Lobus occipitalis	17	Primer vizüel alan	- Sulcus calcarinus'un yukarı ve aşağısı - Kortikal görme merkezi
	18, 19	Vizüel assosiasyon alanı	Görülen objenin özellikleri (renk ve şekli gibi) ile ilgili
Lobus temporalis	41, 42	Primer oditör alan	- Gyrus temporalis superior'daki gyri temporales transversi'de (Heschl girusları) - Kortikal işitme merkezi
	22	Oditör assosiasyon alanı (Wernicke alanı)	- Gyrus temporalis superior'da - İşitilen sözcüklerin anlaşılması ile ilgili - Hasarlarında Wernicke afazisi (duysal afazi) olur - Wernicke alanı, fasciculus arcuatus denilen bir lif demetiyle Broca alanıyla bağlantılı
		Primer olfaktor alan	Temporal lobun ucundaki piriform kortektir. Uncus'ta bulunur.
	28	Sekonder (assosiasyon) olfaktor alan	Entorinal korteks

* 39. (görme assosiasyon) ve 40. (somatik duyu assosiasyon) sahalar Wernicke alanının bölümleri olarak kabul edilir.

Hypothalamus:

III. ventrikülün alt ön bölümündedir. **Otonom sinir sisteminin** ve dolayısıyla **endokrin sistemin** beynidir.

Bölümleri:

- > Chiasma opticum
- > Tuber cinereum
- > Corpus mamillare
- > Area preoptica:
- > Eminentia mediana

Nuc. supraopticus; Vasopressin (ADH) salgılar.

Nuc. paraventricularis; Oksitosin salgılar

Nuc. hypothalamicus lateralis; Açıklamı yok

Temel Bilimler 9. soru

Anatomi Speetüs Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 055

Epithalamus:

- Habenula
- Commissura posterior
- Area pretecalis
- Glandula pinealis

Habenula: limbik sistemin parçasıdır. Duygu ve davranışlarla ilgilidir. Visseral ve endokrin fonksiyonların düzenlenmesinde önemlidir. **Salivasyon - gastrik motilite - intestinal motilite** aktivasyonunda fonksiyonu vardır.

Epifiz bezi (gl. pinealis): serotonin veya melatonin sekrete eder. **İlerleyen yaşlarda röntgende kalsiyum birikimi olur (corpora arenacea acervulus cerebri - beyin kumu)**

Metathalamus: Işık ve sese verilen primer refleks yanıtlarla ilgilidir.

Corpus geniculatum laterale tractus opticus liflerinin çoğunun sonlanma yeridir.

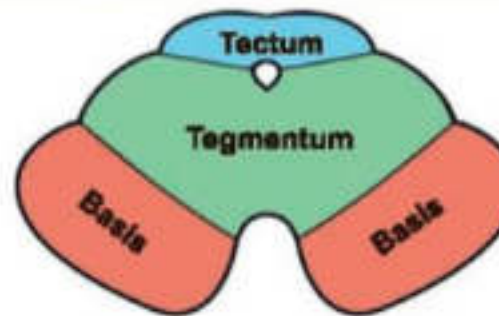
Corpus geniculatum mediale: işitme yollarındaki ara merkez.

MESENCEPHALON

Beynin en küçük parçasıdır. (2 cm). **Pons ile diencephalon arasında** bulunur

Ortasından **aqueductus mesencephali (cerebri)** geçer.

Aqueductus mesencephali (sylvius kanalı): 3. ventrikülü 4. ventriküle bağlar.(çevresindeki gri cevhere substantia grisea centralis denilir)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 10

10. Flexura duodenojejunalis aşağıdakilerden hangisinin seviyesinde yer alır?

- A) Planum transpyloricum
- B) Planum subcostale
- C) Planum interspinale
- D) Planum intertuberculare
- E) Planum supracristale

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

DUODENUM

- İnce bağırsağın en kısa, en geniş, en hareketsiz bölümü.
- İlk 2.5 cm'lik parçası **intraoperitoneal**, geriye kalan bölümü **sekonder retroperitonealdir**.
- Duodenum'un **üst sınırı L₁** (planum transpyloricum), **alt sınırı L₃**, **bitimi L₂** (flexura duodenojejunalis) hizasındadır.

Temel Bilimler 10. soru

Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 070

choledochus ve v. portae hepatis bulunur.

- Komşulukları: Karaciğerin lobus quadratus'u, pancreas ve vesica fellae (biliaris).

2. Pars descendens

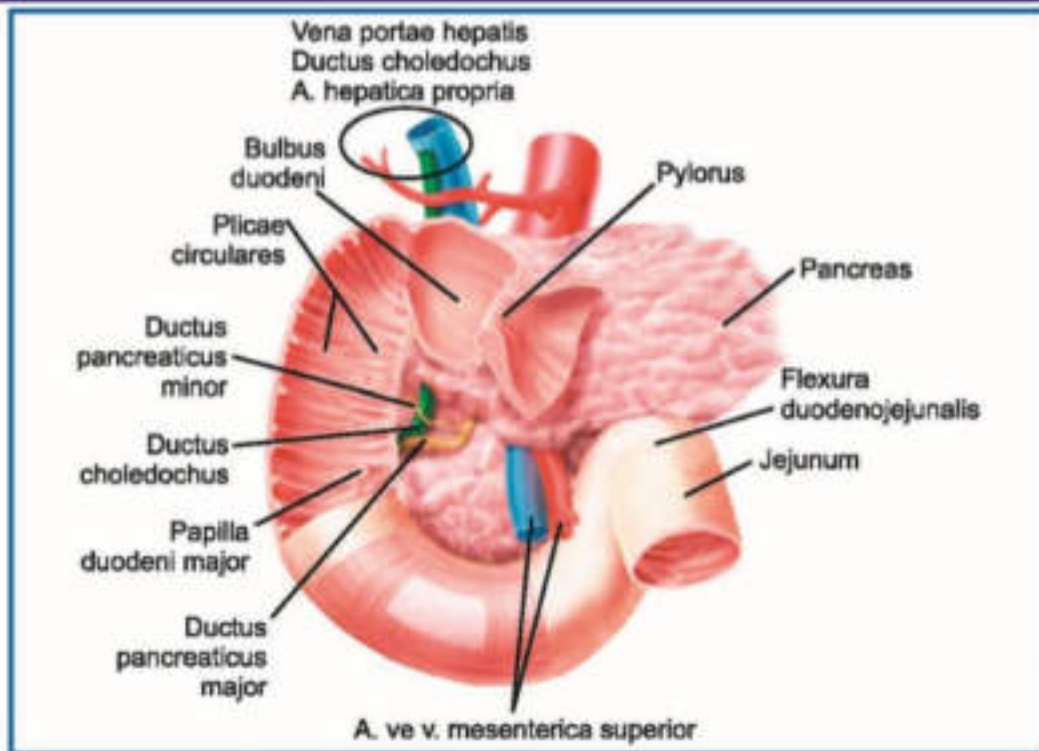
- **Ön yüzünü mesocolon transversum** çaprazlar.
- Önde karaciğerin sağ lobu, colon transversum, mesocolon transversum ve jejunum ile komşudur.
- Arkada sağ böbrek, böbrek damarları, v. cava inferior, m. psoas major ile komşudur.
- İç yanda caput pancreatis, ductus choledochus,
- Dış yanda böbrek ve flexura coli dextra bulunur.

FLASH
BACK

Pars descendens'e ductus choledochus ve ductus pancreaticus major (Wirsung) birleşerek açılır. Ampulla hepatopancreatica'yı (ampulla Vateri) oluşturur. Açıldıkları yerdaki kabartıya papilla

Temel Bilimler 10. soru

Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 070

3. Pars horizontalis (inferior)

- **Ön yüzünü radix mesenterii ve içinde yer alan a.v. mesenterica superior** çaprazlar.
- Arkada L₃, sağ üreter, m. psoas major, sağ a.v. testicularis (ovarica), v. cava inf. ve aorta bulunur.

4. Pars ascendens

- Yukarısında corpus pancreatis, sağında aorta abdominalis ve proc. uncinatus, solunda sol böbrek ve sol üreter yer alır.
- Ön yüzü colon transversum, mesocolon transversum ve mide, arka yüzü sol psoas major, diyaframın sol krusu, sol simpatik zincir, sol renal damarlar, sol gonadal damarlar ve v. mesenterica inf. ile komşudur.

FLASH
BACK

Lig. suspensorium duodeni (Treitz): Duodenum'un 4. bölümü ve flexura duodenojejunalis'i diaphragma'nın crus dextrum'una asar. İçinde m. suspensorius duodeni denilen kas vardır. Truncus coeliacus ile yakın komşudur.

JEJUNUM - ILEUM

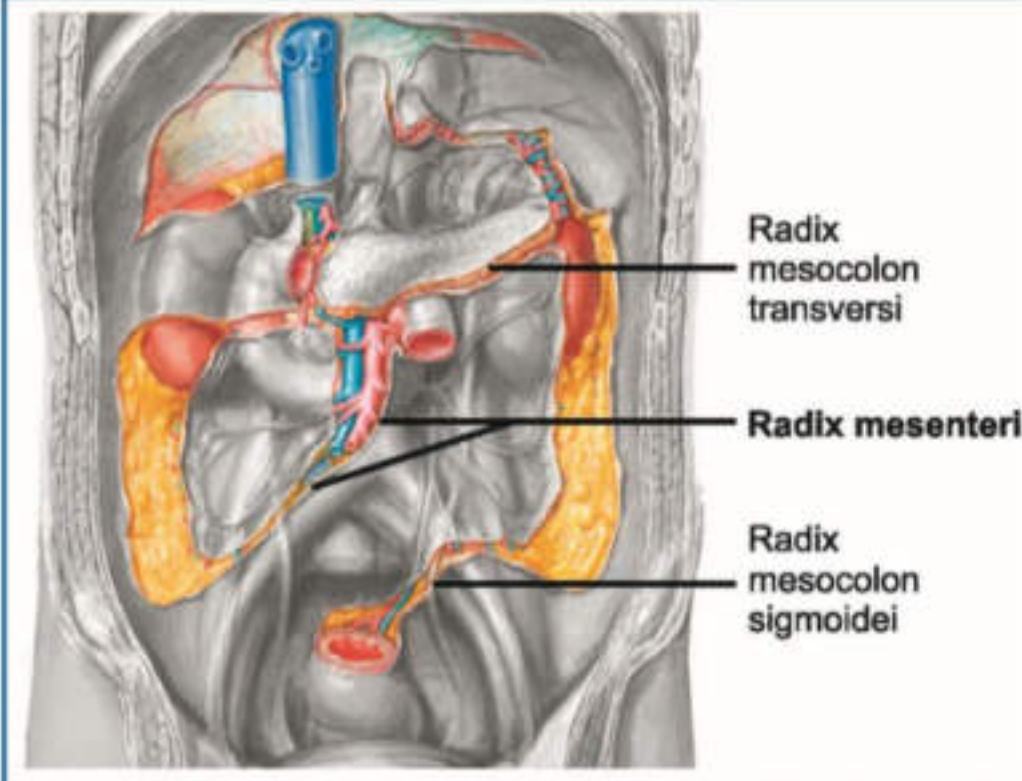
- Karakteristik histolojik özellik; villus intestinalis'ler
- **Noduli lymphoidei solitarii**; tüm ince bağırsakta bulunan lenfoid kitlelerdir. En yoğun ileum'un distal bölümündedir.
- **Noduli lymphoidei aggregati (Peyer plakları)**; İleum'da (özellikle terminal ileum) daha büyük ve çok sayıdadırlar.

Sinirleri

- Parasempatikleri **n. vagus**
- Simpatikleri **T₉₋₁₀**
- > Plexus coeliacus > kas tabakaları arasında **plexus myentericus (Auerbach)** > submukozada **plexus submucosus (Meissner)**

RADIX MESENTERII

- Solda flexura duodenojejunalis - sağda art. sacroiliaca seviyesi arasında
- Sağ-sol infrakolik kompartmanlar arasındaki sınır
- **Radix mesenterii'nin önden çaprazladığı anatomik yapılar:**
  - Duodenum'un horizontal parçası
  - Aorta abdominalis
  - V. cava inferior
  - Sağ üreter
  - A.v. testicularis / a.v. ovarica dextra
  - Sağ m. psoas major
  - Sağ n. genitofemoralis (bazen)

Diverticulum ilei (Meckel divertikülü)...

GIS'in en yaygın doğumsal anomalisidir. Ductus vitellointestinalis'in (ductus omphalomesentericus, yolk sack) proksimal parçasının persiste olmasıdır. Ektopik olarak, gastrik mukoza ve/veya pankreatik doku içerebilir. Terminal ileum yakınında obstrüksiyona ya da kanamaya sebep olabilir. Enfekte olduğunda apandisit ile benzer belirtilere neden olur. Meckel divertikülü için 2'ler formülü; 2 inç (5 cm) uzunluğundadır. Valva ileocaecalis'ten 2 feet (50 cm) uzaktadır. Popülasyonun % 2'sinde görülür. Yaygın olarak yaşamın ilk 2 yılında belirti verir. 2 tip ektopik dokuya sahip olabilir (mide ve pankreas). Erkeklerde kadınlara göre 2 kat daha sık görülür.

İLGİLİ NOTLAR

Yine zorlama ve detaya kaçan bir soru. Her iki textbook'umuzda yazdığı gibi ve hepinizin bildiği gibi abdominal yapıların çoğunun konumunu nokta vuruşu tespit edemeyiz. Kişinin açlık-tokluk durumu, vücudun pozisyonu... vb. faktörler bunları çok etkiliyor. Kitaplarda flexura duodenojejunalis'in konumu T11-L2 vertebral seviyeler arasında, sıklıkla L2 gövdesinin üst yarımının önünde diye yazar, biz de notumuza bu şekilde ama detaya girmeden L2 diye almışız. Ama "B" seçeneğinin olmamasının nedeni duodenum'un alt sınırı (pars horizontalis duodeni) L3 = planum subcostale hizasında. Bu bölümün sonrasında pars ascendens duodeni yukarıya doğru çıkacağı için planum subcostale'den yukarıda bir yerde fleksür yapmalı diye düşünmek gerekiyor. İşaretli resim incelendiğinde fleksür ile pylorus ve pars superior duodeni'nin birbirleriyle neredeyse aynı hizada durduklarını görmek de bizi cevaba götürebilir.

Kerckring valveri: Plica circularis adıyla da bilinir.

- En uzunları jejunumda En fazla : duodenum - jejunum birleşkesinde
- Yok : duodenum proximali - ileum distali

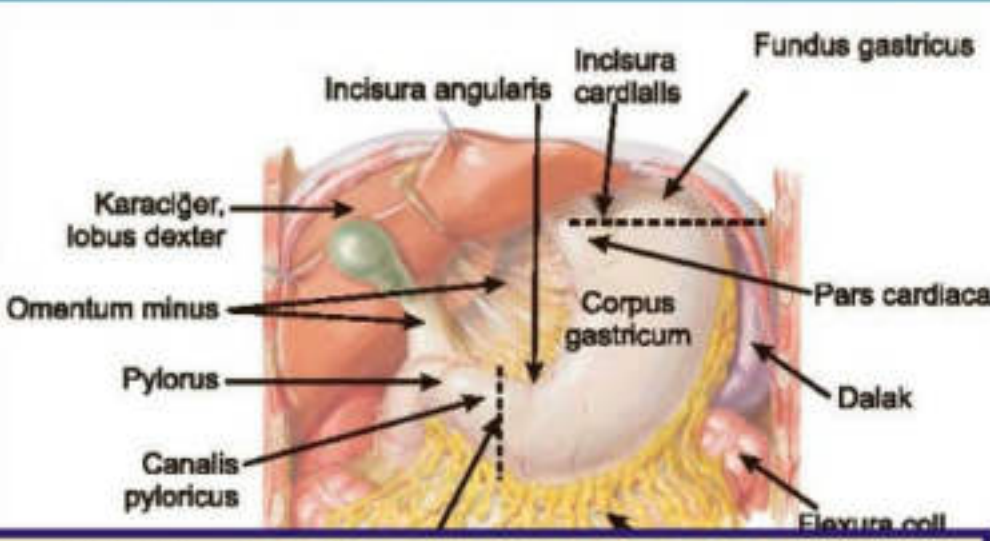
Villus intestinalis:

- İnce bağırsağın histolojik olarak en karakteristik özelliğidir.

Brunner Bezleri: (gll. duodenales): Duodenum submukozasında fazlaca bulunur. Duodenuma özgüdür.

Noduli lymphoidei solitari: İleum distalinde yoğundur.

Noduli lymphoidei aggregati: İleum distalinde yoğundur. (peyer plakları da denir.)

Temel Bilimler 10. soru
Anatomi Speetüs Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 081

Duodenum

Duodenum'un üst sınırı L₁'in alt kenarı

Alt sınırı L₃'ün alt kenarı

Bitimi (flexura duodenojejunalis) L₂ hizasındadır.

1. Pars superior:

Duodenumun en hareketli parça. Yaklaşık 5cm'dir.

İlk 2.5 cm'lik bölümü Ampulla (bulbus) denilen genişleme yapar. İntrapretionealdır.

- Sağ kısmına lig. hepatoduodenale tutunur.
- Arkasında a. gastroduodenalis, ductus choledochus ve v. porta bulunur.

2. Pars descendes:

Ductus choledochus } Ampulla
Ductus pancreaticus } hepatopancreatica

Papilla duodeni majoris: Vater ampullası duodenumda açıldığı yer.

M.sphincter ampulla (oddi sfinkteri): papilla duodeni majoriste bulunan sfinkter.

Papilla duodeni minoris: major papillanın 2 cm yukarısında, ductus pancreaticus minorisin açıldığı kabarıklık.

Arkada: sağ böbrek, böbrek damarları, v. vava inferior, m. psoas major ile komşudur.

İç yanda: caput pancreatis, ductus choledochus ile komşudur.

3. Pars horizontalis-inferior:

Ön yüzünü: radix mesenterii ve içinde yer alan a.v. mesenterica superior çaprazlar.

Arkada: sağ üreter, m. psoas major, sağ a.v. testicularis (ovarica), v. cava inferior ve aorta ile komşudur.

4. pars ascendes:

Flexura duodenojejunalis: jejunumla birleşirken ki kıvrımı.

Lig.suspensorium duodeni/trietz ligamanı: flexura duodenojejunalisden diafragma crus dextruma uzanan ligament.

Duodenum arterleri:

- A.gastroduodenalis: truncus coeliacus dalıdır.
- A.pancreaticoduodenalis superior: a.gastroduodenalis dalı
- A.pancreaticoduodenalis inferior: a.mesenterica superior dalı

Jejunum - ileum

Jejunum	İleum
Çapı daha geniş (3-5 cm)	Çapı daha dar (2-2,5 cm)
Duvarı kalın	Duvarı ince
Damarları fazla olduğundan rengi kırmızı	Damarları az olduğundan rengi soluk pembe
Aa.recti'leri uzun, düzenli, çok sayıda, tek arcu	Aa.recti'leri, kısa, düzensiz, az sayıda, çift arcuslu
Plica circularis'leri, daha yüksek ve daha sık	Plica circularis'leri daha kısa ve daha seyrek
Villi intestinales'leri, kısa ve kalın	Villi intestinales'leri, uzun ve ince
Noduli lymphoidei az sayıda	Noduli lymphoidei çok sayıda

Radix mesenterinin önden çaprazladığı yapılar;

- Duodenum horizontal parçası (3.kıta duodenum)
- Aorta abdominalis
- V.cava inferior
- Sağ üreter
- Sağ psoas major

INTESTINUM CRASSUM

Temel fonksiyonu su-mineral absorpsiyonudur.

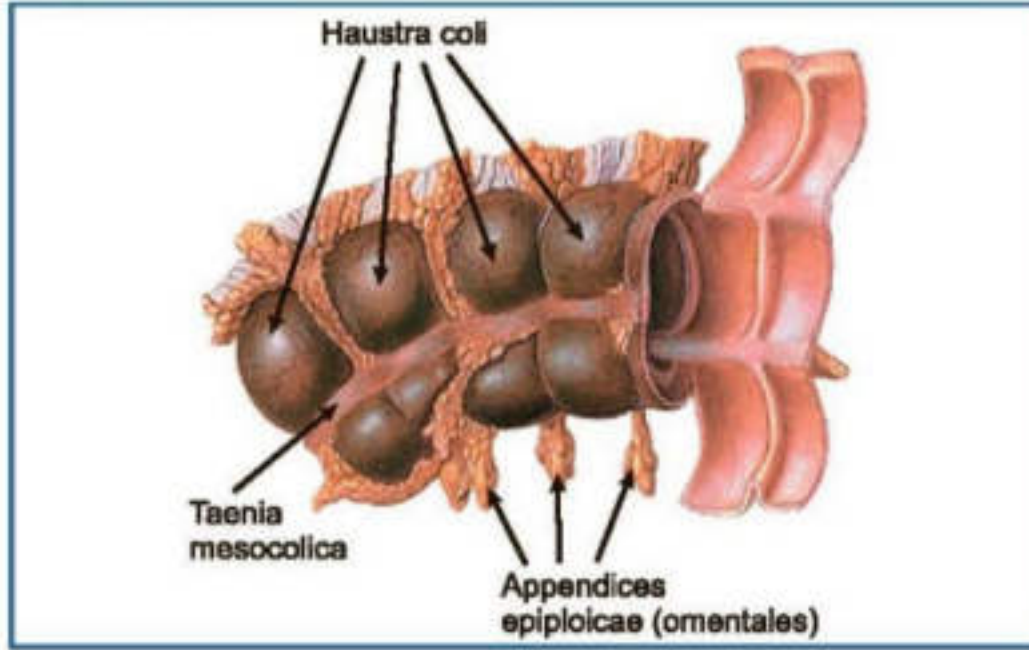
Absorpsiyonun çoğu colon ascendeste olur.

Dışkı colon descendes ve colon sigmoideumda oluşur.

Villus intestinalisler kalın bağırsakta bulunmaz.

Pilca semilunaris colon iç yüzde bulunan mukoza plikalarına verilen isimdir.

Nodi llympohoidei solitari ceacum – apendix –rectumda yoğundur

Orijinal Soru: Temel Bilimler 12

12. Scrotum muayenesinde his kaybı tespit edilen hasta aşağıdaki sinirlerden hangisinin etkilenmiş olması en az olasıdır?

- A) Nervus ilioinguinalis
- B) Nervus genitofemoralis
- C) Nervus iliohypogastricus
- D) Nervus pudendus
- E) Nervus cutaneus femoris posterior

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Testis'in tabakaları (Dıştan-içe);

1. **Epiorchium** < peritoneum viscerale
2. **Tunica albuginea** > mediastinum testis > septula testis

Temel Bilimler 12. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 076

FLASH
BACK

Scrotum (♀ labium majus'lar) duyusu

- N. genitofemoralis, n. ilioinguinalis, n. pudendus ve n. cutaneus femoris post. (nn. clunium inf.) taşır.

FUNICULUS SPERMATICUS

İçindeki yapılar;

- **3 arter;**
  - a. testicularis, a. ductus deferentis ve a. cremasterica
- **3 ven;**
  - plexus pampiniformis, v. ductus deferentis ve v. cremasterica
- **3 sinir yapı;**
  - plexus testicularis, plexus ductus deferentis ve n. genitofemoralis'in ramus genitalis'i
- **3 diğer yapı;**
  - ductus deferens (palpe edilebilir), lenf damarları ve processus vaginalis kalıntıları.

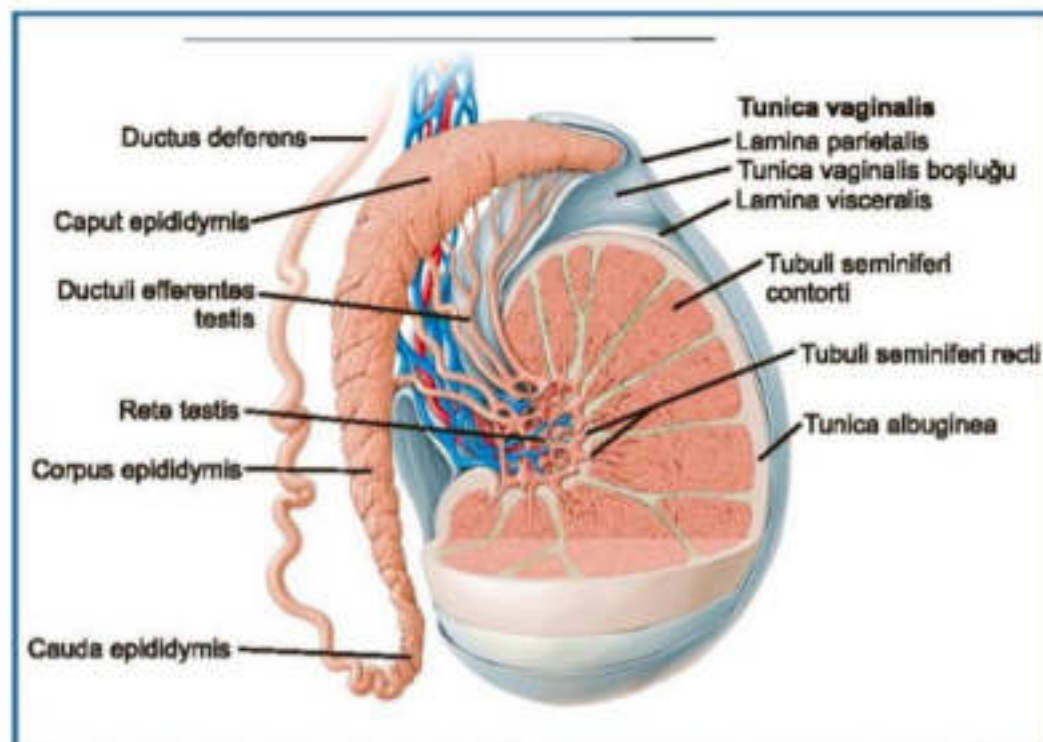
FLASH
BACK

N. ilioinguinalis, funiculus spermaticus'un dışında olmak üzere canalis inguinalis'den geçer.

ERKEK İÇ GENİTAL ORGANLARI

Spermium'ların taşındığı kanallar

- Tubuli seminiferi **contorti** (spermatogenesis'in yeri)
- Tubuli seminiferi **recti**
- **Rete testis**
- **Ductuli efferentes** testis
- **Epididymis**
- **Ductus deferens** (funiculus spermaticus içerisinde palpe edilebilen tek yapıdır)

TESTİS

Testis ve epididymis'in damar ve sinirleri

- A. testicularis
- Plexus pampiniformis > **v. testicularis**
  - **sağda** > **v. cava inferior**
  - **solda** > **v. renalis sinistra**
- Lenfası > **lateral aortik** (paraaortik) lenf düğümleri
  - Scrotum lenfası > **yüzeysel inguinal** lenf düğümleri
- Simpatikler
  - testis < T₁₀₋₁₁
  - epididymis < T₁₁₋₁₂

EPIDIDYMIS

- Sperm'lerin **fonksiyonel olarak son olgunluğuna eriştiği, hareket yeteneği kazandığı ve kısmen depo edildiği yer.**

DUCTUS (VAS) DEFERENS

- Funiculus spermaticus içinde
- **Ampulla** ductus deferentis (son kısmındaki genişleme) **spermilerin esas depolandığı yerdir.**

GL. VESICULOSA (GL. SEMINALIS, VESICULA SEMINALIS)

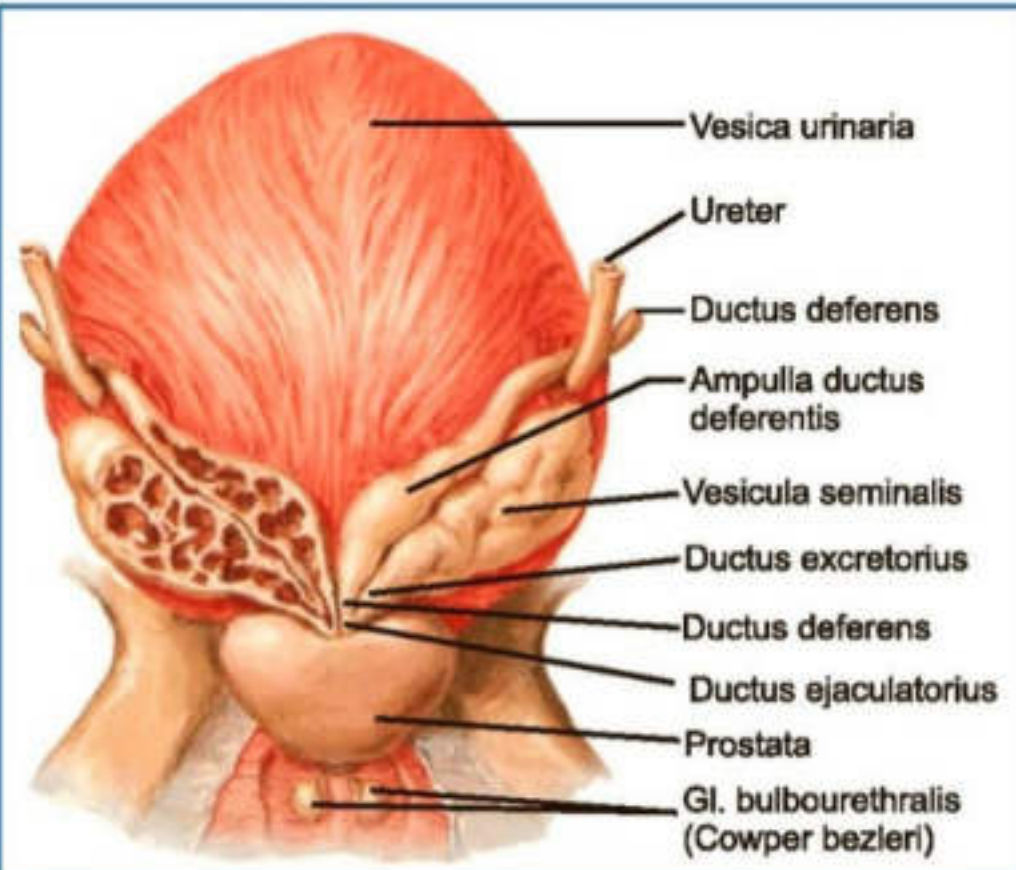
- Mesane ile rektum arasında
- Ejakulat'ın en büyük bölümünü oluşturur (%60).
- **Ductus excretorius + ductus deferens = ductus ejaculatorius** > colliculus seminalis / utriculus prostaticus
- Spermatozoa'ları **aktif** eder, **fruktoz** içerir, kadın genital traktus'unda **immünsüpresif** etkiye sahip.

GL. PROSTATICA (PROSTATA)

- Mesane boynu altında
- Inferolateral yüzü m. **levator ani** ile komşu
- Sperm'in; spermium'ların motilitesini ve uzun süre canlı kalmasını sağlar.
- Kanalları > sinus prostaticus

GL. BULBOURETHRALIS (COWPER BEZLERİ)

- Derin perine aralığında, membranöz üretra'nın her iki tarafında
- Kanalları > spongios üretra'nın proksimal parçası

İLGİLİ NOTLAR

Hem kutuya koymuşuz, hem de boyamışız, daha ne olsun :)

N.medianus felci:

1-N medianus en sık karpal tünel'de sıkışır.

Bu durumda ön kol kasları etkilenmez. El bileğinden sonra innerve ettiği kaslar felç olur. Başparmağın diğer parmaklarla aynı düzleme gelmesi ve tenar atrofi sonucu **maymun eli deformitesi (m.opponens pollicis)**

2-N. medianus humerusun distal uç kırıklarında etkilenebilir. Ekstensiyonda veya nötral pozisyonda gözlenen ulnar pençeden farklı olarak burada hastalara ellerini yumruk yaptırılmaları istendiğinde **ebe eli (yemin eli) deformitesi** oluşur.

Truncus superior lezyonu (Erb-Duchenne felci)

Truncus superior kökleri etkilenir. (C₅-C₆- daha nadir C₇)

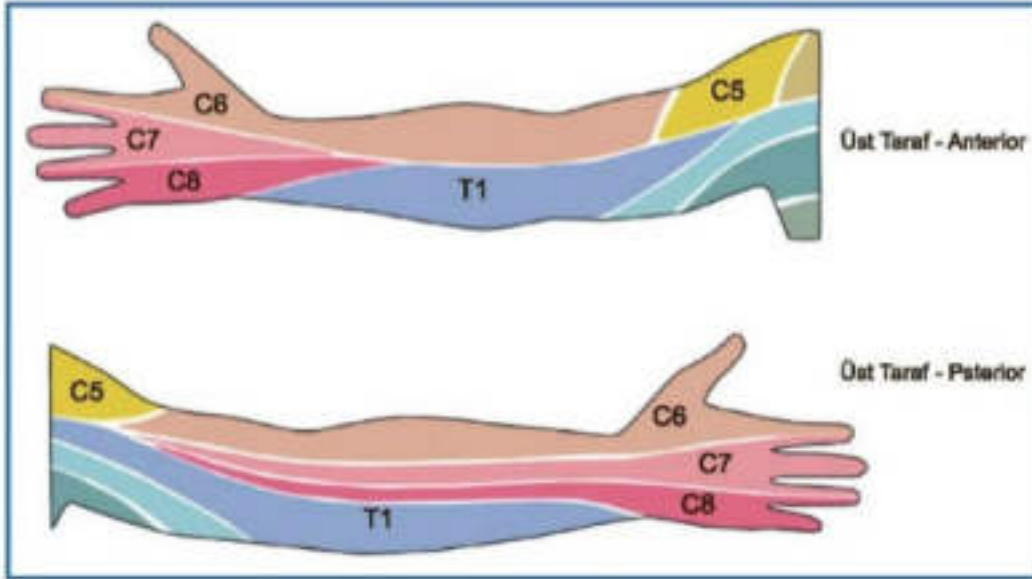
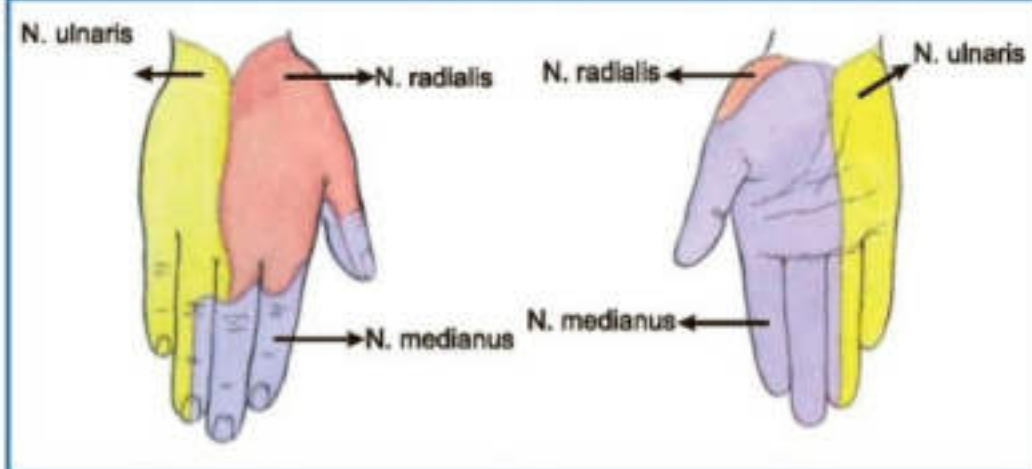
Etkilenen sinirler:

- N. suprascapularis (abd – dış rotasyon)
- N. axillaris (abd – dış rotasyon)
- N. musculocutaneus (kol/ön kol fleksiyon)

Truncus inferior lezyonu (Klumpke felci)

Etkilenen sinirler:

- N. ulnaris
- N. medianus (kısmen)

Plexus lumbalis (T12-L1-L2-L3-L4)

T₁₂ ön dalın küçük bir bölümü

L₁-L₂-L₃ ön dalları

L₄ ön dallarının büyük bir bölümü

N.iliohypogastricus (L ₁)	Böbreklerin arka yüzü ile komşudur.
N.ilioinguinalis (L ₁)	Böbreklerin arka yüzü ile komşu. Canalis inguinalisten geçer
N.genitofemoralis(L ₁ -L ₂)	M.psoas majoru deler
N.cutaneus femoris lateralis (L ₂ -L ₃)	Meralgia paresthetica
N.obturatorius (L ₂ -L ₃ -L ₄)	Canalis obturatorius
N.femoralis (L ₂ -L ₃ -L ₄)	Plexus lumbalisin en kalın dalı

N. iliohypogastricus (L₁):

Böbreğin arkasından geçer

- R.cutaneus lateralis: gluteal bölge lateral kısmının duysunu alır

Temel Bilimler 12. soru

Anatomi Speetüs Notu (M) 1. Fasikül

Sayfa 048

N. ilioinguinalis (L₁):

Böbrek arka yüz ile komşu. Canalis inguinalisten geçer

İnguinal herni operasyonlarında zedelenebilir.

- Erkeklerde penis kökü ve scrotum duysunu
- Kadınlarda labium majus ve pubis duysunu

N. genitofemoralis (L₁-L₂):

M.psoas major'deler.

Üreteri arkasından çaprazlar.

R.genitalis:

• İnguinal kanaldan geçer.

• Funiculus spermaticusun tabakaları arasında seyrederek.

• M.dartos ve m.cremasteri innerve eder.

R.femoralis:

• Lacuna vasorum'dan geçer.

N. obturatorius (L₂-L₃-L₄):

Canalis obturatoriusdan çıktıktan sonra uyluk iç yüzüne ulaşır

- Uyluk addüktörü kasları innerve eder. (m.pectineus hariç)
- M.obturatorius externus'un siniridir.
- Uyluğun iç yüzünde ovoid şekilli bir alanın duysunu taşır.

Romberg diz fenomeni

N.obturatorius ve over komşuluğu sebebiyle, overde oluşan tümör ve enflamasyonlarda uyluğun mediali ve diz bölgesinde ağrı olması

N. femoralis (L₂-L₃-L₄):

Plexus lumbalisin en kalın dalıdır.

M.iliopsoas ile lacuna musculorumdan geçer.

Henüz dallarına ayrılmadan karın arka duvarındayken motor innervasyon yapar

➢ M.pectineus

➢ M.iliacus

N.saphenus:

- N.femoralisin en kalın ve en uzun dalıdır. (vücudun en uzun deri siniri)
- A.v.femoralis ile canalis adductoriusta seyrederek. Lamina vastoadductora'yı deler
- Daha sonra bacağın iç tarafında v. saphena magna ile uzanır.
- Dizin mediali, bacağın mediali, medial malleol ve ayak iç kenarının duysal innervasyonunu

Plexus sacralis

L₄ ön dallarının küçük bir kısmı } Truncus lumbosacralis
L₅ ön dalları
S₁-S₂-S₃ ön dalları
S₄ ön dallarının küçük bir kısmı

Truncus lumbosacralis

L₄-L₅ spinal sinirlerin plexus sacralise katılmak üzere gelen ön dalları tarafından oluşturulur.

N. gluteus superior (L₄-L₅-S₁):

Foramen suprapiriformeden geçer.

- M.gluteus medius
- M.gluteus minimus
- M.tensor fascia lata

N. gluteus inferior (L₅-S₁-S₂):

- M.gluteus maximus

N. cutaneus femoris posterior (S₁-S₂-S₃):

Foramen infrapiriformeden geçer. Uyluğun arka yüzünde fossa popliteanın alt sınırına kadar olan alanın duyusunu taşır.

N. ischiadicus (L₄-L₅-S₁-S₂-S₃):

Vücudun en kalın ve en uzun siniridir

Uç dalları

- N.tibialis
- N.fibularis communis

N.tibialis (L₄-L₅-S₁-S₂-S₃): (B5)

Alt ekstremité arka loj kaslarının siniridir.

Fossa popliteada en yüzeyde bulunan oluşumdur.

A.tibialis posterior ile birlikte seyretmeye başlar.

Malleolus medialisin arkasından geçer. 2 dala ayrılır;

- N.plantaris medialis
- N.plantaris lateralis

N.fibularis communis (L₄-L₅-S₁-S₂-S₃): (B5)

Collum fibula hizasında iki uç dalına ayrılır

- N.fibularis profundus:

A.tibialis anterior ile birlikte seyredir.

Ayağa ekstansiyon yaptıran bacak ön loj kaslarını innerve eder. 1. ve 2. parmak arasından duyu alır.

- N.fibularis superficialis

M. fibularis (peroneus) longus ve brevis'e somatomotor dallar verir. Arcus transversus pedisin desteklenmesini sağlar. Bacak alt kısım ve ayak sırtının da duyusunun alınmasını sağlar

N.suralis:

N.tibialis: n.cutaneus suralis

Temel Bilimler 12. soru

Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 049

N. Pudendus (S₂, S₃, S₄):

-Nn. rectales inferiores:

- Canalis pudendalis'in iç duvarını delerek ayrılır.
- M. sphincter ani externus'a motor dallar verir.
- Canalis analis alt yarımının, vagina alt parçasının, perineal derinin duyusunu taşır.

-Nn. perineales:

- Nn. scrotales (labiales) posteriores:

Yüzeyel grup dallardır.

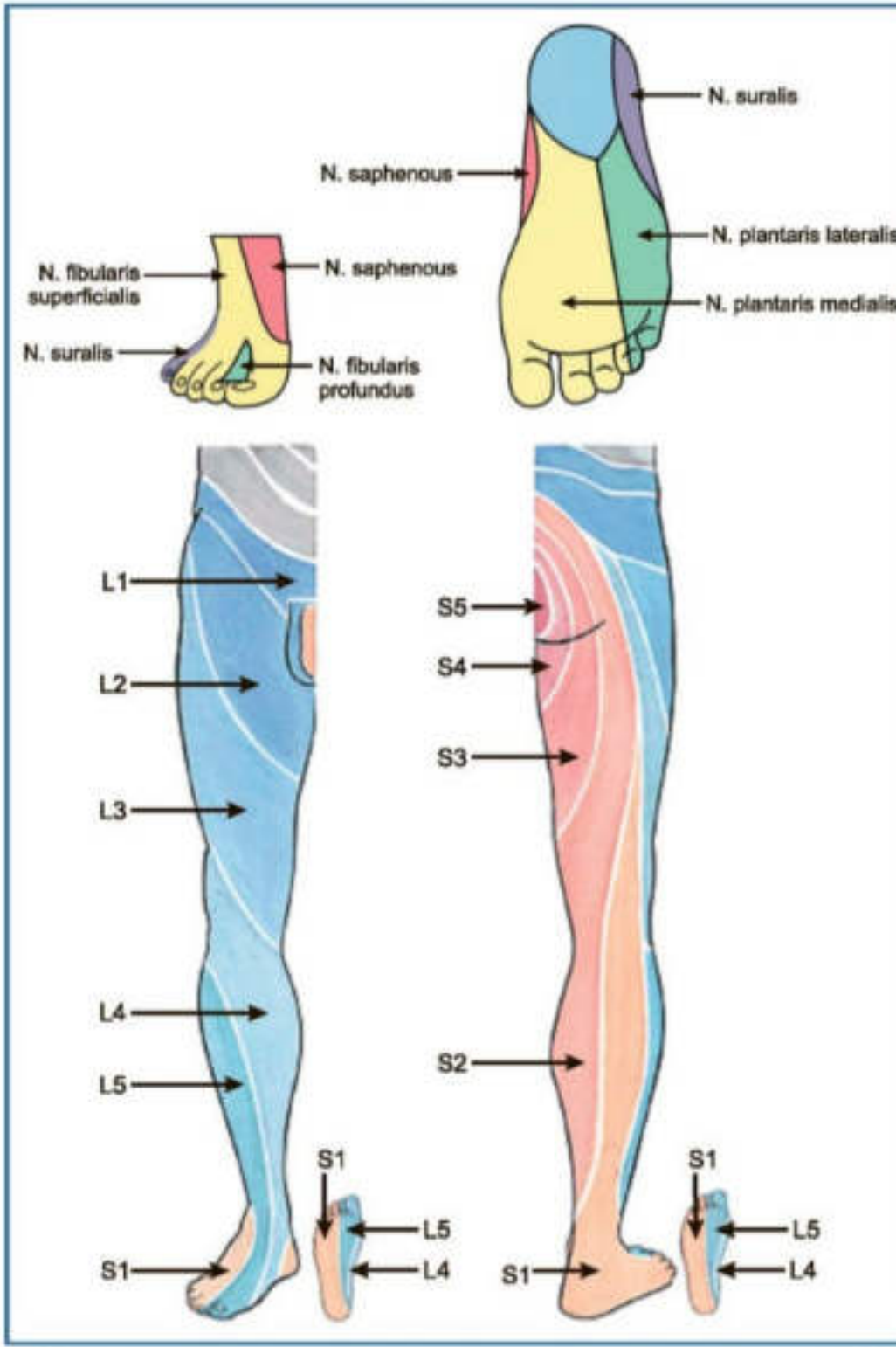
Erkeklerde perineum ve skrotum derisinin, kadında labium majus'un sensitif innervasyonunu

- Rami musculares:

Derin grup dallardır. Diaphragma urogenitale kaslarını innerve eder.

-N. dorsalis penis (clitoridis):

- Lig. suspensorium penis içinde penis sırtına ulaşır.
- Burada a. dorsalis penis (clitoridis) ile glans penis'e kadar uzanır.
- N. dorsalis clitoridis daha küçüktür

Tendon refleksi

Biceps	C ₅₋₆
Brachioradial	C ₅₋₆
Triceps	C ₇₋₈
Patella	L ₃₋₄
Achilles	S ₁₋₂

OTONOM SINİR SİSTEMİ

Genel bilgiler

Sempatik sistem (torakolumbar sistem)

Parasempatik sistem (kraniosakral sistem)

Enterik sistem olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. (gastrointestinal yol duvarı içerisinde yerleşmiş özel bir sinir ağı)

Pregangliyoner

Sempatik ve parasempatik nöronların her ikisi de kolinerjiktir.

Pregangliyoner asetilkolin – postgangliyoner nikotinik reseptör

Orijinal Soru: Temel Bilimler 13

13. Arteria dorsalis pedis nabzının palpe edilmesi için en uygun bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ayak bileğinin arka yüzünün distalinde, tendo calcaneus'un mediali
- B) Ayak bileğinin ön yüzünün distalinde, musculus extensor hallucis longus tendonunun mediali
- C) Ayak bileğinin ön yüzünün distalinde, musculus tibialis anterior tendonunun mediali
- D) Ayak bileğinin ön yüzünün distalinde, musculus extensor hallucis longus tendonunun laterali
- E) Ayak bileğinin ön yüzünün distalinde, vagina tendinum musculi extensoris digitorum longi'nin laterali

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

UYLUĞUN ARKA BÖLGESİNİN KASLARI

- İskiyokrural (hamstring) kaslar
- Tuber ischiadicum > tibia / fibula
- Uyluğa ekstansiyon, bacağına fleksiyon yaptırırlar.

M. BICEPS FEMORIS

- Fleksiyondaki bacağına dış rotasyon yaptırır
- N. ischiadicus tarafından uyarılan tek kas.

• Origo: Tuber ischiadicum (caput longum) ve femur (caput breve)	İnversio: Caput fibulae	N. tibialis (caput longum) ve n. fibularis comm. (caput breve)

M. SEMITENDINOSUS

- Fleksiyondaki bacağına iç rotasyon yaptırır

• Origo: Tuber ischiadicum	İnversio: Pes anserinus	N. tibialis

M. SEMIMEMBRANOSUS

- Fleksiyondaki bacağına iç rotasyon yaptırır.
- Sonuç tendonu lig. popliteum obliquum'u oluşturur.

• Origo: Tuber ischiadicum	İnversio: Tibia	N. tibialis

FOSSA POPLITEA

Sınırları

- Yukarıda: İçte; m. semimembranosus ve m. semitendinosus, dışta; m. biceps femoris
- Aşağıda: İçte; m. gastrocnemius, caput mediale, dışta; m. gastrocnemius, caput laterale ve m. plantaris

İçindekiler

- A. poplitea ve dalları (en derinde)
- V. poplitea ve dalları
- N. fibularis communis ve n. tibialis (en yüzeylede)
- N. suralis'i oluşturan dallar
- V. saphena parva'nın terminali
- N. obturatorius'tan gelen bir dal
- Popliteal lenf düğümleri
- N. cutaneus femoris posterior (çatıda)

BACAĞIN ÖN BÖLGESİNİN KASLARI

- Ayağa dorsal fleksiyon (ekstansiyon) yaptırırlar.
- N. fibularis (peroneus) prof. tarafından uyarılırlar.

Temel Bilimler 13. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 031

M. EXTENSOR HALLUCIS LONGUS

- Lateralinde a. dorsalis pedis'in pulsasyonu alınır.

M. EXTENSOR DIGITORUM LONGUS

M. fibularis (peroneus) tertius

- Ayağa ekstansiyon ve eversiyon yaptırır.

- N. fibularis profundus felciinde düşük ayak olur. Ayak ekstansiyon (dorsifleksiyon) yapamaz. Hastalarda stepaj yürüyüşü (yüksek adımlama) görülür.

BACAĞIN LATERAL BÖLGESİNİN KASLARI

- Ayağın esas evertör kaslarıdır.
- Ayağa plantar fleksiyon (fleksiyon) yaptırırlar.
- N. fibularis (peroneus) s.ficialis tarafından uyarılırlar.
- Malleolus lateralis'in arkasından geçerler.

M. FIBULARIS (PERONEUS) LONGUS

- Arcus pedis transversus'un devamlılığını sağlar.
- 1. metatarsalde ve cuneiforme mediale'de sonlanır.

M. FIBULARIS (PERONEUS) BREVIS

- Tuberositas ossis metatarsi quinti'de sonlanır.

- N. fibularis superficialis felciinde ayakta; eversiyon bozulur, fleksiyon zayıflar ve ayak inversiyonda kalır.

BACAĞIN ARKA BÖLGESİNİN KASLARI

- Ayağa plantar fleksiyon (fleksiyon) yaptırırlar (esas).
- N. tibialis tarafından uyarılırlar.
- Gastrocnemius+soleus="m. triceps surae".
- Sonuç tendonu; tendo calcaneus (Achilles)

M. GASTROCNEMIUS

- Femur'un kondillerinden başlar
- Hem ayağa, hem de bacağına fleksiyon yaptırır.

M. SOLEUS

M. PLANTARIS

M. POPLITEUS

- Tendonu, diz ekleminin içinden geçer (intrakapsüler).
- Bacağına fleksiyon ve iç rotasyon yaptırır.
- Diz eklemindeki kilitlenmeyi çözer.

M. FLEXOR HALLUCIS LONGUS

M. FLEXOR DIGITORUM LONGUS

- M. quadratus plantae'ye inversiyo, mm. lumbricales'lere origo oluşturur.

M. TIBIALIS POSTERIOR

- Bacak arkasındaki kasların en derinde olanıdır.
- Malleolus medialis'in arkasından geçerek başlıca os naviculare'ye (calcaneus, cuboideum, kuneiformlara ve 2. - 4. metatarsallere) tutunur.
- Malleolus medialis'in arkasından geçen yapıların en önde olanıdır.
- Ayağa inversiyon ve fleksiyon (plantar fleksiyon).

A. ILIACA EXTERNA

- A. circumflexa ilium profunda
- **A. epigastrica inferior**
  - **Rektus kılıfı içinde**, a. thoracica interna'nın uç dalı olan **a. epigastrica sup.** ile **anastomoz** yapar.
  - **Plica umbilicalis lateralis**'i oluşturur.
  - Direkt inguinal hemi a. epigastrica inferior'un medialinden, indirekt inguinal hemi ise lateralinden olur.
  - **Ductus deferens**, anulus inguinalis profundus yakınında a. epigastrica inferior'u çaprazlar.

Dalları;

- A. cremasterica (+: a. ligamenti teretis uteri)
- R. pubicus

Corona mortis (ölüm tacı)

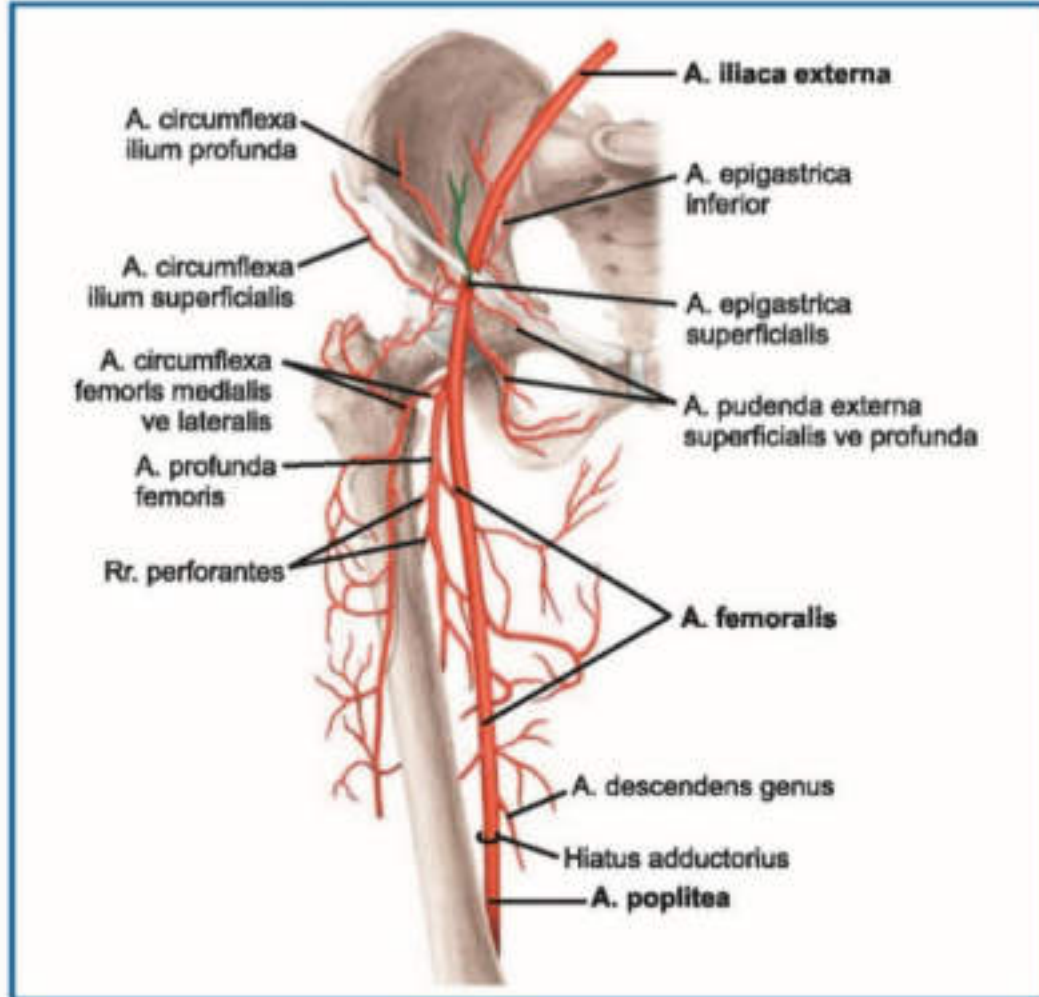
A. obturatoria'nın r. pubicus'u ile a. epigastrica inferior'un aynı isimli dalının pubis gövdesi üzerinde oluşturdıkları anastomozdur.

A. FEMORALIS

- Pulsasyonu (kompresyonu), lig.inguinale'nin orta noktasının yaklaşık 2-3 cm altından yapılır.
- Uylukta, m. **sartorius'un** altındadır. V. femoralis ve n. saphenus'la **canalis adductorius'a** girer.

Dalları

- **A. epigastrica superficialis**
- A. circumflexa ilium superficialis
- A. **puđenda externa** superficialis ve profunda
- A. **profunda femoris**; uyluğun esas arteridir
  - A. circumflexa femoris lat.
  - A. circumflexa femoris med. (femur başını besler)
- A. **descendens genus**

A. POPLITEA

- Fossa poplitea içinde **en derinde**
- M. popliteus'un alt kenarında iki uç dalına ayrılır.

Dalları;

- İçinde "**genus**" sözcüğü olan arterler (**a. descendens genus hariç**), popliteal arterindir (superior lateralis, superior medialis, inferior lateralis, inferior medialis ve media genus).
- **Aa. surales** (genellikle iki tane olan end arterlerdir, m.

Temel Bilimler 13. soru

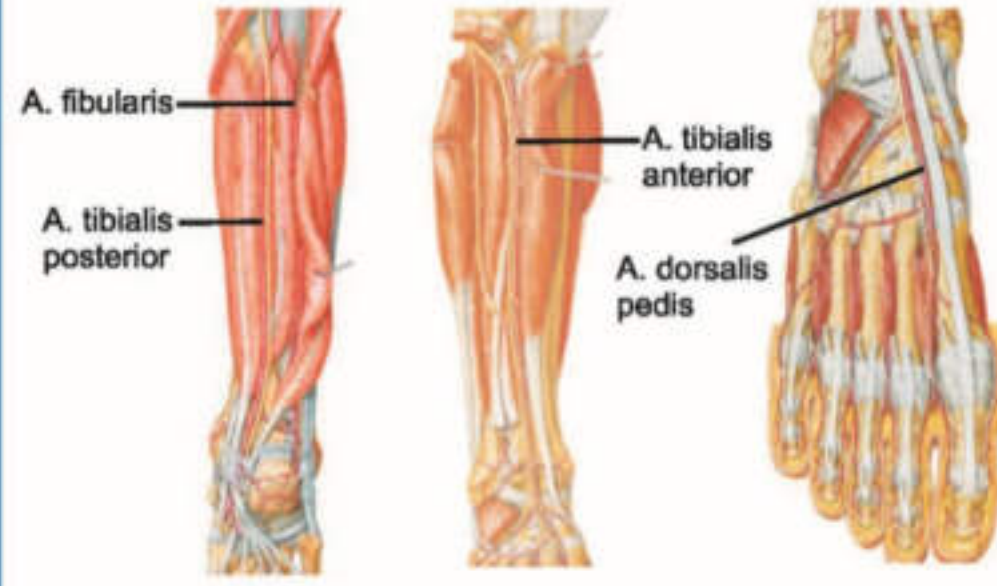
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 060

A. TIBIALIS ANTERIOR

- **N. fibularis** (peroneus) **profundus'la** birlikte
- Ayağa gelince **a. dorsalis pedis** adını alır. **Pulsasyonu**, **m. extensor hallucis longus'un** lateralinden alınır. A. dorsalis pedis, **birinci dorsal interosseöz kasın başları** arasından geçip, ayak tabanına gelir ve arcus plantaris profundus'a katılır.

A. TIBIALIS POSTERIOR

- **N. tibialis**'le birlikte
  - **Pulsasyonu**, **malleolus medialis'in** arkasından alınır.
- Dalları:**
- **A. fibularis** (peronea)
  - A. nutricia tibiae
  - A. plantaris lateralis
  - A. plantaris medialis

Nabız alınan arterler...

- Aorta abdominalis	- A. radialis
- A. carotis communis	- A. ulnaris
- A. carotis externa	- A. femoralis
- A. facialis	- A. poplitea
- A. temporalis superficialis	- A. tibialis posterior
- A. subclavia	- A. dorsalis pedis
- A. brachialis	

Sınırları:

Taban: Lig. inguinale

Dış kenar: M. sartorius'un medial kenarı

İç kenar: M. adductor longus'un lateral kenarı

Döşemesini: Dışta m. iliopsoas, içte m. pectineus ve m. adductor longus yapar.

İçinden geçenler:

Lacuna musculorum + lacuna vasorum + v.saphena magna

Uyluk bölgesi arka loj kasları

Ischiocrural Kaslar (Hamstring Kasları)

Başlangıç: tuber ischiadicum'dan başlarlar.

Bitiş: tibia ve fibula'da sonlanırlar

Sınırları: n. tibialis'tir (m. biceps femoris caput breve hariç)

M.semitendinosus	Pes anserinus'a katılır. Sınırı n.tibialistir.
M.semimembranosus	Lifleri lig.popliteum obliquumu oluşturur.
M.biceps femoris	Caput fibulada sonlanır. Caput longumu n.tibialis ile innerve olur. Caput brevesi n.fibularis communis ile innerve olur.

FOSSA POPLİTEA

Fossa poplitea içinde yer alan oluşumlar (lateralden mediale ve arkadan öne)

- N. peroneus (fibularis) communis
- N. tibialis
- N. obturatorius'un eklem gelen dalı,
- V. poplitea ve v. saphena parva
- A. poplitea
- N. l. poplitei yer alır.

Duyusunu: n. cutaneus femoris posterior (plexus sacralis) alır

Bacak kasları

Bacak ön loj (anterior kompartman) kasları:

Sınırları: n.fibularis profundus

M. tibialis anterior

Temel Bilimler 13. soru
Anatomi Speetus Notu (M) 1. Fasikül
Sayfa 033

En güçlü inversiyon (supinasyon)

M. extensor hallucis longus

A.dorsalis pedisin pulsasyonu hemen lateralinde

M. extensor digitorum longus

Ekstansiyon ve eversiyon

Aponevrozis dorsalis oluşturur

M. peroneus (fibularis) tertius:

M. extensor digitorum longus'un parçasıdır

Malleolus lateralis önünden geçer ve **5.metatars'ta** sonlanır.

Ayağa **ekstansiyon** ve **eversiyon** yaptırır.

Bacak dış loj (lateral kompartman) kasları:

Sınırı: n.fibularis superficialis

M. fibularis (peroneus) longus:

Başlangıç: caput-collum fibula

Malleolus lateralis arkasından geçer.

Bitiş: 1. Metatars

Fonksiyon:

En güçlü evertördür.

Aynı zamanda **ayağa fleksiyonda** yaptırır.

Trasvers arcusu destekler.

Bacak arka loj (arka kompartman) kasları:

Yüzeyel grup

M.gastrocnemius:

Bitiş: achilles tendonuna katılır (**tendo calcaneus**)

İki kısımdan oluşur:

- M.gastrocnemius medialis
- M.gastrocnemius lateralis

Fonksiyonu:

- **Ayağa fleksiyon**
- **Dize fleksiyon**

M.soleus

Başlangıç: tibia arka yüz(diz ekleminden geçmez)

Bitiş: **achilles tendonuna katılır (tendo calcaneus)**

Fonksiyonu: Ayağa fleksiyon

M.plantar: calcaneusa tutunur, gastrocnemiusa yardımcı olur

Derin grup

M. flexor hallucis longus: Ayağa ve baş parmağa fleksiyon

M. flexor digitorum longus: Ayağa ve 2-5.parmaklara fleksiyon

Tendonunda :

- M.quadratus plantare sonlanır.
- Mm.lumbricales başlar.

M. tibialis posterior: En derin arka yüz kasıdır.

Başlangıç: tibia – fibula arası (malleolus medialis arkasından geçer).

Bitiş: 1.metatars

Fonksiyon: ayağa fleksiyon- inversiyon

M. popliteus:

Başlangıç: femur lateral kondilinden intrakapsüler olarak başlar

Fonksiyonu:

- **Tibiaya iç rotasyon**
- **Tibia sabitken femura dış rotasyon**

DIAPHRAGMA PELVİS ve PERİNEUM KASLARI

Diaphragma pelvisi delenler:

- Urethra
- Canalis analis
- Kadınlarda ek olarak vagina

Orijinal Soru: Temel Bilimler 14

14. Aşağıdaki hücrelerden hangisinde ara filamanlardan olan laminler bulunmaz?

- A) Osteosit
- B) Keratinosit
- C) Eritrosit
- D) Fibroblast
- E) Makrofaj

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

HÜCRE HİSTOLOJİSİ VE FİZYOLOJİSİ

HÜCRE ÇEKİRDEĞİ ve BÖLÜNMESİ

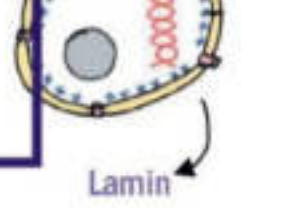
NÜKLEUS

Ökaryot ve Prokaryot karşılaştırma tablosu;

	Ökaryot	Prokaryot
DNA'da Histon	Var	Yok
Zarla çevrili organel	Var	Yok
Nükleus zarı	Var	Yok

Temel Bilimler 14. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 001

- ✓ Lamin proteinleri ara flaman olup olgunlaşmamış tüm çekirdekli hücrelerde bulunur.

Lamin

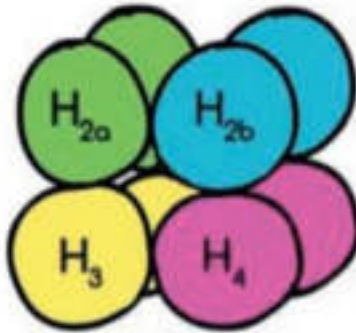

Mutant Lamin A akümüasyonu

"Hutchinson-Gilford Progeria" sendromu ile ilişkilidir.

Kromatin;

- ✓ İnterfazda görülür.
- ✓ Temel birimi **nükleozom**dur.
- ✓ Nükleozom = DNA + Histon protein
- ✓ H2a-H2b-H3-H4 Histon proteinleri nükleozom merkezinde iken H1 komşu nükleozomları bağlar.

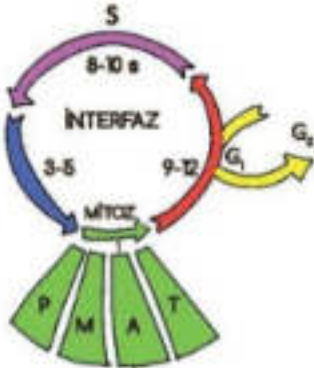
Nükleozom

Nükleolus;

- ✓ Zarsız olup bazofilik boyanır.
- ✓ Nükleostemin proteini p53'e bağlanarak mitotik siklusu düzenler.

HÜCRE BÖLÜNMESİ

- ✓ Evreleri; İnterfaz, Profaz, Metafaz, Anafaz, Telofaz (İPMAT)
- ✓ Bölünmeyen hücreler (nöron, çizgili ve kalp kası) G0 evresinde kalır.

İnterfaz;

- ✓ Bölünmenin en uzun evresidir.
- ✓ 3 aşamalıdır; G1-S-G2
- ✓ G1; Sentrozom replikasyonu başlar. En uzun ve değişken fazdır.
- ✓ S: DNA sentezi (replikasyon) gerçekleşir.
- ✓ G2; sentrozom replikasyon biter.

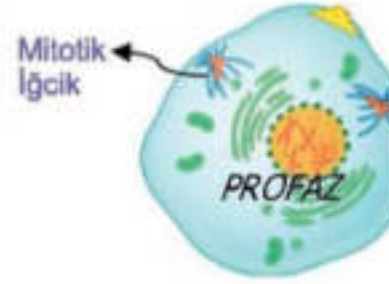

Kromatin bağlayıcı protein → Kohesin

Kromatin sıkıştırıcı protein → Kondensin

Profaz;

- ✓ Nükleer kılıf "lamin fosforilasyon"u ile parçalanır.
- ✓ Sentrozom, hücrenin kutuplarına göç eder.
- ✓ Mitoz mekiğinin iç içcikleri oluşur.
- ✓ Nükleolus parçalanmaya başlar.

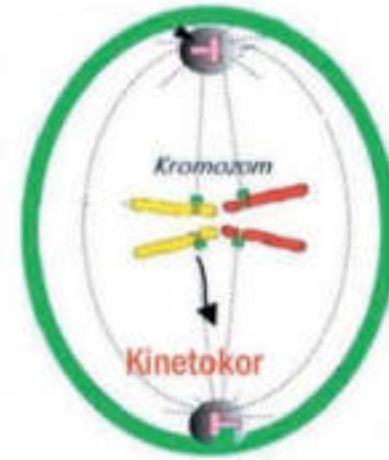

Mitotik içcik

PROFAZ

Metafaz;

- ✓ Duplike kromozomlar (kardeş kromatid) orta kuşak düzleminde ekvatoryal plakta dizilir.
- ✓ Nükleer membran ve nükleolus kaybolur.
- ✓ Kromatidler mitoz mekiğine kinetokor ile tutunur.
- ✓ APC (anafaz-promoting kompleks) siklusu anafaza ilerletir, çalışmazsa siklus metafazda durur.

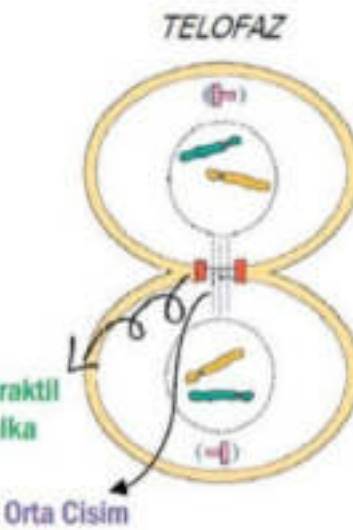
Kinetokor

Anafaz;

- ✓ Kardeş kromatidler ayrılır ve Dinein ile zıt kutuplara çekilirler.

Telofaz;

- ✓ Nükleus yeniden görülür.
- ✓ Sonunda sitokinez (hücrenin ikiye bölünmesi) Kontraktil Halkadan gerçekleşir.

TELOFAZ

Orta Cisim

Evre	Erken G1	Geç G1	S	G2	M
Siklin	D	E	E	A	B
Hedef	Rb	P53	DNA pol	Fosfataz	Lamin

Bölünme Özelliklerine Göre Hücre;

- ✓ Satelit hücre iskelet kası yenilenmesinde görevlidir.

Labil Hücre	Stabil Hücre	Permanent
Epitel	Hepatosit	Nöron (olfaktör & hipokampal hariç)
Kemik İliği	Fibroblast Düz Kas	İskelet & Kalp Kası

G1 kontrol noktası → S evresine girmeden tamir

G2 evresinde MPF → Mitozun başlaması

İLGİLİ NOTLAR

Laminin sadece çekirdekli hücrelerde bulunduğu belirtilmiş olup eritrosit çekirdeksiz bir hücredir.

Erişkinde Kırmızı İlik

- ✓ Erişkinde **hematopoiezis** yoğunluğu sırası ile
- ✓ **Vertebra > Sternum > Kaburga > Femur > Tibia**
- ✓ Kan hücrelerinin ilikten salınması; **C3, glukokortikoid, androjen**, toksinler gibi etkenler ile kontrol edilir.

Kök Hücre

- ✓ **Pluripotent** kök hücre **lenfoid** ve **Miyeloid multipotent** hücre (**CFU GEMM: Granülosit-Eritrosit-Monosit-Megakaryosit**)'ye dönüşür.
- ✓ **IL-3, tüm seri** hücrelerinin büyümesini kolaylaştırır.

Progenitör (CFU) hücre:

- ✓ CFU-eritrosit, CFU-megakaryosit
- ✓ CFU-Granülosit-Monosit, CFU-lenfosit

FLASH BACK

IL-7, pluripotentten **lenfoid progenitör**, **IL-6** progenitörden **B lenfosit** geliştirir.
IL-4 B lenfositini antijene karşı çoğaltır, **IL-5** B lenfositten **plazma** oluşturur

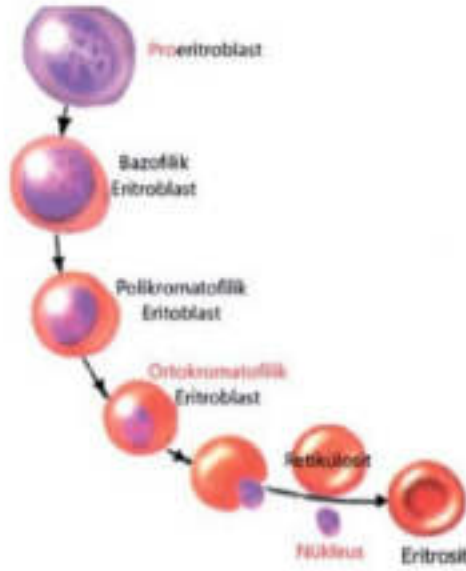
Sitokin	Salgılandığı Hücre	Etki/Uyarı
IL-1	Makrofaj	T lenfosit
IL-2	Th1	Lenfosit, NK
IL-4	Th2	Ig E sınıf değişimi
IL-5	Th2	Eozinofil Diferansiasyonu
IL-6	Makrofaj	AFR üretimi
IL-8	Makrofaj	Kemotaksis
IL-12	Makrofaj	IFN-Gama üretimi
TGF-β	T lenfosit	İmmünoşüpresyon, fibrozis
IFN-alfa	Virüsle enfekte hücre	Anti-viral etki

ERİTROSİT

ERİTROPOİEZİS

Proeritroblast

- ✓ Progenitör hücreden **EPO** ile **stimülasyon** sonrası oluşur.

Polikromatofilik Eritroblast

- ✓ **Nükleolus** görülmez.
- ✓ **Bazofilik** ve **asidofilik** alanlar vardır.
- ✓ **Hb sentezi** burada **başlar**, **retikülositte** devam eder.

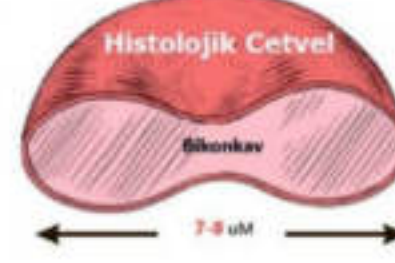
Ortokromatofilik Eritroblast (Normoblast)

- ✓ Sadece **asidofilik** sitoplazma kalır.
- ✓ **Nükleusun son görüldüğü** ve **atıldığı** evredir.

Temel Bilimler 14. soru
Fizyoloji, Histoloji, Embriyoloji Speetüs
Notu 1. Fasikül Sayfa 028

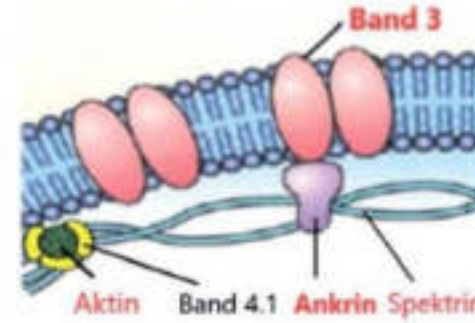
Eritrosit

- ✓ Çekirdek ve **organeli** yok.
- ✓ 9 µm'den > ise **makrosit** 6 µm > ise **mikrosit** denir.
- ✓ Farklı çapta eritrosit fazla ise **anizositoz** denir.
- ✓ Normal biçimini kaybetmesi **poikilositoz**dur.
- ✓ **%33** Hb içeren eritrosit için normokromdur.

Eritrosit Histolojisi

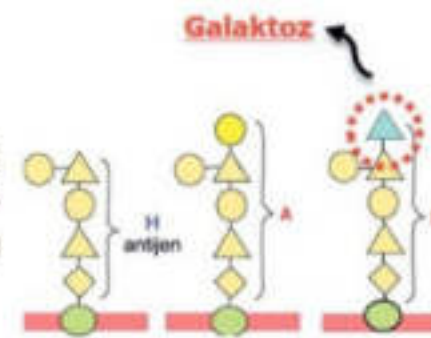
- ✓ Membranı **kafes** şeklindedir.
- ✓ **Spektrin**, **ankirin**, aktin ve Band 4.1 iskeleti oluşturur.
- ✓ **Ankinin**, spektrin ile oluşan kafesi membranda **Band-3** proteinine tutturur.
- ✓ Band 3 ve **glükoforin A** kan grubu ayırımındaki temel antijenik alanları içerir.
- ✓ Membranda **en bol Band 3** (Cl^-/HCO_3^- deştiirici), ikinci ise **Aquaporin-1**'dir.

KAN GRUBU

A & B ANTİJENİ (Aglütinojen)

- 0 grubu (**H antijeni**) ile **A** grubu arasındaki fark **N-asetilgalaktozamin**, **B** grubu ile **galaktoz**dur.

Grup	Aglutinojen	Aglutinin
0	Yok	Anti-A & Anti-B
A	A	Anti-B
B	B	Anti-A
AB	A & B	Yok

Rh KAN GRUBU

- **0-A-B** sisteminde aglütinin kendiliğinden gelişirken, Rh sisteminde **spontan aglütinin görülmez**.

Rh transfüzyon reaksiyonu için, daha önce transfüzyon ya da annenin **Rh+ bebeği** olması gereklidir.

Rh Antijeni

- ✓ Rh faktörleri **C, D** (en sık ve **antijenik**), **E** ve **c, d, e**'dir.

ERİTROPOİETİN

- **Hipoksida ilk artan** hormondur.
- Kök hücreden **proeritroblast** üretimini uyarır.
- **JAK2-STAT5** yolunu kullanır.

Laminin sadece çekirdekli hücrelerde bulunduğu belirtilmiş olup eritrosit çekirdeksiz bir hücredir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 15

15. Aşağıdakilerden hangisi hiyalin kıkırdak ara maddesinde bulunmaz?

- A) Agrekan
- B) Hiyalüronik asit
- C) Keratan sülfat
- D) Kondroitin sülfat
- E) Kristallin

Doğru Cevap:E

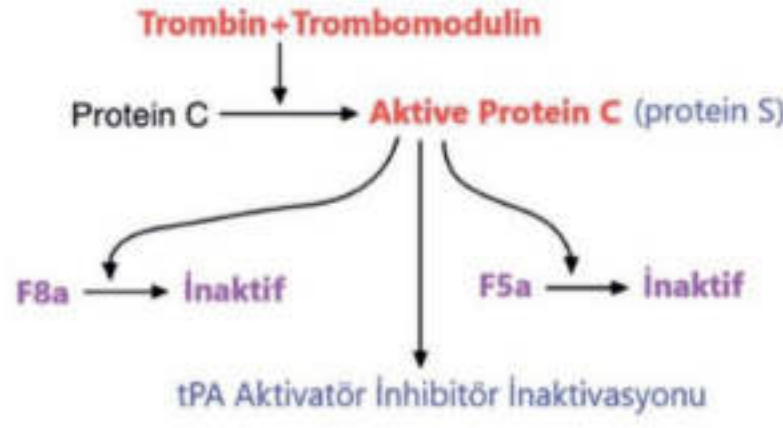
SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

NORMAL DAMARDA PIHTILAŞMANIN ÖNLENMESİ

Pihtılaşmayı Önleyen Faktörler:

- ✓ Endotel yüzey düzgünlüğü
- ✓ Glikokaliks
- ✓ Protein C (kofaktör Protein S) F5 ve F8'i **inhibe** eder.
- ✓ TFPI F3-F7 kompleksini **inhibe** eder.

Heparin

- ✓ AT-III'ün **etkinliğini** artırır.
- ✓ Heparin-AT III kompleksi, **F2,9,10,11,12**'i **inhibe** eder.

Pihtının Erimesi (Plazmin)

- ✓ Yaralanan doku ve endotel **t-PA** salgılar. **t-PA** plazminojeni plazmine çevirir.
- ✓ **Plazmin F1,2,5,8,12** yi sindirir.

Vitamin K Bağımlı Faktör

- ✓ Vit K **F 2,7,9,10**, **Protein C** ve **S** yapımı için gereklidir.
- ✓ Vit K bu faktörlerin aktivasyonu için gerekli **karboksilazı** için esansiyeldir.
- ✓ Vit K **intestinal** kanalda **bakterilerce** sentezlenir.

İntestinal florası gelişmemiş **yenidoğan**, GIS hastalıkları, **yağ malabsorbsiyonu**nda eksikliği görülebilir.

Lab Testi	Test Edilen
PT (12-15 sn) / INR (1)	Ekstrensek yol
aPTT (25-40)	İntrensek yol
Trombin Zamanı	Fibrin oluşumu
Kanama Zamanı (1-6 dk)	Trombosit Tıkaç

LÖKOSİT

LÖKOSİT SINIFLANDIRILMASI, GRANÜLOPOİEZİS

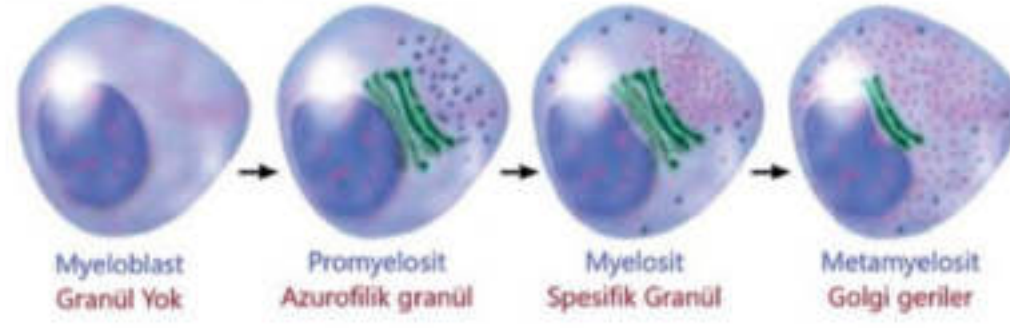
- Granülosit (nötrofil, eozinofil, bazofil)
- Agranülosit (lenfosit ve monosit)
- **Yenidoğan** ve çocukta **lenfosit**, yetişkinde **nötrofil** hâkimdir.

Erişkinde Lökosit Formülü

Nötrofil: % 55-60 (**En fazla**)
Lenfosit: % 25-33 (**Th/Tc: 2 kat**)
Monosit: % 3-8

Eozinofil: % 1-3
Bazofil: % 0.5 (**En az**)

Granülopoiezis

Myeloblast

- ✓ **Granül içermez.**

Promyelosit

- ✓ **Azurofilik (primer) granül** görülür.

Myelosit

- ✓ **Spesifik granül** görülür.
- ✓ **Mitoz** ile bölünebilen **son** aşamadır.
- ✓ **Nötrofil, eozinofil ve bazofil** olarak ayrılır.

Metamyelosit

- ✓ **Dolaşıma geçmez.**

Enfeksiyonda nötrofilik **metamiyelosit dolaşım**da görülebilir (**sola kayma**).

Band Form

- ✓ **Sadece nötrofilik** seride izlenir.
- ✓ Nükleus **loblanma göstermeyip** at nalı biçimindedir.

Nötrofil

Temel Bilimler 15. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 030

Eozinofil

- ✓ Granülde **MBP** (eozinofili), peroksidaz, **kasyonik protein kristallin** bulunur.
- ✓ **MBP, helmint** için toksiktir.
- ✓ **Mast** ve bazofil, allerjik alana eozinofil göçü için **eozinofil kemotaktik faktör** salar.
- ✓ **Fagositoz** yeteneği vardır.
- ✓ Aşırı **allerjik reaksiyon** gelişmesini **engeller**.

Bazofil

- ✓ Mast gibi **metakromatik** boyanır.
- ✓ Granül **histamin, heparin myelin figür** içerir.

İLGİLİ NOTLAR

Sorunun ana kurgusu olan eozinofilde bulunan kristalloid cisimcik notumuzda net olarak belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 16

16. Mast hücresinde depolanmayıp uyarı sonrasında sentezlenerek salınan molekül aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Histamin
- B) Triptaz
- C) Heparin
- D) Eozinofil kemotaktik faktör
- E) Lökotrien C

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

BAĞ VE DESTEK DOKULAR

BAĞ DOKU

Gevşek (Areolar) Bağ Doku

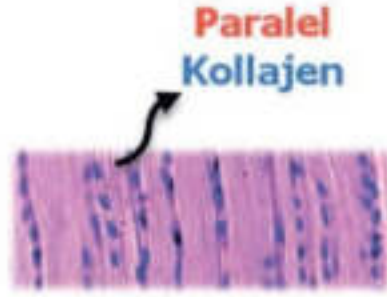
- ✓ Epitel dokunun altında bulunur.
- ✓ Kapillerden zengin bölge olup immun reaksiyonlar gerçekleşir.
- ✓ Lamina propriya tipik örnektir.

Düzensiz Sıkı Bağ Doku

- ✓ Submukoza ve retiküler dermis tipik örnektir.

Düzenli Sıkı Bağ Doku

- ✓ Kollajen lifler paralel dizilmektedir.
- ✓ Tendon, ligament ve aponevroziste görülür.

BAĞ DOKU HÜCRELERİ

Fibroblast

- ✓ Lif proteinleri ve amorf ara maddeyi sentezler.
- ✓ Yeni bağ dokusu yapımı, rejenerasyonda görevlidir.
- ✓ Yara iyileşmesi sırasında yara kontraksiyonundan sorumlu myofibroblastlar izlenir.

Histiosit

- ✓ Bağ dokusundaki iğsi makrofajdır.
- ✓ T lenfositlerine antijen sunabilirler.

Mast

- ✓ Toluidin mavisi ile metakromatik boyanır.
- ✓ Yüzeyinde IgE reseptörü bulunur.
- ✓ Mekanik, kimyasal travma antijenle temas sonrası salgısını boşaltır.
- ✓ Hücresel aktivite triptazdır.

Temel Bilimler 16. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 010

Granülde Bulunan	Üretilip Salınan
Heparin	SRS-A (LTC ₄ -D ₄ -E ₄)
Histamin	Prostaglandin D ₂
ECF ve NCF	
Triptaz ve Kimaz	

Plazma

- ✓ B lenfositin immunoglobulin salgılamak (humoral immünite) için özelleşmiş halleridir.
- ✓ Sitoplazmasında Russel ve nükleusunda Dutcher inklüzyon cisimciği bulunur.

Araba Tekerleği Nükleus

Pigment hücresi (Melanosit)

- ✓ İris ve koroid, kıl follikülü, epidermis ve pia materde bulunur.
- ✓ Melanin sentezler.

BAĞ DOKU PROTEİN

Kollajen

- ✓ Bağ dokusunda en fazla bulunan fibril ve proteindir.
- ✓ Glisin (en fazla), prolin, ve hidroksiprolin (en spesifik) ve hidroksilizin içerir.
- ✓ Hidroksiprolin ve hidroksilizin GER içinde kollajen zincirdeki, lizin ve prolinin hidroksilasyonunun bir ürünü olup bunu yapan enzimlerin kofaktörü O₂, Fe⁺ ve C vitamini.

Skorbütte vitamin C eksikliği sonucu hidroksilasyon bozuk ve kollajen immatürdür.

Ehler Danlosta genel bir kollajen bozukluğu izlenir.

Osteogenezis Imperfektada Tip 1 kollajen defekti vardır.

- ✓ Tip 1 kollajen: Cilt, kemik, sklera ve tendon
- ✓ Tip 2 kollajen: Kıkırdak ve embriyonik doku
- ✓ Tip 3 kollajen: Düz kas ve damar duvarı
- ✓ Tip 4 kollajen: Bazal laminada (ağsı kollajen)
- ✓ Tip 7 kollajen: Kollajeni bazal laminaya bağlar.

Retiküler Lif

- ✓ Tip III kollajenden oluşur.
- ✓ Hacim değişikliğine uğrayan organlarda ağ oluşturur.
- ✓ Gümüş tuzlarıyla siyaha boyanır.

Yara iyileşmesinde önce retiküler, sonra Tip 1 kollajen görülür.

Lif sisteminin yapılışı peşpeşe 3 evrede gerçekleşir;

1. evrede oksitalan

• İkinci evrede elaunin

• Üçüncü evrede elastik lif

- ✓ Fibrilin, elastinin toplanması için gerekli proteindir.

Marfan sendromunda fibrillin mutasyonu izlenir.

- ✓ Kollajenin aksine hidroksilizini içermez.
- ✓ Desmozin ve izodesmozin adlı amino asitler bulunur.

EKSTRASELLÜLER MATRİKS

Çoklu Yapışkan Glikoprotein

- ✓ Osteopontin kalsiyumun sekestre eder.
- ✓ Kondronektin kondrositleri tip 2 kollajene bağlar.
- ✓ Osteonektin kollajen ile hidroksiapatit bağlar.

İLGİLİ NOTLAR

Mast hücresinde granülde bulunmayıp, üretilip salınanlar arasında LTC₄ bold olarak belirtilmiştir.


```

graph TD
    A[Membran fosfolipitleri  
Özellikle fosfatidilinozitol] --> B[Fosfolipaz A2]
    B --> C[Araşidonat]
    C --> D[Lipooksijenaz  
○ Zileuton]
    C --> E[Siklooksijenaz  
○ Aspirin, İndometazin]
    D --> F[Lökotrienler]
    E --> G[Prostaglandinler  
Tromboksanlar]

```


Makrofajlar

- Antijen karşılamak için **CD14** ve **Toll Like Reseptör (TLR)** vardır.
- Hem doku destrüksiyonu yapar, hem anjiyogenez ve fibrozise (onarım) yardım eder.

Makrofajlar iki şekilde aktiveşir:

- ✓ IFN-gama → **klasik makrofaj (M1)** → inflamasyon
- ✓ IL-4 ve IL-13 (anti-inf.) → **alternatif makrofaj (M2)** → anti-inflamatuvar, yara iyileşmesi, onarım

Dendritik hücreler

- Antijen sunan hücrelerdir (APC)
- İnterdigitating dendritik hücreler**
- Foliküler dendritik hücreler** → AIDS patogeneğinde rol oynar.
- Epidermisteki** olgunlaşmamış dendritik hücreler → **Langerhans** hücreleri

Eozinofiller

- IgE aracılıklı immün olaylarda (allerjik) ya da parazitik enfeksiyonlarda
- Major basic protein (MBP) ve eozinofilik katyonik protein (ECP)** içerirler.

Mast Hücreleri

- Yüzeylerinde **IgE'nin Fc fragmanına** karşı reseptörler vardır.
- Allerjik reaksiyonlarda histamin** salınımı

Akut ve Kronik İnflamasyonun Morfolojik Paternleri

Psödomembranöz	Difteri, adenovirüs, EBV
Seröz	Seröz yüzeylerde (periton, plevra ve perikart) Proteinlerden fakir, sıvıdan zengin Örnek; kalp yetmezliği, viral enfeksiyon
Fibrinöz	Seröz zarlarda, fibrinden zengin
Seroanjinöz	Tümör, travma, tüberküloz (3T)
Süplüratif	Apse
Kataral	Mukus zengin Nezlenin geç dönemi
Ülserasyon	Epitelial yüzeyde nekrotik kayıp GİS

İNFLAMASYONUN SİSTEMİK ETKİLERİ

- TNF-alfa → IL-1 → IL-6
- IL-6: fibrinojen, CRP, sedimentasyon artışı
- IL-1, TNF-alfa: **SAAP** artışı
- Hepcidin**: akut faz proteini → demir emilimini engeller
- IL-1, TNF-alfa, PGE2: **endojen** pirojen, Lipopolisakkaritler: **ekzojen** pirojen
- IL-1, TNF-alfa: Lökositöz

İMMÜN SİSTEM HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

AŞIRI DUYARLILIK REAKSİYONLARI

TİP 1 AŞIRI DUYARLILIK

- Allerjik hastalıklar örnektir (prototipi bronşiyal astım).
- Patogenez:**
  - ✓ **Th2** lenfositler IL-4 ve IL-5 üreterek B lenfositleri aktive eder.
  - ✓ B lenfositler antijene karşı **IgE** üretir.
  - ✓ Th2 lenfositler **IL-5** yardımıyla **eozinofilleri** uyarır.
  - ✓ IgE → **mast** hücre yüzeyindeki **reseptörlerine** (IgE Fc reseptörlerine) oturur.
  - ✓ Bu primer karşılaşmada reaksiyon olmaz.
  - ✓ Aynı antijenle tekrar karşılaşılır ve antijen iki IgE'nin ortasına oturursa **mast hücre degranülasyonuna** neden olur.

Temel Bilimler 16. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 007

- Primer mast hücre mediyatörleri (depo):** Histamin, enzimler (triptaz)
- Lipid mediyatörler (sonradan sentezlenir):** LTC4, D4, E4 (SRS-A), PGD2, PAF

Tip 1 hipersensitivite örnekleri (allerjik hastalıklar):

- ✓ Penisilin allerjisi
- ✓ Ürtiker
- ✓ Anjiyonörotik ödem
- ✓ Saman nezlesi, nazal polipler
- ✓ Egzama
- ✓ Gıda allerjileri
- ✓ Böcek ısırması (arı sokması)
- ✓ Atopik astım

TİP 2 AŞIRI DUYARLILIK (SİTOTOKSİK)

- Temelinde intrinsek veya ekstrinsek antijenlere karşı **ANTİKOR** gelişimi vardır.
- Patogenez:**
  - Opsonizasyon ve fagositoz:**
    - **IgG (Y şeklinde) Fc parçası** opsonindir.
    - Y şeklindeki IgG'nin kolları hedef hücreye (**eritrosit, trombosit, granülosit**) tutunur (opsonizasyon).
    - Y şeklindeki IgG'nin Fc parçası (sap kısmı) da Fc reseptörü taşıyan **monositler, nötrofiller, eozinofiller ve natural killer (NK)** üzerinden opsoninlenmiş hücreyi öldürebilirler (ADCC).
    - Sonuç: **Otoimmün hemolitik anemi, agranülositoz, trombositopeni**
  - Kompleman-Fc reseptör aracılığı ile inflamasyon:**
    - Örnekleri bazı organ redleri ve glomerülonefritler

Orijinal Soru: Temel Bilimler 17

17. Baş-boyun gelişimi sırasında 2. faringeal yaylardan köken alan yapılar hangi sinir ile inerve edilir?

- A) Hipoglossal sinir
- B) Vagal sinir
- C) Fasiyal sinir
- D) Glossofaringeal sinir
- E) Trigeminal sinir

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

DOĞUM

- 40. hafta **plasental yaşlanma** ile **CRH sentezi** artar.
- **ACTH** adrenal androjen yapımını artırır.
- Androjen plasentada **östrojene** çevrilir.
- Östrojen, **Pg F** sentezletir **miyometriyum kasılır**.
- **Fetal baş serviks** basınca **oksitosin** salınır.
- Oksitosin **konneksin-43** artırp, **GAP junction** sayısını artırır (**Uterotonik**).

LAKTASYON

- **Laktasyon** gebede **oluşmaz**, çünkü **östrojen** ve **progesteron**, **PRL** etkisini **bloke** eder.
- **Laktasyon**, **oksitosin** ve **PRL** sekresyonunu birlikte **stimüle** eden **emme** ile sağlanır.
- **PRL GnRH** sekresyonunu **inhibe** eder.

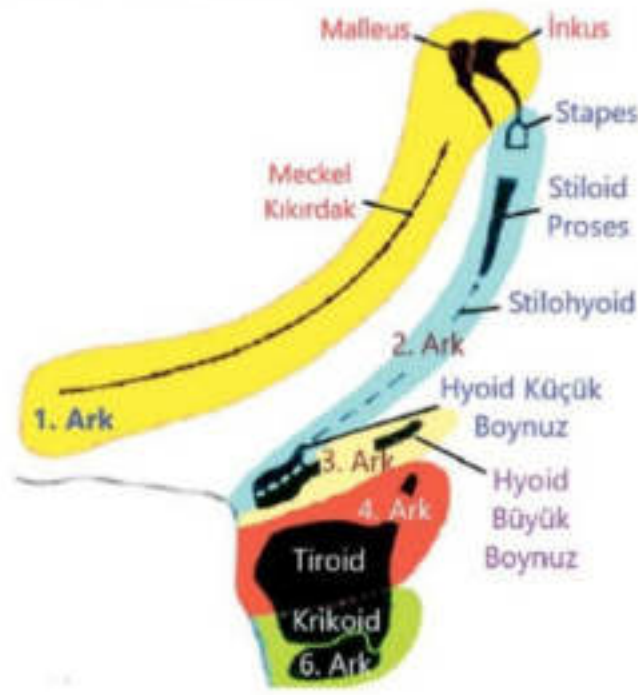
BAŞ BOYUN EMBRİYOLOJİSİ

FARİNGEAL KOMPLEKS

- **Arkus, cep, yarı ve membrandan** oluşur.
- Her arkus **dıştan ektoderm**, **içten endoderm** ve **arada mezenkimden** oluşur.
- Bir arkusta; **arter**, **kıkırdak**, **sinir** ve **kas** bulunur.
- Arkus, **4. haftası** başı **nöral krista** hücrelerinin baş-boyun bölgesine göçü ile gelişir.
- **5. arkus rudimenterdir**.

Birinci Faringeal Arkus

- ✓ Maksiller çıkıntıdan **maksilla**, **zigoma**, os temporale skuamöz parça oluşur.
- ✓ **Meckel** kıkırdağından **Malleus**, **inkus** ve **mandibula** oluşur.
- ✓ **5.CN V2-3** dalı, **çiğneme kasları** gelişir.

Temel Bilimler 17. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 027

İkinci Faringeal Arkus (Hyoid)

- ✓ **Reichert** kıkırdağından gelişen **stapes**, **stiloid proses**, **hyoid küçük boynuzu** oluşur.
- ✓ **M. Stapedius** ve **mimik kasları** ile **7. CN** oluşur.

Üçüncü Faringeal arkus (Hyoid)

- ✓ **Hyoid büyük boynuz**, **stilofaringeus** kası ve **9. CN** oluşur.

Dördüncü ve Altıncı Faringeal Arkus

- ✓ **4. arkustan farinks konstriktörleri** ve **Vagus superior laringeal** dalı gelişir.
- ✓ **6. arkustan larinks intrinsik kasları** ve **Vagus rekürren laringeal** dalı gelişir.

Faringeal Cep

1.	Timpanik kavite ve üstaki
2.	Tonsiller fossa ve palatin tonsil
3.	İnferior Paratiroid ve Timus
4.	Superior Paratiroid, Ultimobronşial Cisim (Parafoliküler C)

Faringeal Yarı

- ✓ Faringeal yarı hariç diğerleri kaybolur. 1. faringeal yarıktan **dış kulak yolu** oluşur.

Faringeal **yarıklar** kaybolmazlarsa **brankial fistül** ya da kist oluşur.

Faringeal Membran

- ✓ faringeal membran hariç kaybolurlar.
- ✓ **1. faringeal membrandan** her **üç germ yaprağı** kökenli **timpanik membran** oluşur.

HEMATOPOETİK SİSTEM HİSTOLOJİSİ VE FİZYOLOJİSİ

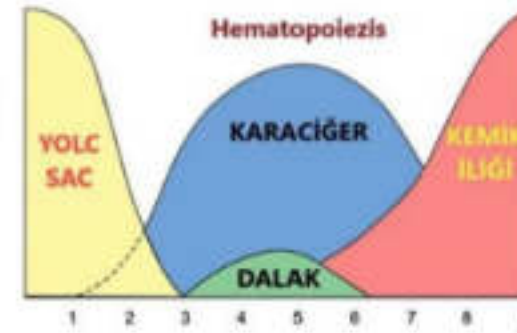
HEMATOPOİEZİS

Primordial (Prehepatik):

- ✓ **3. hafta allantoisteki hemanjiyoblasttan** gelişir.
- ✓ Yalnız **çekirdekli eritrosit** serisi oluşur.

Hepatosplenotimik:

- ✓ **2. ay karaciğer, dalak ve timusta tüm seriler** oluşur.

Miyeloid (Medüllolenfatik):

- ✓ 2-3. aydan **klavikula** içinde ilik oluşmaya başlar.

İnfiltrasyon, **miyelofibrozis** vs. nedeni ile kan yapılamazsa **karaciğer** ve **dalakta** kan üretilir (**Ekstramedüller Hematopoiezis**)

KEMİK İLİĞİ (Miyeloid)

- Stroma, hematopoetik kordon ve **sinüzoidal kapiller**lerden oluşur.
- Matriks tip I ve **III kollajen**, **fibronektin**, laminin ve hemonektin içerir.
- **Yağ oranı artmış ilik sarı** iliktir.
- **Aktif kan yapımını** sürdüren ilik **kırmızı** iliktir.

İLGİLİ NOTLAR

İkinci faringeal arkustan köken alan yapıları inerve eden 7. kranial sinir bold olarak belirtilmiştir.

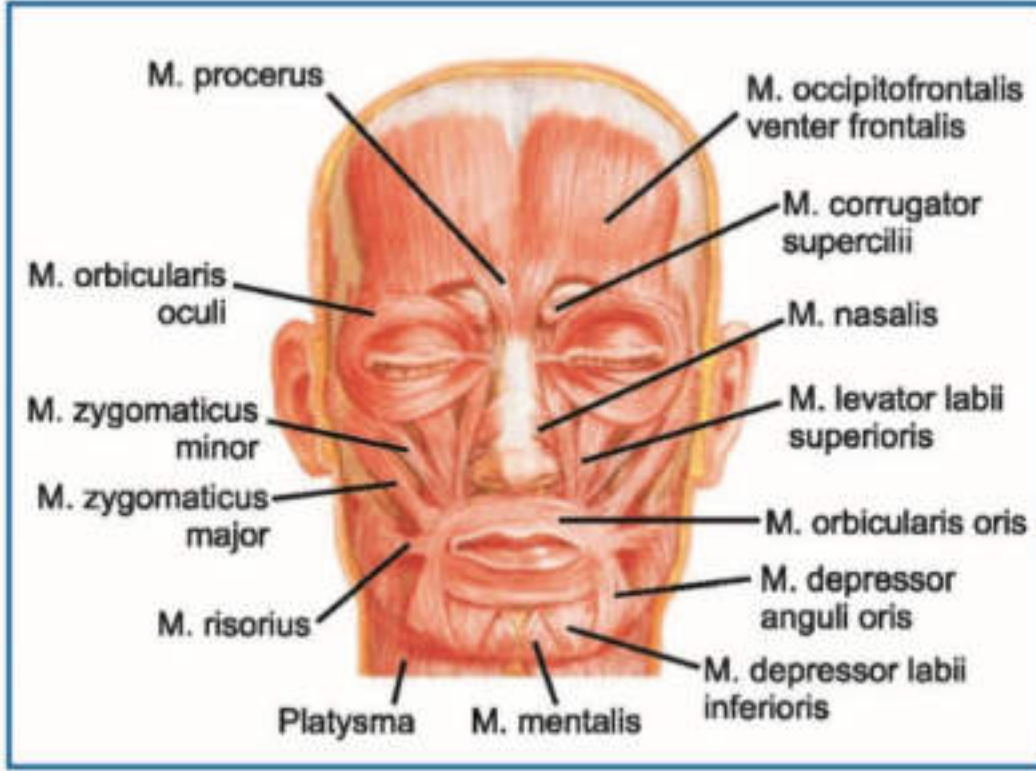

FLASH
BACK

- Yüz bölgesinde **derin fasya** yoktur. Yüzeysel fasyanın iki yaprağı arasında yer alan yüz kasları, **ikinci faringeal** (yutak, brankiyal) arkus'tan gelişirler ve bu arkın siniri olan **n. facialis (VII)** tarafından uyarılırlar.

Yüz ifadesi (mimik) kasları

- M. occipitofrontalis (m. frontalis, occipitalis, temporoparietalis)
- M. procerus
- M. nasalis
- M. depressor septi nasi
- M. orbicularis oculi (pars palpebralis, pars orbitalis)
- M. corrugator supercilii
- M. depressor supercilii
- M. orbicularis oris (pars marginalis, pars labialis)
- M. depressor anguli oris
- M. transversus menti
- M. risorius
- M. zygomaticus major
- M. zygomaticus minor
- M. levator labii superioris
- M. levator labii superioris alaeque nasi
- M. depressor labii inferioris
- M. levator anguli oris
- M. buccinator
- M. mentalis
- Mm. auricularis (anterior, superior, posterior)

M. CORRUGATOR SUPERCILII

- Kaş çatılması yaptıran kas
- Burun kökü derisinde ve glabella'da **dikine (vertikal) çizgilenmeler** oluşturur.

M. PROCERUS

- Kızgınlık ifadesi veren kastır (**enine çizgilenme**).

M. NASALIS

- Burun deliklerini hem daraltır, hem de genişletir.

M. ZYGOMATICUS MAJOR

- Ağız köşesini yukarı-dışa çeker (**gülme**).

M. ZYGOMATICUS MINOR

- Üst dudakta sonlanır. Modiolus'a katılmaz.

M. RISORIUS

- **Tebessüm** hareketini yaptıran kastır.

M. EPICRANIUS

- Occipitofrontalis + temporoparietalis
- M. occipitofrontalis'in venter frontalis'i kaşları yukarı kaldırarak **alında transvers çizgilenmeler** oluşturur (hayret, korku, şaşkınlık ifadeleri).

M. ORBICULARIS OCULI

- Pars palpebralis, pars orbitalis ve pars lacrimalis
- **Kornea refleksinde gözleri kapatan** kastır.
- **M. levator palpebrae superioris'in antagonistidir.**

M. ORBICULARIS ORIS

- Konuşma, çiğneme ve öpme hareketlerinde aktiftir.

PLATYSMA

- **Ağız açılmasına yardım** eder (ağız köşelerini ve alt dudağı aşağıya çeker)
- **Derin inspiryumda** çalışır.
- Boyun derisini gerer.

M. BUCCINATOR

- En derinde
- **Raphe pterygomandibularis'e** tutunur (buraya tutunan diğer kas; m. **constrictor pharyngis superior**)
- **Emme** ve **üfleme** hareketlerini yaptıran.
- **Yardımcı çiğneme kasıdır.**
- **Ductus parotideus, bu kası delip üst 2. molar diş hizasında vestibulum oris'e açılır.**

Modiolus anguli oris

- Ağız köşelerinin lateralinde bulunan bir fibröz doku kitlesidir. M. zygomaticus major, m. levator anguli oris, m. depressor anguli oris, platysma, m. buccinator, m. risorius ve m. orbicularis oris **tutunur**.
- M. zygomaticus minor, m. mentalis, m. levator labii superioris ve m. depressor labii inferioris **tutunmazlar**.

Soruyu bu kutudan hazırlayalım desek bu kadar olur. Sadece boyalı yerlere bakmak yeterli

Orijinal Soru: Temel Bilimler 18

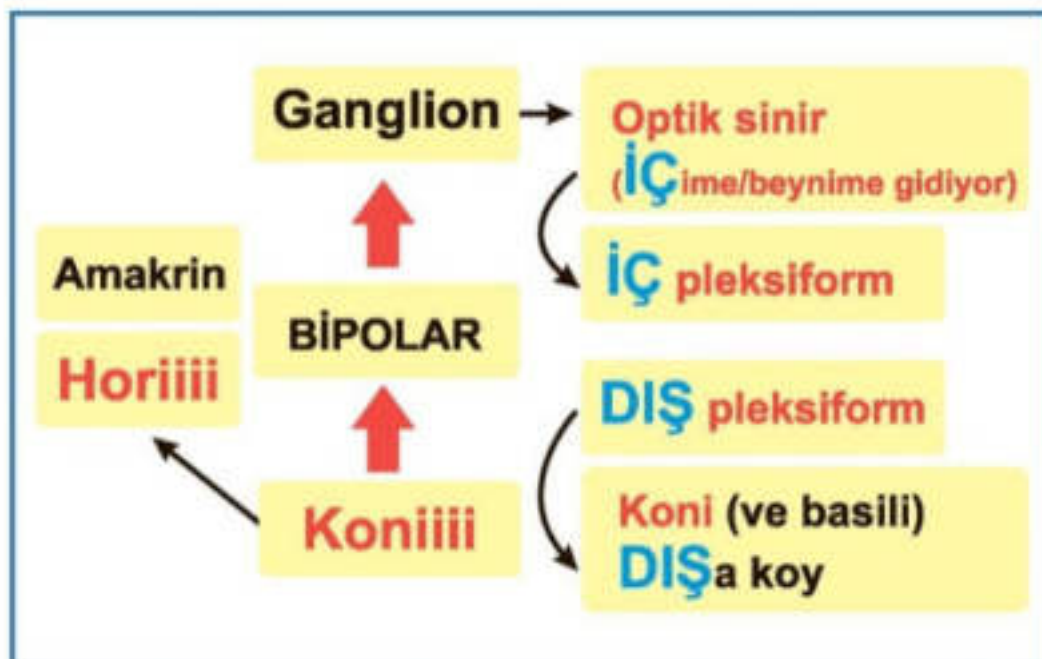
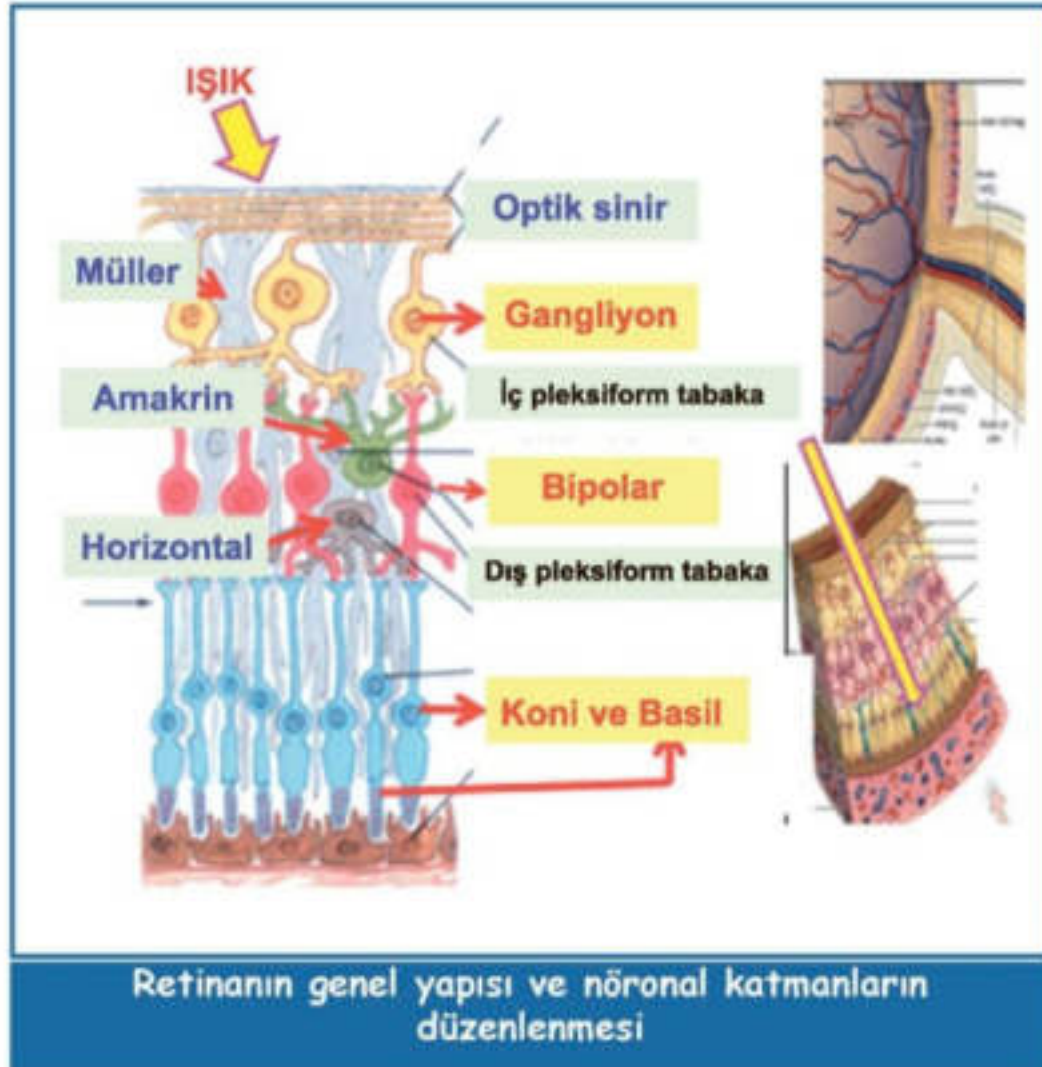
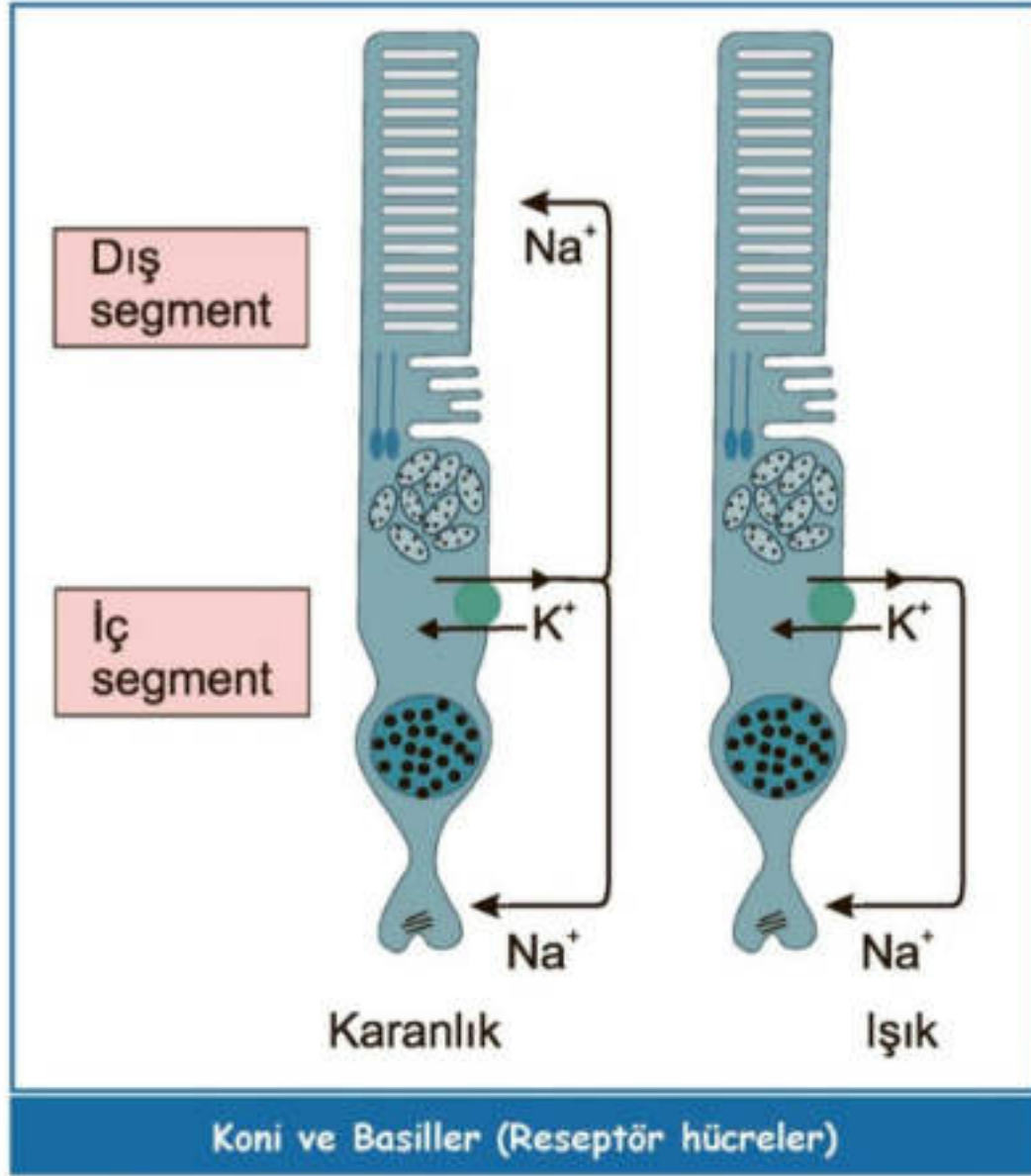
18. Kan-retina bariyerini aşağıdakilerden hangisi oluşturur?

- A) Çubuk ve koni hücreleri
- B) Bipolar nöronlar ve gangliyon hücreleri
- C) Retina pigment epiteli hücreleri
- D) Horizontal hücreler
- E) Müller hücreleri

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Retina Hücreleri

Basil (Rod, Çomak) Hücreleri:

- Görüntü gri tonlarında oluşur (siyah-beyaz)
- Basildeki boya maddesi **rodopsindir**.

Koni Hücreleri

- Parlak ışıktaki, renkli görürler.
- Konideki boya maddesi **iodopsindir**.

Horizontal hücre → Koni ve Basillerle sinap yapar (**Dış pleksiform tabakada**)

Amakrin hücre → Gangliyon hücreleri ile sinaps yapar (**İç pleksiform tabakada**)

Müller hücresi → Glia kökenli destek hücresidir.

Pigment hücresi → Işığı yansıtmaz, fagositer hücredir.

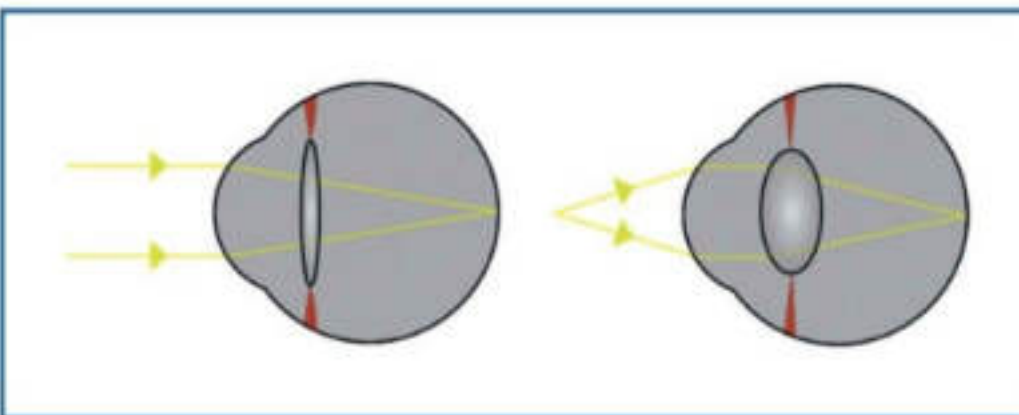
Temel Bilimler 18. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 091

Retinada Pigment Epiteli

- Tek katlı kübik epitel
- Sıkı bağlantılar
- Kan-Retina bariyeri
- **Melanin granülleri**
- Işığı yansımaları önler
- **Fagositoz**

Akomodasyon

- Yakına bakılınca silyer kas kasılır.
- Silyer kas kasılınca Zinn lifleri gevşer.
- Lifler gevşeyince lens küreselleşir ve kırıcılığı artar.
- Böylece yakına uyum sağlanmış olur.
- **Hipermetroplar silyer kası çok kullanırlar.**

Akomodasyonun Mekanizması

1. Lens kırıcılığını artırır
2. Konverjans (Gözlerin içe bakar)
3. Miyozis (Pupillalar küçülür)

Uyum triadı

Göz Dibi

Papilla nervi optici

- Optik sinir
- Koni ve basil yok (Kör nokta)

İLGİLİ NOTLAR

Kan retina bariyerini oluşturan fagositik hücre olan pigment hücresi net olarak notumuzda belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 19

19. Stres karşısında katekolaminlerin sentezini sağlayan kromaffin hücreler adrenal bezin hangi bölgesinde bulunur?

- A) Zona fasikülata
- B) Zona retikularis
- C) Zona glomeruloza
- D) Medulla
- E) Subkapsüler bölge

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İntegrin

- ✓ Epitel hücrelerini, altındaki **bazal membrana** bağlar.
- ✓ Bazal membranda **laminine** ve matrikste ise **kollajen** ve **fibronektine** tutunurlar.
- ✓ Hücre içinde **aktin** iskeletini **ECM**'ye bağlar.

İmmünglobulin Süperaillesi

- ✓ **NCAM**, **VCAM**, **ICAM** ve **DSCAM** örnekleridir.

EPİTEL DOKUSU

- **Tek katlı epitelde tüm hücreler bazal laminaya** oturur.
- **Tek katlı yassı epitel (endotel, mezotel, Bowman kapsülü paryetal yaprak, ince henle, tip 1 pnömosit)**
- **Tek katlı kübik epitel** (proksimal, distal ve kalın henle, **tiroid follikül, over yüzey örtü** epiteli)
- **Tek katlı prizmatik epitel** (mideden itibaren **GİS**, safra yolu-safra kesesi, **endometriyum, Fallop tüpü**)
- **Çok katlı yassı keratinize ciltte** bulunur.
- **Sert damak-gingiva parakeratinize** epitel bulunur.
- **Çok katlı yassı non-keratinize ıslak boşlukları** (ağız tabanı, yumuşak damak, vokal kord, **kornea epiteli, özofagus, vajina, anal kanal**) döşer.
- **Konjunktiva** ve **erkek üretrası membranöz** kısmında **çok katlı prizmatik epitel** bulunur.
- Çok katlı **değişici (transizyonel/ürotelyal)** epitel Renal **kaliks, renal pelvis, üreter, mesane** ve **üretranın proksimalı** döşer. **Şemsiye** hücresi içerir.
- Yalancı çok katlı **silli silindirik** epitelde (Vestibulum hariç nazal boşluk, **trakea** ve bronş) **tüm hücreler bazal laminaya tutunmuş** ancak bazıları **apikale ulaşamaz**.
- Yalancı çok katlı **stereosilyalı** silindirik epitel **Epididimis, duktus deferens** ve **iç kulakta** bulunur.

BEZ EPİTELİ

Intraepitelial Bez

- ✓ Örtü **epitel** hücreleri arasında (**Goblet/Kalisiform**) bulunur. **Tek tek** yerleşir grup halinde bulunmaz.

Egzokrin Bez

- ✓ **Salgılama** işlemini **asinus** denen birim yapmaktadır.
- ✓ **Salgılama biçimine göre üçe** ayrılır;

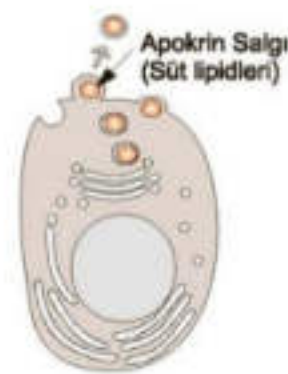
Ekrin (Merokrin)

- ✓ **Salgı granülünün zarı ile membran** ile kaynaşmasıyla salgıyı boşaltır.
- ✓ **Sitoplazma kaybı olmaz.**
- ✓ **Ekrin ter bezi, pankreas, tükürük bezi**

Apokrin

- ✓ Salgı **sitoplazmanın bir kısmı** ile birlikte atılır.
- ✓ **Meme bezleri (süt lipidi), serumen bezleri**

Holokrin

- ✓ Salgı **programlı hücre ölümüyle** gerçekleşir.
- ✓ **Yağ bezi (beyaz/sarı), gonad, tarsal bez (Meibomian)** örnekleridir.

Seröz Bez

- ✓ **Protein** (enzim, kollajen, Ig) **madde** salgılar.
- ✓ **GER** çok gelişmiş olup **H&E** ile **yoğun bazofili** gösterir.
- ✓ **Seröz salgı berrak, sulu ve akıcıdır.**
- ✓ **Parotis, pankreas, lakrimal bez** seröz bezdir.

Müköz Bez

- ✓ **Müsin (glikoprotein)** salgılar.
- ✓ **Mukus** dolu **granüller** **sitoplazmanın apikalini** doldurur, **nükleus bazalde** **yassılaşır**. **Golgi supranükleer** bölgede yerleşir.
- ✓ **PAS (+)** boyanır.
- ✓ Duodenal **Brunner, goblet**, mide **kardiya** bezi örnekleridir.

Serömüköz Bez

- ✓ Hem **müköz** hem **seröz** salgı yapar.
- ✓ **Seröz yarım** (**Gianuzzi**) bulunur.
- ✓ **Submandibuler bez seröz** ağırlıklı, **sublingual bez müköz** ağırlıklı mikst bezdir.

Myoepitel Hücre (Basket/Sepet)

- ✓ **Egzokrin** bezlerin kanallarını döşer, **salgının boşalmasına**

Temel Bilimler 19. soru
Fizyoloji, Histoloji, Embriyoloji Speet
Notu 1. Fasikül Sayfa 009

Nöroendokrin hücre

(DNES-APUD-Argentaffin-Kromaffin)

- ✓ **Kultchinsky** ve **enterokromaffin** hücre, **parafoliküler C hücresi, melanosit, Merkel, adrenal medulla kromaffin** hücre örnekleridir.
- ✓ **Hipofiz** ve **prostatta** da yer alırlar.
- ✓ **Kromloma** ve **gümüşleme** ile boyanır.

GİS'teki APUD hücreleri serotonin salgılar ve **karsinoid tümör** oluşumunda rol oynar.

İLGİLİ NOTLAR

Adrenal medullada katekolamin sekrete eden kromaffin hücreler bulunduğu bold olarak belirtilmiştir.

OSS Genel Krokisi

- ✓ Sempatik ve parasempatik pregangliyonik nöronlardan ACh salınıp nöronal tip **nikotinik** res.ü uyarır.
- ✓ Parasempatik postgangliyonik nöronlardan ACh salınıp **muskarinik** reseptörü etkiler.

- ✓ Sempatik postgangliyonik nöronlardan çoğunlukla noradrenalin salınıp alfa/beta reseptörü uyarır.

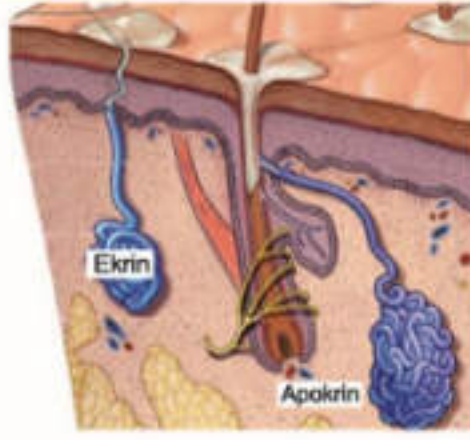
- ✓ Adrenal medulladaki nöronal tip nikotinik reseptör ACh ile uyarılıp glandda adrenalin sentezlenir.

- ✓ Adrenal medullada postgangliyonik nöron bulunmaz.
- ✓ Sempatik postgangliyonik nöronlardan ACh çıkan yerler; **ekrin ter** bezi ve iskelet kası damarları (**bir kısmı**), **dopamin** çıkan yer; **renal vasküler düz kas**.

Ter Bezi İnervasyonu

- ✓ Ekrin ter bezini uyarın **sempatik** nöron **ACh** sekrete eder, **M3** res.ü bulunur.
- ✓ Apokrin ter bezini uyarın **sempatik** nöron **noradrenalin** sekrete eder, **a1** res. ü bulunur.

Göz Kasları İnervasyon

- ✓ Sirküler kas (sfinkter) **M3/2** uyarı sonucu **miyozis** oluşturur.
- ✓ Radial kas (dilatatör) **alfa-1** uyarı sonucu **midriyazis** oluşturur.
- ✓ Siliyer kas **M3/2** uyarı ile kasılıp **akomodasyon** (yakın görme) oluşturur.

Damar İnervasyonu

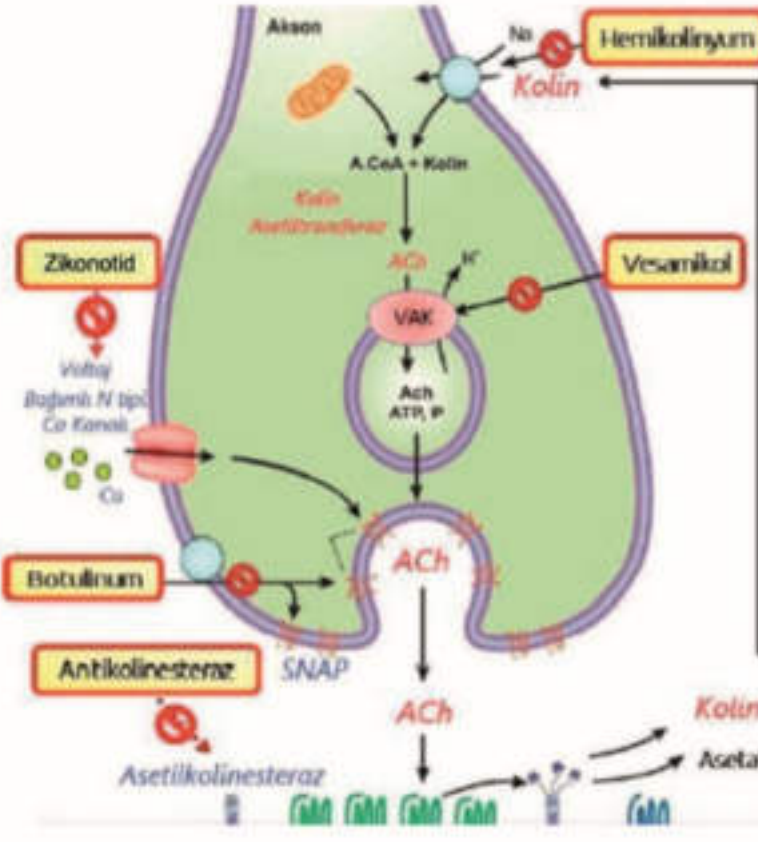
Kolinerjik Etki

- ✓ Baskın olduğu; **mezenterik, erektil** organ damarı
- ✓ Parasempatik sinir iç organ damarını **M3** ve SSS damarını **M5** ile uyarıp **endotel**den EDRF (**NO**) sekresyonu ile **vazodilatasyon** oluşturur.
- ✓ Diğer damarlardaki muskarinik reseptörler PSS ile innerve edilmez, sadece muskarinik agonist uyarabilir.

Adrenerjik Etki

- ✓ Baskın olduğu; **KVS** damarı
- ✓ Alfa-1 genelde **kasıcı**, beta-2 genellikle **gevşetici**
- ✓ İskelet kası arteriyollerini innerve eden **sempatik nöronlar** kolinerjik olup **muskarinik** aktivasyona bağlı **dilatasyon** oluşur.

KOLİNERJİK SİSTEM

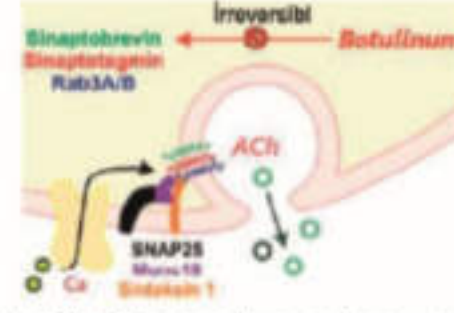

Asetilkolin Sentezi

- ✓ Kolinesteraz ile ACh **10.000** molekül/sn hızla parçalanır. **Kolin** ve asetat açığa çıkar.
- ✓ **Kolin**, presinaptik nörona **reuptake** ile alınır (**hız kısıtlayıcı**). **Hemikolinium** reuptake **inhibitörüdür**.
- ✓ Kolin, **kolin asetil transferaz** ile ACoA ile birleştirilip **ACh** sentezlenir ve veziküle (**VAK**) alınır.
- ✓ **Vesamikol** vezikülde **depolanmayı engeller**.

Asetilkolin Sekresyonu

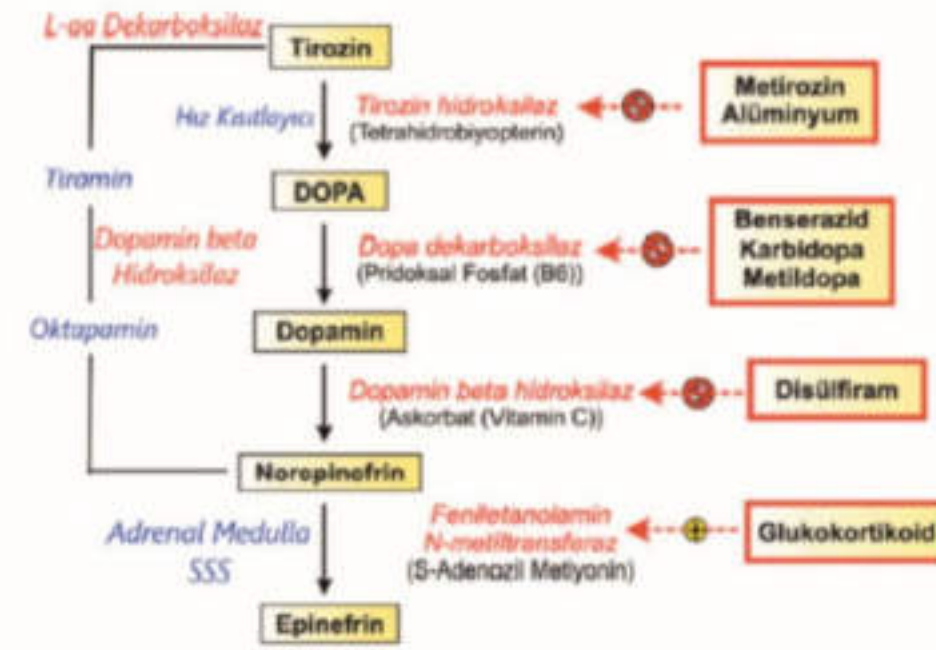
- ✓ N-tipi Ca^{+2} kanalı ile hücreye giren Ca^{+2} **sinaptobrevin** ve diğer membran **füzyon proteinleri** ile (**sintaksin** ve **SNAP-25**) ile ilişkiye geçip **ACh** salınır.
- ✓ **Botulinum** toksini, **füzyon proteinlerini** parçalayıp sekresyonu baskılar.

Asetilkolin Yıkımı

- ✓ Postsinaptik membranda **asetilkolinesteraz** vardır.
- ✓ **Pseudokolinesteraz** (**butiril kolinesteraz**) plazma ve karaciğerde bulunur.
- ✓ **Pseudokolinesteraz** ile yıkılan ilaç grubunun **kısa etkili** üyesidir. (**Remifentanil**, Ester lokal anestetik, **Süksinilkolin**, Skopolamin, Atropin, **Mivaküryum**)

ADRENERJİK SİSTEM

TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz**. Sizi işte **tam da böyle** hazırlıyoruz.

Tanı

- ✓ Hipertansiyonu olan genç hastada; tedaviye direnç veya adrenal adenom veya **hipokalemi** varlığında ilk olarak aldosteron ve renin düzeyi istenir.
- Aldosteron/renin oranı **> 30 olması** anlamlıdır.

Antihipertansif ilaçların özellikleri

Renin ve aldosteron düzeyini **değiştirmeyenler**:

- ✓ Alfa-1 bloker
- ✓ Alfa-2 semptomimetik
- ✓ Kalsiyum kanal blokerleri

Renini **azaltıp**, aldosteronu **arttıranlar**:

- ✓ Beta blokerler

Renini **arttırıp**, aldosteronu **azaltanlar**:

- ✓ ACE inh. / ARB'ler

Primer hiperaldosteronizm tanısı sürecinde kesilmesi/kullanılmaması gereken ilaç: **Spirolakton**

- ✓ Aldosteron / renin oranı > 30 olması durumunda yapılabilecek testler:
  - **Salin infüzyon testi**
  - **Oral sodyum yükleme testi**
  - **Fludrokortizon supresyon testi**
- ✓ Bu testler ile **aldosteron baskılanamaz** ise primer hiperaldosteronizm tanısı konulur.
- ✓ Daha sonra tümörün lokalizasyonu açısından ilk olarak **adrenal BT** istenir (tek taraflı adenom veya bilateral adrenal hiperplazi)
- ✓ Adrenal BT ile lokalize edilemiyorsa, bir sonraki aşamada **adrenal venöz örnekleme** yapılır.

Primer hiperaldosteronizm tanısı konulan ve adrenal BT'de **tek taraflı adenom** saptanan hasta:

- **< 40 yaş** ise **adrenalektomi** yapılır,
- **> 40 yaş** ise **adrenal venöz örnekleme** yapılır (Bu hastalarda nonfonksiyonel adenom sıklığı)

Tedavi

- ✓ Conn sendromu tedavisi, **cerrahidir**.
- ✓ Bilateral adrenal hiperplazide ise **medikal/spirolakton**

Temel Bilimler 19. soru

Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 133

Genel bilgiler

- ✓ **Adrenal medulla**daki kromaffin hücrelerden köken alan ve katekolamin sentezleyen tümördür (ganglionlardan köken alırsa **paraganglionoma** olarak adlandırılır).
- ✓ **Sporadik** olanlar **% 10'lar** **kuralına** uyar.
  - Bilateral, Ekstraadrenal, Malign → %10

Feokromasitoma ile ilişkili bazı genetik sendromlar

- Nörofibromatozis tip 1
- MEN 2
- von Hippel Lindau (3'lerin sendromu)

FLASH
BACK

von Hippel Lindau

- ✓ VHL gen mutasyonu (**3. kromozom**)
- ✓ **3 tümör** ile ilişkilidir
  - RCC
  - Feokromasitoma
  - Serebellar hemanjiyoblastom
- ✓ Tümörler **EPO** üretir → Paraneoplastik polisitemi

Klinik tablo

- ✓ Baş ağrısı (en sık)
- ✓ Terleme, çarpıntı
- ✓ Hipertansiyon (ataklı veya devamlı)
- ✓ Solukluk
- ✓ Ortostatik hipotansiyon (Basma natriürezine bağlı IV volüm düşük)
- ✓ Polisitemi (EPO salınımı)
- ✓ Hiperlisemi
- ✓ Hiperkalsemi (PTHrP salınımı)

Feokromasitoma atağını tetikleyen bazı durumlar

- Cerrahi, anestezi
- Trisiklik antidepresan
- Beta bloker

Laboratuvar

- ✓ **Plazma ve idrarda metanefrin yüksekliği**, oldukça sensitif ve spesifiktir.

Görüntüleme

- ✓ **BT ve MR**: En sensitif
- ✓ **MIBG sintigrafisi** ve **Dopa PET**: En spesifik

Tedavi

- ✓ Esas tedavisi **cerrahidir**
- ✓ Preoperatif dönemde öncelikli tedavi, **alfa blokerler**dir (**FEntO**lamin, **FE**nOksibenzamin)
- ✓ **Beta blokerler**, taşikardi ve aritmi için kullanılır. Ancak **mutlaka** alfa blokerden sonra verilmelidir.
  - Beta blokerler tek başına verilirse **hipertansif kriz** tetikler
- ✓ Yeterli alfa ve beta blokajı sağlanamayan durumlarda kullanılan katekolamin sentez inhibitörü: **Metiltirozin**

Hiperpituitarizme Yol Açan Hastalıklar

Hipofiz Adenomları

- Hiperpituitarizmin **en sık** görülen nedenidir.

Prolaktin Üreten Adenomlar

- **Hormonel aktif** hipofiz adenomları arasında **en sık** görülenidir.
- En sık **genç kadınlarda** görülür.
- **Psammom** cisimcikleri içerir.
- Tüm hipofiz adenomları içinde stromasında en fazla **amiloid** birikimi görülen tümördür.
- Erkeklerde impotans ve libido azlığı; kadınlarda galaktore, amenore, infertilite ve libido azlığına yol açar.

Growth-hormon Sekrete Eden Adenomlar

- **İkinci sık** görülen fonksiyonel hipofiz adenomudur.
- Epifiz kapanmadıysa **gigantizme**, kapandıysa **akromegaliye** yol açar.
- GH etkilerini **IGF** üzerinden yapar.

Kortikotrop Hücreli (ACTH Salgılayan) Adenomlar

- Erişkindeki **Cushing hastalığının %70 sebebi** hipofiz adenomudur.
- **ACTH** ve diğer **POMC** ürünlerini salgırlarlar
- Yükselen kortizolden dolayı hipofizdeki tümörde ve çevre hipofizdeki non- tümöral ACTH üreten hücrelerin stoplazmalarında **Crooke'un bazofilik hyalin dejenerasyonu** izlenir.

NÖROHİPOFİZ HASTALIKLARI

Vazopressin (ADH) Sekresyonunda Azlık (Diabetes Insipidus)

- ✓ Nörohipofizin **en sık** görülen hastalığıdır.
- ✓ **Poliüri ve hiperosmolarite** ile karakterizedir.

Uyumsuz ADH Sendromu

- ✓ En sık nedeni **küçük hücreli akciğer karsinomunda** görülen ektoptik üretilir.
- ✓ Serebral ödem, hiponatremi ve nörolojik disfonksiyon görülür.

Temel Bilimler 19. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 063

- **Korteks (%80) ve medulladan (%20) oluşur.**
- ✓ Korteks kendi içinde **üç tabakadan** oluşur:
  - **Zona glomeruloza**, aldosteron sentezler.
  - **Zona fasikülata**, kortizol sentezler.
  - **Zona retikularis**, androjen sentezler.
- ✓ Medulla ise adrenal ve noradrenalin sentezleyen nöroendokrin hücreleri içerir. Buradan gelişen tümörlere **feokromasitoma** ismi verilir.

ADRENOKORTİKAL YETMEZLİKLE SEYREDEN HASTALIKLAR

Addison hastalığı (kronik adrenokortikal yetmezlik)

- ✓ En sık sebebi **otoimmünitedir**. Az gelişmiş ülkelerde en sık sebep **tüberküloz**dur. Adrenal bez yıkımına neden olabilecek mantar ise **histoplazma**

capsulatum'dur. POMC aşırı salınmasına bağlı bu kişilerde **hiperpigmentasyon** görülür. Plazma sodyumu düşük, potasyumu yüksektir.

Akut adrenal yetmezlik

- ✓ En sık sebebi **meningokoksemdir**.

Konjenital adrenal hiperplazi

- ✓ Vakalarının % 90'ından **21 alfa hidroksilaz eksikliği** sorumludur. Kortizol seviyeleri düşük, ACTH ve CRH yüksektir. Kızlarda **ambiguous genitale**ye sebep olurken erkeklerde sekonder seks karakterlerinde gecikme görülür.

Adrenolökodistrofi

- ✓ Beyin beyaz cevherinin dismiyelinizasyonu ile karakterize bir sendromdur. Korteks atrofişi nedenli kronik adrenal yetmezliktir.

ADRENOKORTİKAL HİPERFONKSİYONLA KARAKTERİZE HASTALIKLAR

Cushing sendromu

- En sık sebebi **eksojen steroid** kullanımıdır.
- **Endojen** en sık sebep **hipofiz adenomudur** (Cushing)

Temel Bilimler 19. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 063

Feokromasitoma

- ✓ Adrenal medulladaki sustantatüler hücreler ile çevrili **kromafin hücrelerden** köken alır.
- ✓ Aşırı **katekolamin** sekresyonu nedeniyle **hipertansiyon** ile karakterizedir.
- ✓ **%10 bilateral, %10 malign, %10 ekstra adrenal, %10 hipertansiyon ile ilişkiz ve %10 çocuklarda** görülür. **%25 ailevi geçiş vardır**.
- ✓ Feokromasitoma ve paraganglioma ile seyreden sendromlar:
  - MEN Tip IIa (RET mutasyonu)
  - MEN Tip IIb (RET mutasyonu)
  - Von Hippel Lindau sendromu (VHL mutasyonu)
  - Nörofibromatozis Tip I (NF-1 mutasyonu)
  - Sturge-Weber sendromu (sporadik)
  - Ailevi paraganglioma (SDH mutasyonu)
  - Polistemi paraganglioma sendromu (EPAS mutasyonu)
- ✓ Malignitenin en kesin kriteri **metastazdır**.
- ✓ Ekstraadrenal yerleşimli feokromasitomaya **paraganglioma** denir.
- ✓ Küçük yuvalar veya alveoller oluşturan, belirgin sitoplazmalı hücreler **Zellballen yapılarını** oluşturur.

TİROİD BEZİ

GRAVES HASTALIĞI

- **Hipertiroidizm, ekzoftalmi** ve bazı vakalarda **pretibial miksödem** ile karakterize ve **endojen hipertiroidizmin** en sık nedeni olan otoimmün hastalıktır.
- **Genç kadınlarda** daha sık görülür.
- **Patogenez:**
  - ✓ Serumda TSH reseptörlerine karşı gelişmiş **stimulan antikorların** varlığı ile karakterizedir.

ADRENAL MEDULLA HASTALIKLARI

FEOKROMOSİTOMA

- Feokromositoma kromaffin hücrelerden gelişir.
- En sık **ekstraadrenal feokromositoma** lokalizasyonu **Zuckerkandl** organıdır.
- Tanıda 24 s **idrarda katekolamin ve metabolitlerinin ölçülmesi (VMA) ve plazma metanefrin** düzeylerinin belirlenmesi rol oynar.

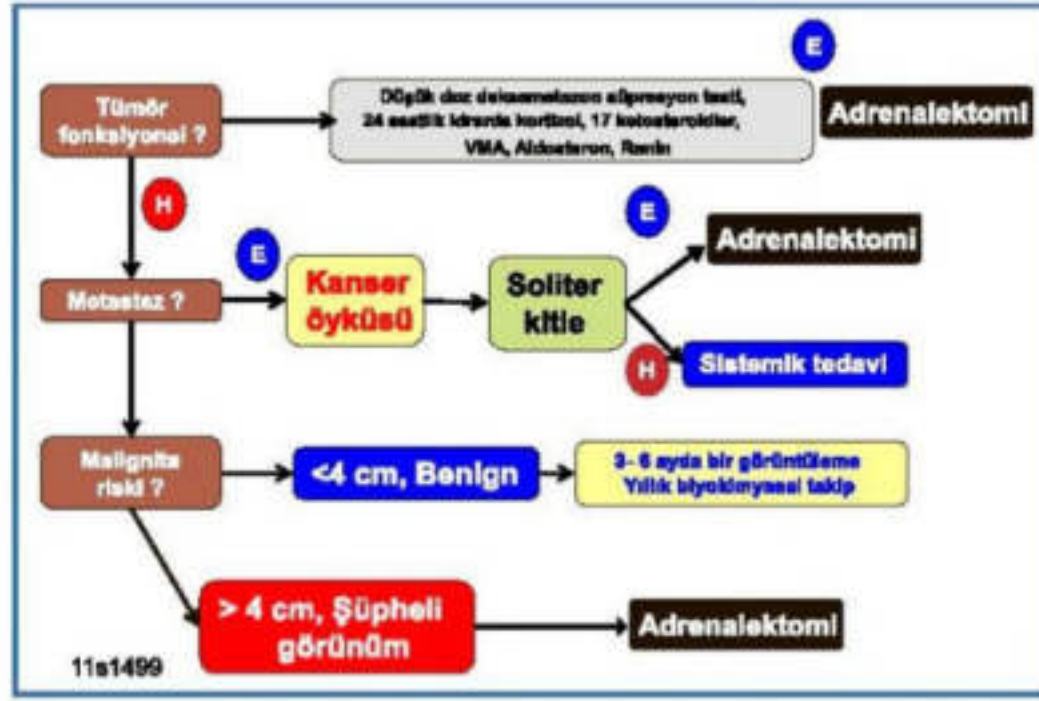
Temel Bilimler 19. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 029

FEO tipik senaryosu..

- ✓ FEO Triadı → Baş ağrısı, çarpıntı ve terleme semptomları
- ✓ Hipertansif krizler, ataklar
- ✓ Kronik hipovolemi & alfa-adrenerjik stimulasyon ve vazokonstriksiyon → laktik asidoz bulguları

ADRENAL RASTLANTISAL KİTLELER (İNSİDENTALOMA)

- İnsidentaloma adrenal bezdeki rastlantısal kitlelerdir.
- İnsidentaloma en sık; benign, fonksiyon göstermeyen adrenokortikal adenomlar olarak karşımıza çıkar.
- İnsidentaloma ile ilgili olarak iki soruya cevap aranır → **Fonksiyonel mi? Kanser mi?**

TRANSPLANTASYON

- **Transplantasyon**, bir vericiden (donör) alınan graftın (hücre, doku veya organ) başka bir kişiye (alıcı veya konak) yerleştirme işlemidir.

İsimlendirme

Organ nakil pozisyonuna göre	Ortotopik transplantasyon: Organ normal anatomik yerine yerleştirilirse (karaciğer, kalp) Heterotopik transplantasyon: Organ farklı bir yere yerleştirilirse (böbrek veya pankreas)
İmmünolojik benzerliğe göre	Ototransplantasyon: Hücre doku veya organın bir kişinin bir yerinden başka bir yerine nakledilmesi İzotransplantasyon: Tek yumurta ikizleri arasındaki transplantasyon Allotransplantasyon: Aynı türün genetik olarak farklı üyeleri arasındaki nakiller Ksenotransplantasyon: Farklı türler arasındaki nakiller

REJEKSİYON TİPLERİ

Rejeksiyon

Tipleri	Özellikleri
Hiperakut rejeksiyon	Tedavi edilemez fakat preop testler ile önlenir. İlk dakikalar ile saatler içerisinde gelişir. Donörün HLA ve ABO antijenlerine karşı önceden oluşmuş antikorlar tarafından tetiklenir. Antikor aracılı DIC, tromboz, greft nekrozu olur.
Akut rejeksiyon	En sık görülen rejeksiyon tipidir. Birkaç gün veya birkaç hafta içinde gelişir. Kesin tanı biyopsi ile konur, ilgili organın fonksiyon testlerinde bozulma izlenir. Metilprednizolon ve monoklonal AB ile tedavi olabilir.
Kronik rejeksiyon	Yavaş gelişir. İlk bir ya da birkaç yıl içinde gelişir. Tanı biyopsi ile konur. Biyopsi; atrofi, parankimal fibrozis ve ateroskleroz ile karakterizedir. Medikal tedavi yoktur.

BÖBREK TRANSPLANTASYONU

- En sık yapılan solid organ transplantasyonudur.
- Kronik böbrek yetmezliğinin **tercih edilen tedavisidir**.

Böbrek nakli için kontrendikasyonlar

Mutlak KE

- ✓ Aktif malign hastalık
- ✓ Aktif enfeksiyon
- ✓ Yeniden yapılandırılmayan periferik vasküler hastalık
- ✓ Şiddetli kalp veya akciğer hastalığı
- ✓ Aktif intravenöz uyuşturucu kullanımı
- ✓ Hastanın karmaşık bir tıbbi rejime uyma becerisine müdahale eden önemli psikososyal engeller

Göreceli KE

- ✓ Sınırlı yaşam beklentisi
- ✓ İlaç rejimine uyumsuzluk öyküsü
- ✓ Diyalize uyumsuzluk geçmişi
- ✓ Mali engeller
- ✓ Psikiyatrik sorunlar
- ✓ Yüksek nüks oranına sahip böbrek hastalığı
- ✓ Morbid obezite (BMI merkeze bağlıdır)
- ✓ Kırılganlık

Kromaffin hücreler medullada bulunur, feokromasitoma da katekolamin salgılayan kromaffin hücrelerden gelişir...

Kanda Tiroit Hormonları

- ✓ T_4 hormonu, T_3 'e göre kan dolaşımında **daha fazla bulunur**.
- ✓ T_3 ve T_4 'ün **çok küçük bir kısmı kan dolaşımında serbest haldedir**.
- ✓ T_3 hormonu, T_4 'e kıyasla yaklaşık 4 kat **daha aktiftir**.
- ✓ Tiroit hormonlarını kan dolaşımında **taşıyan üç ana protein** vardır:
  - Tiroit-bağlayıcı globülin (TBG)
  - Albümin
  - Tiroksin bağlayıcı prealbümin (TBPA)
- ✓ T_4 , hücrelere girdikten sonra 5' deiodinaz ile aktif T_3 formuna dönüşür.
- ✓ Uzun süreli açlıklarda T_4 inaktif reverse T_3 (rT_3)'e dönüşür.
- ✓ T_4 'ün yarı ömrü **6.5 gün** (hormonlar arasında en uzun olanı), T_3 'ün ise 1.5 gündür.
- ✓ Tiroit hormonları, normal büyüme ve gelişme için gereklidir ve **karbonhidrat, lipid ve protein metabolizması üzerinde etkilidirler**.
- ✓ Oksijen tüketim hızını dolayısıyla **bazal metabolik hızı artırır**lar.

Paratiroid Hormon

- ✓ Plazma Ca^{+2} düzeyi düşmesi **PTH sentezini uyarır**.
- ✓ PTH, böbrek tübüllerinden **kalsiyumun geri emilimini artırırken, fosfat atılımı artırır**.
- ✓ Yüksek kalsiyum seviyesi PTH sentezini **inhibe eder**.

✓ PTH'un etkisi ile;

- D vitamini aktivitesi artar.
- Plazma Ca düzeyi artar.
- Fosfat düzeyi düşer.

KATEKOLAMİNLER

Temel Bilimler 19. soru

Biyokimya Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 135

- ✓ Steroid hormonlar **adrenal kortekste** sentezlenir.
- ✓ Katekolaminler **adrenal medullada** sentezlenir.

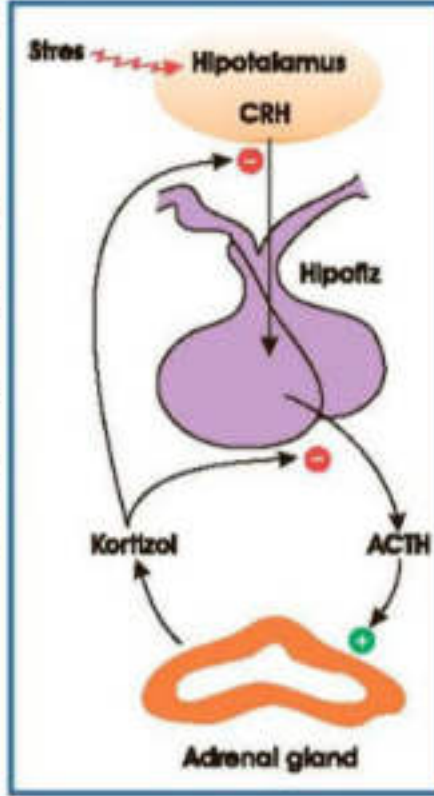
Adrenal korteks; üç farklı tabakadan oluşur.

Bu tabakalar dıştan içe doğru sırasıyla;

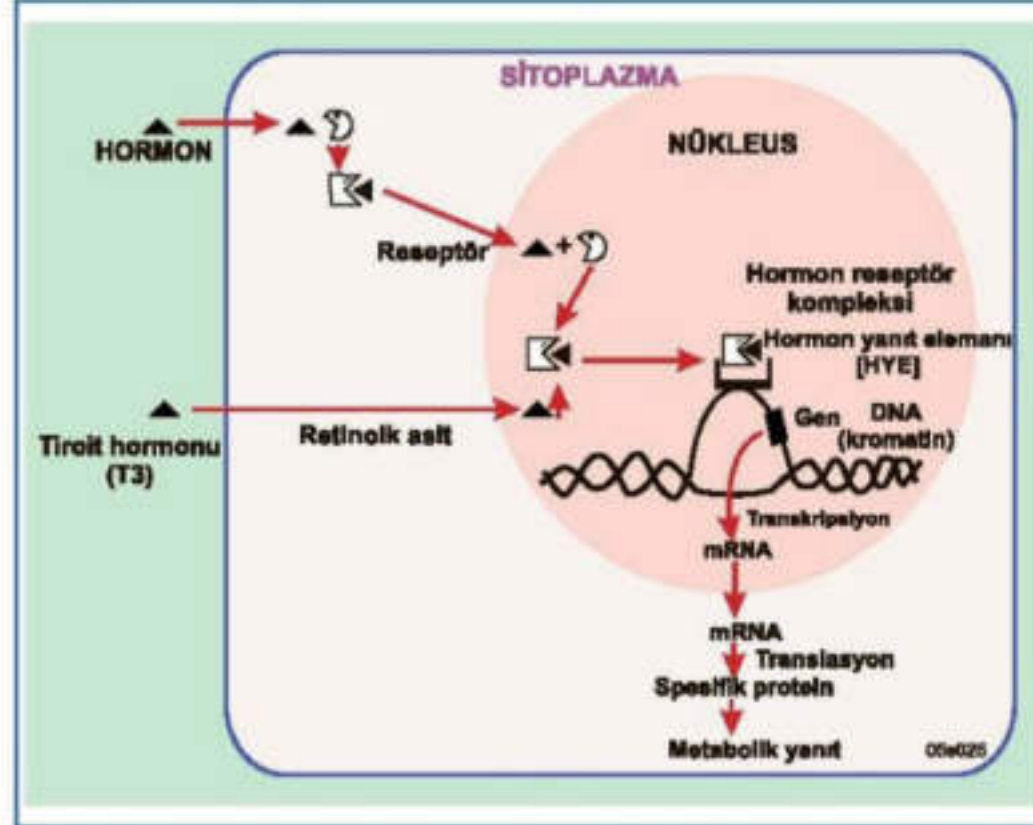
- Zona **Glomerulosa** (mineralokortikoidler)
- Zona **Fasikulata** (glukokortikoidler)
- Zona **Retikularis** (androjenler)

Kolesterol beş sınıf steroid hormonunun öncül maddesidir.

- Glukokortikoidler
- Mineralokortikoidler
- Androjenler
- Östrojenler
- Progestinler

- ✓ Adrenal korteks hormonlarının salgılanması **hipotalamus** tarafından kontrol edilir.
- ✓ Vücutta **stres** meydana geldiği zaman **hipotalamusta** üretilen **kortikotropin releasing faktör** salgılanır.
- ✓ **Hipofizde ACTH**'ın sentez ve salgılanmasını uyarır.
- ✓ ACTH bir glukokortikoid olan **kortizolün** böbrek üstü bezinden salgılanmasını uyarır.

- ✓ Bu hormon hedef hücrelerdeki özgün sitozolik reseptörlerine bağlanır.
- ✓ Hormon/reseptör kompleksi **nükleus içerisinde özgün gen ifadesini düzenler**.

- ✓ Steroid hormon reseptörleri, **nükleer reseptör ailesine** aittir ve çeşitli işlevlere sahip farklı bölgeleri vardır.
- ✓ Reseptörlerin amino terminalindeki A/B bölgeleri, **transkript elemanlarıyla etkileşimde** olduğu yerdir.
- ✓ Reseptörün C bölgesi, reseptörün dimerizasyonu ve **DNA'ya bağlanma işlemlerinden sorumludur**. Bu bölge, **iki çinko parmak** adı verilen yapıyı içerir.
- ✓ Çinko parmaklar, 10-15 amino asitten oluşan dizinin birleşmesi ve dört **sistein** amino asidinin yan zincirleri ile çinko atomunu bağlaması sonucu oluşur.
- ✓ Reseptörün E bölgesi, hem **ligandın bağlanması** hem de reseptörün dimerizasyonu işlemlerinde önemli bir role sahiptir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 20

20. I. Tuba uterina
II. Vajina
III. Uterus

Yukarıdaki organlardan hangilerinin iç yüzü tek katlı kolumnar epitel ile döşelidir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III
E) I, II ve III

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İntegrin

- ✓ Epitel hücrelerini, altındaki **bazal membrana** bağlar.
- ✓ Bazal membranda **laminine** ve matrikste ise **kollajen** ve **fibronektine** tutunurlar.
- ✓ Hücre içinde **aktin** iskeletini **ECM**'ye bağlar.

İmmunglobulin Süperaillesi

- ✓ **NCAM**, **VCAM**, **ICAM** ve **DSCAM** örnekleridir.

EPİTEL DOKUSU

- **Tek katlı epitelde tüm hücreler bazal laminaya** oturur.

Temel Bilimler 20. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 009

- **Tek katlı prizmatik epitel** (mideden itibaren **GİS**, safra yolu-safra kesesi, **endometriyum**, **Fallop tüpü**)
- **Çok katlı yassı keratinize ciltte** bulunur.
- **Sert damak-gingiva parakeratinize** epitel bulunur.
- **Çok katlı yassı non-keratinize ıslak boşlukdan** (ağız tabanı, yumuşak damak, vokal kord, **kornea epitel**, **özofagus**, **vajina**, anal kanal) döşer.
- **Konjunktiva** ve **erkek üretrası membranöz** kısmında **çok katlı prizmatik epitel** bulunur.
- **Çok katlı değişici (transizyonel/ürotelyal)** epitel Renal **kaliks**, **renal pelvis**, **üreter**, **mesane** ve **üretranın proksimali** döşer. **Şemsiye** hücreleri içerir.
- Yalancı çok katlı **silli silindirik** epitelde (Vestibulum hariç nazal boşluk, **trakea** ve bronş) **tüm hücreler bazal laminaya tutunmuş** ancak bazıları **apikale ulaşamaz**.
- Yalancı çok katlı **stereosilyalı** silindirik epitel **Epididimis**, **duktus deferens** ve **iç kulakta** bulunur.

BEZ EPİTELİ

Intraepitelial Bez

- ✓ Örtü **epitel** hücreleri arasında (**Goblet/Kalisiform**) bulunur. **Tek tek** yerleşir grup halinde bulunmaz.

Egzokrin Bez

- ✓ **Salgılama** işlemini **asinus** denen birim yapmaktadır.
- ✓ **Salgılama biçimine göre üçe** ayrılır;

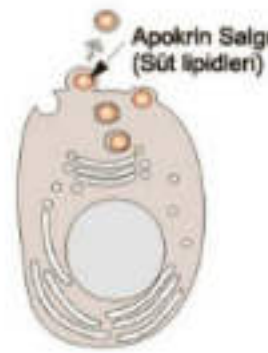
Ekrin (Merokrin)

- ✓ **Salgı granülünün zarı ile membran** ile kaynaşmasıyla salgıyı boşaltır.
- ✓ **Sitoplazma kaybı olmaz**.
- ✓ **Ekrin ter bezi**, **pankreas**, tükürük bezi

Apokrin

- ✓ Salgı **sitoplazmanın bir kısmı** ile birlikte atılır.
- ✓ **Meme bezleri** (süt **lipidi**), **serumen** bezleri

Holokrin

- ✓ Salgı **programlı hücre ölümüyle** gerçekleşir.
- ✓ **Yağ bezi** (**beyaz/sarı**), gonad, tarsal bez (**Meibomian**) örnekleridir.

Seröz Bez

- ✓ **Protein** (enzim, kollajen, Ig) **madde** salgılar.
- ✓ **GER** çok gelişmiş olup **H&E** ile **yoğun bazofil** gösterir.
- ✓ **Seröz** salgı **berrak, sulu** ve **akıcıdır**.
- ✓ **Parotis, pankreas, lakrimal bez** seröz bezdir.

Müköz Bez

- ✓ **Müsin** (**glikoprotein**) salgılarlar.
- ✓ **Mukus** dolu **granüller** sitoplazmanın **apikalini** doldurur, **nükleus bazalde** **yassılaşır**. **Golgi supranükleer** bölgede yerleşir.
- ✓ **PAS (+)** boyanır.
- ✓ Duodenal **Brunner, goblet**, mide **kardiya** bezi örnekleridir.

Serömüköz Bez

- ✓ Hem **müköz** hem **seröz** salgı yapar.
- ✓ **Seröz yarım** (**Gianuzzi**) bulunur.
- ✓ **Submandibuler bez seröz** ağırlıklı, **sublingual bez müköz** ağırlıklı mikst bezdir.

Myoepitel Hücre (Basket/Sepet)

- ✓ **Egzokrin** bezlerin kanallarını döşer, **salgının boşalmasına** yardımcı olur.
- ✓ İçinde kasılabilen **mikrofilaman** (**aktin/miyozin**) vardır.
- ✓ **Apokrin ter bezi** ve **sebace** glandda **bulunmaz**.

Nöroendokrin hücre

(DNES-APUD-Argentaffin -Kromaffin)

- ✓ **Kultchinsky** ve **enterokromaffin** hücre, **parafoliküler C** hücresi, **melanosit**, **Merkel**, **adrenal medulla** **kromaffin** hücre örnekleridir.
- ✓ **Hipofiz** ve **prostatta** da yer alırlar.
- ✓ **Kromilama** ve **gümüşleme** ile boyanır.

GİS'teki APUD hücreleri **serotonin** salgılar ve **karsinoid tümör** oluşumunda rol oynar.

İLGİLİ NOTLAR

tek katlı kolumnar epitelin tuba uterina ve uterus iç yüzeyini (endometrium) döşediği bold-kırmızı olarak notumuzda belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 21

21. Aşağıdaki ifadelerden hangisi düz kas kasılmasında ve gevşemesinde rol alan ikincil habercilerden cAMP'nin artışının doğurduğu sonuçlardan biridir?

- A) Miyozin hafif zincir kinazın kalsiyum-kalmodulin'e ilgisi artar.
- B) Sitoplazmadaki kalsiyum konsantrasyonu artar.
- C) Miyozin fosfataz aktivitesi artar.
- D) Protein kinaz A'nın fosforilasyonu azalır.
- E) ATP duyarlı potasyum kapıları üzerinden depolarizasyona yol açar.

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

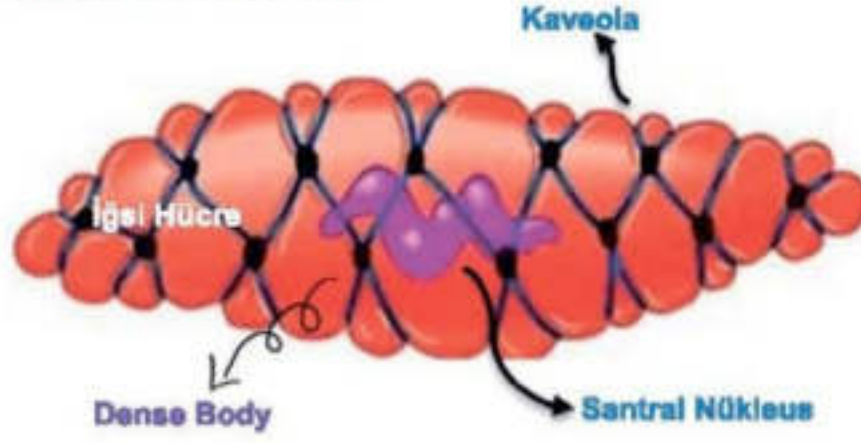
SpeeTUS Notu

DÜZ KAS

İskelet Kası	Düz kas analog
Tropomyozin	Kaldesmon/kalponin
Troponin C	Kalmodulin
T tübül	Kaveola
Z çizgisi	Dense body

- ✓ Düz kas **splanchnik mezenchim** kökenlidir.
- ✓ **İris kasları, göz içi kaslar nöroektoderm** kökenlidir.
- ✓ Metabolik ihtiyacını **glikolizle** (mitokondri az) karşılar.

DÜZ KAS HÜCRESİ

- Aktin-miyozinin **çizgili** yerleşimi ve **sarkomer** yoktur.
- **Aktin dens plaklara** tutunur ve **kasılmada** görevlidir.
- **Aktin, ara flaman, dense plağı** membrana bağlayan **α-aktinin**'dir.

Temel Bilimler 21. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 016

Düz Kasta Kasılma

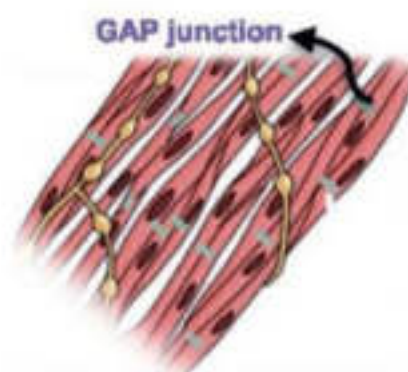
- ✓ Hücreye **voltaj duyarlı Ca²⁺ kanalı**ndan Ca²⁺ girer.
- ✓ Ca²⁺ **kalmodulin** ile birleşir.
- ✓ Ca-Kalmodulin kompleksi, **miyozin hafif zincir kinazı** aktive eder.
- ✓ Miyozin hafif zincir fosforile olur ve aktinle etkileşir.
- ✓ **Yoğun cisimler dağınık** haldedir (kasılma **boğumlu**).
- ✓ **Aktin-miyozin kilitleyip ATP tasarrufu** sağlar. (Letch fenomeni/mandal yapısı)

Düz Kasta Gevşeme

- ✓ Ca²⁺ **azaldığında**, **miyozin fosfataz**, hafif zincirden fosfatı ayırır ve kasılma sona erer.

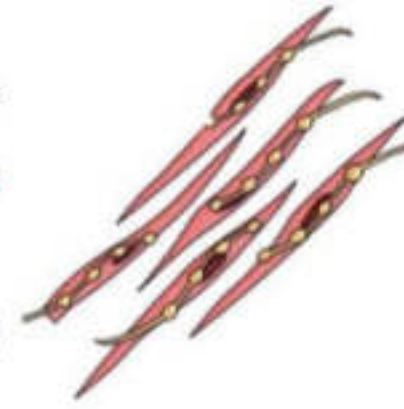
Visseral Düz Kas

- ✓ **En çok** bulunan düz kas tipidir.
- ✓ **Bağırsak, üreter, mesane, uterus** ve **küçük arteriyol** düz kasları bu tiptir.
- ✓ Hücreler arasında **GAP junction** vardır.
- ✓ **Sinirsel inervasyondan bağımsız** olarak çalışabilirler.
- ✓ Spontan **pacemaker** aktiviteleri vardır.
- ✓ **Gerilmeye** ve **soğuğa** kasılma yanıtı verir.
- ✓ **Lümenli organda** düz kas, hacim artınca adaptasyon için gevşeyebilir (**plastisite**).

Multiunit Düz Kas

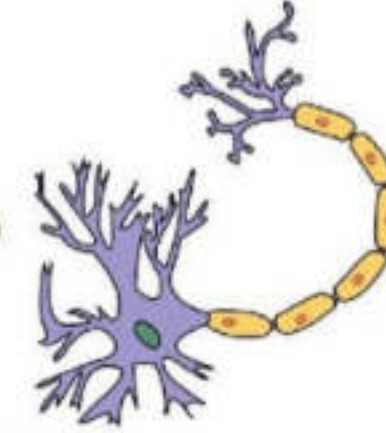
- ✓ **İris, silyer kas, vas deferens, bronş ve büyük damar duvarı**
- ✓ Hücreler arasın **GAP junction** **yok**.
- ✓ **Pacemaker** aktiviteleri **yoktur**.
- ✓ **Kontraksiyon** denetimi **nöronaldır**.

ANTERİOR MOTOR NÖRON

Alfa Motor Nöron:

- ✓ **A alfa** sinir lifleridir.
- ✓ **Ekstrafuzal kas (kas kitlesi)** lifini **innerve** eder.

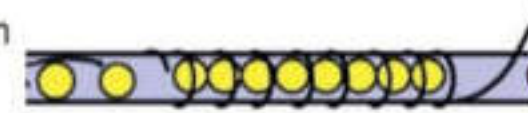
Gama Motor Nöron:

- ✓ **A gama** lifi **intrafuzal lifi** (kas içiği) uyarır.
- ✓ **Kas içiğinin hassasiyetini** ayarlarlar.
- ✓ **Deşarjı artarsa kas içiği** daha **hassas** hale gelir ve **ipsilateral kasta gerim refleksi** artar.

Intrafuzal Kas Lifi

Çekirdek Zinciri

- **Statik** cevaptan sorumludur.

Çekirdek Torbası

- **Dinamik** cevaptan sorumludur.

DUYU CİSİMCİKLERİ

Kas İçiği

- ✓ **Tendona vurulduğunda, kasın boyu uzar. Uzamayı** kas içiği algılar.
- ✓ **Ia afferent** ile **medulla spinalise**
- ✓ **Ia lifleri, alfa motor nöronu** uyarır.
- ✓ Alfa motor nöron **kası kasar**.
- ✓ Bu **DTR (gerilme/gerim)**dir.
- ✓ **Monosinaptik** (glutamat) reflektir.

Golgi tendon organı

- ✓ Kasılmada **tendondaki gerim** artar.
- ✓ Gerim bilgisi **Ib afferent** ile **medulla spinalise** götürülür.
- ✓ **Ib lif glisinergic ara nöronu** uyarır.
- ✓ Alfa motor nöron **inhibe** edilir ve **kasılma sonlanır**.
- ✓ Bu **ters gerilme** refleksi, (**uzama reaksiyonu**)dur.
- ✓ Aşırı kasılan kasın **kopmasını engelleyen** reflektir.
- ✓ **Disinaptik** bir reflektir.

Gama-motor nöron

- ✓ **Gama deşarjı** üzerinde **korteksten sürekli inhibisyon** vardır.

İLGİLİ NOTLAR

İntraselüler Ca artışı, Ca-kalmodulin kompleksi ve MHZK kasılma sürecinde arka arkaya gerçekleşen mekanizma iken miyozin fosfataz gevşeme görevli ve bizim seçeneklerdeki kara koyunumuzdur. Çünkü bildiğimiz üzere cAMP artışı, düz kasta gevşemeye yol açar

Orijinal Soru: Temel Bilimler 22

22. Sağlıklı bir insanda yüksek tuz içerikli bir yemekten sonra aşağıdakilerden hangisinin görülmesi en az olasıdır?

- A) Artan plazma ANP düzeyi
- B) Azalan renin sekresyonu
- C) Azalan Na⁺ geri Emilimi
- D) Hipokalemi
- E) Artan kan basıncı

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Sodyum korunmasından sorumlu aldosteron hormonunun, aşırı tuzlu yemeği takiben sekresyonun azalması sonucu, Na tutulumu ve K atılımı azalacak olup, hipokalemi en az beklenecektir.

Mineralokortikoidler (Aldosteron)

- Temel mineralokortikoid, zona glomeruloza'da sentezlenen **aldosteron'dur**.
- Kortikosteron → aldosteron (Aldosteron sentaz ile)

Aldosteron salgısını etkileyen faktörler

- **ESS K⁺ artışı...** ↑
- **R-A-A sistemi akt ... Ald** ↑
- **Na⁺ artışı ... Ald** ↓
- **ACTH- Aldstr sekr için gerekli-sekr hızına etkisi** ↓

Temel Bilimler 22. soru

Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 057

arttırıcılar

- Artmış renal **sempatik etkinlik**, prostaglandinler
- **Sodyum kaybı**, diüretikler,
- **Hipotansiyon, kanama, ayakta durma, dehidratasyon,**
- Kalp yetmezliği,

azaltıcılar

- **Makula densada NaCl artışı, artmış** afferent arteriyol basıncı,
- **Aldosteron artışı, anjiyotensin II** artışı, ADH artışı, ANP artışı
- **Indometazin** gibi prostaglandin sentez inhibitörleri
- **propranolol** gibi β -adrenerejik reseptör blokleri ilaçlar
- **Hiperkalemi** yapan durumlar

Temel Bilimler 22. soru

Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 057

Mineralokortikoidlerin (aldosteron) böbrek distal tübülleri ve toplayıcı kanalların son bölümlerine etkileri:

Na reabs ↑
Su reabs ↑
K sekres ↑
H sekres ↑

Sodyumu, suyu TUTAR
Potasyumu, hidrojeni ATAR>

- **Yüksek miktarda aldosteron, ekstrasellüler sıvı hacmini ve arteryel basıncı artırır** → arteryel basınçta aşırı artış → su ve tuzun böbrekler tarafından atılımını ↑ **basıncı diürezi** veya **basıncı natriürezi** (aldosterondan kaçma)

Glukokortikoidler

- **Temel glukokortikoid kortizoldür.**
- Esas olarak **zona fasikülatada** az miktarda zona retikulariste sentez
- Kolesterol mitokondriye girer ve **kolesterol desmolaz enzimi** ile **pregnenolona** parçalanır (hız kısıtlayıcı basamaktır)
- CRH → ACTH → Kortizol (sabahın erken saatlerinde ↑)
- Esas olarak **karaciğerde** metabolize

Glukokortikoidlerin etkileri

- **Glukoneogenez** ↑
- **Kas- Proteoliz** ↑ (katabolik)
- **Lipoliz** ↑
- **Glukoz kullanımı** ↓ İnsülin duyarlılığı ↓
- **Enflamasyon** ↓ Bağışıklık ↓
- **Kemik yapımı** ↓
- **Stres** ↓
- **Kapiller geçir** ↓ doku sıvısına pl geçişi ↓

Bazofil-Eozinofil-Lenfosit ↓
Nötrofil-Eritrosit-Trombosit ↑
(Polisitemi)

Kemik oluşumunun inhibisyonu

Tip I kollajen sent
Osteoblast üretimi } **inhibe**
İntestinal Ca⁺⁺ abs

Lökositlerin alana göçünü ve fagositozu ↓

IL-2 ↓ **T hücre prolifer.** ↓
Histamin ↓ **Serotonin** ↓
IL-1 ↓ **Ateş** ↓ **VD** ↓

Kortizol;
İmmun sistemi
baskılar

Adrenal Androjenler (DHEA ve Androstenedion)

- **DHEA ve androstenedion** zona retikulariste üretilen androjenik steroidlerdir (androjenik aktivitesi zayıf)
- Zona retikularisten → **progesteron** ve **östrojen** de az miktarlarda salgılanır.
- **K** → **Pubik ve aksiller tüylenme, libido**
- **E** **Testosteron ile aynı etki**

ADRENAL MEDULLA HORMONLARI

Katekolaminler (E ve NE)

Adrenalin-Epinefrin-% 80

Noradrenalin-Norepinefrin

A + NA salgı granüllerinde → ATP ve Kromogranin A ile birlikte **depolanır** (amin yapılıdır).

Adrenalin ve noradrenalinin etkileri:

- **Glikojenoliz, FFA serbestlenmesi, plazma laktat düzeyinde** ↑ ve **metabolik hızda** ↑
- **Kalp**te β reseptörler üzerinden, uyanılabilirlikte, kasılma gücünde ve atım hızında ↑
- **İskelet kası** kan damarları ve karaciğerde B₂ reseptörler üzerinden, **dilatasyon** yapar
- **Katekolaminler uyanıklılıkta** ↑
- **Glikojenolize** neden olurlar (β₂)
- β₁'lar insülin ve glukagon salınımı ↑, α'lar ↓.

Dopaminin etkileri:

- **Damar-D₁ res (+)**
- **Dopamin res-en** ↑ **damar** → **Mez/Renal - VD**
- **Kalp-β₁-(+)** inotrop
- **Damar-α₁-HT**
- **Natriürez -Na+K+ ATPaz inhibisyonu**

PANKREAS

Langerhans adacıkları

İnsülin (β) %65

Glukagon (α) %20

Somatostatin (D) %10

Pankreatik polipeptid (F) %5

Glomerül

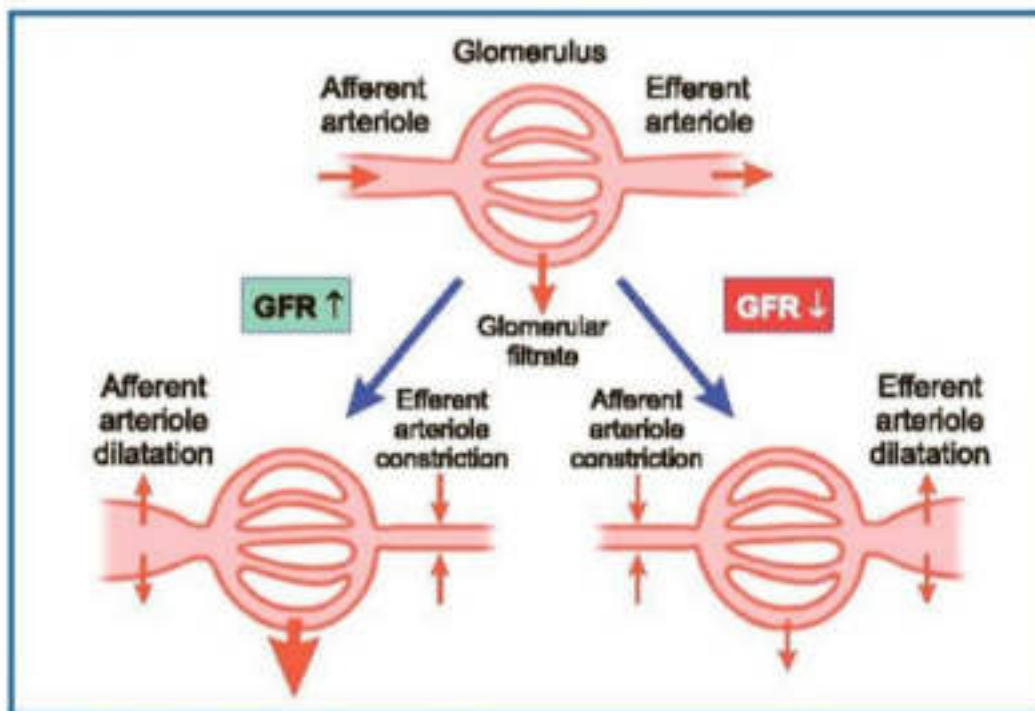
- ✓ Bowman kapsülünde yer alır; kan **afferent arteriyol** ile glomerüle gelir, **efferent arteriyol** ile glomerülden çıkar.
- ✓ Bowman kapsülünün iki tabakası: **Parietal** ve **visseral tabaka (podositler)**
- ✓ Afferent arteriyol ile gelen kan, filtrasyon bariyerinden süzülerek bowman boşluğuna; oradan da tübül sisteme gider.

Glomerüler filtrasyon bariyeri (içten dışa doğru):

1. Fenestralı (pencereli) endotel
2. Glomerüler bazal membran
  - Temel olarak tip 4 kollajen ve heparan sülfattan oluşur. **Negatif elektriksel** yüke sahiptir.
  - Albümin negatif elektrik yüklü olduğundan itilir ve bu bariyerden geçişi sınırlandırılır (**yük bariyeri**)
3. **Podositler** (Bowman kapsülü visseral epiteli) ve podositlerin ayakları arasındaki yarıklar (**slit diyafram**)
  - Slit diyaframın yapısında bulunan en önemli proteinler **nefrin** ve **podosin**dir (**boyut bariyeri**).

Glomerüler kan akımı ve glomerüler filtrasyon ilişkisi

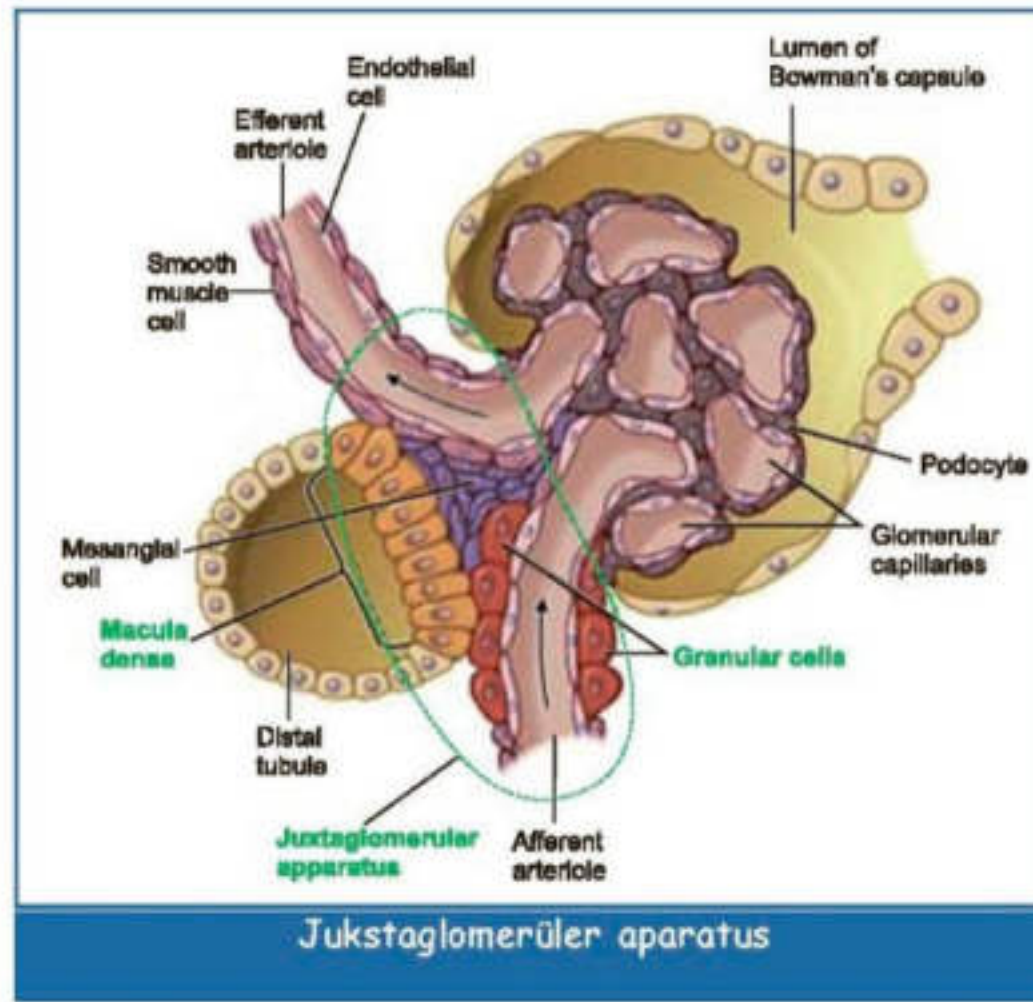
GFR'yi arttıranlar	GFR'yi azaltanlar
• Aff. arteriyolde gevşeme • Eff. arteriyolde kasilma	• Aff. arteriyolde kasilma • Eff. arteriyolde gevşeme

Jukstaglomerüler apparatus

- ✓ **Önemli bileşenleri;**
  - Afferent arteriyol
  - Distal tübül / Makula densa
  - Jukstaglomerüler (granüler) hücreler
- ✓ **Afferent arteriyol**, bir baroreseptördür.
- ✓ **Distal tübül / Makula densa**, bir ozmoreseptördür. Lümen içi **NaCl konsantrasyonunu** algılar.
- ✓ **Jukstaglomerüler (granüler) hücreler**, afferent arteriyol duvarında bulunan özelleşmiş hücrelerdir. **Renin** salgılar
  - Ayrıca **β1 adrenerjik** reseptör bulundurur. Sempatik sinir sistemi, renin salgısını uyarır.

Renin salınımı için lokal **prostaglandin** üretimi oldukça önemlidir.

Glomerüler filtrasyon hızının otoregülasyonu

- ✓ Glomerüler filtrasyon hızı; **otoregülasyon** nedeniyle, sistemik kan basıncı değişikliklerinden çok az etkilenir veya etkilenmez.
- ✓ Glomerüler otoregülasyondan sorumlu iki önemli mekanizma vardır:

1) Afferent arteriyolde miyojenik refleks:

- ✓ Renal kan akımı artması ile afferent arteriyol **kasılır**.
- ✓ Renal kan akımı azalması ile afferent arteriyol **gevşer**.

2) Tübüloglomerüler feedback

- ✓ Bu kompleks etkileşim **jukstaglomerular aparat** sayesinde gerçekleşir.
- ✓ **Renal kan akımı azalınca**, GFR azalır. Ultrafiltratın proksimal tübülde akış hızı azalır, tübül geri emilim artar. Distal tübüle gelen NaCl miktarı azalır. Makula densada bulunan ozmoreseptörler bunu algılar. Tetiklenen refleks sayesinde **afferent arteriyolde dilatasyon** gelişir.
- ✓ Renal kan akımı artınca da yukarıdaki değişikliklerin tam tersi olur.

Renin-anjiyot

Temel Bilimler 22. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 034

Arttıranlar	Azaltanlar
• Renal kan akımında azalma • Makula densa NaCl azalma • Beta agonist • Prostaglandinler	• Renal kan akımında artma • Makula densa NaCl artma • Alfa agonist • Non-steroid antiinflamatuvar

- ✓ **Renin;** anjiyotensinojeni anjiyotensin 1'e dönüştürür. Anjiyotensin 1 de ACE (anjiyotensin converting enzim) aracılığı ile **anjiyotensin 2'**e dönüşür.

Temel Bilimler 22. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 034

- Aldosteron salınımında artış
- Susama merkezinin uyanması ve ADH salınımında artış
- Proksimal tübülde NaCl reabsorpsiyonunda artış
- Sistemik vazokonstriksiyon
- Sempatik nöronlardan norepinefrin salınımında artış

Aşırı tuz alımı sonrasında renal kan akımı ve dolayısı ile makula densaya gelen NaCl düzeyi artacaktır. Bu uyarılar renini azaltır, renin azalacağı için aldosteron da azalır. Aldosteron azalacağı için de toplayıcı tübüllerden potasyum atılımı azalacaktır, yani hipokalemi beklenmez. (lütfen her iki referansımızı da bir bütün olarak inceleyin - 1/2)

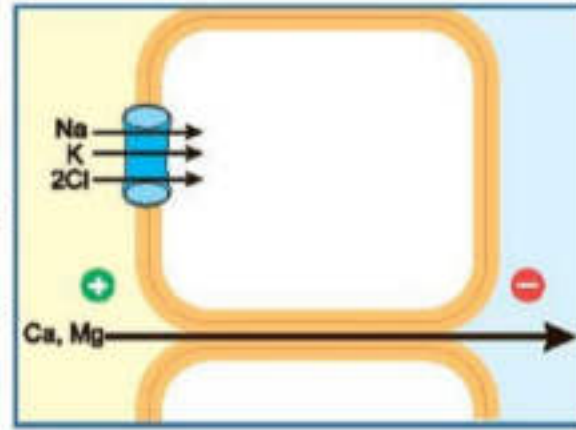
Tübüler Fizyoloji

Proksimal Tübül

- ✓ Su ve elektrolitlerin **en fazla** miktarda geri emildiği yerdir (**Mg hariç**).
  - Na, K, Cl, Ca, PO_4 , HCO_3 vb
  - Glukoz ve aminoasitler, **sadece buradan** geri emilir.
- ✓ 1-alfa hidroksilaz ile **D vitamini** aktive edilir (PTH etkisi ile)
- ✓ Yine PTH etkisiyle **fosfor geri emilimi baskılanır**
  - PTH, **distal tübülde** ise **kalsiyum emilimini artırır**.
- ✓ Bazı hormonların yıkım yeridir; **insülin**, gastrin vb.
- ✓ Glomerülden filtre olabilen hafif proteinler (beta2 mikroglobulin, Ig hafif zincir vb) burada metabolize edilir.
- ✓ Su kanalları **aquaporin 1**'dir ve **ADH bağımsız** olduğu için **daima suya geçirgendir**.
  - Su ve solüt emilimi birlikte olduğundan **ultrafiltratın ozmolaritesi değişmez** (izozmotik tübül)
  - Bu nedenle ultrafiltrat ozmolaritesinin **serum ozmolaritesine en yakın** olduğu yerdir.
- ✓ **Mannitol** (ozmotik diüretik) ve **asetazolamid**'in (karbonik anhidraz enzim inhibitörü) etki yeridir.

Henle Kulbu

- ✓ Çıkan kalın kolda **Na-K-2Cl aktif pompası** vardır.
  - **Na, K ve Cl** aktif emilir.
  - Beraberinde pasif olarak **Ca ve Mg** da emilir.
- ✓ **Tamm-Horsfall proteini** burada sentezlenir.
  - **Silendirlerin iskeletini** oluşturur.
  - İdrarla **en fazla** miktarda atılan proteindir.
- ✓ **Magnezyumun** en fazla emildiği yerdir.
- ✓ **Loop diüretikleri** (Furosemid vb) Na-K-2Cl pompasını inhibe ederler.
- ✓ **Loop diüretik yan etkileri**:
  - **Hiponatremi**
  - **Hipokloremi**
  - **Hipokalemi** ↔ Metabolik alkaloz
  - **Hipomagnezemi**
  - **Hipokalsemi**

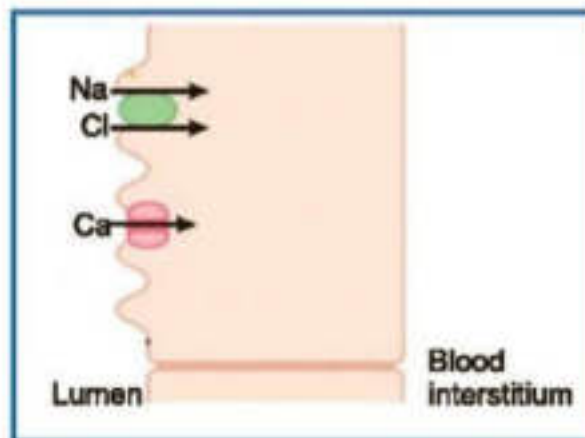
Distal Tübül

Distal tübül iki kısımda incelenir:

- Birinci kısım
- İkinci kısım → Toplayıcı kanallara benzer

Distal tübülün birinci kısmı

- ✓ Na ve Cl aktif olarak emilir (Na-Cl pompası).
- ✓ PTH, burada **kalsiyum geri emilimini artırır**.
- ✓ **Tiazid diüretikler** NaCl pompasını inhibe ederler.
- ✓ Yan etkileri genel itibarı ile **furosemide benzer**, ancak farklı olarak hipokalsemi değil **hiperkalsemi** gelişir.

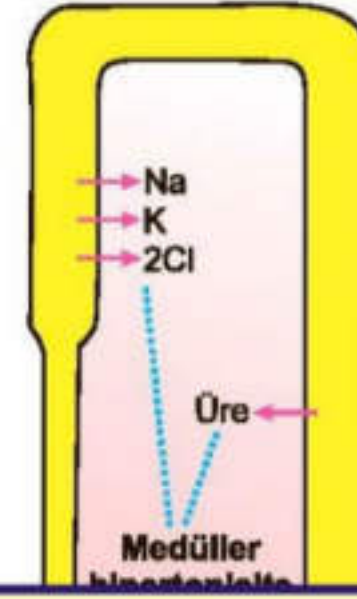

Toplayıcı kanallar

- ✓ **Esas hücre** ve **interkale hücreleri** içerir (distal tübülün ikinci kısmı ile benzer şekilde)
- ✓ Nefronun bu bölgesi **ADH, aldosteron ve ANP** kontrolü altındadır.

ADH (vazopressin)

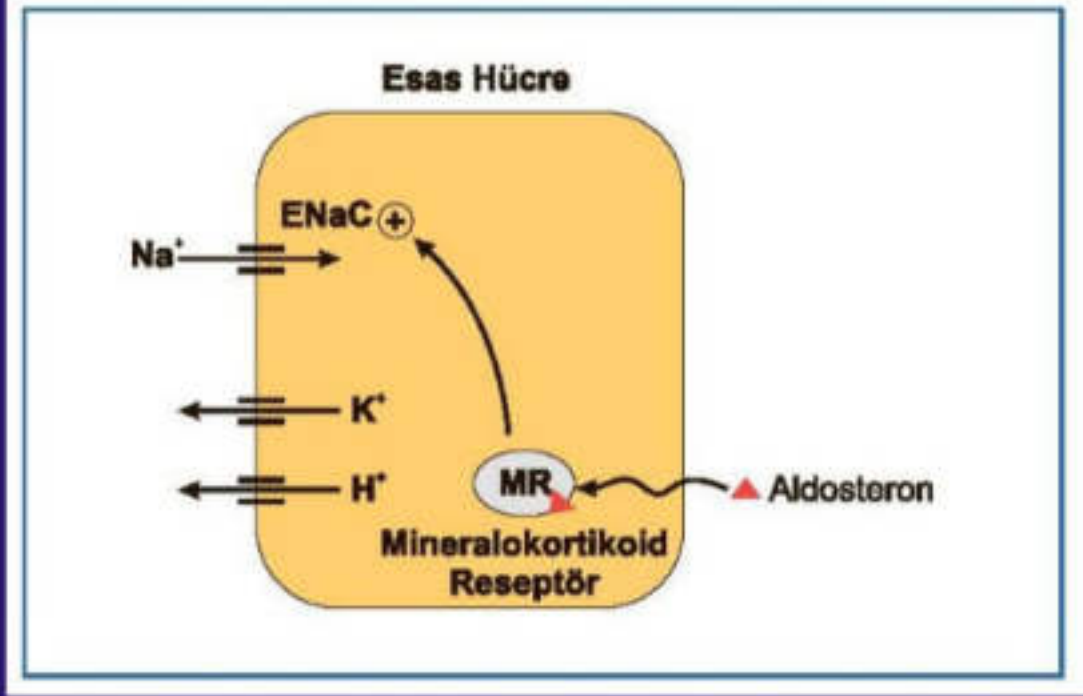
- ✓ Esas hücreler normalde suya geçirgen değildir, ADH varlığında suya geçirgen olur (aquaporin 2) ve su hipertonic medüllaya geçer, idrar konsantre edilir.
- ✓ Medullar hipertonsiteden sorumlu iki temel bileşen;
  - **Henle çıkan kalın koldan** geri emilen **solütler**

Temel Bilimler 22. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 035

Aldosteron

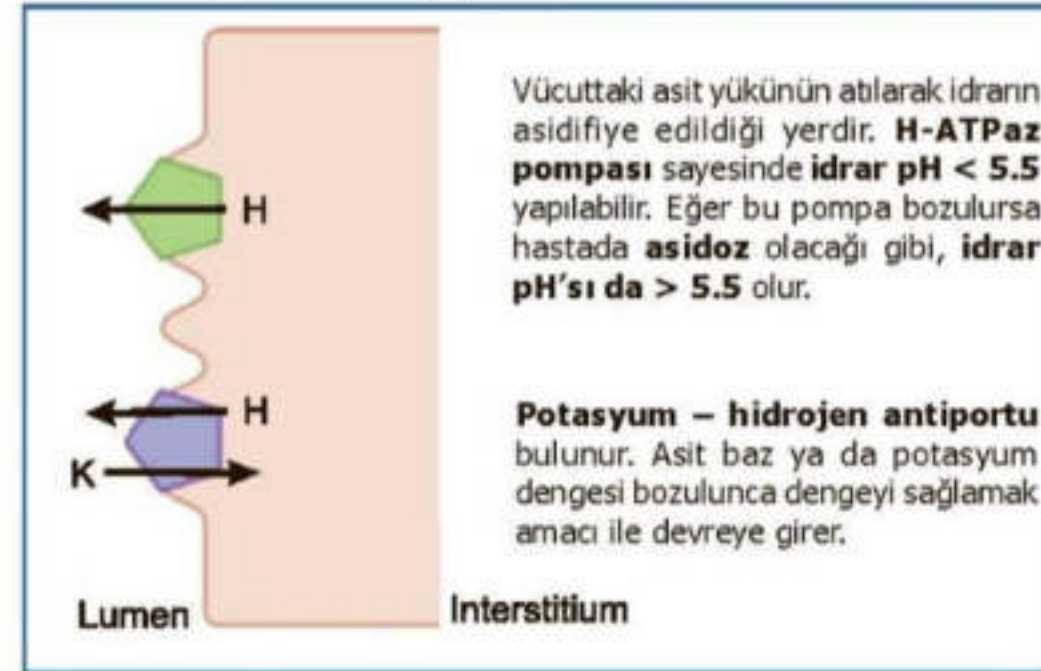
- ✓ Esas hücrelerden **Na emilimini, K ve H sekresyonunu** uyarır.
- ✓ **ENaC** (epitelyal sodyum kanalı) esas hücrelerde bulunur. Aldosteron ile aktive olur.

- ✓ **Potasyum tutucu diüretikler**
  - Aldosteron antagonistleri: **Spironolakton, Eplerenon**
  - ENaC inhibitörleri: **Amilorid, Triamteren**
  - Yan etkileri: Sodyum kaybı, hiperkalemi, M. asidoz

Atriyal natriüretik peptid (ANP)

- ✓ Esas hücrelerde etki ederek sodyum reabsorpsiyonunu azaltır natriürez yaparlar.

Aşırı tuz alımı sonrasında renal kan akımı ve dolayısı ile makula densaya gelen NaCl düzeyi artacaktır. Bu uyarılar renini azaltır, renin azalacağı için aldosteron da azalır. Aldosteron azalacağı için de toplayıcı tübüllerden potasyum atılımı azalacaktır, yani hipokalemi beklenmez. (lütfen her iki referansımızı da bir bütün olarak inceleyin - 2/2)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 24

24. I. Kalp debisi
II. Kalp kası hücrelerinde $\text{Na}^+ - \text{K}^+$ ATPaz aktivitesi
III. Diyastolik kan basıncı

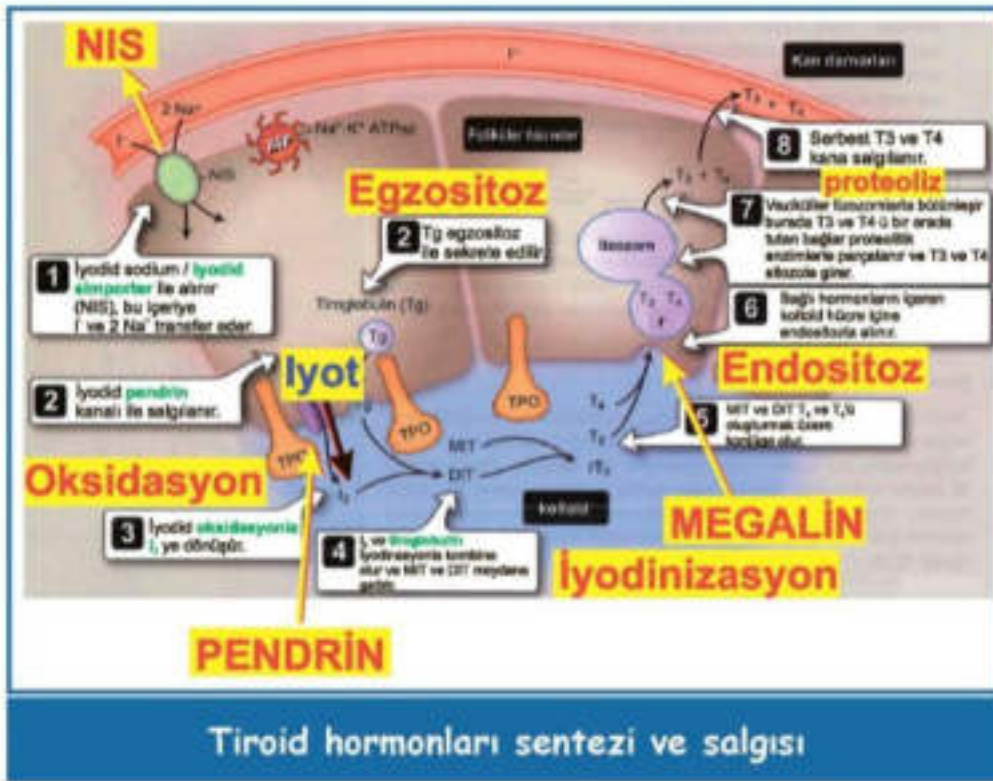
Tiroid hormonları (T_3 , T_4) kardiyovasküler sistemde yukarıdakilerden hangilerini artırır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III
E) I ve III

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tiroid Hormonlarının Sentezi

1. Tiroglobülin sentezi

- GERde protein sentezi → Golgide karbohidrat eklenmesi → lümene tiroglobülin salınması

2. Dolaşımdaki iyodun alınması

- Tiroid hormon sentezinde hız kısıtlayıcı basamak → **iyot uptake**
- Sodyum ve iyodür taşıyan taşıyıcı protein **Na^+/I^- taşıyıcısı (NIS=Sodyum Iyot Simporter)**

3. İyodun aktivasyonu ve iyodinizasyon

- İyod, **pendrin** adlı bir anyon taşıyıcısı tarafından folikül boşluğuna → **tiroid peroksidaz** ile okside
- Kolloid içerisinde → tirozin rezidülerinin **iyodinizasyonu**
- T_3 ve T_4** meydana gelir, bunlar daha büyük olan tiroglobülinin birer parçası durumundadır.

Temel Bilimler 24. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 060

- $\text{Na}^+ - \text{K}^+$ ATPaz pompasının etkinliğini artırır.**
- Yağların mobilizasyonunu (lipoliz) artırır.**
- Erişkinde protein katabolizmasını artırır. Vücut ağırlığı azalır (**kilo kaybı**).
- Karbonhidrat metabolizmasını uyarır.
- Vücut sıcaklığı artar.**
- Solunumun derinliğini (**hiperpne**) ve sayısını (**takipne**) artırır.
- Sindirim **motilitesini** ve **sekresyonlarını** artırır (**ishal**).
- Vitamin ihtiyacı artar.**

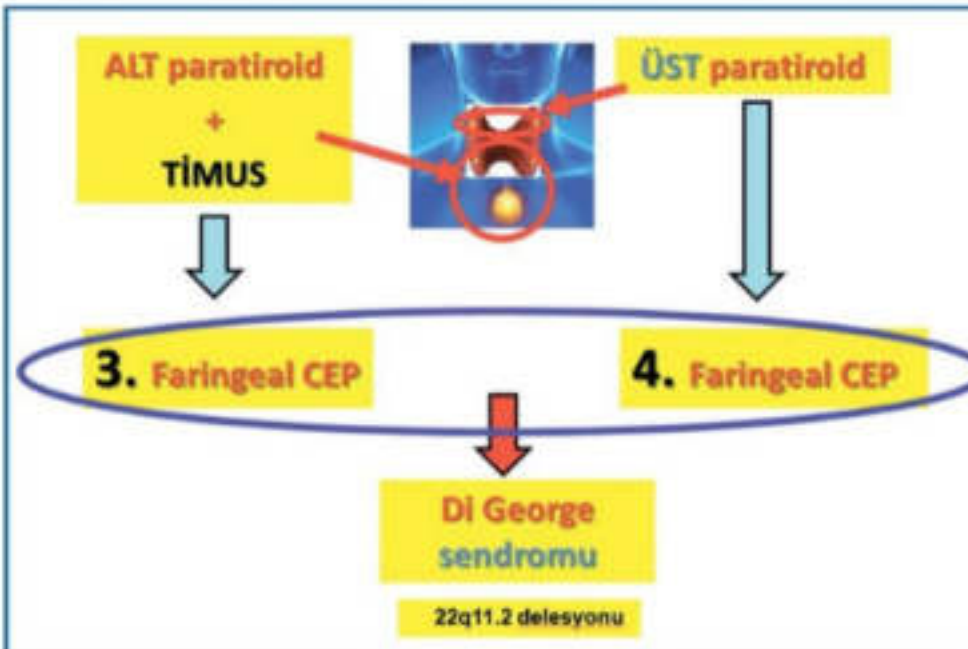
Kalp-damar sistemindeki etkileri

Taşikardi
Pozitif inotropik etki
Kalbin dakika hacmini artırır.
Sistolik basıncı artırır. Diastolik basıncı azaltır.
Nabız basıncı artar.

Temel Bilimler 24. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 060

Hedef doku	Etki	Mekanizma
Kalp	Kronotrop	β -adrenerjik reseptörlerin sayı ve afinitesini artırır
	İnotrop	Dolaşımdaki katekolaminlere yanıtı artırır, Miyozin ağır zincirinin oranını artırır (daha yüksek ATPaz etkinliği ile)
Yağ dokusu	Katabolik	Lipolizi uyarır
Kas	Katabolik	Protein yıkımını artırır
Kemik	Gelişim	Normal büyüme ve iskelet gelişimini güçlendirir
Sinir sistemi	Gelişim	Normal beyin gelişimini sağlar
Bağırsak	Metabolik	Karbonhidrat emilim hızını artırır
Lipoprotein	Metabolik	LDL reseptörlerin yapımını uyarır
Diğer	Kalorijenik	Metabolik olarak etkin dokularda oksijen tüketimini uyarır (aynıcaıklar: testis, uterus, lenf düğümü, dalak, ön hipofiz) Metabolik hızı artırır

PARATIROID BEZİ VE PLAZMA KALSİYUM KONSANTRASYONU DÜZENLENMESİ

İLGİLİ NOTLAR

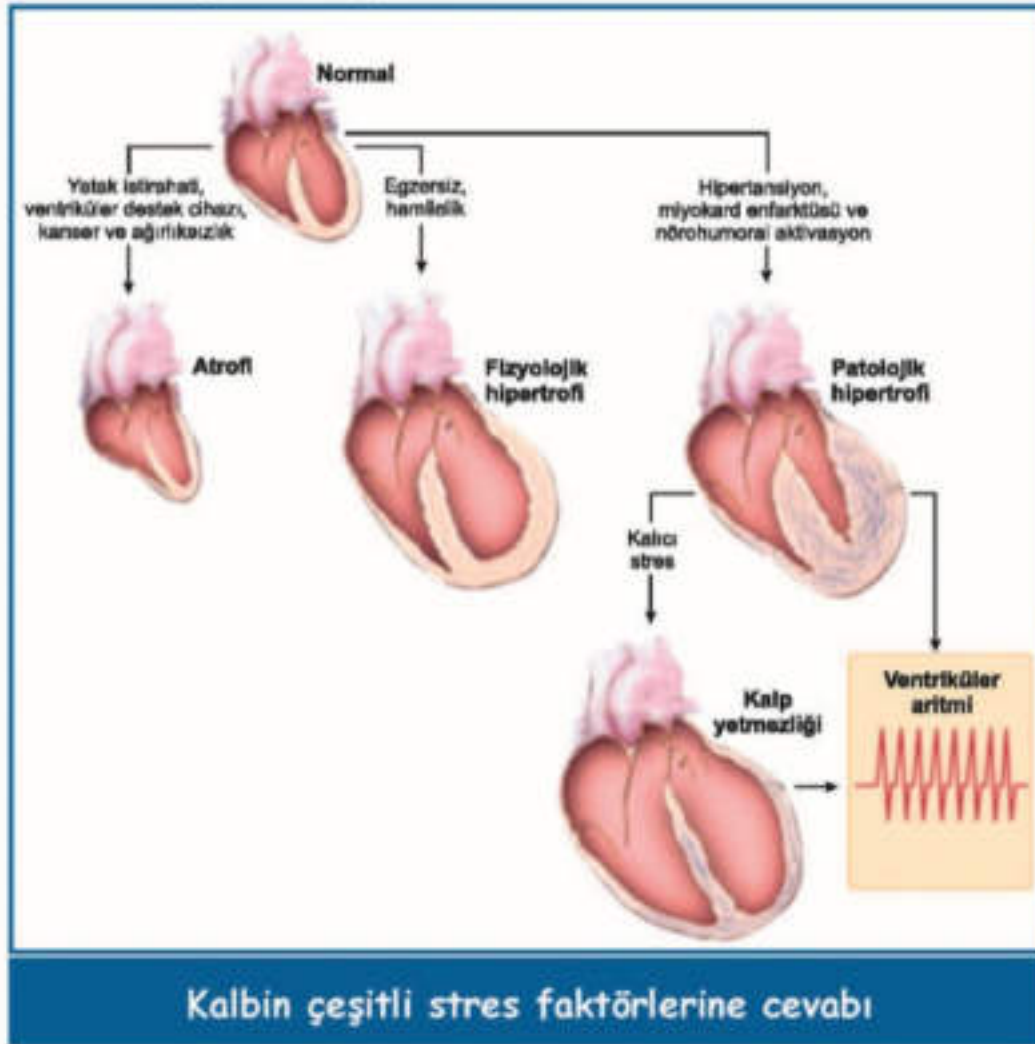
Referansımız, tüm öncülleri tek tek gösteriyor

- ✓ Bu mekanizmalar ile kalp yeterli kanı pompalayabilirse **kompanse KY (asemptomatik)**, pompalayamazsa **dekompanse KY** ifadesi kullanılır.
- ✓ **KY'ni dekompanse edebilen bazı nedenler:**
  - Tedaviye uyumsuzluk (**en sık neden**)
  - Aritmler
  - Hiperkinetik durumlar (Anemi, ateş, tirotoksikoz vb)
  - İlaçlar
    - Kalsiyum kanal blokerleri (verapamil, diltiazem)
    - NSAİİ
    - Grup Ia-Ic ve III antiaritmikler (Amiodaron **hariç**)
    - Glitazonlar
  - Miyokardit, miyokard infarktüsü, pulmoner emboli vb

Etiyoloji (Önemli bazı nedenler)

- ✓ Koroner arter hastalığı (en sık neden)
- ✓ Hipertansiyon
- ✓ Perikard, miyokard, endokard hastalıkları
- ✓ Kapak hastalıkları
- ✓ Konjenital kalp hastalıkları

Sınıflama

Temel Bilimler 24. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 072

- ✓ **Yüksek debili kalp yetmezliği:**
  - Kalp dışı nedenlere bağlı, periferik dolaşım ihtiyacının arttığı durumlarda, kalp fonksiyonlarının normal olmasına rağmen kalp yetmezliği bulgularının (dispne, yorgunluk vb) ortaya çıktığı durumdur.

Periferik dolaşım ihtiyacını arttıran durumlar:

- Tirotoksikoz
- Gebelik
- Anemi
- Paget hastalığı
- AV fistül
- Beriberi

Lokalizasyonlarına göre

Sol KY	
En sık neden	Koroner arter hastalığı (MI)
Esas sorun	Pulmoner venöz konjesyon
Klinik tablo	• AC ödemi, krepitan ral • Efor dispnesi, PND/ortopne • Pulsus alternans
Apikal vuru	Aşağı dışa kayar

Sağ KY	
En sık neden	Sol kalp yetmezliği (izole ise KOAH)
Esas sorun	Sistemik venöz konjesyon
Klinik tablo	• Boyun venöz dolgunluğu • Hepatomegali, Asit • Pretibial ödem
Apikal vuru	Yukarı dışa kayar (parasternal lift)

Bozulmuş kardiyak faza göre

Sistolik KY	
EF	Düşük (≤ 40)
Mekanizma	Ekzantrik hipertrofi (dilatasyon) ↓ Genellikle S3 duyulur
Etiyoloji	• Koroner arter hastalığı (MI) • Kapak yetmezlikleri (volum yüklenmesi) • Miyokardit • Dilate kardiyomiyopati vb
Klinik tablo	Primer etkilenen ventriküle göre değişir

Diyastolik KY	
EF	Korunmuş (≥ 50)
Mekanizma	Konsantrik hipertrofi ↓ Genellikle S4 duyulur
Etiyoloji	• HT • Kapak darlıkları (basınç yüklenmesi) • Diğer (Restriktif kardiyomiyopati, konstriktif perikardit, tamponad vb)
Klinik tablo	Primer etkilenen ventriküle göre değişir

NHYA Fonksiyonel kapasite sınıflaması

Sınıf 1	Günlük fiziksel aktivite ile semptom yok
Sınıf 2	Günlük fiziksel aktivite ile semptomatik olur
Sınıf 3	Çok hafif fiziksel aktivite ile semptomatik olur
Sınıf 4	İstirahatte bile semptomatik olur

ACC/AHA kalp yetmezliği evrelemesi

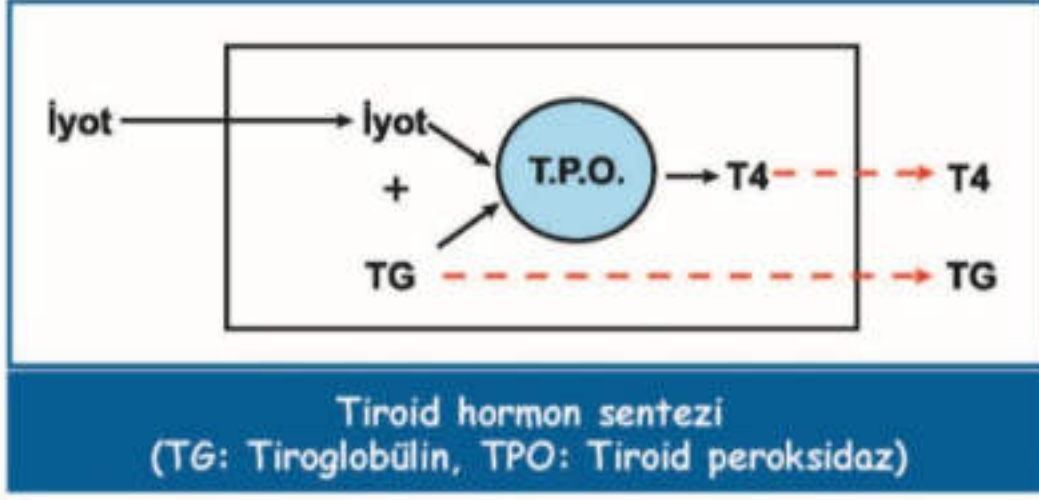
Evre A	Kalp yapısal bozukluk (-), semptom (-), risk (+)
Evre B	Kalp yapısal bozukluk (+), semptom (-)
Evre C	Kalp yapısal bozukluk (+), semptom (+)
Evre D	Dirençli kalp yetmezliği

Tirotoksikozda kalp debisi artacağını notumuzda yazdık (1. öncül doğru)
Hipotiroidide, diyastolik kan basıncı artacağını da yazdık (3. öncül de doğru)

Bu kombinasyonu sağlayan tek bir seçenek var, o da doğru cevap

Tiroid hormon sentezi

Ekzojen tirotoksikoz (dışardan alımı / tirotoksikoz factitia) da serumda **tiroglobülin düzeyi düşüktür.**

Radyoaktif iyot uptake (RİU)

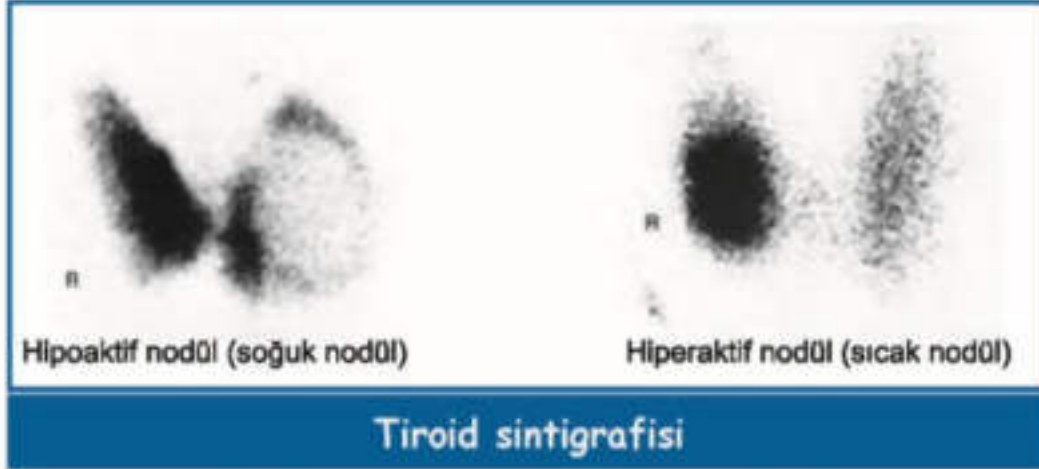
- ✓ Tirotoksikozlarda **hormon sentez durumunu** gösterir, **sentez artışı** olan tirotoksikozlarda **RİU yüksektir.**
- ✓ **RİU yüksek olan tirotoksikozlar**
  - Graves hastalığı
  - Toksik nodül / Toksik multinodüler guatr
  - TSH salgılayan hipofiz adenomu
  - Gestasyonel tirotoksikoz (HCG salgılayan tümör)
- ✓ **RİU düşük olan tirotoksikozlar**
  - Tiroiditler
  - Aşırı tiroid hormon alımı (Tirotoksikoz factitia)
  - Aşırı iyot alımı (ilaç, kontrast madde) – Jod Basedow fenomeni

Fazla iyot maruziyeti – Tiroid fenomenleri

- **Jod-Basedow:** Tiroid hormon sentezi **artar.**
- **Wolff-Chaikoff:** Tiroid hormon sentezi **azalır.**

Tiroid sintigrafisi

- ✓ Tiroidde **nodül** var ve **TSH baskılı** ise, tiroid sintigrafisi yapılır (sıcak/soğuk nodül ayrımı)

Tiroid hastalıkları ve ilişkili otoantikörler

- ✓ **TRab** (Tirotropin reseptör antikor) veya **TSI** (tiroid

Temel Bilimler 24. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 118

Hipotiroidi

Etiyoloji

- ✓ Hipotiroidinin en sık nedeni **iyot eksikliği**dir. İyot eksikliği olmayan bölgelerde en sık nedenler ise **otoimmün (Hashimoto) tiroidit** ve **iyatrojeniktir.**

Hipotiroidi yapabilen ilaçlar

- **Primer hipotiroidi:**
  - Aşırı iyot (amiodaron vb)
  - Lityum
  - Antitiroid ilaçlar (PTU, metimazol)
- **Sekonder hipotiroidi:**
  - Beksaroten (kutanöz T hücreli lenfoma tedavisi)

Semptomlar

- ✓ **Halsizlik, yorgunluk (en sık)**
- ✓ İştahın azalmasına rağmen kilo alımı
- ✓ Kabızlık
- ✓ Soğuk intoleransı
- ✓ Seste boğuklaşma

Klinik bulgular

- ✓ **Kuru kaba cilt, ekstremitelerde soğukluğu (en sık)**
- ✓ **Miksedem (CAC yokluğu azaldığı için) – Cilde buğulama**

Temel Bilimler 24. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 118

- ✓ **Bradikardi**
- ✓ **Diastolik HT (Periferik VK olduğu için)**
- ✓ **Nabız basıncında azalma**
- ✓ **Hiperlipidemi (LDL ve total kolesterol artar)**
- ✓ **Övolemik hiponatremi (Uyumsuz ADH sendromu)**
- ✓ **Anemi (normositer/makrositer)**

Tanı

- ✓ T4 ve T3 ↓, TSH ↑: **Primer hipotiroidi**
- ✓ T4 ve T3 ↓, TSH ↓/N: **Santral hipotiroidi**
- ✓ T4 ve T3 N, TSH ↑: **Subklinik hipotiroidi**

Hipotiroidi hastasında ilk istenecek tetkikler

- **Primer hipotiroidi** → **Anti TPO ve Anti Tg**
- **Santral hipotiroidi** → **Kranial MR**

Tedavi

- ✓ T4 kullanılır
- ✓ Primer hipotiroidide, tedavi hedefi: **TSH düzeyi**
- ✓ Santral hipotiroidide, tedavi hedefi: **T4 düzeyi**
  - Bu hastalarda **sekonder adrenal yetmezlik** eşlik edebilir, bu nedenle **glukokortikoid** replasmanı da yapılmalıdır)

Miksedem koması

Etiyoloji

- ✓ Hipotiroidisi olan bir hastada; soğuk, travma, enfeksiyon vb bir faktörün provoke etmesi sonucunda; **hipotiroidi kliniği ağırlaşır.**

Klinik tablo

- ✓ **Hipotermi, hipotansiyon, bradikardi**

Tirotoksikozda kalp debisi artacağını notumuzda yazdık (1. öncül doğru)
Hipotiroidide, diastolik kan basıncı artacağını da yazdık (3. öncül de doğru)

Bu kombinasyonu sağlayan tek bir seçenek var, o da doğru cevap

Orijinal Soru: Temel Bilimler 25

25. Sempatik sinir sisteminin aktive olmasıyla efektör organ ve dokularda oluşan etkiler ve reseptör türleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Kalp hızında artış, alfa-2 reseptörleri aracılığıyla gerçekleşir.
- B) Piloerektör kaslarda kasılma, beta-1 reseptörleri aracılığıyla gerçekleşir.
- C) Avuç içi ve ayak tabanında terleme, beta-1 reseptörleri aracılığıyla gerçekleşir.
- D) Mesane detrusor kasında gevşeme, beta-2 reseptörü aracılığıyla gerçekleşir.
- E) Bronşlarda bronkodilatasyon, alfa-2 reseptörü aracılığıyla gerçekleşir.

Doğru Cevap:D

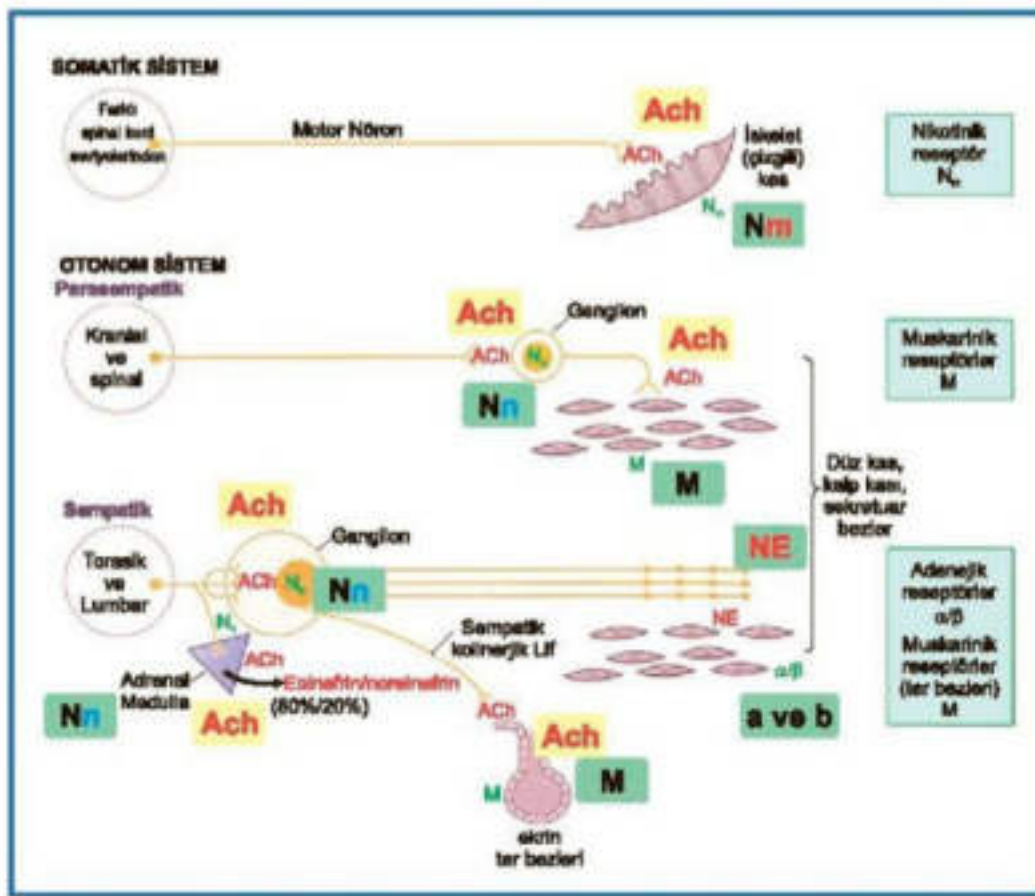
SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Düz kaslarda dilatasyondan genel olarak beta-2 reseptörün görevi olduğu notumuzda net olarak belirtiyoruz.

OTONOM SINIR SİSTEMİ

Sinir Sisteminin Nöronal Uyarısı ve Transmitterleri

M1, M3, M5, alfa-1 → Gq - IP3-Ca⁺⁺
 M2, M4, alfa-2 → Gi - cAMP ↓
 Beta (1,2,3) → Gs - cAMP ↑

Adrenerjik Reseptörler ve Etkileri

	Doku	Etki
α1	- Deri ve splanik damarlar - İskelet kası damarları - Gözde radyal kas - Pilomotor düz kas - Sfinkterler - Erkek genital - Ter bezleri (Stres)	- Konstraksiyon - Konstraksiyon - Konstraksiyon (midriyazis) - Konstraksiyon - Konstriksiyon - Ejakülasyon - Terleme
α2	- Gastrointestinal düz kas - Trombositler - Yağ hücreleri	- Gevşeme - Agregasyon - Lipolizinin inhibisyonu - İnsülin salınımının

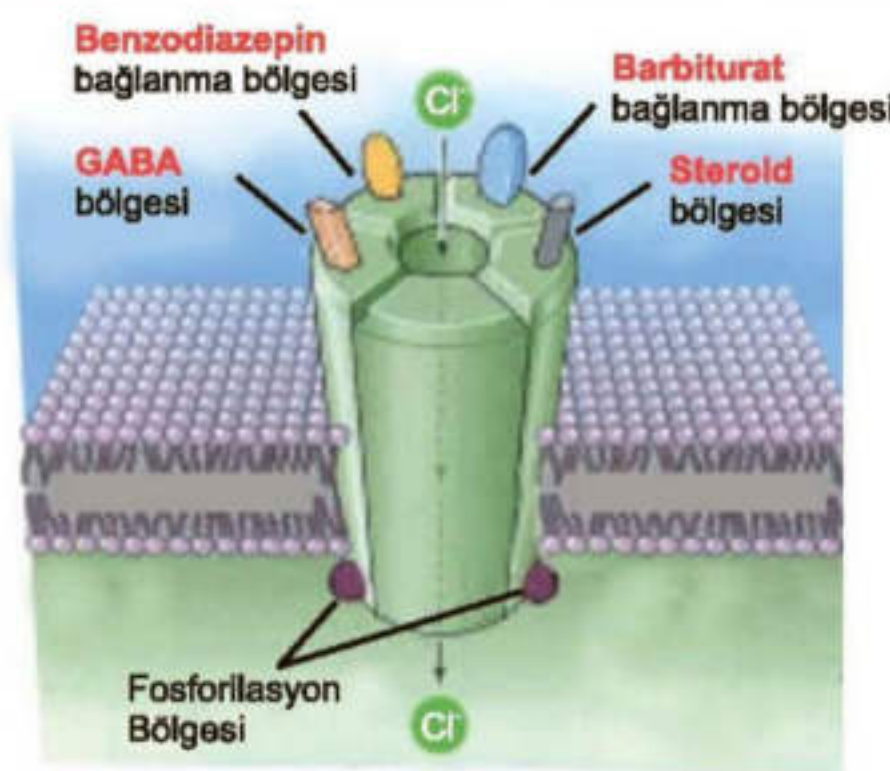
Temel Bilimler 25. soru
 Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
 Notu 1. Fasikül Sayfa 080

82	- Damar ve düz kaslar - Karaciğer - Bronşlar - Pankreas	- Gevşeme - Glukojenoliz-Glikoneogenez - Dilatasyon - Glukagon salınımı
83	- İskelet kası - Pankreas	- K'un hucre içine alımını artar - İnsülin salınımında artma

SİNAPTİK NÖROTRANSMİTTERLER

Nörotransmitterler

NOREPİNEFRİN	Lokus seruleustan salınır Kendine güven, Moral, Öfori Aktive olursa → Dikkat, korku ve alarm Etkinliği azalırsa → depresyon
DOPAMİN	Tirozinden yapılır Yıkılım ürünü HVA (Homovanilik asit) Substansiya nigra'dan salınır. Prolaktin salınımını inhibe eder Genelde inhibisyon (ACh ve GABA'yı da inh eder) Dopamin artması... şizofreni (D2) Nukleus akumbens (D3)... bağımlılık
SEROTONİN (5-HT)	Raphe nukleusunda Tryptofanın dekarboksilasyonu Pineal bezde melatonine Ağrı yolunu inhibe eder Ruh halinin kontrolü, uykunun düzenlenmesi İştahı azaltır Eksikliğinde; depresyon, uykusuzluk, OKB Fazlalığında; Öfori, migren atağı
GABA	Inhibisyon (en inhibitör) Glutamattan sentez (GAD) Benzodiazepin; GABA-A aracılı Cl iletimini artırır Anksiyolitik, Antikonvülsan etki (Xanax)
GLİSİN	Omurilik ve beyin sapında → inhibitör Kortekste → Eksitator (NMDA) Glutamat, NMDA rsp de glisin bağlanma bölgesi bulundurulur. Etkisi Strikinin tarafından antagonize edilir.
HİSTAMİN	Histidinin dekarboksilasyonu Beyinde... uyanıklık NREM de ... Histamin azalır
ASETİLKOLİN	Uykunun düzenlenmesi Öğrenme ve hafızada REM de ... Asetilkolin artar
P maddesi	Yavaş ağrı
Nitrik Oksit (NO)	Öğrenme (LTP) Presinaptik fasilitasyon

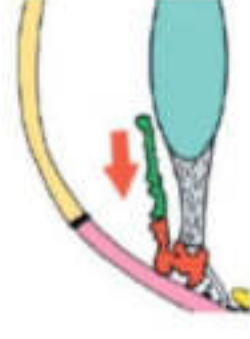
GABA A reseptörleri

Sentetik Belladon Alkaloid

Tropikamid/Homatropin/Siklopentolat

- ✓ Sikloplejik ve midriyatik etkisi en kısa tropikamiddir.
- ✓ Üveit ve iritte sineşiyi (adezyon) önler.
- ✓ Göz dibi muayenesinde kullanılır.

Antispazmodik

GIS Selektif

- ✓ Disiklimin, oksifeniklimin, piperidolat
- ✓ İBS ve diarede kullanılır.

Üriner Selektif

- ✓ Solifenasin, darifenasin, fesoterodin, tolterodin, flavoksat, oksibutinin & trospiyum (düşük sensitivite), Propiverin
- ✓ Urge inkontinans ve spastik mesane tedavisi

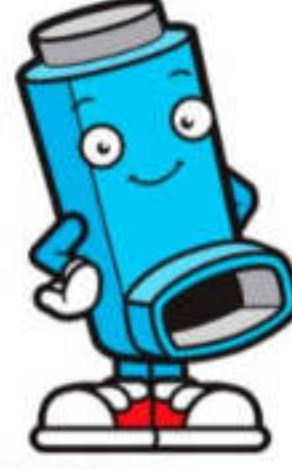
Kuvaterner Amin Türevi

- ✓ Hidrofilik olup santrale geçmez.
- ✓ Muskarinik ve nikotinik blokör olup sempatolitik ve NMB yan etki oluşturur.

İpra/Oksi/Tiyo-Tropiyum

A/Ume-Klidinyum

- ✓ Bronşa selektivitesi yüksektir.
- ✓ Bronkodilatasyon oluşturur ancak mukosiliyer aktiviteyi bozmaz.
- ✓ İnhalasyon kullanılır sistemik yan etki görülmez.

- ✓ En bronkoselektif ve en uzun etkili tiyotropiyum

Hiyozin-N-Butilbromür

- ✓ Safra kanalına en güçlü antispazmodik

Glikopirolat

- ✓ Tükürük salgısını en güçlü inhibe eder
- ✓ Preanestezik medikasyonda kullanılır.

Propantelin / Metantelin

- ✓ Enüresis noktürmada (ilk tercih imipiramin) kullanılır

Selektif

Pirenzepin / Telenzepin

- ✓ M1 selektif blokördür.
- ✓ Gastroselektif olup peptik ülser tedavisinde kullanılır.

Tripitramin

- ✓ Kalpte M2 selektif blokördür.
- ✓ Bradikardi tedavisinde kullanılır.

Santral Etkili Antikolinergik

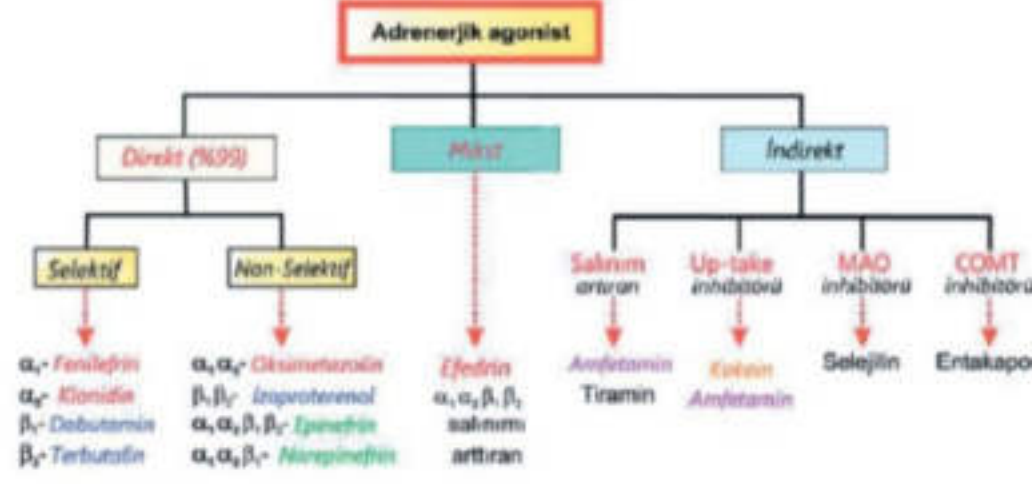

Biperiden / Benztropin

Triheksifenidil / Difenhidramin

- ✓ Parkinsonda kolinerjik etkiyi azaltıp tremor ve hipersalivasyon tedavisinde kullanılır.

SEMPATOMİMETİKLER

- ✓ İndirekt etkililer denerve yapılarda etki oluşturmaz.

Katekolamin

- ✓ Oral kullanılmaz ve SSS'e geçmez.

Etki gösterdiği reseptör;

- ✓ Adrenalin → α1 = α2, β1 = β2
- ✓ Noradrenalin → α1 = α2, β3 > β1 >> β2
- ✓ DoBAmin → D1 = D2 > β1 > α
- ✓ İzoproterenol → β1 = β2 = β3 >>> α
- ✓ DoButamin → β1
- ✓ FenolDopam → D1

Alfa afinitesi; Adrenalin > Noradrenalin
β afinitesi; İzoproterenol > Adrenalin

Sempatimimetik Etki

Damar

- ✓ Adrenalin cilt-mukoza ve splanknik damarlarda α1 ile VK, iskelet kası damarlarında β2 ile VD oluşturur.
- ✓ Noradrenalin koroner hariç α1 ile VK yapar.
- ✓ İzoproterenol β2 ile vazodilatasyon oluşturur.

Kalp

İlaç	Tansiyon	KTA
Noradrenalin	Sistol artar Diastol Artar	Refleks Bradikardi
Adrenalin	Sistol artar Diastol Azalır	Taşikardi
İzoproterenol	Sistol artar Diastol Azalır	Taşikardi

Temel Bilimler 25. soru

Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 015

Düz Kas

- ✓ Adrenalin ve izoproterenol β2 ile tüm düz kasları gevşetir (bronkodilatasyon, bağırsak, safra kesesi, mesane, uterus).
- ✓ Sfinkterleri α1 ile kasar.

Göz

- ✓ α1 radial kası kasıp sikloplejisiz midriyazis oluşturur.
- ✓ β2 aköz humor sentezletir, α2 atılımı artırır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 26

26. I. Na^+
II. Cl^-
III. Ca^{+2}
IV. K^+

Yukarıdaki iyonlardan hangilerinin geçirgenliğinin artması tipik bir nöronda postsinaptik inhibe edici potansiyel oluşumuna neden olur?

- A) I ve II
B) III ve IV
C) I ve III
D) II ve IV
E) II ve III

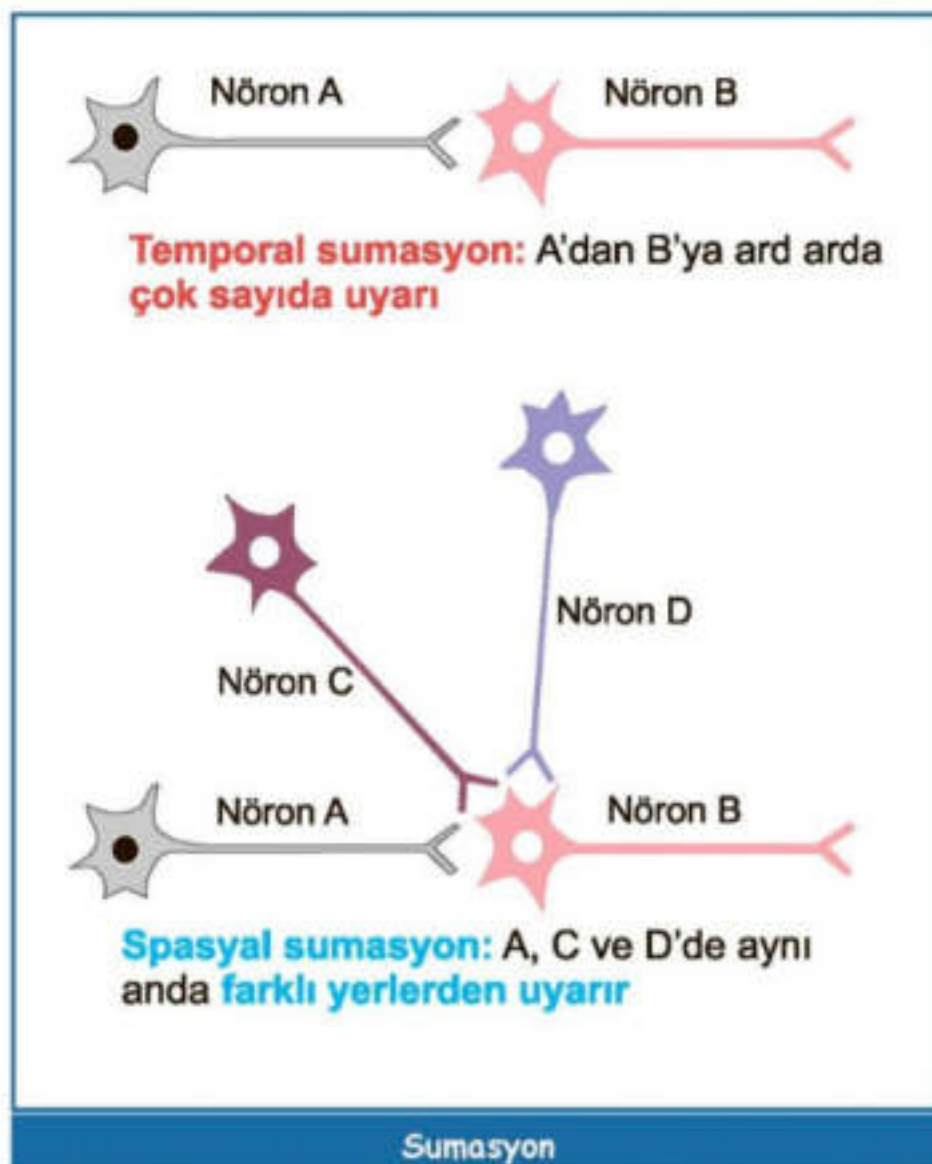
Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Temel Bilimler 26. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 079

EPSP'ler birikerek hücreyi eşik değere getirir

- Uyaran frekansı artırılırsa, EPSP'ler zaman içinde birikir.

Temporal Sumasyon

- Birkaç nörondan birlikte uyarı gelirse, EPSP'ler aynı anda birikir.

Spasyal Sumasyon

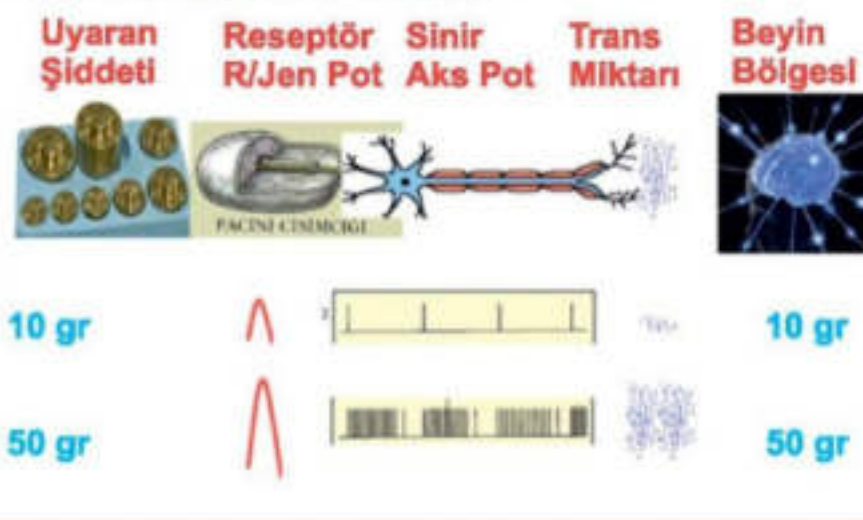
Uyaran şiddeti değişirse AP de neler değişir?

Uyaranın Şiddeti Artarsa;

- Reseptör potansiyelinin → Amplitüdü artar.
- Aksiyon potansiyelinin → Frekansı artar.
- Salınan → Transmitter miktarı artar.

Nöron AP'nin süresi ve amplitüdü sabittir, değişmez. Sadece frekansı değişir.

UYARAN ŞİDDETİ ARTARSA

Uyaran şiddeti artarsa nöron aksiyon potansiyeli değişimi

Nöronda Uyarılabilirliği Etkileyen Faktörler

- Kalsiyum ve magnezyum azalması → kolaylaştırır
- Potasyumun artması → Uyarılmayı kolaylaştırır
- Alkaloz → kolaylaştırır (respiratuvar alkaloz)
- Asidoz → zorlaştırır (diyabetik ketoasidoz)
- Hipoksi → zorlaştırır

Ca^{+2} = Zar baskılayıcı (stabilize edici) iyon

Hipokalsemi → Tetani

Ca ve Mg → Benzer etkili

K → Ters etkili

Hipokalsemik TETANİ

- * Chvostek Belirtisi
- * Ebe Eli
- * Trousseau Belirtisi
- * Balerin Ayağı
- * Karpopedal Spazm
- * Tetani, Konvülsiyonlar

İLGİLİ NOTLAR

IPSP'de görevli tüm iyon ve mekanizmalarımız net açık ve bold şekilde belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 27

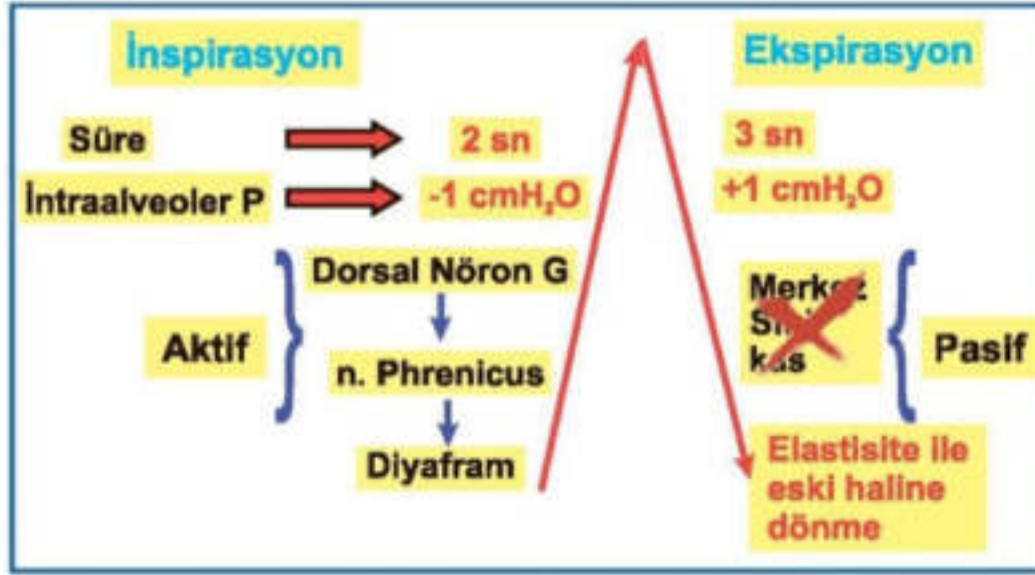
27. Parotis bezi kanseri nedeniyle glossofaringeal siniri hasar görmüş bir hastada aşağıdaki reseptörlerin hangisinden başlayan solunum refleksinin bozulması en olasıdır?

- A) Karotid cisim kemoreseptör
- B) Aortik kemoreseptör
- C) İritan reseptörler
- D) J reseptör
- E) Gerim reseptörleri

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Akciğerin İki Önemli Özelliği var

1. Komplians

- Basıncıdaki her birim artışa karşı
- Akciğerlerin genişleme derecesi
- Pulmoner fibroziste azalır
- Amfizemde artar. Daha kolay genişler. Doku kaybı, elastikiyet azalır.
- Komplians bozuksa restriktif hst
- VK ve TAK azalır

2. Elastisite

- Akciğerlerin eski haline dönme yeteneği

AKCİĞERLERDEKİ ÖNEMLİ BASINÇLAR

Alveoler basınç:

- Alveollerinin içindeki basıncıdır.

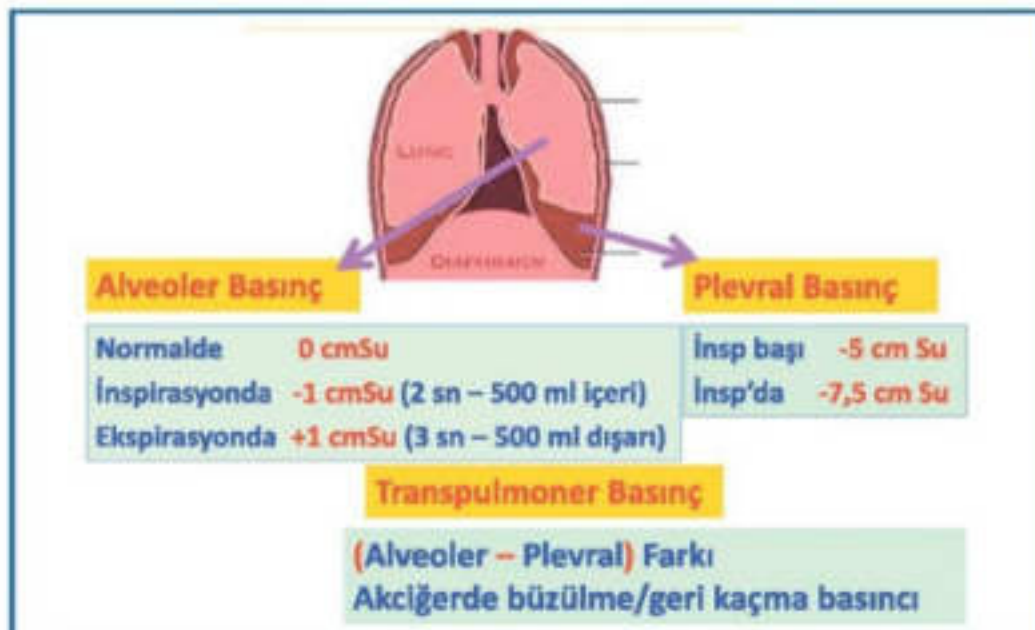
Plevral basınç:

- İntraplevral alanda, **negatif olan** sıvı basıncıdır.
- **Lenfatik drenaj** nedeniyle oluşur.
- Akciğerlerin istirahatte açık kalması için gerekli olan **emme basıncını** oluşturur.

Transpulmoner Basınç

(Büzülme basıncı, Geri kaçma basıncı):

- Alveoler ve plevral basınçlar arasındaki fark kadardır. (Transpulmoner basınç = Alveoler basınç - Plevral basınç)
- Akciğerlerin transmural basıncıdır.
- Akciğerlerin "elastic recoil" basıncını belirler.
- İstirahat solunumunda **her zaman pozitif**dir.
- **İnspirasyon boyunca artar**, ekspirasyonda azalır.

YÜZEY GERİLİMİ

- Alveolü sönmeye zorlar.

Sürfaktan

- Tip II hücrelerde sentezlenir
- Yüzey gerilimini azaltır
- Kompliansı artırır
- Akc genişlemesini kolaylaştırır
- Alveollerin kapanmasını önler
- Küçüldükçe sürfaktan artar.

Sürfaktan eksikse

- Yüzey gerilimi artar,
- Komplians azalır,
- Solunum işi artar (zorlaşır),
- Alveol stabilizasyonu (açık tutabilme) azalır

Sürfaktan içeriği

- Dipalmitoil-fosfatidilkolin (% 62)
- Dipalmitoil lesitin
- Lesitin, bir fosfolipiddir.
- Ayrıca apoproteinler ve Ca⁺⁺ iyonu bulunur

- Tiroid hormonları, kortizol, östrojen, teofilin → sentezini hızlandırırlar.

- İnsülin → sürfaktan sentezini azaltır.

Bu nedenle **diyabetik anne bebeklerinin** insülini çok olduğu için akciğer matürasyonları yavaşlar.

SOLUNUMUN KONTROLÜ

İstemli kontrol:

- Serebral **korteksle** gerçekleşir.

Temel Bilimler 27. soru

Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus

Notu 1. Fasikül Sayfa 068

er hücre

Periferik kemoreseptörlerle kontrol

- Periferik kemoreseptörler **temel olarak kan PO₂**

Temel Bilimler 27. soru

Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus

Notu 1. Fasikül Sayfa 068

- **PO₂ de azalma** bilgisi, aortadan **vagus** (Cyons dalı) ve karotisten **glossofaringeus** (Hering dalı) sinirleri ile medulladaki kardiyopulmoner merkeze yani **nukleus traktus solitarius (NTS)** iletilir.

- **NTS, sempatik deşarjı uyarır**, solunumun sayısı ve derinliği artırılır.

- **PO₂ normale yaklaşır.**

İLGİLİ NOTLAR

Glossofaringeus sinirinin periferik kemoreseptördeki rolü bold olarak notumuzda net belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 28

28. Sistemik dolaşım için, aşağıdaki faktörlerden hangisinin lokal olarak artışı dokulardaki kan akımını artırmaz?

- A) Karbondioksit
- B) Potasyum
- C) Adenozin
- D) Nitrik oksit
- E) Kalsiyum

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Dilatasyondan sorumlu tüm lokal faktörler tablo içerisinde bold olarak verilmiştir.

ARTERİYOLLERİN ÇAPINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Arter etkil	
Konstriksiyon yapanlar	Dilatasyon yapanlar
Lokal Faktörler	
• Sıcaklıkta azalma • Ototregülasyon	• Artmış CO ₂ ve azalmış O ₂ • K ⁺ , adenozin , laktat artışı • pH'de azalma • Sıcaklıkta artış
Endotel kaynaklı ürünler	
• Endotelin-1 • Lokal salınmış trombosit serotonin • Tromboksan A2 • Ürotensin (U-II)	• NO • Kininler • Prostatiklin
Dolaşım hormonları	
• Epinefrin (iskelet kası ve karaciğer hariç) • Norepinefrin • ADH (Vazopressin, AVP) • Anjiyotensin II • Dolaşımdaki Na-K ATPaz inhibitörü • Nöropeptit Y	• İskelet kası ve karaciğerdeki epinefrin • CGRP • P maddesi • Histamin • ANP • VIP
Sinirsel faktörler	
• Artmış sempatik deşarj	• Azalmış sempatik deşarj • İskelet kasına giden sempatik kolinerjik • Vazodilatör sinirlerin aktivasyonu

Natriüretik Faktörler

Natriüretik peptidler

ANP (Atrial natriüretik peptid, ANF), kalpte,
BNP (Beyin natriüretik peptidi), kalpte ve beyinde,

Hipervolemide atriyumlar gerilince ⇒ **ANP**
ventriküller gerilince ⇒ **BNP** salgılanır.

- Böbrekten → Na⁺ ve Su atılımı artırır
- Böbrekten → Na⁺ ve Su geri Emilimi azaltır
- cGMP ile → Damar genişletir
- Afferent Arteriyolde → Dilatasyon
- Mezengial hücreleri → Gevşetir
- GFR → Artırır
- Hipotalamustan → **ADH** salınımını inhibe
- Böbrekten → **Renin** salınımını inhibe eder
- Na⁺/K ATPaz pompasını → İnhibe eder
- Kan basıncını → Azaltır

ARTERYEL KAN BASINCI

AKB = Debi x Total Periferik Direnç

Kalp hızı x Atım hacmi

PERİFERİK DİRENÇ:

Damar çapı

2. Vizkozite
3. Total damar uzunluğu
4. Damarnn esneklik yeteneği

Kan Basıncının Merkezi Kontrolü

Vazomotor alan damarları kontrol eden sempatik alandır, **vazomotor alandır**. Glutamat kullanılır.

Medullada (RVLM-Rostral Vento Lateral Medulla) yerleşiktir.

Vazodilatör alan: Vazokonstriktör merkezi inhibe ederek vazodilatasyona neden olurlar.

Vazomotor Alanlar

- **Vazokonstriktör alan** → Medulla üst-ön-yan
- **Vazodilatör alan** → Medulla alt-ön-yan

Kan Basıncı Kontrol Mekanizmaları

Saniyeler/Dakikalar İçinde Aktive Olan Basıncı Kontrol Mekanizmaları

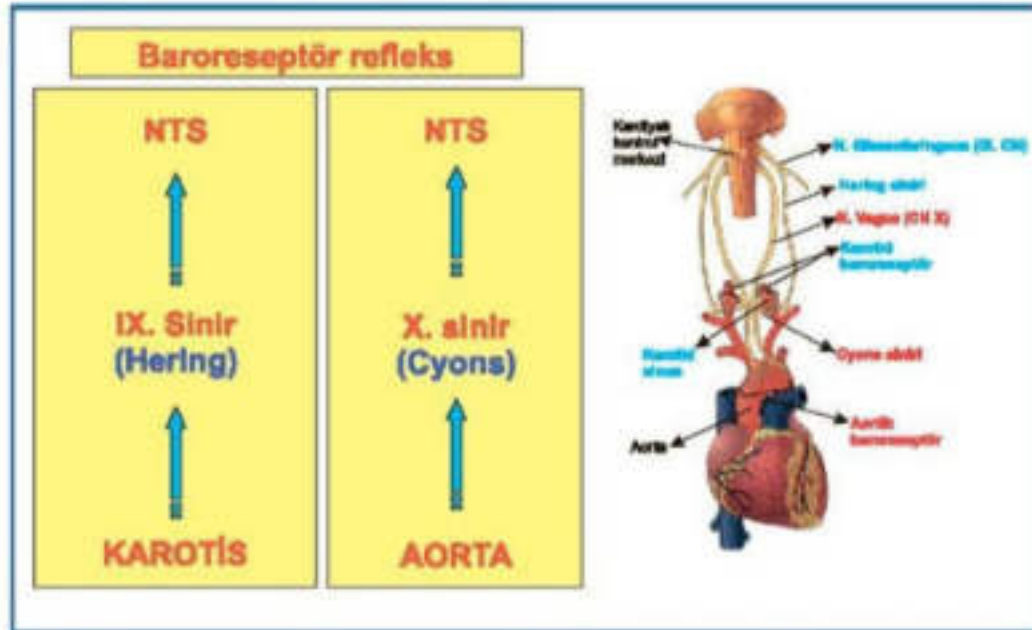
- **Akut** sinirsel cevaplardır.
- 1) **Baroreseptör feedback mekanizması**
- 2) **Kemoreseptör** mekanizması
- 3) Merkezi sinir sisteminin **iskemik cevabı**
- Kan basıncı düşünce **ilk devreye giren baroreseptörlerdir** (30-180 mmHg arası).
- MSS'nin iskemik cevabı "**son savunma hattı**" dır. 60 mmHg'nın altında etkilidir.

Baroreseptör Feedback Mekanizması

Baroreseptörler:

- **İnternal karotis arter duvarlarında** (karotid sinüslerde) ve
- **Aort kavsinin duvarında** yoğun olarak bulunurlar.

Baroreseptör refleksi:

Orijinal Soru: Temel Bilimler 29

29. Hemoglobin A1c oluşumunda, glukoz hemoglobine aşağıdaki amino asitlerden hangisi aracılığı ile bağlanır?

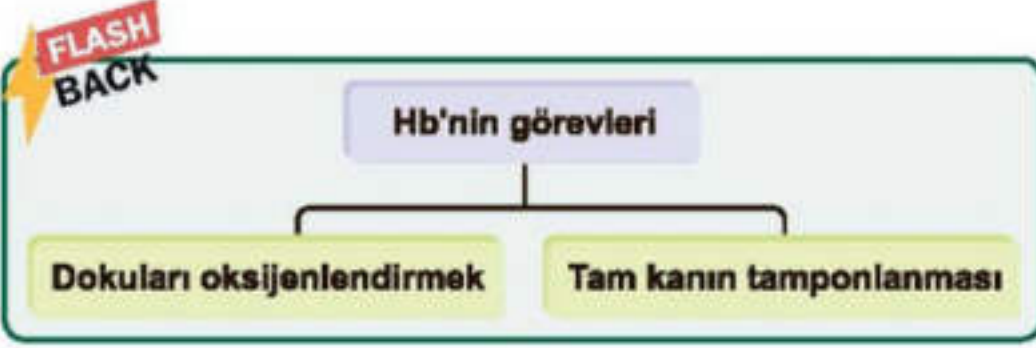
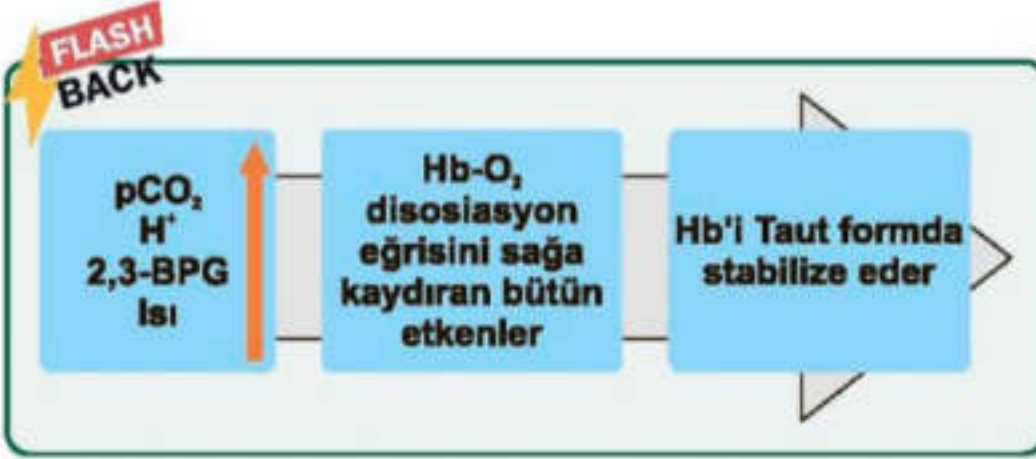
- A) Glisin
- B) Valin
- C) Histidin
- D) Prolin
- E) Triptofan

Doğru Cevap:B

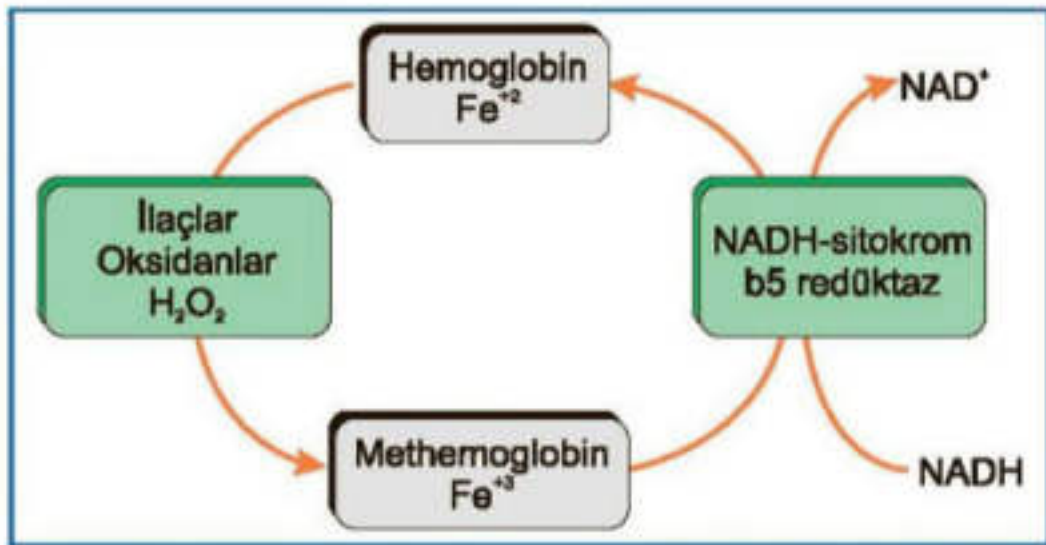
SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ CO₂ ise polipeptid zincirlerindeki **N-terminal amino uçlarına** bağlanır.
- ✓ CO₂ bağlı Hb'e **karbaminohemoglobin** (CO₂Hb) denir.
- ✓ H⁺ atomları Hb yapısındaki **histidinlere** bağlanır.

Methemoglobin

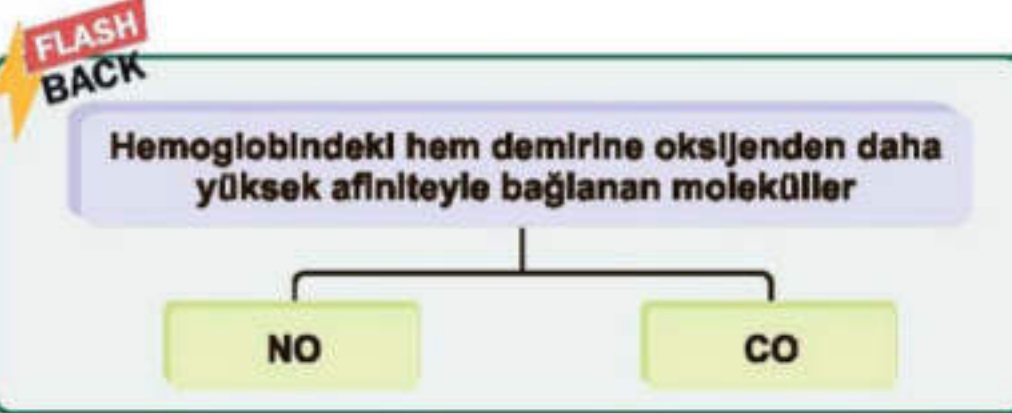

- ✓ Hb'deki **hem demirinin oksidasyonu** sonucu **methemoglobin** olur.
- ✓ Methemoglobin **Fe³⁺** içerir. Dolayısıyla **oksijen bağlayamaz**.
- ✓ Hb yapısındaki demirin oksidasyonunu eritrosit yapısında bulunan **NADH-Sitokrom b5 redüktaz (methemoglobin redüktaz)** önler.
- ✓ Bu enzimin **eksikliğinde Konjenital methemoglobinemi** görülür.

- ✓ Siyanür zehirlenmesinde Hb yapısındaki **Fe²⁺ → Amil Nitrit** verilerek **→ Fe³⁺ dönüştürülür**.
- ✓ Methemoglobin **siyanürü** bağlar **→ siyanomethemoglobin** oluşur.
- ✓ Arkasından **tiyosülfat** verilir **→ tiyosiyanat** oluşur **→ siyanür vücuttan atılır**.
- ✓ Methemoglobinemi düzeltmek için **redüktan bir madde** **→ metilen mavisi ve C vitamini** verilir.
- ✓ **Siyanür** detoksifiye edilmezse **elektron transportunu inhibe eder ve ölüme yol açar**.

Karbonmonoksit ve Hemoglobin ilişkisi

- ✓ CO, Hb demirine sıkıca bağlanır ve **karboksi-Hb** meydana gelir.
- ✓ Hb'in CO'ye ilgisi **oksijene olan ilgisinden 220 kez daha fazladır**.
- ✓ Hb-Oksijen disosiyasyon **eğrisi soldadır**.
- ✓ **Hiperbole** benzeyen eğri meydana gelir.
- ✓ **Oksijenin dokulara bırakılması güçleşir**.
- ✓ **%60'ın** üzerinde **karboksi-Hb** konsantrasyonları **fataldir**.
- ✓ CO zehirlenmesinde CO disosiyasyonunu kolaylaştıran **oksijen uygulanır**.

Hemoglobin F (HbF)

- ✓ **2 alfa ve 2 gama globin** zincirinden oluşur.
- ✓ **2,3BPG → Hb F'e bağlanamaz**.
- ✓ HbF'de → HbA'da 2,3-BPG bağlayan histidin yerine serin bulunur.
- ✓ **HbF'in oksijene ilgisi, HbA'ya kıyasla daha yüksektir**.

Temel Bilimler 29. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 072

Hemoglobin A1c

- ✓ Hemoglobinin beta zincirindeki **N terminal amino grubundaki valine** ile **lizin** artıklarının **e-amino gruplarına glukozun enzimatik olmayan şekilde bağlanmasıyla (glikasyon)** oluşur.
- ✓ Diyabetik hastalarda **6-8 haftalık** geçmiş **ortalama kan glukoz** değerini ölçmek amacıyla bakılır.

Sülfhemoglobin

- ✓ Kükürt içeren ilaçlar örneğin sülfonamid, sülfosalazin vb. etkisiyle oluşan hemoglobin formudur.
- ✓ **Sülfür molekülünün hem demirine irrevetibl bağlanması** durumunda **oksijen hemoglobine bağlanamaz**.

Tablo 5-3. Hb çeşitleri

Form	Peptit bileşimi	Total Hb yüzdesi
HbA	α2β2	%90
HbF	α2γ2	< %2
HbA2	α2δ2	%2-5
HbA1c	α2β2-glukoz	%4,5-6,5

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 30

30. Hiperürisemi, laktik asidoz, hiperlipidemi ve açlık durumunda hipoglisemi ile karakterize bir hastada aşağıdaki enzimlerden hangisinin eksikliği en olasıdır?

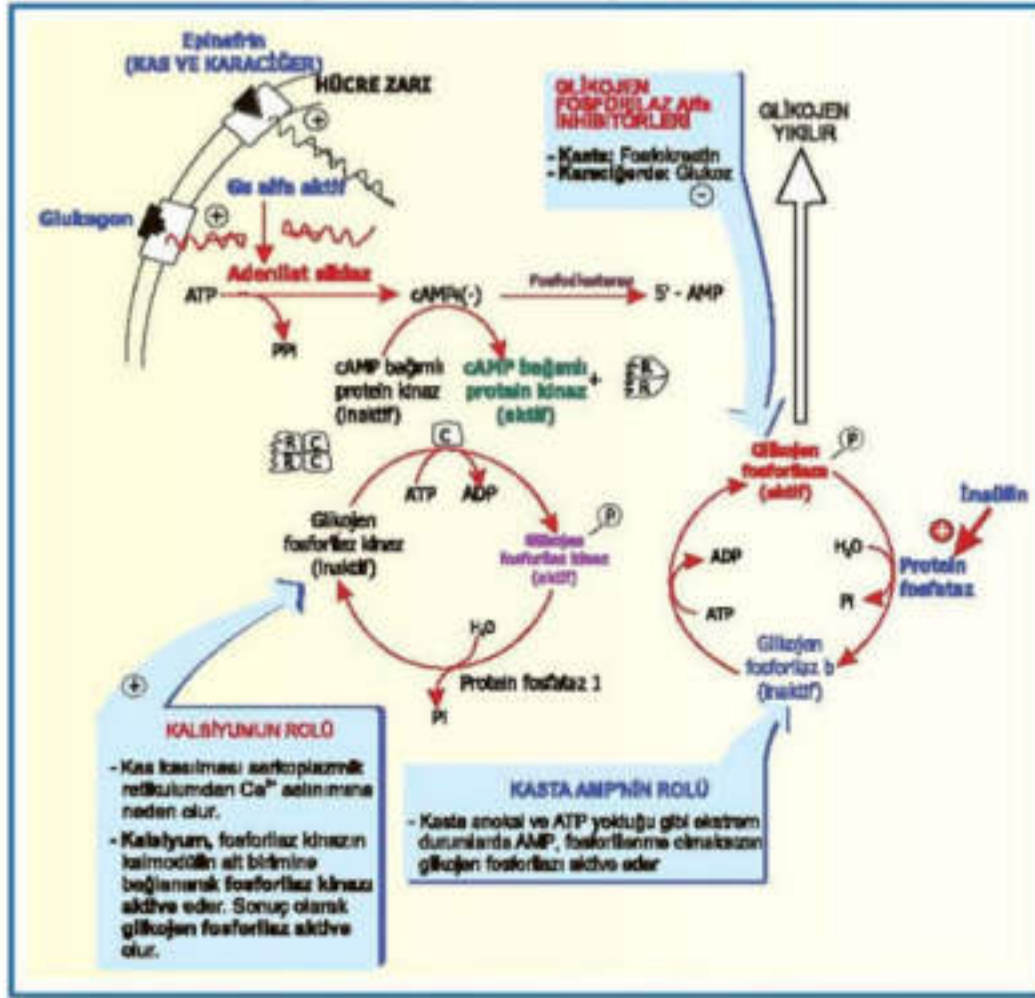
- A) Glukoz-6 fosfataz
- B) Asit maltaz
- C) Amilo alfa (1→6) glukozidaz
- D) Lizozomal alfa (1→4) glukozidaz
- E) Glikojen fosforilaz

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Karaciğerde **glukoz glikojen fosforilazı** inhibe eder.
- Kas dokuda **AMP glikojen fosforilazı** aktive eder.
- **Hormonal düzenlenme**
  - **İnsülin** glikojen sentezini uyarırken yıkımı inhibe eder.
  - **Glukagon** ve **epinefrin** glikojen yıkımını uyarır.

- ✓ **Glukagon** karaciğerdeki, **epinefrinin** ise hem **kas** hem de **karaciğerde** bulunan reseptörlerine bağlanması ile **adenilat siklaz** aktive olur.
- ✓ Adenilat siklaz ATP'den **cAMP** oluşumunu katalizler.
- ✓ cAMP **protein kinaz A'yı** aktive eder.
- ✓ Protein kinaz A **glikojen fosforilazı fosforile** edip **aktif** eder.
- ✓ Kalsiyum kas kasılması sırasında sarkoplazmik retikulumdan salınır.
- ✓ **Ca^{2+} fosforilaz kinazın** bir alt üniti olan **kalmodyline** bağlanarak, cAMP bağımlı protein kinazdan bağımsız bir şekilde **fosforile** ederek **aktif** eder. Bu da **glikojen fosforilazı fosforile** edip **aktif** eder.
- ✓ **Kas dokuda AMP** direkt olarak **glikojen fosforilazı** aktive eder.
- ✓ **İnsülin** **protein fosfatazı** uyararak **glikojen fosforilazı defosforile** edip **inaktif** eder.
- ✓ İnsülin ayrıca **fosfodiesterazı** uyararak da cAMP düzeyini azaltarak glikojen yıkımını inhibe eder.

Tablo 2-10. Glikojen sentaz ve glikojen fosforilazın allosterik regülasyonu

Organ	Enzim	Allosterik aktivatör	Allosterik inhibitör
Karaciğer	Glikojen sentaz	Glukoz 6-fosfat	
	Glikojen fosforilaz		Glukoz, Glukoz 6-fosfat, ATP
Kas	Glikojen sentaz	Glukoz 6-fosfat	
	Glikojen fosforilaz	Ca^{2+} , AMP	Glukoz 6-fosfat, ATP

Tablo 2-10. Glikojen depo hastalıkları

Temel Bilimler 30. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

Tip 1 - von Gierke	Eksik enzim: Glukoz-6-fosfataz Etkilenen doku: Karaciğer, böbrek, bağırsaklar Temel bulgular: ✓ Ciddi şekilde açlık hipoglisemisi görülür. ✓ Metabolik yakıt olarak yağların mobilize olması ile hiperlipidemi görülür. ✓ Plazmada artan lipitler çoğunlukla serbest yağ asitleridir. ✓ Karaciğerde yağlanma ve hepatomegali olurken, splenomegali olmaz. ✓ Karaciğer laktik asitten glukoz yapamadığı için hiperlaktik asidemi görülür. ✓ Heksoz monofosfat yolunun hiperaktivitesi ile birlikte pentoz fosfatların artışı sonucu gut artriti ile birlikte hiperürisemi eşlik eder. ✓ Yağların aşırı mobilizasyonu keton cisimlerinin yapımını artırır. ✓ Ayrıca laktik asit artışına bağlı olarak metabolik asidoz meydana gelebilir.
Tip 2 - Pompe	Eksik enzim: Lizozomal bir enzim olan $\alpha 1 \rightarrow 4$-glikozidaz (asit maltaz) Etkilenen doku: Kalp, karaciğer, kaslar Temel bulgular: Ciddi şekilde kardiomegalisi olan hastalar erken çocukluk döneminde kaybedilirler.
Tip 3 - Forbes (Cori)	Eksik enzim: Dal yıkıcı enzim (amilo $1 \rightarrow 6$-glikozidaz) Etkilenen doku: Karaciğer, kas, kalp ve lökositler Temel bulgular: ✓ Biriken glikojen anormal yapıdadır. ✓ Hepatomegali, değişik kas tutulumları ve açlık hipoglisemisi ile karakterizedir.
Tip 4 - Anderson	Eksik enzim: Dal yapıcı enzim olan $\alpha 1,4 \rightarrow \alpha 1,6$ transglikozilaz (glikozil $\alpha 4:6$ transferaz) Temel bulgular: ✓ Biriken glikojen anormal yapıdadır. ✓ Juvenil tipinde ilerleyen siroz ve miyopati; geç başlayan tipinde ise kalp yetmezliği görülür.
Tip 5 - Mc Ardle	Eksik enzim: Kas fosforilazı Temel bulgular: ✓ İskelet kaslarında glikojen depolanması ✓ Egzersize karşı intolerans ✓ Yaşamın ileri dönemlerinde miyoglobinüri gözlenir.
Tip 6 - Hers	Eksik enzim: Karaciğer fosforilazı Temel bulgular: ✓ Asemptomatik hipoglisemi ve hepatomegali
Tip 7 - Tarui	Eksik enzim: Fosfofruktokinaz Etkilenen doku: İskelet kasları, eritrosit Temel bulgular: ✓ Hemoliz ✓ Egzersize karşı tolerans azalması
Tip 11 - Fanconi-Bickel Sendromu	✓ GLUT-2 defekti sonucu ortaya çıkar. ✓ Karaciğer ve böbrekte glikojen birikir. ✓ Glukozüri, rickets ve büyüme-gelişme geriliği görülür.

İLGİLİ NOTLAR

GLİKOSFİNGOLİPİDOZLAR

Önemli özellikler

- ✓ Sadece periferik depolanma (SSS sağlam): **Gaucher tip I**
- ✓ Sadece SSS'de depolanma: **Tay-Sachs, Krabbe, Metakromatik lökodistrofi (TAKİM)**
- ✓ Hem periferik hem SSS: **Niemann Pick, GM1 Gangliosidoz**

Makülada kiraz kırmızı beneklenme

Görülenler	Görülmeyenler
- Tay-Sachs, Sandhoff - Niemann-Pick - GM1 gangliosidoz - Sialidozis, Krabbe - Farber, Wolman - Metakromatik lökodistrofi	- Gaucher - Fabry - Mannosidoz - Fukosidoz

- **GM-1 Gangliosidozis:** MPS'ye benzer bulgular.
- **Tay-Sachs (GM-2 Gangliosidoz):** heksozaminidaz A eksiktir. Ciddi mental retardasyon, **makulada kiraz lekesi, hiperakuzi ve makrosefali** görülür.
- **Niemann-Pick:** Sfingomiyelinaz eksiktir. Hem periferik organ tutulumu, hem nörolojik bulgularla seyredir.
- **Wolman Hastalığı:** Asit lipaz eksiktir. **Steatore**, hepatosplenomegali ve **sürrenal bezde kalsifikasyon** saptanır.
- **Gaucher Hastalığı (En sık):** Tip I'de retiküloendotelial sistemde glukozil seramid birikir. **Hepatosplenomegali, pansitopeni, femur başı aseptik nekrozu, ağrılı kemik lezyonları**, distal femurda **Erlenmeyer deformitesi**, trombositopeniye bağlı kanamalar, kemik iliğinde **depo hücre** görülür; bu tipte SSS tutulumu yok. Tedavide glukoserebrosidaz **enzim replasmanı** kullanılır.
- **Fabry:** X'e bağlı kalıtsız. **Anjiokeratomlar**, ekstremitelerde ağrılı krizler ve **Renal Yetmezlik** ile seyredir.
- **Krabbe:** Mental retardasyon, **optik atrofi** ve körlük, spastisite görülür.
- **Farber:** ses kısıklığı, **derialtı nodüller** ve artropati (Romatoid artrite benzer eklem deformiteleri).

KARBONHİDRAT METABOLİZMASI BOZUKLUKLARI

GLİKOJEN METABOLİZMASI BOZUKLUKLARI

FLASH BACK

- ✓ **Karaciğeri tutanlar;**
Tip 0, I, III (Cori), IV (Andersen), VI (Hers), IX (Fosforilaz kinaz eksikliği), XI (Fankoni-Bickel sendromu)
- ✓ **Kası tutanlar;**
Tip II, V, VII

Karaciğer Glikojenezleri

Tip 0 (Glikojen sentetaz eksikliği)

Temel Bilimler 30. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 147

Tip Ia (Von Gierke hastalığı)

- **Glukoz-6-fosfat** eksiktir. Glukoz-6-fosfat, glukozu dönüştürerek dokularda birikir; kan glukoz düzeyi düşer.
- Glukoz-6-fosfat, bir yandan pürinlere ve **ürik aside**, diğer yandan pirüvat üzerinden **laktata** ve **trigliserid ile kolesterol** sentezinde başlıca substrat olan asetil koenzim A'ya dönüşür.
- Hipoglisemiyi kompanse etmek için **lipoliz artar** ve yağ asitleri artar. Plazma, trigliserit yüksekliği nedeniyle **süt görünümündedir**.
- Klinik tablo yenidoğan döneminde **hepatomegali, laktik asidoz, hipoglisemik konvülsiyonlar** ile ortaya çıkar.
- **Taş bebek yüzü** görülür.
- Renal tübüler disfonksiyon (**Fanconi sendromu**) olur.
- Trombosit adezyon ve agregasyonu bozulduğundan kanamaya eğilimlidir. von Willebrand faktör eksikliği de bulunabilir.

Temel Bilimler 30. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 147

TIPIK VAKA

Hipoglisemi ile başvuran yenidoğan;
Fizik muayenede hepatomegali

Laboratuvarında hiperlipidemi, laktik asidoz, hiperürisemi

Tip Ib= Tip Ia + Nötropeni

Tip III (Cori hastalığı)

- Dallanmayı kırıcı (**amilo 1,6-glukozidaz**) enzim eksiktir.

Referansımızdaki gerek
özet kutucuk gerekse
teorik bilgi, soruyu nasıl
da kolaylıkla
çözdürüyor öyle değil
mi?

Orijinal Soru: Temel Bilimler 31

31. Karbamoil fosfat sentetaz enziminin sitoplazmik ve mitokondriyal izoformları arasında ortak olan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kullandıkları karbon kaynakları
B) N-asetil glutamat tarafından aktive edilmeleri
C) Kullandıkları azot kaynakları
D) Aktivitelerinin üridin difosfat tarafından inhibe edilmesi
E) Eksikliklerinde orotik asidüri görülmesi

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

✓ Ürik asitin ölçümünde klasik yöntem, üratin alkali ortamda **fosfotungstik** ile reaksiyonudur.

Adenozin Deaminaz (ADA) ve Pürin Nükleozit Fosforilaz (PNP) Eksikliği

- ✓ **ADA eksikliğinde T ve B lenfosit (hücrel ve humoral)** fonksiyonu bozulur.
- ✓ **Kombine immün yetmezlik** görülür.
- ✓ **Pentostatin** → **adenozin deaminazı** **inhibe** eder.
- ✓ **PNP eksikliği** **sadece T lenfosit (hücrel)** bozukluğu ile beraberdir.
- ✓ **PNP eksikliğinde** **hipoürisemi** ve **hipoürikozüri** olur.

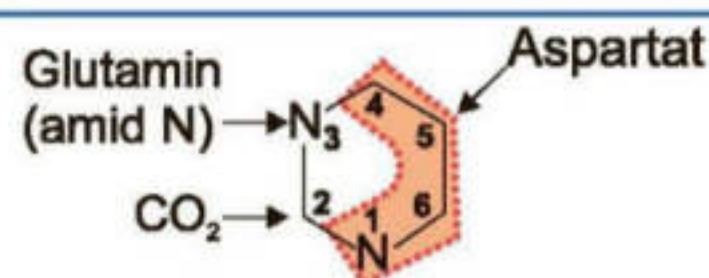
Ksantin Oksidaz Eksikliği (Ksantinüri)

- ✓ **Hipoürisemi** görülür.
- ✓ **Ksantin taşları** izlenir.

Diyetle Gelen Nükleik Asitlerin İnce Bağırsaklarda Yıkımı

- ✓ **Pankreatik sıvı içinde ribonükleaz ve deoksiribonükleaz** gıdalarla alınan RNA ve DNA'yı oligonükleotidlerine hidroliz ederler.
- ✓ Diet ile alınan nükleotidler doku nükleik asit sentezinde kullanılmaz.

PİRİMİDİN NÜKLEOTİTLERİNİN DE-NOVO SENTEZİ

- Pirimidin halkası **4 karbon** ve **2 azot** olmak üzere 6 atomdan oluşur.
- Heterosiklik halkalıdır. Hetero atom **azottur**.

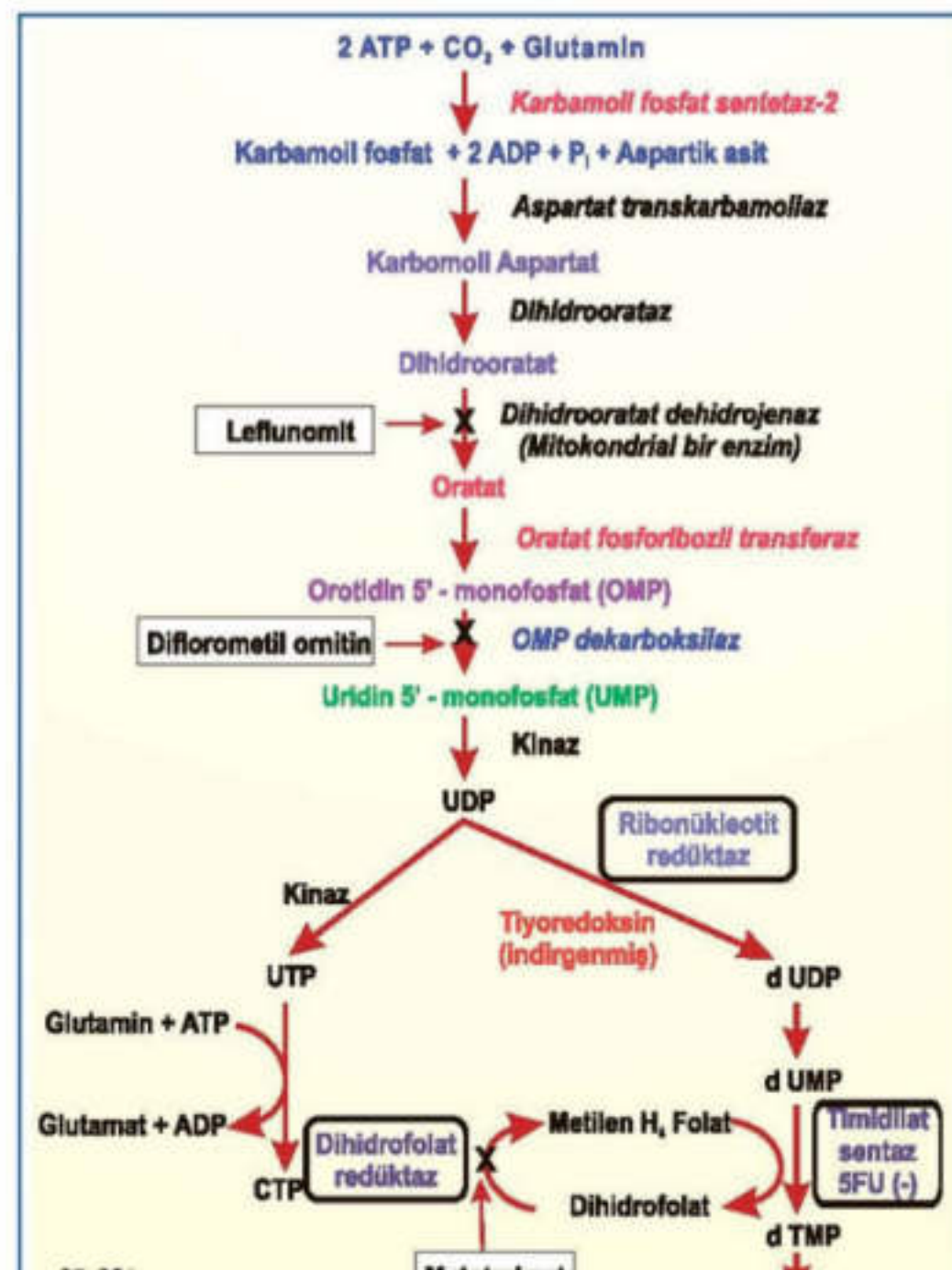
✓ **Pirimidin halkasına katılanlar:**

- **Glutamin** (N-3 atomu)
- **Aspartat** (C-4, C-5 C-6 ve N-1 atomları)
- **CO₂** (C-2 atomu)

- Primidin halka yapısında kesinlikle glisin yoktur.

- ✓ Pirimidin halkasına hem karbon hem azot veren bileşik → **Aspartat**
- ✓ Pirimidin halkasına sadece azot veren bileşik → **Glutamin**
- ✓ Pirimidin halkasına sadece karbon veren bileşik → **CO₂** (C-2 atomu)

- Pürin sentezinin aksine **primidin sentezinde önce halka yapısı sentezlenir** daha sonra PRPP'den riboz 5-P ilave edilir.
- Sentez bir enzim haric **sitoplazmadadır**.

Temel Bilimler 31. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 105

Karbamoil Fosfat Sentezi

- ✓ **Karbamoil fosfat, glutamin ve CO₂**’den **hız kısıtlayıcı bir enzim** olan **karbamoil fosfat sentetaz (KPS) II** aracılığı ile **sitozol**de sentezlenir.
- ✓ **KPS II, UTP** ile **inhibe** olurken, **ATP** ve **PRPP** aktive olur

Tablo 6-1. Karbamoil fosfat sentetaz-I ve II arasındaki farklar

	KPS I	KPS II
Hücredeki yeri	Mitokondri	Sitozol
Metabolik yol	Üre döngüsü	Pirimidin sentezi
Azot kaynağı	Amonyak	Glutaminin γ -amit grubu
Allosterik aktivatör	N-asetil glutamat	ATP ve PRPP

Orotik Asit Sentezi

- ✓ Pirimidin sentezinde ikinci basamak, **karbamoil aspartat** oluşumdur.
- ✓ Bu reaksiyon da **düzenleyici** olup **aspartat transkarbamoilaz** katalizler. **CTP** tarafından **inhibe** edilir.
- ✓ Bundan sonra **dihidroorataz** etkisiyle **pirimidin halkası kapanır** ve **dihidrooratat** oluşur.
- ✓ **Dihidrooratat** **dihidrooratat dehidrojenaz** ile oksitlenerek, **orotik asit** sentezlenir.

İLGİLİ NOTLAR

B, C ve D seçeneklerinin ilgili tablo ve metinden yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Size geriye kalan ise karbondioksitin ortak karbon vericisi olduğu seçeneğinin işaretlenmesidir.

- ✓ **Dihidroorotat dehidrojenaz**
  - Mitokondride bulunur.
  - Koenzimi **FMN**'dir.
  - **Leflunomid** tarafından inhibe olur.

Pirimidin Nükleotitlerinin Oluşumu

- ✓ Tamamlanmış ilk pirimidin halkası olan **orotat**, **orotat fosforibozil transferaz** aracılığıyla **orotidin 5'-monofosfat (OMP)** nükleotidine dönüşür.
- ✓ OMP sentezlenirken **riboz 5-P vericisi** olarak **PRPP** kullanılır.
- ✓ **Ana pirimidin nükleotidi olan OMP**, "**OMP dekarboksilaz**" enzimiyle **üridin monofosfat (UMP)**'a çevrilir.
- ✓ **Orotat fosforibozil transferaz** ve **OMP dekarboksilaz** enzimleri **UMP sentaz** adındaki tek bir polipeptid zincirinden sentezlenir.
- ✓ **Difluorometil ornitin**, **OMP dekarboksilaz**ın inhibitörüdür.

Orotik Asidüri

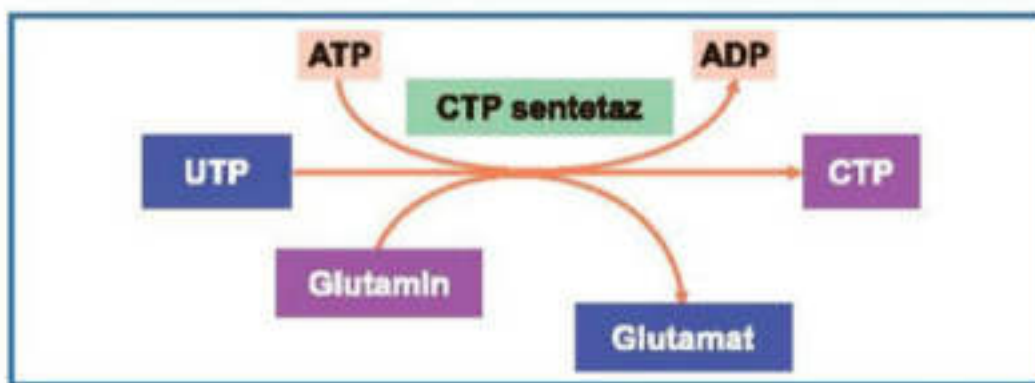
- ✓ **Tip I orotik asidüri**;
  - Daha sıkılır.
  - **Orotat fosforibozil transferaz** ve **orotidilat**

Temel Bilimler 31. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 106

Tablo 6-2. Orotik asidüri ve nedenleri

Hastalık	Metabolik Bozukluk
Tip-I Orotik asidüri	Orotat fosforibozil transferaz ve OMP dekarboksilaz eksikliği
Tip-II Orotik asidüri	OMP dekarboksilaz eksikliği
Orotik asidüri (Tip-II hiperamonyemiye sekonder)	Ornitin transkarbamoilaz eksikliği (üre döngüsü enzimlerinden)
Orotik asidüri (ilaç kullanımına sekonder)	OMP dekarboksilazın allopürinol ve 6-azauridin gibi ilaçların metabolizması esnasında ortaya çıkan yan ürünler ile inhibisyonu
Reye sendromuna sekonder orotik asidüri	Mitokondriyal yetmezliğe sekonder

Sitidin Trifosfat Sentezi

- ✓ UTP'den CTP sentezlenirken, **amino grubu vericisi** olarak **glutamin**, **enerji kaynağı** olarak da **ATP** kullanılır.

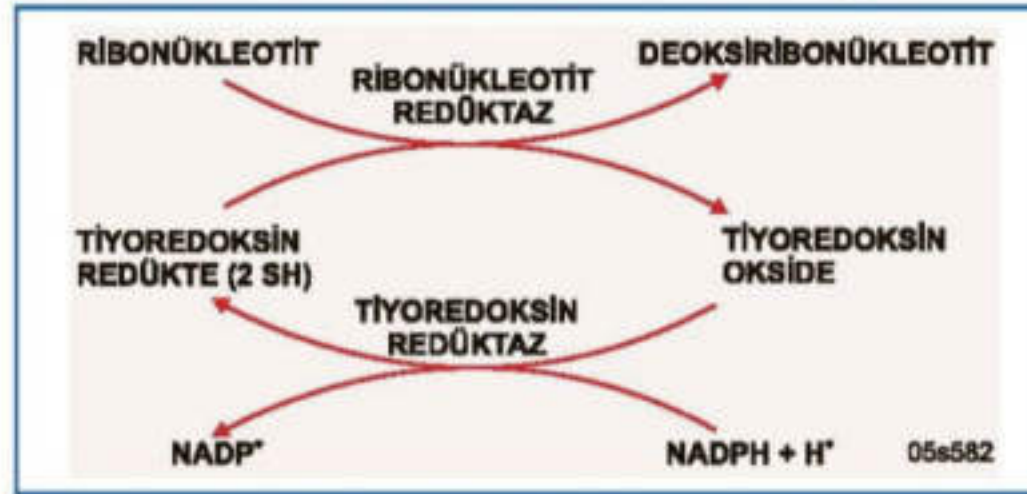
FLASH BACK

- **Pürin nükleotid sentezinin kontrol basamakları**:
  - ✓ **PRPP sentetaz**
  - ✓ **Glutamin PRPP amidotransferaz**
- **Pirimidin nükleotid sentezinin kontrol basamakları**:
  - ✓ **Karbamoil fosfat sentetaz II**
  - ✓ **Aspartat transkarbamoilaz**

PİRİMİDİN NÜKLEOTİTLERİNİN YIKIMI

- İnsan hücrelerinde pürin halkası kırılmaz.
- **Sitozin** ve **Urasil** → **beta-alanine dönüşür**.
- Beta-alanin **asetil-KoA** üzerinden enerji metabolizmasına girer.
- **Timin** → **beta aminoizobütirata** yığılır. Bu molekül de **süksinil-KoA** üzerinden metabolize olur.
- Bu katabolizma esnasında **amonyak** ve **CO₂** de oluşur.

RİBONÜKLEOTİTLERİN DEOKSİRİBONÜKLEOTİTLERE DÖNÜŞÜMÜ

- **Ribonükleotid redüktaz**; nükleozid difosfatları (**ADP, GDP, CDP** ve **UDP**) deoksi şekillerine; **dADP, dGDP, dCDP** ve **dUDP** indirir.
- Bunun için **tioredoksin** adı verilen **indirgeyici bir ajan** gereklidir.
- Tiorredoksinin işlev görebilmesi için, indirgenmiş şekline dönmesi gereklidir.
- Burada **indirgeyici güç** olarak **NADPH+H⁺** kullanılır ve bu reaksiyonu **tioredoksin redüktaz** enzimi düzenler.
- **Tioredoksin redüktaz**, **glutasyon peroksidaz** ve **deiyodinaz** enzimlerinin aktif merkezlerinde **selenosistein** yer alır.
- **Adenozin deaminaz** eksikliğinde, T-lenfositlerde **dATP birikirken**, **pürin nükleozid fosforilaz** eksikliğinde ise **dGTP artışı** olur.
- **dATP** ve **dGTP**, ribonükleotidleri deoksiribonükleotidlere çeviren **ribonükleotid redüktaz**'ı **inhibe** eder.
- **Hidroksiüre (hidroksikarbamid)** ve **gemsitabin**, **ribonükleotid redüktaz**'ı **inhibe** eden kemoterapötik ajanlardır.

Eksikliğinde orotik asidüri ortaya çıkan enzimler tablodan görüleceği üzere ne karbamoil fosfat sentetaz I ne de karbamoil fosfat sentetaz II'dir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 32

32. Termde ve normal doğmuş 2 günlük erkek bebek beslenme güçlüğü, kusma ve sürekli uyku hâli nedeniyle getiriliyor. Hastada ensefalopati ve respiratuvar alkaloz tespit ediliyor. Laboratuvar incelemesi sonucunda serum amonyak yüksekliği, serum üre düşüklüğü ve idrarda glutamin ve orotik asit düzeylerinin yüksekliği rapor ediliyor.

Bu bebekte aşağıdaki enzimlerden hangisinin eksikliği en olasıdır?

- A) Arjinaz
- B) Arjininosüksinat liyaz
- C) Arjininosüksinat sentetaz
- D) Karbomoil fosfat sentetaz
- E) Ornitin transkarbamoilaz

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

✓ Dihidroorotat dehidrojenaz

- Mitokondride bulunur.
- Koenzimi FMN'dir.
- Leflunomid tarafından inhibe olur.

Pirimidin Nükleotitlerinin Oluşumu

- ✓ Tamamlanmış ilk pirimidin halkası olan orotat, orotat fosforibozil transferaz aracılığıyla orotidin 5'-monofosfat (OMP) nükleotidine dönüşür.
- ✓ OMP sentezlenirken riboz 5-P vericisi olarak PRPP kullanılır.
- ✓ Ana pirimidin nükleotidi olan OMP, "OMP dekarboksilaz" enzimiyle üridin monofosfat (UMP)'a çevrilir.
- ✓ Orotat fosforibozil transferaz ve OMP dekarboksilaz enzimleri UMP sentaz adındaki tek bir polipeptid zincirinden sentezlenir.
- ✓ Difluorometil ornitin, OMP dekarboksilazın inhibitörüdür.

Orotik Asidüri

- ✓ Tip I orotik asidüri;
  - Daha sıktır.
  - Orotat fosforibozil transferaz ve orotidilat

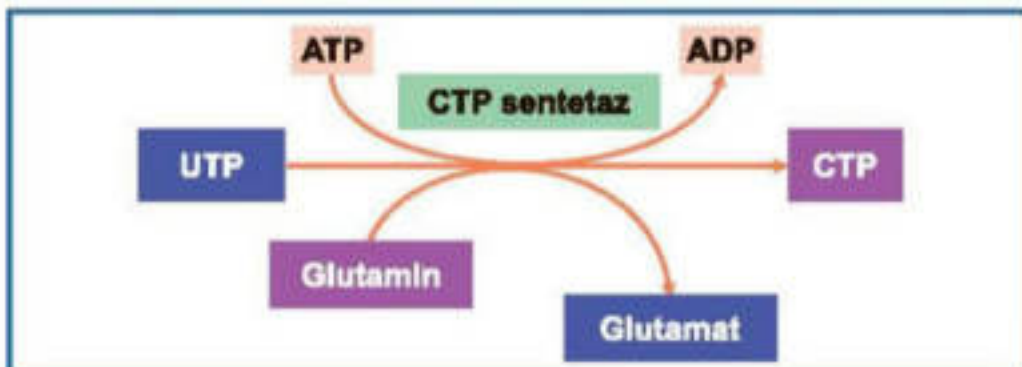
Temel Bilimler 32. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 106

Tablo 6-2. Orotik asidüri ve nedenleri

Hastalık	Metabolik Bozukluk
Tip-I Orotik asidüri	Orotat fosforibozil transferaz ve OMP dekarboksilaz eksikliği
Tip-II Orotik asidüri	OMP dekarboksilaz eksikliği
Orotik asidüri (Tip-II hiperamonyemiye sekonder)	Ornitin transkarbamoilaz eksikliği (üre döngüsü enzimlerinden)
Orotik asidüri (ilaç kullanımına sekonder)	OMP dekarboksilazın allopürinol ve 6-azalüridin gibi ilaçların metabolizması esnasında ortaya çıkan yan ürünler ile inhibisyonu
Reye sendromuna sekonder orotik asidüri	Mitokondriyal yetmezliğe sekonder

Sitidin Trifosfat Sentezi

- ✓ UTP'den CTP sentezlenirken, amino grubu vericisi olarak glutamin, enerji kaynağı olarak da ATP kullanılır.

FLASH BACK

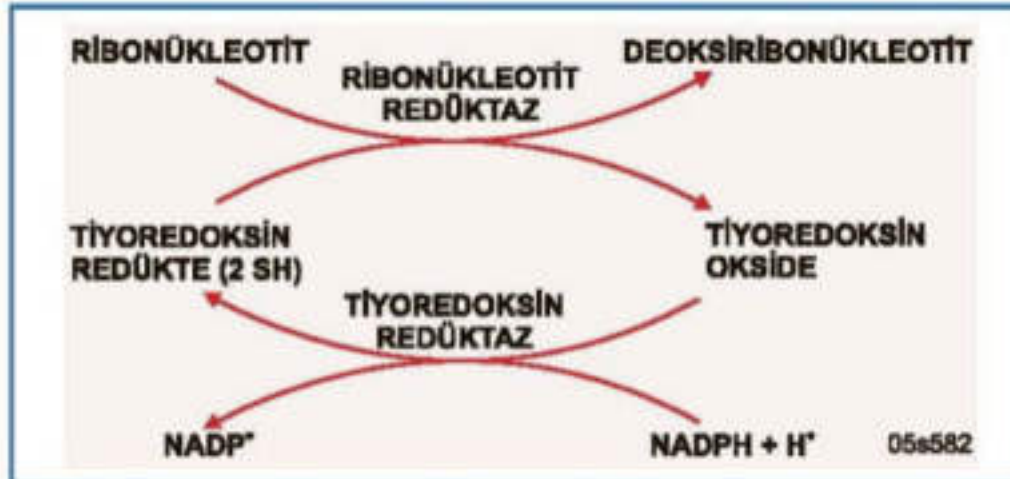
- Pürin nükleotid sentezinin kontrol basamakları:
  - ✓ PRPP sentetaz
  - ✓ Glutamin PRPP amidotransferaz
- Pirimidin nükleotid sentezinin kontrol basamakları
  - ✓ Karbomoil fosfat sentetaz II
  - ✓ Aspartat transkarbamoilaz

PİRİMİDİN NÜKLEOTİTLERİNİN YIKIMI

- İnsan hücrelerinde pürin halkası kırılmaz.
- Sitozin ve Urasil → beta-alanine dönüşür.
- Beta-alanin asetil-KoA üzerinden enerji metabolizmasına girer.
- Timin → beta aminoizobütirata yıkılır. Bu molekül de süksinil-KoA üzerinden metabolize olur.
- Bu katabolizma esnasında amonyak ve CO₂ de oluşur.

RİBONÜKLEOTİTLERİN

DEOKSİRİBONÜKLEOTİTLERE DÖNÜŞÜMÜ

- Ribonükleotid redüktaz; nükleozid difosfatları (ADP, GDP, CDP ve UDP) deoksi şekillerine; dADP, dGDP, dCDP ve dUDP indirger.
- Bunun için tioredoksin adı verilen indirgeyici bir ajan gereklidir.
- Tiorredoksinin işlev görebilmesi için, indirgenmiş şekline dönmesi gereklidir.
- Burada indirgeyici güç olarak NADPH+H⁺ kullanılır ve bu reaksiyonu tioredoksin redüktaz enzimi düzenler.
- Tiorredoksin redüktaz, glutatyon peroksidaz ve deiyodinaz enzimlerinin aktif merkezlerinde selenosistein yer alır.
- Adenozin deaminaz eksikliğinde, T-lenfositlerde dATP birikirken, pürin nükleozid fosforilaz eksikliğinde ise dGTP artışı olur.
- dATP ve dGTP, ribonükleotidleri deoksiribonükleotidlere çeviren ribonükleotid redüktazı inhibe eder.
- Hidroksiüre (hidroksikarbamid) ve gempitabin, ribonükleotid redüktaz'ı inhibe eden kemoterapötik ajanlardır.

İLGİLİ NOTLAR

Hiperamonyemi üzerinden kurgulanmış klinik ortante soruda anahtar kelime **orotik asidüridir**. Aslında sorunun amacı **hangi üre siklusu enzim eksikliğinde ortik asidüri gözleendiğinin bilinmesidir**. Bu sorunun cevabı notumuzdaki tabloda açıkça görülmektedir.

Holokarboksilaz sentetaz yetersizliği

- Bulguları ve tedavisi biyotinidaz eksikliği gibidir.

LİZİN-GLİSİN METABOLİZMA BOZUKLUKLARI

Glutarik Asidemi Tip I

- Hastalar ilk 2 yıl **asemptomatik** olabilir. **Makrosefali** vardır.
- Mental gelişim genelde normaldir.
- MR görüntülemeye **frontotemporal atrofi** ve **hidrosefali** vardır.
- Tedavide diyet ve **ribofilavin (B2)** kullanılır.

Lizinürik Protein İntoleransı

- Ornitin, lizin ve arjininin (OLA)** barsak ve böbrekte emilimini sağlayan transport sisteminin bozukluğudur.
- Özellikle **ek gıda** ve proteinle beslenme sonrası **hiperamonyemi atakları** başlar.
- Osteoporoz, kırılğan saçlar ve boy kısalığı diğer bulgularıdır.

Non-Ketotik Hiperglisinem

- Yenidoğan döneminde emmeme, letarji, hipotoni, miyoklonik **nöbetler** ve **hıçkırık** ile seyredir.
- Kanda ve BOS'ta **glisin** yüksektir.

HİSTİDİN VE ASPARTAT METABOLİZMA BOZUKLUKLARI

Histidin Dekarboksilaz Eksikliği

- Ailevi Tourette sendromuna yol açar.

Canavan Hastalığı

- 3-6 ay arası progresif **makrosefali**, hipotoni, gelişim basamaklarında gecikme ile başlar.
- İdrarda **N-asetil aspartat** saptanması tanı koydurucudur.

ÜRE SIKLUS DEFEKTLERİ VE HİPERAMONYEMİ

GENEL BİLGİLER

- Amaç:** Amonyacı üreye dönüştürüp vücuttan atmak
- Bu siklustaki enzim eksiklikleri:
  - Karbamoil fosfat sentetaz (CPS):** Otozomal resesif geçişlidir. Orotik asit **düşüktür**.
  - Ornitin transkarbamilaz (OTC):** **En sık** görülen formdur. **X'e bağlı** geçişlidir. Orotik asit **yüksektir**.
  - Argininosüksinat sentetaz:** Eksikliğinde sitrüllinemi tip I oluşur. **Neonatal kolestaz** vardır.
  - Argininosüksinat liyaz:** Eksikliğinde argininosüksinik asidemi oluşur. **Kuru ve kırılğan saçlara** (trikorheksis nodoza) neden olur.
  - Arginaz:** Eksikliğinde argininemi oluşur. İlerleyici **spastik dipleji** ve gelişim geriliği ile daha geç dönemde bulgu verir.
  - N-asetilglutamat (NAG) sentetaz**

Klinik

Temel Bilimler 32. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 145

Tanı

- Plazmada **amonyak düzeyi yüksektir**.
- Kan üre nitrojeni (BUN) ve **üre düşüktür**.
- Kan pH **normal ya da yüksek** olabilir.
- Arginaz eksikliği dışında hepsinde **arginin düşüktür**.

Tedavi

- Katabolizmanın azaltılması için IV %10 glukoz, protein kısıtlı diyet verilir.
- Amonyacı düşürmek için; **sodyum benzoat**, **sodyum fenilasetat**, fenil bütirat ve **arginin hidroklorür** (arginaz eksikliği dışındakilere) başlanır.
- Bu tedavilere rağmen amonyak düşürülemezse diyaliz yapılmalıdır.
- OTC eksikliği olan hastalara **sitrülin**, NAG sentaz eksikliği olanlara ise **karbamilglutamat** verilir.

Hiperamonyemi ile seyreden metabolik hastalıklar:

- ✓ Üre siklus defektleri
- ✓ Organik asidemiler
- ✓ Diğer (Lizinürik protein intoleransı, yenidoğanın geçici hiperamonyemisi, HHH sendromu, Karbonik anhidraz VA eksikliği)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 33

33. Karaciğerin okside etme kapasitesinin düşük olduğu amino asitler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Fenilalanin - Tirozin
- B) Alanin - Glisin
- C) Prolin - Treonin
- D) Lösin - Valin
- E) Aspartat - Glutamat

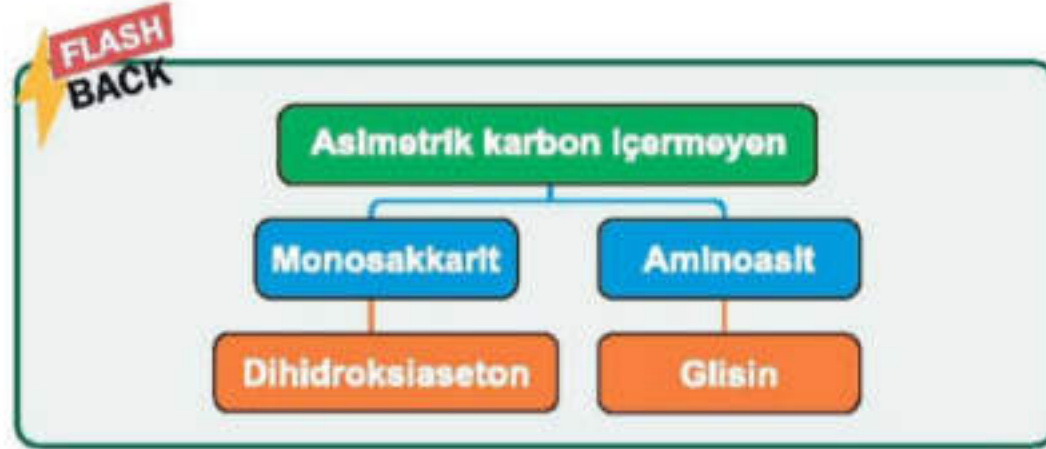
Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Dallı zincirli amino asitlerin karaciğerde metabolize edilemediği notumuzun bir çok yerinde; birinden kaçarsanız diğerinden yakalamanız için vurgulanmıştır.

Amino asitlerin amfoterik özellikleri:

- ✓ Amino asitler, **bazik** ve **asidik grupları** birlikte içerdiklerinden dolayı **amfoterik** moleküllerdir.
- ✓ Monoamino-monokarboksilik asit içeren amino asitler sulu çözeltilerde **dipolar (zwitterion)** olarak bulunurlar.
- ✓ **Histidin imidazol** halkası içeren, **bazik** bir amino asittir.
- ✓ **Fizyolojik pH'ya yakın bölgelerde tamponlama kapasitesi en fazla olan amino asittir.**

- ✓ **Asitlerin** relatif asit **güçleri**, onların asit **ayırma sabiti (Ka)** veya **ayırma sabitinin negatif logaritması (pKa)** ile belirtilir ($pKa = -\log Ka$).
- ✓ **Ka değeri yüksek veya pKa değeri düşük asitler kuvvetli asitlerdir.**
- ✓ **İzoelektrik pH (pI)** değerinde **bir amino asit net yük taşımaz**. Amino asitin bu formuna **zwitterion (amfolit)** form denir.
- ✓ **İzoelektrik pH**, izoelektrik noktaların **her iki tarafındaki pKa değerlerinin arasındaki ortalama pH değeridir.**
- ✓ Alaninin pI değeri: $pK1 (R-COOH) = 2.35$ ve $pK2 (R-NH_3^+) = 9.69$ bu durumda alaninin $pI = (pK1 + pK2) : 2 = (2.35 + 9.69) : 2 = 6.02$
- ✓ **Asidik amino asitlerin pI** değerini hesaplamak için **karboksil gruplarının pKa değeri toplanıp ikiye bölünür.**
- ✓ **Bazik amino asitlerin ise amino gruplarının pKa değerleri toplanıp ikiye bölünür.**

Tablo 5-1. Memeli hücre DNA'sında kodlanan amino asitler ve başlıca özellikleri

Amino Asit	Özellikleri
ALİFATİK (Nonpolar-Hidrofobik)	
Gly	Gly Alifatik yan zincirli amino asitler H-CH-COO' NH ₃ ⁺
Ala	Ala CH ₃ -CH-COO' NH ₃ ⁺
Val	Val H ₃ C-CH-CH ₃ -COO' NH ₃ ⁺
Ile	Ile H ₃ C-CH-CH ₂ -CH ₃ -COO' NH ₃ ⁺
Leu	Leu H ₃ C-CH ₂ -CH ₂ -CH ₃ -COO' NH ₃ ⁺
Phe	Phe H ₃ C-CH ₂ -CH ₂ -CH ₂ -COO' NH ₃ ⁺

Tablo 5-1. Memeli hücre DNA'sında kodlanan amino asitler ve başlıca özellikleri (devamı)

Amino Asit	Özellikleri
Glis	✓ Asimetrik karbon atomu taşımaz, optik rotasyonu yoktur. ✓ En küçük amino asittir. ✓ Kollajen yapısındaki her üç amino asitten biridir. ✓ Protein zincirlerin kıvrılmasına yol açar. ✓ Kreatin fosfat sentezine katılır. ✓ Glutatyonun yapısına katılır (Glutamat - Sistein - Glisin). ✓ Safra asitlerinin konjugasyonunda rol oynar. ✓ İnsanda porfirin sentezine katılan tek amino asittir. ✓ Pürin halka yapısının karbon ve azot kaynağıdır. ✓ Glisin dekarboksilazın katalizinde oksidatif

Temel Bilimler 33. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 063

Valin	✓ Dallı zincirli amino asitlerdir. Karaciğerde yıkılmazlar.
Lösin	✓ Valin ; - Süksinil-KoA'ya yıkılan amino asitlerdendir (Val-Treonin).
İzolösin	✓ Lösin, saf ketojeniktir. ✓ İzolösin; - İki asimetrik karbon atomu vardır. - Ketojenik ve glukojenik bir amino asittir (Fenilalanin, İzolösin, Tirozin, Triptofan). - Karbon iskeleti süksinil-KoA ve asetil-KoA üzerinden TCA döngüsüne girer.

DİKARBOKSİLLİ (Polar-Hidrofilik)

Yan zincirlerdeki asidik gruplar veya amfoterik gruplar			
Aspartik asit: Asp	Asp -OOC-CH ₂ -CH-COO' NH ₃ ⁺	2.0	9.9
Asparagin: Asn	Asn H ₂ N-C-CH ₂ -CH-COO' O NH ₃ ⁺	2.1	8.8
Glutamik asit: Glu	Glu -OOC-CH ₂ -CH ₂ -CH-COO' NH ₃ ⁺	2.1	9.5
Glutamin: Gln	Gln H ₂ N-C-CH ₂ -CH ₂ -CH-COO' O NH ₃ ⁺	2.2	9.1

Glutamat	✓ Asidiktirler. ✓ Fizyolojik pH'da net yükleri negatiftir. ✓ Glutamat; - Keto asidi α-ketoglutarattır. - Glutatyonun yapısına katılır (Glutamat - Sistein - Glisin). - Glutamat dehidrojenazın kataliziyle oksidatif deaminasyona uğrar.
Aspartat	✓ Aspartat; - Keto asidi oksaloasetattır. - Üre döngüsüne azot verir, karbon iskeleti fumarat olarak açığa çıkar. - Pürin ve pirimidin sentezinde azot kaynağıdır.
Glutamin	✓ Amid grubu içerirler. ✓ Glutamin; - Kanda ve beyinde konsantrasyonu en yüksek olan amino asittir. - Pürin ve pirimidin sentezinde azot kaynağıdır.
Asparajin	✓ Asparajin; - N-glikozit bağ yapısına katılır.

Keratinler

- **Saç, tırnak ve memelilerin dış epidermal tabakasında** bulur.
- α -Keratin **kovalent disülfid çapraz bağları** sağlayan ve böylece çözülme-yen lifler oluşturan **sisteinden zengindir**.
- Saçın α -keratini hemen hemen tamamen α -helikslardan oluşan proteinlere örnektir.

Kasların başlıca enerji kaynakları

- ✓ Hızlı kas kasılması sırasında ilk başvurulacak depo enerji kaynağı **kreatin fosfattır**.
- ✓ 100 m koşan sprinterde ilk 4-5 saniye için gerekli enerjiyi **kreatin fosfattan** sağlar.
- ✓ Geri kalan enerji, **kas glikojenini** hızla tüketilerek açığa çıkan **glukozun anaerobik glikolizle laktat dönüşümünden** elde edilir.

Temel Bilimler 33. soru

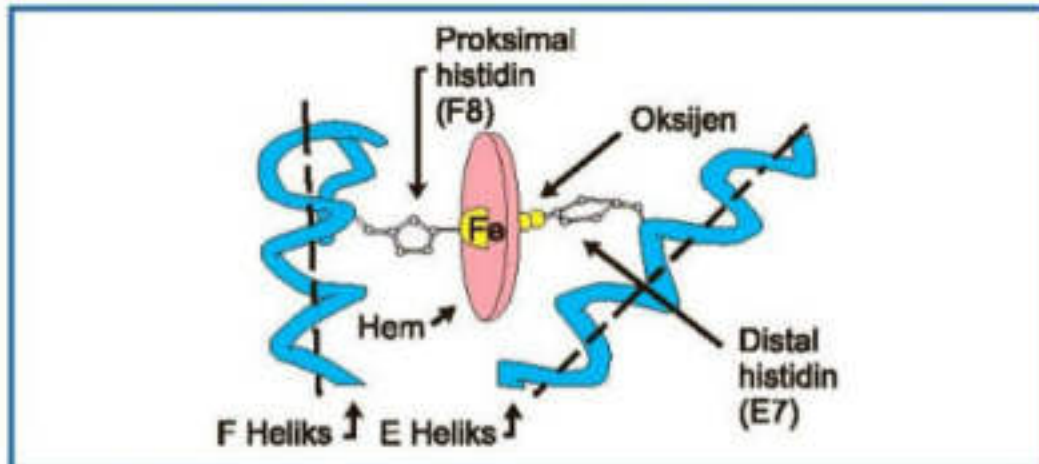
Biyokimya Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 070

- ✓ Uzun süreli açlıkta **dallı zincirli amino asitler** kaslarda yıkılmaktadır.
- ✓ **Dallı zincirli amino asitler karaciğerde metabolize edilemezler.**
- ✓ Kalp kası **primer enerji kaynağı** olarak glukoz yerine **yağ asitlerini** kullanan tek organdır.
- ✓ Anoksi, hipoksi gibi durumlarda glukoz ve endojen glikojeni kullanır.
- ✓ Kalp kası ayrıca laktatı ve uzamış açlıkta keton cisimlerini de enerji kaynağı olarak kullanır.

TAŞIYICI PROTEİNLER

Miyoglobin

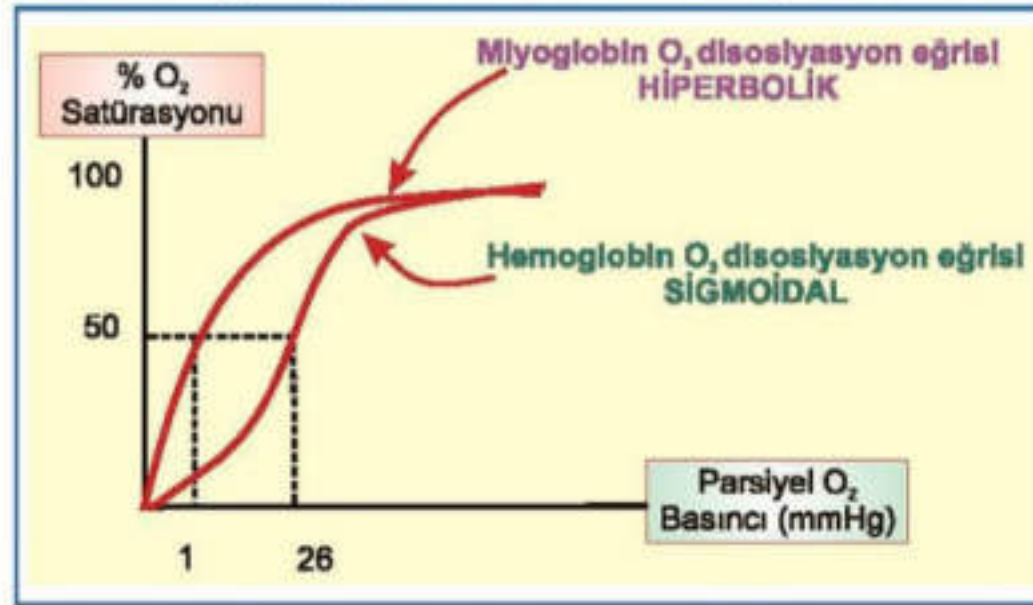
- ✓ α -Heliks yapısında **tek polipeptid** zinciri içerir.
- ✓ **İskelet ve kalp kasında** bulunur.
- ✓ Düşük O_2 basıncında **oksijene ilgisi yüksektir**.
- ✓ Miyoglobinin **oksijeni depolar**.
- ✓ Miyoglobinin **oksijen dissosiyasyon eğrisi hiperboliktir**.

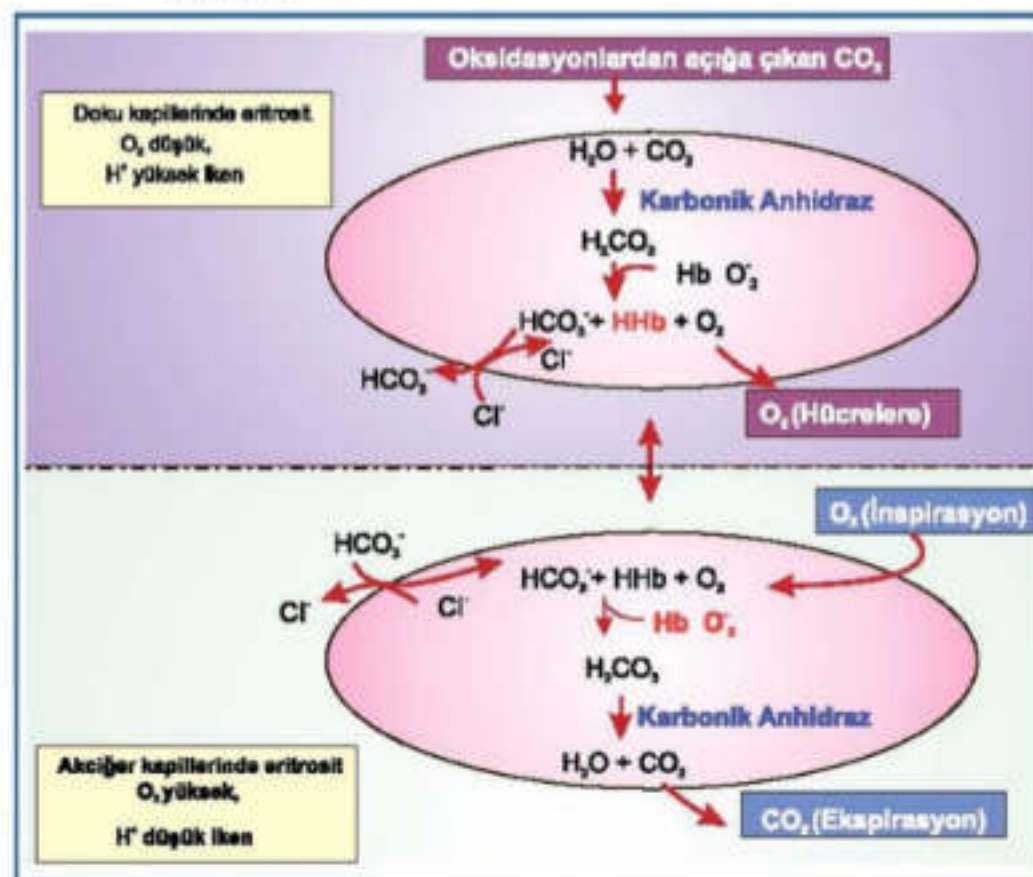
- ✓ **Hem** ve **proteinden** oluşur.
- ✓ **Hem= protoporfirin IX halkası + Fe^{2+}**
- ✓ Hem molekülü iki tane histidin ile bağlantılıdır.
- ✓ Birisi **proksimal histidin** direkt olarak **hem demirine bağlanır**.
- ✓ İkinci de **distal histidin** **oksijenin iki değerli demire bağlanmasını** stabilize etmeye yarar.
- ✓ Bir oksijen taşıyıcı.
- ✓ **Bohr etkisi göstermez.**
- ✓ **Kooperativite göstermez.**
- ✓ **2,3-bisfosfoglisarat ile bağlanmaz.**

Hemoglobin (Hb)

- ✓ Hb yapısında **hem + globin** bulunur.
- ✓ **Hem** → protoporfirin IX ve **ferro (Fe^{2+})** oluşur.
- ✓ **Oksijen** → **distal histidin** ile **demir** arasına bağlanır.
- ✓ **Hb** → **dört adet oksijen** taşıyıcı.
- ✓ **Hb oksijen dissosiyasyon eğrisi sigmoidaldır.**
- ✓ **Oksijen bağlanması ve bırakması kooperatiftir.**

- ✓ Grafik Hb ve myoglobinin parsiyel oksijen basıncına karşı çizilmiş oksijen satürasyon eğrisini gösterir.
- ✓ Hb'nin O_2 dissosiyasyon eğrisi **sigmoidaldır**.
- ✓ **Myoglobinin O_2 dissosiyasyon eğrisi hiperboliktir.**
- ✓ **Myoglobin oksijene karşı ilgisi/afinitesi Hb'den fazladır.**

- ✓ Periferik dokularda yakıt maddelerinin oksidasyonu sonucu açığa çıkan su ve karbondioksit eritrositlerin içerisinde birleşir.
- ✓ Su ve **karbondioksit** kofaktörü **çinko** olan **karbonik anhidraz** ile **karbonik asite** dönüşür.
- ✓ Karbonik asit kendiliğinden disosiyat olur **protonuna** ve konjuge bazı olan **bikarbonat iyonları** ayrışır.
- ✓ Ortamda artan **proton iyonları Hb ile birleşir**. Bu esnada **Hb üzerindeki oksijeni dokuya bırakır**.
- ✓ Bikarbonat iyonları da eritrosit membranında bulunan **band 3 proteini** aracılığıyla plazmaya verilirken klor da eritrositin içerisine girer. Bu olaya **klor kayması (klor şifti)** denir.
- ✓ Akciğerlerde ise band 3 proteini aracılığıyla bikarbonat eritrositin içerisine girerken klor da plazmaya çıkar.
- ✓ **Bikarbonat** hemoglobinden serbestleşen **protonlar** ile birleşir ve kendiliğinden **karbonik asit** olur.
- ✓ **Akciğerlerde karbonik asit karbonik anhidraz** aracılığıyla su ve **karbondioksit** dönüşür.
- ✓ Karbondioksit de solunum havasıyla atılır.
- ✓ **Karbondioksitin** büyük bir kısmı **bikarbonat ile taşınır**.

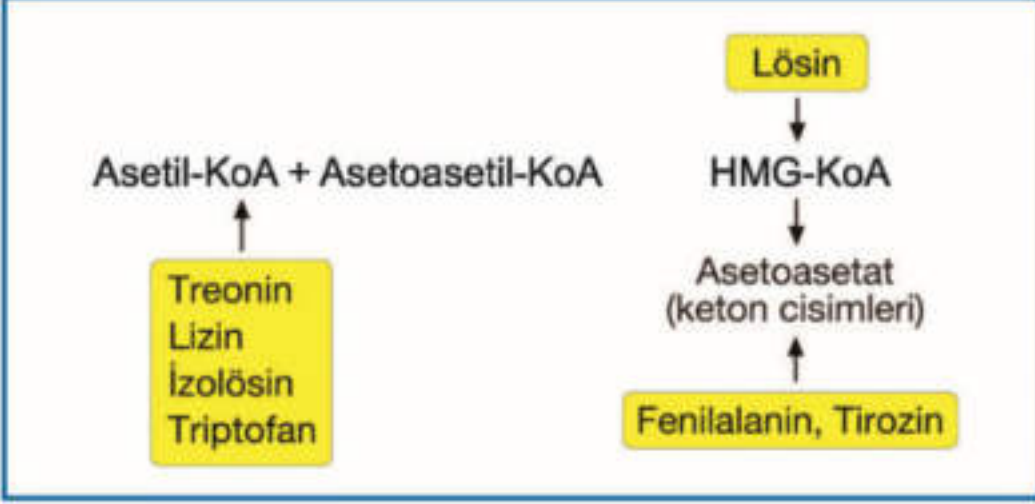
Dallı zincirli amino asitlerin karaciğerde metabolize edilemediği notumuzun bir çok yerinde; birinden kaçırırsanız diğerinden yakalamanız için vurgulanmıştır.

- Üronik asit birkaç basamak sonra **N-formimino glutamata (FIGLU)** kadar gelir.
- FIGLU, formimino grubunu **folik asite** aktarıp **glutamata** döner.
- Glutamat da **alfa-ketoglutarat** üzerinden TCA'ya girer.

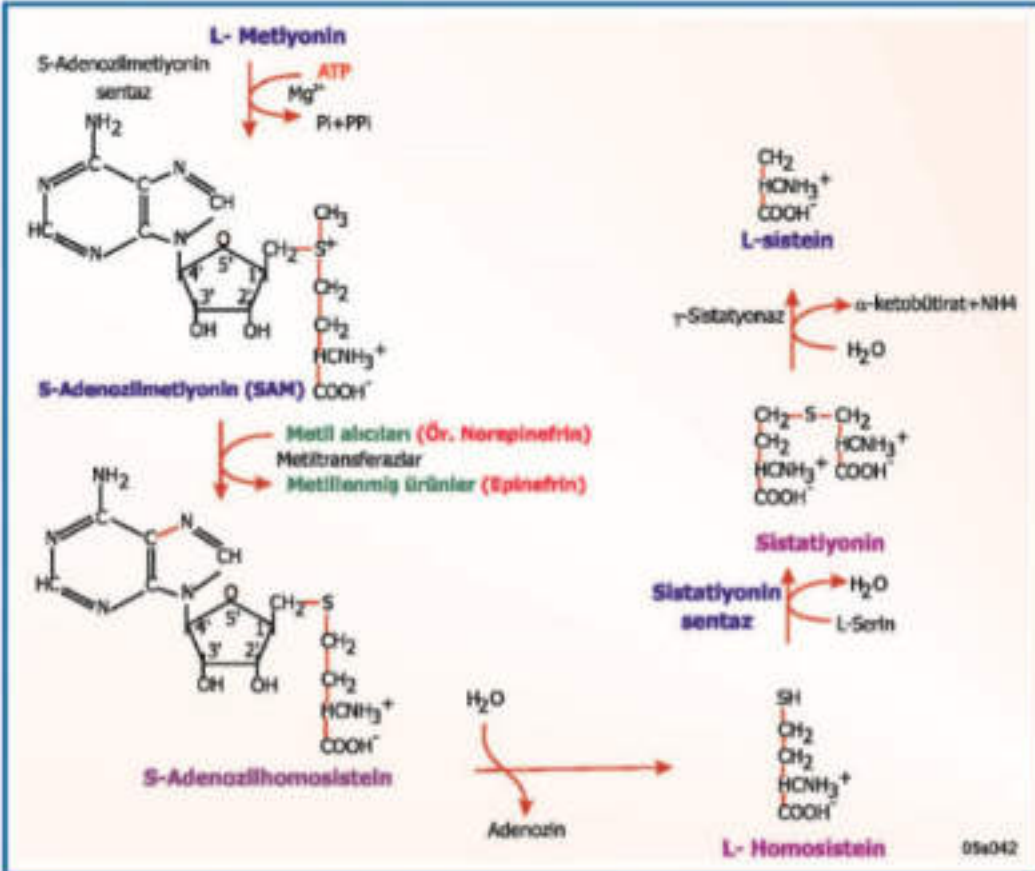
Asetil-KoA veya Asetoasetil-KoA Oluşturan Amino Asitler

- ✓ **Fenilalanin** ve **tirozin** katabolizmaları sırasında hem **asetoasetat** hem de **fumarat** açığa çıkar. Hem **glukojenik** hem de **ketojenik**tirler.
- ✓ **Lösin**, **saf ketojeniktir** ve katabolizması sonucu **asetil-KoA** ve **asetoasetat** oluşur.
- ✓ **İzolösin**, metabolizması sonucu hem **asetil-KoA** hem de **propiyonil-KoA** açığa çıkar. Dolayısıyla hem **glukojenik** hem de **ketojeniktir**.
- ✓ **Lizin** katabolizması sırasında sadece **asetoasetil-KoA** açığa çıktığı için **saf ketojeniktir**. Transaminasyona uğramaz.
- ✓ **Triptofan**, **asetoasetil-KoA**'ya çevrilir.

Süksinil-KoA Oluşturan Amino Asitler

- ✓ **Valin**, **izolösin**, **metiyonin** ve **treonin** yıkımı **süksinil-KoA** oluşmasına neden olur.

Şekil 5-6. Metiyonin metabolizması

- ✓ **Metiyonin** ATP'den **adenozin** (adenin+riboz) alarak **aktif metil grubu vericisi S-adenozil metiyonine** (SAM) dönüşür.
- ✓ SAM oluşumu ATP'nin üç fosfat bağının hidrolizi ile gerçekleşir.

✓ **SAM fosfor içermemesine** rağmen **yüksek enerjili bir bileşiktir**.

- ✓ **SAM** çeşitli metillenme reaksiyonlarında kullanıldıktan sonra **S-adenozilhomosisteine (SAH)** dönüşür.
- ✓ Örn. **norepinefrinin epinefrine** dönüşümü esnasında SAM kullanılır ve SAH açığa çıkar.
- ✓ Daha sonra **SAH**, **homosistein** ve **adenozine hidroliz** olur.
- ✓ Homosisteinin iki kaderi vardır. Eğer metiyonin eksikliği varsa, homosistein tekrar metillenerek **metiyonine** dönüşür. Metiyonin depoları yeterli ise o durumda **sistein** sentezine kayar.
- ✓ **Sistationin sentaz** kataliziyle homosistein, **serinle** birleşerek **sistatyonin** oluşturur. **PLP** kullanılır.
- ✓ Sistatyonin ise **sistationaz** aracılığıyla α -ketobütirat ve sisteine hidroliz edilir. Koenzim olarak **PLP** kullanılır.
- ✓ α -ketobütirat dekarboksilasyonla **propiyonil-KoA**'ya çevrilir.

- ✓ **Sistein**, **esansiyel bir amino asit olan metiyonin** varlığında, **esansiyel değildir**.
- ✓ **Sistein** sentezinde kullanılan amino asitler **serin** ve **metiyonindir**.

- ✓ **Valin** ve **izolösin** dallı zincirli amino asitlerdir ve **süksinil-KoA**'yı oluştururlar.
- ✓ **Treonin**, **dehidrate** olarak α -ketobütirata dönüşür ve daha sonra **süksinil-KoA'nın** prekürsörü olan **propiyonil-KoA**'yı oluşturur (Not: Treonin **pirüvata** da çevrilebilir).

Temel Bilimler 33. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 081

Dallı Zincirli Amino Asitlerin Katabolizması

- **Valin**, **lösin** ve **izolösin** dallı zincirli amino asitler olup, **esansiyeldir**.
- Bunlar, **karaciğer yerine periferik dokular** (özellikle **kas dokusu**) tarafından metabolize edilirler.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 34

34. Aşağıdakilerden hangisi sırasıyla solunumsal asidoz ve solunumsal alkalozu neden olur?

- A) Aşırı CO₂ retansiyonu ve hiperventilasyon
- B) Aşırı hidrojen iyonu retansiyonu ve hipoventilasyon
- C) Aşırı organik asit üretimi ve aşırı organik asit kaybı
- D) Aşırı organik asit üretimi ve hiperventilasyon
- E) Aşırı hidrojen iyonu üretimi ve hipoventilasyon

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Örnek

- ✓ HCO₃ 16 mEq/L olan metabolik asidozlu hastada pCO₂ düzeyi:
  - 30-34 mmHg → Kompanse metabolik asidoz
  - < 30 mmHg → Metabolik asidoz + Respiratuvar alkaloz
  - > 34 mmHg → Metabolik asidoz + Respiratuvar asidoz

Anyon gap (anyon açığı)

- ✓ Anyon gap, ölçülmeyen anyonlar (ÖA) ile ölçülmeyen katyonlar (ÖK) arasındaki farkı yansıtır.
- ✓ Anyon gap = Na – (Cl + HCO₃) formülü ile hesaplanır.
- ✓ Normal anyon gap 10-12 mEq/L'dir.

Katyonlar = Anyonlar

$$Na + ÖK = Cl + HCO_3 + ÖA$$

$$Na - (Cl + HCO_3) = ÖA - ÖK \rightarrow \text{Anyon gap}$$

Düşük anyon gap nedenleri:

- ✓ ÖA'da azalma
  - Hipoalbuminemi (albuminde her 1 gr/dL azalma, anyon açığını 2.5 mEq/L azaltır.)
- ✓ ÖK'da artma
  - Hiperkalsemi, hipermagnezemi, lityum intoksikasyonu hipergamaglobulinemi vb)

Artmış anyon açıklığı (> 12 mEq/L) metabolik asidoz nedenleri

- ✓ Ketoasidozlar (diyabetik, açlık ve alkolik)
- ✓ Üremik asidozlar (ABH, KBH)
- ✓ Laktik asidozlar
  - Anyon açığı artmış metabolik asidozun en sık sebebidir. En sık doku perfüzyon bozukluğuna bağlıdır (L-laktat).
  - D-laktik asidoz;
    - Jejunoileal bypass, kısa barsak sendromu ya da intestinal obstrüksiyonda aşırı çoğalan bağırsak bakterileri tarafından D-laktat sentezlenmesi sonucu gelişir.
    - Karbonhidratlı yemek sonrası nörolojik bozukluklar ve artmış anyon açıklığı metabolik asidoz görülür.
    - Laktat düzeyi normal saptanır çünkü, rutin bakılan laktat L-Laktattır. D-Laktat rutin olarak ölçülmez (özel olarak istenmelidir)
- ✓ İntoksikasyonlar
  - Salisilat intoksikasyonu (metabolik asidoz + respiratuvar alkaloz)
  - Metanol intoksikasyonu (sahte rakı)
    - Optik papillit ve körlüğe yol açabilir.
    - Tedavide alkol dehidrogenaz inhibitörü olan fomepizol ilk tercihtir (etanol de kullanılabilir)
  - Etilen glikol intoksikasyonu (antifiriz)
    - Okzalit kristalleri, renal tübüler obstrüksiyon yapabilir ve idrar okzalit kristalleri izlenir
  - Propilen glikol intoksikasyonu (IV diazepam vb gibi ilaçların taşıyıcı maddesi)
  - Piroglutamik asit intoksikasyonu (Asetaminofen kullanımı)

Normal anyon açıklığı (10-12 mEq/L) metabolik asidoz nedenleri

- ✓ Bu hastalarda HCO₃ kaybı, Cl kazancı ile dengelenir. Bu nedenle **hiperkloremik asidoz** olarak da adlandırılır.
  - Gastrointestinal HCO₃ kaybı (alt GIS kayıpları)
  - Renal HCO₃ kaybı (RTA tip 1, tip 2, tip 4)

Metabolik asidozun kliniği

- ✓ Solunum sistemi: Kusmaull solunumu (derin ve takipneik solunum) görülür.
- ✓ Kardiyovasküler sistem: Periferik vazodilatasyon ve hipotansiyon (vazopressörlere cevapsız) gelişebilir.
- ✓ Santral sinir sistemi: Konfüzyon, stupor, koma

Metabolik asidozun tedavisi

- ✓ Altta yatan nedenin tedavisi yapılır
- ✓ Bikarbonat replasmanı: Eğer pH < 7.0 ise verilir.
  - Gereksiz verilen bikarbonat paradoksik olarak asidozu derinleştirir, kalp fonksiyonlarında bozulma ve beyin ödeme neden olabilir.

Metabolik Alkaloz

Genel bilgiler

- ✓ Temel problem HCO₃ düzeyinde artmadır. Bunun sonucunda pH yükselir. pH'daki sert yükselişi engellemek için akciğerler CO₂'yi artırır (hipoventilasyon).

Etiyoloji

Metabolik alkaloz tipleri

Klor içeren sıvı kaybı	ENaC ile sodyum tutulumu
• Kusma • Bartter-Gitelman sendromu • Furosemid-tiazid kullanımı	• Renal arter darlığı • Primer hiperaldosteronizm • Liddle sendromu
Kan basıncı düşük/normal	Kan basıncı yüksek
Tedavi: Serum fizyolojik (SF)	Tedavi: ENaC veya aldosteron inhibitörü
Klora (SF) yanıt var	Klora (SF) yanıt yok

Temel Bilimler 34. soru

Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 042

Respiratuvar Asidoz

Genel bilgiler

- ✓ Temel problem pCO₂ düzeyinde artmadır. Bunun sonucunda pH düşer. pH'daki sert düşüşü engellemek için böbrekler HCO₃'ı artırır.

Etiyoloji (hipoventilasyon yapan durumlar)

- ✓ Santral sinir sistemi depresyonu (Narkotikler, anestezikler, serebrovasküler olaylar vb)
- ✓ Hava yolları ve akciğer parenkimini etkileyen hastalıklar (Astm, KOAH, pnömoni vb)
- ✓ Göğüs duvarı ve solunum kaslarını etkileyen hastalıklar (Musküler distrofiler, myastenia gravis, obezite vb)

İLGİLİ NOTLAR

Respiratuvar Alkaloz

Genel bilgiler

- ✓ Temel problem **pCO₂ düzeyinde azalmasıdır**. Bunun sonucunda **pH yükselir**. pH'daki sert yükselişi engellemek için **böbrekler HCO₃'ı azaltır**.

Etiyoloji (hiperventilasyon yapan durumlar)

- ✓ Santral: Anksiyete (en sık sebep), psikoz, ağrı vb.
- ✓ İlaçlar
  - Salisilat intoksikasyonu (medüller kemoreseptörler direkt olarak aktive edilir).
  - Metilsantinler (teofilin ve aminofilin)
- ✓ Hipoksemiye sekonder takipne: Pulmoner emboli, pnömoni, yüksek rakım vb.
- ✓ Gebelik (progesterona bağlı)

Temel Bilimler 34. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 043

BÖBREK FONKSİYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İdrar Analizi ve Bulguları

Hematüri

- ✓ Ayıncı tanıda en yararlı tetkik, **idrar mikroskopisidir**:
  - **İzomorfik** (normal şekilli) eritrosit → Üriner sistem patolojileri
  - **Dismorfik** eritrosit ve eritrosit silendileri → Glomerulonefrit
- ✓ Toplumda genel olarak hematürinin en sık nedeni **üriner enfeksiyonlardır**.
- ✓ Üriner kaynaklı olduğu düşünülen hematüride en önemli tetkik **bilgisayarlı tomografi**dir.
- ✓ Hematüride bazı ipuçları
  - Renal kolik + hematüri: Böbrek taşı
  - Lomber kitle + hematüri: RCC
  - Ağrısız pıhtılı hematüri: Mesane kanseri
  - Aile öyküsü + hematüri: ODPKBH, Alport sendromu vb

Lökositüri (Piyüri)

- ✓ Toplumda genel olarak piyürinin en sık nedeni **üriner enfeksiyonlardır**.
- ✓ Steril piyüri:
  - İdrar kültürü **negatif** olan hastada **idrarda lökosit** olmasıdır.
  - Önemli nedenleri:
    - Tüberküloz enfeksiyonu, Klamidya enfeksiyonu
    - İnterstiyel nefrit, Renal transplant rejeksiyonu vb

İdrar silendileri

- ✓ **Hiyalen silendir**: Normal idrar, Dehidratasyon
- ✓ **Granüler silendir**: Akut tübüler nekroz
- ✓ **Çamursu kahverengi silendir**: Akut tübüler nekroz
- ✓ **Lökosit silendiri**: Akut interstiyel nefrit, Piyelonefrit
- ✓ **Eritrosit silendiri**: Nefritik sendrom
- ✓ **Yağ silendiri**: Nefrotik sendrom

Proteinüri

- ✓ Normalde 24 saatlik idrarda total protein düzeyi **< 150 mg**, albümin düzeyi **< 30 mg** olmalıdır.
  - Sağlıklı kişilerde idrarla en fazla atılan protein **Tamm-Horsfall proteinidir**.
- ✓ İdrar dipstick testinin saptayabildiği proteinüri düzeyleri;
  - Total protein **> 500 mg/gün**
  - Albümin **> 300 mg/gün**
- ✓ **Mikroalbuminüri**: 30 - 300 mg/gün albüminüri
- ✓ **Makroalbuminüri**: > 300 mg/gün albüminüri
- ✓ **Nefrotik düzeyde proteinüri**: > 3.5 gram/gün proteinüri

Proteinüri saptanmasında altın standart yöntem **24 saatlik idrarda protein analizidir**. (Spot idrar protein/kreatinin ya da albümin/kreatinin oranı da kullanılabilir)

Ortostatik (postüral) proteinüri

- ✓ Genellikle **genç erişkinlerde** görülür
- ✓ Genellikle **< 1 gr/gün** proteinüri
- ✓ HT, kreatinin yüksekliği, hematüri vb **eşlik etmez**
- ✓ İyi prognozlu → Biyopsi yapmaya gerek yok
- ✓ Tanı için **12 saatlik (bölünmüş) idrar** toplanır
  - Sabahki ilk idrarda → Protein yok
  - Gün içindeki idrarda → Protein var

Fonksiyonel proteinüri

- ✓ Ateş, epilepsi, egzersiz vb durumlarda gelişir
- ✓ Etken ortadan kalkınca düzelir

Glomerüler proteinüri

- ✓ Glomerulonefritlerde izlenir
- ✓ En yüksek düzeye çıkabilen proteinüridir.

Tübüler proteinüri

- ✓ **Nedeni**: Proksimal tübül bozukluğu
- ✓ **Patogenez**: Filtre olabilen (düşük molekül ağırlıklı) proteinler geri emilemez
- ✓ **Proteinüri miktarı**: < 2 g/gün
- ✓ **İdrarda görülen proteinler**: Beta 2 mikroglobulin vb.

Taşma (overflow) proteinürisi

- ✓ Multipl myelom gibi plazma hücre diskrazilerinde üretilen immünglobülin hafif zincirleri glomerüllerden geçebilir, aşırı miktarda olduğu için tübüllerden geri emilemez (idrara taşar) → Bence-Jones proteinürisi
- ✓ Nefrotik sendrom gelişmeden **nefrotik düzeyde (> 3.5 gr/gün) proteinüri** görülebilir, **dipstick testi** bunu tespit edemez → Mutlaka 24 saatlik idrar toplanmalıdır.

İdrar dansitesi

- ✓ Normalde **1.003-1.035** arasındadır.
  - Düşük ise → Diabetes insipidus, primer polidipsi
  - Yüksek ise → İdrarda ozmotik madde (glukozüri, mannitol), ağır dehidratasyon

İzostenürik idrar

- ✓ Dehidratasyon veya çok su içmeye rağmen idrar dansitesinin sürekli **1.010-1.015** civarında sabit olmasıdır
- ✓ İdrarı konsantre etme yetersizliğini gösterir.
- ✓ **KBH ve renal parenkimal hastalıklarda** görülür.

✓ Organik asitlerin artışı anyon açığı yüksek metabolik asidoz ile ilişkilidir.

K: Ketoasidoz

U: Üremi

S: Salisilat zehirlenmesi

M: Metanol

A: Alkol (Etilen glikol alımı)

L: Laktik asidoz

Anyon açığı yüksek (organik asidoz kökenli) metabolik asidoz nedenleri

"KUSMAL"

Asidozun Fizyolojik Etkileri

- Asidoz miyokardın kasılma gücünü baskılar.
- Aritmi eğilimini artırır.
- Periferik vasküler direnci düşürür.
- Merkezi sinir sistemini baskılar.
- Yorgunluk, güçsüzlük, stupor ve komaya neden olabilir.
- Serum potasyum ve iyonize kalsiyum düzeylerinde artmaya sebep olabilir.

Tedavi

- Asidozda tedavide neden ortadan kaldırılmalıdır (altta yatan şok vb.)
- Asidozun nedeni ortadan kaldırılamıyor veya kaldırıldığı halde pH düşmeye devam ediyorsa tamponlama önerilir.
- Metabolik asidozda aşırı tamponlama yapılması hücre içi asidozu arttırabilir (**paradoksal intraselüler asidoz**).

METABOLİK ALKALOZ

- **HCO₃** artışına ve **H iyon kaybına** bağlı gelişir.
- Genellikle hipokalemi ile seyredir.
- **En tipik örneği şiddetli kusma** (mide sıvısından H ve K kaybı) ile seyreden pilor stenozudur.
- Solunumun yavaşlaması ile kompanse edilmeye çalışılır.

Tedavi

Temel Bilimler 34. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 006

RESPIRATUVAR ASIDOZ

- Vücutta **karbondioksit birikmesine** bağlı gelişir.
- Solunumu bozan her şey respiratuar asidoz nedenidir. Neden **alveoler hipoventilasyondur**.
- Kompanzasyon primer olarak **böbrekler** aracılığı ile olur. Bu nedenle **yavaştır**.

Etiyoloji

Respiratuar asidoz nedenleri

- ✓ Narkotikler
- ✓ Santral sinir sistemi hasarı
- ✓ Ciddi düzeyde pulmoner patolojiler (Sekresyonlar, atelektazi, mukus tıkaçları, pnömoni, plevral effüzyon)
- ✓ Üst abdominal / torasik cerrahi veya yaralanmalar
- ✓ Diyafram hareketlerinde kısıtlılık (distansiyon, asit, abdominal kompartman sendromu)

FLASH
BACK

Pulmoner emboli

- ✓ Hiperventilasyon ve hipokarbi sebebiyle respiratuar alkaloz nedenidir.

Tedavi

- Nedenin ortadan kaldırılması ve yeterli ventilasyonun sağlanmasıdır.

Temel Bilimler 34. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 006

RESPIRATUVAR ALKALOZ

- Alveolar ventilasyonun artmasına bağlı pCO₂'nin azalmasıyla ortaya çıkar.
- Genellikle **akut** gelişir.

Etiyoloji

Respiratuar alkaloz nedenleri

- ✓ Ağrı
- ✓ Anksiyete
- ✓ Nörolojik bozukluklar; merkezi sinir sistemi hasarı
- ✓ Solunum desteği
- ✓ İlaçlar; salisilat (Aynı zamanda metabolik asidoz)
- ✓ Ateş
- ✓ Gram negatif bakteriyemi
- ✓ Tirotoksikoz
- ✓ Hipoksemi; pulmoner emboli
- ✓ Sepsis ve salisilat zehirlenmesinde anyon açığı artmış metabolik asidoz ve hiperventilasyon sonucu respiratuar alkaloz görülür

Tedavi

- Tedavi altta yatan nedenin ortadan kaldırılmasıdır. Kontrollü ventilasyon da gerekebilir.

BESLENME

Perioperatif nutrisyonel destek endikasyonları

- ✓ Kötü nutrisyonel durum, kronik hastalık
- ✓ Anlamlı kilo kaybı (6 ayda >%10; 1 ayda >%5)
- ✓ Ameliyatta beklenen kan kaybı >500 mL
- ✓ Vücut ağırlığı ideal ağırlıktan %20 daha düşük
- ✓ Vücut kütle endeksi <18.5 kg/m²
- ✓ Albümin <3 gr/dL
- ✓ Transferrin <200 mg/dL
- ✓ Perioperatif 7-10 gün beslenemeyeceğinin tahmin edilmesi
- ✓ Katabolik hastalar (yanık, sepsis, pankreatit)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 35

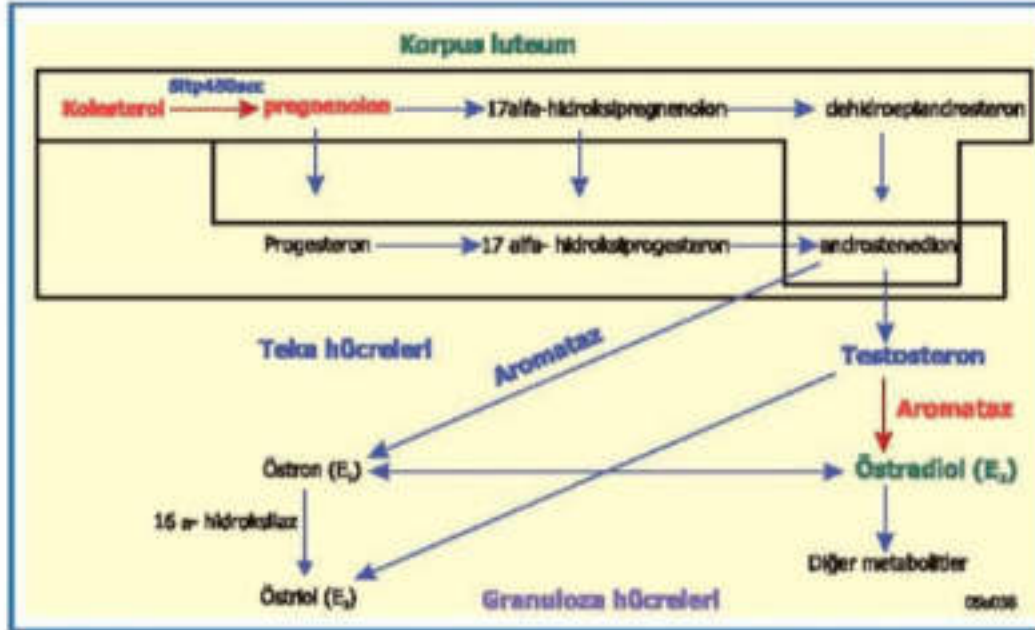
35. Açlık durumunda karaciğerde aşağıdaki enzimlerden hangisinin aktivitesi anlamlı olarak artar?

- A) Glukokinaz
- B) 3-hidroksi-3-metilglutaril-KoA redüktaz
- C) Asetil-KoA karboksilaz
- D) Pirüvat dehidrogenaz
- E) Karnitin palmitoiltransferaz-I

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Şekil 8-7. Aromataz etkisiyle östrojenlerin sentezi

PANKREAS HORMONLARI

Glukagon

- ✓ Glukagon, **düşük kan glukozuna** cevap olarak salınır.
- ✓ Glukagonun **primer hedefi karaciğerdir**.
- ✓ Karaciğerde **cAMP** seviyesini artırır.
- ✓ Glukagon hedef hücre yüzeyindeki spesifik reseptörlerine bağlanır.
- ✓ **Adenilat siklaz → cAMP artışı → protein kinaz A** uyanır.

FLASH BACK

- ✓ Karaciğerde glukagon;
  - **Glikojen fosforilazı aktive ederken, glikojen sentazı inaktive eder.**
  - **Fruktoz-2,6-bisfosfatı azaltır → glukoneogenez aktive olurken, glikoliz inhibe edilir.**
  - **Glukagon → piruvat kinazı inhibe eder.**

Temel Bilimler 35. soru

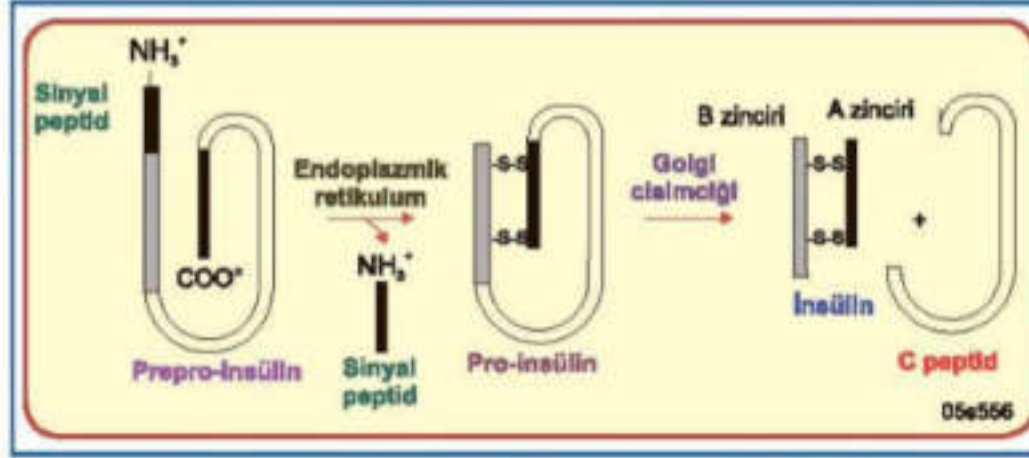
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 138

FLASH BACK

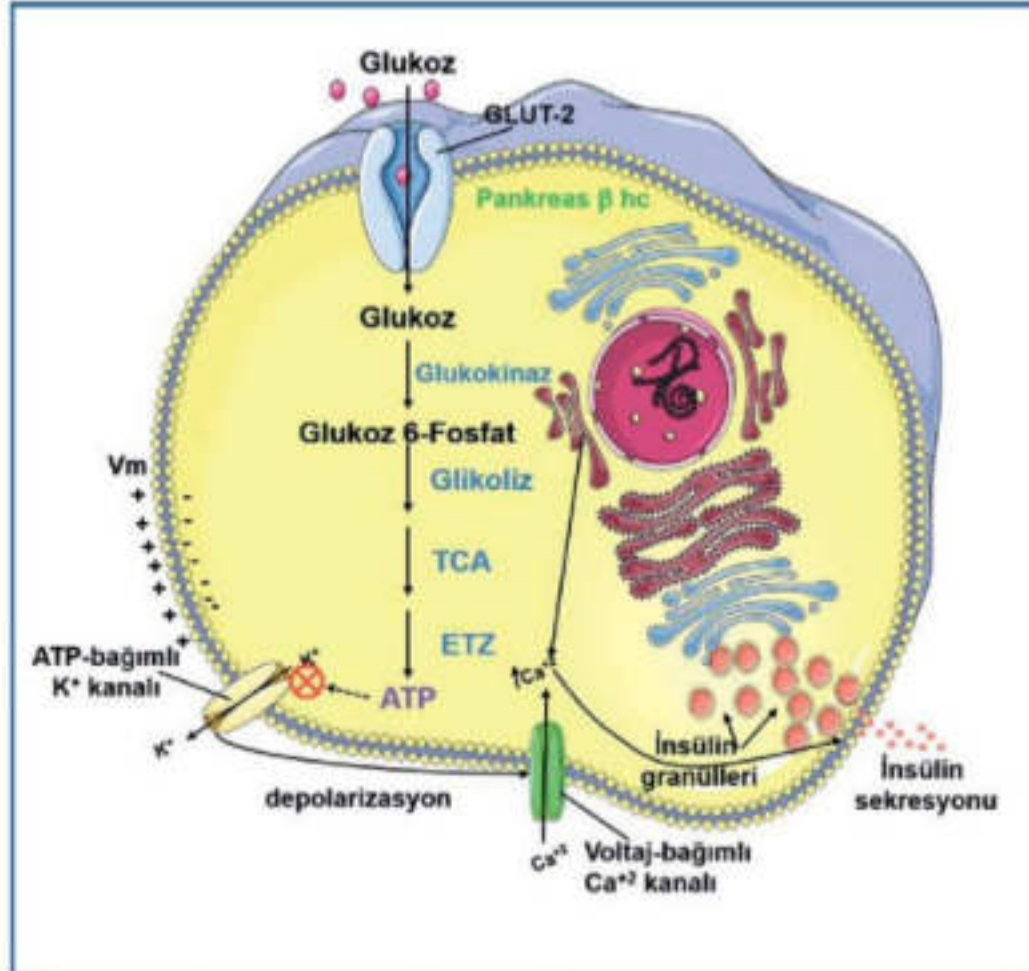
- ✓ Glukagon adipoz dokuda;
  - **Hormona duyarlı lipazı aktive** ederek **TAG yıkımını uyarır.**
  - **Lipojenezi inhibe ederken ketojenezi artırır.**
  - **Karnitin açıl transferaz-I'ı aktive** ederek yağ asitlerinin **beta oksidasyonunu uyarır.**
  - **Diabet veya açlık gibi insülin yetmezliği durumlarında → Mitokondri asetil KoA ile dolar → Ketoasidoz gözlenir.**

İnsülin

- ✓ İnsülin birbirlerine **disülfid köprüleri** ile bağlı olan **iki polipeptid** zincirinden kuruludur.
- ✓ Aktif insülin 21 amino asit kapsayan bir A zinciri ile 30 amino asit kapsayan bir B zinciri ihtiva eder.
- ✓ İnsülin yapısında iki tanesi A ve B zincirleri arasında bir tanesi de A zincirinde zincir içi olmak üzere toplam **3 tane disülfid bağı** vardır.

- ✓ İnsülin **pankreasın beta hücre** ribozomlarında önce **pre-proinsülin** şeklinde sentezlenir.
- ✓ Pre-proinsülin, **endoplazmik retikulumun lümeninde sinyal peptidini** kaybeder.
- ✓ **Proinsülin golgi aparatında** proteazların etkisi ile **C peptidini** kaybeder.
- ✓ C peptidini kaybeden **insülin, çinko** ile **veziküllerde depolanır**.
- ✓ İnsülin parsiyel eksositoz ile salınırken beraberinde; **çinko, proinsülin ve C-peptid** de salınır.
- ✓ **C-peptid, endojen insülini eksojenden ayırt etmek için önemlidir.**

İnsülinin salgılanma mekanizması

- GLUT 2 aracılı glukoz alımı gerçekleşir.
- ATP/ADP oranının artar.
- ATP-bağımlı K⁺ kanalı kapanır.
- Depolarisasyon olur.
- Voltaj bağımlı kalsiyum kanalı açılır.
- Hücre içi kalsiyum artışı olur.
- İnsülin salınır.

İLGİLİ NOTLAR

Metabolizmada açlık demek glukagon hakimiyeti, tokluk demek de insülin hakimiyeti olduğu bilindiği takdirde bu tarz sorular kolaylıkla cevaplanacaktır. Soru açlıkta yani glukagon hakimiyetinde aktif olan enzimi sorgulamaktadır. Bu bağlamda hem buradaki flashback kutusu hem de aşağıdaki tablo sizlere yardımcı olmak için notumuza konulmuştur.

Tablo 8-2. İnsülinin etki ettiği metabolik yollar

İnsülinle hızlanan anabolik olaylar (Glukagon ile yavaşlayan olaylar)	İnsülin ile yavaşlayan katabolik olaylar (Glukagon ile hızlanan olaylar)
• Glukoliz • Glukojen sentezi • Karaciğerde yağ asit sentezi • Yağ dokusunda yağ asit sentezi • Yağ dokusuna glukoz girişi • Yağ dokusunda triağılgiserollerin depolanması • Kolesterol sentezi	• Glukoneojenez • Glukojenoliz • Karaciğerde yağ asit yıkımı • Yağ dokusunda lipoliz • Karaciğerden kana serbest glukoz çıkışı • Yağ dokusunda triağılgiserollerin yıkımı • Karnitin mekiği ile yağ asitlerin mitokondriye

Temel Bilimler 35. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 140

Tablo 8-3. İnsülinin etki ettiği başlıca enzimler

İnsülinin etkinliğini arttırdığı enzimler (Glukagonla inhibe olan enzimler)	İnsülinin etkinliğini azalttığı enzimler (Glukagonla aktive olan enzimler)
• Glukojen sentaz • Pirüvat dehidrojenaz • Glukokinaz • Fosfofruktokinaz-1 • Fosfofruktokinaz-2 • Pirüvat kinaz • Glukoz-6-fosfat dehidrojenaz • Asetil-KoA karboksilaz • HMG-KoA redüktaz • Lipoprotein lipaz • Gliserol fosfat açıltransferaz • MAP kinaz • Fosfoprotein fosfataz • Fosfodiesteraz • Sitrat liyaz	• Glukojen fosforilaz • Pirüvat karboksilaz • PEP karboksikinaz • Fruktöz-1, 6-bifosfataz • Fruktöz-2, 6-bifosfataz • Glukoz-6-fosfataz • Hormon sensitif lipaz • Karnitin açıltransferaz • Protein kinaz A • Fosforilaz kinaz • HMG-KoA sentaz (mitokondriyal izoenzim)

FLASH BACK

- ✓ **Glukagon**, reseptörüne bağlandıktan sonra hücre içinde her zaman **fosforilasyon** yapar.
- ✓ Glukagon, **katabolik yolaktaki görevli enzimleri fosforile edip aktive ederken, anabolik yolda görevli enzimleri de fosforile edip inhibe eder.**
- ✓ **İnsülin**, enerji metabolizmasında görevli üç enzim hariç her zaman defosforilasyon yapar.
- ✓ **İnsülin anabolik yolda görevli enzimleri defosforile edip aktive ederken, katabolik yolda görevli enzimleri defosforile edip inhibe eder.**

- ✓ **İnsülinin enerji metabolizmasında fosforile aktive ettiği üç enzim;**
  - Fosfoprotein fosfataz
  - Fosfodiesteraz
  - Sitrat liyaz

ADİPOZ DOKUYA ENDOKRİN YAKLAŞIM

Adiponektin

- ✓ **Adipoz doku** tarafından sentezlenir.
- ✓ Adiponektin, **anti-aterojenik** olarak görev alır.
- ✓ **Obezite, tip II diabetes mellitus ve koroner arter hastalıklarında** düşüktür.
- ✓ Adiponektin fagositoz aktivitesini ve makrofajların köpük hücrelerine transformasyonunu baskılar.
- ✓ **İnsüline duyarlılığı artırıcı yönde etki eder.**
- ✓ **Dişabet, damar sertliği ve hipertansiyona** karşı koruyucudur.

Leptin

- ✓ Yağ dokusundan dolaşıma salınan, **adipoz dokunun merkezi sinir sistemine sinyali** olan proteindir.
- ✓ **Leptin genindeki mutasyon obeziteye** neden olmaktadır.
- ✓ Leptinin primer fizyolojik fonksiyonu vücut yağını korumaktır.
- ✓ Serum ve adipoz dokudaki azalmış seviye beyinde, enerji defisitine işaret eder.

Yemenin Kısa Süreli Olarak Hormonlarla kontrol edilmesi

- **Kolesistokinin** → doyunluk hissi verir.
- **Mideden salgılanan ghrelin** → yemek öncesi kanda yükselir → iştahı artırır.

Yemenin Uzun Süreli Hormonal Kontrolü

- **İnsülin ve leptin vücuttaki yağ ile orantılı olarak dolaşıma salınırlar.**
- **Beyine etki ederek yemek yemeyi önler.**

Tablo 8-4. Hormonların iştah üzerine etkisi

Nöropeptid	Yeme davranışına etkisi
Nöropeptid Y	+
Orexin A ve B	+
Agouti related peptid (AgRP)	+
Ghrelin	+
Leptin	-
İnsülin	-
α-MSH / POMC	-
CRF	-
Kokaın amfetamin related transkript (CART)	-
Serotonin	-
Kolesistokinin	-

Karnitin açıltransferaz diğer adıyla karnitin palmitoil transferazın glukagon hakimiyetinden açlıkta aktif olduğuna dikkat!..

Orijinal Soru: Temel Bilimler 36

36. Adipositlerde yağ depolanabilmesi için aşağıdaki glikoliz metabolitlerinden hangisine gereksinim vardır?

- A) Fosfoenolpirüvat
- B) Dihidroksiaseton fosfat
- C) Fruktoz-6 fosfat
- D) Glukoz-6 fosfat
- E) Pirüvat

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ Elongasyonda sırasıyla **kondensasyon, redüksiyon, dehidrasyon** ve **çifte bağın redüksiyonu** reaksiyonları gerçekleşir.
- ✓ Desatürasyonda kullanılan enzimler koenzim olarak **FAD**'ye ihtiyaç duyarlar.

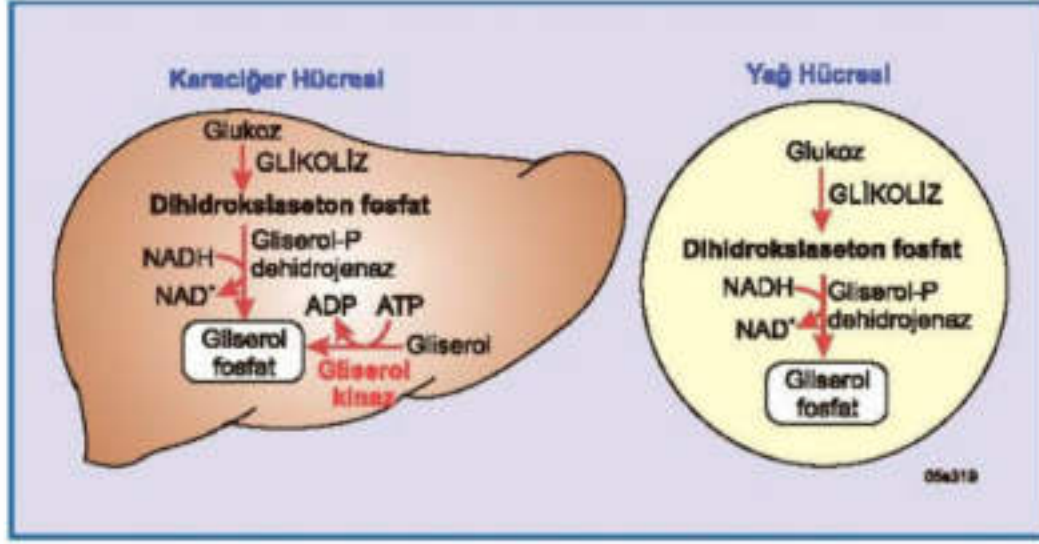
- İnsanlar 9-10. karbondan daha ileriye çifte bağ

Temel Bilimler 36. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 036

GLİSEROL-3-FOSFAT SENTEZİ

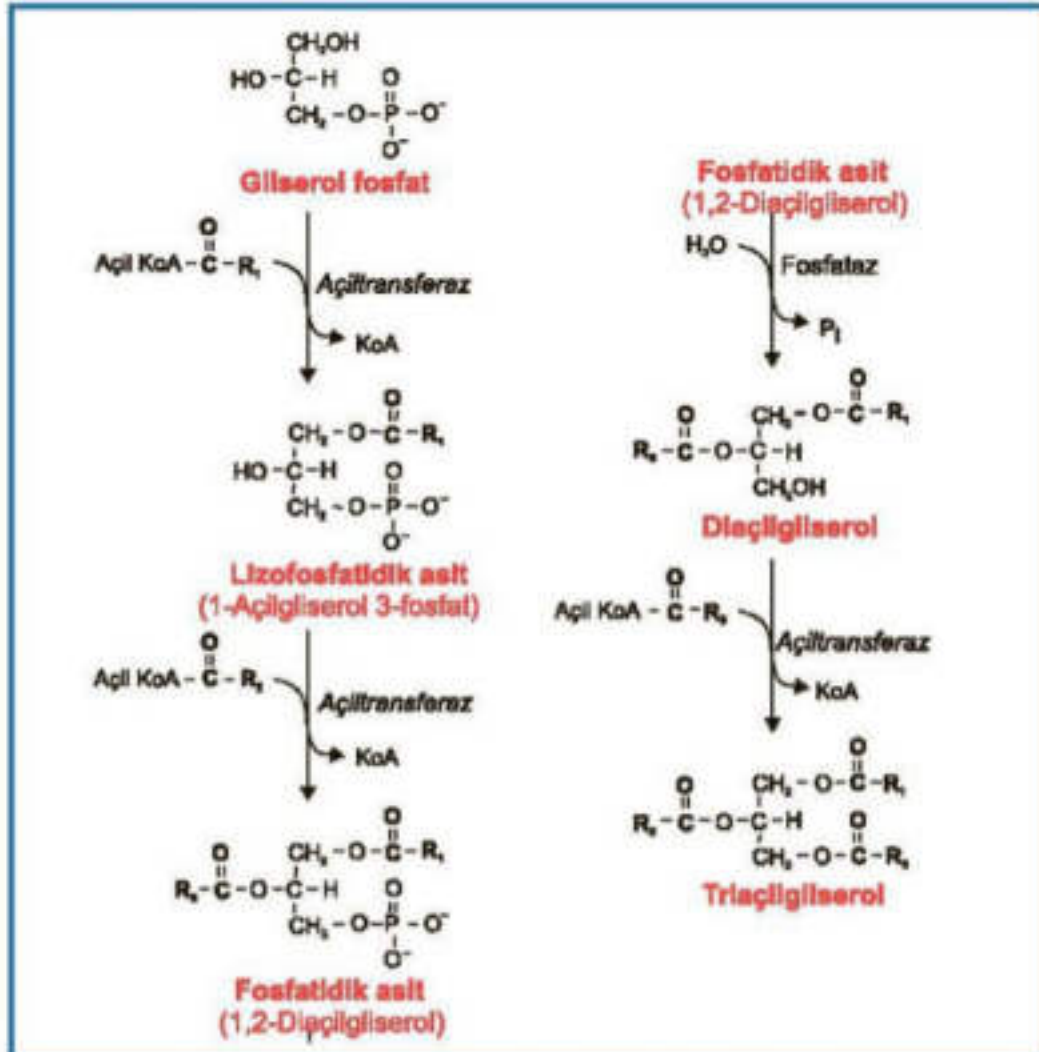
- ✓ Gliserol-3-fosfat, triağılgiserol sentezinde **yağ asitlerinin alıcısı** olarak davranır.

- ✓ Gliserol fosfatın başlıca iki kaynağı bulunur:
  - Karaciğer ve yağ dokusunda glikoliz ara maddesi dihidroksiaseton fosfatın, **gliserol-3-fosfat dehidrojenaz** aracılığı ile **gliserol fosfata** indirgenir.
  - Karaciğerde bulunan **gliserol kinaz** enzimi (**yağ dokusunda yok**) aracılığı ile serbest **gliserolün gliserol fosfata** dönüşür. Bu basamakta ATP kullanılır.

TRİAĞILGLİSEROLLERİN DEPOLANMASI

- ✓ Yağ dokusunda enerji elde etmek üzere depolanır.
- ✓ Karaciğerde VLDL sentezine katılmak üzere TAG sentezi olur.

- ✓ TAG sentezi **düz endoplazmik retikulum**dadır.
- ✓ Önce yağ asitinin **tiyokinaz** ile **aktif** olması gerekir.

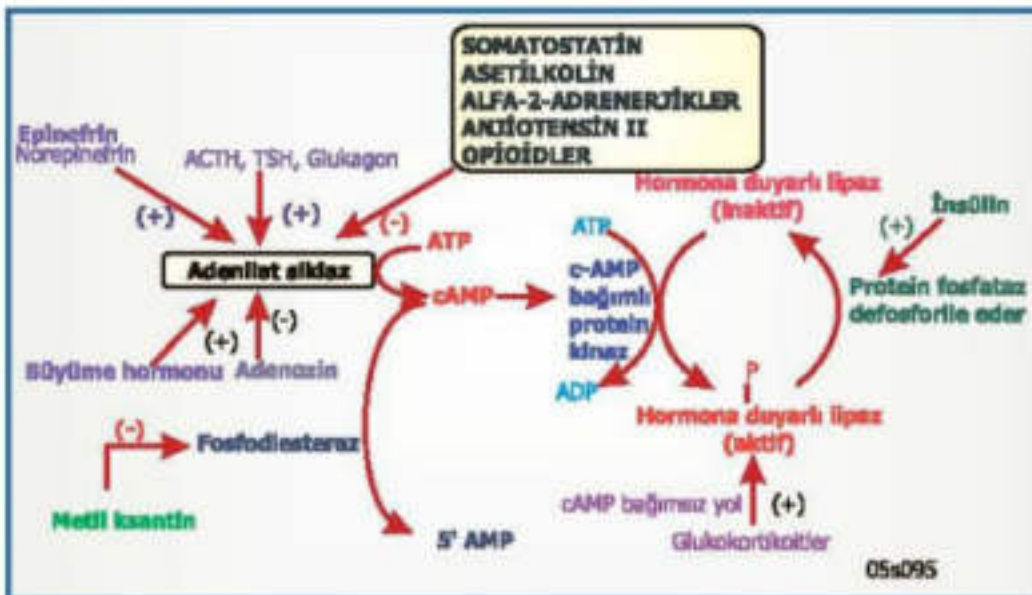
Bu basamakta **1 ATP** iki yüksek enerjili fosfat bağı (**2ATP eşdeğeri enerji**) harcanır.

- ✓ Daha sonra aciltransferaz enzimleri ile sırasıyla gliserol 3-fosfat omurgasının birinci ve ikinci karbonlarına aktive olmuş yağ asitleri eklenir ve **fosfatidik asit** oluşur.
- ✓ Fosfatidik asit **TAG** ve **gliserofosfolipitlerin öncüdür**.
- ✓ Fosfatidik asit, fosfataz sayesinde diacylgiserole (DAG) dönüşür.
- ✓ DAG'e aktive olmuş bir yağ asitinin eklenmesiyle TAG sentezlenir.

YAĞ ASİTLERİNİN YIKIMI

- ✓ Yağ asitleri **daha fazla indirgeyici güç içerdikleri** için **vücudun ana yakıt depoları** olarak işlev görür.
- ✓ Yağ asitlerinin oksidasyonundan **9 kcal/gr**, protein ve karbohidratlardan **4 kcal/gr** enerji elde edilir.
- ✓ Depolanmış yağların mobilizasyonu **hormona duyarlı lipaz** aracılığı ile başlatılır.

- Yağ dokusunda triağılgiserollerin nötral yağ damlacıkları şeklinde kaplanmasını sağlayan "**perilipin**" proteini bulunur.
- Perilipin, **hormon duyarlı lipazın triağılgiserolleri gereksiz yere yıkmasını engeller**.

- ✓ **Glukagon** ve **epinefrin** reseptörüne bağlandıktan sonra **adenilat siklaz** aktivasyonu ile **cAMP** sentezini uyarır.
- ✓ cAMP **protein kinaz A'yı** aktive ederek **hormona duyarlı lipazı fosforile** edip **aktif** eder.
- ✓ **Metil ksantinler**, **fosfodiesterazı inhibe** edip cAMP'nin yıkılmasını engeller.
- ✓ Böylece hücre içerisinde artan cAMP protein kinaz A'yı aktive ederek, **hormona duyarlı lipazı fosforile** edip **aktif** eder.
- ✓ **Glukokortikoidler** direkt olarak **hormona duyarlı lipazı** uyarır.
- ✓ **İnsülin** **protein fosfatazı** uyararak **hormona duyarlı lipazı defosforile** edip **inhibe** eder.

İLGİLİ NOTLAR

Bir referans işte **tam da böyle kapı gibi** dimdik durmalıdır...Herşeyi **açıka göstermeli ve** **içinize huzur** vermelidir...

Orijinal Soru: Temel Bilimler 37

37. Dolaşımda taşıyıcı proteinlere bağlanmadan serbest olarak taşınan hormonların yarılanma ömrü oldukça kısadır. Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin yarılanma ömrü diğerlerine göre daha uzundur?

- A) IGF-1
- B) ACTH
- C) TSH
- D) İnsülin
- E) Büyüme hormonu

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Supresyon Amaçlı Kullanım

- **Kontrollü over stimülasyonu** IVF'de oosit matürasyonu amacıyla (**prematür ovülasyon önlenir**)
- **Endometriozis**
- Uterin leiomyom
- Prostat, meme ve over kanseri
- **Santral puberte prekoks**

Yan Etki

- ✓ Bulantı, **ateş basması**, anafaksi, depresyon, libido azalması, vajinal kuruluk, **osteoporoz**

GnRH Antagonist

- ✓ **Elagoliks oral**, diğerleri **parenteral**

Ganirelik / Setrorelis

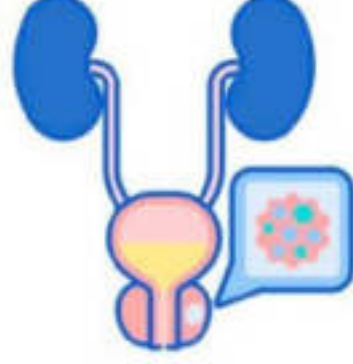
- ✓ **Kontrollü over hiperstimülasyonunda** kullanılır.

Abarelik / Degarelik

- ✓ **Prostat kanseri** tedavisi

Degarelik

- ✓ **Prostat kanserinde SC** uygulanır.
- ✓ **Depo** formu yarı ömrü 42 gündür.

Relugoliks

- ✓ **Prostat kanseri** tedavisi

Somatostatin

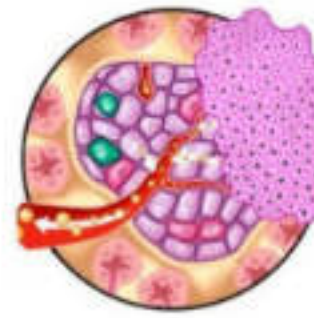
- ✓ **Hipotalamus/pankreas/GİS'ten** salınan peptid hormon
- ✓ GH/TSH/ACTH, **insülin**/glukagon, PTH/kalsitonin, gastrin/asid/pepsin/**IF** salgısını baskılar.
- ✓ GİS damarında VK yaparken **motiliteyi inhibe** eder.
- ✓ **Antitümoral** etki oluşturur.
- ✓ Sekresyonu **vagal** uyarı ile **inhibe** edilir.

Somatostatin Analog

- **Oktreotid** (SST 2-5)
- **Pasireotid** (Uzun etkili) (SST 1-2-3-5)
- **Lanreotid** (SST 2-5)

Klinik Kullanım

- ✓ **Akromegali**, gastrinoma, glukagonoma, insülinoma
- ✓ Metastatik **karsinoid** (**kızarma** vs)
- ✓ **VIP** salgılayan **adenom** (**diare**)
- ✓ **Diabetik diare**, Aklorhidri
- ✓ Akut özofagus varis kanaması
- ✓ **Cushing** (**Pasireotid**)

Yan Etki

- Postprandial **hiperglisemi**
- **Safra taşı**
- Hipotiroidi ve **B12 eksikliği**

Büyüme Hormonu

- ✓ **Somatotrop** hücre tarafından salınan peptid hormon
- ✓ Kimyasal yapısı **PRL** ve **HPL**'ye benzer.
- ✓ **JAK-STAT** reseptörü ile karaciğerde sentezlenen **IGF-I** (somatomedin C) aracılığı ile etkisi oluşur.
- ✓ Tedavide kullanılan türevi **somatrem**'dir.

Etki

- ✓ **Boyuna uzamayı epifiz plağı** kapanana dek uyarır. Sonrasında kemik mineral dansitesini artırır.
- ✓ **Lipoliz** stimüle olur.
- ✓ **Hiperglisemi** oluşturur.
- ✓ **Protein sentezini** stimüle edip **kas kütlesini** artırır.

Klinik Kullanım

- **Hipofizer dwarfizm**
- **Prader-Willi, Noonan, Turner** ve **KBY**'de **büyüme** için
- HIV'de aşırı zayıflama
- TPN bağımlı **kısa bağırsak** sendromu

Yan Etki

- Çocukta** daha sık;
  - **Intrakranial basınç** artışı
  - **Psödötümör serebri**
- Erişkinde** daha sık;
  - Periferik **ödem**
  - Artrali, miyalji

Temel Bilimler 37. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 035

Somatropin

- ✓ İnsan **growth hormonu**dur.
- ✓ Dolaşımdaki yarıömür 20 dk, biyolojik yarı ömrü uzun

Mekasermin

- ✓ **Rekombinant** insan **IGF-I**

Mekasermin Rinfabat

- ✓ Rekombinant **IGF-I** ve **IGFBP-3** kompleksi
- ✓ Gelişme geriliği ve **GH**'ye karşı **antikoru** olan çocukta

Tesamorelin

- ✓ **DPP-4'e dirençli** GHRH analogu
- ✓ **HIV** ilişkili **lipodistrofi** tedavisinde

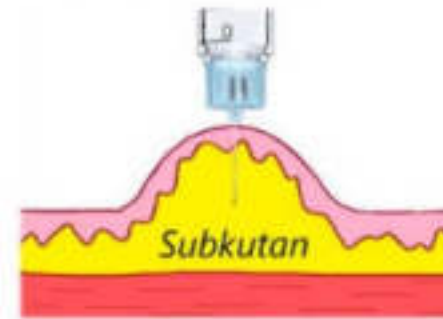

Masimorelin / Sermorelin

- ✓ **GH sekresyonunu** test için kullanılan GHRH analogu

Somapasitan

- ✓ GH eksikliğinde **SC** kullanılan **GH analogu**dur.

Akromegali Tedavisi

- **Oktreotid/Lanreotid/Pasireotid**
- **Bromokriptin/Kabergolin**

Pegvisomant

- ✓ GH reseptör **antagonistidir**.
- ✓ GH salgısını artırıp **adenomun büyümesine** neden olur.
- ✓ IGF-1'i azaltır. **Karaciğer enzimlerini yükseltir**.

İLGİLİ NOTLAR

Haydi, soru kökünde yer alan taşıyıcısı olan hormonların daha uzun yarı ömürlü olduğu bilgisinden yola çıkalım...

IGF-1'in bağlayıcı proteini olduğunu notumuzdan net bir şekilde görmüş oluyoruz... Hatta ilacı bile var... Bu da bize IGF-1'in daha uzun bir yarı ömre sahip olduğu bilgisini vermektedir.

Ve bu da bizi sorunun cevabı olan IGF-1'e götürmektedir !!!

PEDİATRİK ENDOKRİNOLOJİ

HİPOFİZ VE HİPOTALAMUS BEZİ

ÇOKLU ÖN HİPOFİZ HORMON EKSİKLİĞİ

- **Hipopituitarizm**, izole veya çoklu hipofiz hormon eksikliğidir.
- **En sık konjenital** sebep; **PROP1** mutasyonu
- **En sık edinsel** sebep; hipofiz **tümörleri** ve **travma**
- **Kraniofaringiomada**; en sık büyüme hormonu ve gonadotropin salınımı bozulur.

Kimde hipopituitarizm düşünmeli?

- ✓ **Orta hat defekti** olan bebeklerde;
  - Yarı damak-dudak,
  - Tek santral kesici diş,
  - Holoprozensefali
  - Septo-optik displazi

İZOLE BÜYÜME HORMONU (GH) EKSİKLİĞİ

- **En sık** nedeni: **idiyopatik**

FLASH
BACK

GH arttırıcılar;	GH azaltıcılar;
• Egzersiz • Uyku (non-REM evre 3-4) • Stres • Hipoglisemi • Seks steroidleri • Alfa-2 agonistler (klonidin) • L-dopa • Ghrelin	• Somatostatin • Obezite • Hiperglisemi • Hipotiroidi • Glukokortikoid artışı • Psikososyal baskı • Beta adrenerjik tonus

GH Eksikliğinin Klinik Bulguları:

- **Doğum boyu** normaldir.
- **Orantılı** patolojik boy kısalığı görülür.
- Büyüme geriliği, **12-18. aydan sonra** belirgin olmaya başlar.
- Gövdesele yağlanma vardır.
- Dişler geç çıkar, burun kökü basık, frontal kemikler çıkıktır.

- **Bebek yüzü** görünümü ve **mikropenis** vardır.
- **Puberte** gecikir.
- Zeka genellikle **normaldir**.
- **Yenidoğan döneminde**; bazı olgularda şiddetli hipoglisemi, mikropenis ve uzamış sarılık görülebilir.

Tanı:

Temel Bilimler 37. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 133

- Serum insülin benzeri büyüme faktörü (**IGF-I**) ve bağlayıcı protein-3 (**IGFBP-3**) **düşüktür**.
- Bazal GH ölçümünün tanısasal bir değeri **yoktur**.
- **Kesin tanı**; en az iki uyarı testinde yetersiz büyüme hormonu yanıtı ile konur.

Tedavi:

- **Subkutan GH**
- **Yan etkileri**: insülin direnci ve Tip 2 diyabet, femur başı epifiz kayması, skolyoz, psödotümör serebri, jinekomasti, tiroid fonksiyonlarında bozulma görülebilir.
- GH tedavisi, Tip 1 diyabet veya malignite riskini **arttırmaz**.

Büyüme Hormonu Eksikliğinde Ayırıcı Tanı:

Laron sendromu:

- **GH reseptör direnci** sonucu ortaya çıkar.
- **GH düzeyi yüksek, IGF-1 düşüktür**.
- **Tedavi**; rekombinan IGF-1

Konstitüsyonel büyüme geriliği (Yapısal boy kısalığı):

- Normal büyümenin varyantıdır, **aile öyküsü** sıklıkla pozitifdir.
- Doğum boyu ve kilosu normaldir.
- Boy 3 persentilin altında olup, büyüme eğrisine paralel bir büyüme gösterirler (**yıllık büyüme hızı normaldir**).
- Kemik yaşları **geridir**, bu nedenle **puberteleri gecikir**. Ancak erişkin boyları genellikle **normaldir**.

FLASH
BACK

Takvim yaşı (TY), Boy yaşı (BY) ve Kemik yaşına (KY)
göre boy kısalığına yaklaşım

- ✓ **TY>BY>KY**: Hipotiroidizm
- ✓ **TY>KY>BY**: İzole BH eksikliği
- ✓ **TY>BY>KY**: Konstitüsyonel boy kısalığı
- ✓ **TY=KY>BY**: Ailevi boy kısalığı

Hiperpituitarizm

- **Çocuklarda en sık** hipofiz adenomu; **prolaktinoma** (genellikle adölesanlarda)
- **Prepubertal** çocuklarda **en sık**; **kortikotropinoma**

ARKA HİPOFİZ HASTALIKLARI

Diabetes İnsipidus (Dİ):

- **Polidipsi ve poliüri** ile karakterize bir hastalıktır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 38

38. Adrenal bezde aşağıdaki enzimlerden hangisinin eksikliği mineralokortikoid, glukokortikoid ve androjen hormonlarının sentezini bozar?

- A) 21-alfa-hidroksilaz
- B) 11-beta-hidroksilaz
- C) 3-beta-hidroksisteroid dehidrogenaz
- D) 5-alfa-redüktaz
- E) 17-alfa-hidroksilaz

Doğru Cevap: C

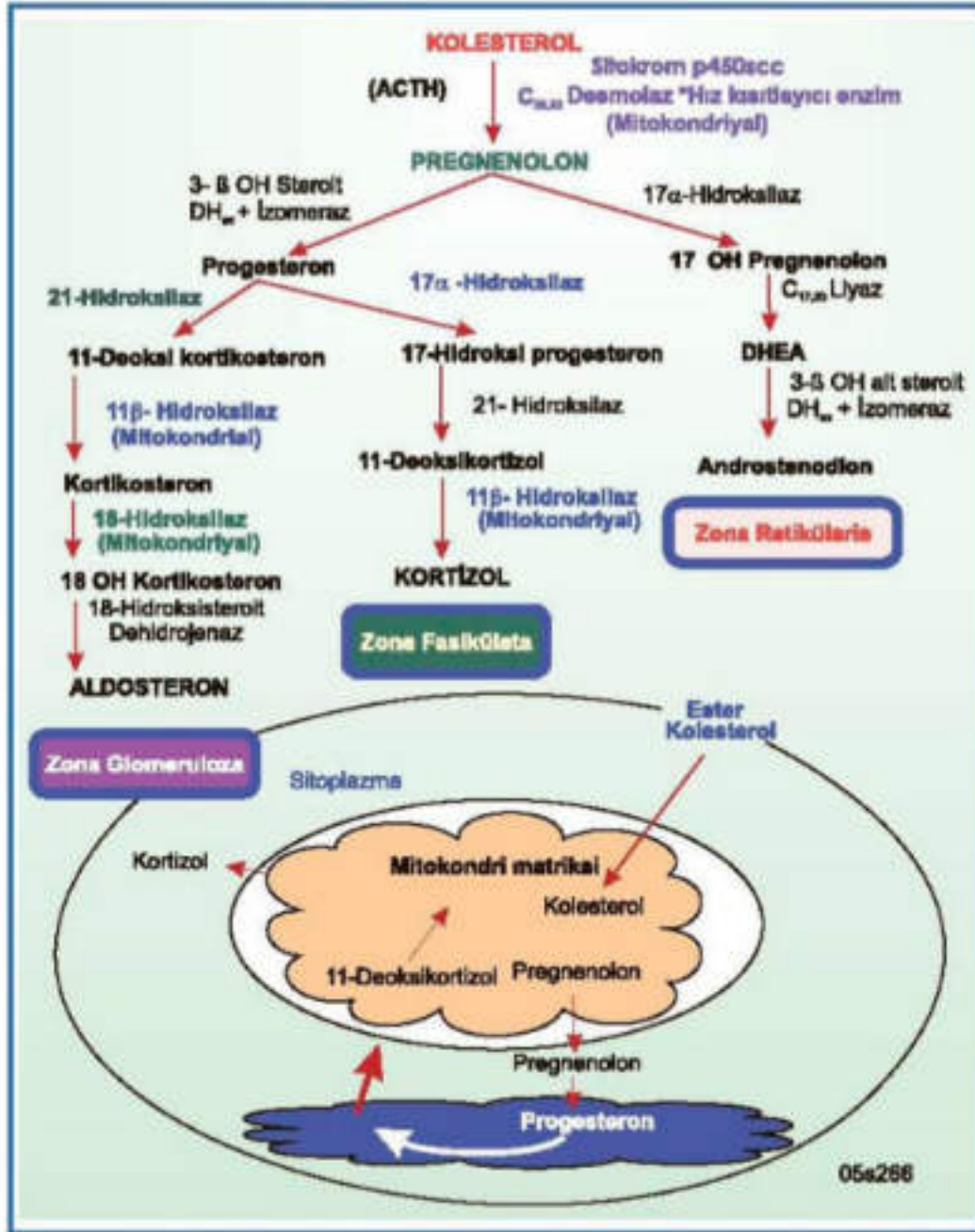
SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

Steroid Hormon Sentezi

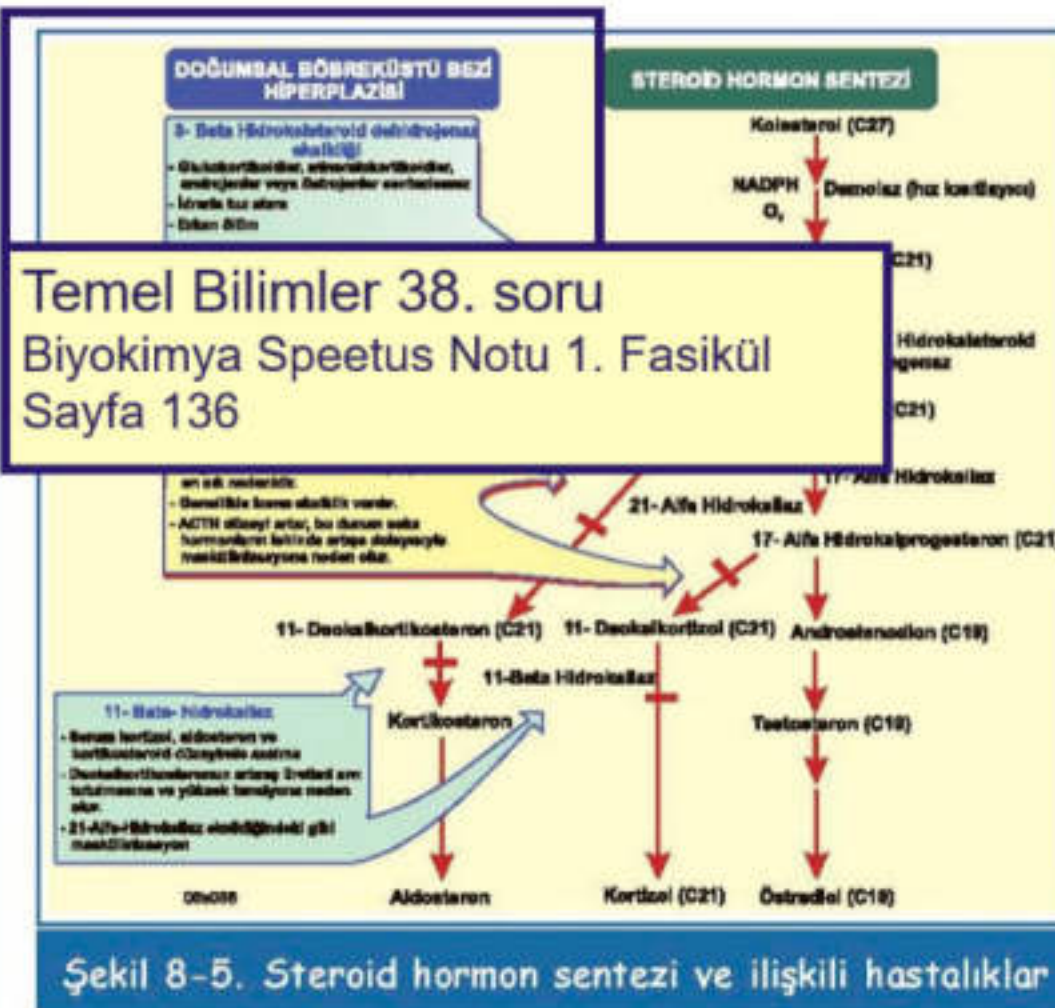

- ✓ Steroid hormon sentezinin ilk basamağı olan **sitokrom P₄₅₀ scc (20,22-desmolaz)** mitokondride bulunduğundan **kolesterolün mitokondriye geçmesi gerekir**.
- ✓ Sitokrom P₄₅₀ enzimleri **NADPH** ve **moleküler oksijen** kullanır. **İrreversible**dir.
- ✓ **ACTH** arttığı zaman **kolesterol Steroidojenik akut regülatör (StAR)** proteinle **sitozolden mitokondriye taşır**.
- ✓ Steroid hormonların tümü kolesterolden **yan zincirlerinin uzaklaştırılması** ile sentezlenir.

SitP-450 scc
(= 20,22-desmolaz)

Kolesterol → Pregnenolon + İzokaproaldehit

- ✓ İlk reaksiyonda 27 karbonlu **kolesterol**, **21 karbonlu pregnenolon** ve 6 karbonlu izokaproaldehit şeklinde parçalanır.
- ✓ **Kolesterolün SitP-450 scc** tarafından **pregnenolona** çevrilmesi **düzenleyici basamaktır**.
- ✓ **Bütün steroid hormonlar, kolesterolden ilk sentezlenen pregnenolondan** türer.
- ✓ **Pregnenolon** önce oksitlenir ve ardından **progesterona** izomerize edilir.
- ✓ Progesteron daha sonra, **düz endoplazmik retikulum** ve **mitokondride** CYP proteinler tarafından katalize edilen hidroksilasyon reaksiyonları ile diğer steroid hormonlara dönüştürülür.

Şekil 8-5. Steroid hormon sentezi ve ilişkili hastalıklar

✓ Aminoglutetimit

- Sit P₄₅₀ scc (20-22 desmolaz) inhibitörü → tıbbi adrenalectomi yapar.

✓ Kolesterolde kortizol ve aldosteron sentezinde kullanılan ortak enzimler:

- Sit P₄₅₀ scc (20-22 desmolaz)
- 3 β hidroksisteroid dehidrojenaz
- 21 hidroksilaz
- 11 β hidroksilaz

✓ Kolesterolde kortizol ve androjen sentezinde kullanılan ortak enzimler:

- Sit P₄₅₀ scc (20-22 desmolaz)
- 3 β hidroksisteroid dehidrojenaz
- 17 alfa hidroksilaz

✓ Zona glomerulozada bulunup zona fasikülatada olmayan ve aldosteron sentezine özgü enzim:

- 18 hidroksilaz
- 18 hidroksisteroid dehidrojenaz

✓ Zona fasikülatada bulunup zona glomerulozada olmayan ve kortizol sentezine özgü enzim:

- 17 alfa hidroksilaz

✓ Steroid hormon sentezinde kullanılan mitokondriyal enzimler:

- Sit P₄₅₀ scc (20-22 desmolaz)
- 18 hidroksilaz
- 11 β hidroksilaz

Tedavide Kullanım

- ✓ Uzun süreli tedavi sonrası **ani kesilmesi adrenal yetmezlik** ile ilişkilidir.

Endikasyon

- **Adrenal yetmezlikte yerine koyma**
- **Addison** (1. tercih **fludrokortizon**)
- **Konjenital adrenal hiperplazi**
- **Romatizmal** hastalık (**SLE, PAN, Wegener** vs vaskülit **osteoartrit**... dejeneratif hastalık, tendinit, bursit vs)
- **Alerjik** (serum hastalığı, **ürtiker, dermatit**, ilaç rxn, anı sokması, anjionörotik ödem, rinit)
- Pulmoner hastalık (**astım, ARDS**)
- Enfeksiyon (**P. Karinii pnömonisi** ve hipoksili AIDS)
- Göz hastalığı (**üveit, alerjik konjunktivit**)
- Cilt hastalıkları (**egzema**,...)
- GİS hastalıkları (**Ülseratif kolit, Crohn**)
- Otoimmün hepatit, Malignite (**ALL, lenfoma**)
- **Serebral ödem** (parazit ya da tümöre bağlı)
- **Sarkoidoz**, Trombositopeni, Coombs + hemolitik anemi
- Organ nakli (GVHD önlemek), Nefrotik sendrom

Kontrendikasyon

- **Herpetik keratit**
- **Aktif TBC**

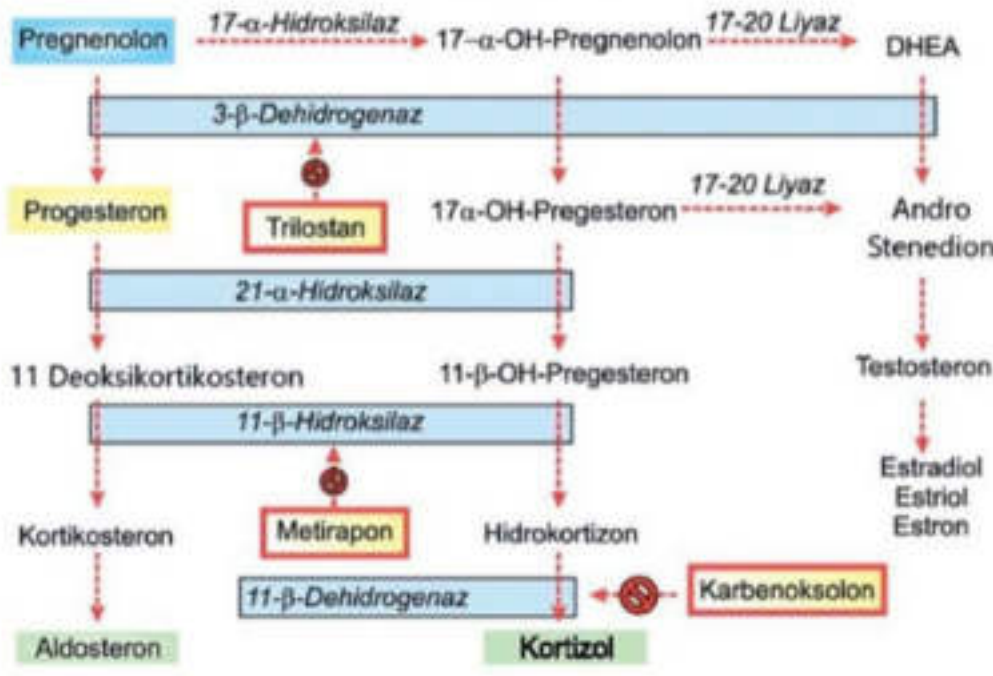
ACTH Sekresyon İnhibitörü

Pasireotid

- ✓ **SST-5** reseptör **antagonistidir**.
- ✓ ACTH sekresyonunu inhibe ettiği için **adrenal tümör** ve **Cushing** hastalığında kullanılır.

Temel Bilimler 38. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 039

Steroid Sentez İnhibitörleri

Aminoglutetimid

- ✓ Kolesterol-pregnenolon dönüşüm inhibitörü (**20,22-Desmolaz**) inhibisyonu
- ✓ **Cushing** sendromu, **Adrenokortikal** ve Meme kanseri

Metirapon/ Etomidat / Osilodrostat

- ✓ **11β-hidroksilasyon** inhibisyonu
- ✓ **Metirapon** gebede, osilodrostat oral kullanılır.

Trilostan

- ✓ **3β-17-OH dehidrogenaz** inhibisyonu
- ✓ **Cushing** sendromu ve **primer hiperaldosteronizmde**

Amphenon

- ✓ **21 hidroksilaz** inhibisyonu
- ✓ **Cushing** sendromunda kullanılır.

Abirateron (ön ilaç)

- ✓ **17α-hidroksilaz, 17,20 liyaz** inhibisyonu
- ✓ **Prostat** kanserinde oral kullanılır.

Mitotan

- ✓ **Sitotoksik** etkilidir.
- ✓ **Adrenal korteks** tümörde **oral** verilir.

Siproheptadin

- ✓ **ACTH** salınım **inhibisyonu**
- ✓ **Dumping** sendromu ve **karsinoid** tümör

Glukokortikoid Antagonist

Mifepriston / Onapriston / Lilepriston

- ✓ Senteze etkisi yok. **Progesteron** reseptör **antagonistidir**.
- ✓ Erken dönemde **gebeliği sonlandırmada**, **acil postkoital kontrasepsiyonda** kullanılır.

GONADAL HORMONLAR ve İNHİBİTÖRLERİ

Östrojen

Sentez

- ✓ **Androstenodion/testosterondan aromataz (CYP19)** ile sentezlenir.
- ✓ **17β östradiol (en güçlü)**, **östron** ve **östrioldür**.

Steroid

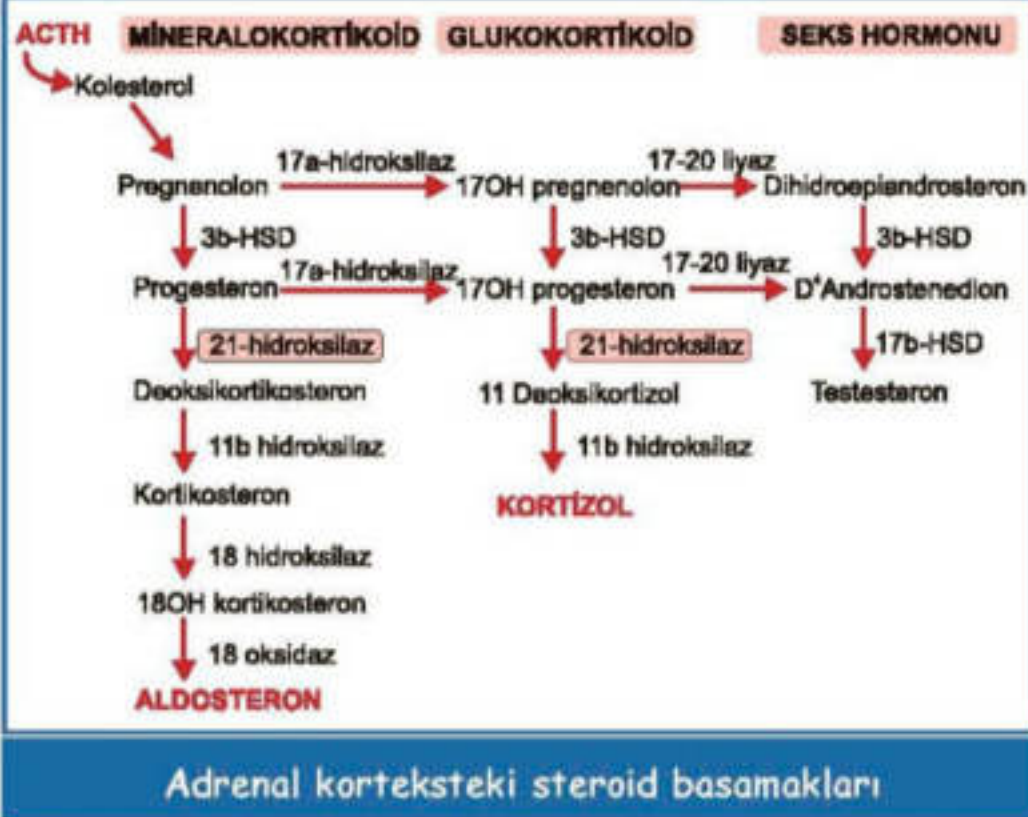
- **Östradiol**

Non-steroidal

- **Dietilstilbestrol**

ÖSYM, bu soruyu bizim notlarımızdan hazırlamış olabilir mi???

Temel Bilimler 38. soru
Kadın Doğum Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 010

✓ Noretindron

Gebelik sırasında maternal kullanım sonucunda kız çocukta dışı pseudohermafroditizme yol açma potansiyeli olmayan ilaçlar:

- ✓ Noretindrel
- ✓ Medroksiprogesteron asetat

Gebelikte virilizasyona en sık yol açan tümör: Gebelik luteomasi

Erkek Yalancı (Pseudo) Hermafroditizm

Karyotipi 46,XY'dir; ancak dış genitaler yetersiz virilize olmuştur.

Komplet Androjen İnsensitivitesi (Testiküler feminizasyon)

- ✓ **Karyotipi 46,XY** (X kromozomunun uzun kolundaki androjen reseptörünü kodlayan gende defekt vardır)
- ✓ Maternal X'e bağlı resesif geçiş
- ✓ Gonad testis (%50 olguda inguinal kanalda veya batin içindedir)
- ✓ İç genital sistemi gelişmemiş (**İç BOŞ**)
- ✓ Dış genital sistem yetersiz maskülinize (**Dış Dışı**)
- ✓ Kör vajen (ürogenital sinüsten oluşmuş 1/3'lük alt vajen kısmı)
- ✓ Primer amenore (Normogonadotropik)
- ✓ Ekzojen hormon ile uterus kanama oluşmaz
- ✓ **Pubik ve aksiller kıllanma yok**
- ✓ **Meme gelişimi var**

5 alfa redüktaz enzim eksikliği

- ✓ **Karyotipi 46,XY**
- ✓ Otozomal resesif geçiş
- ✓ Gonad testis
- ✓ İç genitaler erkek (**İç Erkek**)
- ✓ Dış genitaler yetersiz maskülinize (**Dış Dışı**)
- ✓ Primer amenore (Hipogonadotropik)
- ✓ Ekzojen hormon ile uterus kanama oluşmaz
- ✓ Testosteron/DHT oranı artmış
- ✓ **Pubik ve aksiller kıllanma var**
- ✓ **Meme gelişimi yok**

FLASH BACK

Gonadektomi yapılması gereken cinsiyet gelişim bozuklukları

46 XY Saf gonadal disgenezi (Swyer): **Tanı konar koymaz**

45X0/46XY mozaik Turner: **Tanı konar konmaz**

5 alfa Redüktaz Eksikliği: **Tanı konar konmaz**

Testiküler Feminizasyon: **Pubertal gelişim tamamlandığında**

Ekzojen östrojen + progesteron verilmesini takiben uterus kanaması olmayan cinsiyet gelişim bozuklukları

- ✓ Testiküler Feminizasyon
- ✓ 5 alfa Redüktaz Eksikliği
- ✓ RKHM Sendromu (Müllerian agenezi)

Kör vajen yapan cinsiyet gelişim bozuklukları

- ✓ Testiküler Feminizasyon
- ✓ 5 alfa Redüktaz Eksikliği
- ✓ RKHM Sendromu (Müllerian agenezi)

TİPİK VAKA

Hipergonadotropik primer amenore, kısa boy, birbirinden ayrı göğüsler ve düşük saç çizgisi

EN OLASI TANI: Turner Sendromu

Hipergonadotropik primer amenore, normal boy, ekzojen hormonla kanama var, karyotip 46,XY

EN OLASI TANI: Swyer Sendromu

Normogonadotropik primer amenore, uzun boy, meme gelişimi var, ekzojen hormonla kanama yok, karyotip 46,XY

EN OLASI TANI: Testiküler feminizasyon

PUBERTE ve ANORMALLİKLERİ

PUBERTE

Normal puberte yaşı: Kızlarda **8-13**, erkeklerde **9-14**

Puberte başlangıcının en önemli belirleyicisi: Genetik

Pubertede leptin düzeyi; **Artar**

Erken menarş görülen kızlarda **leptin seviyesi yüksek**

Intrauterin 4-5. haftalar; anterior hipofiz oluşmaya başlar.

10-13. hafta; hipofiz-hipotalamus vasküler ilişkisi sağlanır.

Hipotalamusundan **GnRH** salınımı; **10. hafta** başlar.

Hipofizinden **FSH ve LH** salınımı; **10-13. hafta** başlar.

FSH-LH 'nin tepe noktasına ulaşımı; **20-23. haftada** olur.

Fetal hayatta gonadotropinlerin baskılanmasının nedeni yüksek plasental steroidlerdir.

Doğumla birlikte plasental steroidler ortamdaki gonadotropinlerde bir yükselme gözlenir.

Postnatal dönemde kızlarda bu artış daha çok FSH'de meydana gelirken, LH fazla bir yükselme göstermez.

Bu postnatal yükselişin ardından gonadotropinlerde bir inhibisyon başlar ve 1-2 yaşlarında gonadotropinler en alt seviyelerine iner. Bu baskılanma dönemi en az 8-10 yaşına kadar devam eder ve buna **gonadostat** adı verilir.

Adrenal korteksteki sentez basamakları tablosuna bakıldığında 3 beta hidroksisteroid dehidrogenaz enzim eksikliğinin mineralokortikoid, glukokortikoid ve androjenlerin sentezini bozacağı görülmektedir.

- Plazma **renin** aktivitesinde artış
- Sekonderde hiperpigmentasyon olmaz, elektrolit bozukluğu beklenmez!

TIPIK VAKA

Yakınma: Emmeme, kusma, letarji
Muayene: Dehidratasyon, hiperpigmentasyon
Laboratuvar: Hipoglisemi, hiponatremi, hiperkalemi, metabolik asidoz

Tanı:

- Sabah kortizol ↓, ACTH ↑; **primer** adrenal yetmezlik
- Sabah kortizol ↓, ACTH **N/↓**; **sekonder** (santral) adrenal yetmezlik

Adrenal Yetmezlikte Kullanılan Testler:

- Plazma **ACTH** düzeyi
- ACTH uyarı** testi (primer adrenal yetmezlik tanısı için **en iyi** test)
- Hipofizer ACTH rezervlerini değerlendirmek için; metirapon, **insülin-hipoglisemi** (geçmişte gold standart), **düşük doz ACTH** (pratikte **en çok** kullanılan) ve CRH testi

Tedavi:

- Akut adrenal yetmezlikte;** i.v. hidrasyon ve hipogliseminin düzeltilmesi
- Glukokortikoid olarak; **hidrokortizon**
- Mineralokortikoid olarak; **fludrokortizon**

KONJENİTAL ADRENAL HİPERPLAZİ (KAH)

- Enzim defektleri **otozomal resesif** geçer.
- En sık** görülen: **21 hidroksilaz** enzim eksikliğidir.
- Bu enzimin eksikliğinde glukokortikoid ve mineralokortikoid sentezi bozulur, androjen sentezi artar.
- Artan androjenler dışı dış genital yapılarda **virilizasyona** neden olur.

FLASH BACK

Konjenital adrenal hiperplazi, ülkemizde topuk kanında **17-OH progesteron** düzeyine bakılarak taranan hastalıklar arasına girmiştir.

21-Hidroksilaz eksikliği:

Klasik tip:

Tuz kaybettiren form

- Klasik tiplerin %70'i, enzim aktivitesi **hiç** yoktur.
- Hastalar**, yenidoğan döneminde emmeme, kusma, dehidratasyon, letarji, konvülsiyon gibi bulgularla başvururlar.
- Fizik muayenede;** kız çocuklarında belirsiz dış genital yapı (ambigus genitalya) ve her iki cinsiyette ACTH artışına bağlı hiperpigmentasyon gözlenir.
- Laboratuvar;** tuz kaybı (hiponatremi, hiperpotasemi, metabolik asidoz) ve hipoglisemi
- Tanısal özellik;** 17-OH progesteron yüksekliği

Basit virilizan form

- Bir miktar enzim aktivitesi bulunduğundan (%1-5) bu hastalarda tuz kaybı bulguları yoktur.

- Androjen artışına** ait bulgular; kız çocuklarında **ambigus genitalya**, erkek çocuklarda **periferik erken puberte**

Non-klasik tip:

- En sık** görülen formdur. Enzim aktivitesi %20-50
- Virilizasyon yok, **hiperandrojenizm** bulguları vardır (polikistik over sendromu gibi)

Temel Bilimler 38. soru
 Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
 Sayfa 140

normal

3-β HSD Eksikliği:

- Tuz kaybı** vardır.
- Her iki cinsten** de ambigus genitalya yapabilir.

17-α OH Eksikliği:

- Hipertansiyon** görülür.
- Erkeklerde** ambigus genitalya, kızların dış genitali normal doğar.

20-22 Desmolaz (Kolesterol yan zincir ayırıcı enzim) Eksikliği:

- Ağır **tuz kaybı** gelişir.
- Erkeklerde** ambigus genitalya, kızların dış genitali normal doğar.
- sTAR defektlerinde**, adrenal bezde yoğun kolesterol birikimi olur (lipoid adrenal hiperplazi).

	Kızlarda ambigus genitalya	Erkeklerde ambigus genitalya
Hipertansiyon	11-β OH	17-α OH
Tuz kaybı	21-OH veya 3-β HSD	3-β HSD, 20-22 Desmolaz, sTAR

18-OH ve 18-OHSD (Aldosteron Sentaz) Eksiklikleri:

- Sadece **aldosteron** yapımı bozulur (tuz kaybı).

P450 Oksidoredüktaz Eksikliği (Antley Bixler Sendromu):

- 17-hidroksilaz, 21-hidroksilaz** ve **plasental aromataz**ın aktivitesi azalır.
- Her iki cinsten ambigus genitalya gelişebilir.
- Annede de **gebelik sırasında virilizasyon** bulgularının gözlenir.
- Konjenital anomaliler eşlik ediyorsa **Antley-Bixler sendromu** adı verilir.

CUSHİNG SENDROMU

Etiyoloji:

- En sık** nedeni, **eksojen** glukokortikoid kullanımı
- Endojen Cushing** sendromunun **en sık** nedeni:
  - < 7 yaş; adrenokortikal tümörler
  - > 7 yaş; Cushing hastalığı (hipofiz adenomu)

Klinik:

- Obezite** **en sık ve ilk** görülen bulgudur.
- Aydede yüzü görünümü** (pletoreik), ensede buffalo hump (hörgücü) görülür.

Konunun ana başlığı ve giriş bölümünden anlaşılacağı gibi, bu enzimin eksikliği konjenital adrenal hiperplaziye neden olmakta yani adrenal yetmezlik ile kortizol (glukokortikoid) sentezi bozulmaktadır. Alt başlıkta da mineralokortikoid sentezi bozulduğu için tuz kaybı, androjen sentezi bozulduğu için de ambigus genitale geliştiği vurgulanmıştır.

Oksitosin

- **Paraventricüler nükleus** (en çok)
- **Anterograd taşıma (kinezin ile)** → Arka hipofiz
- **Depolandıkları veziküllerde nörofizin-I'e bağlı**
- **Emzirme en güçlü stimulus**
- **Korku, üzüntü ve alkol** oksitosin salınımını ↓

Oksitosinin etkileri

- Meme bezlerinde **miyoepitelyal hücrelerde kasılma**
- **Sentezlenen sütün kanallar boyunca ilerlemesi**
- Düz kas hücreleri arasındaki **gap junctionların** yapışması **connexin 43** proteinin sentezini artırmak
- Miyometriyumdaki kasılmalar, **doğum sonrası kanamaları da önler.**
- Anti-inflamatuvar, güven verici ve empati kurmaya yardımcı

ADH (Vazopressin)

- **Sentez (en çok)** → **Supraoptik nükleus**
  - **Anterograd taşıma (kinezin ile)** → Arka hipofiz
  - **Depolandıkları veziküllerde** → **nörofizin II**
  - **Etkili şekli** → **Arjinin vazopressin**
  - **ADH salınımında primer uyarıcı serum ozmolarite**
  - **Ozmolariteyi esas belirleyen** → **Na⁺**
- Plazma ozmolaritesi ↑
↓
Osmoreseptörler uyarılır
↓
ADH salınımı ↑
ESS ozmolarite ↓ ... ADH ↓

ADH'nin etkileri

- **V1 (V1A)** reseptörü ve **IP3** sistemi üzerinden **vazokonstriksiyona** neden olur.
- **V2** reseptörleri ve **cAMP** yoluyla **distal & kollektör tübüllerden suyun geri emilimini** artırır.
- **V3 (V1B)** reseptörüyle **hipofiz ön lobundan ACTH** salınımına neden olur.

Nörofizin 2 → V2 rsp → Aquaporin 2 → SU

Vazopressin (ADH) salgısının düzenlenmesi

Vazopressin salgısını arttıranlar	Vazopressin salgısını azaltanlar
• Plazma osmotik basıncı artışı • Ekstrasellüler sıvı volümü azalması • Ağrı, stres, egzersiz • Bulantı, kusma • Ayakta durma • Klofibrat, karbamazepin • Anjiyotensin II	• Plazma osmotik basıncı düşme • Ekstrasellüler sıvı volümü artışı • Alkol • Klonidin • Haloperidol

- **ADH eksikliği / reseptör problemi** → **Diyabetes İnsipidus**
- **ADH fazlalığı** → **Uyumsuz ADH (SIADH)**

BÖBREK ÜSTÜ BEZİ (ADRENAL BEZ)

Böbrek üstü bezi

- Adrenal korteks → **Mezoderm**den
- Adrenal medulla → **Nöral kristadan**

ADRENAL KORTEKS

Steroid hormon sentezine bağlı olarak **düz endoplazmik retikulum** çok iyi gelişmiştir.

Zona glomeruloza

Yumaklar biçiminde hücre kümeleri

Mineralokortikoid (aldosteron) sentezi

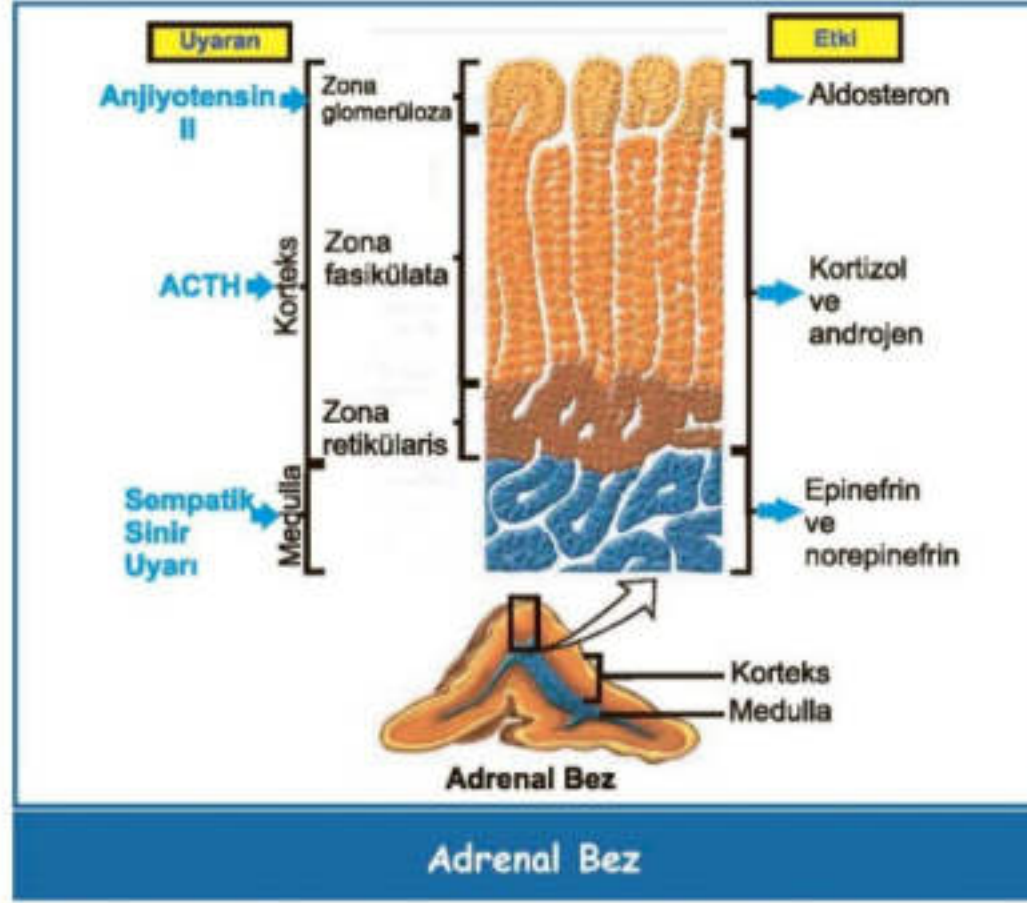
Zona fasikülata

Işınsal düzenlenmiş hücre kordonları

Kortizol ve kortikosteronun yanı sıra az miktarda **adrenal androjenler ve östrojen sentezi**

Zona retikularis

Dehidroepiandrosteron (DHEA), androstenedion, az miktarda **östrojen ve glikokortikoid**

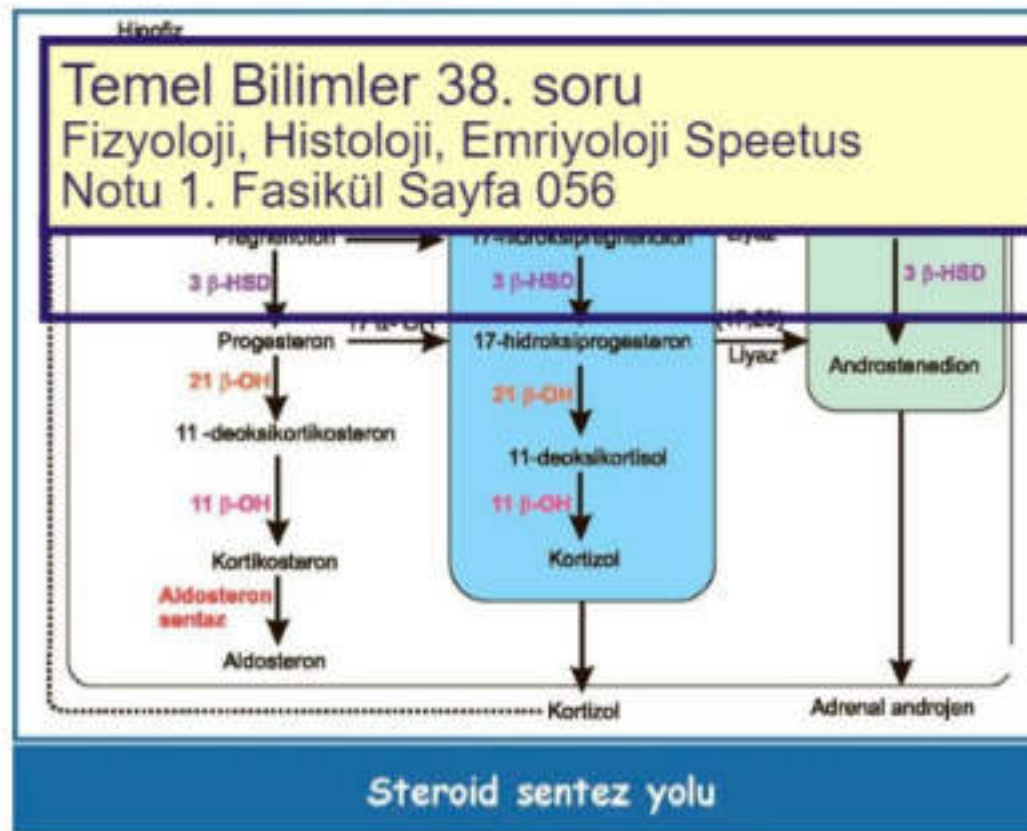

ADRENAL MEDULLA

Kromaffin hücreler içerir.

Özelleşmiş sempatik gangliyon hücreleridir.

ADRENAL KORTEKS HORMONLARI

Her üç sentez yolağının ilk basamağı olan 3B hidroksisteroid DHG enziminin eksikliği demek üç yolağın da sentezlenmemesi demektir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 39

39. Amino asitlerden sentezlenen nörotransmitterlerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Histamin, lizin metabolizması sonucu oluşur.
- B) GABA (gamma-aminobütirat), glutamat metabolizması sonucu oluşur.
- C) Serotonin, tirozin metabolizması sonucu oluşur.
- D) Nitrik oksit, asparajin metabolizması sonucu oluşur.
- E) Glisin, aspartat metabolizması sonucu oluşur.

Doğru Cevap:B

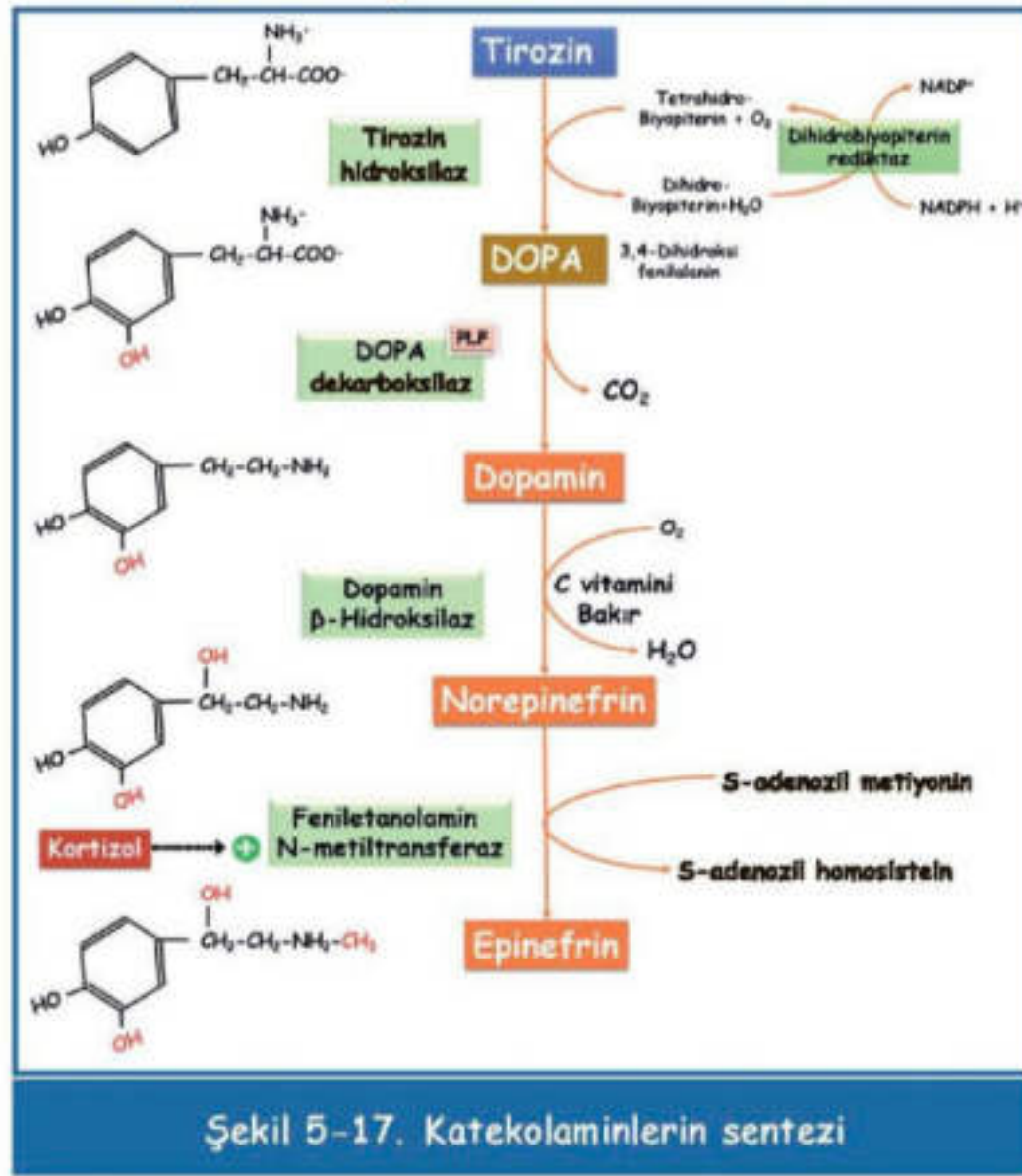
SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

KATEKOLAMİNLER

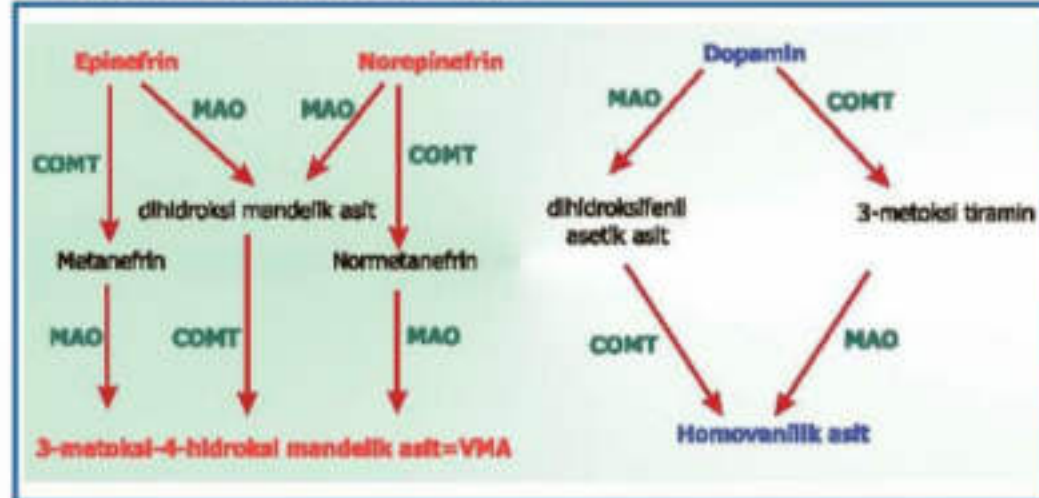
- Dopamin, norepinefrin ve epinefrin biyolojik olarak aktif aminlerdir.
- Norepinefrin ve epinefrin adrenal medullada sentezlenir.

A. Katekolaminlerin sentezi

- ✓ Katekolaminler tirozinden sentezlenir.
- ✓ Tirozin ilk olarak tirozin hidroksilaz ile hidroksile olarak 3,4-dihidroksifenilalanin (DOPA) şekline dönüşür.
- ✓ Bu reaksiyon hız kısıtlayıcı aşamayı oluşturur.
- ✓ DOPA ikinci basamakta DOPA dekarboksilaz ile dopamine dönüşür.
- ✓ Bu basamakta koenzim olarak PLP kullanılır.
- ✓ Dopamin bu yolda sentezlenen ilk katekolamindir.
- ✓ Üçüncü basamakta dopamin, salgı veziküllerinde dopamin beta hidroksilaz ile norepinefrine dönüşür.
- ✓ Dopamin beta hidroksilaz C vitamini ve bakır kullanır.
- ✓ Epinefrin, norepinefrinden S-adenozilmetiyoninin metil vericisi olarak kullandığı bir N-metilasyon reaksiyonuyla oluşur.
- ✓ Bu reaksiyonda görev alan feniletanolamin N-metil transferaz, glukokortikoidler tarafından indüklenir.

B. Katekolaminlerin Yıkımı

- ✓ Katekolaminler, monoamin oksidazın (MAO) katalizlediği oksidatif deaminasyon ve katekol-O-metiltransferazın (COMT) gerçekleştirdiği O-metilasyon ile inaktif edilirler.
- ✓ Norepinefrin ve epinefrin'in başlıca yıkım ürünü vanilmandelik asit (VMA)
- ✓ Dopamin'in yıkım ürünü ise homovanilic asit olup idrarla atılır.

✓ Hem katekolamin sentezi hem de yıkımında kullanılan amino asit → S-adenozilmetiyonin

FLASH BACK

Melatonin sentezindeki reaksiyonların sıralaması

- 1-Hidroksilasyon
- 2-Dekarboksilasyon
- 3-Asetilasyon
- 4-Metilasyon

FLASH BACK

- Tirozin hidroksilaz → Aromatik halkanın hidroksilasyonu
- DOPA dekarboksilaz → Dekarboksilasyon
- Dopamin Beta hidroksilaz → Beta karbonunun hidroksilasyonu
- Feniletanolamin N metil transferaz → N-metilasyon

Tablo 5-5: Amino asitlerden sentezlenen önemli bileşikler

Temel Bilimler 39. soru

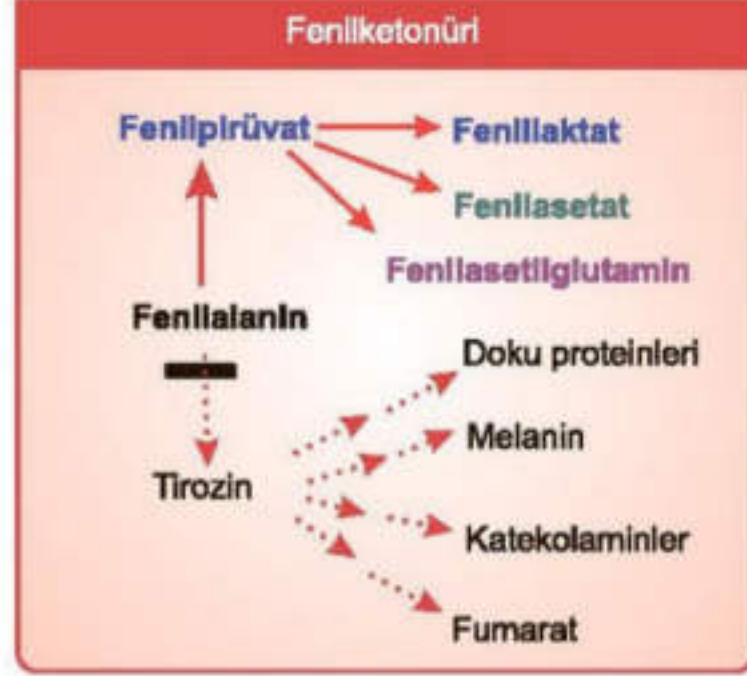
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 091

GABA	Glutamat	Inhibitör nörotransmitter
Melatonin	Triptofan	Hormon
Serotonin		Vazokonstriktör
NAD		Koenzim
Histamin	Histidin	Vazodilatör
Glutayon GSH	Glutamat + Sistein + Glisin	Antioksidan
Kreatin-fosfat	Glisin + Arjinin + SAM + ATP	Kaslarda ATP deposu
Spermidin-Spermin	Omitin + SAM	Membran, nükleik asit vb. poliamin
Putresin	Omitinden dekarboksilasyonla	Putresin, spermin ve spermidin poliaminler olup hücre proliferasyon göstergeleridir
Karnozin-anserinin	Histidin + 8 alanin = karnozin Karnozin + SAM = anserin	Kaslarda bulunur, myozin ATPaz'ı aktive eder, Bakır alımını uyarır
Porfirin	Süksinil KoA + glisin	Hem yapısında
Homokarnozin	Histidin + GABA	Beyinde nörotransmitter
Pürin bazları	Glisin + glutamin + aspartat + THF + CO ₂	Nükleotid yapısında
Pirimidin bazları	Glutamin+aspartat+ CO ₂	Nükleotid yapısında
Karnitin	Metiyonin + lizin	Yağ asitlerini sitozolden mitokondriye taşıması

A. Sağlıklı bireylerde fenilalanin metabolizması

B. Fenilketonürde fenilalanin metabolizması

Şekil 5-10. Sağlıklı ve hasta bireylerde fenilalanin metabolizması

Fenilketonürinin özellikleri

1. Artmış fenilalanin:

- Dokuda, plazmada ve idrarda artan **fenilalanin** önce **fenilpirüvata** dönüşür.
- Fenilpirüvat daha sonra **fenillaktat** ve **fenilasetata** çevrilir.
- **Fenilasetat** endojen **glutamin** ile konjuge olarak **fenilasetilglutamin** oluşur.
- **Fenilpirüvat** diğer **fenilketon** cisimlerinin öncüdür.

✓ Ter ve idrarda **fare idrarı** veya **küf** kokusunun nedeni **fenilasetattır**.

2. MSS semptomları:

Temel Bilimler 39. soru
Biyokimya Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 084

3. Hipopigmentasyon:

- Saçlar ve cilt açık renkli, gözler mavi renklidir.
- Tirozin olmadığı için tirozinaz tarafından **melanin** sentezi bozulur.

İlk belirtiler

- ✓ **Kusma**, idrarın fare gibi kokmasıdır.
- ✓ Kusma → **pilor stenozu** sanılabilir.

- Tedavi gecikirse **mental retardasyon** olur.
- **Renk açılır** (göz, saç, deri).
- **Seboreik ekzematoid deri raşları** görülür.
- **Hipertonisite**, **hiperaktivite** gözlenebilir.
- **Mikrosefaliktir**.

FKU'nin neonatal tanısı

- Tarama amacıyla **Guthrie testi** kullanılır.
- Normalde anne sütü veya hazır mama ile **48 saat süren beslenmenin sonucunda teşhis** konacak **kan fenilalanin düzeyleri** oluşur.
- Kesin tanıda **kan fenilalanin düzeyinin yüksekliği** önemlidir.
- Ayrıca **fenilalanin hidroksilaz** enzimi tayin edilir.
- Yine **fenilalanin/tirozin** oranının **2,5'tan fazla olması** tanı koydurucudur.

FKU tedavisi

- **Fenilalaninden kısıtlı diyet** verilir.
- **Tirozin** sentezlenemediği için **esansiyeldir**. Dolayısıyla **tirozin** verilir.
- Erken tedavi ile gelişebilecek nörolojik hasar önlenir.

Maternal FKU

- **Fenilalaninden düşük diyetle beslenmeyen fenilketonürlü bir kadın hamile kalırsa** bebek etkilenerek "**maternal FKU sendromu**" oluşur.
- Annedeki yüksek fenilalanin kan seviyeleri, fetüste **mikrosefali**, **mental gerilik** ve **doğumsal kalp anomalilerine** neden olur.

Tirozin Metabolizma Bozuklukları

Hereditör tirozinemi:

- **Tip I'de Fumarilasetoasetat hidrolaz** enzimi eksiktir.

✓ İdrar **balık** veya **lahana** gibi kokar.

- **Süksinil aseton** → Kc ve böbrek tübüleri toksik etki gösteren metabolittir.
- **Hepatorenal tirozinemi** de denir.

Tirozinemi tip II (Reichner-Hanhart):

- Sitozolik **tirozin transaminaz** eksiktir.
- **Tirozinüri** görülür.
- Hafif veya orta derecede **mental retardasyon**, **palmar** ve **plantar hiperkeratoz**, **korneal herpetiform ülserler** (**Okulo-kuteneus tirozinemi**) ile seyreder.

Alkaptonüri:

- **Tirozin** katabolizmasında fonksiyon gören **homojentisik asit oksidaz** eksikliği sonucu oluşur.

✓ İdrar beklemekle **koyulaşır**. **Kundak bezi** yıkanmadan beklerse **siyahlaşır**.

- Genellikle 40 yaşına kadar tanı almayabilir.
- Kartilaj, burun ve kulaklarda, **homojentisik asit** birikmesine bağlı **siyahlaşma** → **okronozis**

SANTRAL SİNİR SİSTEMİ FARMAKOLOJİSİ

NÖROTRANSMİTTERLER

KOTRANSMİTTERLER:

- **Ach:** VIP
- **NA:** Nöropeptid Y/Somatostatin/Nörotensin
- **Dopamin:** Kolesistokinin
- **5-HT:** Substanca P maddesi/Enkefalin/TRH/VIP

Dopamin:

- **D1 ve D5:** Gs ile kenetlidir.
- **D2, D3, D4:** Gi ile kenetlidir.
- **Bulantı-kusma** oluşturur.
- Ödüllendirme, duygulanım, biliş, bellek ve motor aktivite ile ilişkilidir.
- **Nigrostriyal yolak:** Parkinsonda dejenerasyona uğrar.
- **Mezokortikal/Mezolimbiyal yolak:** Öfori, halüsinasyon ve psikozda bu yolda aktivite artışı vardır.
- **Tuberoinfundibular yolak:** Salıverilen dopamin, prolaktin salınmasını baskılar.

Kim Nerde Daha Fazla?

- **Noradrenalin:** Hipotalamus, amigdala nükleus
- **Adrenalin:** Medüller retiküler formasyon
- **Serotonin:** Raphe sistemi
- **Asetilkolin:** Meynert'in Nuc. Basalis
- **Histamin:** Ventral posterior hipotalamus

Serotonin (5-HT)

Serotonin:

- **İştahı azaltır.**
- **Normal davranış kalıbını düzenler.**
- **Uyku sikluslarını düzenler.**
- ACTH ve PRL salınımını artırır.
- GnRH salınımını azaltır.

Serotonerjik Reseptörlerin Etkileri

- 5-HT1A: **Anksiyolitik** etki. Otoresseptördür.
- 5-HT1B: **Otoresseptördür.**
- 5-HT1D: **Migren** ile ilişkilidir.
- 5-HT2A-B: GİS'te kasılma, vazokonstriksiyon, agregasyon oluşturur.
- 5-HT2C: **İştah** ile ilişkilidir.
- 5-HT3: **Bulantı-kusma** merkezinde bulunur.
- 5-HT4: GİS'te **peristaltizmi** hızlandırır.

Melatonin:

- Pineal bezde serotonininden sentezlenir.
- Geceleri salınır, **uyku düzeninde rolü** vardır.
- **Ramelteon ve Tasimelteon:** MT1 & MT2 agonistidir. **İnsomnia tedavisi** & jet-lag sendromunda kullanılır.
- **Agomelatin:** MT1 / MT2 reseptör agonisti ve 5-HT2C antagonistidir. **Majör depresyonda** kullanılır.

Asetilkolin:

Temel Bilimler 39. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 047

Gama-Aminobütirik Asid (GABA)

- SSS'nin **ana inhibitörüdür.**
- GABA reseptörü üzerinde $\alpha 1\beta 2$ 'ye bağlanır.

GABA üzerinden etki eden maddeler

Reseptör	Agonist	Antagonist	Efektör
GABA-A	Musimol İzoguvasin	Bikukulin Pikrotoksin Pentilentetrazol	İyon kanalı (Cl)
GABA-B	Baklofen	Saklofen, Faklofen	Gi protein
GABA-C			İyon kanalı (Cl)

Glisin:

- En önemli **inhibitör** nöromediyatördür.

FLASH BACK

- **Striknin:** Postsinaptik glisin reseptör blokörüdür. Konvülsiyon oluşturur.
- **Tetanoz toksini:** Presinaptik olarak glisin salınımını inhibe eder.
- **Taurin ve β -alanin:** Glisin reseptör agonistidir.

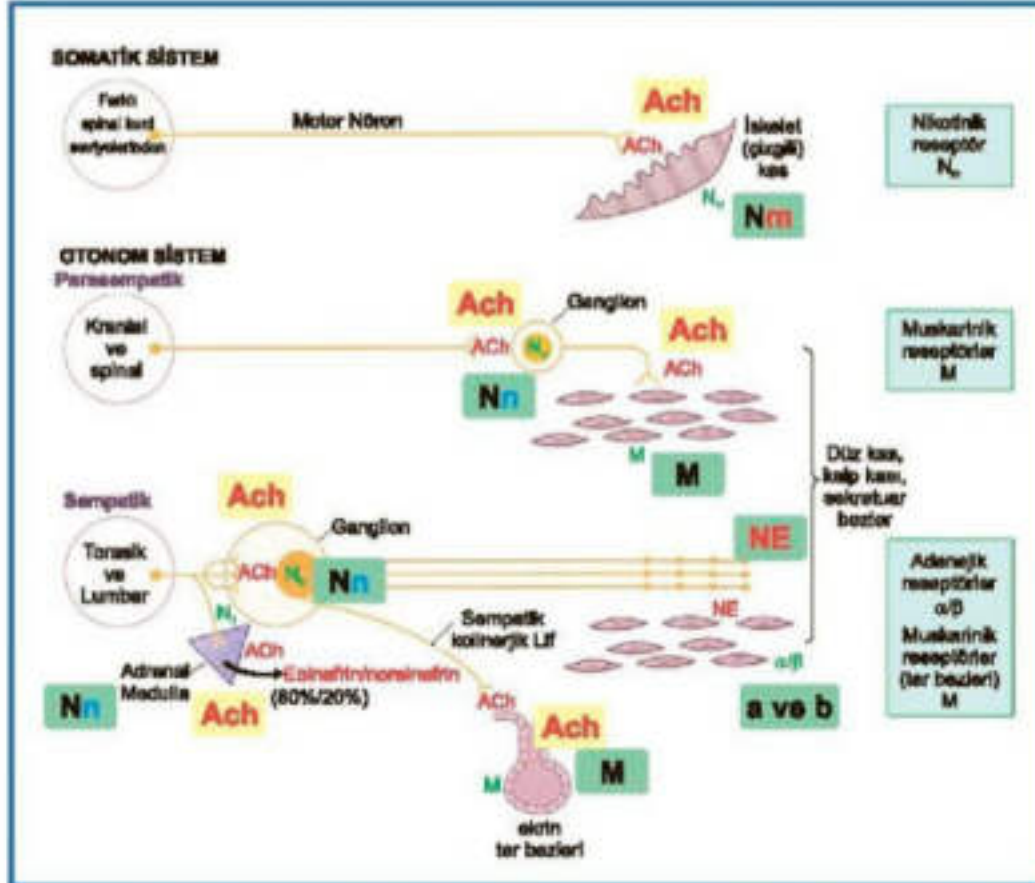
Glutamat:

- En yaygın bulunan **eksitatorüdür.**
- **Öğrenme ve bellekte rolü** bulunur.
- Hipoksi, hipoglisemi ve yüksek NO seviyeleri **nöronal hasara** neden olur.

TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz.** Sizi işte **tam da böyle hazırlıyoruz.**

OTONOM SİNİR SİSTEMİ

Sinir Sisteminin Nöronal Uyarısı ve Transmitterleri

M1, M3, M5, alfa-1 → Gq - IP3-Ca⁺⁺
M2, M4, alfa-2 → Gi - cAMP ↓
Beta (1,2,3) → Gs - cAMP ↑

Adrenerjik Reseptörler ve Etkileri

	Doku	Etki
α1	- Deri ve splanik damarlar - İskelet kası damarları - Gözde radyal kas - Pilomotor düz kas - Sfinkterler - Erkek genital - Ter bezleri (Stres)	- Konstraksiyon - Konstraksiyon - Konstraksiyon (midriyazis) - Konstraksiyon - Konstriksiyon - Ejakülasyon - Terleme
α2	- Gastrointestinal düz kas - Trombositler - Yağ hücreleri - Pankreas	- Gevşeme - Agregasyon - Lipolizinin inhibisyonu - İnsülin salgısının inhibisyonu
β1	- Böbrek - Kalp - Yağ hücreleri - Tükürük bezi	- Renin salgınımı - Pozitif inotrop ve kronotrop - Lipoliz - Sekresyon
β2	- Damar ve düz kaslar - Karaciğer - Bronşlar - Pankreas - İskelet kası - Pankreas	- Gevşeme - Glukojenoliz-Glikoneogenez - Dilatasyon - Glukagon salgınımı - K'un hücre içine alımını artar - İnsülin salgınımında artma
β3	Yağ hücreleri, KC hücreleri	Lipoliz, glikojenoliz

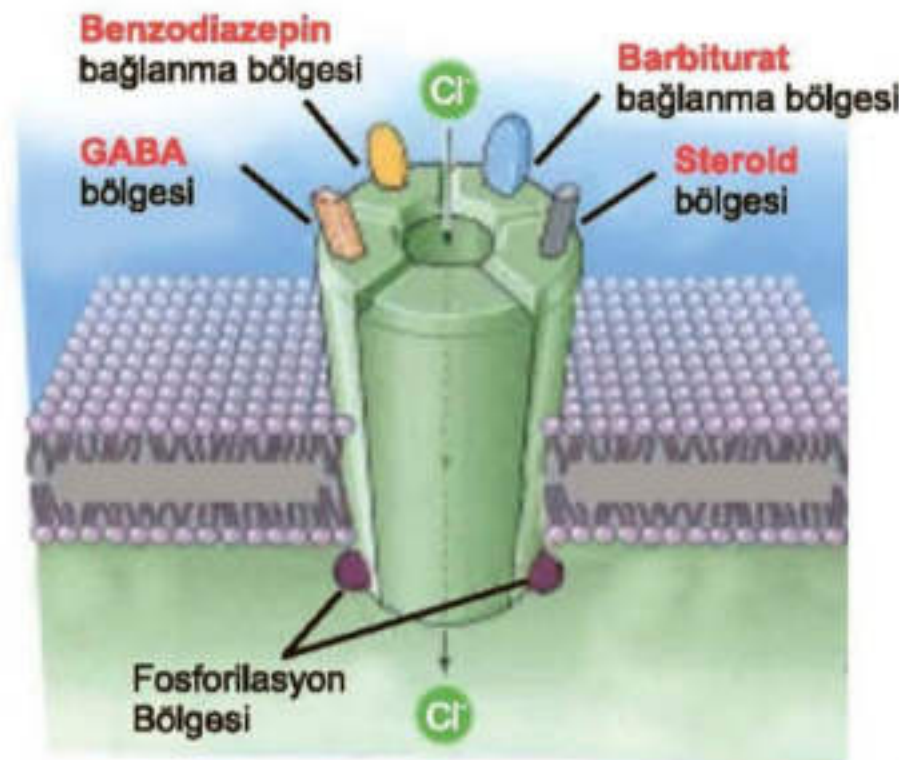
SİNAPTİK NÖROTRANSMİTTERLER

Nörotransmitterler

NOREPİNEFRİN	Lokus seruleustan salınır Kendine güven, Moral, Öfori Aktive olursa → Dikkat, korku ve alarm Etkinliği azalırsa → depresyon
DOPAMİN	Tirozinden yapılır Yıkılım ürünü HVA (Homovanilik asit) Substansiya nigradan salınır. Prolaktin salgınımını inhibe eder Genelde inhibisyon (ACh ve GABA'yı da inh eder) Dopamin artması... şizofreni (D2) Nukleus akumbens (D3)... bağımlılık
SEROTONİN	Raphe nukleusunda Triptofanın dekarboksilasyonu Pineal bezde melatonine Ağrı yolunu inhibe eder

Temel Bilimler 39. soru
Fizyoloji, Histoloji, Embriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 080

GABA	Inhibisyon (en inhibitör) Glutamattan sentez (GAD) Benzodiazepin, GABA-A aracılı Cl ⁻ iletimini artırır Anksiyolitik, Antikonvülsan etki (Xanax)
GLİSİN	Omurilik ve beyin sapında → inhibitör Kortekste → Eksitator (NMDA) Glutamat, NMDA rsp de glisin bağlanma bölgesi bulundurulur. Etkisi Strikinin tarafından antagonize edilir.
HİSTAMİN	Histidinin dekarboksilasyonu Beyinde... uyanıklık NREM de ... Histamin azalır
ASETİLKOLİN	Uykunun düzenlenmesi Öğrenme ve hafızada REM de ... Asetilkolin artar
P maddesi	Yavaş ağrı
Nitrik Oksit (NO)	Öğrenme (LTP) Presinaptik fasilitasyon

GABA A reseptörleri

GABA'nın glutamattan GAD aracılığı ile sentezlendiği net ve kırmızı bold belirtilmektedir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 40

40. On iki aylık erkek bebek gribal enfeksiyonunu takiben durumu ağırlaşarak kusma ve ishal nedeniyle getiriliyor. Fizik muayenesinde hepatomegali, sarılık ve batında serbest mayı olduğu saptanıyor. Laboratuvar tetkikinde kanama bozukluğu tespit ediliyor. Metabolik bir hastalığı olduğu düşünülen hastanın ileri tetkiklerinde plazma tirozin, fenilalanin ve metionin düzeylerinde artışın yanında idrarda artmış 5-ALA ekskresyonu saptanıyor.

Bu hastada aşağıdaki enzimlerden hangisinin eksikliği en olasıdır?

- A) Fumarilasetoasetat hidrolaz
- B) Tirozin aminotransferaz
- C) Homogentisat oksidaz
- D) p-hidroksifenilpirüvat hidrokilaz
- E) Tirozinaz

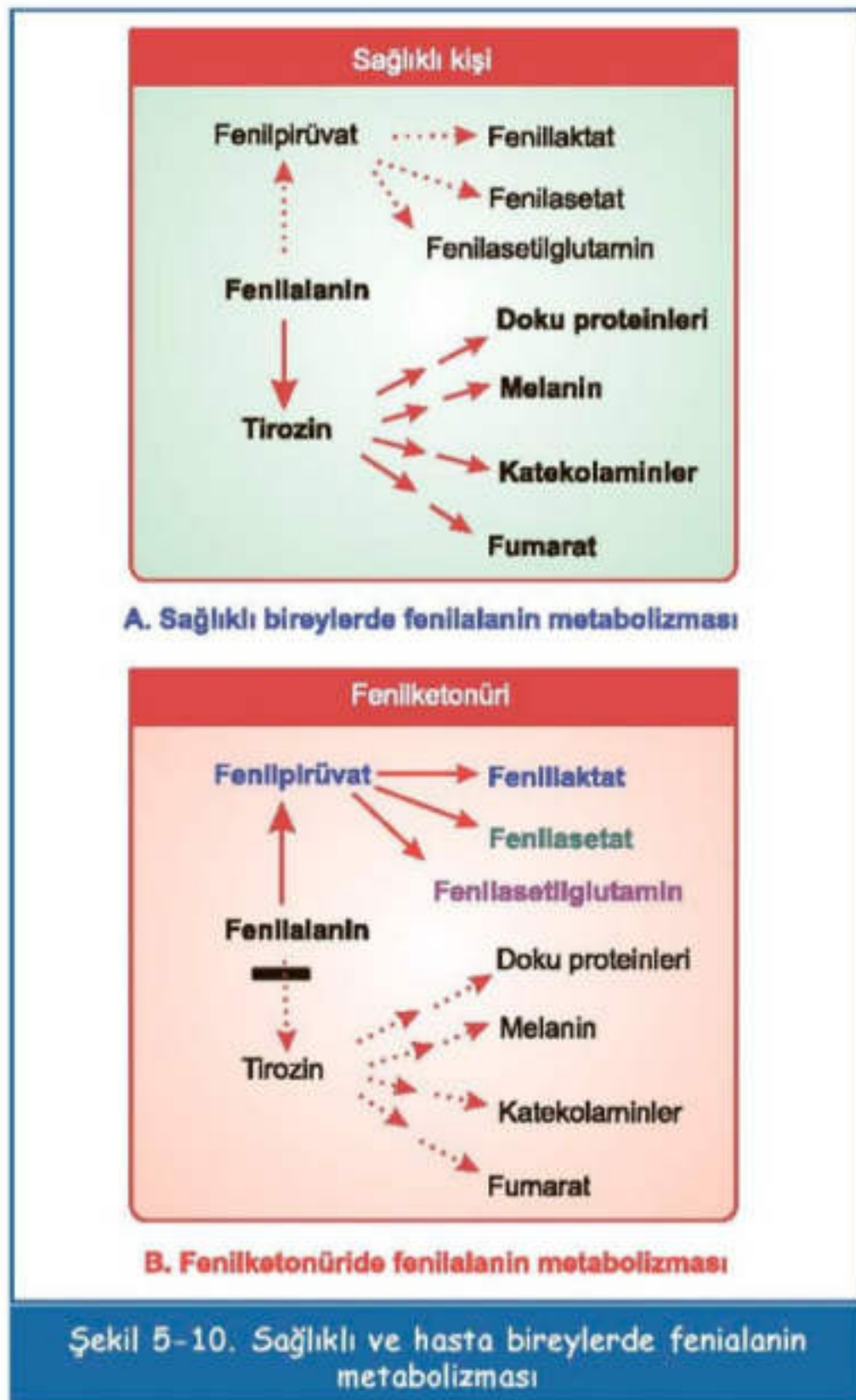
Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Artan metabolitler, karaciğer bulguları ve eksik olan enzim... soruyu çözdürmeye yetiyor

Fenilketonüri'nin özellikleri

1. Artmış fenilalanin:

- Dokuda, plazmada ve idrarda artan **fenilalanin** önce **fenilpirüvata** dönüşür.
- Fenilpirüvat daha sonra **fenillaktat** ve **fenilasetata** çevrilir.
- **Fenilasetat** endojen **glutamin** ile konjuge olarak **fenilasetilglutamin** oluşur.
- **Fenilpirüvat** diğer **fenilketon** cisimlerinin öncüdür.

✓ Ter ve idrarda **fare idrarı** veya **küf** kokusunun nedeni **fenilasetattır**.

2. MSS semptomları:

- Mental gerilik, yürüme ve konuşma bozukluğu, nöbetler, **hiperaktivite**, **tremor**, **mikrosefali** ve **gelişme geriliği** fenilketonüri'nin karakteristik bulgularıdır.
- **Epileptik ataklar** ve **anormal EEG** sıkır.

3. Hipopigmentasyon:

- Saçlar ve cilt açık renkli, gözler mavi renklidir.
- Tirozin olmadığı için tirozinaz tarafından **melanin** sentezi bozulur.

İlk belirtiler

- ✓ **Kusma**, idrarın fare gibi kokmasıdır.
- ✓ Kusma → **pilor stenozu** sanılabilir.

- Tedavi gecikirse **mental retardasyon** olur.
- **Renk açılır** (göz, saç, deri).
- **Seboreik ekzematoid deri raşları** görülür.
- **Hipertonisite**, **hiperaktivite** gözlenebilir.
- **Mikrosefaliktir**.

FKU'nin neonatal tanısı

- Tarama amacıyla **Guthrie testi** kullanılır.
- Normalde anne sütü veya hazır mama ile **48 saat süren beslenmenin sonucunda teşhis** konacak **kan fenilalanin düzeyleri oluşur**.
- Kesin tanıda **kan fenilalanin düzeyinin yüksekliği** önemlidir.
- Ayrıca **fenilalanin hidroksilaz** enzimi tayin edilir.
- Yine **fenilalanin/tirozin** oranının **2,5'tan fazla olması** tanı koydurucudur.

FKU tedavisi

- **Fenilalaninden kısıtlı diyet verilir**.
- **Tirozin** sentezlenemediği için **esansiyeldir**. Dolayısıyla **tirozin verilir**.
- Erken tedavi ile gelişebilecek nörolojik hasar önlenir.

Maternal FKU

- **Fenilalaninden düşük diyetle beslenmeyen fenilketonürlü bir kadın hamile kalırsa** bebek

Temel Bilimler 40. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 084

Tirozin Metabolizma Bozuklukları

Herediter tirozinemi:

- **Tip I'de Fumarilasetoasetat hidrolaz** enzimi eksiktir.

✓ İdrar **balık** veya **lahana** gibi kokar.

- **Süksinil aseton** → Kc ve **böbrek tübülleri toksik** etki gösteren metabolittir.
- **Hepatorenal tirozinemi** de denir.

Tirozinemi tip II (Reichner-Hanhart):

- Sitosolik **tirozin transaminaz** eksiktir.
- **Tirozinüri** görülür.
- Hafif veya orta derecede **mental retardasyon**, **palmar** ve **plantar hiperkeratoz**, **korneal herpetiform ülserler** (**Okulo-kutaneus tirozinemi**) ile seyredir.

Alkaptonüri:

- **Tirozin** katabolizmasında fonksiyon gören **homojentisik asit oksidaz** eksikliği sonucu oluşur.

✓ İdrar beklemekle **koyulaşır**. **Kundak bezi** yıkanmadan beklerse **siyahlaşır**.

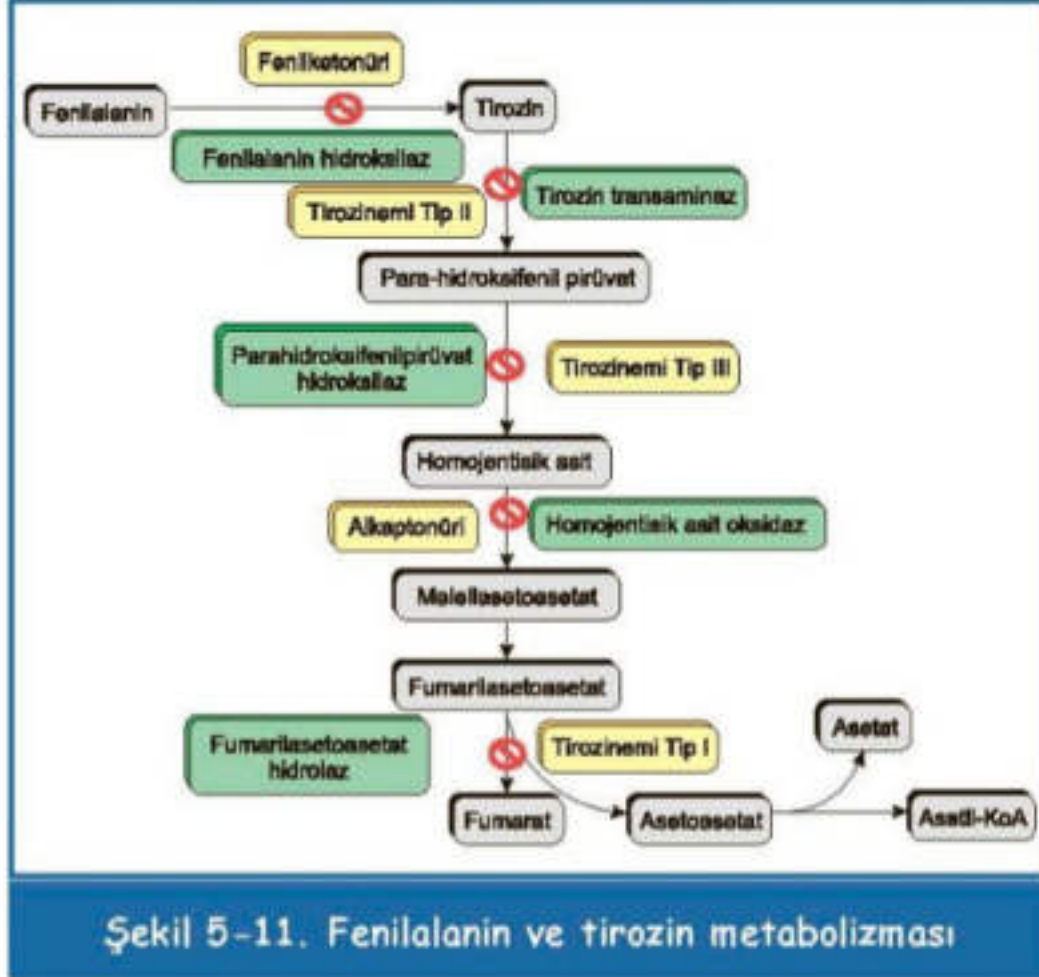
- Genellikle 40 yaşına kadar tanı almayabilir.
- Kartilaj, burun ve kulaklarda, **homojentisik asit birikmesine** bağlı **siyahlaşma** → **okronozis**

- > **Artrit** görülür.
- > **Zeka normaldir.**

Albinizm:

- > **Melanin** biyosentez ve dağılım bozukluk vardır.
- > **Jeneralize albinizm: (Okulokutanöz albinizm)**
  - **Tirozinaz** ve **Permeaz** gibi tirozin metabolizması ile ilgili enzimler eksiktir.
  - Albinizmin ağır şekli, tirozinaz eksikliğidir (Tip-1, tirozinaz negatif).
- > **Klinik Görünüm:**
  - **Cilt sarı, saçlar gümüş rengindedir.**
  - Gözde iris gri / mavi kırılma kusurları, şaşılık ve nistagmus vs
  - Tirozinaz eksikliğinde görme kaybı **körlük** ve **deri kanseri** en önemli sekellerdir.

Şekil 5-11. Fenilalanin ve tirozin metabolizması

Temel Bilimler 40. soru
Biyokimya Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 085

- > Metionin metabolizmasının en sık görülen bozukluğudur.
- > **Hipermetioninemi, homosistinüri.**
- > **Plazma sistein** seviyeleri **düşüktür.**

Klinik görünüm:

- > 3 yaşlarında **lens sublüksasyonu** oluşur.
- > **Marfan'a benzer görünüm** (ince uzun boy, uzun ekstremite, araknodaktili vs) gözlenir.
- > Jeneralize **osteoporoz** ve **tromboemboli** gözlenir.

Tedavi:

- > **Metiyonin kısıtlanır, sistein verilir.**
- > **Yüksek doz Pridoksin'e** cevap verir.
- > Cevap alınmazsa → **Folik asit** ve **vit B₁₂** eklenir.
- > Metil donörü **betain** vermekle metiyonin demetilasyonu önlenir. **Homosistin seviyesi düşer.**

Sistin Metabolizması ile İlgili Bozukluklar

Sistinüri

- > **Sistein** ve **dibazik amino asitlerin (arjinin, lizin, ornitin)** böbrek ve bağırsak transportunda defekt vardır.

- > **Böbrekte geyik boynuzu sistin taşları** oluşur.
- > **Sistin taşları mikroskopik olarak altıgen** şeklinde görülür.

Sistinozis:

- > **Sistin lizozomlardan çıkmasını sağlayan transport sisteminde eksiklik vardır.**
- > **Lizozomlarda sistin birikir.**
- > Retiküloendotelial sistemde, **böbrek tübülü hücreleri**, kemik iliği, **kornea** ve beyaz kürelerde sistin birikir.

Triptofan Metabolizması ve İlgili Bozukluklar

Hartnup Hastalığı:

- > **Triptofan** ve diğer **nötral amino asitlerin bağırsak ve böbrek transportu** bozuktur.
- > Ensefalopatiye bağlı **mental retardasyon**,
- > **Pellegra** benzeri fotosensitif deri raşı,
- > **Serebellar ataksi** görülür.
- > **Nötral amino asidüri** ve **mavi renkli idrar** gözlenir.
- > Proteinden zengin diyet önerilir.

Valin-Lösin-İzolösin Metabolizması ile İlgili Bozukluklar

a) Maple Şurubu İdrar Hastalığı:

- > "**Dallı zincirli alfa ketoasit dehidrogenaz**" eksikliği
- > **İdrarda yanmış şeker** veya **çemen kokusuna** benzetilir.

b) İzovalerik asidemi

- > **İdrarda terli ayak kokusu**
- > Ağır **asidoz**
- > **Amonyak yüksekliliği** ve **kusma** ile karakterizedir.

b) β-Metil krotonil glisinüri:

- > **Kusma** ve **asidoz**
- > **İdrarda kedi idrarı kokusu** vardır.

c) Propiyonik asidemi:

- > **Propionil-koA karboksilaz** eksikliğinde görülür.

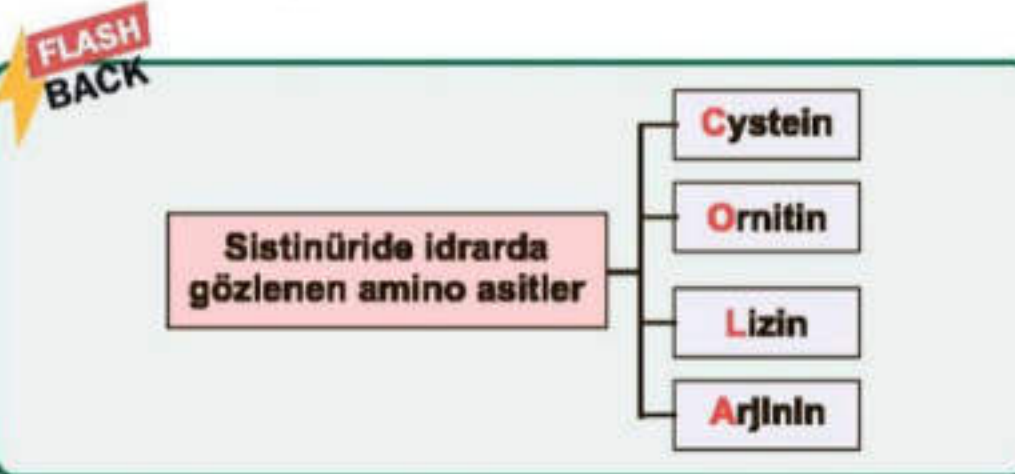
d) Metil malonik asidüri:

- > Metilmalonil-KoA'yı süksinil-KoA'ya çeviren **metilmalonil-KoA mutaz** ya da onun koenzimi olan **deoksiadenozil kobalamin** eksiktir.
- > **Asidoz**

Histidin Metabolizması Bozukluğu

Histidinemi:

- > **Histidaz** eksiktir.
- > Büyüme geriliği, mental retardasyon ve konuşma bozukluğu vardır.

Artan metabolitler,
karaciğer bulguları ve
eksik olan enzim...
soruyu çözdürmeye
yetiyor

Orijinal Soru: Temel Bilimler 42

42. Aşağıdaki proteinlerden hangisi serumda bulunmayıp beyin omurilik sıvısında patolojik durumlarda ortaya çıkar?

- A) Prealbümin
- B) IgA
- C) Tau protein
- D) Haptoglobulin
- E) IgG

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

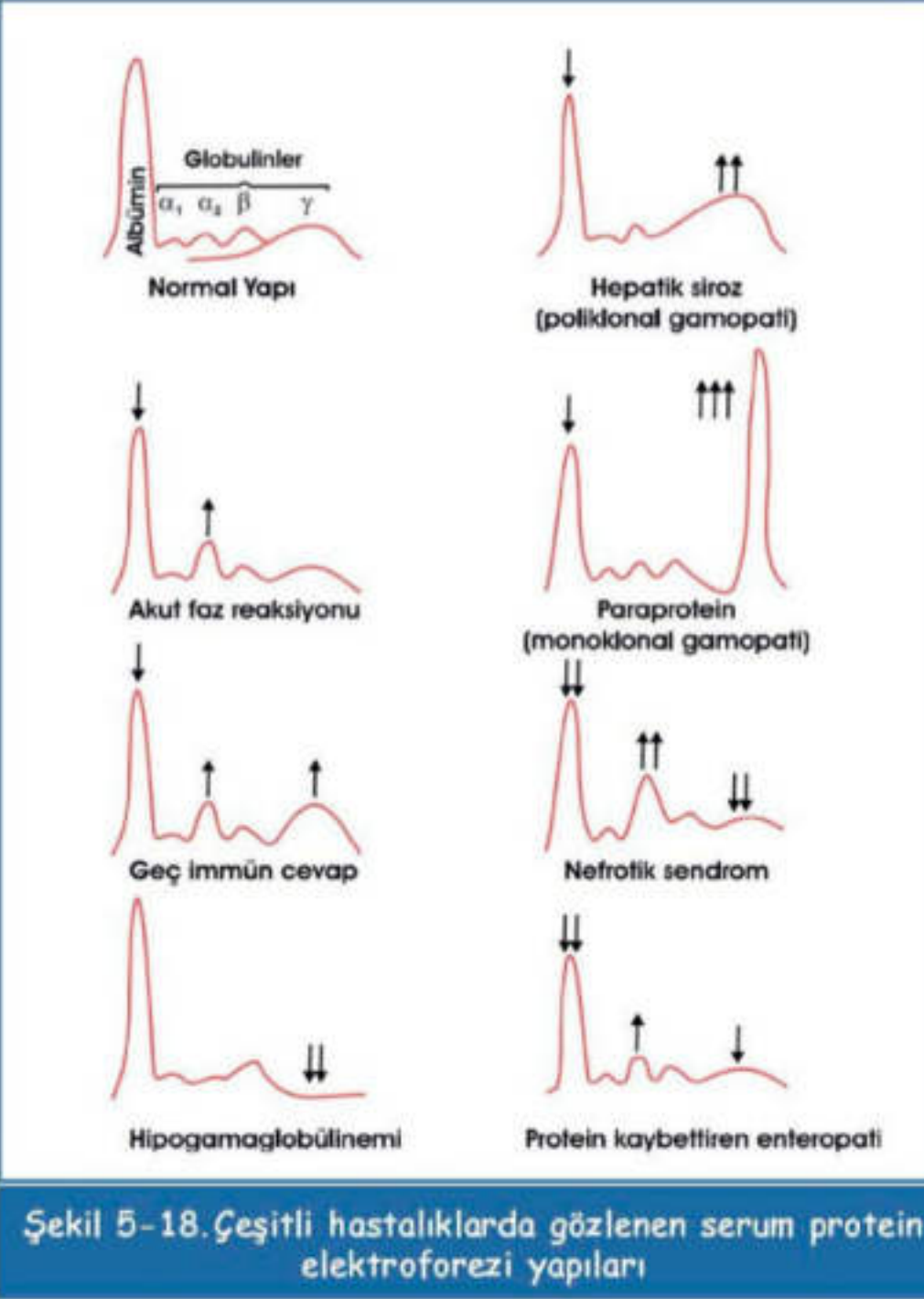
İLGİLİ NOTLAR

Seçeneklerdeki dört proteinin tablodaki serum proteinleri arasında olduğu açıkça görülmektedir. Size geriye kalan ise doğru seçeneği işaretlemektir.

Tablo 5-7. Bazı plazma proteinleri ve fonksiyonları

Protein	Akut faz özelliği	Yorum
Prealbümin	Neg AFR	Beslenmenin takibi, Tiroksin ve retinolü taşır
Albümin	Neg AFR	Osmotik basıncın korur. Birçok hastalıkta azalır. Genel taşıyıcı proteindir.
Elektroforezde alfa ₁ bölgesinde bulunan proteinler		
alfa1-Antitripsin	AFR	Tripsin ve diğer proteazların inhibisyonu, Eksikliği amfizem ve siroz
alfa1-Antikimotripsin		Proteazların inhibisyonu
alfa1-Asit glikoprotein (orosomucoid)	AFR	İnflamasyonda görev alır.
alfa1-Lipoprotein (Apo-A)		Lipitleri taşır.
alfa1-Fetoprotein		Fetal protein, artışı nöral tüp defekti
Transkortin		Kortizol, kortikosteron ve progesteron taşınması
Tiroksin-bağlayıcı globulin		İyodotironinleri taşır
Elektroforezde alfa ₂ bölgesinde bulunan proteinler		
Haptoglobülin	AFR	Hemoglobini bağlar, hemolizde azalır.
alfa2-Makroglobülin		Nefrotik sendromda yükselir Panproteaz inhibitörü
Serüloplazmin	AFR	Wilson hastalığında azalır, bakır içerir. Ferrooksidaz aktivitesi var Antioksidan
Antitrombin III		Pıhtılaşmanın inhibisyonu
Elektroforezde beta- bölgesinde bulunan proteinler		
Transferrin	Neg AFR	Demir taşır, hipokromik anemide artar
Hemopeksin		Hem bağlar, hemolizde azalır.
Beta-Lipoprotein (Apo B)		Lipid taşıyıcısı
C3 - C4	AFR	Kompleman faktörü
Beta2-Mikroglobülin		Renal tübül fonksiyonu değerlendirilmesi
Fibrinojen	AFR	Fibrin prekürsörü
Transkobalamin		B ₁₂ vitaminini taşır
Elektroforezde gama- bölgesinde bulunan proteinler		
IgG		Geç antikor yanıt
IgA		Mukoza koruyucu antikor
IgM		Erken antikor yanıt
IgD		B-lenfosit reseptörleri
IgE		Allerjik reaksiyonlarda rol oynar
C reaktif protein	AFR	Nonspesifik fakat en duyarlı AFR'dir. İnflamatuvar

Temel Bilimler 42. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 093

Albümin

- ✓ Plazma proteinlerinin %40-60'ını oluşturur.
- ✓ Karaciğerde sentezlenir.
- ✓ % 40'ı plazmada, % 60'ı ekstrasellüler alanda yer alır.
- ✓ Albümin → glikoprotein değildir.
- ✓ Onkotik basıncı albümin sağlar.
- ✓ Eksikliğinde ödem görülür.

Albumin;

- Cu, Ca, Mg ve Zn gibi iyonları
- Triptofan
- Bilirubin
- Hem grubu
- Hormonları (steroid hormonlar, kortizol, aldosteron, T₃ ve T₄ vb)
- Serbest yağ asitleri (oleat ve palmitat)
- Çeşitli ilaçları (salisilat, warfarin, sülfonamidleri) taşır.

- ✓ Dehidratasyon → albümin artışına neden olan tek durumdur!..
- ✓ Hipoalbüminemi;
  - Deri, gastrointestinal sistem ve böbrek yolu ile kayıplar
  - Karaciğer hasarı, malabsorbsiyon ve malnütrisyonla bağlı sentezin azaldığı durumlar
- ✓ Albümin ölçümü
  - Bromkrezol yeşili veya moru → anyonik boyalarla albüminin verdiği absorbansın spektrofotometrik ölçümü esasına dayanır.

- ✓ Demansın bazı önemli nedenleri
  - Alzheimer hastalığı (en sık)
  - Vasküler demans (2. en sık)
  - Lewy cisimcikli demans

Temel Bilimler 42. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 058

Alzheimer Hastalığı (AH)

Genetik risk faktörleri

- ✓ Amiloid prekürsör protein (APP)
- ✓ Presenilin 1 (PSEN 1), Presenilin 2 (PSEN 2)
- ✓ Down sendromu
- ✓ APOE4 aleli (**APO E2** aleli varlığı ise AH riskini **azaltır**)

Patogenez

- ✓ Ekstrasellüler senil plaklar ve intrasellüler nörofibriler yumaklar birikir.
- ✓ Senil plaklar, amiloid β ($A\beta$) proteini; nörofibriler yumaklar

Temel Bilimler 42. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 058

- ✓ Nörotoksik $A\beta$ proteinleri; oksidatif stres, eksitotoksiste (glutamat aracılı), $A\beta$ proteinleri birikimi (amiloid plak), inflamasyon ve tau protein hiperfosforilasyona yol açar.
- ✓ Bunların sonucunda nöron ölümü, nörotransmitter eksikliği ve bilişsel/davranış bozuklukları gelişir.

Klinik tablo

- ✓ Sinsi başlangıcı ve yavaş seyirlidir
- ✓ Hafıza kaybı en sık başlangıç semptomudur
- ✓ Dil/konuşma ve sözel akıcılık bozulur
- ✓ Görsel ve uzaysal beceriler etkilenmiştir
- ✓ Motor beceri gerektiren fonksiyonlar bozulur (apraksi)
- ✓ Yürütücü fonksiyonlar (karar verme, plan yapma, soyut düşünme vb) bozulur

Evreleri

- ✓ AH; pre-klinik, hafif kognitif bozukluk (HKB) ve demans olmak üzere 3 evrede incelenir:
- ✓ **Preklinik AH**, moleküler patoloji vardır, ancak hasta asemptomatiktir ve kognitif olarak normaldir.
- ✓ **HKB**; hastada en az bir kognitif fonksiyonda azalma vardır ancak hasta günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızdır
- ✓ **Demans, 3 evreye ayrılır:**
  - **Erken evre:** Enstrümental günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık görülür
  - **Orta evre:** Temel günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık görülür. Ek olarak halüsinasyon ve davranış/kişilik bozuklukları eşlik edebilir.
  - **İleri evre**

Tanı

- ✓ Tarama; mini mental test, saat çizme testi ile nörokognitif değerlendirme yapılır.
- ✓ Kesin AH tanısı histopatolojik olarak konulur. Bunun yerine

Temel Bilimler 42. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 058

- ✓ Beyin omurilik sıvısında; azalmış β amiloid, artmış tau proteini seviyeleri tanıda destekleyicidir.
- ✓ Görüntülemeye en sık tercih edilen yöntem: **Kranial MR**
  - SVO, subdural hematoma, tümör, normal basıncı hidrosefali vb ekarte edilir
  - AH'yi destekleyen bulgular (hipokampal volümde azalma ve medial temporal bölgelerde atrofi) görülür.
- ✓ **FDG-PET** ile beyinde hipometabolizma, **fonksiyonel MR (fMR)** ise hipoperfüzyonun gösterilmesinde kullanılır
- ✓ **Amiloid PET** görüntülemesi, β amiloid yükünü ölçmek için kullanılabilir.

Tedavi

- ✓ **Asetilkolinesteraz inhibitörü (Donepezil, Rivastigmin)**
  - Erken evre AH'dan itibaren ilk tercih edilen ilaçlardır.
  - Asetilkolinin sinaptik yıkımını azaltırlar.
  - Yan etkiler; bulantı, kusma, ishal, bradikardi, atriyoventriküler blok vb
- ✓ **NMDA reseptör antagonisti (Memantin)**
  - Orta evre AH'dan itibaren kullanılır.
  - Glutamat aracılı eksitotoksisteyi inhibe eder.
  - Demans seyrinde ortaya çıkan nöropsikiyatrik semptomlara da olumlu etkisi vardır.
- ✓ **Anti amiloid antikor (Aducanumab)**
  - Erken evre AH tedavisinde onaylıdır.
  - Yan etkileri vazojenik ödeme ve mikrohemorajilerdir.

Diğer Önemli Demans Nedenleri

Vasküler demans

- Eşlik eden SVO (+)
- Ani kötüleşme, sonrasında stabil seyir (basamaklı patem)
- Lezyonun yerine değişkenlik gösteren kognitif bulgular

Lewy cisimcikli demans

- Parkinsonizm
- Kognitif bozuklukta dalgalanma
- Görsel halüsinasyonlar
- Nöroleptiklere aşırı duyarlıdır (belirtiler kötüleşir)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 43

43. Aşağıdakilerden hangisi hipomagnezemi nedenlerinden değildir?

- A) Diyabetik ketoasidoz
- B) Hiperaldosteronizm
- C) Hipertiroidizm
- D) Hipoparatiroidizm
- E) Diüretik ilaç kullanımı

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Hipoparatiroidi değil, hiperparatiroidi hipomagnezemiye yol açar.

Hipomagnezemi

Temel Bilimler 43. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 041

Hipomagnezemi etiyolojisi

Emilim ve GİS problemleri

- Alkolizm
- Malnütrisyon, malabsorbsiyon (Refeeding sendromu dikkat)
- PPI kullanımı

Renal kayıplar

- ✓ **İlaçlar**
  - Renal tübül hasarı yapan; sisplatin, siklosporin, aminoglikozidler vb
  - Anti EGFR; setuksimab, panitumumab (distal tübülde Mg Emiliminden sorumlu TRPM6 kanallarını azaltır)
  - Diüretikler (tiazid, furosemid)
- Poliürik durumlar (ATN poliürik faz, postobstrüktif diürez)
- Hiperaldosteronizm
- Hiperparatiroidizm, hiperkalsemi

Hipomagnezemide klinik bulgular

- ✓ Hipokalemi (renal potasyum kaybı artar) ve hipokalsemi (PTH salınımı azalır) bulgularının görülmesi beklenir.
- ✓ Özellikle **replasmanadirençlihipokalemi/hipokalsemi** varlığında hipomagnezemi düşünülmelidir.
- ✓ Kalp bulguları:
  - EKG'de → QT uzaması ve U dalgası
  - Ventriküler aritmi, Torsades de Pointes
  - Digital toksisitesinde artma

Hipermagnezemi

Genel bilgiler

- ✓ Serum magnezyum değerinin > 2.5 mg/dL olmasıdır.

Hipermagnezemi etiyolojisi

- ✓ Kronik böbrek hastalığı (en sık neden)
- ✓ IV magnezyum tedavisi (Preeklampsi)
- ✓ Magnezyum içeren antiasit, lavman kullanımı
- ✓ Adrenal yetmezlik
- ✓ Akromegali

Hipermagnezemide klinik bulgular

- ✓ Bilinç değişiklikleri (konfüzyon vb)
- ✓ Derin tendon reflekslerinde azalma, flask paralizi
- ✓ Kardiyak ve solunum depresyonu

FLASH
BACK

K → P → Mg

(Birer birim azaltarak normal değerler bulunur)

K: 3.5 - 5.5 mEq/L (aşağı 1 birim)

P: 2.5 - 4.5 mg/dL (sola 1 birim)

Mg: 1.5 - 2.5 mg/dL

ASİT-BAZ DENGESİ VE BOZUKLUKLARI

Temel Kavramlar

Genel bilgiler

- ✓ Arteriyel kan gazındaki **normal değerler**
  - pH: 7.35 - 7.45
  - HCO₃: 22 - 26 mEq/L (ortalama 24 mEq/L)
  - pCO₂: 35 - 45 mmHg (ortalama 40 mmHg)
- ✓ Bikarbonat düzeyinde
  - Azalma → **Metabolik asidoz**
  - Artma → **Metabolik alkaloz**
- ✓ Karbondioksit düzeyinde
  - Azalma → **Respiratuvar alkaloz**
  - Artma → **Respiratuvar asidoz**
- ✓ Primer asit baz bozukluğu, **tampon sistemler ile kompanze** edilmeye çalışılır.
- ✓ Tamponlamanın amacı **pH'ı normale getirmek değil**, pH'da oluşabilecek **sert değişiklikleri yumuşatmak** ve hastayı hayatta tutmaktır.
  - **Metabolik** bozukluklar → **Akciğerler** tarafından kompanze edilmeye çalışılır (pCO₂ üzerinden)
  - **Respiratuvar** bozukluklar → **Böbrekler** tarafından kompanze edilmeye çalışılır (HCO₃ üzerinden)

Asit baz bozukluklarındaki değişikliklerin yönleri

Asit-baz bozukluğu	pH	HCO ₃	pCO ₂
Metabolik asidoz	↓	↓ (primer bozukluk)	↓
Metabolik alkaloz	↑	↑ (primer bozukluk)	↑
Respiratuvar asidoz	↓	↑	↑ (primer bozukluk)
Respiratuvar alkaloz	↑	↓	↓ (primer bozukluk)

Metabolik Asidoz

Genel bilgiler

- ✓ Temel problem **HCO₃ düzeyinde azalmadır**. Bunun sonucunda **pH düşer**. pH'daki sert düşüşü engellemek için **akciğerler CO₂'yi azaltırlar (hiperventilasyon)**.
- ✓ Respiratuvar kompensasyonun yeterliliği Winter formülü ile hesaplanır: Beklenen pCO₂ = [(HCO₃ × 1.5) + 8] ± 2
  - pCO₂ beklenen aralıkta → **Kompanse metabolik asidoz**
  - pCO₂ beklenen aralığın altında → **Metabolik asidoz + respiratuvar alkaloz**
  - pCO₂ beklenen aralığın üzerinde → **Metabolik asidoz + respiratuvar asidoz**

Mikst tip asit baz bozuklukları dekompanse kabul edilir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 45

45. Aşağıdaki koenzimlerden hangisi için reaksiyon tipi ve eksikliğinde gelişen klinik tablo doğru olarak eşleştirilmiştir?

- A) Tiamin – Hidroksilasyon reaksiyonu – Pellegra
- B) Biotin – Açıl grubu transferi – Nöral tüp defekti
- C) Folik asit – Aldehit grubu transferi – Beriberi
- D) Riboflavin – Deaminasyonu reaksiyonu - Depresyon
- E) Kobalamin – Metil grubu transferi – Pernisiyöz anemi

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

FLASH BACK

Eksikliğini araştırmak için enzim aktivitesine bakılan vitaminler!..

- Tiyamin → Transketolaz
- Riboflavin → Glutasyon redüktaz
- Piridoksin → AST

FLASH BACK

Vitamin eksikliğini araştırmak için verilen amino asitler ve bakılan metabolitler!..

- Folat → Histidin → FIGLU
- Piridoksin → Triptofan → Ksantürenik asit

Tablo 7-2. Suda çözünür vitaminlerle ilgili bazı klinik durumlar

Vitamin	Klinik Bulgular
Tiyamin	✓ Beriberi • Kalp dilatasyonu • Taşikardi • Kusma • Konvülsiyon • Periferik sinir dejenerasyonları ✓ Wernicke - Korsakoff sendromu • Kronik alkoliklerde tiyamin eksikliğine bağlı gelişen bir tablodur. • Progresif ataksi • Spastik parapleji • Mental konfüzyon • Apati • Hafıza kaybı • Nistagmus
Riboflavin	✓ Güneş ışığındaki ultraviyolede en kolay zarar gören vitamindir. ✓ Fototerapi alan yenidoğanlarda eksikliği gözlenebilir. ✓ Eksikliğinde daha çok ektodermal kökenli dokular etkilenir. ✓ Eksiklik belirtileri • Cheilosis (ağız köşelerinde solukluk, eritem ve çatlaklar) • Bulanık görme • Glossit • Magenta dili (mor renkli ve atrofik dil papillaları) • Seboreik dermatit • Lakrimasyon

Tablo 7-2. Suda çözünür vitaminlerle ilgili bazı klinik durumlar (devamı)

Vitamin	Klinik Bulgular
Niasin	✓ Niasin eksikliğinde 3D harfiyle belirtilen Dermatit, Diare, Demans + tedavi edilmezse ölümle (4D) sonuçlanan Pellegra görülür. ✓ Hartnup hastalığında triptofan emilimi bozulduğu için pellegra benzeri cilt bulguları olur. ✓ Maling karsinoid sendromda triptofandan aşırı serotonin sentezi olur. Dolayısıyla niasin sentezi bozulur ve pellegra benzeri cilt bulguları olur.
Biyotin	✓ Biyotin Eksikliği: Çiğ yumurta akında bulunan avidin, biyotin emilimini engeller. Bu, halüsinasyon, seboreik dermatit ve dil iltihabı gibi belirtilere neden olabilir. ✓ Multipl Karboksilaz Eksikliği: Biyotin taşıyıcı protein eksikliği nedeniyle, biyotine bağlı karboksilaz enzimlerinde eksiklik ve belirli belirtiler ortaya çıkar. Spesifik olarak propiyonik asidemi oluşur. İdrarda laktat, metilkrotonat atılımı artmıştır. Alopesi görülür. ✓ Biyotidinaz Eksikliği: Biyotinin mitokondriye giremediği bir metabolizma hastalığıdır. Biyotin eksikliği belirtileri gösterir ancak daha ağır bir klinik tabloya yol açar.
Pantotenik Asit	✓ Pantotenik asit eksikliğine bağlı olarak "burning foot" da (yanık ayak) denilen parestezi nedeni ile ayaklarda yanma hissi

Temel Bilimler 45. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 126

Vitamin B ₁₂	PERNİSİYÖZ ANEMİ ✓ İntrinsik faktör sentezinden sorumlu midedeki paryetal hücrelerin otoimmün harabiyet ✓ Bu hastalıkta 5P bulgusu olarak adlandırılan; • Pansitopeni, • Periferik nöropati, • Posterior kord nöropatisi, • Papiller atrofi, • Pernisiyöz anemi görülmektedir.
Vitamin B ₆	✓ Piridoksin Eksikliği neden olanlar; • Diyetle fazla protein alınması • İzonyazid tedavisi • D-penisilamin gibi şelatlayıcı ajanlar • Oral kontraseptifler • Alkolizm ✓ Çocuklarda konvülsiyon, aşırı hassasiyet görülür. ✓ Glutamat dekarboksilaz aktivitesi azalırsa beyinde GABA azalır. ✓ Piridoksin eksikliği → δ-ALA sentez eksikliği → Hem sentezi bozulur = Sideroblastik anemi görülür.
Vitamin C	✓ Skorbüt • Hidroksi - prolinde fakir yetersiz bir kollajen • Diş eti kanaması • Yara iyileşmesinde gecikme • Periost altına kanama • Psödo paralizi

Bakır ve Anemi

- Bakır eksikliği → Sideroblastik anemi
- Bakır fazlalığı → Hemolitik anemi

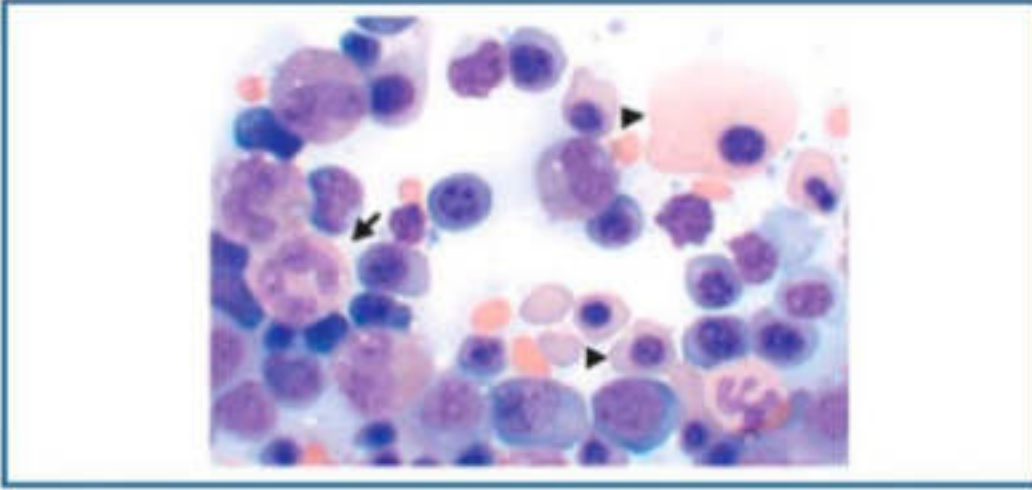
Laboratuvar

- ✓ Genellikle **mikrositer** anemi (MDS alt tipi ise **makrositer**)
- ✓ Serum demiri, ferritin ve transferrin saturasyonu **yüksek**
- ✓ Periferik yaymada
  - Eritrositlerde **bazofilik noktalanma**
  - **Papeneimer cisimcikleri** (demir granülleri)
- ✓ Kesin tanı: Kemik iliğinde **ring sideroblastların** görülmesi

Megaloblastik Anemiler

Patofizyoloji

- ✓ En sık nedenleri **vitamin B12** ve **folik asit** eksikliğidir.
- ✓ **DNA sentez defekti** sonucu kemik iliğinde hücrelerin **olgunlaşması** bozulur ve bu hücreler perifere çıkmadan yıkılır (**inefektif eritropoez**)
- ✓ Yani ilikte öncül hücreler artmasına rağmen periferde **pansitopeni** görülür.

Laboratuvar

- ✓ Makrositer anemi
- ✓ Pansitopeni (+ retikülositopeni)
- ✓ Hipersegmente kemik iliği (mavi ilik)
- ✓ İndirekt bilirubin, LDH yüksek (inefektif eritropoez)
- ✓ Periferik yaymada
  - Hipersegmente nötrofiller
  - Howell-Jolly cisimcikleri

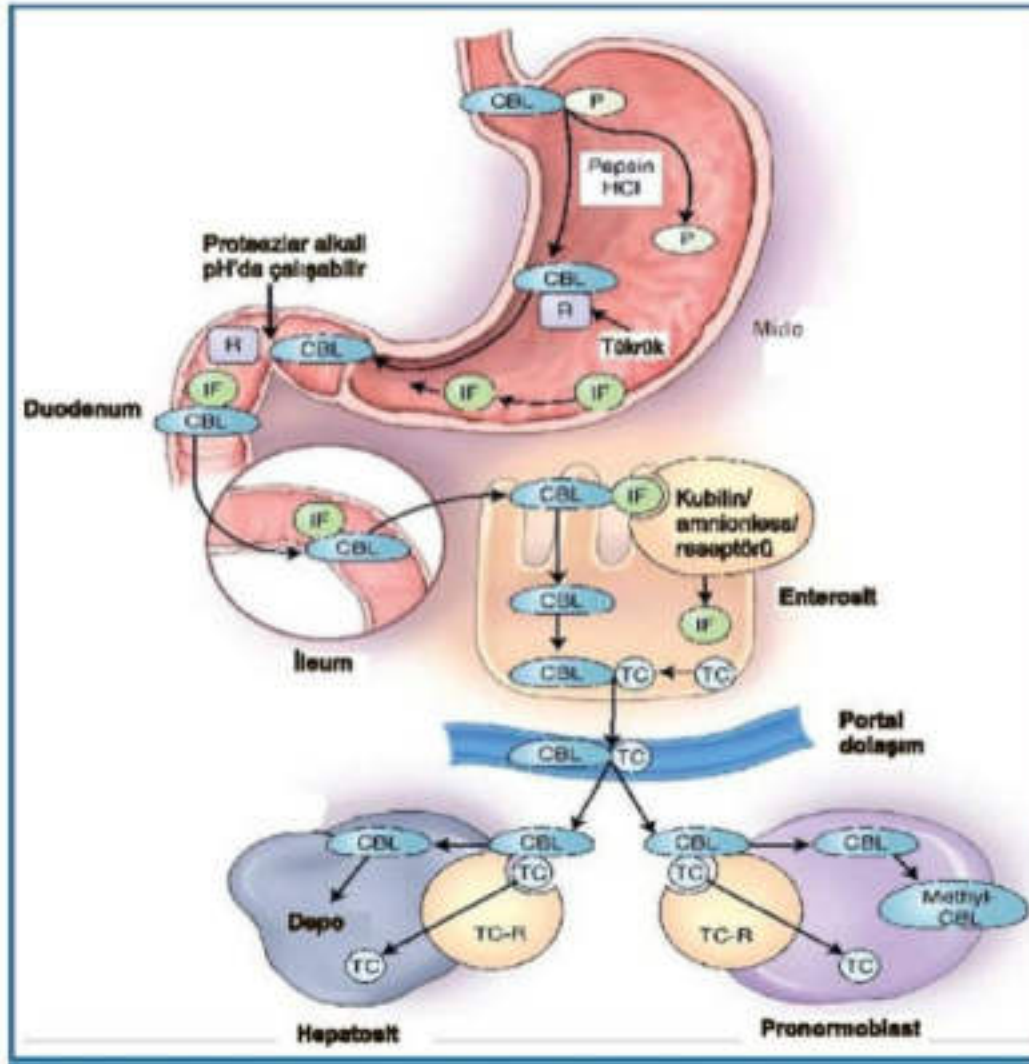
Vitamin B12 eksikliği

Genel bilgiler

- ✓ Daha çok **hayvansal gıdalarda/proteinlerde** bulunur.

B12 vitamini emilimi sürecinde sırayla bağlananlar

- Mide: **Haptokorrin / R faktör** (kaynak: tükürük)
- Duodenum: **İntrensek faktör** (kaynak: parietal hücre)
- Terminal ileum: **Kübilin reseptörü**
- Kan: **Transkobalamin II**

B12 vitamini emilimi sürecinde sırayla bağlananlar

Etiyoloji

- ✓ **Alım azlığı:** Vegetaryen diyet (3-4 yılda gelişir)
- ✓ **Gastrik nedenler**
  - Pernisiyöz anemi (en sık neden)
    - Parietal hücrelere karşı otoimmünite
    - IF eksikliği + Aklorhidri

Temel Bilimler 45. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 004

R faktör ayırlamaz)

- Gastrinoma (Aşırı asidik ortam nedeni ile pankreas enzimleri inaktivedir, R faktör ayırlamaz)
- Enfeksiyöz etkenler: Diphyllobothrium latum, bakteriyel aşırı çoğalma
- Emilim bozukluğu: Crohn hastalığı, ileal rezeksiyon, tüberküloz gibi **terminal ileumu** etkileyen hastalıklar
- Imerslund-Grasbeck sendromu (Konjenital kübilin reseptörü eksikliğine bağlı B12 malabsorbsiyonu + proteinüri)
- Transkobalamin 2 eksikliği

İlaçlar

- Kolşisin, metformin, alkol vb.
- **Nitröz oksit** inhalasyonu: Vitamin B12'yi oksitleyerek inaktive eder (akut megaloblastik anemi).
- **Pemetrekset:** Hem vitamin B12 hem de folat eksikliği

Klinik tablo ve Laboratuvar

- ✓ Megaloblastik anemi bulguları (+)
- ✓ Demiyelinizasyon → Nörolojik bulgu (Nöropati, demans vb)
- ✓ Serumda **metil-malonik asit** ve **homosistein** yüksektir.

Tedavi

- ✓ Vit B12 preparatları (siyanokobalamin-hidroksikobalamin)
- ✓ Vitamin B12 eksikliğinde de folat verilmesi anemiye düzeltir, ama tedavi edilmediği için **nörolojik bulgular ilerler.**

Vitaminler özet tablo

	Eksikliği	Fazlalığı
A vitamini	Gece körlüğü, Kseroftalmi, Bitot lekeleri, folliküler hiperkeratoz	Uyuşukluk, başağrısı, papil ödem, kabarık Fontanel, psödötümör serebri, Kraniotabes
D vitamini	Raşitizm	Hiperkalsemi, kas zayıflığı, iştahsızlık, kusma, başağrısı, polüüri Nefrokalsinoz
E vitamini	Arefleksi, ataksi, oftalmopleji, posterior kolon ve serebellar disfonksiyon, pigmenter retinopati	Kas zayıflığı, diyare, K vitamini antagonisti
K vitamini	Protrombin zamanı uzaması, kanama	K3 analoğu yenidoğanda hemoliz
B1 (Tiamin)	Beriberi	
B2 (Riboflavin)	İştahsızlık, mukozit, anemi, nazolabial seboro, fotofobi	
B3 (Niasin)	Pellegra, Dermatit, Demans, Diare, Ölüm	Histamin salgısı, ülser, astım, gut, hepatotoksik
B6 (Pridoksin)	Konvülsiyonlar, Hiperakuzi, mikrositik anemi, nöropati, Oksalüri	Periferik duyu nöropatisi
Askorbik asit (C)	Skorbüt, periosteal kanama, ağrılı kemikler, hiperkeratozis	Ürkozüri, okzalit taşları

Temel Bilimler 45. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 034

GASTROENTEROLOJİ

SIK GÖRÜLEN SEMPTOM ve BULGULAR

DİSFAJİ

- Yutmada zorlanma anlamına gelmektedir. Odinofaji de ağrılı yutma demektir.
- Disfaji orofaringeal ve özefagial olmak iki alt grupta sınıflandırılır.
- Orofaringeal yutma ağızdan özefagusa ileme kısmı iken, özefagial yutma ise özefagus girişinden mideye ileme kısmıdır.
- Orofaringeal disfaji nedenleri genellikle nöromusküler hastalıklardır.
- **Akalazya** özefagial disfaji yapar orofaringeal değil.

KUSMA

- Çocuklarda en sık kusma nedeni gastroenterittir.
- **Siklik kusma sendromu**; başka hiçbir hastalıkla açıklanamayan belli aralıklarla tekrarlayan kusma atakları ile giden bir hastalıktır. Tanı kriterlerinin hepsinin olması gerekir.

- Bu hastalığın **migrenle** ilişkili olduğu bilinmektedir.

Siklik kusma sendromu tanı kriterleri

- 6 aylık periyotta en az 2-3 atak (Roma IV kriterlerine göre 2, NASPGHAN'a göre 3), herhangi bir zaman diliminde **en az 5 atak**
- 1 saat ile 10 gün arasında devam eden ve en az 1 hafta aralarla tekrarlayan yoğun bulantı ve kusma atakları
- Hastada stereotipik ve belirli semptomların olması
- Ataklar sırasında kusmanın **1 saatte ≥ 4 kezden** fazla olması kusma atağının ≥ 1 saatten fazla sürmesi
- Kusma epizotları arasında çocuğun tamamen sağlıklı olması
- Bu atakların başka bir hastalıkla açıklanamaması

İSHAL

Çocuklarda ishalin en sık nedeni gastroenteritlerdir.

Süreye göre sınıflama;

- **<14 gün** süren ishal: **AKUT**
- **14-30 gün** süren ishal: **PERSİSTAN**
- **>30 gün** süren ishal: **KRONİK**

Etiyopatogeneze göre sınıflama;

- Bağırsak lümen epitelinin sekresyonuna bağlı ishal: **SEKRETUAR**
- Bağırsakta osmotik yük oluşturan maddenin sıvı çekmesiyle oluşan ishal: **OSMOTİK**

Sekretuar&Osmotik İshal Karşılaştırması

	Sekretuar	Osmotik
Açken durur	Hayır	Evet
Yemeklerden sonra belirir	Hayır	Evet
Gece durur	Hayır	Evet
İyon gap	<100 mOsm/kg	>100 mOsm/kg
Osmolalite	Normal	Artmış

KABIZLIK (KONSTİPASYON)

- Üç gün veya daha üzeri günde zor ve sert dışkılamaya kabızlık denir.
- En sık nedeni non-organik (fonksiyonel) nedenlerdir.

Çocuklarda kabızlık nedenleri

- **Non-organik (Fonksiyonel)**
- **Organik**
  - ✓ Anatomik
  - ✓ İntestinal sinir ve kas anomalileri
  - ✓ Spinal kord defektleri
  - ✓ İlaçlar
  - ✓ **Metabolik bozukluklar**
    - **Hipokalemi, Hiperkalsemi**
    - **Hipotiroidi, Hiperparatiroidi**
  - ✓ İntestinal hastalıklar
  - ✓ Bağ dokusu hastalıkları
  - ✓ Psikiyatrik hastalıklar
- **DİKKAT!!! 5 hastalık çocuklarda hem ishal hem kabızlık yapabilir.**
  - ✓ Kistik fibrozis,
  - ✓ Hirschsprung hastalığı,
  - ✓ İnflamatuar bağırsak hastalıkları,
  - ✓ Çölyak hastalığı
  - ✓ İnek sütü protein alerjisi

Referansımız yanlış olan tüm seçenekleri **tek tek eletiyor!!!**

NÖRAL TÜP DEFEKTLERİ

- Gebeliğin 3-4. Haftalarında oluşur.
- **Risk faktörleri;**
  - ✓ Folik asit eksikliği
  - ✓ Vitamin B12 eksikliği
  - ✓ Hipertermi
  - ✓ Valproik asit veya karbamazepin kullanımı
  - ✓ Malnutrisyon
- Konsepsiyondan en az 4 hafta öncesinden folik asit kullanımına başlamak gerekir.

ENSEfalosel: Beyin dokusunun kraniyum dışına çıkmasıdır, en sık **ENSE**'de (oksipital bölge) olur.

Anensefali: En ağır nöral tüp defekti, ölümlü sonuçlanır.

İniensefali: Baş aşırı retrofleksiyondadır, ölümcüldür.

Spina Bifida Okulta: Sadece radyolojik olarak L5-S1 kapanma defektidir.

Spina bifida okultaya eşlik eden kutanöz lezyonlar

Görüntüleme endikasyonları

- Atipik dimple (Derinlik > 5mm, anal açıklığa uzaklık >25 mm)
- Lezyonun üstünde kıllanma, vasküler yapı, lipom, renk değişikliği varsa

Görüntüleme önerilmez

- Basit dimple (<5 mm, anal açıklığa uzaklık <25 mm)
- Koksigeal çukurtar

Meningosel: Spinal kord aksında bir bölgede dışarıya doğru keseleşme olması ve içinde sadece BOS olmasıdır.

Meningomiyelosel: Spinal kord aksında bir bölgede dışarıya doğru keseleşme olması ve içinde BOS ve spinal kordun olmasıdır. **En sık lumbosakral bölgede olur.** Hidrosefali ile birlikteliği fazladır.

Diastometamiyeli: Spinal kordun bir kemik veya fibröz dokuyla ikiye bölünmesidir

Tethered Kord (Gergin Omurilik Sendromu): spinal kordun alt ucu olan filum terminalenin fibröz dokuyla alttan yapışık olmasıdır. Çocuk büyüdükçe spinal kordun yukarı doğru hareketini engeller. **Spinal kord gerilir ve 3-5 yaşta semptomlar başlar.**

- Spastisite
- Yürüyen çocukta **yürüme kaybı**
- Tuvalet alışkanlığı edinmiş çocukta **altına kaçırma**

Syringomiyeli: Spinal kordun içinde sıvı olmasıdır.

FLASH BACK
Syringomiyeli servikal spinal kordun içinde sıvı olmasıdır. İdrar kaçıklık hissi kaybı olur

Sakral disgenezi: Özellikle diabetik anne bebeklerinde olur.

Nörodermal sinüs: Spina bifida okultanın spinal kord ile bağlantılı şeklidir. **BOS sızıntısı olabilir.** Tekrarlayan menenjitte neden olabileceği için kapatılmalıdır.

NÖRAL TÜP DEFEKTLERİYLE BİRLİKTELİĞİ SIK OLAN HASTALIKLAR

Arnold-Chiari Malformasyonu

- ✓ Serebellar dokunun foramen magnumdan servikal vertebralara doğru uzanıp herniye olmasıdır.
- ✓ Tip 1'de sadece herniasyon vardır.
- ✓ **Tip 2=Tip 1+ 2 malformasyon (Meningomiyelosel + hidrosefali)**

Dandy-Walker Malformasyonu

- ✓ Foramen Magendi ve Luschka'nın atrezik olması sonucu gelişen hidrosefalidir.
- ✓ **Dördüncü Ventrikülde hidrosefali olur.**

Joubert sendromu

- ✓ Serebellar vermis hipoplazisi
- ✓ Hipotoni, ataksi, epizodik apne
- ✓ Kraniyel BT veya MR'da **azı dişi (molar diş)** bulgusu

Referansımız yanlış olan tüm seçenekleri **tek tek eleliyor!!!**

Orijinal Soru: Temel Bilimler 46

46. Aşağıdaki enzim – kofaktör eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

- A) Hekzokinaz – Magnezyum
- B) Pirüvat kinaz – Bakır
- C) Üreaz – Demir
- D) Karbonik anhidraz – Manganez
- E) Karboksipeptidaz – Potasyum

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Bu tablo yanlış olan seçeneklerin elenmesine yardımcı olacaktır.

FLASH
BACK

D vitamini!..

- Prohormon
- En toksik
- Kalsiyum ve fosfor metabolizmasını düzenler

FLASH
BACK

Eksikliğinde osteoporoza ve kanamaya eğilimi artıran vitamin!..

- K vitamini

METALLOTİYONİNLER

- ✓ Metal bağlayıcı proteinlerdir.
- ✓ Metallerin transport, depolanma ve detoksifikasyonunda rol alır.
- ✓ Sisteinden zengin hücre içi proteinlerdir.

Temel Bilimler 46. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül

Sayfa 129

Tablo 7-4. Esansiyel mikromineraler (iz elementler ve önemi)

Element	İşlevler	Eksiklik
Krom	İnsülinin etkisini artırır	Bozulmuş Glukoz Toleransı
Kobalt	Vitamin B12'nin bileşeni	
Bakır	Sitokrom oksidaz Süperoksit dismutaz (sit.) Tirozinaz Lizil oksidaz Dopamin beta hidroksilaz Mono ve di amino oksidaz	Anemi (hipokrom mikrositer); malnutrisyon Menkes sendromuna sekonder
İyot	Tiroksin Triyodotironin	Çocuklar: Kretenizm. Erişkinler: Guatr ve hipotiroidi, miksedem
Demir	Hem proteinler; Hemoglobin Miyoglobin Katalaz NO sentaz Sitokromlar Tryptofan pirrolaz	Anemi (hipokrom, mikrositer)
Mangan	Hidrolaz, dekarboksilaz ve transferaz enzimlerinin kofaktörü. Glikoprotein ve proteoglikan sentezi Arjlinaz Süperoksit dismutaz (mit.) Galaktozil transferaz İzositrat dehidrojenaz Pirüvat karboksilaz PEPCK	
Molibden	Ksantin oksidaz Sülfat oksidaz	
Selenyum	Glutasyon peroksidaz Tiyoredoksın redüktaz Selenofosfat sentetaz İyodotironin deiyodinaz	Çinde Keshan kardiyomiyopatisi, parenteral beslenme ve protein enerji malnutrisyonuna sekonder
Çinko	Laktat dehidrojenaz Karbonik anhidraz DNA ve RNA polimeraz Alkalen fosfataz Süperoksit dismutaz (sit.) Alkol dehidrojenaz Karboksipeptidaz A Matriks metalloproteaz Fosfolipaz C	Hipogonadizm, büyüme yetersizliği, kusurlu yara iyileşmesi, azalmış tat ve koku hassasiyeti, akrodermatitis enteropatika ve parenteral beslenmeye sekonder

HORMON METABOLİZMASI

GENEL BİLGİLER

- ☑ Hormonlar yağda (grup-1) ve suda çözünen (grup-2) hormonlar olarak sınıflandırılabilir.

Tablo 8-1. Hormon sınıflarının genel özellikleri

	GRUP-1	GRUP-2
Tipleri	Steroidler, İyodotironinler, kalsitriol, retinoik asit	Polipeptitler, proteinler, glikoproteinler, katekolamin
Çözünürlük	Lipofilik	Hidrofilik
Transport proteinleri	Evet	Hayır
Plazma yarı ömrü	Uzun (saatlerden günlere)	Kısa (dakikalar)
Reseptör	İntrasellüler	Plazma membranı
Mediator	Reseptör-hormon kompleksi	cAMP, cGMP, Ca ²⁺ , inozitol trifosfat sistemi, kinaz kaskadları vb.

HORMONLARIN ETKİ MEKANİZMALARINA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

I. Reseptörü Hücre İçinde Olan Hormonlar (Grup-1)

- ✓ Androjenler
- ✓ Östrojenler
- ✓ Glukokortikoidler
- ✓ Mineralokortikoidler
- ✓ Progestinler
- ✓ Kalsitriol 1,25 [OH]₂-D₃
- ✓ Retinoik asit
- ✓ Tiroit hormonları (T₃ ve T₄)

Kolesterolden sentezlenen hormonlar

II. Hücre yüzey reseptörlerine bağlanan hormonlar

A. İkincil Habercisi cAMP (Gs) Olanlar

- β-adrenerjik katekolaminler
- Glukagon

- Adrenokortikotropik hormon (ACTH)
- Melanosit uyarıcı hormon (MSH)
- Lipotropin (LPH)
- Tiroit uyarıcı hormon (TSH)
- Follikül uyarıcı hormon (FSH)
- Lüteinleştirici hormon (LH)
- İnsan koriyonik gonadotropin (hCG)

Ön hipofiz hormonları

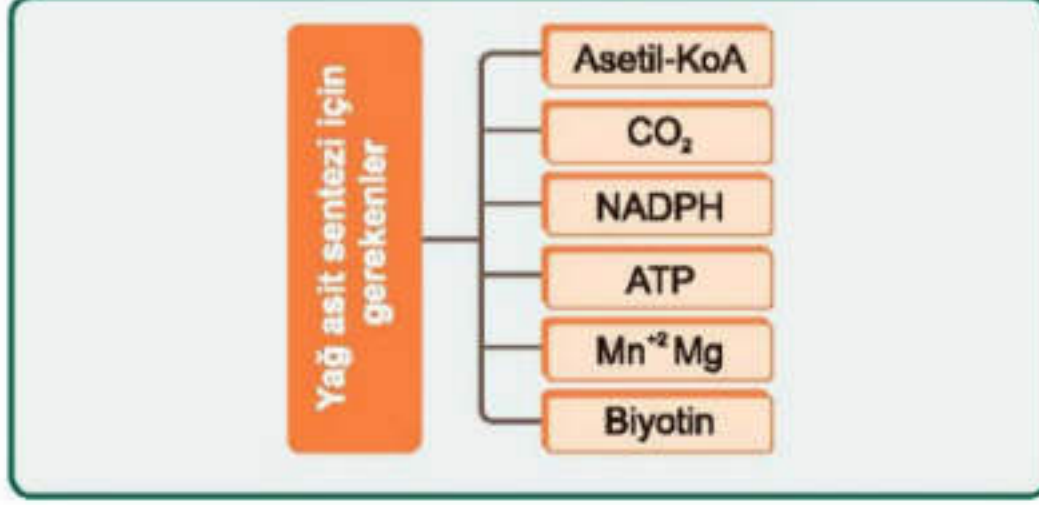
- Antidiüretik hormon (ADH)

- ✓ Balık yağında bulunan **doksoheksaenoik asit** ve **eikozapentaenoik asit** ise beyin ve retina gelişimi için önemlidir.

YAĞ ASİTLERİNİN SENTEZİ

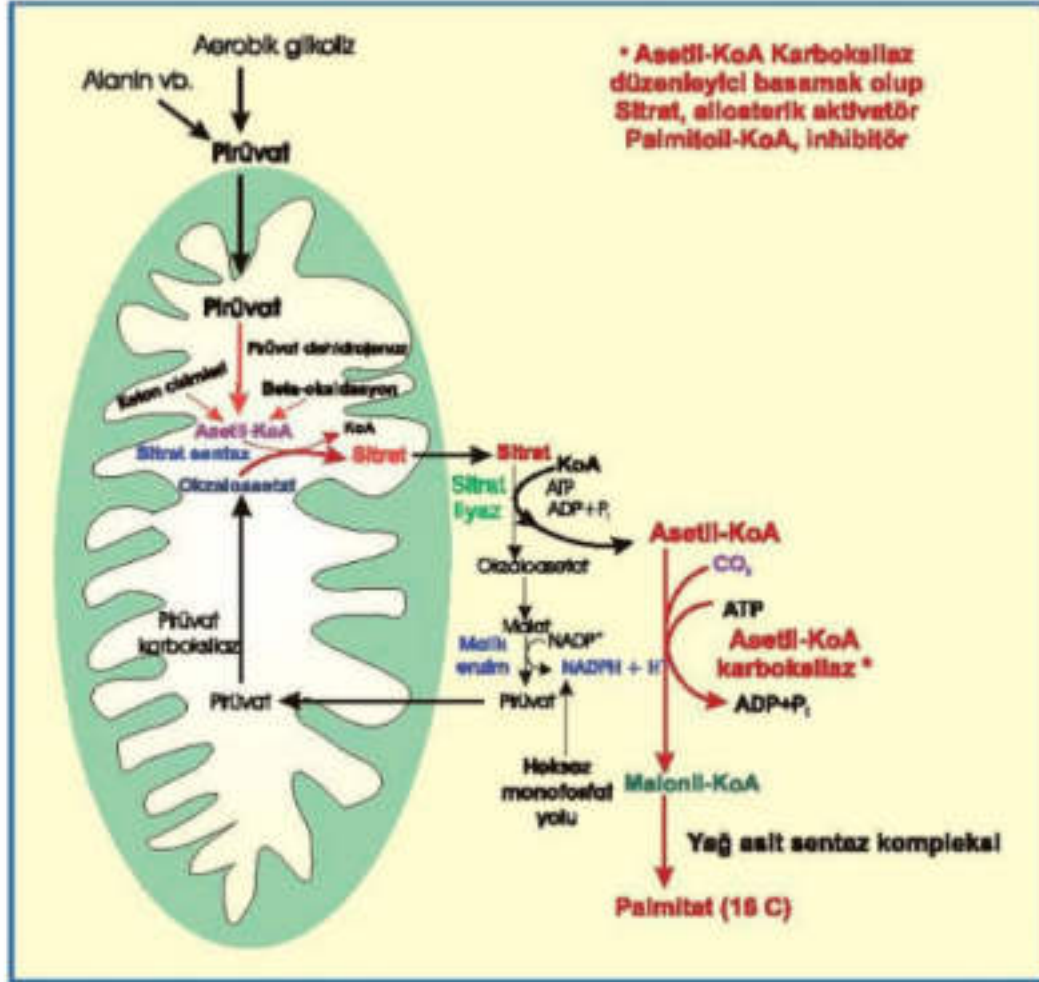
- ✓ İnsanda yağ asitlerinin başlıca sentez yeri **karaciğerdir**.
- ✓ Yağ asitlerinin sentezi **sitoplazma**da olur.
- ✓ Yağ asiti sentaz kompleksinin **son ürünü palmitattır**.

- ✓ Yağ asit sentezinde ilk basamak **asetat** birimlerinin, **mitokondriyal asetil-KoA'dan** sitozolde bulunan **sitozolik asetil-KoA'ya transfer edilmesidir**.

Mitokondriyal Asetil-KoA kaynakları

- Pirüvatın oksidatif dekarboksilasyonu
- Yağ asitlerinin beta oksidasyonu
- Keton cisimlerinin oksidasyonu
- Amino asitlerin (lösin, lizin) yıkımı

- ✓ Asetil-KoA'nın mitokondri iç membranından geçemez, **asetil** kısmı **sitrat** şeklinde **sitozole taşınır**.
- ✓ Sitozole geçen **sitrat**, **ATP-sitrat liyaz** enzimi aracılığı ile **okzaloasetat** ve **asetil-KoA'ya dönüşür**.
- ✓ Bu basamakta **ATP** ve **KoA** kullanılır.
- ✓ **İnsülin** **sitrat liyazı fosforile** bir şekilde aktive eder.
- ✓ **Sitozolik asetil-KoA**, **asetil-KoA karboksilaz** enziminin düzenlediği bir reaksiyon ile **malonil-KoA'ya** çevrilir.
- ✓ **Asetil-KoA karboksilaz** yağ asidi sentezinde **kontrol basamağıdır**.

Asetil-KoA karboksilaz

- Ürünü **malonil-KoA**

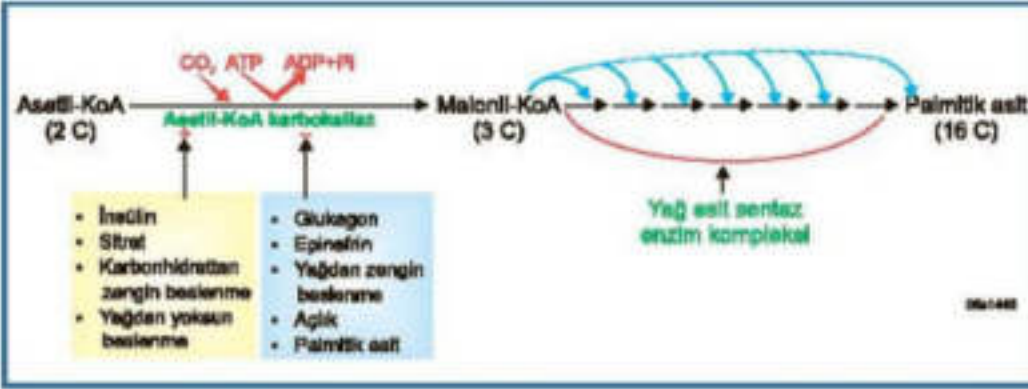
Temel Bilimler 46. soru

Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 034

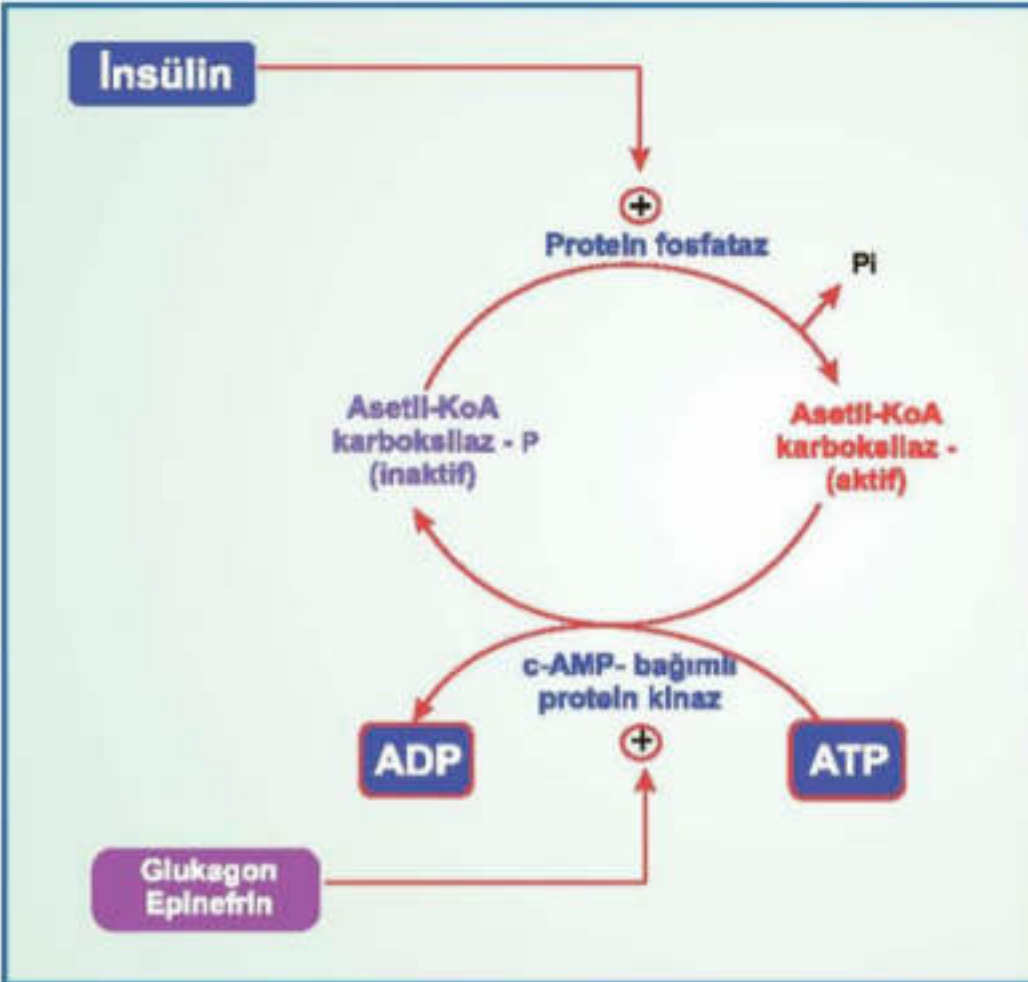
- ATP'nin olduğu her yerde magnezyum kullanılır.

- ✓ Sitrat liyaz etkisiyle ortaya çıkan **okzaloasetat** sitoplazmada **malik enzim** ile **oksidatif dekarboksilasyona** uğrar ve **pirüvata** dönüşür.
- ✓ Bu basamakta **indirgeyici güç vericisi NADPH** üretilir.

FLASH BACK

- ✓ **Asetil KoA karboksilazın en güçlü allosterik aktivatörü sitrattır**.
- ✓ Karbonhidrattan zengin bir yemekten sonra sitrat olduğu için **karbonhidrattan zengin beslenme** de asetil-KoA karboksilazı **aktive eder**.
- ✓ Yağ asiti sentezi **toklukta insülin** hakimiyetinde **aktiftir**.
- ✓ **Açlıkta glukagon** hakimiyetinde yağ asiti sentezi **inaktiftir**.
- ✓ **Palmitat** asetil-KoA karboksilazı **inhibe eder**.

- ✓ **İnsülin**, reseptörüne bağlandıktan sonra **protein fosfatazı** uyarır.

Bu cümle o kadar önemli ki; hem yanlış seçenek olan pirüvat kinazın elenmesine hem de doğru seçenek olan heksokinazın işaretlenmesine yardımcı olacaktır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 47

47. Kan kültürü örneklerinin alındıktan sonra laboratuvara taşınması için en uygun olan süre ve sıcaklık aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) 2 saat içinde, +4 °C'de
- B) 2 saat içinde, oda sıcaklığında
- C) 4 saat içinde, +4 °C'de
- D) 4 saat içinde, oda sıcaklığında
- E) 4 saat içinde, +37 °C'de

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

ANAEROPLARDA TEDAVİ

- Gazlı gangren ve aktinomikoz: **Penisilin G**
- Anaerobik enfeksiyonlarda en fazla kullanılan ilaç **metronidazol**'dür.
- **Actinomyces** ve **C. acnes** metronidazole **dirençli**dir.
- Sefamisinler (sefoksitin, sefotetan, sefmetazol) anaerobik etkinliği olan sefalosporinlerdir.
- Aminoglikozitlerin ve aztreonamın anaerop etkinliği yoktur.
- Bacteroides fragilis enfeksiyonlarında betalaktamaz üretmesi ve artmış klindamisin direnci göz önünde bulundurulmalıdır.

Anaerop İnceleme İçin

UYGUN ÖRNEK

Apse aspiratı
Sinüs aspiratı

Bronkoskopik fırçalama
(korunmuş fırça)
Transtrakeal aspirat

Suprapubik aspirat

UYGUN OLMAYAN ÖRNEK

Nazofarenks sürüntüsü
Boğaz sürüntüsü

Bronkoalveolar lavaj (BAL)
Endotrakeal aspirat
Balgam

Orta akım idrar örneği

Mikrobiyolojik örnekler

- Göz örneklerinde korneal kazıntı alınmalı.
- İdrar kültüründe **kantitasyon** önemli olup idrar buz dolabında saklanmalı.
- Kantitasyon yapılan diğer örnekler:
  - ✓ Bronkoalveolar lavaj
  - ✓ Direkt trakeal aspirat
  - ✓ Santral venöz katater
- Tüberküloz için balgam ve idrar **sabah** alınmalı.
- Klinik örnekler genel olarak buzdolabında saklanmalı. (İstisna: BOS'ta bakteri çalışılacaksa oda havasında)

Kan kültürü alırken dikkat edilecekler

- Bir set kan kültürü için erişkinlerde 20 cc (10 cc aerop, 10 cc anaerop) çocuklarda ise 5-10 cc kan alınır.
- Kan kültür şişelerinde antikoagülan olarak Sodyum polianetol sülfonat (SPS) kullanılır.
- SPS **Nelisseria**, Streptobacillus moniliformis, Gardnerella vaginalis, Peptostreptococcus anaerobius gibi birçok bakterinin üremesi engeller. Bunu engellemek için jelatin eklenir.
- Kan kültürü **ateş yükselirken**, antibiyotik başlamadan önce alınmalıdır.

Temel Bilimler 47. soru

Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 043

- Alınan kan kültür şişesi hemen laboratuvara ulaştırılmıyor ise **oda ısısında** bekletilmelidir.

KLİNİK ÖRNEKLER İÇİN LABORATUVAR RET KRİTERLERİ

Dışkı örnekleri ret kriterleri

- Hastanede **3 günden uzun** süre hatan hastalarda rutin dışkı kültürü istenmesi (**C.difficile hariç**)
- Katı şekilli dışkı (**parazit incelemesi ve toksik megakolon hariç**)

- Oda ısısında saklanmış dışkıdan C. difficile sitotoksin çalışması istenmesi

Üriner Sistem Örnekleri Ret Kriterleri

- İdrar toplama torbasından alınan örnek
- Suprapubik aspirat dışındaki idrar örneklerinden anaerobik inceleme istenmesi
- 24 saatlik biriktirilmiş idrardan kültür istenmesi
- Foley katater uçlarından kültür istenmesi

Biyogüvenlik seviyeleri

Biyogüvenlik seviyesi-1 (BSL-1)

- Güvenlik ekipmanı gerekmez.
- Açık banko çalışması yeterlidir.

Biyogüvenlik seviyesi-2 (BSL-2)

- Potansiyel aerosol için biyogüvenlik kabinleri
- Biyolojik tehlike işareti bulunur ve koruyucu giysi giyilmesi gerekir.

Biyogüvenlik seviyesi-3 (BSL-3)

- BSL-2'ye ek olarak
Özel koruyucu giysi
Kontrollü hava giriş-çıkışı
Tek yönlü hava akımı/negatif basınç vardır.

Biyogüvenlik seviyesi-4 (BSL-4)

- BSL-3'e ek olarak
Hava kilitli giriş
Duşlu çıkış
Özel atık sistemi vardır.
- Müstakil binada olmalı, hastane içinde olmamalıdır.

EK TABLOLAR

Artropodlarla bulaşan bazı etkenler

ARTROPOD	ETKEN
Kene	• Borrelia spp. • Ehrlichia spp. • Francisella tularensis • Rickettsia rickettsii • Rickettsia conorii • Babesia microti (parazit) • Nairovirus
Pire	• Bartonella henselae • Rickettsia typhi • Yersinia pestis
Bit	• Bartonella quintana • Borrelia recurrentis • Rickettsia prowazekii
Akar	• Orientia tsutsugamushi • Rickettsia akari

Mikroorganizma ve çalışılması gereken laboratuvar düzeyi

Biyogüvenlik düzeyi-2	Biyogüvenlik düzeyi-3	Biyogüvenlik düzeyi-4
E.coli Streptococcus Staphylococcus	Brucella Francisella Yersinia pestis Mycobacterium Batı Nil virüsü	Varola Filovirüsler (Ebola ve Marburg) KKKA

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 48

48. Aşağıdaki bakteri yapılarından hangisinin dolaşıma bol miktarda salınmasının insanlarda dissemine intravasküler koagülasyona neden olması en olasıdır?

- A) Dış membran lipopolisakkaridleri
- B) Peptidoglikan tabakasındaki teikoik asitler
- C) Kapsüler polisakkaridler
- D) Flajellar proteinler
- E) Spordaki dipikolinik asitler

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

- F⁺ konjugasyon ile başka bakteriyi F⁺ yaparken, F başka bakteriyi F yapar.
- HFR kendine HFR'dir yani konjugasyon ile alıcıda seksüel değişim oluşturmaksızın gen aktarılmasını sağlar.

PLAZMİD ile KODLANAN TOKSİNLER

Staf bacını tetanoz etti.

- Staf: S. aureus eksfoliatif toksini
- Bacı: Bacillus anthracis
- Tetanoz: Tetanoz
- Etti: ETEC

TRANSPOZONLAR (trans-pozition)

- Aynı bakteri DNA'sı içinde ya da DNA-plazmid, plazmid-plazmid arasında **yer değiştirebilen sıçrayıcı** küçük DNA parçalarıdır.
- Kendi kendilerine **çoğalamazlar**.
- Çoğul antimikrobiyal **direnç** genlerini başka bakterilere taşıyabilirler.

Konjugasyon, Transdüksiyon ve Transformasyon

Transfer şekli	Yöntem	Olaya katılanlar	Transfer edilen DNA yapısı
Konjugasyon	Canlı 2 bakteri arasında F (seks) pilusu aracılığı ile olur.	Prokaryotik	Kromozom veya plazmid
Transdüksiyon	Bir bakteriden diğerine bakteriyofaj aracılığı ile olur.	Prokaryotik	Gen
Transformasyon	Çıplak DNA parçalarının aracı kullanmadan bir bakteriye alınmasıdır.	Prokaryotik / Ökaryotik	DNA Kompetans faktörü belirleyicidir.

BAKTERİ PATOGENEZİ

- Bir mikroorganizmanın hastalık yapma yeteneğine **virülans** denir.
- Bir mikroorganizma konağa girdiğinde **enfeksiyon** oluşur. Oluşan enfeksiyon ya **piyojenik** ya da **granüloamatöz** karakterdedir.

	PIYOJENİK ENFEKSİYON	GRANÜLOMATÖZ ENFEKSİYON
Bakterinin yerleşimi	Hücre dışı	Hücre içi
İnflamatuvar hücre tipi	Nötrofil	Lenfosit, Makrofağ
Neden olan bazı bakteriler	S. aureus S. pyogenes	Mycobacterium Brucella Listeria Legionella Histoplasma

- Shigella: Virülansı **en yüksek** bağırsak bakterisi. (<100)

VİRÜLANS FAKTÖRLERİ

1) Adherens faktörleri (tutunma)

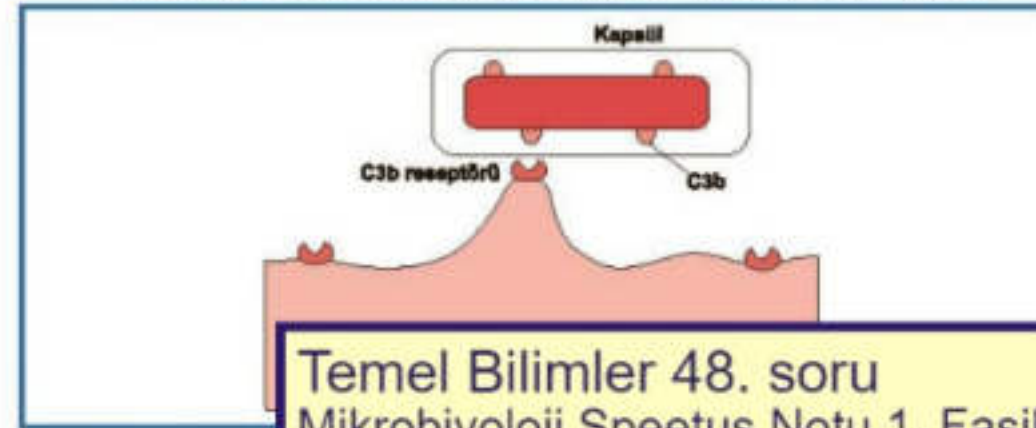
- ✓ Enfeksiyon gelişiminde ilk aşama konak hücreye **tutunma**dır.
- ✓ E.coli ve gonokokların **fimbriaları** adherens faktörlerine örnektir (ürogenital iki pıtırak).
- ✓ Bazı önemli adherens faktörleri:
  - Fimbria (**pili**)
  - Teikoik asit
  - LPS
  - Kapsül
  - Glikokaliks
  - Dekstran
  - Adezin (S.pyogenes için **M proteini**, B. pertussis için **filamentöz hemagglütinin**)

2) İnvazyon faktörleri

	ZORUNLU HÜCRE İÇİ	FAKÜLTATİF HÜCRE İÇİ
Bakteriler	Chlamydia Rickettsia Coxiella Ehrlichia	Salmonella Mycobacterium Shigella Listeria monocytogenes Brucella Francisella Yersinia pestis Legionella pneumophila
Mantarlar	Microsporidia	Histoplasma capsulatum Talaromyces marneffe
Protozoonlar	Cryptosporidium Cyclospora Cystoisospora Leishmania	Plasmodium Babesia Toxoplasma Trypanosoma
Virüsler	Tümü	

3) Kapsül

- ✓ Antifagositik etkisi ile önemli bir virülans faktörüdür.

Temel Bilimler 48. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 006

4) Toksinler (e)

EKZOTOKSİNLER	ENDOTOKSİNLER
Canlı bakterilerden salınır.	Bakteri ölümünden sonra ortaya çıkar.
Gram (+) ve (-) bakteriler yapar.	Sadece gram (-) bakteride bulunur.
Polipeptid yapısındadır.	LPS kompleksinin lipid A 'sıdır.
Isıya dayanıksızdır .	Isıya kısmen dayanıklıdır .
Kuvvetli immünojenidir. Aşılamada kullanılır.	Zayıf immünojen. Aşılamada kullanılmaz.
Spesifik reseptörlere bağlanır.	Spesifik reseptörü yoktur.
Ateş yapmaz . (TSS-1 ve eritrojenik toksin hariç)	İL-1 salınması ile ateşe yol açar .
Kromozom/faj/plazmid ile kodlanır.	Sadece kromozom tarafından kodlanır.
Bakteri cinsine özgü etkisi var.	Tüm gram negatiflerde aynı etki.

Endotoksinler (ek olarak)

- **Monosit, makrofajlar** ve **RES'i** uyarıp **sitokin** salgılatırlar.
- Ateş, hipotansiyon, hipotermi, DIC (Schwartzman reaksiyonu) gibi sepsis ve septik şok kliniği oluşur.

Temel Bilimler 48. soru
Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 007

göstermez.

Ekzotoksinler (ek olarak)

- Genellikle A ve B alt ünitelerinden oluşur.

ADP Ribozilasyonu		Nörotoksin	
cAMP ↑	EF-2 inhibisyonu	Ach inhibisyonu	GABA-glisin inhibisyonu
Kolera ETEC LT Pertussis	Difteri P. aeruginosa (Ekzotoksin A)	Botulizm (fajla)	Tetanoz (Plazmitle)

- **A** aktiviteden, **B** bağlanmadan sorumlu.

A/B yapısındaki toksinler:

(Salındığında tek bir molekülken, sonradan ikiye bölünen toksinler)

- ✓ Tetanospazmin
- ✓ Botulinum toksini
- ✓ Difteri toksini

A-5B yapısındaki toksinler:

- ✓ ETEC (LT)
- ✓ V. cholerae
- ✓ EHEC
- ✓ Shigella
- ✓ B. pertussis

5) Enzimler

Kollagenaz, hyaluronidaz, koagülaz, lökositin vb.

6) IgA proteaz

- ✓ Mukozal IgA'nın yıkımı ile enfeksiyona zemin hazırlar.
- ✓ IgA proteazı olan 4 bakteri: **3 silahşörler** (S. pneumoniae, H. influenzae, N. meningitidis) ve **N. gonorrhoeae**

7) Siderofor yapımı

Bakterinin dış ortamdan **demir alınmasını sağlayan** önemli bir virülans faktörüdür.

8) Protein sekresyon sistemleri:

- ✓ Tip **III** sekresyon sistemine **injektazom** denir. Bakteri kendi sitoplazmasındaki proteini, enjektör benzeri bir uzantı aracılığıyla konak hücre membranında içeriye enjekte eder.
Sadece gram negatif bakterilerde bulunur.
- ✓ Tip **IV** sekresyon sistemi: **DNA'nın** sekrete edildiği **tek** sekresyon sistemidir.
- ✓ Tip **VII** sekresyon sistemi: M. tuberculosis'in **ESAT-6** ve **CFP-10** antijenlerini taşır.

Klinik Önemi Olan Flora Elemanları

CİLT	S. epidermidis (en çok aerop) C. acnes (en çok anaerop) Difteroid basiller S. aureus Streptokoklar (AGBHS dahil) Candida albicans (MAYA) Malassezia furfur (MAYA) Acinetobacter
AĞIZ ve FARİNGS	Viridans streptokoklar (en çok) S. pneumoniae H. influenzae M. catarrhalis Non-fragilis Bacteroides + diğer anaerobik bakteriler (Prevotella melaninogenica, Porphyromonas gingivalis, Fusobacterium nucleatum, Peptostreptokoklar, Actinomyces israelii) jiniyal cepte Elkenella corrodens Acinetobacter
DIŞ KULAK YOLU	Pseudomonas aeruginosa (malign otitis eksternanın en sık etkeni olduğundan hatırla)
BURUN	S. aureus (sağlık çalışanlarındaki nazal MRSA taşıyıcılığından hatırla)
KALIN BAĞIRSAK	Bacteroides fragilis (en çok) E. coli (fakültatif anaerop) Bifidobacterium (anerobik gram + basil) Clostridium türleri (en fazla C. perfringens)
VAGİNA	Laktobasiller (doğurganlık çağında en fazla) Bacteroides fragilis Streptokoklar (A grubu streptokok dışı, özellikle B grubu) Gardnerella vaginalis Actinomyces israelii

İmmün Yanıttan Kaçış Mekanizmaları

1. Fagositozdan kaçış:
  - **Kapsül**
  - **M proteini** (AGBHS)
  - **A proteini** (S. aureus)
  - **Pilus** (N. gonorrhoeae)
  - **Kord faktör** (M. tuberculosis)
2. Antikora tersten bağlanma
  - S. aureus A proteini ile antikorun Fc parçasına bağlanır.
3. Fagolizozom içinde yaşayabilme (Kod: Fagolizozom içinde **SALEP** içtiler.)
  - **SAL**monella
  - **LEP**ra
4. Fagolizozom oluşumunu önleme (Fagolizozom **KaTİLi**)
  - **Klamidya**
  - **Tuberküloz** (mikozi ile yapar.)
  - **Legionella**
5. Fagolizozomu delerek sitoplazmada çoğalanlar
  - Shigella
  - Listeria (monositte monosite kaçır)
6. Antijenik değişim
  - N. gonorrhoeae
  - Borrelia recurrentis
  - HIV, HCV
  - Trypanosoma

Orijinal Soru: Temel Bilimler 49

49. Aşağıdaki gram negatif bakterilerden hangisi MacConkey agarda üremez?

- A) Pseudomonas aeruginosa
- B) Legionella pneumophila
- C) Shigella sonnei
- D) Klebsiella pneumoniae
- E) Serratia marcescens

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Aside dirençli boyanan bazı mikroorganizmalar

- Mycobacterium spp.
- Legionella micdadei
- Nocardia spp. (gram-basil)
- Rhodococcus equi (Gram + kok veya kokobasil)
- Gordonia aurantiaca
- Tsukamurella paurometabola
- Cryptosporidium (4 mikron)
- Cystoisospora (24 mikron)
- Cyclospora (8 mikron)

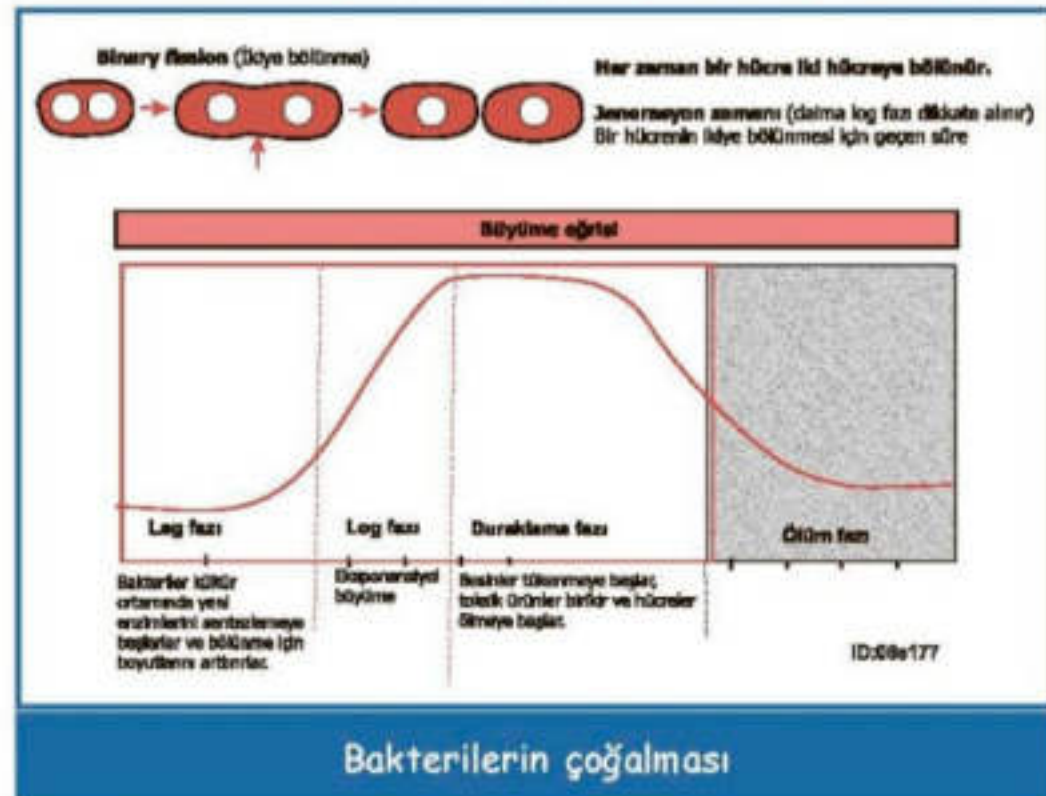
FLASH
BACK

Mikolik asit içermesine rağmen ARB (-) boyanan: **Corynebacterium**

Mikolik asit içermemesine rağmen ARB (+) boyanan: **Legionella micdadei**

- **Akridin Oranj**: DNA ve RNA'yı boyayarak canlı bakterileri gösteren **floresan** boyadır.
- **Auramin-Rodamin**: Mikobakterilerin tanısında kullanılan, en duyarlı **floresan** boyadır.
- **Kalkoflor** beyazı: Mantar hücre duvarındaki kitine bağlanarak mantarları tanımlamada kullanılan **floresan** boyadır.
- **Gomori metenamin gümüşleme**: Dokudaki mantarların incelemesinde kullanılır.
- **Trichrom** boya: Parazitlerin boyanmasında kullanılır.

BAKTERİLERİN METABOLİZMASI ve ÜRETİMİ

Log (eksponensiyel, logaritmik) Faz

- **En hızlı** üreme dönemi
- Antibiyotiklerin **en etkili** olduğu dönem
- Bakterinin **en küçük** olduğu dönem

Bazı bakterilerin jenerasyon zamanı

- E.coli: 20 dakika
- M. tuberculosis: 18 saat
- M. leprae: 14 gün

BAKTERİ KÜLTÜR YÖNTEMLERİ

- **Kolesterol** Mycoplasma dışı bakterilerin kültürleri için **gerekli** değildir.
- **Virüsler**, **klamidya** ve hemen tüm **riketsiyalar** **hücre kültürleri** ve **embriyonlu yumurta** dışında üretilemezler.
- **Sentetik** besiyerinde **üretilmeyen** mikroorganizmalar:
  - M. leprae
  - T. pallidum
  - Spirillum minus
  - K. granulomatis

Bakteriyel Hastalıkların Tanısında Sık Kullanılan Besiyerleri

BESİYERİ	ÖZELLİK
Kanlı agar	Genel kullanım besiyeridir.
Çikolatamsı agar	Genel kullanım besiyeri. Neisseria gonorrhoeae ve Haemophilus cinsi bakteriler kanlı agarda üremez , çikolatamsı agarda üzer .
Mueller-Hinton agar	Antibiyogram için kullanılır.
Bordet -Gengau besiyeri	Bordetella tanısında kullanılmakta birlikte güncel olarak Regan-Lowe besiyeri kullanılır.
Tiyoglukolatlı buyyon	Anaerob besiyeridir.
Chapman besiyeri	Tuzlu mannitolü agar. Yüksek tuz yoğunluğunda üremesi ve mannitolü fermentleyebilmesi ile S.aureus için seçici besiyeridir .
MacConkey/EMB agar	Gram (-) bakteriler için seçici, laktozu fermente eden türler için ayırt edicidir. E.coli EMB agarda yeşil metalik refle verir.
Sorbitollü MacConkey agar	EHEC için seçici ve ayırt edicidir.
Lowenstein-Jensen besiyeri	Mikobakteriler için yumurta bazlı besiyeridir.
Middlebrook agar	Mikobakteriler için agar bazlı besiyeridir.
PPLO agar	Mycoplasma besiyeri. Kolesterolü besiyeridir. Mycoplasma hominis 'sahanda yumurta' şeklinde koloniler oluştururlar. (Sahanda yumurta evde (HOME-Hominis) yenir.)

Temel Bilimler 49. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 004

BCYE agar	Legionella , Nocardia ve Francisella cinsi bakterilerin ürettiği, sistein ve aktif kömür içeren besiyeridir.
TCBS agar	Tipik Colera Besiyerini Sarartır.
SS agar	Salmonella ve Shigella cinsi bakterileri ayırt etmede kullanılır.
CIN agar	Yersinia enterocolitica üretilmesinde kullanılan besiyeridir. (Domuz Yerseniz CIN çarpar.)
CCFA agar	C. difficile sarı koloniler oluşturur.
Amies, Stuart, Cary-Blair (dışkı örneği) besiyeri	Klinik örneklerin toplanması , taşınması ve korunması amaçlı besiyerleri.

İLGİLİ NOTLAR

Klinik tablolar

- Hastane enfeksiyonları
  - ✓ **Nötropenik, katateri** olan, **ventilasyon** uygulananlarda
  - ✓ **Kistik fibrozis, bronşiektazi** hastalarında

Kistik fibrozis etkenleri

- ❖ *Pseudomonas aeruginosa* (**EN SIK**)
- ❖ *Staphylococcus aureus* (neonatal)
- ❖ *Haemophilus influenzae* (neonatal)
- ❖ *Burkholderia cepacia* (**KÖTÜ** prognoz)
- ❖ *Mycobacterium avium* intracellulare

- Yüzücü kulağı
- Malign otitis eksterna
- Ektima gangrenosum (**elastaz**)
- Yara enfeksiyonu
  - ✓ Yanıklı hastalarda **en sık** enfeksiyon etkeni.
- Hot-tub follikülit
- Osteomyelit
  - ✓ Spor yaparken yaralanma sonrası meydana gelen **osteomyelit** lerde **en sık** etken.
  - ✓ **İntravenöz ilaç bağımlılarında** gelişen **vertebral osteomyelit**in **en sık** etkenidir.
- Kontakt lens** kullananlarda **keratitin en sık** etkeni
- Pnömoni**
  - ✓ Ventilatöre bağlı hastalarda pnömoni etkenidir.

Tedavi

- Kullanılabilecek bazı ajanlar:
  - ✓ **Piperasilin tazobaktam** (penisilin grubu)
  - ✓ **Seftazidim, sefoperazon** (sefalosporin grubu)
  - ✓ Siprofloksasin, levofloksasin
  - ✓ Karbapenemler (**ertapenem hariç**)
  - ✓ **Aztreonam**
  - ✓ Kolistin
  - ✓ Amikasin, gentamisin

BURKHOLDERIA MALLEI

- Ruam** etkenidir.
- Diğer *Burkholderia* cinsi bakterilerden farklı olarak **hareketsizdir**.

BURKHOLDERIA PSEUDOMALLEI

- Melioidoz** etkenidir.

BURKHOLDERIA CEPACIA

- Oksidaz pozitif**dir.
- Kistik fibrozis** hastalarında **terminal dönem** göstergesidir
- Üremesi hastanın akciğer nakil şansını kaybettiğini gösterir.
- Tedavisinde **kotrimoksazol** kullanılır.

STENOTROPHOMONAS MALTOPHILIA

- Oksidaz negatif**, hareketli bir basildir.
- Kanlı agarda **lavanta yeşili** pigmentli, **amonyak kokulu** koloniler oluşturur.
- Metallobetalaktamaz** sentezlediği için **karbapenemlere doğal dirençlidir**.
- Kotrimoksazole duyarlı** olması tanısıl bir özelliğidir.

ACINETOBACTER BAUMANNII

- Oksidaz negatif, hareketsiz**, gram negatif **kokobasil**.
- Hastane enfeksiyonu etkenlerindendir.
- Tedavisinde **sulbaktam** kullanılır.

Non-fermenter gram negatif basiller

Oksidaz (-)	Oksidaz (+)
Acinetobacter - Hareketsiz - Kokobasil - Sulbaktam duyarlı. Stenotrophomonas - Hareketli - DNAze (+) - Karbapenem dirençli - Kotrimoksazol duyarlı	Pseudomonas - Mavi/yeşil pigment Burkholderia cepacia Chryseobacterium - Sarı pigment (+) - Geç oksidaz (+) !!

ÇEŞİTLİ GRAM NEGATİF BAKTERİLER

LEGIONELLA PNEUMOPHILA

- Gram negatif duvara sahip olmasına rağmen **Gramla iyi boyanmaz**.
- Dieterle gümüş boyası**, Gimenez ve Warthin-Starry boyaları ile **boyanır**.
- Fakültatif hücre içi** bakteridir.
- Virülsından kompleman (**C3b**) reseptörlerine bağlanarak hücre içine girmesi ve **Mip proteinini** sorumludur.
- Diğer birçok gram negatif bakterilerden farklı olarak tip III değil, **tip IV sekresyon sistemini** kullanır.
- Ekzotoksini yoktur**, endotoksini ile hastalık yapar.
- İnsan yapımı su kaynaklarından** (soğutma kuleleri, duşlar, klima, su depoları) **insana bulaşır**.
- İnsandan insana bulaşmaz**.
- Lejyoner hastalığı etkenidir.
- Vakaların % 90'ından **L. pneumophila** (%80'i **serogrup 1**), kalan %10'undan ise **L. micdadei** (**aside dirençli boyanır**) sorumludur.
- Sigara içmek, alkol tüketmek ve hücrel immün yetmezlik** (AIDS, organ nakli, kemoterapi) hastalık için risk faktörleridir.
- Bronşiyolit kliniği ile seyreden bir **atipik pnömoni** tablosundan, oldukça ağır seyirli bir **tipik-lober pnömoniye** kadar değişebilir.
- Baş ağrısı, hiponatremi, ishal, karaciğer ve böbrek fonksiyonlarının bozulması** ve tedavide **betalaktam antibiyotiklere yanıtızlık** gibi bulgular uyarıcı olmalıdır.
- Pontiac ateşine** de yol açabilir.

Tanı

- Balgamda **çok sayıda nötrofil** görülürken **bakteri görülmez**.
- İdrarda antijen araştırılması** ile sadece **L. pneumophila serogrup 1** tanısı konulabilir.

Temel Bilimler 49. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 033

- Kültür için **BCYE** agar (demir, sistein ve aktif kömür) kullanılır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 51

51. Menenjit tanısıyla hastaneye yatırılan beş günlük bebekten alınan beyin omurilik sıvısının Gram boyalı incelemesinde gram pozitif kısa basiller tespit ediliyor.

Aşağıdaki mikroorganizmalardan hangisinin bu hastada etken olması en olasıdır?

- A) Streptococcus agalactiae
- B) Neisseria meningitidis
- C) Listeria monocytogenes
- D) Haemophilus influenzae
- E) Escherichia coli

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Flagellum (Kırpık, Kamçı)

- Flagellin proteinlerinden oluşur.
- Bu yapılar **Leifson** yöntemi/**Tannik asit** tuzları ile boyanırlar.
- Bir bakterinin tüm çevresinde flagella varsa **peritriş**, hiç yoksa **atriş**, tek bir kutupta bir tane varsa **monotriş**, bir kutupta çok sayıda varsa **lofotriş** olarak tanımlanır.
- Spiroketler hareketi **aksiyel filament** adı verilen yapı sağlar.
- Hareket ile ilgili yapı olup **koklarda bulunmaz, basillerde bulunur.**
- Basil olmasına rağmen **hareketsiz** olan 4 bakteri:

- > Acinetobacter
  - > Shigella
  - > EIEC
  - > Klebsiella
- AŞIK** hareketsizdir.

Fimbria ve Pilus

- **Pilin** proteinlerinden oluşur.
- 2 tip pilus vardır:
  - 1) **Adi (klasik)** pilus: **E.coli** ve **gonokok**larda bulunan **en önemli virülans** faktörü olup **adezyon**da rol oynarlar.
  - 2) **F (seks)** pilus: İçi boş, boru biçiminde olup iki bakteri arasındaki **konjugasyon** eyleminde rol oynarlar.

Spor

- Bakterilerin **en dayanıklı** formudur. (**En dayanıksız** form **vegetatif** formdur.)
- Mantar sporunun aksine **üreme ile ilgisi yoktur**. Bir spordan **bir** bakteri oluşur.
- Sporlu iki cins **gram pozitif** basil vardır: **Bacillus** (aerob) ve **Clostridium** (anaerob)
- Bacillus (**s**)anthracis: **Santral** sporlu
Clostridium **tetani**: **Terminal** sporlu
Clostridium botulinum: **Subterminal** sporlu
- Sporlar metabolik olarak **inaktiftir**. Spor yapısında **ATP** ve **sitokrom bulunmaz**, **3-fosfoglisarat**tan gerekli enerji sağlanır. Sporda **kalsiyum** depolanmasını sağlayan **dipikolinik asit** metabolik yavaşlık ve **direnç**ten sorumludur.
- Spor **malaşit yeşili** ve **karbol fuksin** ile boyanır.

BAKTERİLERİN ANTİJENLERİ

- Bakterilerin tanımlanması sıklıkla **yapısal antijenler** ile olur.
- **O antijeni** = Gram negatif bakterilerin hücre duvarında bulunan **lipopolisakkarit** → **IgM**
- **H antijeni** = Bazı bakterilerin **flagella** antijenidir. → **IgG**
- Kapsül antijenlerine örnek olarak **Salmonella Typhi Vi antijeni** verilebilir. Hücre **duvar antijenlerini gizleyerek** aglütinasyonu önler, ısı ile **inaktive** olabilir.

MİKROORGANİZMALARIN BOYANMA YÖNTEMLERİ

Gram Boyama (KLAS boyama)

	Gram (+) bakteri	Gram (-) bakteri
Kristal viyole	Mor	Mor
Lugol	Mor	Mor
Alkol	Mor	Renksiz
Sulu fuksin	Mor	Pembe

Gram Boyama ile İyi Boyanamayan Bazı Bakteriler

İSİM	NEDEN	ALTERNATİF BOYAMA
Mycobacterium spp.	Hücre duvarında fazla lipit	Aside dirençli boyama
Spiroketler	Hücre duvarı çok ince	Karanlık alan mikroskopisi
Legionella	Sulu fuksini zor alıyor	
Chlamydia ve Rickettsia	Zorunlu hücre içi ve çok küçük bakteriler	İnklüzyon cisimciği görülmesi / Giemsa
Mycoplasma	Hücre duvarı yok	

Bazı bakterilerin boyamalarda morfolojik görüntüleri

Gram (+) kok	Stafilokok (kümeli, katalaz (+)) Streptokok (katalaz (-))
Gram (+) ikili kok	Pnömonokok (kapsüllü, balgam/BOS)
Gram (-) ikili kok	Meningokok (BOS) Gonokok (üretral akıntı, eklem)

Temel Bilimler 51. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 003

Gram (+) basil	Listeria monocytogenes (BOS)
Gram (-) basil	Enterobacteriaceae (fermentatif) Pseudomonas (oksidaz pozitif, non-fermentatif)
Martı kanadı görünümü	Campylobacter (mikroaerofil, 42 derecede üreme, tavuk eti)
Spiral bakteri (karanlık alan)	Treponema (sifiliz), Borrelia (Lyme hastalığı), Leptospira (hepatit)
Filament gram (+) basil	Nocardia (ARB pozitif, aerob), Actinomyces (ARB negatif, anaerob)
Hücre içi bakteri (Giemsa)	Chlamydia (inklüzyon cisimciği), Rickettsia

ARB Boyama

	Mikolik asit (+) bakteri	Mikolik asit (-) bakteri
Karbol fuksin	Kırmızı	Kırmızı
Asit alkol	Kırmızı	Renksiz
Metilen mavisi	Kırmızı (ortam mavi)	Mavi

İLGİLİ NOTLAR

CORYNEBACTERIUM JEIKEUM

- **Lipofilik** bir diğer Corynebacterium türüdür.
- Hastanede uzun süre yatan, immünsüprese ve antibiyotik tedavisi gören, özellikle nötropenik hastalarda **fırsatçı** enfeksiyonlara neden olur.
- **Glikopeptitler** dışında çoğu antibiyotiğe dirençlidir.

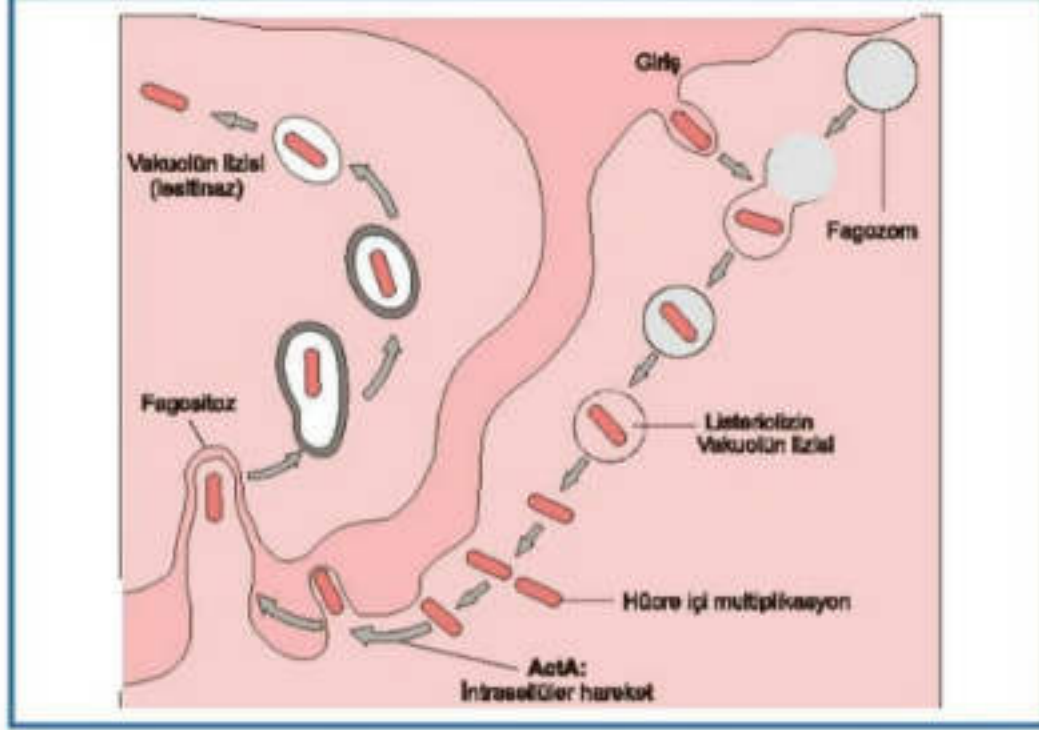
ARCANOBACTERIUM HAEMOLYTICUM

- A grubu streptokoklar gibi **beta hemoliz** yapan, **katalaz**

Temel Bilimler 51. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 022

LISTERIA MONOCYTOGENES

- Hareketli, **katalaz (+)**, gram pozitif basildir.
- **LPS** (Lipopolisakkarit) tabakaya sahiptir (!).
- **Beta hemolitik**dir.
- **Fakültatif hücre içi** bakteridir.
- **Monosit** ve **makrofajları** enfekte eder.

- İnvazyonla ilişkili **iki temel virülans faktörü** vardır.
  - (1) **İnternalin** isimli **yüzey proteini**, hedef hücre yüzeyindeki **E-kaderine** tutunarak bakterinin internalize olmasını sağlar.
  - (2) **Listeriolizin O**, por oluşturan sitotoksindir.
- Mononükleer hücrelerin aktin filamanlarını yeniden organize ederek kazandığı aktin kuyruğu sayesinde, hücre dışına hiç çıkmadan komşu konak **hücreleri arasında yayılabilir**. Buna **aktin bazlı hareket** denir. Böylece **savunma sisteminden kaçabilir**.
- İnsana;
  - ❖ Kontamine **süt**, **iyi pişirilmemiş tavuk**, **çiğ sebze ve et** gibi gıdalarla
  - ❖ **Buzdolabı sıcaklığında** iyi üreyebildiğinden bu şekilde saklanan gıdalarla
  - ❖ **Hayvanlardan** direkt temas ile (**zoonoz**)
  - ❖ **Annenin fetusa** intrauterin ve doğum sırasında bulaşabilir.

Klinik tablolar

- Listeria insanda 3 ayrı hastalığa yol açar.

(1) Gastroenterit

Kontamine gıdalarla (süt, peynir, kavun) oluşur.

(2) Yenidoğan enfeksiyonları

- **Erken dönem enfeksiyonu (granulomatosis infantiseptica)**
  - ❖ Gebelikte geçirilen bakteremide fetus enfekte olur.
  - ❖ Fetusta **karaciğer**, **dalak**, böbrek ve beyinde apseler ve/veya **granülomlar** gelişir.
  - ❖ **Erken doğum**, abortus ve intrauterin ölüm görülebilir.
- **Geç dönem enfeksiyonu**
  - ❖ Annenin vajenine kolonize olan bakterinin **doğum sırası** veya **sonrasında** bulaşması söz konusudur.

Temel Bilimler 51. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 022

(3) Menenjit, meningoensefalit

- **Yenidoğan, yaşlı ve hücrel immünite kusuru** (AIDS, organ nakli alıcısı, immün süpresif tedavi vs), **gebeler** ve **kronik alkol kullanımı** olan hastalarda **menenjit** ve **meningoensefalit** etkendir.

Tanı

- **Kültürde** üretilmesiyle tanı konulur.
Soğuk zenginleştirme ve **yüksek tuz içeren** ortamlarda ürer.
- **CAMP testi pozitif** iki bakteriden biridir (diğeri **yenidoğanda** menenjit ve sepsis etkeni olan **B grubu streptokok**dur.)
- **37°C'de hareketsiz** iken **oda sıcaklığında (22-24°C)** **takla atar** gibi **hareketli** olması karakteristiktir.

Tedavi

- Yenidoğan menenjit ve sepsisinde **ampisilin + aminoglikozit** verilir.
Erişkin hastalarda **ampisilin** tek başına verilir. Alternatif ilaçlar **kotrimoksazol** ve **karbapenemler**dir.
- **Sefalosporinlere doğal dirençli olduklarından tedavide kullanılmazlar.**
- Gastroenterit kendiliğinden iyileşir. **Gebe, yaşlı** ve **immün süpresiflerde** amoksisilin klavulanat veya kotrimoksazol verilir.

RHODOCOCCUS HOAGII (ESKİ EQUI)

- **Gram pozitif kokobasildir.**
- Zayıf **aside rezistan** boyanır.
- **Hücre içi bakteridir**, **makrofajları** enfekte eder.
- Atlardan bulaşır.
- **AIDS** olgularında ve **immünsüprese** hastalarda tüberküloz benzeri **kavite** ve **hemoptizi** ile seyreden **pnömoni** yapar.
- Besiyerinde **somon** rengi koloniler oluşturur.
- Tedavide **kinolon**, **rifampisin** ve **azitromisin** verilir.

ERYSIPELOTHRIX RHUSIOPATHIAE

- Gram pozitif, **mikroaerofil**, hareketsiz ve **H₂S pozitif**dir (H₂S pozitif diğer gram pozitif bakteri **Corynebacterium pseudotuberculosis**'tir.)
- **Balıkçı** ve **kasaplara** deriden bulaşır.
- **Erizipeloid** (yılancık) denilen lokalize cilt enfeksiyon yapar. Deride **koyu menekşe** renkli lezyonları karakteristiktir.
- **Penisilin** ile tedavi edilir, **vankomisine doğal dirençlidir.**

Orijinal Soru: Temel Bilimler 52

52. Üç gündür devam eden yüksek ateş, halsizlik, öksürük ve pürülan balgam yakınmalarıyla başvuran hastadan alınan balgam örneğinin mikroskopik incelemesinde <10 yassı epitel hücresi, >25 polimorfonükleer lökosit ve gram negatif kokobasiller izleniyor. Kültürde, çikolata agarda, yoğun düzey, 1-2 mm çaplı, şeffaf, grimsi renkli koloniler izleniyor. Koyun kanlı agar ve MacConkey agarda üreme olmuyor.

Aşağıdaki mikroorganizmalardan hangisinin bu tabloya yol açması en olasıdır?

- A) Klebsiella pneumoniae
- B) Legionella pneumophila
- C) Haemophilus influenzae
- D) Moraxella catarrhalis
- E) Neisseria meningitidis

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Flagellum (Kırık, Kamçı)

- **Flagellin** proteinlerinden oluşur.
- Bu yapılar **Leifson** yöntemi/**Tannik asit** tuzları ile boyanırlar.
- Bir bakterinin tüm çevresinde flagella varsa **peritriş**, hiç yoksa **atriş**, tek bir kutupta bir tane varsa **monotriş**, bir kutupta çok sayıda varsa **lofotriş** olarak tanımlanır.
- Spiroketler hareketi **aksiyel filament** adı verilen yapı sağlar.
- Hareket ile ilgili yapı olup **koklarda bulunmaz, basillerde bulunur.**
- Basil olmasına rağmen **hareketsiz** olan 4 bakteri:

- > **Acinetobacter**
- > **Shigella**
- > **EIEC**
- > **Klebsiella**

AŞIK

hareketsizdir.

Fimbria ve Pilus

- **Pilin** proteinlerinden oluşur.
- 2 tip pilus vardır:
  - 1) **Adi (klasik)** pilus: **E.coli** ve **gonokok**larda bulunan **en önemli virülans** faktörü olup **adezyon**da rol oynarlar.
  - 2) **F (seks)** pilus: İçi boş, boru biçiminde olup iki bakteri arasındaki **konjugasyon** eyleminde rol oynarlar.

Spor

- Bakterilerin **en dayanıklı** formudur. (**En dayanıksız** form **vegetatif** formdur.)
- Mantar sporunun aksine **üreme ile ilgisi yoktur. Bir spordan bir bakteri oluşur.**
- Sporlu iki cins **gram pozitif** basil vardır: **Bacillus** (aerob) ve **Clostridium** (anaerob)
- **Bacillus (s)anthracis: Santral** sporlu
Clostridium tetani: Terminal sporlu
Clostridium botulinum: Subterminal sporlu
- Sporlar metabolik olarak **inaktiftir**. Spor yapısında **ATP** ve **sitokrom bulunmaz, 3-fosfogliserat**tan gerekli enerji sağlanır. Sporda **kalsiyum** depolanmasını sağlayan **dipikolinik asit** metabolik yavaşlık ve **dirençten** sorumludur.
- Spor **malakit yeşili** ve **karbol fuksin** ile boyanır.

BAKTERİLERİN ANTİJENLERİ

- Bakterilerin tanımlanması sıklıkla **yapısal antijenler** ile olur.
- **O antijeni** = Gram negatif bakterilerin hücre duvarında bulunan **lipopolisakkarit** → **IgM**
- **H antijeni** = Bazı bakterilerin **flagella** antijenidir. → **IgG**
- Kapsül antijenlerine örnek olarak **Salmonella Typhi Vi antijeni** verilebilir. Hücre **duvar antijenlerini** gizleyerek aglütinasyonu önler, ısı ile **inaktive** olabilir.

MİKROORGANİZMALARIN BOYANMA YÖNTEMLERİ

Gram Boyama (KLAS boyama)

	Gram (+) bakteri	Gram (-) bakteri
Kristal viyole	Mor	Mor
Lugol	Mor	Mor
Alkol	Mor	Renksiz
Sulu fuksin	Mor	Pembe

Gram Boyama ile İyi Boyanamayan Bazı Bakteriler

İSİM	NEDEN	ALTERNATİF BOYAMA
Mycobacterium spp.	Hücre duvarında fazla lipit	Aside dirençli boyama
Spiroketler	Hücre duvarı çok ince	Karanlık alan mikroskopisi
Legionella	Sulu fuksini zor alıyor	
Chlamydia ve Rickettsia	Zorunlu hücre içi ve çok küçük bakteriler	İnklüzyon cisimciği görülmesi/ Giemsa
Mycoplasma	Hücre duvarı yok	

Bazı bakterilerin boyamalarda morfolojik görüntüleri

Gram (+) kok	Stafilokok (küme), katalaz (+) Streptokok (katalaz (-))
Gram (-) ince kokobasil	H. influenzae (BOS, çikolata besiyeri)
Sporlu gram (+) basil	Bacillus anthracis (kapsüllü, aerob) Clostridium (anaerob)
Gram (+) basil	Listeria monocytogenes (BOS)
Gram (-) basil	Enterobacterales (fermentatif) Pseudomonas (oksidaz pozitif, non-fermentatif)
Martı kanadı görünümü	Campylobacter (mikroaerofil, 42 derecede üreme, tavuk eti)
Spiral bakteri (karanlık alan)	Treponema (sifiliz), Borrelia (Lyme hastalığı), Leptospira (hepatit)
Filament gram (+) basil	Nocardia (ARB pozitif, aerob), Actinomyces (ARB negatif, anaerob)
Hücre içi bakteri (Giemsa)	Chlamydia (inklüzyon cismi), Rickettsia

ARB Boyama

	Mikolik asit (+) bakteri	Mikolik asit (-) bakteri
Karbol fuksin	Kırmızı	Kırmızı
Asit alkol	Kırmızı	Renksiz
Metilen mavisi	Kırmızı (ortam mavî)	Mavî

- %5 oksijen (mikroaerofil) ve %10 CO₂ içeren ortamda 42°C kültürü yapılır.
- Özel besiyerlerinde (Skirrow, Butzler, Campy-BAP) kolayca üretilir.

Tedavi

- Eritromisin, azitromisin veya kinolon kullanılır.

HELICOBACTER

- Oksidaz pozitif, kıvrık, mikroaerofil gram negatif basildir.
- Midede mukus tabakası altında, hücre yüzeyinde bulunan hareketli bir bakteridir.
- Üreaz pozitifliği ve hareket virülans faktörleridir.

Üreaz pozitif önemli etkenler

- Helicobacter pylori (TANI ve VİRÜLANS)
- Brucella
- Proteus (TAŞ)
- Klebsiella (TAŞ)
- Corynebacterium urealyticum (TAŞ)
- Staphylococcus saprophyticus (TAŞ)
- Ureaplasma urealyticum (TAŞ)
- Cryptococcus neoformans
- Rhodotorula rubra

- cagA geni adenokanser (adenoca) ile ilişkilidir.
- Şekil ve yapı olarak Campylobacter cinsine benzetmekle birlikte nitratı redükte etmemesi, sefalotine duyarlı olması ve üreaz pozitifliği ile ayırt edilir.
- Kolonizasyonu daha çok fekal-oral yolla olur ve tedavi edilmediği durumda ömür boyu devam eder.
- Antral gastrit, mide ülseri, gastrik adenokarsinom ve mide MALT lenfoma etiyolojisinde rol oynar.

Tanı

Girişimsel olmayan tanı yöntemleri

1. Üre nefes testi
Hızlı sonuç alınan, güvenilir bir testtir.
2. H. pylori antikorları
Kanda spesifik IgG ve IgA aranmasıdır.
Tanı koymada kullanılabilir fakat iyileşen hastalarda kanda yıllarca kalması nedeniyle tedavinin takibinde kullanılamaz.
3. Dışkıda antijen aranması
Tedavi izleminde kullanılır.
4. Polimeraz zincir reaksiyonu (PCR)

Girişimsel olan yöntemler

1. Histopatolojik değerlendirme
Mide antrumunun endoskopik biyopsisi çok kullanışlı, altın standart tanı yöntemidir.
2. Kültür
Kanlı agar, Skirrow besiyerinde üretilir.
Özgüllüğü en yüksek (%100), duyarlılığı en düşüktür.
3. Üreaz testi
Biyopsi örneğinde üreaz testi yapılarak bir saat gibi kısa bir süre içinde (en hızlı) tanı konur.

Tedavi

- Klaritromisin + amoksisilin + proton pompa inhibitörü kombinasyonu kullanılmaktadır (HELİ-PAK).
- Bizmut tuzları da kombinasyona eklenebilir.

GRAM NEGATİF KOKOBASİLLER

Gram negatif kokobasiller

Haemophilus Francisella

Temel Bilimler 52. soru
Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 030

HAEMOPHILUS INFLUENZAE (PFEIFFER BASİLİ)

- Gram negatif kapsüllü bakteri
- Ürerken hem X (hemin) hem de V (NAD) faktöre ihtiyaç duyan tek Haemophilus.
- Kanlı agarda üremezken çikolatamsı agarda ürer.
Kanlı agarda beta hemoliz yapan S.aureus kolonilerinin hemoliz zonunda ürer. (Süt anne fenomeni veya satellizm)
- Kapsül şişme deneyi ile tanımlanabilir. (serotip a-f)
- En virülen tip b kapsül antijeni taşıyan kökenler olup kapsülleri poliribozil ribitol fosfat (PRP) yapısındadır.
- Diğer virülans faktörleri: Dış membran proteinleri ve IgA proteaz
- Tek rezervuarı insandır.

Klinik

- Solunum yolu enfeksiyonları
  - ✓ KOAH alevlenmesi, otit, sinüzit, pnömoni, bronşit
  - ✓ Kapsülsüz kökenlerle meydana gelir.
  - ✓ Otit ve sinüzitte en sık 2. etken, KOAH alevlenmesinde en sık etkenidir.
  - ✓ Aşı ile bu enfeksiyonların sıklığı azalmamıştır.
- Menenjit
- Epiglottit
  - ✓ Epiglot şiş ve kızarıktır.
  - ✓ Boğaz muayenesi ve boğaz kültürü almak kontrendike. (Asfiksi riski)
  - ✓ Tanı: Hemokültür

Tedavi

- Penisilinaz ürettiğinden (%30) betalaktamaz inhibitörlü kombinasyonlar, sefalosporinler ve makrolidler kullanılabilir.

Korunma

- Kapsül antijenlerine karşı geliştirilmiş aşı ile korunulabilir. (konjuge aşı)
- Aşı kapsüllü kökenlerle meydana gelen menenjit, epiglottit, çocuklarda osteomyelit /artrit ve pnömoni sıklığında azalmaya neden olmuştur.
- Menenjit saptandığında temaslılara 4 gün rifampisin kemoprofilaksisi önerilir.

HAEMOPHILUS PARAINFLUENZAE

- Sadece V faktöre ihtiyaç duyar.
- HACEK'in H harfine denk gelir.
- Endokardit etkenidir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 53

53. Beta talasemi majör nedeni ile aylık eritrosit transfüzyonlarıyla takip edilmekte olan iki yaşındaki erkek çocuk, üç haftadır devam eden ateş, günde 6-8 kere dışkılama ile karakterize ishal ve aralıklı kusma nedeniyle getiriliyor. Fizik muayenede çocuğun uykuya meyilli, mukozalarının kuru, vücut sıcaklığının 38,7 °C olduğu tespit edilerek hastaneye yatırılıyor. Rutin gaita kültüründe 24 saatlik inkübasyon sonunda patojen üremezken kan kültürü şişesi 28 saatte pozitif sinyal veriyor, Gram boyalı inceleme sonucuna göre gram negatif basıl ürettiği bildiriliyor. Kan kültüründen MacConkey agar besiyerlerine yapılan pasajda, laktozu fermente etmeyen, küçük, S tipi koloniler izole ediliyor.

Oksidaz negatif ve oda sıcaklığında hareketli olduğu tespit edilen bu bakterinin aşağıdakilerden hangisi olması en olasıdır?

- A) Yersinia enterocolitica
- B) Shigella dysenteriae
- C) Campylobacter jejuni
- D) Enteroinvaziv Escherichia coli
- E) Clostridium difficile

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

- İnsandan insana fekal-oral yolla bulaşır.
- **Virülansı en yüksek** bağırsak bakterisidir.
- **Konak aktinini kullanarak** hücre içinde ve hücreler arasında hareket eder (**Listeria gibi**).
- **Bakteriyemi nadir olup taşıyıcılık görülmez.** (Salmonella typhi'den farkı)
- Basilli dizanteri etkenidir.
- Kalın bağırsak tipi invazif ishal yapar.
- Ateş, konvülsiyon, karın ağrısı, tenezm, lökositoz, CRP yükselişi, dışkıda lökosit ve eritrosit görülür.
- Shiga toksin hem enterotoksindir hem de nörotoksindir.
- **Kanlı ishali olan bir kişide nörolojik bulgular olması durumunda ŞİGELLOZ düşünülmelidir.**
- Tedavi: Kinolon, seftriakson veya azitromisin kullanılır.
- Antiperistaltikler kontrendikedir.

KLEBSİELLA

- En önemli tür K. pneumoniae (Friedlander basili)

TİPİK VAKA	Alkolik/Diyabetik/KOAH'lı hasta
	Öksürük, balgam, nefes darlığı şikayeti
	Görüntülemelerde hemorajik, nekrotizan, lobar pnömoni
	Balgam örneğinin Gram boyamasında Gram negatif, kalın kapsüllü bakteriler
TİPİK VAKA	Kültürde üreaz pozitif, laktoz pozitif, mukoid koloniler oluşturan hareketsiz bakteri
	EN OLASI ETKEN:
	K. pneumoniae

- **Hastane enfeksiyonu etkenidir.**
- **Ampisiline doğal dirençlidir**, tedavisinde 3. kuşak sefalosporinler kullanılır.
- **En fazla ESBL (GSBL)** üreten bakteridir. Bu durumda tedavisinde **karbapenem** ve **2. kuşak sefamisin grubu sefalosporinler** (sefoksitin, sefotetan, sefmetazol) kullanılabilir.
- **NDM** (New Delhi metalloβ-laktamaz) üreten kökenlerin tedavisinde **kolistin** kullanılır.

K. granulomatis

- **Cinsel yolla** bulaşan **tek** Klebsiella türüdür.
- **Granuloma inguinale** etkenidir.
- **Ağrısız genital ülserle** karakterizedir (LAP Ø).
- Monosit-makrofajlar içinde **Donovan cisimciği** görülür.
- Tedavi: **Azitromisin**

SERRATIA MARCESCENS

- **DNaz pozitif**dir.
- Klorheksidine direnç geliştirip kan kültürlerini kontamine eder.
- **Polimiksin B ve polimiksin E (kolistin)**'ye **doğal dirençlidir**.

TİPİK VAKA	Hastane enfeksiyonu vakasında
	Kültürde laktoz pozitif ve kırmızı pigment üreten bakteri soruluyorsa
	CEVAP:
	Serratia marcescens (Kırmızı mercedes)

PROTEUS

- Laktoz negatif, **hareketli** ve **H₂S pozitif**dir.
- En sık enfeksiyon yapan tür: **P. mirabilis**
- **Üreaz** enzimiyle üreyi parçalar, amonyak açığa çıkarır. Böylece hem **üriner enfeksiyona** hem de **magnezyum amonyum fosfat taşı** oluşumuna yol açar.

TİPİK VAKA	İdrar yaparken yanma şikayetiyle gelen hasta
	Ultrasonda böbrek taşı
	İdrar Gram boyamasında gram (-) basil
	İdrar kültüründe EMB agarda laktoz negatif, BUĞU tarzında (SWARMING) yayılan koloniler var.
TİPİK VAKA	ETKEN:
	Proteus

YERSINIA PESTIS

- **Fakültatif hücre içi**, gram negatif basildir.
- **Protein** bir **kapsüle** sahiptir.
- **V ve W proteinleri** ile **hücre içinde** çoğalır.

Klinik

Bubonik veba

- **Kemirgen (fare) pirelerinin** insanı ısırmasıyla bulaşır.
- Ağrılı, fistülize olabilen bölgesel LAP gelişir.

Veba pnömonisi (kara ölüm)

- Veba pnömonisi olan bir hastadan damlacıkların solunmasıyla bulaşır.
- **Kategori A** biyoterör ajanıdır.

Tanı

- Örneklerde bakteriler **kutupsal (bipolar)** boyanırlar. (**çengelli iğne görüntüsü**)
- Klinik örneklerde immün floresan boyama ile hızlı tanı konulabilir.

Tedavi

- İlk seçenek: **Streptomisin** (+/- doksisiklin)
- Alternatif: **Gentamisin**, kloramfenikol

YERSINIA ENTEROCOLITICA

- Hayvanlarda (**domuz**) bulunur.
- **+4 derecede** üreyebilir.
- Soğuk besinlerle ve da kan ürünleriyle bulaşır.

Temel Bilimler 53. soru

Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 028

TİPİK VAKA	Talasemi/Orak hücreli anemi/Hemakromatoz hastası
	Gastroenterit kliniği
	Dışkı kültüründe 25°C'de hareketli 37°C'de hareketsiz Gram negatif basil
	EN OLASI BAKTERİ:
TİPİK VAKA	YERSINIA

Beta talasemi majörde:

- ✓ Hipersplenizm
- ✓ Endokrin bozukluklar (vayaz hüviime hipogonadizm,

Temel Bilimler 53. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 157

perikardit

- ✓ Y.enterokolitika ile enfeksiyon riskinde artış

Laboratuvar

- Hipokromi, mikrositoz, poikilositoz
- "Target=hedef" hücreleri (normoblastlar)
- İndirekt bilirubin ve LDH artmış, retikülosit hafif yüksek/normal
- Hemoglobin elektroforezinde Hb F > %90, Hb A1 %0. Hb A2 %7'ye kadar yükselebilir. Hb A2 normal olsa bile HbA'ya oranı artmıştır.

Orta/ağır mikrositer, hipokrom anemi

Hepatosplenomegali

HbF > %90, HbA2/HbA oranı ↑

Tedavi

1. **Hipertransfüzyon:** 3-4 haftada bir eritrosit süspansiyonu
2. **Şelasyon tedavisi:** Desferoksamin, Deferasirox, Deferiprone. Serum ferritini >1000 µg/L ve > 1 yıl transfüzyon (12-15 tx) olanlarda. Hastalar **kardiyak MR** ile izlenmeli.
3. **Kemik iliği transplantasyonu** (Kür sağlayıcı tedavi).
4. **Luspatercept:** Erişkinlerde eritroid matürasyon ajanı
5. **Gen tedavisi: Betibeglogen**

Splenektomi endikasyonları

- **Hipersplenizme** bağlı şiddetli lökopeni ve/veya trombositopeni
- 1 yıllık sürede eritrosit transfüzyonu miktarı önceki gereksinimin %50'sinden fazla ise

Talasemi İntermedia

- Klinik bulgular majörden **hafiftir**.
- Tek fizik muayene bulgusu; hafif splenomegali
- **Hafif mikrositik, hipokromik anemi**
- HbF %60-80, **HbA1 %20-40'dır**.

Talasemi Minör (Taşıyıcı)

- Heterozigot, asemptomatiktir.
- Demir tedavisine **cevap vermeyen** hipokrom mikrositer anemi vardır.
- %90 hastada **HbA2 %3.4-7** arasındadır.

- Hemoglobin hafif düşük, RDW normal, bazofilik noktalanma, **MCV düşüklüğü**, **target hücreleri** vardır.

FLASH
BACK

Talasemi taşıyıcısı ile demir eksikliği ayrımında **en önemli** kriter;

Mentzer indeksi = MCV/RBC

<13 -> **Talasemi** (=8 harf <13)

>13 -> **Demir eksikliği anemisi** (=21 harf >13)

ORAK HÜCRELİ (SICKLE CELL) ANEMİ

- Anormal hemoglobinler arasında **en sık**
- Otozomal ko-dominant geçiş gösterir.
- Beta polipeptid zincirinde 6. kodonundaki glutamik asitin yerini valin almıştır ve **HbS** oluşur.
- HbS deoksijene koşullarda yarı kolloid hale geçer, filamentler oluşturur. **Kapiller obstrüksiyona** neden olur.

FLASH
BACK

Oraklaşma üzerine etkili olan faktörler:

Arttıranlar	Azaltanlar
• Enfeksiyon • Dehidratasyon • Hipoksi-Asidoz • Isı değişikliği • Yüksek irtifa	• HbF artışı

Klinik bulgular iki ana nedene bağlıdır.

- 1) **Kronik hemolitik anemi**
- 2) **Vazooklüzyon**

Tanısal özellikler

- Anemi, retikülositoz, sarılık
- Tekrarlayıcı **iskelet-kas ve karın ağrısı** epizodları
- Hemoglobin elektroforezinde HbS, HbF de artış, **HbS > HbA**
- Erken çocukluk döneminde **splenomegali**, yaşla beraber otosplenektomi
- **Ateş:** Çok acil durum göstergesidir. Splenik infarktlar sonucu immün fonksiyonlar bozuktur ve özellikle kapsüllü bakteri enfeksiyonları, **bakteriyemi**, **sepsis** riski artar. Bakteriyeminin **en sık nedeni: Str. Pneumonia**.

Krizler

Aplastik kriz:

Viral bir enfeksiyonu (**Parvovirüs B19**) takiben oluşur. **Retikülositopeni** vardır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 54

54. Aşağıdaki bakterilerden hangisinin kedi ve köpek ısırmasıyla insana bulaşabilmesi en olasıdır?

- A) Leptospira interrogans
- B) Pasteurella multocida
- C) Legionella pneumophila
- D) Ehrlichia chaffeensis
- E) Rickettsia rickettsii

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

- Klinikte **en sık serolojik** tanı kullanılır.
En sık kullanılan yöntem: **Wright tüp aglütinasyonu**
Lamda yapılırsa: **Rose Bengal testi** denir.
Bu testler ile Brucella'ya karşı oluşmuş antikorlar gösterilir.
(IgM ve IgG toplamı)
İlk hastalık döneminde **1/160** titrenin görülmesi tanıyı koyarken **2 hafta ara ile antikor titresinde 4 kat artış** da tanı koydurucudur.
- Brusellozun **akut** döneminde **IgM** yükselirken **14 gün** sonra **IgG** yükselmeye başlar. Ancak diğer enfeksiyonların aksine iyileşme döneminde IgG kaybolurken IgM uzun süre pozitif kalabilir.
- **Nüks** tanısı koyarken kanda **IgG** gösterilmesi gerektiğinden **2-merkaptetanollü** (veya **Rivanollü**) **Wright** testi kullanılır. Bu maddeler IgM'yi parçalayarak IgG'yi gösterir.
- **Brusella antikorlarının çok yüksek miktarda** olması durumunda da hastalık olduğu halde aglütinasyon testleri negatif çıkabilir. (**prozon** olayı) Bu durumu önlemek için **serum dilüe** edilerek test tekrarlanmalıdır.
- Kronik brusellozda ise **blokan antikorlar** oluşabilir. Bu antikorların aglütinasyonu engellemelerini önlemek amacıyla **Coombs'lu Wright testi** yapılır.
- Bruselloz tanısında kullanılan aglütinasyon testlerinin **çapraz reaksiyon** verdiği etkenler:
  - ❖ **Francisella tularensis**
  - ❖ **Salmonella enterica serovar 0:30**
  - ❖ **Vibrio cholera 0:1**
  - ❖ **Escherichia coli 0:157**
  - ❖ **Yersinia enterocolitica 0:9**
  - ❖ **Stenotrophomonas maltophilia**

Tedavi

- **6 hafta** süre ile **rifampisin+doksisiklin** veya **6 hafta doksisiklin+10 gün gentamisin** kullanılır.
- Kemik tutulumunda **3 ay doksisiklin + 7 gün gentamisin + 3 ay rifampisin** verilir.
- Endokarditinde **mutlak cerrahi** gerekir.

FRANCISELLA TULARENSIS

- Tularemi (avcı hastalığı) bir **zoonoz**dur.
- İki tipi vardır.
  - A:** ABD'de, **tavşanlarla** ilişkili
  - B:** Avrupa'da, **kemirgen ve su kaynağı** ile ilişkili
- İnsana:
  - Kemirgenlerle direkt temas** ile
  - Kenelerin sokması** ile
  - Kontamine su içilmesi** (ülkemizde **daha sık**) ile
  - Laboratuvar/biyoterörizm** ile bulaşır.
- **A grubu** biyoterörizm etkidir.
- **Ekzotoksini yoktur**, endotoksini ile semptomlara yol açar.
- Fagozom kesesini eritip **fagozom-lizozom füzyonundan kaçınabildiğinden intraselüler** bir patojendir.

Klinik

- Tulareminin 6 farklı klinik formu vardır:
  1. **Ülseroglandüler Form** (**en sık**)
Etkenin giriş yerinde **ağrılı ülser** ve **ağrılı bölgesel LAP** görülür.
  2. **Orofaringeal Form** (ülkemizde **en sık**)
Etkenin suyla veya gıdalarla alınmasıyla oluşur.

TIPIK VAKA

Kriptik tonsillit bulguları olan hastada beta laktam tedavisine yanıt alınamıyorsa
AKLA GELMESİ GEREKEN TANI:
OROFARİNGEAL TULAREMİ

3. Glandüler Form

4. Oküloglandüler Form

Ağrılı konjunktivit ve **ağrılı** preauriküler LAP vardır.

5. Tifoidal Form (en mortal, en nadir)

LAP nadirdir.

Bakteriyemi ve hipotansiyon olur.

6. Pnömonik Form

Tanı

- **Çikolatamsı agar** veya **sistein** eklenmiş kanlı agarda (Francis besiyeri) üretilebilir.
- Biyogüvenlik seviyesi **3** kabinde çalışılmalıdır.
- En sık kullanılan tanısal yöntem seroloji olup **mikrohemaglütinasyon testinde 1/160** veya **4 kat artış** ile tanı konur.

Tedavi

Temel Bilimler 54. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 032

PASTEURELLA MULTOCIDA

- Gram negatif, oksidaz pozitif kokobasilidir.
- **Kanlı** ve **çikolatamsı** agarda **üzer**.
- **MacConkey** besiyerinde **üremez**.
- Hayvan ısırığı (**kedi/köpek**) sonrası yara enfeksiyonlarına (selülit, lenfadenit, apse) neden olur.
- **Penisiline duyarlı** tek gram negatif kokobasilidir.

İnsan ve hayvan ısırıklarında tedavi:

Amoksisilin klavulanik asit

NON-FERMENTATİF GRAM NEGATİF BASİLLER

PSEUDOMONAS AERUGINOSA

- **Oksidaz pozitif**, **zorunlu aerob**, hareketli basildir.
- **Mavi-yeşil pigment** üretir. (**piyosiyenin/piyoverdin**)
- Kanlı agarda **beta hemoliz** yapar.
- **Alginat** yapıda **kapsüle** sahip.

Önemli virülans faktörleri

- **Pili**: Epitele yapışma
- **Kapsül**: Epitele yapışma ve fagositozun önlenmesi
- **Endotoksin**: Sepsis
- **Ekzotoksin A**: Protein sentez inh. (**EF-2 inhibisyonu**)
- **Elastaz**: Vasküler doku hasarı (**ektima gangrenosum**)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 55

55. İnsanlarda hastalık yapan aşağıdaki viruslardan hangisinin rezervuarı hayvan değildir?

- A) Zika virus
- B) Sitomegalovirus
- C) Kuduz virusu
- D) Sarı humma virusu
- E) Hantavirus

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tanı:

- **Atipik** görünümlü **CD8+ sitotoksik T** lenfositler (**Downey hücreleri**)
- **Heterofil antikorlar** (çok çeşitli, EBV'ye özgü değil)
  - **Paul Bunnell** tüp aglütinasyon
  - **Monotest** lam aglütinasyon ile saptanır
- **EBV'ye özgü antikorların serolojisi** ile gösterilmesi (**kesin tanıda en sık**)

Serolojik tanı:

- **EBNA: İlk pozitifleşen antijen**
- **Anti-VCA IgM: İlk pozitifleşen antikor (akut enfeksiyon)**
- **Anti-EBNA IgG: En geç pozitifleşen antikor**
- **Anti-EA-R: Burkitt lenfomalılarında pozitif**

Temel Bilimler 55. soru
Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 070

SİTOMEGALOVİRÜS (CMV, HHV-5)

- * **Sadece insan hücrelerinde** üreyebilir
- * **En büyük** (sitoMEGALovirüs) herpes virüstür.

Bulaş: Transplasental, doğum sırasında, sütle, tükürükle, cinsel temasta (**en çok semende** bulunur), kan ve organ nakilleri ile...

Latent kalma: **Monosit-makrofaj** (**en sık**), nötrofil, lenfosit, vasküler endotel, böbrek epiteli, tükürük bezinde...

Özette **CMV sindirim hariç her yolla bulaşır, her dokuda latent kalır.**

Klinik:

- Genellikle **asemptomatiktir**.
- Mononükleoz sendromu (**heterofil antikor yok**)
- **AIDS** olgularında **retinit** ve körlüğün **en sık** etkenidir.
- **KİT** olgularında **en sık interstisyel pnömoniye** neden olur.

TRANS-larda bir numara CMV:

- **TRANSfüzyon sonrası** (**en sık etken**)
- **TRANSplantasyon sonrası interstisyel pnömoni ve organ reddi** (**en sık etken**)
- **TRANSplasental** (konjenital defektlerin **en sık etkeni**)

- **Diğer enfeksiyonlar:** Enterokolit, özofajit, hepatit, ensefalit, poliradikülopati, nadiren pnömoni ve **nekrotizan ventriküloensefalit**

- **Konjenital enfeksiyonlar** en sık **ilk trimesterde** gelişen **primer enfeksiyonla** ilgilidir.

Sitomegalik İnküzyon Hastalığı

- Mikrosefali
- Periventriküler kalsifikasyon
- Retinit
- Hepatosplenomegali
- Büyüme geriliği
- Sarılık
- Anemi, trombopeni ve peteşi

Tanı	
Konjenital CMV enfeksiyonu	İdrar, tükürük ve kandan virüs kültürü ve/veya PCR (daha duyarlı daha hızlı)
Mononükleoz sendromu	Anti-CMV IgG'de iki hafta arayla dört kat artış
İmmün süpresif hastalar	- İntranükleer inklüzyonlar (baykuş gözü) - İntrasitoplazmik inklüzyonlar (kum atığı) - Virüs kültürü - pp65 antijeni - PCR ile DNA gösterilmesi
Gebeler	IgG avidite testi - Avidite düşük: Yeni enfeksiyon - Avidite yüksek: Eski enfeksiyon

Tedavi:

- **Gansiklovir** ilk seçenek ilaçtır.
- **Valgansiklovir**, gansiklovirin **oral** kullanıma uygun ön ilacıdır.
- **Gansiklovire dirençli** vakalarda **foskarnet**
- **Sidofovir** sadece **retinit** tedavisinde

HUMAN HERPESVİRÜS-6 ve 7

- CMV gibi **lenfotropiktir**.
- **6. hastalığın etkenidir**.

Altıncı hastalık:

- ✓ **6 ay - 3 yaş** arası çocukları etkiler.
- ✓ **Febril konvülsiyona** neden olur.
- ✓ Üç gün süren **ateş düşünce makülopapüler döküntüler** çıkar.

HUMAN HERPES VİRÜS-6 VE 7

Bulaş	- Tükürük yoluyla - Ebeveynlerden kromozomal geçişle
Latent kalma	T hücreleri ve monositlerde
Hastalık	- 6. hastalık (ekzantema subitum, roseola infantum) - Miyokardit (parvovirüs B-19 ve Coxsackie virüslerle birlikte en sık etken) - Kök hücre nakli yapılanlarda ensefalitin en sık etkenidir.
Tanı	- PCR ile viral DNA gösterilmesi - Antikor titresinde dört kat artış
Tedavi	Tedavisi yoktur. Kendiliğinden iyileşir.

HUMAN HERPESVİRÜS-8 (HHV-8), KAPOSI SARKOMU İLE İLİŞKİLİ HERPESVİRÜS (KSHV)

- **p53 ve retinoblastoma** proteinlerini inhibe ederek **kansere** neden olur.

HHV-8

Bulaş	Cinsel yol ve tükürük
Latent kalma	B lenfosit
Hastalık	Primer: - Sağlıklı enfeksiyöz mononükleoz Sekonder: - AIDS'li hastalarda Kaposi sarkomu - Primer effüzyon lenfomasi - Multisentrik Castlemant hastalığı
Tanı	PCR ile DNA tespiti

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 56

56. Aşağıdaki *Aspergillus* türlerinden hangisinde amfoterisin B'ye direnç ya da azalmış duyarlılık gözlenmesi en olasıdır?

- A) *Aspergillus fumigatus*
- B) *Aspergillus terreus*
- C) *Aspergillus versicolor*
- D) *Aspergillus niger*
- E) *Aspergillus oryzae*

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

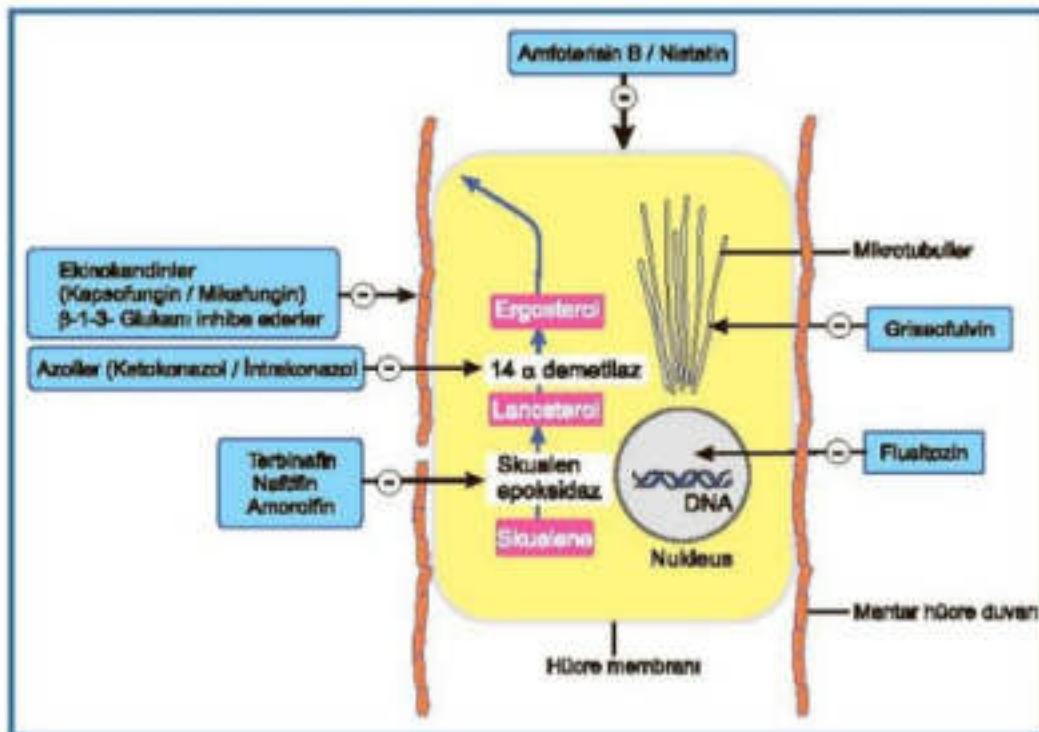
Mantarlarda Serolojik Tanı

- Polisakkarit antijen: *Cryptococcus neoformans*, *Histoplasma capsulatum*
- Sistemik candida enfeksiyonları: **mannan**, enolaz, D-arabinitol (majör metabolit)
- Sistemik *Aspergillus* enfeksiyonları: **galaktomannan**, D-mannitol (metabolit)
- 1,3- β glukan: *Candida*, *Aspergillus* (*Cryptococcus* ve *Zygomycetes*'te negatiftir)

Mantarların Tanısında Sık Kullanılan Besiyerleri

Sabouraud Dekstroz agar	Mantarların izolasyonu ve üretilmesinde kullanılan genel besiyeridir .
Zeytin yağı Sabouraud Dekstroz agar	Malassezia spp. üretilmesinde kullanılır.
CHROMagar	Candida türlerinin ayrımında kullanılır.
Mısır unlu agar	<i>C. albicans</i> 'ta klamidospor oluşturmak için kullanılır.
Czapek Dox agar	Penicillium , Aspergillus üzerinde araştırmalarda kullanılır.
Mikrobiyotik agar	Dermatofitlerin ayrımı için kullanılan indikatörlü besiyeridir. Sikloheksimid içeriği ile küf mantarlarının kontaminasyonunu önler.
Niger Seed (Bird Seed) agar	Cryptococcus neoformans ve Cryptococcus gattii tanısında kullanılır.

ANTİFUNGAL İLAÇLAR

AZOLLER (İmidazol ve Triazol türevleri)

- Ergosterol sentezini 14 alfa demetilaz inhibisyonu ile engellerler.
- En **toksik** azol: **Ketokonazol**
- BOS'a en iyi geçen azoller: **Flukonazol** ve **Vorikonazol**
- **Flukonazol** sadece **maya enfeksiyonlarının** tedavisinde kullanılır. Küf mantarlarına etkisi yoktur.

- *Aspergillus*'a etkili azoller: İtrakonazol, Vorikonazol ve Posakonazol
- *Aspergillus*'a etkili olmayan azoller: Ketokonazol ve Flukonazol
- *C. tropicalis* ketokonazole, *C. krusei* flukonazole ve *C. lusitaniae* Amfoterisin B'ye doğal dirençlidir. (TeK Küf Lab'ta)
- **Mukor** tedavisinde kullanılan azol: **Posakonazol** ve **Isavikonazol** (İsa Mukorun Posasını çıkardı.)
- *Fusarium* enfeksiyonlarının tedavisinde vorikonazol kullanılır.

ALLİLAMİNLER (Terbinafin, Naftifin)

- **Skualen epoksidazı** inhibe ederek skualen'den ergosterol sentezini engellerler.
- **Onikomikoz** tedavisinde kullanılır.

AMFOTERİSİN B (POLYENLER)

- **Ergosterole bağlanarak** mantar hücre **membranının** yapısını bozar.
- Sistemik kullanılır, **dermatofitlere** ve yüzeysel mikozlara **etkisizdir**.
- Kullanıldığı bazı endikasyonlar:
  - **Febril nötropeni** hastalarında ateş yanıtı olmadığında

Temel Bilimler 56. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 045

- **A. terreus**, *C. lusitaniae* ve **P. boydii** amfoterisin B'ye doğal dirençlidir.

NİSTATİN (POLYEN)

- **Deri/mukozal** yüzeylerdeki **Candida** enfeksiyonlarında kullanılır.
- **Topikal** etkilidir.
- Dermatofitlere etkisi yoktur.

GRİSEOFULVİN

- Hücre bölünmesi sırasında kromozom ayrılmasını engeller. **Antimitotik** etkilidir.
- Keratinize dokuda sekestre olur.
- **Dermatofit** enfeksiyonlarında kullanılır.

FLUSİTOZİN

- Nükleozid analogu olup **nükleik asit sentezini bloke eder**.
- **Tek başına kullanılmaz**.
- *Candida* ve *C. neoformans* tedavilerinde amfoterisin B ile kombine kullanılır.

PENTAMİDİN

- **DNA sentezini inhibe eder**.
- *P. jirovecii* tedavi ve profilaksisinde kullanılır.

GLUKAN SENTEZ İNHİBİTÖRLERİ (EKİNOKANDİNLER)

- **Beta-glukan sentetaz enzimini inhibe ederek** mantar hücre duvarı komponenti olan beta D glukan sentezini engellerler.
- Bunlar **kaspofungin**, **mikafungin**, **anidulafungin**'dir.
- Dirençli **aspergilloz** ve **candidoz** tedavisinde kullanılırlar.
- *Zygomycetes* ve *C. neoformans* tedavisinde kullanılmazlar.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 57

57. Respiratuv ar sinsityal virusun yapısal özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Segmentli genoma sahiptir.
- B) Pozitif iplikçikli RNA virusudur.
- C) Zarfsızdır.
- D) Nöraminidaz aktivitesi yoktur.
- E) Viral polimeraz taşımaz.

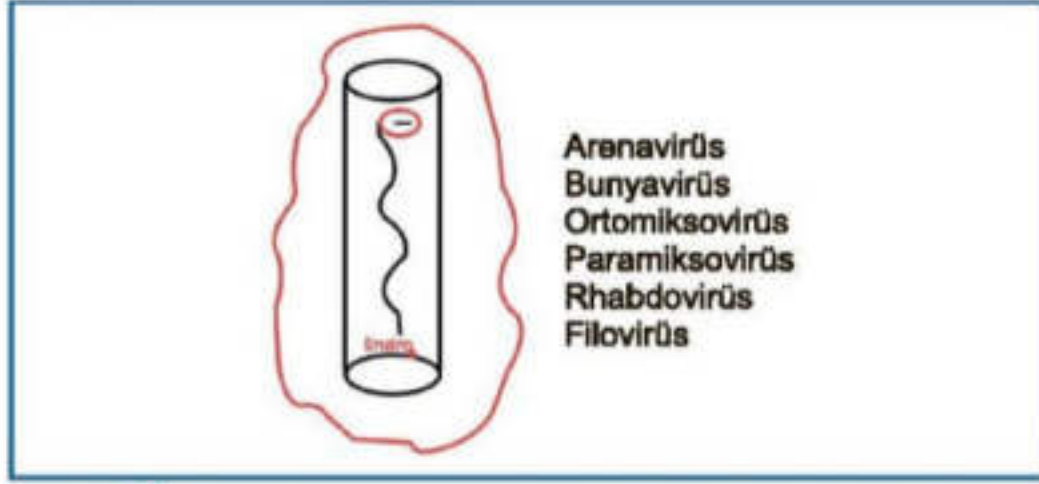
Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Negatif kutuplu RNA virüsleri:

Arenavirüs
Bunyavirüs
Ortomiksovirüs
Paramiksovirüs
Rhabdovirüs
Filovirüs

FLASH
BACK

Negatif kutuplu RNA virüslerinin;

- Hepsisi helikal
- Hepsisi zarflıdır

PARAMİKSOVİRÜSLER

KI-RİK-PARA
Kızamık
RSV

Temel Bilimler 57. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 073

Paramiksovirüslerin zarf peplomerleri

Virüs	Hemaglütinin	Nöraminidaz	Füzyon proteini
PARA-influenzavirüs	+	+	+
KABAKULAK	+	+	+
Kızamık	+	-	+
RSV	-	-	+

- Füzyon proteini hepsinde var
- PARA ve KABAKULAK'ta hepsi var
- ReSeV → eksi eksi virüs (çift eksi virüs)

Zarf peplomerleri

Hemaglütinin	Tutunma
Füzyon (F) proteini	Hücre içine giriş ve dev hücre oluşumu
Nöraminidaz	Hücreden salınma

KIZAMIK VİRÜSÜ (RUBEOLA)

Bulaş: Damlacık çekirdeği yoluyla

Çok çekirdekli dev hücre (Wartin-Finkeldey hücresi) oluşumuna neden olur.

Prodrom dönemi:

- Öksürük, burun akıntısı (coryza), konjunktivit, fotofobi
- Mukozalarda ortası beyaz, çevresi eritemli döküntüler tuz tanesi görünümlü **Koplik lekeleri (patognomonik)** oluşur

Döküntü sitotoksik **T lenfosit yanıtı** ile ilişkilidir. Kulak arkasından başlar, vücuda ve yüze yayılır.

T-hücre yetmezliği olanlarda **döküntüsüz**, dev hücreli pnömoni (Hecht's pnömonisi) yapar

En sık komplikasyon **otitis media**, ölümün **en sık** nedeni **pnömonidir**.

Ölü aşı ile aşılanmışlarda ağır seyirli, **atipik kızamık** oluşur.

SSPE (Subakut Sklerozan Panensefalit):

M-proteini defektli virüsle enfeksiyon olduğunda **virüs salınamaz**.

Virüs santral sinir sisteminde birikir ve uzun yıllar sonra bulgular ortaya çıkar.

SSPE'yi önlemede **en etkin** yöntem **aşıdır**.

Tanı

Seroloji	- ELISA ile IgM pozitifliği - Ig G'de iki hafta arayla dört kat artış
Mikroskopi	- Multinükleer dev hücreler - Hem sitoplazmada hem nükleusta eozinofilik inklüzyon cisimleri

Tedavide **A vitamini** kullanılmaktadır.

Korunma:

- ✓ Kızamık geçirende **ömür boyu bağışıklık**
- ✓ **Canlı atenua aşı** 12. ayda ve 4-6 yaşta iki doz olarak yapılır.
- ✓ **Temas sonrası profilaksi** için **3 gün içinde aşı** ya da **6 gün içinde standart immünglobülin** verilir.

KABAKULAK VİRÜSÜ (MUMPS, EPİDEMİK PAROTİTİS)

Damlacık ve direkt temasla bulaşır.

En sık bulgu parotittir. Stenon kanalının ağza açıldığı bölgede kızamıklık olur.

Döküntü görülmez!

En sık komplikasyon;

- Puberte öncesinde **aseptik menenjit**
- Puberte sonrasında ise **orşittir**.

Gebelikte geçirilirse, bebeklerde **endokardial fibroelastoz** görülebilir.

Tanı: **En çok seroloji** kullanılır.

Tedavi: **Orşit** olgularında **steroid** kullanılır.

Korunma: **Canlı aşısı** mevcuttur. Pasif bağışıklığının yeri yoktur.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 58

58. Aşağıdaki mantar enfeksiyonlarının hangisinde etkenin solunum yoluyla bulaşması en az olasıdır?

- A) Blastomikoz
- B) Histoplazmoz
- C) Koksidiyoidomikoz
- D) Kriptokokkoz
- E) Kromoblastomikoz

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Dermatofitlerin Kaynakları

Antropofilik	Zoofilik	Jeofilik
• Trichophyton rubrum • Trichophyton violaceum • Trichophyton tonsurans • Trichophyton schoenleinii • Microsporum audouinii	• Trichophyton verrucosum (sığır) • Microsporum canis (kedi, köpek) • Trichophyton mentagrophytes (kemirgen, kedi, köpek, at)	• Microsporum gypseum
• İnflamatuvar değil. • Kronik ve tedavisi zor.	• İnflamatuvar • Akut ve tedavi yanıtı iyi.	

Tinea capitis

- Saçlı derinin mantar enfeksiyonudur.
- Kılların tutulumuna göre **endotriks** (kıl içi) veya **ektotriks** (kıl dışı) olarak ayrılabilir.
- **Ektotriks** tutulum yapanlar: **M. canis** ve **T. verrucosum**
- **Endotriks** tutulum yapanlar: **T. tonsurans** ve **T. schoenleinii**

TIPIK VAKA

Dermatofit enfeksiyonu ipuçları:

- Soluk, kaşıntılı, yuvarlak bir cilt lezyonu
- KOH ile inceleme --> Septalı, dallanan, pigmentsiz (hyalin) hifler

- **M.canis** ve **T. tonsurans** salgınlara yol açar. (**Salgın tonlarca can aldı.**)
- **KERİON**: **T. verrucosum** enfeksiyonlarında saçlı deride gelişen **çok aşırı** piyozenik **inflamasyon**.
- **FAVUS**:
  - Etken: **T. schönleini**
  - Kronik, kıl diplerinde **skutulom** denilen **sarımsı** kabuklarla karakterize
  - Atrofi ve **saçların kaybı** ile giden mantar enfeksiyonu.
  - Saçlarda üretildiğinde **boynuzsu** (favus şamdanı) **taraksı hif** yapılı tipiktir.

Tinea capitis etkenleri

Ektotriks

- Microsporum canis (salgın/kedi/köpek/Wood ışığında yeşil floresans)
- Trichophyton verrucosum (kerion/sığır)
- Microsporum audouinii
- Trichophyton mentagrophytes (kemirgen, kedi, köpek, at)

Endotriks

- Trichophyton tonsurans (salgın/insan kaynaklı)
- Trichophyton schoenleinii (favus/insan kaynaklı)
- Trichophyton violaceum
- Trichophyton sordaniense

Tinea barbae

- Sakalın mantar enfeksiyonu olup **en sık** etken **T. verrucosum**'dur.

Dermatofitlere bağlı meydana gelen diğer Tinea enfeksiyonları

- **Tinea cruris**: Kıvrım bölgelerinin mantar enfeksiyonu.
  - **Tinea pedis**: Ayak parmak arasının mantar enfeksiyonu (**En sık** dermatoz)
  - **Tinea unguium** (**onikomikoz**): Tırnağın mantar enfeksiyonu.
- Tinea capitis** ve **Tinea barbae** dışındaki tüm dermatozlarda **en sık etken T. rubrum**'dur.

Tinea Pedis ve Onikomikoz

- **Trichophyton rubrum**
  - Kırmızı koloni
  - **Gözyaşı damlası** (çite tünemiş kuş) mikrokonidi
- **Trichophyton mentagrophytes**
  - **Spiral hifa** (**Üzüm salkımı** şeklinde mikrokonidi)
  - Kıl delme deneyi pozitif

Temel Bilimler 58. soru

Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 047

SUBKUTAN MİKOZLAR

- **Toprakta** bulunurlar.
- **Travma** ile vücuda girerler.
- **Derinin derin tabakalarını, deri altı dokuları ve kemiği** tutabilirler.
- **İmmün sistemi normal** konakta **kronik** ve **sinsi** seyreden **agrisız** enfeksiyonlara yol açarlar.
- **Tedavileri zordur**, çoğu zaman **cerrahi** gerektirir.

SPOROTRIKOZ (GÜL BAHÇIVANI HASTALIĞI)

- Etken **Sporothrix schenckii** dir.
- **Termal dimorfik** bir mantardır.

Sporotrikoz

- Çiçek ile yaralanma öyküsü (En sık gül dikenli)
- Lezyonda **lenfatik damarlarda kalınlaşma** ve **agrisız** **granümatöz subkutan nodüller** (**lenfanjit**)
- Enfekte dokudan alınan materyalin kültürü 25 °C'de → **septalı hif** ve **papatya** görünümünde **küf** 35 °C'de → **puro** görünümünde **maya hücreleri**
- Doku incelemesi: Asteroid cisimcikler (Splendore-Hoeppli materyali) (sarkoidozdaki ya da ömikotik miçetom gibi)

Temel Bilimler 58. soru

Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 047

KROMOMİKOZ (KROMOBLASTOMİKOZ)

- **Dematisiyöz** (koyu renk pigmentli) küf mantarları etkendir. Bunlar;
  - Cladophialophora (Cladosporium) carrionii
  - Fonsecaea compacta
  - **Fonsecaea pedrosoi**
  - Phialophora verrucosa
  - Exophiala

Kromblastomikoz

- Deri ve deri altı dokuların tutulduğu, kronik granümatöz tablo.
- Lezyonlar verriköz, sklerotik ve keratolitik apselerden ibaret olup ağsızdır.
- Zamanla kamabakar görünümü oluşur.
- Lenfadenit sonucunda lenfödem ve elefantiyazis gelişir.
- Uzun süre tedavisiz kalınan olgularda yassı epitel hücreli kanser gelişir.
- Muriform hücreler (sklerotik cisim, Medlar cisim) tipiktir.

Temel Bilimler 58. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 048

Etken: **Pseudallescheria** ve **Madurella mycetomatis** (en sık fungal etken)

- Bakteri ilişkili olanlara **aktinomiçetom** denir.

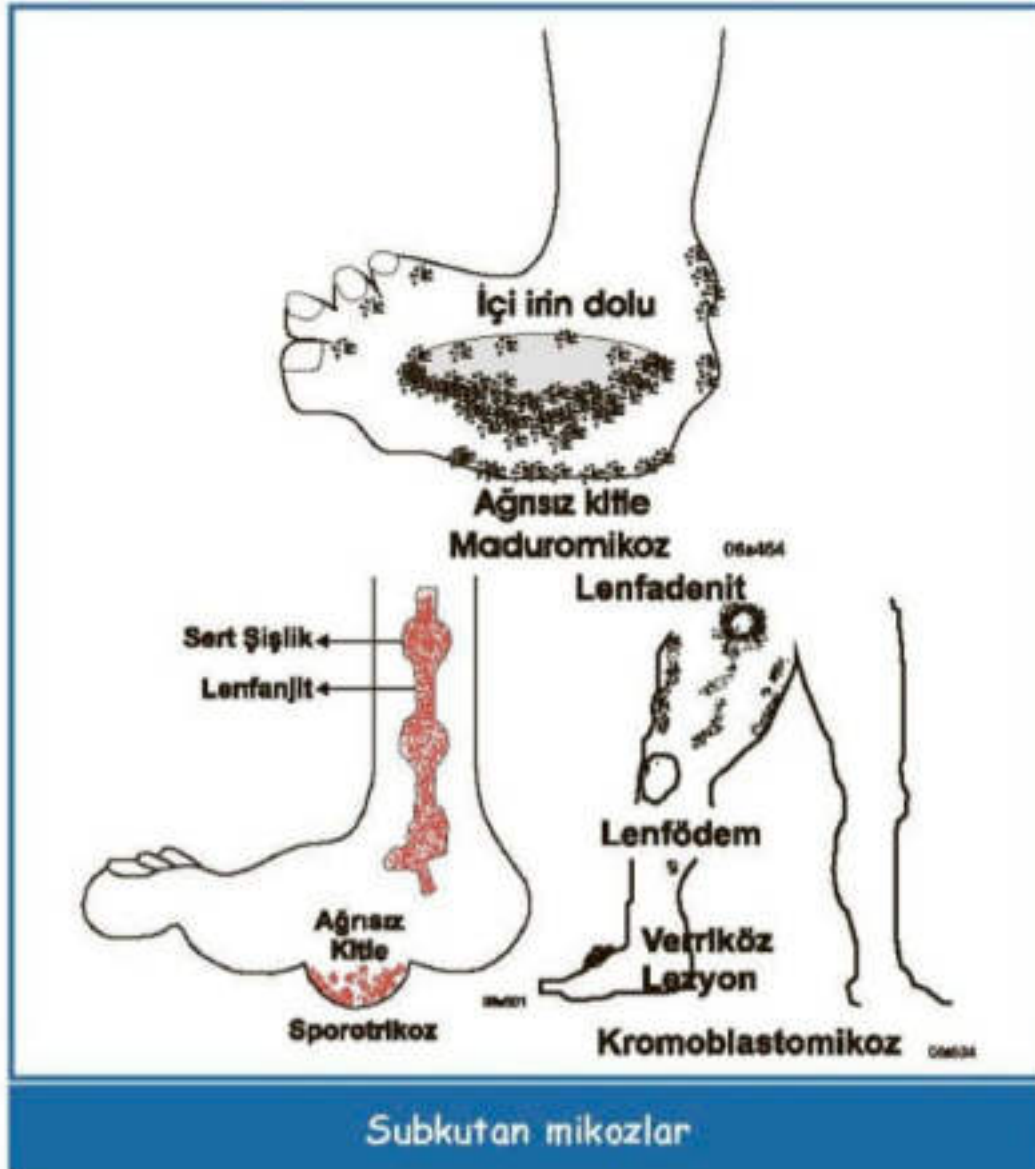
Etken: **Nocardia brasiliensis** (en sık etken)

Maduromikoz

- Ağsız şişlikler ve ileri derecede şekil bozuklukları
- Triad: Ayakta miçetom + Endure şişlik + Apse boşaldıktan sonra çok sayıda boşluk (balpeteği)
- Tanı: Apselerde septalı mantar hif kümeleri ve klamidokonidya bulunan tipik granüler taneciklerin görülmesi ömikotik miçetom tanısını koydurur.
- Doku incelemesi: Asteroid cisimcikler (Splendore-Hoepli)

Tedavi:

Ömikotik miçetom'da tek küratif yol: Amputasyon
Aktinomiçetom'da ko-trimoksazol / penisilin.

Subkutan mikozlar

RİNOSPORODİÖZ

- Mukozalarda en sık burunda, bazen konjunktiva, anüs ve genital bölgede gelişen tümöral kitlelerle karakterize bir hastalık.
- Etken: **Rhinosporidium seeberi**
- Lezyonların **çabuk kanayabilmesi** önemlidir.
- Dokuda sferül yapıları oluşturur, mikroskopi ile tanı konur.
- **Kültürü yapılmaz.**
- Tedavi: Cerrahi

LAKAZYÖZ (LOBOMİKÖZ)

Temel Bilimler 58. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 048

ENDEMİK (SİSTEMİK, DERİN) DİMORFİK MİKÖZLER

Fungus	In vitro (25° C)	In vivo (37° C)
Blastomyces	Küf	Maya
Coccidioides	Küf	Sferül
Histoplasma	Küf	Maya
Paracoccidioides	Küf	Maya
Sporothrix	Küf	Maya

Termal dimorfik mantarlar

- Hepsisi **termal dimorfiktir**.
  - **H. capsulatum** hariç Türkiye'de bulunmazlar.
  - Hepsisi insana **mikrokonidilerin solunması** ile bulaşır. (İstisna **C. immitis** **fiçi görünümülü artrokonidiler** ile)
  - Hepsisi insanda **tomurcuklanan maya** formundadır. (İstisna **C. immitis** **sferül** şeklinde)
  - Primer enfeksiyon yerleri: **Akciğer**
  - **Primer hastalık hafif** belirtilerle seyrederken **immünsüpresif** kişilerde **hayatı tehdit** edebilir.
  - **Biyogüvenlik düzeyi 2-3** olan kabinlerde çalışmalıdır.
  - Tanıda **ekzoantijen immün diffüzyon** testleri, serolojik testler ve PCR kullanılır.
  - Tedavide hafif vakalarda **itrakonazol**, ağır vakalarda **amfoterisin B** kullanılır.
- (İstisna **Paracoccidioides brasiliensis**'te **sülfonamidler** kullanılır)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 59

59. Aşağıdakilerden hangisinde *Candida albicans* ve *Candida dubliniensis* için ortak olan özellikler birlikte verilmiştir?

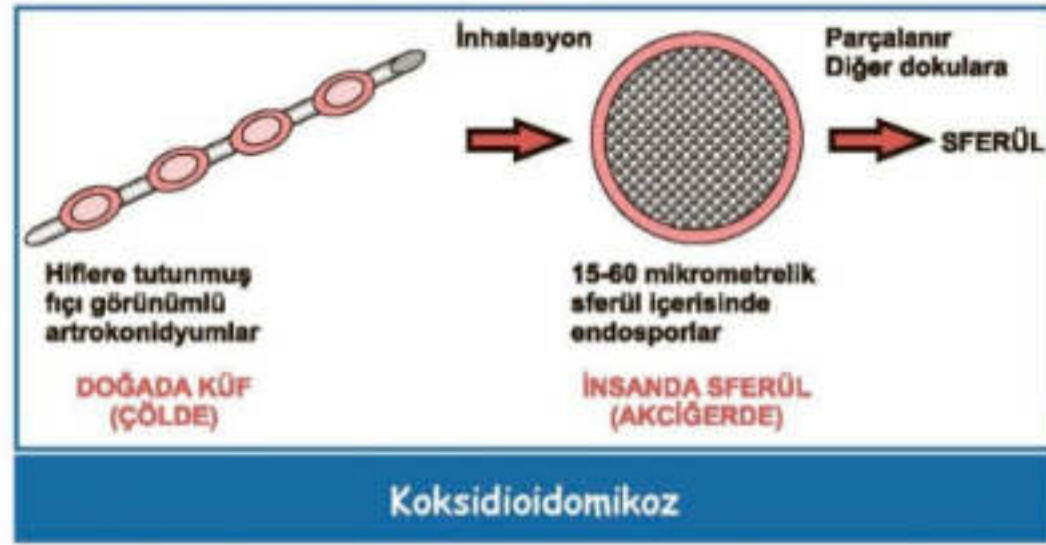
- A) Kapsül oluşturma ve germ tüp pozitifliği
- B) Germ tüp pozitifliği ve klamidospore oluşturma
- C) Tomurcuk oluşumu ve kapsül oluşturma
- D) Klamidospore oluşturma ve melanin üretimi
- E) Septum oluşturma ve bölünerek çoğalma

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

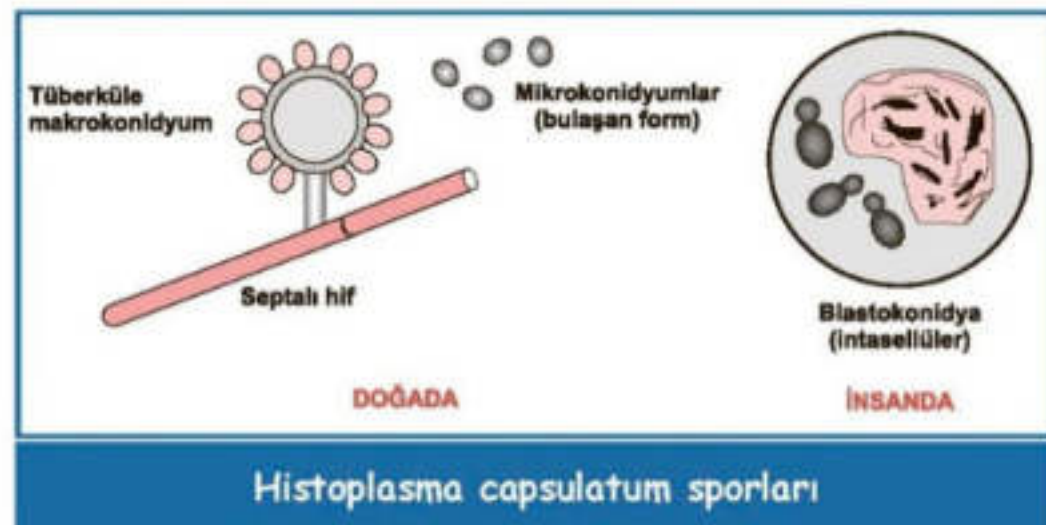
COCCIDIoidES IMMITIS

- Virülansı **çok yüksektir**.
- **Üreaz** enzimi üreterek fagositoza karşı kendini korur ve ekstraselüler **proteinazlar** ile insan dokularına invaze olur.
- **En sık pnömoni, kemik ve MSS tutulumu** yapar.
- **Artralji ve eritema nodozuma** (Çöl romatizması) yol açar.
- **Östrojen ve progesteron bağlayan proteini vardır, 3. trimester gebelerde ağır seyredir.**
- Tanıda dokuda, balgamda **sferül** görülmesi tanısaldır.
- **Tedavide** seçkin ilaç **amfoterisin B**'dir.
- **Menenjitte** BOS'a geçişinin iyi olması nedeniyle **flukonazol ömür boyu** verilir.

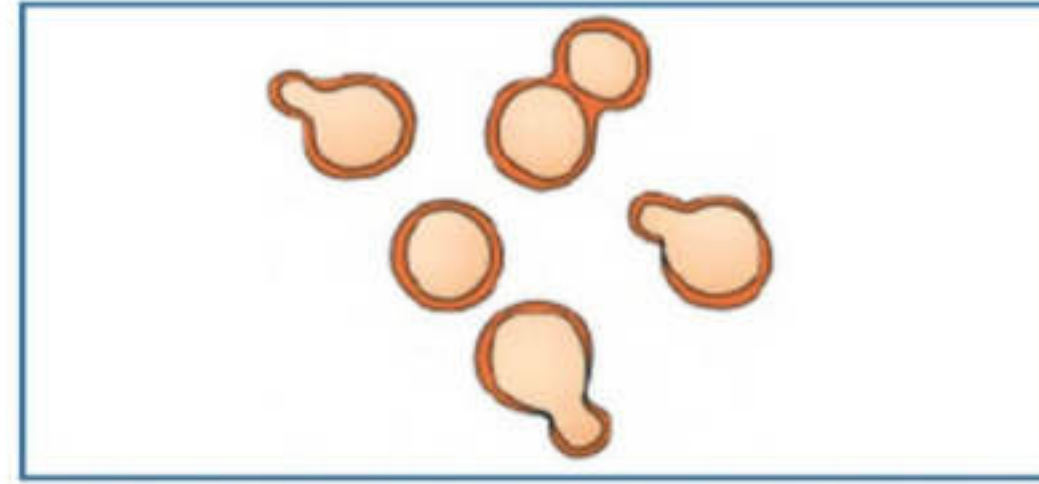
HISTOPLASMA CAPSULATUM

- **Kuş dışkılarının** bol olduğu yerlerde bulunur.
- **Makrofajlarda** yaşamaya uyum sağlamıştır.
- Primer olarak **retikuloendotelial sistemi** enfekte eder, ciddi olgularda **tüberküloz gibi** ateş, gece terlemesi, kilo kaybı ve kavite oluşumu görülür.
- İlk yerleştiği organ **akciğerdir**.
- **Dissemine histoplazmoz**: İmmünespresif kişilerde (**AIDS**'lilerde ve organ transplant alıcılarında) **dil ve farinkste ülserler**, RES tutulumuna bağlı **hepatosplenomegali**, LAP, **adrenal yetmezlik** gelişebilir.
- Tanıda **en sık kemik iliği** aspirasyonu kullanılır. Giemsa, GMS ve PAS ile **makrofaj içinde tomurcuklanan maya** görülmesi tanı koydurur.
- Kan, kemik iliği (**en duyarlı**) ve dokulardan kültür yapılır.
- Kültürde **25 derecede tüberküllü makrokonidi** ve **küçük gözyaşı şeklinde mikrokonidi** ve hifler görülür.

BLASTOMYCES DERMATITIDIS (KUZEY AMERİKA BLASTOMİKOZU)

- Akciğer, deri ve ürogenital sistem tutulumu sikken **gastrointestinal kanalı pek tutmaz**.
- Histoplazmadan farklı olarak **makrofajları** ve **RES'i tutmaz**.
- Tanıda lezyondan alınan örnekte GMS, PAS ve Giemsa ile yapılan boyamalarda **büyük, geniş boyutlu tek tomurcuklu, çift zonlu maya hücreleri** tipiktir.

PARACOCIDIoidES BRASILIENSIS

- **Triad: Pulmoner lezyonlar+Dişsiz ağız+Servikal LAP**
- Tanıda lezyondan alınan örnekte **zemin dar, çok sayıda kalın duvarlı tomurcukla kaplı maya hücreleri** görülebilir (**gemî dümeni**).
- **Sülfonamidler** ile tedavi edilebilen tek mantar hastalığı.

FIRSATÇI MİKOZLAR

- Sadece **immünespresif kişilerde** hastalık yaparlar.

CANDIDA

- Ağız, deri ve sindirim sistemi **flora** elemanı.

Candida türlerinin üreme özellikleri

Temel Bilimler 59. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 049

- İnsan serumunda 37 °C'da üreme: Gerçek hif ve germ tüp (*Candida albicans* ve *Candida dubliniensis*)
- Mısır Unlu Agar'da üreme: Küresel klamidospore (*Candida albicans* ve *Candida dubliniensis*)

- Önemli virülans faktörleri:
  - **Biofilm (slime) oluşumu**
  - **Germ Tüp - Hif oluşumu (dimorfizm)**
  - Dokuya adherens
  - Proteinaz
  - Yüzey hidrofobisitesi

C.albicans

- **En sık fırsatçı mikoz.**
- **Flukonazole duyarlı.**

C.glabrata

- Sıklıkla **idrar yolu enfeksiyonu** yapar.
- **Psödohif oluşturmaması** tipiktir.

C. parapsilosis (4P)

- **Personel** (hastane personeli, bulaşı ekzojendir.)
- **Pedatri** (neonatal hasta grupları)
- **TPN** (hiperalimentasyon sıvıları)
- **Prostetik aletler** ile ilişkili *Candida* türü

FLASH BACK

- Dev hücreli maya: C. **PARA**psilosis
- Dev hücre yapan virüs: **PARA**miksovirus

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 60

60. İnsanlarda enfeksiyona yol açan parazitlerin çoğunun yaşam döngülerini tamamlamak için bir ya da daha fazla ara konağa ihtiyacı vardır. Bazı parazitlerin ise bilinen tek konağı insandır.

Aşağıdaki parazitlerden hangisinin tek konağı insandır?

- A) Leishmania donovani
- B) Toxoplasma gondii
- C) Fasciola hepatica
- D) Taenia solium
- E) Entamoeba histolytica

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tedavi: Amfoterisin B + rifampisin
veya
Miltefosin

Acanthamoeba

Klinik	İmmün yetmezliklerde granümatöz amip ensefaliti Yumuşak lens kullananlarda keratit
Tanı	Dokuda trofozoit ve kist formu
Tedavi	- Keratit: Topikal polihexametilen biguanid, propamidin izetionat, azoller, polimiksin-B - Sistemik enfeksiyon: Miltefosin

Balamuthia mandrillaris

Klinik	İmmün yetmezliklerde granümatöz amip ensefaliti
Tedavi	Klaritromisin, flukonazol, sülfadiazin ve flusitozin

CASTROINTESTINAL SİSTEM

Temel Bilimler 60. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 056

ENTAMOEBA HISTOLYTICA

Dört çekirdekli matür **kistlerle** insandan insana bulaşır.

Klinik belirti ve bulgular:

- **Amipli dizanteri** (kanlı mukuslu ishal)
- Kolonda **şişe dibi ülserasyonlar** ve **ameboma** denilen kitleler
- **Karaciğerde**, akciğerde ve beyinde **çikolatamsı apseler** görülebilir.

Tanı

Mikroskopi	Trikrom ya da Demir-Hemotoksilen boyamada; - Merkezde boyanmış çekirdekçisi olan veya eritrositleri fagosite etmiş trofozoitler - Dışkıda Charcot-Leyden kristalleri - E. coli'den ayırım mümkün
Seroloji (IHA)	Apse varlığında yapılır
Moleküler (PCR)	Flora amiplerinden ayırımında

Entamoeba histolytica trofozoidi

Entamoeba dispar gibi flora amiplerinden ayırımında **en spesifik** tanı **Gal/GalNac spesifik lektin** araştırılmasıdır.

Tedavi: Ülkemizde **seçkin** ilaç **metronidazol**

Lümen içi etkili: Diloksanid furoat, İdokuinol, Paromomisin
→ (**DİP**)

Sistemik etkili (apse): Emetin, dihidroemetin

GIARDIA INTESTINALIS (G. LAMBLIA)

Kamçılı, **ara konağı olmadan** bulaşan bir protozoondur.

Dört çekirdekli kistlerle bulaşır ve su kaynaklı salgınlar sıkır.

Klorlamaya dirençlidir.

FLASH BACK

Klorlanmış su ile bulaşabilenler:

- HAV
- **Giardia intestinalis**
- Cryptosporidium

Klinik: Duodenum ve ince bağırsakta **villus yapısında bozukluk**

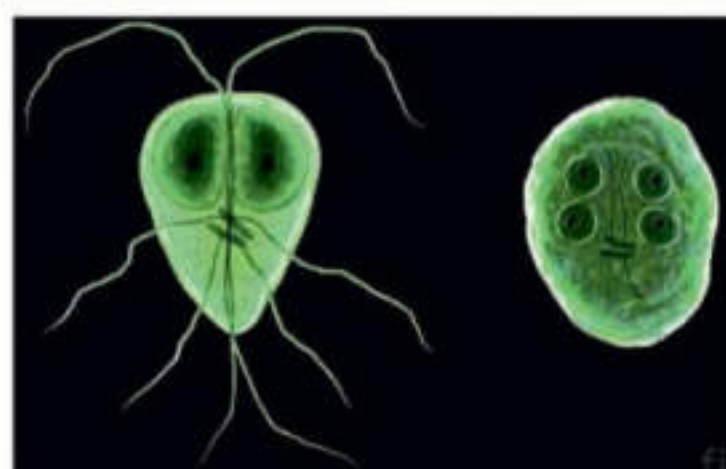
Kronik, kötü kokulu yağlı ishal (steatore)

A vitamini eksikliği

Büyüme gelişme geriliği

Tanı

Mikroskopi	• 4 çekirdekli kistler veya • Armut şeklinde , 2 çekirdekli, 4 çift kamçılı trofozoitler (Chilomastix mesnili trofozoitleri tek çekirdekli)
Enterotest - ip testi	Duodenal sıvıda saptanabilir
Dışkıda antijen arama	DFA, ELISA ile GSA-65 antijeni

Giardia intestinalis trofozoidi Giardia intestinalis kisti

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 61

61. Konjenital toksoplazmoz ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Üçüncü trimesterde fetüse geçiş riski diğer dönemlere göre daha düşüktür.
- B) Annenin birinci trimesterde edindiği enfeksiyonlarda fetüste bulgular daha hafiftir.
- C) Annenin gebelik öncesi hastalığı geçirmiş olması riski artırır.
- D) Üçüncü trimesterde enfekte olan bebeklerin çoğu semptomatik doğar.
- E) Konjenital toksoplazmozda beyinde kalsifikasyonlar saptanabilir.

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Konjenital toksoplazmoz

- Koryoretinit (**en sık bulgu**)
- Yaygın serebral kalsifikasyonlar
- Hidrosefali
- Epilepsi
- Hepatomegali
- Lenfadenopati

Temel Bilimler 61. soru
Mikrobiyoloji SpeetUS Notu 1. Fasikül
Sayfa 053

Mikroskopi	Giemsa, PAP ve Hematoksilen-Eozin boyamada trofozoit
Moleküler	PCR (%100 özgüllük ve duyarlı)
Serolojik	• Sabin-Feldman bulaş testi (referans test) • ELISA (IgM) (pratikte en sık) • İndirekt floresan antikor testi (IFAT)
Konjenital enfeksiyon	• Kordon kanı veya amniyotik sıvıda PCR • Bebeğin IgM ve IgA pozitifliği
Gebe	• IgG aviditesi düşüklüğü

Tedavi: Primetamin (tedaviye folinik asit eklenmeli) ve sülfadiazin.

Serebral toksoplazmoz tedavi ve profilaksisi: trimetoprim sulfametoksazol'dür.

Gebede akut enfeksiyon: Spiramisin

PLASMODIUM (SITMA / MALARYA)

- Plasmodium vivax (ülkemizde en sık)
- Plasmodium ovale
- Plasmodium falciparum (Afrika'da en sık)
- Plasmodium malariae
- Plasmodium knowlesi (maymunlarda)

Bulaş yolları:

- **Dişi anofel** (son konak ve vektör)
- Transplasental, transfüzyon, IV ilaç kullanımı

Sivrisinekten insana bulaşan → **Sporozoit**

Karaciğerde CD81 (Seksen bir) ve SR-B1 reseptörlerine tutunur.

Hepatositlerde oluşan **merozoitler** kana karışır.

Eritrositlerde oluşan **merozoitler** yeni eritrositleri enfekte eder.

Eritrositlerde oluşan **gametositler** sivrisinekler tarafından alınır ve döngü devam eder.

Yaşam döngüsünün özeti:

- Sivrisinekten bulaşan **sporozoit**, gerisi hep **merozoit!!!**
- Plasmodium vivax/ovale karaciğerde uyuyan **hipnozoit** formlara sahip.
- Eritrositlerde gametler oluşur.

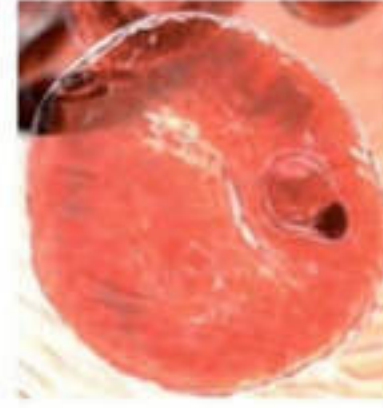
Sıtmaya dirençli olanlar: Orak hücreli anemi, hemoglobinopatiler, glikoz 6-fosfat dehidrogenaz eksikliği

Plasmodium vivax ve ovale:

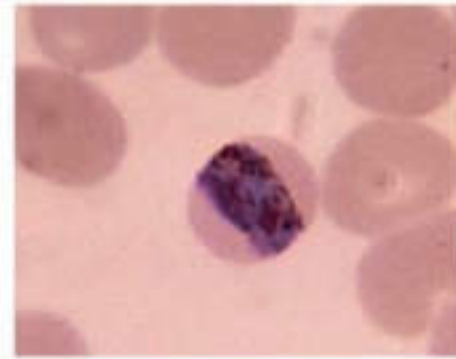
- 48 saatte bir gelen ateş (selim tersiyer sıtma)
- Eritrositte **tek taşlı yüzük** görünümü
- Schüffner granülleri
- Karaciğerde uyuyan **hipnozoit** formlar (**relaps**)

Plasmodium falciparum:

- 48 saatte bir gelen ateş (**Malign** tersiyer sıtma)
- Karasu ateşi
- Serebral sıtma
- Pernisiyöz (ölümcül) sıtma
- **Malign** sıtma
- **Muz** (hilal) şeklinde gametosit
- **Maurer** lekeleri
- Eritrositte **iki taşlı yüzük** (**Walkman** kulaklığı)
- **Rekrüdesans** (yetersiz tedavi sonucu hastalığın tekrarlaması)
- **Relaps yok!**
- **Hipnozoit form yok!**

Plasmodium vivax ring formu

Plasmodium malariae band form

Plasmodium falciparum muz şeklinde gametosit

Tanı:

tArAmA için → **kAlın dAmLA** yayma
Tür tayininde → **ince damla**
(**İnce** görmek için **ince damla**)

Akut İridosiklit

- Üveitlerin **en sık** görülen şekli
- Başlangıç **ani** ve **non-granülatöz** şekilde
- Gözde ağrı, hiperemi, lakrimasyon, fotofobi ve görme bulanıklığı mevcut
- İris ve lens arasında yapışıklıklar meydana gelebilir (**sineşi**)
- **Tındal** olayı vardır (ön kamarada hücre infiltrasyonu ile protein ve fibrin birikimi).

Fakoantijenik Üveit

- **Lens** kapsülünün geçirgenliğinin bozulmasıyla, antijenik lens proteinlerin lens dışına çıkması ile oluşmaktadır.

Fuchs Üveiti Sendromu

- **Heterokromik** kronik nongranülatöz iridosiklit şeklindedir.
- Tek taraflı iriste **pigmentasyon** azalması, **keratik** presipitatlar ve sekonder **katarakt** görülür.

Üveitlerde Tedavi

- İlk seçenek topikal **stereoidler**.
- **Sikloplejiler** ve midriyatikler şinesi önlemek için
- Pilokarpin, **miyozis** yaparak sineşi ihtimalini artırdığı için **kontraendikedir**.

Sempatik Oftalmi

- Yaralanma sonrası (4-8 hf.) ortaya çıkan **bilateral granülatöz panüveit**
- Hastalığın terminolojisinde yaralanan göz **sempatizan**, bu patolojiden bağımsız immünolojik olarak etkilenen diğer göze **sempatize** göz denir.
- Profilaksiste sempatizan göz henüz sempatik oftalmi gelişmeden **enükle** edilirse diğer göz kurtarılmış olur.
- İris ödemi, optik nöropati (papillit), sarı-beyaz nodüller (**Dalen-Fuchs** nodülleri) görülebilir
- Tedavide yüksek doz topikal ve oral **kortikosteroid** ve perioküler steroid enjeksiyonları yapılır.

Üvea Tümörleri

- En sık **malign melanom** görülür.
- En sık **koroida**'da yer almaktadır

RETİNA HASTALIKLARI

Retinanın Damar Hastalıkları

Santral Retinal Arter Tıkanıklığı

- Yaşlı hastalarda **ani**, **ağrısız** görme kaybı
- Sadece sinir lifleri içermeyen fovea santralis alttaki koroidin kırmızı rengi nedeniyle kiraz kırmızısı (**Japon bayrağı görünümü**) rengine görülür.
- Pupilla **midriyatik**, ışık refleksi zayıf veya kaybolmuştur

Santral Retinal Ven Tıkanıklığı

- Yaşlı hastalarda **ani ağrısız** görme kaybı
- Santral retinal arter ile retinaya ulaşan kan santral retinal ven ile drene edildiği için ven tıkanıklıklarında arter yoluyla gelen kan retinada **birikmeye** başlar.
- Papilla ve sınırları **ödemli**
- **Intraretinal** kanamalar
- Santral retinal ven tıkanıklığı ve bol miktarda yumuşak **eksuda** vardır.

Hipertansif retinopati

- Hipertansiyonun gözdeki en belirgin bulgusu **arteriyollerde daralma**
  - ✓ **Grade 1:** Hafif jeneralize retinal arteriolar daralma
  - ✓ **Grade 2:** A-V çaprazlaşma bölgesinde venlerde yön değişimi (**Salus bulgusu**). Bakır tel manzarası bu evrede başlayabilir
  - ✓ **Grade 3:** Grade 2+**retinal hemorajiler, sert ve yumuşak eksüdalar, bakır tel manzarası**. Arter ven çaprazlaşma bölgesinin distalinde venlerde genişleme (**Bonnet bulgusu**). Çaprazlaşma bölgelerinde venlerde silinme (**Gunn bulgusu**) ve venlerde tam açılı bükülme.
  - ✓ **Grade 4:** Ciddi grade 3+**optik disk ödemi**. Arterlerde **gümüş tel manzarası**.

Diyabetik retinopati

- Tutulan kapillerde perisit sayısı **azalmış**, endotel sayısı **artmıştır**.

Diyabetik retinopatide fizyopatoloji

Mikroanevrizmalar

- Diyabetik retinopatinin klinik olarak saptanan **ilk lezyon**

Venöz değişiklikler

- Venöz dilatasyon diyabetik retinopatide tanımlanmış en erken bulgu

Neovaskülarizasyon (en ciddi lezyon)

Maküla Hastalıkları

- Maküler hastalığın esas semptomu **santral görmenin** zayıflaması (Pozitif skotom).
- Optik sinir bozukluklarında **rastlanmayan**, maküler hastalığa ait diğer semptomlar:
  - a. Görüntünün biçiminde değişiklik manasına gelen **metamorfopsi**
  - b. Görüntü boyutlarının küçülmesi anlamındaki **mikropsi**
  - c. Görüntü boyutlarındaki artış olan **makropsidir**.
- Optik sinir lezyonlarında **renkli görme bozulur**.
- Makula (retina) hastalıklarında ise erken dönemde **renkli görme etkilenmez**.

Yaşa Bağlı Maküler Dejenerasyon (AMD)

- **70 yaş üstü** geri dönüşü olmayan körlüklerin en sık sebebi: **Yaşa bağlı makula dejenerasyonu**
  - a) **Kuru tip (eksüdatif olmayan)**
    - ✓ Vakaların %90'ından sorumlu
  - b) **Yaş tip (eksüdatif)**
    - ✓ Çok daha az olmasına rağmen harap edici
    - ✓ Tedavide **anti-VEGF** ajanlar (Ranibizumab,

Temel Bilimler 61. soru

Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 060

Toksoplazmozis

- Etken **T.gondii**
- **Nöroretinitis** yapar
- **Korioretinit**, **intrakraniyal kalsifikasyonlar**, **konvülsiyon** ve **hidrosefali** vardır.

Viral retinitler

- **CMV**, sensoriyel retina ve koroidde nekrotizan tip iltihaba sebep olur.
- **Rubella** ise retina pigment epitelini tutan iltihaba yol açar.

Toksoplazmozis için en önemli noktalardan biri olan intrakraniyal kalsifikasyonları notumuz tabi ki vurguluyor

YENİDOĞAN ENFEKSİYONLARI

BAKTERİYEL SEPSİS

Yenidoğanların sepsisinde bakteriyel etkenler daha sıktır.

En sık etken **Grup B streptokok**lardır (GBS).

Hayatın **ilk 72 saatinde** görülen sepsise **Erken Neonatal Sepsis (ENS)** denilirken **72. Saatten sonra** görülen sepsise **Geç Neonatal Sepsis (GNS)** denilmektedir.

GBS ve E. Coli ENS'nin yaklaşık %75'inden sorumludur,

Geç neonatal sepsiste (GNS) ise koagülaz negatif stafilokoklar ön plana çıkmaktadır.

ENS'de GNS'de pnömoni ve menenjitte birlikte olabilir. ENS'de pnömoni daha sıktır.

Yenidoğanların kan beyin bariyeri sağlam olmadığı için sepsis düşünülen her yenidoğana LP yapılarak menenjit ekarte edilmelidir. Şüpheli sepsi durumlarında LP'ye gerek olmayabilir.

✓ Sepsis düşünülen YD'dan alınması gereken tetkikler;

- Hemogram, Periferik yayma (İmmatür/total oranı)
  - CRP, IL-6, Prokalsitonin
    - En hızlı yükselen IL-6
    - Antibiyotik cevabını en iyi gösteren CRP
  - Kan kültürü
  - BOS'ta protein, glukoz ve hücre sayımı
  - BOS kültürü
  - **DİKKAT!!!**
- Sedimentasyonun YD sepsisinde yeri yoktur.

Yenidoğanda sepsis şüphesi olduğu anda hemen ampirik antibiyotik tedavisi başlanmalıdır.

- ✓ En uygun ampirik tedavi **Ampisilin+Gentamisin**
- ✓ Menenjit şüphesi varsa **Ampisilin+Sefotaksim** başlanmalıdır.

✓ Neonatal tetanoz;

- İlk bulgusu emmede azalma
- Emmede azalma 2-3. günden sonra ortaya çıkar
- En çok kanştığı metabolik hastalık **MSUD (Akçaağaç kokulu idrar hastalığı)**
- Aspirasyon pnömonisi ölümün sık nedenidir.
- Engellemek için mutlaka **gebeler aşılmalıdır** ve doğum sırasında (özellikle göbek kordonu kesilirken) **3T** kuralına uyulmalıdır.
  - Temiz eller
  - Temiz ortam
  - Temiz malzemeler

Mantar sepsisi

Yenidoğanda mantar sepsis düşündürecek bulgular;

- Uzun süreli antibiyotik tedavisine rağmen düzelmeyen ya da düzelirken aniden kötüleşen klinik

➢ Hipoglisemi/Hiperglisemi

➢ Trombositopeni

İlk seçenek tedavi flukanazol veya amfoterisin-B'dir.

Mantar enfeksiyonunu engellemek için **<1500 gr doğan çocuklarda Flukonazol profilaksisi** kullanılabilir.

TIPIK VAKA

Prematüre, 40 günlük YD

Uzun süre antibiyotik alma öyküsü

Hipo/Hiperglisemi atakları

Düzelmeyen trombositopeni

YD'nın Mantar sepsisi

✓ Neonatal konjunktivitlerle ilgili önemli bilgiler;

- En erken görülenden en geç görülene sıralama;
  1. **Gümüş nitrat** (ilk 6-8 saat)
  2. **Gonokok** (ilk 24 saat-Anne kaynaklı)
  3. **C. Trachomatis** (7.-14. Gün-Anne kaynaklı)
- Doğumhane yapılan göz bakımı daha çok Gonokok'u engellemek içindir.
- **C. Trachomatis** geç ortaya çıkar ama aynı gonokok gibi doğum yolundan bulaşır.
- C. Trachomatis eşlik eden pnömoni ile birlikte verilebilir.
- Tedaviler hem lokal hem İV yapılmalıdır.

TIPIK VAKA

12 günlük YD'da gözde akıntı

Öksürük veya PAAG'de infiltrasyon

Chlamydia trachomatis

TORÇLE ENFEKSİYONLARI

Temel Bilimler 61. soru

Pediatric Speetis Notu 1. Fasikül

Sayfa 019

KONJENİTAL TOKSOPLAZMOZİS

- Gebelikte geçirilen enfeksiyon sırasında oluşur.
- İlk trimesterde bebeğe **geçiş riski düşükken, 3. Trimestere doğru risk giderek artar.**
- İlk trimesterde bebeğe geçiyse bebekte ortaya çıkardığı klinik çok ağırken, 3. Trimestere doğru bebeği etkileme riski düşer.
- En tanışal-önemli 3 klinik bulgusu;
  - ✓ **Hidrocefali** (mikrocefali de yapabilir)
  - ✓ **İntraparankimal** serebral kalsifikasyonlar
  - ✓ Korioretinit

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

Referanstaki görsel, soruda tarif edilen bölgeyi "kalsifikasyonu" öyle güzel ifade ediyor ki size sadece doğru yanıtı işaretlemek kalıyor.

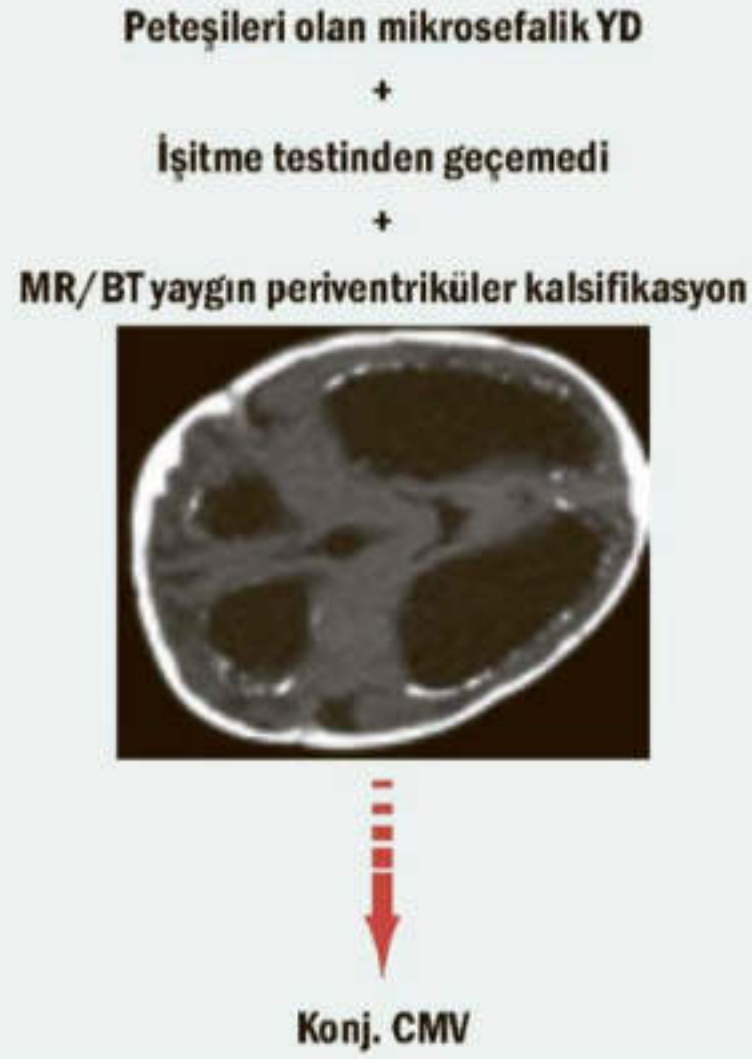
TİPİK VAKA

Temel Bilimler 61. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 020

- Doğumda çoğu asemptomatik
- Enfekte bebekler virüsü idrar, tükürük gibi sekresyonlarla yıllar boyunca yayabilirler
- Erken dönemki en sık klinik bulgusu **peteşi** iken geç dönemdeki en sık bulgusu **sağırlıktır**.
- En tanısal klinik bulgusu beyinde **periventriküler kalsifikasyon**

TİPİK VAKA

KONJENİTAL RUBELLA

- **En yüksek oranda anomaliye** neden olan **en teratojen** konjenital enfeksiyondür
- İlk trimesterde hem bebeğe geçiş riski yüksektir hem de bebeği etkileme riski yüksektir.
- Üçüncü trimesterde bebeğe geçiş riski de azalır, geçse de bebeği etkileme riski de azalır.
- Uzun dönemde en sık klinik bulgusu **sağırlıktır**.

- En sık göz bulgusu **retinopati**dir.
- En tanısal klinik özelliği **konjenital kalp** hastalığı yapmasıdır. En sık **PDA'ya** neden olur.
- En meşhur triadı; **Katarakt, PDA, Mikrosefali**

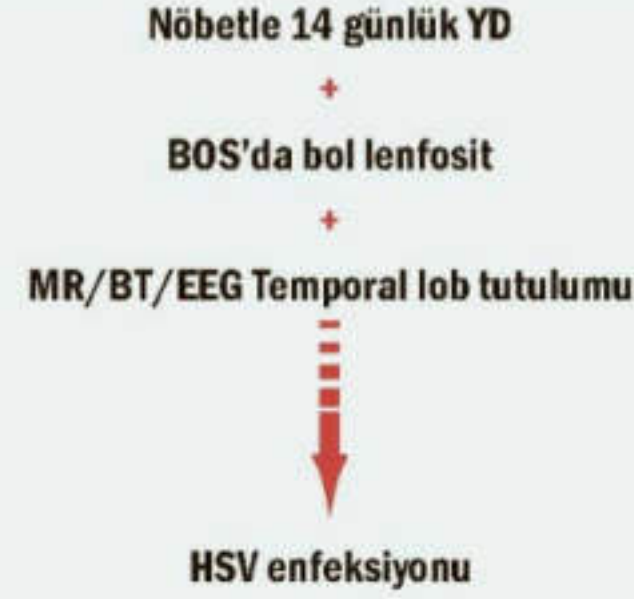
TİPİK VAKA

KONJENİTAL/PERİNATAL HSV

- YD'da çoğu HSV2'dir
- 3 farklı klinikle ortaya çıkabilir;
✓ Lokalize yüzeysel herpes (Cilt-Göz-Ağız)
✓ **SSS herpesi**
➢ 8-17. günlerde bulgu verir
➢ Cilt tutulumu eşlik etmeyebilir
➢ En çok **temporal lob** tutar
➢ Prognoz kötüdür
✓ Dissemine hastalık (Çoklu organ tutulumu)

TİPİK VAKA

TORCH enfeksiyonları özet

Hastalık	Tanısal/önemli özelliği
Toksoplazma	Beyinde intraparakimal kalsifikasyon, Hidrosefali
CMV	Beyinde periventriküler kalsifikasyon
Rubella	Konjenital kalp hastalığı
HSV	Temporal lob tutulumu
Sifiliz	Kanlı pürülan burun akıntısı, Kemik ağrısı
Varicella	Ekstremitte hipoplazisi, Deri skartları
HIV	Basal gangliyonlarda kalsifikasyon

Orijinal Soru: Temel Bilimler 62

62. UNC93B proteini, endoplazmik retikulumda sentezlenen toll-benzeri reseptörlerin (TLR) endozomal lokalizasyona taşınmasından sorumludur.

Buna göre, UNC93B proteininin genetik eksikliğinde aşağıdaki mikroorganizmalardan hangisiyle gelişen enfeksiyonlara duyarlılığın artması beklenir?

- A) Klebsiella pneumoniae
- B) Staphylococcus aureus
- C) Mycobacterium tuberculosis
- D) Candida albicans
- E) Herpes simplex virus

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

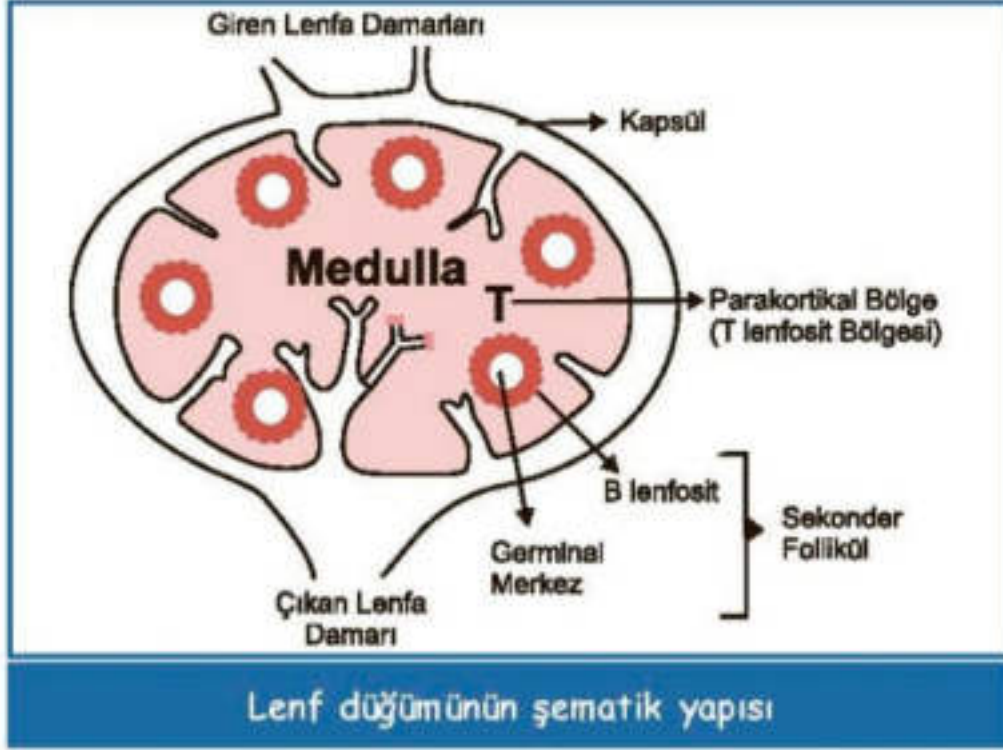
Protein antijenler sekonder folliküllerde, B lenfositlerce yakalanır ve **periarteriolar lymphoid sheath (PALS)**'te bulunan **CD4+ T lenfositlere** (Th) sunulur.

Kırmızı pulpada ise yıpranmış **eritrosit** ve **trombositler** dolaşımdan uzaklaştırılır.

Lenf Düğümleri

Cilt, visseral doku ve **organlardaki** antijenlerin işlem bölgesidir.

Kortekste B-lenfositler, **parakortekste** ise başlıca T-lenfositleri bulunur.

Lenf düğümünün şematik yapısı

Malt

Kapsülsüz olması ve **salgısal IgA** sentezlemesiyle diğer lenfoid organlardan ayırt edilir.

İmmünite	
Doğal immünite	Kazanılmış immünite
• Makrofajlar ve dendritik hücreler • Doğal katil (NK) hücreler • Kompleman (alternatif ve lektin) • Nötrofiller • Lizozim ve defensinler • Tip 1 interferonlar • Anatomik ve fizyolojik bariyerler	• Kompleman (klasik) • B lenfosit • T lenfosit

Anatomik, kimyasal ve fizyolojik bariyerler:

Cilt, vücut sıcaklığı, mide asidi, mukus, pH, idrar akışı, öksürme, mukosilyer aktivite, peristaltizm vb.

Lizozim: Peptidoglikan tabakasındaki **beta 1-4 glikozid bağlarını** parçalar.

Defensinler: Bakteri, mantar ve zarflı virüs zarında **delikler** açan peptid yapılı maddelerdir.

Katolisidin: Bakteri hücre zarında delik açar.

Surfaktan: Hem **opsonindir** hem de bakteri **hücre zarının geçirgenliğini artırır**.

Laktoferrin, transferrin, hepsidin: Demiri bağlar, bakterinin demire ulaşmasını engeller.

Kalprotektin: Bakterinin **mangan** ve **çinkoya** ulaşmasını önler.

DOĞAL (NONSPESİFİK) İMMÜNİTE

Dakikalar ve **saatler içerisinde** ortaya çıkar ve organizmaya **zaman kazandırır**.

Spesifik değildir, hafızası yoktur.

PATERN TANIMA RESEPTÖRLERİ

İnsanda bulunmayan ve mikroorganizmalarda bulunan yapıları (**patojenle ilişkili moleküler kalıplar, PAMP**) tanır.

En önemlileri **toll-like reseptörler** (TLR)'dir. **Dendritik hücre, B lenfosit, fibroblast** ve **epitel** hücrelerinde bulunur.

Bazı önemli toll-like reseptörler

Temel Bilimler 62. soru

Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül

Sayfa 085

TLR-3, 7, 8, 9	Hücre içi (endozomal)	Viral nükleik asitler

Sitoplazmadaki Patojen Avcıları (NOD/CARD Ailesi)

Patojenler sitoplazmaya ulaşmış ise, sitoplazmik patojen avcılar olan **NOD/CARD ailesi** tarafından tanınırlar.

NOD/CARD ailesi ve **inflamazomlar** **proinflamatuvar sitokinleri** sentezletirler.

Hasarla ilişkili moleküler paternler (DAMP):

Ölmüş insan hücrelerinden ve **nekrotik dokulardan** ortama salınan;

- Isı şok proteinleri
- Proteoglikanlar
- Nükleer ve sitoplazmik proteinler
- DNA ve mRNA'ları tanır.

Doğal katil (NK) hücreler:

İlk 96 saatte yardımcı T lenfositlerin ve sitotoksik T lenfositlerin görevini üstlenirler.

Virüsle enfekte hücreleri, tümör hücrelerini ve **greft hücrelerini** **perforin** ve **granzim** enzimleriyle öldürürler.

Kompleman aktivasyonu:

Enfeksiyonların **ilk saatlerinde** kompleman **alternatif** ve **lektin** yollarından aktive olur.

Nötrofiller:

Bakteri ve mantarları fagosit ederler.

Fagositöz yapabilen hücreler; (MEN)

- Monosit/makrofaj
- Eozinofil (çok az)
- Nötrofil (en etkin)

İLGİLİ NOTLAR

Soruyu çözmek için burada yazanlara ek olarak bilmemiz gereken tek şey, HSV'nin virüs olduğu :)

Orijinal Soru: Temel Bilimler 63

63. Salgıladığı IL-4, IL-5 ve IL-13 sitokinleri aracılığıyla B hücre bağımlı antikor yanıtını aktive ederek helmintler gibi çok hücreli parazitlere karşı bağışık yanıtı uyaran T hücre alt grubu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) TH1
- B) TH2
- C) TH17
- D) TFH
- E) Treg

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

TGF-BETA (Barış) (dönüşüm yapıcı büyüme faktörü):
Antisitokin etkisi gösterir ve yara iyileşmesini hızlandırır (fibrozis).

Interferonlar

- **Alfa ve beta interferon (tip 1 interferon):**
  - Antiviral proteinlerin yapısını artırır.
  - NK hücreleri aktive ederler.
  - Ateş, halsizlik, miyalji gibi tablolara neden olabilirler (Flu-like sendrom).
- **Gamma interferon (tip 2 interferon):**
  - Makrofaj aktivasyon faktörüdür.
  - Fagositozu ve NK öldürücülüğünü artırır.
  - Antijen sunumunu güçlendirir.
  - Granülomatöz inflamasyonda en etkindir.

Tümör Nekroz Faktörü (TNF-alfa, kaşektin):

- **En erken** salınan proinflamatuvar sitokindir.
- Sepsis, septik şoktaki ilk sitokindir.
- Fas (CD95) ile birleşerek apoptoz yapar.
- Kaşeksiden sorumludur (kaşektin).

Nitrik Oksit (NO):

Septik şokta, vazodilatasyon ve hipotansiyona neden olur. Anti-inflamatuvar, immünsüpresif etki gösterir.

Yardımcı T lenfositlerin Th17 yönünde farklılaşmasında görev alan temel sitokinler; IL-1, IL-6, TGF-beta ve IL-23'tür.

Proinflamatuvar ve Anti-inflamatuvar sitokinler

Proinflamatuvar Antiinflamatuvar

Temel Bilimler 63. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 087

Hücreler ve salgıladıkları sitokinler

Makrofaj	Th1	Th2	B lenfosit
- IL-1, 6, 8, 12, 15, 18, 21 - TNF-alfa - NO - IFN alfa/beta	- IL-2 ve 3 - TNF-alfa - TNF-beta - IFN-gamma	- IL-3, 4, 5, 6, 9, 10, 13, 14 - TGF-beta	IL-1 ve 6

BAĞIŞIK YANIT HÜCRELERİNİN OLGUNLAŞMA SÜRECİ

KÖK HÜCRE GELİŞİMİ

- Gestasyonun ilk haftalarında sarı kesede
- 3. - 7. aylar arası üretim KC ve dalakta
- Daha sonra kemik iliğinde gerçekleşir.

Kök Hücre Gelişimi (BaT-N-TEL)

Lenfoid seri	Miyeloid seri
- B lenfosit - T lenfosit - NK (doğal katil)	- Trombosit - Eritrosit - Lökositler

PLURIPOTENT VE UNIPOTENT KÖK HÜCRELER

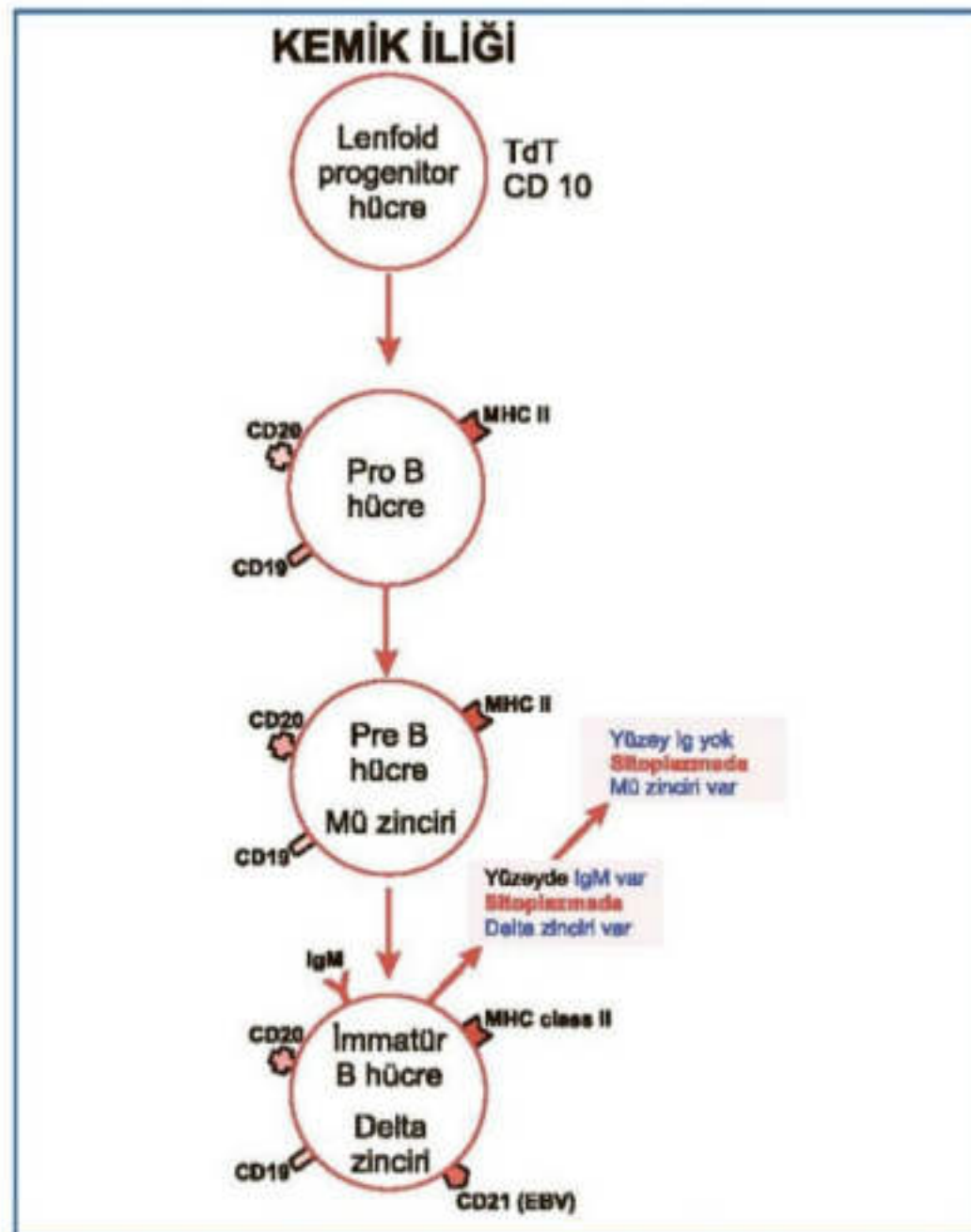
Pluripotent kök hücreler

Multipotent kök hücreler (hemositoblastlar)

Unipotent kök hücreler (projenitörler)

Miyeloid ve Lenfoid

B LENFOSİT OLGUNLAŞMA SÜRECİ

Matür B lenfositlerde yüzeyde hem IgM hem de IgD moleküllü reseptörleri bulur.

"B Lenfositlerin Hayatına Giren Sitokinler (7-6-4-5)" başlıklı tabloya bakınız.

Makrofajların bulundukları dokulara göre isimlendirilmesi

Doku tipi	Makrofajın ismi
Karaciğer	Kupffer
Akciğer	Alveoler makrofaj
Dalak ve lenf düğümü	Sinüzoidal makrofaj
Bağ dokusu	Histiyosit
Kemik	Osteoklast

Görevleri:

- Fagositöz
- Profesyonel antijen sunma (MHC-II ile)
- Sitokin sentezi

Dendritik Hücreler:

En profesyonel antijen sunucu hücrelerdir.

Sadece **protein** yapısındaki antijenleri, **naif (toy, bakir) T lenfositlere** sunarlar.

Fc reseptörü yoktur, **fagositöz yapmaz**.

Kaynaklarına Göre Dendritik Hücreler:

Miyeloid seriden kaynaklanan dendritik hücreler TLR-2 ve TLR-4 bulundurulur.

Plazmasitoid dendritik hücreler lenfoid seriden köken alırlar, TLR-7 ve TLR-9 bulundurulur.

Epidermiste dendritik hücrelerine **Langerhans hücreleri** denir.

Antijenleri **langerin lektinleri** ile içlerine alırlar. **Birbeck granülleri** içerisinde sunuma hazır hale getirirler.

Yüzeyinde **MHC-II** ve **B7** bulunan matür hücreler **interdigitating dendritik hücrelerdir**.

Timus medullasındaki dendritik hücreler **self reaktif T lenfositleri** apoptoza yönlendirirler (**negatif seçim, klon silinmesi**).

Foliküler dendritik hücreler MHC-II bulundurmaz, T lenfositlere **antijen sunmaz**.

LENFOİD SERİ HÜCRELERİ

Lenfosit yüzey reseptörleri

T lenfosit	CD2, CD3-THR , CD4/8
B lenfosit	CD19, CD20, CD21, CD22
Doğal katil (NK)	CD2, CD16/56

T Lenfositler:

Tümü T-lenfosit reseptörü (**THR**) ve buna bağlı vaziyette **CD3 antijeni** taşırlar.

CD3 sadece T lenfositlerde bulunur.

Sadece MHC molekülleriyle birlikte sunulan yabancı protein antijeni tanıyabilirler.

CD4+ T Lenfositler (yardımcı T, Th):

Th lenfositler, **Th1** ve **Th2** olmak üzere ikiye ayrılır. **Th9**, **Th17** ve **Th22**'de tanımlanmıştır.

T Helper-1 (Th1):

IL-2 salarak **CD8 + T lenfositleri**, **gamma interferon** salarak **makrofajları** aktive eder.

Temel Bilimler 63. soru

Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül Sayfa 089

T Helper-2 (Th2):

IL-4 ve **IL-5** ile **antikor sentezini** uyarır.

IL-4, IL-10, IL-13, TGF-beta salarak Th1 yanıtını ve IFN-gamma'yı **baskılar**.

Atopik kişilerde **Th2** baskındır.

Diğer CD4+ T Lenfosit alt grupları:

• Doğal katil benzeri T (NKT) hücreleri:

Bu hücrelere antijen sunumu **MHC-II** ile değil, **CD1** aracılığıyla olur.

NKT fonksiyon bozukluğunda, **X'e bağımlı lenfoproliferatif hastalık** (Duncan sendromu, Purtilo sendromu) ortaya çıkabilir.

• Th9: IL-9 sentezler.

- **Mast hücre** gelişimi
- **Allerji** gelişimi
- **Helminthlere** karşı bağışık yanıt gelişimi

• Th17:

IL-1, IL-6, IL-23 TNF alfa, TGF-beta uyarımı sonucunda **IL-17** ve **IL-22** sentezlerler.

IL-17 ile **nötrofil** ve **makrofajlar** aktive olur.

• Treg hücreler:

Hem **CD4** hem de **CD25** eksprese ederler.

Bazı otoimmün tepkileri engellerler.

CD8+ T Lenfositler:

Virüsle enfekte hücreleri, **tümör hücrelerini** ve **greft hücrelerini**; **FAS-FASL** eşleşmesi, **perforin** ve **granzim** enzimleri ile öldürürler.

NK'den iki önemli farkı vardır;

1. Öldürme işleminin yapılabilmesi için **MHC-I** ile antijen sunumu gerekir.
2. NK'nın aksine **antikora** bağımlı hücrel sitotoksiste yapamaz.

B Lenfositler:

Ergin haldeyken yüzeylerinde monomerik **IgM** ve **IgD** reseptörleri (BHR) bulunan hücrelerdir.

İki önemli görevi vardır:

- Plazmosite dönüşerek **antikor sentezlemek**
- MHC II molekülleri ile Th lenfositlere **antijen sunmak**.

Astım

Genel bilgiler

- ✓ Astım, **geri dönüşümlü** (spontan ya da tedavi ile) hava yolu obstrüksiyonu ile karakterizedir.
- ✓ Hava yollarında inflamasyon ve **aşırı duyarlılık** vardır.
- ✓ Hava yollarındaki inflamasyona bağlı değişiklikler:
  - Lümende mukus tıkaçları
  - Subepitelyal ödem → fibrozis
  - Düz kas hipertrofisi
- ✓ **Tetikleyiciler** ile hava yolları daha da daralır (astım atağı).

Risk faktörleri

- ✓ **Atopi (en önemli):** Spesifik allerjenlere karşı IgE sentezleme kapasitesidir
- ✓ Viral (RSV) ve bakteriyel (M. Pneumoniae) **enfeksiyonlar**
- ✓ **Allerjenler** (ev tozu akarları, hayvan tüyü, polen vb)
- ✓ **Cinsiyet** (Çocukluk çağında **erkek** cinsiyet, erişkin çağıda **kadın** cinsiyet daha risklidir)
- ✓ Sigara, mesleki maruziyet vb

Enfeksiyonlar ve allerjenler, hem astım patogeneğinde rol oynar hem de astım atağını tetikler.

Atakları tetikleyen bazı faktörler

- ✓ Viral enfeksiyonlar
- ✓ Allerjenler
- ✓ İlaçlar (aspirin, beta blokörler, ACE inhibitörleri)
- ✓ Egzersiz
- ✓ Soğuk hava
- ✓ Hava kirliliği, bazı toksik gazlar (sülfür dioksit vb)

Astım tipleri

Allerjik (ekstrensek) astım	Non-Allerjik (İntrensek) astım
Temel Bilimler 63. soru Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül Sayfa 099	
• Tip 2 inflamasyon (Th 2 hücre) • IL4 (+) → Ig E ↑ • IL5 ve IL13 ↑ • Eozinofil ve mast hücre ↑	• Non-tip 2 inflamasyon (Th 1 ve Th 17 hücre) • IL4 (-) → Ig E ↓ • IL5 ve IL13 ↑ • Eozinofil ve nötrofil ↑
IL4: IgE üretimi ile ilişkili IL5: Eozinofil aktivasyonu IL13: Hava yolu aşırı duyarlılığı, mukus hipersekresyonu	

Aspirinle indüklenen astım (Samter triadı)

- Astım tanısı olan hasta
- Nazal polip
- Aspirin duyarlılığı
  - PG sentezi azalır, **Lökotrien** sentezi artar
  - Lökotrien reseptör blokerinden fayda görülür

Klinik tablo

- ✓ Tetikleyicilerle ortaya çıkan; **dispne, wheezing ve öksürük** karakteristiktir.
- ✓ Semptomlar; sabahları daha şiddetli olabilir, sabaha karşı uykudan uyandırabilir.
- ✓ Artmış mukus üretimine bağlı olarak yapışkan, atılması zor bir balgam gözlenebilir.

Fizik muayene

- ✓ Kontrol altındaki astımda fizik muayene genellikle **normaldir**.
- ✓ Akut astım atağında ise;
  - Dispne ve takipne vardır
  - Ekspirasyon süresi **uzamıştır**
  - Oskültasyonda **wheezing** duyulur
  - Hava hapsi nedeniyle perküsyonda **hipersonorite** alınır ve vibrasyon torasik **azalmıştır**.

Tanı

- ✓ **Solunum fonksiyon testleri**
  - FEV1/FVC < **%70** olan bir hastada hava yolu obstrüksiyonunun geri dönüşümlü olduğu gösterilmeye çalışılır (reversibilite testleri):
    - **Erken reversibilite**, SABA inhalasyonundan 15-20 dk sonra FEV1 değerinin **%12** ve **200 ml** artmasıdır.
    - **Geç reversibilite**, 2-4 hafta oral veya inhale steroid tedavisi sonrası FEV1 değerinin **%12** ve **200 ml** artmasıdır.
  - Solunum fonksiyon testleri **normal** olan bir hastada ise **hava yolu aşırı duyarlılığı** gösterilmeye çalışılır (**Histamin-metakolin provakasyon testi**).
  - **PEF değeri**
    - PEF'te **diüurnal değişiklik**, astım için karakteristiktir (> %20 sabah düşüşü tipiktir)
    - Ayrıca astım atağında PEF, belirgin azalır.
- ✓ **Diğer tanı yöntemleri**
  - **Balgam incelemesi**
    - **Curshmann spiralleri**: Yapışkan balgamın bronşiyollerin yapısını alması ile oluşur.
    - **Charcot-Leyden kristalleri**: Eozinofillerin parçalanması ile oluşur.
    - **Creola cisimciği**: Solunum epitelinin dökülerek bir araya gelmesi ile oluşur.
  - **Eozinofil sayısı**: Hastalığın ciddiyeti ile ilişkilidir.
  - **Total veya allerjen spesifik IgE**: Atopiyi gösterir. Allerjik- non allerjik astım ayırımında değerlidir.
  - **Ekspirasyon havasında NO düzeyi**:
    - Hava yolu inflamasyonunu değerlendirmede kullanılır.
    - İnhal steroidlere yanıtın değerlendirilmesinde de kullanılabilir.

Tedavi

- ✓ Astım, bronşiyal ağaçta meydana gelen bir yangına benzetilecek olursa;
  - Alevlerin söndürülmesi **semptom giderici** (atak, kurtarma) tedavi olarak,
  - Kömürlerin ve kibritin ıslak tutulması ise **kontrol edici** tedavi olarak düşünülmelidir.

Kemotaksis

Başlıca Kemotaktik Maddeler

C-X-C (alfa) kemokinler	IL-8
C-C (beta) kemokinler	MCP-1, MIP-1 alfa Eotaksin, RANTES
C (gama) kemokinler	Lenfotaksin
C3XC kemokinler	Fractalkine
Diğerleri	Bakteri ürünleri (ekzojen) LTB4, 5-HETE C5a

Fagositoz ve Degranelasyon

- İlk aşama partikülün tanınması = Opsonizasyon
- Başlıca opsoninler:**
  - ✓ Ig Fc parçası
  - ✓ C3b
  - ✓ Kolektinler (CRP, fibrinojen, fibronektin)
- Hücre içi sindirim **fagolizozomlarda** olur.
- Serbest oksijen radikalleri **NADPH oksidaz** enzimi ile üretilir.
- Miyeloperoksidaz** enzimi $H_2O_2 + Cl \rightarrow HOCl$ (hipoklor radikali) reaksiyonunu gerçekleştirir. HOCl çok güçlü oksidan ve anti-mikrobiyal maddedir.

FLASH
BACK

Nötrofil Ekstrasellüler Tuzak (NET):

- ✓ Anti-mikrobiyal maddeler içeren ekstrasellüler fibriller ağıdır.
- ✓ Nükleer kromatin içerirler. Bu şekilde öldürmeye **NETozis** denilir.

Lökosit Fonksiyon Bozuklukları

Adezyon defektleri	Lökosit adezyon defekt-1	CD11/CD18 integrinin B zincirinde mutasyon
	Lökosit adezyon defekt-2	fukozil transferazdaki mutasyonlar
Kemotaksis ve fagositoz defektleri	Chédiak-Higashi sendromu	Mikrotübüller bozuk LYST proteini defektif Lökositler dev granüller içerir
Mikrobisidal aktivite defektleri	Çocukluk çağı kronik granümatöz hastalığı	NADPH oksidaz enzimi defektif
	Miyeloperoksidaz defekt	Candida enfeksiyonu sık

KRONİK İNFLAMASYON

- Mononükleer inflamatuvar hücre infiltrasyonu (makrofaj, lenfosit ve plazma hücresi)
- Yeni damar oluşması ve fibrozis ile karakterizedir.

KRONİK İNFLAMASYON HÜCRELERİ

Lenfositler

- Kemik iliğinde **CD34** pozitif kök hücreden gelişir.
- B hücreleri kemik iliği ve lenf nodunda, **T** hücreleri **timusta** olgunlaşır.
- Olgunlaşmanın sonunda **B hücreleri** yüzeylerinde **IgD ve IgM** taşırlar.
- T, B ve NK** lenfositler olarak ayrılır.

T lenfositler

- Lenf nodunda **parakortekste**, dalakta periarteriyoler lenfatik kılıfta (**PALS**) bulunurlar.
- Yüzey molekülleri: **CD2, CD3** (hepsinde sabit), **CD5, CD7**
- T hücreleri** ise CD4 (**T helper**), CD8 (**T sitotoksik**), CD25 (**Treg**) olarak ayrılır.
- CD4 (Th) ise Th1, Th2, Th17 olarak ayrılır.
- CD4** hücreler antijen sunucu hücrelere **MHC II** molekülleriyle bağlanır.

Temel Bilimler 63. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 006

Th1	Th2	Th17
IFN-gama üretir	IL-4, IL-5, IL-13 üretir	IL-17 üretir
Makrofaj aktivasyonu	IgE üretimi, eozinofil kemotaksisi	Nötrofil-monosit kemotaksisi
İntrasellüler mikroorganizma	Helmintik parazitler	Ekstrasellüler bakteri-mantar
Otoimmün hastalıklar	Allerji	Otoimmün hastalıklar

- Regülatuar T (Treg) lenfositler → CD4, CD25, IL-2 reseptörü, Foxp3 geni
- Treg immün yanıtı baskılar ve otoimmün hastalıkları önler.
- Foxp3 genindeki mutasyonlar → IPEX sendromu

B lenfositler

- Yüzey molekülleri: **CD19, CD20, CD21** (EBV reseptörü)
- Lenf nodunda **foliküllerde**, dalakta **beyaz pulpada** bulunur.
- T helper ile B lenfosit arasındaki iletişim **CD40** üzerinden sağlanır.

FLASH
BACK

T helper (CD40L) ile B lenfosit (CD40) etkileşimi bozuk ise → **hiper IgM sendromu**

Natural Killer (NK) Hücreleri

- Granüllü lenfositlerdir.
- CD16** ve **CD56** (+)
- Normal MHC I moleküllerine **killing inhibitör** reseptör – **KIR** ile bağlanır.
- Viral enfeksiyon** ve **kanserlerde** MHC I molekülündeki değişimi algılar ve **killing aktive** reseptör – **KAR** ile bağlanır ve hücreyi öldürür.

- ✓ **Yumurta alerjisinde:**
  - **MMR aşısı:** yapılabilir
  - **İnfluenza:** yapılabilir (alerjik reaksiyona **müdahale koşullarına hazırlıklı** olmalı)
  - **Sarı humma:** **kontrendikedir** (desensitizasyon yapılabilir)

Hemofili hastalığı olan çocukların aşılama

- ✓ **Hematoma riski** nedeni ile **intramusküler** aşılar **mutlaka subkutan** veya **intradermal** yapılmalıdır

Gebelerin aşılama

- ✓ **MMR ve Varicella** aşıları ile **hamile kalınması** arasında **en az 28 gün** olmalıdır
- ✓ **Her gebeliğin 27-36. Haftaları** arasında **tek doz Tdap** uygulanmalıdır
- ✓ **Gebelere yapılabilen tek canlı aşı sarı humma aşısıdır** (yine de yapılması tercih edilmez)

İmmün yetmezlikli çocukların aşılama

- ✓ **Kompleman eksikliklerinde:** hiçbir kontrendikasyon **yoktur**
- ✓ **Kronik Granümatöz Hastalıkta:** Canlı bakteri aşıları (**BCG gibi**) kontrendikedir (Diğer fagosit defektlerinde ve doğal immünite defektlerinde tüm canlı aşılar kontrendikedir)
- ✓ **Hücrel immün yetmezliklerde:** **tüm canlı aşılar kontrendikedir**
- ✓ **Humoral immün yetmezliklerde:**
  - **Nelson'a göre:**
    - Canlı influenza, canlı tifo, MMR ve varicella aşıları **yapılabilir**
    - Diğer canlı aşılar kontrendikedir
  - **CDC'ye göre:**
    - **Ağır antikor eksikliklerinde (Bruton / CVID):**
      - Cdc'ye göre ağır antikor eksikliklerinde tüm canlı aşılar kontrendikedir
    - **Hafif antikor eksikliklerinde:**
      - Canlı influenza, canlı tifo, MMR ve varicella aşıları **yapılabilir**
      - Diğer canlı aşılar kontrendikedir

✓ **HIV (+) hastalarda kontrendike aşılar:**

- BCG
- Sarı humma
- OPV
- Canlı İnfluenza
- MMR ve Varicella (**CD4+ T Lenfosit sayısı >%15 veya >200/mm3 ise yapılabilir**)

Kortikosteroid tedavisi alan çocukların aşılama

- ✓ **Prednizon düşük doz** (<2 mg/kg/gün veya >10 kg olan çocuklarda <20 mg/gün) ise: steroid tedavisi alınırken de **canlı aşılar yapılabilir**
- ✓ **Prednizon yüksek doz** (>2 mg/kg/gün veya >10 kg olan çocuklarda >20 mg/gün) ise ve **tedavi süresi 14 günden uzunsa:** canlı aşılar steroid **kesildikten 1 ay sonra yapılabilir**

- ✓ **Prednizon yüksek doz** (>2 mg/kg/gün veya >10 kg olan çocuklarda >20 mg/gün) ancak **tedavi süresi 14 günden kısaysa:** canlı aşılar steroid tedavisi **biten** **bitmez yapılabilir**

PEDİATRİK ALERJİ - İMMÜNOLOJİ

Temel Bilimler 63. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 118

- **Alerjenler antijen sunan hücreler** (makrofajlar, B lenfositler ve dentritik hücreler) tarafından **CD4 T helper (TH)** lenfositlere sunulur.
- TH hücreleri **IL-4** varlığında **TH2 yönünde** farklılaşır.
- TH2 lenfositler **IL4-5-6-9-10-13 sitokinlerini** salar.
- **IL-5** eozinofil yaşam süresini uzatırken, **IL-10 TH1** yapımını baskılar.
- **IL-4** ve **IL-13** ise B hücre proliferasyonunu uyararak **IgE** sentezlenmesini sağlar.
- Üretilen IgE'ler, **mast hücreleri** ve **bazofiller** bağlanarak degranüle olmalarını sağlar.
- **Degranülasyon sonucu histamin, tromboksan, lökotrien, prostaglandin ve bradikinin** gibi vazodilatör mediyatörler salınır.
- Bunlar da **doku düzeyinde vazodilatasyon, bronkokonstriksiyon, mukus yapımında ve sekresyonda artış** ve **vasküler permeabilitede artış** gibi değişikliklere neden olur.
- **Klinik bulgular** bu doku düzeyindeki değişikliklere bağlı olarak ortaya çıkar, buna **tip 1 hipersensitivite** reaksiyonu denir.
- **Atopi:** Genel allerjenlere karşı 1. tipte aşırı duyarlılık reaksiyonu gelişime yatkınlığıdır.
- **Tip 1 Aşırı duyarlılık reaksiyonları:**
  - ✓ Anafilaksi
  - ✓ Atopik dermatit
  - ✓ Alerjik rinit
  - ✓ Ekstresek astım
  - ✓ Alerjik konjunktivit

ALERJİK HASTALIKLARDA TANI

En duyarlıdan daha az duyarlıya doğru sıralama:

1. İntradermal test
2. Deri prick testi
3. Spesifik IgE

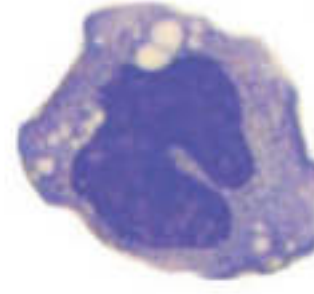

Burada
TH2-B lenfosit-IgE- IL-4-
IL-5-IL-13 ilişkisini en
güzel şekilde özetlemişiz
Helmintten
bahsetmemişiz ama
Soruyu yaptırmaya fazla
fazla yetiyor
TUSDATA'nın yine
kompakt kullanışlı not
politikasının harika bir
kanıtı daha

Monosit

- ✓ Nükleusu **at nalı/böbrek** şeklindedir.
- ✓ **Dokuda makrofajı** oluşturur.
- ✓ **Fagositoz** yeteneği vardır.

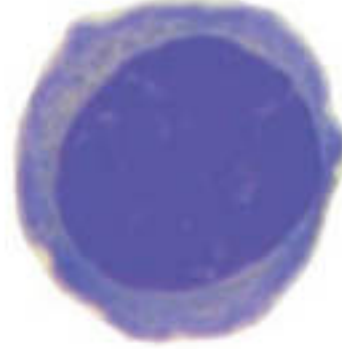

Monosit - Makrofaj Sistemi

- ✓ Retiküloendotelial sistem denir.
- **Histiosit** (Bağ doku)
- **Kupffer** (Karaciğer)
- **Dust** (Akciğer)
- Osteoklast (Kemik)
- * İntraglomerular mezangial hücre monosit kökenli olmayıp fagositer hücredir.
- **Tip A sinovisit** (kıkırdak)
- **Mikroglia** (Beyin)
- **Hofbauer** (plasenta)
- **Pigment** (Retina)

Lenfosit

- ✓ **Yuvarlak, tek nükleus, bazofilik** ve dar sitoplazma vardır.
- ✓ Dokuya geçip **tekrar dolaşıma** dönebilen tek lökositir.

Organ	T Lenfosit	B Lenfosit
Timus	100	0
Kemik iliği	10	90
Dalak	45	55
Kan	70	30

T Lenfosit

- ✓ **CD4 Th/CD8 Tc** oranı **2:1**'dir.
- ✓ **CD3** yüzey markeridir.

T lenfosit **GVHD** patofizyolojisinde önemlidir.

Sitotoksik T Lenfosit (CD8)

- ✓ **Kanser** hücrelerini, **virüs** ile enfekte hücreyi, **transplante** doku ve **yabancı hücreleri tahrip** eder.
- ✓ **Perforin** ile hedef hücre membranı perforer eder ya da **apoptozisi** uyarır.

T Helper (CD4)

- ✓ **Bağışıklık** sisteminde **ana düzenleyici**dir.
- ✓ **Lenfokin** salgılar.

Th1 Lenfosit

Temel Bilimler 63. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 031

sorumludur.

Th 2 Lenfosit

- ✓ IL-4 ve IL-5 salgılar.
- ✓ **Humoral bağışıklıkla** ilişkidir.

B Lenfosit

- ✓ **Lenf nodunda korteks, dalakta** beyaz pulpadır.
- ✓ **Antijenik** uyarı ile **plazmaya** dönüşür.
- ✓ Yüzeyinde membranöz **IgM** ve **IgD** bulunur. **CD19** ve **CD20** yüzey markerleri da bulunur.

NK Lenfosit

- ✓ Lenfositlerin **%10-15**'ini oluşturur.
- ✓ Daha önceden uyarılma olmadan **virüs** ile **enfekte** hücre ve **kanser** hücrelerine saldırır.

LENFATİK SİSTEM VE ORGAN

- ✓ **İnterstisyumdaki sıvı, protein ve enterositten emilen yağ partikülleri** dolaşıma götürür.
- ✓ **Lenfatik** kapiller **kör ucu** ince duvarlı tüptür.
- ✓ Epidermis, **SSS**, endomisyum ve **kemik**te bulunmaz.
- ✓ Tüm lenfin **2/3'ü karaciğer** ve **bağırsaktan** gelir.
- ✓ Çevre **kaslarının kasılması** pompalama etkisi oluşturur.
- ✓ **P** maddesi, **histamin**, **kinin** kapiller geçirgenliği artırır.

Lenf stazına bağlı ödeme **lenfödem**dir.

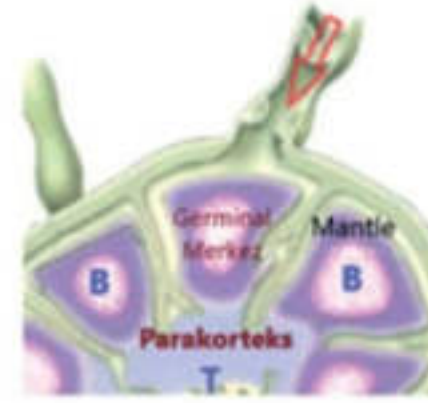
LENFOİD ORGAN

- **B** lenfosit **kemik iliği**, **T** lenfosit timusta olgunlaşır.
- **Kemik iliği** ve **timus** primer lenfoid organdır.
- **GİS**, **solunum**, **üriner** sistemde **MALT** vardır.

Lenf Nodu

Dış korteks

- ✓ **Korteks nodül, nodülün ortası germinal merkez** vardır.
- ✓ Germinal merkezde **mitozda** aşamasında **B lenfosit** izlenir.

İç Korteks

- ✓ **T lenfositlerin** bulunduğu **parakortektir**.

Medulla

- ✓ **Makrofaj**, plazma ve **dendritik** hücre içerir.

Lenf Sıvısı Drenajı

- ✓ Afferent Lenfatik **Subkapsüler** Sinüs → Kortikal Sinüs → Medüller Sinüs → Efferent Lenfatik

Lenfosit Resirkülasyonu

- ✓ Lenfosit **yüksek endotelli venül** (**dalak** ve **timusta bulunmaz**) ile lenf noduna **geri döner**.

DALAK

- **En büyük** ve **sekonder lenfoid** dokudur.

Fonksiyonları

- ✓ **Yaşlı eritrosit**, **sinüzoiddeki makrofaj** ile parçalanır.
- ✓ **Lenfosit üretilir** aktive eder ve **antikor** üretir.

Pulpa

- ✓ Lenf **nodülü beyaz pulpa**da bulunur.
- ✓ **Kırmızı pulpa**da **sinüzoid** arası **Billroth kordonu** bulunur.
- ✓ **Splenik** arter → **Trabeküler** → **Santral** → **Penisiler** arteriyol → sinüzoid
- ✓ **Santral arter** çevresi **PALS** (**T lenfosit**) sarılır.

Notu Düzenle

Th2 hücresinin IL-4 ve IL-5 sekrete ederek B hücre aracılı humoral yanıtı indüklediği net olarak belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 64

64. Aşağıdaki bulaş kaynağı etken mikroorganizma eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Kontamine su – Legionella pneumophila
- B) Kemirici idrarı – Hantavirus
- C) Keçi kılı – Bacillus anthracis
- D) Tavşan eti – Brucella melitensis
- E) Yarasa dışkı – Histoplasma capsulatum

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

HAEMOPHILUS AEGYPTIUS (KOCH-WEEKS BASİLİ)

- Akut pürülan konjunktivit (pembe göz) ve Brezilya purpurik ateşi etkindir.

HAEMOPHILUS DUCREYI

- Cinsel temasla bulaşan tek Haemophilus.
- Şankroid (yumuşak şankr) etkeni.
- Ağrılı, yumuşak genital ülserlere neden olur.
- Lezyonda "balık sürüsü, tren rayı" şeklinde zincir yapmış gram (-) kokobasil kümeleri görülür.
- Üremek için sadece X faktöre ihtiyaç duyar.
- Tedavi: Seftriakson veya azitromisin.

BORDETELLA PERTUSSIS

- Boğmaca etkeni olup zorunlu aseptur.
- Tek konağı insandır.
- Solunum yolundaki silialı epitele tutunur. İnvazyon Ø.

Bordetella Pertussis Virülans Faktörleri ve Görevleri

Pilus-Filamentöz hemaglutinin	Tutunmayı sağlar, antijeniktir (AŞİ).
Pertaktin	Tutunmayı sağlar, antijeniktir (AŞİ).
Pertussis toksin	Tutunmayı sağlar, antijeniktir (AŞİ). ADP ribozilasyonu ile adenilat siklaz aktivasyonu sonucu cAMP artışı ile solunum yolunda ödeme neden olur ki paroksizmal öksürük nöbetlerinin nedeni budur. İnsülin salınımında artış → Hipoglisemi Lenfositlerin lenfoid dokulara girmesine engel olur → Lenfositoz
Adenilat siklaz	
Trakeal sitotoksin	
Dermanekrotik toksin	

Klinik

- Tipik olarak paroksizmal öksürük krizleri görülür.
- Komplikasyon olarak pnömoni, subkonjunktival kanama, subdural kanama, rektal prolapsus, konvülsiyonlar görülebilir.

Tanı

- Öksürtme plağı önerilmez. (bulaş riski!)
- En ideal örnek nazofaringeal aspirattır. Silialı epitel içermediğinden boğaz sürüntüsü uygun değildir.
- Kültür için Bordet-Gengou, Regan-Lowe besiyeri kullanılır.
- DFA (direkt floresan antikor) kültüre göre daha hızlı sonuç verir.

Tedavi

- Azitromisin kullanılır.
- Betalaktamlar etkisizdir.

Korunma

İki çeşit aşı vardır.

1. Ölü aşı:

- Bakteri hücre duvarı elemanlarını içerir.
- Ateş yüksekliği ve febril konvülsiyon riski vardır. Konvülsiyon riskinden ötürü 7 yaşından büyükler yapılır.

2. Asellüler aşı:

- Genetik yolla inaktive edilmiş ilk ve tek aşıdır.
- Bakterinin saflaştırılmış antijenlerini (pertussis

Temel Bilimler 64. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 031

BRUCELLA

TÜR	REZERVUAR	ÖZELLİK
B. melitensis	Koyun, keçi	En sık, en virülen
B. abortus	Sığır	CO ₂ ihtiyacı var.
B. canis	Köpek	Seroloji ile saptanmaz.
B. suis	Domuz	

- Oksidaz, katalaz ve üreaz pozitif gram (-) kokobasildir.
- Virülansından hücre içinde yaşaması sorumludur.
- Ekzotoksini yoktur.
- B grubu biyoterörizm silahıdır.

Klinik

- Bruselloz bir zoonozdur.
- İnsana bulaş:
Kontamine süt ve süt ürünlerinin tüketilmesi (en sık)
İnhalasyon
Direkt temas
Laboratuvar kaynaklı olabilir.
- Bakteri kana karışarak retikuloendotelial sistemi tutar.
- 2-3 hafta sonra klinik bulgular görülür (ateş, halsizlik, gece terlemesi, eklem ağrıları).
- Ondulan ateşe neden olur.

TIPIK VAKA

Ateş, titreme, terleme bulguları olan hasta
kan kültüründe 5-7 günde üreyen gram negatif kokobasil
oksidaz, katalaz ve üreaz testi pozitif
EN OLASI ETKEN?
BRUCELLA

Brusella komplikasyonları

İskelet sistemi (en sık)	Sakroileit (akut) Spondilit (subakut/kronik)
Genitoüriner sistem (2. en sık)	Epididimit, orşit
Kardiyovasküler sistem (en ölümcül)	Endokardit (aort kapak)
Hematopoetik sistem	Pansitopeni

Tanı

- Kemik iliği (altın standart), kan, idrar ve vücut sıvılarında üretilebilir. Dışkıda üretilemez.
- Kültürde geç ürer. (7 gün)

İLGİLİ NOTLAR

Referansımız, yanlış seçeneği nokta atış gösteriyor

Orijinal Soru: Temel Bilimler 65

65. Aşağıdakilerden hangisi infantil dönemde en sık görülür?

- A) Hemanjiom
- B) Teratom
- C) Konjenital infantil fibrosarkom
- D) Wilms tümörü
- E) Fibromatozis

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- **Laboratuvar:** Yüksek ter klor konsantrasyonu
- **Visköz, hiperkonsantrasyon sekresyon** hava yollarında obstrüksiyona neden olur → rekürren pulmoner enfeksiyonlar ve bronşektazi gelişimi
- **Klinik:**
  - ✓ Pankreas → malabsorpsiyon
  - ✓ Bağırsak → mekonyum ileusu
  - ✓ Karaciğer → biliyer siroz
  - ✓ Epididim ve vas deferens → azoospermi
  - ✓ Akciğer → Gençlerde en sık ölüm nedeni pnömonilerdir.
- **Ter bezlerinde** morfolojik bulgular **belirgin değildir.**

ÇOCUKLUK ÇAĞI TÜMÖRLERİ

Temel Bilimler 65. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

Hemanjiyom

- **İnfanthlarda en sık** izlenen tümörlerdir.

Lenfanjiyom (Kistik higroma)

- Boyun, aksilla yerleşimi
- Turner sendromunda sıklığı artar.

Sakrokoksigeal Teratom

- Çocukluk çağıının **en sık** teratomlarıdır.

Çocukluk çağıının **en sık germ hücreli tümörü teratomdur,**
En sık **germ hücreli testis tümörü yolk sac tümörüdür.**

MALİGN TÜMÖRLER

- **İlk dekatta** en sık görülen malignite **lösemilerdir.**
- **İkinci dekatta lenfomalar** daha fazla görülür.
- Çocukluk çağı **küçük yuvarlak mavi hücreli tümörler:**
  - ✓ Wilms tümörü
  - ✓ Ewing sarkomu
  - ✓ Rabdomiyosarkom
  - ✓ Retinoblastom
  - ✓ Nöroblastom
  - ✓ Lenfoma-lösemi (özellikle Burkitt ve lenfoblastik)
  - ✓ Medulloblastom
- **İmmünohistokimya:**
  - ✓ LCA → Lenfomada (+)
  - ✓ NSE → Nöroblastom ve Ewing sarkomu (PNET) (+)
  - ✓ PAS → Ewing sarkomunda (+) → **Glikojen** üretir.
  - ✓ Desmin, Miyogenin, Myo-D1 → Rabdomiyosarkomda (+)

Hepatoblastom

- Çocuk çağıının **en sık primer malign** karaciğer tümörüdür.

Rabdomiyosarkom

- Çocuk çağıının **en sık malign yumuşak doku** tümörüdür.

Nöroblastom

- En sık adrenal medulla ve sempatik ganglionlardan köken alır.

- **1 yaş altı** infantlarda en sık tanı alan malign tümördür.
- **Çocukluk çağıının en çok görülen ekstrakraniyal solid tümörüdür.**
- **Mikroskopi:**
  - ✓ **Homer-Wright** psödoretikler
- **İmmünohistokimya:**
  - ✓ Kromogranin, sinaptofizin, Nöron Spesifik Enolaz (NSE) (+)
- **Laboratuvar:** Katekolaminlerin yıkım ürünleri (**VMA ve homovalinik asit**) idrarda saptanır.
- Ailevi olgularda **ALK** gen mutasyonu
- Orbita metastazlarında → **panda gözü/rakun gözü manzarası, deri metastazlarına blueberry muffin**
- Nöroblastomda kitle orta hattı geçer, yüzeyi düzensizdir ve grafide kalsifikasyon gösterir → Wilms tümörünün tam tersi!
- **Evreleme:**
  - ✓ Orta hattı geçmiş tümör → **evre 3**
  - ✓ **Evre 4s** → Lokalize primer tümör (Evre 1, Evre 2a veya Evre 2b), karaciğer, deri ve/veya kemik iliğine (neoplastik hücreler kemik iliğindeki hücrelerin %10'undan azdır) metastaz yapmış tümör.

Nöroblastomda Prognostik Faktörler

Özellik	İyi	Kötü
Evre	1,2a,2b,4s	3,4
Yaş	< 18 ay	> 18 ay
Schwannian stroma ve gangliyonik diferansiyasyon	Var	Yok
Mitoz-karyoreksis indeksi	<200/5000 hücre	>200/5000 hücre
DNA ploidy	Hiperdiploid	Near-diploid
N-myc	Artmamış	Artmış
Kromozom 17q artışı	Yok	Var
Kromozom 1p kaybı	Yok	Var
Kromozom 11q kaybı	Yok	Var
Nöritogenez mutasyonu	Yok	Var

Retinoblastom

- Çocukluk çağıının **en sık malign göz tümörüdür.**
- En sık bilateral olan ve ailesel geçen tümördür.
- Herediter retinoblastom olgularında sıklıkla **osteosarkom** eşlik eder.
- **Klinik:** 2-3 yaş civarında göz ağrısı, strabismus ve **lökokori (en sık)**
- **Histoloji:** **Flexner- Wintersteiner rozetleri**

Çocukta en sık görülen orbita tümörü → hemanjiyom
Çocukta en sık görülen malign orbita tümörü → rabdomiyosarkom

İLGİLİ NOTLAR

Hareketlerine Göre Flep Tipleri

✓ Rotasyon flepleri	✓ Skalp flebi gibi rotasyon flepleri
✓ İletme flepleri	✓ V-Y flepler ✓ Keystone flepleri
✓ Transpozisyon flepleri	✓ Bilobe flep ✓ Z-plasti ✓ Rhomboid flep
✓ İzlandize ada flepleri	✓ Propeller flepler

	Fasyokutan Flepler	Muskulokutan Flepler
Donör alan morbiditesi	Fazla	Az
Volüm Kazancı	Az	Fazla
Duyu	Daha iyi	Duyu sağlamaz.
Enfekte alanlarda kullanm	Daha az tercih edilir.	Daha çok tercih edilir.
Esneklik ve flep şekillendirilebilirliği	Kısmi olarak şekillendirilebilir.	Daha kolay yapılabilir.

VASKÜLER ANOMALİLER

1. Vasküler malformasyonlar doğuştan itibaren vardır ancak vasküler tümörler doğumdan 2-3 hafta sonra oluşmaya başlar.
2. Vasküler malformasyonlar involusiyona uğramazlar.
3. Vasküler malformasyonlar genellikle kadın ve erkeklerde eşit

Temel Bilimler 65. soru
Küçük Stajlar Speetius Notu 1. Fasikül
Sayfa 102

İnfanıl Hemanjiyomlar

- ✓ **Bebeklik** döneminin en sık görülen tümörleri
- ✓ **Doğumdan 2-3 hafta sonra** oluşurlar ve hızlı büyür
- ✓ **Kadınlarda** erkeklere göre 3 kat daha sık
- ✓ En sık baş ve boyunda görülürler.
- ✓ Tipik olarak 3 aşama gösterirler.
  - o Proliferasyon: (İlk bir yıl)
  - o İnvolusyon: (1-10 yıl)
  - o Regresyon (10. Yılda sonra)
- **Ambliopiye** sebep olabilecek göz kapağı tutulumu
- **Burun, ağız boşluğu** gibi önemli anatomik yapıları distorde edebilecek bölgeler
- **Ülserasyon** ve **kanama** gibi komplike olgularda erken cerrahi ya da medikal tedavi düşünülmelidir.
- 1) **Beta blokerler (Propranolol):** Birincil sıra tedavi ajanıdır. Proliferatif fazda uygulandığında en etkili olur. Ayrıca topikal timolol de etkilidir.
- 2) **Sistemik kortikosteroidler:** Birincil sıra bir diğer tedavi ajanıdır.
- 3) **İnterferon alfa- 2A ve Vinkristin:** Bu iki ajan da **ikinci sıra** farmakolojik ilaçlardır. İnterferon tedavisi özellikle **Kasabach- Meritt sendromlu** hastalarda etkilidir.

Konjenital Hemanjiyomlar

- ✓ **Fetal dönemde mevcut** olan ve doğum hızlı büyüme gösteren bir alt gruptur.
- ✓ Vasküler tümörlerden doğumda **var olmasıyla** ayrılrsa da mevcut hemanjiyom fazlarını geçirek regresyona uğrar.
- ✓ Ortası şeffaf etrafında beyaz bir **halo** içeren karakteristik bir görünüme sahiptir.
- ✓ 2 alt tipi vardır. Noninvoluting tip(NICH) ve hızlı involusiyona uğrayan tip(RICH).
- ✓ Tedavisi infanıl hemanjiyomlara benzerlik gösterir
- ✓ **Konjenital** hemanjiyonlar **GLUT-1** eksprese etmezken, **infanıl** hemanjiyomlarda **GLUT-1** ekspresyonu vardır.

Hemanjiyoendotelioma

- ✓ Borderline vasküler tümördür.
- ✓ Baş ve boyunda en sık görülür. Kadın ve erkeklerde eşit yaygınlıktadır.
- ✓ **Kasabach- Meritt** sendromunun bir parçası olarak görülebilir. İlk sıra tedavi **vinkristin** ve **interferon alfa** tedavisidir.

VASKÜLER MALFORMASYONLAR

- ✓ Kendi içerisinde arteriyel komponentin varlığına göre hızlı akımlı ve yavaş akımlı malformasyonlar olarak ikiye ayrılırlar.
- ✓ AVM'ler **hızlı** akımlı malformasyonlar iken diğerleri yavaş akımlı vasküler malformasyonlar olarak ayrılırlar.

Kapiller Malformasyonlar

- ✓ Sıklıkla belirli bir dermatomal dağılımda bulunurlar.
- ✓ Çoğunlukla **kız** çocukları etkilerler.
- ✓ Görüntülemeye en etkili tercih **MR**'dir.
- ✓ Asemptomatik kapiller malformasyonlarda takip
- ✓ Ülsere ve/veya pigmente lezyonlarda, pulse dye lazer uygulaması etkili olmaktadır.

Kapiller malformasyon Sendromları	Karakteristik Özellikler
Sturge- Weber Sendromu	✓ V1/V2 dağılımında kapiller malformasyon, leptomeningeal kapiller malformasyonlar, oküler semptomlar
Klippel-Trenaunay Sendromu	✓ Kapiller malformasyonlar, lenfatik malformasyonlar, alt ekstremitelerde hipertrofi
Perkes- Weber Sendromu	✓ Kapiller malformasyon, AVM, ekstremitelerde hipertrofi
Cobb Sendromu	✓ Gövdede kapiller malformasyonlar, spinal AVM

Lenfatik Malformasyonlar

- ✓ Lezyonun tam olarak uzanımı için MR görüntüleme gerekir.
- ✓ Ağrı, şişlik, tekrarlayan enfeksiyonlara sebep olabilir.
- ✓ Makrokistik veya mikrokistik şekilde olabilir.
- ✓ İyi sınırlı ve semptomatik hastalarda tedavi gereklidir.
  - **Makrokistik-** Sekloazan tedavi—Doksisiklin, etanol ve sodyum tetradesil sülfat

Orijinal Soru: Temel Bilimler 66

66. Aşağıdakilerden hangisi inflamasyon bölgesinde antimikrobiyal etkili maddeleri ve mikroorganizmaları bir arada tutarak yayılımı önleme etkisine sahiptir?

- A) Nötrofilik ekstrasellüler tuzak
- B) Lökotrienler
- C) Membran atak kompleksi
- D) Vazoaktif aminler
- E) Reaktif oksijen türevleri

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Kemotaksis

Başlıca Kemotaktik Maddeler

C-X-C (alfa) kemokinler	IL-8
C-C (beta) kemokinler	MCP-1, MIP-1 alfa Eotaksin, RANTES
C (gama) kemokinler	Lenfotaksin
C3XC kemokinler	Fraktalkine
Diğerleri	Bakteri ürünleri (ekzojen) LTB4, 5-HETE C5a

Fagositoz ve Degranülasyon

- İlk aşama partikülün tanınması = Opsonizasyon
- **Başlıca opsoninler:**
  - ✓ Ig Fc parçası
  - ✓ C3b
  - ✓ Kolektinler (CRP, fibrinojen, fibronektin)
- Hücre içi sindirim **fagolizozomlarda** olur.
- Serbest oksijen radikalleri **NADPH oksidaz** enzimi ile

Temel Bilimler 66. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 006

FLASH
BACK

Nötrofil Ekstrasellüler Tuzak (NET):

- ✓ Anti-mikrobiyal maddeler içeren ekstrasellüler fibriller ağıdır.
- ✓ Nükleer kromatin içerirler. Bu şekilde öldürmeye **NETozis** denilir.

Lökosit Fonksiyon Bozuklukları

Adezyon defektleri	Lökosit adezyon defekti-1	CD11/CD18 integrinin B zincirinde mutasyon
	Lökosit adezyon defekti-2	fukozil transferazdaki mutasyonlar
Kemotaksis ve fagositoz defektleri	Chédiak-Higashi sendromu	Mikrotübüller bozuk LYST proteini defektif Lökositler dev granüller içerir
Mikrobidial aktivite defektleri	Çocukluk çağı kronik granümatöz hastalığı	NADPH oksidaz enzimi defektif
	Miyeloperoksidaz defekti	Candida enfeksiyonu sık

KRONİK İNFLAMASYON

- Mononükleer inflamatuvar hücre infiltrasyonu (makrofaj, lenfosit ve plazma hücresi)
- Yeni damar oluşması ve fibrozis ile karakterizedir.

KRONİK İNFLAMASYON HÜCRELERİ

Lenfositler

- Kemik iliğinde **CD34** pozitif kök hücreden gelişir.
- B hücreleri kemik iliği ve lenf nodunda, **T** hücreleri timusta olgunlaşır.
- Olgunlaşmanın sonunda **B hücreleri** yüzeylerinde **IgD ve IgM** taşırlar.
- **T, B ve NK** lenfositler olarak ayrılır.

T lenfositler

- Lenf nodunda **parakortekste**, dalakta periarteriyoler lenfatik kılıfta (**PALS**) bulunurlar.
- Yüzey molekülleri: **CD2, CD3** (hepsinde sabit), **CD5, CD7**
- **T hücreleri** ise CD4 (**T helper**), CD8 (**T sitotoksik**), CD25 (**Treg**) olarak ayrılır.
- CD4 (Th) ise Th1, Th2, Th17 olarak ayrılır.
- **CD4** hücreler antijen sunucu hücrelere **MHC II** molekülleriyle bağlanır.

Thelper tipleri

Th1	Th2	Th17
IFN-gama üretir	IL-4, IL-5, IL-13 üretir	IL-17 üretir
Makrofaj aktivasyonu	IgE üretimi, eozinofil kemotaksisi	Nötrofil-monosit kemotaksisi
İntrasellüler mikroorganizma	Helmintik parazitler	Ekstrasellüler bakteri-mantar
Otoimmün hastalıklar	Allerji	Otoimmün hastalıklar

- Regülatuar T (Treg) lenfositler → CD4, CD25, IL-2 reseptörü, Foxp3 geni
- Treg immün yanıtı baskılar ve otoimmün hastalıkları önler.
- Foxp3 genindeki mutasyonlar → IPEX sendromu

B lenfositler

- Yüzey molekülleri: **CD19, CD20, CD21** (EBV reseptörü)
- Lenf nodunda **foliküllerde**, dalakta **beyaz pulpada** bulunur.
- T helper ile B lenfosit arasındaki iletişim **CD40** üzerinden sağlanır.

FLASH
BACK

T helper (CD40L) ile B lenfosit (CD40) etkileşimi bozuk ise → **hiper IgM sendromu**

Natural Killer (NK) Hücreleri

- Granüllü lenfositlerdir.
- **CD16 ve CD56** (+)
- Normal MHC I moleküllerine **killing inhibitör reseptör** – **KIR** ile bağlanır.
- **Viral enfeksiyon ve kanserlerde** MHC I molekülündeki değişimi algılar ve **killing aktive reseptör** – **KAR** ile bağlanır ve hücreyi öldürür.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 67

67. Aşağıdaki patolojilerden hangisi sistemik generalize amiloidozis nedenlerinden biri değildir?

- A) Romatoid artrit
- B) Multipl miyelom
- C) Kronik böbrek yetmezliği
- D) Alzheimer hastalığı
- E) Crohn hastalığı

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Amiloid vansı:

Temel Bilimler 67. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 012

Amiloidoz Sınıflaması

İlişkili hastalık	Majör fibril proteini
Sistemik Amiloidoz	
Multipl miyelom ve diğer monoklonal B hücre proliferasyonları	AL (İmmünglobülin hafif zincirleri)
Kronik inflamatuvar durumlar	AA (SAA)
Kronik renal yetmezlik-hemodiyaliz	AB ₂ m (B2-mikroglobülin)
Herediter Amiloidoz	
Ailesel Akdeniz Ateşi (FMF) (kronik inflamasyon)	AA (SAA)
Ailesel amiloidotik nöropatiler	ATTR (Transtiretin)
Sistemik senil amiloidoz	ATTR (Transtiretin)
Lokalize Amiloidoz	
Alzheimer hastalığı (beyinde)	AB (Amiloid beta)
Creutzfeldt - Jakob hastalığı	PrP
Tip 2 diyabet	Amilin
Tiroid medüller karsinomu	Kalsitonin

Amiloid – Genel Özellikler:

- ✓ Amiloid **hatalı katlanmış** proteindir.
- ✓ Amiloid mikroskopik olarak **hücre dışı**, amorf, asellüler, hyalen ve **eozinofilik** görülür.
- ✓ **Kongo kırmızısı** ile boyanır.
- ✓ Kongo kırmızısı ile boyanmış dokunun **polarize ışıktaki elma yeşili çift kırıcılık** vermesi (en spesifik ve güvenilir boyanma budur) karakteristiktir.
- ✓ **Böbrek tutulumu** en sık ölüm nedenidir.
- ✓ **Dalakta amiloidoz**: Sago dalağı veya Lardeceous dalak olarak isimlendirilir.

ONARIM: HÜCRE YENİLENMESİ, FİBROZİS ve YARA İYİLEŞMESİ

Onarım iki şekilde olabilir:

(1) Rejenerasyon:

- Hafif, yüzeysel yaralanmalarda
- Hasarlı dokunun **aynı tip** parankimal hücreler tarafından yenilenmesi

(2) Bağ dokusu ile iyileşme:

- Ağır, derin yaralanmalarda
- Konnektif doku ve **skar** dokusunun oluşması

REJENERASYON İLE ONARIM

HÜCRE SIKLUSU VE FARKLI HÜCRE TİPLERİNİN ÇOĞALMA POTANSİYELLERİ

Hücre çoğalma siklusu:

- G0: stabil-sessiz dönem (istirahat)
- **G1**: sentez
- **S**: DNA sentezi
- **G2**: Premitoz
- **M**: Mitoz

Rejenerasyon Kapasitelerine Göre Vücuttaki Hücre Grupları

1-Labil (sürekli bölünen) hücreler:

- Skuamöz **epitel**
- Kübik **epitel**
- Mesane değişici **epiteli**
- Kemik iliği hücreleri

2-Stabil-sessiz hücreler: Gerekirse çoğalırlar.

- Parankimal epitel: **Karaciğer**, böbrek, pankreas
- **Mezenkimal** hücreler

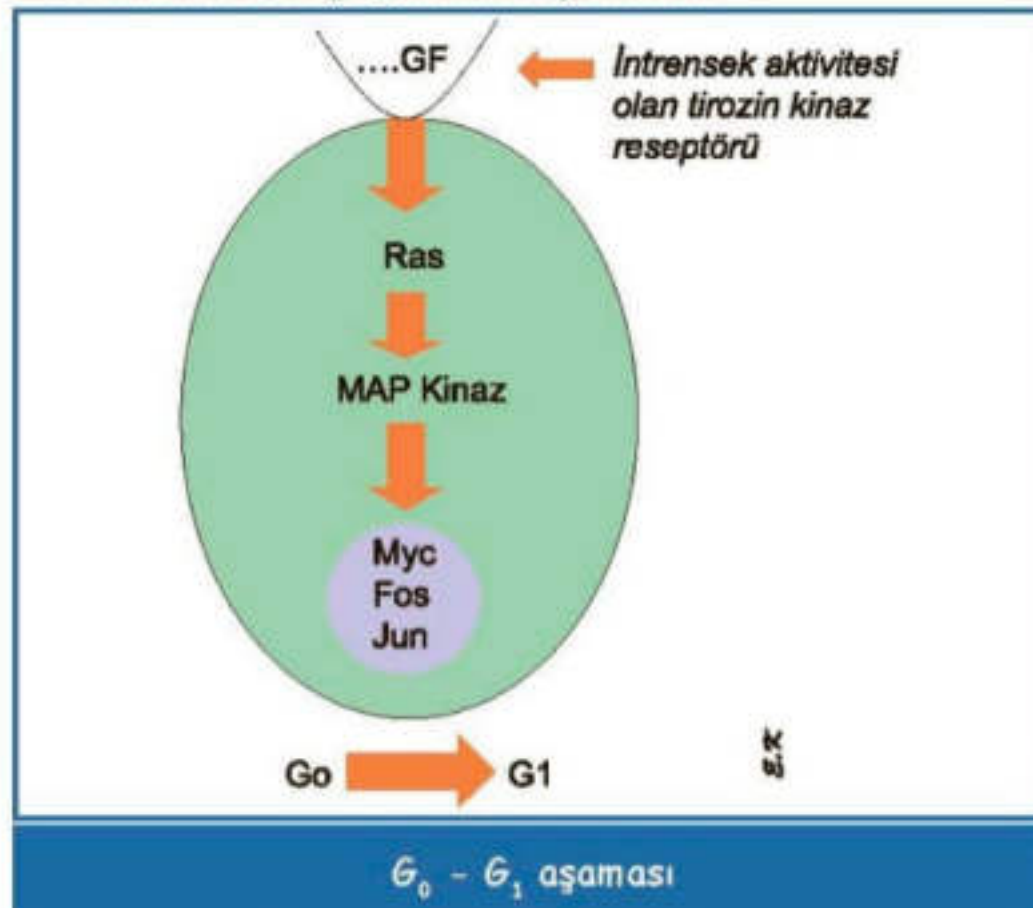
3-Bölünmeyen (permanent) hücreler:

- Nöronlar
- Çizgili kas hücreleri
- Kalp kası hücreleri

Kök Hücrelerin Bulunduğu Yerler:

- ✓ **Karaciğer** → **Oval hücreler** (Hering kanalında)
- ✓ Beyin → Subventriküler bölge
- ✓ Deri → Kıl follikülü
- ✓ İntestinal epitel → Kriptlerde
- ✓ İskelet ve kalp kası → Satelit hücreler
- ✓ Kornea → Limbal hücreler

Normal Hücre Çoğalması Aşamaları

- ✓ Demansın bazı önemli nedenleri
  - Alzheimer hastalığı (en sık)
  - Vasküler demans (2. en sık)

Temel Bilimler 67. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 058

Alzheimer Hastalığı (AH)

Genetik risk faktörleri

- ✓ Amiloid prekürsör protein (APP)
- ✓ Presenilin 1 (PSEN 1), Presenilin 2 (PSEN 2)
- ✓ Down sendromu
- ✓ APOE4 aleli (**APO E2** aleli varlığı ise AH riskini **azaltır**)

Patogenez

- ✓ Ekstrasellüler senil plaklar ve intrasellüler nörofibriler yumaklar birikir.
- ✓ Senil plaklar, amiloid β (A β) proteini; nörofibriler yumaklar ise hiperfosforile tau proteininden oluşur.
- ✓ Amiloid prekürsör protein, nöronlarda bulunan doğal bir membran glikoproteinidir. Sekretazlar tarafından nörotoksik A β proteinlerine metabolize edilir.
- ✓ Nörotoksik A β proteinleri; oksidatif stres, eksitotoksisite (glutamat aracılı), A β proteinleri birikimi (amiloid plak), inflamasyon ve tau protein hiperfosforilasyona yol açar.
- ✓ Bunların sonucunda nöron ölümü, nörotransmitter eksikliği ve bilişsel/davranış bozuklukları gelişir.

Klinik tablo

- ✓ Sinsi başlangıcı ve yavaş seyirlidir
- ✓ Hafıza kaybı en sık başlangıç semptomudur
- ✓ Dil/konuşma ve sözel akıcılık bozulur
- ✓ Görsel ve uzaysal beceriler etkilenmiştir
- ✓ Motor beceri gerektiren fonksiyonlar bozulur (apraksi)
- ✓ Yürütücü fonksiyonlar (karar verme, plan yapma, soyut düşünme vb) bozulur

Evreleri

- ✓ AH; pre-klinik, hafif kognitif bozukluk (HKB) ve demans olmak üzere 3 evrede incelenir:
- ✓ **Preklinik AH**, moleküler patoloji vardır, ancak hasta asemptomatiktir ve kognitif olarak normaldir.
- ✓ **HKB**; hastada en az bir kognitif fonksiyonda azalma vardır ancak hasta günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızdır
- ✓ **Demans, 3 evreye ayrılır:**
  - **Erken evre:** Enstrümental günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık görülür
  - **Orta evre:** Temel günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık görülür. Ek olarak halüsinasyon ve davranış/kişilik bozuklukları eşlik edebilir.
  - **İleri evre**

Tanı

- ✓ Tarama; mini mental test, saat çizme testi ile nörokognitif değerlendirme yapılır.
- ✓ Kesin AH tanısı histopatolojik olarak konulur. Bunun yerine klinik bulgular esas alınarak genetik testler, biyobelirteçler ve nörogörüntüleme ile kombine edilir.
- ✓ Aile öyküsü olan erken başlangıçlı formlarda APP, PSEN1 ve PSEN2 için genetik test yapmak mümkündür.
- ✓ Beyin omurilik sıvısında; azalmış β amiloid, artmış tau proteini seviyeleri tanıda destekleyicidir.
- ✓ Görüntülemeye en sık tercih edilen yöntem: **Kranial MR**
  - SVO, subdural hematoma, tümör, normal basıncı hidrosefali vb ekarte edilir

Temel Bilimler 67. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 058

- ✓ **Amiloid PET** görüntülemesi, β amiloid yükünü ölçmek için kullanılabilir.

Tedavi

- ✓ **Asetilkolinesteraz inhibitörü (Donepezil, Rivastigmin)**
  - Erken evre AH'dan itibaren ilk tercih edilen ilaçlardır.
  - Asetilkolinin sinaptik yıkımını azaltırlar.
  - Yan etkiler; bulantı, kusma, ishal, bradikardi, atriyoventriküler blok vb
- ✓ **NMDA reseptör antagonisti (Memantin)**
  - Orta evre AH'dan itibaren kullanılır.

Temel Bilimler 67. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 058

- ✓ **Anti amiloid antikor (Aducanumab)**
  - Erken evre AH tedavisinde onaylıdır.
  - Yan etkileri vazojenik ödeme ve mikrohemorajilerdir.

Diğer Önemli Demans Nedenleri

Vasküler demans

- Eşlik eden SVO (+)
- Ani kötüleşme, sonrasında stabil seyir (basamaklı patem)
- Lezyonun yerine değişkenlik gösteren kognitif bulgular

Lewy cisimcikli demans

- Parkinsonizm
- Kognitif bozuklukta dalgalanma
- Görsel halüsinasyonlar
- Nöroleptiklere aşırı duyarlıdır (belirtiler kötüleşir)

Alzheimer hastalığında, amiloidoz sistemik değil lokaldir. Mekanizma, görüntüleme ve tedavide kullanılan ilaçtan yola çıkılması sureti ile yorum yapılabilmektedir

Dahası diğer yanlış seçeneklerin de neden yanlış olduklarını tek tek diğer referanslarımızla gösteriyoruz.

POEMS sendromu (osteosklerotik myelom)

- ✓ Kemiklerde litik değil, **sklerotik** tutulum olur.
- Polinöropati
- Organomegali
- Endokrinopati
- Monoklonal gammopati
- Skin (Cilt) değişiklikleri
- ✓ Patogenez yer alan ve tanı kriteri olan mediyatör: **VEGF**

Amiloidoz

Genel bilgiler

- ✓ Anormal fibriller proteinlerin (hatalı katlanmış proteinler)

Temel Bilimler 67. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 019

- ✓ **Amiloidoz tipleri ve biriken maddeler:**
  - Primer amiloidoz → Ig hafif zincirleri (AL tip)
  - Sekonder amiloidoz → Serum amiloid A (AA tip)
- ✓ **Amiloidoz tipleri ve nedenleri:**
  - Primer amiloidoz → Plazma hücre hastalıkları
  - Sekonder amiloidoz → Kronik inflamatuvar hastalıklar (Romatoid artrit, FMF, kronik osteomyelit vb)
- ✓ Hem primer hem de sekonder amiloidozda en sık tutulan organ **böbrektir** → **Nefrotik sendrom**
- ✓ **Restriktif kardiomyopatinin** en sık nedeni amiloidozdur.
- ✓ Amiloidoz tanısı **biyopsi** ile konulur. Öncelikli tercih edilen biyopsi yeri, **karın cildi yağ dokusudur**.

Primer amiloidoz

- ✓ **Klinik bulgular**
  - Böbrek tutulumu/nefrotik sendrom (**en sık tutulum**)
  - Kalp tutulumu (**en sık ölüm nedeni**)
    - Diyastolik disfonksiyon
  - Hepatosplenomegali (kolestaz, hiposplenizm)
  - Makroglossi → **PATOGNOMONİK**
  - Rakun gözü görünümü → **PATOGNOMONİK**
    - Amiloid fibrilleri **faktör X'**u bağladığı için **kanama diyatezine** neden olabilir (göz çevresi ekimoz)

KANAMA DİYATEZLERİ ve TROMBOZLAR

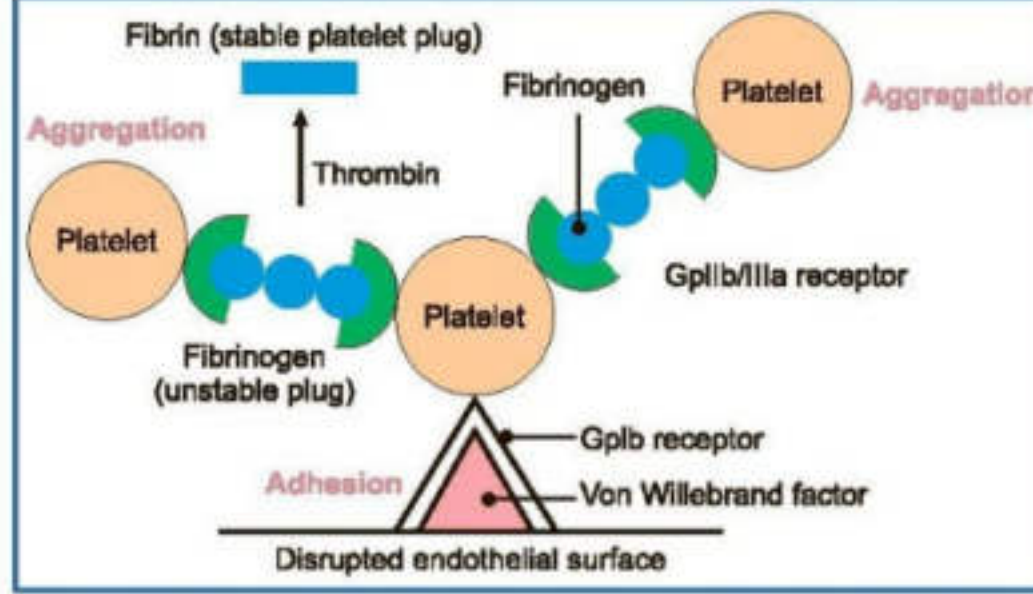
Normal Hemostaz

Genel bilgiler

- ✓ Damar endotel hasarı ve kanama sonrasında sırasıyla gelişen hemostatik olaylar:
  - Vazokonstriksiyon
  - Primer hemostaz (trombosit tıkaçı)
  - Sekonder hemostaz (koagülasyon kaskadı - fibrin oluşumu)
- ✓ Damar endotel hasarı ile birlikte **endotelin** ve **doku faktörü** salınır; endotel altından da **kollajen** açığa çıkar.
- ✓ Endotelin **vazokonstriksiyona** neden olur. Açığa çıkan kollajen **primer hemostazın** gerçekleşmesini tetikler. Doku faktörü de **sekonder hemostazı** başlatır.

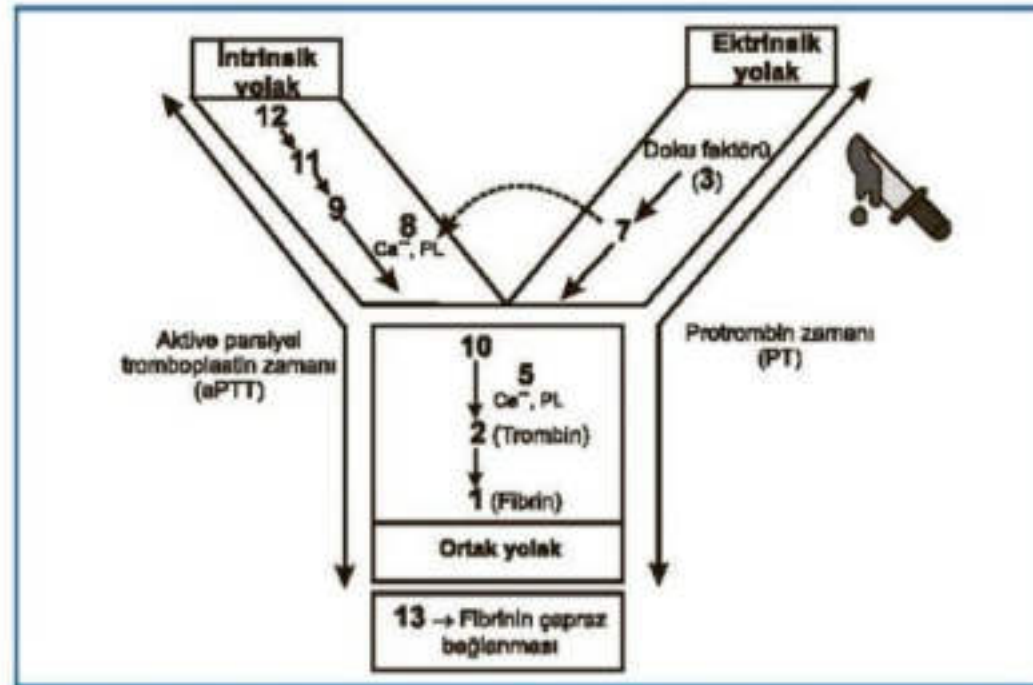
Primer hemostaz

- ✓ **Trombositlerle tıkaç** oluşturulması işlemidir.
- ✓ Damar hasarından **hemen sonra** başlar.
- ✓ Primer hemostazda **3 önemli basamak** vardır:
  - **Trombosit adezyonu:** Endotel hasarı olan yerdeki **kollajene**, **vWF aracılığıyla** plateletler **Gp Ib/IX** reseptörleri ile bağlanır.
(Özet: Gp Ib/IX → vWF → Subendotelial kollajen)
  - **Sekresyon:** TXA₂, ADP, serotonin vb salınır. Olay yerine diğer trombositlerin gelmesi sağlanır.
  - **Trombosit agregasyonu:** Trombositler birbirlerine yapışır. Bu olay Gp IIb/ IIIa reseptörleri (fibrinojen reseptörü) arasına fibrinojenin katılması ile olur.
(Özet: Gp IIb/IIIa → Fibrinojen ← Gp IIb/IIIa)

- ✓ **Primer hemostaz bozuklukları:**
  - Kanama, **travmadan hemen sonra** başlar.
  - Genellikle **peteşi, purpura, ekimoz gibi yüzeysel** kanamalar görülür.
  - Değerlendirmesinde **kanama zamanı** kullanılır.
- ✓ Primer hemostaz zayıftır. Üzerine sekonder hemostaz eklenmez ise primer hemostaz (trombosit tıkaçı) **30-45 dk sonra** dağılır, tekrar kanama başlar.

Sekonder hemostaz (Koagülasyon kaskadı)

- ✓ **Sekonder hemostaz bozuklukları:**
  - Kanama, **travmadan 30-45 dk sonra** başlar.
  - Genellikle **hematom, hemartroz, retroperitoneal ve SSS kanaması** gibi ciddi kanamalar görülür.
  - Değerlendirmesinde **protrombin zamanı (PT)** ve **aktive parsiyel tromboplastin zamanı (aPTT)** kullanılır.
    - PT değeri, laboratuvarlar arasında farklılık gösterir. Bu nedenle standardize edilmiş formu olan **INR** kullanılır.

Alzheimer hastalığında, amiloidoz sistemik değil lokaldir. Mekanizma, görüntüleme ve tedavide kullanılan ilaçtan yola çıkılması sureti ile yorum yapılabilmektedir

Dahası diğer yanlış seçeneklerin de neden yanlış olduklarını tek tek diğer referanslarımızla gösteriyoruz.

Renal Replasman Tedavileri

Genel Bilgiler

- ✓ Son dönem böbrek yetmezliği gelişen hastalarda renal replasman tedavileri (yerine koyma) başlanır.
- ✓ Renal replasman tedavileri böbrek nakli (en ideal), hemodiyaliz ve periton diyalizidir.

Hemodiyaliz

Genel Bilgiler

- ✓ Hastadan alınan kanın sıvı ve solüt içeriğinin, **bir membran aracılığı** ile yeniden düzenlenmesi işlemidir. Hemodiyaliz işleminin gerçekleşmesi için **yeterli kan akımı** sağlanmalıdır.

Vasküler giriş yolu

- ✓ **Arteriyovenöz fistül:**
  - En ideal yoldur. Ancak olgunlaşması için en az 2-3 haftaya ihtiyaç vardır
- ✓ **Santral venöz kateter:**
  - Acil durumlarda kullanılır
  - İlk tercih: Sağ internal juguler ven
  - Son tercih: subklaviyan ven (stenoz riski)

Hemodiyaliz endikasyonları

- ✓ **Medikal tedaviye dirençli**
  - Potasyum yüksekliği > 6.5 mEq/L
  - Hipervolemi (kalp yetmezliği, akciğer ödemi vb)
  - Metabolik asidoz
- ✓ **Üremik komplikasyonlar** (Üremik akciğer, Perikardit, Ensefalopati vb)
- ✓ **Son dönem KBH** (GFR < 15 mL/dk)

Hemodiyalizin akut komplikasyonları

- ✓ **Hipotansiyon** (en sık komplikasyon): En sık nedeni fazla sıvı çekilmesidir.
- ✓ **Disequilibrium sendromu**
  - Ciddi üremisi olan hastalarda, **ilk diyaliz** seansının **hızlı ve etkili** yapılması sonucu gelişir.
  - Ekstrasellüler osmolaritede ani düşmeye bağlı olarak **beyin ödemi** ve **nörolojik bulgular** görülür.

Hemodiyalizin kronik komplikasyonları

- ✓ **Temel Bilimler 67. soru**
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 049
- ✓ **Diyaliz amiloidozu**
  - Biriken madde **beta-2-mikroglobulin**dir.
  - **Artropati** ve **karpal tünel sendromu** görülür.
- ✓ Kazanılmış renal kistik hastalık (**RCC riski**)

Periton Diyalizi

Genel bilgiler

- ✓ Periton, diyaliz membranı olarak kullanılır. Periton boşluğuna **yüksek ozmotik etkili** (genellikle glukoz içeren) diyaliz sıvısı konulur. Temelde **difüzyon farkından** yararlanılarak vücuttaki **üremik toksinler** temizlenmeye çalışılır.
- ✓ Hemodiyalize göre etkinliği **daha düşüktür**.
- ✓ Periton diyalizi için **tek zorunlu endikasyon**, hemodiyaliz damar giriş yolunun sağlanamamasıdır.

Periton diyalizinin komplikasyonları

- ✓ **Peritonit (en sık komplikasyon)**
  - Diyalizat sıvısında **bulanıklık** (en erken semptom), **karın ağrısı** (en sık semptom) ve ateş gelişir.
  - Diyalizat sıvısından alınan örnekte **> 100 lökosit/mm³ (> %50 PMNL)** ise tanı konur.
  - En sık etken **S. epidermidis**'dir.
- ✓ Hiperglisemi, diyabetiklerde kan şekeri regülasyonunun zorlaşması
- ✓ Peritondan protein ve amino asit kaybı, hipoalbuminemi

Böbrek Nakli

Genel bilgiler

- ✓ **Böbrek nakli için immünolojik uyum**
  - ABO uyumu (Rh uyumu şart değil)
  - HLA doku uyumu
  - Cross-match testi (donör spesifik antikor - anti HLA antikor varlığı değerlendirilir) → Bu sayede hiperakut rejeksiyon engellenir
- ✓ **Böbrek alıcısı olmak için kesin kontrendikasyonlar**
  - Aktif sepsis
  - Tedavi edilmemiş aktif malignite
  - Tedavisiz psikoz
  - Aktif ilaç bağımlılığı
  - Yaşam beklentisini kısaltan (<1-2 yıl) aktif hastalık
  - Pozitif cross-match testi

İmmünespresif tedavi

- ✓ Nakilden önce verilen **indüksiyon tedavisi** ve nakilden sonra verilen **idame tedavisi** olmak üzere ikiye ayrılır.

İndüksiyon tedavisinde kullanılan bazı ajanlar:

- ✓ Anti-timosit globulin
- ✓ Basiliksimab (anti-CD25 / anti-IL2 reseptör monoklonal antikor)

İdame tedavide kullanılan bazı ajanlar:

T lenfositler, antijeni tanıdıktan sonra;

- IL-2 salgılar
- IL-2 etkisi ile proliferasyon olurlar (otoindüksiyon)

- ✓ **Kalsinörin inhibitörleri: Siklosporin, Takrolimus**
  - **IL-2 oluşumunu** önler
  - En sık ve en önemli yan etkileri **nefrotoksitedir**:
    - Afferent arteriyolde VK, tübülointerstisyel fibrozis
    - Diğer yan etkiler; **hiperkalemi**, **hiperürisemi**, **hipertansiyon**, **hiperglisemi**, **hipomagnezemi** vb.
    - **Sadece siklosporinin** yan etkileri; **hirsutizm**, **gingival hiperplazi**
- ✓ **mTOR inhibitörleri: Sirolimus, Everolimus**
  - **IL-2'nin etkilerini** önler
  - Yan etkileri; proteinüri, yara iyileşmesinde bozulma vb.
- ✓ **Anti metabolitler: Azatioprin, Mikofenolat mofetil**
  - T lenfositlerin **proliferasyonunu** engellerler.
  - Ortak yan etki, kemik iliği depresyonu

Alzheimer hastalığında, amiloidoz sistemik değil lokaldır. Mekanizma, görüntüleme ve tedavide kullanılan ilaçtan yola çıkılması sureti ile yorum yapılabilmektedir

Dahası diğer yanlış seçeneklerin de neden yanlış olduklarını tek tek diğer referanslarımızla gösteriyoruz.

Glaskow Koma Skalası

Gözler (4 göz)	Verbal yanıt (5-es)	Motor yanıt
HİÇ açılmıyor	1	Cevapsız
Ağrı uyaranla açılıyor	2	Deserebrasyon riditesi
Sesti uyaranla açılıyor	3	Dekortikasyon rijiditesi
Spontan açık	4	Ağrı ile kaçınma (geri çekilme)
	Oryantasyon normal	5
		Normal motor cevap
		6

DEMANS

- TIPIK VAKA**
- Kognitif bozukluklar: Bellek; yakın geçmişe ait olayların hatırlanamaması
  - Dikkat; konsantrasyon güçlüğü
  - Dil; kelime bulamama, anlama, okuma yazma güçlükleri

Temel Bilimler 67. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 007

Alzheimer Hastalığı

- Demansın en sık nedeni
- Otozomal dominant geçiş
- Üç ayrı gen tanımlanmıştır; Amiloid prekürsör proteini (APP) presenilin 1 ve 2 (PSEN1 ve PSEN2)

Temel Bilimler 67. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 007

- Nörofibriller yumaklar A-β amiloid birikim içerir.
- Nörofibriller yumaklar ilk olarak hipokampusta (bellekten sorumludur) oluşur.

Mikroskopik bulguları

- Amiloid plaklar
- Nörofibriller yumaklar
- Hirano cisimcikleri
- Kolinerjik innervasyon kaybı
- Nöron ve sinaps kaybı
- Granülovakuoler dejenerasyon

Tedavi:

- NMDA-glutamat reseptör antagonistleri (memantin)
- Santral etkili antikolinesteraz: takrin, galantamin, rivastigmin, donepezil

Primer dejeneratif demans nedenleri anahtar kelimeler

Lewy Cisimcikli Demans (Levyzül)	✓ Tekrarlayıcı vizüel halüsinasyonlar
Frontotemporal Demans	✓ Frontal lob atrofisine bağlı kişilik değişiklikleri ✓ Asetil kolın normal. Antikolinesterazlar etkisiz
Huntington (koresi) hastalığı:	✓ Başlangıç bulgusu kore
Creutzfeldt-jakob Hastalığı (Deli dana hastalığı)	✓ En önemli klinik bulgu miyoklonus
Nöroakantositoz	✓ Şekli bozulmuş kan hücreleri (akantositler) ve hareket bozuklukları özellikle kore

Vasküler Demans

- Multienfarkt demans olarak da bilinir
- Saptanabilen bir inmeyi izleyen 3 ay içinde ortaya çıkan demans

HAREKET BOZUKLUKLARI

HİPOKİNETİK HAREKET BOZUKLUKLARI

Parkinson Hastalığı

- Substantia nigra'da pigmente nükleusların kaybı
- Lewy cisimcikleri (alfa-sinüklein ve Ubiquitin) birikimi

Önemli bulgular (Her şey azalır)

- İstirahat tremoru (para sayar tarzda)
- Dişli çark rijiditesi
- Bradikinezi
- Postürel reflekslerin kaybı
- Göz kırpm oranında düşme
- Küçük adımlarla yürüme
- Hipovolemik ses
- Arkaya doğru düşme
- Fleksiyon postürü
- Okulorijik kriz

Tedavi

Levodopa (L-DOPA)	Periferde yıkılır, bu nedenle periferik dopa dekarboksilaz inhibitörleri (karbidopa + benserazid) ile kullanılır. Kontrendikasyonlar: ➢ Psikotik hastalıklar ➢ Dar açılı glokom ➢ Peptik ülser ➢ Malign melanom
Antikolinerjikler	Tremora çok etkili (Biperiden)
Dopamin agonistleri	Bromokriptin, pramipeksol, apomorfin (Sc)
MAO-B inhibitörü	Selegilin, rasagilin
COMT inhibitörü	Entakapon, tolkapon

Alzheimer hastalığının santral sinir sistemi hastalığı olması ve bunun da amiloid birikimi nedeniyle olması notumuzda vurgulanmıştır. Biriken amiloidin lokal olduğu mikroskobik bulgular bilgisi kullanılarak yapılabilmektedir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 68

68. Elli altı yaşındaki kadın hasta majör abdominal cerrahi sonrası, sol bacağına huzursuzluk ve şişme şikâyetleriyle başvuruyor. Fizik incelemede bacak hareketinde hafif zorluk ve palpasyonda hassasiyet görülen hastada Doppler ultrasonografi ile sol bacakta derin venlerde tromboz tespit ediliyor.

Bu hastada oluşan tablonun en olası nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İmmobilizasyon
- B) Hiperkalsemi
- C) Asetilsalisilik asit kullanımı
- D) Nitrik oksit salınımı
- E) Türbülant kan akımı

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

TROMBOZ

Virchow triadi:

- **Endotel hasarı:** Hipertansiyon, diyabet, hiperkolesterolemi, sigara → bunlar aynı zamanda ateroskleroz için majör risk faktörleridir.
- **Kan akım dinamiğinde değişiklik**
  - ✓ **Staz** → venöz trombüs
  - ✓ **Türbülans** → arteriyel trombüs
  - ✓ Örnek durumlar: Anevrizma, mitral kapak stenozuna sekonder atriyal dilatasyon, MI nedeni ile kontrakte

Temel Bilimler 68. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 017

Hiperkoagülobilite Nedenleri

Primer (Konjenital)	Sekonder (Edinsel)
En sık neden Faktör V Leiden ve protrombin gen mutasyonu	Tromboz için yüksek risk • Uzun süreli yatak istirahati ya da immobilizasyon • MI • Atriyal fibrilasyon • Kanseri (pankreas, akciğer adenokarsinomlarında Trousseau bulgusu) • Prostetik kalp kapakları • DİK • Sekonder antifosfolipid antikor sendromu
Faktör V Leiden mutasyonu → tekrarlayan derin ven trombozları	Tromboz için düşük risk • Kardiyomiyopati • Nefrotik sendrom • Hiperöstrojenik durumlar (hamilelik) • OKS kullanımı • Orak hücreli anemi • Sigara
Antitrombin III, protein C ve S defisitleri: adolesan dönemde ve genç erişkinlerde tekrarlayan tromboembolizm	
Fibrinolitik defekti	
Homosisteinemi	

FLASH
BACK

Homosisteinüride → hem **arteriyel** hem **venöz** trombüs riski artar.

Endotel hasarı durumunda:

- **Ateroskleroz**
- **Tromboz** riski artar.

Arteriyel-Venöz Trombüs Ayrımı

Arteriyel Trombüs	Venöz Trombüs
Endotel hasarı ile oluşur	Stazda meydana gelir
En sık koroner, serebral ve femoral arterde	En çok alt ekstremitelerde venlerinde
Damar duvarına çok sıkı tutunur.	Damar duvarına tutunabilir.
Soluk- beyaz görülür (kan akımı hızlı, daha az eritrosit yapışır)	Kırmızı görülür (kan akımı yavaş, daha fazla eritrosit yapışır)
Genellikle tıkar	Daima tıkaçıcıdır
Kan akımının tersi yönünde ilerler (trombüs daima kalbe doğru ilerler)	Kan akımı ile aynı yönde ilerler (trombüs daima kalbe doğru ilerler)
Zahn çizgileri en çok arteriyel, sonra venöz trombüste görülür.	

Venöz Trombüs ile Postmortem Pıhtı Ayrımı

Venöz Trombüs	Postmortem Pıhtı
Çok daha sert	Jelatinöz, üstü sarı-altı kırmızı
Damar duvarına tutunmuştur	Altındaki damara tutunmaz
Soluk	Parlak
Zahn çizgileri var	Zahn çizgileri yok

EMBOLİ

TROMBOEMBOLİ

Pulmoner Tromboemboli

- %95 **diz üstü derin bacak venlerinden** kaynaklanır.
- Risk faktörleri → tromboz için risk faktörleri ile aynı (örneğin uzamış yatak istirahati, postpartum dönem, yaygın kanser vs)
- Nadiren atriyal veya ventriküler septal defektlerden geçerek sistemik embolizasyona neden olabilirler → **paradoks emboli**
- **Klinik tablo:**
  - ✓ Çoğu bulgu vermez (bulgu verenler en sık dispne)
  - ✓ **Hemorajik infarkt**, üçgen (kama) şeklinde
  - ✓ Ani ölüm, akut sağ kalp yetmezliği (**akut kor pulmonale**) ve kardiyovasküler kollaps (şok)
  - ✓ Pulmoner hipertansiyon ve sağ kalp yetmezliği

FLASH
BACK

Kor pulmonale: Akciğer hastalığına bağlı (**pulmonale**) sağ kalp (**kor**) yetmezliği gelişmesidir.

Sistemik Tromboembolizm

- %80 kadarı intrakardiyak **mural trombüslerden** kaynaklanır.
- En çok etkilenen bölge **alt ekstremiteler**

Faktör 13 (fibrin stabilizan faktör) eksikliği

TIPIK VAKA

- YD döneminde göbeğin geç düşmesi
- Travma veya cerrahi sonrası gecikmiş kanama
- aPTT, PT ve kanama zamanı normal

Faktör 13 eksikliği tanısı

- ✓ Üre fibrin stabilizasyon testi kullanılır.

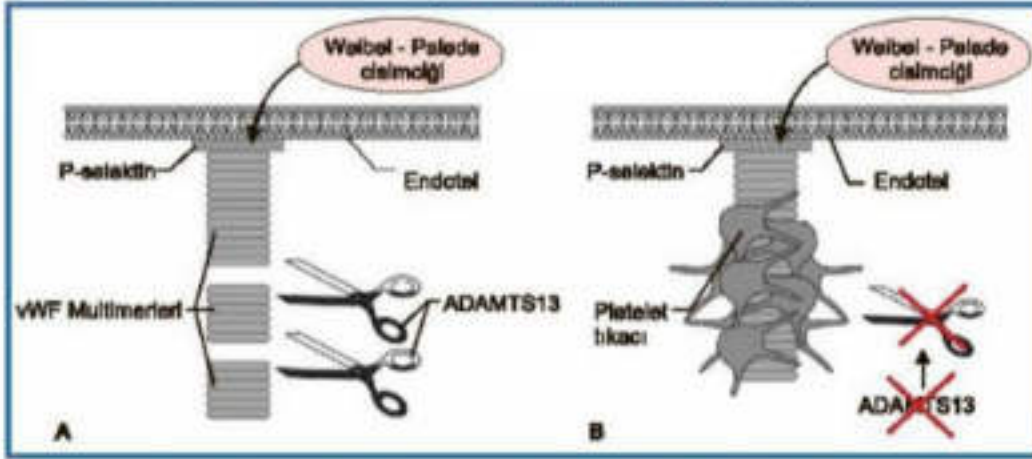
Mikroanjiyopatik Hemoliz (Anemi Ve Trombositopeni) Yapan Bazı Önemli Hastalıklar

Hemolitik üremik sendrom (HÜS)

TIPIK VAKA

- Kanlı ishal öyküsü (EHEC, O157:H7 → Shiga toksin)
- Tipik triadı
  - Mikroanjiyopatik hemolitik anemi
  - Trombositopeni (kanama zamanı uzun)
  - Akut böbrek hasarı (glomerüler)
- PT, aPTT, fibrinojen normal

Trombotik trombositopenik purpura (TTP)

ADAMTS 13 eksikliği sonucunda ultra büyük multimerler olarak kalan vWF'ler, trombosit tıkaçları oluşturur.

TIPIK VAKA

- Tipik pentadı
  - Mikroanjiyopatik hemolitik anemi
  - Trombositopeni (kanama zamanı uzun)
  - Akut böbrek hasarı (glomerüler)
  - Ateş
  - Nörolojik bulgular
- PT, aPTT, fibrinojen normal

Tedavi

- ✓ Acil plazmaferez
  - Bozuk plazma temizlenir
  - Yerine sağlıklı plazma (TDP) konulur
- ✓ Plazmaferez yapılmıyorsa → TDP verilir
- ✓ Caplacizumab: Ultra büyük von Willebrand faktör multimerleri ve trombositler arasındaki etkileşimi engeller.

Atipik (Ailesel) Hemolitik Üremik Sendrom (HÜS)

Klasik HÜS'ten farkları

- ✓ Kanlı ishal ile ilişkili değildir
  - Faktör H vb kompleman inhibitörleri eksiktir (aşırı kompleman aktivasyonu)
- ✓ Ekstrarenal (özellikle nörolojik) bulgular da görülür

TTP'den farkları

- ✓ ADAMTS 13 aktivitesine bakılır:
  - > % 10 → Atipik HÜS
  - < % 10 → TTP

Tedavi

- ✓ Acil plazmaferez
  - Bozuk plazma temizlenir
  - Yerine sağlıklı plazma (TDP) konulur
- ✓ Plazmaferez yapılmıyorsa → TDP verilir
- ✓ Eculizumab: Anti C5 antikordur

FLASH BACK

Tedavisinde eculizumab kullanılan hastalıklar

- Atipik HÜS
- Paroksizmal noktürnal hemoglobinüri

Dissemine İnvasküler Koagülopati (DİK)

TIPIK VAKA

- Tetikleyici faktör (enfeksiyon, kanser, ağır travma vb)
- Koagülasyon sistemi aşırı aktive olur
  - Sonuç: Yaygın tromboz + İskemik doku hasarı
- Aynı zamanda yaygın kanama görülür
  - Nedeni: Hemostatik malzemeler tükenir
- Trombositopeni (kanama zamanı uzun)
- PT ve aPTT uzun
- Mikroanjiyopatik hemolitik anemi
- Fibrinojen düşük, D-dimer yüksek

Ayırıcı tanı

- ✓ HÜS ve TTP: aPTT, PT ve fibrinojen normaldir.
- ✓ Karaciğer yetmezliği: Faktör 8 düzeyi normaldir.

Temel Bilimler 68. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 022

Trombofili / Hiperkoagülabillite

Tromboz için predispozan faktörler (Virchow Triadı)

- ✓ Endotel hasarı: Ateroskleroz, vaskülit, cerrahi, travma vb
- ✓ Staz: İmmobilizasyon, atriyal fibrilasyon, anevrizma vb
- ✓ Hiperkoagülabillite/ Trombofili: Koagulan sistem > antikoagulan sistem olduğu durumlar:
  - Pıhtılaşma faktörlerinin aşırı üretimi
    - Faktör 8 artışı, Protrombin gen mutasyonu
  - Pıhtılaşma faktörlerinin inhibe edilememesi
    - Faktör 5 Leiden mutasyonu (APC rezistansı)
  - Doğal antikoagulanların eksikliği
    - Protein C, Protein S, Antitrombin eksikliği

Ekstremiteleri Tehdit Eden İskemi

- ✓ **Ayakta** istirahat ağrısı veya doku **nekrozu** (gangrene veya iyileşmeyen ülser) oluşmuş ileri evre PAH'ı tanımlayan kavram
- ✓ Temel doku gereksinimlerini idame etmedeki yetersiz ekstremitelerde **perfüzyonunda ciddi bozulma**
- ✓ Amputasyon riskini daha iyi tanımlamak için iyi bir değerlendirme yapmak gerekir.
- ✓ Bu evreleme 3 kritik temele dayanır; yara (**Wound**), iskemik (**Ischemia**) ve ayak enfeksiyonu (**foot Infection**) (**WIFI sınıflaması**)
- ✓ **Evre 3 ve 4'de** revaskülarizasyon ihtiyacı vardır ve artmış ekstremitelerde kayıp riskine sahiptir.

Tedavi

- ✓ PAH'nın başlangıç tedavisi risk faktörlerinin modifikasyonudur.
- ✓ İK için en iyi başlangıç tedavisi **egzersiz**
- ✓ 2 ilaç İK tedavisi için FDA onayı almıştır. (**Pentoksifilin** ve **Silostazol**)
- ✓ **ETKİ** olan hastaların tedavisinde **revaskülarizasyon esastır.**

Aorto-iliak Tıkalı Hastalık (AİTH)

- AİTH tipik olarak **aortik terminalden** ve **ana iliak arter orijininden** başlar ve yavaş yavaş hem proksimale hem de distale doğru ilerler
- AİTH'da; orifisiyal derin **femoralde** ve %40'dan fazlasında da belirgin yüzeysel femoral arterde tıkalı hastalık vardır.
- **Leriche sendromu**: Erkeklerde **terminal aortik** oklüzyon nedeniyle kladikasyon (uyuk, kalça), bacak kaslarında atrofi, **impotans** ve **azalmış femoral nabızla** karakterize klinik tablodur.
- Non-invaziv hemodinamik değerlendirme için pletismografi, Doppler US, ABI (ayak bileği, brakiyal indeks), ısı ölçümü yapılır.
- Aİ hastalığı olan kişiler için kullanılan tedaviler **stentleme** ve **anjioplastidir.**
- En sık kullanılan cerrahi tedavi opsiyonu **aorto-bifemoral baypastır.**

ÜST EKSTREMİTE ARTERİYEL HASTALIKLARI

- Üst ekstremitelerde iskemisi alt ekstremiteden daha nadirdir tipik olarak vazospastik veya tıkalı olarak sınıflandırılırlar.
- Tıkalı hastalık doku kaybı gelişimi yönünden daha kötü prognozudur.
- Tıkalı hastalığı olan hastaların çoğunda en şiddetli semptomlar başvuru anında vardır.
- Alt ekstremiteden farklı olarak ateroskleroz üst ekstremitelerde iskemisi için ana etken değildir.
- Palmar ve dijital arterlerin tıkalı hastalıkları üst ekstremitelerde tıkalı arter hastalıklarının en sık sebebidirler
- **Raynaud sendromu**; soğuk, kafein veya emosyonel strese yanıt olarak ortaya çıkan aralıklı dijital iskemik ile karakterize klinik tablodur.
- Raynaud sendromlu hastaların çoğunluğu **primer (idiopatik) Raynaud hastalığına** sahiptir.
- Sekonder Raynaud fenomeninin, dijitalde istirahat ağrısına ve ülserasyona yol açan ciddi tıkalı hastalığa ilerlemesi daha muhtemel olduğundan, bu ayrımın prognostik etkileri vardır.
- Raynaud fenomeni ile birliktelik gösteren hastalıklar; **skleroderma (en sık %80-90)**, mikso konnektif doku hastalığı, sistemik lupus eritematozus ve romatoid artrit.

Vazospastik hastalıkta medikal tedavi:

- İdiopatik Raynaud sendromu olan hastaların çoğu en iyi soğuk/tütünden kaçınarak tedavi edilirler ve medikal tedavi daha ciddi hastalar için saklanır.
- Günümüzde tedavide en etkili ilaç bir kalsiyum kanal blokörü olan **nifedipindir.**
- Losartan ve fluoksetin oldukça etkili diğer ilaçtır.
- Ayrıca; prazosin, sildenafil, rezerpin, silastazol, kaptopril tedavide kullanılabilen etkili ilaçlardır.
- Endotelin reseptör blokörü olan Bosentan sklerodermalı hastalarda kısmen faydalı bulunmuştur.

ALT EKSTREMİTENİN VENÖZ HASTALIĞI

Yüzeysel Tromboflebit

- Yüzeysel venlerin **inflamasyonu ve trombozudur.**
- Yüzeysel tromboflebit ile birlikte **pulmoner emboli nadirdir.**
- Yüzeysel ven trasesi boyunca hassas **ip şeklinde** ele gelen damar vardır.
- Ven, kızamık ve hassastır.

Flebotromboz

- Phlegmasia cerulea dolens; şişkinlik, ağrı, **siyanoz** ve ödem vardır.
- Phlegmasia alba dolens; **soluktur**, venöz basınç arteriyel basıncı geçmiş ve kan akımı o bölgede durmuştur.
- Pıhtı organizasyonu olmadan trombektomi yapılmalıdır (ilk 72 saatte).

Variköz Venler

- Subkutan venöz sistemdeki venlerin **dilatasyonudur** ve derin, yüzeysel veya perforan sistemlerdeki kapakçıkların yetmezliği neticesi gelişirler.
- En sık **v. safena magna'da** olur.

Klinik

Perthes testi

- Dizin altına ya da üstüne turnike bağlanır. Hasta yürütülür, kominikan venler iyi çalışıyorsa varisler kaybolur, çalışmıyorsa kaybolmaz.

Pozitif Trendelenburg testi

- Bu test yüzeysel venlerin kapatılarak derin venöz sistemden dolduklarının gösterilmesiyle kapak yetmezliğinin varlığının kanıtlandığı bir testtir. En sık komplikasyonu yüzeysel **tromboflebittir.**

Ameliyat endikasyonları

- Ülserli bir varis pakesinden **kanama** veya kanama öyküsünün bulunmasıdır.
- **Kanama sıklıkla elevasyon ve kompresyonu takiben gelir.**

Temel Bilimler 68. soru

Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül Sayfa 082

Derin Ven Trombozu (Dvt)

- Bir ekstremitenin derin venöz sisteminin tamamen veya bir kısmının **tromboze** olmasıdır.
- DVT'yi de içeren akut **VTE** ve **pulmoner emboli** en sık önlenebilir hastane ölümü sebebidir.
- En sık baldırda **soleus kas venöz sinüslerinde ve posterior tibial ve peroneal** vende görülür.
- VTE'nin en sık birliktelik gösterdiği malignite **pankreas** kanseridir.

Klinik

- **Proksimal** DVT'lerde ve daha fazla venöz segment tutulduğunda semptomlar daha şiddetli olurken; baldır venlerinde, yaşlılarda ve postoperatif hastalarda daha az şiddetli olma eğilimindedir
- Klasik prezentasyon **baldır**, uyluk **ağrısı**, ödem, duyarlılık ve pozitif **Homans** bulgusudur (ayağın **dorsofleksiyonu** ile baldır ağrısı).

Tanı

- **D-dimer**: Yükselmesi tanı koydurmaz, ama normal değerler (<200 mg/dL) DVT'yi ekarte ettirir.
- **Doppler ultrason** derin ven trombozu tanısının noninvasif olarak konulmasında sık uygulanan duyarlı bir testtir.
- **BT venografi ve MR venografi** tanıda kullanılabilir.

Tedavi

Antikoagülasyon

- DVT şüphesi olduğu anda **ilk sıra tedavi** olarak başlanmalıdır.
- Klasik olarak anfraksiyone heparin sonrası K vitamini antagonisti olan **Warfarin** kullanılır fakat şimdilerde başka alternatiflerde kullanılmaktadır.
- Sc DMAH (enoksiparin, dalteparin, tinzaparin), sc fondaparinux, iv direk trombin inhibitörleri (argotroban, bivaluridin), direk etkili oral antikoagülanlar (apiksaban, rivoraksaban, edoksaban, dabigatran).
- **Heparin**: APTT normalin 1.5 katı olacak şekilde verilmelidir. Sürekli infüzyon, aralıklı doz vermekten daha güvenlidir. En önemli komplikasyonu heparine bağlı trombositopenidir.
- **Oral antikoagülasyon**: INR 2-3 arasında olacak şekilde doz ayarlanmalıdır.

Flegmasyo alba dolens

- İliyak ve femoral venlerin akut tıkanmasına bağlı gelişir.
- **Flebit** arterde spazma yol açarak **soğuk beyaz** görünümlü bir bacağı neden olur.

Flegmasyo serulea dolens

- Ekstremitte venöz akımının, iliyak ve femoral venler dahil olmak üzere tama yakın obstrüksiyonu ile gelişir. Sol bacakta daha sık görülür.
- **Masif** ödem, **ağrı** ile birlikte ekstremitenin **siyanozu** vardır. Nabızlar alınamaz ve hızla venöz gangren gelişir.

PULMONER EMBOLİ (Pe)

- Tıkanmanın neticesinde kardiyak **debi düşer**.
- Pulmoner vazospazm, pulmoner **hipertansiyon**, kan oksijenizasyonunda bozulma ve bronkospazm gelişir.
- Hastanede yatan hastalarda **en önemli ani ölüm** nedenidir.
- PE'li hastaların çoğunda neden alt ekstremitte veya **pelvik venöz tromboz**dur.

Risk faktörleri

- Postoperatif dönem
- Travma
- Gebelik

Temel Bilimler 68. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 083

- Uzun süre immobilizasyon
- OKS kullanımı

- Varisler ve derin venöz yetmezlik
- Polisitemi

Klinik

- Akut **masif** embolide hipotansiyon, şok, senkop, taşikardi, siyanoz, dispne, takipne ve santral göğüs ağrısı tabloya hakimdir
- Akut **minör** embolide **nefes darlığına** pulmoner infarktüs varlığında **plöritik yan ağrısı**, **hemoptizi**, ateş eşlik eder.

Tanı Yöntemleri

EKG: Akut kor pulmonalede **DI'de derin S, DIII ve aVF'de derin Q dalgası, DIII ve aVF'de ST çökmesi**, sağ prekordial derivasyonlarda T negatifliği tanımlanmıştır.

Kan gazı: PaO2 ve PaCO2'de düşme olur. Kan gazında **hipokapnik hipoksemi** beklenir. Hipoksi %100 oksijen solutulması ile tam düzelmez

Akciğer grafisi:

- Emboli sahasında kanlanma azalmasına bağlı fokal oligemi sahası (**Westermark işareti**) gözlenebilir.
- Üçgen tarzında periferik opasitelere (**Hampton bulgusu**) pulmoner infarkta bağlı gelişebilir.

BT pulmoner anjiyografi: BT pulmoner arteriyografi PE'den şüphelenilen hastalarda pulmoner vaskülaritenin görüntülenmesi amacıyla **seçilmesi gereken** yöntemdir.

Ekokardiyografi: Transtorasik ekokardiyografi (TTE), **RV işlev bozukluğu** belirtilerini teşhis etmek için en sık kullanılan ilk incelemedir.

Ventilasyon/Perfüzyon (V/Q) sintigrafileri: Emboli için geçerli bulgu, bir ya da birden fazla alanda **ventilasyonun devam ettiğini** ancak **perfüzyonun bulunmadığını** göstermektedir.

Tedavi

- Eğer kontraendikasyon yoksa tüm akut PE tanısı alan hastalar **sistemik antikoagülan** tedavi almalıdır.
- Tedaviye tanısız çalışmalar sırasında başlanmalı ve standart olarak **en az 3 ay** sürmelidir.
- Akut PE'de ilk olarak **parenteral antikoagülasyon** (anfraksiyone heparin, DMAH, fondaparinux) başlanmalıdır.
- Daha sonra K vitamini antagonistleri (**warfarin**) INR **2-3** arasındaki istenen terapötik değere ulaşana kadar en az 5 gün süreyle beraber verilmelidir. Warfarin antikoagülan etkisini 48-72 saat sonra gösterdiğinden bu sürede heparin tedavisi sürdürülür.
- Yeni oral antikoagülanlar olan faktör **Xa** inhibitörleri (rivoraksaban, apiksaban, edobaksan) ve **direk trombin inhibitörleri** (dabigatran) kullanımında doz ayarlaması, monitorizasyon ve **köprü tedavisine ihtiyaç duyulmaz**.

GÖĞÜS HASTALIKLARI VE CERRAHİSİ

AKCİĞER ENFEKSİYON VE APSELERİ

- ✓ Akciğer dokusunun mikrobiyal enfeksiyon nedeniyle nekrozu ve sıvı içeren kavite formasyonu
- ✓ Genellikle lokalize pnömoni şeklinde başlar
- ✓ Akciğer dokusunun **likenfikasyon nekrozu** sonunda bronşiyal ağaç ile birleşir. Bu parsiyel drenaj **hava-sıvı** seviyesi olan klasik kavite oluşumu ile sonuçlanır.

Derin ven trombozu ve pulmoner emboli ilişkisini vurguladıktan sonra pulmoner embolinin en önemli nedeninin DVT olduğu ve risk faktörlerine bakıldığında da uzun süre immobilizasyonun olduğu notumuzda vurgulanmış olup biraz yorum ile rahatlıkla yapılabilecek bir sorudur.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 70

70. Aşağıdakilerden hangisi akciğerin nöroendokrin tümörlerinden değildir?

- A) Fetal adenokarsinom
- B) Küçük hücreli karsinom
- C) Tipik karsinoid tümör
- D) Büyük hücreli nöroendokrin karsinom
- E) Atipik karsinoid tümör

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Moleküler genetik:

- ✓ Skuamöz hücreli karsinom: TP53 (17p del), CDKN2A (9p del), 3p del
- ✓ Küçük hücreli karsinom: TP53, Rb, L-myc, 3p del
- ✓ Adenokarsinom:
  - Tirozin kinaz içeren reseptörler (EGFR, ALK, ROS, MET, RET)
  - Sigara içmeyenlerde KRAS (-), EGFR (+)
  - Sigara içenlerde KRAS (+)
  - En sık → RAS mutasyonu (+)

FLASH
BACK

EGF'nin 2 reseptörü vardır:

- ✓ C-ERBB1 (EGFR) → mutasyonunda akciğer adenokarsinomu
- ✓ C-ERBB2 (HER-2 neu) → mutasyonunda meme ve over kanseri görülür.

- Skar bulunuşu → Adenokarsinom
- Prekürsör histoloji:

Temel Bilimler 70. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 031

- ✓ Diffüz idiyopatik pulmoner nöroendokrin hücre hiperplazisi → küçük hücreli karsinom, büyük hücreli nöroendokrin kanser, karsinoid tümör

Akciğer Tümörleri – Morfoloji

Santral tümörler	Periferik tümörler
Skuamöz hücreli kanser, küçük hücreli kanser	Büyük hücreli kanser, adenokarsinom
Balgam sitolojisi (+)	Balgam sitolojisi (-)
Bronkoskopi (+)	Bronkoskopi (-) Transtorakal iğne biyopsisi (+)

Skuamöz Hücreli Karsinom (Epidermoid)

- Sıklıkla erkeklerde ve sigara kullanımı ile yakından ilişkili (Santral tümör özellikleri)
- Genellikle mediastene sınırlı kalır ve geç metastaz yapar → en sık kavitasyon yapan akciğer kanseri
- En sık paraneoplastik hiperkalsemi yapan akciğer kanseridir.
- Morfoloji:
  - ✓ Keratin incileri (glob korne) (iyi diferansiyasyon kriteri)
  - ✓ İntersellüler köprüleşmeler
- İmmünohistokimya:
  - ✓ P63, CK5, CK6 (+)

Adenokarsinom

- Sigara ile ilişkisi zayıf ve kadınlarda daha sık
- En sık akciğer karsinomu
- Patolojisi epiteloid tip mezotelyoma ile karışabilir.
- Müsinöz adenokarsinomlar → konsolidasyon → pnömoni benzeri tablo yapabilir.

Morfoloji:

- ✓ Lepidik patern → alveoler septalar boyunca sıralanan displastik hücreler
- İmmünohistokimya:
  - ✓ TTF-1 ve Napsin A (+)
- Paraneoplastik sendromlar:
  - ✓ Hematolojik (örneğin Trousseau fenomeni)
  - ✓ Hiperτροφik pulmoner osteoartropati ve çomak parmak

Küçük Hücreli Karsinom

- Erkeklerde çok sıktır ve sigara ile en çok ilişkili olandır (santral tümör özellikleri).
- Akciğerdeki nöroendokrin argentaaffin (Kulchitsky) hücrelerden kaynaklanır.
- Morfoloji:
  - ✓ Mitotik indeks yüksek → nekroz yaygın → Nekrotik tümör hücrelerinin DNA'ları damar duvarında bazofilik boyanır → Azzopardi etkisi
- İmmünohistokimya:
  - ✓ Kromogranin, sinaptofizin, NSE ve CD56
- En çok paraneoplastik sendroma neden olan akciğer kanseridir.
- En kötü prognozlu akciğer kanseridir.

Büyük Hücreli Karsinom

- Nöroendokrin kökenli olabilir veya olmayabilir. Nöroendokrin kökenli olmayan subtipinin tanısı diğer histolojik tipler ekarte edilerek koyulur.
- Morfoloji:
  - ✓ Undifferansiye skuamöz veya adenokarsinomdan köken almış agresif tümörlerdir.
  - ✓ Hücreler büyük ve anaplastiktir.

Bronşiyal Karsinoid

- İleri yaş
- Bronş mukozasındaki Kulchitsky hücrelerinden kaynaklanır.
- Sıklıkla rezektabl ve küratiftir.
- Tipik olanlarda 10'luk büyütmeye <2 mitoz saptanır ve nekroz yoktur.
- Atipik olanlar → 2-10 arası mitoz ve nekroz içerir.
- Morfoloji:
  - ✓ Lümene polipoid büyüyen kitle
  - ✓ Yaka düğme lezyonu
  - ✓ Uniform hücreler
- İmmünohistokimya:
  - ✓ NSE, kromogranin, sinaptofizin, serotonin, bombesin, kalsitonin

Sınıflanamayan Tümörler

Hamartom

- Koin lezyon karakteristiktir.
- Histolojide en çok kıkırdak içerir.

İnflamatuvar Miyofibroblastik Tümör

- Çocukluk çağında kalsifikasyon gösteren malign tümör
- Patogeneze → ALK geni
- Histoloji → örümcek şekilli fibroblastlar

İLGİLİ NOTLAR

referanslarımız, yanlış seçenekleri tek tek eleliyor.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 71

71. İdrarında kan şikâyeti ile nefroloji polikliniğine yönlendirilen 12 yaşındaki hastanın arteriyel kan basıncı 150/92 mmHg olarak saptanıyor. Laboratuvar incelemesinde hastanın serum kompleman 3 değeri normalin altında olup kreatinin değeri 2,7 mg/dL, BUN değeri ise yüksek olarak tespit ediliyor. ANA ve ANCA testleri negatif olan hastanın böbrek biyopsi incelemesinde glomerüllerde diffüz ve global şekilde endokapiller eksüdatif proliferasyon izleniyor. İmmüno Floresan incelemede kapiller bazal membranlarda ve mezangial alanlarda C3 ile 3+ kaba granüler boyanma dikkati çekiyor. Elektron mikroskopik incelemede subepitelyal hörgüç şeklinde dens depozitler saptanıyor.

Bu hastada en olası klinik sendrom ve tanı aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Nefrotik sendrom – C3 nefropatisi
- B) Nefritik sendrom – IgA nefropatisi
- C) Nefritik sendrom – Membranoproliferatif glomerülonefrit
- D) Nefrotik sendrom – Diffüz proliferatif glomerülonefrit
- E) Nefritik sendrom – Poststreptokoksik glomerülonefrit

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

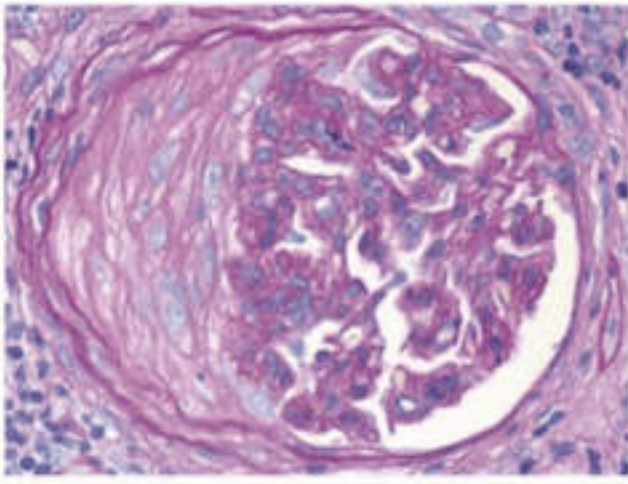
Temel Bilimler 71. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 056

Akut Poststreptokoksik (Postenfeksiyöz) Glomerülonefrit

- ✓ A grubu **β hemolitik streptokokların** nefritojenik türleri nedeniyle gelişir.
- ✓ **Tip 3 aşırı duyarlılık** reaksiyonu örneğidir.
- ✓ Sıklıkla **kendiliğinden iyileşir**.
- ✓ **En iyi prognozlu** glomerülonefrittir.
- ✓ Glomerülde **artmış hücresellik** görülür.
- ✓ **Az sayıda vakada ekstra kapiller proliferasyon yani kresentik glomerülonefrit** gelişebilir.
- ✓ EM'de **subepitelyal IgG ve C3 birikimi** görülür (**hörgüç**).

Hızlı İlerleyen (Kresentik) Glomerülonefrit (RPGN)

- ✓ Renal fonksiyonların hızlı ve ilerleyici kaybı ile karakterize, **en kötü prognozlu** olan GMN tipidir.
- ✓ Histolojik tablo glomerüllerin çoğunda **kresentler** oluşmasıdır.
- ✓ **Fibrin** Bowman mesafesinde birikmesi **pariyetal hücre proliferasyonunu** başlatmaktadır.
- ✓ Bowman kapsülünün pariyetal epitel hücrelerinin proliferasyonu (**ekstrakapiller hücre proliferasyonu**) ve monosit makrofaj infiltrasyonu ile karakterizedir.

RPGN Histopatolojisi

Tip I- Anti-glomerül bazal membran hastalığı

- Bazal membranda IgG ve çoğu vakada C3'ün **lineer birikimi** görülür.
- Hem akciğer hem de böbrek bazal membranına karşı antikorlar gelişirse **Goodpasture sendromu** denir.
- Goodpasture sendromunda bazal membrandaki **tip 4 kollajenin alfa-3 zincirinin** non-kollajenöz (NC1) kısmına karşı antikor gelişir.
- Bu hastalığın deneysel formu **masugi nefritidir**.

Tip II- İmmün kompleks nedenli

- **İmmün kompleks nefritlerinin** hepsinin komplikasyonu olabilir.
- Akut poststreptokoksik glomerülonefrit, SLE, IgA nefropatisi, Henoch- Schönlein purpurasında görülebilir.
- İmmüno Floresanda tüm vakalarda **granüler depozitler** izlenir.

Tip III- Pauci İmmün tip

- **En sık** görülen tiptir.
- **İmmün komponentlerin azlığı** ile karakterizedir.

Anti-GBM antikorları veya immün kompleksler gösterilemez.

- Bunların çoğu antinötrofil sitoplazmik antikor (**ANCA**) pozitiflerdir.
- Wegener, mikroskobik PAN gibi vaskülitlerin böbrek tutulumunun mekanizmasıdır.
- **İmmüno Floresanda Ig birikimi olmaması** tipiktir.

IgA nefropatisi

- ✓ **Dünyada en sık** görülen glomerülonefrittir.
- ✓ **ÜSYE'yi takiben 1-2 gün içinde** gelişen gross hematüri görülür.
- ✓ EM'de **mezengiumda IgA ve C3 birikimi** görülür.

- ÜSYE'den **2-3 hafta sonra** görülen glomerül hastalığı= APSGN
- ÜSYE'den **1-2 gün sonra** görülen glomerül hastalığı= IgA nefropatisi

Herediter nefritler

- **Alport sendromu:**
  - ✓ **Tip 4 kollajen sentezinde genetik** olarak defekt mevcuttur.
  - ✓ **En sık X'e bağlı** geçer.
  - ✓ **Görme (anterior lentikonos)** ve işitme problemleri (**sağırılık**) de eşlik edebilir.
  - ✓ EM'de **glomerül bazal membranında basket filesi görünümü** (**ayrışma, seperasyon, splitting**) çok tipiktir.
- **İnce bazal membran hastalığı:**
  - ✓ **Tip 4 kollajenin sentezinde genetik** olarak defekt mevcuttur.
  - ✓ **Otozomal dominant** geçiş gösterir.
  - ✓ **Asemptomatik mikroskobik hematüri** görülür.

Glomerül lezyonu ile seyreden sistemik hastalıklar

- **SLE:**
  - ✓ **En sık diffüz proliferatif glomerülonefrit** tipinde tutulum yapar.
  - ✓ Biyopside **full house pattern** görülür (C1q, C3, IgM, IgG, IgA birikir).
- **Henoch-Schönlein purpurası**
- **Bakteriyel endokardit**
- **Diyabetik glomerüloskleroz:**
  - ✓ **Tüm diyabet hastalarında** görülen bir bulgu **kapiller bazal membran kalınlaşmasıdır**.
  - ✓ Diyabet için **patognomonik olan bulgu nodüler glomerülosklerozdur (Kimmelstiel-Wilson)**.
  - ✓ En sonunda diffüz glomerüloskleroz görülür.
  - ✓ Hiyalen arteriyoloskleroz görülür.
- **Amiloidozis**

TÜBÜL VE İNTERSTİYUMU TUTAN HASTALIKLAR

TÜBÜLOİNTERSTİYEL NEFRİTLER

Akut Piyelonefrit

- En sık etken **E.coli'dir**.
- En sık bulaş yolu **asendan** yoldur.

İLGİLİ NOTLAR

Minimal değişiklik hastalığı

TİPİK VAKA

- Çocuk hasta
- Nefrotik sendrom klinik tablosu (çocuklarda en sık nefrotik sendrom)
- Altta yatan **Hodgkin lenfoma** olabilir
- Serolojik testler ve kompleman seviyeleri **normal**
- Böbrek biyopsi bulguları;
  - Işık mikroskobu: **Normal**
  - İmmün floresan mikroskop: **Normal**
  - Elektron mikroskobu: **Podosit ayaksız uzantılarında füzyon/silinme**

Minimal değişiklik hastalığı tedavisi

- ✓ Steroid (Steroid tedavisine en iyi yanıt veren glomerülofrit)

Membranöz glomerülofrit

TİPİK VAKA

- Nefrotik sendrom klinik tablosu
- Altta yatan bazı nedenler;
  - **Solid kanser**
  - **HBV enfeksiyonu**
  - **SLE** (sınıf 5 lupus nefriti)
- Laboratuvarında (primer vakalarda) **anti-fosfolipaz A2 reseptör antikör (+)**

Fokal segmental glomerüloskleroz

TİPİK VAKA

- Nefrotik sendrom klinik tablosu
- Altta yatan bazı nedenler;
  - **HIV**
  - **Eroin, İV ilaç kullanımı**
  - **Orak hücreli anemi**
  - **Nefrin ve podosin mutasyonları**
  - **Morbid obezite, reflü nefropatisi vb**
- Işık mikroskobu: **Bazı glomerüllerin bazı segmentleri sklerotiktir (her glomerül tutulmaz)**

Temel Bilimler 71. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 051

Membranoproliferatif Glomerülofritler

- Nefrotik sendrom, nefritik sendrom ya da kombine (miks) yapabilirler.
- Komplemanı düşürürler.

Tip 1	Tip2 (Dens depozit hastalığı)
Sıklıkla HCV ile ilişkili	C3 nefritik faktörle ilişkili
Bazal membranda çift kontur görüntüsü	Bazal membranda kurdela görüntüsü
C3 ve C4 düşük	Sadece C3 düşük

Virüs	Glomerülofrit	Vaskülit
HBV	Membranöz glomerülofrit	Poliarteritis nodosa
HCV	Membranoproliferatif glomerülofrit tip 1	Kriyoglobülinemik vaskülit

Renal transplantasyon sonrası

Temel Bilimler 71. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 051

Nefritik Sendrom

Genel bilgiler

- ✓ **Nefritik sendromun komponentleri:**
  - Hematüri (dismorfik eritrosit,eritrosit silendir)
  - GFR'de azalma
    - Azotemi
    - Oligüri, Ödem, Hipertansiyon
  - Proteinüri (Subnefrotik)

Etiyoloji

- ✓ Akut poststreptokokal glomerülofrit
- ✓ IgA nefropatisi
- ✓ Enfeksiyonlar: Subakut bakteriyel endokardit, şant nefriti vb
- ✓ Lupus nefriti
- ✓ Goodpasture sendromu
- ✓ ANCA pozitif vaskülitler
  - Granümatöz polianjit (Wegener granüloatozu)
  - Mikroskopik polianjit
  - Eozinofilik granümatöz polianjit (Churg Strauss)

Temel Bilimler 71. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 051

Serum kompleman düzeyini düşüren nefritler (KOMPLEMAN ŞAKİR)

- Akut poststreptokokal glomerülofrit
- Membranoproliferatif glomerülofrit
- Lupus nefriti
- Endokardite (Subakut bakteriyel) bağlı glomerülofrit
- Şant nefriti
- Kriyoglobülinemik (miks)

Akut poststreptokokal glomerülofrit (APSGN)

TİPİK VAKA

- Çocuk / yaşlı hasta
- Nefritik sendrom klinik tablosu
- Birkaç hafta önce cilt/boğaz enfeksiyonu öyküsü
- Kompleman düşük
- Antistreptolizin-O vb streptokok enfeksiyon kanıtı (+)

APSGN tanısı

- ✓ Klinik ve serolojik olarak konulur
- ✓ Başlangıçta böbrek biyopsisine gerek yoktur

APSGN tedavisi

- ✓ Destek tedavisi verilir (diüretik, antihipertansif vb).
- ✓ En iyi prognozlu glomerülofrittir

Boğaz enfeksiyonu ve hematüri arasındaki süre

- Birkaç hafta: **APSGN**
- Birkaç gün: **IgA nefropatisi**

Öncelikle bu hastada nefritik sendrom vardır, seçeneklerdeki nefrotik sendromları eliyoruz IgA nefropatisi olamaz, kompleman düşük verilmiş MPGN olamaz, çünkü onda bazal membranda çift kontur veya kurdela benzeri değişiklikler olması gerekir Elimizde tek seçenek APSGN kalıyor ve doğru cevap

Tedavi:

- Kan basıncı kontrolü, balık yağı, ACE inhibitörleri
- %20-30 olgu **erişkin dönemde böbrek yetersizliğine** ilerleyebilir.
- Nakil sonrası hastalık tekrarlayabilir.
- **Kötü prognoz kriterleri:**
  - Hipertansiyon
  - Böbrek fonksiyonlarında bozulma
  - > 1 g/gün proteinüri
  - Biyopside **kresent** ve glomerüloskleroz görülmesi

Alport Sendromu:

- **Hereditör nefritlerden en sık** görüleni (primer olarak X'e bağlı dominant geçiş).
- **Tip IV kollajen** (COL4A5) genindeki mutasyonlar sonucu ortaya çıkar. COL4A3 ve COL4A4 gen mutasyonları ile OR kalıtılan form da görülebilir.

Klinik ve tanı:

- En sık **asemptomatik mikroskopik hematüri**, olguların yarısında üst solunum yolu enfeksiyonundan 1-2 gün sonra makroskopik hematüri atakları
- **Sensörinöral işitme kaybı**
- **Anterior lentikonus (patognomonik)**
- Trombositopeni
- **Böbrek biyopsisi:** bazal membranın lamina densasında tabakalara ayrışma.
- **Cilt biyopsisi** ile de boyanma kaybı gösterilebilir.

Prognoz:

- Erkek hastaların tümü genellikle yaşamın 2-3. dekadında **son dönem böbrek yetmezliğine** girerler. Nakil sonrası tekrarlanmaz.

TİPİK VAKA

ÜSYE sonrası hematüri ile başvuran erkek hasta
+
İşitme kaybı, göz bulguları
+
Öyküde dayıda böbrek yetmezliği/diyaliz

Benign Familial İdiyopatik Hematüri (İnce Membran Hastalığı):

- Sporadik ya da OD geçişli
- Glomerül yapısı ışık mikroskopisinde normal, elektron mikroskopisinde **bazal membran ince**
- Klinik gidiş çoğunlukla selimdir.
- Mikroskopik ya da makroskopik **hematüri** gözlenir.
- **Ayırıcı tanı:** Ailede **böbrek yetmezliği öyküsü yoktur.**
- Ailede de (anne, kardeş) hematüri bulunması tanı için önemlidir.

ÇOCUKLUK ÇAĞI GLOMERÜLONEFRİTLERİ

AKUT POSTSTREPTOKOKSİK GLOMERÜLONEFRİT (APSGN)

- Bir immün kompleks hastalığıdır.
- **En sık 5-12 yaşları** arasında görülür.
- Rekürrens riski düşük, **benzatin penisilin profilaksisi gerekmez.**

Temel Bilimler 71. soru Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül Sayfa 170

- Kompleman sistemi alternatif yoldan aktive edilir, **C3 düşüktür.**

Klinik:

- **Akut nefritik sendrom** ile başvururlar:
  - Ani başlayan makroskopik hematüri
  - Ödem
  - Hipertansiyon
  - Oligüri, böbrek yetmezliği
- **Diürez** 1-2 haftada başlar. Mikroskopik hematüri 1 yıl devam edebilir (**en geç** kaybolan bulgu).
- Diğer bulgular 2 aya kadar düzelir (düzelmese biyopsi endikasyonu).

Tanı:

- Farenjit geçiren olgularda **antistreptolizin O (ASO)** yükselirken, deri enfeksiyonlarında **anti-deoksiribonükleaz B** yükselir.
- CH50 ve **C3 düşüktür**, C4 çoğunlukla **normaldir**.
- Elektron mikroskopide depolanmalar, **subepitelyal hörgüce** benzer.

TİPİK VAKA

- 5-12 yaş, **makroskopik hematüri** ve oligüri nedeniyle başvuran hasta
- **Fizik muayene;** ödem, hipertansiyon
- **Öykü;** 1-2 hafta önce ÜSYE
- **Laboratuvar;** C3 düşük, ASO yüksek

Komplikasyonlar:

- Hipertansiyon ve hipertansif ensefalopati
- Konjestif kalp yetmezliği
- Akut böbrek yetmezliği

Tedavi:

- **Tuz ve sıvı kısıtlanır.**
- Diüretik, ACE inhibitörü verilebilir.
- 10 günlük penisilin tedavisi uygulanır.
- Kalp ya da böbrek yetmezliği varsa diyaliz yapılır.
- Hastaların >%95'i **tamamen iyileşir.** Rekürrens çok nadirdir.
- A grubu beta hemolitik streptokoklara bağlı tonsillit ve cilt enfeksiyonunun tedavisi, APSGN gelişimini **engellemez.**

FLASH BACK

Kompleman düşük nefritler:

- **C3 düşük, C4 normal:** APSGN, MPGN tip 2
- **C3 düşük, C4 düşük:** MPGN tip 1, Lupus, Şant nefriti, Subakut bakteriyel endokardit

HEMOLİTİK ÜREMİK SENDROM (HÜS)

- Mikroanjiopatik hemolitik anemi, trombositopeni ve **akut böbrek yetmezliği** ile karakterize bir klinik tablodur.
- Genellikle **<5 yaş** çocuklarda

Etiyoloji:

- **Enfeksiyon kökenli HÜS:**
  - Shiga toksin (Verotoksin) üreten **E.coli** (STEC O157:H7): Avrupa ve Amerika'da **en sık**

TUS için bir not yazacaksanız **aynen böyle yazmalısınız. Tane tane, sıralı...** Çünkü TUS aynen böyle soruyor da ondan...

Orijinal Soru: Temel Bilimler 72

72. Aşağıdaki testis tümörlerinden hangisi germ hücreli neoplazi in situ ile ilişkili olarak gelişmez?

- A) Spermatositik tümör
- B) Embriyonal karsinom
- C) Yolk sak tümör, postpubertal tip
- D) Koryokarsinom
- E) Teratoma, postpubertal tip

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

KORYOKARSİNOM

- **Sitotrofolblastların** ve **sinsityotrofolblastların** tümörüdür.
- **En sık komplet molü takiben gelişir.** Ayrıca **abortustan** ve **normal gebelikten** de gelişebilir.
- Klinik olarak **kanlı akıntı** ve **yüksek hCG** (özellikle **β subüniti**) idrar ve kanda yükselir, uterus büyümesi yoktur.
- Çok hemorajik, nekrotik bir tümördür. Bazen sadece **metastazından tanı konabilir. Koryonik villus içermez. En sık akciğer yayılımı yapar.** Ayrıca vajene ve diğer uzak organlara da yayılabilir.
- Kemoterapi ile birlikte %100'e varan kürler elde edilmiştir (**gonadlardan ortaya çıkan koryokanser**in kemoterapiye yanıtı zayıftır).

PLASENTAL YATAK TROFOBASTİK TÜMÖRÜ

- Miyometriyumu infiltrate eden **intermediate trofolblastlardan** (**ekstravillöz trofolblast**) köken alır.
- **HPL sentezler.** HPL kısa ömürlü olduğu için hCG ile izlenmelidir.
- Vakaların yarısı **normal gebelik sonrasında**, sonra **abortus** ve **mol hidatiform** sonrasında ortaya çıkar.

ERKEK GENİTAL SİSTEM HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

PENİS HASTALIKLARI

MALFORMASYONLAR

- **Hipospadias:** Üretranın penisin ventral yüzeyine açılmasıdır. **En sık** görülen penis malformasyonudur. **İnmemiş testis** eşlik eder.
- **Epispadias:** Üretranın penisin dorsal yüzeyine açılmasıdır. **Ektrofia vezikaya** eşlik edebilir.

İNFLAMATUVAR LEZYONLAR

- **Balanit:** Glans penisin inflamasyonudur.
- **Balanopostit:** Glans penisle beraber onu örten prepsiumun inflamasyonudur.
- **Fimozis:** Prepsiumun fibrotik striktürüdür.

TÜMÖRLER

Benign Tümörler ve Tümör Benzeri Durumlar

Kondiloma aküminata

- ✓ Etken **HPV tip 6-11**'dir. **Koilositik** değişiklikler görülür.

Peyroni hastalığı

- ✓ Korpus kavernozum ve tunica albuginea arasındaki bağ dokusunda kollajen birikmesinden kaynaklanan **reaktif** bir lezyondur.

Malign Tümörler

Skumöz karsinoma in situ/Penil intraepitelyal lezyon (PeIN)

HPV ilişkili (andiferansiye)

Bowen hastalığı

- ✓ En sık ileri yaştaki erkeklerde, penis gövdesinde veya skrotumda görülür. Büyük hiperkromatik düzensiz çekirdekler içeren displastik skumöz hücrelerden oluşur. Hastaların **%10'unda invaziv skumöz hücreli karsinoma** ilerler.

Bowenoid papülozis

- ✓ Cinsel yönden aktif erişkinlerde görülür. **HPV 16** ilişkili olmasına rağmen, Bowenoid papülozis hemen hemen hiçbir zaman **invaziv karsinoma dönüşmez** ve genellikle kendiliğinden geriler.

Skumöz hücreli karsinom

- ✓ **En sık tipi konvansiyonel (usual) HPV negatif skumöz hücreli karsinom** görülür.
- ✓ Çoğunlukla 40 yaş üstü sünnetsiz kişilerde olur.
- ✓ **Kötü hijyen, yüksek riskli HPV enfeksiyonu, sigara içimi** ve **Balanitis kserotika obliterans** zemininde gelişebilir.

SKROTUM, TESTİS VE EPİDİDİM

- ✓ **Hidrosel**, skrotal büyümesinin en sık nedenidir. Tunika vajinaliste seröz sıvı birikimidir.
- ✓ Testisin, skrotuma inememesine **kriptorşidizm** denir. Histolojide **Leydig hücre hiperplazisi, germ hücre kaybı** ve **intratübüler germ hücreli neoplazi** görülür.
- ✓ **En sık benign paratestiküler tümör adenomatoid tümördür. En sık** epididimden ortaya çıkarlar.
- ✓ **Çocukta en sık paratestiküler malignite rabdomyosarkom** iken **erişkinde liposarkom**dur.

TESTİS TÜMÖRLERİ

- Germ hücreli ve **seks kord stromal** tümörler olarak ikiye ayrılır.

Germ Hücreli Tümörler

- **Germ hücreli neoplazi insitu'dan gelişenler**
  - ✓ Seminom
  - ✓ Embriyonel karsinom

Temel Bilimler 72. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 069

- **Germ hücreli neoplazi insitu'dan gelişmeyenler**
  - ✓ Spermatositik tümör
  - ✓ Teratoma, prepubertal tip
  - ✓ Yolk sac tümör, prepubertal tip

Seks Kord Stromal Tümörler

- Sertoli hücreli tümör
- Leydig hücreli tümör

Gonadoblastom

Lenfoma

Seminom

- **En sık** görülen germ hücreli testis tümörüdür.
- Sıklıkla 30 yaş civarında ağrısız kitle ile gelir.
- En sık **klasik** tipi görülür.
- **İnmemiş testiste** en sık görülen tümördür.
- **Disgerminomun** erkekteki karşılığıdır.
- **Fibröz septalar, granülomlar** ve **lenfositler** içerir. Ayrıca yuvarlak-poliheral hücre zarı, şeffaf sulu sitoplazma, 1-2 nükleolus belirgin nükleoller içerir.
- Çok **radyosensitiftir.**
- **OCT3/4, PLAP, cKIT** ile pozitifdir.

- ✓ **İntratübüler germ hücre neoplazisi:** Herhangibir nedenle yapılan testis biyopsisi sonucunda tanı konulur. 5 sene içerisinde germ hücreli tümör gelişme riski %50'lerde. Bu nedenle radikal orşiektomi düşük doz radyoterapi önerilir.

Temel Bilimler 72. soru
Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 066

Germ Hücreli Tümörler

Seminom	- En sık germ hücreli testis tümörü %85'i klasik seminom - Spermatositik tümör - Spermatositik tümör intratübüler germ hücre neoplazisinden kaynaklanmaz - Kriptorşidizm ve bilateralite ile ilişkili değildir. - En sık 6. dekatta gözükür, benign bir tümördür
Embriyonal Hücreli Karsinom	- Makroskopik olarak sarı kahverengi renktedir; hemoraji ve nekroz alanları içerir. - Embriyonal karsinom en az diferansiye olmuş germ hücreli testis tümörüdür - α-FP ve BHCGBHCG yükselebilir.
Yolk kesesi tümörü	- Çocukluk çağında daha sık - Schiller Duval cisimcikleri - Hemen her zaman alfa fetoprotein salgılar
Teratom	- Birden fazla germ hücre tabakası içerir - Ektoderm, mezoderm ve endodermden türeyen selim oluşumlardan elementler içerebilir
Koriyokarsinom	Klinik açıdan koriyokarsinomlar erken hematojen yayılımla karakterize agresif davranırlar
Mikst hücre tipi	Çoğu teratom ve embriyonal hücreli karsinom karışımı olan teratokarsinomlardır.

Metastatik Yayılım Yolları:

- Erken hematojen yayılım gösteren koriyokarsinom dışında testisin germ hücreli tümörleri tipik olarak aşamalı bir biçimde lenfatik yolla yayılırlar
- En sık akciğer metastazı yaparlar

Klinik Bulgular:

- **Testis kanserinin en sık görülen semptomu testisin ağrısız büyümesidir**

Testis kanserinin histolojik tiplerinde tümör belirteçlerinin artışı (%)

	hCG (%)	AFP (%)
Seminom	7	0
Teratom	25	38
Teratokarsinom	57	64
Embriyonal karsinom	60	70
Koriyokarsinom	100	0

Tanı:

- Testis tümörü düşünülen hastalarda tanı amaçlı yapılacak işlem **radikal orşiektomi**

Testisin Germ Hücreli Olmayan Tümörleri

Leydig Hücreli Tümörler	- Testisin germ hücreli olmayan tümörlerinin en sık görüleni - Kriptorşidizm ile ilişkili değildir - Patognomonik olan Reinke kristalleri - Serum ve üriner 17-ketosteroidler ve östrojenler yüksek - Puberte öncesi çocuklar genellikle virilizasyon - Yetişkinlerde jinekomasti
Sertoli Hücreli Tümörler	- Sertoli hücreli tümörler çok seyrek - Kriptorşidizm ile ilişkili değildir

Sekonder Tümörler

Lenfoma: NHL, **50 yaş üstü** erkeklerde en sık görülen testis tümörüdür ve vakaların %35'inde **bilateral** testis tutulumu görülür.

SKROTUM TÜMÖRLERİ

- ✓ En sık görülen iyi huylu lezyon bir **yağ kistidir**.
- ✓ **Baca işleri**, katran, parafin etiolojide yer alır.
- ✓ En sık rastlanılan kötü huylu skrotum tümörü, **yassı epitelium hücreli karsinom**

BÖBREĞİN DOĞUMSAL ANOMALİLERİ

Agenezi

- Bilateral ise; intrauterin hayatta oligohidroamniyoz oluşur
- Beraberinde, pulmoner hipoplazi ve yüz deformiteleri (**Potter yüzü**) görülür

Renal Füzyon

- En sık görülen füzyon anomali **atnalı böbrektir**.
- En sık alt polden birleşir.

MESANENİN ANOMALİLERİ

Ekstrofi Vezika

- ✓ Zemininde **adenokarsinom** gelişebilir

Kalıcı Urakus

- ✓ Urakus kistinden **adenokanser** gelişebilir

Spermatositik seminomun klasik seminomdan en temel farklarından biri olan intratübüler germ hücreli neoplaziden kaynaklanmadığı bilgisi notumuzda özellikle vurgulanmaktadır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 73

73. Gastrointestinal sistem, over, serozal yüzeyler ve leptomeninkslere metastaz eğilimi olan ve CDH1 geninde mutasyon saptanabilen meme tümörü için en olası histolojik alt tip aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnvaziv duktal karsinom
- B) Müsinöz karsinom
- C) Papiller karsinom
- D) Metaplastik karsinom
- E) İnvaziv lobüler karsinom

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Meme kanseri bazal membranın durumuna göre ikiye ayrılır:

✓ **İn situ karsinomlar:** %15-30

- **Duktal karsinoma in situ (DCIS):** Tüm meme kanserlerinin %20-25'idir. Palpe edilen kitle yapmayabilir. Mamografide **mikrokalsifikasyonlar** saptanır. **En sık** invaziv duktal karsinoma ileri. **Komedokanser** yüksek dereceli olan ve nekroz içeren tipidir.
- **Lobüler karsinoma in situ (LCIS):** Bilateral ve **multipl** olma özelliği mevcuttur. **Kalsifikasyon göstermez.** Kitle yapmaz. **E-caderin** mutasyonu vardır. **Taşlı yüzük** hücreleri görülebilir.
- **Memenin Paget hastalığı:** DCIS'in bazal membranı

Temel Bilimler 73. soru

✓ Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 072

- **Lobüler karsinom:** **CDH1 gen mutasyonu (E-caderin proteini)** görülür.
- **Tübüler karsinom:** Çok iyi prognozludur. Sklerozan adenozisle karışır.
- **Müsinöz (kolloidal) karsinom:** Yaşlı kadınlarda sık görülür. Prognozu iyidir.
- **Medüller karsinom:** **BRCA1** mutasyonu görülür. **Lenfositler çok zengindir**, triple (-)'tir.

İnflamatuvar Karsinom

- Özel bir patolojik tip değildir.
- Klasik **invaziv duktal karsinomun** çok hızlı büyüyen klinik varyantıdır.
- Genellikle **yüksek histolojik derecelidir.**
- Yaygın lenfovasküler invazyon yapar.
- Çoğu hastada uzak **metastaz** izlenir.
- Meme **eritemli**, şiş ve derisi kalın olarak izlenir.
- Meme derisinde **portakal kabuğu (peau d'orange) görünümü** izlenir.
- Çok kötü prognozludur. Görüldüğü kanser evresini **direkt evre 3'e** yükseltir.
- Meme kanseri hormon reseptör durumuna göre üçe ayrılır:
  - ✓ **ER (+), c-erbB2 (-)**
    - **En sık** görülen tiptir.
    - Grade'i düşüktür (1veya 2), prognozu iyidir.
    - **Lobüler, tübüler, müsinöz, papiller** karsinom bu profildedir.
    - mRNA profil grubuna göre **Luminal A** olarak bilinir.
  - ✓ **c-erbB2 (+)**
    - **İkinci en sık** görülendir, grade'i 2 veya 3'tür.
    - **Apokrin** ve **mikropapiller** karsinom bu profildedir.
    - mRNA profil grubuna göre **Luminal B** olarak bilinir.
    - Tedavide **trastuzumab** ve **lapatinib** kullanılabilir.
  - ✓ **ER (-), PR (-), c-erbB2 (-) (Triple (-))**
    - **En nadir** görülen tiptir.
    - **Grade'i 3'tür.** Prognozu kötüdür.
    - **Medüller karsinom** bu profildedir.

- mRNA profil grubuna göre bazal benzeri tip buradadır.
- **BRCA1** mutasyonları sıklıkla, **TP53** mutasyonu en sık bu tiptedir. **En sık** kemiğe metastaz yapar.

Meme kanserinde grade'leme için **Nottingham** (Bloom Richardson) histolojik skorlaması kullanılır. Bu grade'lemede **nükleer grade, tübül formasyonu, mitotik orana** bakılır.

Patolojide Gradele Sistemleri

- Meme= Nottingham sistemi
- Böbrekte= Fuhrman/ISUP sistemi
- Prostatta= Gleason sistemi

- Meme kanserinde **iyi prognoz** kriterleri:

- ✓ Evrenin düşük olması
- ✓ Hormon reseptörlerinin pozitif olması (ER ve PR)
- ✓ c-erbB2 amplifikasyonunun olmaması
- ✓ Tümör içi lenfositlerin (TIL) çok olması

ERKEKLERDE MEME HASTALIKLARI

- Jinekomasti, östrojen artışı nedeniyle olur. Siroz, alkol, dijital kullanımı nedeniyle gelişebilir.
- **Erkek meme kanseri nadirdir. En sık invaziv duktal karsinom görülür, areola altına yerleşir ve kötü prognozludur. En sık** görülen mutasyon **BRCA2** mutasyonudur.

KAS ve İSKELET SİSTEMİ HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

KEMİK VE KIKIRDAK HASTALIKLARI

NORMAL KEMİK

Kemiğin hücreleri

- ✓ **Osteoprogenitör hücreler:** Kök hücrelerdir, osteoblastlara dönüşürler.
- ✓ **Osteoblastlar:** Kemik yapan hücrelerdir. **Osteokalsin** spesifik markerdir.
- ✓ **Osteosit:** Osteoblastların dinlenme konumundaki halidir.
- ✓ **Osteoklast:** Kemik iliği kökenli makrofajlardır. Kemiği yıkan hücrelerdir.

- Osteoklastları aktive edenler:

- RANK
- CSF

- Osteoklastları inhibe edenler:

- WNT/Beta-catenin
- LRP
- Osteoprotegrin

SİNYAL İLETİMİNDE DEFEKTLERE BAĞLI ORTAYA ÇIKAN KEMİK HASTALIKLARI

Akondroplazi

- ✓ **Cüceliğin en sık genetik** nedenidir. **OD** geçer.
- ✓ **FGFR3** mutasyonuna bağlı oluşur.
- ✓ Epifiz plakları erken kapanır. Kemiklerin uzunlaşmasına büyümesi durur.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Temel Bilimler 74

74. Meme kanseri gelişimi üzerinde belirgin etkisi olmayan ailesel kanser sendromu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) BRCA1 ve BRCA2 ilişkili ailesel kanser sendromu
- B) Li-Fraumeni sendromu
- C) Ailesel adenomatöz polipozis
- D) Cowden sendromu
- E) Peutz-Jeghers sendromu

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

yanlış
şıkları tek tek eleliyor

ONKOLOJİ

GENEL BİLGİLER

- Erkeklerde en sık görülen kanser: **Prostat kanseri**
- Kadınlarda en sık görülen kanser: **Meme kanseri**
- Hem erkeklerde hem de kadınlarda en sık ölüme sebep olan kanser: **Akciğer kanseri**

Etiyoloji

Fiziksel ve çevresel faktörler

- ✓ **Radyasyon:** Lösemi (KLL hariç) ve solid tümörler (özellikle meme, tiroid, yumuşak doku vb)
- ✓ **UV ışınları:** Cilt kanseri
- ✓ **Asbest**
  - **Mezotelyomanın** en sık nedenidir.
  - Akciğerde en sık neden olduğu malignite **adenokarsinom**dur.

Beslenme

- ✓ **Obezite**
  - Kolon ve rektum kanseri
  - Karaciğer ve safra kesesi, pankreas kanseri
  - Endometrium, meme kanseri (postmenapozal)
- ✓ **Alkol:** Ağızdan rektuma kadar birçok GİS kanser riskini artırır (İnce barsak hariç)

Enfeksiyöz etkenler

- ✓ **HPV**
  - Serviks, anal, vulvar, vajinal, penil kanserler
  - Oral kavite ve orofarenks kanserleri
- ✓ **EBV**
  - Birçok lenfoma (Burkitt lenfoma, primer SSS lenfoma, posttransplant lenfoproliferatif hastalık vb)
  - Mide ve nazofarenks kanserleri
- ✓ **HHV8:** Kaposi sarkom, Castelman hastalığı, primer efüzyon lenfomasi
- ✓ **HBV, HCV:** Hepatosellüler kanser
- ✓ **HTLV-1:** Erişkin T hücreli lösemi/lenfoma
- ✓ **H. pylori:** Mide kanseri, mide MALToma
- ✓ **Schistosoma hematobium:** Mesane kanseri (SCC)
- ✓ **Clonorchis sinensis ve Opisthorchis viverrini:** Safra kesesi ve yolları kanserleri

HIV, primer onkojenik bir virüs **olmamakla** birlikte birçok kanser ve lenfoma riskini artırır

Genetik sendromlar

	Gen	İlişkili kanserler
Cowden sendromu	PTEN	Meme, tiroid, endometrium
FAP	APC	Kolorektal
Hereditör meme-over kanseri	BRCA1-2	Meme, over, prostat
Hereditör diffüz mide kanseri	CDH1	Mide
Lynch sendromu	MLH1-MSH2	Kolon, endometrium, over
Li-Fraumeni sendromu	P53	Kanser + Sarkom + Lenfoma
Von Hippel Lindau sendromu	VHL	RCC, feokromasitoma, serebellar hemanjiyoblastom

Temel Bilimler 74. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 027

- ✓ **CA 15-3:** Meme kanseri
- ✓ **CA 125:** Over kanseri
- ✓ **CA 19-9:** Pankreas kanseri
- ✓ **AFP:** Hepatosellüler kanser, testis kanseri (non-seminom)
- ✓ **HCG:** Gestasyonel trofoblastik hastalıklar, testis kanseri (seminom + non-seminom)
- ✓ **Beta2 mikroglobülin:** Multiple miyelom
- ✓ **PSA:** Prostat kanseri
- ✓ **Nöron spesifik enolaz, Kromogranin A:** Nöroendokrin tümörler
- ✓ **5-HİAA (İdrar):** Karsinoid sendrom

Tarama

Erken tanı amacıyla tarama programı olan kanserler

- Meme
- Serviks
- Kolorektal
- Akciğer
- Over
- Prostat
- Cilt

Meme kanseri taraması

- ✓ Self meme muayenesi
- ✓ Mamografi
  - 45-54 yaş yılda 1 kez
  - ≥ 55 yaş 2 yılda 1 kez
- ✓ MR (yüksek risk varlığında)

MUTHY ilişkili polipozis

- ✓ Mutasyon: **MUTYH** (DNA tamir geni)
- ✓ Kalıtım: **OR (diğer polipozisler → OD)**
- ✓ Polip sayısı: < 100
- ✓ Kanser gelişme yaşı: **≈ 50**

Temel Bilimler 74. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 181

Peutz-Jeghers sendromu

- ✓ Mutasyon: **STK11/LKB1**
- ✓ **Mukokütanöz hiperpigmentasyon** ve GIS'te hamartomatöz polipler ile karakterizedir
- ✓ Polipler en çok **ince bağırsakta** yerleşir.
- ✓ Bu hastalarda en sık **meme**, ikinci sıklıkta **kolon kanseri** görülür.
- ✓ Pankreas kanseri riskini **en çok arttıran** genetik sendromdur.

Juvenil polipozis

- ✓ Mutasyon: **SMAD4**

Cowden sendromu

- ✓ Mutasyon: **PTEN**
- ✓ Hamartomatöz poliplere ek olarak;
  - Meme kanseri
  - Tiroid kanseri
  - Endometrium kanseri

Cronkhite-Canada sendromu

- ✓ Ailesel **değildir**
- ✓ **En geç yaşta** ortaya çıkan polipozis sendromu (>50 yaş)
- ✓ Alopesi, tırnak atrofisi, anormal cilt pigmentasyonu görülür

Hereditör non-polipozis kolon kanseri (Lynch sendromu)

Genel bilgiler

- ✓ Hereditör kolon kanserleri arasında **en sık** görülendir.
- ✓ OD geçişlidir
- ✓ DNA tamir genlerinde (**MLH1, MSH2**) mutasyon vardır
  - Bunlar **mismatch tamir genleridir**, mutasyonları sonucunda **mikrosatellit instabilite** gelişir
- ✓ Kriterler;
  - (3) En az 3 akrabada (en az biri 1.°)
  - (2) En az 2 ardışık kuşakta
  - (1) En az 1 vaka < 50 yaş

Klinik

- ✓ Kolon kanseri < 50 yaşta görülür ve **proksimal kolonda** daha sıktır.
  - Bu aile bireyleri **25 yaşından** itibaren **iki yılda bir kolonoskopi** ile taranmalıdır.
- ✓ Ekstrakolonik tümörler de görülebilir (en sık **endometriyum** ve **over** kanserleri)

Kolon Kanseri

Genel bilgiler

- ✓ Tüm dünyada 3. sırada, GIS kanserlerinde 1. sırada görülür.
- ✓ **APC** gen inaktivasyonu sporadik kolorektal kanserlerde en sık (%85) görülen ve ilk mutasyondur.
  - APC mutasyonu ile başlayan yolda; Beta catenin, COX-2, KRAS, DCC, p53 gen mutasyonları rol oynar.
- ✓ Diğer yolda ise **DNA tamir gen (MSH2, MLH1 vb)** mutasyonları rol oynar.

Risk faktörleri

- ✓ **Diyet**
  - Hayvansal yağlardan zengin, fazla kırmızı et
  - Yüksek kalori
  - Düşük lif
- ✓ Yoğun alkol kullanımı
- ✓ Obezite
- ✓ Hereditör polipozis sendromları, Lynch sendromu
- ✓ İnflamatuvar bağırsak hastalıkları
- ✓ Üreterosigmoidostomi
- ✓ Streptococcus bovis bakteremisi

Koruyucu faktörler

- ✓ **Diyet**
  - Sebze ve meyveden zengin beslenme
  - Posalı gıdalar
  - Kalsiyum takviyesi
- ✓ Uzun süreli aspirin ve NSAİI kullanımı
- ✓ Düzenli fiziksel aktivite
- ✓ Postmenopozal hormon replasman tedavisi

Klinik tablo

- ✓ En sık **adenokarsinom**dur
- ✓ En sık **rektosigmoid bölgede** yerleşir.

Kolon kanserinde klinik bulgular

Sağdaki kanserler (Daha az semptomatik)	Soldaki kanserler (Daha çok semptomatik)
• Gizli kanamaya bağlı anemi • Kilo kaybı	• Obstrüksiyon • Kabızlık • Rektal kanama ve tenezm

yanlış
şıkları tek tek eleliyor

MEME HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

İNFLAMASYONLAR

AKUT MASTİT

- **Emziren** kadınlarda **S.aureus** enfeksiyonu nedeniyle gelişir.

PERİDUKTAL MASTİT (ZUSKA HASTALIĞI)

- **Sigara içenlerde** veya **A vitamini eksikliği** olan kadınlarda **skuamöz metaplazi sonucu** gelişen meme inflamasyonudur.
- **Keratin üretimi** ve keratin incileri nedeniyle **duktus tıkanıklığı** ile karakterizedir. Tıkanan duktusta **rüptür ve inflamasyona** neden olur. Kronik granümatöz inflamasyon oluşturur.

DUKTAL EKTAZİ

- **40-50 yaş arası kadınlarda** görülen, ana duktusta **sekresyonun birikmesi**, duktusu rüptüre etmesi sonucu çevresinde lenfosit, plazmosit ve granüloklar içeren **iltihabi reaksiyon** gelişmesi ile karakterize bir hastalıktır.

Meme Başında Çekilme Yapan Lezyonlar

- Duktal ektazi
- Yağ nekrozu
- Sklerozan adenozis

YAĞ NEKROZU

- **Meme travması** nedeniyle gelişir.

LENFOSİTİK MASTOPATİ

- Memenin **otoimmün** hastalığıdır. Diğer otoimmün hastalıklarla (tip 1 DM, Hashimoto tiroiditi) birlikteliği vardır.

GRANÜLOMATÖZ MASTİT

- **Wegener granülomatozu** veya **sarkoidoz** gibi granüloamatöz hastalıklar nedeniyle oluşur.

BENİGN EPİTELYAL LEZYONLAR

Normal meme duktusunda tek sıralı küboidal hücreler ve bunların bazalinde miyoepitelyal hücreler mevcuttur. Neoplastik meme dokusunda miyoepitelyal hücreler kaybolur (prostatta da aynı!).

NON PROLİFERATİF DEĞİŞİKLİKLER (FİBROKİSTİK DEĞİŞİKLİK)

- ✓ Genç ve orta yaş kadınlarda görülür.
- ✓ Meme kanseri riskini **arttırmaz**.
- ✓ **Kistik değişiklikler** ("blue dome" kist), **apokrin metaplazi**, **fibrozis** ve **adenozis** görülür.

ATİPİSİZ PROLİFERATİF DEĞİŞİKLİKLER

- ✓ **Epitelyal Hiperplazi**: Lüminal hücrelerin çoğalması ve duktusu tıkanması ile karakterizedir. Arada yarık benzeri boşluklar olabilir.
- ✓ **Sklerozan Adenozis**: Lobül başına düşen asinüs sayısı artmıştır ve asinüs distorsiyone olmuştur. Tübüler karsinomla karışır.
- ✓ **Kompleks Sklerozan Lezyon**: Papillom, epitelyal hiperplazi ve sklerozan adenozisin bir arada olmasıdır.
- ✓ **Papillomlar**: Tek taraflı **kanlı meme başı akıntısının en sık** sebebidir.

ATİPİLİ PROLİFERATİF DEĞİŞİKLİKLER

- ✓ **Atipik duktal hiperplazi**: DCIS'in öncül lezyonudur.
- ✓ **Atipik lobüler hiperplazi**: LCIS'in öncül lezyonudur.

MEME TÜMÖRLERİ

STROMAL TÜMÖRLER

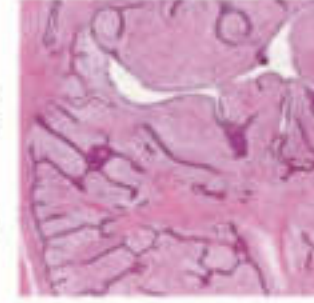
- **İntralobüler stromadan gelişenler**:

Fibroadenom

- ✓ Genç kadınların **en sık görülen benign meme tümörüdür**.
- ✓ Bilateral, multipl odaklı, kapsüllü, hareketli, iyi sınırlı bir kitledir.
- ✓ Mamografide **patlamış mısır tarzında kalsifikasyonlar** görülür.
- ✓ Histolojide **miksoid bir stroma** dikkati çeker.
- ✓ MED12 mutasyonu görülebilir.
- ✓ **Siklosporin** kullananlarda daha sıktır.

Filloides tümörü

- ✓ **Yaşlı kadınlarda** görülür.
- ✓ Duktusların için **yaprak benzeri çıkıntılar** yapar.
- ✓ **Mitoz, atipi, pleomorfizm, infiltratif sınırlar** belirgindir.

Temel Bilimler 74. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 071

MEME KANSERİ

- **Kadınlarda en sık** görülen kanserdir.
- **Germline BRCA1** (ailevi meme kanserinde en sık mutasyona uğrayan gen), **BRCA2**, **p53** (sporadik meme kanserinde en çok mutasyona uğrayan gen), **CHEK2** (radyasyon ile ilişkili gen), **PTEN**, **STK11**, **ATN**, **CDH1** mutasyonu taşıyanlarda meme kanseri riski belirgin olarak artmıştır.
- **En önemli risk faktörleri**:
  - Kadın cinsiyet
  - İleri yaş
  - Yüksek dansiteli meme
  - Geçmiş meme kanseri öyküsü
  - **Yüksek penetranslı** germline mutasyon varlığı
  - **Birden fazla** 1. derece akraba, genç yaşta ve multipl kanser soygeçmişi varlığı (kuvvetli aile öyküsü)

Referansımız yanlış olan
tek tek
eletiyor!!!

Orijinal Soru: Temel Bilimler 75

75. Kırk dört yaşındaki erkek hastada sırtta ve dizlerde pruritik veziküllerle karakterli deri lezyonları saptanması sonucu yapılan deri biyopsisinde subepidermal ayrılma ve dermal papillalarda nötrofilik mikroabseler görülüyor. İmmüno Floresan incelemede bu alanlarda kesintili granüler IgA depozitleri saptanıyor.

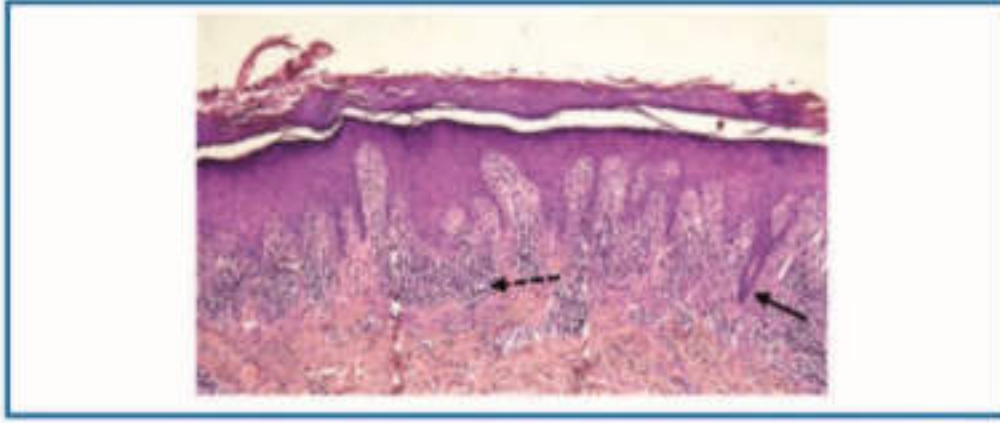
Bu hasta için en olası tanı ve eşlik edebilecek patoloji aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Epidermolizis bülloza – Ataksi
- B) Büllöz pemfigoid – Crohn hastalığı
- C) Dermatit herpetiformis – Çölyak hastalığı
- D) Pemfigus vulgaris – Glioma
- E) Pemfigus foliaceus – Lenfoma

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Histolojide dermoepidermal bileşke boyunca, **bant tarzında**, yoğun **T lenfosit infiltrasyonu** (interface dermatit) izlenir.
- Yoğun infiltrasyon nedeniyle dermoepidermal bileşke sınırları epidermal ptilerde sivrilmiştir ve **testere dişi görünümü** izlenir.
- **Civatte** cisimleri görülür.
- **Granüler tabaka kalınlaşmıştır.**

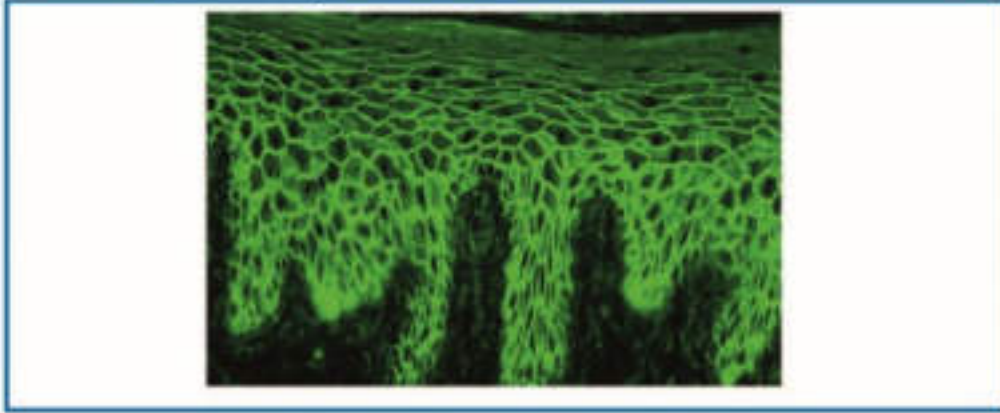
İNFLAMATUVAR BÜLLÖZ HASTALIKLAR

Pemfigus

- **Otoimmün** kaynaklı, mukoza epiteli ve epidermiste **desmosom** hasarına bağlı olarak normal intersellüler bağların bütünlüğünde kayıp ve bunun sonucunda **intraepidermal bül** gelişimi ile karakterize bir hastalıktır.
- **Tip II aşırı duyarlılık** reaksiyonudur. **Desmogleinlere** karşı IgG sınıfı antikorlar bulunur.
- En sık **4-6.dekadda**, E=K şeklindedir.

Pemfigus Vulgaris

- o En sık görülen tiptir.
- o Çoğu olguda lezyon **oral mukozadan** başlar. Sonra, en sık **saçlı deri**, yüz, aksilla, kasık, gövde ve basınca maruz kalan bölgeleri tutar.
- o İmmüno Floresan incelemede tüm epidermisi kapsayacak şekilde intersellüler IgG birikimi (**balık ağı veya retiküler tarzda**) görülür.
- o Büller intraepidermal ve suprabazal yerleşimlidir.
- o **İntraepidermal bül kolay rüptüre olur (Nikolski fenomeni).**

Pemfigus Vegetans

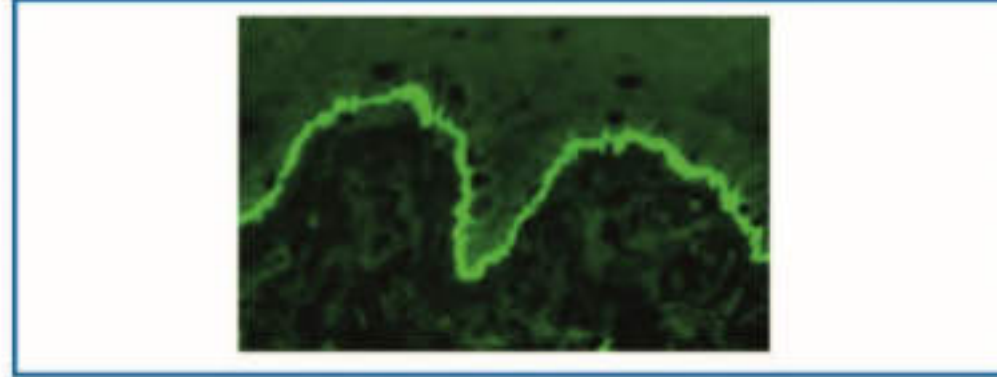
- o En sık kasık, aksilla gibi katlantı bölgelerinde görülür.

Pemfigus Foliaceus

- o Pemfiguslar arasında **en iyi** prognozlu formdur.
- o Büller sadece deridedir, mukozal yüzeyler çok nadiren tutulur.
- o Büller **subkorneal**dir.
- Pemfigus vulgaris'te **desmoglein 1 ve 3'e karşı antikor** varken pemfigus foliaceus'ta sadece desmoglein-1'e karşı antikor vardır.
- Lezyonlar mikroskobik olarak; **akantolizis** (skuamöz epitelde intersellüler adezyonun kaybı) ile karakterizedir.

Büllöz Pemfigoid

- Sıklıkla **yaşlılarda** görülen, **mukoza ve deriyi** tutabilen, berrak sıvı ile dolu, gergin ve **kolay rüptüre olmayan (Nikolski negatif)** büllerin bulunması ile karakterize bir hastalıktır.
- **Tip II hipersensitivite** örneğidir.
- En sık etkilenen bölge, **ön kolun fleksör yüzleri**, aksilla, kasık ve alt abdomendir.
- **Oral mukoza tutulumu** pemfigusa göre daha nadirdir.
- Büllöz pemfigoidde karakteristik lezyon, **subepidermal, non-akantolitik büllerdir.**
- IF ile epiderminin bazal tabakada **hemidesmozomlara** karşı gelişen **lineer Ig depolarını** izlenir.
  - BPAG1 (plakin proteini) ve BPAG2 (Kollagen tip 18)/(**Büllöz pemfigoid antijen: BPAG**) antijenleri hedeflenir.

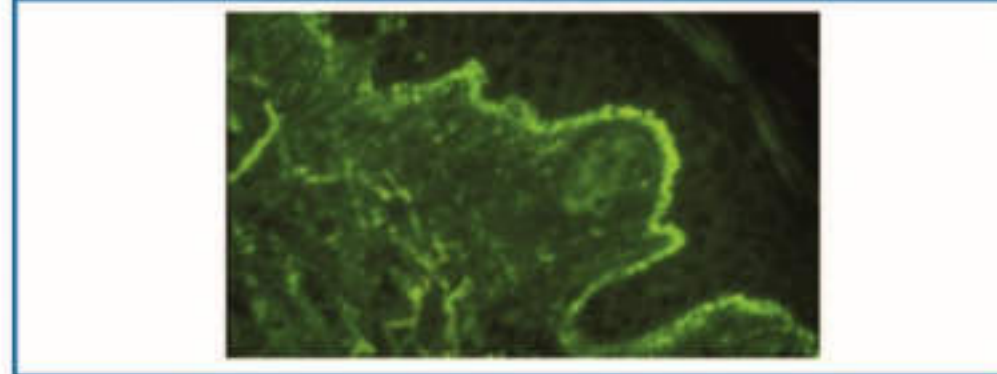
Patolojide Lineer Birikimler

Temel Bilimler 75. soru

Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 078

Dermatitis Herpetiformis

- Sıklıkla **3-4.dekadda erkeklerde** daha sık görülen, **Çölyak hastalığı** ile birlikte görülebilen bir hastalıktır.
- Ürtikeryel plaklar ve veziküller ileri derecede **kaşıntılıdır.**
- **Ekstensör yüzeyler** dirsek, diz, sırt üst kısmı ve kalçalarda bulunan **bilateral ve simetrik** lezyonlar ile karakterizedir.
- Lezyonlar **subepidermal büller** şeklindedir.
- IF ile olgularda dermal papilla uçlarında, selektif olarak lokalize **IgA'ya ait devamlı olmayan granüler depolanım** izlenir.
- Hastalarda diyetdeki glutene karşı gelişen IgA ve IgG'nin **retikülin** ile çapraz reaksiyon vermesi söz konusudur.

İLGİLİ NOTLAR

ANCA (anti nötrofil sitoplazmik antikor) ilişkili Vaskülitler

pANCA (anti miyeloperoksidaz)	cANCA (anti proteinaz 3)
- Eozinofilik granülatöz polianjit - Mikroskopik polianjit	Granülatöz polianjit

FLASH BACK Pulmoner - Renal sendrom yapan hastalıklar (diffüz alveoler hemoraji + kresentik glomerülofrit)

- ✓ ANCA ilişkili vaskülitler
- ✓ SLE
- ✓ Goodpasture sendromu

Granülatöz polianjit (Wegener Granülofrit)

TİPİK VAKA

- KBB: Erozif sinüzit (Kanlı burun akıntısı)
- Akciğer: Akciğerde kaviter - nodüler infiltratlar (Hemoptizi)
- Böbrek: Kresentik glomerülofrit (Hematüri)

Diğer bulgular

- ✓ Orbital psödötümör
- ✓ Çilek gingivitis (patognomonik)

Tanı

- ✓ **Biyopsi** ile konulur (en tanışal biyopsi örneği akciğerdir)

Tedavi

- ✓ İzole KBB tutulumu: **Ko-trimoksazol**
- ✓ Pulmoner-Renal tutulum: **Steroid + Siklofosfamid**
- ✓ C5a reseptör antagonisti: **Avacopan**
  - Steroide alternatif, oral kullanılır

Mikroskopik Polianjit

- ✓ Geçmişte PAN'nın bir varyantı olarak düşünülmekte idi. Ancak, günümüzde ayrı bir antite olarak kabul edilmektedir
- ✓ **Mikroskopik polianjitisin, PAN'dan farkları:**
  - Glomerülofrit (+)
  - Pulmoner kapillerit (+)
  - ANCA (+)
- ✓ **Mikroskopik polianjitisin, granülatöz polianjitisten farkları:**
  - Üst solunum yollarını $\emptyset$
  - Akciğerde nodül - kavite $\emptyset$
  - Biyopside granülom $\emptyset$
  - pANCA (+)

Eozinofilik granülatöz polianjit (Churg Strauss Sendromu)

TİPİK VAKA

- Alerjik olaylar (astım, alerjik sinüzit vb) → En sık tutulum
- Akciğerde gezici ve yamalı infiltrat
- Eozinofili, IgE yüksekliği
- Kardiyak tutulum (En sık ölüm nedeni)
- Mononöritis multiplex (2. en sık tutulum)

Tedavi

- ✓ **Mepolizumab:** Anti IL5 antikor

Kutanöz Lökositoklastik Vaskülit

TİPİK VAKA

- Genellikle **sekonder** gelişir
  - İlaç, enfeksiyon vb
- Sadece cilt tutulumu
  - **Palpe edilen purpura**
- Sistemik tutulum beklenmez

FLASH BACK **Purpuralar**

- Vaskülit → Palpe edilebilir
- Primer hemostaz bozukluğu → Palpe edilemez

IgA Vaskülit (Henoch Schönlein purpurası)

TİPİK VAKA

- Çocuk / Genç hasta
- Bel altında **4 kırmızı şey:**
  - **Palpable purpura** (alt ekstremite)
  - **Artrit**

Temel Bilimler 75. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 138

FLASH BACK **IgA ilişkili bazı hastalıklar**

- IgA nefriti
- IgA vaskülit (Henoch Schönlein purpurası)
- Çölyak hastalığı
- Dermatit herpetiformis

FLASH BACK

NİKOLSKY FENOMENİ POZİTİF HASTALIKLAR

Pemfigus ile Haşlanmış TEN'imizde pozitif

- Adında Pemfigus geçenler
- Haşlanmış deri sendromu
- Toksik epidermal nekrozis (Steven Johnson sendromu)

Büllöz Pemfigoid

- ✓ Kaşıntılı ürtiker lezyonları ve gergin büyük büller
- ✓ Hastaların bir kısmında oral mukozada erozyon mevcut
- ✓ Patolojide eozinofilik subepidermal büller
- ✓ Kanda eozinofil yüksekliği
- ✓ Direkt immünflorasan epidermal bazal membranda C3 ve immünglobülin G'yi; indirekt immünflorasan serumda anti-bazal membran immünglobulin G antikorları
- ✓ Hemidesmazomlara karşı otoantikor
- ✓ Furosemid, spironolakton, ACE inhibitörleri, penisilin ve florokinolonlar gibi ilaçlarla tetiklenebilir.
- ✓ Tedavisi topikal ve sistemik kortikosteroid ve immünsüpresif içerir.

KALITSAL EPİDERMOLİZİS BÜLLOZA

- ✓ Deri ve mukozaların fragil olduğu, küçük travmalarla bile bül oluşumunun görülebildiği kalıtsal hastalık
- ✓ Klasik olarak bazal laminadaki ayrışmaya göre simpleks, junctional ve distrofik tipleri vardır
- ✓ Epidermolizis bülloza simpleks'te büller bazal laminanın üstünde intraepidermal oluşur. (Intraepidermal bül olan tek tip)
- ✓ Junctional tipte ayrışma bazal membranın lamina lucida bölümünde, distrofik tipte ise lamina densanın altında

SİKATRİSYEL PEMFIGÖİD (MÜKÖZ MEMBRAN PEMFIGÖİDİ)

- ✓ Sikatrisyel pemfigoid başta konjunktiva olmak üzere mukozalara ve deriye yerleşen, skatris bırakarak iyileşen büllerle karakterize kronik hastalık

Temel Bilimler 75. soru

Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül

Sayfa 030

DERMATİTİS HERPETİFORMİS (DUHRING HASTALIĞI)

- ✓ Glutene duyarlı enteropatisi olan hastada
- ✓ Veziküller (Subepidermal) ile kendini gösteren kaşıntılı lezyonlar
- ✓ Lezyonlar tipik olarak steroidle yanıt vermez
- ✓ Tedavide DAPSON.
- ✓ Dermal papillaların uçlarında granüler tarzda IgA birikimi

ERİTEMA MULTİFORME

- ✓ Hedef tahtası (target) lezyonlarla karakterize,
- ✓ Koebner pozitif

Eritema Multiforme Alt Grupları

Eritema multiforme minör	• Cilt lezyonu VAR, mukoza tutulumu YOK
Eritema multiforme majör	• Cilt lezyonu VAR, mukoza tutulumu VAR
Herpes-ilişkili eritema multiforme	
Mukozal eritema multiforme (Fuchs sendromu)	• Cilt lezyonu YOK, mukoza tutulumu VAR

Etiyoloji

1. En sık HSV (özellikle tekrar eden formunda)
2. M. pneumoniae ikinci en sık sebep (özellikle çocuklarda)

EPİDERMAL NEKROZİS

Epidermal nekrozis ikiye ayrılır:

1. Stevens-Johnson sendromu
2. Toksik epidermal nekrolizis (TEN)

- En sık sebep ilaç reaksiyonları
- Yüksek riskli ilaçlar: Allopurinol, karbamazepin, lamotrijin,
- Nikolsky işareti vardır
- Epidermiste ayrılma vardır.
- Steroid kullanımı tartışmalı olup. Ana tedavi değil
- IVIG, siklosporin, hemodiyaliz, plazmaferez

İLAÇ REAKSİYONLARI

İlaç Reaksiyonları

Fikssss ilaç Reaksiyonu	• Sssaatler içinde ortaya çıkar • Tek bir bölgeye lokalize • Genital ve perianal bölgede sık • İlaç tekrar alınırsa aynı yerde çıkar
Morbilliform (Ekzantematöz) ilaç Reaksiyonu (Mor-bir-iform)	• En sık görülen ilaç reaksiyonu • İlaç başlanmasından sonraki ilk bir hafta içinde başlar • Kızamığa benzer makülopapüler döküntü
İlaça Bağlı Hipersensitivite Sendromu (DRESS) (Drug Reaction with Eosinophilia and Systemic Symptom)	• Eozinofili ve sistemik semptomlarla giden ilaç reaksiyonu • İlk karşılaşmadan sonra 1-6 hafta içinde ortaya çıkar • Ateş, şiddetli deri döküntüsü, lenfadenopati, hematolojik anormallikler (eozinofili, atipik lenfositoz) ve organ tutulumu

Dermatitis

Herpetiformis'in Gluten duyarlı enteropati ile ilişkisi ve granüler tarzda IgA birikimi notumuzda fosforlu olarak vurgulanmıştır.

MALABSORBSİYON HASTALIKLARI

Malabsorbsiyon sendromlarının genel özellikleri

Karbonhidrat	Yağ	Protein
- Bol köpüklü dışkı - Geçmeyen pişik - Asidik gaita - Redüktan madde(+) - Nefeste H ⁺ atılımı artar	- Yağlı, pis kokulu dışkı - A, D, E, K vitamin eksikliği - Asit-steatokrit testi (+)	- Albumin düşüklüğü - Ödem - Dışkıda alfa1-antitripsin yüksek - İmmün yetmezlik siktir

Çinko malabsorbsiyonu (akrodermatitis enteropatica): Eller, ayaklar, yüzde ağız çevresinde görülen dermatit

ÇÖLYAK HASTALIĞI

- En sık rastlanan malabsorbsiyon sendromu
- Buğday, arpa, yulaf ve çavdarda bulunan glutenin içeriğindeki gliadine karşı genetik olarak duyarlılığın olduğu, **T hücre aracılı kronik inflamatuvar** hastalıktır.
- Klinik;**
  - ✓ Gluten içeren besinlerin tüketimini takiben başlar. (En erken 6. Aydan sonra yani ek gıdaya geçince)
  - ✓ **İlk belirti ishaldir.** (Dikkat kabızlık da görülebilir)
  - ✓ Büyüme ve gelişme geriliği siktir.
  - ✓ **Demir tedavisine yanıtı demir eksikliği anemisi (DEA) vardır.**

Çölyak hastalığı sınıflandırması

	Seroloji	Biyopsi	Klinik	Tedavi
Potansiyel	+	-	- / +	Takip*
Latent	+	-	+ (glutene bağımlı klinik)	Glutensiz diyet
Sessiz	+	+	-	Glutensiz diyet
Semptomatik	+	+	+	Glutensiz diyet
Non-çölyak gluten sensitivitesi+	-	-	+ (enterik + sistemik bulgular)	Glutensiz diyet

*Kliniği pozitif olan hastalarda glutensiz diyet denenir fayda görüyorsa devam edilir.
+Çölyak antikor ve biyopsi bulguları olmadan gluten hipersensitivitesi, enterik (karın ağrısı, şişkinlik, ishal) ve sistemik (baş ağrısı, yorgunluk, kas ağrıları, döküntü) bulgular vardır.

Çölyak hastalığındaki klinik bulgular

Sistem	Hastalık
GIS	İshal, kabızlık, iştahsızlık
Hematolojik	Demir eksikliği anemisi
İskelet	Osteoporoz, Raşitizm
Kas	Atrofi

Temel Bilimler 75. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 040

Dermatolojik | Dermatitis herpetiformis

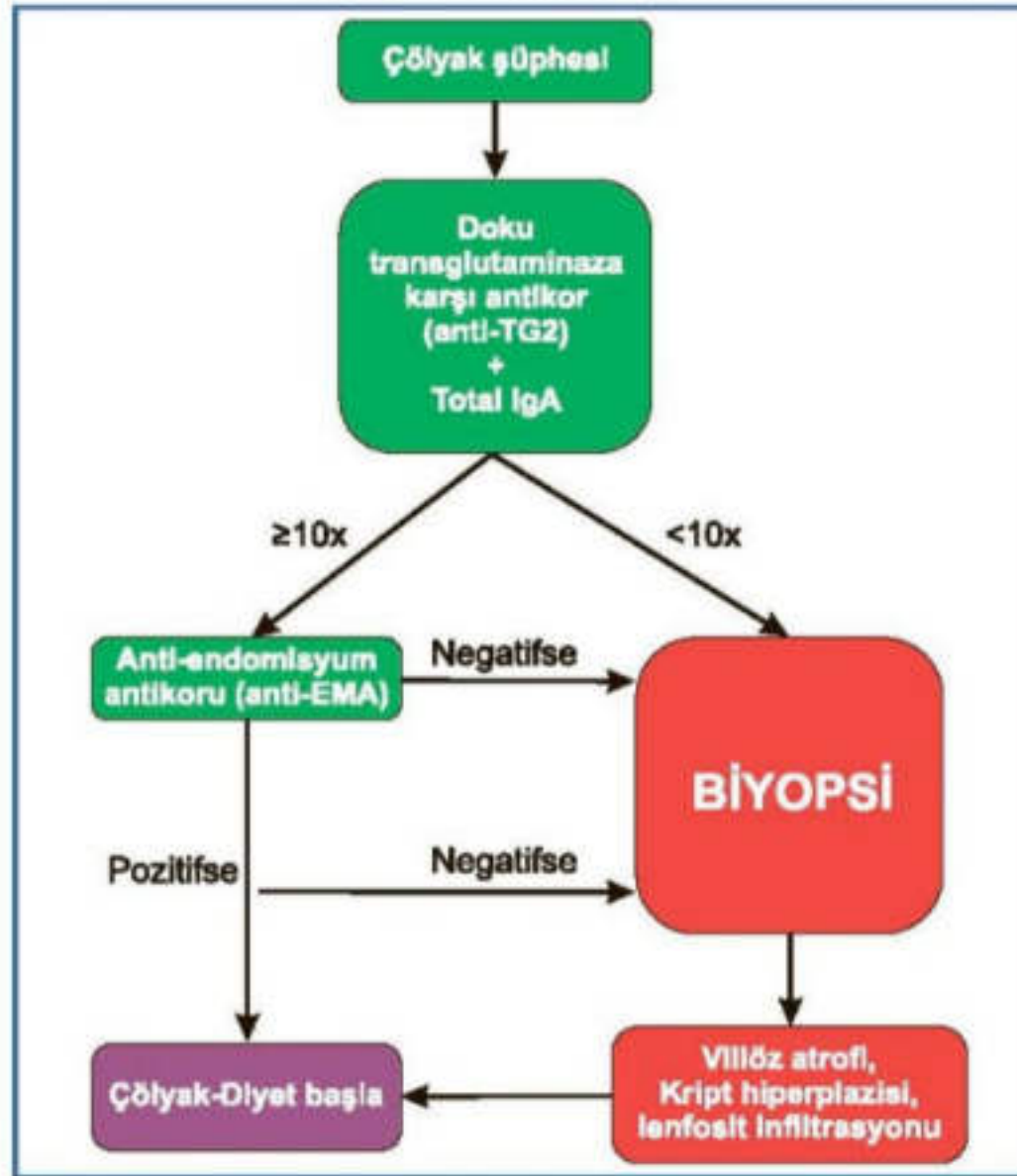
Tanısal yaklaşım;

- ✓ Tarama testi olarak **Anti-TG2 antikor** (Ig A yapısındadır) ve **total IgA'ya** bakılmalıdır.
- ✓ **Selektif IgA eksikliği** ile birlikte çölyak hastalığı olması durumunda anti-TG2 düşük çıkar, aynı zamanda total IgA'da düşük çıkacağı için hastalık atlanmamış olur.

Çölyak hastalığı riski olan hastalıklar (Taranması gerekir)

- Dermatitis herpetiformis
- Açıklanamayan demir eksikliği anemisi
- Down, Williams ve Turner sendromları
- Selektif immunoglobulin A eksikliği
- Birinci derece akrabalar
- Otoimmün hastalıklar
- Tip 1 diabetes
- Addison hastalığı
- Sjögren sendromu
- Epilepsi (kontrol edilemeyen+occipital kalsifikasyonla)

✓ Tanısal yaklaşım aşağıdaki şemadaki gibidir;

Orijinal Soru: Temel Bilimler 76

76. Yirmi iki yaşındaki erkek hasta 2 hafta önce meydana gelen düşme sonrası, kolunda büyüyen bir kitle fark etmesi üzerine hastaneye başvuruyor. Kitleden alınan biyopside derin dermiş ve subkutan yağ dokuda yerleşimli, iyi sınırlı, miksoid zeminde çok sayıda iğsi görünümlü fibroblastlar ve miyofibroblastların dağınık yerleşim gösterdiği, eritrosit ekstrasvasyonu ve sık mitotik figür içeren lezyon izleniyor.

Bu hastada en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fibrosarkom
- B) Soliter fibröz tümör
- C) Nodüler fasiitis
- D) Sinoviyal sarkom
- E) Yüzeyel fibromatozis

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

FLASH
BACK

Epifiz yerleşimli kemik tümörleri:

- Kondroblastom
- Şeffaf hücreli kondrosarkom
- Dev hücreli kemik tümörü

Diyafiz yerleşimli kemik tümörü:

- Ewing sarkom

Metafiz yerleşimli kemik tümörleri:

- Diğerleri (sıklıkla)

EKLEM HASTALIKLARI

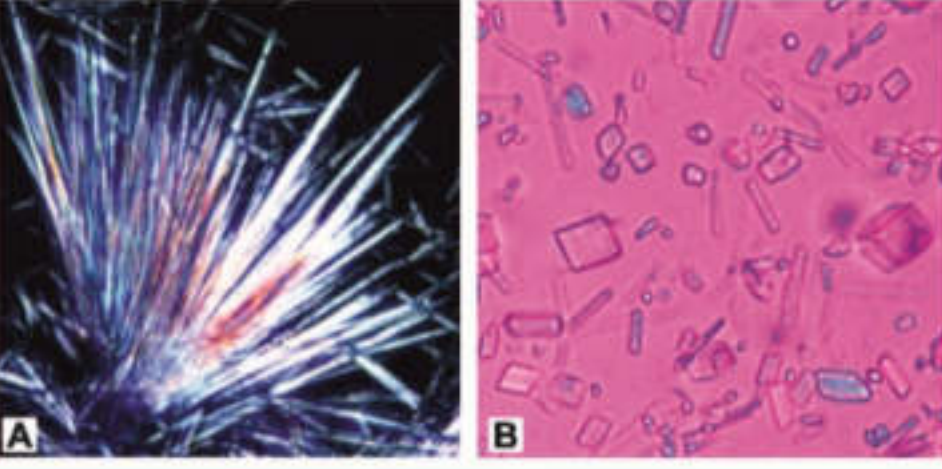
KRİSTAL İLE İNDÜKLENEN ARTRİT

Gut

- ✓ **Monosodyum urat** kristallerinin eklemlerde ve dokuda aşırı birikimi nedeniyle oluşur. Bunlar polarize ışıktaki **iğne şeklinde** görülürler. **Tofüs** gut artriti için patognomiktir. **En sık** ayak başparmaklarında görülür.

Psödogut

- ✓ **Kalsiyum pirofosfat** kristallerinin (**romboid**) özellikle **diz** gibi büyük eklemlerde birikmesi sonucu oluşur.

(A) Gut hastalığında monosodyum urat kristalleri, (B) Psödogutta ise kalsiyum pirofosfat kristalleri görülür.

YUMUŞAK DOKU TÜMÖRLERİ VE TÜMÖR BENZERİ LEZYONLAR

- ☑ Tümörlerin % 40'ı alt ekstremiteden (özellikle kalça-uyluk) ortaya çıkar.

YAĞ DOKU TÜMÖRLERİ

Lipom

- ✓ Erişkinlerden **en sık** görülen yumuşak doku tümörüdür.
- ✓ En sık **klasik tipi** görülür ve proksimal ekstremiteler ve gövdede cilt altı dokuda görülür.
- ✓ Ağrı sadece **anjiyomiyolipomda** görülür.

Liposarkom

- ✓ Liposarkom **erişkinlerin en sık** görülen yumuşak doku sarkomudur. En sık proksimal ekstremiteler ve retroperitona yerleşir. **Kümes teli şeklinde ince damarlar** tipiktir.
- **Pleomorfik varyant kötü diferansiyedir.**
- Miksoid/yuvarlak hücreli varyantı **t(12;16)** içerirler.

Temel Bilimler 76. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 075

Nodüler Fasiitis

- **En sık** görülen psödosarkomatöz proliferasyondur.
- Bazı vakalarda **travma sonrası** en sık **ön kolun volar** yüzünde ortaya çıkan, **ağrılı**, fibroblastik lezyonlardır.

Miyozitis Ossifikans

- Olguların yaklaşık yarısında **travma hikayesi** vardır.
- Özellikle gençlerde **travma sonrası** proksimal ekstremitelerde **kas içine yerleşen metaplastik kemik** lezyonlarıdır.

Fibromatozlar

Yüzeyel fibromatozlar (Palmar-Dupuytren kontraktürü, plantar, penil Peyroni hastalığı):

- **Dupuytren kontraktürü** özellikle elin 4. ve 5. parmaklarını etkileyen, fleksiyon kontraktürü ile karakterizedir.
- Erkeklerde daha sık görülür.

Derin Yerleşimli Fibromatozis (Desmoid Tümör)

- İntraabdominal, ekstraabdominal ve abdominal yerleşimli olabilirler.
- **İntraabdominal** olanlar ise mezenter içinde veya pelvik duvarlara yerleşirler ve **Gardner sendromunda** görülür.

Fibrosarkom

- ✓ Neoplastik hücreler **balık sırtı** şeklinde dizilim gösterir. **Hipoglisemiye** neden olabilir.

İSKELET KASI TÜMÖRLERİ

Rabdomiyosarkom

- Çocukluk çağıının ve adolesan dönemin **en sık** görülen yumuşak doku sarkomudur.
- En sık **baş-boyun** ve genitoüriner sistemden ortaya çıkar.
- **Rabdomiyoblastlardan** köken alır ve bu hücreler immünohistokimyasal olarak **desmin, miyoD1 ve miyogenin** boyanır.
- **Embriyonel** tipi en sık tiptir ve sarkoma botryoides bu tiptir.
  - **Sarkoma botryoides** ise vajina, nazofarenks, mesane gibi lümenli organların mukozalarından ortaya çıkar.
- **Pleomorfik tip** erişkinlerde derin yumuşak dokuya yerleşirler, **en kötü prognozlu** olan tiptir.
- **En iyi prognoza sahip tip botryoid** tiptir, alveoler ve pleomorfik tipler kötü prognozludur.
- **Alveolar tip** PAX3 /FOXO1a, **t(2;13)**, PAX7/ FOXO1a, **t(1;13)** içerebilirler.

ORİJİNİ BELLİ OLMAYAN TÜMÖRLER

Sinovyal sarkom

- ✓ **20-40 yaş** arasında, alt ekstremiteden (**özellikle diz ve uyluk**) ve derin yumuşak dokudan ortaya çıkan, **bifazik (epitelyal-mezenşimal)** olabilen malign tümörlerdir.
- ✓ **T(X;18)** izlenir.

Undiferansiye pleomorfik sarkom

- ✓ Yüksek-grade, pleomorfik hücrelerden oluşan malign mezenkimal tümörlerdir.
- ✓ 40-70 yaş arasında, ekstremitelerin (uyluk-kalça) derin yumuşak dokusuna yerleşir.
- ✓ **Radyoterapi sonrası** oluşabilir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 77

77. Altmış beş yaşındaki kadın hasta, diz ekleminde sertlik, hareket kısıtlılığı ve ağrı şikâyetleri ile başvurduğu sağlık kuruluşunda osteoartrit tanısı alıyor.

Bu hastada aşağıdaki morfolojik özelliklerinden hangisinin görülmesi beklenmez?

- A) Eklem kırdağında çatlama ve düzensizlik
- B) Sinovyumda pannus formasyonu
- C) Eklem komşuluğundaki kemiklerde osteofit formasyonu
- D) Eklem aralığına dökülmüş kırdağ parçaları
- E) Eklem kırdağ hücrelerinde kümelenme ve kayıplar

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tedavi

- ✓ Hastalığın seyrini değiştirebilen tek tedavi, **hemapoetik kök hücre naklidir** (İmmünsüpresiflerin etkisi yok/az).
- ✓ **Raynaud fenomeni**
  - Soğuktan, vazokonstriktör ilaçlardan kaçınılır
  - Vazodilatör ilaçlar verilir:
    - Kalsiyum kanal blokörleri (nifedipin vb)
    - ARB (ACE inh'den üstün)
    - Alfa blokerler (prazosin vb)
    - **Beta blokerlerden kaçınılır!!!**
  - İskemik parmak ülseri varsa → **Bosentan**
- ✓ **Renal kriz**
  - İlk tercih **ACE inh veya ARB**'lerdir.
- ✓ **Pulmoner hipertansiyon**
  - Endotelin reseptör blokerleri → **Ambrisentan**, **Sitaksentan**, **Bosentan**
  - Prostatiklin analogları → **İlioprost**, **Epoprostenol**
  - **Prostatiklin reseptör agonisti** → **Seleksipag**
  - Fosfodiesteraz 5 inhibitörleri → **Sildenafil**, **Tadalafil**
  - Soluble **guanilat siklaz aktivatörü** → **Riociguat**

Miks Konnektif Doku Hastalığı

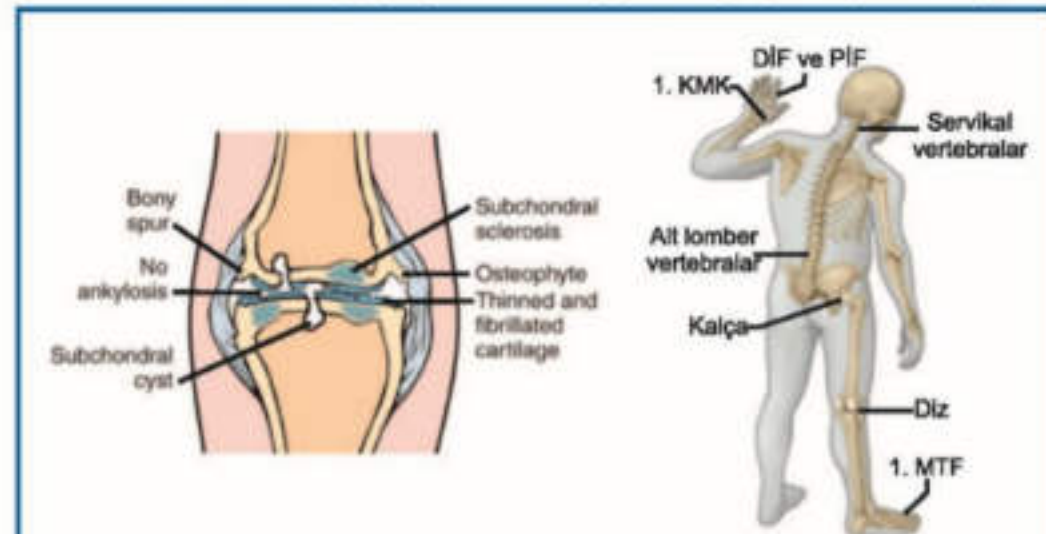
- ✓ **SLE, skleroderma, romatoid artrit ve miyozit** bulgularının bir arada olduğu overlap (çakışma) sendromudur.
- ✓ **Anti U1-RNP antikor** ile ilişkilidir
- ✓ **Şiş parmaklar (puffy fingers)** önemli bir bulgudur

Temel Bilimler 77. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 148

Osteoartrit

Genel bilgiler

- ✓ Toplumda **en sık görülen artrit** (non-inflamatuvar).
- ✓ Eklem **kronik yıpranması** sonucu **kırdağ hasarı** gelişir ve bu progresif bozulma **tüm eklem yapılarını** etkiler.
- ✓ Görülme sıklığı **yaş ile artar** (geriatrik popülasyonda sık).

Osteoartrit bulguları Osteoartritte tutulan eklemler

FLASH BACK

Distal interfalangeal eklem tutulumu

- Psöriyatik artrit
- Osteoartrit

Patogenetik faktörler

- ✓ **Yaşlanma (en potent risk faktörü)**
- ✓ Eklemde asimetrik yük dağılımına neden olan (biyomekanik) faktörler; eklem hasarı vb
- ✓ Metabolik faktörler; akromegali, hemokromatozis vb
- ✓ Obezite
- ✓ Tekrarlayan işler yapılması (koşucularda diz ve kalça OA riski artmıştır)

Klinik bulgular

- ✓ En belirgin şikâyet **ağrı**dır.
- Ağrının kaynağı **kırdağ dışındaki eklem elemanları**dır. Çünkü kırdağ dokunun innervasyonu yoktur.
- Ağrı; eklem kullanılması ile belirginleşir, istirahat ile kısmen azalır. Zaman geçtikçe ağrı devamlı hale gelir ve istirahatte iken de hissedilmeye başlar.
- ✓ **Sabah tutukluluğu** yarım saatten kısa sürer.
- ✓ Gerçek bir inflamatuvar artrit olmadığından **kızarıklık veya ısı artışı beklenmez**.
- ✓ Eklem yüzeyi kaba ve pürüzlü olduğundan eklem hareketi ile **krepitasyon** alınabilir.
- ✓ Eklem yüzeyinden kopan serbest parçacıklar özellikle diz eklemde **kilitlenme** yapabilir (**eklem faresi, loose body**).
- ✓ **Osteofitler** palpe edilebilir:
  - **DIF eklemdeki** kemiksi çıkıntılar, **Heberden** nodülleri
  - **PIF eklemdeki** kemiksi çıkıntılar ise **Bouchard** nodülleri
- ✓ Ayak **1. MTF** eklemde **hallux valgus** deformitesi gelişebilir.

Radyolojik bulgular

- ✓ Eklem aralığında **asimetrik daralma**
- ✓ **Subkondral kistler** ve **subkondral skleroz**
- ✓ Yeni kemik oluşumu (**osteofitler**)

FLASH BACK

Osteoartrit ve Romatoid artrit karşılaştırılması

Osteoartrit (OA)	Romatoid artrit (RA)
RF ve AntiCCP (-)	RF ve AntiCCP (+)
Akut faz yanıtı yok	Akut faz yanıtı yüksek
Non-inflamatuvar artrit	İnflamatuvar artrit
Sabah tutukluk < 30 dakika	Sabah tutukluk > 30 dakika
DIF eklem (+)	DIF eklem (-)
Eklemde asimetrik daralma	Eklemde simetrik daralma
Subkondral skleroz	Periartriküler osteoporoz
Marjinal osteofit	Marjinal erozyon

İLGİLİ NOTLAR

Soruda ve doğru seçeneklerde osteoartrit ve özellikleri tanımlamış Pannus ise osteoartrit değil, romatoid artrit ile ilişkilidir

Referanslarımız net olarak soruyu çözdürüyor

2019 EULAR/ACR SLE Sınıflama Kriterleri

- **ANA pozitifliği** (titre $\geq 1:80$) zorunlu giriş kriteridir.
- 7 klinik ve 3 immünolojik kriter tanımlanmıştır.
- ≥ 10 puan varlığı SLE olarak sınıflandırılır.

Klinik Kriterler

Bölge	Kriter	Puan
Konstitüsyonel	Ateş	2
Hematolojik	Lökopeni	3
	Trombositopeni	4
	Otoimmün hemolitik anemi	4
Nöropsikiyatrik	Deliryum	2
	Psikoz	3
	Nöbet	5
Mukokütanöz	Skar bırakmayan alopesi	2
	Oral ülser	2
	Subkutanöz veya diskoid lupus	4
	Akut kutanöz lupus	6
Serozal	Plevral veya perikardiyal efüzyon	5
	Akut perikardit	6
Kas-İskelet	Eklem tutulumu	6
Renal	Proteinüri > 0.5 gr/gün	4
	Sınıf 2 veya sınıf 5 lupus nefriti	8
	Sınıf 3 veya sınıf 4 lupus nefriti	10
İmmünolojik Kriterler		
Bölge	Kriter	Puan
Antifosfolipid	Antikardiyolipin, Anti-B2 glikoprotein, Lupus antikoagülanı	2
Kompleman	Düşük C3 veya C4 düzeyi	3
	Düşük C3 ve C4 düzeyi	4
SLE-spesifik	Anti-dsDNA veya anti-Smith antikoru	6

Tedavi

Genel yaklaşımlar

- ✓ Güneşten ve OKS'den kaçınılır.
- ✓ Canlı aşılardan (**Zostavax-VZV hariç**) kaçınılır.
- ✓ Hidroksiklorokin verilir.

Hayatı tehdit etmeyen (hafif) tutulumlar

- ✓ **Cilt tutulumu, artrit/artralji, serozit**
- ✓ Tedavi → Hidroksiklorokin, düşük doz steroid, NSAİİ
  - Dirençli vaka → **Anifrolumab** (tip 1 IFN reseptör antagonisti)

Hayatı tehdit eden (ağır) tutulumlar

- ✓ Lupus nefriti (özellikle sınıf III ve IV), SSS lupusu, akciğer parenkim tutulumu vb
- ✓ Tedavi → **Yüksek doz steroid + siklofosfamid / MMF**
  - Dirençli vaka → **Rituximab, Belimumab** (B lenfosit stimulatorüne karşı antikor – anti BlyS)

İlaça Bağlı Lupus

TİPİK VAKA

- İlaç kullanımı
  - İzoniazid, prokainamid, hidralazin, anti TNF vb
- **Cilt, artrit ve serozit** gibi hafif bulgular
  - Renal, hematolojik, nörolojik vb ağır tutulumlar Ø
- Kompleman düzeyi **normal**
- Anti histon, Anti **ss** DNA antikor pozitif
  - Anti **ds** DNA antikor Ø

ROMATOİD ARTRİT

Genel Bilgiler

Temel Bilimler 77. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 141

Risk Faktörleri

- HLA ilişkili genler (HLA DR-1, HLA DR-4, ortak epitop)
- Sigara

Temel Bilimler 77. soru

Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 141

Patogenez

- ✓ Sinovit sonucu **pannus** gelişir. Pannus, **kemik ve kıkırdak harabiyetine (erozyon)** yol açar.
- ✓ İlerleyen süreçte ise eklemden **destrüksiyon** ve **deformiteler** gelişir. (SLE'de ise beklenmez)

Eklem Bulguları

- ✓ Simetrik ve poliartiküler tutulum
- ✓ Ağırlıklı olarak **periferik iskelet**
- ✓ En sık **el / ayak küçük eklemler** (daha sonra büyük eklemler)
  - Tutulan eklemden ağrı, şişlik ve ısı artışı vardır.
  - Eklemden > 30 dakika sabah tutukluğu
- ✓ Aksiyel iskelette **C1-C2 (atlantoaksiyel)** eklem tutulumu

RA'da tutulması en az beklenen eklemler:

- Distal interfalangeal eklemler
- Atlantoaksiyal (C1-C2) hariç vertebral eklemler
- Sakroiliak eklemler

- ✓ Hastalık tedavisiz olgularda deformitelere (**Kuşu boynu deformitesi, Boutonniere deformitesi, ulnar/radial deviasyonlar vb**) neden olabilir.

Eklem Dışı Bulgular

Romatoid nodül

- ✓ Eklem dışı **en sık** bulgudur.
- ✓ Genellikle **subkutan** yerleşimlidir (sıklıkla **dirsek**) ancak bazen iç organları (**akciğer** vb) da tutabilir.
- ✓ **Metotreksat** kullanımına bağlı da gelişebilir.

Kardiyovasküler tutulum

- ✓ En sık **perikard** tutulur (perikardit).
- ✓ En sık kapak hastalığı, **mitral yetmezlik**dir.
- ✓ **Koroner arter hastalığı** riski artmıştır. RA'da **en sık ölüm** nedeni kardiyovasküler hastalıklardır.

FLASH BACK

En sık kalp kapak hastalıkları

- Romatoid artrit → **Mitral yetmezlik**
- Ankilozan spondilit → **Aort yetmezliği**

Soruda ve doğru seçeneklerde osteoartrit ve özellikleri tanımlamış Pannus ise osteoartrit değil, romatoid artrit ile ilişkilidir

Referanslarımız net olarak soruyu çözdürüyor

Orijinal Soru: Temel Bilimler 78

78. Malign tümörlerin histopatolojik incelemesinde tümörün biyolojik davranışı prognozu ve tedavi planlamasında aşağıdaki bulgulardan hangisi en az öneme sahiptir?

- A) Tümörün farklılaşma derecesi
- B) Tümörün histolojik tipi
- C) Tümörün boyutu
- D) Polipoid yapıda olması
- E) Lenfovasküler invazyon yapması

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

- **Polip:** Mukozal yüzeylerde görülür, glandüler epitel kaynaklıdır
- **Malign tümörler:**
  - ✓ Epitelyal kökenli → karsinom
  - ✓ Mezenkimal kökenli → sarkom
  - ✓ Glandüler epitel kökenli → adenokarsinom
- Benign tümörler genellikle **-oma** ile biter.
- **-oma ile bitip malign olan tümörler:** Melanom, mezotelyoma, hepatoma (hepatoselüler kanser), nefroblastoma (Wilm's tümörü), nöroblastom, lenfoma, seminom, immatür teratom, glioblastom, retinoblastoma
- **Mikst tümör:** **Tek** germ tabakasından kaynaklanan, **birden fazla** parankimal hücre tipi içeren tümör. Örnek tükürük bezlerinde **pleomorfik (farklı şekil) adenom** ve çocuklarda **Wilms tümörü (trifazik histolojik patern)**
- **Teratom:** **Üç** germ hücre tabakasından kaynaklanır, sıklıkla testis ve overde görülür.
- Tümör primordial fetal hücrelerden oluşuyor ise → **-blastom (mitoz yüksek)** → çocukluk çağında ve kötü prognozu
- **Koristoma (Heterotopi):** Bir organda **normalde bulunmayan** histolojik elemanların, organize tarzda bulunmasıdır.
- **Hamartom:** bir dokuda **bulunması gereken** öğelerin disorganize ve kitle oluşturacak tarzda bulunması (örnek von Meyenburg kompleksi)

FLASH
BACK

Von Meyenburg Kompleksi:

Temel Bilimler 78. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 019

BENİGN ve MALİGN NEOPLAZMLARIN AYIRIMI

FARKLI LAŞMA (DİFERANSİYASYON) ve ANAPLAZİ

- **Diferansiyasyon (farklılaşma):** Bir tümörün köken aldığı hücelere **benzeme** yeteneğidir. Tümörler orijin aldıkları dokulara **ne kadar benzerse o kadar iyi diferansiyedirler.**
- Diferansiyasyonun derecesi **grade** ile ifade edilir, histolojik bir kriterdir.
- **Stage (Evre):** Klinik yayılımıdır, en sık **TNM** sistemi kullanılır.
- **Anaplazi:** Farklılaşmanın (benzeme yeteneği) hiç olmaması, yani normal dokuya hiç benzememesidir. Pleomorfik çekirdekli, çok atipik hücreler içerir, kötü prognozudur.

Pleomorfizm:

- ✓ Tümör hücre çekirdeklerinde şekil ve boyut farklılığı

Hücresel atipi kriterleri (Grade kriterleri):

- ✓ Çekirdek/sitoplazma oranı artar
- ✓ Çekirdek sınırları düzensizleşir.
- ✓ Çekirdekler hiperkromatiktir (koyu renkli)
- ✓ Pleomorfizm
- ✓ Atipik mitoz
- ✓ Sonuçta özellikle hücrede **çekirdek** incelenir.
- **Displazi:** Normal bir epitel tabakasında epitel sıralanmasının (oryantasyon, polarizasyon), epitel olgunlaşmasının (matürasyon) bozulması ve hücrelerin atipi kazanmasıdır.

- Displazi epitelin alt 1/3'ü, alt 2/3'ü ve 3/3'ünü kaplayabilir (örneğin CIN I-II-III). 3/3 displazi=in situ kanser
- İn situ karsinom → Epitel içine sınırlı malign tümördür. Bazal tabakanın altına invazyon gösterirse → invaziv karsinom

BÜYÜME HIZI

- Benign tümörler yavaş büyürken, malign tümörler genellikle hızlı büyür.

LOKAL İNVAZYON

- Benign tümörler kapsüllü, iyi sınırlıdır ve çevre dokuyu iterek **düzenli sınırlarla** büyürler → **ekspansif büyüme**
- Malign tümörler ise **infiltratif** sınırlıdır → çevreye doğru **düzensiz, saldırgan büyüme**

METASTAZ

- Malignitenin **en kesin** kriteridir.

Temel Bilimler 78. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 019

- Ependimom ve medulloblastom hariç **beyin tümörleri** ve **derinin bazal hücreli karsinomunun** metastaz yapması beklenmez.

Metastaz Yolları

Vücut kavileri yoluyla metastaz	- Mezotelyoma - Krukenberg tümörü - Medulloblastom ve ependimom - Over tümörlerinin peritona implantasyonu
Lenfatikler yoluyla metastaz	Karsinomlar
Hematojen metastaz	Sarkomlar
Venlere invazyon	Renal hücreli kanser Hepatoselüler kanser Wilms tümörü Adrenal bez kanserleri

Krukenberg tümörü

- ✓ **Taşlı yüzük hücreli** karsinomun **overe** metastazı
- ✓ En sık **mide** kökenlidir
- ✓ Diğer kaynaklar **kolon ve memenin invaziv lobüler** kanseri

Karsinom olup hematojen metastazı tercih edenler:

- ✓ Tiroid folliküler karsinomu (akciğer, kemik)
- ✓ Prostat karsinomu (vertebra)
- ✓ Renal hücreli kanser (venlere invazyon)
- ✓ Hepatoselüler kanser (venlere invazyon)

Tümör Hücrelerinin Yayılım Aşamaları:

- E-cadherinin azalması
- Bağ dokusuna tutunurlar
- Metalloproteinazlar ile bağ dokusunu eritirler.
- Damar bazal membranına tutunurlar ve burayı eritip dolaşıma karışırlar.
- Damar duvarını aşip, hedef bağ dokuya tutunurlar (**CD44 ile**).

Orijinal Soru: Temel Bilimler 79

79. Aşağıdaki histolojik değişikliklerden hangisinin asbest maruziyetinde görülmesi en az olasıdır?

- A) Diffüz pulmoner interstisyel fibrozis
- B) Ferruginöz cisimcikler
- C) Granülomatöz inflamasyon
- D) Plevral plaklar
- E) Diffüz plevral fibrozis

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Asbestin neden olduğu hastalıklar:

- ✓ Diffüz parankimal interstisyel fibrozis
- ✓ Akciğer adenokarsinomu
- ✓ Plevral effüzyon
- ✓ Lokalize fibröz plak (en sık yaptığı şey)
- ✓ Mezotelyoma
- ✓ Larenks, kolon, over kanseri

- Asbestoz lifleri demir içeren proteinöz bir materyal ile kaplıdır **ferruginöz cisimcik**

Temel Bilimler 79. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 030

Berilyozis

- **Akut pnömonitis** oluşturabilir.
- Yüksek doz berilyuma maruz kalanlarda **karsinom gelişme riski artar**.
- Pulmoner ve sistemik **granülomatöz lezyonlar (+)**

GRANÜLOMATÖZ HASTALIKLAR

Sarkoidoz

- **En sık** klinik tablo bilateral hiler lenfadenopati ve/veya akciğer tutulumu
- Periferik kanda **CD4 (+) Th** hücreleri azalır → kutanöz anerji
- Bronşiyal lavajda CD4/CD8 oranı artar
- Th1 sitokinleri artar (**IL-2, IFN**), **TNF** alveoler makrofajları artırır → **granülom**

- Lenf nodlarında **non-kazeöz granülomlar**
- Granülomlarda → **Schaumann cisimleri** (kalsifikasyon), **Asteroid cisimler** (yıldız cisimleri). Spesifik değildir.
- En sık ölüm nedeni pulmoner fibrozis ve kor pulmonale
- En sık deri bulgusu **eritema nodosum, lupus pernio**
- Mikulicz sendromu
- İritis veya iridosiklitis
- Dalak ve karaciğerde granülomlar
- **Hiperkalsemi**
- En sık kraniyal sinir tutulumu fasiyal paralizi

Hipersensitivite Pnömonileri

- Alveol düzeyinde aşırı duyarlılık reaksiyonu = allerjik alveolit
- **Örnekleri:** Çiftçi akciğeri, güvercin besleyenlerin akciğeri
- **Histopatoloji:**
  - ✓ Lenfosit, plazma hücresi ve makrofajlardan zengin interstisyel pnömoni
  - ✓ **Non-nekrotizan granülomlar**

Sigara ile ilişkili interstisyel Akciğer Hastalıkları

Deskuamatif İnterstisyel Pnömoni (DIP)

- 4-5. dekat, E>K
- **Morfoloji:** Alveol lümenlerinde bol miktarda **sigara pigmenti** (sitoplazmada kirli kahverengi pigment) içeren makrofaj (+)

Respiratuvar Bronşiyolit ilişkili Akciğer Hastalığı

- **Morfoloji:** Respiratuvar bronşiyol, alveoler duktuslar ve peribronşiyoler alanlarda, DIP'tekine benzer sigara pigmenti içeren makrofajlar (+)

DİĞER İNTERSTİSYEL AKCİĞER HASTALIKLARI

Otoimmün Pulmoner Alveoler Proteinozis

- **Patogenez:** GM-CSF'ye karşı gelişmiş antikorlar (+) → Alveoler makrofajlar sürfaktanı parçalayamaz.
- **Morfoloji:** PAS (+) sürfaktan proteinlerini içeren intra-alveoler birikim mevcuttur.

Pulmoner Langerhans Hücreli Histiyoitoz

- Fokal Langerhans hücreleri ve beraberinde sıklıkla eozinofiller (+)
- Langerhans hücreleri **S100, CD1a ve CD 207 (langerin) pozitif**

VASKÜLER AKCİĞER HASTALIKLARI

DİFFÜZ PULMONER HEMORAJİ SENDROMLARI

Goodpasture Sendromu

- **Kresantik glomerülofrit ve hemorajik interstisyel pnömoni**
- **Patogenez:** Glomerül ve pulmoner **bazal membranlara karşı gelişen antikorlar**
- 20'li yaşlarda başlar.
- **Tedavi:** Plazmaferez ve immünsüpresif tedavi

İdiyopatik Pulmoner Hemosiderozis

- Goodpasture'a göre daha küçük yaşlarda ve **çocuklarda** izlenir.
- Bulguları her açıdan Goodpasture'a benzer; ancak **otoantikorlar yoktur**.

Vaskülitlere Eşlik Eden Hemorajiler

- Skleroderma, SLE, Granülomatöz polianjit, Mikroskobik polianjit → küçük çaplı damar vaskülitleri → sistemik tutulum.

PULMONER HİPERTANSİYON

- Pulmoner arter basıncının istirahatte **25 mmHg** veya daha fazla olmasıdır.
- **En sık neden:** KOAH ve **interstisyel akciğer hastalıkları (sekonder)**
- **Primer pulmoner hipertansiyon** → genç kadınlarda sık, sıklıkla OD, **BMPR2 mutasyonu**

AKCİĞER TÜMÖRLERİ

- Kanser ölümlerinin erkek ve kadında **en sık nedeni** akciğer kansinomlarıdır.

ETİYOLOJİ ve PATOGENEZ

- Tütün kullanımı
- Nikel, krom, berilyum, vinil klorid, asbest

Sınıflandırma

- ✓ **Nedeni bilinen interstisyel hastalıklar**
  - Mesleki/Pnömokonyozlar (Asbest, silika vb)

Temel Bilimler 79. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 102

➢ İdiyopatik pulmoner fibrozis (en sık)

Temel Bilimler 79. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 102

- ✓ **Granümatöz hastalıklar**
  - Granümatöz polianjitis
  - Eozinofilik granümatöz polianjitis
  - Sarkoidoz
  - Hipersensitivite pnömonisi
- ✓ **Diğer hastalıklar**
  - Lenfanjiyomiyomatozis
  - Pulmoner alveolar proteinozis
  - Langerhans hücreli histiyositoz

İdiyopatik pulmoner fibrozis

TİPİK VAKA

- Orta ve ileri yaş erkek hasta (± sigara öyküsü)
- İlerleyici nefes darlığı ve kuru öksürük
- Fizik muayenede **velcro ral**
- SFT'de **restriktif patern**
- HRCT'de özellikle bazal ve periferik yerleşimli **retiküler opasiteler**, traksiyon bronşiektazisi, **bal peteği görüntüsü** (Usual interstisyel pnömoni paterni)

Tedavi

- ✓ **Pirfenidon**, TGF-beta'yı inhibe eder (antifibrotik etki).
- ✓ **Nintedanib**, tirozin kinaz inhibitörüdür.

Non spesifik interstisyel pnömoni

TİPİK VAKA

- Orta ve ileri yaş kadın hasta (sigara öyküsü yok)
- Tipik İAH klinik tablosu
- Alta yatan **bağ dokusu hastalığı**
- HRCT'de **diffüz buzlu cam görüntüsü** (bal peteği görüntüsü beklenmez)

Lenfositik interstisyel pnömoni

TİPİK VAKA

- Tipik İAH klinik tablosu
- Alta yatan **otoimmün** (özellikle Sjögren send.) veya **lenfoproliferatif hastalık** öyküsü
- HRCT'de **buzlu cam görüntüsü** ve **kistik lezyonlar**

Sigara ile ilişkili interstisyel pnömoniler (Respiratuar bronşiolit, Deskuamatif interstisyel pnömoni)

TİPİK VAKA

- Tipik İAH klinik tablosu
- **Sigara** öyküsü (+)
- Fibrozis **yok/minimal**
- Alveollerde **kahve renkli pigment içeren makrofajlar**
- Steroid tedavisine **iyi yanıt**

Langerhans hücreli histiyositoz

TİPİK VAKA

- **Sigara** içen 20-40 yaş hasta
- **BRAF** mutasyonu (+)
- HRCT'de akciğerde **kistik lezyonlar**
- **Spontan pnömotoraks**
- BAL sıvısında **CD1a (+)** Langerhans hücre artışı

Lenfanjiyomiyomatozis

TİPİK VAKA

- **Premenopozal** kadın hasta
  - Gebelikte alevlenir, ooforektomi ile iyileşir
- **Tüberoskleroz'a** eşlik edebilir
- **HRCT bulgusu**
  - Normal AC dokusu ile çevrili ince duvarlı kistler
- **Klinik tablo**
  - Tekrarlayan pnömotoraks
  - Şilöz plevral efüzyon

Pulmoner alveolar proteinozis

TİPİK VAKA

- **GM-CSF'**ye karşı antikorlar nedeni ile alveolar makrofajlar, sürfaktanı temizleyemez;
  - ✓ Nefes darlığı, öksürük, jelatinöz/süt gibi balgam
  - ✓ BAL sıvısı **PAS (+)**
- **Silikozis** ile ilişkili olabilir
- Direkt grafide **yarasa kanadı** şeklinde tutulum
- HRCT'de **arnavut kaldırımı görüntüsü** (crazy paving patern)

Tedavi

- ✓ Total akciğer lavajı

Hipersensitivite pnömonisi (Ekstremsk allerjik alveolit)

Genel bilgiler

- ✓ Çeşitli **organik tozların** inhale edilmesi sonucu gelişen **alveolit** tablosudur.
- ✓ Nefes darlığı, öksürük ve ateş yüksekliği görülür
- ✓ Risk altındaki kişiler; çiftçiler (termofilik aktinomycesler), kuş besleyicileri, klima temizleyicileri vb

Granülatöz reaksiyon ile ilişkili hastalıklar arasında asbestin olmadığını net olarak görüyoruz.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 80

80. Beş yıl önce ülseratif kolit tedavisi için kolektomi geçiren 41 yaşındaki erkek hasta 4 aydır giderek artan hâlsizlik, kaşıntı ve sarılık yakınmalarıyla başvuruyor. Fizik incelemede yaygın sarılık saptanan hastada karın şişliği, kitle ve ağrı gözlenmiyor. Laboratuvar incelemesinde serum alkalin fosfataz düzeyi 285 U/L ve anti-nötrofil sitoplazmik antikor (ANCA) titresi yüksek tespit ediliyor. Kolanjiyografide intrahepatik safra yollarında yaygın obliterasyon ve boğumlu görünüm saptanıyor.

Bu hastanın karaciğerinde aşağıdaki morfolojik özelliklerden hangisinin görülmesi en olasıdır?

- A) Safra kanalları çevresinde konsantrik fibrozis
- B) Hepatositlerde bakır birikimi
- C) Granülomatöz safra kanal harabiyeti
- D) Periportal PAS pozitif globüller
- E) İnterfaz hepatiti

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Amerika'da kronik karaciğer hastalığının **en sık** nedenidir.
- Hepatosellüler kansere neden olabilir.

METABOLİK KARACİĞER HASTALIKLARI

Genetik Hemokromatozis

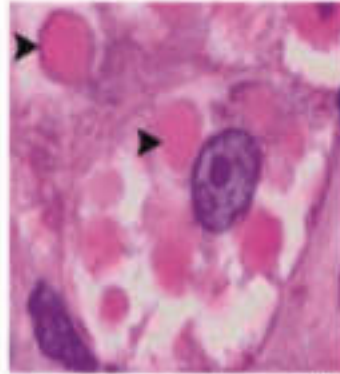
- **Genetik (en sık HFE mutasyonu) ile oluşur.** OR geçer. Bu durum sekonder hemakromatozis (**talasemi tedavisi, MDS**) ile karıştırılmamalıdır.
- **HFE geni hepcidin** proteinini kodlar. Hpcidin ise demir emilmesini engeller.
- Vücutta yaygın **demir birikimi** vardır.
- Klasik triyadı **hepatomegali yapan siroz, deri pigmentasyonu** ve **diabetes mellitus** (bronz diyabet).
- Demir **Prusya mavisi** ile boyanır.
- Erişkinde **karaciğer kanser riskini** en çok arttıran hastalıktır.
- **Tanıda** genetik ve karaciğer biyopsisinde kuru demir ağırlığı kullanılır.

Wilson hastalığı

- **Bakırın karaciğer, beyin ve göz** başta olmak üzere bir çok organda birikmesi ile karakterizedir.
- **OR** geçişlidir. **13.kromozomda bulunan ATP7B geninde mutasyon** görülür. **Serüloplazmin seviyeleri düşer** ve bakır organlarda birikir.
- **ATP7A** mutasyonu Menkes hastalığında görülür.
- Tanıda **Rodanın** bakır, **orsein** bakır ile ilişkili proteini boyar.
- Yağlı değişiklik, fokal nekroz, akut ve kronik hepatit, Mallory denk cisimleri, masif nekroz ve siroz gibi non-spesifik bulgular görülür.
- Başlangıç semptomları 6-40 yaş arasında ortaya çıkar (ortalama 11.4).
- En sık klinik bulgu **akut ve kronik karaciğer hastalığıdır**.
- Beyinde bazal ganglionlarda, özellikle **putamende** birikir (Parkinson benzeri tablo).
- Kornea **limbusunda** bakır birikir (**Kayser-Fleischer halkası**), takiben sunflower (ayçiçeği) kataraktı gelişir.
- Psikoz, tremor, osteomalazi, osteoporoz, spontan fraktür, artropati görülür.
- Tedavide D-penisilamin, trientin, çinko kullanılır.

α1 antitripsin eksikliği

- **İnfant ve çocuklarda en sık görülen genetik geçişli karaciğer hastalığıdır.**
- **Hatalı katlanmış protein** nedeniyle oluşur, bu yüzden hepatositlerin içinde **PAS pozitif globüler yapılar** görülür.

- **En sık** neonatal hepatit, daha az oranda siroz, karaciğer kanseri ve panasiner amfizeme neden olur.

Reye sendromu

- **Viral enfeksiyonlarda aspirin** kullanımına sekonder gelişir.
- Karaciğerde **mitokondriyal** inhibisyona bağlı **mikroveziküler yağlanma** ve **ensefalopati** görülür.

SAFRA YOLU HASTALIKLARI

İNTRAHEPATİK SAFRA YOLU HASTALIKLARI

- Ortak klinik özellikleri konjuge hiperbilirubinemi, serum alkalin fosfatazında, safra asitlerinde ve kolesterolde yüksekliktir. Kaşıntı, sarılık, açık renk dışkı, hepatosplenomegali yaparlar.
- Primer ve sekonder olarak ikiye ayrılır. **Sekonder biliyer sirozda**, safra yollarının altta yatan hastalığa bağlı olarak tıkanması ve buna bağlı gelişen siroz söz konusudur. **En sık** tıkanma nedeni...

Temel Bilimler 80. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 052

Primer biliyer kolanjit (primer biliyer siroz)	Primer sklerozan kolanjit
Orta yaş kadınlarda sıklıkla.	Genç erkeklerde sıklıkla.
Sadece intrahepatik safra kanallarını etkiler.	Hem intra hem de ekstrahepatik safra kanallarını etkiler.
Küçük ve orta çaplı duktuslar etkilenir, bu yüzden görüntüleme yöntemleri normaldir.	Orta ve büyük çaplı duktusları etkiler, bu yüzden kolanjiyografide daralma ve genişlemeler (tesbih benzeri dizilim) görülür.
Sjögren sendromuna eşlik edebilir.	Ülseratif kolite eşlik edebilir.
Anti-mitokondriyal antikor pozitifdir.	p-ANCA pozitifdir.
Granülomatöz inflamasyon ve "florid" duktus reaksiyonu görülür.	Portal alan çevresinde belirgin skleroz (soğan kabuğu manzarası) ve fibrozis vardır.

Doğumsal safra yolu anomalileri

- **Koledok kisti:** Konjenital safra yolu dilatasyonudur.
- **Fibropolistik karaciğer hastalığı:** Von Meyenburg kompleksi, biliyer kist ve konjenital hepatik fibrozis bu grupta sınıflandırılır.

Von Meyenburg Kompleksi

- **Küçük safra duktus hamartomlarıdır.**
- **İnsidental olarak** fark edilir.
- **Metastatik tümör ile karıştırılır.**

KARACİĞERİN DOLAŞIM BOZUKLUĞUNA YOL AÇAN HASTALIKLAR

- **Portal ven obstrüksiyonu:** Pankreatit, metastazlar, tromboz gibi nedenlerle veya idiyopatik olarak gelişebilir. Zahn enfarktına neden olabilir.
- **Pellozis hepatis:** Sinüzoidlerin dilatasyonudur.
- **Hepatik ven trombozu (Budd-Chiari sendromu):** Polistemia vera gibi miyeloproliferatif hastalıklara veya paroksizmal noktümal hemoglobinüriye bağlı olabilir.
- **Sinüzoidal tıkanma sendromu:** Kemik iliği transplantasyonu veya kemoterapi sonrası sinüzoidlerin skar ile tıkanmasıdır.

İLGİLİ NOTLAR

- ✓ Primer hemokromatoziste en sık **HFE geninde C282Y** veya **H63D** mutasyonları gelişir. Buna bağlı olarak:
  - Hepsidin sentezi **azalır**.
  - Ferroportin **inhibe edilemez** ve bağırsaktan **demir Emilimi artar**.
  - Demir başta KC ve retikuloendotelial sistem (RES) olmak üzere birçok dokuda birikip, hasara neden olur.

Demir emilimi artmadan, oral veya parenteral yolla vücuda aşırı demir yüklenmesi sonucu benzer bir tablo oluşabilir. Buna **sekonder hemokromatozis** denir. En sık aşırı transfüzyon nedeniyle **talasemi** hastalarında görülür.

Klinik bulgular

- ✓ **Artrit** (özellikle 2. ve 3. MKF eklemleri tutar)
- ✓ **Kronik KC hastalığı** → Siroz → HCC
- ✓ **Restriktif kardiyomiyopati**, Dilate kardiyomiyopati
- ✓ **Endokrinopati** (diyabet, hipotiroidi, hipogonadizm vb)
- ✓ **Pigmentasyon artışı**

Laboratuvar ve Tanı

- ✓ **Ferritin (> 300 µg/L)** ve **transferrin saturasyonunun (> %45)** yüksek olması anlamlıdır (kombinasyon önerilir)
- ✓ Klinik ve laboratuvar bulguları uyumlu olan hastada tanı için **altın standart** yöntem, **genetik incelemedir (C282Y/H63D)**.
- ✓ Serum ferritin düzeyi **çok yüksek (>1000 µg/L)** ve/veya **ALT-AST yüksekliği** olan hastalarda **karaciğer biyopsisi** yapılır (çünkü **fibrozis** gelişmiş olabilir).

Tedavi

- ✓ En iyi metod hastada anemi gelişinceye kadar tekrarlayan **flebotomilerdir**.
  - Birçok bulgu flebotomi ile düzelir
  - Ancak **artropati** ve **hipogonadizm** geri dönmez
- ✓ Flebotomi yapılamayan hastalarda **demir şelatörleri (deferoksamin ve deferasiroks)** kullanılır.

Otoimmün Hepatit

TIPIK VAKA

- Genç kadın hasta
- Karaciğer fonksiyon testlerinde bozukluk
- Hipergamaglobulinemi (IgG yüksekliği)
- Otoantikör pozitifliği
  - ✓ Tip 1 OİH: **ANA, ASMA** (anti düz kas antikor)
  - ✓ Tip 2 OİH: **Anti LKM-1**
- KC biyopside lenfoplazmositer infiltrasyon

Tedavi

- ✓ Steroid ± Azatioprin

FLASH BACK

Liver-Kidney mikrozomal (LKM) antikorlar

- Anti LKM-1 → OİH 2, HCV (bazen)
- Anti LKM-2 → İlaç ilişkili hepatit
- Anti LKM-3 → HDV

Primer Biliyer Kolanjit (Siroz)

TIPIK VAKA

- Orta yaş kadın hasta
- Kaşıntı
- Kolestaz bulguları (intrahepatik kolestaz)
- Kolesterol yüksekliği, ksantom
- Eşlik eden otoimmün hastalıklar (en sık Sjögren send.)
- IgM yüksekliği
- USG, MRCP'de safra yolları **normal**
- Antimitokondriyal antikor (**AMA**) pozitifliği

Tedavi

- ✓ **Ursodeoksikolik asit** (hastalığın gidişatını yavaşlatır)
- ✓ Steroid ve immünsüpresifler **kullanılmaz**

FLASH BACK

Karaciğer hastalıkları ve yükselen Ig tipleri

Temel Bilimler 80. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 160

Primer Sklerozan Kolanjit

TIPIK VAKA

- Orta yaş erkek hasta
- Sarılık, tekrarlayan kolanjit atakları
- Kolestaz bulguları (intrahepatik + ekstrahepatik kolestaz)
- Ülseratif kolit öyküsü (en sık eşlik eden hastalık)
- MRCP/ERCP'de safra yollarında **tesbih dizisi** görünümü (darlık ve genişleme)
- pANCA pozitifliği

Tedavi

- ✓ **Ursodeoksikolik asit** (hastalığın gidişatını yavaşlatmaz)
- ✓ Steroid ve immünsüpresifler **kullanılmaz**

FLASH BACK

Safra yolu ve safra kesesi kanser riski

- Primer biliyer kolanjitte → **Artmaz**
- Primer sklerozan kolanjitte → **Artar**

Vaka verilen tüm özellikler birebir referansımızda yazıyor

Darlık ve genişmeler için biraz yorum yapmamız gerekli. Konsantrik bir daralma olmalı ki tesbih dizisi görüntüsü olabilsin

Orijinal Soru: Temel Bilimler 81

81. Burun tıkanıklığı ve burun kanaması şikâyeti olan 25 yaşındaki erkek hastanın muayenesinde nazofarenkste kitle saptanıyor. Alınan biyopside sinsityal adalar oluşturan, yuvarlak-oval veziküler nükleuslu, belirgin nükleollü, geniş sitoplazmalı iri atipik epitelyal hücrelerden oluşan tümöral doku ve tümör adalarını infiltre eden matür lenfositler görülüyor. Bu tümörün gelişiminde rol oynayan en olası etiyolojik faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herpes simpleks virus
B) Epstein-Barr virus
C) İnsan immün yetmezlik virusu
D) İnsan papilloma virusu
E) Varicella-zoster virus

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Lenfanjiyoleiyomatozis

- Doğurma çağındaki genç kadınları etkiler.
- Histoloji** → Perivasküler epitelioid hücrelerin proliferasyonu
- Patogenez** → TSC2 mutasyonu
- Tümör hücreleri **östrojen reseptörü** içerebilirler.

Lambert-Eaton Myastenik Sendrom

- ✓ Presinaptik kalsiyum kanallarına karşı otoantikör (+)
- ✓ Akciğer nöroendokrin tümörlerinde (örneğin küçük hücreli karsinom) izlenir.

PLEVRAL TÜMÖRLER

En sık tümörü metastazdır.

Soliter Fibröz Tümör

- Asbestozis ile ilişkisi yoktur.
- Pleomorfizm, mitoz, nekroz, çapı 10 cm'nin üzerinde ise → **Malign**
- İmmünohistokimya**: CD34 (+), keratin (-) → Bu şekliyle malign mezotelyomadan ayrılır.

Malign Mezotelyoma

- Sıklıkla pariyetal ya da visseral plevradan ortaya çıkar.
- Asbestozis majör etkidir, diğer bir etken **erionit**
- En sık görülen ve **pulmoner adenokarsinomlarla (gland epiteli) en çok karışan tipi epitelyal** tiptir.

Adenokarsinom-Mezotelyoma Ayırıcı Tanısı

Mezotelyoma	Adenokarsinom
Kalretinin (+) WT-1 (+) Sitokeratin 5/6 (+) Podoplanin (+) Claudin4 (-)	Sitokeratin 5/6 (+) Claudin4 (+)

Temel Bilimler 81. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 032

NAZOFARENKS KARSİNOMU

- En sık etken EBV'dir.
  - Afrika'daki çocukların **en sık** görülen kanseridir.
  - En sık görülen, en radyoterapiye duyarlı ve **en çok** EBV ile ilişkili tipi undiferansiye tiptir.
- Klinik**: Tek taraflı seröz otit, posterior servikal LAP

LARİNGEAL TÜMÖRLER

Vokal Kord Nodülleri

- Çok sigara içenlerde ve şarkıcılarda (ses tellerinin irritasyonu)
- Ses kısıklığına neden olabilir. Malignleşmez.

Skuamöz Papillom ve Papillomatozis

- Genellikle erişkinlerde tek, çocuklarda ise multipl
- Etken **HPV tip 6 ve 11**
- Nadiren malignleşebilir.

Larinks Karsinomları

- Sıklıkla **40 yaş üzeri erkeklerde**
- %95'i **skuamöz hücreli karsinom**
- En sık nedeni **sigara kullanımı, alkol, asbest, HPV**
- Lokalizasyon**:
  - ✓ **Glottik**: En sık yerleşim yeri ve en iyi prognoz
  - ✓ **Supraglottik**
  - ✓ **İnfraglottik**: En kötü prognoz

KALP HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

KONJESTİF KALP YETMEZLİĞİ

- Sol kalp yetmezliğinin **en sık** sebebi iskemik kalp hastalıklarıdır.
- Sağ kalp yetmezliğinin **en sık** sebebi sol ventrikül yetmezliğidir.

İSKEMİK KALP HASTALIKLARI (KORONER KALP HASTALIĞI)

- En sık nedeni koroner arter ateroskleroza
- 4 şekilde ortaya çıkabilir:
  - ✓ Anjina pektoris
  - ✓ Akut miyokart infarktüsü
  - ✓ Ani kardiyak ölüm
  - ✓ Kronik iskemik kalp hastalığı

ANJİNA PEKTORİS

Stabil Anjina

- En sık görülen anjina tipi
- Patogenez**: **Stabil** aterosklerotik plak → fibröz başlık kalın, lipid içeriği az, rüptür riski düşük
- Kalp iş yükünün arttığı durumlarda (örneğin efora) anjina oluşur.

Unstabil Anjina

- Patogenez**: **(1) unstabil** aterosklerotik plak → fibröz başlık ince, lipid içeriği fazla, rüptür riski yüksek **(2)** tam tıkaçıcı olmayan trombüs
- Damar lümeni çok daraldığı için istirahat-egzersizde anjina oluşur.

Prinzmetal (varyant) Anjina

- Patogenez**: Koroner arter spazmı

MİYOKART İNFARKTÜSÜ

- İskemi nedenli **koagülasyon nekrozudur**.
- Patogenez**: **(1)** rüptüre aterosklerotik plak üzerine eklenen trombüs **(2)** plateletlerden salınan vazokonstriktör maddeler

İLGİLİ NOTLAR

RNA virüsleri sitoplazmada (retrovirüs ve influenza virüs hariç) çoğalır.

- RNA virüsleri **RNA bağımlı RNA polimeraz** enzimlerini ya yanında taşırlar (**negatif sarmal**) ya da genomda kodlarlar (**pozitif sarmal**).

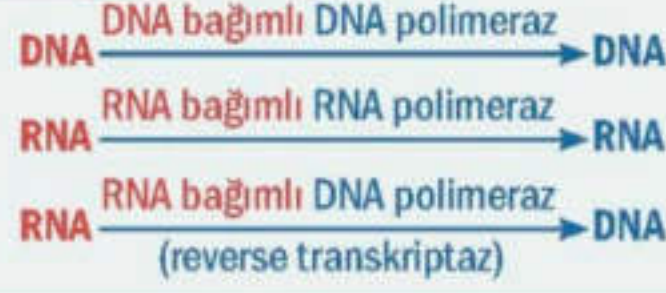
Negatif sarmallı RNA:

- RNA bağımlı RNA polimeraz enzimini yanında taşımak zorundadır.

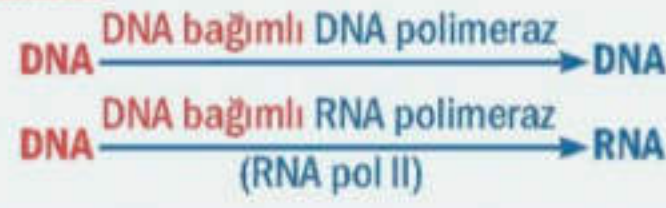
Pozitif sarmallı RNA:

- RNA bağımlı RNA polimeraz enzimini kodlar ve konak hücreye sentezletir.
- Ökaryotik mRNA'ya benzer.
- Nükleik asit enfeksiyözüdür.

Virüs enzimleri

Hücre enzimleri

Hücreden salınma

- ✓ Zarfsız virüsler hücre lizisi ile
- ✓ Zarflı virüsler tomurcuklanarak salınırlar.
- ✓ Herpesvirüsler zarflarını **nükleus zarından** aldıkları için tomurcuklanarak ayrılmazlar, **hücreyi lizise uğratırlar**.

Latent enfeksiyon: Bazı virüsler ayrı bir genom olarak çekirdekte kalabilir.

Latent enfeksiyon yapan virüsler

DNA virüsleri	Herpes virüsler
	✓ Herpes simpleks virüs ✓ Varicella zoster virüs ✓ Sitomegalovirüs ✓ Epstein Barr virüs ✓ Human Herpes virüs-6 ✓ Human Herpes virüs-7 ✓ Human herpes virüs-8
	Papova virüsler
	✓ İnsan papilloma virüs (HPV) ✓ Polyomavirüs (JC, BK)
RNA virüsleri	Retrovirüsler

Viral onkogeneze: Bazı virüsler **konak hücre DNA'sına entegre olur** ve **onkojenik transformasyona** neden olur.

Onkojenik virüsler

DNA virüsleri

Temel Bilimler 81. soru

Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 065

EBV	EBNA ve LMP proteinleri	-Burkitt lenfoma -B hücreli lenfoma -Hodgkin lenfoma -Nazofarinks karsinomu
HBV	X protein	Hepatosellüler karsinom
HHV-8		Kaposi sarkomu
RNA virüsleri		
HTLV-1	Tax geni	Erişkin T-hücreli lenfositik lösemi
HCV		HCC, Dalak marjinal zon lenfoma, Waldenström makroglobülinemisi

VİRÜSLERE İMMÜN YANIT

Doğal (Özgül Olmayan) İmmün Yanıt

- Tip-1 Interferonlar (α, β) (**ilk yanıt**)
- Makrofajlar
- NK hücreleri
- Defensinler
- Mukositler temizleme, ateş vb.

Interferonun antiviral etkisi

Protein kinaz aktivasyonu;

- Apoptosis uyarılır.
- Viral protein sentezi inhibe edilir.

2'5' oligoadenilat sentetaz viral mRNA'yı yıkar.
Mx proteini viral transkripsiyonu inhibe eder.

Kazanılmış (Özgül) İmmün Yanıt

Aktif bağışıklık (uzun süreli)	- Doğal aktif bağışıklık (hastalığın geçirilmesi) - Yapay aktif bağışıklık (aşılama)
Pasif bağışıklık (kisa süreli)	- Başka insanlarda (ya da atlarda) oluşturulmuş antikorların verilmesi - Anneden fetusa geçen IgG ve kolostrumdaki IgA

- Lokal IgA yanıtının etkin olduğu virüsler - Viremi yapmayan virüsler

- ✓ Respiratuvar sinsityal virüs
- ✓ Parainfluenzae virüs
- ✓ Rhinovirüs
- ✓ Rotavirüs
- ✓ Norovirüs (Norwalk virüs)

VARICELLA ZOSTER VİRÜS (VZV)

Sadece insanda hastalık yapar.

VZV enfeksiyonları

Bulaş	- Solunum yolu (damlacık çekirdekleri) - Lezyonla direkt temas
Hastalık	- Primer: Suçiçeği - Reaktivasyon: Zona
Latent kalma	Toraksik (en sık), servikal, lumbal, fasiyal ve sakral
Komplikasyon	- Pnömoni ve ensefalit - Reye sendromu (aspirin kullanımında) - Bakteriyel süperenfeksiyon (S. aureus, S. pyogenes)

Suçiçeği:

Gövdede belirgin olmak üzere makül, papül, vezikül, püstül oluşur.

Tüm evrede lezyonlar aynı anda görülür (makül, papül, vezikül, püstül)
Çiçekten farkı budur.

Konjenital Varicella Sendromu

İlk trimesterde ise bebekte;

- Kortikal atrofi
- Koriyoretinit
- Ekstremitte hipoplazisi
- Deri skarları
- Mikrosefali görülebilir.

Neonatal Varicella

Anne doğumdan 5 gün öncesinde ya da 48 saat sonrasında su çiçeği geçirirse görülebilir.

VZV hiperimmünglobülin kullanımı önerilir.

Zona

- Latent VZV enfeksiyonunun reaktivasyonu
- Dermatomla sınırlı bölgede ağrılı veziküller
- Lezyonlar iyileştikten sonra ağrı aylarca sürebilir (postherpetik nevralji).

Zona

- Kulak zonasına Ramsay-Hunt sendromu denir. En sık 7. sinir (fasiyal) paralizisi görülür.

Tanı

Mikroskopi	- Tzanck yayması ile dev hücrelerin gösterilmesi - Cowdry A inklüzyonları
Seroloji	- DFA ile antijen - IgM antikorları (pratikte en sık)
Moleküler (PCR)	- Doğal virüs ile aşı kökenini ayırır
Kültür	- Hücre kültürü kullanılabilir

TİPİK VAKA

Akciğer kanseri nedeniyle tedavi gören 65 yaşında bir kadın hastada, göğsün sol tarafında dermatomal yayılım gösteren ağrılı veziküller deri döküntüleri saptanıyor.

Tanı: Zona

Etken: VZV

Tedavi: Suçiçeği geçiren çocuklarda rutin tedavi önerilmez.

İmmün süpresiflerde ve 18 yaşından büyük sağlıklı erişkinlerde: Asiklovir, daha etkili olarak valasiklovir ve famsiklovir verilir.

Korunma:

- Tüm lezyonlar kabuklanana kadar bulaştırıcı kabul edilir.
- Hastalar solunum izolasyonuna alınmalı
- Temas sonrası 3 gün içinde aşı ya da 4 gün içinde hiperimmünglobülin
- İmmünsüpresiflerde temas sonrası asiklovir ve hiperimmünglobülin verilir.

EPSTEIN-BARR VİRÜSÜ (EBV)

- Sadece insan B lenfositlerinde ve orofarinks epitelinde üreyebilir.
- Gp 350 ve 220 ile CD3d (CR 2 veya CD 21) kompleman reseptörlerine bağlanır.

EBV

Bulaş	Tükürükle direkt temas (öpücük hastalığı)
Klinik	• Küçük yaşta: Genellikle asemptomatik • Erilide yaşta: Yarıyolda enfektüöz

Temel Bilimler 81. soru

Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 069

EBV'ye bağlı hastalıklar:

- Enfeksiyöz mononükleoz (EMN): Ateş, eksüdatif farenjit, ağrılı lenfadenopati, splenomegali (dalak rüptürü riski!!!), hepatit..
- Hemofagositik sendromun en sık etkeni
- Hairy oral lökoplaki (HIV pozitif olgularda)
- Burkitt lenfoma (c-myc onkogeni translokasyonu)
- Hodgkin lenfoma
- B hücreli lenfoma
- Post transplant lenfoma
- Nazofarinks kanseri

NAZOFARENKS TUMORLERİ

Nazofarenks Kanseri

- En sık görüldüğü yer **Rosenmüller fossa**
- EBV** ile kesin ilişkisi vardır.
- Tümörün etrafındaki lenfoid hücrelerden dolayı **lenfoepitelyoma** olarak da adlandırılır.
- Nonkeratinize karsinom (differansiye veya andifferansiye) (en sık)

TİPİK VAKA

- ✓ Ağrısız boyun kitlesi (posterior servikal üçgende)
- ✓ Nazal bulgular (epistaksis, tıkanıklık, akıntı, nefes problemi)
- ✓ Kulak şikayetleri (efüzyonlu otit, tinnitus vb.)
- ✓ Kraniyal sinir bulguları (3-4-5-6 CN)

Tanı:

- Biyopsi

Tedavi:

- Başlangıç tedavisi **RT-KT**. Cerrahi tedavisi **yoktur**.

NAZOFARENGEAL ANJİOFİBROM

Oksipital, sfenoid kemiklerin periostiumundan gelişen tümör

TİPİK VAKA

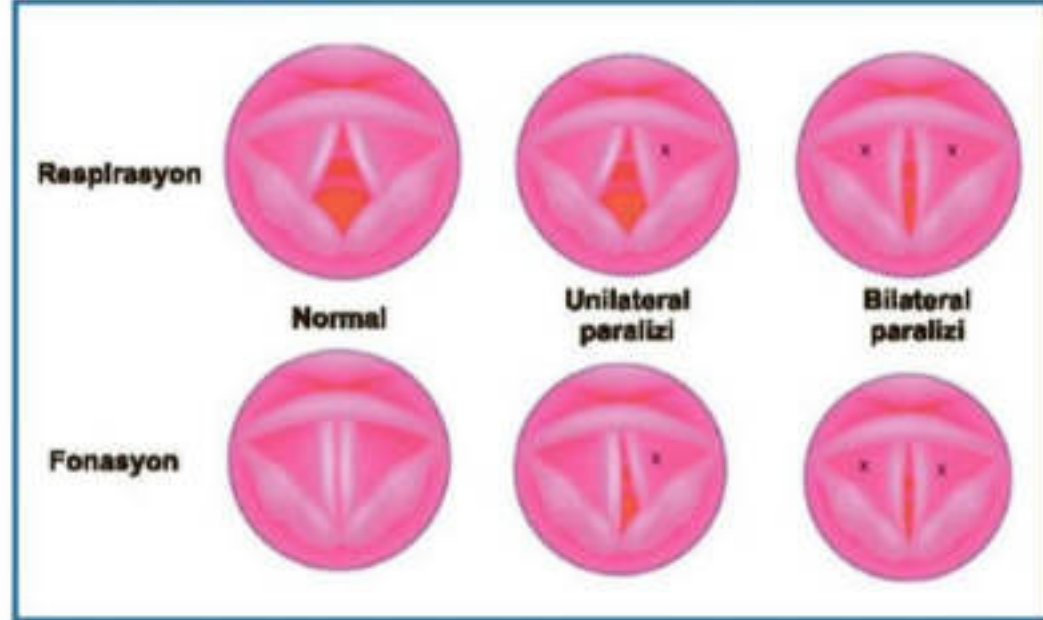
- ✓ 8-15 yaş **erkek**
- ✓ Tekrarlayan burun kanaması

- ✓ Puberte sonrası spontan gerileme
- ✓ Tedavide ilk sırada **cerrahi**
- ✓ **Kadın ve ileri yaşta** gelişmez
- ✓ Boyuna metastaz yapmaz

LARENKS HASTALIKLARI VE TRAKEOTOMİ

Vokal Kord Paralizisi

- En sık neden tiroid cerrahisi sırasında rekürren sinir zedelenmesi
- Tek taraflı paralizilerde, **ses kısıklığı**
- İki taraflı paralizilerde, **solunum sıkıntısı**
- Daha çok **solda**

- ✓ Tek taraflı paralizilerde sesin kalitesini artırmak içi vokal kord **medializasyonu**
- ✓ Bilateral vokal kord paralizilerinde solunum sıkıntısını düzeltmek için "vokal kord **lateralizasyonu**" yapılır.

Reinke Ödemi

- ✓ Vokal ligaman ile vokal kasın arasındaki potansiyel boşluk **Reinke boşluğu**
- ✓ Tipik olarak **sigara** içen hastalarda bu boşlukta oluşan ödem sonucu **sesin kalınlaşması**

Larinks Tümörleri

- ✓ % 95 epidermoid karsinom

Supraglottik Kanserler

- ✓ Asıl şikâyet kulağa vuran ağrı
- ✓ Boyun iki tarafına lenfatik yayılım, boyunda kitle

Glottik Kanserler

- ✓ Esas semptom **ses kısıklığı**
- ✓ **En sık** ve **en iyi** prognozlu larinks Ca
- ✓ Vokal kordlar ise lenfatik bakımından fakirdir ve servikal metastazları nadirdir.

Subglottik Kanserler

- ✓ Esas semptom **stridor** ve **dispne**
- ✓ Krikotiroid membran önündeki Delphian lenf düğümüne metastaz yapar.
- ✓ **En kötü** prognozludur.

Tedavi:

Cerrahi, RT, KT

Trakeotomi

- ✓ Trakeotomi **2 ve 3.** kıkırdak arasından yapılır.

Koniyotomi

- ✓ **Krikotiroid membran**dan sağlanan hava yolu
- ✓ Entübe edilemeyen hastalarda **en acil hava yolu**
- ✓ Larinkse zarar verdiğinden pek tercih edilmez.

TÜKÜRÜK BEZİ HASTALIKLARI

Tükürük Bezleri

Majör Tükürük Bezleri

- ✓ Parotis-Submandibüler gland-Sublingual gland

Minör Tükürük Bezleri

- ✓ Parotis submandibüler bezden farklı olarak **lenfoid** doku içerir.
- ✓ Günlük 1500 cc tükürük salgısının çoğunu **submandibüler** bez yapar.
- ✓ Parotis; **saf seröz** salgı yapar.

Sialolithiazis

- ✓ En sık **submandibüler** bezde

TİPİK VAKA

- ✓ Yemek **sırasında** submandibüler bölgede şişlik
- ✓ Yemekten **sonra** şişliğin düzelmesi

Lenfoblastik (T-hücre kaynaklı) Lenfoma

- Genellikle **anterior mediastenden** gelişirler.
- Çocuklarda **vena cava superior sendromunun en sık** sebebidir.

TIPIK VAKA

Plevral sıvı, solunum sıkıntısı,
boyun, yüz ve kollarda şişme

+

Mediastende kitle

NHL Evreleme

- Evre I:** Tek bir nodal/ekstranodal tutulum
- Evre II:** Sınırlı intraabdominal kitle
- Evre III:** Diyafragmanın her 2 tarafında hastalık veya **mediastinal tutulum** veya **yaygın intraabdominal kitle**
- Evre IV:** SSS veya kemik iliği tutulumu

Tümör lizis sendromu

- Özellikle blast yükü yüksek olan hastalarda (**en sık Burkitt lenfoma**) tedaviye başladıktan sonra görülür. Tümör lizis sendromunda;
  - Hiperürisemi (En sık)**
  - Hiperkalemi**
  - Hiperfosfatemi**
  - Hipokalsemi**
  - Akut böbrek yetmezliği** görülür.
- Tedavisinde;
  - Hasta acil olarak intravenöz yolla **hidrate** edilir
  - Ürik asit yapımını azaltmak için **allopurinol**
  - Yüksek ürik asiti, daha kolay atılabilen başka maddelere çevirmek için; **Rasburicase** (rekombinan urat oksidaz preparatı)
  - Gerekirse kalsiyum ve fosfor bağlayan ilaçlar

Kötü prognostik faktörler:

- Kanda LDH değeri > 1000 U/L

Temel Bilimler 81. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 164

FLASH
BACK

EBV ile ilişkili maligniteler:

- Nazofarenks karsinomu
- Burkitt lenfoma
- Hodgkin lenfoma (mikst, lenfositten zengin ve fakir)
- X'e bağlı lenfoproliferatif sendrom (Duncan)
- İmmün suprese hastalarda leiomyosarkom ve santral sinir sistemi lenfoması
- B hücreli matür ALL

SOLID TÜMÖRLER

Santral Sinir Sistemi (SSS) Tümörleri

- Çocukluk çağıının **en sık** görülen solid tümörleridir.

Çocukluk çağı SSS tümörlerinde yerleşim yerleri, yaş ve sıklıkları:

Yerleşim yerleri

- İnfratentoriyal yerleşim (**en sık**)
- Supratentoriyal yerleşim (2. sık)
- Spinal kord
- Multipl bölge

Yaş ve sıklıkları

- 0-1 yaş:** **En sık supratentorial** yerleşirler. En sık tümör tipi koroid pleksus tümörleridir (Simian virüs-40 ile ilişkili)
- 1-14 yaş:** **En sık infratentorial** yerleşirler. En sık tümör tipleri, **juvenil pilositik tip astrositom ve medulloblastomdur.**
- > 14 yaş:** **En sık supratentoriyal** yerleşirler. En sık tümör tipi Pilositik astrositom ve Hipofiz tümörleridir.

FLASH
BACK

SSS tümörleri için risk oluşturan hastalıklar:

- Nörofibromatozis tip-I:** optik gliom, astrositom, nörofibrom
- Nörofibromatozis tip-II:** vestibüler schwannom, meningiom
- Tüberoskleroz:** subependimal dev hücre astrositomu
- Von-hippel-lindau sendromu:** hemanjiyoblastom
- Li-fraumeni sendromu:** astrositom, pnet
- Turcot sendromu**
- Cowden sendromu**
- Nevoid bazal hücreli karsinom**

Klinik Bulgular:

- İnfratentoriyal tümörler:** KİBAS bulguları
- Supratentoriyal tümörler:** Fokal bozukluklar
- Kraniyal sinir felçleri (**KİBAS'a** bağlı ise özellikle 6. kraniyal sinir felci ve **diplopi**)
- Parinaud sendromu:** Pineal tümörlerde görülür. Işığa cevap vermeyen dilate **Pupiller** vardır.
- Oligodendroglioma:** **Konvülsiyon** ile getirilen bir çocukta **kalsifiye kortikal kitle**

ONKOLOJİ

GENEL BİLGİLER

- Erkeklerde en sık görülen kanser: **Prostat kanseri**
- Kadınlarda en sık görülen kanser: **Meme kanseri**
- Hem erkeklerde hem de kadınlarda en sık ölüme sebep olan kanser: **Akciğer kanseri**

Etiyoloji

Fiziksel ve çevresel faktörler

- ✓ **Radyasyon:** Lösemi (KLL hariç) ve solid tümörler (özellikle meme, tiroid, yumuşak doku vb)
- ✓ **UV ışınları:** Cilt kanseri
- ✓ **Asbest**
  - **Mezotelyomanın** en sık nedenidir.
  - Akciğerde en sık neden olduğu malignite **adenokarsinom**dur.

Beslenme

- ✓ **Obezite**
  - Kolon ve rektum kanseri
  - Karaciğer ve safra kesesi, pankreas kanseri
  - Endometrium, meme kanseri (postmenapozal)
- ✓ **Alkol:** Ağızdan rektuma kadar birçok GIS kanser riskini artırır (İnce barsak hariç)

Enfeksiyöz etkenler

Temel Bilimler 81. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 027

- ✓ **EBV**
  - Birçok lenfoma (Burkitt lenfoma, primer SSS lenfoma, posttransplant lenfoproliferatif hastalık vb)
  - Mide ve nazofarenks kanserleri
- ✓ **HHV8:** Kaposi sarkom, Castelman hastalığı, primer efüzyon lenfoması
- ✓ **HBV, HCV:** Hepatosellüler kanser
- ✓ **HTLV-1:** Erişkin T hücreli lösemi/lenfoma
- ✓ **H. pylori:** Mide kanseri, mide MALToma
- ✓ **Schistosoma hematobium:** Mesane kanseri (SCC)
- ✓ **Clonorchis sinensis ve Opisthorchis viverrini:** Safra kesesi ve yolları kanserleri

HIV, primer onkojenik bir virüs **olmamakla** birlikte birçok kanser ve lenfoma riskini artırır

Genetik sendromlar

	Gen	İlişkili kanserler
Cowden sendromu	PTEN	Meme, tiroid, endometrium
FAP	APC	Kolorektal
Hereditör meme-over kanseri	BRCA1-2	Meme, over, prostat
Hereditör diffüz mide kanseri	CDH1	Mide
Lynch sendromu	MLH1-MSH2	Kolon, endometrium, over
Li-Fraumeni sendromu	P53	Kanser + Sarkom + Lenfoma
Von Hippel Lindau sendromu	VHL	RCC, feokromasitoma, serebellar hemanjiyoblastom

Tanı - Tarama

Tümör belirteçleri ve ilişkili oldukları tümörler

- ✓ **CA 15-3:** Meme kanseri
- ✓ **CA 125:** Over kanseri
- ✓ **CA 19-9:** Pankreas kanseri
- ✓ **AFP:** Hepatosellüler kanser, testis kanseri (non-seminom)
- ✓ **HCG:** Gestasyonel trofoblastik hastalıklar, testis kanseri (seminom + non-seminom)
- ✓ **Beta2 mikroglobülin:** Multiple miyelom
- ✓ **PSA:** Prostat kanseri
- ✓ **Nöron spesifik enolaz, Kromogranin A:** Nöroendokrin tümörler
- ✓ **5-HIAA (İdrar):** Karsinoid sendrom

Tarama

Erken tanı amacıyla tarama programı olan kanserler

- Meme
- Serviks
- Kolorektal
- Akciğer
- Over
- Prostat
- Cilt

Meme kanseri taraması

- ✓ Self meme muayenesi
- ✓ Mamografi
  - 45-54 yaş yılda 1 kez
  - ≥ 55 yaş 2 yılda 1 kez
- ✓ MR (yüksek risk varlığında)

EBV'nin nazofarenks kanseri ile olan ilişkisini net olarak vurguluyoruz

Orijinal Soru: Temel Bilimler 82

82. Aşağıdakilerden hangisi gastrik mukozayı hasara karşı koruyan faktörlerden biri değildir?

- A) Yüzey mukus sekresyonu
- B) Mukus içine bikarbonat sekresyonu
- C) Mukozal kan akımı
- D) Gastrik asidite
- E) Epitelyal rejeneratif kapasite

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Kronik gastrit

Kronik Gastrit Tipleri

	H.pylori (Tip 2/B gastrit)-Daha sık	Otoimmün (Tip 1/A gastrit)
Lokasyon	Antrum	Fundus, korpus
İnflamatuvar infiltrat	Nötrofiller, kronik inflamasyon hücreleri, lenfoid agregatlar	Kronik inflamasyon hücreleri
Asit üretimi	Değişken	Azalmış
Gastrin	Değişken	Artmış
Eşlik eden lezyonlar	Hiperplastik-inflamatuvar polipler	Nöroendokrin hiperplazi
Seroloji	H.pylori'ye karşı antikor	Parietal hücrelere karşı antikor
Gelişen hastalıklar	Peptik ülser, adenokanser, MALToma, intestinal metaplazi	Pernisöz anemi, adenokanser, karşinoid tümör, intestinal metaplazi

Özel gastrit formları:

- Gastritis sistika: Kronik gastrite bağlı gelişir.
- Reaktif gastropati (Tip C gastrit): Safra reflüsü gibi kimyasallara bağlı gelişir. Nötrofil pek görülmez.
- Eozinofilik gastrit: Allerjik kişilerde görülür.

Temel Bilimler 82. soru
Patoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 047

Peptik ülser

- ✓ Özellikle **asit sekresyonunun arttığı** durumlarda görülür. Genellikle tek lezyondur.
- ✓ Özofagus, mide, duodenum ve Meckel divertikülünde gelişebilir.
- ✓ Sık nedenler **H. pylori**, sigara ve **non-steroidlerdir**.
- ✓ En sık **duodenum 1. kısım**da görülür.
- ✓ En sık komplikasyonu **kanamadır (arkadan kanar)**.

HİPERTROFİK GASTROPATİLER

Makroskopik olarak midenin pilikaları kalınlaşmıştır.

- ✓ Menetrier hastalığı: **TGF-α'nın** aşırı salınmasıyla ortaya çıkar. **Hipoklorhidri** ve **protein kaybetti** enteropati görülür. Erişkinde mide kanseri riskini bir miktar artırırken çocukta malignleşmez.
- ✓ Zollinger-Ellison sendromu

GASTRİK TÜMÖRLER

- En sık görülen mide tümörü **adenokarsinomdur**.
- En sık görülen **benign mide tümörü poliplerdir**.
- En sık görülen **mezenkimal tümör gastrointestinal stromal tümördür**.

Gastrik polipler

- ✓ Hiperplastik polip: En sık görülen poliptir. Kronik gastrite bağlı gelişir. **Kanserleşme riski** vardır.
- ✓ Fundik gland polibi: **Proton pompa inhibitörü (PPI)** kullananlarda veya **familyal adenomatöz polipozis (FAP)** sendromlu hastalarda görülür. PPI kullanımına bağlı gelişenler kanserleşme riski taşımaz ancak **FAP** hastalarında kanserleşebilir.

- ✓ **Adenomatöz polipler**: FAP hastalarında görülebilir. Kanser riski taşır.

Gastrik Karsinomlar

- ✓ En sık küçük kurvatur üzeri **antrumda** gelişir. İki farklı morfolojide olabilir.

Mide Kanseri Tipleri (Lauren sınıflaması)

	İntestinal tip	Diffüz tip
Görülme yaşı ve cinsiyeti	İleri yaş, erkek	Genç, K=E
Risk faktörü	Kronik gastrit, H. pylori, tütsülenmiş yiyecek, nitrit, EBV, sigara	A kan grubu ve E-caderin mutasyonu
Makroskopik özelliği	Ülseratif veya polipoid kitle	Diffüz infiltran (matara mide-Linitis plastica)
Histolojik özelliği	İyi diferansiye bez yapıları	Taşlı yüzük hücreleri
Prognoz	İyi	Kötü

- ✓ Erken mide kanseri, lenf nodu metastazı olsun ya da olmasın **mukoza-submukoza**ya sınırlı kanserdir ve **iyi prognozludur**.
- ✓ CEA ve CA19-9 yüksekliği görülebilir.
- ✓ Supraklaviküler lenf noduna metastaz yaparsa **Virchow nodülü**, aksillaya metastaz yaparsa **Irish nodülü**, umblikus çevresine metastaz yaparsa **Sister-Mary Joseph nodülü**, rektuma metastaz yaparsa **Blumer's shelf** nodülü ismi verilir.
- ✓ Overde görülen **taşlı yüzük hücreli karsinom metastazlarının (Krukenberg tümörü)** en sık kökeni midedir.

Mide lenfoması

- ✓ Ekstranodal lenfomaların **en sık çıkış yeri** midedir.
- ✓ En sık sebebi **H. pylori** gastritidir.
- ✓ En sık görülen tipi **MALToma'dır**. Prognozu genellikle iyidir.

Gastrointestinal stromal tümör

- ✓ Abdomendeki **en sık mezenkimal tümördür**.
- ✓ En sık **midede** ortaya çıkar.
- ✓ **Kajal hücrelerinden** köken alır.
- ✓ **İgisi ve epitelooid alanlar** içerir (**bifazik tümör**).
- ✓ C-kit (**CD117**), **DOG1**, **vimentin** ile pozitif boyanır.
- ✓ Prognoz tümör çapına, mitoz ve yerleşim yerine (ince bağırsak yerleşimli kötü) bağlıdır.

İNCE ve KALIN BAĞIRSAK HASTALIKLARI

GELİŞİM ANOMALİLERİ

- Atrezi: En sık **duodenumda** görülür.
- Intussussepsiyon: En sık **ileoçekal valvde** görülür.
- İmperfore anüs: Konjenital intestinal atrezinin en sık görülen formudur.
- Duplikasyon: En sık **ileumda** görülür.

İLGİLİ NOTLAR

Minik bir yorumla şunu çıkarabiliriz: Ülseri arttıran birşey, mide için koruyucu olamaz

Koruyucu faktörler ↓

- Mukus tabakası
- Bikarbonat
- Mukozal kan akımı
- Hücre yenilenmesi
- Endojen PG'ler

Agresif faktörler ↑

- H. Pylori
- NSAİİ
- Sigara
- Asit salgısında artış
- Stres

Temel Bilimler 82. soru

Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül

Sayfa 170

• Sepsis, Multiorgan yetmezliği

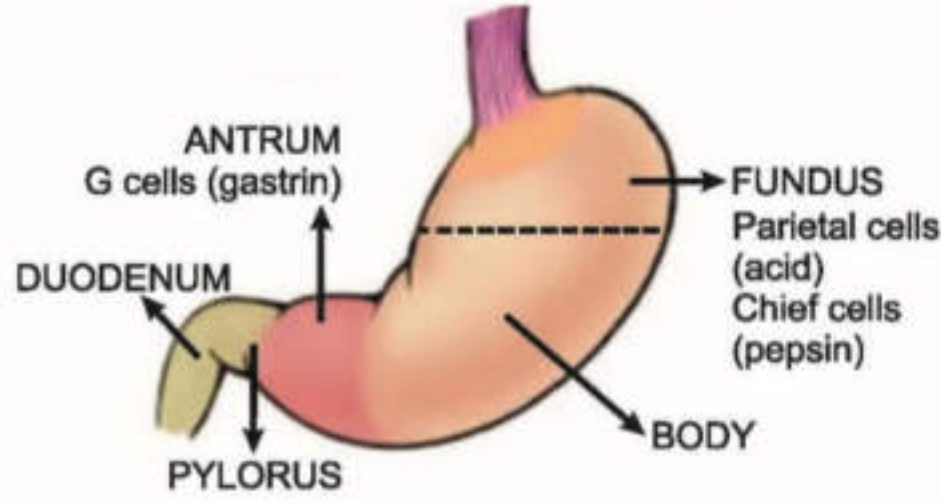
➢ Sepsis, Multiorgan yetmezliği

➢ Mekanik ventilasyon

➢ Koagülopati

Kronik gastrit

- ✓ Mide mukozasında lenfosit ve makrofaj gibi **mononükleer hücre** infiltrasyonu vardır.
- ✓ **H. Pylori (en sık)**, otoimmünite vb sonucunda oluşabilir
- ✓ Kronik gastritler mide kanseri riskini **arttırır**.

H. Pylori gastriti (Tip B)	Otoimmün gastrit (Tip A)
Antrum ağırlıklı tutulum	Korpus ağırlıklı tutulum
Nötrofil, subepitelyal plazma hücre infiltrasyonu, lenfoid agregatlar	Lenfosit ve makrofaj infiltrasyonu
Asit düzeyi değişken (Yüksek → Düşük)	Asit düzeyi belirgin düşük
Gastrin düzeyi değişken (Normal → Yüksek)	Gastrin düzeyi belirgin yüksek
Hiperplastik/ inflamatuvar polip	Nöroendokrin hiperplazi
MALToma riski Peptik ülser riski	Karsinoid tümör riski

Atrofik gastrit
↓
İntestinal metaplazi
↓
İntestinal displazi
↓
İntestinal tip mide kanseri

H. Pylori; enfeksiyon süresi, virülans faktörleri, mide asit düzeyi ve konak faktörlerine göre farklı komplikasyonlara yol açabilir: **Peptik ülser, MALToma, Mide kanseri vb**

Diğer Gastritler

Lenfositik gastrit

- ✓ **Çölyak hastalığı** ile ilişkilidir.

Granümatöz gastrit

- ✓ **Sarkoidoz, Crohn hastalığı** vb granümatöz hastalıklar ile ilişkilidir.

Menetrier hastalığı (hipertrofik gastropati)

- ✓ Mide fundus ve korpusta **dev gastrik kıvrımlar (beyin gibi mide)** ve mukozal kalınlaşma ile karakterizedir.
- ✓ **Patogenez**
  - TGF-alfa aşırı salınımı rol oynar (EGFR'ye bağlanır).
  - Bunun sonucunda **foveolar hiperplazi** ve **glandüler atrofi** gelişir (Mukus salgılayan hücreler hiperplastiktir, ama parietal hücreler azalmıştır.)
  - Aşırı mukus salgısı, **hipoklorhidri** ve **protein kaybı** (epitel geçirgenlik artışı) ve hipoalbuminemi ile karakterizedir.
- ✓ Görünüm itibarı ile lenfoma ve **infiltratif karsinomlarla karışabilir**. Ayrıca **prekanseroz** bir lezyondur.
- ✓ Tedavide **setuksimab** (anti EGFR antikoru) kullanılabilir.

H. pylori

Genel bilgiler

- ✓ H. Pylori, **Gr (-)** ve **flajellalı (hareketli)** bir bakteridir.
- ✓ Çeşitli enzimleri (**üreaz** vb) ve antijenleri (**adezin**, vb) ile kolonize olup; **Cag-A, VagA** gibi toksinlerle de **peptik ülser** ve **kansere** neden olabilmektedir.
- ✓ H. pylori, **kronik gastritlerin** ve **peptik (duodenal) ülserin** en önemli nedenidir.
- ✓ H. pylori ile kolonize hemen tüm bireylerde histolojik olarak midede kronik aktif gastrit vardır. Ancak bu hastaların çoğu **asemptomatiktir**.
- ✓ H. Pylori bazı **ekstraintestinal patolojiler** ile de ilişkilidir:
  - **Kronik immün trombositopenik purpura**
  - **Kronik ürtiker**

Hastalık	H. Pylori ile ilişkinin derecesi
Kronik antral tip B gastrit	+++++++ (%99)
Duodenal ülser	+++++ (%70)
Gastrik ülser	++++ (%50)
MALToma	+++
Gastrik adenokanser	++
Fonksiyonel dispepsi	+
Gastroözofageal reflü	-

Tanı

İnvazif H.P. testleri (endoskopi gerektirir)	Non-invazif H.P. testleri (endoskopi gerektirmez)
• Üreaz testi (hızlı sonuç) • Histopatoloji • Kültür ✓ En spesifik test, ama duyarlılık düşük ✓ Antibiyotik direnci	• Seroloji (eradikasyon kontrolünde kullanılmaz) • Üre nefes testi (eradikasyon kontrolü) • Gaita/ İdrar antijeni testi (eradikasyon kontrolü)

BENİGN TÜMÖRLER

Leiomyom

- En sık görülen özofagus benign tümörüdür.
- Düz kas orijinli olduğu için % 90'ı alt 2/3'dedir.
- Disfaji ve ağrı en sık semptomlardır.
- Malign dejenerasyon riskleri vardır.
- Baryumlu grafi en iyi tanı yöntemidir.
- Düzgün sınırlı yarım ay şeklinde, yutkunmakla hareketli kitle vardır. **Endoskopide lümeneye doğru büyüyen, submukozal hareketli bir kitle görülür.**
- **Endoskopik biyopsi** ameliyat sırasında ve sonrasında mukozal perforasyon riskini artıracağı için **yapılmamalıdır.**
- Cerrahi yöntem **enükleasyondur.**

ÖZOFAGUS PERFORASYONLARI

- Sıklıkla **iyatrojeniktir** (endoskopide en sık **krikofaringeal bölgede**)
- Basınç artışına bağlı barojenik (Boerhaave) de gelişebilir.
- Lineer mukoza yırtıklarına bağlı Mallory-Weiss sendromu da görülebilir.
- Mallory-Weiss'teki yırtıklar **kardiya düzeyindedir**, kanama oluşturur. Spontan durabilir, bazen endoskopik / anjiyografik tedavi gerekebilir.
- Özofagus perforasyonlarında pnömohidrotoraks oluşabilir.
- Semptom ve bulgular perforasyonun lokalizasyonuna ve inflamatuvar yanıtı göre değişir.
- Ağrı, ateş, dispne ve disfaji genel semptomlardır.
- Amfizeme bağlı krepitasyon önemli bir muayene bulgusudur.
- Tanıda **direkt grafi ilk tetkiktir**. Opak madde ile grafi ya da BT perforasyonu göstermede oldukça yardımcıdır.
- **İlk 24 saatte cerrahi girişim** önerilmektedir.

Cerrahi tedavinin temel prensipleri

- Perforasyonun kapatılması
  - Perforasyon sonucu kontamine olan alanın drenajı
  - Parenteral ya da enteral beslenme; jejunostomi açılabilir.
  - Antibiyotik tedavisi
- İyileşme kısa süreceği tahmin ediliyorsa, parenteral beslenme, iyileşme uzun süreceği gibiye, gastrotomi ya da daha sıklıkla jejunostomi ile enteral beslenme uygulanmalıdır.

FLASH BACK

- **Özofagus perforasyonlarında nonoperatif tedavi için Cameron üç kriter önermiştir.**
  - Perforasyonun mediastende bulunduğu ve radyoopak maddenin özofagusa geri aktığı gösterilmelidir.
  - Semptomlar hafif olmalıdır.
  - Klinik sepsis bulguları minimal olmalıdır.
- TPN, antibiyotik, asit pepsin baskılayıcı tedavi uygulanır ve görüntüleme sonuçlarına göre 7-14 gün sonra oral beslenmeye geçilir.

MİDE HASTALIKLARI ve CERRAHİSİ

MİDE ANATOMİSİ

- Çölyak trunkusun dalı olan **sol gastrik arter** ile ana hepatik arterin dalı olan **sağ gastrik arter** küçük kurvatur boyunca uzanır.

Temel Bilimler 82. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 035

PEPTİK ÜLSER

- Peptik ülser **mide asiti** nedeniyle oluşan ülserlere verilen isimdir.
- **Özofagus, mide, duodenum (en sık), jejunum ve ileumda** gelişebilir.
- **Duodenal ülser patofizyolojisinde hiperasidite, gastik ülserde ise mukozal savunma mekanizmasında bozulma** rol oynar.

FLASH BACK

PÜ en sık iki nedeni..

- ✓ *Helicobacter pylori*
- ✓ NSAİİ

HELICOBACTER PYLORI

- Asit sekresyonunu (D hücresi fonksiyonunu bozarak) artırır, mukozal bütünlüğü bozar.
- **Endoskopi yapıp** antrumdan biyopsi alındığı zaman *H. pylori* tanısı için **en uygun yöntem hızlı üreaz testidir.**
- **Kesin tanı** antrum biyopsisinde *Helicobacter pylori*'nin **gösterilmesi** ile konulur.
- **Üre nefes testi, ve gaita antijen testi**, uygun tedaviyi takiben ***H.pylori* eradikasyonunu** doğrulamak için standart yöntemlerdir.

DUODENUM ÜLSERİ

Klinik

- Asit salgısı fazladır.
- Duodenal ülserin **en önemli belirtisi epigastrik ağrıdır.**
- Ağrı genellikle açken ortaya çıkar, yemek ve antiasit ile geçer

Komplikasyonları

- **En sık görülen komplikasyonları kanama, perforasyon, obstrüksiyon ve penetrasyondur.**
- **Duodenum ülserinin en sık komplikasyonu kanamadır.**
- Kanama genellikle duodenum arka yüzüne yerleşik ülserlerin gastroduodenal arter duvarını erode etmesiyle gelişir.
- Peptik ülser ile ilişkili ölümlerin en sık nedeni kanamadır.
- Çeşitli skorlama sistemleri mevcuttur.

Minik bir yorumla şunu çıkarabiliriz: Ülseri arttıran birşey, mide için koruyucu olamaz

PG reseptörleri

G proteini ile kenetli reseptörlerdir:

- **EP2, EP4 reseptörleri: Gs**, düz kası gevşetir.
- **EP1 reseptörleri: Gq**, Düz kası kasar.
- **EP3 reseptörü: Gi**, Mide asid salgısını azaltır.

PROSTAGLANDİN D2

- Mast hücrelerinde sentezlenir.
- **Histamine benzer (vazodilatasyon+diğer düz kas kasılma)**.
- Vazodilatasyon oluşturur ancak pulmoner damarlarda vazokonstriksiyon ortaya çıkarır.
- PGD2'nin metaboliti olan 15-deoksi-PGJ2; PPARγ reseptörlerinin endojen agonistidir.
- Uyku oluşumunda görev alır.

➤ **Mast hücreesindeki COX: PGD2**

Temel Bilimler 82. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 068

PROSTAGLANDİN E

- **Vazodilatatör** (arteriyol ve prekapiller sfinkterlerde) etkilidir ve kapiller permeabilityi artırır.
- **Bronkodilatasyon** yapar.
- Gebelerde PGE2'nin F2α gibi belirgin oksitosik etkisi bulunmaktadır. Serviksi yumuşatır ve oksitosinin aksine neonatal sarılık insidansını arttırmaz
- Sitoprotektif etkileri bulunmaktadır.
- **Normalde uterusu gevşetir ama gebelikte uterusu kasar (EP1 reseptörü)**.
- Böbrek kan akımını artırıp renal yolla **su ve tuz atar**.

- **Mide asid ve pepsin salgısını azaltır.**
- **Mukus ve HCO3 salgısını artırır.**
- **Mukozal kan akımını artırır.**

- Bağırsak mukozasında su ve tuz absorpsiyonunu inhibe ederek ve motiliteyi artırarak (bağırsakta longitudinal kasları kasar) sulu diyare oluşturur. (PGF gibi).
- SSS'de en fazla bulunan PG; PGE2'dir. Bu madde **termoregülasyon**un düzenlenmesinde primer role sahiptir (PGF ve PGI2 gibi).
- İmmüsupresif ve anti-inflamatuvar etki gösterir.
- PGE1 antiagregan etki gösterir. PGE2 düşük dozda proagregan, yüksek dozda ise antiagregan etkilidir.

PGE'lerin endokrin etkileri:

- Hem **osteoblastik** hem de **osteoklastik** aktiviteyi artırır.
- Kemiklerden PTH benzeri Ca²⁺ mobilizasyonuna neden olur ama proksimal tübülde **PTH'yi antagonize eder**.

PROSTAGLANDİN F2α

- **Güçlü oksitosiktir**. Corpus luteum'un gerilemesinde (luteolizis) önemli katkıları vardır.
- Sulu diyare tablosu ortaya çıkarabilir (PGE gibi).
- **Bronkokonstriksiyon** oluşturur.
- Pulmoner damarlarda vazokonstriksiyon oluşturur.

PROSTAGLANDİN I2 (PROSTASİKLİN)

- Endotel hücrelerinde COX tarafından sentezlenir (primer).
- **Vücutta en önemli antiagregan maddedir**.
- **Vazodilatasyon** oluşturur (özellikle pulmoner damar).
- Böbreklerden renin ve eritropoetin salınımını uyarır.
- Midede asid salınımını azaltır, mukus salınımını artırır.

TROMBOKSAN A2

- **Kuvvetli agregasyon ve adezyon ortaya çıkartır**.
- **Vazokonstriksiyon, bronkokonstriksiyon** yapar.
- Mitojenik etkilidir.

PROSTAGLANDİN ANALOĞU İLAÇLAR

Mizoprostol

- **PGE1** analogudur.
- Midede asid sekresyonunu inhibe eder.
- NSAİİ'lerin ülserojenik etkisini önler.
- **Abortus** oluşturmak için kullanılır.

Alprostadil

- **PGE1** analogudur.
- Direkt olarak korpus kavernozumlarına enjekte edilerek **erektil impotanza** kullanılabilir.
- **Duktus arteriyozusu açık tutmak** için kullanılır.

Gemeprost

- **PGE1** analogudur.
- **Terapötik abortus** oluşturmak için kullanılır.

Dinoproston

- **PGE2** analogudur.
- **Tıbbi abortus**, serviksin olgunlaştırılması ve doğum indüksiyonunda kullanılır.

Karboprost, Dinoprost

- **PGF2α** analogudur.
- **Abortus** oluşturmak için kullanılır.
- Postpartum kanama tedavisinde kullanılır.

Medikal abortus oluşturmak için kullanılan ilaçlar:

- **PGE2 analogu: Dinoproston**
- **PGE1 analogu: Misoprostol**
- **PGF2α analogu: Karboprost, dinoprost**
- **Antiprojestin: Mifepriston**
- **Oksitosin türevleri: Oksitosin (IV)**
- **Postkoital kontrasepsiyon: Mifepriston (RU-486)**
- **Anti-mitotik etkili antineoplastik: Metotreksat**

PGI2 analogları (Epoprostenol / İloprost / Treprostinil / Beraprost)

- **Epoprostenol** ve **İloprost**: Vazodilatatör ve antiagregan etkilidir.
- **Epoprostenol** ve **treprostinil** (SC, İV, inhaler, oral): Primer pulmoner hipertansiyonda kullanılır.

Referansımızda da net bir şekilde ifade ettiğimiz gibi sitoprotektif etkileri bulunan prostaglandinlerin özelliklerine dikkat...

İşte referans budur...

Orijinal Soru: Temel Bilimler 84

84. Aşağıdaki antipsikotik ilaçlardan hangisinin dopamin 2 reseptörleri üzerine parsiyel agonist etkisi vardır?

- A) Klozapin
- B) Olanzapin
- C) Aripiprazol
- D) Paliperidon
- E) Ketiapin

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

FLASH
BACK

- Atipik ama D2 blokajı yapanlar: **Risperidon ve paliperidondur.**

Klozapin

- **Aseranülöçitez, ciğerlere oluşturun.**

Temel Bilimler 84. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 054

Aripiprazol

- **D2, D3 ve 5HT1A reseptör parsiyel agonistidir.**
- Ekstrapiramidal yan etkileri çok azdır.
- Antidepresan etkileri de vardır.
- Sedatif etkisi azdır.
- Kusma oluşturan tek antipsikotiktir.

Ketiapin

- En kısa etkili atipik antipsikotiktir.

Olanzapin

- Belirgin kilo aldırır. Metabolik sendromda kullanılmaz.

Risperidon / Paliperidon

- Atipik ama EPYE fazladır.

Iliperidon

- Alfa adrenerjik reseptör blokajı oluşturur.

Kariprazin

- **D3 reseptör parsiyel agonistidir.**

Sertindol

- **Uzun QT yapabilir** (ziprasidon ve tioridazin gibi).

Asenapin

- 5HT2A blokajı güçlüdür.
- Biyoyararlanımı en düşük antipsikotiktir.

Lumataperon

- 5-HT2A reseptör antagonistidir.
- D1 ve D2 reseptörlerini modüle eder.

Pimavanserin:

- **5-HT2A invers agonistidir.**
- EPYE'lere ve prolaktin artışına neden olmaz.
- Parkinsonlularda gelişen psikoz tedavisinde kullanılır.

Amoksapin

- **Antidepresan ve antipsikotik etkilidir.**
- Şizoafektif bozuklukta kullanılır.

ANTİDEPRESAN İLAÇLAR

TRİSİKLIK ANTİDEPRESANLAR

- Uptake-1 inhibisyonu yaparlar.
- Hem NA hem de serotonin reuptake'ini bloke ederler.
- İndirekt olarak dopaminin etkisini de artırırlar.
- Nonselektif TAD'ler; alfa, Muskarinik, histamin reseptör blokajı yapar ve kardiyotoksiktir.

İmipramin: Enüresis nokturnada kullanılır.

Amitriptilin: Migren profilaksisinde tercih edilir.

Klomipramin: Anti-obsesyonel etkisi en güçlü olan antidepresan ilaçtır (OKB'de ilk seçenek SSRI'lardır).

- **Protriptilin:** Uzun etkilidir.
- **Amoksapin:**
  - Postsinaptik D2 reseptör blokajı yapar.
  - **Antidepresan+antipsikotik etkilidir.**
  - **EPYE oluşturan tek antidepresandır.**
  - Amenore, galaktore yapar (Prolaktin artışı).

İlaç	Önemli özellik	Etki mekanizması
Nefazodon	• En kısa etkili	• Postsinaptik 5HT-2A, 2C reseptör blokajı
Trazodon	• Sedatif etkili • Priapizm yapar. • İnsomniada kullanılır.	• Uptake blokajı
Mirtazapin	• Sedatif (en güçlü) • Kilo alımı	• Postsinaptik 5HT-2A, 2C reseptör blokajı • Alfa-2 otoreseptörü bloke eder.
Mianserin	• Aplastik anemi yapar.	• Serotonin ve noradrenalin salınımını artırır.
Bupropion	• Konvülsiyon (en fazla) • Sedatif etkisi yoktur. • Anksiyolitik etkisi yoktur. • Sigara bağımlılığında kullanılır. • İştahı azaltır. • Obezitede kullanılır. • Seksüel disfonksiyonu az oluşturur.	• Dopamin ve daha az oranda NA reuptake blokajı yapar. • Presinaptik noradrenalin ve dopamin sekresyonunu artırır.

- **Kardiyotoksikite** (Na ve K kanal blokajına bağlı aritmi)
- **Antimuskarinik etkiler:** görme bulanıklığı, ağız kuruluğu, miksiyonda zorlanma, konstipasyon
- **Antihistaminerjik etkiler:** sedasyon, kilo alımı
- **Alfa-1 reseptör blokajı:** ortostatik hipotansiyon, anejakülasyon, sedasyon

Antidepresan Zehirlenmesi:

- **Antikolinerjik bulgular:** Ajitasyon, konvülsiyon, koma ve tremor
- **Kardiyotoksik etki:** QT intervalinde uzama görülür. Ölüm nedeni ventriküler aritmidir.

İLGİLİ NOTLAR

Bizim notlarımızın **tek bir amacı** var... Konuların **püf noktalarını** size sunmak ve size **maksimum soruyu** yaptırmak... **Buyrun bir örnek daha...**

Orijinal Soru: Temel Bilimler 85

85. Nazal konjesyonu önleyen aşağıdaki ilaçlardan hangisi oral yoldan kullanılabilir?

- A) Nafazolin
- B) Tetrahidrozolin
- C) Ksilometazolin
- D) Fenilpropanolamin
- E) Oksimetazolin

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Fenilefrin

- ✓ Etki kalıbı **noradrenaline (a1)** benzer.
- ✓ **Refleks bradikardi** oluşturur.
- ✓ **Nazal dekonjestandır.**
- ✓ Sikloplejisiz **midriyazis** oluşturur.

Midodrin / Metoksamin / Metaraminol

- ✓ **a1** agonisttir.
- ✓ **Hipotansiyon** tedavisinde kullanılır.
- ✓ **Meteraminol, FMF** tanısı için kullanılır.

Droksidopa (ön ilaç)

- ✓ **Dopa dekarboksilaz** ile **noradrenaline** dönüşür.
- ✓ **Nörojenik ortostatik hipotansiyon** tedavisi

Hidroksiamfetamin

Temel Bilimler 85. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 017

Dekonjestif

- ✓ **a1** ile **vazokonstriksiyon** oluşturur.
- ✓ **Lokal** etkili **nafazolin**, **tetrahidrozolin**, **ksilometazolin**, **oksimetazolin**, **indanozolin**
- ✓ **Sistemik** etkili **psödoefedrin**, **fenilpropanolamin**
- ✓ **Fenilefrin** / **Efedrin** hem lokal hem de sistemik etkili

MiraBegron

- ✓ **β3** selektif agonisttir.
- ✓ **Üriner inkontinans**, spastik mesane

Modafinil

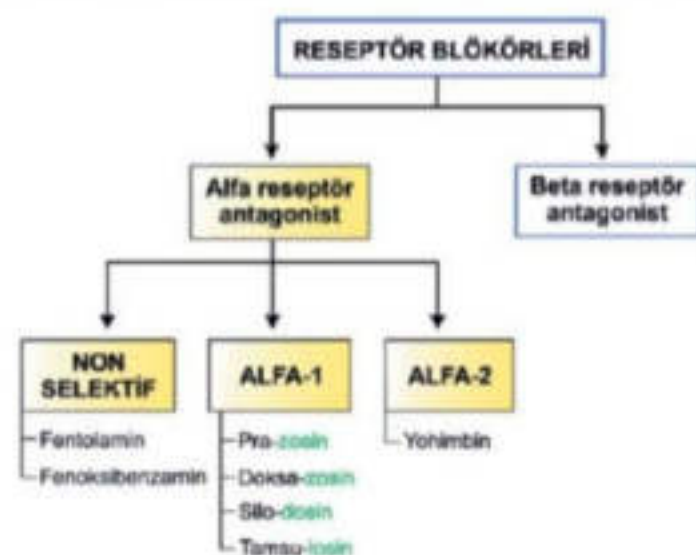
- ✓ Direkt **a1** agonisttir.
- ✓ **Psikostimulan** etki oluşturur.
- ✓ **Narkolepsi** tedavisinde

Terbutalin/Ritodrin

- ✓ **β2** ile **myometriumu gevşetirler (tokolizis)**.
- ✓ **Hiperglisemi** nedeni ile diyabetik hastada seçilmez.

SEMPATOLİTİKLER

Alfa Blokör

- ✓ Arteriyol ve **venüllerde vazodilatasyon** yapar.
- ✓ **Venodilatasyon** ve postürel homeostazda bozulma sonucu **ortostatik hipotansiyon** oluşturur.
- ✓ **Su ve Na⁺ retansiyonu** ve **taşikardi** oluşturur.

Non-Selektif Alfa Antagonist

Fenoksibenzamin

- ✓ **a1 & a2 irreversibl bloke** eder.
- ✓ **Feokromasitoma** semptomatik tedavisinde **β blokör** ile **kombine**

Fentolamin

- ✓ **Reversibl** olup **etki süresi kısadır**.
- ✓ **Feo cerrahisindeki hipertansif atak** tedavisinde

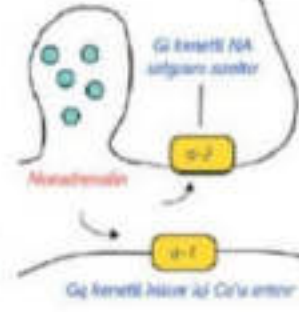
Feokromasitoma Tedavisi

- **1a-β-etalol** (**a1+β blokör**)
- **Fenoksibenzamin**
- **Fentolamin**
- Nitroprussid
- Metiltirozin

Alfa-1 Selektif Antagonist

Prazosin / Terazosin / Doksazosin

- ✓ **a1 A-B-D blokördür.**
- ✓ **Yarı ömrü en uzun olan doksazosin**
- ✓ **BPH** ve **HT** olan hastada tercih edilir.
- ✓ **Lipid profili** düzeltir (**LDL ve TG azalır, HDL artar**).
- ✓ En önemli yan etkileri; **ilk doz senkopudur**.

Tamsulosin / Silodosin / Alfuzosin

- ✓ **Selektif a1-A reseptör blokördür.**
- ✓ **Prostata spesifik (BPH)**.
- ✓ Anejakülasyon, **Floppy iris sendromuna** en fazla neden olur.
- ✓ **Alfuzosin long QT** oluşturur.

Yohimbin

- ✓ Presinaptik **a2 blokör** (Sempatomimetik)
- ✓ **Afrodizyak** (erektil impotans tedavisi)

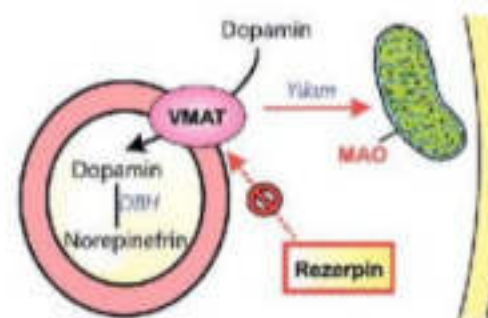
+18

Adrenerjik Nöron Blokörü

- ✓ Etkileri **bifaziktir**.
- ✓ **Akut etki ile reuptake'i bloke** edip sempatomimetik, **3-6 gün** sonra **sempatolitik etkilidir**.
- ✓ Etki göstermesi için sitoplazmik amin pompasından presinaptik nörona girmelidir. **TAD** gibi **up-take-I'i** inhibitörleri etkisini **belirgin** olarak **azaltır**.
- ✓ **İndirekt** sempatomimetik ilacın (**amfetamin**, **tiramin**) etkinliğini **ortadan kaldırır**.

Rezerpin

- ✓ **VMAT'ı irreversibl bloke** edip **NA, dopamin ve serotonin depolanmasını engeller**.

İLGİLİ NOTLAR

Referansımız yanlış olan tüm seçenekleri **tek tek** **eletiyor!!!**

Orijinal Soru: Temel Bilimler 86

86. Aşağıdaki ilaçların hangisinin ekstrapiramidal yan etki yapmaksızın antiemetik etki göstermesi en olasıdır?

- A) Fenotiazin
- B) Metoklopramid
- C) Prometazin
- D) Difenhidramin
- E) Proklorperazin

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

OTAKOİDLER

HİSTAMİN

- Vücutta en fazla mast hücrelerinde (heparin ile), SSS'de ise **en fazla hipotalamusta** bulunur.

"Histamin Reseptörleri" başlıklı tabloya bakınız.

ETKİLERİ:

Damar

- Vazodilatör etkilidir (H1-2) (NO aracılı).
- Kapiller permeabiliteyi artırır.

Kalp

- Taşikardi
- (+) inotrop (H2)
- (+) kronotrop (H2)
- (-) dromotrop (H1)
- Aritmi

Mide

- Midenin asid ve pepsin salgısını artırır (H2).
- H3 reseptörleri ise tersine asid salınımını azaltırlar.

Bronşlar

- Bronş düz kaslarını kasarlar (H1).

Salgılar

- Tükürük, gözyaşı, pankreas salgısı artırır.

SSS ve periferik sinirler

- İştahı azaltır.
- Aljezik etkisi bulunur.

İmmün sistem

- Lenfosit aktivasyonu ve antikor yapımı, H2 reseptörleri ile **inhibe edilir**.
- Sitotoksik ve gecikmiş tip aşırı duyarlılık reaksiyonları **inhibe olur**.

ANTIİSTAMİNİK İLAÇLAR

Antihistaminiklerin (H1) sınıflaması

	I. nesiller	II. nesiller
Lipofilite	Fazla	Az
Santrale ve süte geçiş oranı	Fazla	Az
Sedatif etki	Fazla	Az
Lokal anestezi etki	Fazla	Az
Antikolinergik/antiparkinson etki	Fazla	Az
Öncelikli endikasyonları	Alerji tedavisi Hareket hastalığı İnsomnia Parkinsonizm Bulantı-kusma	Alerji Ürtiker

H1 Reseptör Blokörleri

- Kapiller permeabiliteyi ve **ödemi azaltır**.
- Antialerjiktir, **inflamasyonu baskılar**, kaşıntıyı giderir.
- Mide asid salgısını azaltmaz.
- Tükürük ve ekzokrin salgıları azaltır.
- Lokal anestezi etki oluşturabilirler.
- Ortostatik hipotansiyona neden olabilir.
- I. jenerasyonlar SSS'ye geçer** ve sedasyon oluşturur ayrıca epilepsi hastalarında konvülsiyona yol açabilir.

Endikasyonları:

- Alerjik reaksiyonlar:** Alerjik rinit, kronik ürtiker
- Taşıt tutması, vestibüler bozukluk:** Difenhidramin, dimenhidrinat, siklizin ve prometazin
- Gebelik kusmaları:** Doksilamin+pidoksine
- Antiemetik etki:** Doksilamin/Prometazin (post-op)
- Antiparkinson etkiler:** Difenhidramin
- Lokal anestezi:** Difenhidramin ve prometazin
- Sedatif etki:** Difenhidramin ve doksilamin

Hareket hastalığı tedavisinde kullanılan ilaçlar

- **Antihistaminikler:** Prometazin, dimenhidrinat

Temel Bilimler 86. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 063

Histamin H1 reseptör blokörleri

Birinci nesil	İkinci nesil
Uzun etkililer - Meklizin - Klorfeniramin - Hidroksizin Kısa etkililer - Karbinoksamin (en kısa etkili) - Dimenhidrinat - Difenhidramin (en sedatif) - Doksilamin - Siklizin - Prometazin (antidopaminerjik)	Uzun etkililer - Loratadin (en uzun etkili) - Desloratadin - Astemizol Orta etkililer - Setirizin - Levosetirizin - Feksofenadin - Ketotifen Kısa etkililer - Terfenadin

- **Kemotrigger zon (bulantı-kusma merkezi):** D2, 5HT3, NK1, H1, M1, CB1, kemoreseptörler
- **Vestibüler sistem (taşıt tutması):** H1, M1

Özellikli Antihistaminikler

- **Aritmi= Uzun QT yapanlar:** Terfenadin, astemizol
- **P-glikoprotein inhibitörleri:** Terfenadin, akrivastin
- **Mast hücrelerinden histamin salınımını da engelleyen:** Ketotifen
- **Çocuklarda tercih edilenler:** II. nesiller

Antihistaminiklerin yan etkileri:

- **Sedasyon (en sık)**, çocuklarda ise eksitasyon sıktır.

İLGİLİ NOTLAR

Vee işte hem doğru cevabımızın yer aldığı hem de yanlış bir seçeneği ele ettiğimiz o muhteşem tablomuz !!!

ÖSYM, bu soruyu **bizim notlarımızdan** hazırlamış olabilir mi???

Antiemetikler

Antiemetik ilaçlar

*5-HT-3 reseptör antagonistleri	Ondansetron, granisetron (Transdermal, oral, subkutan), tropisetron, dolasetron (uzun QT oluşturur), polansetron (en uzun etkili)
D2 reseptör antagonistleri	Proklorperazin, klorpromazin
D2 reseptör antagonistleri	Domperidon, metoklopramid
Steroid	Deksametazon
Nörokinin-1 reseptör antagonisti	Aprepitant (Oral) / Fosaprepitant (iv) / Rolapitant / Netupitant
CB-1 reseptör agonistleri	Nabilon, dronabinol
1. nesil H1 reseptör antagonistleri	Dimenhidrinat, difenhidramin
Muskarinik reseptör antagonistleri	Skopolamin (Hyosin)

Temel Bilimler 86. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 102

- Mide **mukozasını tahrişine (kusturucu)** bağlıdır.

Apomorfine

- KTZ'deki dopaminerjik reseptörleri direkt uyarır.

Antidiyareik ilaçlar

- Opioid agonistler
  - **Difenoksilat, Loperamid:** En **çabuk** ve **en güçlü** etki yapan antidiyareik ilaçlardır.
  - **Rasekadotril:** Ön ilaçtır. **Enkefalinaz** enzimini periferde **inhibe eder**.
  - **Eluksadolin:** Mü ve kappa reseptör agonistidir, delta reseptörlerinin ise antagonistidir. İrritabl bağırsak hastalığında (IBS) **diyare tedavisinde** kullanılır.

Diğerleri:

- **Safra tuzunu bağlayan reçineler (Kolestiramin/ Kolestipol/Kolesevelam):** Aşırı safra asitlerinin yol açtığı diyarede kullanılır.
- **Oktreotid/Lantreotid:** Karsinoid sendrom, VIPoma'ya bağlı diyare tedavisinde kullanılır.
- **Krofelemer:** CFTR kanal **inhibitörüdür**. Antiviral ilaca bağlı diyare tedavisinde kullanılır.

İrritabl Bağırsak Sendromu (İBS) Tedavisinde Kullanılan İlaçlar

- **Antimuskarinik:** Disiklomin, hyosiyamin, glikopirilat.
- **5-HT4 agonistleri (Tegaserod):** Konstipasyon tedavisinde kullanılır.
- **Cl- kanal aktivatörü (Lubiproston):** Konstipasyon tedavisinde kullanılır.
- **Alosetron/Silansetron:** İBS-diyare tedavisinde kullanılan 5-HT3 reseptör antagonistleridir.

HEPATOBLİYER SİSTEM HASTALIKLARININ TEDAVİSİ

- **Hereditör indirekt hiperbilirubinemi:** Fenobarbital, glukuronil transferaz enziminin **aktivitesini** ve Y proteininin düzeyini **arttırır**.
- **NASH (Non alkolik steato hepatit):** Metformin ve pioglitazon verilebilir.
- **Alkolik hepatit:** Şiddetli hastalarda kısa dönem mortaliteyi azaltmak için **kortikosteroid** verilir.
- **Wilson hastalığı:** Bakır emilimini azaltan (**çinko**) ve/veya atılımını artıran (**trientin, D-penisilamin**) ilaçlar kullanılır.
- **Primer hemokromatozis:** En iyi metod tekrarlayan **flebotomidir**. Ayrıca **demir bağlayan şelatör ajanlar** [deferoksamin (parantral), defepiron (oral), deferasiroks (oral)] kullanılır.
- **Otoimmün kolanjiyopatiler:** Hem **primer biliyer siroz (kolanjit)** hem de **primer sklerozan kolanjit** tedavisinde ilk tercih **ursodeoksikolik asit (UDCA)'dır**. Obetolik asit, farnesoid X reseptörünü agonize ederek primer biliyer kolanjit tedavisinde kullanılır. Hepatik dekompanseasyon yapabilir.

FLASH BACK

Özofagus varisi

- **Proflakside** non-selektif beta blokör (propranolol, nadolol) kullanılır (Akut kanamada verilmez).
- **Akut** varis kanamasının tedavisinde oktreotid (somatostatin analogu) ve terlipressin kullanılır.

- **Portal hipertansiyona bağlı asit tedavisi:** İlk basamak **tuz ve su kısıtlamasıdır**. Diüretik tedavi olarak ilk **spironolakton** tercih edilir (**Furosemid ile kombine de olabilir**).
- **Spontan bakteriyel peritonit (SBP):** 3. kuşak sefalosporin (**sefotaksim**) öncelikli tercihtir. SBP profilaksisinde ilk tercih ise **norfloksasindir**.
- **Hepatik ensefalopati:** İlk basamak ensefalopatiyi **artıran** sebepleri **düzeltilmektedir**.
  - **Laktuloz:** İnce bağırsak pH'sını azaltır ve **amonyak üreten bakterilerin baskılanmasına** neden olur.
  - **Antibiyotik tedavisi:** Rifaksamin, neomisin ve metronidazol en çok kullanılan antibiyotiklerdir.
  - **Diğer tedaviler:** Nörotransmitter dengesini değiştiren **flumazenil** gibi ilaçlar ve **dallı zincirli amino asit** replasmanı (**LOLA: L-ornitin L-aspartat**) seçilmiş vakalarda verilebilir.

Bu tablo referansımız ile yanlış olan iki seçenek elenebiliyor !!!

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

Ekstrapiramidal yan etkiler (EPYE)

	Klinik	Oluşma süresi	Mekanizma	Tedavi	Özellik
Akut distonik reaksiyonlar	• Dil, yüz, sırt ve boyun kaslarında spazm • Genç hastalar	• 1-5 gün	• Akut dopamin antagonizması	• Antikolinerjik* etkili Parkinson ilaçları • Difenhidramin • Benztropin	L-Dopa tedavide kullanılmaz
Akatizi	• Yerinde duramama, anksiyete ve ajitasyona bağlı değil	• 5-60 gün	• Bilinmeyen mekanizma	• Propranolol • Benzodiazepinler • Difenhidramin* • Nöroleptik kesilir / dozu azaltılır	L-Dopa tedavide kullanılmaz
Parkinsonizm	• Bradikinezi rijidite, tremor, maske yüz	• 5-30 gün	• Dopamin antagonizması	• Antikolinerjik* etkili Parkinson ilaçları • Difenhidramin • Amantadin	L-Dopa tedavide kullanılmaz
Nöroleptik malign sendrom	• Aşırı rijidite, yüksek ateş, kan basıncı düzensizliği, lökositoz, miyoglobulinemi	• Haftalar	• Dopamin antagonizması	• Nöroleptik acilen kesilir • Dantrolen/ Diazepam • Bromokriptin/ L-dopa kullanılır.	%10 mortal
Perioral tremor		• Aylar yıllar	• Bilinmeyen mekanizma	• Antikolinerjik* etkili Parkinson ilaçları • Nöroleptik kesilir	
Tardif diskinezi	• Buccolingual mastikatuvar hareketler, orofasiyal diskinezi, koreatetoz, distoni • Yaşlı hastalarda risk artar.	• Aylar yıllar D2 reseptör blokajıyla oluşum riski artar	• Postsinaptik D2 reseptör duyarlılığında artış • Upregulasyon oluşumu	• Nöroleptik tedrici olarak kesilir • Yeni atipik nöroleptiğe başlanır • Yüksek doz diazepam • Valbenazin / Tetrabenazin (VMAT-2** inhibitörleri)	İlerlemiş vakalarda tedavi zordur. İrreversibl olabilir

Histamin H1 antagonizması	Alfa-1 antagonizması	Muskarinik M1 antagonizması
• Sedasyon • Kilo alımı	• Ortostatik hipotansiyon • Anejakülasyon • Sedasyon	• Akomodasyon zorluğu • Midriyazis • Ağız kuruluğu • İdrar yapma güçlüğü • Konstipasyon • Toksik konfüzyon • Taşikardi
• Klorpromazin /	• Klorpromazin /	• Tioridazin (En fazla)

Temel Bilimler 86. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 053

Fenotiyazin türevleri

Klorpromazin: En hipotansif, sedatif ve hepatotoksiktir.
Tiyoridazin: En kardiyotoksiktir. Pigmenter retinopati yapar. Antikolinerjik özelliği en yüksek fenotiyazindir. Antiemetik etkisi olmayan tek fenotiyazindir.
Flufenazin: EPYE etkisi güçlüdür. Antiemetiktir.

Butirofenonlar

D2 reseptörlerine daha fazla spesifiktir.

Haloperidol:

- Antikolinerjik etkisi çok azdır.
- Ekstrapiramidal yan etkileri fazladır.

Endikasyonlar:

- Mani (akut)
- Huntington koresi
- Tourette sendromu

Sulpirid / Amisülpirid

- D2 ve D3 reseptör antagonistidir.
- EPYE'si fazladır.
- Antidepresan etkisi de bulunmaktadır.

Pimozid

- **En uzun etkili** antipsikotiktir (aripirazol gibi).

Atipik Nöroleptikler

- D2 blokajı daha az olduğu için EPYE de azdır.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 87

87. Peptik ülser tedavisinde kullanılan, H^+ - K^+ ATPaz enziminin potasyum kısmına kompetitif ve reversibl olarak bağlanan ilaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Misoprostol
- B) Revaprazan
- C) Omeprazol
- D) Famotidin
- E) Telenzepin

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

H2 reseptör antagonistleri

- Simetidin, Ranitidin, Famotidin, Nizatidin.
- Parietal hücrede **kompetitif inhibisyon** yapar.
- Hem bazal hem de yemek ile uyanmış asid saliverilmesini bloke eder ama **açlıkta** artan asit salgısını **azaltmaz**.
- **Asid baskılayıcı etkilerine hızlı tolerans** gelişir.

Simetidin

- **Anti-androjenik** etkilidir.
- **CYP450 enzim inhibisyonuna** neden olur.
- **Karaciğer kanlanması azaltır** ve hepatotoksiktir. **Östrojen metabolizmasını yavaşlatır**, prolaktin seviyelerini artırır.
- Kronik kullanımda erkeklerde **jinekomasti, impotans** ve kadınlarda **galaktoreye** neden olur.

Famotidin

- **En güçlü ve en uzun etki süreli** olundır.

Nizatidin

- Karaciğerde presistemik eliminasyona uğramadığı için **biyoyararlanımı en fazla** olundır.

Proton pompa inhibitörler (PPI)

- Omeprazol, lansoprazol, dekslansoprazol, pantoprazol.
- **Asid salınımını en güçlü inhibe eden ilaçlardır.**
- Gastrin salınımını artırırlar. Pepsini etkilemezler.
- Bazık yapılı bir **ön-ilaçtır** ve **asid ortamda** aktif forma dönüşür.
- **İyon tuzağı mekanizması** ile etki ortaya çıkartır.
- Midenin parietal hücrelerinde yerleşmiş olan H-K ATPaz'ı **irreversibl** bloke ederler.
- Etkisi irreversibl olduğu için bu ilaçların **yarı ömürleri kısa olmasına (0.5-2 saat)** rağmen etki **süreleri oldukça uzundur (24-72 saat)**.
- Asid baskılayıcı etkisine **tolerans gelişmez**.
- Karaciğerde presistemik eliminasyona uğrar, **böbrek yetmezliğinde doz azaltılmasına gerek yoktur**.
- CYP450'yi genelde inhibe eder.
- **Sabah aç karna** alınmaları önerilir.
- CYP2C19'u yavaş çalışan bireylerde kronik kullanımda PPI'lerin dozu azaltılmalıdır.

Yan etkiler:

- Gastrointestinal bakteri kolonizasyonunda artışa neden olurlar (Aşın bakteriyel çoğalma, pnömoni ve **C. difficile enfeksiyonu**).
- Hem vitamin **B12** hem de **demir eksikliği**ne neden olabilir.
- **Hipomagnezemi**
- **Osteoporoz** (hipokalsemi)
- **Hipergastrinemi**

Omeprazol

- **En fazla ilaç etkileşimine giren PPI'dir.**
- Bir ön ilaç olan **klopidogrel**in aktif metabolitine dönüşmesini engeller.

Rabeprazol

- **Yarı ömrü en uzun** olan PPI'dir.

Pantoprazol

- **Rabeprazol ile birlikte ilaç etkileşimine girme ihtimali en düşük** olundır.

PPI'ların endikasyonları

- Gastrik ve duodenal ülserler
- Zollinger-Ellison sendromu (Gastrinoma)
- Gastroözofageal reflü hastalığı, özofajit

H. pylori eradikasyon tedavisi

- **Üçlü tedavi:** Proton pompa inhibitörü + Klaritromisin / Metronidazol / Amoksisilin

Temel Bilimler 87. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 101

Potasyum Yarışmalı Asit Blokörleri

- **Vonoprazan, tegoprazan ve revaprazan.**
- **H^+/K^+ ATPaz'ın potasyum bağlama bölgesine yarışmalı ve reversibl** olarak bağlanırlar.

Mukozayı Koruyan Ajanlar

Sukralfat

- Asid sekresyonu üzerine baskılayıcı bir etkisi yoktur.
- **Ülser yüzeyinde** bulunan protein ve **fibrinojen tabaka ile kompleks oluşturup** ülseri önler.
- Mide ve duodenum ülseri tedavisinde kullanılır.
- Ortamın **asitliği azalırsa, sukralfatın etkinliği de azalır**. Bu nedenle PPI ile birlikte verilmez.

Mizoprostol

- **PGE1 türevidir.**
- **Asid salgısını azaltır, mukus ve bikarbonat salgılanmasını artırır.**
- **NSAİİ'lere bağlı ülserde** kullanılır.
- **Gebede kullanılmaz, abortusa** neden olur.

Kolloidal bizmut bileşikler

- **Ülserin yüzeyinde koruyucu tabaka** yapar.
- **H. pylori eradikasyonunda ve turist diyaresinde** kullanılır.
- **Feçeste ve dilde koyu renk** oluşturabilir.

İLGİLİ NOTLAR

TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz**. Sizi işte **tam da böyle** hazırlıyoruz.

Tedavi

- ✓ H. pylori (+) bireylerin çoğu asemptomatiktir ve bunlara eradikasyon tedavisi önerilmez.
- ✓ **H. Pylori eradikasyonu önerilen durumlar:**
  - Peptik ülser
  - MALToma
  - Uzun süre NSAİİ kullanılacak olması
  - Birinci derece yakınlarında mide kanseri öyküsü
  - Mide kanseri için yüksek riskli durum varlığı
  - Kronik ITP, kronik ürtiker
  - Fonksiyonel dispepsi

H. Pylori eradikasyon tedavisi

Asit süpresyonu	Antibiyotik
PPI	• Klaritromisin (direnc yüksek) • Metronidazol (direnc yüksek) • Amoksisilin • Tetrasiklin
	• Bizmut • Levofloksasin

Temel Bilimler 87. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 171

Potasyum ile yanmalı asit pompası antagonistleri (P-CAP)
(vonoprazan vb): H. Pylori tedavisinde PPI'lara üstün bulunmuştur.

Peptik Ülser Hastalığı

Genel bilgiler

- ✓ **Erozyon:** Mukozaya sınırlı doku defekti
- ✓ **Ülser:** Submukozaya ilerlemiş doku defekti

Mucosa	Epithelium
	Lamina Propria
	Muscularis Mucosa
Submucosa	
Muscularis Propria	
Serosa	

- ✓ Duodenal ülserler (DÜ) çoğunlukla **bulbus ön duvarda**, gastrik ülserler (GÜ) çoğunlukla **antrum ve incisura angularis üzerinde** yerleşirler.
- ✓ DÜ, GÜ'ye göre 3 kat daha siktir.

Patogenez

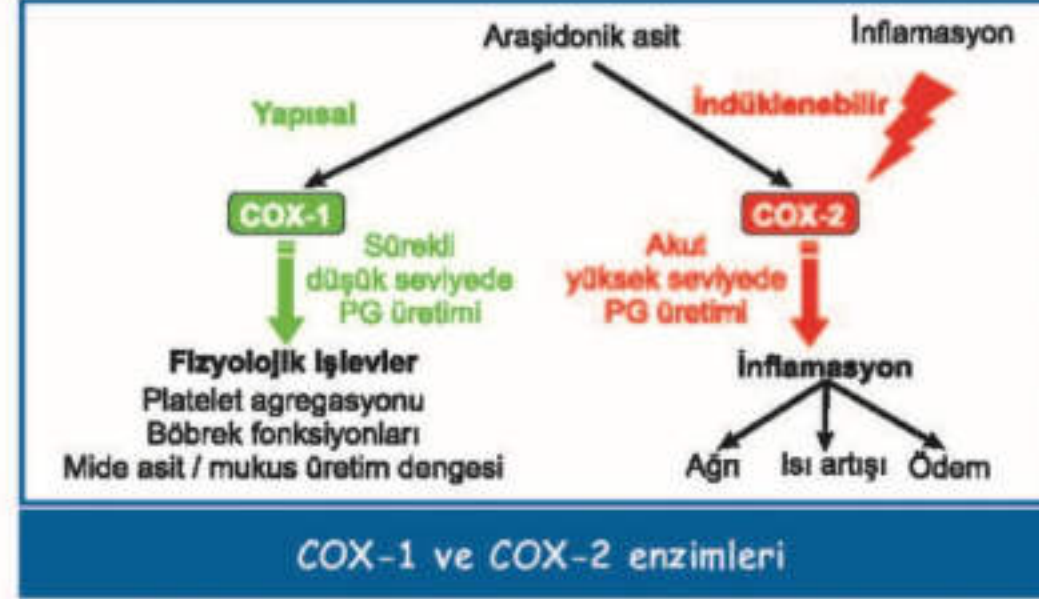
- ✓ **Koruyucu ve agresif faktörler** arasındaki dengesizlikten kaynaklanır

Koruyucu faktörler ↓	Agresif faktörler ↑
• Mukus tabakası • Bikarbonat • Mukozal kan akımı • Hücre yenilenmesi • Endojen PG'ler	• H. Pylori • NSAİİ • Sigara • Asit salgısında artış • Stres

Diyetin ülser patogenezinde rolü gösterilememiştir.

NSAİİ ilişkili gastroduodenal hasar

- ✓ NSAİİ'ler PG sentezini azaltıp, **mukozal kan akımını ve bariyeri bozar, bikarbonat ve mukusu** azaltır.
- ✓ NSAİİ'ler etkilerini COX enzimini inhibe ederek gösterirler. **GİS yan etkilerinde COX-1** inhibisyonu, **antiinflatuvar** etkilerde **COX-2** inhibisyonu daha önemlidir.
- ✓ Selektif olarak COX-2 inhibisyonu yapan ilaçlarda gastrik erozyon ve ülserler daha nadirdir. Ancak bu ilaçlarla da **kardiyak yan etkiler** görülebilmektedir.

- ✓ NSAİİ alan hastalarda GİS komplikasyon riskini artıran durumlar;
  - Geçirilmiş ülser kanaması (en önemli risk)
  - Yaş (65 üzeri)
  - Peptik ülser öyküsü
  - Yüksek doz NSAİİ
  - Multiple NSAİİ
  - Birlikte aspirin veya steroid alımı
  - Birlikte antikoagülan ilaç kullanımı
  - Eşlik eden sistemik hastalık(lar)
- ✓ **Birden fazla risk faktörü** olan hastalarda veya **geçirilmiş ülser kanaması** olan hastalarda **PPI profilaksisi** önerilir. Profilakside **misoprostol** de kullanılabilir.
- ✓ NSAİİ ilişkili GİS komplikasyonlarını önlemede en etkili yaklaşım: **PPI + selektif COX-2 inhibitörü**

Klinik

- ✓ **Dispeptik yakınmalar** ve **karın ağrısı** sık görülür
- ✓ Kanama, perforasyon, penetrasyon vb komplikasyonlar gelişebilir.

Komplikasyonlar

- ✓ **Kanama**
  - **En sık** görülen komplikasyondur.
  - Peptik ülser, **üst GİS kanamasının en sık** sebebidir.
  - **Bulbus arka duvar** ülserleri daha sık ve abondan kanamaya eğilimlidir. (**A. Gastroduodenalis**)
- ✓ **Perforasyon**
  - İkinci en sık görülen komplikasyondur.
  - **Ön duodenal duvardaki** ülserlerde daha siktir.
  - **Şiddetli ve ani ağrı** perforasyonu düşündürmelidir.
  - En sık **acil cerrahi** endikasyonudur.
- ✓ **Penetrasyon**
  - DÜ sıklıkla pankreasa penetre olur.
  - GÜ sıklıkla sol hepatik loba penetre olur.
  - Ağrının **bele ve sağ üst kadrana vurması**, anti-asitlerle **geçmeyip devamlı olması** penetrasyonu akla getirir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 88

88. Aşağıdaki hipnosedatif ilaçlardan hangisinin minimum toksik konsantrasyona ulaşma süresi daha uzundur?

- A) Fenobarbital
- B) Primidon
- C) Metarbital
- D) Mefobarbital
- E) Diazepam

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

FLASH
BACK

- Kendisi aktif olup, metabolize olunca aktif metabolit üretmeyenler, **sadece konjugasyon ile metabolize edilenler**: Oksazepam, Lorazepam ve kısmen Temazepam
- Kendi aktif olmayıp, metabolize olunca aktif metabolit üreten (= **Ön ilaç olan**): Klorazepat

Hipnosedatif ilaçlar

Benzodiazepinler	Atipik benzodiazepinler	Barbitüratlar	Diğerleri
Flurazepam Diazepam Kluzepam Klonazepam Klobazam Medazepam Halazepam Prazepam Lorazepam Temazepam Nitrazepam Nordazepam Flunitrazepam Nitrazepam Oksazepam Alprazolam Estazolam Brotizolam Triazolam	Zaleplon Zolpidem Zopiklon Eszopiklon	Fenobarbital Barbital Pentobarbital Allobarbital Butobarbital Siklobarbital Aprobarbital Amobarbital Mefobarbital Sekobarbital Heksobarbital Tetrabarbital Tiamilal Tiopental Metoheksital	Buspiron Kloralhidrat Paraldehit Meprobamat Etomidat Klometiazol Propofol Etanol Ramelteon Etklorvinol Bromid Difenhidramin Doksilamin Hidroksizin Almoreksant Suvoreksant

Temel Bilimler 88. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 049

Etkiler	Benzodiazepin	Barbitürat
Anksiyolitik	+++	+
Kas gevşetici	+++	+
Antikonvülzan	++	+++
Enzim indüksiyonu	-	+
Aktif metabolit oluşumu	+	-
Laringospazm/Öksürük	-	+
Hiperaleji	-	+
KVS/Solunum depresyonu	+	+++
Terapötik aralık	Daha Geniş	Daha Dar
Uyku paterninin bozulması	+/-	++
Bağımlılık	+	++
Tolerans	+	++

FLASH
BACK

- Benzodiazepin: **Anksiyolitik, solunum deprese edici** etkilerine karşı tolerans gelişmez.
- Barbitürat: **Antikonvülzan etkilerine** karşı tolerans gelişmez.

Benzodiazepinler

Uzun etkililer	Kısa etkililer
Flurazepam (en uzun) Diazepam	Remimazolam (en kısa) Midazolam Triazolam

FLASH
BACK

- Uzun Etkililer: Artık etki daha fazladır.
- Kısa Etkililer: Bağımlılık, tolerans ve uyku bozukluğu daha fazladır.

Benzodiazepinlerin kullanım alanları

	Klinik kullanım	Özellik
Alprazolam	Panik bozukluk tedavisi Akut anksiyete tedavisi	Antidepresan özelliği vardır.
Klördiazepoksit	Alkol yoksunluk tedavisi	Anksiyolitik etkisi en uzundur.
Klonazepam	Epilepsi profilaksisi	
Diazepam	Status epileptikusta ilk uygulanacak ilaçlardır. Febril konvülsiyon tedavisi Anksiyete tedavisi Kas gevşetici etki	Epilepsi profilaksisinde kullanılmaz.
Flunitrazepam	Bağımlılık yapıcı etkisi en güçlü olanıdır.	Klinik kullanımı yoktur.
Flurazepam	Uyku ilacı	En uzun etki
Lorazepam	Preanesteziik ilaç Anksiyete tedavisi Status epileptikus tedavisi	Aktif metabolit oluşturmaz. Amnezi oluşturur.
Midazolam	Preanesteziik kullanım	Anterograd amnezi
Oksazepam	Anksiyete tedavisi	Aktif metabolit oluşturmaz. Anksiyolitik etkisi en kısa benzodiazepin
Triazolam	Uyku ilacı	Kısa etkilidir.
Remimazolam	Kısa süreli cerrahilerde kullanım	
Klorazepat	Epilepsi profilaksisi Anksiyete tedavisi	Alındığında inaktif olan tek benzodiazepindir.

Benzodiazepin Antagonisti (Flumazenil)

- Benzodiazepin toksisitesi ve hepatik ensefalopatide kullanılır.
- Barbitüratların etkilerini geri döndüremez.

Barbitüratlar:

Status epileptikus (fenobarbital) ve genel anestezide (tiopental-metoheksital) intravenöz yolla kullanılırlar.

İLGİLİ NOTLAR

Veee işte o mükemmel tablo...

Dostlarr çok dikkat, soru kökünde yer alan "minimum toksik konsantrasyona ulaşma süresinin uzun olması" ifadesiyle bir anlamda terapötik aralığa gönderme yapılıyor.

Bize de seçenekler arasından barbitürat / benzodiazepin ayrımını yapmak düşüyor...

Referansımızdan da görüldüğü gibi benzodiazepin cevabına yönelmeliyiz yani sorumuzun cevabı diazepam olmalıdır.

Diğer seçeneklerde yer alan ilaçlar primidon hariç barbitürat grubundandır.

Primidon ise vücutta fenobarbitale dönüşen bir antiepileptiktir.

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

Orijinal Soru: Temel Bilimler 89

89. Presinaptik vezikülün yapısında bulunan ve ekzositozla nörotransmisyonunda rol oynayan protein aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sintaksin 1
- B) Sinaptobrevin
- C) Munc18
- D) SNAP-25
- E) ATPaz

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

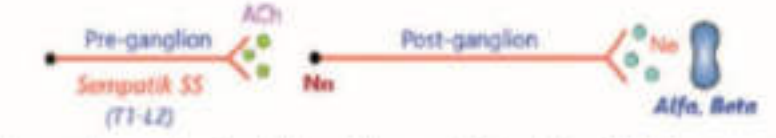
OTONOM SİNİR SİSTEMİNE GİRİŞ

OSS Genel Krokisi

- ✓ Sempatik ve parasempatik pregangliyonik nöronlardan ACh salınır nöronal tip **nikotinik** res.ü uyarır.
- ✓ Parasempatik postgangliyonik nöronlardan ACh salınır **muskarinik** reseptörü etkiler.

- ✓ Sempatik postgangliyonik nöronlardan çoğunlukla **noradrenalin** salınır **alfa/beta** reseptörü uyarır.

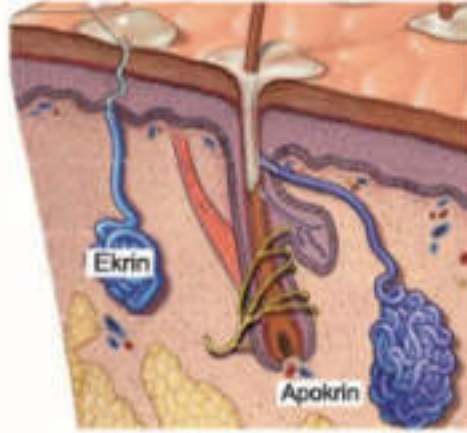
- ✓ Adrenal medulladaki nöronal tip **nikotinik** reseptör ACh ile uyarılır glandda **adrenalin** sentezlenir.

- ✓ Adrenal medullada **postgangliyonik** nöron **bulunmaz**.
- ✓ Sempatik postgangliyonik nöronlardan ACh çıkan yerler; **ekrin ter bezi** ve **iskelet kası damarları (bir kısmı)**, **dopamin** çıkan yer; **renal vasküler düz kas**.

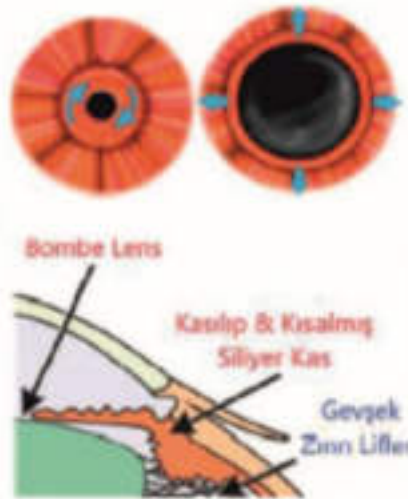
Ter Bezi Innervasyonu

- ✓ Ekrin ter bezini uyarıcı **sempatik** nöron **ACh** sekrete eder, **M3** res.ü bulunur.
- ✓ Apokrin ter bezini uyarıcı **sempatik** nöron **noradrenalin** sekrete eder, **a1** res. ü bulunur.

Göz Kasları Innervasyonu

- ✓ Sirküler kas (sfinkter) **M3/2** uyarı sonucu **miyozis** oluşturur.
- ✓ Radial kas (dilatatör) **alfa-1** uyarı sonucu **midriyazis** oluşturur.
- ✓ Silyer kas **M3/2** uyarı ile kasılıp **akomodasyon** (yakın görme) oluşturur.

Damar Innervasyonu

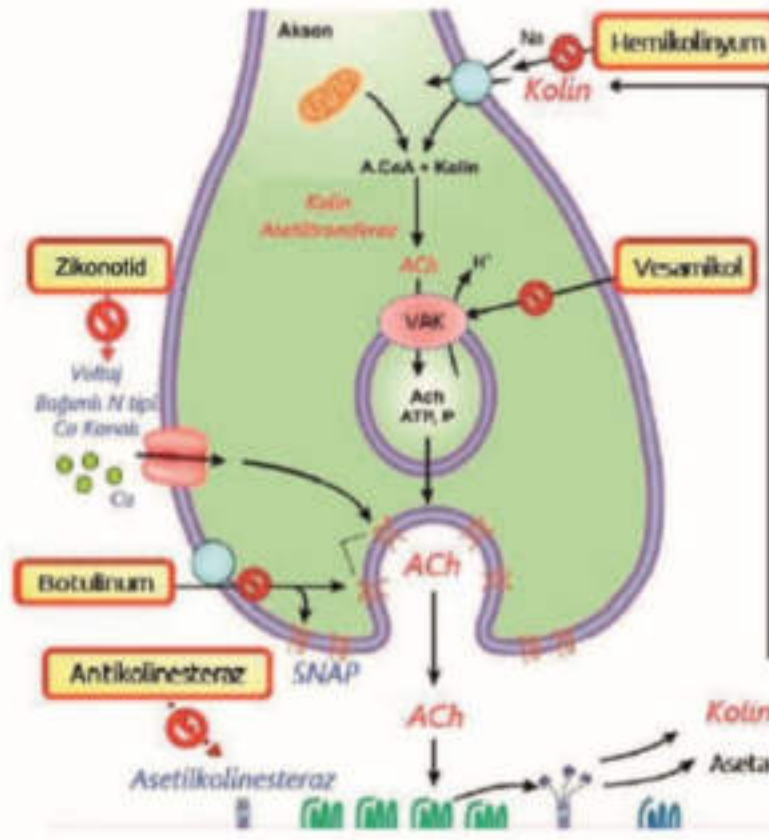
Kolinerjik Etki

- ✓ Baskın olduğu; **mezenterik, erektil** organ damarı
- ✓ Parasempatik sinir iç organ damarını **M3** ve SSS damarını **M5** ile uyarıp **endotel**den **EDRF (NO)** sekresyonu ile **vazodilatasyon** oluşturur.
- ✓ Diğer damarlardaki muskarinik reseptörler PSS ile innerve edilmez, sadece muskarinik agonist uyarabilir.

Adrenerjik Etki

- ✓ Baskın olduğu; **KVS** damarı
- ✓ **Alfa-1** genelde **kasıcı**, **beta-2** genellikle **gevşetici**
- ✓ İskelet kası arteriyollerini innerve eden **sempatik nöronlar kolinerjik** olup **muskarinik** aktivasyona bağlı **dilatasyon** oluşur.

KOLİNERJİK SİSTEM

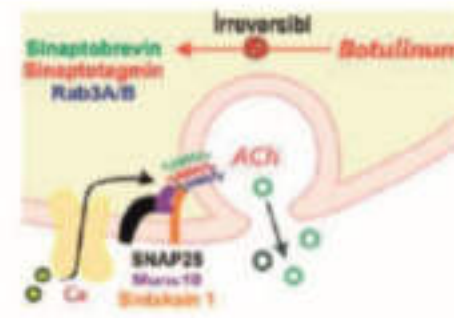
Asetilkolin Sentezi

- ✓ **Kolinesteraz** ile ACh **10.000** molekül/sn hızla parçalanır. **Kolin** ve **asetat** açığa çıkar.
- ✓ **Kolin**, **presinaptik** nörona **reuptake** ile alınır (**hız kısıtlayıcı**).

Temel Bilimler 89. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 011

Asetilkolin Sekresyonu

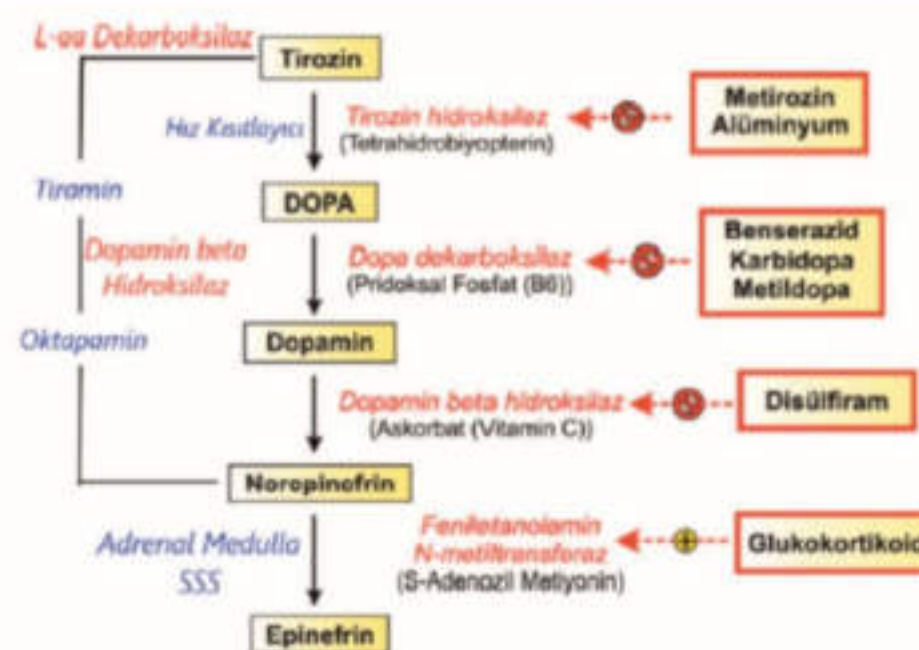
- ✓ **N-tipi Ca²⁺ kanalı** ile hücreye giren **Ca²⁺** **sinaptobrevin** ve diğer membran **füzyon** proteinleri ile (**sintaksin** ve **SNAP-25**) ile ilişkiye geçip **ACh** salınır.
- ✓ **Botulinum** toksini, **füzyon** proteinlerini parçalayıp sekresyonu baskılar.

Asetilkolin Yıkımı

- ✓ **Postsinaptik** membranda **asetilkolinesteraz** vardır.
- ✓ **Pseudokolinesteraz (butirikolinesteraz)** **plazma** ve **karaciğerde** bulunur.
- ✓ **Pseudokolinesteraz** ile yıkılan ilaç grubunun **kısa etkili** üyesidir. (**Remifentanil**, **Ester lokal anestezi**, **Süksinilkolin**, **Skopolamin**, **Atropin**, **Mivaküryum**)

ADRENERJİK SİSTEM

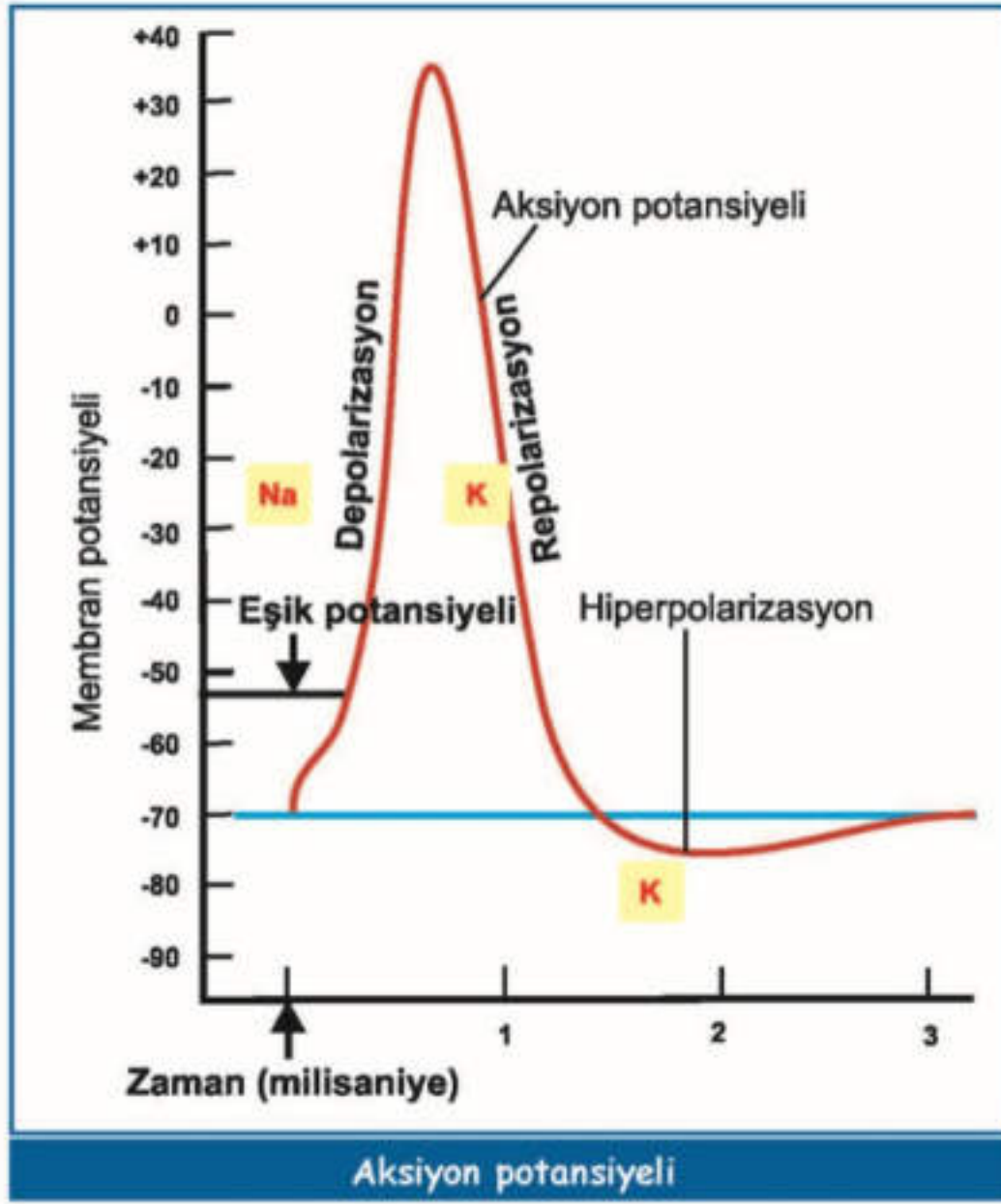

İLGİLİ NOTLAR

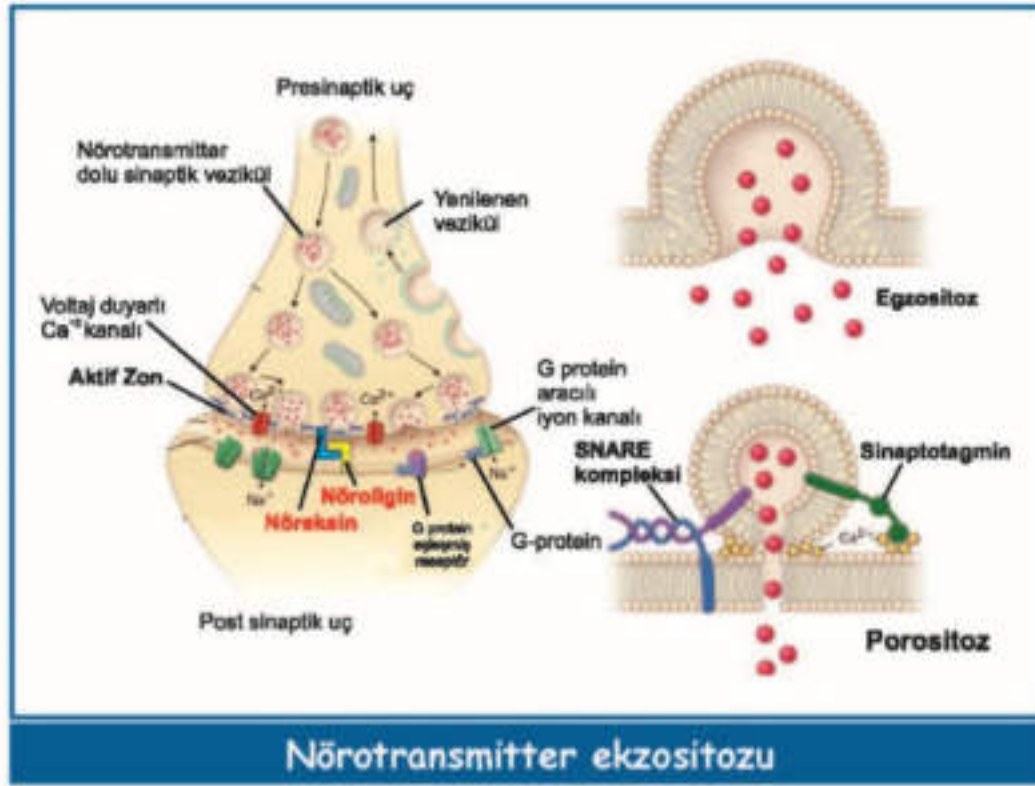
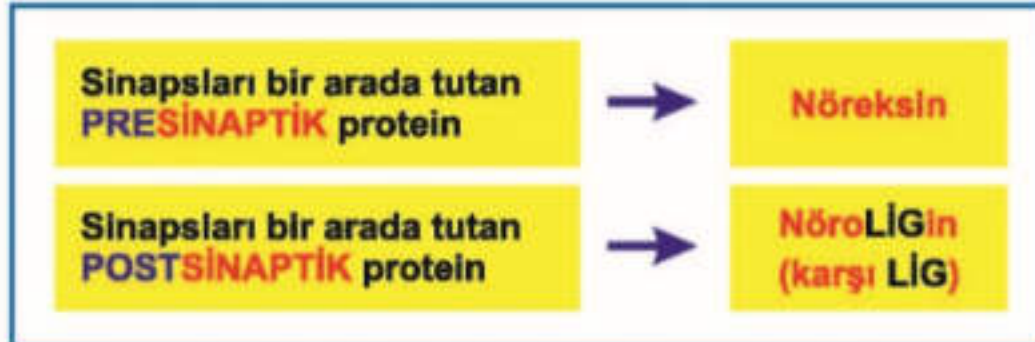
İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

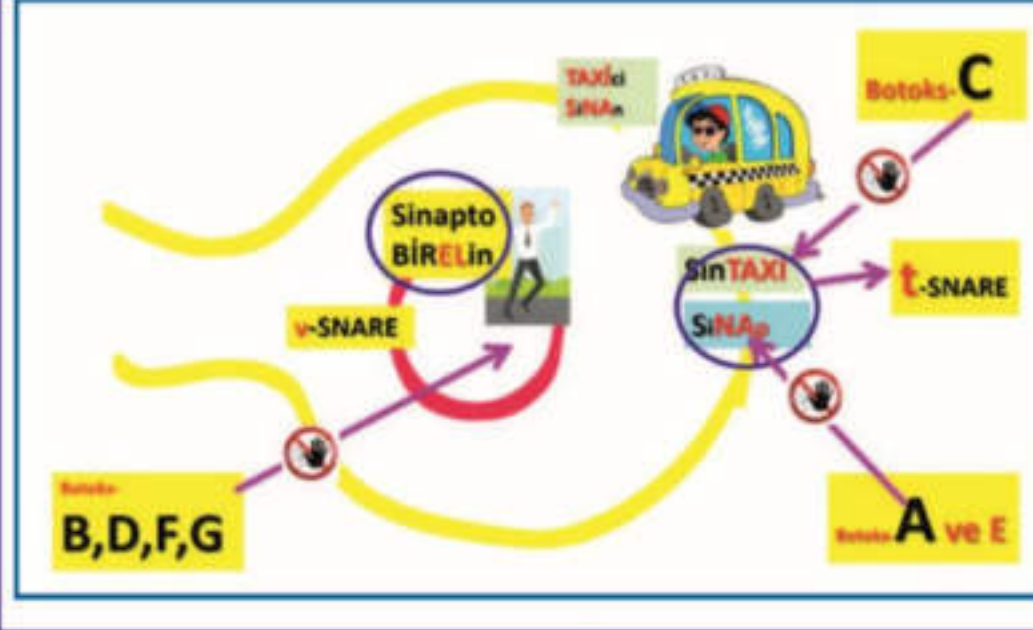
veziküler tuzak proteinin snaptobrevin olduğu net bir şekilde notumuzda belirtilmiştir.

NÖROTRANSMİTTER SALINIMI

Temel Bilimler 89. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 078

SİNAPTİK POTANSİYELLER

- Aksiyon potansiyeli**
- ↓
- Presinaptik nörondan Transmitter serbestletir**
- ↓
- Transmitter madde ne yapar?**
- **Depolarizasyon (Eksitasyon)**
  - **Hiperpolarizasyon (İnhibisyon)**

Orijinal Soru: Temel Bilimler 90

90. Aşağıdakilerden hangisi psöriazis tedavisinde kullanılan IL-17 inhibitörü bir ilaçtır?

- A) Sertolizumab
- B) Ustekinumab
- C) Guselkumab
- D) Tildrakizumab
- E) Bimekizumab

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Referansımız olan tablomuz yanlış olan seçeneklerin tamamını eleliyor !!!

Bazen öyle **kritik bir bilgi** yazarsınız ki nota... Size güvenip bu notu okuyanlar soruya baktığında **anında doğru yanıtı bulurlar** ve size **dua** ederler. İşte bu dua tüm **yorgunluğumuza** değer...

Psöriazis tedavisinde kullanılan ilaçlar

İlaç	Etki mekanizması
Ustekinumab	IL-12 ve IL-23'ün p40 subünitine bağlanan insan monoklonal antikorudur.
Guselkumab/ Risankizumab/ Tildrakizumab	IL-23'e bağlanırlar.
İksekizumab/ Secukinumab/ Brodalumab	Secukinumab, iksekizumab; IL17-A'ya, Brodalumab ise IL-17A'nın reseptörüne bağlanır.
Alefacept	LFA-3 ile T lenfosit ilişkisini baskılar
Efalizumab	Anti-CD11 (CD11 / LFA-1 etkileşimini inhibe eder = Anti-LFA1).
Etanersept*	Anti TNF-α
Adalimumab*	Anti TNF-α
İnfliximab*	Anti TNF-α
Golimumab/ Sertolizumab	Anti TNF-α
Acitretin/Tazaroten	
Apremilast	TNF-alfa ve IL-23'ü baskılar.
Tofacitinib	Oral Jak inhibitörüdür.
Kalsipotrien	Sentetik D3 vitamini

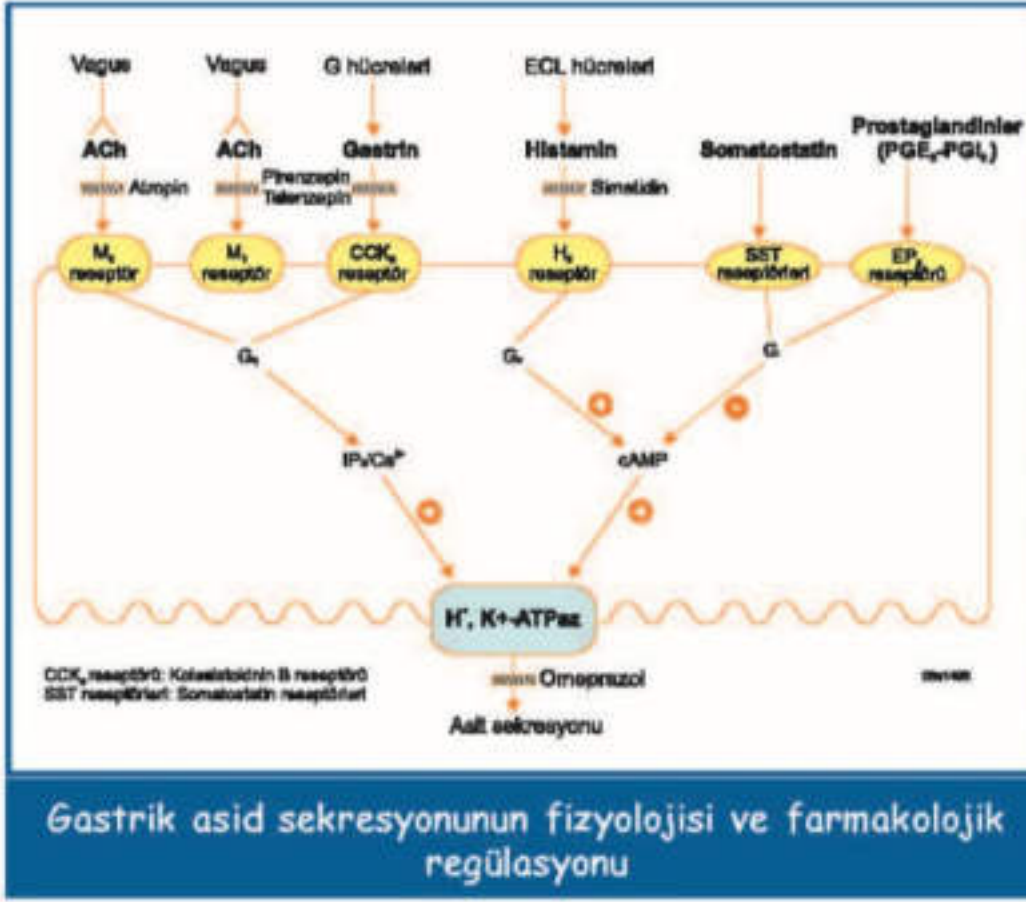
Temel Bilimler 90. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 100

Levamisol	T ve B-lenfosit, makrofaj ve lökositleri direkt olarak stimüle eder.
Aldeslöklin	Rekombinan IL-2'dir. Kapiller kaçış sendromuna neden olabilir.
İnosipleks	Timus bezinden üretilen ve interferon üretimini artıran bir ilaçtır.
Talidomid	
Lenalidomid	Eritema nodosum leprosum ve multiple myelomda kullanılır.
Pomalidomid	

GASTROİNTESTİNAL SİSTEM FARMAKOLOJİSİ

Gastroözofageal reflü

- Asiditeyi azaltanlar: Antiasit, H2 reseptör antagonisti, **PPI (en etkili)**
- Prokinetikler: Metoklopramid ve domperidon (alt özofagus sfinkter basıncı ile mide motilitesini artırır).
- Mukozal protektifler: Aljinat, sukralfat, misoprostol.

ASİD-PEPTİK HASTALIKLARDA KULLANILAN İLAÇLAR

Antasidler

- Midedeki HCl'yi **nötralize eder**.
- Asid ve pepsin miktarı artar (Rebound)**.
- Tetrasiklin, kinolon, izoniazid, azitromisin ile şelat** oluşturup absorpsiyonlarının azalmasına neden olur.

Sistemik etkisi olmayan antasid ilaçlar

Alüminyum bileşikler

- Hipofosfatemide neden olabilir**.
- Konstipasyon** oluşturur (Mide-bağırsak düz kaslarını gevşettiği için)
- Renal yetmezlikte **osteoporozis, ensefalopati, proksimal kaslarda miyopatiye**, diyaliz demansına neden olur.

Magnezyum bileşikler

- Laksatif** olarak da kullanılır.
- Yüksek dozda **diyare** oluşturabilir.
- Renal yetmezlikte **hipermagnezemi** ve buna bağlı **SSS depresyonu** oluşturabilir.

Kalsiyum bileşikler

- Asid nötralize etme kapasitesi yüksektir.
- Rebound asid salınımına yol açar (en fazla)**.
- Alüminyum tuzları gibi **konstipasyon** yapar.

Sistemik etkili antasid ilaçlar

Soyum bikarbonat

- Etkisi en hızlı başlayan** ve **kısa süren bir** antasiddir.
- Metabolik alkaloz**, hipertansiyon ve kalp yetmezliği bulguları ortaya çıkarabilir.
- Böbrek yetmezliği, **KKY** ve **hipertansiyon**da kullanımı **kontrendikedir**.

Daktilit (sosis parmak)

- ✓ Tüm parmakta şişlik ve kızarıklığı tanımlayan bir entezit/tenosinovittir.
- ✓ Tüm SpA tipleri arasında en sık **ReA** ve **PsA**'da görülür.

Radyolojik bulgular

- ✓ DİF tutulumu ile oluşan "**pencil in cup**" (kalem-hokka) deformitesi
- ✓ Falangeal ve metakarpal kemiklerde osteoliz (**teleskopik parmak**)

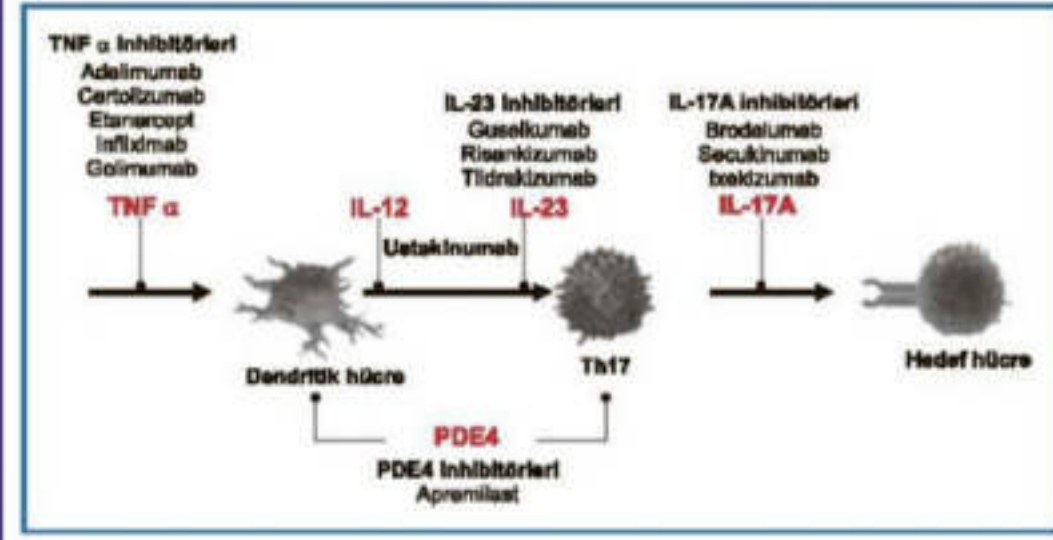
Tanı

CASPAR kriterleri

- ✓ Psöriazis varlığı
- ✓ Psöriatik tırnak distrofisi
- ✓ RF negatif olması
- ✓ Daktilit
- ✓ Radyolojik bulgular

Tedavi

Temel Bilimler 90. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 145

Enteropatik Artrit

Genel bilgiler

- ✓ Crohn hastalığı (CH) ve ülseratif kolit (ÜK) seyrinde aksiyel veya periferik eklem tutulumu gelişebilir.
- ✓ Aksiyel tutulum, ankilozan spondilitten ayırt edilemez.

Eklem tutulumu

	Aksiyel tutulum	Periferik tutulum
İBH dağılımı	CH = ÜK	CH > ÜK
İBH aktivitesi ile ilişkisi	Bağımsızdır	İlişkili olabilir
HLA-B27 pozitifliği	Yüksek	Düşük

Eklem dışı tutulum

- ✓ Eritema nodosum, piyoderma gangrenozum vb.

Tedavi

- ✓ **NSAİİ** ve **secukinumab** (anti IL-17) İBH'yi alevlendirebilirler.
- ✓ Hem bağırsak hem de eklem hastalığında **anti-TNF tedavi** oldukça etkilidir.
- ✓ Tedavide **ustekinumab** (anti IL12/23) da kullanılabilir.

Diğer Bağ Doku Hastalıkları

Antifosfolipid Antikor Sendromu

Genel bilgiler

- ✓ Kazanılmış bir **trombofili** nedenidir
- ✓ **Primer** olabileceği gibi, en sık **SLE** olmak üzere birçok bağ doku hastalığı zemininde de (**sekonder**) gelişebilir.

Klinik bulgular

- ✓ Tekrarlayan **venöz** veya **arteriyel trombotik** olaylar
- ✓ Tekrarlayan **gebelik komplikasyonları**

Laboratuvar bulguları

- ✓ **Antifosfolipid antikorlar**;
  - Antikardiyolipin antikor
  - Anti β_2 glikoprotein 1
  - Lupus antikoagülanı
- ✓ **APTT uzun** (kanama değil, tromboz görülür)
- ✓ **Sifiliz testinde (VDRL) yalancı pozitiflik**
- ✓ Otoimmün trombositopeni / Otoimmün hemolitik anemi

Tanı kriterleri

Klinik kriterler

- Vasküler tromboz
- Gebelik komplikasyonu

Laboratuvar kriterleri

- Antifosfolipid antikor pozitifliği

Tanı için ≥ 1 klinik ve ≥ 1 laboratuvar kriter gereklidir.

Tedavi / Profilaksi

- ✓ Venöz tromboz: **Varfarin**
- ✓ Arteriyel tromboz: **Varfarin + aspirin**
- ✓ Gebelik morbiditesi: **Heparin + aspirin**

Direkt oral antikoagülanların, AFAS'ta yeri yoktur!!!

Sjögren Sendromu

Genel bilgiler

- ✓ **Egzokrin bezlerin lenfositik infiltrasyonu** ile karakterize bağ doku hastalığıdır
- ✓ **Primer** olabileceği gibi, en sık **romatoid artrit** olmak üzere birçok bağ doku hastalığı zemininde de (**sekonder**) gelişebilir.

- **40-50 yaş kadın hasta**
- **Kuru göz/Kuru ağız** (en sık tutulum)
  - Ekzokrin bezlerde **lenfositik infiltrasyon**
- **Anti Ro (SS-A) ve anti La (SS-B) pozitifliği**
- **Artrit/ artralji** (en sık ekstremitelerde tutulum)
- Diğer ekstremitelerde tutulumlar
  - Akciğer: **Lenfositik interstisyel pnömoni**
  - Karaciğer: **Primer biliyer kolanjit**
  - Böbrek: **Tübülointerstisyel nefrit, RTA tip 1, nefrojenik DI**
- **Glandüler MALToma** (ekstranodal marjinal zon lenfoma)

TIPİK VAKA

sertolizumab: anti TNF
ustekinumab: anti IL12/23
guselkumab ve
tildrakizumab: anti IL23

diğer seçenekleri tek tek
eletiyoruz, size doğru
yanıtı işaretlemek kalıyor

Sebelipaz Alfa

- ✓ **Lizozomal asit lipaz** eksikliğinde ve **Wolman**'da, karaciğerde **kolesterol esterleri birikir**.
- ✓ **Rekombinan enzim** preparatıdır.

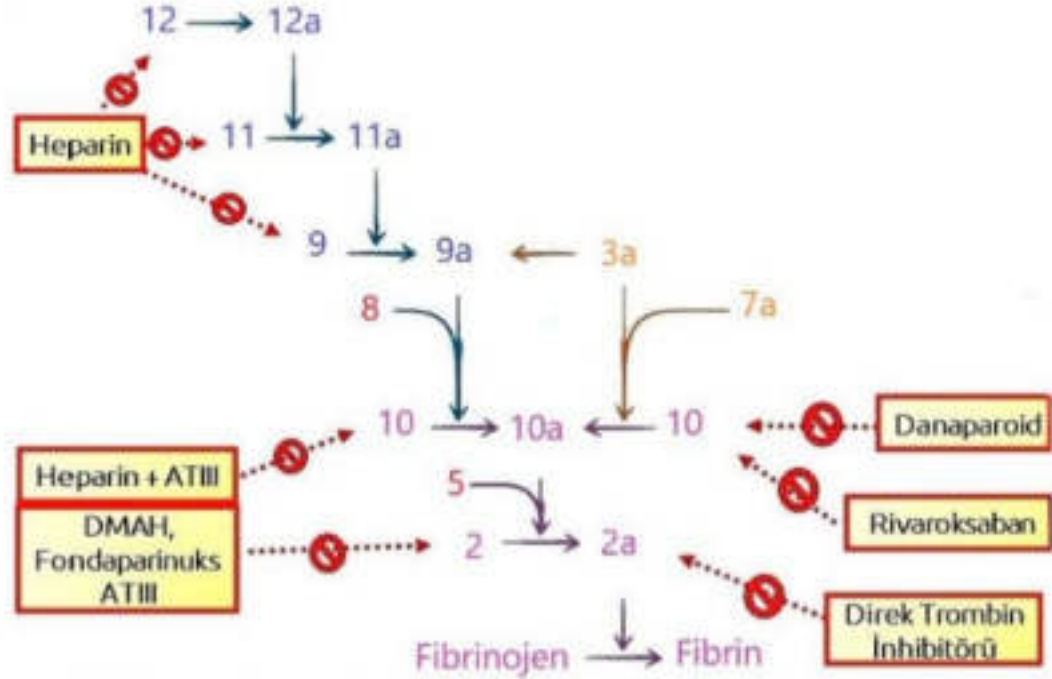
Bempedoik asit

- ✓ **Sitrat liyazı inhibe** edip **asetil CoA** oluşumu **azaltır**.
- ✓ LDL **kolesterolü düşürür**. **Ezetimib** ile **kombine edilir**.

Volanesorsen

- ✓ Apo **C-III inhibitörü antisense oligonükleotid**dir.

ANTİKOAGÜLAN İLAÇLAR

- ✓ **İntrensek ve ekstrinsek yol ortak FX'u aktive eder**.
- ✓ **Ekstrinsek yol in vivo etkinlik gösterir**. İntrensek yol **F XII (-) yüklü yüzeye** yapışması ile başlar.
- ✓ Sırası ile faktör **XI, IX** ve **X** aktive olur.
- ✓ **F Xa, F Va, fosfolipid** ve Ca^{+2} eşliğinde **protrombinin trombine dönüşümünü** katalizler; trombin ise **fibrinojenden fibrin** oluşumunu sağlar.

Antikoagülan ilaçlar

Parenteral	Oral
- Heparin - Düşük molekül ağırlıklı heparinler - Enoksiparin - Dalteparin - Tinzaparin - Ardeparin - Nadroparin - Reviraparin - Fondaparinuks / İdraparinuks - Direkt trombin inhibitörleri - Hirudin - Desirudin - Bivalirudin - Lepirudin - Argatroban - Melagatran - Antitrombin - Heparin benzeri ilaçlar - Danaparoid - Diğer: Drotrekogin-alfa	- Varfarin - Dikumarol - Asenokumarol - Fenindion - Rivaroksaban - Trombin inhibitörleri - Ksimelagatran - Dabigatran

Heparin (Ağır Fraksiyon)

Etki Mekanizması ve Etkisi

- ✓ **F 9a-2a-10a'yı inhibe** eden **AT III**'ün etkisini **artırır**.
- ✓ **Uzun süreli kullanım**, **nefrotik sendrom**, **siroz** ve **DİC**'te **AT III azalır** (edinsel **heparin rezistansı**)
- ✓ Etkisi **aPTT** ile değerlendirilir. TT, KZ ve PT'de uzar.
- ✓ **F IIa ve Xa'yı eşit** oranda **inhibe** eder.

Farmakokinetik

- ✓ **Asidik** yapıdadır. **IV** kullanılır.
- ✓ Sadece kanda dağılır (**Vd küçük**)
- ✓ **0° kinetik** ile metabolize olur. **Yarı ömür** doz ile **korele** olarak uzar.
- ✓ Etki **hızlı başlar**, kesilince 3-4 saatte biter.

Endikasyon

- **DVT** ve **PTE**
- Unstabil anjina, **AF** ve **MI**

Kontrendikasyon

- **Hemofili**, **HIT**, aktif **TBC**, **infektif endokardit**
- **Karsinom**, **Böbrek** ve **KC yetmezliği**

Yan Etki

- ✓ **Kanama**
- ✓ **Trombosit faktör 4'e karşı antikor** sonucu **HITT** sendromu (tedavi **fondaparinuks**, **lepirudin**/argatroban)
- ✓ **Osteoporoz**

İntoksikasyon

- ✓ **Antidotu IV protamin sülfatıdır**.

Temel Bilimler 91. soru

Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 031

Düşük Molekül Ağırlıklı Heparin

- **Enoksiparin**
- **Fraksiparin**
- **Dalteparin**
- **Tinzaparin**
- **Ardeparin**
- **Nadroparin**
- **Reviparin**
- **Fondaparinuks**
- ✓ **LMWH** ve fondaparinuks, **AT III** aktivitesini **artırır**.
- ✓ **LMWH F Xa'yı** IIa'ya göre **2-3 kat fazla inhibe** eder.
- ✓ **Fondaparinuks** sadece **F Xa** inhibe eder.
- ✓ Etkisi **anti-Xa aktivite testi** ile değerlendirilir.
- ✓ aPTT'yi uzatmaz.

Farmakokinetik

- ✓ Renal yolla atılır.
- ✓ Doz ayarı ya da **rutin etkinlik testi gerekmez**.
- ✓ **Trombositopeni**, **tromboz**, **kanama** vb heparine göre **daha az** oluşur.
- ✓ **Antikoagülan etki gücü heparin** ile aynıdır.
- ✓ **Protamin sülfat kısmen (LMWH)** etkili ya da etkisiz (fondaparinuks).

Ve bu da üçççç
(Dabigatran) :)

Direkt Trombin İnhibitör

- Hirudin
- Desirudin
- Bivaluridin
- Lepirudin
- Argatroban
- Melagatran
- Dabigatran (oral)
- Ksimelagatran (oral)

- ✓ Trombini **direkt inhibe** eder.
- ✓ Etkisi **aPTT** ile ölçülür.
- ✓ Bivaluridin; **perkutan koroner girişimde** verilir.

Dabigatran

- ✓ **Non-valvüler AF**'de sistemik emboli önlenmesi için verilir.
- ✓ Rutin **monitorizasyon gerektirmez**.
- ✓ **Mekanik kalp kapağı** ve üçlü pozitif antifosfolipid sendromunda kullanılmamalı
- ✓ **İdarusizumab** etkisini önler.

Temel Bilimler 91. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 032

Varfarin / Dikumarol

- ✓ **Terapotik aralığı dardır**.
- ✓ **Vit K'nın aktivasyonunu** sağlayan KC'deki **epoksid redüktazı** (VKOR) **inhibe** eder.
- ✓ **F 2-7-9-10** ve **protein C-S**'ye bağlı **glutamat** rezidülerinin **γ-karboksillenmesi** (aktivasyonu) **engellenir**.
- ✓ **Protein C** yarı ömrü, kısa olduğu için **erken dönemde cilt nekrozu** ile göğüs/ekstremit/bağırsakta **tromboz** oluşabilir. Önlemek için **OAK öncesi heparin** başlanır.

Farmakokinetik

- ✓ Lipofilik olup **oral** ve **rektal** biyoyararlanım **%100**'dür
- ✓ Albumine **%99** bağlanır. **Vd düşüktür**.
- ✓ **VKORC1** ve **CYP2C9** genetik polimorfizmine bağlı olarak etkinliği değişir.
- ✓ **12 saatlik latent period** sonrası **etki başlar** ve **5 gün sürer**. Etki **PT/INR** ile ölçülür.

Yan Etki

- **Kanama**
- **Teratojenite** (laringomalazi, hipoplastik burun, konjenital kalp)
- Hepatotoksisite
- **Yumuşak doku nekrozu** (protein C eksikliğinde)

İntoksikasyon

- ✓ Vitamin **K1** (fitonadion)
- ✓ **TDP** (acil durumda)/ tam kan verilebilir.

Özellik	Heparin	Varfarin
Veriliş Yolu	IV	Oral
Etki Başlangıç	Hızlı	Yavaş
İzlem	aPTT	INR
Antidot	Protamin Sülfat	Vit K1
Gebe	Verilir	Verilmez

Diğer Antikoagulan

Rivaroksaban / Apiksaban

Edoksaban / Betriksaban

- ✓ **Oral** kullanılan **F 10a inhibitörüdür**.
- ✓ DVT'de PTE riskini engeller.
- ✓ Rutin **monitorizasyon gerektirmez**.
- ✓ **Andeksanet alfa** antidotudur.

FLASH
BACK

Ciraparantag ne zaman kullanılır...

Heparin, DMAH, -parinuks, dabigatran
anti-Xa'a bağlı kanama

Danaparoid

- ✓ **GAG** (heparan-dermatan-kondroitin sülfat) karışımıdır.
- ✓ **Antitrombin**'in **F Xa'nın inhibisyonunu artırır**.

Drotrekogin Alfa

- ✓ **Rekombinan aktif protein C**
- ✓ **F 5a ve 8a'yı parçalar**.
- ✓ **Sepsis** ilişkili koagülopati tedavisinde

Antitrombin

- ✓ **Rekombinan antitrombin**
- ✓ **Hereditör antitrombin eksikliği** olan hastanın cerrahi prosedüründe

ANTIPLATELET (ANTİTROMBOSİTİK, ANTIAGREGAN) İLAÇLAR

Klopidogrel (ön ilaç) / Tiklopidin / Prasugrel

- ✓ Klopidogrel **CYP2C19** ile aktif metabolitine dönüşür.
- ✓ **ADP P2Y12'yi irreversibl bloke** eder.
- ✓ **Unstabil anjina**, stroke ve stent trombozunu önlemede
- ✓ Tiklopidin **agranülozitoz** ve **aplastik anemi** yapabilir.

Kangrelor / Tikagrelor

- ✓ ADP **P2Y12'yi reversibl** inhibe eder. Kısa etkilidir.
- ✓ **Tikagrelor (oral)** dispne, sinoatriyal duraklama yapar.

Eptifibatid / Tirofiban / Absiksimab

- ✓ **Gp IIb/IIIa inhibitörüdür**.
- ✓ **Akut koroner sendrom** tedavisinde
- ✓ **Absiksimab** reseptöre **spesifik değil** ve yarı ömrü kısa

Dazoksiben / Niktindol / Anegralid / Dazmagrel

- ✓ **Tromboksan sentazı inhibe** edilip **Tx A2** üretimini **engeller**.

Ridogrel / Sulotroban

- ✓ **Tx A2 reseptör blokörüdür**.

Kalıtsal nedenler genellikle **venöz tromboza** eğilim yaratır. Hem **venöz** hem **arteryel** tromboz eğilimi yaratan kalıtsal nedenler:

- Disfibrinojenemi
- Hiperhomosisteinemi

Hereditör trombofililer ve Sıralama

Sıklık sırasına göre	Tromboz riskine göre
1. Faktör 8 artışı 2. Faktör 5 Leiden mutasyonu	1. Faktör 5 Leiden mutasyonu (homozigot form) 2. Antitrombin III eksikliği

Kimlerde trombofili araştırılmalıdır?

- ✓ < 40 yaş spontan (unprovake) tromboz
- ✓ Aşırı sayıda yerlerde tromboz (serebral, mezenterik vb)
- ✓ ≥ 2 birinci derece akrabada spontan (unprovake) tromboz
- ✓ ≥ 3 erken gebelik kaybı veya ≥ 1 en az 10 haftalık fetal kayıp

Trombozun akut döneminde **doğal antikoagülan düzeyleri** tüketime veya kullanılan antikoagülan tedaviye bağlı olarak **yalancı olarak düşük** çıkabilir.

Bu durumda antikoagülan düzeyleri değil, **genetik testler** istenmelidir.

Venöz tromboemboli tedavisi

- ✓ **Geleneksel yaklaşım**
  - **Akut dönem**
    - Parenteral antikoagülan (heparin, DMAH) başlanır.
    - Birlikte varfarin (oral antikoagülan) de başlanır.

Temel Bilimler 91. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

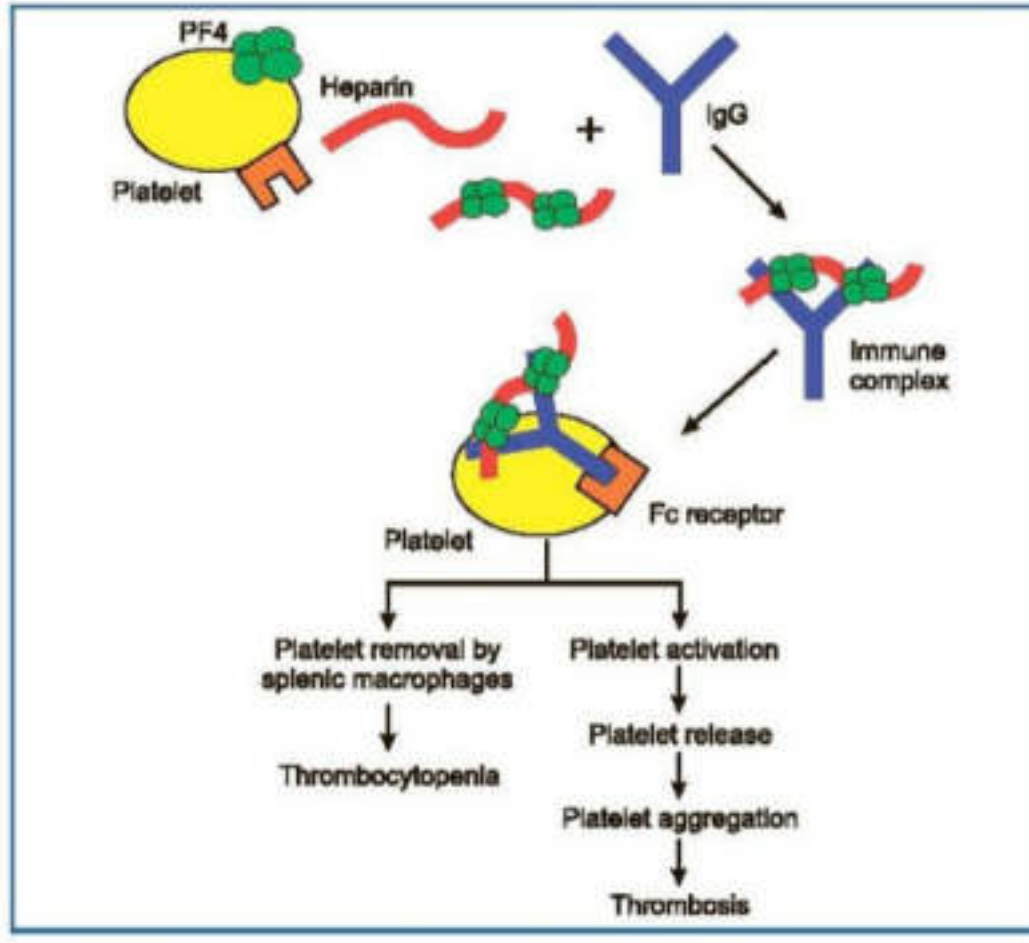
Antikoagülan Ajanlar

Heparin

- ✓ **Mekanizması:** Antitrombin III'ün aktivasyonu
  - **Faktör 2** ve **Faktör 10** başta olmak üzere birçok koagülasyon faktörünü inhibe eder.
- ✓ **Monitörizasyonu:** aPTT
- ✓ **Antidotu:** Protamin sülfat

Heparin ilişkili trombositopeni (HİT)

- Heparin /düşük molekül ağırlıklı heparin (DMAH) kullanımı
- 5-14 gün içinde gelişen;
  - Trombositopeni
  - Arteriyel/venöz tromboz

HİT tanısı

- ✓ Heparin-platelet faktör 4 antikor (en duyarlı)

HİT

Temel Bilimler 91. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

- Direkt trombin inhibitörü: Argatroban, lepuridin vb
- İndirek FXa inhibitörü: Fondaparinux
- YOK'lar: Dabigatran, rivaroksaban vb

- ✓ Profilaktik trombosit süspansiyonu **verilmez** (sadece kanama varsa verilir).

FLASH BACK

Trombositopeniye rağmen tromboz yapabilen durumlar

- Anti fosfolipid antikor sendromu
- Mikroanjiyopatik hemolitik anemiler (DİK, HÜS, TTP)
- Heparin ilişkili trombositopeni
- Paroksizmal nokturnal hemoglobinüri

Varfarin

- ✓ **Mekanizması:** Vit K bağımlı faktörlerin inhibisyonu
- ✓ **Monitörizasyonu:** PT (INR)
- ✓ **Antidotları:** Vitamin K, Taze donmuş plazma

Varfarine bağlı INR yüksekliğine yaklaşım

- ✓ **TDP**, ancak varfarine bağlı **ciddi kanama** durumunda INR'ye bakılmaksızın verilir.
- ✓ Diğer INR yüksekliklerinde ise (**<10**) **doz atlanır** ve/veya (**>10**) **vitamin K** verilir.

Varfarin verilen bir hastada **cilt nekrozu** gelişmesi halinde en olası tanı: **Protein C ve/veya Protein S eksikliği**

referanslarımız her 3 öncülü de açıklığa kavuşturuyor (1/2)

referanslarımız her 3
öncülü de açıklığa
kavuşturuyor (2/2)

Yeni oral antikoagulanlar (YOAK)

Mekanizma	Direkt trombin inhibisyonu	Faktör Xa inhibisyonu
İlaç	DabigaTRan	Rivaroxaban Apixaban Edoxaban

Temel Bilimler 91. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 024

- ✓ Etkileri hızlı başlar
- ✓ Sabit dozda verilir
- ✓ INR takibine (monitörizasyon) gerek yoktur

Varfarinin, YOAK'lara üstün olduğu durumlar

- ✓ Valvüler (protez kapak, ciddi mitral stenoz) AF
- ✓ Antifosfolipid antikor sendromu

Antiagregan Ajanlar

- ✓ **Siklooksijenaz inhibitörü:** Asetil salisilik asit
- ✓ **ADP reseptör (P2Y12) blokörleri**
  - İrreversible: Tiklopidin, klopidoğrel, prasugrel
  - Reversible: Cangrelor, tikagrelor
- ✓ **PAR-1 inhibitörleri:** Vorapaxar, atopaxar
- ✓ **GpIIb-IIIa inhibitörleri:** Absiksimab, Tirofiban, Ebdifibatid

KAN TRANSFÜZYONU

Genel Bilgiler

Kan ürünleri

- ✓ Bir ünite tam kandan **4 farklı kan ürünü** elde edilir:
  - Eritrosit süspansiyonu
  - Trombosit süspansiyonu
  - Taze donmuş plazma
  - Kriyopresipitat

Kan grupları

Blood Type				
	A	B	AB	O
Red Blood Cell Type				
Antibodies in Plasma				

- ✓ Transfüzyon için **ABO uyumu gerekli olan** kan ürünleri
  - Eritrosit süspansiyonu
  - Taze donmuş plazma
- ✓ **Çok acil durumda** transfüzyon için en uygun...
  - Eritrosit süspansiyonu → **O Rh (-)** (antijen yok)
  - Taze donmuş plazma → **AB Rh (+)** (antikor yok)

Eritrosit süspansiyonu

- ✓ Endikasyonları
  - Hemodinamik stabil hastalarda Hb < 7 gr/dL
  - Kardiyak cerrahi, KVS hastalarda Hb < 8 gr/dL

Eritrosit süspansiyonlarına uygulanan özel işlemler

İşlem	Önlediği komplikasyon
Lökosit filtresi	Febril reaksiyon CMV bulaşma
Yıkama	Alerjik reaksiyon Anafilaksi (IgA eksikliği olan hastalarda)
Işınlama	İmmünsüpresif hastalarda transfüzyon ilişkili GVHD

Trombosit süspansiyonu

- ✓ Endikasyonları
  - Nörocerrahi ve retina cerrahi < **100.000/ mm³**
  - Diğer cerrahi ve girişimler < **50.000/ mm³**
    - Santral venöz kateter < **20.000/ mm³**
  - Spontan kanamanın önlenmesi < **10.000/ mm³**

Taze donmuş plazma

- ✓ Hem **tüm koagülasyon** faktörlerini hem de önemli bazı terapötik proteinleri (**ADAMTS13, faktör H vb**) içerir.

Kriyopresipitat

- ✓ F1, F13, F8, vWF

Transfüzyon Komplikasyonları

Genel bilgiler

Transfüzyon Komplikasyonları

İmmünolojik	Non-immünolojik
• Alloimmünizasyon • Febril reaksiyonlar • Alerjik reaksiyonlar • Anafilaktik reaksiyonlar • Hemolitik reaksiyonlar • Posttransfüzyon purpurası • Graft-versus-host hastalığı • Akut akciğer hasarı • İmmünmodülasyon	• Hipotermi • Hipotansiyon • Hipokalsemi • Hiperkalemi • Asit-baz bozuklukları • Demir yüklenmesi (sekonder hemokromatoz) • Hipervolemi • Enfeksiyöz komplikasyonlar

Not: İçinde "reaksiyon/immün" ifadesi olanlar **immünolojik**.

- En sık komplikasyon: **Alloimmünizasyon**
- Klinik önemi olan en sık komplikasyon: **Febril reaksiyon**
- En sık ölüm nedeni olan komplikasyon: **Hipervolemi**

Orijinal Soru: Temel Bilimler 92

92. *Wuchereria bancrofti* filaryazisi tanısı alan bir hastanın tedavisinde aşağıdakilerden hangisi en uygun ilaçtır?

- A) Niklozamid
- B) Piperazin
- C) Prazikuantel
- D) Dietilkarbamazin
- E) Oksamnikin

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

DRACUNCULUS MEDINENSIS

Ara konağı **Cyclopslar**'dır.

Bulaş sikloplu sular içilince olur.

Dişi (vivipar) **cilt altında seyahat eder.**

Dişilerin cilt altı seyahatleri sırasında;

- Kaşıntı, allerjik döküntüler
- Bulantı ve kusma gibi belirtiler görülür.

Tanıda tipik parazit derialtında görülebilir.

Tedavide erişkin dişiler **çubuk kullanılarak** tek parça halinde çıkarılmalıdır.

WUCHERERIA BANCROFTI

Sivrisineklerin sokması ile bulaşır.

Temel Bilimler 92. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 063

Tedavi: Dietil karbamazin ile albendazol (tek doz) veya ivermektin

ONCHOCERCA VOLVULUS

Simulium cinsi **sivrisineklerle** bulaşır.

Klinik:

Larvalar **göz içine** invaze olur ve **nehir körlüğüne** neden olur.

Eozinofili, ateş, ürtiker görülebilir.

Tanı

Cilt biyopsisi	Erişkin formu
Konjunktival biyopsi	Mikrofilaryalar

Tedavi: Dietil karbamazin, süramin, ivermektin

LOA LOA (Afrika göz solucanı)

Ara konak ve vektörü **Chrysops** cinsi **geyik sinekleridir.**

Konjunktiva altında hareketli görünür.

Kalabar ödemine neden olur (göz kenarında, göğüs, eller ve önkol üzerinde yer değiştiren ağrısız şişlikler).

Tanı: **Gündüz yapılan yayma** ile konur.

Tedavi: **Cerrahi**, dietil karbamazin

ANISAKIS SIMPLEX

Çiğ/iyi pişmemiş balıkların yenmesi ile bulaşır.

Kaşıntı, ürtiker, anjiyoödem ve **anafilaksiye** neden olabilir.

Dokulara yerleşerek **visseral larva migrans** neden olabilir.

FLASH
BACK

Kalın bağırsağa yerleşen bazı parazitler

- Entamoeba histolytica
- Neobalantidium coli
- Trichuris trichiura
- Enterobius vermicularis

FLASH
BACK

Otoenfeksiyon yapabilen bazı önemli parazitler

- Taenia solium
- Hymenolepis nana
- Enterobius vermicularis
- Strongyloides stercoralis
- Cryptosporidium parvum

FLASH
BACK

Eozinofili yapan parazitler

- Doku invazyonu yapan helmintler
- Cystoisospora belli
- Sarcocystis

VİROLOJİ

GENEL VİROLOJİ

VİRÜSLERİN YAPISI

- Enerji **üretmezler.**
- Protein **sentezleyemezler.**
- **Zorunlu hücre içi** mikroorganizmalardır.
- Mimivirüs hariç ya **sadece DNA** ya da **sadece RNA** içerirler.
- Genetik materyal **protein örtü (kapsid)** ile sarılmıştır.
- Bazı virüslerde kapsidin dışında **lipoprotein** bir örtü (**zarf**) bulunur.

- * **DNA virüsleri (parvovirüs ve bocavirüs hariç)** çift iplikçikli DNA bulundurur.
- * **RNA virüsleri (reovirüs hariç)** tek iplikçikli RNA bulundurur.
- * **Tümü haploiddir (Retroviridae ailesi hariç)**

- DNA mutlaka **tek bir molekül** halindedir.
- RNA **segmentli olabilir;**

Segmentli RNA virüsleri: BORA

- Bunyavirüs
- Ortomiksovirüs
- Reovirüs
- Arenavirüs

Protein örtü (kapsid):

- **Kapromerlerden** oluşmuştur.

Kapsomer

İkozahedral

**Hem DNA
Hem RNA**
paketleyebilir

Helikal

Sadece RNA
paketleyebilir
Hepsi zarflıdır.

- Bazı virüsler **kompleks** yapıdadır, (**Poksvirüsler, Filovirüsler**).

Orijinal Soru: Temel Bilimler 95

95. Oral antidiyabetik ilaçlardan nateglinidin etki mekanizması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Midenin boşalmasını yavaşlatma
- B) ATP-duyarlı potasyum kanallarının kapatılması
- C) Alfa-glukozidaz inhibisyonu
- D) Dipeptidil peptidaz inhibisyonu
- E) GLP-1 reseptör aktivasyonu

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Kısa & Çok Hızlı

- İnsülin **Lispro**
- İnsülin **Aspart**

- İnsülin **glulisin** (çinko içermez)

Analog olup:

- ✓ Daha **hızlı** absorbe olur.
- ✓ Absorbsiyonlar arası **varyasyon** azdır (%5)
- ✓ **Yemekten 15 dk önce** verilmelidir.

Kısa Etkili

- **Regüler Novolin**
- **Regüler Humulin**

Regüler olup:

- ✓ Rekombinant DNA tekniği ile üretilmiş solubl kristalin **çinko** içeren insülinler.
- ✓ **Etki başlangıcı-süresi doz ile değişir.**
- ✓ **Absorbsiyon %25 değişkendir.**
- ✓ Diabetik **ketoasidoz**, cerrahi/enfeksiyon sonrası **IV**

Orta Etkili

- **NPH Novolin**
- **NPH Humulin**

NPH olup:

- ✓ Etkisi **geç** başlar ve **absorbsiyon** değişkenliği çok

Uzun Etkili

İnsülin Glarjin

- ✓ Pik oluşturmaz, **geniş plato konsantrasyonu** şeklinde etkili olup **günde bir** kez kullanılır.
- ✓ İnsan insülininden **daha az immünojen**
- ✓ **NPH** ile karşılaştırılırsa **hipoglisemi** riski daha **düşük**

İnsülin Detemir

- ✓ **Yağ asidi** eklenmiş analog

İnsülin Degludek

- ✓ İnsülin **çinko** heksameri

- ✓ Ciltaltı dokuda multipl heksamer oluşturup **bir tür depo görevi** yapan **ultra-uzun** etkili profil oluşturur.
- ✓ **Glarjinden** daha **az ciddi hipoglisemi** yapar.

İnhale

Afrezza

- ✓ **Uzun** etkili ile **kombine** kullanılmalı
- ✓ Öksürük, irritasyon ve **bronkokonstriksiyon** yapabilir.
- ✓ **Astım** ve **KOAH**'da **verilmez**.

Yan Etki

- **En sık hipoglisemi**, görme bozukluğu
- Kilo alımı
- **Enjeksiyon** yerinde **lipodistrofi**

- Rekombinant insüline karşı nadir **alerjik reaksiyon**

İnsülin Dışı Antidiyabetik

- ✓ **Tip1** ve **Tip2 DM**'da **SC** insülin ve **pramlintid**
- ✓ Sadece **Tip2 DM**'da **SC GLP-1** analogu
- ✓ Diğer ilaçlar sadece **Tip2 DM**'da **oral** kullanılır.

İnsülin Sekretegog

- Sülfonilüre
- Meglitinid
- **GLP-1** analogu
- **DPP-4** inhibitör

İnsülin Direncini Azaltan

- Biguanid
- Glitazon

Sülfonilüre

I. Jenerasyon

- **Tolbutamid** (en kısa)
- **Klorpropamid**
- Tolazamid
- Asetoheksamid
- ✓ Daha **çok yan etki** oluşturur ve daha **zayıf** etkilidir.
- ✓ **Klorpropamid V2 res'i** uyurup **su tutulumu** ve **hiponatremi** oluşturur. Yaşlıda **kontrendike**.
- ✓ Klorpropamid/tolbutamid **disülfiram benzeri reaksiyon** oluşturur.

II. Jenerasyon

Gliburid (Glibenklamid)

- ✓ **En fazla hipoglisemi** yapan
- ✓ **Gebede** kullanılabilir.

Glipizid

- ✓ **En kısa** etkilidir.
- ✓ **Gebede** kullanılabilir.

Glimepirid

- ✓ **En az hipoglisemi**

Gliklazid

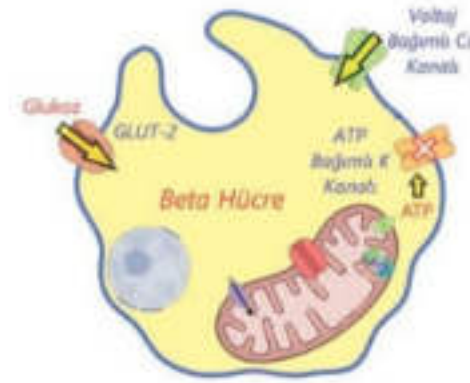
- ✓ **Antiaagregan** etkilidir.

Farmakokinetik

- ✓ **Albümine yüksek** oranda bağlanır.
- ✓ **Karaciğerde** **metabolize** edilip, böbrek ile atılır.

Etki

- ✓ β hücrede **ATP** bağımlı **K⁺ kanalını bloke** edip, **depolarizasyonu** ve **insülin salgısını** artırır.
- ✓ **Akut** kullanımda **insülin sekresyonunu** artırır.
- ✓ **Antilipolitik** etkilidir
- ✓ **Laktat** kullanımını artırır.

Klinik kullanım

- ✓ **Tip II** diyabette oral kullanılır.
- ✓ **Tip I** diyabette **kontrendikedir**.

Yan Etki

Temel Bilimler 95. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 043

Meglitinid

- ✓ **ATP** bağımlı **K⁺ kanalını bloke** edip **insülin salgısını** artırır.
- ✓ Etki **hızlı** başlar ve **kısa** sürer.
- ✓ Zamanla etkinlikte azalma olabilir.

İLGİLİ NOTLAR

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

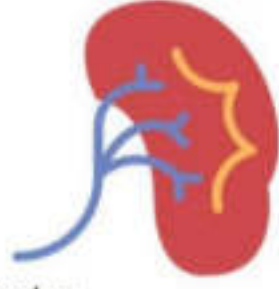
TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz**. Sizi işte **tam da böyle hazırlıyoruz**.

Rapeglinid

- ✓ %10'u böbrek ile metabolize edilir.

Nateglinid

- ✓ Daha hızlı insülin sekresyonu sağlar.
- ✓ %70 CYP2C9, %30 CYP3A4 ile metabolize olur.

Temel Bilimler 95. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 044

Etki

- ✓ AMP bağımlı Protein Kinazı aktive eder.
- ✓ FFA oksidasyonu ve glukoz alımını uyarılır.
- ✓ Lipogenez ve glukoneogenez azalır.
- ✓ İskelet kası glikojeninde artış, insülin duyarlılığında artış ve kan glukozunda düşüş oluşur.
- ✓ Enterositte glukoz laktat dönüşümünü stimüle eder.

Farmakokinetik

- ✓ Plazma proteinlerine bağlanmaz.
- ✓ Hücre içine transportu OCT1 ile
- ✓ Renal yolla değişmeden atılır.

Etki

- Tip2 DM'da öncelikli olup hipoglisemi ve kilo alımı yapmaz.
- Mikrovasküler ve makrovasküler hastalığı azaltır.
- TAG düzeyini %20 azaltır.

Klinik Kullanım

- Tip II DM'de tek/ insülin sekretegogu ile kombine
- Tip 1 DM'de etkisiz
- İnsülin direncine bağlı hiperglisemi
- PKOS'ta infertilite tedavisi
- Teratojen değil
- Riskli hastada (obez, glukoz intoleransı, açlık glisemi) Tip2 DM oluşumunu önlemede etkili

Yan etki

- ✓ Laktik asidoz
- ✓ Diare, metalik tat, urat nefropatisi
- ✓ B12 eksikliği (Ca²⁺ bağımlı)

Kontrendikasyon

- Böbrek yetmezliği, KC hastalığı
- İlaç tedavisi gerektiren kalp yetmezliği
- Kronik hipoksik akciğer hastalığı

Glitazon

- ✓ Nükleusta PPAR-γ'ya bağlanıp insülin direncini azaltır.
- ✓ Kas ve adipoz dokuya glukoz alımını artırır.
- ✓ GLUT1 ve GLUT4 ekspresyonunu artırır.

Farmakokinetik

- ✓ Biyoyararlanım gıdadan etkilenmez.
- ✓ Karaciğerde metabolize edilir.
- ✓ Gemfibrozil metabolizmasını engelleyip konsantrasyonu artırır.

Pioglitazon

- ✓ PPAR-γ ve PPAR-α'ya bağlanır.
- ✓ CYP2C8/3A4 ile aktif metabolit üretir.
- ✓ OKS etkinliğini azaltır.
- ✓ TAG'ü azaltıp ve HDL'yi artırır.
- ✓ Mesane CA sıklığını artırır.

Rosiglitazon

- ✓ CYP2C8 ile metabolize olur.
- ✓ Total kolesterol, LDL ve HDL'yi artırır.

Etki

- ✓ Etki gen regülasyonu ile olduğu için başlaması ve bitmesi aylar (en geç etkili) alabilir.
- ✓ Etki göstermesi için vücutta insülin bulunmalıdır.
- ✓ Lipolizi azaltıp, klirensi artırarak FFA düzeyini düşürür.

Yan Etki

- Sıvı retansiyonu ve kilo alımı
- KY indüklenmesi, MI
- Osteoporotik etki
- Makula ödemi
- Hepatotoksisite

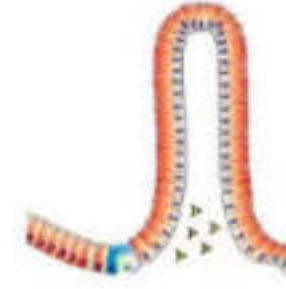

Kontrendikasyon

- Karaciğer hastalığı
- Gebelik
- Kalp yetmezliği

α-Glukosidaz İnhibitörü

- Akarboz
- Miglitol
- Vogliboz

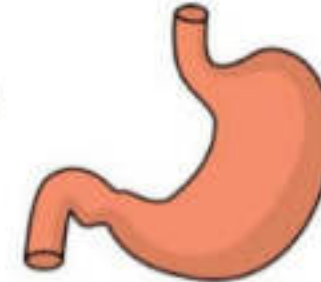

- ✓ Bağırsakta oligo/disakkaridi, monosakkaride çeviren α-glukosidaz inhibitörüdür.
- ✓ Sakkarid absorpsiyonunu azaltır, GLP-1'i artırır.
- ✓ Tip II DM'de postprandiyal glisemiye azaltmak için
- ✓ Batında ağrı, gaz ve diare yapabilir.
- ✓ Akarboz KCFT yüksekliği yapabilir.
- ✓ IBH, BY'de kontrendike (böbrek ile atılır)

Pramlintid

- ✓ Sentetik amilin analogudur. SC kullanılır.
- ✓ Gastrik boşalmayı yavaşlatır.
- ✓ Glukagonu azaltıp iştahı baskılar.

Farmakokinetik

- ✓ Plazma proteinine az bağlanır. Böbrek ile atılır.
- ✓ Orta BY'de (Kreatin klirensi > 20 mL/dk) kullanılabilir.

Metabolik sendrom tanı kriterleri (3/5 gerekli)

- Santral obezite (göbek çevresi)
- Hipertansiyon
- HDL < 40-50 mg/dL
- Açlık kan şekeri ≥ 100 mg/dL
- Trigliserid ≥ 150 mg/dL

Metabolik sendrom ile ilişkili bazı durumlar

- ✓ Tip 2 DM
- ✓ Koroner arter hastalığı
- ✓ Non-alkolik yağlı karaciğer hastalıkları
- ✓ Polikistik over sendromu
- ✓ Uyku apne sendromu
- ✓ Hiperürisemi

Metabolik sendromun tedavisi

- ✓ Tedavide **yaşam tarzı değişikliği** (diyet, egzersiz) ve insülin duyarlaştırıcı ilaçlar (**metformin, glitazon**) önerilir.

MODY (Maturity Onset Diabetes of Young - Gençlerde görülen erişkin tipi diyabet)

TIPIK VAKA

- Genç yaşta DM tanısı konulan hasta (<20-25 yaş)
- Ailede diyabet öyküsü var (**OD**)
- Vücut ağırlığı normal
- Adacık hücre antikorları yok
- İnsülin tedavisine ihtiyaç yok

LADA (Latent Autoimmune Diabetes of Adult - Erişkin yaşta ortaya çıkan otoimmün diyabet)

TIPIK VAKA

- Erişkin yaşta DM tanısı konulan hasta (>20-25 yaş)
- Adacık hücre antikorları var
- İnsülin tedavisine ihtiyaç var

Sekonder diyabetin diğer nedenleri

Ekzokrin pankreas boz.	Hemokromatozis, kronik pankreatit, kistik fibrozis vb
Endokrin boz.	Akromegali, Cushing sendromu, Glukagonoma, Feokromasitoma vb
İlaçlar	Glukokortikoid, Epinefrin, Beta agonist, Diazoksit, Nikotinik asit vb

Laboratuvar

Normal serum değerleri

- ✓ Açlık kan şekeri < 100 mg/dL
- ✓ HbA1c (3 aylık KŞ regülasyonu) < % 5.6
- ✓ OGTT (75 gr glukoz) 2. saat KŞ < 140 mg/dL

Prediyabetik bozukluklar

Açlık KŞ (mg/dL)	OGTT 2.saat KŞ (mg/dL)	Tanı
100-125	< 140	Bozulmuş açlık glukozu (BAG)
< 100	140-199	Bozulmuş glukoz toleransı (BGT)
100-125	140-199	BAG + BGT

Diabetes mellitus tanı kriterleri

- ✓ Aşağıdakilerden **herhangi birisi** varsa DM tanısı konur.
  - Açlık kan şekeri ≥ 126 mg/dl olması
  - Günün herhangi bir saatinde ölçülen kan şekeri ≥ 200 mg/dl + diyabet semptomları (poliüri, polidipsi kilo kaybı gibi) olması
  - OGTT 2. saat kan şekerinin ≥ 200 mg/dl olması
  - HbA1c $\geq$ % 6,5 olması

Tedavi

Diyabet tipi	Tedavi

Temel Bilimler 95. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 126

Antihiperlipsemik ilaçların etki mekanizmaları

Pankreastan insülin sekresyonunu artıranlar:
Sülfonilüreler, Meglitinidler

Glukozun GİS'ten emilimini azaltanlar:
Akarboz, Miglitol

İnsülin direncini azaltanlar
(İnsülin duyarlılığını arttıranlar):
Metformin, Tiazolidinedionlar (Glitazonlar)

İncretin üzerinden etkili olanlar:
GLP1 analogları, DPP4 inhibitörleri

İdrarla glukoz atılımını arttıranlar:
SGLT2 inhibitörleri

Sülfonilüreler (Glipizid, Glipizid, Glizlazid vb)

- ✓ Pankreastan insülin sekresyonunu arttırırlar
- ✓ Yan etkileri: Hipoglisemi, Kilo alımı
- ✓ Uzun etkili oldukları için **hem açlık hem de tokluk KŞ** regüle ederler

Meglitinidler (Nateglinid, Repaglinid vb)

- ✓ Pankreastan insülin sekresyonunu arttırırlar
- ✓ Kısa etkili oldukları için **sadece tokluk KŞ** regüle ederler

Alfa-glukozidaz inhibitörleri (Akarboz, miglitol)

- ✓ Glukozun GİS'ten emilimini azaltırlar.
- ✓ Yan etki: **GİS yakınması** (İshal, gaz, distansiyon vb.)
- ✓ **Tokluk KŞ** üzerine etkilidirler.

Referanslarımız yanlış seçenekleri, gerekçeleri ile tek tek eleliyor

Biguanidler (Metformin)

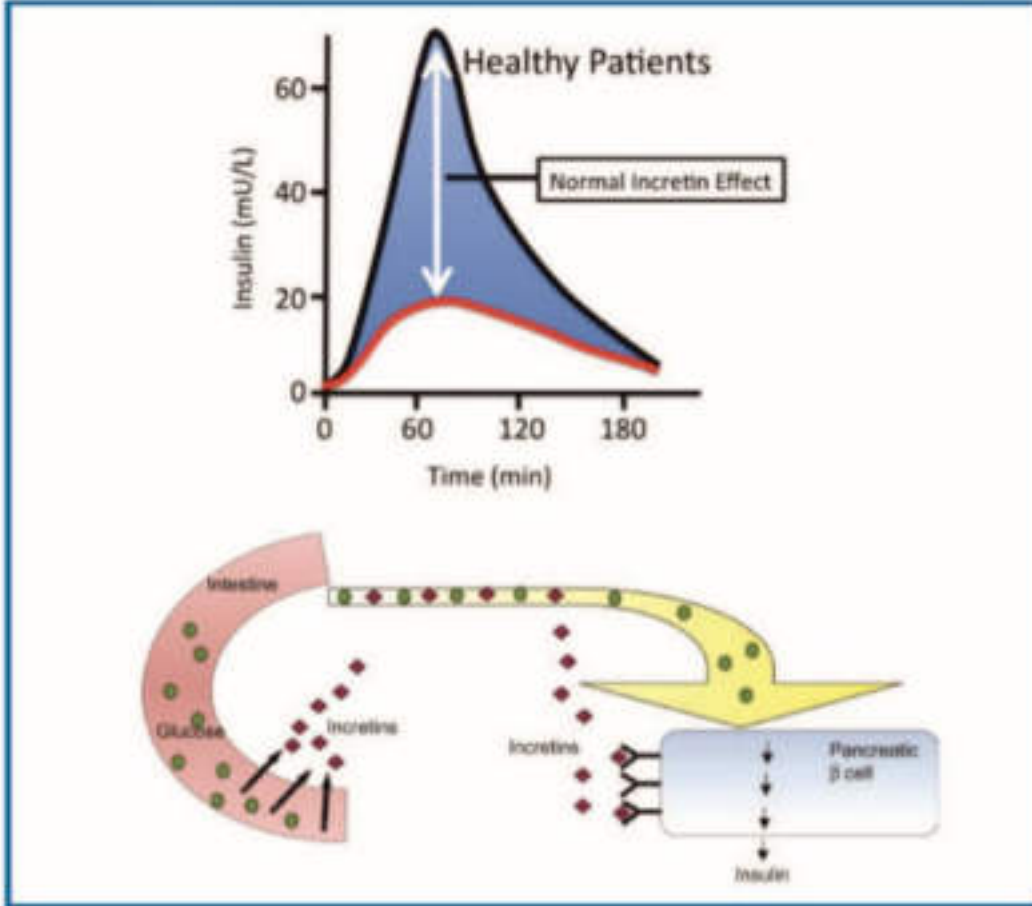
- ✓ İnsülin direncini azaltır/İnsülin duyarlılığını artırır
- ✓ Etkisini **karaciğer** üzerinde gösterir (glukoneogenezi ve karaciğerden glukoz çıkışı azaltır)
- ✓ Kontrendikasyon yoksa tip 2 DM'de **ilk tercihtir**
- ✓ Kilo açısından $\leftrightarrow$ / $\downarrow$
- ✓ **Yan etkileri:**
  - Dispepsi (en sık)
  - B12 vitamin eksikliği
  - Laktik asidoz (en ciddi)
- ✓ **Kontrendikasyonları:**
  - Böbrek yetmezliği (GFR <30 mL/min)
  - Anstabil kalp yetmezliği, Akut MI
  - Hepatik yetmezlik
  - Ciddi hipoksi (Kronik pulmoner hastalık, KOAH)

Thiazolidinedionlar (Pioglitazon, Rosiglitazon)

- ✓ İnsülin direncini azaltır/İnsülin duyarlılığını artırır
- ✓ **PPAR gama** reseptörlerini aktive ederler
- ✓ Etkisini **kas ve yağ doku** üzerinde gösterirler
- ✓ **Yan etkileri:**
  - Sıvı-tuz retansiyonu
  - Dilüsyonel anemi
  - Periferik ödem
  - Konjestif kalp yetmezliğinde kötüleşme
  - Kilo artışı
  - Osteoporoz/Kemik kırık riski
- ✓ Mesane kanseri (özellikle pioglitazon)

İnkretin hormon fizyolojisi

- ✓ Oral glikoz alımı takiben bağırsaklardan salınan **GLP-1** (glucagon like peptid-1); **glukozun insülin salgılatıcı etkisi artırır**, glukagon salgısını baskılar.
- ✓ İnkretinleri, **dipeptidil peptidaz IV (DPP IV)** enzimi yıkar.

İnkretin mimetikler/GLP-1 analogları (Exenatid, Liraglutid, Semaglutid vb)

- ✓ Bu ilaçlar genel olarak **subkutan** kullanılırlar (**Semaglutid** ise oral kullanılır).
- ✓ Glukoz bağımlı insülin salınımı artırır, glukagon salınımını baskılar.
- ✓ Glukoza bağımlı etki gösterdikleri için **hipoglisemiye sebep olmazlar**.
- ✓ Pankreas beta hücrelerinde apoptozu engellerler (**beta hücre rezervini korur**).
- ✓ Santral etki ile **iştahı baskırlar**. Mide boşalmasını **yavaşlatırlar**. Kilo kaybı sağlarlar (Liraglutid ve Semaglutid obezite tedavisinde kullanılır).

Temel Bilimler 95. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 127

Tirzepatid: Hem GIP hem de GLP agonisti (dual agonist). Saf GLP1 agonistlerine göre; daha iyi glisemik kontrol ve daha iyi kilo kaybı sağlamaktadır.

DPP - IV (dipeptidil peptidaz - IV) inhibitörleri (Vildagliptin, sitagliptin, linagliptin)

- ✓ Endojen inkretinlerin (GLP-1) yıkılmasını önlerler.
- ✓ Oral kullanılırlar.
- ✓ Kilo açısından nötr etkilidirler.

GLP-1 analogları ve DPP4 inhibitörleri kombine edilmemelidir.

Sodyum glukoz ko-transporter 2 (SGLT-2) inh. (Kanagliflozin, dapagliflozin, empagliflozin)

- ✓ **İdrar ile glukoz atılımını arttırarak** etki gösterirler.
- ✓ KŞ regülasyonu dışında **önemli faydaları**
  - Kilo kaybı
  - Kan basıncında azalma
  - Kalp yetmezliği ilişkili hospitalizasyonda azalma
  - Diyabetik nefropatide yavaşlama
  - Kardiyovasküler mortalitede azalma
- ✓ **Yan etkileri**
  - **Öglisemik ketoasidoz (glukagon artışına bağlı)**
  - Genitoüriner sistem enfeksiyonu
  - Poliüri, hipotansiyon, prerenal ABH
  - **Kanagliflozin** → Osteoporoz/Kemik kırık riski (pioglitazon gibi)
  - **Dapagliflozin** → Mesane kanseri (pioglitazon gibi)

Amilin analogu (Pramlintid)

- ✓ Glukagon sekresyonunu **azaltır**, mide boşalmasını **yavaşlatır**, doyumluk hissini **arttırır** ve **kilo kaybı sağlar** (GLP-1 analogları gibi)
- ✓ **Subkutan** kullanılır (GLP-1 analogları gibi)
- ✓ HbA1c düzeyini **en az düşüren** antidiyabetik ilaçtır

Kilo artışına neden olan antidiyabetik ilaçlar

- Sülfonilüreler
- Glitazonlar
- İnsulin

Kilo kaybı sağlayan antidiyabetik ilaçlar

- GLP 1 analogları
- Amilin analogu (pramlintid)
- SGLT2 inhibitörleri
- Metformin?

Referanslarımız yanlış seçenekleri, gerekçeleri ile tek tek eleliyor

Orijinal Soru: Temel Bilimler 96

96. Aşağıdaki ajanlardan hangisinin prolaktin sekresyonunu uyarıcı yönde bir etkide bulunması en az olasıdır?

- A) Metildopa
- B) Levodopa
- C) Östrojen
- D) Verapamil
- E) Haloperidol

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

SANTRAL SİNİR SİSTEMİ FARMAKOLOJİSİ

NÖROTRANSMİTTERLER

KOTRANSMİTTERLER:

- Ach: VIP
- NA: Nöropeptid Y/Somatostatin/Nörotensin

Temel Bilimler 96. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 047

Dopamin:

- D1 ve D5: Gs ile kenetlidir.
- D2, D3, D4: Gi ile kenetlidir.
- Bulantı-kusma oluşturur.
- Ödüllendirme, duygulanım, biliş, bellek ve motor aktivite ile ilişkilidir.
- Nigrostriyal yolak: Parkinson'da dejenerasyona uğrar.
- Mezokortikal/Mezolimbiyal yolak: Öfori, halüsinasyon ve psikozda bu yolakta aktivite artışı vardır.
- Tuberoinfundibular yolak: Salınan dopamin, prolaktin salınmasını baskılar.

Kim Nerde Daha Fazla?

- Noradrenalin: Hipotalamus, amigdala nükleus
- Adrenalin: Medüller retiküler formasyon
- Serotonin: Raphe sistemi
- Asetilkolin: Meynert'in Nuc. Basalis
- Histamin: Ventral posterior hipotalamus

Serotonin (5-HT)

Serotonin:

- İştahı azaltır.
- Normal davranış kalıbını düzenler.
- Uyku sikluslarını düzenler.
- ACTH ve PRL salınımını artırır.
- GnRH salınımını azaltır.

Serotonerjik Reseptörlerin Etkileri

- 5-HT1A: Anksiyolitik etki. Otoreseptördür.
- 5-HT1B: Otoreseptördür.
- 5-HT1D: Migren ile ilişkilidir.
- 5-HT2A-B: GİS'te kasılma, vazokonstriksiyon, agregasyon oluşturur.
- 5-HT2C: İştah ile ilişkilidir.
- 5-HT3: Bulantı-kusma merkezinde bulunur.
- 5-HT4: GİS'te peristaltizmi hızlandırır.

Melatonin:

- Pineal bezde serotonin'den sentezlenir.
- Geceleri salınır, uyku düzeninde rolü vardır.
- Ramelteon ve Tasimelteon: MT1 & MT2 agonistidir. İnsomnia tedavisi & jet-lag sendromunda kullanılır.
- Agomelatin: MT1 / MT2 reseptör agonisti ve 5-HT2C antagonistidir. Majör depresyonda kullanılır.

Asetilkolin:

- Öğrenme ve bellek fonksiyonunda rolü vardır.

Histamin:

- İştahı azaltır. Vazodilatasyon yapar.

Gama-Aminobütirik Asid (GABA)

- SSS'nin ana inhibitörüdür.
- GABA reseptörü üzerinde $\alpha 1\beta 2$ 'ye bağlanır.

GABA üzerinden etki eden maddeler

Reseptör	Agonist	Antagonist	Efektör
GABA-A	Musimol İzoguvasin	Bikukulün Pikrotoksin Pentilentetrazol	İyon kanalı (Cl)
GABA-B	Baklofen	Saklofen, Faklofen	Gi protein
GABA-C			İyon kanalı (Cl)

Glisin:

- En önemli inhibitör nöromediyatördür.

FLASH BACK

- Striknin: Postsinaptik glisin reseptör blokörüdür. Konvülsiyon oluşturur.
- Tetanoz toksini: Presinaptik olarak glisin salınımını inhibe eder.
- Taurin ve β -alanin: Glisin reseptör agonistidir.

Glutamat:

- En yaygın bulunan eksitatördür.
- Öğrenme ve bellekte rolü bulunur.
- Hipoksi, hipoglisemi ve yüksek NO seviyeleri nöronal hasara neden olur.

İLGİLİ NOTLAR

İşe önce temel bilğimizle başlayalım...

Notumuzdan da net bir şekilde görülebildiği gibi dopamin, prolaktini inhibe eder !!!

Ve şimdi de bir sonraki referansımızı takip edelim...

GABAPENTİN / PREGABALİN

- **GABA analogudur** (GABA reseptörünü uyarmaz).
- **Ca²⁺** kanallarının $\alpha 2$ ve $\delta 1$ subunitine bağlanır.
- Plazma proteinlerine bağlanmazlar.
- Renal yolla atılırlar.
- Diğer ilaçlarla ilaç etkileşimi yoktur.
- Analjezik etkileri vardır.
- Parsiyel epilepsi, nöropatik ağrı, fibromiyalji, herpetik nevralji, huzursuz bacak sendromu, yaygın anksiyete bozukluğu tedavisinde kullanılır.

VİGABATRİN

- **GABA aminotransferaz** inhibitörüdür.
- **Görme alanı defekti, psikoz ve kilo alımı**na neden olur.

FELBAMAT

- Glutamat **NMDA reseptör antagonistidir**.
- **Aplastik anemi** ve **hepatit** oluşturur.

LAMOTRİJİN

- Glutamat sekresyonunu baskılar. **Na⁺** kanal blokajı oluşturur.
- Generalize tonik-klonik, parsiyel, Lennox-Gastaut sendromunda ve mani profilaksisinde kullanılır.
- **2. geniş spektrumludur**.
- **Stevens-Johnson sendromu** yapar.

LEVETİRASETAM / BRIVARASETAM

- Sinaptik veziküler protein **SV2A'ya bağlanır** ve glutamat saliverilmesini azaltır.

TIAGABİN

- **GABA gerilimini inhibe eder**.

STİRİPENTOL

- **GABA-A reseptör pozitif allosterik modülatörüdür**.
- Dravet's sendromunun tedavisinde kullanılır.

PERAMPANEL

- **AMPA reseptör nonkompetitif antagonistidir**.

EZOĞABİN (RETİGABİN)

- Voltaj bağımlı **K⁺** kanallarının allosterik aktivatörüdür.
- Parsiyel nöbet tedavisinde kullanılır.
- Retina/ciltte **mavi diskolorasyon**, uzun QT, halüsinasyon, idrar yapma güçlüğü ve intihar eğilimi yapabilir.

TOPİRAMAT

- D-fruktoz yapısındadır. **Na⁺** kanalını inhibe eder. GABA-A reseptör aktivitesini artırır. Glutamat AMPA reseptör blokajına neden olur.
- Jeneralize nöbet, Lennox-Gestaut sendromu ve migren profilaksisinde kullanılır.
- **Böbrek taşı**, kilo kaybı oluşturabilir.

ZONİSAMİD

- **Na⁺ ve T tipi Ca²⁺** kanal blokajı yapar.
- **Metabolik asidoz**, kilo kaybı ve renal taş oluşturur.

LAKOSAMİD

- Aminoasit türevidir. Na⁺ kanal blokajı yapar.
- **CRMP-2** (Kollapsin yanıt aracılı protein)'ye bağlanarak nörotrofik faktörlerini inhibe eder.
- CYP450 enzim sistemini etkilemez.

RUFİNAMİD

- **Na⁺** kanal blokajı yapar.
- **Lennox-Gastaut sendromu** tedavisinde kullanılır.

SENOBAMAT

- **Na⁺** kanal blokajı, **GABA-A reseptörü (+) allosterik** etki yapar.
- QT uzamasına neden olur.

Antiepileptik ilaçların etki mekanizmaları

Etki mekanizmaları	İlaçlar
Hızlı Na kanal blokörleri	Fenitoin, karbamazepin, lamotrijin
Yavaş Na kanal blokörleri	Lakosamid
Ca kanal blokörleri	Etosüksimid, valproik asit, lamotrijin
Ca kanallarının $\alpha 2\delta-1$ ligandına bağlanma	Gabapentin, pregabalın
GABA-A reseptör allosterik modülatörleri	Benzodiazepin, fenobarbital, felbamat
GABA uptake inhibitörleri	Tiagabin, vigabatrin
GABA-transaminaz inhibitörleri	
NMDA reseptör antagonistleri	Felbamat
Glutamat sekresyonunu baskılayanlar	Lamotrijin
AMPA/Kainat reseptör antagonistleri	Fenobarbital, topiramat, perampanel
SV2A proteinine bağlanan	Levetirasetam

Temel Bilimler 96. soru

Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 057

PARKİNSON TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR

Parkinson tedavisinde kullanılan ilaçlar

Dopaminerjikler	Santral etkili antikolinerjikler
Dopamin prekürsörü • Levodopa (L-dopa) Dopamin reseptör agonistleri • Ergot: Bromokriptin, Kabergolin, Pergolid, Lizurid • Nonergot: Pramipeksol, Ropirinol, Apomorfin (Subkütan), Rotigotin (Transdermal) DOPA dekarboksilaz inhibitörleri • Karbidopa, Benserazid MAO inhibitörleri • Selegilin, Rasagilin COMT inhibitörleri • Entakapon, Tolkapon Diğerleri • Amantadin	• Benztropin • Biperiden • Orfenadrin • Prosiklidin • Triheksifenidil • Difenhidramin • Amantadin

Yine notumuzdan net bir şekilde görülebildiği gibi levodopa dopamine dönüşür.

Ve en nihayetinde dopamin, prolaktini baskıladığı için prolaktin sekresyonu azalmış olur.

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

Glaskow Koma Skalası

Gözler (4 göz)	Verbal yanıt (5-es)	Motor yanıt
HİÇ açılmıyor	1	Cevapsız
Ağrı uyaranla açılıyor	2	Deserebrasyon riditesi
Sesli uyaranla açılıyor	3	Dekortikasyon rijiditesi
Spontan açık	4	Ağrı ile kaçınma (geri çekilme)
	Oryantasyon normal	5
		Normal motor cevap

DEMANS

- TİPİK VAKA**
- Kognitif bozukluklar: Bellek; yakın geçmişe ait olayların hatırlanamaması
  - Dikkat; konsantrasyon güçlüğü
  - Dil; kelime bulamama, anlama, okuma yazma güçlükleri
  - Davranışlar: Kişilik değişiklikleri, duygudurum bozuklukları (sinirli, huzursuz, isteksiz)

Alzheimer Hastalığı

- Demansın en sık nedeni
- Otozomal dominant geçiş
- Üç ayrı gen tanımlanmıştır; Amiloid prekürsör proteini (APP) presenilin 1 ve 2 (PSEN1 ve PSEN2)
- Etiyolojide en büyük risk faktörü yaş
- Apo E4 alleli artışı risk faktörü iken,
- Apo E2 alleli artışı koruyucu (iki: iyi)
- Nörofibriler yumaklar A-β amiloid birikim içerir.
- Nörofibriller yumaklar ilk olarak hipokampusta (bellekten sorumludur) oluşur.

Mikroskopik bulguları

- Amiloid plaklar
- Nörofibriler yumaklar
- Hirano cisimcikleri
- Kolinerjik innervasyon kaybı
- Nöron ve sinaps kaybı
- Granülovakuoler dejenerasyon

Tedavi:

- NMDA-glutamat reseptör antagonistleri (memantin)
- Santral etkili antikolinesteraz: takrin, galantamin, rivastigmin, donepezil

Primer dejeneratif demans nedenleri anahtar kelimeler

Lewy Cisimcikli Demans (Levyzül)	✓ Tekrarlayıcı vizüel halüsinasyonlar
Frontotemporal Demans	✓ Frontal lob atrofisine bağlı kişilik değişiklikleri ✓ Asetil kolın normal. Antikolinesterazlar etkisiz
Huntington (koresi) hastalığı:	✓ Başlangıç bulgusu kore
Creutzfeldt-jakob Hastalığı (Deli dana hastalığı)	✓ En önemli klinik bulgu miyoklonus
Nöroakantositoz	✓ Şekli bozulmuş kan hücreleri (akantositler) ve hareket bozuklukları özellikle kore

Vasküler Demans

- Multienfarkt demans olarak da bilinir
- Saptanabilen bir inmeyi izleyen 3 ay içinde ortaya çıkan demans

Temel Bilimler 96. soru

Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül Sayfa 007

HİPOKİNETİK HAREKET BOZUKLUKLARI

Parkinson Hastalığı

- Substantia nigra'da pigmente nükleusların kaybı
- Lewy cisimcikleri (alfa-sinüklein ve Ubiquitin) birikimi

Önemli bulgular (Her şey azalır)

- İstirahat tremoru (para sayar tarzda)
- Dişli çark rijiditesi
- Bradikinezi
- Postürel reflekslerin kaybı
- Göz kırpmada düşme
- Küçük adımlarla yürüme
- Hipovolemik ses
- Arkaya doğru düşme
- Fleksiyon postürü
- Okulorijik kriz

Tedavi

Levodopa (L-DOPA)	Periferde yıkılır, bu nedenle periferik dopa dekarboksilaz inhibitörleri (karbidopa + benserazid) ile kullanılır. Kontrendikasyonlar: ➢ Psikotik hastalıklar ➢ Dar açılı glokom ➢ Peptik ülser ➢ Malign melanom
Antikolinerjikler	Tremora çok etkili (Biperiden)
Dopamin agonistleri	Bromokriptin, pramipeksol, apomorfine (Sc)
MAO-B inhibitörü	Selegilin, rasagilin
COMT inhibitörü	Entakapon, tolkapon

Biraz yorum yaparak rahatlıkla işaretlenebilecek bir soru. Parkinson hastalığında dopaminin düşük olduğu kullanılan dopamin agonistleri ve L-dopa sayesinde anlaşılmaktadır. Dopaminin baskılanmasını sağlayan ilaçların (antipsikotikler) prolaktin yüksekliği yaptığı bilgisi notumuzda olup sadece şu yorumu yapmak kalıyor. Dopamini baskılayan ilaçlar hiperprolaktinemi yapıyorsa dopamini arttıran L-dopa prolaktin artışı yapmayacaktır.

Antipsikotik İlaçların Yan Etkileri

Yan etkiler

A) Ekstrapiramidal sendromlar

- ✓ Dopaminerjik blokajla ilişkili
- ✓ Birinci kuşaklar daha fazla
- ✓ İkinci kuşaklardan risperidon, paliperidon, amisulprid de ekstrapiramidal yan etkilere yol açabilir.

Akut distoni: Genellikle **boyun** kaslarında olan ağrılı düzensiz spazmlar
Biperiden ile tedavi edilir
Akatizi: Ekstrapiramidal yan etkileri içinde **en sık** görülen
Yerinde duramama, sürekli dolaşma, yürüme isteği **Biperiden** ile tedavi edilir
Tardiv (geç) diskinezi
Oro-fasyal-lingual hareketlerle karakterize
Dopamin hipersensitivitesi ile oluşur
Klozapin haricindeki ilaçlar yapabilir.
Tek etkili yöntem ilacı kesmek ve tedaviye **klozapinle** devam etmek

B) Nöroleptik malign sendrom

Otonomik disfonksiyon (terleme, taşikardi, kan basıncı değişiklikleri), **hipertermi**, rijidite, bilinç bulanıklığı ve **miyoglobülinemi** ile karakterize.
CPK artar
Lökositoz, **oligüri** / anüri
Tedavide antipsikotik kesilir, **dantrolen**, bromokriptin
H1 reseptör blokajına bağlıdır

Temel Bilimler 96. soru

Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 020

F) Metabolik

Prolaktin yüksekliği de birinci kuşak ilaçlarla birlikte risperidon, paliperidon

G) Metabolik Sendrom

Klozapin, olanzapin ve ketiapin

H) Hematolojik

Klozapin agranülositoza yol açabilir.
Klozapin kullanan hastalarda düzenli **hemogram** takibi

AFFEKTİF BOZUKLUKLAR (DUYGUDURUM BOZUKLUKLARI)

MAJÖR DEPRESYON

DSM 5'e göre Majör Depresyon tanı kriterleri

- A. İki haftalık dönemde aşağıdaki 9 semptomdan en az 5'i bulunmalı
- En az bir semptom **depresif duygudurum** ya da **ilgi - istek** kaybı olmalı
  - 1. Gün boyu süren depresif duygudurum
  - 2. Gün boyu süren ilgi - istekte azalma
  - 3. Kilo alma ya da verme
  - 4. Her gün az uyuma ya da çok uyuma
  - 5. Her gün psikomotor retardasyon ya da ajitasyon
  - 6. Her gün yorgunluk, bitkinlik, enerji kaybı
  - 7. Her gün değersizlik ya da uygunsuz suçluluk düşünceleri
  - 8. Her gün düşünce ve dikkatin bir konu üzerinde yoğunlaşmasında azalma
  - 9. Tekrarlayan ölüm, intihar düşünceleri
- B. Şikayetler toplumsal ve mesleki bozulmaya neden olmalı
- C. Bulgular madde kullanımına bağlı olmamalı

FLASH BACK

Majör Depresyona Yol Açabilen Tıbbi Hastalıklar

- ✓ Kanseler (pankreas, meme, akciğer..)
- ✓ **Parkinson hastalığı**
- ✓ Tiroid hastalıkları

Psikotik Özellikli Depresyon

- ✓ Ağır depresyonlarda **psikotik** bulgular görülebilir
- ✓ Depresyon iyileştiğinde psikotik bulgular da ortadan **kalkar** (Şizoafektif bozukluktan farklı olarak)

Tedavi:

- Farmakolojik tedavi → antidepresanlar
- Ağır olgularda elektrokonvülf tedavi
- **EKT** (elektrokonvülf tedavi) **en etkili** tedavidir. Farmakolojik tedaviden **daha hızlı** etki eder.

Antidepresan İlaçlar

Selektif Serotonin Geri Alım inhibitörleri (SSRI)

Depresyonda **ilk seçenek**, düşük yan etki profilleri nedeniyle **SSRI'lar**

Fluoksetin, Fluvoksamin, Sertralin, Paroksetin, Sitalopram, Essitalopram

MAO inhibitörleri ile kullanıldıklarında serotonin sendromuna yol açabilirler. İki ilacın kullanımı arasında en az **15 gün** süre olmalı.

Yan Etkiler:

- ✓ Seksüel disfonksiyon
- ✓ Bulantı, diyare (sertralin), dispepsi
- ✓ Konstipasyon (paroksetin)
- ✓ **QT uzaması**
- ✓ Trombosit fonksiyonlarında bozulma
- ✓ **Hiponatremi**
- ✓ Serotonin sendromu
- ✓ Terleme

Trisiklik Antidepresanlar (TCA)

SSRI tedavisine yanıt vermeyenlerde kullanılır.

TCA depresyon dışı endikasyonları:
Enürezis nokturna: İmipramin
Obsesif kompulsif bozukluk: Klomipramin (OKB'de en etkili ilaç)
Migren ve kronik ağrı: Amitriptilin

TRI-siklik (3 yan etki);

- ✓ **Antikolinergik** yan etkileri nedeniyle **midriyazis**, **taşikardi**, **konstipasyon**, **idrar retansiyonu**
- ✓ **Alfa adrenerjik reseptör blokajı** nedeniyle ortostatik hipotansiyon
- ✓ **Histamin antagonizması** nedeniyle sedasyon ve kilo alımı

Diğer antidepresanlar

- ✓ **Serotonin - Noradrenalin Geri Alım İnhibitörleri:** Venlafaksin, Duloksetin, Milnasipran
- ✓ **Noradrenalin ve Dopamin Geri Alım İnhibitörü:** Bupropiyon (sigara bağımlılığında da kullanılır)
- ✓ **Serotonin Reseptör Antagonistleri:** Mirtazapin, Mianserin (antihistaminik etki nedeniyle sedasyon yaparlar), Trazodon (priapizme yol açabilir, alfa blokajı nedeniyle hipotansiyon yapar)
- ✓ **MAO - A inhibitörleri:** Maklobemid

Doğumsal metabolik hastalıklarda idrar bulguları

Renk	Koku
Siyah: Alkaptonüri	Terli Ayak: Glutarik Asidemi tip 2, izovalerik Asidemi
Mavi: Hartnup (Hava mavisi)	KÜF: FKÜ (Fenilketonüri)
Kırmızı: Porfiri	Yanmış şeker, çemen: MSUD (akçaağaç şurubu idrar hastalığı)
	Lahana: Tirozinemi (Tirabzon lahanası)
	HAWuz: HAWkinsinüri
	Kedi idrarı: Multipl karboksilaz eksikliği

Metabolik hastalık tanısından şüphelendiren semptom ve bulgular:

- ✓ Tekrarlayan ensefalopati, koma atakları
- ✓ Nörolojik anormallikler
- ✓ Dismorfik bulgular
- ✓ Akraba evliliği, kardeş ölüm öyküsü

DOĞUMSAL METABOLİK HASTALIKLARDA RUTİN LABORATUVAR TESTLERİ

İdrar Tarama Testleri

- Fenilketonüride; FeCl₃
- Homosistinüri/sistinüride; sodyum nitroprussid
- MSUD; 2,4-dinitrofenil hidrazin (DNPH)
- Alpaktonüride; NaOH

FLASH BACK

Ülkemizde Yenidoğan tarama programında taranan hastalıklar;

- ✓ Konjenital hipotiroidi
- ✓ Fenilketonüri
- ✓ Biyotinidaz eksikliği
- ✓ Kistik fibrozis
- ✓ Konjenital adrenal hiperplazi
- ✓ Spinal musküler atrofi

METABOLİK HASTALIKLARDA GENEL TEDAVİ PRENSİPLERİ

1. Toksik bileşiklerin uzaklaştırılması: Mekanik uzaklaştırma (diyaliz), **diyet** veya ilaç ile
2. Eksik ürünün verilmesi
3. Enzim aktivitesinin artırılması (**vitamin** tedavisi)
4. Eksik **enzimin** yerine konması (**Gaucher, Fabry Hastalığı, Pompe, MPS I, II, IV, VI ve VII, Wolman**)
5. Hasta hücrenin genetik yapısının normal hücre ile değiştirilmesi veya defektif genin düzeltilmesi: **Kemik iliği nakli (X'e bağlı adrenolökodistrofi)**

AMİNOASİDOPATİLER

FENİLANİN METABOLİZMA BOZUKLUKLARI

Klasik Fenilketonüri

- Fenilalaninin tirozine çevrilmesinden sorumlu **fenilalanin hidroksilaz** aktivitesinin yokluğu veya azlığı sonucu ortaya çıkar. **OR** kalıtılır.

Klinik bulgular

- **Mental motor retardasyon**, mikrosefali
- Spastisite, **hiperefleksi**, konvulsiyon
- **Hiperaktivite**, otistik davranış değişiklikleri
- **Açık cilt, göz- saç rengi**, ekzamatöz cilt lezyonları
- İlk 1-2 ay içinde **inatçı kusmaları** olan hastalar pilor stenozu ile karışabilir.

TİPİK VAKA

1. Nörolojik bulgular
2. Cilt bulguları
3. İdrarda küf kokusu

Non-PKU Hafif Hiperfenilalaninemi

Fenilalanin düzeyi 2 mg/dL üstünde ancak 20 mg/dL altındadır.

Tetrahidrobiopterin (BH4) Yetersizlikleri (Malign Fenilketonüri)

- Bu hastalıkta SSS'de **serotonin** (triptofandan sentezlenir) ve **dopamin** (tirozinden sentezlenir) düzeyleri de

Temel Bilimler 96. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 142

güçlüğü ile gösterir.

- Dopamin eksikliğine bağlı **hiperprolaktinemi** olur.

Fenilketonüride tanı

- **Doğumda** bebekler normaldir.
- Serumda artmış fenilalanini göstermek için **tarama**

Temel Bilimler 96. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 142

tedavisi yenidoğanlarda onaylı.

Malign FKU: diyet + sapropterin (BH4) + nörotransmitter prekürsörleri (L-dopa, 5-OH triptofan)

Maternal Fenilketonüri

Annede fenilketonüri var ve kan fenilalanin düzeyi yükselir ise fetus etkilenir ve konjenital malformasyonlar oluşur.

- **Prematürite, intrauterin büyüme geriliği**
- Mental retardasyon, **mikrosefali**
- **Konjenital kalp anomalisi**
- **Özefagus atrezisi**, intestinal malrotasyon
- Oküler bozukluk

İnanılmaz bir yerden soruyu yakaladık
Hem mekanizma hem de ilaç

Orijinal Soru: Temel Bilimler 97

97. I. Metimazolün potensi propiltiourasilden yaklaşık 10 kez daha yüksektir.
II. Metimazol ve propiltiourasilin sanal dağılım hacimleri benzerdir.
III. İkisi de periferde T_4 'ün T_3 'e dönüşümünü inhibe eder.
IV. Propiltiourasilin terapötik etkisi metimazole göre daha çabuk başlar.
Metimazol ve propiltiourasil ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II
B) II ve IV
C) I, III ve IV
D) I, II ve IV
E) I, II, III ve IV

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ Tiroglobulin **megalın** ile lümeninden **rezorbe** olur.
- ✓ Tiroglobulin **proteolitik enzimler** ile eritilir. **PTU**, **metimazol**, kolşisin, **lityum** ve **I** ile inhibe edilir.
- ✓ **Deiyonidaz** (D1-2-3), **I**'i tiroglobulinden uzaklaştırıp, serbest hormon oluşturur.
- ✓ Periferde **T4 D1** ve **D2 deiyonidaz** ile **T3'e** dönüşür.

Kanda Taşınım ve Metabolizma

- ✓ **TBG** başlıca taşıyıcıdır.
- ✓ **Sadece serbest hormon** metabolik etkinliğe sahiptir.

TBG bağlanma oranı	
Artıran	Azaltan
E2, Tamoksifen, SERM	Androjen, glukortikoid
Metadon, Eroin	L-asparijinaz
5-FU, Klofibrat	Salisilat, Mafenemik asit

Etki Mekanizması

- ✓ **Nükleus**ta reseptör, **hedef gen** düzenleyici bölgedeki **özgül DNA** dizisine bağlanıp **T3** varlığında **transkripsiyonu** indükler.

Etki

- ✓ **Büyüme** ve gelişme (Özellikle **SSS**, kemik)
- ✓ **Termojenik** etki, **bazal metabolizma hızını** artırır.
- ✓ **Glukojenoliz** ve glukoneogenez, protein sentezi
- ✓ **β** ve LDL reseptör sıklığı artırır.
- ✓ Safra asidinin **kolesterole** metabolize olmasını uyarır

Tedavide Kullanım

- ✓ **Hipotiroidizmde yerine koyma** ve tiroid kanserinde **TSH baskılama**
- ✓ Maksimum etki **6-8 hafta** sonra görülür.

Levotiroksin Na

- ✓ **T4 (tiroksin)** preparatıdır.
- ✓ Etkisi daha **uzun** (7 gün) ancak **geç** başlar.
- ✓ **Yaşlı** ve **kalp hastalığı** olanda tercih edilir.
- ✓ **Proflaktik** kullanım için tercih edilir.

Emilimi Etkileyen

- ✓ **Al** içeren **antiasit**, **PPI** ve **sükralfat** emilimini **azaltır**.
- ✓ **Safra asidi sekestranları** emilimi **azaltır**.
- ✓ **Amiodaron** **T4-T3 dönüşümünü** bozar.
- ✓ **Metformin** **ST4'ü** değiştirmeden **TSH'yi düşürür**.

Liyotironin Na

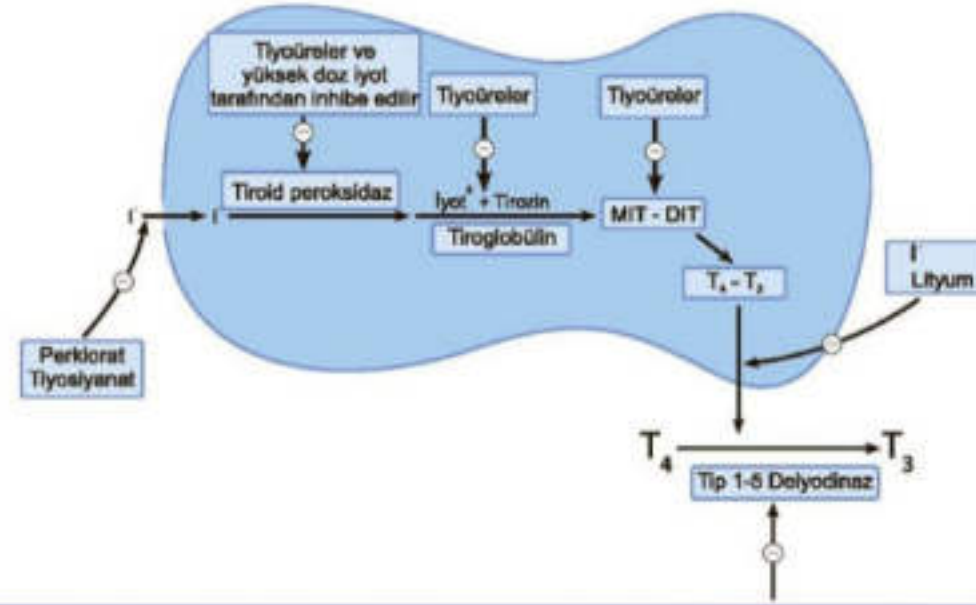
- ✓ **T3** (triyodotironin) preparatıdır.
- ✓ Etki daha **kısa** (1 gün) ama **çabuk** başlar.
- ✓ **Acil** durumlarda kullanılır.
- ✓ Biyolojik **aktivite gücü** daha **fazladır**.

Liotriks

- ✓ **T3+T4** karışımıdır.

ProTrelin

- ✓ **TSH** preparatıdır.

Temel Bilimler 97. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 037

Antitiroid ilaç

Tiyoüre Türev

- **Karbi**metazol (**ön ilaç**) (Metimazole döner)
- **Propiltiourasil**
- **Metimazol**

Mekanizma

- ✓ **I**'un aktif hale gelmesi (**peroksidaz**), **tirozine** bağlanmayı (**organifikasyon**) **DIT-MIT** kenetlenmesini, **Tg** **iyodinasyonunu** **inhibe** eder.
- ✓ **PTU** periferde **D1 5-deiodinazı** **inhibe** edip **T4 T3 dönüşümünü** **engeller**. (β -blokör ve amiodaron).

Etki

- ✓ Etkileri **geç** başlar.
- ✓ Etkisi en **çabuk** başlayıp, en **kısa** süren **PTU**
- ✓ **Metimazol**, PTU'den 10 kat daha **potent**tir.
- ✓ **PTU** plazma protein **%75** bağlanır, **metimazol** hiç bağlanmaz.
- ✓ Placentayı geçip **fötal hipotiroidi** (kategori D) yapabilir.
- ✓ **I. trimestr** gebede **PTU** tercih edilir.
- ✓ **II. ve III. trimestr** **metimazol** tercih edilir.

Endikasyon

- **Graves** (Metimazol)
- Cerrahi öncesi hipertiroidiyi kontrol
- **Tiroid fırtınası** (PTU)

Yan Etki

- ✓ En sık **purpurik urtikeryal** döküntü
- ✓ **Agranülositoz** en ciddi ve **reversibl** (Metimazol doz bağımlı, **PTU** doz bağımsız)
- ✓ **Hepatit**/kolestatik sarılık, artralji
- ✓ **ANCA + vaskülit** (PTU)

İyonik İnhibitör

- **Tiyosiyonat**
- **Perklorat**
- **Perteknatat**
- ✓ **İyodun** tiroid glanda **girişini bloke** eder.
- ✓ **Hipofonksiyon** oluşturup **guatr** oluşturabilir.
- ✓ **Perklorat** yüksek dozda **aplastik anemi** yapabilir.
- **Fluoroborat**
- **Nitrat türevleri**

İLGİLİ NOTLAR

Referansımız 1. ve 4. öncülleri doğruluyor, 3. öncülü eleliyor
Zaten bu kombinasyonu sağlayan tek bir seçenek var, o da doğru cevap

Orijinal Soru: Temel Bilimler 98

98. Aşağıdaki bileşiklerden hangisinin kemik iliği üzerine toksik etkisi vardır?

- A) Nitrojen dioksit
- B) Karbon monoksit
- C) Ozon
- D) Benzen
- E) Sülfür dioksit

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tedaviye cevap

- ✓ İlk düzelen **kemik iliği bulgularıdır, retikülositoz** ilk hafta içinde ortaya çıkar ve tedavi cevabı için kullanılır.
- ✓ En geç düzelen ise **nörolojik bulgularıdır**, bazen tam düzelmeyebilir.

Folat Eksikliği

Genel bilgiler

- ✓ Daha çok **yeşil sebzelerde** bulunur.
- ✓ **Duodenum ve jejunumdan** (proksimal İB) emilir.

Etiyoloji

- ✓ **Alım yetersizliği:** En sık neden (3-4 ayda gelişir)
- ✓ **Emilim bozukluğu:** Çölyak hastalığı gibi proksimal GİS'i tutan durumlar
- ✓ **Folat tüketiminin artması:** Gebelik, emzirme, kronik hemoliz (retikülositoz dolayısı ile) vb
  - Bu nedenle kronik hemolizi olan bir hastaya folat replasmanı yapılmazsa, megaloblastik anemi de gelişir.
- ✓ **İlaçlar**
  - Dihidrofolat redüktaz inhibisyonu: Metotreksat, trimetoprim-sülfometaksazol
  - Antikonvülzanlar (fenitoin, barbitüratlar vb)

Klinik tablo ve Laboratuvar

- ✓ Megaloblastik anemi bulguları (+)
- ✓ Nörolojik bulgu Ø
- ✓ Serumda **homosistein** yüksektir.

Anemi etiyolojisinde rol oynayan malabsorbsiyon sendromları

- **Proksimal İB:** Demir, Folat emilimi → Özellikle Çölyak hastalığı
- **Terminal ileum:** Vitamin B12 emilimi → Özellikle Crohn hastalığı

Anemilerde en sık nedenler

- Demir eksikliği anemisi **Kanama**
- Vitamin B12 eksikliği → **Pernisiyöz anemi**
- Folat eksikliği → **Alım yetersizliği**

2 anemi yapan durumlar

- Demir ve Vit B12 eksikliği → Mide asidi azalması
- Demir ve Folat eksikliği → Çölyak hastalığı
- Folat ve Vit B12 eksikliği → Pemetrekset kullanımı

Aplastik Anemi

Genel bilgiler

- ✓ **Pansitopeni** + Kİ'de **hipoplazi/aplazi** ve **yağ doku artışı**

Etiyoloji

- ✓ İdiyopatik / Otoimmünite (**en sık**)
- ✓ Radyasyon, KT, benzen maruziyeti
- ✓ Enfeksiyonlar → En sık **sero-negatif hepatit virüsleri** (Non-A non-B non-C)
- ✓ İlaçlar: Kloramfenikol, PTU, metimazol vb

✓ Bazı genetik nedenler

Temel Bilimler 98. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 005

Radyasyon, KT, Benzen maruziyeti

- Aplastik anemi
- Akut lösemi

Klinik bulgular

- ✓ **Pansitopeni bulguları** görülür:
  - Anemiye bağlı halsizlik, yorgunluk, solukluk
  - Lökopeniye bağlı ateş, enfeksiyon
  - Trombositopeniye bağlı peteşi, purpura, kanama

Aplastik anemide LAP, hepatosplenomegali beklenmez!!!

Laboratuvar bulguları

- ✓ MCV → **N/yüksek**
- ✓ Pansitopeni (+ retikülositopeni)
- ✓ Kemik iliği → Hipoplazi/aplazi + yağ doku infiltrasyonu
- ✓ LDH ve indirekt bilirubin: **N**

Tedavi

- ✓ Genç hastada ilk tercih: **Allojeneik KİT**
- ✓ Otoimmüniteye bağlı gelişmişse → **ATG + siklosporin**
- ✓ Trombopoetin reseptör agonisti → **Eltrombopag**

Saf Eritrosit Aplazisi

Genel bilgiler

- ✓ Kemik iliğinde **sadece eritroid seri** azalmıştır
- ✓ Lökosit ve trombosit serileri **normaldir**.

Etiyoloji

- ✓ Konjenital saf eritroid aplazi (**Diamond-Blackfan Sendromu**)
- ✓ Virüsler: **Parvovirüs B19** (en sık)
  - Özellikle kronik hemolitik anemi varlığında (Çünkü bu virüs eritroid öncülleri etkiler)
- ✓ Tümörler: **Timoma**
- ✓ EPO tedavisine bağlı otoantikör (**Anti-EPO**) gelişimi

Laboratuvar

- ✓ İzole anemi ve retikülositopeni
- ✓ MCV → **N/Yüksek**
- ✓ Lökosit ve trombosit: **N**

HEMOLİTİK ANEMİLER

Hemoliz

Genel bilgiler

- ✓ Eritrositlerin yıkımı ve kompensatuar kemik iliği cevabı (**retikülositoz**) ile karakterize **hiperproliferatif** anemilerdir.

Hemoliz bulguları

- ✓ LDH, indirekt bilirubin düzeyleri **artar (sarılık)**
- ✓ Haptogloblin (serbest hemoglobine bağlanır) düzeyleri **azalır**
- ✓ Hemopeksin (serbest heme bağlanır) düzeyleri **azalır**
- ✓ MCV **normal / yüksek** (retikülositoz)
- ✓ PY'de **polikromazi** (retikülositoz)
- ✓ PY'de **çekirdekli eritrosit** (şiddetli hemoliz)

İLGİLİ NOTLAR

Benzen, kemik iliği toksisitesi nedeni ile aplastik anemi ve akut lösemiye yol açabilir.

Orijinal Soru: Temel Bilimler 99

99. Oral yolla uygulandığında aşağıdaki ilaçlardan hangisinin biyoyararlanımı diğerlerinden daha yüksektir?

- A) Nitrogliserin
- B) Propranolol
- C) Doksisiklin
- D) Estradiol
- E) Morfin

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Etki mekanizması

- 30 S bakteriyel ribozomal alt ünitesine tersinir bağlanarak, amino **açıl-tRNA'nın** mRNA ribozom kompleksinin 50 S alt biriminin A akseptör bölgesine bağlanımını engeller.

Direnç gelişimi

- Hücreye girişin (**inflüks**) engellenmesi
- Hücreden dışarı atılımın artışı (**eflüks**)

FLASH
BACK

Temel Bilimler 99. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 078

Farmakokinetik özellikleri

- Aç karnına kullanılır.
- Absorpsiyonu yiyecekler, **kalsiyum, magnezyum, alüminyum**, çinko ve demir gibi katyonlar, **süt ürünleri, antiasitler** tarafından azaltılır (**şelasyon**).
- Doksisiklin ve minosiklinin absorpsiyonu yiyecekler tarafından etkilenmez.
- Doksisiklin % 95 ve minosiklin % 100 oranında oral absorpsiyona uğrar, biyoyararlanımları yüksektir.
- Minosiklin ve doksisiklin SSS'ye geçer.**
- Minosiklin salya ve gözyaşında yüksek oranda bulunduğu için **meningokok taşıyıcılığı** tedavisinde kullanılır (rifampisin gibi).
- Böbrek yetmezliğinde **doksisiklin, tigesiklin ve minosikline** doz ayarlanmasına gerek yoktur.

Tetrasiklin preparatlarının etki süreleri

Kısa etkililer	Orta etkililer	Uzun etkililer
- Klortetrasiklin - Tetrasiklin - Oksitetrasiklin	- Demoklosiklin - Metasiklin	- Tigesiklin (en uzun) - Eravasiklin - Minosiklin - Doksisiklin - Omadaseiklin

Etki spektrumu

- Gram (-) ve (+) bakterilerin çoğuna karşı etkilidir. Aneoropl, **riketsiya, mikoplazma, klamidya**, çeşitli protozoal (amip) enfeksiyonlara tetrasiklinler etkilidir.
- Tigesiklin (İV): En geniş spektrumlu** tetrasiklidir. **MRSA, vankomisin dirençli streptokok**, penisilin dirençli enterokok tedavisinde kullanılır.
- Eravasiklin (İV):** Komplike karın içi enfeksiyonların tedavisinde kullanılır.
- Omadaseiklin (Oral, İV):** Toplum kaynaklı bakteriyel pnömöni tedavisinde kullanılır.
- MRSA: Tigesiklin, doksisiklin ve minosiklin** etkilidir.
- Kayalık dağlar ateşi (Roc Mountain spotted fever):** Doksisiklin yetişkin ve **8 yaş altı çocukta kullanılabilir**. Bunun dışında gebelerde ve 8 yaş altında tetrasiklin kullanılması kontrendikedir.
- Demoklosiklin: Uygunsuz ADH** salınımı tablosu tedavisinde kullanılır.

Tetrasiklinlerin etki spektrumu

Etkili	Etkisiz
- MRSA - Streptococcus pneumoniae - Streptococcus pyogenes - Brusella* - Vibrio cholerae - Yersinia pestis - Bacillus anthracis - Neisseria gonorrhoeae - Neisseria meningitidis - Clostridium perfringens - Clostridium tetani - Treponema pallidum - Mycoplasma pneumoniae	• Pseudomonas • Proteus
• Riketsia, Klamidya - Helicobacter pylori - Entamoeba histolytica - Plasmodium falciparum	

MRSA: Metisilin Rezistan S. aureus *: Tetrasiklin + aminoglikozid

Yan etkiler

- GİS: Refü özofajit**, diyare, bulantı - kusma.
- Kemikler:** Çocuklarda yeni gelişen **kemik ve dişlerde çökerek renk değişikliği** displazi ve deformiteye neden olurlar. Gebelikte kullanılırsa fetusta benzer etkiler oluşur.
- Karaciğer:** Hepatorenal sendrom yapabilir.
- Fanconi sendromu**
- Venöz tromboz
- Baş dönmesi** vertigo, ataksi (**minosiklin**)
- Fotosensitivite reaksiyonu:** (Kinolon, sülfonamid gibi)
- Yenidoğanda** oluşan geçici **psödötümör serebri**.
- Nötropeni, pıhtılaşma bozukluğu yaratırlar.

MAKROLİDLER

- Eritromisin
- Klaritromisin
- Azitromisin
- Spiramisin

Etki mekanizması

- 50S** ribozomal RNA'ya bağlanarak aminoasıl **translokasyon reaksiyonunu** (Peptidil tRNA molekülünün ribozomun **A akseptör** bölgesinden **P donör bölgesine hareketini baskılayarak**) ve indirekt olarak transpeptidasyonu baskılayarak **protein sentezini baskılar**.
- Eritromisin yüksek dozlarda bakterisit etkilidir ve **gram (+) bakterilerde** gram (-)'e göre **100 kat fazla birikir**.

Direnç gelişimi

- Makrolidleri yıkan esterase enzimi aracılığıyla
- Metilaz** enzimi aracılığıyla

İLGİLİ NOTLAR

İşte referans denilen şey budur... Sizi asla şüpheye düşürmez, yarı yolda bırakmaz...

- ✓ Asit ilaç **asidik ortamda**, bazik ilaç **bazik ortamda non-iyonize (lipofilik)** haldedir.

İyonizasyonun Absorbsiyona Etkisi

- ✓ **Lipofilité ortamın pH'sına göre değişiklik gösterir.**
- ✓ **pKa** (iyonizasyon sabiti) moleküllerin **iyonize ve non-iyonize** formlarının **eşit** olduğu pH değeridir.
- ✓ **pKa ortam pH değerine yaklaşırsa absorpsiyon artar.**
- ✓ Asit-bazın **iyonizasyon oranı**, ortam pH'sı ve ilaç pKa değeri ile ilgili olup "**Henderson-Hasselbalch**" denklemi ile saptanır.

Ortam pH	İyonize	Non-iyonize
0.5	1	99
1.5	10	90
2.5 = pKa	50	50
3.5	90	10
4.5	99	1

FLASH BACK

Her zaman **toplam 100'dür.**
1-99 10-90 50-50

Asidik & Bazik İlaç

Asidik İlaç	Bazik İlaç
Fenobarbital	Nöroleptik
NSAİİ	Diazepam
Sülfonamid	TAD
Sülfonamid türevi diüretik (Furosemid/Tiazid/Asetazolamid)	Amfetamin, Kokain, Opiat, Nikotin
Ampisilin (Penisilin)	Antihistaminik
Sefalosporin	Striknin
Varfarin	Lokal Anestezik
Teofilin	Amilorid

İyon Tuzağı

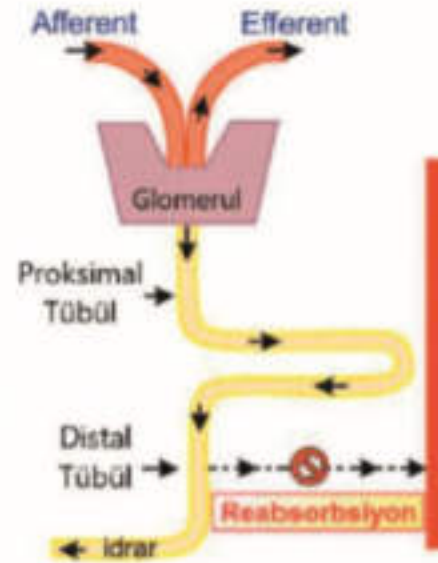
- ✓ **Pasifdiffüzyona** uygun membranla ayrılmış **iki kompartmanda pH farkı** varsa, ilaç **iyonize** olduğu kompartmanda **toplanır (tuzak)**.
- ✓ **Asit madde ile zehirlenmede idrar alkali** yapılırsa, tübül içinde asit madde **iyonize** olur, **hidrofilik** hale gelir, **reabsorbe** edilemez.

İdrarı **bazikleştiren**;

- Sodyum HCO_3^-
- Sodyum laktat

İdrarı **asitleştiren**;

- Askorbik asit
- Amonyum klorür
- ✓ **Morfinin mide suyunda birikmesi, bazik ilaçların süte fazla geçmesi, NSAİİ ülser** yapıcı etkisi örnekleridir.

İlaç Veriliş Yeri İle İlgili Faktör

- ✓ İlacın verildiği **dokudan geçen kan akımı azalırsa (hipotansiyon, lokal anestezik + adrenalin, mioksödem ve arter tıkanıklığı) absorpsiyon hızı azalır.**
- ✓ Uygulandığı **yüzey genişledikçe**, absorpsiyon **hızlanır**.

Absorbsiyon alanı ile temas süresi

- Mide boşalmasını geciktiren **atropin** absorpsiyonu **yavaşlatırken**, boşalmayı hızlandıran **metoklopramid** absorpsiyonu **hızlandırır**.
- **Diarede** ilacın bağırsak duvarı ile **temas süresi kısaldığı için absorpsiyon azalır**.
- **Mide** peristaltizmi absorpsiyon **hızını**, **bağırsak** peristaltizmi ise absorpsiyon **miktarını** etkiler.
- **Diarede absorpsiyon miktarı azalır**.
- **Antikolinerjik ve opiat**, bağırsak **motilitesini azaltıp** diğer ilaçların **absorpsiyonu artırır**.

Mide Boşalma Hızı

Yavaşlatan

Artıran

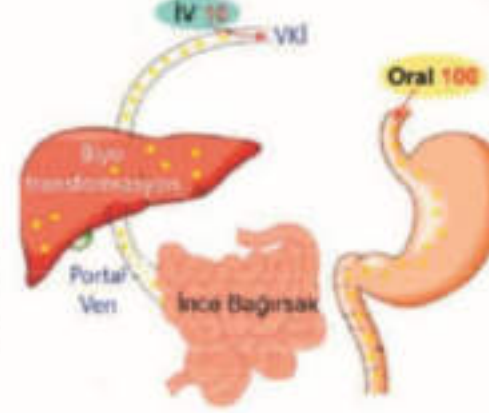
Temel Bilimler 99. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 002

Presistemik

Eliminasyon Ve Kaçış

Presistemik Eliminasyon

- ✓ **Karaciğer, ilk geçiş** sırasında bazı ilaçları **parçalayıp** sistemik dolaşıma **düşük** oranda geçirir.
- ✓ **Biyoyararlanımı azaltır**.

İlk geçiş eliminasyonuna uğrayan ilaç:

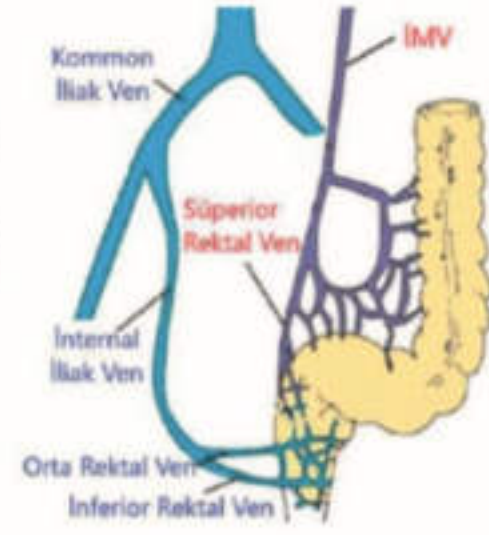
- Fazla **lipofiliktir**.
- **Oral** ve **parenteral** dozu arasında büyük **fark vardır**.

Karaciğer	Bağırsak	Bronş
Propranolol, Metoprolol	Levodopa	Nikotin
Morfin, Naloksan	Metildopa	
Lidokain, Verapamil, Diltiazem		

Presistemik

Eliminasyondan Kaçış

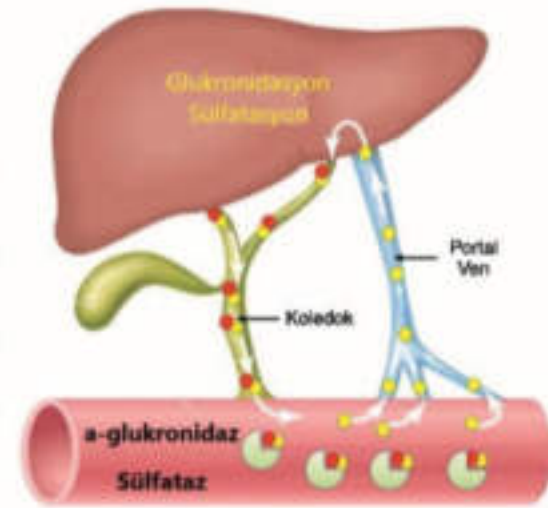
- ✓ Presistemik eliminasyon izlenmeyen **parenteral**
- ✓ Presistemik eliminasyonu azaltan **sublingual ve rektal** uygulama

Enterohepatik

Sirkülasyon

- ✓ **Faz II** reaksiyon ile **glukuronat/sülfat** ile **konjuge** edilen ilaç bağırsağa atılır.
- ✓ Bağırsakta, **sülfataz α -glukuronidaz** salgılayan bakteriler ilacı **serbestleştirir**, ilaç **reabsorbe** olur.
- ✓ İlacın plazma **konsantrasyonu ve etki süresini uzatır**.

Bir diğer referansımız olan bu tablomuz ile yanlış olan seçenekler elenebiliyor !!!

Belirgin presistemik eliminasyona uğrayan ilaçlar ile oral biyoyararlanımın düşüklüğü arasındaki ilişkiye çok dikkat !!!

Orijinal Soru: Temel Bilimler 100

100.Aşağıdakilerden hangisi ilaçların kuvantal doz-etki eğrisi kullanılarak hesaplanabilir?

- A) İlacın letal doz 50 (LD50) değeri
- B) İlacın biyoyararlanımı
- C) İlacın eliminasyon yarılanma ömrü
- D) İlacın dağılımı
- E) İlacın efikasitesi (Emax)

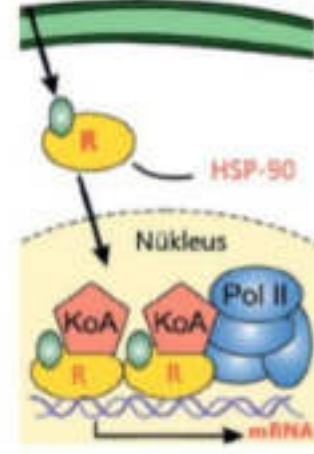
Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Hücre İçi Reseptör

- ✓ Çinko-kangal proteini içeren reseptör, HSP90 – HSP70 ile **kenetli** iken **inaktiftir**.
- ✓ Agonist bağlanınca, HSP-90 ayrılır ve **aktifleşir**.
- ✓ Nükleusta DNA'ya bağlanıp **transkripsiyon** oluşturur.

Intraselüler yerleşimli reseptörler

Sitoplazmik yerleşimli	Nükleer yerleşimli
• Glukokortikoid (Kortizol)	• Tiroid hormon reseptörü
• Mineralokortikoid (Aldosteron)	• Östrojen reseptörü
	• Androjen reseptörü
	• Vitamin D reseptörü
	• Vitamin A (Retinoik asit) reseptörü
	• PPAR (Peroksizom proliferatör-aktif reseptör)

- ✓ Etki **yeni protein sentezi** gerektirdiği için, **gecikme** periodundan sonra başlar ve **protein turnover** yavaş olduğu için agonist sifra indikten sonra da devam eder.

Farnesoid X reseptörü

- ✓ Ligandı safra asiti (**kenodeoksikolik asit**)

Karaciğer X reseptörü

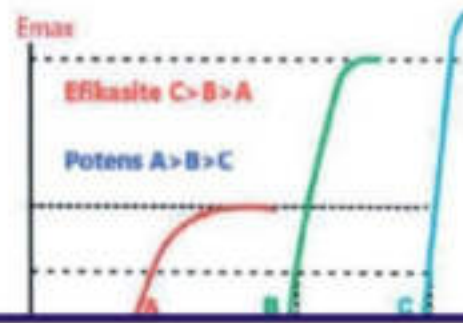
- ✓ Ligandı 22-OH kolesterol

Doz/ Konsantrasyon-Cevap İlişkisi

- ✓ **Efikasite (Emax)** doza bakılmaksızın **maksimum** yanıt
- ✓ **Antagonist etki oluşturmayan**, agonistin bağlanmasını önleyen maddedir.
- ✓ **EC50** kademeli konsantrasyon-yanıt eğrisinde **Emax**'ın yarısını oluşturan konsantrasyondur.
- ✓ **Potens** EC50 veya pD2 (- log EC50) ile ölçülür.

Kademeli Konsantrasyon-Cevap İlişkisi

- ✓ **Tek denekte** yapılır.
- ✓ **Konsantrasyon arttıkça** etkiler **kademeli** artar.
- ✓ **EC50** ne kadar **küçükse** ilaç o kadar **potent**tir.
- ✓ **Potensi yüksek** olan ilacın **uyandırıcılığı** **potent**tir.

Temel Bilimler 100. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 008

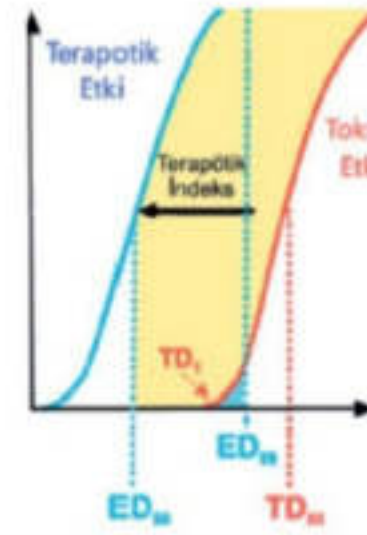
Kuvantal Doz-Cevap İlişkisi

- ✓ **Çok sayıda** denek üzerinde gerçekleştirilir.
- ✓ Etki **"hep** veya **hiç"** şeklinde ise (**uyutan**, kusmayı kesen, konvülsiyonu durduran) kullanılır.
- ✓ Deneklerin **%50**'sinde beklenen etkiyi oluşturan **doz (ED50)** belirlenir. **100** hastanın **50**'sinde kusmayı kesen

- ✓ **TD50** %50'sinde **toksik** etki gösteren minimum doz.
- ✓ **Terapötik indeks** hesaplanır, ilaca **duyarlılık**teki varyasyon ve **potens** hakkında bilgi verir.
- ✓ **Emax** hesaplanamaz.

Terapötik İndeks

- ✓ **TD50/ED50** ile hesaplanır.
- ✓ **Yüksek** ise **güvenlik** fazladır.
- ✓ **TD1/ED99**, **güvenlik** sınırını ifade eder.

Temel Bilimler 100. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 008

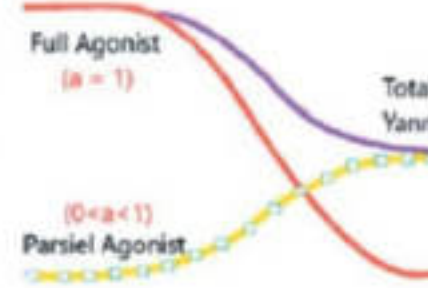
- ✓ Emax için tüm reseptörler işgal ediliyorsa KD = EC50'dir.
- ✓ Eğer dokuda **yedek reseptör** varsa **KD > EC50**'dir.

Yedek Reseptör

- ✓ Fonksiyonel **rezerv** oluşturur. **Emax'a katkı yapmaz**.
- ✓ **Nonkompetitif antagonist** ile gösterilebilir.
- ✓ Varsa tüm reseptörler uyarılmasa da Emax'a ulaşılabilir.

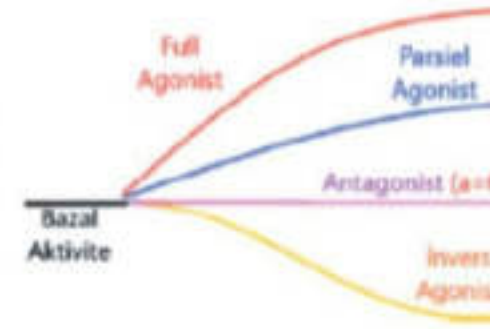
Parsiyel Agonist

- ✓ Agoniste göre **daha az yanıt** oluşturup agonistle verildiğinde **agonistin oluşturduğu yanıtı baskılar**.
- ✓ **Pindolol, Asebutalol**
- ✓ **Naibufin, butorfonal, buprenorfin**

Inverse Agonist

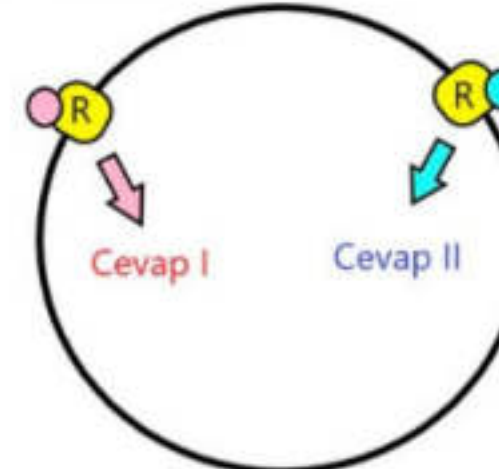
- ✓ G protein kenetli reseptör, agonist yokken **bazal (konstitütif) aktiviteye** sahiptir.
- ✓ İnvers agonist, **bazal aktiviteyi azaltır**. (**negatif efikasite**)

- ✓ Beta-karbolin (BZ), **Rimonabant (CB1)**

Biased Agonizma

- ✓ Bazı reseptörler **farklı ligandla** uyarıldığında **farklı yanıt** oluşturur.
- ✓ Biased opiat **μ** reseptör agonisti (**oliseridin**)

İLGİLİ NOTLAR

ED50, TD50 ve LD50 gibi parametreler popülasyonla yani çok fazla denek ile ilişkili parametrelerdir ve kademeli değil kuvantal doz-yanıt eğrisi üzerinden hesaplanabilirler

TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz**. Sizi işte **tam da böyle** hazırlıyoruz.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 102

102 Aşağıdaki mikroorganizmalardan hangisinin KOAH olan bireylerde akut enfeksiyöz alev lenmeye neden olması en olasıdır?

- A) Haemophilus influenzae
- B) Klebsiella pneumoniae
- C) Pseudomonas aeruginosa
- D) Staphylococcus aureus
- E) Vibrio vulnificus

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

- %5 oksijen (mikroaerofil) ve %10 CO₂ içeren ortamda 42°C kültürü yapılır. Özel besiyerlerinde (Skirrow, Butzler, Campy-BAP) kolayca üretilir.

Tedavi

- Eritromisin, azitromisin veya kinolon kullanılır.

HELICOBACTER

- Oksidaz pozitif, kıvrık, mikroaerofil gram negatif basildir.
- Midede mukus tabakası altında, hücre yüzeyinde bulunan hareketli bir bakteridir.
- Üreaz pozitifliği ve hareket virülans faktörleridir.

Üreaz pozitif önemli etkenler

- Helicobacter pylori (TANI ve VIRÜLANS)
- Brucella
- Proteus (TAŞ)
- Klebsiella (TAŞ)
- Corynebacterium urealyticum (TAŞ)
- Staphylococcus saprophyticus (TAŞ)
- Ureaplasma urealyticum (TAŞ)
- Cryptococcus neoformans
- Rhodotorula rubra

- cagA geni adenokanser (adenoca) ile ilişkilidir.
- Şekil ve yapı olarak Campylobacter cinsine benzemekle birlikte nitratı redükte etmemesi, sefalotine duyarlı olması ve üreaz pozitifliği ile ayırt edilir.
- Kolonizasyonu daha çok fekal-oral yolla olur ve tedavi edilmediği durumda ömür boyu devam eder.
- Antral gastrit, mide ülseri, gastrik adenokarsinom ve mide MALT lenfoma etiolojisinde rol oynar.

Tanı

Girişimsel olmayan tanı yöntemleri

1. Üre nefes testi
Hızlı sonuç alınan, güvenilir bir testtir.
2. H. pylori antikorları
Kanda spesifik IgG ve IgA aranmasıdır.
Tanı koymada kullanılabilir fakat iyileşen hastalarda kanda yıllarca kalması nedeniyle tedavinin takibinde kullanılamaz.
3. Dışkıda antijen aranması
Tedavi izleminde kullanılır.
4. Polimeraz zincir reaksiyonu (PCR)

Girişimsel olan yöntemler

1. Histopatolojik değerlendirme
Mide antrumunun endoskopik biyopsisi çok kullanışlı, altın standart tanı yöntemidir.
2. Kültür
Kanlı agar, Skirrow besiyerinde üretilir.
Özgüllüğü en yüksek (%100), duyarlılığı en düşüktür.
3. Üreaz testi
Biyopsi örneğinde üreaz testi yapılarak bir saat gibi kısa bir süre içinde (en hızlı) tanı konur.

Tedavi

- Klaritromisin + amoksisilin + proton pompa inhibitörü kombinasyonu kullanılmaktadır (HELİ-PAK).
- Bizmut tuzları da kombinasyona eklenebilir.

GRAM NEGATİF KOKOBASİLLER

Gram negatif kokobasiller

- Haemophilus
- Bordetella
- Brucella
- Francisella
- Pasteurella
- HACEK bakterileri

HAEMOPHILUS INFLUENZAE (PFEIFFER BASİLİ)

- Gram negatif kapsüllü bakteri
- Ürerken hem X (hemin) hem de V (NAD) faktöre ihtiyaç duyan tek Haemophilus.
- Kanlı agarda üremezken çikolatamsı agarda ürer. Kanlı agarda beta hemoliz yapan S.aureus kolonilerinin hemoliz zonunda ürer. (Süt anne fenomeni veya satellizm)
- Kapsül şişme deneyi ile tanımlanabilir. (serotip a-f)
- En virülen tip b kapsül antijeni taşıyan kökenler olup kapsülleri poliribozil ribitol fosfat (PRP) yapısındadır.

Klinik Bilimler 102. soru
Mikrobiyoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 030

Klinik

- Solunum yolu enfeksiyonları
  - ✓ KOAH alevlenmesi, otit, sinüzit, pnömoni, bronşit
  - ✓ Kapsülsüz kökenlerle meydana gelir.
  - ✓ Otit ve sinüzitte en sık 2. etken, KOAH alevlenmesinde en sık etkidir.
  - ✓ Aşı ile bu enfeksiyonların sıklığı azalmamıştır.
- Menenjit
- Epiglottit
  - ✓ Epiglot şiş ve kızarıktır.
  - ✓ Boğaz muayenesi ve boğaz kültürü almak kontrendike. (Asfiksi riski)
  - ✓ Tanı: Hemokültür

Tedavi

- Penisilnaz ürettiğinden (%30) betalaktamaz inhibitörlü kombinasyonlar, sefalosporinler ve makrolidler kullanılabilir.

Korunma

- Kapsül antijenlerine karşı geliştirilmiş aşı ile korunulabilir. (konjuge aşı)
- Aşı kapsüllü kökenlerle meydana gelen menenjit, epiglottit, çocuklarda osteomiyelit /artrit ve pnömoni sıklığında azalmaya neden olmuştur.
- Menenjit saptandığında temaslılara 4 gün rifampisin kemoprofilaksisi önerilir.

HAEMOPHILUS PARAINFLUENZAE

- Sadece V faktöre ihtiyaç duyar.
- HACEK'in H harfine denk gelir.
- Endokardit etkidir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 103

103. *Neisseria meningitidis* menenjitisi tanılı hastayla yakın teması bulunan sağlık personeli için aşağıdaki antimikrobiyalardan hangisi profilaktik olarak önerilmez?

- A) Klindamisin
- B) Seftriakson
- C) Siprofloksasin
- D) Rifampisin
- E) Azitromisin

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İsoniazid (INH)

- Katalaz peroksidaz (**katG**) enzimi tarafından radikal oluşturarak toksik formuna dönüşür ve enol açıl taşıyıcı protein redüktaz (InhA) ve KasA enzimlerini baskılayarak mikolik asit sentezini inhibe eder.

Farmakokinetik özellikler

- Karaciğerdeki **N-asetiltransferaz enzimi** tarafından **asetilasyona** uğratılır. **Önce faz 2 sonra faz 1'e girer.**

Klinik kullanım

- Sadece tüberküloz tedavisinde ve profilaksisinde** kullanılabilir.

Yan etkiler

- Hepatit:** En yaygın majör yan etkidir.
- Periferik nöropati:** Yavaş asetilleyici kişilerde görülür. Tedavide **pridoksin** verilir.
- SSS toksisitesi (psikoz, epileptik nöbet)** gözlenebilir. Tedavide **pridoksin** verilir.
- Pridoksin eksikliğine bağlı anemi**

Rifampin

- Bakteride **DNA bağımlı RNA polimeraza** bağlanarak RNA sentezini baskılar.
- Akciğer kaviteğinde ve apselerdeki** bakterilere karşı etkilidir.

Klinik kullanım

- Tüberküloz tedavisi
- Lepra** tedavisi
- Haemophilus influenzae** profilaksi
- Stafilokoka** bağlı osteomyelit/endokardit tedavisi
- Meningokok taşıyıcılık** tedavisi

Yan etkiler

- Kolestatik sarılık-hepatit**
- Miyalji, trombositopeni, anemi ile karakterize **örin****

Klinik Bilimler 103. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 084

- **Menenjit profilaksisi:** Siprofloksasin, seftriakson, rifampin
- **Menenjit tedavi:** Seftriakson + Vankomisin + Ampisilin (gebe, immün süprese olanda)

Etambutol

- Tüberküloz menenjitinde SSS'ye geçiş gösterir ve yüksek dozlarda kullanılır.

Yan etkiler

- Retrobulber nörit:** Görme keskinliğinin azalması, cisimlerde **kırmızı, yeşil** renklenme
- Hiperürisemi**
- Hepatotoksik değildir.**

Pirazinamid

- Lizozomdaki bakterilere karşı etkinlik gösterir (**asid ortamda aktifleşir**).

Yan etkiler

- Hepatit**
- Hiperürisemi/Gut
- Artralji**

TÜBERKÜLOZDA KULLANILAN 2. SIRA İLAÇLAR

Para aminosalisilik asid (PAS): Dihidropteroat sentaz enzimini inhibe eder ve folat sentezini önler.

Sikloserin: Periferik nöropati, depresyon, **epilepsi, psikotik** reaksiyonlar oluşturur.

Fluorokinolonlar

Linezolid/sutezolid: Çoklu ilaca dirençli tüberkülozda kullanılır.

Bedakuilin: **ATP sentez inhibitörüdür ve direnç göstermez.** Hepatotoksik ve kardiyotoksiktir (QT uzaması). Bakterisit etkilidir.

Hepatotoksik tbc ilaçları	Nefrotoksik tbc ilaçları
• İsoniazid	• Streptomisin/Kanamisin/Amikasin
• Rifampin	• Rifampin
• Pirazinamid	• Kapreomisin
• Etionamid	
• PAS (aminosalisilik asid)	

ATİPİK MİKOBAKTERİLERE KARŞI ETKİLİ İLAÇLAR

Atipik mikobakterilere karşı etkili ilaçlar

Tür	Oluşturduğu hastalık	Tedavi
M. avium kompleks	Akciğer hastalığı	Amikasin, azitromisin, klaritromisin, moksifloksasin, etambutol, rifabutin
M. scrofulaceum	Çocuklarda servikal adenit	Makrolid antibiyotikler, amikasin, streptomisin, rifampin

Lepra ilaçları

- Dapson (diaminodifenilsulfon)
- Rifampin
- Klofazimin

Dapson: Oral kullanılır. G6PD eksikliğinde hemoliz oluşturur.

Klofazimin: DNA'ya bağlanarak etki oluşturur. **Deride ve idrarda** kırmızıdan siyaha kadar renk değişimi oluşturur.

Rifampin: Bakterisit etkisi **en güçlü** lepra ilacıdır.

Talidomid

İLGİLİ NOTLAR

Buradaki mini tablomuzda; referansımız yanlış olan 3 seçeneği eletiyoruz !!!

Doğal penisilinler

Penisilin G (Dar spektrum)	Endikasyon	Özellik
Penisilin G (parenteral)	Streptokok pnömoni Streptokok pyogenes (kızıl, tonsillofarenjit....) Difteri Bacillus anthracis Neisseria gonorrhoeae Neisseria meningitidis Clostridium perfringens (gazlı gangren) Clostridium tetani (tetanos)	Gr (-) basil (E.coli, P.aeruginosa...), B.fragilis ve legionella gibi hücre içi ajanlara etkisiz Hastane kaynaklı gram (-) bakteriyel enfeksiyon tedavisinde etkilidir.
Penisilin V (oral)	Orofarengeal enfeksiyon	Penisilin G'nin türevidir
Antistafilokokkal penisilinler (çok dar spektrum)	Endikasyon	Özellik
Nafsilin (iv), Oksasilin (iv), Dikloksasilin (PO), Kloksasilin (PO) Metisilin	Beta laktamaz üreten S. aureus Penisilin duyarlı Streptokok ve Pnömonok	Listeria, enterokok ve MRSA enfeksiyonlarında kullanılmazlar.
Geniş spektrumlu penisilinler	Endikasyon	Özellik
Amoksisilin (PO) Ampisilin (PO) (Amoksisilin, in vitro antibakteriyel etkisi ampisilinden daha fazladır.)	H. influenzae E. coli Listeria monocytogenes (Ampisilin) Proteus mirabilis	Pseudomonas Klebsiella Serratia İndol (+) Proteus Amoksisilin ve Ampisiline DİRENÇLİDİR.
Antipsödomonal penisilinler (geniş spektrumlu)	Endikasyon	Özellik
Piperasilin (parenteral), mezlosilin, azlosilin Karbenisilin (oral) tikarsilin (parenteral)	Pseudomonas Proteus Klebsiella	Piperasilin en güçlü antipsödomonal etki oluşturur. Beta laktamaz salgılayan S.aureus'a karşı etkisizdirler.

Klinik Bilimler 103. soru

Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül Sayfa 075

BACK

- 3 ve 4. kuşak: **SSS'ye geçer** (sefoperazon hariç).
- 1 ve 2. Kuşak: **SSS'ye geçmez** (Sefuroksim hariç)

Sefuroksim SSS'ye yeterli konsantrasyonda geçen **tek** ikinci kuşak sefalosporindir.

Menenjit tedavisi

- Sefotaksim (SSS'ye en çok geçen sefalosporin)
- Seftriakson
- Sefepim
- Sefotazidim

- Renal yolla atılırlar.
- **Seftriakson, sefoperazon** ve sefpiramid **safra** yoluyla da atılabilir ve bu nedenle böbrek yetmezliğinde doz ayarlaması gerektirmezler.
- **Seftriakson safra çamuru oluşturur.**

FLASH

BACK

Sefoperazon safraya **en fazla** geçendir ve kolesistitlerde tercih edilir.

Serazolin (iv-im): Rutin cerrahi profilakside (temiz yara) sıklıkla kullanılır. Kemik penetrasyonu iyidir.

1. jenerasyon sefalosporinlerin etki spektrumu

Etkili	Etkisiz
• Streptokok pnömoni / pyogenes • Anaerob streptokoklar • Stafilokok (MSSA) • Klebsiella pneumoniae • E. coli	• Pseudomonas aeruginosa • MRSA • Enterokoklar • İndol (+) proteus • Bacteroides fragilis

İkinci jenerasyon sefalosporinler

- Birinci kuşak sefalosporinlerin etkili olduğu bakteriler dışında ek olarak **Gram (-) etkinlikleri (özellikle H. influenzae, Neisseria) vardır.**
- Sinüzit, otit, alt solunum sistemi enfeksiyonlarında etkilidir. **Beta laktamaz üreten** H. influenzae veya Moraxella catarrhalis'e **karşı etkinlik gösterir.**

- Sefoksitin, sefotetan ve sefmetazol **anaerob bakterilere (B. fragilis dahil)** karşı etkinlikleri nedeniyle **peritonit** tedavisinde kullanılır.
- Sefuroksim SSS'ye geçer (menenjit tedavisi).

Dostlarr, şimdi kuracağımız bağlantıya çok çok dikkat ediniz !!!

Efsane tablomuzdan da görülebileceği gibi *Neisseria meningitidis* tedavisinde Penisilin G kullanılıyor.

Ve bir sonraki referansımızdan da görebileceğiniz gibi penisilin alerjisi varlığında makrolidler kullanılmaktadır...

Farmakokinetik özellikleri

- Absorbsiyonları **gıdalar tarafından genelde azaltılır**.
- Eritromisin: **Mide asidinde yıkılır**, enterik kaplı tablet formu kullanılır.
- SSS dışında vücutta yaygın dağılırlar**.
- Azitromisin fagositlerde** yoğunlaşır ve **yarı ömrü en uzun olanıdır**. Ayrıca **topikal olarak da uygulanabilir**.
- Karaciğerde** metabolize edilirler.

Klinik Bilimler 103. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 079

Etki spektrumu

- İntrasellüler bakterilere etkilidirler.
- Eritromisinin etki spektrumu **Penisilin G'ye** benzer ve penisilin alerjisinde kullanılır.

Eritromisin	Klaritromisin	Azitromisin
- Difteri - Stafilokok, - Grup A streptokok, - Eritrazma - Boğmaca - Klamidya - Legionella - Mikoplazma Pnömoni	H. influenzae M. avium intracellulare - Helicobacter pylori - Moraxella - Ureaplasma M. leprae C. jejuni	T. gondii M. avium intracellulare

> **Spiramisin: Gebelik toksoplazmada kullanılır.**

Yan etkiler

- Karaciğer toksitesi:** Makrolidlerin genel yan etkisidir. **Eritromisin akut kolesistatik hepatite** neden olur.
- Mikrozomal enzim inhibisyonu** (azitromisin hariç)
- Kardiyak potasyum kanallarında polimorfizm olanlarda **QT uzamasına** bağlı **aritmî** oluşturabilir (**eritromisin, klaritromisin...**)
- Duyuma kaybı:** Eritromisin, azitromisin

Eritromisin, midedeki **motilin reseptörlerini** uyarak mide boşalmasını hızlandırır. Pediyatrik reflü ve diyabetik gastroparezi tedavisinde kullanılabilir.

KETOLİDLER

Telitromisin (oral)

- Makrolidlere benzer.**
- QT uzaması** yarattığı için kardiyotoksiktir.
- Myastenia Gravis'te kullanımı kontrendikedir.**
- Ciddi **karaciğer yetmezliği** ve hepatite neden olabilir.
- CYP enzimlerini inhibe eder.
- Makrofaj ve **lökositte** yüksek konsantrasyona ulaşır.
- Solunum sistemi enfeksiyonları, toplum kökenli bakteriyel pnömoni, bronşit ve sinüzitte** kullanılır.

LİNZOZAMİDLER: KLİNDAMİSİN (ORAL-İV) - LİNKOMİSİN

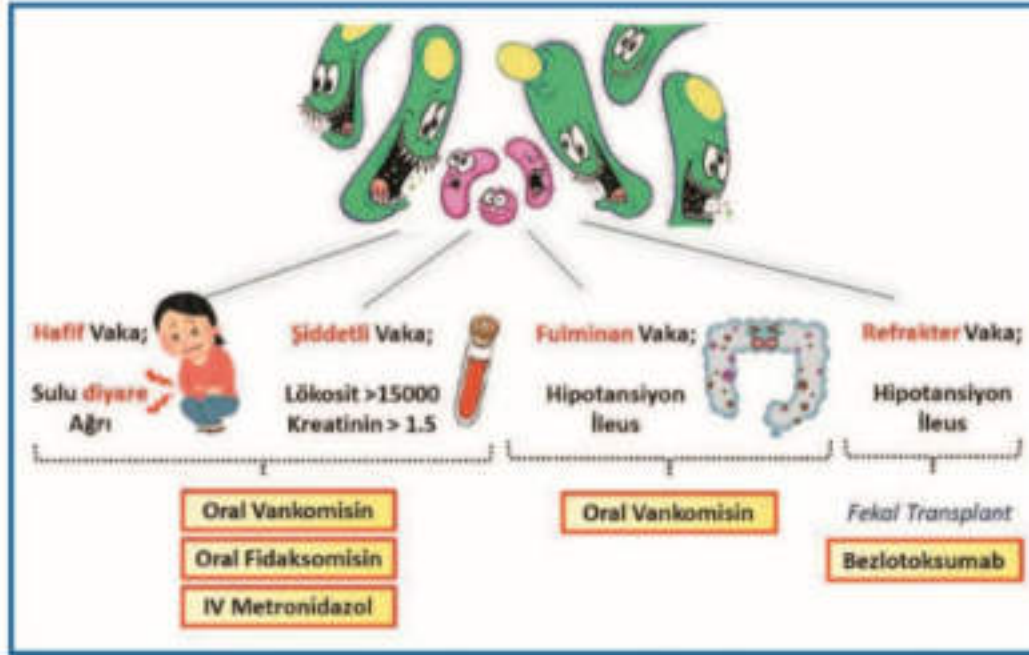
- Bakterilerde **50S** ribozomal alt ünitesine bağlanıp inisiasyon kompleksi oluşumunu ve aminoasit **translokasyon reaksiyonunu**, **eritromisin benzeri etki** ile inhibe ederek bakteri protein sentezini baskılar.
- Metilaz enzimi ile**, enzimatik olarak inaktivasyonla oluşur.
- Klindamisin, SSS hariç dokulara iyi dağılır.**
- Abse ve fagositik hücrelerde yoğunlaşır.**
- Karaciğerde metabolize edilir, **böbrek yetmezliğinde doz ayarlaması gerektirmez.**

Etki spektrumu

- Anaerop bakteri** enfeksiyon tedavisi (Bacteroides)
- Septik abortus, pelvik abse, akciğer absesi, aspirasyon pnömonisi tedavisi
- Dental prosedür öncesi **endokardit profilaksisi** (penisilin alerjisi olanlarda)

Yan etkiler

- Clostridium difficile enterokoliti gelişimi**
- Nöromusküler blokaj oluşumu** (aminoglikozidler, telitromisin, polimiksinler gibi)

C. difficile'ye bağlı psödomembranöz enterokolit tedavisi

PLÖROMUTİLİNLER (LEFAMULİN-RETAPAMULİN)

- Retapamulin** topikal kullanımı da mevcut olup impetigo tedavisinde kullanılır.
- Lefamulin** genellikle iyi tolere edilir, mide bulantısı ve diyare gibi GİS yan etkiler sık görülür. QT aralığının uzaması gözlenmiştir.

LEFAMULİN (ORAL-İV)

- Bakteri **ribozomlarında 50S'e** bağlanarak translokasyonu inhibe eder.
- Toplum kökenli pnömoni** tedavisinde kullanılır.
- Pseudomonas aeruginosa, Acinetobacter baumannii** ve Enterobacteriaceae gibi **gram negatif organizmalar grubuna karşı etkisizdir.**
- Karaciğerde CYP3A4 ile metabolize edilerek atılır.**
- Gebelikte kullanılmamalıdır.

Ve işteee etki spektrumu penisilin G'ye benzeyen makrolidler karşınızda...

Referansımız, yanlış olan azitromisin seçeneğini eletiyor !!!

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 104

104 Ağır KOAH-amfizemli hastada aşağıdaki solunum fonksiyon testi parametrelerinden hangisi görülür?

- A) FEV1'de artma ve total akciğer kapasitesinde azalma
- B) Rezidüel volümde azalma ve total akciğer kapasitesinde artma
- C) FEV1/FVC oranında ve rezidüel volümde azalma
- D) FEV1'de azalma ve rezidüel volümde artma
- E) Total akciğer kapasitesinde ve FEV1'de artma

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

✓ Diğer durumlarda malignite riski hesaplanır (skorlama sistemleri ile):

➤ **Malignite riski < % 10 (düşük risk)**

- 2 yıl boyunca aralıklı HRCT takip

➤ **Malignite riski % 10-60 (orta risk)**

- Nodül çapı > 1 cm ise → PET
- Nodül periferdi ise → TTİİA Bx
- Bronş belirtisi varsa → Bronkoskopi

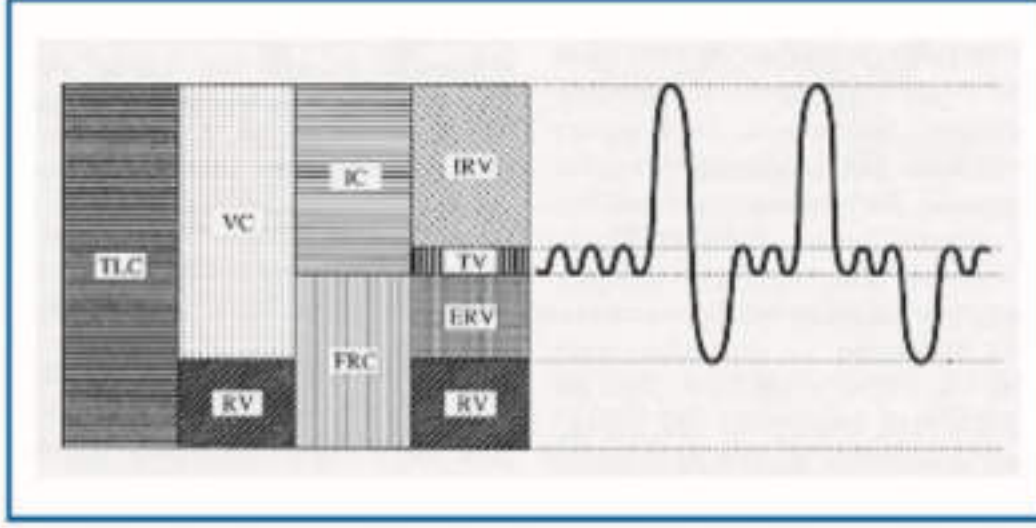
➤ **Malignite riski > % 60 (yüksek risk)**

- Cerrahi

Solunum Fonksiyon Testleri

Genel bilgiler

- ✓ Akciğer hacim ve kapasiteleri **spirometre** ile ölçülür.
- ✓ Spirometri, ekspire edilen (çıkarılan) havayı ölçebilir. Bu nedenle spirometri ile **rezidüel hacim ölçülemez**.
- Helyum dilüsyon yöntemi ya da pletismograf ile ölçülür.

Statik Volümler

- ✓ **RV**: Rezidüel volüm
- ✓ **ERV**: Ekspiratuar rezerv volüm
- ✓ **V_T**: Tidal volüm
- ✓ **IRV**: İnspiratuar rezerv volüm
- ✓ **FRC**: Fonksiyonel rezidüel kapasite (ERV + RV)

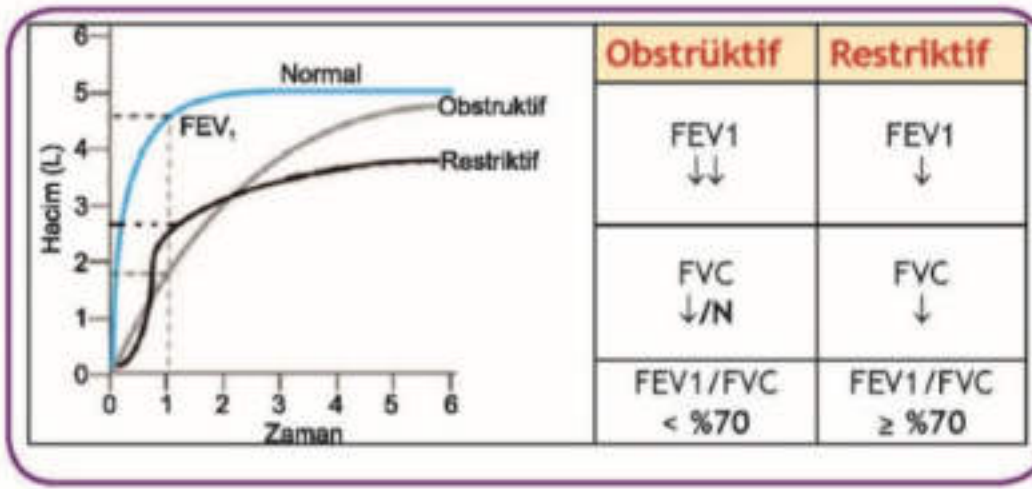
Klinik Bilimler 104. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 095

Obstrüktif akciğer hastalıkları	Restriktif akciğer hastalıkları
Ön planda ekspirum etkilenir (hava hapsi)	Ön planda inspirum etkilenir (akciğer genişleyemez)
• KOAH (kronik bronşit ve amfizem) • Astım • Bronşiektazi	• Alveoler hastalıklar (ARDS) • Interstisyel hastalıklar • Plevral hastalıklar • Göğüs duvarı (Kas-iskelet) hastalıkları

Dinamik volümler (zorlu ekspirum ile ölçülür)

Volüm-Zaman eğrisi

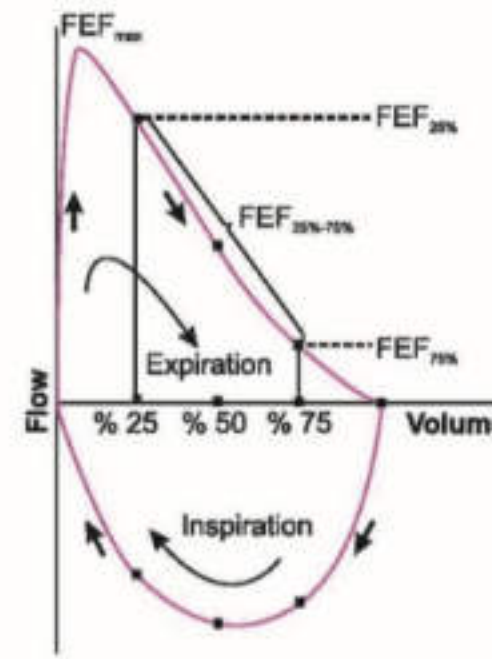
- ✓ **FVC**: Zorlu vital kapasite (en az 6 sn ekspirum yapılmalı)
- ✓ **FEV1**: Zorlu ekspirum ile ilk 1 sn'de çıkan hava (N: > %80)
- ✓ **FEV1/FVC** (N: > % 70)

Klinik Bilimler 104. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 095

Akım-Volüm eğrisi

- ✓ **PEF**: Zorlu ekspirumdaki **zirve akım hızıdır**. Özellikle **büyük** hava yollarındaki akımı gösterir. Obstrüktif hastalıklarda **belirgin azalır**.
- ✓ **FEF₂₅₋₇₅**: Zorlu ekspirumun orta kısımlarında çıkarılan akım hızıdır.

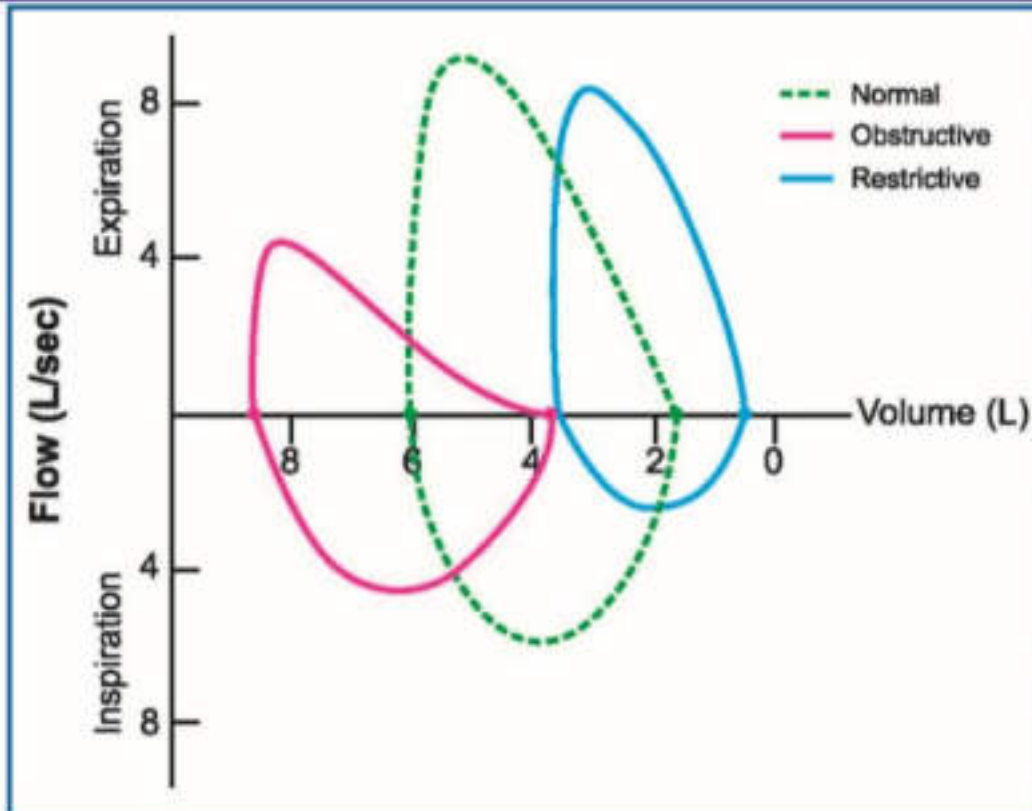

Özellikle **küçük** hava yollarındaki akımı gösterir. Obstrüktif hastalıklarda **ilk etkilenen** parametredir.

Akım-volüm eğrisinde, zaman olmadığı için FEV1 ölçülemez.

Klinik Bilimler 104. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 095

	Obstrüktif hastalık	Restriktif hastalık
FEF ₂₅₋₇₅	↓	↓/N
PEF	↓	↓/N
TLC ve RV	artar	azalır
Eğri	sola kayar	sağa kayar

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 105

105. Pankreas kanseri tanısı ile tedavi alan 68 yaşındaki erkek hasta, ani başlayan nefes darlığı ve batıcı tarzda sağ yan ağrısı şikâyetleri ile başvuruyor. Öyküsünden üç yıl öncesine kadar 40 paket/yıl sigara içtiği öğreniliyor. Fizik muayenesinde, solunum sayısının 32/dakika, kalp atım hızının 102/dakika olduğu, dinlemekle solunum seslerinin doğal olduğu ve sağ bacakta Homans testinin pozitif olduğu saptanıyor.

Bu hastanın ayırıcı tanısında **öncelikle** aşağıdaki hastalıklardan hangisi düşünülmelidir?

- A) Konjestif kalp yetmezliği
- B) Pulmoner emboli
- C) Sağ plevral efüzyon
- D) Pnömotoraks
- E) KOAH alevlenmesi

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Silikozis

- ✓ Dünyada **en sık** görülen pnömokonyozdur.
- ✓ **En fibrojenik** meslek hastalığıdır.
- ✓ Silikozis riski ile ilişkili meslekler: Kot taşılama, porselen, seramik, cam sanayi, vb
- ✓ Silikozis, markofaj fonksiyonlarını inhibe ettiği için **tüberküloz** ve **pulmoner alveolar proteinozis** gelişme riskini artırır.
- ✓ Ayrıca bu hastalarda **otoimmün hastalık** ve **akciğer kanseri** gelişme riski de artmıştır.
- ✓ **Akut Silikozis**
  - Kısa süreli ama yüksek dozda maruziyet sonucu gelişir
  - Akciğer grafisinde diffüz infiltrasyon görülür. Ölümcül bir klinik tablodur.
- ✓ **Kronik Silikozis**
  - Uzun süreli ama düşük dozda maruziyet sonucu gelişir
  - Akciğer **üst loblarda nodüler opasiteler** ile karakterizedir. Bu nodüller zaman içinde büyür (progresif masif fibrozis).
  - Hiler lenf nodlarında **yumurta kabuğu şeklinde kalsifikasyon** tipiktir.

Kömür işçisi pnömokonyozu (Antrakozis)

- ✓ **Basit antrakozis**
  - Uzun süreli maruziyet sonucunda, nodüler opasiteler izlenir (silikozis gibi)
  - Bu nodüllere bağlı akciğerde bir bozukluk beklenmez.
  - Ancak kömür tozu, **KOAH'a** yol açabilir.
- ✓ **Komplike antrakozis**
  - Nodüllerin büyümesi ile progresif masif fibrozis gelişir (silikozis gibi).
  - Akciğerlerin özellikle üst zonları etkilenmiştir (silikozis gibi).
- ✓ **Kaplan sendromu**
  - Pnömokonyotik nodül (kömür işçisi / silika) + Romatoid artrit

Berilyozis

- ✓ Nükleer santral, uzay sanayi vb çalışanlar risk altındadır.
- ✓ Sarkoidoz benzeri nonkazeifiye granülomlar ile karakterize bir patolojiye neden olur.

Bissinozis

- ✓ Pamuk, keten, kenevir vb tozuna maruziyet ile gelişir.
- ✓ **Astım benzeri** kliniğe neden olan bir **organik bir toz** hastalığıdır.
- ✓ Klinikte haftanın ilk iş gününde nefes darlığı, öksürük ve göğüsde sıkışma hissi karakteristiktir (**Pazartesi göğüs sıkışması**). Bu hastalara pazartesi yapılan FEV1 ölçümünde düşüş karakteristiktir.

Klinik Bilimler 105. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 104

Pulmoner Emboli

Genel bilgiler

- ✓ Venöz sistemdeki trombüsün, olduğu yerden ayrılarak akciğerin vasküler yatağına embolize olduğu durumdur.
- ✓ Trombüs için en sık kaynak **derin femoral venler**dir.

Etiyoloji

- ✓ Hereditör trombofililer (Faktör 5 Leiden mutasyonu vb)
- ✓ Kanser
- ✓ İmmobilite
- ✓ Cerrahi operasyon, travma
- ✓ Östrojen fazlalığı (Gebelik, OKS kullanımı)

Patogenez

- ✓ Pulmoner embolide, tıkalı damar nedeni ile **ölü boşluk ventilasyonu** olur ve **hipoksi** gelişir. Kompansatuvar amaçlı gelişen hiperventilasyon sonucu **hipokarbi** ve **respiratuvar alkaloz** görülür.

Klinik Bilimler 105. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 104

Klinik tablo

- ✓ **Ani** başlayan **nefes darlığı** ve **göğüs ağrısı** tipiktir. Hemoptizi görülebilir.
- ✓ Fizik muayenede **taşipne** ve **taşikardi** beklenir.
- ✓ **DVT bulguları** (baldırda şişlik, kızarıklık vb) saptanabilir.

Hastanın değerlendirilmesi

- ✓ **Direkt grafi**
  - Sıklıkla normaldir. Bazı özel bulgular görülebilir:
    - **Westermarck belirtisi:** Fokal oligemi alanları
    - **Hampton hörgücü:** Plevra komşuluğunda üçgen şeklinde dansite (infarkt alanı)
    - **Fleischner işareti:** Ana pulmoner arterin genişlemesi
- ✓ **Elektrokardiyografi**
  - En sık görülen bulgu: **Sinüs taşikardisi**
  - En karakteristik bulgu: **S1Q3T3**
- ✓ **Ekokardiyografi**
  - **Mc Connel belirtisi:** Sağ ventrikül serbest duvar hareketlerinin bozulmasıdır
  - Ayrıca pulmoner arter basıncı ölçülebilir
- ✓ **Laboratuvar**
  - **D-dimer:** Fibrin yıkım ürünüdür. Hem pulmoner emboli hem de DVT'de yükselir.
  - **Kardiyak belirteçler:** Troponin, sağ ventrikül nekrozunu; BNP, sağ ventrikül yüklenmesini gösterir.

İLGİLİ NOTLAR

Ekstremiteleri Tehdit Eden İskemi

- ✓ **Ayakta** istirahat ağrısı veya doku **nekrozu** (gangrene veya iyileşmeyen ülser) oluşmuş ileri evre PAH'ı tanımlayan kavram
- ✓ Temel doku gereksinimlerini idame etmedeki yetersiz ekstremiteleri **perfüzyonunda ciddi bozulma**
- ✓ Amputasyon riskini daha iyi tanımlamak için iyi bir değerlendirme yapmak gerekir.
- ✓ Bu evreleme 3 kritik temele dayanır; yara (**Wound**), iskemik (**Ischemia**) ve ayak enfeksiyonu (**foot Infection**) (**WIFI sınıflaması**)
- ✓ **Evre 3 ve 4'de** revaskülarizasyon ihtiyacı vardır ve artmış ekstremiteleri kayıp riskine sahiptir.

Tedavi

- ✓ PAH'nın başlangıç tedavisi risk faktörlerinin modifikasyonudur.
- ✓ İK için en iyi başlangıç tedavisi **egzersiz**
- ✓ 2 ilaç İK tedavisi için FDA onayı almıştır. (**Pentoksifilin** ve **Silostazol**)
- ✓ **ETKİ** olan hastaların tedavisinde **revaskülarizasyon esastır.**

Aorto-iliak Tıkalı Hastalık (AİTH)

- AİTH tipik olarak **aortik terminalden** ve **ana iliak arter orijininden** başlar ve yavaş yavaş hem proksimale hem de distale doğru ilerler
- AİTH'da; orifisiyal derin **femoralde** ve %40'dan fazlasında da belirgin yüzeysel femoral arterde tıkalı hastalık vardır.
- **Leriche sendromu**: Erkeklerde **terminal aortik** oklüzyon nedeniyle kladikasyon (uyluk, kalça), bacak kaslarında atrofi, **impotans** ve **azalmış femoral nabızla** karakterize klinik tablodur.
- Non-invaziv hemodinamik değerlendirme için pletismografi, Doppler US, ABI (ayak bileği, brakiyal indeks), ısı ölçümü yapılır.
- Aİ hastalığı olan kişiler için kullanılan tedaviler **stentleme** ve **anjioplastidir.**
- En sık kullanılan cerrahi tedavi opsiyonu **aorto-bifemoral baypastır.**

ÜST EKSTREMİTE ARTERİYEL HASTALIKLARI

- Üst ekstremiteleri iskemisi alt ekstremiteden daha nadirdir tipik olarak vazospastik veya tıkalı olarak sınıflandırılırlar.
- Tıkalı hastalık doku kaybı gelişimi yönünden daha kötü prognozudur.
- Tıkalı hastalığı olan hastaların çoğunda en şiddetli semptomlar başvuru anında vardır.
- Alt ekstremiteden farklı olarak ateroskleroz üst ekstremiteleri iskemisi için ana etken değildir.
- Palmar ve dijital arterlerin tıkalı hastalıkları üst ekstremiteleri tıkalı arter hastalıklarının en sık sebebidirler
- **Raynaud sendromu**; soğuk, kafein veya emosyonel strese yanıt olarak ortaya çıkan aralıklı dijital iskemik ile karakterize klinik tablodur.
- Raynaud sendromlu hastaların çoğunluğu **primer (idiopatik) Raynaud hastalığına** sahiptir.
- Sekonder Raynaud fenomeninin, dijitalerde istirahat ağrısına ve ülserasyona yol açan ciddi tıkalı hastalığa ilerlemesi daha muhtemel olduğundan, bu ayrımın prognostik etkileri vardır.
- Raynaud fenomeni ile birliktelik gösteren hastalıklar; **skleroderma (en sık %80-90)**, miks konnektif doku hastalığı, sistemik lupus eritematozus ve romatoid artrit.

Vazospastik hastalıkta medikal tedavi:

- İdiopatik Raynaud sendromu olan hastaların çoğu en iyi soğuk/tütünden kaçınarak tedavi edilirler ve medikal tedavi daha ciddi hastalar için saklanır.
- Günümüzde tedavide en etkili ilaç bir kalsiyum kanal blokörü olan **nifedipindir.**
- Losartan ve fluoksetin oldukça etkili diğer ilaçtır.
- Ayrıca; prazosin, sildenafil, rezerpin, silastazol, kaptopril tedavide kullanılabilen etkili ilaçlardır.
- Endotelin reseptör blokörü olan Bosentan sklerodermalı hastalarda kısmen faydalı bulunmuştur.

ALT EKSTREMİTENİN VENÖZ HASTALIĞI

Yüzeysel Tromboflebit

- Yüzeysel venlerin **inflamasyonu ve trombozudur.**
- Yüzeysel tromboflebit ile birlikte **pulmoner emboli nadirdir.**
- Yüzeysel ven trasesi boyunca hassas **ip şeklinde** ele gelen damar vardır.
- Ven, kızamık ve hassastır.

Flebotromboz

- Phlegmasia cerulea dolens; şişkinlik, ağrı, **siyanoz** ve ödem vardır.
- Phlegmasia alba dolens; **soluktur**, venöz basınç arteriyel basıncı geçmiş ve kan akımı o bölgede durmuştur.
- Pıhtı organizasyonu olmadan trombektomi yapılmalıdır (ilk 72 saatte).

Variköz Venler

- Subkutan venöz sistemdeki venlerin **dilatasyonudur** ve derin, yüzeysel veya perforan sistemlerdeki kapakçıkların yetmezliği neticesi gelişirler.
- En sık **v. safena magna'da** olur.

Klinik

Perthes testi

- Dizin altına ya da üstüne turnike bağlanır. Hasta yürütülür, kominikan venler iyi çalışıyorsa varisler kaybolur, çalışmıyorsa kaybolmaz.

Pozitif Trendelenburg testi

- Bu test yüzeysel venlerin kapatılarak derin venöz sistemden dolduklarının gösterilmesiyle kapak yetmezliğinin varlığının kanıtlandığı bir testtir. En sık komplikasyonu yüzeysel **tromboflebittir.**

Ameliyat endikasyonları

- Ülserli bir varis pakesinden **kanama** veya kanama öyküsünün bulunmasıdır.
- Kanama sıklıkla elevasyon ve kompresyonu takiben sargı bezi uygulaması ile durdurulur.
- Varis pakesi üzeri **rekürren ağrı** veya **yüzeysel tromboflebit** bulunmasıdır

Derin Ven Trombozu (Dvt)

- Bir ekstremitenin derin venöz sisteminin tamamen veya bir kısmının **tromboze** olmasıdır.

Klinik Bilimler 105. soru
Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 082

- VTE'nin en sık birliktelik gösterdiği malignite **pankreas** kanseridir.

Klinik

- **Proksimal** DVT'lerde ve daha fazla venöz segment tutulduğunda semptomlar daha şiddetli olurken; baldır venlerinde, yaşlılarda ve postoperatif hastalarda daha az şiddetli olma eğilimindedir.
- Klasik prezentasyon **baldır**, uyluk **ağrısı**, ödem, duyarlılık ve pozitif **Homans** bulgusudur (ayağın **dorsofleksiyonu** ile baldır ağrısı).

Tanı

- **D-dimer**: Yükselmesi tanı koydurmaz, ama normal değerler (<200 mg/dL) DVT'yi ekarte ettirir.
- **Doppler ultrason** derin ven trombozu tanısının noninvazif olarak konulmasında sık uygulanan duyarlı bir testtir.
- **BT venografi ve MR venografi** tanıda kullanılabilir.

Tedavi

Antikoagülasyon

- DVT şüphesi olduğu anda **ilk sıra tedavi** olarak başlanmalıdır.
- Klasik olarak anfraksiyone heparin sonrası K vitamini antagonisti olan **Warfarin** kullanılır fakat şimdilerde başka alternatiflerde kullanılmaktadır.
- Sc DMAH (enoksiparin, dalteparin, tinzaparin), sc fondaparinux, iv direk trombin inhibitörleri (argotroban, bivalirudin), direk etkili oral antikoagülanlar (apiksaban, rivoraksaban, edoksaban, dabigatran).
- **Heparin**: APTT normalin 1.5 katı olacak şekilde verilmelidir. Sürekli infüzyon, aralıklı doz vermekten daha güvenlidir. En önemli komplikasyonu heparine bağlı trombositopenidir.
- **Oral antikoagülasyon**: INR 2-3 arasında olacak şekilde doz ayarlanmalıdır.

Flegmasyo alba dolens

- İliyak ve femoral venlerin akut tıkanmasına bağlı gelişir.
- **Flebit** arterde spazma yol açarak **soğuk beyaz** görünümlü bir bacağı neden olur.

Flegmasyo serulea dolens

- Ekstremitte venöz akımının, iliyak ve femoral venler dahil olmak üzere tama yakın obstrüksiyonu ile gelişir.

Klinik Bilimler 105. soru
Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 083

PULMONER EMBOLİ (Pe)

- Tıkanmanın neticesinde kardiyak **debi düşer**.
- Pulmoner vazospazm, pulmoner **hipertansiyon**, kan oksijenizasyonunda bozulma ve bronkospazm gelişir.
- Hastanede yatan hastalarda **en önemli ani ölüm** nedenidir.
- PE'li hastaların çoğunda neden alt ekstremitte veya **pelvik venöz tromboz**dur.

Risk faktörleri

- Postoperatif dönem
- Travma
- Gebelik
- Obezite
- Malignite
- Konjestif kalp yetmezliği
- Uzun süre immobilizasyon
- OKS kullanımı

Klinik Bilimler 105. soru
Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 083

Klinik

- Akut **masif** embolide hipotansiyon, şok, senkop, taşikardi, siyanoz, dispne, takipne ve santral göğüs ağrısı tabloya hakimdir.
- Akut **minör** embolide **nefes darlığına** pulmoner infarktüs varlığında **plöritik yan ağrısı**, **hemoptizi**, ateş eşlik eder.

Tanı Yöntemleri

EKG: Akut kor pulmonalede **DI'de derin S, DIII ve aVF'de derin Q dalgası, DIII ve aVF'de ST çökmesi**, sağ prekordial derivasyonlarda T negatifliği tanımlanmıştır.

Kan gazı: PaO2 ve PaCO2'de düşme olur. Kan gazında **hipokapnik hipoksemi** beklenir. Hipoksi %100 oksijen solutulması ile tam düzelmez.

Akciğer grafisi:

- Emboli sahasında kanlanma azalmasına bağlı fokal oligemi sahası (**Westermark işareti**) gözlenebilir.
- Üçgen tarzında periferik opasitelere (**Hampton bulgusu**) pulmoner infarkta bağlı gelişebilir.

BT pulmoner anjiyografi: BT pulmoner arteriyografi PE'den şüphelenilen hastalarda pulmoner vaskülaritenin görüntülenmesi amacıyla **seçilmesi gereken** yöntemdir.

Ekokardiyografi: Transtorasik ekokardiyografi (TTE), **RV işlev bozukluğu** belirtilerini teşhis etmek için en sık kullanılan ilk incelemedir.

Ventilasyon/Perfüzyon (V/Q) sintigrafileri: Emboli için geçerli bulgu, bir ya da birden fazla alanda **ventilasyonun devam ettiğini** ancak **perfüzyonun bulunmadığını** göstermektedir.

Tedavi

- Eğer kontraendikasyon yoksa tüm akut PE tanısı alan hastalar **sistemik antikoagülan** tedavi almalıdır.
- Tedaviye tanısız çalışmalar sırasında başlanmalı ve standart olarak **en az 3 ay** sürmelidir.
- Akut PE'de ilk olarak **parenteral antikoagülasyon** (anfraksiyone heparin, DMAH, fondaparinux) başlanmalıdır.
- Daha sonra K vitamini antagonistleri (**warfarin**) INR **2-3** arasındaki istenen terapötik değere ulaşana kadar en az 5 gün süreyle beraber verilmelidir. Warfarin antikoagülan etkisini 48-72 saat sonra gösterdiğinden bu sürede heparin tedavisi sürdürülür.
- Yeni oral antikoagülanlar olan faktör **Xa** inhibitörleri (rivoraksaban, apiksaban, edobaksan) ve **direk trombin inhibitörleri** (dabigatran) kullanımında doz ayarlaması, monitorizasyon ve **köprü tedavisine ihtiyaç duyulmaz**.

GÖĞÜS HASTALIKLARI VE CERRAHİSİ

AKCİĞER ENFEKSİYON VE APSELERİ

- ✓ Akciğer dokusunun mikrobiyal enfeksiyon nedeniyle nekrozu ve sıvı içeren kavite formasyonu
- ✓ Genellikle lokalize pnömoni şeklinde başlar
- ✓ Akciğer dokusunun **likenfikasyon nekrozu** sonunda bronşiyal ağaç ile birleşir. Bu parsiyel drenaj **hava-sıvı** seviyesi olan klasik kavite oluşumu ile sonuçlanır.

TROMBOZ

Virchow triadı:

- **Endotel hasarı:** Hipertansiyon, diyabet, hiperkolesterolemi, sigara → bunlar aynı zamanda ateroskleroz için majör risk faktörleridir.
- **Kan akım dinamiğinde değişiklik**
  - ✓ **Staz** → venöz trombus
  - ✓ **Türlülans** → arteriyel trombus
  - ✓ Örnek durumlar: Anevrizma, mitral kapak stenozuna sekonder atriyal dilatasyon, MI nedeni ile kontrakte atriyal kapak stenozuna sekonder atriyal dilatasyon

Klinik Bilimler 105. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 017

Hiperkoagülobilite Nedenleri

Primer (Konjenital)	Sekonder (Edinsel)
En sık neden Faktör V Leiden ve protrombin gen mutasyonu	Tromboz için yüksek risk * Uzun süreli yatak istirahati ya da immobilizasyon * MI * Atriyal fibrilasyon * Kanser (pankreas, akciğer adenokarsinomlarında Trousseau bulgusu) * Prostetik kalp kapakları * DİK * Sekonder antifosfolipid antikor sendromu
Faktör V Leiden mutasyonu → tekrarlayan derin ven trombozları	Tromboz için düşük risk * Kardiyomiyopati * Nefrotik sendrom * Hiperöstrojenik durumlar (hamilelik) * OKS kullanımı * Orak hücreli anemi * Sigara
Antitrombin III, protein C ve S defisitleri: adolesan dönemde ve genç erişkinlerde tekrarlayan tromboembolizm	
Fibrinolizis defekti	
Homosisteinemi	

FLASH
BACK

Homosisteinüride → hem **arteriyel** hem **venöz** trombus riski artar.

Endotel hasarı durumunda:

- **Ateroskleroz**
- **Tromboz riski artar.**

Arteriyel-Venöz Trombus Ayrımı

Arteriyel Trombus	Venöz Trombus
Endotel hasarı ile oluşur	Stazda meydana gelir
En sık koroner, serebral ve femoral arterde	En çok alt ekstremitelerde
Damar duvarına çok sıkı tutunur.	Damar duvarına tutunabilir.
Soluk- beyaz görülür (kan akımı hızlı, daha az eritrosit yapışır)	Kırmızı görülür (kan akımı yavaş, daha fazla eritrosit yapışır)
Genellikle tıkar	Daima tıkalıdır
Kan akımının tersi yönünde ilerler (trombus daima kalbe doğru ilerler)	Kan akımı ile aynı yönde ilerler (trombus daima kalbe doğru ilerler)
Zahn çizgileri en çok arteriyel, sonra venöz trombusta görülür.	

Venöz Trombus ile Postmortem Pıhtı Ayrımı

Venöz Trombus	Postmortem Pıhtı
Çok daha sert	Jelatinöz, üstü sarı-altı kırmızı
Damar duvarına tutunmuştur	Altındaki damara tutunmaz
Soluk	Parlak
Zahn çizgileri var	Zahn çizgileri yok

Klinik Bilimler 105. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 017

TROMBOEMBOLİ

Pulmoner Tromboemboli

- %95 **diz üstü derin bacak venlerinden** kaynaklanır.
- Risk faktörleri → tromboz için risk faktörleri ile aynı (örneğin uzamış yatak istirahati, postpartum dönem, yaygın kanser vs)
- Nadiren atriyal veya ventriküler septal defektlerden geçerek sistemik embolizasyona neden olabilirler → **paradoks emboli**
- **Klinik tablo:**
  - ✓ Çoğu bulgu vermez (bulgu verenler en sık dispne)
  - ✓ **Hemorajik infarkt**, üçgen (kama) şeklinde
  - ✓ Ani ölüm, akut sağ kalp yetmezliği (**akut kor pulmonale**) ve kardiyovasküler kollaps (şok)
  - ✓ Pulmoner hipertansiyon ve sağ kalp yetmezliği

FLASH
BACK

Kor pulmonale: Akciğer hastalığına bağlı (**pulmonale**) sağ kalp (**kor**) yetmezliği gelişmesidir.

Sistemik Tromboembolizm

- %80 kadarı intrakardiyak **mural trombuslardan** kaynaklanır.
- En çok etkilenen bölge **alt ekstremiteler**

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 106

106.Aşağıdakilerin hangisinde EKG’de QRS voltajının düşük olması beklenmez?

- A) KOAH
- B) Hipertrofik kardiyomiyopati
- C) Perikardiyal efüzyon
- D) Kardiyak amiloidoz
- E) Obezite

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Ventrikül hipertrofileri

- Sağ veya sol ventrikülün **kas kitlesi artmıştır**.
- EKG’de ilgili derivasyonlarda **belirgin R dalgası** izlenir.

Sağ ventrikül hipertrofisi	Sol ventrikül hipertrofisi
Belirgin R → V1-V2’de	Belirgin R → V5-V6’de
Sağ aks	Sol aks
P pulmonale	P mitrale
ST/T değişiklikleri	ST/T değişiklikleri

Klinik Bilimler 106. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 069

- Dekstroardi (sanki V5-V6 gibi olur)
- Posterior MI
- Wolf Parkinson White sendromu

ST segmenti

ST segment yüksekliği yapabilen bazı durumlar

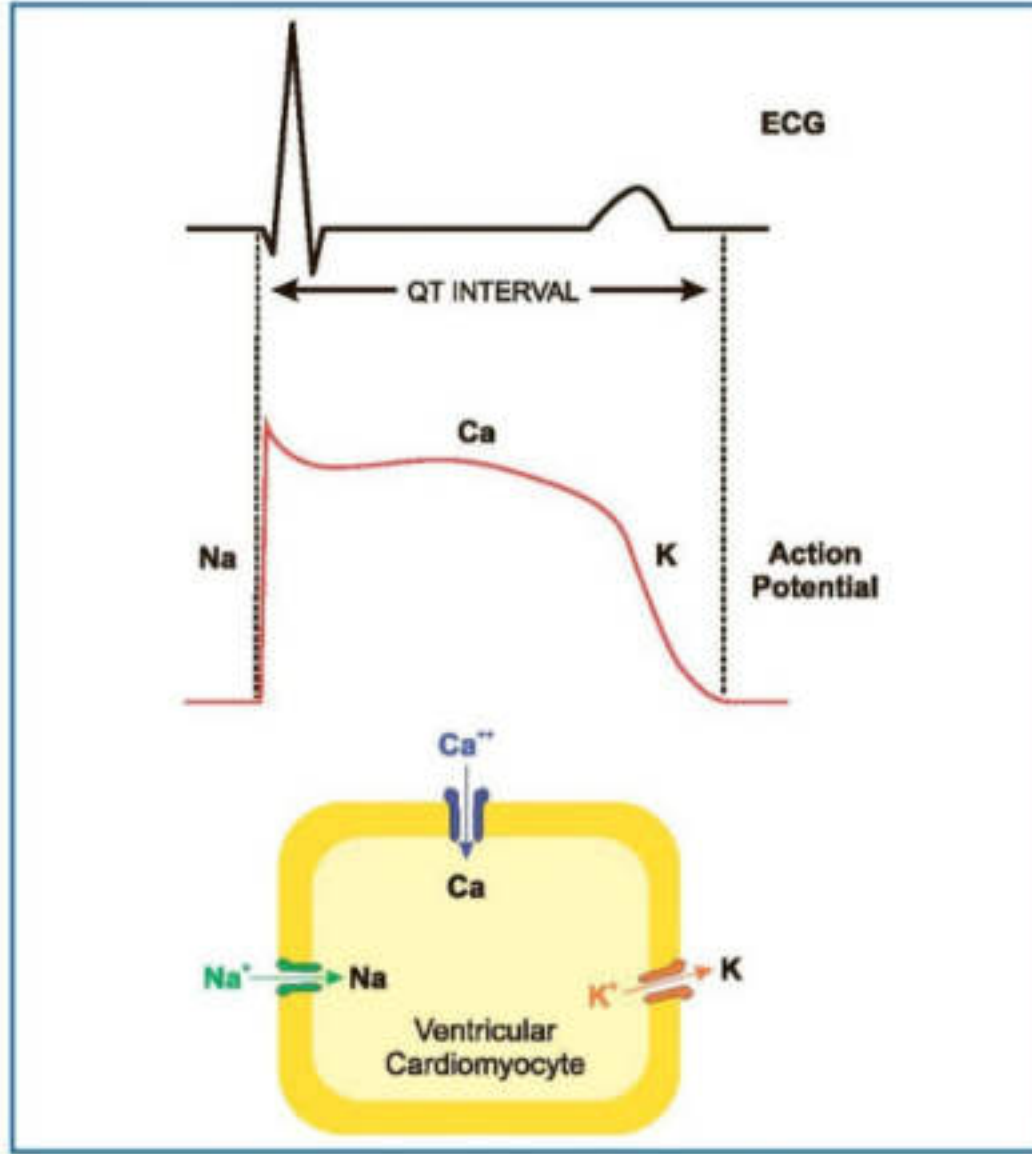
Akut MI	Spesifik derivasyonlarda
Akut perikardit	Tüm derivasyonlarda (aVR hariç)
Ventrikül anevrizması	Akut MI sonrası > 2 hafta ST segment yüksekliği = Anevrizma (remodelling)
Varyant angina	Akut MI taklit eden klinik
Takatsubo KMP	Akut MI taklit eden klinik
Brugada sendromu	Doğumsal Na kanal defekti, V1-2-3’de ST yükselmesi + sağ dal bloğu
Hiper (K, Ca)	
Hipotermi	
Sol dal bloğu, sol ventrikül hipertrofisi	Sadece V1-2-3’de
Pulmoner emboli	
Normalin varyantı	Erken repolarizasyon

T dalgası

- ✓ **Ventrikül repolarizasyonunu** gösterir.
- ✓ aVR hariç diğer derivasyonlarda **pozitiftir**.
- ✓ **T negatifliği:**
  - Miyokard iskemisi, kardiyomiyopati vb
- ✓ **T sivriligi:**
  - **Hiperpotasemi, hiperakut MI, vb**

QT intervali

- ✓ **Q dalgasının başı ile T dalgasının bitimine** kadar geçen süredir.
- ✓ Hem **ventrikül depolarizasyonu (QRS dalgası)** hem de **ventrikül repolarizasyonunu (T dalgası)** içerir.
- ✓ **Ventriküler aksiyon potansiyelinin** süresine karşılık gelir.

- ✓ **Kalp hızına göre düzeltilmiş QT süresi formülü:**
 $QTc = QT / \sqrt{R-R \text{ mesafesinin kare kökü}}$
- ✓ **Normal süresi:** Erkeklerde < 0.45 sn, Kadınlarda < 0.46 sn
- ✓ QT süresi uzaması ventriküler aritmi ve ani ölüm riskini artırır. (**R on T** riski)
- ✓ **QT kısalması**
  - **Hiper (Ca, K)**, dijital kullanımı
- ✓ **QT uzaması**
  - **Hipo (Ca, K)**
  - Uzun QT sendromları (Doğumsal K kanal defekti)
  - Bazı önemli ilaçlar
    - Makrolidler, Kinolonlar
    - Antipsikotikler, Antidepresanlar
    - Antiaritmikler (Grup IA ve III)
    - Antihistaminikler (Astemizol ve Terfenadin)

U dalgası

- ✓ T dalgasından sonra gelen **pozitif** bir dalgadır
- ✓ Fizyolojik U dalgaları **küçüktür**. Çoğu zaman **görülmez**.
- ✓ Patolojik U dalgası, özellikle **hipokalemi**de görülür

Elektrolit bozukluklarının EKG bulguları

Sadece **K, Ca ve Mg** bozukluklarında EKG bulgusu izlenir. Diğerlerinde (Na, Cl vb) EKG bulgusu **beklenmez**.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 107

107. Akut anterior miyokard enfarktüsü tanısı ile primer perkütan girişim sonrası koroner yoğun bakım ünitesinde takip edilmekte olan 57 yaşındaki erkek hasta, yatışının üçüncü gününde yeni başlayan nefes darlığı tarif ediyor. Arteriyel kan basıncı 80/50 mmHg ölçülüyor. Fizik muayenesinde S2 sertleşmesi, sol sternal kenarda pansistolik üfürüm duyuluyor ve thrill alınıyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akut ciddi mitral yetmezliği
- B) Akut serbest duvar rüptürü
- C) Akut perikardit
- D) Akut ventriküler septal rüptür
- E) Akut aort yetmezliği

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Komplikasyonlar

Erken komplikasyonlar → Aritmiler

Klinik Bilimler 107. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 080

Geç komplikasyonlar

✓ Mekanik komplikasyonlar

	Serbest duvar rüptürü	Septum rüptürü	Papiller kas rüptürü
Klinik	Tamponad	VSD	Akut mitral yetmezlik
Bulgu	• Akut sağ kalp yetmezliği • Pulsus paradoksus • Kalp sesleri derinden gelir	• Mezokardiyak odakta pansistolik üfürüm	• Apikal odakta erken sistolik üfürüm • Akciğer ödemi (üst zonlara kadar raller)

*Tümü, sıklıkla 4-10. günde gelişir
*Tümünde hastanın kliniği aniden bozulur
*Tümünün tanısı EKO ile konulur
*Tümünün tedavisinde acil cerrahi yapılır

✓ Sol ventrikül anevrizması

- MI sonrası remodelling nedeni ile gelişir (ACE inh/ARB ile önlebilir)
- > 2 hafta süren ST yüksekliliği varsa şüphelenilir
- Anevrizmanın komplikasyonları
  - Aritmi
  - Tromboemboli
  - Kalp yetmezliği
  - Rüptür

✓ Dressler sendromu (Otoimmün perikardit tablosu)

- Birkaç hafta sonra gelişir
- Ateş, göğüs ağrısı ve akut faz yanıtı ile karakterizedir
- FM'de perikardiyal frotman alınabilir
- Tedavide aspirin kullanılır.
- İyileşme dokusunu bozabilme ve mekanik komplikasyon riskinden dolayı MI'dan sonra ilk 4 hafta içinde steroidden kaçınılmalıdır.

KAPAK HASTALIKLARI VE ENDOKARDİT

Genel bilgiler

- ✓ Genel olarak en sık nedeni **akut romatizmal ateş** tir
  - **Karsinoid tümörler** genel olarak sağ kapakları etkiler (hem yetmezlik hem de darlık yapabilir)
- ✓ Tanılarında **EKO** kullanılır
- ✓ **Ciddi kapak hastalığı** varlığında, **girişimsel/cerrahi** tedavi şu durumlarda yapılır:
  - Semptomatik hasta
  - Asemptomatik hasta + Kapak hastalığına bağlı gelişen **önemli bir komplikasyon** varsa
    - Düşük EF, pulmoner HT, yeni başlangıçlı AF

MİTRAL DARLIK

Etiyoloji

- ✓ **Akut romatizmal ateş** (en sık neden)
  - Çocuklarda MY → **Erişkinlerde MD**
- ✓ Kalsifikasyon, atriyal miksoma vb

Patofizyoloji

- ✓ Mitral kapak alanı < 2 cm² = Mitral darlık (N: 4-6 cm²)
- ✓ Sol atriyal basınç ↑
- ✓ Pulmoner venöz ve pulmoner kapiller basınç ↑
- ✓ Pulmoner arteriyel basınç ↑

Klinik tablo

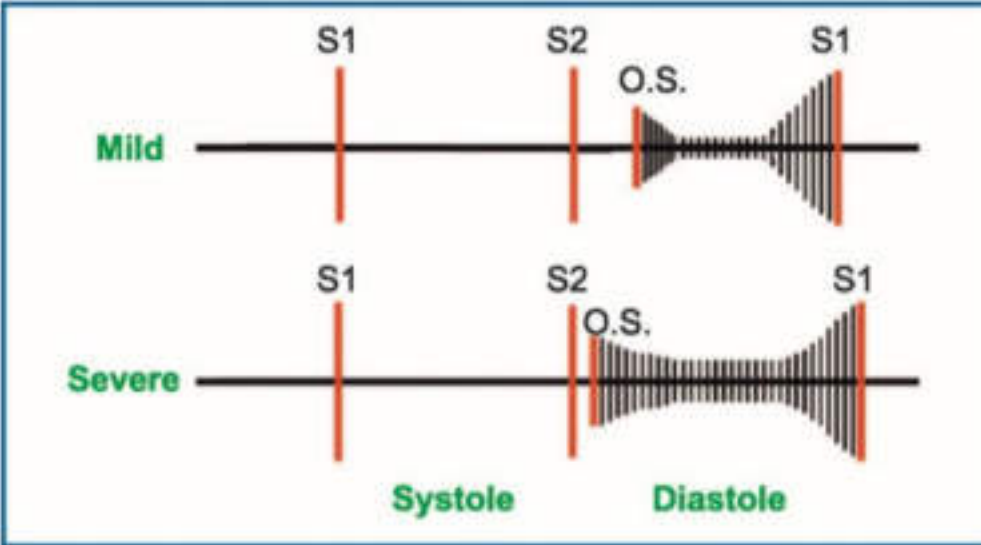
- ✓ **Sol atriyum dilatasyonu**
  - Disfaji (Özofagusa bası)
  - Ses kısıklığı (Laringeal sinire bası)
  - Atriyal fibrilasyon
- ✓ **Pulmoner venöz konjesyon** (hidrostatik P > onkotik P)
  - Dispne (alveolde sıvı transüstasyonu)
  - Hemoptizi (endobronşiyal venlerin rüptürü)
- ✓ **Pulmoner arteriyel hipertansiyon**
  - Pulmoner ring genişler (pulmoner kapak yetmezliği)
    - Graham-Steel üfürümü (erken diyastolik üfürüm)
  - Sağ ventriküler hipertrofi → Dilatasyon → Sağ KY

MD, sol ventrikül basıncını **artırmaz**.

Bu nedenle **sol kalp yetmezliği** yapmaz.

Fizik muayene

- ✓ **Durozie's belirtisi**
  - Opening snap (OS) / açılma sesi (kapak zor açılır)
  - **Mid**diyastolik üfürüm (**Mitral Darlık**)
  - Presistolik şiddetlenme (atriyal kasılma)
  - S1 sert (kapak sert)
- ✓ Mitral darlık şiddeti artarsa; **OS, S2'ye yaklaşır**
- ✓ AF gelişirse, **presistolik şiddetlenme kaybolur**

Atriyal fibrilasyon geliştiğinde kaybolan parametreler

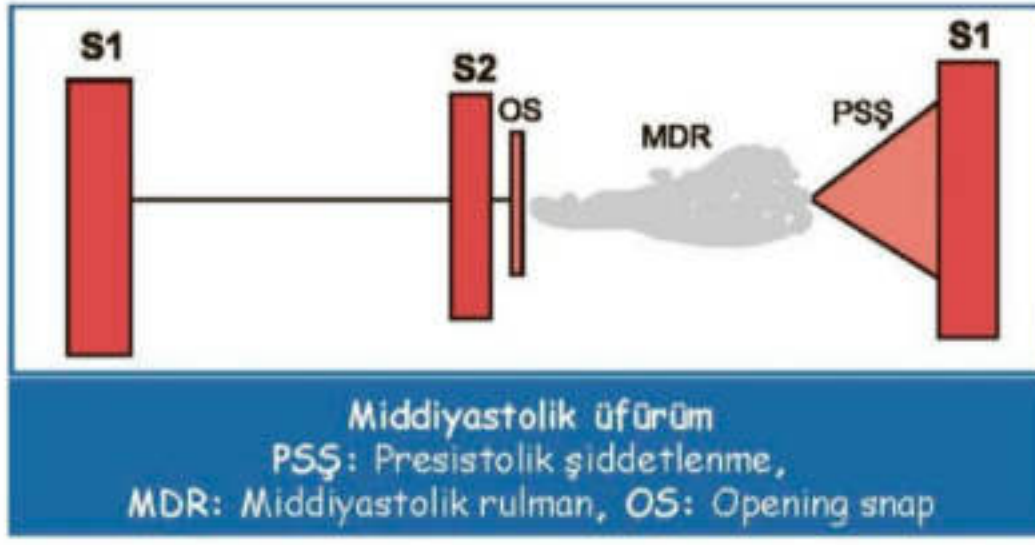
- EKG → P dalgası
- Boyun venleri → a dalgası
- Mitral darlık → Presistolik şiddetlenme
- Kalp sesleri → S4
- Nabızlar → Pulsus defisit

Tanı

- ✓ **EKG**
  - P mitrale (± atriyal fibrilasyon)
  - Sağ ventrikül hipertrofisi, sağ aks deviasyonu
- ✓ **Telekardiyografi**
  - Kalbin sol kenarında düzleşme
  - Pulmoner konusta belirginleşme
  - Pulmoner vasküler gölgelerde artış, Kerley çizgileri
  - Sağ kalp kenarı boyunca **çift kontur (RA + LA)**
  - Sağ ventrikülde hipertrofi / dilatasyon

İLGİLİ NOTLAR

- ✓ **AV kapaklarda anatomik darlık**
  - Mitral darlık (MS)
  - Triküspit darlığı (TS)
- ✓ **AV kapaklarda fonksiyonel darlık**
  - Geniş şantlı KKH (GŞK)
  - Austin Flint (AF)
  - Carey Coombs (CC)

Geç diyastolik üfürüm

- **AV kapakların anatomik darlıklarında** kanı ventriküle pompalayan **atriyumun kasılması nedeniyle** ortaya çıkarlar.
- ✓ **Mitral darlık (MS)**
- ✓ **Triküspit darlığı (TS)**

DEVAMLIL ÜFÜRÜMLER

- Sistolde başlar ve diyastolde kesilmeksizin devam eder.
- Genelde **aort ve pulmoner arterin bağlantılı olduğu durumlarda** duyulur.
- ✓ **PDA**
- ✓ **Trunkus arteriyozus (TA)**
- ✓ **Fistüller**
- ✓ **Kollateraller**

Klinik Bilimler 107. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 074

Üfürümler ve duyuldukları KKH'ler

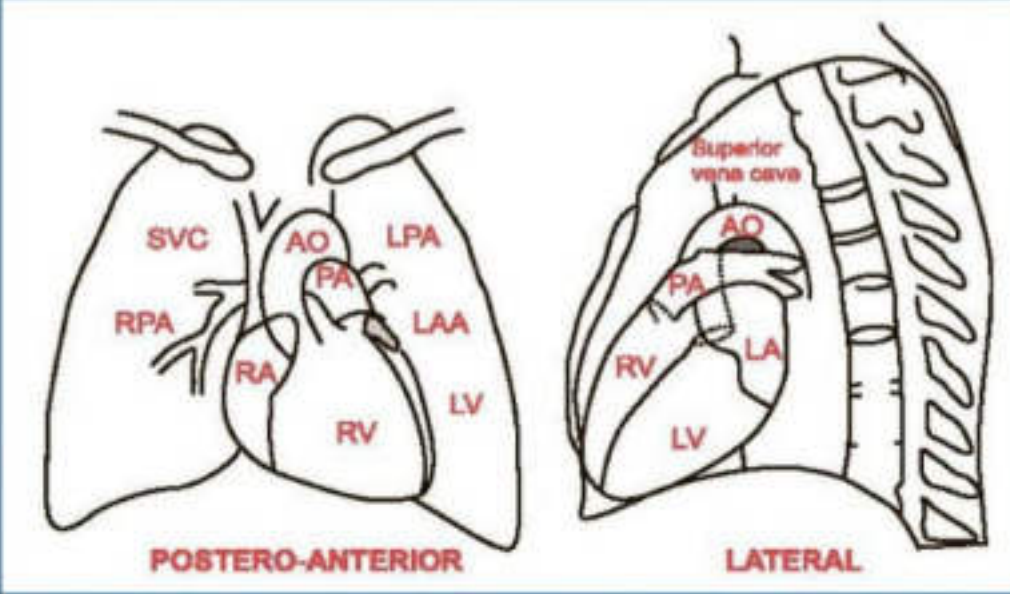
Midsistolik	AS, PS, ASD, TAPVD
Pansistolik	MY, TY, VSD
Geç sistolik	MVP
Erken diyastolik	AY, PY, GS
Middiyastolik	MS, TS, GŞK, AF, CC
Geç diyastolik	MS, TS
Devamlı	PDA, TA

AF: Austin Flint, AS: Aort stenozu, ASD: Atrial septal defekt, AY: Aort yetmezliği, CC: Carey Coombs, GS: Graham-Steele, GŞK: Geniş şantlı kalp hastalıkları, MS: Mitral stenoz, MVP: Mitral valv prolapsusu, MY: Mitral yetmezlik, PDA: Patent duktus arteriyozus, PS: Pulmoner stenoz, PY: Pulmoner yetmezlik, TA: Trunkus arteriyozus, TAPVD: Total anormal pulmoner venöz dönüş, TS: Triküspit stenozu, TY: Triküspit yetmezliği, VSD: Ventriküler septal defekt

FLASH BACK

- ASD'nin kendi üfürümü:** pulmoner odakta midsistolik üfürüm
- Geniş şantlı ASD üfürümü:** triküspit odakta middiyastolik üfürüm
- TAPVD'nin kendi üfürümü:** pulmoner odakta midsistolik üfürüm
- Geniş şantlı TAPVD üfürümü:** triküspit odakta middiyastolik üfürüm
- VSD'nin kendi üfürümü:** mezokardiyak odakta pansistolik üfürüm
- Geniş şantlı VSD üfürümü:** mitral odakta middiyastolik üfürüm
- PDA'nın kendi üfürümü:** sol infraklavikuler bölgede devamlı üfürüm
- Geniş şantlı PDA üfürümü:** mitral odakta middiyastolik üfürüm
- Aort yetmezliğinin kendi üfürümü:** aort odağında erken diyastolik üfürüm
- Ağır aort yetmezliğinin üfürümü:** mitral odakta middiyastolik üfürüm (**Austin Flint üfürümü**)

RADYOLOJİK DEĞERLENDİRME

Kalbin anatomik ilişkileri

Telegrafide yukarıdan aşağıya yapılar

Kalbin sağ konturu	Kalbin sol konturu
Vena kava superior	Aort topuzu
Sağ atriyum	Pulmoner arter
	Sol atriyum apendiksi
	Sol ventrikül

Patolojik sesler

Ejeksiyon kılığı	Erken sistolde duyulur	Büyük arter dilatasyonu - Fallot tetralojisi (dilate aort) - Trunkus arteriyozus - Sistemik Hipertansiyon - Pulmoner Hipertansiyon - Aort koarktasyonu Valvüler darlıklar - Valvüler aort darlığı - Valvüler pulmoner darlık
Non-ejeksiyon kılığı	Sistol ortasında duyulur	Mitral valv prolapsusu (MVP)
Opening snap	Diyastol başında duyulur	- Mitral darlık - Triküspit darlığı
Perikardiyal knock	Diyastol başlarında duyulur	Konstriktif perikardit
S3	Diyastol ortasında duyulur	- Konjestif kalp yetmezliği - Geniş şanlı KKH'ler
S4	Diyastol sonunda duyulur	- Ağır aort darlığı - Sistemik HT - KMP'ler

FLASH BACK

MVP dinleme bulgusu:

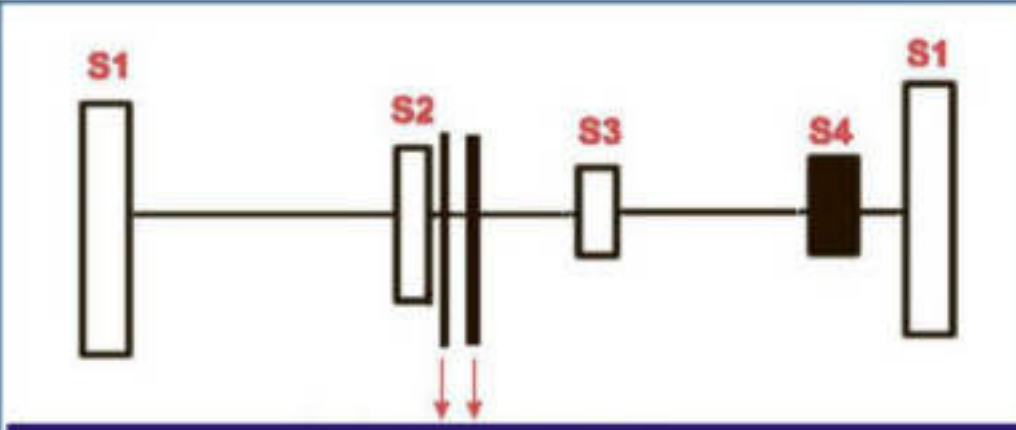
Midsistolik klik + Geç sistolik üfürüm

FLASH BACK

S4'ün duyulamadığı durum:

Atrial fibrilasyon

Çünkü S4'ün duyulma nedeni diyastol sonunda atriyumun kasılmasıdır. Atrial fibrilasyonda ise atriyum kasılamaz.

Klinik Bilimler 107. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 072

Üfürüm odakları ve duyulduğu KKH'ler

Mitral odak	Sol 5. İKA-midklavikuler hat	- Mitral yetmezlik - Mitral darlık - Geniş şanlı VSD - Geniş şanlı PDA
Triküspit odak	Sol 5. İKA-sternal kenar	- Triküspit yetmezlik - Triküspit darlık - Geniş şanlı ASD - Geniş şanlı TAPVD
Aort odağı	Sağ 2. İKA-sternal kenar	- Aort yetmezlik - Aort darlık
Pulmoner odak	Sol 2. İKA-sternal kenar	- Pulmoner yetmezlik - Pulmoner darlık - ASD - TAPVD
Mezokardiyak odak	Sol 3-4. İKA-sternal kenar	VSD
Özel adı yok	Sol infra-klavikuler bölge	PDA

• Duyulan bütün üfürümler patolojik değildir. Bazıları fizyolojik, yani masumdur.

Masum üfürümlerin özellikleri

- ✓ Kısa (Short)
- ✓ Yumuşak (Soft)
- ✓ Sistolik
- ✓ Yayılım göstermez
- ✓ Şiddeti pozisyonla değişir

FLASH BACK

Sistolik olmayan masum üfürüm:

Venöz hum (uğultu):

- ✓ Devamlı üfürümdür.
- ✓ Diyastolik komponenti daha şiddetlidir.

Midsistolik üfürüm (Sistolik ejeksiyon üfürümü)

- Sistolün tam ortasının yani ejeksiyonun engellendiği hastalıklarda duyulur. Yani ya büyük damarlarda darlık vardır ya da damarlarda darlık olmasa da çok miktarda kan geçtiği için fonksiyonel bir darlık meydana gelir.
- ✓ **Büyük damar darlıkları**
  - Aort darlığı (AS)
  - Pulmoner darlık (PS)

Soruda sorulan pansistolik üfürümün Üç hastalıkta duyulduğunu söylemişiz zaten VSD, MY, TY Ayrıca odaklarını da vermişiz Sternum solunda dediği için MY eleniyor TY zaten şıklarda yok VSD veya ventriküler septumun rüptürü, aynı hemodinami olacak tabii ki de Net olarak karşımıza çıkıyor Ve kolayca soru yapılıyor

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 108

108.Aşağıdakilerden hangisi Child-Turcotte-Pugh (CTP) ve Modified End-Stage Liver Disease (MELD) skorlarını hesaplamak için kullanılan ortak bir parametredir?

- A) Trombosit
- B) Albümin
- C) Bilirubin
- D) Hepatik ensefalopati
- E) Kreatinin

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Tanı

- ✓ Klinik bulgularla ve görüntüleme yöntemleri ile konulabilir.
- ✓ Kronik hepatit nedeni ile takip edilen bir hastada; ALT/AST oranında **AST lehine artma**, **trombosit sayısında azalma** olması anlamlıdır.
- ✓ Görüntüleme yöntemlerinde (USG vb) karaciğerin parankim yapısında **heterojenite**, **nodüller**, **kenarlarda düzensizlik** ve **karaciğerde küçülme** önemli bulgulardır.
- ✓ **Non-invazif fibrozis testleri** (elastografi vb) tanıda

Klinik Bilimler 108. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 162

Prognoz

Child-Pugh klasifikasyonu

- ✓ **Parametreler**
  - **Protrombin zamanı**
  - **Bilirubin**
  - Albümin
  - Asit varlığı
  - Ensefalopati
- ✓ Hastalar 3 kategoriye ayrılır (A-B-C). Evre **A** hastalar **kompanse** siroz, evre **C** hastalar **dekompanse** sirozdur.

MELD skorlaması

- ✓ **Parametreler**
  - **INR (PTZ)**
  - **Bilirubin**
  - Kreatinin
  - ± Sodyum
- ✓ Prognozun yanı sıra **karaciğer nakil önceliğini** belirlemek için de kullanılır.

Tedavi - Takip

- ✓ Tüm sirozlu hastalar **özofagus varisi** ve **HCC** için tarama programına alınır.
- ✓ Altta yatan etiyolojiye göre varsa spesifik tedavi yapılır
  - Hepatit B ve C tedavisinde kullanılan ilaçlar, kompanse sirozu geri döndürebilir.
- ✓ Dekompanse siroz, ortotopik KC nakli ile tedavi edilebilir.

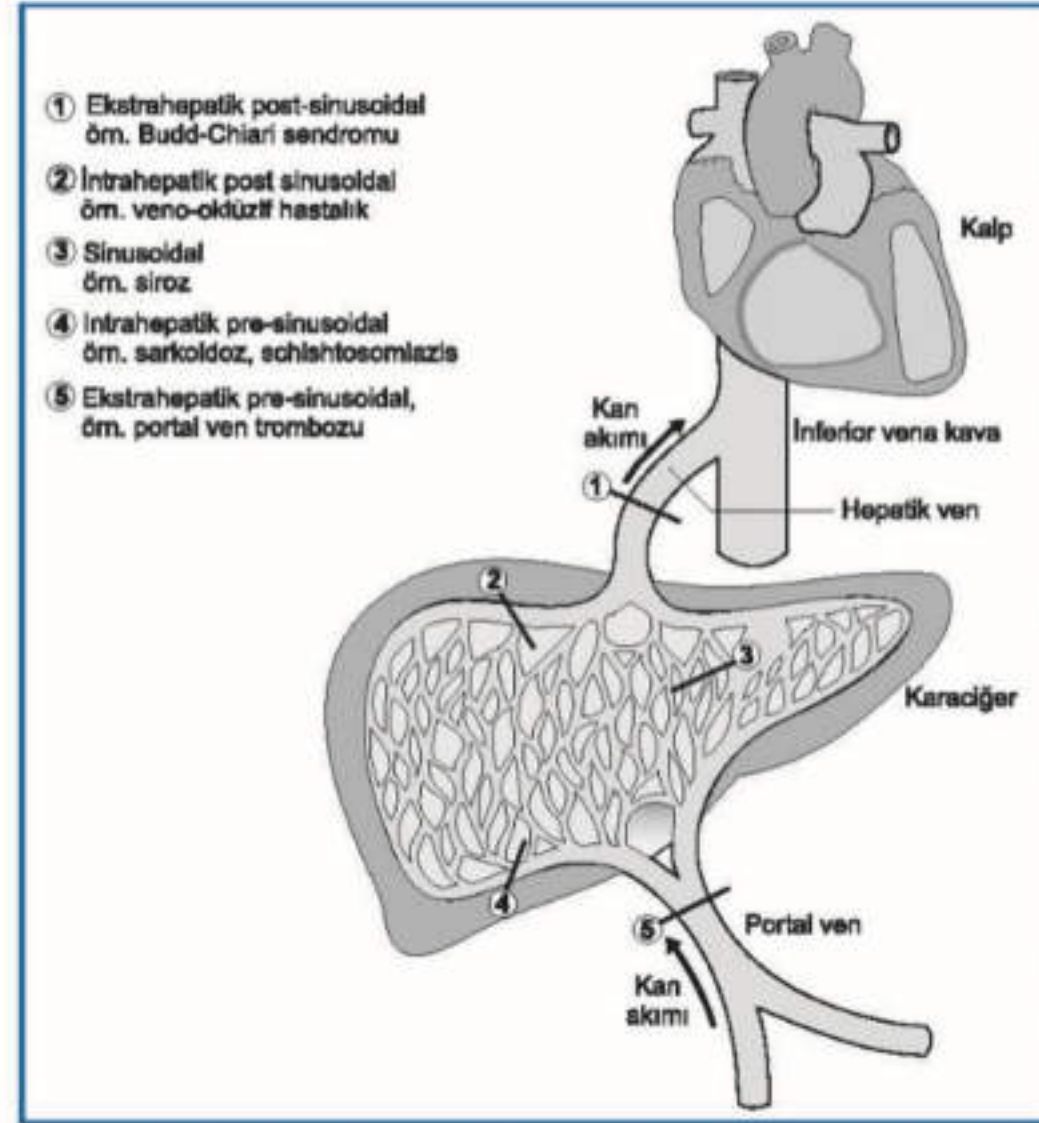
Portal Hipertansiyon (PoHT)

Genel bilgiler

- ✓ Portal basınç artışının en önemli nedeni portal kan akımına karşı **direncin artmasıdır**. En sık neden **sirozdur** (% 90).

Sınıflama

- ✓ PoHT vasküler akıma karşı direncin geliştiği anatomik bölgeye göre 3 grupta sınıflanır:
  - Postsinüzoidal
  - **Sinüzoidal (en sık)**
  - Presinüzoidal

Budd-Chiari Sendromu

TİPİK VAKA

- Tromboz risk faktörü
  - Miyeloproliferatif hastalıklar (özellikle PV)
  - Oral kontraseptif ilaç kullanımı, gebelik
  - Hereditör trombofili
- Akut gelişen sağ üst kadranda ağrı
- Hepatomegali, asit
- Görüntülemelerde KC kaudat loda hipertrofi (Kaudat lob drenajı direkt VCI'ye olduğu için)

Tanı

- ✓ Öncelikli tetkik **doppler USG**'dir
- ✓ Kesin tanısı **hepatik venografi** ile konur

Tedavi

- ✓ Trombolitik ve/ya antikoagülan tedavi verilir

Diğer Postsinüzoidal PoHT Nedenleri

Venooklüzif hastalık (sinüzoidal obstrüksiyon sendromu)

- ✓ **İntrahepatik postsinüzoidal venüllerin** oklüzyonudur.
- ✓ Genellikle **KİT** gibi ağır kemoterapi sonrası gelişir.
- ✓ Hem tedavi hem profilaksiste **defibrotid** kullanılır.

Peliozis hepatit

- ✓ Karaciğer içerisinde **multipl, içi kan dolu keseciklerle** karakterize vasküler malformasyondur.
- ✓ Genellikle **anabolik steroid** kullanımı ile ilişkilidir.

Kardiyak siroz

- ✓ **Kronik kardiyak patolojilere** (sağ kalp yetmezliği, kapak hastalıkları, konstrüktif perikardit vb.) bağlı olarak gelişen **karaciğer konjesyonu** ve hasarıdır.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 109

109. Bilinen bir hastalığı olmayan 26 yaşındaki erkek hasta, yaklaşık 2 aydır devam eden ve günde 4-5 kez olan kanlı ishal yakınmasıyla başvuruyor. Genel durum bozukluğu, ateş ve karın ağrısı olmayan hastanın yapılan rektosigmoidoskopisinde rektum mukozası hiperemik, ödemli ve granüler izleniyor. Mukozada yüzeysel ülserler saptanıyor ve bu bölgenin proksimalindeki mukozanın tamamen normal görünümde olduğu raporlanıyor. Hastalıklı alandan alınan biyopside inflamasyonun mukozaya ile sınırlı olduğu belirtiliyor.

Bu hasta için en olası tanı ve tedavi eşleştirmesi aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Ülseratif kolit – Topikal 5-aminosalisilik asit (5-ASA)
- B) Crohn hastalığı – Topikal 5-aminosalisilik asit (5-ASA)
- C) Ülseratif kolit – Topikal 5-aminosalisilik asit (5-ASA) + infliksimab
- D) Crohn hastalığı – Sistemik steroid
- E) Mikroskopik kolit – Budesonid

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Whipple hastalığı

TIPIK VAKA

- Malabsorbsiyon
- Eklem tutulumu
- Kardiyak ve nörolojik bozukluk
- Periferik lenfadenopati
- İB biyopsisinde lamina propria PAS (+) makrofaj infiltrasyonu
- Etken: T. whipplei

Aşırı bakteri çoğalması

- ✓ Normalde distal İB ve kolonda yerleşen intestinal bakterilerin, proksimal İB'da yoğunlaşmasıdır.
- ✓ Etiyoloji:
  - Kör loop sendromu, motilitede azalma, fistül vb
  - Hipoasidite, hipogammaglobülinemi vb
- ✓ Bakteriler safra asitlerini dekonjuge ederek yağ emilimini bozarlar; malabsorbsiyon ve steatoreye yol açarlar.
- ✓ Birçok vitamin ve mineral eksikliği gelişir, ancak folat eksikliği beklenmez (bakteriler tarafından sentezlenir.)
- ✓ Tanıda altın standart, jejunal aspirat materyali kültürüdür.
- ✓ Tedavide rifaksimisin (ilk tercih), metronidazol vb verilir.

Laktöz intoleransı (laktaz/disakkaridaz eksikliği)

TIPIK VAKA

- Süt ve süt ürünleri tüketimi ile karın ağrısı, gaz ve ishal
- Osmotik ishal bulguları
- H₂ solunum testi (+)

Lenfanjektazi

TIPIK VAKA

- Protein kaybı, hipoproteinemi, ödem
  - Protein kaybettiren enteropati
- Hipokolesterolemi
- Lenfopeni
- Biyopside aşırı dilate lenfatik kanallar

Protein kaybettiren enteropatiler

- ✓ Protein kaybettiren enteropatinin, hypoalbuminemi yapan diğer nedenlerden (siroz, nefrotik sendrom vb) ayrımı: **Hypoalbuminemi + Hipoglobülinemi** birlikte görülür.
- ✓ Patofizyolojisine göre 3 alt tipe ayrılır:
  - Mukozal erozyon: Ülseratif kolit vb
  - Mukozal geçirgenlik artışı: Menetrier hastalığı vb
  - Lenfatik bozukluk: Lenfanjektazi vb
- ✓ Tanı için gaitada alfa-1 antitripsin klirensi bakılır.

İnflamatuvar Bağırsak Hastalıkları (İBH)

Genel bilgiler

	Ülseratif kolit (ÜK)	Crohn hastalığı (CH)
Sigara	Riski azaltır	Riski artırır
Tutulum yaygınlığı	Sadece kolon (terminal ileum → backwash ileitis)	Tüm GIS
Tutulum derinliği	Sadece mukozal / submukozal	Transmural
Tutulum devamlılığı	Atlamasız (arada sağlam mukozal yok)	Atlamalı (arada sağlam mukozal var)
Mikroskopik bulgu	Kript absesi	Non kazeifiye granülom
Makroskopik bulgu	Psödotip	Aftöz ülser, kılınım taşı görüntüsü
En sık tutulum	Rektum	Terminal ileum
En sık klinik	Kanlı ishal	Karın ağrısı ve ishal
Diğerine göre sık görülen GIS bulguları	Toksik megakolon	Perianal tutulum, fistül, striktür, Malabsorbsiyon
Otoantikor	p-ANCA	ASCA
Radyolojik bulgu	Kurşun boru manzarası (hastrasyon kaybı, kolon kısalması)	Segmenter tutulum (Sosis bulgusu), fistül, Daralma (ip belirtisi)
Elementer diyet ve antibiyotik	Tedavide yeri yok	Tedavide yeri var
Cerrahi tedavi	Küratif	Küratif değil

Klinik Bilimler 109. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 177

ÜK'de sık olan ekstraintestinal tablolar (CH'de nadir)

- ✓ Primer sklerozan kolanjit
- ✓ Piyoderma gangrenozum

İBH; ayıncı tanısı, hastalık aktivitesi ve tedavi izleminde kullanılan gaita belirteci → **Kalprotektin**

Ülseratif Kolit

İBH aktivitesinden bağımsız ekstraintestinal bulgular

- ✓ Primer sklerozan kolanjit
- ✓ Üveit
- ✓ Sakroileit
- ✓ Ankilozan spondilit
- ✓ Piyoderma gangrenozum

İLGİLİ NOTLAR

Bu tablodan vakadaki hastada ülseratif kolit olduğunu anlıyoruz. Seçenekler ikiye iniyor.

Toksik megakolon

TİPİK VAKA

- ÜK olan hasta
- Genel durum bozukluğu ve karın ağrısı
- Karında distansiyon
- Direkt grafi → Transvers kolonda genişleme (> 6 cm)

Fulminan kolit

TİPİK VAKA

- ÜK olan hasta
- Genel durum bozukluğu ve karın ağrısı
- Ateş, taşikardi, lökositoz

Toksik megakolon ve fulminan kolit yönetimi

- ✓ Baryumlu grafi ve kolonoskopi **kontrendike** (Perforasyon riski)
- ✓ Oral beslenme kesilir
- ✓ **N/G dekompresyon** uygulanır
- ✓ **Geniş spektrumlu antibiyotik** verilir
- ✓ **IV steroid ± IV siklosporin** verilir
- ✓ Medikal tedaviye cevap yoksa → **Cerrahi**

Kolon kanseri riski

- ✓ Hastalığın süresi ve yaygınlığı arttıkça kanser riski artar.
- ✓ Bu risk artışı > 8-10. yılda başlar. Pankolitte risk en yüksektir.
- ✓ Kanser, başarılı mukozadan gelişir (pre-dönelisten değil)

Klinik Bilimler 109. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 178

Tedavi

	5-ASA	Steroidler	Azatioprin	Siklosporin	Anti-TNF
Akut	+	+	-	+	+
İdame	+	-	+	+	+

- ✓ **Anti-integrinler (Vedolizumab, natalizumab)**
  - **Natalizumab**, progresif multifokal lökoensefalopati riskini artırır (**JC virüs aktivasyonu**).
- ✓ **Ustekinumab**: Anti IL12/23 monoklonal antikoru
- ✓ **Ozanimod**: Sfingozin-1-fosfat reseptör modülatörü (Oral)
- ✓ **Tofasitinib**: JAK1 ve JAK3 inhibitörü (Oral)

Crohn Hastalığı

Genel bilgiler

- ✓ Patogeneizde **NOD2 (CARD15)** gen mutasyonu önemlidir.
- ✓ ÜK'den farklı olarak çeşitli mikroorganizmaların hastalığın etiyolojisinde veya alevlenmesinde rolü vardır.

Kalsiyum okzalat taşı oluşma mekanizması

- ✓ Normalde diyetten alınan **okzalat**, bağırsaklarda kalsiyum ile birleşerek atılır.
- ✓ Ancak **steatore** varlığında, yağ asitleri kalsiyumla birleşir. Bu durumda okzalat serbest kalır ve emilir.

Tedavi

- ✓ ÜK'e benzerdir ve benzer ilaçlar kullanılır.

Mikroskopik (Atıplık) Kolit

TİPİK VAKA

- Orta yaş kadın hasta
- PPI, NSAİİ vb kullanım öyküsü (risk faktörü)
- Kronik, sulu diyare
- Kolonoskopide makroskopik patoloji yok
- Alınan biyopside
  - Lenfositik infiltrasyon baskın → **Lenfositik kolit**
  - Kollajenöz infiltrasyon baskın → **Kollajenöz kolit**

Divertikülozis

Genel bilgiler

- ✓ Divertikül; konjenital veya akkiz olabilir, yalancı (sadece mukoza) veya gerçek (mukoza + kas tabakası) olabilir, birçok GİS segmentinde gelişebilir.
- ✓ GİS'te en sık divertiküller; **akkizdir, yalancıdır** ve en sık **sol kolonda** (inen kolon ve sigmoid) gelişir.
  - Etiyolojisinde **konstipasyon** ve **düşük posalı** besinler suçlanır
  - **Lümen içi basınç artışı** sonrası mukoza, kolon duvarının **en zayıf** olduğu perforan arterlerin giriş bölgesinden dışarıya doğru itilir.
  - Bu nedenle divertiküller, **vasküler yapılar ile yakın komşuluk** gösterirler.
- ✓ Divertiküller genellikle asemptomatiktir, ancak iki önemli komplikasyonu vardır; **kanama** ve **divertikülit**.

Divertikülit

- ✓ Divertiküllerin **en sık** komplikasyonudur
- ✓ **Sol alt kadran ağrısı, ateş** ve **lökositoz** bulguları olan özellikle yaşlı hastalarda öncelikle düşünülmelidir.
- ✓ Görüntüleme amaçlı **BT** tercih edilmelidir; kolon grafisi ve kolonoskopi akut dönemde uygun değildir.
- ✓ Tedavide **antibiyotik** verilir.
- ✓ Divertiküller çevre organlar ile kolon arasında fistül oluşumuna yol açabilir. Özellikle **kolovezikal fistül** oluşmasının en önemli nedeni divertikülitir.

Divertikül kanaması

- ✓ Divertikül boynundaki arterin inflamasyon veya direkt olarak perforasyonu sonucu kanama gelişebilir.
- ✓ Genellikle **ağrısız, ani ve masif** bir kanamadır.
- ✓ Erişkinde **masif alt GİS kanamasının** en sık nedenidir.

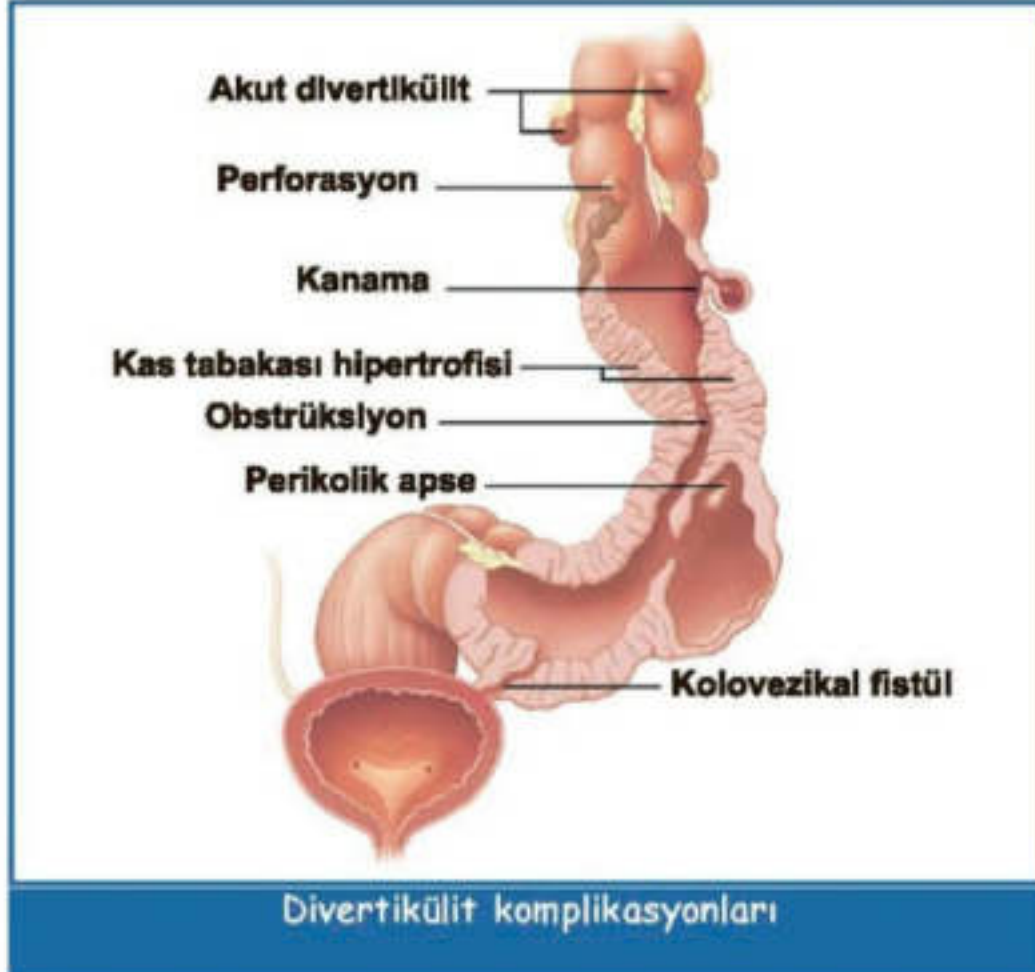
Şimdi biraz yorum yapmamız gerekli
Bildiğiniz üzere anti TNF gibi biyolojik ajanlar klasik tedaviye dirençli, ağır hastalık gibi durumlarda kullanılır. Çünkü hem enfeksiyöz riskleri, komplikasyonları ve hem de daha pahalı olması nedeni ile ikinci basamak tedavi için saklanmalıdır. Bu nedenle öncelikle ASA kullanılır, yani bu küçük yorum bizi doğru cevaba rahatlıkla ulaştırır.

FLASH BACK

Kolonda arteriyel beslenmenin zayıf olduğu noktalar

- **Griffith noktası:** Splenik köşede İMA ile SMA'nın karşılaştığı alan
- **Sudeck noktası:** Sigmoid kolonda sigmoid ve süperior hemoroidal damarların karşılaştığı alan

Hinchey sınıflaması

Hinchey 0	Hafif klinik divertikülit
Hinchey 1a	İzole perikolik inflamasyon - flegmon
Hinchey 1b	İzole perikolik apse (sigmoid mezokolon içinde)
Hinchey 2	Pelvik, uzak intraabdominal, intraperitoneal veya retroperitoneal apseler
Hinchey 3	Yaygın pürülan peritonit (bağırsak lümeni ile ilişkisi olmayan peritonit)
Hinchey 4	Yaygın fekal peritonit (bağırsak lümeni ile ilişkili peritonit)

- **Hinchey sınıflaması** komplike divertikülit düzeyini ve tedavisini belirlemek için kullanılır.
- **Evre 1 ve 2 antibiyotik ve perkütan drenaj ile tedavi edilir.** Küçük apseler (<2 cm) sadece parenteral antibiyotik ile tedavi edilebilir.
- **Evre 3 ve 4 hastalarda genellikle peritonit olduğu için cerrahi müdahale gerekir.**
- **Acil şartlarda stabil hastalarda Hartmann ameliyatı** yapılmalıdır (segmenter rezeksiyon + proksimal uç kolostomi + rektal güdüğün kapatılması).
- **Acil şartlarda stabil olmayan hastalarda - ameliyatı hızlıca sonlandırabilmek için - proksimal saptırma ostomisi ve lokal drenaj yapılır.**

VOLVULUS

- Bağırsak segmentinin kendi mezenteri etrafında dönmesiyle oluşur.
- **En sık sigmoidde** görülür (%90). Çekum ve transvers kolon volvulusu ile nadiren karşılaşılar.
- Volvulus kendiliğinden düzelebilir; fakat daha sık olarak bağırsak obstrüksiyonu oluşturup, strangülasyon, gangren ve perforasyona ilerleyebilir.

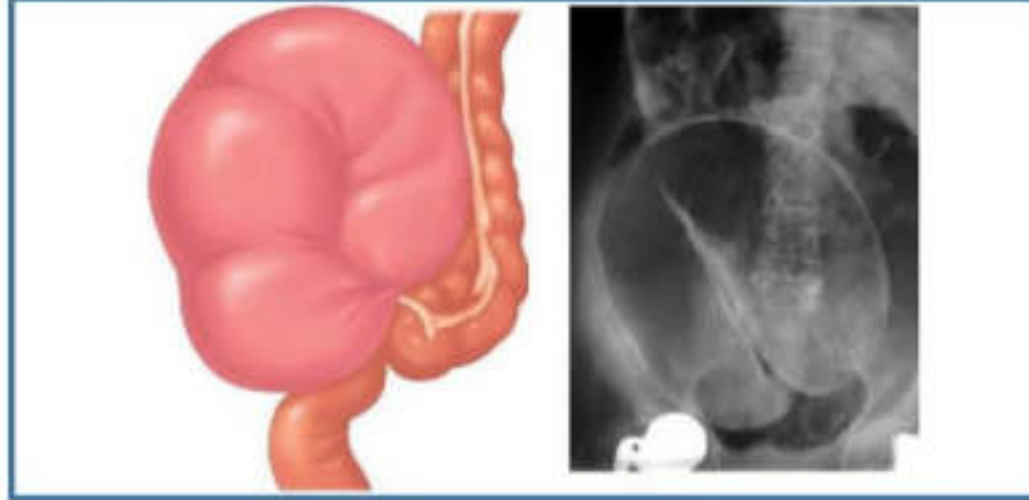
SİGMOİD VOLVULUS

- **En sık volvulus tipidir.**

Sigmoid Volvulus

TİPİK VAKA

- ✓ Ani başlangıçlı kann ağrısı
- ✓ Gaz gaita çıkaramama
- ✓ Kann grafisinde omega/kahve çekirdeği görüntüsü

- **Strangülasyon yoksa kolonoskopi ile dekompresyon uygulanır.**
- **Kolonoskopik detorsiyon sağlanırsa,** kolon temizliği sonrasında elektif sigmoid kolektomi yapılır. Detorsiyon başarısız olursa, hasta acil ameliyata alınır.
- **Strangülasyon şüphesi veya akut karın bulguları varlığında, hasta acil ameliyata alınır. Hartmann** prosedürü genellikle en uygun acil ameliyattır.

Klinik Bilimler 109. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 042

ÜLSERATİF KOLİT

- Kolonun **mukoza ve submukozasını** tutan inflamatuvar bir hastalıktır.
- Erkeklerde daha sıktır.

Etiyoloji

- Suçlanan etkenler: bazı spesifik mikroorganizmalar (C. difficile, Campylobacter jejuni)
- Hipersensitivite ve mukozal immünitede bozukluk, psikosomatik bozukluklar, aile hikayesi..

Patoloji

- Sadece mukoza ve submukoza tutulur.
- Erken bulgusu endoskopik mukozal ödemdir.
- Hiperemik mukozal görünüm tipiktir.
- Patolojik seksiyonda görülen **kript apseleri**, bu hastalık için spesifiktir.

TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz**. Sizi işte **tam da böyle hazırlıyoruz**.

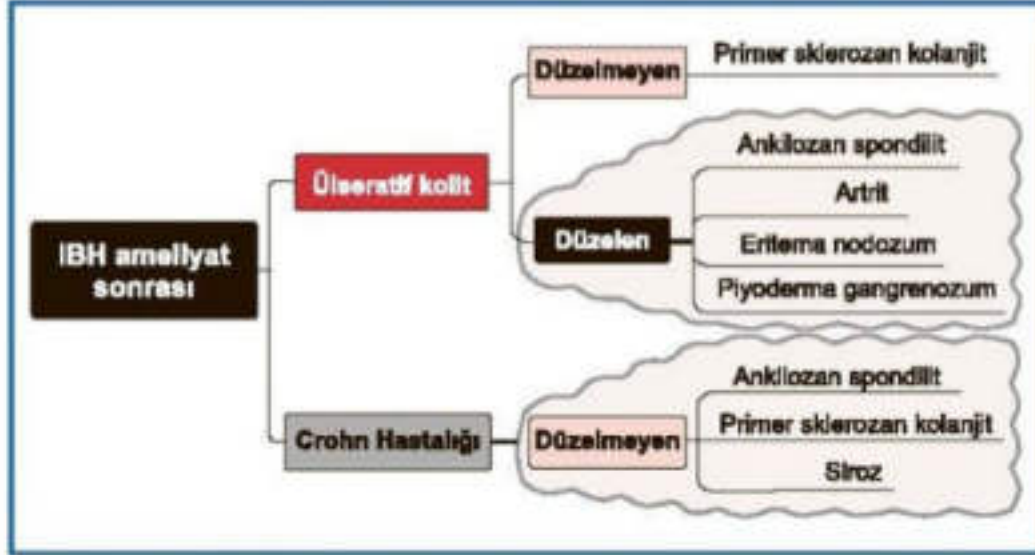
- Mukozada **ülserasyonlar** olur. Ülserlerin üzeri pü ile kaplıdır.
- İlerlemiş vakalarda, **fibrozis** nedeniyle bağırsak boyu kısalır. **Stenoz** da ortaya çıkabilir.
- Sigmoidin "S" şeklindeki kıvrımı kaybolur.
- Hastalık **rektumda başlar**, buraya lokalize kalabilir.
- **Terminal ileum tutulumu (backwash ileit) görülebilir.**
- Ülserler arasındaki sağlam mukozaya, polipoid bir görüntüye bürünür; bu yapıya da psödopolip adı verilir.
- **Psödopolipler nedeniyle baryumlu kolon grafisinde kaldırım taşı manzarası olur. (Crohn'da daha belirgin)**
- Fibrozis nedeniyle haustral yapılar kaybolur ve kolon grafisinde kurşun boru manzarası ortaya çıkar.

Klinik Bilimler 109. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 043

- **Kronik form**, daha sık görülen formudur. Toksik megakolon gelişme riski daha azdır, hastalık kronik ve ataklarla seyredir. Aktif hastalığın en sık bulgusu kanlı ishal / hematokezyadır.

Sistemik bulgular

- **Karaciğer ekstrakolonik tutulumda en çok etkilenen organdır.**
- **Sklerozan kolanjit**, ÜK seyrinden bağımsız bir seyir izler. Ameliyattan sonra düzelmez.
- **Artritler** kolektomiden sonra geriler.
- **Eritema nodozum** hastalığın şiddeti ile ilişkilidir.
- **İrit, üveit ve episklerit** gibi oküler lezyonlar görülebilir.

Komplikasyonlar

- **Kanama** (en sık), **obstrüksiyon** (striktür ve stenozlar), **perforasyon**, **apse**, **perianal fistüller** ve **malabsorbsiyon** başlıca komplikasyonlardır.
- **Toksik megakolon** ve **fulminan kolit** de hayatı tehdit eden önemli komplikasyonlardır.

Toksik megakolon

- ✓ Taşikardi (>100 atım/dk)
- ✓ Lökositöz >12.000/dL
- ✓ Hipoalbuminemi <3 g/dL
- ✓ Ateş >38 °C
- ✓ Görüntülemelerde transvers kolon çapı >5 cm

- **Fulminan kolitli** hastalar tipik olarak yüksek ateş, şiddetli kanın ağrsı, hassasiyet, taşikardi ve lökositöz ile başvururlar. **IV sıvı tedavisi, nazogastrik dekompresyon, steroid ve geniş spektrumlu antibiyotik başlanır.** Düzelmeye olmazsa total kolektomi + ileostomi yapılmalıdır.
- **ÜK'in en önemli geç komplikasyonu kolon kanseridir.**
- Displastik epitel zemininden gelişir, bu nedenle **biyopside displazi tanısı varsa proktokolektomi** yapılmalıdır.

Ülseratif kolitte kolorektal kanser riskini artıran en önemli faktörler

- ✓ Hastalığın süresi
- ✓ Hastalığın tutulum uzunluğu: Pankolitte risk sol taraf kolitine göre daha fazladır.
- ✓ Sürekli aktif hastalık
- ✓ İnflamasyonun şiddeti

Klinik Bilimler 109. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 043

Tanı

- Kolonoskopi ve biyopsi ile kesin tanı konur.
- **Baryumlu kolon grafisi kaldırım taşı manzarası, kurşun boru manzarası, haustral yapıların kaybolması (Crohn hastalığında yoktur), kısa ve**

Klinik Bilimler 109. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 043

Tedavi

- **Medikal tedavi ve hayat tarzı değişikliği** ilk adımlardır.
- Sulfasalazin, steroid, azatiyoprin ve 5-ASA gibi çeşitli ilaçlar kullanılır.
- Dirençli vakalarda tacrolimus, siklosporin, infliximab kullanılabilir.
- Cerrahi tedavisi ise iki başlıkta incelenir: Elektif ve acil.
- **Elektif cerrahide total proktokolektomi + ileoanal anastomoz hedeflenir.**
- **Acil cerrahide ise stoma açılır. Total kolektomi ve uç ileostomi yapılır.**

Elektif ameliyat endikasyonları

- ✓ Medikal tedaviye cevapsızlık (en sık) veya ilaçların yan etkilerinin gelişmesi (ör; steroid kullanımına bağlı femur başının aseptik nekrozu, Cushing sendromu vb.)
- ✓ Kanser profilaksisi
- ✓ Nonoperatif önlemlere dirençli ciddi ekstrakolonik bulgular

Acil ameliyat endikasyonları

- ✓ Hayatı tehdit eden masif kanama
- ✓ İlaç tedavisine cevap vermeyen toksik megakolon veya fulminan kolit

Ülseratif kolit ameliyatları

Acil ameliyat	Stoma	Total kolektomi + uç ileostomi
Elektif ameliyat	Anastomoz	Total prokto-kolektomi + rektal mukozektomi + ileal poş + ileal poş anal anastomoz + koruyucu loop ileostomi

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 110

110. Koroner arter hastalığı olan 60 yaşındaki erkek hasta son 1 yıldır merdiven çıkmakla ve hızlı yürümekle ortaya çıkan, dinlenmekle geçen baskı tarzında göğüs ağrısı ile başvuruyor. Öyküsünden asetilsalisilik asit, atorvastatin ve ACE inhibitörü kullandığı öğreniliyor. Fizik muayenesi ve EKG bulguları normal saptanan hastanın ekokardiyografisinde ejeksiyon fraksiyonu %50 tespit ediliyor.

Bu hastanın şikâyetlerine yönelik tercih edilmesi gereken ilk ilaç aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Uzun etkili nitratlar
- B) Trimetazidin
- C) Ranolazin
- D) Metoprolol
- E) İvabradin

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

İş bitirici cümle tablonun en sonunda saklı
Lütfen oraya bakın
Stabil anjinada öncelikle beta blokör veya CaCB tercih ediliyor.

	Stabil angina pectoris (SAP)	Unstabil angina pectoris (USAP)
Genel bilgiler		
Mekanizma	Damar lümeninde kronik daralma (stabil plak)	Damar lümeninde akut daralma (plak yırtılır → trombüs → hızla temizlenir)
Eforla ilişkisi	İlişkili	Genellikle ilişkisiz
Dinlenme, dil altı nitratlar ile	Rahatlar	Rahatlamaz
Süresi	5-10 dak	> 20 dak
Başvuru	Geç	Erken (< 1-2 ay)
Giderek şiddeti artan angina	-	+
Post MI anjina	-	+
Tanı		
EKG	> %90 normal	ST depresyonu, T negatifliği, normal
Non-invaziv iskemi testleri (Efor testi, sintigrafi, PET, stres eko)	Tanı koymak için yapılır	Kontrendikedir!!!
Koroner anjiyografi	Bazı* durumlarda yapılır	Mutlaka yapılmalıdır (tanı + tedavi)
Tedavi		
Statin	+	+
Antiagregan	Aspirin	Aspirin + P2Y ₁₂ inh. ± Gp 2b/3a inh.**
Heparin	-	+
Antianginal	BB, KKB, Nitrat***	BB, KKB, Nitrat***
*Medikal tedaviye yanıtızsızlık, EKO'da kalp yetmezliği saptanması vb. **Eğer hasta yüksek riskli ise Gp 2b/3a inhibitörleri (absiksımaab, tirofiban) de 2'li antiagregan tedaviye eklenir (3'lü antiagregan tedavi) ***Yanıt yoksa; diğer antianginaler de kullanılabilir.		

Klinik Bilimler 110. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 077

Prasugrel	• Kanama riski yüksektir, bu nedenle KAG yapılmadan verilmemelidir. • Kontraendikasyonları ➢ SVO öyküsü, > 75 yaş, < 60 kg
Tikagrelor	Dispne yapabilir (Adenozin artışı)

Diğer antianginal ilaçlar

Ranolazin	Geç sodyum kanal blokörüdür İskemik hücrelerde kalsiyum birikimini azaltır Kalp hızı ve kan basıncını düşürmez .
İvabradin	Sinüs nodu İf kanal blokörüdür Kalp hızını düşürür , kan basıncını düşürmez .
Nikorandil	Hem NO salar, hem de K kanal açıcıdır
Trimetazidin	Yağ asidi oksidasyonunu ve kalbin oksijen tüketimini azaltır (metabolik modülatör)

Varyant angina / Vazospastik angina / Prinzmetal angina

- Genç - orta yaş hasta
- Sabaha karşı gelişen tipik göğüs ağrısı (koronerlerde epidozik vazospazm sonucu gelişir)
- EKG'de ST segment elevasyonu
- Kardiyak belirteçler ±
- Koroner anjiyografide anlamlı darlık yok
- Hiperventilasyon, intrakoroner asetilkolin ile koroner spazm tetiklenir

Tedavi

- ✓ Kalsiyum kanal blokerleri ve nitratlar kullanılır
- ✓ Aspirin önerilmez (atakları şiddetlendirebilir)

Akut Miyokard İnfarktüsü (MI)

Genel bilgiler

- ✓ Unstabil aterosklerotik plağın aniden yırtılması ile olay yerinde yerinde oluşan trombüs, koroner kan akımını engeller ve bu sürecin sonunda **miyokard dokusunda nekroz (MI)** gelişir (kardiyak belirteçler **yükselir**).
- ✓ Koroner arter lümeni **tam tıkanır**sa, miyokardda **tam kat (transmural)** MI gelişirken; koroner arter lümeni **tama yakın/kısmi** tıkanır, **subendokardiyal** MI gelişir.
- ✓ **EKG bulguları**
  - Transmural MI → ST segment elevasyonu (STEMI)
  - Subendokardiyal MI → Non-STEMI
    - ST segment depresyonu
    - T negatifliği
    - Normal (bazen)

MI tanımları

- ✓ Troponinde ↑ / ↓ + Aşağıdakilerden **en az biri**;
  - İskemik **semptom**
  - Yeni iskemi düşündüren **EKG değişikliği**
    - ST değişikliği, LBBB, Patolojik Q dalgası vb
  - İskemiyi kanıtlayan **görüntüleme** (EKO, sintigrafi vb)
  - Anjiyografide/otopside koroner trombüsün gösterilmesi
- ✓ Troponinde ↑ / ↓ görülemeden; iskemik semptom ve EKG değişikliği sonrası **ani kardiyak ölüm**
- ✓ **PCI sonrası** troponinde > 5 kat ↑ + Şunlardan **en az biri**;
  - EKG değişikliği / Görüntüleme / Anjiyografik kanıt
- ✓ **By-pass sonrası** troponinde > 10 kat ↑ + Şunlardan **en az biri**;
  - EKG değişikliği / Görüntüleme / Anjiyografik kanıt

Klinik sınıflama

- ✓ **Tip 1:** Spontan MI (Koroner plak rüptürü ilişkili)
- ✓ **Tip 2:** Oksijen arz / talebinde dengesizlik (anemi, şok vb)
- ✓ **Tip 3:** Ani kardiyak ölüm (troponin ↑ / ↓ görülemeden)
- ✓ **Tip 4a:** PCI ile ilişkili MI
- ✓ **Tip 4b:** Stent trombozu ile ilişkili MI
- ✓ **Tip 5:** By pass ilişkili MI

Semptomlar

- ✓ Tipik iskemik göğüs ağrısı (>30 dak)
- ✓ Huzursuzluk ve ölüm korkusu
- ✓ Soğuk ve terli cilt
- ✓ Vagal stimülasyona bağlı; bulantı, kusma vb
- ✓ Karın ağrısı (inferior MI)

Hipertansif Kriz

- Sodyum **Nitroprussid**
- Fenoldopam
- Nitroglicerol**
- Diazoksit
- Hidralazin
- Klevidipin**
- Esmolol**
- Labetalol
- Trimetazan Kamsilat
- Furosemid**

Sodyum Ni-TR-o-P-russid

- ✓ Etki süresi çok kısadır (3 dk).
- ✓ **NO** açığa çıkarak arteriyol, venülü gevşetir.
- ✓ Güneş ışığına maruz kaldığında **siyanüre** dönüşür.
- ✓ Acil HT, akut KY ve pulmoner ödem tedavisinde
- ✓ Siyanür nedeniyle, **laktik asidoz**; tiyosiyonat nedeniyle **hipotiroidi** ve **psikoz** oluşturabilir.
- ✓ **NO** nedeniyle **methemoglobinemi** oluşturur. Bu nedenle **KOAH** ve **siyanotik** hastada **kontrendike**

Klinik Bilimler 110. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 026

AntiHT Seçimi	
Ek Patoloji	İyi Tercih
MI	ACEi, ARB, B Blokör
Anjina pectoris	B & Ca kanal Blokör
Dekompansé KY	Diüretik, ACEi, ARB
DM	ACEi, ARB
Skleroderma Renal Kriz	ACEi, ARB
Periferik vasküler hastalık	Ca kanal Blokör
Astım / KOAH	B1 Blokör
BPH, Dislipidemi	a1 Blokör
Osteoporoz	Tiazid

PERİFERİK VAZODİLATÖRLER

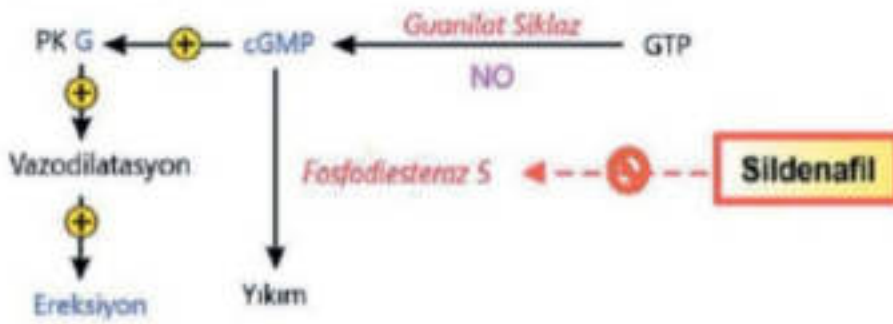
- ✓ Fosfodiesterazı inhibe edip cAMP/cGMP'yi artırır.
- ✓ Düz kasta **gevşeme** ve antiagregan etki oluşturur.

Papaverin

- ✓ Fosfodiesteraz inhibitörüdür.
- ✓ **Intrakavernöz enjeksiyonla ereksiyon** amacıyla kullanılır.

Sildenafil / Vardenafil / Avanafil / Tadalafil

- ✓ cGMP parçalayan **FE-V'i** inhibe edip NO etkisini artırır.
- ✓ Retinal **FE-VI'yı** inhibe edip **mavi diskromatopsi** yapabilir.
- ✓ **En uzun** etkili **tadalafil**dir.
- ✓ **Yiyecekten etkilenmeyen**, diskromatopsi yapmayan; Avanafil, Tadalafil
- ✓ Etki **çabuk** başlayıp, **kısa** süren **Avanafil**
- ✓ Etki **geç** başlayıp, **uzun** süren **Tadalafil**

FLASH
BACK

Erektile disfonksiyon;
Alprostadil, NO, Yohimbin, **Papaverin, -afil**

FLASH
BACK

Etambutol → Kırmızı Yeşil
Dijital → Sarı Yeşil
Tioridazin → Kahverengi

Diskromatopsi

İlaç Etkileşimi

- ✓ Organik nitrat gibi **NO** ve cGMP üretimini artıran ilaçla **FE-V inhibitörü birlikte** alınırsa **mortal hipotansiyon** gelişebilir.
- ✓ Tedavisi; **sıvı + a1 agonist**
- ✓ **FE-Vi** kullananda antianjinal tercihi **β Blokör** olmalı

Kadında Seksüel Disfonksiyon

Flibanserin

- ✓ Premenopozal kadında **azalmış istek** tedavisi
- ✓ **5-HT1A potent agonist**, 5-HT2 ve D4 blokör

Bremelanotid

- ✓ **Melanokortin agonistidir.**
- ✓ HT oluşturur KVS riski yüksek olan kadında önerilmez

Diğer Periferik Vazodilatör

Pentoksifilin

- ✓ Eritrosit **esnekliğini**, **akışkanlığını** artırır.
- ✓ **OHA**, **intermittan klidikasyoda** kullanılır.
- ✓ **Agregasyonu** azaltır.

Silostazol

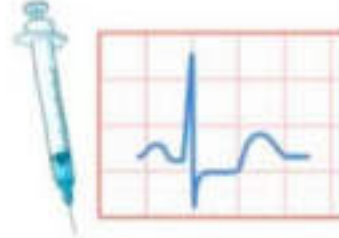
- ✓ Fosfodiesteraz **III** blokörüdür.
- ✓ **İntermittan klidikasyoda** kullanılır.

Naftidrofuril

- ✓ **İntermittan klidikasyoda** etkili **5-HT2 blokörüdür.**

Dipiridamol

- ✓ **SVO** tedavisinde (antiagregan) kullanılır.
- ✓ **Adenozin uptake blokörüdür.**

Regadenoson

- ✓ Selektif adenozin **A2A** agonistidir.
- ✓ **KAH'da stres testi**nde (koroner çalma) ve **koroner dolaşımın** görüntülenmesinde kullanılır.

ANTIARİTMİK İLAÇLAR

- Grup **IA**; **Na + K** kanal blokajı
- Grup **IB**; **Na** kanal blokajı
- Grup **IC**; **Na + K** kanal blokajı
- Grup **II**; **β** Blokör
- Grup **III**; **K** kanal blokajı
- Grup **IV**; **Ca** kanal blokajı

Na⁺ çıkışında azalma;

- ✓ **Depolarizasyon** ve **QRS'de uzama**
- ✓ **Sistolda baskılanma** ve **kardiak depresyon**
- K⁺ çıkışında azalma;**

Referansımız olan mini tablomuzda da görebildiğimiz gibi stabil angina vakasında beta blokörlerden metoprolol öncelikli tercih ilacımız olmalıdır.

Yan Etki

- ✓ **Hiperkalsemi**, Akut **kolesistit** ve **pankreatit**
- ✓ **Ereksiyon güçlüğü** (en fazla yapan antiHT)
- ✓ Glukoz toleransında azalma, **lityum düzeyinde artış**

Özellikli Tiazid Türevi

- **Klortalidon** **kardiyovasküler** olay insidansını **azaltır**.
- **Subdiüretik** dozda **VD** yapan **indapamid**

Potasyum Tutucu Diüretik

eNaC inhibitörü

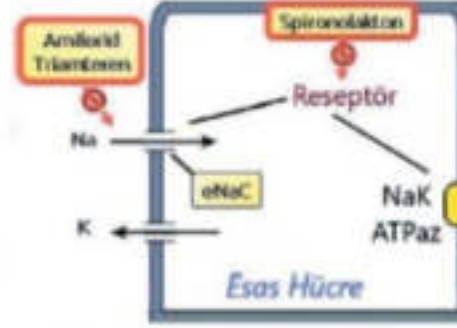
- **Amilorid**
- **Triamteren**

Aldosteron Antagonisti

- **Spironolakton**
- **Kanrenon**
- **Eplerenon**
- **Drospirenol**

Spironolakton

- ✓ **Lümen** geçmeden etki oluşturan **tek** diüretik grubudur.
- ✓ **Aktif** metaboliti **Kanrenon**
- ✓ **Hücre içi** reseptöre bağlandığı için **etki geç** başlar.
- ✓ **Kalp yetmezliğinde mortaliteyi azaltır**.
- ✓ **Antiandrojenik** ve **zayıf estrogenik** etki oluşturur.

Endikasyon

- ✓ **Gut** (ürisemi yapmaz), **Siroz** (düşük NH₃)
- ✓ **Conn** sendromu, **ektopik ACTH**'a bağlı aldosteronizm

Yan Etki

- ✓ **Peptik ülser** ve **GİS kanama**
- ✓ **BPH**
- ✓ **Jinekomasti**, **meme CA**

Eplerenon

- ✓ Reseptöre spironolaktondan **daha selektif** etkilidir.
- ✓ Ağrılı **jinekomasti** yapmaz.

Drospirenol

- ✓ **OKS**'de **ödemi azaltmak** için kullanılır.
- ✓ **Zayıf progesteron** preparatıdır.

Finerenon

- ✓ **Non-steroidal** yapıda reseptör antagonistidir.
- ✓ **Diabette KBY**, **KVO** ve **KY** riskini **azaltır**.

Amilorid/Triamteren

- ✓ Toplayıcı tübülde **Na⁺ reabsorbsiyonunu inhibe** eder.
- ✓ **Liddle** sendromu tedavisinde kullanılır.

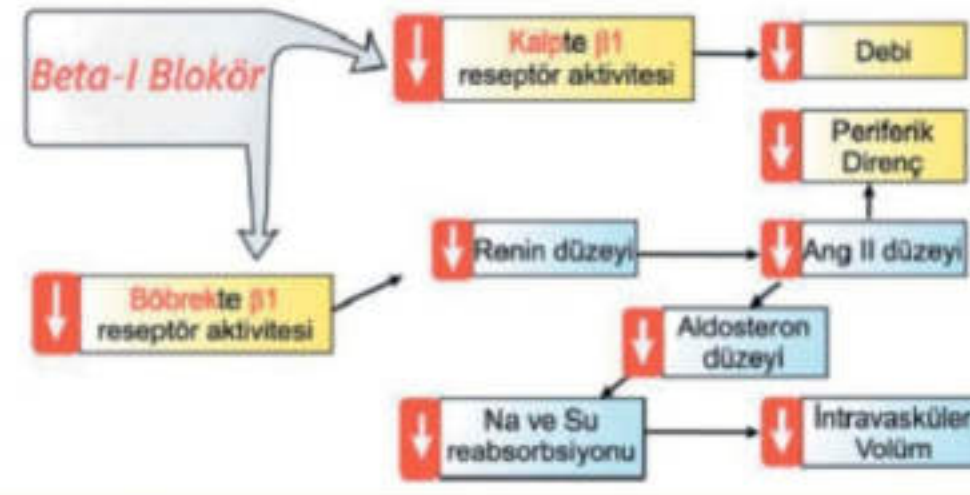
- ✓ **Amilorid** **lityuma** bağlı **nefrojenik DI** tedavisinde
- ✓ **Kistik fibroziste mukosilyer klirensi** artırmak için **inhaler amilorid** kullanılabilir.

Yan Etki

- ✓ Hiperkloremik **asidoz**, **hiperkalemi**, hiperürisemi
- ✓ **Triamteren** renal kalkül, **megaloblastik anemi**

BETA BLOKÖR

Klinik Bilimler 110. soru
Farmakoloji Speetis Notu 1. Fasikül
Sayfa 022

- ✓ **Tip 2 DM** (**Hipoglisemi** bulguları **maskeler**) uygun değil

Kardioselektif β_1 Blokör

- **Metoprolol**
- **Atenolol**
- **Asebutolol**
- **Nebivolol**
- **Esmolol**
- **Bisoprolol**
- **Betaksolol**
- **Seliprolol**

Lipofilite & Hidrofilite

- ✓ **Hidrofilik depresif** ve **psikotik** hastada tercih edilir (**atenolol**, **nadolol**).

- ✓ **Lipofilik migren profilaksisi**, **anksiyete**, **tremor**, **sosyal fobide** tercih edilir (**labetolol**, **propranolol**)

Parsiyel Agonist

- ✓ **İntrinsik sempatomimetik** etkisi (**ISA +**) vardır.
- ✓ **Bradikardi** ve **taşikardi** oluşturabilir.
- ✓ **Lipid profilini** daha az bozmaktadır.
- ✓ **Pindolol**, **Asebutolol**

Lokal Anestezik Etki

- ✓ β blokaja bağlı değil; **Na⁺ kanal blokajına** bağlı (membran stabilizasyonu) oluşur.
- ✓ **Propranolol**, **Labetalol**

Biyoyararlanım

- ✓ **En fazla penbutalol**, **en az propranolol** ve karvediloldür.
- ✓ **Propranolol** ve **labetalol**; **gıda** ile alınırsa **artar**.

Etki Süresi

- ✓ **Esmolol** (10 dk) **en kısa**
- ✓ **Nadalol** & **Nebivolol** **en uzun**

Esmolol | 10 dk

Nadalol | 12-16 saat

Nebivolol | 18-24 saat

Stabil angina tedavisinde semptomatik tedavi amacıyla ilk tercih ilaçlardan biri beta blokörler (metoprolol) olmalıdır.

Referansımız olan görselde beta blokörlerin etkilerini net bir şekilde görmektedir...

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 111

111. Dispeptik yakınmalarla başvuran 52 yaşındaki kadın hastanın endoskopik incelemesinde mide korpus küçük kurvaturda yerleşmiş 3 cm büyüklüğünde ülser saptanıyor. Laboratuvar incelemelerinde hemogram, karaciğer ve böbrek fonksiyon testleri normal olarak değerlendiriliyor. Ülser kenarından alınan biyopside yoğun lenfosit infiltrasyonu ile birlikte lenfoepitelyal lezyonlar mevcut olup, *Helicobacter pylori* pozitif bulunuyor. Endoskopik ultrasonografide mide duvarında mukozal kalınlaşma tespit ediliyor. Toraks ve batına yönelik bilgisayarlı tomografi incelemesinde başka bir özellik saptanmıyor. **Bu hasta için uygulanabilecek ilk basamak tedavi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Sekiz hafta süreyle standart doz proton pompa inhibitörü
- B) *Helicobacter pylori* eradikasyonu
- C) Alkilleyici ajan içeren kemoterapi
- D) Radyoterapi
- E) Subtotal gastrektomi

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İntestinal tip	Diffüz tip
Daha sık	Daha nadir
İleri yaş	Genç yaş
E > K	E = K
İyi diferansiyel, gland formasyonu var	Kötü diferansiyel, taşlı yüzük hücre, gland formasyonu yok
Ülsere kitle	Matara mide
H. pylori ile ilişkili	E-cadherin mutasyonu
İyi prognoz	Kötü prognoz

Klinik

- ✓ **Karın ağrısı** ve **kilo kaybı** sık semptomlardır.
- ✓ Kardiya tümörlerinde **disfaji**, antrum tümörlerinde **kusma** görülebilir.
- ✓ **Akantozis nigricans**, **seбореik keratoz** (Leser Trelat bulgusu) gibi paraneoplastik sendromlar gelişebilir.
- ✓ Özellikle **müsinöz** adenokanserlerde, **DİK** ve **migratuar tromboflebit** (Trousseau sendromu) görülebilir.

Metastazlar

- ✓ **Hematojen**
  - En sık **karaciğere** metastaz
- ✓ **Lenfatik**
  - Sol supraklaviküler lenf nodu (**Wirchow nodu**)
  - Sol aksiller lenf nodu (**Irish nodu**)
- ✓ **Periton tutulumu / İmplantasyon**
  - Over (**Krukenberg tümörü**)
  - Periumbilikal bulgusu (**Sister Mary Joseph nodu**)

Klinik Bilimler 111. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 173

Mide Lenfoması

Genel bilgiler

- ✓ **Ekstranodal** lenfomaların **en sık** köken aldığı yer midedir.
- ✓ Mide lenfomalarının önemli bir kısmını **MALToma** oluşturur.
  - Mide lenfomalarının bir diğer önemli kısmını da **diffüz büyük B hücreli lenfoma** oluşturur.
- ✓ MALToma **düşük dereceli, B hücreli bir non-Hodgkin** bir lenfomadır ve **H. Pylori** ile yakından ilişkilidir.
- ✓ Biyopside **CD20(+)** **lenfoepitelyal hücre infiltrasyonu** tanısaldır.

Tedavi

- ✓ Erken vakalarda **H. Pylori eradikasyonu** ile tümör gerileyebilir.
  - **t(11;18)** olan vakalar ise H. Pylori eradikasyonuna rağmen gerilemez.
- ✓ İleri vakalarda tümör; lokalize ise **cerrahi**, yayılım göstermişse ise **kemoterapi** uygulanabilir.

Gastrointestinal Stromal Tümör (GIST)

Genel bilgiler

- ✓ GIST'e **en sık görülen mezenkimal tümördür**.
- ✓ En sık **mideye** yerleşirler.
- ✓ **C- kit gen mutasyonu (CD-117)** ile karakterizedir.
- ✓ Bu tümör **Cajal** hücrelerinden köken alır.
- ✓ Tanıda **EUS** oldukça değerlidir (submukozal lezyon).
- ✓ **Prognostik faktörler**
  - Mitoz sayısı
  - Tümör boyutu
  - Tümörün yerleşimi (midede iyi, İB kötü prognoz)

Tedavi

- ✓ Sınırlı vakalarda tedavi **cerrahidir**, metastatik vakalarda tirozin kinaz inhibitörü **imatinib** (veya sunitinib) kullanılabilir.

İNTESTİNAL HASTALIKLAR

İrritabl Bağırsak Sendromu (İBS)

Genel bilgiler

- ✓ **Organik (yapısal) nedenlere bağlı olmayan** karın ağrısı, rahatsızlık hissi ve değişen bağırsak alışkanlıklarıyla karakterize **fonksiyonel** bir bağırsak hastalığıdır.
- ✓ Genellikle şikâyetler **45 yaşından önce** başlar.
- ✓ **Kadınlarda** daha sık görülür.

Tanı

İrritabl bağırsak sendromu tanı kriterleri (ROMA IV kriterleri)

- Karın ağrısına (haftada en az 1 gün) eşlik eden;
- Defekasyon ile ilişki
  - Dışkılama sıklığında değişiklik
  - Dışkı şeklinde değişiklik

- * Tanı için **en az 2 kriter** gereklidir
- * Semptomlar **en az 6 aydır** obnatıdır
- * Tanı kriterleri **en az 3 aydır** karşılanmış obnatıdır

- ✓ ROMA IV kriterlerini sağlayan, öykü ve fizik muayenede **alarm bulgusu olmayan** ve sınırlı laboratuvar tetkikleri (Hemogram, CRP, TSH ve ishal ise Çölyak antikorları) normal olan hastalar **İBS tanısı** alır.

İBS tanısından uzaklaştıran alarm bulgular

- >50 yaş yeni başlayan semptomlar
- Kilo kaybı
- Gece semptomları
- Hematokezya, melana
- Gaytada gizli kan pozitifliği, Anemi
- Ailede kolorektal kanser, İBH öyküsü

Tedavi

- ✓ **Yüksek lifli diyet** önerilir
  - Fermante edilebilen oligo-, di, mono-sakkaridler (**FODMAP**) **diyetten uzaklaştırılmalıdır**.
- ✓ Semptomatik tedaviler hastanın baskın yakınmasına göre seçilir:
  - **Karın ağrısı**: Antispazmodikler, TCA veya SSRI
  - **İshal**: Loperamid, kolestimamin, 5-HT₃ antagonist vb
  - **Kabızlık**: Polietilen glikol, lubiproston (Cl kanal aktivatörü), linaklotid (guanilat siklaz C agonisti) vb

İLGİLİ NOTLAR

Vakada verilen lenfoepitelyal lezyon ifadesi ile hastada MALTOMA olduğunu anlıyoruz, ek olarak hastada peptik ülser de mevcut. Bir sonraki referansımızda da H. Pylori'nin eradike edilmesi gereken durumlar var, Hem MALTOMA hem de peptik ülser eradikasyon endikasyonları arasında. Dahası eradikasyon rejimlerini de yazdık ki tedavide PPI da var. Dolayısı ile asit süpresyonu da yapmış oluyoruz.

Tedavi

- ✓ H. pylori (+) bireylerin çoğu asemptomatiktir ve bunlara eradikasyon tedavisi önerilmez.
- ✓ **H. Pylori eradikasyonu önerilen durumlar:**
  - Peptik ülser
  - MALToma
  - Uzun süre NSAİİ kullanılacak olması
  - Birinci derece yakınlarında mide kanseri öyküsü
  - Mide kanseri için yüksek riskli durum varlığı
  - Kronik ITP, kronik ürtiker
  - Fonksiyonel dispepsi

H. Pylori eradikasyon tedavisi

Asit süpresyonu	Antibiyotik
PPI	• Klaritromisin (direnc yüksek) • Metronidazol (direnc yüksek) • Amoksisilin • Tetrasiklin
	• Bizmut • Levofloksasin

- ✓ **Klasik üçlü tedavi:** 1 PPI + 2 antibiyotik (Klaritromisin, metronidazol, amoksisilin, tetrasiklin) → **7-14 gün**
- ✓ Yüksek antibiyotik direnci ve/ya ikinci basamak tedavide + bizmut/levofloksasin → **Dörtlü tedavi**

Klinik Bilimler 111. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 171

Peptik Ülser Hastalığı

Genel bilgiler

- ✓ **Erozyon:** Mukozaya sınırlı doku defekti
- ✓ **Ülser:** Submukozaya ilerlemiş doku defekti

Mucosa	Epithelium
	Lamina Propria
	Muscularis Mucosa
Submucosa	
Muscularis Propria	
Serosa	

- ✓ Duodenal ülserler (DÜ) çoğunlukla **bulbus ön duvarda**, gastrik ülserler (GÜ) çoğunlukla **antrum ve incisura angularis üzerinde** yerleşirler.
- ✓ DÜ, GÜ'ye göre 3 kat daha siktir.

Patogenez

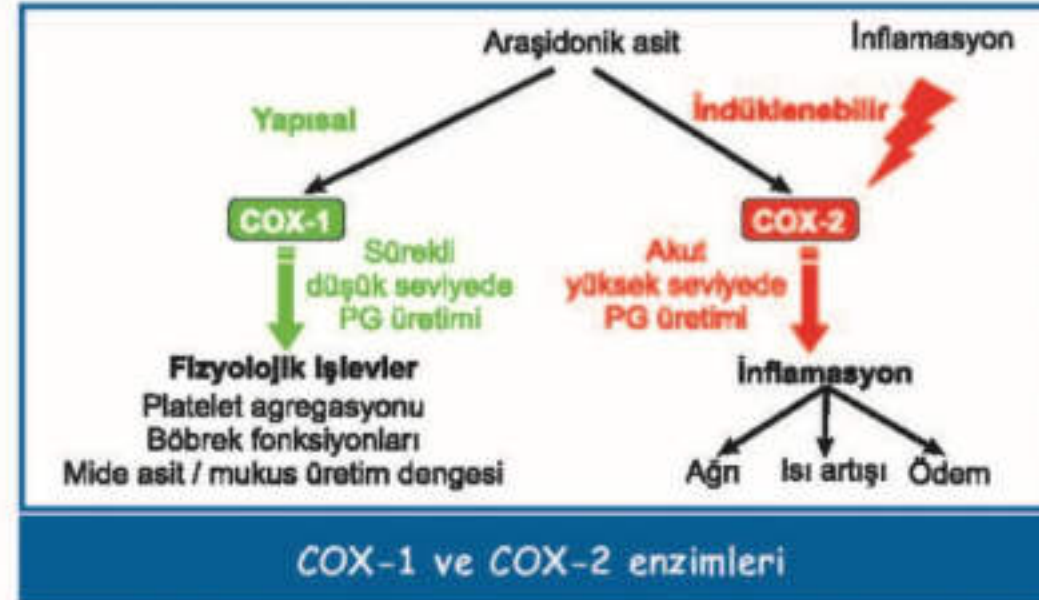
- ✓ **Koruyucu ve agresif faktörler** arasındaki dengesizlikten kaynaklanır

Koruyucu faktörler ↓	Agresif faktörler ↑
• Mukus tabakası • Bikarbonat • Mukozal kan akımı • Hücre yenilenmesi • Endojen PG'ler	• H. Pylori • NSAİİ • Sigara • Asit salgısında artış • Stres

Diyetin ülser patogenezinde rolü gösterilememiştir.

NSAİİ ilişkili gastroduodenal hasar

- ✓ NSAİİ'ler PG sentezini azaltıp, **mukozal kan akımını ve bariyeri bozar, bikarbonat ve mukusu** azaltır.
- ✓ NSAİİ'ler etkilerini COX enzimini inhibe ederek gösterirler. **GİS yan etkilerinde COX-1** inhibisyonu, **antiinflatuvar** etkilerde **COX-2** inhibisyonu daha önemlidir.
- ✓ Selektif olarak COX-2 inhibisyonu yapan ilaçlarda gastrik erozyon ve ülserler daha nadirdir. Ancak bu ilaçlarla da **kardiyak yan etkiler** görülebilmektedir.

- ✓ NSAİİ alan hastalarda **GİS komplikasyon riskini artıran durumlar:**
  - Geçirilmiş ülser kanaması (en önemli risk)
  - Yaş (65 üzeri)
  - Peptik ülser öyküsü
  - Yüksek doz NSAİİ
  - Multiple NSAİİ
  - Birlikte aspirin veya steroid alımı
  - Birlikte antikoagülan ilaç kullanımı
  - Eşlik eden sistemik hastalık(lar)
- ✓ **Birden fazla risk faktörü** olan hastalarda veya **geçirilmiş ülser kanaması** olan hastalarda **PPI profilaksisi** önerilir. Profilaksiste **misoprostol** de kullanılabilir.
- ✓ NSAİİ ilişkili GİS komplikasyonlarını önlemede en etkili yaklaşım: **PPI + selektif COX-2 inhibitörü**

Klinik

- ✓ **Dispeptik yakınmalar** ve **karın ağrısı** sık görülür
- ✓ Kanama, perforasyon, penetrasyon vb komplikasyonlar gelişebilir.

Komplikasyonlar

- ✓ **Kanama**
  - **En sık** görülen komplikasyondur.
  - Peptik ülser, **üst GİS kanamasının en sık** sebebidir.
  - **Bulbus arka duvar** ülserleri daha sık ve abondan kanamaya eğilimlidir. (**A. Gastroduodenalis**)
- ✓ **Perforasyon**
  - İkinci en sık görülen komplikasyondur.
  - **Ön duodenal duvardaki** ülserlerde daha siktir.
  - **Şiddetli ve ani ağrı** perforasyonu düşündürmelidir.
  - En sık **acil cerrahi** endikasyonudur.
- ✓ **Penetrasyon**
  - DÜ sıklıkla pankreasa penetre olur.
  - GÜ sıklıkla sol hepatik loba penetre olur.
  - Ağrının **bele ve sağ üst kadrana vurması**, anti-asitlerle **geçmeyip devamlı olması** penetrasyonu akla getirir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 112

112.Aşağıdaki tanı amaçlı kullanılan dinamik test ve endokrin hastalık eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) İnsülin tolerans testi – Büyüme hormonu eksikliği
- B) Kısa ACTH uyarı testi – Addison hastalığı
- C) Dekametazon supresyon testi – Cushing sendromu
- D) Glukagon uyarı testi – Büyüme hormonu eksikliği
- E) Metirapon uyarı testi – Hipogonadizm

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Tiroid stimulan hormon (TSH)

- ✓ **Tiroid bezinde**; iyodun alımını, iyodun organifikasyonunu, tiroid hormonlarının sentez ve sekresyonunu artırır.
- ✓ Fakat periferde T4'ün T3'e dönüşümüne **etkisi yoktur**.

Klinik Bilimler 112. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 113

Hipotalamohipofizer Sistemin Değerlendirilmesi

- Bir hormonun **eksikliğinin** gösterilmesinde **stimülasyon (provakasyon)** testi yapılır.
- ✓ Stimülasyon testi ile hormon düzeyi **artmıyorsa** → **EKSİKLİK**
- Bir hormonun **fazlalığının** gösterilmesinde ise **süpresyon (baskılama)** testi yapılır.
- ✓ Süpresyon testi ile hormon düzeyi **azalmıyorsa** → **FAZLALIK**

ACTH'nin değerlendirilmesi

- ✓ **ACTH eksikliğinin** değerlendirilmesi:
  - **İnsülin-hipoglisemi testi (en değerli)**
  - CRH stimülasyon testi
  - Metirapon testi
- ✓ **ACTH fazlalığının** değerlendirilmesi:
  - Dekametazon süpresyon testi (DST)

Büyüme hormonunun değerlendirilmesi

- ✓ **BH eksikliğinin** değerlendirilmesi:
  - **İnsülin-hipoglisemi testi (en değerli)**
  - **L-arjinin** testi
  - **L-dopa** testi
  - **Glukagon** testi
  - **GHRH** testi
- ✓ **BH fazlalığının** değerlendirilmesi:
  - Oral glukoz tolerans testi (OGTT)

Radyolojik görüntüleme

- ✓ Hipofiz ve/veya hipotalamusta bir lezyon düşünülüyorsa → **Manyetik rezonans görüntüleme**

Nörooftalmolojik değerlendirme

- ✓ Suprasellar büyüyen hipofiz tümörleri, **optik kiazma**ya basar ve **bitemporal hemianopsi**ye neden olur.

Hipofiz-Optik kiazma ilişkisi Bitemporal hemianopsi

HİPOTALAMUS ve HİPOFİZ HASTALIKLARI

Hipotalamus Hastalıkları

Kraniofarengioma

- Çocuk veya genç erişkin hasta
- Hipotalamus fonksiyon bozukluğu (İsi, iştah, susama düzensizlikleri)
- Hipofiz yetmezliği bulguları (Büyümede, pubertede duraklama/gecikme vb)
- Bası (nörolojik) bulguları
- Suprasellar kistik kalsifik kitle

Kallman sendromu

- Bulbus olfactorius agenezisi (anozmi)
- GnRH nöronlarının defektif göçü (hipogonadotropik hipogonadizm)

Hipopitüitarizm

Etiyoloji

Hipofiz yetmezliğinin bazı önemli nedenleri

Gelişimsel / Yapısal	Empty sella, Kallman sendromu, Pit-1 ve Prop-1 mutasyonları vb.
Travmatik	Cerrahi, travma, RT
Neoplastik	Hipofiz adenomu/tümörü (en sık), metastaz (en sık meme kanseri), kraniofarengioma vb
İnfiltratif / İnflamatuvar	Lenfositik hipofizit, hemokromatozis, immünoterapi (ipilimumab, nivolumab) vb
Vasküler	Apopleksi, Sheehan sendromu vb
İnfeksiyonlar	Fungal, parazitik, TBC vb

Hemokromatozis: Endokrinopati
(Tüm endokrin bezlerde yetmezlik)

Hormonların etkilenme sırası:

(Büyüdüm, gonadlandım, tiroidle kanatlandım)

1. BH (ilk eksilen ve en fazla etkilenen)
2. FSH-LH (en erken semptom ve en sık başvuru nedeni)
3. TSH
4. ACTH

Hormon eksikliklerinin klinik sonuçları

- ✓ **BH eksikliği**: Yağsız kas kitlesi ↓ (Yağ ↑, Kas ↓), KVS hastalık riski ↑
- ✓ **FSH-LH eksikliği**: Kadınlarda, adet düzensizlikleri; erkeklerde libido kaybı ve impotans
- ✓ **TSH eksikliği**: Sekonder hipotiroidi
- ✓ **ACTH eksikliği**: Sekonder adrenal yetmezlik (kortizol düşük, aldosteron normal)

Primer adrenal yetmezlik (Addison hastalığı)

Etiyoloji

Klinik Bilimler 112. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 132

- ✓ Metastatik tümör (en sık akciğer kanseri)
- ✓ İnfiltrasyon (hemokromatoz, amiloidoz vb)
- ✓ Konjenital adrenal hiperplazi
- ✓ İlaçlar
  - Mitotan: Selektif adrenokortikal toksisite
  - Aminoglutetimid: Desmolaz inh.
  - Abirateron: 17-OH ve 17-20 liyaz inh.
  - Trilostan: 3β-OH dehidrogenaz inh.
  - Etomidat/metirapon: 11-β hidroksilaz inh.
  - Ketokonazol: Birçok CYP enzim inh.

Klinik ve laboratuvar bulguları

- ✓ **Aldosteron eksikliğine bağlı**
  - Hipovolemik hiponatremi
  - Tuz yeme isteği
  - Kreatinin artışı (volüm kaybına bağlı)
  - Postural hipotansiyon, kan basıncında düşüklük
  - Hiperpotasemi
  - Metabolik asidoz
- ✓ **Kortizol eksikliğine bağlı**
  - Hipoglisemi
  - Anemi, lenfositoz, eozinofili
  - Hiperpigmentasyon (ACTH artışı)
- ✓ **Androjen eksikliğine bağlı**
  - Libido azalması, pubik/aksiller kıllarda azalma (özellikle kadınlarda)

Primer adrenal yetmezlikte HiperP olur, bunlar sekonder adrenal yetmezlikte ise beklenmez:

HiperP = Hiperpotasemi (Aldosteron ↓)

Klinik Bilimler 112. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 132

Tanı

- ✓ Sabah serum kortizol değeri **<3 µg/dL** kortizol eksikliği tanısı koydururken; değerin **15-18 µg/dL**'den fazla olması bu tanıyı ekarte edebilir.
- ✓ Aradaki değerler için **ACTH stimülasyon testi (Cosyntopin testi)** yapılmasına ihtiyaç vardır.

Tedavi

- ✓ Glukokortikoid replasmanı için **hidrokortizon** verilir. **Semptom ve klinik bulgulara** göre ilaç dozu ayarlanır. Doz ayarının ACTH, idrar kortizolü vb bakılarak yapılması önerilmez.
  - Travma, enfeksiyon, cerrahi vb durumlarda glukokortikoid dozu artırılmalıdır.
- ✓ Mineralokortikoid replasmanı için **fludrokortizon** verilir.

Mineralokortikoid Fazlalığı Durumları

Genel bilgiler

Primer hiperaldosteronizm

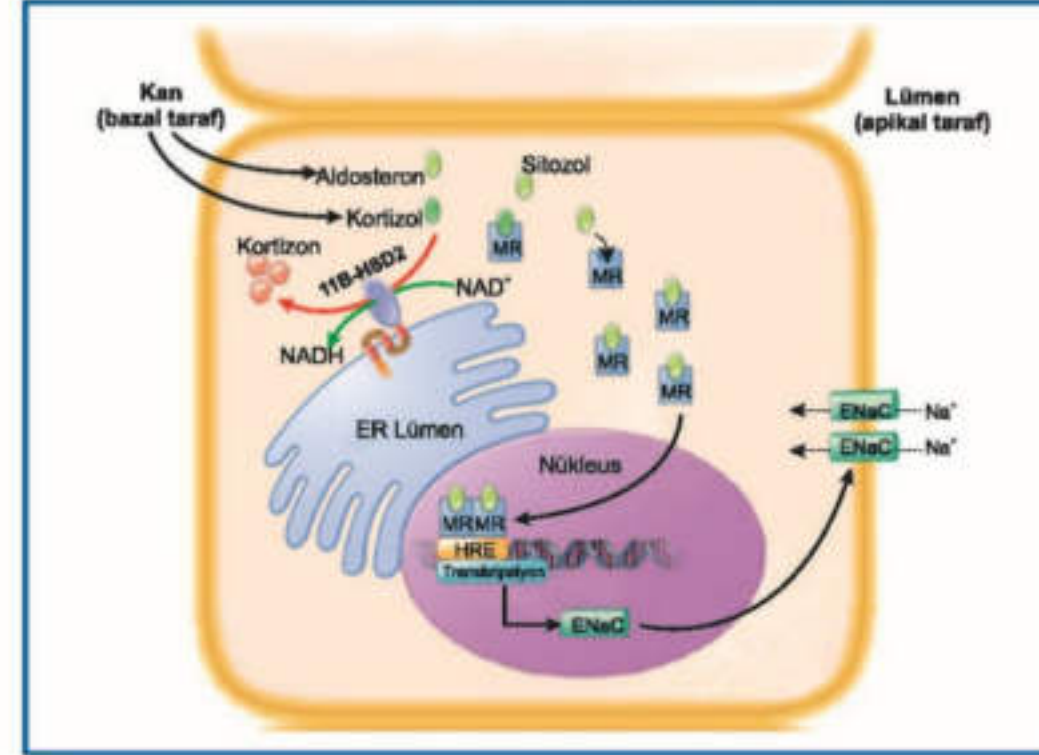
Nedenler	Sonuç
• Bilateral adrenal hiperplazi (en sık) • Adenom / Conn send. (2. en sık)	Aldosteron yüksek ↓ Renin düşük

Sekonder hiperaldosteronizm

Nedenler	Sonuç
• Efektif arteriyel volümde azalma • Renal arter darlığı • Hipovolemi	Renin yüksek ↓ Aldosteron yüksek

Mineralokortikoid hormonların arttığı diğer durumlar

- ✓ **11 beta hidroksilaz ve 17 alfa hidroksilaz eksikliği**
  - Deoksikortikosteron düzeyleri artmıştır
- ✓ **Glukokortikoid ile düzelen hiperaldosteronizm**
  - Aldosteron, ACTH ile regüle edilir
- ✓ **Aşırı mineralokortikoid artış sendromu (SAME)**
  - 11 BHSD tip 2 eksikliği/inhibisyonu vardır
- ✓ **Cushing sendromu**
  - Kortizol aşırı düzeyde artmıştır.

Primer hiperaldosteronizm

Klinik bulgular

- ✓ Hipertansiyon
- ✓ Hipokalemi (poliüri, polidipsi; parestezi, kas güçsüzlüğü)
- ✓ Serum sodyumu normal ya da hafif yüksek
- ✓ Metabolik alkaloz

Primer hiperaldosteronizmde **ödem nadirdir.**
(Renal hemodinamik faktörler, ANP artışı → **basıncı natriürezisi**)

- Plazma **renin** aktivitesinde artış
- Sekonderde hiperpigmentasyon olmaz, elektrolit bozukluğu beklenmez!

TIPIK VAKA

Yakınma: Emmeme, kusma, letarji
Muayene: Dehidratasyon, hiperpigmentasyon
Laboratuvar: Hipoglisemi, hiponatremi, hiperkalemi, metabolik asidoz

Tanı:

Klinik Bilimler 112. soru
 Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
 Sayfa 140

Adrenal Yetmezlikte Kullanılan Testler:

- Plazma **ACTH** düzeyi
- ACTH uyarı** testi (primer adrenal yetmezlik tanısı için **en iyi** test)
- Hipofizer ACTH rezervlerini değerlendirmek için; metirapon, **insülin-hipoglisemi** (geçmişte gold standart), **düşük doz ACTH** (pratikte **en çok** kullanılan) ve CRH testi

Tedavi:

- Akut adrenal yetmezlikte;** i.v. hidrasyon ve hipogliseminin düzeltilmesi
- Glukokortikoid olarak; **hidrokortizon**
- Mineralokortikoid olarak; **fludrokortizon**

KONJENİTAL ADRENAL HİPERPLAZİ (KAH)

- Enzim defektleri **otozomal resesif** geçer.
- En sık** görülen: **21 hidroksilaz** enzim eksikliğidir.
- Bu enzimin eksikliğinde glukokortikoid ve mineralokortikoid sentezi bozulur, androjen sentezi artar.
- Artan androjenler dışı dış genital yapılarda **virilizasyona** neden olur.

FLASH BACK

Konjenital adrenal hiperplazi, ülkemizde topuk kanında **17-OH progesteron** düzeyine bakılarak taranan hastalıklar arasına girmiştir.

21-Hidroksilaz eksikliği:

Klasik tip:

Tuz kaybettiren form

- Klasik tiplerin %70'i, enzim aktivitesi **hiç** yoktur.
- Hastalar,** yenidoğan döneminde emmeme, kusma, dehidratasyon, letarji, konvülsiyon gibi bulgularla başvururlar.
- Fizik muayenede;** kız çocuklarında belirsiz dış genital yapı (ambigus genitalya) ve her iki cinsiyette ACTH artışına bağlı hiperpigmentasyon gözlenir.
- Laboratuvar;** tuz kaybı (hiponatremi, hiperpotasemi, metabolik asidoz) ve hipoglisemi
- Tanısal özellik;** 17-OH progesteron yüksekliği

Basit virilizan form

- Bir miktar enzim aktivitesi bulunduğundan (%1-5) bu hastalarda tuz kaybı bulguları yoktur.

- Androjen artışına** ait bulgular; kız çocuklarında **ambigus genitalya**, erkek çocuklarda **periferik erken puberte**

Non-klasik tip:

- En sık** görülen formdur. Enzim aktivitesi %20-50
- Virilizasyon yok, **hiperandrojenizm** bulguları vardır (polikistik over sendromu gibi)

11-β OH Eksikliği:

- Hipertansiyon,** hipopotasemi ve alkaloz görülür.
- Kızlarda** ambigus genitalya, erkeklerin dış genitali normal doğar.

3-β HSD Eksikliği:

- Tuz kaybı** vardır.
- Her iki cinsten** de ambigus genitalya yapabilir.

17-α OH Eksikliği:

- Hipertansiyon** görülür.
- Erkeklerde** ambigus genitalya, kızların dış genitali normal doğar.

20-22 Desmolaz (Kolesterol yan zincir ayırıcı enzim)

Eksikliği:

- Ağır **tuz kaybı** gelişir.
- Erkeklerde** ambigus genitalya, kızların dış genitali normal doğar.
- sTAR defektlerinde,** adrenal bezde yoğun kolesterol birikimi olur (lipoid adrenal hiperplazi).

	Kızlarda ambigus genitalya	Erkeklerde ambigus genitalya
Hipertansiyon	11-β OH	17-α OH
Tuz kaybı	21-OH veya 3-β HSD	3-β HSD, 20-22 Desmolaz, sTAR

18-OH ve 18-OHSD (Aldosteron Sentaz) Eksiklikleri:

- Sadece **aldosteron** yapımı bozulur (tuz kaybı).

P450 Oksidoredüktaz Eksikliği (Antley Bixler Sendromu):

- 17-hidroksilaz, 21-hidroksilaz** ve **plasental aromatazın** aktivitesi azalır.
- Her iki cinsten ambigus genitalya gelişebilir.
- Annede de **gebelik sırasında virilizasyon** bulgularının gözlenir.
- Konjenital anomaliler eşlik ediyorsa **Antley-Bixler sendromu** adı verilir.

CUSHİNG SENDROMU

Etiyoloji:

- En sık** nedeni, **eksojen** glukokortikoid kullanımı
- Endojen Cushing** sendromunun **en sık** nedeni:
  - < 7 yaş; adrenokortikal tümörler
  - > 7 yaş; Cushing hastalığı (hipofiz adenomu)

Klinik:

- Obezite** **en sık** ve **ilk** görülen bulgudur.
- Aydede yüzü görünümü** (pletoreik), ensede buffalo hump (hörgücü) görülür.

Referansımız yanlış seçeneği gösteriyor
 Metirapon testi,
 hipogonadizm için değil;
 ACTH rezervleri için yapılır.

Original Soru: Klinik Bilimler 113

- 113.I. Feokromositoma
II. Hiperparatiroidizm
III. Marfanoid habitus

Yukarıdakilerden hangileri multipl endokrin neoplazi (MEN) tip 2B bileşenleri arasında yer alır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tesadüfen Bulunan Adrenal Kitleler (İnsidentaloma)

Genel bilgiler

- ✓ Adrenal bez ile ilgili **belirti/bulgu olmaksızın** başka bir nedenle yapılan görüntüleme adrenal bezlerde tesadüfen bulunan kitleyi tanımlar.
- ✓ En sık saptanan kitleler (Benign > Malign):
  - **Benign:** Endokrin inaktif (non-fonksiyonel) adrenal adenom
  - **Malign:** Adrenokortikal karsinom

Yönetim

- ✓ Bu hastalarda 2 soruya yanıt aranır:
  - Bu kitle **fonksiyonel** mi?
  - Bu kitle **malign** mi?
- ✓ Sorulardan birine **'evet'** cevabı alınırsa, **adrenalektomi** yapılır.

Fonksiyonellik (hormon üretimi) değerlendirilmesi:

- ✓ **Feokromasitoma** için → Plazma, idrar metanefrin
- ✓ **Cushing sendromu** için → Gece yansı tükürük/serum kortizol, 24 saat idrar kortizol, düşük doz deksametazon süpresyon testi
- ✓ **Primer hiperaldosteronizm** için → Aldosteron, renin
- ✓ **Andojen üreten tümör** için → DHEAS

Malignitenin değerlendirilmesi:

- (BT/MR bulguları dikkate alınır)
- ✓ Boyut < 4 cm ve dansite düşük (< 10 HU) → **Benign**
  - ✓ Boyut > 4 cm ve dansite yüksek (> 20 HU) → **Malign**

Diğer Endokrin Hastalıklar

Multiple Endokrin Neoplaziler (MEN)

MEN 1

- ✓ İlişkili genetik mutasyon: **Menin**
- ✓ Endokrin tümörleri (**3P**)
  - Paratiroid adenomu (totalde en sık)
  - Pituiter adenom (en sık prolaktinoma)
  - Pankreatik tümör (en sık gastrinoma)

Klinik Bilimler 113. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 134

MEN 2

- ✓ İlişkili genetik mutasyon: **RET**
- ✓ **Ortak tümörleri**
  - Medüller tiroid kanseri (totalde en sık)
  - Feokromasitoma
- ✓ MEN 2A → + Paratiroid adenomu
- ✓ MEN 2B → + **3M**
  - **M**ukozal nörinomlar
  - **M**arfanoid görünüm
  - **M**egakolon

MEN 4

- ✓ İlişkili genetik mutasyon: **CDKN1B**
- ✓ Tümörleri
  - Paratiroid adenomu
  - Pituiter adenom
  - Reprodüktif organ tümörleri

FLASH BACK

	CDKN1B
✓ MEN4	
	CDKN2A
✓ Pankreas kanseri	
✓ Malign melanom	

MEN 5

- ✓ İlişkili genetik mutasyon: **MAX**
- ✓ Tümörleri
  - Feokromasitoma/Paraganglionoma
  - Hipofiz tümörleri
  - Kondrosarkom
  - Akciğer adenokanser

Poliglandüler Otoimmün Sendromlar (PGO)

PGO tip 1 (APECED)	PGO tip 2
Çocuk AIRE mutasyonu K=E	Erişkin HLA DR3-DR4 K>E
Çoklu otoimmün patolojiler bir aradadır (ortak bulgular)	
*Addison hastalığı *Tip1 DM *Otoimmün tiroitit *Hipogonadizm *Vitiligo *Pernisiyöz anemi	
APECED: Autoimmune Polyendocrinopathy - Candidiasis - Ectodermal Dystrophy	

Sadece PGO tip 1'deki bulgular

- Mukokütanöz kandidiyazis
- Hipoparatiroidizm
- Dişte enamel hipoplazisi (ektodermal displazi)

Hiperlipidemiler

Primer hiperlipidemiler

Hipertrigliseridemiler

- ✓ **Biriken lipid:** Şilomikron, VLDL
- ✓ **Klinik tablo:**
  - **Erüptif ksantom**
  - Hepatosplenomegali
  - Pankreatit
- ✓ **Önemli hastalıklar:**
  - Lipoprotein lipaz (LPL) eksikliği
  - Familial ApoC-II eksikliği

İLGİLİ NOTLAR

PARATIROID BEZİ

HİPERPARATIROIDİZM

Primer Hiperparatiroidizm

- Primer hiperparatiroidizm kadınlarda ve erişkinlerde daha sıktır ve **en sık sebebi adenomdur**.
- Asemptomatik hiperkalseminin **en sık** nedenidir.
- Semptomatik hiperkalseminin **en sık** nedeni **paratiroid maligniteleridir**.

Sekonder Hiperparatiroidizm

- En sık nedeni **böbrek yetmezliğidir**.
- Paratiroid bezleri hiperplaziktir.

Tersiyer Hiperparatiroidizm

- Sekonder hiperparatiroidide oluşan tablonun otonomi kazanmasıdır.

- Paratiroid hiperplazisinde 4 gland büyümüştür.
- Paratiroid adenomunda tek gland büyür, diğerleri normaldir.
- Paratiroid kanserinde kriter invazyon veya metastazdır.
- Normal paratiroid yağ dokusu içerir. Adenom, hiperplazi veya kanserde yağ dokusu azalmıştır.

HİPOPARATROİDİZM

- En sık sebebi **tiroidlerin cerrahi olarak çıkarılmasıdır**.
- Konjenital tipleri **DiGeorge sendromu** ile birlikte görülür.
- Majör klinik bulgular **hipokalsemi** nedeniyle olur.

MULTİPL ENDOKRİN NEOPLAZİ SENDROMLARI

MEN sendromları

	MEN I (Wermer)	MEN IIA (Sipple)	MEN IIB
Hipofiz	Adenom		
Paratiroid	Hiperplazi, Adenom	Hiperplazi	
Pankreas	Karsinom		
	Hiperplazi, Adenom		
Adrenal	Adenom	Feokromositoma	Feokromositoma
Tiroid	Adenom	Medüller karsinom (%100) C hücre hiperplazisi	Medüller karsinom C hücre hiperplazisi
	Lipom, karsinoid tümör sıklığı artar		Mukokütanöz ganglionöromlar Marfanoid görünüm
Gen lokusu	MEN-Menin	RET	RET

- OD** geçen, daha erken yaşlarda, **multipl ve agresif tümörlere** neden olan sendromlardır.
- MEN I'de en sık **paratiroid adenomu** görülür.
- MEN I'de **gastrinoma** en sık duodenumda ortaya çıkar.

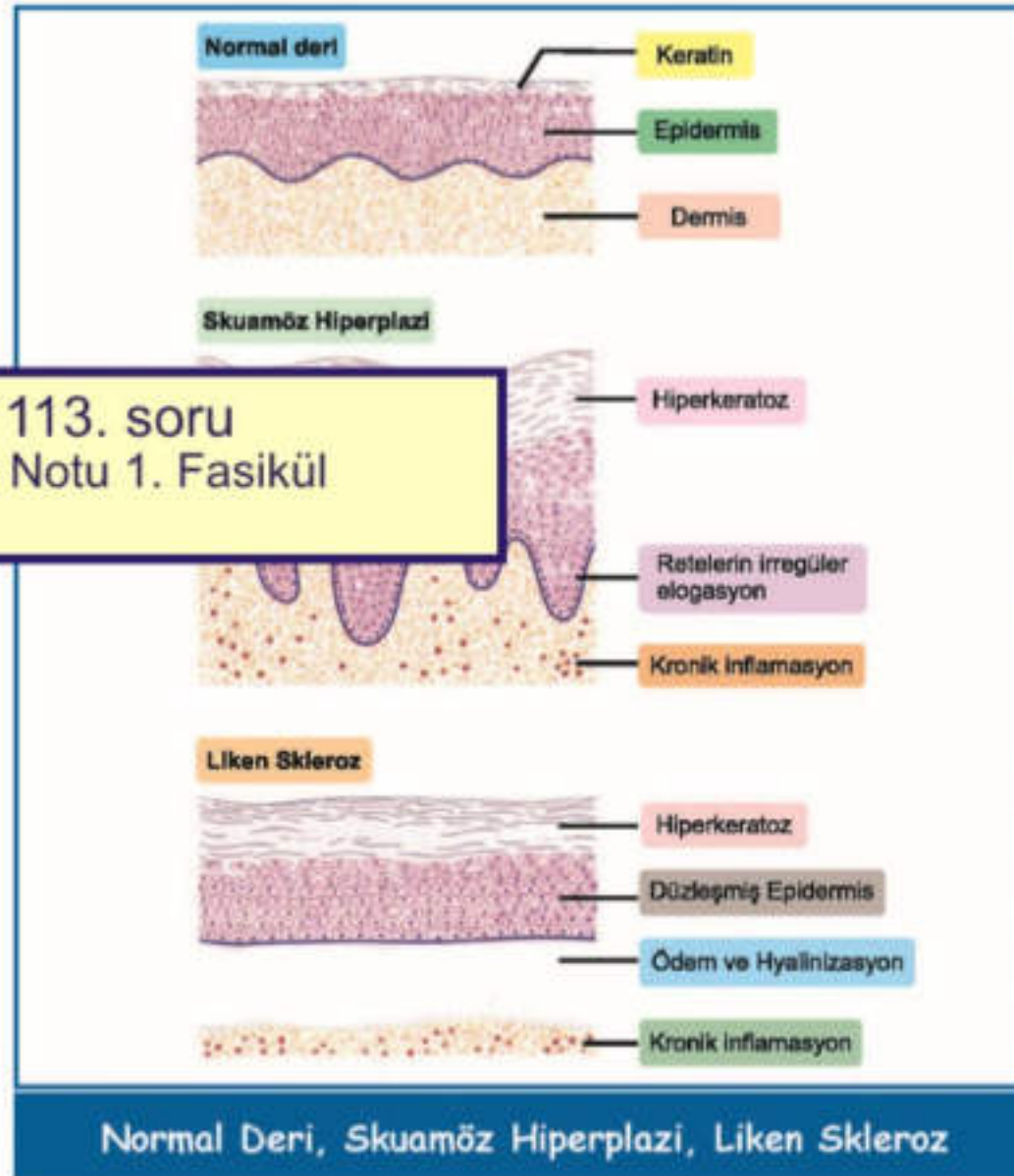
- MEN I'de pankreasta **karsinom görülme sıklığı** daha yüksektir.
- MEN IIA'da en sık **tiroid medüller kanseri** görülür.
- MEN IIB'de **feokromositoma** görülme olasılığı MEN IIA'dakinden daha yüksektir.
- MEN-IV:** MEN-I kliniği ve germline CDKN1B mutasyonu izlenir. Bunun sonucunda ise hücre siklusunda görevli p27 seviyeleri azalır.

KADIN GENİTAL SİSTEM HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

VULVA

VULVAR DİSTROFİLER (NON-NEOPLASTİK EPİTELYAL LEZYONLAR)

- Liken skleroz:** **Postmenapozal** dönemde görülür. **Epitelde atrofi** ve dermiste inflamasyon vardır. Bu nedenle deri **parşömen kağıdı** gibi görünür. Skuamöz hücreli kanser riski artar.
- Skuamöz hiperplazi:** Epitelde **kalinlaşma, hiperkeratoz** ve lenfosit infiltrasyonu vardır.

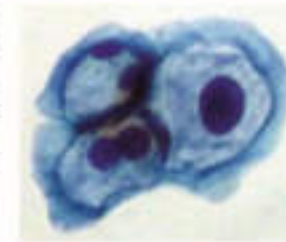
Normal Deri, Skuamöz Hiperplazi, Liken Skleroz

VULVAR TÜMÖRLER

Benign tümörler

✓ Kondiloma aküminata:

- Etken sıklıkla **HPV 6-11'dir**.
- HPV ile enfeksiyonun göstergesi büyük ve koyu nükleus, perinükleer şeffaf halo ile karakterize olan **koilosittir**. **HPV E5 proteini** buna neden olur.
- Premalign değildir.

Original Soru: Klinik Bilimler 114

114.Hemolitik anemili bir hastada, etiyolojiden bağımsız olarak aşağıdaki laboratuvar bulgularından hangisinin saptanması en az olasıdır?

- A) Artmış haptoglobin düzeyi
- B) Polikromazi
- C) Artmış LDH düzeyi
- D) Artmış retikülosit sayısı
- E) Artmış indirekt bilirubin düzeyi

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Tedaviye cevap

- ✓ İlk düzelen **kemik iliği bulgularıdır, retikülositoz** ilk hafta içinde ortaya çıkar ve tedavi cevabı için kullanılır.
- ✓ En geç düzelen ise **nörolojik bulgular**dır, bazen tam düzelmebilir.

Folat Eksikliği

Genel bilgiler

- ✓ Daha çok **yeşil sebzelerde** bulunur.
- ✓ **Duodenum ve jejunumdan** (proksimal İB) emilir.

Etiyoloji

- ✓ **Alım yetersizliği**: En sık neden (3-4 ayda gelişir)
- ✓ **Emilim bozukluğu**: Çölyak hastalığı gibi proksimal GİS'i tutan durumlar
- ✓ **Folat tüketiminin artması**: Gebelik, emzirme, kronik hemoliz (retikülositoz dolayısı ile) vb
  - Bu nedenle kronik hemolizi olan bir hastaya folat replasmanı yapılmazsa, megaloblastik anemi de gelişir.
- ✓ **İlaçlar**
  - Dihidrofolat redüktaz inhibisyonu: Metotreksat, trimetoprim-sülfometaksazol
  - Antikonvülzanlar (fenitoin, barbitüratlar vb)

Klinik tablo ve Laboratuvar

- ✓ Megaloblastik anemi bulguları (+)
- ✓ Nörolojik bulgu **Ø**
- ✓ Serumda **homosistein** yüksektir.

Anemi etiyolojisinde rol oynayan malabsorbsiyon sendromları

- **Proksimal İB**: Demir, Folat emilimi → Özellikle Çölyak hastalığı
- **Terminal ileum**: Vitamin B12 emilimi → Özellikle Crohn hastalığı

Anemilerde en sık nedenler

- Demir eksikliği anemisi **Kanama**
- Vitamin B12 eksikliği → **Pernisiyöz anemi**
- Folat eksikliği → **Alım yetersizliği**

2 anemi yapan durumlar

- Demir ve Vit B12 eksikliği → Mide asidi azalması
- Demir ve Folat eksikliği → Çölyak hastalığı
- Folat ve Vit B12 eksikliği → Pemetrekset kullanımı

Aplastik Anemi

Genel bilgiler

- ✓ **Pansitopeni** + Kİ'de **hipoplazi/aplazi** ve **yağ doku artışı**

Etiyoloji

- ✓ İdiyopatik / Otoimmünite (**en sık**)
- ✓ Radyasyon, KT, benzen maruziyeti
- ✓ Enfeksiyonlar → En sık **sero-negatif hepatit virüsleri** (Non-A non-B non-C)
- ✓ İlaçlar: Kloramfenikol, PTU, metimazol vb

Bazı genetik nedenler

- Fankoni aplastik anemisi
- Shwachman-Diamond sendromu
- Diskeratozis kongenita
- Amegakaryositik trombositopeni

Radyasyon, KT, Benzen maruziyeti

- Aplastik anemi
- Akut lösemi

Klinik bulgular

- ✓ **Pansitopeni bulguları** görülür:
  - Anemiye bağlı halsizlik, yorgunluk, solukluk
  - Lökopeniye bağlı ateş, enfeksiyon
  - Trombositopeniye bağlı peteşi, purpura, kanama

Aplastik anemide LAP, hepatosplenomegali beklenmez!!!

Laboratuvar bulguları

- ✓ MCV → **N/yüksek**
- ✓ Pansitopeni (+ retikülositopeni)
- ✓ Kemik iliği → Hipoplazi/aplazi + yağ doku infiltrasyonu
- ✓ LDH ve indirekt bilirubin: **N**

Tedavi

- ✓ Genç hastada ilk tercih: **Allojeneik KİT**
- ✓ Otoimmüniteye bağlı gelişmişse → **ATG + siklosporin**
- ✓ Trombopoetin reseptör agonisti → **Eltrombopag**

Saf Eritrosit Aplazisi

Genel bilgiler

- ✓ Kemik iliğinde **sadece eritroid seri** azalmıştır
- ✓ Lökosit ve trombosit serileri **normaldir**.

Etiyoloji

- ✓ Konjenital saf eritroid aplazi (**Diamond-Blackfan Sendromu**)
- ✓ Virüsler: **Parvovirüs B19** (en sık)
  - Özellikle kronik hemolitik anemi varlığında (Çünkü bu virüs eritroid öncülleri etkiler)
- ✓ Tümörler: **Timoma**
- ✓ EPO tedavisine bağlı otoantikör (**Anti-EPO**) gelişimi

Laboratuvar

Klinik Bilimler 114. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 005

HEMOLİTİK ANEMİLER

Hemoliz

Genel bilgiler

- ✓ Eritrositlerin yıkımı ve kompensatuar kemik iliği cevabı (**retikülositoz**) ile karakterize **hiperproliferatif** anemilerdir.

Hemoliz bulguları

- ✓ LDH, indirekt bilirubin düzeyleri **artar (sarılık)**
- ✓ Haptoglobin (serbest hemoglobine bağlanır) düzeyleri **azalır**
- ✓ Hemopeksin (serbest heme bağlanır) düzeyleri **azalır**
- ✓ MCV **normal / yüksek** (retikülositoz)
- ✓ PY'de **polikromazi** (retikülositoz)
- ✓ PY'de **çekirdekli eritrosit** (şiddetli hemoliz)

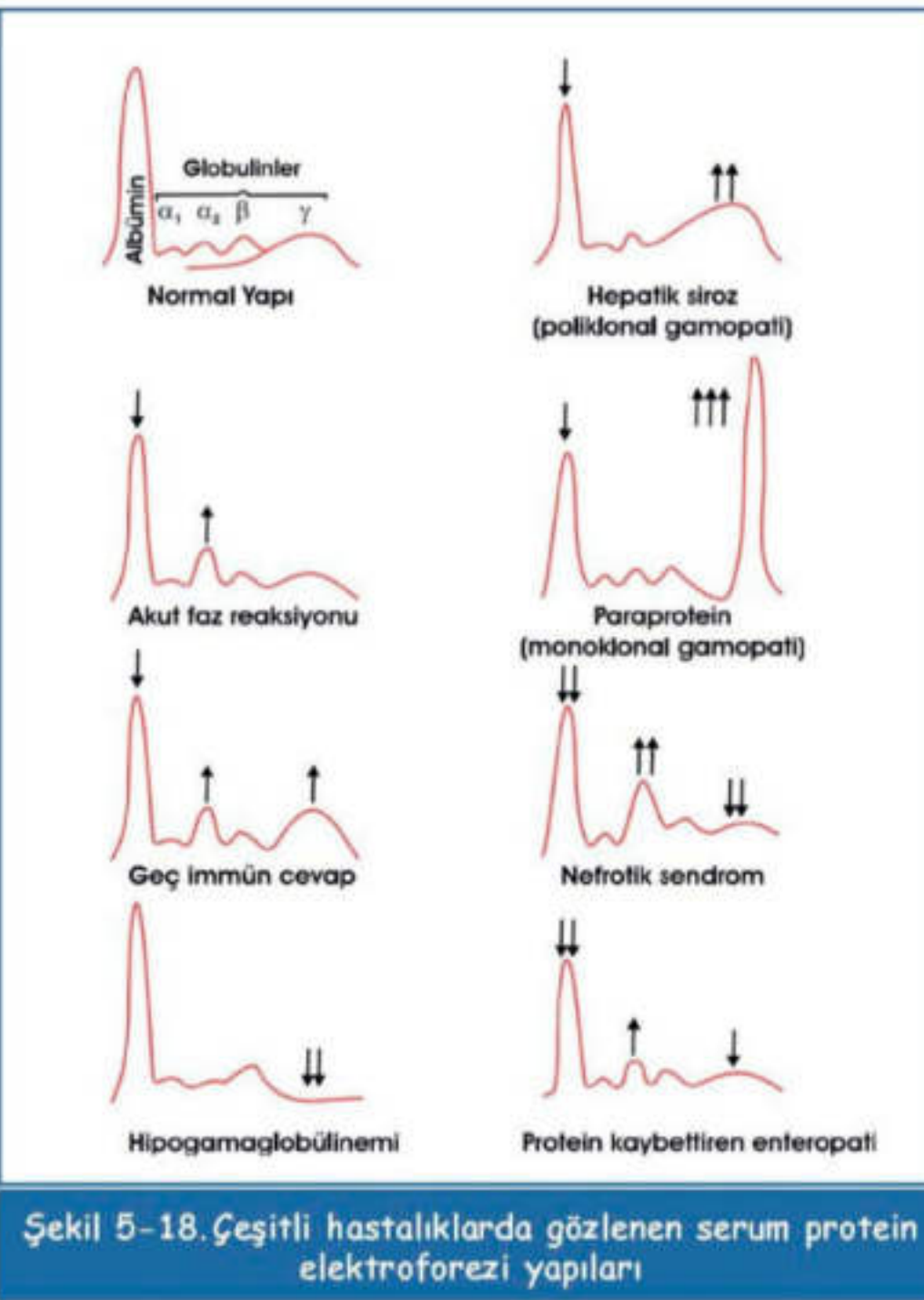
Tablo 5-7. Bazı plazma proteinleri ve fonksiyonları

Protein	Akut faz özelliği	Yorum
Prealbumin	Neg AFR	Bestenmenin takibi, Tirosin ve retinolü taşır
Albumin	Neg AFR	Osmotik basıncın korur. Birçok hastalıkta azalır. Genel taşıyıcı proteindir.
Elektroforezde alfa₁ bölgesinde bulunan proteinler		
alfa1-Antitripsin	AFR	Tripsin ve diğer proteazların inhibisyonu, Eksikliği amfizem ve siroz
alfa1-Antikimotripsin		Proteazların inhibisyonu
alfa1-Asit glikoprotein (orosomucoid)	AFR	İnflamasyonda görev alır.
alfa1-Lipoprotein (Apo-A)		Lipitleri taşır.
alfa1-Fetoprotein		Fetal protein, artışı nöral tüp defekti

Klinik Bilimler 114. soru
Biyokimya Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 093

Elektroforezde alfa₂- bölgesinde bulunan proteinler

Haptoglobülin	AFR	Hemoglobini bağlar, hemolizde azalır.
alfa2-Makroglobülin		Nefrotik sendromda yükselir Panproteaz inhibitörü
Serüloplazmin	AFR	Wilson hastalığında azalır, bakır içerir. Ferrooksidaz aktivitesi var Antioksidan
Antitrombin III		Pıhtılaşmanın inhibisyonu
Elektroforezde beta- bölgesinde bulunan proteinler		
Transferrin	Neg AFR	Demir taşır, hipokromik anemide artar
Hemopeksin		Hem bağlar, hemolizde azalır.
Beta-Lipoprotein (Apo B)		Lipid taşıyıcısı
C3 - C4	AFR	Kompleman faktörü
Beta2-Mikroglobülin		Renal tübül fonksiyonu değerlendirilmesi
Fibrinojen	AFR	Fibrin prekürsörü
Transkobalamin		B ₁₂ vitaminini taşır
Elektroforezde gama- bölgesinde bulunan proteinler		
IgG		Geç antikor yanıt
IgA		Mukoza koruyucu antikor
IgM		Erken antikor yanıt
IgD		B-lenfosit reseptörleri
IgE		Allerjik reaksiyonlarda rol oynar
C-reaktif protein	AFR++	Nonspesifik fakat en duyarlı AFR'dir. İnflamatuvar olayların takibinde kullanılır.

Albumin

- ✓ Plazma proteinlerinin %40-60'ını oluşturur.
- ✓ Karaciğerde sentezlenir.
- ✓ % 40'ı plazmada, % 60'ı ekstrasellüler alanda yer alır.
- ✓ Albumin → glikoprotein değildir.
- ✓ Onkotik basıncı albumin sağlar.
- ✓ Eksikliğinde ödem görülür.

Albumin;

- Cu, Ca, Mg ve Zn gibi iyonları
- Triptofan
- Bilirubin
- Hem grubu
- Hormonları (steroid hormonlar, kortizol, aldosteron, T₃ ve T₄ vb)
- Serbest yağ asitleri (oleat ve palmitat)
- Çeşitli ilaçları (salisilat, warfarin, sülfonamidleri) taşır.

- ✓ Dehidratasyon → albumin artışına neden olan tek durumdur!..
- ✓ Hipoalbuminemi;
  - Deri, gastrointestinal sistem ve böbrek yolu ile kayıplar
  - Karaciğer hasarı, malabsorbsiyon ve malnütrisyonu bağlı sentezin azaldığı durumlar
- ✓ Albumin ölçümü
  - Bromkrezol yeşili veya moru → anyonik boyalarla albuminin verdiği absorbansın spektrofotometrik ölçümü esasına dayanır.

İşte karşınızda doğru cevabın işaretlenmesine yardımcı olacak iki satır bilgi.

AKUT FAZ PROTEİNLERİ

- Doku hasarı veya akut inflamasyon sonucu plazma seviyeleri hızla değişen proteinlere **akut faz proteinleri** denir.
- İnflamasyonda düzeyi artanlara **pozitif akut faz reaktanları** denirken, azalanlara da **negatif akut faz reaktanları** denir.
- Akut bir inflamasyonda düzeyi **en erken artan C-reaktif protein** (4-6 saat) iken **en geç artan serüloplazmindir** (4-20 günde).
- Akut bir inflamasyonun karakteristik **elektroforez bulguları**;
  - ✓ α_2 bandında **artış**,
  - ✓ **albüminde azalma**
  - ✓ α_1 bandında **artışın** eşlik ettiği bir tablodur.

✓ Akut inflamasyonda düzeyleri azalan;

- **Prealbumin**
- **Albumin**
- **Retinol bağlayıcı protein (RBP)**
- **Transferrin** negatif akut faz reaktanlarıdır.

C-Reaktif Protein:

- ✓ Viral ve spiroketal infeksiyonlarda artmadığından özellikle **bakteriyel infeksiyon** tanısında değerlidir.
- ✓ **hs-CRP** yüksekliği **koroner kalp hastalığı** için risk taraması amacıyla da kullanılır.

Prealbumin (Transtiretin):

- ✓ **Elektroforezde albüminden hızlı** hareket eder.
- ✓ **Tirotksin** ve **retinol** taşınmasında görevlidir.
- ✓ **Protein enerji malnütrasyonu, total parenteral nutrisyon vb durumlarda** → **Beslenme takibinde en değerli parametredir.**

α_1 -Antitripsin (α_1 -Proteinaz inhibitör):

- ✓ Akut faz reaktanıdır.
- ✓ **Antiproteinaz aktivitesi** bulunur
- ✓ Elastaz ve kollajenazı inhibe eder.
- ✓ Kimotripsin, kallikrein, plazmin ve trombinin bağlar.

✓ α_1 -AT eksikliğinde →

- **Panasineer amfizem**
- **KOAH**
- **Karaciğer sirozu**
- **Hepatosellüler Ca** görülebilir.

α_1 -Asit Glikoprotein (orosomukoid):

- ✓ **Yıkılımda** yapısından önce **sialik asit** ayrılır.
- ✓ Proteinlerin yapısından sialik asit ayrıldığında **protein yarı ömrü dolar** ve **KC'e alınıp yıkılır.**

Alfa-2-makroglobülin:

Klinik Bilimler 114. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 094

Haptoglobin:

- ✓ **Akut faz reaktanı, alfa-2-globülinlerin** %25'dir.
- ✓ Plazmada serbest **oksihemoglobini** bağlar.
- ✓ Böbreklerden **Hb kaybını (demir)** önler.
- ✓ **Hemolizde** haptoglobin seviyesi **azalır.**

Hemopeksin:

- ✓ Plazmada → **serbest Hem'i** bağlar.
- ✓ **Hemolizde** seri bir şekilde arka arkaya yapılan **hemopeksin ölçümleri** → **Haptoglobine göre daha değerlidir.**
- ✓ İnflamatuar hastalıklarda görülen hemolizi izlemede önemlidir.

Fibrinojen:

- ✓ Plazma **glikoproteini** olup kanda dolaşır.
- ✓ **Trombositlerin kümelenmesi için fibrinojen aktive olmuş trombositlere bağlanmalıdır.**
- ✓ **Fibrinojenin trombin** tarafından parçalanması ile **fibrin monomerleri** oluşur.
- ✓ Bunlar polimerize olarak trombositlerle birlikte **"yumuşak pıhtı"** oluşturur.
- ✓ Fibrinojen kovalan olarak **disülfid köprüleriyle** bağlı **üç çift polipeptid zincirinden** oluşur.
- ✓ **Zincirlerin ucunda;**
- ✓ **Aspartat + glutamat kalıntıları** ve **tirozin sülfat** → **negatif yük bulunur.**
- ✓ Bu **negatif yükler;**
  - Fibrinojenin plazmada **çözünürlüğü sağlar.**
  - Elektrostatik itme; **fibrinojenin kümelenmesi önler.**

Serüloplazmin:

- ✓ Yapısında **6-8 Cu⁺²** atomu bulunur.
- ✓ **Glikoprotein** → **sialik asit, galaktoz, mannoz**
- ✓ **En geç tepkime veren** akut faz reaktanıdır.
- ✓ **Karaciğerde sentezlenir** → **sialik asitin uzaklaşması ile KC'de yıkılır.**

- ✓ **Seruloplazmin** ve analogu **hefastin** ferro demiri (Fe⁺²), ferri (Fe⁺³) formuna okside eder.
- ✓ **Ferro oksidaz** aktivitesi vardır.
- ✓ **Askorbik asit** ise **ferri redüktaz** aktivitesi sayesinde Fe⁺³ → Fe⁺² dönüşümünü sağlar.
- ✓ +2 değerlikli demir de fenton reaksiyonu sonucu hidroksil radikalinin oluşumunu sağlar.
- ✓ Plazmada bakırın %95'i seruloplazminin yapısında bulunmasına rağmen, bakır taşıyıcı bir protein olarak kabul edilmez.
- ✓ **Diyalize olabilen bakır fraksiyonunun (%5), yani serbest bakırın taşıyıcısı albümin**dir.

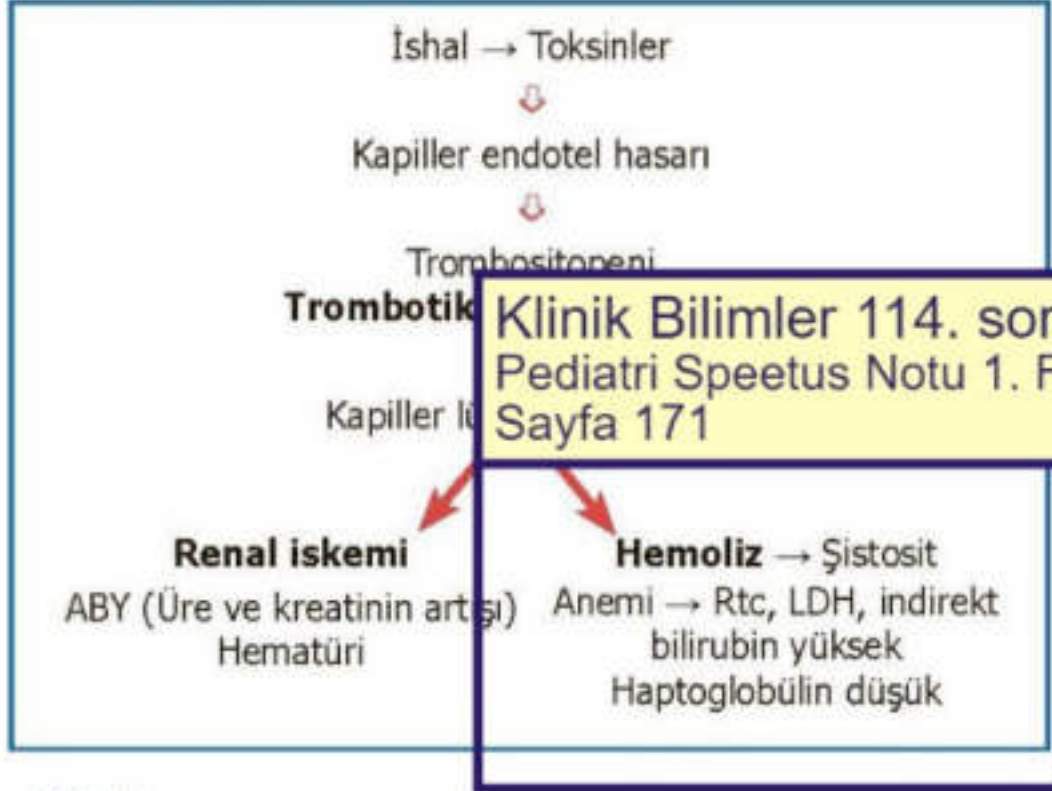
Wilson Hastalığı (Hepatolentiküler dejenerasyon)

- ✓ **ATP-7B gen** defekti var.
  - **Bakırın safra yoluna atılımını** ve **seruloplazmin yapısına girmesini** sağlayan
  - → **bakır taşıyıcı P tipi ATPaz enzimi** kodlar.
- ✓ **Seruloplazmin düşüktür.**
- ✓ **Dokularda biriken ve idrarla atılan bakır yüksektir.**
- ✓ **KC, böbrek, beyin ve gözde (Kayser-Fleischer halkası)** bakır birikir.
- ✓ Tedavide → **D-penisilamin** ve **çinko** verilir.

- **Shigella dysenteriae** tip 1: Asya ve Afrika ülkelerinde sık
- Nöraminidaz üreten **pnömokok** (nadir)
- **İlaça bağlı HÜS**
- **Genetik kökenli HÜS**: ADAMTS-13 (vWF proteaz) eksikliği, Kompleman H, I veya B eksikliği

Patogenez ve Patoloji:

Klinik:

- Kanlı ishal
- **İntrensek** renal tipte böbrek yetmezliği
- Anemiye bağlı solukluk
- Beyin tutulumuna bağlı **nörolojik** bulgular

Laboratuvar ve Tanı:

- Hemoliz bulguları, retikülositoz, periferik yaymada parçalanmış eritrositler (**şistositler**)
- **Coombs testi negatif**.
- **Trombositopeni** genellikle erken bulgudur.
- **Dissemine intravasküler koagülopati** bulgusu **yoktur**. Protrombin ve parsiyel tromboplastin zamanı normaldir.
- İshalli olguların çoğunda tanı anında **dışkı kültürü negatif**.

TİPİK VAKA

5 yaşından küçük hasta

+

Kanlı ishal sonrası idrar çıkışında azalma, hematüri, solukluk

+

Laboratuvarada **ABY** bulguları, **anemi**, **trombositopeni**, yaymada **şistositler**

Tedavi ve Prognoz:

- Destek tedavisi, diyaliz
- Pnömonok enfeksiyonu dışında **antibiyotikler kullanılmamalıdır**.
- Genetik kökenli olgular veya ciddi nörolojik tutulumu olan olgularda **plazmaferez**
- **Anti C5 antikor** **eculizumab**; atipik ailevi HÜS olgularında etkili
- İshale bağlı HÜS olgularının prognozu **en iyisidir**.

HIZLI İLERLEYEN (KRESENTİK) GLOMERÜLONEFRİT (RPGN)

- Hızlı ve kötü klinik gidişle, **son dönem böbrek yetersizliğine** ilerleyebilen bir tablo
- Tipik olarak kresent oluşumları Bowman kapsülü içindedir.
- İmmünoflöresanda depozitler gösterilebilir. Pauci-immün (anti-nötrofil antikor ilişkili) de olabilir.

GOODPASTURE SENDROMU

- Pulmoner alveolar bazal membran ve glomerüler **bazal membrandaki tip 4 kollajenin** spesifik epitoplarına karşı antikor gelişimi ile karakterizedir.
- **İdrar kanamaları** ve **glomerülonefritin** olduğu bir tablosudur.
- C3 düzeyi **normaldir**.
- Böbrek biyopsisinde bazal membranda **lineer IgG birikimi** gözlenir.

TİPİK VAKA

Hemoptizi + Hematüri

+

Nefritik sendrom bulguları veya RPGN

+

Biyopside lineer IgG tutulumu

PROTEİNÜRİLER

PATOLOJİK OLMAYAN PROTEİNÜRİLER

Geçici Proteinüri:

- **Ateş**, egzersiz, **dehidratasyon**, soğuk, kalp yetersizliği ve konvülsiyon

Postural (Ortostatik) Proteinüri:

- Okul çağı ve adolesanların **en sık** persistan proteinüri nedenidir.
- **Yatar pozisyonunda idrarda protein yokken** (art arda üç sabah idrarda protein/kreatinin oranı <0.2), ayakta idrar protein çıkışı 10 kat artmıştır.
- Ayakta ve lordotik pozisyonunda sol renal venin parsiyel obstrüksiyonu sonucu oluştuğu düşünülmektedir.

PATOLOJİK PROTEİNÜRİLER

Glomerüler Proteinüri:

- Proteinürinin **en sık** nedenidir. İdrarla kaybedilen major protein **albumin**dir.
- **Ödem** görülür.

Tübüler Proteinüri:

- Proksimal tübülüslerde hasar olduğunda, reabsorbsiyon kapasitesinde azalma olur ve düşük molekül ağırlıklı proteinler (**β2 mikroglobülin**) idrarla kaybedilirler.
- Albüminüri çok az olabilir veya olmaz. **Ödem yoktur**.

ÖSYM'nin soruları bizim notlardan hazırladığını düşünüyoruz bazen... Sizce de haksız mıyız?

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 115

115.Aşağıdaki sitogenetik anomalilerden hangisinin eşlik ettiği akut miyeloid lösemi subtipinde dissemine intravasküler koagülasyon (DİK) sıklıkla gözlenir?

- A) t(8;21)
- B) inv(16)
- C) t(16;16)
- D) t(15;17)
- E) del5q

Doğru Cevap:D

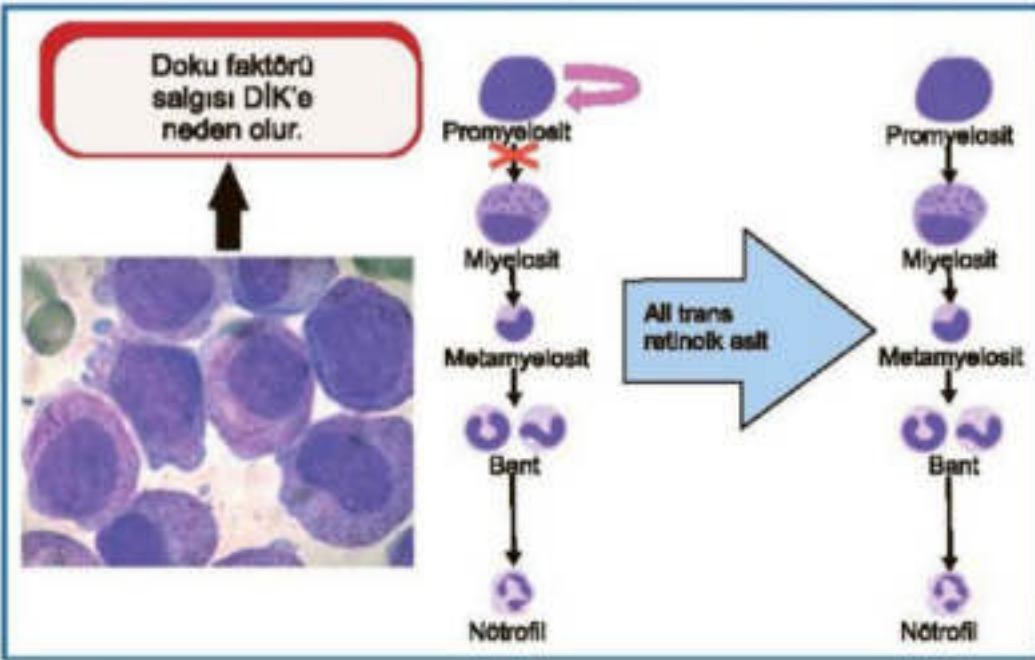
SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Akut promiyelositer lösemi

- ✓ PML-RARα (retinoik asit reseptörü) gelişimine neden olan **t(15;17)** mutasyonu sonucunda hücreler olgunlaşma için **retinoik asit** molekülüne bağımlı hale gelerek **promiyelosit** aşamasında durur ve birikir.
- ✓ Çok yoğun Auer rod içeren "faggot" hücreleri görülebilir.
- ✓ Bu hücreler yıkıldığında koagülasyonu tetiklediğinden **DİK (kanama, tromboz)** sık görülür.
- ✓ Prognozu **en iyi** AML tipidir.

Tanı:

Klinik Bilimler 115. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 011

En sık sayısından bağımsız AML tanısı koyduran mutasyonlar (AML'ye spesifik ve iyi prognozlu mutasyonlar)

- t (8;21)
- t (15;17)
- inv16, t(16;16)

Risk sınıflaması ve prognostik faktörler

Erişkin ALL'de kötü prognostik faktörler

- ✓ Philadelphia kromozomu
- ✓ Hipodiploidi
- ✓ İleri yaş (>60)
- ✓ Kemoterapi sonrası kalıntı hastalık (en önemli)

AML'de düşük riskli (iyi prognozlu) mutasyonlar

- ✓ t(8;21)
- ✓ t(15;17)
- ✓ Inv (16) veya t(16;16)
- ✓ NPM1 mutasyonu
- ✓ CEBPA mutasyonu

ALL tedavisi

- ✓ Genel yaklaşım
  - İndüksiyon: **Vinkristin, L-asparaginaz** vb
  - SSS profilaksisi: **İntratekal metotreksat** veya RT
- ✓ Hedefe yönelik tedaviler
  - t(9;22) varlığında **imatinib, dasatinib** vb TKİ verilir.
  - **Blinatumomab**: Anti CD3/CD19 bispesifik antikor

AML tedavisi

- ✓ İndüksiyon
  - 3+7 protokolü (Antrasiklin + ARA-C) verilir.
- ✓ Hedefe yönelik tedaviler
  - **Gemtuzumab**: Anti CD33 antikor
  - **Midostaurin**: FLT3 inhibitörü

Akut promiyelositer lösemi tedavisi

- ✓ **ATRA** (all-trans retinoik asit, tretinoin) esas tedavidir.
- ✓ ATRA **sitogenetik ve klinik remisyon** sağlar. Hemorajik komplikasyonları (**DİK**) **azaltıcı etkisi** vardır.
- ✓ ATRA tedavisi, promiyelosit aşamasında farklılaşması duran hücrelerin farklılaşmasını uyarak hızla **olgun nötrofil** gibi inflamatuvar hücrelerin sayısında artışa neden olabilir (**ATRA sendromu/diferansiasyon sendromu**).
- ✓ Bu nedenle hastalarda günlük lökosit sayısı izlenir.
- ✓ ATRA sendromu, tedavinin ilk üç haftasında ortaya çıkar ve hastalarda **nefes darlığı, göğüs ağrısı, pulmoner infiltrasyon, plevral efüzyon ve hipoksi** ile karakterizedir.
- ✓ ATRA sendromunun tedavisinde **steroid** verilir.

Kronik Lenfositik Lösemi (KLL)

Genel bilgiler

- ✓ **İleri yaş (70) erkeklerde** sık görülür
- ✓ **Matür B lenfositlerin** kontrolsüz çoğalması sonucu gelişir
- ✓ **Lökositoz (olgun lenfositoz) + yaygın LAP** tipiktir.

Prognoz

- ✓ En sık sitogenetik anomali: **13q delesyonu**(iyi prognoz)

KLL'de kötü prognoz ile ilişkili bazı durumlar

- Ig ağır zincir (IgHV) mutasyonunun **olmaması**
- **del 17p (p53)** olması

Klinik

- ✓ Sıklıkla **asemptomatik** bir hastanın **rutin tetkiklerinde lenfositoz** saptanması ile yapılan tetkiklerde tanı alırlar
- ✓ Fizik muayenede **LAP, hepatosplenomegali** olabilir.
- ✓ **Otoimmün hemolitik anemi, otoimmün trombositopeni** vb otoimmün komplikasyon gelişme riski artmıştır.

Laboratuvar ve tanı

- ✓ Tanı gereği mutlak lenfosit sayısı **> 5.000/mm³**tür.
- ✓ **Periferik yayma**
  - Lökositlerin büyük çoğunluğu matür görümlü lenfositler. (>%80-90)
  - Lenfositler kolayca ezildikleri için **basket (smudge)** hücreleri görülür
- ✓ Kesin tanı **akım sitometri** ile konulur:
  - **CD5, CD19, CD20 ve CD23** pozitif

Richter transformasyonu

- ✓ KLL; **yavaş seyirli (indolen)** bir hastalık olmasına karşın, bazı vakalarda **yüksek grade'li lenfomalara** (en sık **diffüz büyük B hücreli lenfoma**) dönüşüm gelişebilir. Buna **Richter transformasyonu** denir.
- ✓ Richter transformasyonu gelişiminden sorumlu genetik mutasyon **NOTCH1**'dir.
- ✓ **Klinik tablo**
  - Lenf nodlarında hızlı büyüme
  - B semptomları (gece terlemesi, kilo kaybı, ateş)
  - Laboratuvar LDH yüksekliği
- ✓ **Yaklaşım ve tanı**
  - Böyle bir hastada **ilk tetkik PET-BT** olmalıdır.
  - PET-BT, biyopsi alınacak lenf nodunu gösterir (KLL'de tutulum düşük, Richter'de ise tutulum yüksek)
  - Kesin tanı **lenf nodu biyopsisi** ile konulur.

Hodgkin Lenfoma Subtipleleri

Klasik tipler (CD15 ve CD30 pozitif, CD20 negatif)

Nodüler sklerozan

- **En sık** görülen alt tip
- **Morfoloji:** Laküner hücreler, lenf nodunda skleroz
- E=K, mediastinal tutulum
- **EBV (-)**

Lenfositten zengin tip:

- Klasik Reed Sternberg hücreleri
- EBV (+)

Lenfositten fakir tip:

- Pleomorfik tip Reed Sternberg hücreler
- **HIV pozitif hastalarda sık**
- EBV (+)'nin en sık görüldüğü Hodgkin

Mikst sellüler:

- Klasik Reed Sternberg hücreleri
- EBV (+)

Non-klasik tip (CD20 pozitif, CD15 ve CD30 negatif)

Nodüler lenfosit predominant

- Lenfositik tip Reed Sternberg hücreleri (**popcorn hücreler**)
- **EBV (-), çok iyi prognoz**

Klinik:

- En sık ağrısız lenfadenopati
- B semptomları (ateş, gece terlemesi, kilo kaybı) / yayılmışlığı gösterir.
- En önemli prognoz kriteri **stage**

Plazma Hücre Diskrazileri

- Plazma hücrelerinin proliferasyonu ile karakterizedir.
- Bu hastalıklar multipl miyelom, soliter plazmasitom, smoldering miyelom, lenfoplazmatik lenfoma, ağır zincir hastalığı, primer-immünoisit ile ilişkili amiloidoz ve anlamı bilinmeyen monoklonal gamopati.

Multiple Miyelom

- **En sık malign** plazma hücre diskrazisidir. Sıklıkla **6. dekad**ta ortaya çıkar.
- **Litik kemik lezyonları, hiperkalsemi, böbrek yetmezliği** ve **immün anormallikler** ile karakterizedir.
- Ig ağır zincir monoklonalitesi (M komponenti) olguların **%60'ında IgG'den** oluşur.
- Azalan sırayla **vertebra, kosta ve kafatasında** multipl litik lezyonlar görülür (**Zimba deliği**). Diğer kemikler de tutulabilir.
- Böbrek yetmezliği sıklıkla **Bence Jones proteinürisine** sekonder oluşur. Ayrıca **AL tip amiloidoz** da buna katkıda bulunur.
- **Mott cell (benekli hücreler)** ve **flame cell (alev hücreleri)** burada görülür.
- Tümör hücrelerinin sitoplazmasında **Russel cismi**, nükleusunda **Dutcher cismi** görülebilir.
- **Siklin D** overekspresyonu patogeneizde önemlidir.

Lenfoplazmatik Lenfoma

- Sıklıkla 6. ve 7. dekadta görülür
- Tümör hücreleri KLL/SLL hücrelerine benzer, ancak plazma hücrelerine diferansiye olurlar.
- Plazma hücreleri **Ig M** sentezlerler ve bu **hiperviskositeye** neden olur. Buna **Waldenström makroglobulinemisi** denir.

- Böbrek yetmezliği ve amiloidoz pek beklenmez, litik kemik lezyonları görülmez.
- Patogeneizde **MYD 88 gen mutasyonu** vardır.
- Hepatosplenomegali, lenfadenopati görülebilir. Ig M'den dolayı otoimmün hemolitik anemi, hiperviskositeden dolayı görme bozukluğu, nörolojik problemler, ayrıca kriyoglobulinemi oluşabilir.

Anlamı Bilinemeyen Monoklonal Gammopati

- **En sık** görülen plazma hücre diskrazisidir.
- Multiple miyeloma dönüşebilir.

Lösemiler ve Miyeloid Neoplaziler

- Lösemiler **akut** veya **kronik** olabilirler. Blastik lösemi diyebilmek için kemik iliğinde %20'den fazla blast bulunması gerekir (Normalde %3-5). Akut lösemiler sıklıkla pansitopeni ile gelirken kronik lösemiler sıklıkla kanda hücre sayısının artışı ile karakterizedir.

ALL: İmmatür B ve T hücrelerinden köken alır.

(Bk. Non Hodgkin lenfoma).

Saçlı Hücreli Lösemi

- Matür B hücrelerinden köken alan lösemidir. Sıklıkla 55 yaş erkeklerde görülür.
- Malign hücrelerin saç gibi çıkıntılar olduğu için bu hücreler ekstraselüler matrikse yapışır ve aspirasyonu zorlaşır (**Dry tap**).
- Malign hücreler Tartarata dirençli asit fosfataz (+) (**TRAP**) boyanırlar.
- **Vakaların çoğunda serin/treonin kinaz BRAF gen mutasyonu vardır.**
- **CD 19, CD 20**, yüzeyel Ig G ve diğer malignitelerden farklı olarak **anneksin A1, CD 11c, CD 25 ve CD 103 (+)**'tirler.
- Masif splenomegali ve pansitopeni görülür.

Akut Miyeloblastik Lösemi

- Sıklıkla ileri yaşta görülürler. Kemik iliğinde %20 den fazla miyeloblast görülür.
- Akut lösemiler genellikle pansitopeni ile gelirler. Kemik iliğinde blastik proliferasyon nedeniyle kemik ağrısı gelir.

Klinik Bilimler 115. soru

Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül

Sayfa 043

- **T (15;17) varyantında auer body** görülebilir, **PML-RARA gen füzyonu** saptanır, **retinoik asit** tedavisine iyi yanıt verir. Sağılan prokoagülan maddeler **dissemine intravasküler koagülasyona** neden olabilir.
- **Megakaryositik matürasyonlu AML**'de miyelofibrozis görülebilir, Down sendromuna eşlik edebilir.

Miyelodisplastik Sendrom (MDS)

- **Kök hücrelerde matürasyon defekti**, ineffectif eritropoez ve yüksek riskte AML dönüşümü olan bir hastalıktır.
- **İdiopatik veya tedaviye sekonder** ortaya çıkabilir.
- Tüm serilerde matürasyon yavaşlamıştır. Kemik iliği hipersellüler, periferik kan pansitopeniktir.
- **Ring sideroblast, megaloblastoid matürasyon, psödo- Pelger-Huet hücreleri, anormal büyük ve lobüle megakaryositler** izlenir.
- Kemik iliğinde **%5-20** arasında blastlar görülür.

Blastların Görünüş Özelliklerine Göre Morfolojik FAB Sınıflaması:

- **L1: en sık, en iyi**
- **L2: T hücreli**
- **L3: en az, en kötü**, EBV ilişkili

İmmünolojik Sınıflama:

- **B hücreli lösemiler (%80):**

Prekürsör:

- **ProB: CD10 (-).** Süt çocuklarında görülen tiptir. **Santral sinir sistemine ve cilde** (leukemia cutis) metastaz sıktır. 11q23 (+)
- **Prekürsör B: CD10 (+), CALLA pozitif**dir. En sık, en iyi (L1)

Matür:

- **B hücreli:** Yüzey Ig (+), EBV ile ilişkili (L3)
- **T hücreli lösemiler (%15): Mediastinal kitle**, SSS tutulumu, e-rozet formasyonu ve relaps sıktır.

TIPIK VAKA

Ateş, solukluk, purpura, kemik-eklem ağrısı, **hepatosplenomegali**

+

Lökositöz (immatür lenfoblast), diğer serilerde **sitopeniler**

+

Mediastende kitle = T hücreli

Laboratuvar ve Tanı:

- Kemik iliğinde blast sayısı **%25'ten fazla**
- Blastlar **PAS (+)**'tir.
- **Ekstramedüller tutulum:** **en sık SSS**, 2. sıklıkta testis

ALL'de risk klasifikasyonu:

- ✓ **İyi prognoz:** 1-10 yaş arası; B hücre prekürsör; lökosit sayısı <50,000/mm³; hiperdiploidi; trizomi 4, 10, 17; t(1;19); t(12;21); MSS ve testis tutulumu olmayanlar; tedaviye erken yanıt; kız cinsiyet
- ✓ **Kötü prognoz:** 1-10 yaş dışı; T hücreli; lökosit sayısı >50,000/mm³; hipodiploidi; t(9;22); t(4;11); MSS tutulumu; erkek cinsiyet

Tedavi:

- 1- **İndüksiyon tedavisi:** İlk ay uygulanır, sonrasında remisyon açısından değerlendirilir.

ALL'de remisyon:

- Lösemiye ait fizik bulguların kaybolması
- Periferik kan bulgularının normale gelmesi
- Kemik iliğinde blast sayısı <%5

2- Konsolidasyon tedavisi

3- İntensifikasyon tedavisi

4- İdame tedavisi (6-merkaptopürin, metotreksat)

5- Blinatumomab nüks prekürsör B hücreli ALL'de monoklonal antikor

Hastalığa Ait Komplikasyonlar:

- Hiperlökositozis: enfarktüs ve kanamalar
- **Nüks: en sık** kemik iliğinde
- **Nötropenik ateş:** Onkolojik acildir, tüm kültürler alınır, ampirik antibiyotik başlanır.

TIPIK VAKA

Febril nötropeni ile gelen hasta (Ateş >38 derece, Nötrofil<500/mm³);

- **Ampirik antibiyotik (anti-psödomonal):** 3. kuşak sefalosporin ve aminoglikozid veya meropenem veya sefepim veya piperasilin tazobaktam
- **5. gün ateş devam ederse: anti-fungal** ekle
- Çocuk kötüleşir, **septik tablo** gelişirse: **vankomisin** ekle

Klinik Bilimler 115. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 162

- **M3 (promiyelositik): t(15;17),** DİK yapar, prognozu **en iyi**, tedavide all-trans **retinoik asit** ve **arsenik trioksit**
- **M4 (miyelomonoblastik): inv(16),** hiperlökositöz, MSS, deri ve jinja tutulumu
- **M5 (monoblastik):** <2 yaş **en sık**, hiperlökositöz, MSS, deri ve jinja tutulumu, **sekonder AML**
- **M7 (megakaryoblastik):** Down sendromu ile ilişkili

Tanı:

- Kemik iliğinde blast **%20'den fazla**
- Blastlar **peroksidaz** ve **Sudan-black** pozitif
- Blastlarda sitoplazmik lizozomal çubuk **şeklinde Auer cisimcikleri (Faggot hücresi)** görülebilir.

Prognostik faktörler

- **Kötü prognoz (5 ve 7):** M5, M7, del5, del7, monosomi 5, monosomi 7
- **İyi prognoz:** M1, M2, M3, M4, M6, Down sendromuna sekonder AML

KRONİK MİYELOİD LÖSEMİ (KML)

- Çocuklarda nadir, %99 vakada **t(9;22) (Philadelphia kromozomu)**.
- **Çok yüksek lökosit** sayısı ile karakterize
- Tedavide hidroksiüre ve **imatinib mesilat** (Tirozin kinaz inhibitörü), 2. jenerasyon ilaç **dasatinib** ve **nilotinib**

JUVENİL MİYELOMONOSİTİK LÖSEMİ

- **5 yaşın altında** görülen ve Philadelphia kromozomu **negatif** olan kronik lösemi
- En erken bulgu: **splenomegali**
- **NF-1 ve Noonan sendromu** ile ilişkili
- En sık sitogenetik bulgu: monozomi-7

TUS neye önem verip soruyorsa, gördüğünüz gibi **biz bir adım öndeyiz**. Sizi işte **tam da böyle** hazırlıyoruz.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 116

116.Meme kanserinde herediter ve ailesel yatkınlık ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Herediter meme kanserlerinin sebebi olarak saptanabilen en sık germline mutasyonlar BRCA1 ve BRCA2 mutasyonlarıdır.
B) Germline patojenik p53 mutasyonu Li-Fraumeni sendromuna yol açabilir.
C) PALB2, ATM ve CHEK2 germline mutasyonlarında meme kanseri riski artar.
D) Ailesinde birinci derece yakınlarında meme kanseri olan bireylerde meme kanseri riski, ailesinde meme kanseri olmayan bireylere göre daha yüksektir.
E) Germline BRCA2 mutasyonu olanlarda meme ve over kanseri, germline BRCA1 mutasyonu olanlara göre daha sık ve erken yaşta görülür.

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

MEME KANSERİNDE RİSK FAKTÖRLERİ

Meme kanseri riskini arttıran faktörler

Riski arttırıcılar

- ✓ Erken menarş <12 y
- ✓ Geç menopoz >55 y
- ✓ Nulliparite
- ✓ İlk doğum yaşı >30
- ✓ Obezite (özellikle postmenopozal)
- ✓ Radyasyon
- ✓ Aile hikayesi
- ✓ Yağlı beslenme
- ✓ Alkol

Riski azaltıcılar

- ✓ Uzun laktasyon
- ✓ Egzersiz yapmak

BRCA 1 ve BRCA 2 mutasyonları ile gelişen kanserlerin özellikleri

BRCA-1

- ✓ Kötü diferansiyasyon, yüksek grade, bazal-like tümör
- ✓ Hormon reseptörü negatif
- ✓ Erken yaş
- ✓ Bilateral
- ✓ Erkeklerde risk yok
- ✓ Meme, over, kolon, prostat kanseri ilişkili

BRCA-2

- ✓ İyi diferansiyasyon tümör
- ✓ Hormon reseptörü pozitif
- ✓ Erken yaş
- ✓ Bilateral
- ✓ Erkeklerde risk var
- ✓ Meme, over, kolon, prostat, safra kesesi ve safra yolları, pankreas ve mide kanserleri ilişkili

Klinik Bilimler 116. soru
Genel Cerrahi Speetut Notu 1.
Fasikül Sayfa 022

vasküler yapılara giremediği için **metastaz yapmaz**. Duktal veya lobüler orijinli olabilir.

Duktal Karsinoma İn Situ (DCIS)

- **İntraduktal karsinom** olarak da isimlendirilir.
- Mamografide küme şeklinde **mikrokalsifikasyon** görülmesi DCIS lehine değerlendirilebilir.
- **Nonpalpabl** meme kanserlerinin %60'ı DCIS'dir.
- Kanser hücrelerinin duktusların içinde kalması ve bazal membranı aşmaması temel özelliğidir.
- **Komodo** tipi daha **agresiftir**, yüksek grade ile ve multisentrik seyreder.
- Tedavide **meme koruyucu cerrahi (lokal eksizyon)** tercih edilir.
- DCIS multisentrik ise, 4 cm'den büyük ise veya mamografide **yaygın mikrokalsifikasyon** varsa **mastektomi + sentinel lenf nodu** örnekleme yapılır.

Lobüler Karsinoma İn Situ (LCIS)

- **İnsidental** saptanır, **radyolojik bulgusu yoktur**.
- Sadece kadınlarda görülür, 44-47 yaş arasında tanı alır.
- Hormon reseptör pozitifliği belirgindir.
- Tedavide iki yöntem vardır:
  - ✓ Tamoksifen/arimideks (kemoprevn.) ile takip yapılabilir
  - ✓ Bilateral mastektomi ile süreç bitirilebilir
- ALH ve LKİS gibi lobüler neoplazilerde, E-kaderin ekspresyonu eksikliği varken, ADH ve DKİS duktal lezyonların çoğu E-kaderin ekspresyonu gösterecektir.

Paget Hastalığı

- Meme başının ekzematoid lezyonudur. Sıklıkla ödem ve inflamasyon vardır.
- Biyopside süt kanallarında malign hücreler görülür.
  - Meme başı ve areolada epitel tabakaları arasında geniş sitoplazmalı, soluk vakuollü hücreler (Paget hücreleri) gözlenir. CEA boyanma gösterir.
- Yüzeysel olarak yayılan melanomla karıştırılabilir. Ancak malign melanom S-100 boyanma pozitifdir, Paget hastalığında CEA ve sitokeratin 7 ile boyanma izlenir.
- Tedavisi mastektomidir.

İNVAZİV MEME KANSERLERİ

Meme kanseri histolojik tipleri

FLASH BACK

- ✓ Meme kanserlerinde lenfatik yayılımı bağlı meme derisinde portakal kabuğu görünümü izlenebilir
- ✓ Permeasyon tipi yayılım sonucu portakal kabuğu görünümüne ek olarak satelit deri nodülleri ve inflamatuvar meme kanseri de gelişebilir

Meme kanserinde moleküler sınıflama ve tedavi

Moleküler belirteçler	Sınıfı	Prognoz	Tedavi
ER + HER-2 -	ER +	İyi	Endokrin tedavi
ER + HER-2 +	HER-2 +	Kötü	Anti-HER-2 tedavi (trastuzumab) + endokrin tedavi
ER - HER-2 +			Anti-HER-2 tedavi (trastuzumab)
ER - HER-2 -	Bazal-like	En kötü	Kemoterapi (spesifik tedavisi yok)

MEME KANSERİ TEDAVİSİ

- **Erken evre (evre 1 – 2)** meme kanserinde tedavi **meme koruyucu cerrahi (MKC) ve sentinel lenf nodu biyopsisi (SLNB)**'dir.
- Sentinel lenf nodunda peroperatif olarak metastaz saptanması durumunda aksiller diseksiyon uygulanır.

İLGİLİ NOTLAR

Referansımız yanlış olan
tek tek
eletiyor!!!

MEME HASTALIKLARI ve PATOLOJİSİ

İNFLAMASYONLAR

AKUT MASTİT

- **Emziren** kadınlarda **S.aureus** enfeksiyonu nedeniyle gelişir.

PERİDUKTAL MASTİT (ZUSKA HASTALIĞI)

- **Sigara içenlerde** veya **A vitamini eksikliği** olan kadınlarda **skuamöz metaplazi sonucu** gelişen meme inflamasyonudur.
- **Keratin üretimi** ve keratin incileri nedeniyle **duktus tıkanıklığı** ile karakterizedir. Tıkanan duktusta **rüptür ve inflamasyona** neden olur. Kronik granümatöz inflamasyon oluşturur.

DUKTAL EKTAZİ

- **40-50 yaş arası kadınlarda** görülen, ana duktusta **sekresyonun birikmesi**, duktusu rüptüre etmesi sonucu çevresinde lenfosit, plazmosit ve granüloklar içeren **iltihabi reaksiyon** gelişmesi ile karakterize bir hastalıktır.

Meme Başında Çekilme Yapan Lezyonlar

- Duktal ektazi
- Yağ nekrozu
- Sklerozan adenozis

YAĞ NEKROZU

- **Meme travması** nedeniyle gelişir.

LENFOSİTİK MASTOPATİ

- Memenin **otoimmün** hastalığıdır. Diğer otoimmün hastalıklarla (tip 1 DM, Hashimoto tiroiditi) birlikteliği vardır.

GRANÜLOMATÖZ MASTİT

- **Wegener granülomatozu** veya **sarkoidoz** gibi granümatöz hastalıklar nedeniyle oluşur.

BENİGN EPİTELYAL LEZYONLAR

Normal meme duktusunda tek sıralı küboidal hücreler ve bunların bazalinde miyoepitelyal hücreler mevcuttur. Neoplastik meme dokusunda miyoepitelyal hücreler kaybolur (prostatta da aynı!).

NON PROLİFERATİF DEĞİŞİKLİKLER (FİBROKİSTİK DEĞİŞİKLİK)

- ✓ Genç ve orta yaş kadınlarda görülür.
- ✓ Meme kanseri riskini **arttırmaz**.
- ✓ **Kistik değişiklikler** ("blue dome" kist), **apokrin metaplazi**, **fibrozis** ve **adenozis** görülür.

ATİPİSİZ PROLİFERATİF DEĞİŞİKLİKLER

- ✓ **Epitelyal Hiperplazi**: Lüminal hücrelerin çoğalması ve duktusu tıkanması ile karakterizedir. Arada yarık benzeri boşluklar olabilir.
- ✓ **Sklerozan Adenozis**: Lobül başına düşen asinüs sayısı artmıştır ve asinüs distorsiyone olmuştur. Tübüler karsinomla karışır.
- ✓ **Kompleks Sklerozan Lezyon**: Papillom, epitelyal hiperplazi ve sklerozan adenozisin bir arada olmasıdır.
- ✓ **Papillomlar**: Tek taraflı **kanlı meme başı akıntısının en sık** sebebidir.

ATİPİLİ PROLİFERATİF DEĞİŞİKLİKLER

- ✓ **Atipik duktal hiperplazi**: DCIS'in öncül lezyonudur.
- ✓ **Atipik lobüler hiperplazi**: LCIS'in öncül lezyonudur.

MEME TÜMÖRLERİ

STROMAL TÜMÖRLER

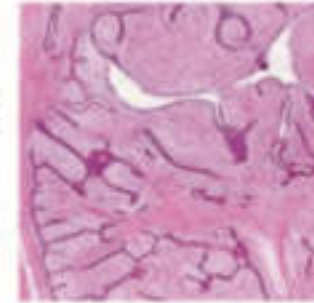
- **İntralobüler stromadan gelişenler:**

Fibroadenom

- ✓ Genç kadınların **en sık görülen benign meme tümörüdür**.
- ✓ Bilateral, multipl odaklı, kapsüllü, hareketli, iyi sınırlı bir kitledir.
- ✓ Mamografide **patlamış mısır tarzında kalsifikasyonlar** görülür.
- ✓ Histolojide **miksoid bir stroma** dikkati çeker.
- ✓ MED12 mutasyonu görülebilir.
- ✓ **Siklosporin** kullananlarda daha sıktır.

Filloides tümörü

- ✓ **Yaşlı kadınlarda** görülür.
- ✓ Duktusların için **yaprak benzeri çıkıntılar** yapar.
- ✓ **Mitoz, atipi, pleomorfizm, infiltratif sınırlar** belirgindir.

- **İnterlobüler stromadan gelişenler:**

- ✓ **Lipom**
- ✓ **Anjiyosarkom**: Memenin en sık görülen stromal

Klinik Bilimler 116. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 071

- **Germline BRCA1** (ailevi meme kanserinde en sık mutasyona uğrayan gen), **BRCA2**, **p53** (sporadik meme kanserinde en çok mutasyona uğrayan gen), **CHEK2** (radyasyon ile ilişkili gen), **PTEN**, **STK11**, **ATN**, **CDH1** mutasyonu taşıyanlarda meme kanseri riski belirgin olarak artmıştır.

- **En önemli risk faktörleri;**

- Kadın cinsiyet
- İleri yaş
- Yüksek dansiteli meme
- Geçmiş meme kanseri öyküsü
- **Yüksek penetranslı germline mutasyon** varlığı
- **Birden fazla** 1. derece akraba, genç yaşta ve multipl kanser soygeçmişi varlığı (kuvvetli aile öyküsü)

Original Soru: Klinik Bilimler 117

117. Aşağıdakilerden hangisi mikrosatellit instabilitesini (MSI) tanımlardan immünohistokimyasal incelemede ekspresyon durumu araştırılan “mismatch repair” (MMR) proteinlerinden biri değildir?

- A) MLH1
- B) MSH6
- C) PMS2
- D) MSH2
- E) MYH

Doğru Cevap: E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

MutYH (MYH) ilişkili polipozis sendromunun ve mutasyonunun ayrı bir antite olduğunu notumuzda vurguluyoruz.

MUTHY ilişkili polipozis

- ✓ Mutasyon: **MUTYH** (DNA tamir geni)
- ✓ Kalıtım: **OR (diğer polipozisler → OD)**
- ✓ Polip sayısı: **< 100**
- ✓ Kanseri gelişme yaşı: **≈ 50**
- ✓ Kanseri yerleşimi: **Sol kolon + Sağ kolon**

Klinik Bilimler 117. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 181

- ✓ Mutasyon: **STK11/LKB1**
- ✓ **Mukokütanöz hiperpigmentasyon** ve GIS'te hamartomatöz polipler ile karakterizedir
- ✓ Polipler en çok **ince bağırsakta** yerleşir.
- ✓ Bu hastalarda en sık **meme**, ikinci sıklıkta **kolon kanseri** görülür.
- ✓ Pankreas kanseri riskini **en çok arttıran** genetik sendromdur.

Juvenil polipozis

- ✓ Mutasyon: **SMAD4**

Cowden sendromu

- ✓ Mutasyon: **PTEN**
- ✓ Hamartomatöz poliplere ek olarak;
  - Meme kanseri
  - Tiroid kanseri
  - Endometrium kanseri

Cronkhite-Canada sendromu

Klinik Bilimler 117. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 181

Hereditör non-polipozis kolon kanseri (Lynch sendromu)

Genel bilgiler

- ✓ Hereditör kolon kanserleri arasında **en sık** görülendir.
- ✓ OD geçişlidir
- ✓ DNA tamir genlerinde (**MLH1, MSH2**) mutasyon vardır
  - Bunlar **mismatch tamir genleridir**, mutasyonları sonucunda **mikrosatellit instabilite** gelişir
- ✓ Kriterler;
  - (3) En az 3 akrabada (en az biri 1.°)
  - (2) En az 2 ardışık kuşakta
  - (1) En az 1 vaka < 50 yaş

Klinik

- ✓ Kolon kanseri **< 50 yaşta** görülür ve **proksimal kolonda** daha sıktır.
  - Bu aile bireyleri **25 yaşından** itibaren **iki yılda bir kolonoskopi** ile taranmalıdır.
- ✓ Ekstrakolonik tümörler de görülebilir (en sık **endometriyum** ve **over** kanserleri)

Kolon Kanseri

Genel bilgiler

- ✓ Tüm dünyada 3. sırada, GIS kanserlerinde 1. sırada görülür.
- ✓ **APC** gen inaktivasyonu sporadik kolorektal kanserlerde en sık (%85) görülen ve ilk mutasyondur.
  - APC mutasyonu ile başlayan yolakta; Beta catenin, COX-2, KRAS, DCC, p53 gen mutasyonları rol oynar.
- ✓ Diğer yolakta ise **DNA tamir gen (MSH2, MLH1 vb)** mutasyonları rol oynar.

Risk faktörleri

- ✓ **Diyet**
  - Hayvansal yağlardan zengin, fazla kırmızı et
  - Yüksek kalori
  - Düşük lif
- ✓ Yoğun alkol kullanımı
- ✓ Obezite
- ✓ Hereditör polipozis sendromları, Lynch sendromu
- ✓ İnflamatuvar bağırsak hastalıkları
- ✓ Üreterosigmoidostomi
- ✓ Streptococcus bovis bakteremisi

Koruyucu faktörler

- ✓ **Diyet**
  - Sebze ve meyveden zengin beslenme
  - Posalı gıdalar
  - Kalsiyum takviyesi
- ✓ Uzun süreli aspirin ve NSAİİ kullanımı
- ✓ Düzenli fiziksel aktivite
- ✓ Postmenopozal hormon replasman tedavisi

Klinik tablo

- ✓ En sık **adenokarsinom**dur
- ✓ En sık **rektosigmoid bölgede** yerleşir.

Kolon kanserinde klinik bulgular

Sağdaki kanserler (Daha az semptomatik)	Soldaki kanserler (Daha çok semptomatik)
• Gizli kanamaya bağlı anemi • Kilo kaybı	• Obstrüksiyon • Kabızlık • Rektal kanama ve tenezm

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 118

118. Kırk yaşındaki erkek hasta, 10 yıldır zaman zaman ortaya çıkan nefes darlığı, hırıltı ve öksürük yakınmaları ile başvuruyor. Öyküsünden yakınmalarının yıl boyu sürdüğü, beraberinde burun kaşınması ve tıkanıklığının olduğu öğreniliyor.

Bu hasta için en olası tanı ve bu tanıyı destekleyen en uygun muayene bulgusu aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Astım – Ronküs
- B) Bronşiyolit – Bronşiyal ses
- C) Amfizem – Çomak parmak
- D) Bronşiektazi – Ral
- E) Kronik bronşit – Ral

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Astım

Genel bilgiler

- ✓ Astım, **geri dönüşümlü** (spontan ya da tedavi ile) hava yolu obstrüksiyonu ile karakterizedir.
- ✓ Hava yollarında inflamasyon ve **aşırı duyarlılık** vardır.
- ✓ Hava yollarındaki inflamasyona bağlı değişiklikler:
  - Lümende mukus tıkaçları
  - Subepitelyal ödem → fibrozis
  - Düz kas hipertrofisi
- ✓ **Tetikleyiciler** ile hava yolları daha da daralır (astım atağı).

Risk faktörleri

- ✓ **Atopi (en önemli):** Spesifik allerjenlere karşı IgE sentezleme kapasitesidir
- ✓ Viral (RSV) ve bakteriyel (M. Pneumoniae) **enfeksiyonlar**
- ✓ **Allerjenler** (ev tozu akarları, hayvan tüyü, polen vb)
- ✓ **Cinsiyet** (Çocukluk çağında **erkek** cinsiyet, erişkin çağıda **kadın** cinsiyet daha risklidir)
- ✓ Sigara, mesleki maruziyet vb

Enfeksiyonlar ve allerjenler, hem astım patogeneğinde rol oynar hem de astım atağını tetiklerler.

Atakları tetikleyen bazı faktörler

- ✓ Viral enfeksiyonlar
- ✓ Allerjenler
- ✓ İlaçlar (aspirin, beta blokörler, ACE inhibitörleri)
- ✓ Egzersiz
- ✓ Soğuk hava
- ✓ Hava kirliliği, bazı toksik gazlar (sülfür dioksit vb)

Astım tipleri

Allerjik (ekstrensek) astım	Non-Allerjik (İntrensek) astım
• Atopi var • Diğer atopik hastalıklar (+) • Genç yaş • Aile öyküsü var	• Atopi yok • Diğer atopik hastalıklar (-) • İleri yaş • Aile öyküsü yok
• Tip 2 inflamasyon (Th 2 hücre) • IL4 (+) → Ig E ↑ • IL5 ve IL13 ↑ • Eozinofil ve mast hücre ↑	• Non-tip 2 inflamasyon (Th 1 ve Th 17 hücre) • IL4 (-) → Ig E 0 • IL5 ve IL13 ↑ • Eozinofil ve nötrofil ↑
IL4: IgE üretimi ile ilişkili IL5: Eozinofil aktivasyonu IL13: Hava yolu aşırı duyarlılığı, mukus hipersekresyonu	

Klinik Bilimler 118. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 099

- **Aspirin duyarlılığı**
  - PG sentezi azalır, **Lökotrien** sentezi artar
  - Lökotrien reseptör blokerinden fayda görülür

Klinik tablo

- ✓ Tetikleyicilerle ortaya çıkan; **dispne, wheezing ve öksürük** karakteristiktir.
- ✓ Semptomlar; sabahları daha şiddetli olabilir, sabaha karşı uykudan uyandırabilir.
- ✓ Artmış mukus üretimine bağlı olarak yapışkan, atılması zor bir balgam gözlenebilir.

Fizik muayene

- ✓ Kontrol altındaki astımda fizik muayene genellikle **normaldir**.
- ✓ Akut astım atağında ise;
  - Dispne ve takipne vardır
  - Ekspirasyon süresi **uzamıştır**
  - Oskültasyonda **wheezing** duyulur
  - Hava hapsi nedeniyle perküsyonda **hipersonorite** alınır ve vibrasyon torasik **azalmıştır**.

Klinik Bilimler 118. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 099

Obstrüksiyonun geri dönüşümlü olduğu gösterilmeye çalışılır (reversibilite testleri):

- **Erken reversibilite**, SABA inhalasyonundan 15-20 dk sonra FEV1 değerinin **%12 ve 200 ml** artmasıdır.
- **Geç reversibilite**, 2-4 hafta oral veya inhale steroid tedavisi sonrası FEV1 değerinin **%12 ve 200 ml** artmasıdır.
- Solunum fonksiyon testleri **normal** olan bir hastada ise **hava yolu aşırı duyarlılığı** gösterilmeye çalışılır (**Histamin-metakolin provakasyon testi**).
- **PEF değeri**
  - PEF'te **diüurnal değişiklik**, astım için karakteristiktir (> %20 sabah düşüşü tipiktir)
  - Ayrıca astım atağında PEF, belirgin azalır.

Diğer tanı yöntemleri

Balgam incelemesi

- **Curshmann spiralleri:** Yapışkan balgamın bronşiyollerin yapısını alması ile oluşur.
- **Charcot-Leyden kristalleri:** Eozinofillerin parçalanması ile oluşur.
- **Creola cisimciği:** Solunum epitelinin dökülerek bir araya gelmesi ile oluşur.
- **Eozinofil sayısı:** Hastalığın ciddiyeti ile ilişkilidir.
- **Total veya allerjen spesifik IgE:** Atopiyi gösterir. Allerjik- non allerjik astım ayırımında değerlidir.
- **Ekspirasyon havasında NO düzeyi:**
  - Hava yolu inflamasyonunu değerlendirmede kullanılır.
  - İnhal steroidlere yanıtın değerlendirilmesinde de kullanılabilir.

Tedavi

- ✓ Astım, bronşiyal ağaçta meydana gelen bir yangına benzetilecek olursa;
  - Alevlerin söndürülmesi **semptom giderici** (atak, kurtarma) tedavi olarak,
  - Kömürlerin ve kibritin ıslak tutulması ise **kontrol edici** tedavi olarak düşünülmelidir.

OBSTRÜKTİF ve RESTRIKTİF AKCİĞER HASTALIKLARI

OBSTRÜKTİF HASTALIKLAR

- FEV1/FVC azalmıştır.
- Örnekleri astım, KOAH (kronik bronşit+amfizem), bronşektazi, kistik fibrozis

RESTRIKTİF HASTALIKLAR

- Akciğer parankiminin genişleyebilme yeteneğinin azalması = restriksiyon
- Temel bozukluk **interstisyumda**
- FEV1/FVC normale yakındır.
- Örnekleri kronik interstisyel akciğer hastalıkları ve

Klinik Bilimler 118. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 028

Bronşiyal Astım

- Klinik; bronşiyollerde bronkospazm ve mukus üretimi → dispne, öksürük ve wheezing

Astım tipleri:

- **Atopik astım:**
  - ✓ **En sık** astım tipi
  - ✓ **Patogenezi:** tip I aşırı duyarlılık
  - ✓ **İlk iki dekatta** başlar.
  - ✓ Atopi öyküsü (+) ve diğer allerjik bulgular (+)
  - ✓ **Serum IgE düzeyleri** ve kanda **eozinofil sayısı** yüksektir.
- **Non-atopik astım:**
  - ✓ Allerjen yok, deri testleri (-), atopi öyküsü (-) → **atopik astımın tersi**
  - ✓ Respiratuvar enfeksiyonlar tetikler
- **İlaç ile ilişkili astım:**
  - ✓ Özellikle aspirin → COX inhibitörü → lökotrienler artar → bronkospazm
- **Mesleki astım:**
  - ✓ Gazlar, dumanlar, formaldehit

FLASH
BACK

Atopik astım - Patogenezi

- ✓ **Th2** ve **IgE** ilişkili tip I hipersensitivite reaksiyonudur.

Mediyatörler

- ✓ IL-4 → IgE artışı
- ✓ IL-5 → Eozinofil kemotaksisi
- ✓ IL-13 → mukus sentez artışı
- ✓ MBP → epitel hasarı
- ✓ LTC4-D4-E4 → her şeyi kasar

Astım - Morfoloji:

- Bronş duvan **düz** kasında **hipertrofi** (bronkokonstriksiyona bağlı)
- Bronş epitelinde bazal tabakanın kalınlaşması, **goblet hücre hiperplazisi**

- **Submukozal glandlarda artış**
- **Curschmann spiralleri** (minik hava yollarının şeklini almış mukus)
- **Charcot-Leyden kristalleri** (eozinofil proteini / Galektin-10)
- Bronş duvarında ödem, hiperemi (histamin etkileri), **eozinofillerden** zengin inflamasyon
- Bazal membran altında fibrozis ve havayolu duvarında kalınlaşma (kronik dönem bulgusu)

Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH)

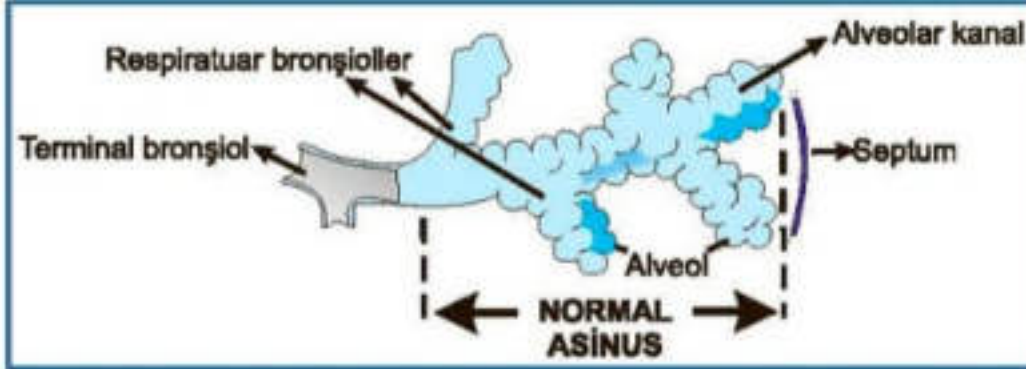
- En sık eşlik eden iki durum **kronik bronşit ve amfizemdir.**

Amfizem

- **Asinüs** (terminal bronşiyollerin distali) yıkımı, **irreversibl** kistik boşluklarla karakterize ve minimal ancak anlamlı fibrozisin görüldüğü hastalıktır.

Asinüs

- ✓ Respiratuvar bronşiyoller, duktus ve sakkus alveolaristen oluşur.

Normal Asinüs

Amfizem Tipleri

Sentriasiner Amfizem	Klinikte en sık tip Respiratuvar bronşiyoller etkilenir Sıklıkla üst loblarda Sigara ve kömür işçisi pnömokonyozu
Panasiner Amfizem	Alfa-1 antitripsin eksikliğinde Alt akciğer zonları tutulur
Distal Asiner (Paraseptal) Amfizem	Asinüslerin distal kısımları (alveol duvarlarında yıkım) etkilenir. Genç bireylerde izlenen spontan pnömotoraksın sık nedenidir.
İrregüler Amfizem	Skarlar neden olur Otopsi serilerinde en sık izlenen amfizem tipidir.

Amfizem - Patogenezi:

- **Havayolu duvarında yıkıma neden olan faktörler:**
  - ✓ Elastazlar
  - ✓ Sigara (proteaz miktarını artırır, serbest oksijen radikallerinin oluşmasına neden olur)
- **Havayolu duvarını yıkıma karşı koruyan faktörler:**
  - ✓ Anti-elastazlar: Alfa-1 Antitripsin, lökoproteaz ve α-1 mikroglobülin
  - ✓ NRF-2 geni → hücreyi oksidatif hasardan korur.

Komplikasyonlar:

- **Enfeksiyon**
  - ✓ Bakteri (**En sık S.aureus**), virüs (HSV vb.), mantar
- **Eksfoliyatif dermatit**
- **Oküler komplikasyonlar**
  - ✓ Göz kapağı dermatiti, kronik blefarit, korneal skar, keratokonus, katarakt, atopik keratokonjunktivit, vernal konjunktivit

ALERJİK KONJUNKTİT

Alerjik rinokonjunktivit:

- **Alerjik rinit** ve **alerjik konjunktivit** birlikteliğidir

Atopik konjunktivit:

- **Alerjik konjunktivit** + **atopik dermatit** birlikteliğidir

Kontakt konjunktivit:

- Kontakt dermatitin konjunktivada görülen şeklidir

Vernal konjunktivit:

- Bahar ve yaz aylarında özellikle **prepübertal erkeklerde** görülür, bilateralidir
- **IgE aracılı değildir** (öncesinde duyarlanma gerekmez, ilk karşılaşmada da olur), ancak **atopisi olan çocuklarda daha sık** görülür
- **Kornea da tutulur, görme kaybı** yapabilir
- Üst palpebrada **kaldırım taşı** görünümü **Trantas** noktaları (Korneoskleral limbusta beyaz eozinofil kümeleri)
- **Horner** noktaları (Konjunktivada beyaz noktalar)
- **Fotofobi, kaşıntı, gözlerde yaşarma**, bol **eozinofil içeren mukus**
- **Tedavide** topikal steroid ve kromolin sodyum etkilidir

Dev papiller konjunktivit:

- **Lens** kullananlarda görülür
- **Vernal konjunktivit** tipidir

Görme kaybı riski olan konjunktivitler:

Klinik Bilimler 118. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 123

ALERJİK RİNİT

- Burunda **kaşıntı, doluluk, akıntı** ve **hapşırık** vardır
- Semptomlar 1 yıl boyunca devam ederse **pereniyal rinit**, bahar mevsiminde bulgu verirse **mevsimsel AR** (saman nezlesi) denir

Risk faktörleri:

- Ailede atopi öyküsü ve 6 yaşından önce **serum IgE>100 IU/mL olması**
- Ailesel **atopisi** olanlarda **sezaryen** ile doğum
- Sigara maruziyeti
- Süt çocukluğu çağındaki intestinal mikrobiyotadaki çeşitliliğin azalması

Koruyucu faktörler:

- Erken çocukluk çağındaki kedi, köpek ve **endotoksine maruziyeti**
- Buğday, çavdar, yulaf, arpa, yumurta ve balığa **erken başlamak**
- **Anne sütü** almak

Klinik Bulgular:

- **Nazal mukoza soluk mavimsi mavimsi** tonda ve ödemlidir
- Septal deviasyon, **nazal polip**, konka hipertrofisi
- **Alerjik selam**, alerjik tikler
- **Alerjik shiner** (**Periorbital morluk**)

Komplikasyonlar:

- **Sinüzit** (**en sık komplikasyondur**)
- Ağız solunumu, halitosis (kötü ağız kokusu)
- **Tekrarlayan** rinosinüzit, adenoiditis, otitis media, tonsilit

Laboratuvar:

- **Duyarlanmayı göstermede:** Deri prick testi, spesifik IgE
- **Nazal yaymada:** 10 ve üzeri eozinofil

Tedavi:

- Alerjiden korunma
- **Oral ve nazal antihistaminikler**
- Nazal dekonjestanlar
- Nazal antikolinerjikler
- **Nazal steroid** (**Tüm semptomlara etkili** olan ve **en etkili** olan ilaç)
- Alerjen **İmmünoterapi**
- Omalizumab

FLASH
BACK

Ne zaman Eozinofili?

Ne zaman IgE yüksekliği?

- Astımda prediktif değeri olan (**minör**): Eozinofili
- Atopik dermatitte tanı kriteri olan (**minör**): IgE ↑
- Atopik dermatitte prognostik olan (**kötü**): IgE ↑
- Alerjik rinit için risk faktörü olan: IgE ↑

Burada ve işaretlediğim bir sonraki 2 sayfada Soruda verildiği gibi Alerjik rinit kliniğini anlatmışız Sonra Astım ve Alerjik rinit ilişkisini yazmışız Sonra soruda verildiği gibi astım kliniğini, öksürüğü, hırıltıyı, nefes darlığını yazmışız Son olarak da ronküs demesek de wheezing demişiz ki bu bilgiye gerek kalmadan zaten soru yapılıyor Çünkü şıklarda başka astım yok

Laboratuvar:

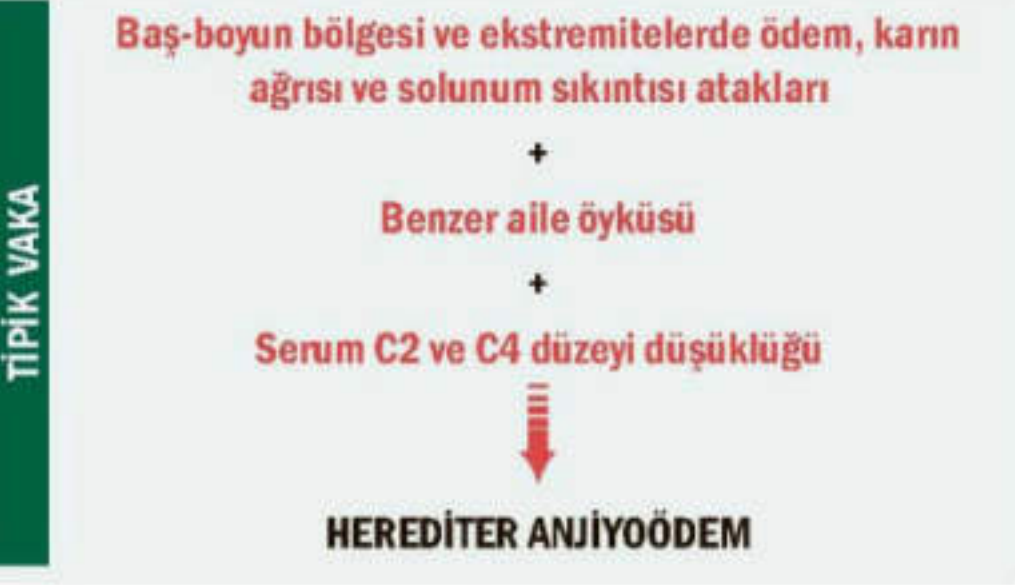
- C4 ve CH50 düzeyleri **her zaman düşüktür**
- Bu nedenle **tarama testi C4 düzeyidir**
- C2 ise **sadece ataklarda düşer**

Profilaksi:

- **C1 esteraz inhibitörler konsantresi**
- Uzun etkili androjenler (danazol)
- Epsilon aminokaproik asit

Atak tedavisi:

- **C1 esteraz inhibitörler konsantresi**
- Taze donmuş plazma
- **Ekalantit** (Kallikrein antagonisti)
- **İkatibant** (Bradikinin antagonisti)

ALERJİK ASTIM

- Artmış **bronşiyal aşırı duyarlılığın** eşlik ettiği, **eozinofil ve mast** hücre infiltrasyonunun ön planda olduğu, **reversibl** hava yolu **obstrüksiyonu** ile seyreden akciğerin kronik inflamatuvar hastalığıdır.
- Çocukluk çağıının **en sık kronik inflamatuvar akciğer hastalığıdır**.
- **En patognomonik** bulgusu **bazal membran kalınlaşmasıdır**.

Persistan astım gelişimi risk faktörleri:

- **Atopi (En önemli risk faktörü)**
- **Aile öyküsü**
- **Erkek cinsiyet**
- Soğuk algınlığı olmadan wheezing

Klinik Bilimler 118. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 121

- Çevresel sigara dumanına maruz kalma

Klinik bulgular:

- **Uykudan uyandıran öksürük**
- Nefes darlığı
- Göğüs ağrısı
- Takipne
- Hışıltı
- Egzersiz intoleransı
- Fazla terleme

Astımda semptomların özellikleri:

- **Tekrarlayıcı** karakterde ve **nöbetler** halinde
- Daha çok **gece ve/veya sabaha karşı** gelişmesi
- **Kendiliğinden veya ilaçlarla hafiflemesi veya kaybolması**
- **Ara ara yakınmasız dönemlerin** olması
- **Mevsimsel değişiklik** göstermesi
- **Çeşitli faktörlerle semptomların tetiklenmesi**

Astım semptomlarını tetikleyen faktörler:

- **Viral enfeksiyonlar (RSV, rhinovirus vb.)**
- **Rinit, Sinüzit, Gastroözofageal reflü**
- **Gülme, ağlama hiperventilasyon**
- **Mevsimsel alerjenler**

Klinik Bilimler 118. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 121

Fizik Muayene Bulguları:

- **Ekspiryumda uzama**
- Takipne, dispne
- **Wheezing**
- Raller
- İnterkostal ve subkostal retraksiyonlar
- **Siyanoz ve sessiz akciğer (Ağır olgularda)**

Tanı:

- **PA akciğer grafisi:** Kostalarda ve diyafragmada düzleşme, bilateral havalanma fazlalığı
- **Solunum fonksiyon testleri:**
  - ✓ FEV1/FVC düşük (**<%80**)
  - ✓ Bronkodilatör sonrası FEV1'de en az **%12'lik artış**
  - ✓ Egzersiz sonrası FEV1'de en az **%15 kötüleşme**
  - ✓ Sabah-akşam PEF değişkenliğinin **%20 olması**
- **Cilt testleri**
- **Eozinofili (>%4)**
- **Total-spesifik IgE yüksekliği**
- **Ekshale NO ölçümü (Eozinofilik enflamasyonu yansıtır)**

Akut atak tedavisi:

- Önce **oksijen** verilir
- Ardından her hastaya **kısa etkili inhale Beta 2 agonist** verilir (Salbutamol vb.)
- **Kısa etkili inhale antikolinergik** (ipatropium bromid) vermek opsiyoneldir
- **Kısa etkili beta 2 agoniste yanıt yoksa sistemik steroid** (oral/parenteral) verilir.
- **Sistemik steroide yanıt yoksa:**
  - ✓ IV Beta 2 agonist
  - ✓ Magnezyum sülfat
  - ✓ Teofilin/Aminofilin
  - ✓ Epinefrin

Astım atağının komplikasyonları:

- **Solunum yetersizliği**
- **Atelektazi**
- **Hava kaçakları** (pnömotoraks, pnömomediastinum)
- **Uygunsuz ADH salınımı**

Burada ve işaretlediğim bir önceki ve bir sonraki 1er sayfada Soruda verildiği gibi Alerjik rinit kliniğini anlatmışız Sonra Astım ve Alerjik rinit ilişkisini yazmışız Sonra soruda verildiği gibi astım kliniğini, öksürüğü, hırıltıyı, nefes darlığını yazmışız Son olarak da ronküs demesek de wheezing demişiz ki bu bilgiye gerek kalmadan zaten soru yapılıyor Çünkü şıklarda başka astım yok

- **Nöromiyopati (Hopkins sendromu)**
- Kalp ve solunum durması
- Beyin hasarı
- Kalp yetmezliği

Kronik bir astım hastasında semptomların kontrol altında olup olmadığını belirlemede bakılacaklar:

- **İnhale beta 2 agonist ihtiyacı sıklığı**
- Gündüz semptom sıklığı
- Aktivite kısıtlanması
- Gece öksürüğü sıklığı

Astımda profilaksi:

- **İlk tercih: düşük doz inhale kortikosteroid (dİKS)**
- **Yanıtı olmayan olgularda aşağıdakilerden biri seçilebilir:**
  - ✓ **dİKS + lökotrien reseptör antagonisti**
  - ✓ **dİKS + uzun etkili beta 2 agonist (salmeterol, formoterol vb.)**
  - ✓ **dİKS + uzun etkili antikolinergik (tiotropium)**
  - ✓ **Yüksek doz inhale kortikosteroid**
- **Diğer profilaksi ilaçları:**
  - ✓ **Omalizumab (anti IgE)**
  - ✓ **Mepolizumab (anti IL-5)**
  - ✓ **Dupilumab (anti IL-4)**
  - ✓ Benralizumab (Anti-IL-5Ra Antikor)
  - ✓ Tezepelumab (Anti-timik stromal lenfopoietin (TSLP antikor))
  - ✓ Sistemik steroid
  - ✓ Teofilin/Aminofilin
  - ✓ Kromolin ve nedokromil

Uzun etkili beta 2 agonistlerin kullanılmaması gereken durumlar:

- **Tek başına kullanılmazlar**
- **4 yaş altında kullanılmazlar**

Astım öngörü indeksi:

- İlk 6 yaşta wheezing atakları sağlıklı çocuklarda da görülebilecek bir durumdur, **okul çağında da persiste etmesi** ile ilgili bazı prediktif faktörler vardır.

Klinik Bilimler 118. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 122

- **Minör ölçütler:**
  - ✓ **Doktor tarafından tanı konmuş alerjik rinit**
  - ✓ Soğuk algınlığı olmadan hisilti
  - ✓ Eozinofili (>%4)
  - ✓ **Gıda alerjen duyarlılığı**

ATOPIK DERMATİT

- **Tekrarlayan** ataklarla giden ve **kronik** seyir gösteren bir inflamatuvar deri hastalığıdır.
- **Eritem, ödem, kaşıntı, eksudasyon ve kabuklanma, pullanma** ile karakterizedir.
- Olguların **%80'inde** diğer **atopik hastalıklar** eşlik eder, **IgE yüksektir** ve **büyüdükçe geriler**.

122

- **IL-22** eksprese eden T lenfositlerin artması **AD'nin şiddetini artırmaktadır.**
- Hastaların **yarısında Flaggirin gen mutasyonu** vardır, **kötü prognostiktir.**

Klinik Bulgular:

- **Tekrarlayan** ve **kronikleşen kaşıntılı**, **eritemli** ve bazen **pürülan** plaklar tipik bulgudur.
- **Hayatın ilk 2-3 ayında yanaklarda** başlar, vücudun **ekstensör** yüzlerine yayılır.
- **5 yaşından sonra** lezyonlar genelde hafiflese de persiste eden olgularda vücudun **fleksör** yüzlerindedir.
- Kaşıntı **geceleri** daha fazladır ve **aile** öyküsü sıktır.
- **Gıda alerjisi** ve diğer atopik hastalıklar sık eşlik eder.
- **Atopik dermatitte en az tutulan bölgeler:**
  - ✓ Bez bölgesi (diaper)
  - ✓ Avuç içi
  - ✓ Ayak tabanı
  - ✓ Mukozalar

Tanı:

- Aşağıdaki **maior klinik bulgulardan en az 3'ü** olmalıdır:
  - ✓ **Kaşıntı**
  - ✓ **Tipik yerleşim**
    - Yüz ve ekstansör bölgelerde egzama (**infant-çocuk**)
    - Fleksural egzama (**adölesan**)
  - ✓ **Kronik ve tekrarlayıcı dermatit**
  - ✓ Çocuk ve ailesinde **atopik hastalık öyküsü**

Tedavi:

- **Lokal tedavi:**
  - ✓ Deri testi ve allerjen eliminasyonu
  - ✓ Nemlendiriciler
  - ✓ Topikal steroidler
  - ✓ Topikal kalsinörin inhibitörleri, **2 yaş ve üzerinde** kullanılır:
    - **Pimekrolimus**
    - **Takrolimus**
  - ✓ Topikal fosfodiesteraz inhibitörleri: **2 yaş ve üzerinde** kullanılır
    - **Crisaborole**
- **Sistemik tedavi:**
  - ✓ Antihistaminik
  - ✓ Sistemik steroid
  - ✓ Siklosporin
  - ✓ Omalizumab, Mepolizumab, Dupilumab
  - ✓ İnterferon gamma
  - ✓ Alerjen İmmünoterapi

Atopik Dermatitte Kötü Prognostik Kriterleri:

- **Erken başlangıç**
- **Yaygın tutulum**
- **Astım veya alerjik rinitle birliktelik**
- **Yüksek serum IgE düzeyleri**
- **Ailede atopik dermatit olması**
- **Flaggrin gen mutasyonu**
- **Tek çocuk olmak**

Burada ve işaretlediğim bir önceki 2 sayfada Soruda verildiği gibi Alerjik rinit kliniğini anlatmışız Sonra Astım ve Alerjik rinit ilişkisini yazmışız Sonra soruda verildiği gibi astım kliniğini, öksürüğü, hırıltıyı, nefes darlığını yazmışız Son olarak da ronküs demesek de wheezing demişiz ki bu bilgiye gerek kalmadan zaten soru yapılıyor Çünkü şıklarda başka astım yok

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 120

120. Kırk sekiz yaşındaki kadın hasta ağız ve göz kuruluğu şikâyetleri ile başvuruyor. Fizik muayenesinde psöriazis benzeri ve fotosensitif cilt lezyonları saptanıyor. Yapılan cilt biyopsisi subakut kutanöz lupus lezyonları ile uyumlu bulunuyor. Hastanın ANA testi 1/320 benekli olarak saptanıyor.

Bu hastada aşağıdaki otoantikorlardan hangisinin saptanması en olasıdır?

- A) Anti-Jo1
- B) Anti-Sm
- C) Anti-Ro
- D) Anti-PCNA
- E) Anti-Sentromer

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Cilt bulguları

Klinik Bilimler 120. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 140

- ✓ **Subakut kutanöz lupus**
  - Anti-Ro (SS-A) antikorları ile ilişkilidir

Akut kutanöz lupus ve Subakut kutanöz lupus lezyonları **skar bırakmaz**.

- ✓ **Kronik kutanöz lupus**
  - Diskoid lupus eritematozus
  - **Skar ve atrofi yapar** (deri eklerinde kalıcı kayıp)

Nörolojik bulgular

- ✓ En sık bulgu **kognitif disfonksiyondur** (hatırlama ve muhakemede güçlük)
- ✓ İnme, nöbet, nöropati vb birçok bulgu
- ✓ Psikoz

Kardiyovasküler sistem bulguları

- ✓ **Perikardit** en sık bulgudur.
- ✓ **Libman-Sacks Endokarditi**: **SLE**'ye özgü non-bakteriyel endokardittir.

Hem **SLE** hem de **romatoid artrit**te, hem kalpte hem de akciğerde en sık tutulum → **Serozit (perikardit, plevrit)**.

Pulmoner bulgular

- ✓ **Plevra (en sık)**: Plevrit, plevral efüzyon
- ✓ Parenkim: **Lupus pnömonisi**, diffüz alveoler hemoraji
- ✓ Solunum kasları: **Büzüşen akciğer sendromu**

Renal bulgular / Lupus nefriti

- ✓ **Proteinüri** (> 500 mg/gün) → En sık bulgu
- ✓ **Kompleman düşüklüğü**
- ✓ **Teleskopik idrar** (tüm kompartmanları tuttuğu için)

SLE'de nefrit riski ve ilişkili otoantikorlar

- Yüksek nefrit riski → **Anti ds DNA**
- Düşük nefrit riski → **Anti Ro ve Anti La**

FLASH BACK

WHO Lupus Nefriti Sınıflandırması

- Sınıf I: Minimal mezengiyal lupus nefriti
- Sınıf II: Mezengiyal proliferatif lupus nefriti
- Sınıf III: Fokal proliferatif lupus nefriti
- Sınıf IV: Diffüz proliferatif lupus nefriti (**en sık**)
- Sınıf V: Membranöz lupus nefriti (**nefrotik sendrom**)
- Sınıf VI: İleri sklerozan lupus nefriti (**en kötü**)

Antifosfolipid antikor sendromu (AFAS)

- SLE tanılı hasta (sekonder AFAS'ın en sık nedeni)
- Tekrarlayan arteriyel-venöz tromboz
- Tekrarlayan gebelik komplikasyonları
- Antikorlar
  - ✓ **Lupus antikoagülanı**
  - ✓ **Anti kardiyolipin**
  - ✓ **Anti Beta 2 glikoprotein 1**
- APTT uzun (kanama değil, tromboz görülür)
- Sifiliz testi (VDRL) yalancı pozitiflik

Neonatal lupus

- ✓ **Bulgular**: Raş (geçici), konjenital kalp bloğu (kalıcı)
- ✓ **İlişkili otoantikorlar**: Anti-Ro (SS-A), anti-La (SS-B)

FLASH BACK

Anti Ro (SS-A) ile ilişkili klinik durumlar

- Sjögren sendromu
- Neonatal lupus
- Subakut kutanöz lupus

Laboratuvar Bulguları

SLE'de yoğun inflamasyona rağmen **CRP normaldir**. CRP; serozit, sinovit ve enfeksiyon varlığında artar.

Otoantikorlar

- ✓ **Antinükleer antikor (ANA)**: En iyi tarama testidir. **Duyarlılığı en yüksek** antikordur (%98)
- ✓ **Anti ds DNA**: SLE'ye spesifiktir.
  - Hastalık aktivitesini gösterir (Hastalık aktivitesini gösteren bir diğer parametre **kompleman düşüklüğüdür**).
- ✓ **Anti Smith (Anti Sm)**: SLE'ye spesifiktir (**en spesifik**)
- ✓ **Antihiston ve anti ss DNA**: İlaça bağlı lupus ile ilişkilidir
- ✓ **Antieritrosit ve antiplatelet**: Otoimmün hemolitik anemi ve otoimmün trombositopeni ile ilişkilidir.
- ✓ **Antinöronal ve anti ribozomal P**: Nöropsikiyatrik tutulumla ilişkilidir.

Tanı

SLICC 2012 SLE Sınıflandırma Kriterleri

Klinik bulgular	İmmünolojik bulgular
• Akut, subakut kutanöz lupus • Kronik kutanöz lupus • Skar bırakmayan alopesi • Oral / Nazal ülser • Sinovit • Serozit • Renal tutulum • Nörolojik tutulum • Hemolitik anemi • Lökopeni / Lenfopeni • Trombositopeni	• ANA • Anti ds DNA • Anti Smith • Düşük kompleman düzeyi • Antifosfolipid antikorlar - Antikardiyolipin - Antiβ2 glikoprotein 1 - Lupus antikoagülanı • Hemolitik anemi yokken Coombs testi pozitifliği

İLGİLİ NOTLAR

Tip 4 hipersensitivite örnekleri (T hücre aracılı)

- ✓ Romatoid artrit (Th1 ve Th17)
- ✓ MS (Th1 ve Th17)
- ✓ Psöriazis (Th1 ve Th17)
- ✓ İnflamatuvar bağırsak hastalıkları (Th1 ve Th17)
- ✓ Tip 1 DM (CD8)
- ✓ Kontakt dermatit (bahçıvan, zehirli sarmaşık teması, deride kızamık ve büller)

FLASH
BACK

Tip 2 DM → tip 2 hipersensitivite (2x2=4)

Tip 1 DM → tip 4 hipersensitivite (1x4=4)

DOKU TRANSPLANTASYONU

Hiperakut rejeksiyon

- Transplantasyondan dakikalar sonra ortaya çıkar.
- Graft **endoteline** saldıran **antikorlar** → endotel hasarı → tromboz → iskemik nekroz
- Histopatolojide nötrofil infiltrasyonu, tromboz ve fibrinoid nekroz

Akut rejeksiyon

- Transplantattan günler ve haftalar sonra
- **Akut hücreli** rejeksiyon: T lenfosit (CD4 ve CD8) aracılığı ile
- **Akut humoral** rejeksiyon: Antikor aracılığı ile

Kronik rejeksiyon

- Transplantasyondan aylar-yıllar sonra
- **T lenfosit** ve **antikor** aracılığı ile
- Histopatolojide tübüler **atrofi**, interstisyel **fibrozis**

KEMİK İLİĞİ TRANSPLANTASYONU

Graft-versus-host hastalığı (GVHD)

- Kemik iliği transplantasyonunda, graft tarafından üretilen **CD4+ ve CD8+ T lenfositlerince** konak doku hasarı oluşur.
- Tutulan en önemli **3** bölge: **Karaciğer, deri ve sindirim sistemi mukozası**

OTOİMMÜN HASTALIKLAR

- Daha çok kadınlarda görülür.

Otoimmün hastalıklarda spesifik otoantikorlar

Hastalık	Otoantikor
Sistemik Lupus Eritematozus	Anti-ds DNA Anti-Smith
Sistemik skleroz (diffüz)	DNA topoizomeraaz 1 (anti-Scl 70)
Sistemik skleroz (sınırlı)	Anti-sentromerik
Sjögren sendromu	SS-A (Ro) SS-B (La)
Romatoid artrit	Anti-CCP

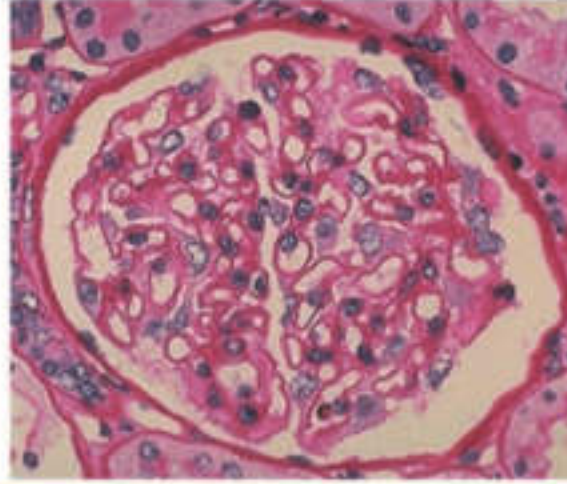
SİSTEMİK LUPUS ERİTEMATOZUS

- 20-30'lu yaşlarda ve kadınlarda
- Sistemik lezyonlar → **tip 3 hipersensitivite**
- Pansitopeni → **tip 2 hipersensitivite**

Sekonder Antifosfolipid Antikor Sendromu

- ✓ Antikardiyolipin antikorlar sorumlu
- ✓ Endotel hasarı → multipl tromboz gelişimi

- **Patogenez:** **Küçük** arter ve arteriyollerde akut nekrotizan **vaskülit** → **sistemik** tutulum
- En sık tutulum görülen sistem: **Hematolojik (%100)**
- En sık ölüm nedeni **böbrek tutulumu** ve enfeksiyon
- SLE'de WHO sınıflamasına göre 6 dereceli glomerülonefrit (küçük damar tutulumu) görülür.
- En sık ve en kötü böbrek tutulumu → **Class IV: diffüz proliferatif glomerülonefrit** → **wire loop** (tel halka) görünümü en çok burada.

SLE'de 'wire loop' görünümü

TIPIK VAKA

- Genç kadın hasta
- **Kelebek tarzında, fotosensitif malar eritem**
- **Dermoepidermal** Ig ve kompleman birikimi
- **En sık semptom** eklem ağrısı → **non-eroziv artrit**
- Kalp ve akciğerde en sık zar tutulumu → perikardit ve plevral effüzyon
- Kalpte karakteristik lezyon: **Libman- Sacks endokarditi**
- Dalakta **soğan kabuğu** görünümünde perivasküler fibrozis
- Pansitopeni, ANA en sık (+) antikor
- En spesifik antikorlar anti-ds DNA ve anti-Smith

İlaç ile ilişkili Lupus:

- ✓ Prokainamid
- ✓ İzoniazid
- ✓ D-penisilamin

Klinik Bilimler 120. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 009

SJÖGREN SENDROMU

- Kuru göz + kuru ağız (lakrimal ve tükürük bezlerinde otoimmün yıkım)
- En çok **romatoid artrit** ile beraber

- 35-45 yaş arası kadınlarda sık
- RF (+), SS-A (Ro) ve SS-B (La) (+)
- **Histopatoloji:** periduktal CD4+ lenfosit infiltrasyonu, daha sonra asiner atrofi, fibrozis
- Böbrekte glomerüler lezyon çok nadir → Duktus tutulumu yapar.
- B hücreli **MALToma** riski artmıştır

Klinik Bilimler 120. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 010

- ✓ Sjögren sendromu
- ✓ Hashimoto tiroiditi
- MALT: mukoza ilişkili lenfoid doku

SİSTEMİK SKLEROZ (SKLERODERMA)

- **Patogenez:**
  - ✓ CD4 (+) hücrelerin neden olduğu mikrovasküler dolaşım hasarı → sistemik
  - ✓ Mikrovasküler hasar → iskemik bulgular
  - ✓ **TGF beta** artışı → fibrozis (skleroz)
  - ✓ Orta yaş kadınlarda daha sık
  - ✓ En çok **deri** etkilenir (skleroderma)

TIPIK VAKA

- İlk bulgu Raynaud fenomeni
- İskemik ülser → otoamputasyon
- **Maske yüz** görünümü
- Barrett metaplazisi
- Böbrekte interlobüler arterlerde duvar kalınlaşması → HT
- **En sık ölüm nedeni** pulmoner hipertansiyon ve interstisyel pulmoner fibrozis
- Effüzyonlu perikardit ve miyokardiyal fibrozis

FLASH
BACK

Skleroderma'nın iki alt grubu:

- ✓ **Diffüz** → DNA topoizomerez 1 (anti-Scl 70) antikorları
- ✓ **Lokalize** (CREST sendromu) → Antisentromer antikorlar

MİKST KONNEKTİF DOKU HASTALIĞI

- 30-60 yaş kadın hasta
- SLE, polimiyozit ve skleroderma karışımı
- **Anti- U1 RNP (+)**

IgG₄ İLE İLİŞKİLİ HASTALIK

- **Patogenez:**
  - ✓ IgG₄ üreten plazma hücreleri → kronik inflamasyon → fibrozis
  - ✓ Orta-ileri yaş erkeklerde daha sık
  - ✓ **Birliktelikleri:** Mikulicz sendromu, Riedel tiroiditi, idiopatik retroperitoneal fibrozis, otoimmün pankreatit

PRİMER İMMÜN YETMEZLİK SENDROMLARI

LENFOSİT MATÜRASYONUNDA DEFEKT OLAN İMMÜN YETMEZLİKLER

Ağır Kombine İmmün Yetmezlik (SCID)

- Otozomal resesif veya X'e bağlı
- **T ve B hücre** fonksiyonlarında defekt → **kombine**
- Vakaların yaklaşık yarısı **X'e bağlı** geçer. Patogenez: **IL-7** reseptöründeki defekt. IL-7 → kemik iliğindeki **immatür T ve B** hücrelerin uyarılması ve yaşaması için gereklidir (kombine).
- **Otozomal resesif** formda patogenez: **Adenozin deaminaz (ADA)** enzimi yoktur.

Bruton'un X'e Bağlı Agammaglobulinemisi

- **Klinik:** 8-9 aylık erkek çocuklarda tekrarlayan bakteriyel enfeksiyonlar (ilk 6 ay anne sütü koruyucudur).
- **Patogenez:** kemik iliğinde **pre B → B** oluşmıyor, **BTK** geni bozuk.
- Lenf nodu ve dalakta germinal merkezler yoktur (B yok) ve plazma hücresi görülmez (**lenfoid hipoplazi**).
- Serumda tüm Ig sınıfları yoktur; fakat hücrel (T hücreleri) immün fonksiyon normaldir (Bruton → **B** hücre bozukluğu).
- **Canlı aşı kontraendikedir** (örneğin **poliovirüs aşısı**, nedeni humoral immünitenin olmamasıdır).

22q11 Delesyon Sendromu

- Bu sendromda 2 hastalık ortaya çıkmaktadır:
- **DiGeorge sendromu:** Timik hipoplazi → T hücre yetmezliği, paratiroid hipoplazisi → hipokalsemi (Timus ve paratiroid)
- **Velokardiyofasiyal** sendrom: Konjenital kalp ve damar anomalileri, fasiyal dismorfizm
- 22q11.2 delesyon sendromlu hastalarda **şizofreni ve bipolar bozukluk** gibi **psikotik hastalıkların** sıklığı artar.

LENFOSİT AKTİVASYON VE FONKSİYONUNDA DEFEKT OLAN İMMÜN YETMEZLİKLER

Yaygın Değişken İmmün Yetmezlik (CVID)

- **Patogenez:** **B hücre → plazma hücresi** farklılaşması yok, plazma hücresi yok → **hipogammaglobulinemi**
- Lenfoid folliküller hiperplazik (B hücre sayısı normal veya artmıştır)
- **Klinik:** Bruton ile benzer; ancak bulgular **20-30'lu yaşlarda** başlar. Cinsiyet ayrımı yoktur (Bruton → 8-9 aylık erkek çocuklarda)

İzole IgA Yetersizliği

- **En sık** görülen primer immün yetmezlik
- **Klinik:** Tekrarlayan **sinopulmoner enfeksiyonlar ve Giardia enfeksiyonuna bağlı diyare** (IgA → mukozal-sekretuar zeminlerde bulunur).
- Kan transfüzyonundan sonra **anafilaksiye** girerler (kan transfüzyonu ile verilen IgA yabancı antijen gibi davranır).

Pulmoner

Nörolojik

Renal tutulum ve lupus nefriti

- **Evre IV:** Diffüz proliferatif lupus nefriti; lupus nefritinin **en sık ve en ciddi** formudur. "Bakır tel" manzarası bu evrede görülür.

Laboratuvar Bulgular

- Tarama testi; **antinükleer antikor (ANA)**
- **Anti-dsDNA** antikorları ve **anti-Smith** antikor, SLE için **spesifiktir**.
- Aktif hastalıkta; CH(50) ↓, **C3 ve C4** ↓
- **Trombositopeni, lökopeni** olabilir.
- Antifosfolipit antikorlara bağlı **PTT uzaması** olabilir.

Tanı

- **Klinik kriterler;**
  - Akut/kronik kutanöz bulgular
  - Oral-nazal ülserler
  - Alopesi
  - Artrit
  - Serözit (Plörit, perikardit)
  - Renal tutulum
  - Nörolojik tutulumu
  - Hematolojik tutulum (hemolitik anemi, sitopeniler)
- **Laboratuvar kriterleri;**
  - ANA (+)
  - Anti-dsDNA (+)
  - Anti-Smith (+)

Klinik Bilimler 120. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 177

SLE'deki Antikorlar

- **ANA** pozitifliğinin SLE'de duyarlılığı %95-99; ancak özgüllüğü %50'dir.

**FLASH
BACK**

ANA pozitifliği yapan durumlar

- İlaça bağlı lupus
- JIA
- Juvenil dermatomiyozit
- Skleroderma
- Enfeksiyöz mononükleoz
- Kronik aktif hepatit
- Hiperekstansibilite

- **Anti-ds DNA ve anti-Smith:** SLE tanısı için **en spesifik** testlerdir. Anti-ds DNA hastalık aktivitesi ile (özellikle nefrit) korele.
- **Anti-Ro/SS-A ve anti-La/SS-B:** Neonatal lupus
- **Anti-RNP (ribonükleoprotein) antikor:** Raynaud fenomeni, Neonatal lupus ve Pulmoner hipertansiyon için risk oluşturur. Mikst konnektif doku hastalığında da yükselir.
- **Antifosfolipit antikorları:** Venöz ve arteriyel trombozla ilişkilidir.
- **Anti-histon antikor:** İlaça bağlı lupus
- **Anti-ribozomal P antikor:** Lupus serebriti

Tedavi ve Prognoz:

- **Hidroksiklorokin**, cilt bulguları ve hafif artrit tedavisi için ilk seçenektir (yan etki: retinal toksisite).

- Metilprednizolon
- Siklofosamid, mikofenolat mofetil, metotreksat
- **Belimumab** (B hücresi aktivasyon faktörü BLYS'ye yönelik monoklonal antikor)
- Dirençli lupus nefriti tedavisinde takrolimus ve voklosporin gibi kalsinörin inhibitörleri
- **Anifrolumab** (İnterferon alfa reseptör monoklonal antikor) erişkinde onaylı

İLACA BAĞLI LUPUS

- **Prokainamid, hidralazin, izoniazid**, penisilamin, diltiazem, infliksimab, etanercept gibi bazı ilaçlarla
- **İlaça bağlı lupusun SLE'den farkları:**
  - **Kız-erkek eşit** sıklıkta görülmesi
  - **Anti-histon antikorlarının** çok daha sık saptanır
  - SLE'de nadir olan **hepatitin** görülmesi
  - Renal tutulumun çok nadir olması
  - İlacın kesilmesi ile çoğu olgunun düzelmesi

NEONATAL LUPUS

- İntrauterin **anti-Ro, anti-La** ve **anti RNP** antikorların, gebeliğin 12-16. haftasında fetusa geçmesi ile oluşur.

Klinik

- Kutanöz lezyonlar (**eritema annulare**): **En sık** ve ilk bulgudur.
- **Konjenital kalp blokları:** kalıcı olabilir.
- Trombositopeni
- Hepatit

JUVENİL DERMATOMİYÖZİT

GENEL BİLGİLER

- **Çizgili kaslar + ciltte inflamasyon**

Epidemiyoloji

- **En sık** görülen pediatrik inflamatuvar miyopati nedenidir.
- Ortalama başlangıç **yaşı; 4-10 yaş**
- Kız/erkek: 2/1

Klinik

- Karakteristik cilt lezyonu **heliotropik** döküntüdür.
- **Gotttron papülleri** (daha çok proksimal ve distal interfalangeal eklemlerde)
- Kas güçsüzlüğü **simetrik olarak proksimal** kasları tutar. Yataktan kalkmakta, merdiven çıkmakta ve saç taramakta zorluk çekerler. **Gowers belirtisi** saptanır.
- **Özefageal kaslar** (disfaji, yutma güçlüğü ve aspirasyon, gastroözofageal reflü) ve **solunum kasları** (solunum yetmezliği) tutulabilir.
- Uzun süreli ve iyi tedavi edilmeyen hastalıkta **lipodistrofi** ve **kalsinozis** görülür.

Tanı kriterleri:

Deri bulgularına ek olarak, aşağıdakilerden üçünün pozitif bulunmasıyla tanı konur.

1. Simetrik **proksimal** kas güçsüzlüğü
2. Yükselmiş **kas enzimleri** (CPK, LDH, AST, Aldolaz)
3. Anormal **EMG** (miyopati ve denervasyon)
4. **Kas biyopsisinde** enflamasyon, vaskülit veya nekroz.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 121

121. Tekrarlayan tahlillerde idrarda eritrosit saptanan aşağıdaki hastalardan hangisinde böbrek biyopsisi endikasyonu vardır?

- A) Sol böbrek üst polde solid kitle saptanan 68 yaşındaki erkek hasta
B) Aort kapak replasmanı nedeniyle varfarin kullanan 55 yaşındaki hasta
C) Ailesel polikistik böbrek hastalığı olan ve üriner sistem ultrasonografisinde bilateral multipl böbrek kisti saptanan 38 yaşındaki kadın hasta
D) Kan basıncı 150/85 mmHg, serum kreatinini 1,4 mg/dL olan ve 24 saatlik idrarda 2.000 mg/gün protein atılımı olan 30 yaşındaki hasta
E) İdrar mikroskopisinde kalsiyum okalat kristalleri olan 35 yaşındaki hasta

Doğru Cevap: D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Glomerüler Filtrasyon Hızı

Genel bilgiler

- ✓ GFR ölçümünde **inülin klirensi** kullanılır (**en ideal** eksojen madde). Çünkü inülin sadece glomerüllerden filtre edilir; tübüllerden sekresyona veya reabsorbsiyona uğramaz.
- ✓ Pratikte bu amaç için **kreatinin klirensi** kullanılır. Endojen olarak kreatininden daha üstün belirteç ise **sistatin C**'dir.

Kreatinin Klirensi

- ✓ **Cockcroft-Gault formülü:**
(140-yaş) x vücut ağırlığı / (72 x serum kreatinini) (çıkan değer kadınlarda 0.85 ile çarpılır)
- ✓ **CKD-EPI formülü:** Yaş, cinsiyet, kreatinin, ırk

Serum Sistatin C

- ✓ Böbrek hasarında kreatininden **daha erken** yükselir
- ✓ Kreatinin düzeyini etkileyen birçok durumdan (ağırılık, kas kitlesi, cinsiyet vb.) **etkilenmez**
- ✓ GFR ölçümünde kullanılabilen **endojen maddedir**

Üre-BUN ve Kreatinin

Üre

- ✓ **Protein yıkımı** sonucu oluşan amonyak, karaciğerde üreye çevrilir (KC yetmezliğinde düzeyi düşer).
- ✓ Glomerüllerden filtre edilir; tübüllerden hem reabsorbe hem de sekrete edilir.
- ✓ **BUN X 2.14** formülü ile elde edilebilir.
- ✓ Üre-BUN, böbrek yetmezliği olmadan da artabilir;
  - Aşırı proteinli diyet
  - Protein yıkımında artış; gastrointestinal kanama, steroid kullanımı, yanıklar, enfeksiyonlar, sepsis vb.
  - Su geri emiliminin arttığı durumlar: Dehidratasyon, kusma, ishal vb.

Kreatinin

- ✓ Kaslardaki **kreatin fosfatın** yıkım ürünüdür, bu nedenle **kas kitlesi** ile orantılıdır.
- ✓ Glomerüllerden filtre edilir; tübüllerden (proksimal) sekrete edilir, ancak tübüllerden reabsorbe edilmez.
- ✓ Kas atrofisi, amputasyon, vaslılık ve kadın cinsiyette düşük

Klinik Bilimler 121. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 044

Böbrek Biyopsisi

Böbrek biyopsi endikasyonları

- ✓ Hızlı ilerleyen (kresantik) glomerülo nefrit
- ✓ Nefrotik sendrom
- ✓ Transplant böbrekte rejeksiyon tanısı
- ✓ Sebebi açıklanamayan ABH - KBH
- ✓ Sistemik hastalıklarda böbrek tutulumu
- ✓ **Proteinüri > 1000 mg/gün**
- ✓ **Hematüri + Proteinüri > 500 mg/gün**

Şu durumlarda biyopsi yapmaya gerek yoktur

- Tipik APSGN

Klinik Bilimler 121. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 044

Böbrek biyopsi kontrendikasyonları

- ✓ Kanama diyatezi
- ✓ Kontrolsüz hipertansiyon
- ✓ Tek böbrek
- ✓ Hidronefroz
- ✓ Perinefritik abse, akut piyelonefrit
- ✓ Böbrekte solid kitle varlığı
- ✓ Multiple kistler (basit ya da ODPKBH)

Böbrek biyopsisinin en sık komplikasyonu **mikroskopik hematüri / hematoma**

AKUT BÖBREK HASARI (ABH)

Genel Bilgiler

Tanım ve evreleme

- ✓ Böbrek fonksiyonlarının **ani ve genellikle geri dönüşümlü olarak bozulması** ile böbreklerin sıvı elektrolit dengesini sağlayamaması sonucu gelişen klinik durumdur.
- ✓ ABH tanımı (aşağıdakilerden herhangi birisi):
  - 48 saatte bazal kreatinin değerinde ≥ 0.3 mg/dL artış
  - Son 7 gün içinde kreatinin değerinin bazalın ≥ 1.5 katı olması
  - 6 saat boyunca idrar volümünün ≤ 0.5 mL/kg/saat olması

KDIGO ABH Sınıflaması

Evre	Serum Kreatinin	İdrar Miktarı
1	Bazal değer 1.5-1.9 katı ya da ≥ 0.3 mg/dL artış	<0.5 mL/kg/saat, 6-12 saat
2	Bazal değer 2-2.9 katı	<0.5 mL/kg/saat, >12 saat
3	Bazal değer >3 katı ya da Serum kreatinin ≥ 4 mg/dL olması Renal replasman tedavisi başlanması	<0.3 mL/kg/saat ≥ 24 saat ya da Anüri >12 saat

Sınıflandırma

- ✓ **Prerenal** (% 60-70 / en sık neden): Temel sorun renal hipoperfüzyondur.
- ✓ **Renal** (% 25-40): Temel sorun renal parenkimal hasardır.
- ✓ **Postrenal** (% 5-10): Temel sorun üriner obstrüksiyondur.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 122

122. Elli sekiz yaşındaki kadın hasta bacaklarda şişlik şikâyetiyle başvuruyor. Öyküsünden 18 yıldır tip 2 diabetes mellitus ve hipertansiyon tanılarıyla irbesartan, amlodipin ve insülin kullandığı öğreniliyor. Fizik muayenesinde arteriyel kan basıncı 145/85 mmHg bulunuyor ve bacaklarda 1+ gode bırakan ödem saptanıyor. Laboratuvar tetkiklerinde serum kreatinin düzeyi son 1 yıldır 1,8-2 mg/dL arasında (tahmini glomerüler filtrasyon hızı 45 mL/dakika/1,73 m²), serum albümin düzeyi 3,8 g/dL, açlık kan şekeri 256 mg/dL, HbA1c %9,2, serum potasyum değeri 5,1 mEq/L ve 24 saatlik idrar proteini 3.910 mg/gün olarak saptanıyor.

Böbrek hastalığının ilerlemesini yavaşlatmak için bu hastaya aşağıdakilerden hangisi önerilmez?

- A) Empagliflozin eklenmesi
- B) Kan şekeri regülasyonu
- C) Tuz alımının kısıtlanması
- D) Kan basıncı regülasyonu
- E) Ramipril eklenmesi

Doğru Cevap: E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tarama/tanı

- ✓ Tip 1 DM'de **5. yılda** başlanır
- ✓ Tip 2 DM'de **tanıdan itibaren** başlanır

Klinik Bilimler 122. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 130

Tedavi

- ✓ Sıkı KB ve KŞ kontrolü
- ✓ ACE veya ARB verilmesi
  - Hiperkalemi varsa → Verapamil/Diltiazem
  - ACE inh veya ARB tedavisine, **finerenon** (non-steroid MRA) eklenmesi
- ✓ Proteinden kısıtlı diyet
- ✓ SGLT-2 inhibitörleri
- ✓ GLP-1 agonistleri

FLASH BACK

Aspirin ve diyabetin kronik komplikasyonları

- Makrovasküler komplikasyonları → **Önler**
- Mikrovasküler komplikasyonlarda → **Yeri yok**

Diyabetin Diğer Komplikasyonları

Alt ekstremitelerde komplikasyonları

- ✓ **Nöropati, periferik arter hastalığı ve gecikmiş yara iyileşmesi** nedeni ile diyabetik ayak ülser ve enfeksiyonlarına sık rastlanır.
- ✓ **Charcot eklemi, pençe parmak vb**
- ✓ Non travmatik **ampütasyonların** %50'sine yol açar

Diyabetik ayak enfeksiyonları

	Yüzeysel enfeksiyon	Osteomyelit
Etken	S. aureus, S. pyogenes	Polimikrobiyal
Tedavi	Oral amoksisilin - klavulanik asit	Geniş spektrumlu IV antibiyotik

Kardiyovasküler sistem (KVS) komplikasyonları

- ✓ DM'de **en sık** ölüm nedeni KVS komplikasyonlarıdır.
- ✓ Aterosklerotik kardiyovasküler hastalık (ASKVH) ve MI riski artmıştır.
- ✓ Göğüs ağrısı olmayabilir (Sessiz miyokard iskemisi).
- ✓ DM ve ASKVH olan hastaların; **ACE inhibitörü/ARB, statin ve aspirin** almaları önerilir (MI sonrası **beta blokör** kullanımı önerilir).
- ✓ **KVS açısından yararlı antihipertansif ilaçlar:**
  - SGLT2 inhibitörleri
  - GLP1 analogları
- ✓ SGLT2 inhibitörleri, **kalp yetmezliği alevlenmelerini** ve buna bağlı **hospitalizasyonları** azaltır.

Dislipidemi

- ✓ DM'de en sık görülen dislipidemi paterni: **Trigliserid (TG) yüksekliği ve HDL düşüklüğüdür.**
- ✓ TG >500 mg/dL ise pankreatit riskini azaltmak için **fibratlar** verilebilir.
- ✓ ASKVH olan tüm diyabetik hastalar **yüksek yoğunluklu statin tedavisi** almalıdır.
- ✓ Statinleri tolere edemeyen veya LDL kolesterol hedefine ulaşamayan hastalarda **ezetimib** veya **PCSK9 inhibitörü** eklenmelidir.

Periferik damar hastalığı

- ✓ DM'de periferik damar hastalığı riski artmıştır.
- ✓ En önemli bulgusu **kladikasyo intermitansta**

Deri lezyonları

- ✓ Cilt kuruluğu ve kaşıntı (en sık)
- ✓ Nekrobiosis lipoidica diyabetikorum
- ✓ Akantozis nigricans
- ✓ Lipotrofi/Lipohipertrofi (insülin kullanımı ile ilişkili)

Kas - iskelet sistemi komplikasyonları

- ✓ Diyabetik cheiroartropati (sınırlı eklem hareketi)
- ✓ Dupuytren kontraktürü
- ✓ Tetik parmak
- ✓ Donuk omuz (adeziv kapsülit)
- ✓ Kalsifik periartrit (kalsifik tendinit)
- ✓ Diyabetik osteoartropati (Charcot eklemi)
- ✓ Diffüz idiyopatik iskelet hiperosteozisi

Özellikle diyabetik popülasyonda görülen enfeksiyonlar

- ✓ **Rinoserebral mukormikozis** (Zigomiçet türleri)
- ✓ **Amfizematöz kolesistit** (Clostridium türleri)
- ✓ **Malign otitis eksterna** (Pseudomonas)

Gestasyonel Diyabet (GDM)

Genel bilgiler

- ✓ Gebelerde **2. veya 3. trimester**deki **glukoz intoleransı** sonucu gelişebilir
- ✓ Çoğu hasta gebelikten sonra normale döner. Ancak bunlarda **tip 2 DM** gelişme riski artmıştır.
- ✓ GDM'li anneden doğan çocuklarda da **tip 2 DM** ve **metabolik sendrom** gelişme riski artmıştır.
- ✓ Diyabeti olmayan tüm gebelerde **24-28. haftalar** arasında glukoz intoleransı için tarama önerilir.

Tarama

- ✓ **75 gr OGTT** ile yapılır. Bu değerlerden bir tanesi tanı için yeterlidir:
  - Açlık kan şekeri **≥ 92 mg/dL**
  - OGTT 1. saat kan şekeri **≥ 180 mg/dL**
  - OGTT 2. saat **≥ 153 mg/dL**

Tedavi

- ✓ İlk yaklaşım, **medikal nütriyon tedavisi** (yaşam tarzı değişikliği)
- ✓ Diyet tedavisi ile kan şekeri düzenlenemiyorsa ilk olarak **insülin tedavisi** başlanır.
- ✓ Oral antidiyabetiklerden **gliburid** ve **metformin** de kullanılabilir.

İLGİLİ NOTLAR

ACE inh veya ARB yazdığına dikkat edelim
Hasta zaten ARB alıyor, kombine olarak ACE inh verilmesi ölümcül hiperkalemi yapabilir.

KALSIYUM KANAL BLOKÖR

- ✓ Voltaj bağımlı L tipi yavaş Ca^{+2} kanalını ($\alpha 1$ alt birimini) bloke eder
- -dipin → Vazoselektif
- Verapamil, Diltiazem → Kardioselektif

Genel Etkiler

- ✓ β hücrelerine Ca^{+2} girişini inhibe edip **insülini azaltır**.
- ✓ Antiagregan etkileri bulunur.

Vazoselektif (Dihidropiridin)

- ✓ Arteriyolde **dilatasyon** oluşturur.
- ✓ Refleks taşikardi ve kontraktilete artışı oluşabilir.
- ✓ Ödem (ayak bileği vb.) oluşturur.

Nimodipin

- ✓ Serebral selektif olduğu için SVO'da tercih ediliyordu.
- ✓ Oral kullanılanlar arasında en kısa etki sürelisi

Am-long-dipin

- ✓ En uzun etki sürelisi kalsiyum kanal blokörüdür.
- ✓ Non-iskemik sistolik KY'de kullanılabilir.
- ✓ Kas krampı yapabilir.

Nikardipin

- ✓ Stroke sonrası serebral vazospazm tedavisinde IV kullanılır.

İsradipin

- ✓ SA nodu baskılar, bradikardi oluşturur.
- ✓ AV iletiyi etkilemez.

Klevidipin

- ✓ Sadece IV kullanılır.
- ✓ Yarı ömrü en kısadır ($t_{1/2}$: 2 dakika).

- ✓ Plazmada esteraz ile yıkılır.
- ✓ Hipertansif kriz tedavisinde kullanılır.

Nifedipin

- ✓ Miyokardiyal iskemi riskini artırabilir.
- ✓ hipertansif krizde, preterm eylem, Raynaud, myotoni ve diffüz özofageal spazmda kullanılır.

Kardioselektif

Advers Etki	%
Nifedipin	%18
Verapamil	%9

Verapamil

- ✓ (-) ino/krono/dromotropi oluşturur. β blokör ile verilmaz.
- ✓ Diastolik KY'de (IHSS) kullanılır.
- ✓ Antianjinal ve antiaritmik olarak kullanılır.
- ✓ Migren profilaksisi, antiHT, stroke tedavisinde
- ✓ KT direncinde (P-glikoprotein pompa inhibitör)
- ✓ Damar dışı düz kas gevşetici etkisi (konstipasyon) daha fazladır.

Diltiazem

- ✓ Verapamile benzer, fakat kalp ve damara etkisi daha zayıftır.

Bepiridil

- ✓ Ca^{+2} ve K^{+} kanalını aynı anda bloke eder.
- ✓ K^{+} kanal blokajı ile "Torsades de Pointes" oluşabilir.

Kontrendikasyon

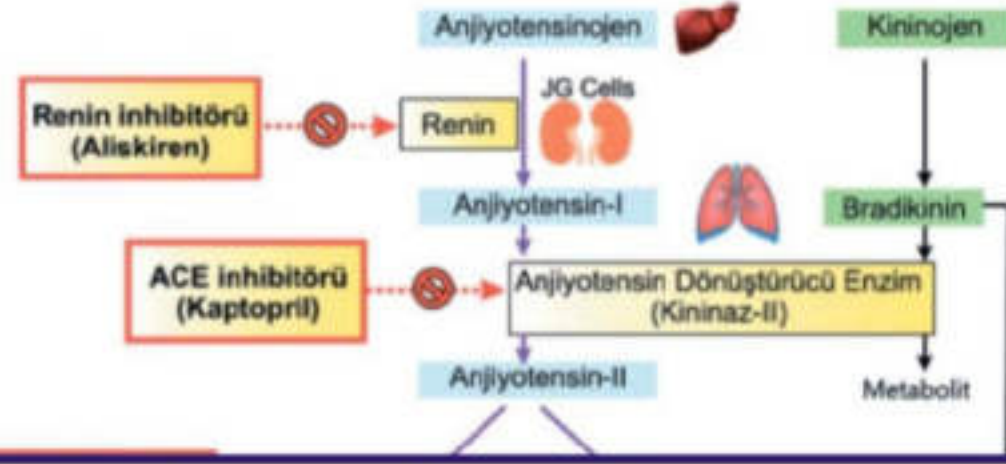
- ✓ Sinüs bradikardisi, Hasta sinüs sendromu
- ✓ WPW, AV blok
- ✓ Q dalgali MI, sistolik KY
- ✓ Digital zehirlenmesi (verapamil-diltiazem)

Ca^{+2} Kanal Blokörü İntoksikasyonu

- ✓ Antidot %10'luk kalsiyum glukonat
- ✓ Kardiyak depresyonu engellemek için β -mimetik ve glukagon eklenebilir.
- ✓ Yüksek doz insülin + Glukoz

RAAS'A ETKİLİ ANTİHİPERTANSİF

Klinik Bilimler 122. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 024

ACE İnhibitör (Ön ilaç)

- ✓ Arteriyol (preload), venülde (afterload) VD'a yol açar.
- ✓ Etkisi ARB'den daha hızlı başlar.

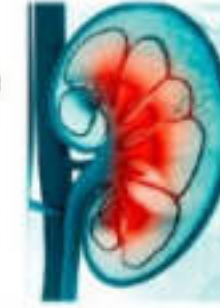
Farmakokinetik

- ✓ En kısa: Kaptopril (acil HT), benazepril
- ✓ Perindopril (en uzun etkili)
- ✓ Peptid yapıda: TeProtid (IV)
- ✓ Ön ilaç olmayan Kaptopril ve Lizinopril (Sublingual)
- ✓ Genelde renal yolla metabolize olur.
- ✓ Safra ve renal yolla atılan; Fosinopril, moeksipril

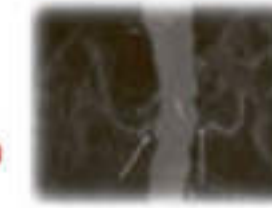
Endikasyon

- ✓ HT, KY (remodelling engellenir, mortalite azalır)
- ✓ MI sonrası profilaksi
- ✓ Diyabetik nefropati ve retinopati tedavisi
- ✓ Progresif BY, skleroderma renal tutulum

Yan Etki

- ✓ Bilateral renal arter stenozunda BY
- ✓ Kuru öksürük, Hiperkalemi, Teratojen (renal anomali, oligohidroamnioz)
- ✓ Anjiyonörotik ödem (C1 esteraz inhibitör eksikliği)
- ✓ Sülfidril grubu içerende (kaptopril); Nötropeni, proteinüri, nefrotik sendrom

Soruda verilen hasta zaten ARB tedavisi aldığından kombine olarak ACE inhibitörü verilmesi ölümcül hiperkalemi yapabilir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 125

125. Altmış yaşındaki erkek hasta unutkanlık ve sağ kolda kasılma şikâyetleriyle getiriliyor. Ailesi kıyafetlerini giymeyi beceremediğini ve öz bakımını yerine getiremediğini belirtiyor. Nörojenik muayenede hafif global afazi, sağ taraflı rijidite ve sağ elde apraksi ile distoni tespit ediliyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kortikobazal dejenerasyon
- B) Lewy cisimcikli demans
- C) Spinoserebellar ataksi
- D) Parkinson hastalığı
- E) Progresif supranükleer palsi

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Parkinson Plus Sendromları

Multisistem atrofi

- a. Olivopontocerebellar atrofi: Serebellar ve pons bulguları
- b. Striatonigral dejenerasyon: Tipik olarak dopamine cevap yok, başın öne eğilmesi var
- c. Shy-Drager sendromu: Otonomik bulgular belirgin (hipotansiyon,

Klinik Bilimler 125. soru

Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 008

Kortikobazal dejenerasyon

Asimetrik ekstremité bulguları (tipik olarak apraksi, miyoklonus) ve ekstrapiramidal bulgular

Lewy cisimcikli demans (Levyzuel)

Ekstrapiramidal bulgular ve vizüel halüsinasyonlarla karakterize

FLASH BACK

Trinükleotid tekrar gösteren hastalıklar

1. Miyotonik distrofi
2. Huntington hastalığı
3. Fragil-X sendromu
4. Friederich ataksisi
5. Kennedy hastalığı

Tikler

Gilles de la Tourette sendromu

Tanı Kriterleri

- ✓ Hem birden çok motor tik hem de vokal tikler
- ✓ Tikler en az 1 yıldır olmalıdır
- ✓ Tikler her gün hatta günde birkaç kez olmalıdır.
- ✓ Tikler 18 yaşından önce başlamalıdır.

Ataksiler

Ataksiler

Friedreich Ataksisi

- ✓ Frataksin proteinini kodlayan gende trinükleotid tekrarları
- ✓ Skolyoz, pes kavus, çekik parmak gibi iskelet anomalileri
- ✓ Romberg pozitif
- ✓ DTR'ler kaybolmuştur. (II. Motor nöron bulgusu) Babinski pozitifdir (I. Motor nöron bulgusu)
- ✓ Ağrı ısı duyusunda azalma olur. (ALS'den farklı)

Refsum Hastalığı

- ✓ Tanıda kanda fitanik asit yüksekliği
- ✓ Retinitis pigmentosa, serebellar ataksi, nöropati ile karakterize
- ✓ Anosmi, gece körlüğü

Ataksia Telenjektasia

- ✓ Okülükutanöz telanjiektazi 3-6 yaşında başlar
- ✓ Hematolojik malignite riski artmıştır
- ✓ Serum AFP artmıştır, buna karşın serum immünglobülinleri azalmıştır

MERKEZİ SINIR SİSTEMİNİN MİYELİN HASTALIKLARI

MULTİPLE SKLEROZ

Tipik Özellikler

- Ak maddenin ilerleyici, inflamatuvar, demiyelinizan hastalığı
- Merkezi sinir sisteminin farklı yerlerini farklı zamanlarda tutar.
- 20-40 yaş arası ve kadınlarda sık
- En sık görülen semptom duyuşal şikâyetler. (Uyuşukluk, karıncalanma, yanma)
- Vizüel semptomlar: Optik nöropati (Optik nöritin en sık nedeni MS'dir)
- En sık görülen görme alanı bozukluğu santral skotom
- Motor: I. Motor nöron bulguları. (Spastisite, DTR artışı, klonus, babinski +)
- En sık tutulan yer periventriküler beyaz cevher
- Lhermitte bulgusu: Baş fleksiyonda iken vertebradan aşağıya inen elektrik çarpma hissi.
- Vücut ısısının artmasıyla kötüleşme: Uhoff belirtisi (MS sıcakta UF olur)
- Multiple skleroz periferik siniri tutmaz.

Tanı

- Tanıda en iyi yöntem kontrastlı MR
  - ✓ MR'da ependime dik yerleşen periventriküler MS lezyonlarına Dawson parmakları denir.
- Oligoklonal bant pozitifliği
- IG indeksi: 0,7'den yüksek
- Mononükleer pleositoz (6-20 hücre/mm³)
- Protein seviyesi artar
- Miyelin bazik protein oranında artış

Demiyelinize alanlara Patoloji'de: Shadow plakları

MS prognoz Kriterleri

İyi prognoz

- Relapsing remitting form (en sık form)
- Genç yaş
- Optik nörit
- Kadın
- Duyusal bulgular varlığı (En sık MS en iyi MS'tir)

Kötü prognoz

- Progresif
- Geç başlangıç
- Serebellar
- Motor bulgular
- Sfinkter kusuru
- Piramidal
- Erkek

Tedavi

Akut atak tedavisi

- Steroid,
- Plazmaferez

İnaktif dönem tedavisi

- Glatiramer asetat,
- Beta interferon,
- Dimetilfumarat,
- Teriflunomid,
- Okrelizumab
- Natalizumab,
- Alemtuzumab,
- Fingolimod (Oral kullanılır)

- ✓ IFN-gamma kullanılmaz.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 126

126.Yirmi sekiz yaşındaki kadın hasta 6 aydır devam eden tımak değişiklikleri nedeniyle başvuruyor. Dermatolojik muayenede el ve ayak tımaklarında onikoliz, yağ damlası görünümünde sarı diskolorasyon ve tımak plağı üzerinde milimetrik boyutta çok sayıda çukurcuk tespit ediliyor. Tımak yüzeyi ve subungual bölgeden alınan kazıntı örneğinin potasyum hidroksit ile mikroskopik incelemesinde fungal mikroorganizmaya rastlanmıyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Liken planus
- B) Psöriazis
- C) Lupus eritematozus
- D) Tinea unguium
- E) Darier hastalığı

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ Psöriaziste etiyolojik faktörlerden en belirgin olanı TRAVMA
- ✓ Travma alanlarında lezyonların ortaya çıkmasına KOEBNER FENOMENİ denir.

FLASH BACK

KOEBNER FENOMENİ POZİTİF HASTALIKLAR

- ✓ PS-öriazis
- ✓ KA-posi sarkomu
- ✓ L-iken planus
- ✓ P-triazis rosea
- ✓ V-tiligo
- ✓ ER-ite me multiforme

FLASH BACK

Mikroapseler

- Psöriaziste.... Munro mikroapseleri
- Mkozis fungoideste... Pautrier mikroapseleri

Psöriazisin patolojik ve klinik bulguları

- 1- Munro mikroapseleri
- 2- Auspitz bulgusu: Kabuklar kaldırıncı noktasal kanamalar olması
- 3- Akantozis: Epitelde kalınlaşma
- 4- Stratum granulosum az ya da yoktur.
- 5- Parakeratoz
- 6- Mum lekesi belirtileri

Psöriazis Klinik Tipleri

Psöriazis Vulgaris	• En sık görülen tip
Guttat (Damla) Psöriazis	• 7-14 yaş çocuklarda, • Beta-hemolitik streptokoklara bağlı bir farenjit veya tonsillitten 2-4 hafta sonra, • Karakteristik olarak damla şeklinde lezyonlar
HLA cw6-uttat	• HLA Cw6 ile ilişkisi en yüksek olan psoriasis tipi.
Eritrodermik Psöriazis	• Önde gelen özellik yaygın eritem • Isı kaybı, su kaybı, protein ve elektrolit kaybı gelişebilir
Püstüler Psöriazis	a) Palmoplantar püstüloz b) Generalize püstüler psöriazis (von Zumbusch hastalığı) ✓ Ani gelişen 2-3 mm çapında yaygın steril püstüllerle seyreder ✓ Gebelerde görülen, hipokalsemi ile giden generalize püstüler psöriazise impetigo herpetiformis denir.
↓	
Klinik Bilimler 126. soru Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 028	
Tırnak Psöriazisi	• Tırnak plağının tırnak yatağından ayrılması (onikolizis) ve noktasal çukurcuk (pitting) oluşması ile karakterizedir • Pitting tırnak psöriazisini onikomikozdan ayırmada önemlidir.

DİKKAT!

- ✓ Psöriazis mukozaları tutmaz.
- ✓ Tedavisinde sistemik steroid kullanılmaz.

Tedavi:

A. Topikal

Topikal steroidler psoriasisde ilk sıra ilaçlar
Kalsipotriol D3 vitamini

B. Fototerapi

PUVA (psöralen ve ultraviole A)
✓ Gebe, emziren kadınlarda, fotosensitif kişilerde, SLE, porfirililerde uygulanmaz
✓ Katarakt, melanom gelişme riski

C. Sistemik Tedavi

- ✓ Metotreksat:
- ✓ Sentetik retinoidler (Vit A deriveleri)
- ✓ Siklosporin

LİKEN PLANUS

(P'lerin ve C'lerin hastalığı)

5 P bulgusu	3 C
• Pruritic	Hepatit C
• Planar	Civatte
• Poligonal	SCC
• Purple: Mor renkli	
• Papule	

Tipik Özellikler

- ✓ En sık yerleştiği yer el-ayak bilek FLEKSÖR yüzleri
- ✓ Deri, tırnak, mukoza, penis ve sağı deriyi tutan bir hastalık
- ✓ Lezyonların yüzeyinde sıklıkla ağ şeklinde bir beyazlık (Wickham striaları).
- ✓ Mukozalar genellikle tutulur (Psöriazis tutmaz)
- ✓ Sağı deriyi tutarak alopesiye yol açabilir (Psöriazis yapmaz).
- ✓ En sık görülen tipi hipertrofik liken planustur.
- ✓ Hepatit C virüsü enfeksiyonu, liken planus lezyonlarını tetikleyebilir.
- ✓ Epidermisteki bazal hücrelerin harabiyetinden dolayı testere dişi görünüm
- ✓ Arada ölü eozinofilik Civatte hücreleri yer alır.
- ✓ Liken planusta Koebner (+)'tir.
- ✓ Ağız içi lezyonların zemininden skuamoz hücreli karsinom (SCC) gelişebilir.

PARAPSÖRIAZİS

- ✓ Lezyonların psöriazise benzemesinden dolayı parapsöriazis olarak isimlendirilirler.
- ✓ Bu grupta mikozis fungoidese benzeyen nadir görülen öncü hastalıklar yer alır.
- ✓ Büyük plak tipi, mikozis fungoidese dönüşme potansiyeli yönünden önemlidir.
- ✓ Küçük plak tipinde malignleşme nadirdir.

İLGİLİ NOTLAR

Ankilozan Spondilit

Genel bilgiler

- ✓ Aksiyal iskeletin en sık inflamatuvar hastalığıdır.
- ✓ Genellikle **20-30 yaş erkeklerde** daha sık görülür.
- ✓ **HLA B27** pozitifliği en yüksek (%85-90) SSA tipidir.

Eklemler bulguları

Aksiyel tutulum

- ✓ En sık ve en erken tutulan eklem **sakroiliak eklemdir** (bilateral simetrik sakroileit)
  - Erken radyolojik tanıda en hassas tetkik **MRG**'dir. Sakroileitte; erken inflamasyonu ve **kemik iliği ödemi**ni gösterir.
- ✓ Daha sonra intervertebral eklemler asendan olarak tutulur ve **sindesmofitler** gelişir.
- ✓ Tedavisiz olgularda sindesmofitler birleşerek **bambu kamışı görünümü** oluşturur.
- ✓ Bel hareketleri kısıtlanır, lomber lordoz **düzleşir**, torasik kifoz artar.

Periferik tutulum

- ✓ Periferik eklem tutulumu, **alt ekstremitelerde ağırlıklı ve asimetrik oligoartritler** tarzındadır.
- ✓ En sık tutulan periferik eklem ise **kalçadır**.
- ✓ **Aşil tendiniti** ve kalkaneusta oluşan **entezit (plantar fasiit)** sonucu **topuk ağrısı** gelişebilir.

Eklemler dışı bulgular (A'S)

- ✓ Bağırsak: **A**septomatik mukozal inflamasyon (%60)
- ✓ Göz: **A**nterior üveit (Tek taraflı) → % 40
- ✓ Kalp: **A**ort yetmezliği
- ✓ Böbrek: IgA nefropatisi, **AA** tip amiloidoz
- ✓ Akciğer: **A**pikal loblarda fibrobülöz tutulum

FLASH BACK

Akciğer tutulumu, enfeksiyon ile karışan romatizmal hastalıklar

- Ankilozan spondilit → **TBC** ile karışır
- SLE → **Lupus pnömonisi** (bakteriyel pnömoni ile karışır)

Tanı

FLASH BACK

Bir ilaca iyi yanıtın tanı kriteri olduğu hastalıklar

- **Ankilozan spondilit** → NSAİİ'ye iyi yanıt
- **FMF** → Kolşisine iyi yanıt

Tedavi

- ✓ İlk tercih ilaç: **NSAİİ** (radyografik ilerlemeyi yavaşlatır)
- ✓ **Periferik eklem tutulumu** varsa, **sülfasalazin** de eklenir.
- ✓ Dirençli hastalıkta verilecek biyolojik ajanlar:
  - **TNF alfa inhibitörleri**
  - **Anti-IL17 antikorlar** (Secukinumab, Ixekizumab) → Alta yatan **İBH'nin alevlenme riskini artırır**

FLASH BACK

NSAİİ ve artrit tedavisi

- **RA** → Radyografik ilerlemeyi **yavaşlatmaz** (köprü tedavisi)
- **AS** → Radyografik ilerlemeyi **yavaşlatır** (primer tedavi)

Reaktif Artrit / Reiter Sendromu

Patogenez

- ✓ Gastrointestinal (GİS) veya genitoüriner (GÜS) enfeksiyon- dan birkaç hafta sonra gelişen spondiloartrit tipidir.
  - **GİS etkenleri:** Shigella, Salmonella, Yersinia, Campylobacter
  - **GÜS etkeni:** Chlamydia
- ✓ Eklemde alınan kültürde **bakteri üremez (aseptik artrit)**.

Eklemler bulguları

- ✓ Aksiyel tutulum (bel ağrısı)
- ✓ Periferik tutulum (alt ekstremitelerde ağırlıklı asimetrik oligoartrit)
- ✓ Entezit (topuk ağrısı)
- ✓ Daktilit / sosis parmak

Eklemler dışı bulgular

- ✓ **Göz:** Konjunktivit
- ✓ **Mukoza:** Üretrit

Klinik Bilimler 126. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 144

Psöriatik Artrit

Eklemler bulguları

PsA'da 5 farklı eklem tutulum paterni tanımlanmıştır:

- ✓ **Asimetrik oligoartrit**
- ✓ **Simetrik poliartrit:** Romatoid artriti andırabilir. Hatta

Klinik Bilimler 126. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 144

- ✓ **DİF eklemi artrit:** Sıklıkla tırmaklarda psöriatik değişiklikler (onikoliz, pitting) vardır.
- ✓ **Psöriatik spondilit:** Spinal tutulum ve sakroileit ön plandadır. HLA-B27 pozitiflik oranının en fazla olduğu paternidir.
- ✓ **Artritis mutilans:** Eklemelerde erozyon ve destrüksiyon ile seyreden en ağır paternidir. Teleskopik parmak (parmakta kısılma) gelişebilir.

Poliartiküler JIA'da Kötü Prognoz Kriterleri:

1. Erken başlangıç yaşı
2. RF pozitifliği
3. Romatoid nodüllerin varlığı
4. Anti-siklik sitrülün peptid (anti CCP) antikor pozitifliği (bu antikoru spesifitesi yüksektir ve RF'den önce de pozitif bulunabilir)
5. Etkilenen eklem sayısının çok olması
6. Kalça, el veya el bileği eklemlerinin tutulumu

OLİGOARTİKÜLER JİA

- **En sık** görülen tipidir. **4 yaş altında** kızlarda sıktır.
- Artrit asimetrik ve daha çok alt ekstremitenin büyük eklemleri tutulur.
- **ANA (%60) pozitif** ve **anterior üveit** için risk oluşturur.

TIPIK VAKA

Küçük kız hasta
+
1-4 eklemi tutan artrit,
GÖZ bulguları
+
ANA pozitif

ENTESİT İLİŞKİLİ ARTRİT

- **Sekiz yaşından sonra erkeklerde** sıktır.
- Başta kalça eklemi olmak üzere, diz, ayak bileği ve **sakroiliak eklem** tutulumu sıktır.
- **HLA-B27 %80 (+)'tir.**
- Tendonun kemiğe yapışma yerinde şiddetli ağrı (**entesit**) vardır.
- Akut **iridosiklit** ataklarına %10-20 rastlanır.

Klinik Bilimler 126. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 176

- Tırnaklarda pittingin varlığı, **daktilit**, onikoliz veya **ailede psöriasis öyküsü** tanıyı destekler.

JIA'da Laboratuvar:

- Lökositoz, trombositoz ve anemi vardır.
- Lökopeni ve trombositopeni ise **makrofaj aktivasyon sendromu (MAS)** habercisidir.
- **Ferritin yüksektir** ve MAS gelişirse daha da yükselir.

FLASH BACK

- RF pozitifliği = eklem tutulumu **kötü gidişli**
- ANA pozitifliği = **Göz** tutulumu
- Sitopeniler ve ferritin yüksekliği = **MAS**

JIA'da Tedavi:

- **Oligoartiküler JIA:** ilk basamak tedavi, **non-steroid antiinflatuar** ilaçlardır (naproksen, ibuprofen).
- Yanıt alınmazsa **intraartiküler kortikosteroid**, bu tedaviye de yanıtız olgularda **metotreksat**

- **Poliartiküler JIA:** ilk basamak tedavi metotreksat + NSAİ
- Yanıt alınmazsa, TNF-alfa inhibitörleri (**etanersept, adalimumab veya infliksimab**) ya da antisitotoksik T-lenfosit ilişkili antijen-4 immunglobulin (**abatasept**) veya Oral JAK kinaz inhibitörleri (tofasinib, ruksotinib) verilebilir.
- **Sistemik JIA:** sistemik steroid ve devamında IL-1 inhibitörleri (**anakinra, rilonasept, canakinumab**) veya IL-6 reseptör antagonisti (**tocilizumab**) kullanılır.

JIA'da Komplikasyonlar:

- **Makrofaj aktivasyon sendromu (hemofagositoz):** Bağ dokusu hastalıkları arasında, çocuklarda bu duruma **en çok** yol açan hastalık sistemik JIA'dır.

Sistemik JIA'da MAS tanısı için kriterler:

- 1- Ferritin yüksekliği
- 2- Aşağıdakilerden 2 tanesi;
✓ Trombositopeni
✓ Karaciğer enzim yüksekliği
✓ Hipertrigliseridemi
✓ Hipofibrinojenemi

JIA'da Ayırıcı Tanı:

- **Seronegatif Spondiloartropatiler:**
  - Juvenil ankilozan spondilit
  - İnflamatuvar bağırsak hastalıkları
  - Psöriyatik artrit
  - Reaktif artrit (üretit, iridosiklit ve mukokütanöz lezyonlarla ilişkili)

SİSTEMİK LUPUS ERİTEMATOZUS

GENEL BİLGİLER

- Kan damarları, böbrekler, bağ dokusu ve deride **immünkompleks** depolanması ile karakterizedir.
- Hastalar genellikle **adölesan kızlardır**.

Klinik Bulgular

- Hastaların **en sık** başvuru bulguları; ateş, yorgunluk, hematolojik bozukluklar, artralji veya artrit ve döküntüdür.

Cilt bulguları

- **Malar döküntü** (karakteristik), **diskoid** döküntü
- Fotosensitivite
- Kutanöz vaskülit (petesi, purpura, ürtiker, gangren, parmak ülserleri)
- Raynaud fenomeni
- **Alopesi, oral-nazal ülserler**

Gastrointestinal

Kardiyovasküler (Pankardit)

- **En sık** perikardit
- **Libman-Sacks endokarditi**
- **Miyokardit**, kardiyomegali
- Antifosfolipid sendrom ve yaygın istemik arter ve ven trombozları

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 127

127. Altmış yedi yaşındaki erkek hasta son bir aydır kol ve bacaklarında artan güçsüzlük şikayetiyle başvuruyor. Öyküsünden hiperlipidemi tanısı ile 2 yıldır 20 mg/gün atorvastatin kullandığı, yakınmaları nedeniyle 2 hafta önce kullanmayı bıraktığı, buna rağmen yakınmalarının devam ettiği öğreniliyor. Fizik muayenesinde bilateral simetrik proksimal kaslarında güçsüzlük saptanıyor. Elektromiyografi incelemesinde spontan aktivite ve fibrilasyon tespit ediliyor. Laboratuvar tetkiklerinde kreatin kinaz düzeyi yüksek ve anti-HMGCR antikor (anti-3-hidroksi-3-metilglutaril-koenzim A redüktaz)

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Amiyotrofik lateral skleroz
- B) Polimiyozit
- C) İnklüzyon cisimcik miyoziti
- D) İmmün aracılı nekrotizan miyopati
- E) Anti-sentetaz sendromu

Doğru Cevap: D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Sjögren sendromunda lenfoma gelişimine işaret edebilecek bulgular

- ✓ Parotiste persistan büyüme
- ✓ Splenomegali
- ✓ Lenfadenopati
- ✓ Palpabl purpura
- ✓ Lökopeni
- ✓ Kriyoglobulinemi
- ✓ Otoantikor (Anti Ro, Anti La, RF)
- ✓ C4 kompleman düşüklüğü

Kitle bulguları

Seroloji

Sjögren Sendromu Sınıflama Kriterleri

1. Oküler semptomlar
2. Oral semptomlar
3. Göz tutulumu bulguları
  - Schirmer testi (5 dakikada ≤ 5 mm olması)
4. Tükrük bezi tutulumu bulguları
  - Tükrük miktarı değerlendirilmesi
5. Histopatoloji (en değerli)
  - Fokal lenfositik sialadenit
6. Otoantikor pozitifliği
  - Anti-Ro ve/veya anti-La (+) olması

≥ 4 kriter sağlanması yeterlidir

İnflamatuvar Miyopatiler

Genel bilgiler

- ✓ **Klinik:** Kas güçsüzlüğü
- ✓ **Laboratuvar:** Kreatinin kinaz (CK) enzim yüksekliği
- ✓ **EMG:** Kas hasarını yansıtan miyopatik bulgular
- ✓ **Kas biyopsi:** En sensitif ve en spesifik tanısal yöntem
- ✓ **Tedavi:** Steroid (ilk tercih)

Dermatomiyoit/Polimiyozit

- 30-40 yaş kadın hasta
- Bilateral, **proksimal kas güçsüzlüğü** (Sandalyeden kalkma, merdiven çıkma, saç taramada güçlük)
- **Kreatinin kinaz (CK)** belirgin yüksek
- Farinks-larinks kas tutulumu (**dizartri-disfoni**)
- Üst özofagus kas tutulumu (**disfaji**)
- Solunum kas tutulumu (**dispne**)
- Altta yatan kanser (**paraneoplastik** gelişebilir)

Dermatomiyoitteki cilt bulguları

Heliotrop rash (Patognomonik)

Gotttron papülleri (Patognomonik)

Şal belirtisi

V belirtisi

İnklüzyon cisimcikli miyozit

TİPİK VAKA

- > 50 yaş erkek hasta
- Asimetrik, **proksimal + distal kas güçsüzlüğü**
- Kreatinin kinaz (CK) hafif yüksek/normal
- **Anti cN1a antikor** pozitifliği
- İmmünesüpresif tedavi yanıtı **kötü**

Anti sentetaz sendromu

TİPİK VAKA

- Bilateral, **proksimal kas güçsüzlüğü**
- Diğer bulgular (Marina)
  - ✓ **MAkinist eli**
  - ✓ Raynaud fenomeni
  - ✓ **İnterstiyel akciğer hastalığı**
  - ✓ **Non-eroziv artrit**

Klinik Bilimler 127. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 146

İmmün aracılı nekrotizan miyopati

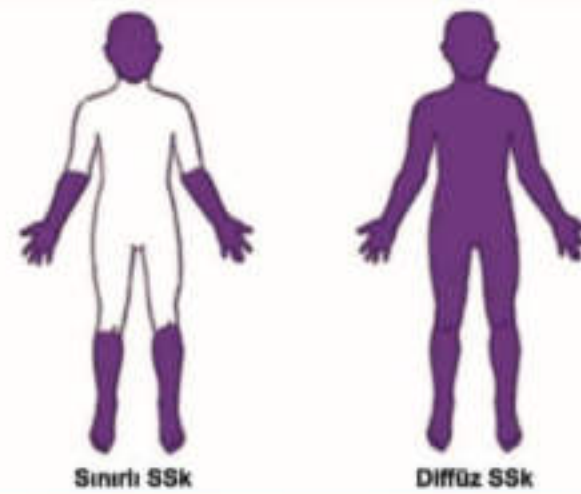
TİPİK VAKA

- Bilateral, **proksimal kas güçsüzlüğü**
- **Statin** kullanım öyküsü
- **Anti HMGCR antikor** pozitifliği

Sistemik Skleroz (Skleroderma)

Genel bilgiler

- ✓ Cilt ve/veya visseral organları tutabilen, progresif fibrozis ile karakterize bir bağ doku hastalığıdır.
- ✓ Cilt tutulumuna göre ikiye ayrılır:

Sınırlı SSK

Diffüz SSK

Sınırlı SSK	Diffüz SSK
Distal ekstremiteler ve yüzün derisini tutar.	Tüm vücudun derisini tutar.
Spesifik antikor, antisentromerdir.	Spesifik antikor, anti-topoizomeraaz I (Scl-70)'dir.
CREST sendromu ve izole (primer) pulmoner arteriyel hipertansiyon (PAH) ile ilişkilidir.	Renal kriz ve interstiyel akciğer hastalığı (IAH) ile ilişkilidir. (IAH sonucu sekonder PAH yapabilir.)

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 128

128. Altmış beş yaşındaki erkek hasta son aylarda giderek artan yabancılara karşı aşırı samimiyet gösterme ve habersiz şekilde dışarı çıkıp geri dönmeme davranışları nedeniyle getiriliyor. Öyküsünden duyarlı, sevilen laubalilikten hoşlanmayan birisi olmasına karşın birkaç aydır tam tersi yönde değiştiği öğreniliyor. Uygunsuz şakalar yaptığı, insanların duygularını dikkate almadığı, ihtiyacı olmamasına rağmen aynı ürünlerden çok sayıda satın aldığı ve durmaksızın yemek yediği belirtiliyor. Yapılan muayenede hastanın yer, zaman, kişi yönelimlerinin tam ve koopere olduğu tespit ediliyor. Bellek, algı ve motor işlevlerinin değerlendirilmesi için yapılan mini mental durum muayenesi (MMDM) testinden tam puan (30/30) alıyor. Muayene sırasında sağlık personellerine karşı iletişimde kişisel sınırları ihlâl eden davranışları dikkat çekiyor.

Bu hastadaki en olası demans türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Lewy cisimcikli
- B) Frontotemporal
- C) Vasküler
- D) Alzheimer tipi
- E) Parkinson hastalığına bağlı

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Glaskow Koma Skalası

Gözler (4 göz)	Verbal yanıt (5-es)	Motor yanıt
Hiç açılmıyor	1	Cevapsız
Ağnıtı uyarılarla açılıyor	2	Deserebrasyon riddesi
Sesli uyarılarla açılıyor	3	Deortikasyon riddesi
Spontan açık	4	Ağrı ile kaçınma (geri çekilme)
	Oryantasyon normal	Ağrıyı lokalize etme
		Normal motor cevap

DEMANS

- Kognitif bozukluklar: Bellek; **yakın geçmişe** ait olayların hatırlanamaması
- Dikkat; **konsantrasyon güçlüğü**
- Dil; **kelime bulamama**, anlama, okuma yazma güçlükleri
- Davranışlar: **Kişilik değişiklikleri**, duygudurum bozuklukları (sinirli, huzursuz, isteksiz)

Alzheimer Hastalığı

- ✓ Demansın **en sık** nedeni
- ✓ Otozomal **dominant** geçiş
- ✓ Üç ayrı gen tanımlanmıştır; Amiloid prekürsör proteini (APP) presenilin 1 ve 2 (PSEN1 ve PSEN2)
- ✓ Etiyolojide en büyük risk faktörü **yaş**
- ✓ Apo E4 alleli artışı risk faktörü iken,
- ✓ Apo E2 alleli artışı koruyucu (**iki iyi**)
- ✓ Nörofibriler yumaklar **A-β amiloid** birikim içerir.
- ✓ Nörofibriller yumaklar ilk olarak **hipokampusta** (bellekten sorumludur) oluşur.

Mikroskopik bulguları

- Amiloid plaklar
- Nörofibriler yumaklar
- Hirano cisimcikleri
- Kolinerjik innervasyon kaybı
- Nöron ve sinaps kaybı
- Granülovakuoler dejenerasyon

Tedavi:

- NMDA-glutamat reseptör antagonistleri (**memantin**)
- Santral etkili **antikolinesteraz**: takrin, galantamin, rivastigmin, donepezil

Primer dejeneratif demans nedenleri anahtar kelimeler

Klinik Bilimler 128. soru Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 007	✓ Frontal loba atrofinine bağlı küçük değişiklikler
Frontotemporal Demans	✓ Asetil kolin normal. Antikolinesterazlar etkisiz
Huntington (koresi) hastalığı:	✓ Başlangıç bulgusu kore
Creutzfeldt-jakob Hastalığı (Deli dana hastalığı)	✓ En önemli klinik bulgu miyoklonus
Nöroakantositoz	✓ Şekli bozulmuş kan hücreleri (akantositler) ve hareket bozuklukları özellikle kore

Vasküler Demans

- **Multienfarkt demans** olarak da bilinir
- Saptanabilen bir **inme**yi izleyen 3 ay içinde ortaya çıkan demans

HAREKET BOZUKLUKLARI

HİPOKİNETİK HAREKET BOZUKLUKLARI

Parkinson Hastalığı

- **Substantia nigra**'da pigment nükleusların kaybı
- Lewy cisimcikleri (**alfa-sinüklein** ve **Ubiquitin**) birikimi

Önemli bulgular (Her şey azalır)

- İstirahat tremoru (para sayar tarzda)
- Dişli çark rijiditesi
- **Bradikinezi**
- Postürel reflekslerin **kaybı**
- Göz kırpm oranında **düşme**
- **Küçük** adımlarla yürüme
- **Hipovolemik** ses
- Arkaya doğru düşme
- Fleksiyon postürü
- Okulorjik kriz

Triad

Tedavi

Levodopa (L-DOPA)	Periferde yıkılır , bu nedenle periferik dopa dekarboksilaz inhibitörleri (karbidopa + benserazid) ile kullanılır. Kontrendikasyonlar: ➢ Psikotik hastalıklar ➢ Dar açılı glaukom ➢ Peptik ülser ➢ Malign melanom
Antikolinergikler	Tremora çok etkili (Biperiden)
Dopamin agonistleri	Bromokriptin , pramipeksol, apomorfın (Sc)
MAO-B inhibitörü	Selegilin, rasagilin
COMT inhibitörü	Entakapon, tolkapon

Frontotemporal demans

- Genç yaş
- Yürütücü işlevlerde (yargılama, planlama vb) bozulma
- Öğrenme, bellek görece korunmuş olması
- İki tipi vardır
  - ✓ Frontal lob ağırlıklı (davranışsal bozukluk baskın)
  - ✓ Temporal lob ağırlıklı (dil bozukluğu baskın)

Klinik Bilimler 128. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 059

- Demans
- Beyin görüntülemesinde kortikal atrofi olmaksızın ventriküler genişleme (şişman kelebek görünümü)
- Tedavi: BOS basıncının düşürülmesi

Deliryum

- Hazırlayıcı faktör (kırılganlık, demans vb)
- Tetikleyici faktör (enfeksiyon, ilaç, cerrahi vb)
- Kognitif fonksiyon, dikkat, oryantasyon, bilinç vb bozukluğu
- Akut gelişen bir tablo
- Dalgalı seyir
- Genellikle geri dönüşümlü

	Deliryum	Demans
Başlangıç	Akut	Sinsi
Süre	Günler-Haftalar	Aylar - Yıllar
Seyir	Dalgalı	Progresif
Bilinç	Bozuk	İleri evrelere kadar normal
Dikkat	Bozuk	İleri evrelere kadar normal
Halüsinasyon	Var	Orta evrede
Düzeltilme	Olur (genellikle)	Olmaz

✓ Deliryum üç ayrı klinik tipe ayrılır:

- Hiperaktif form: Ajitasyon, aşırı uyanıklık, uyumama, halüsinasyonlarla karakterizedir.
- Hipoaktif form: Letarji ve psikomotor yavaşlama görülür. Aşırı uyku görülebilir.
- Mikst form: Hiperaktif ve hipoaktif form arasında dalgalanmalar gösterir. Yaşlıda en sık formdur.

Tanı

- ✓ Deliryum tanısı için özel laboratuvar testi yoktur. Altta yatan nedeni bulmaya yönelik tetkikler yapılmalıdır.
- ✓ Öykü ve fizik muayene doğrultusunda laboratuvar testleri (Tam kan sayımı, BFT, KCFT, idrar/gaita tetkikleri vb) şekillendirilmelidir.
- ✓ Kafa travması, yeni gelişen fokal nörolojik defisit vb olmadıkça kraniyal görüntülemeye gerek yoktur.

Tedavi

- ✓ Altta yatan neden bulunup tedavi edilmelidir.
- ✓ Bunun dışında eğer hasta kendisi ve çevresi için tehlike oluşturuyorsa ya da alması gereken tedavileri engelleyecek derecede ajite ise antipsikotikler kullanılmalıdır.
  - Bu amaçla ilk tercih: **Haloperidol**
  - Benzodiazepinler ise kullanılmamalıdır
- ✓ Hipoaktif deliryumda farmakolojik tedavinin yeri yoktur

Depresyon

- ✓ Yaşlı hastalarda depresyon, genç hastalardan farklı bulgu ve belirtilerle ortaya çıkar.
  - Yaşlı hasta depresyonu bulguları = Genç hasta depresyon bulguları + Nörodejeneratif bulgular, somatik yakınmalar, kuvvetsizlik, unutkanlık vb
- ✓ Depresyon ve demans mutlaka ayırt edilmelidir.
  - Depresyon hastaları kognitif bozulmayı net bir süre vererek hatırlarlar, unutkanlıklarının farkındadırlar ve kognitif testlerde isteksizlik ve dikkatsizlik fark edilir.
  - Demansta ise klinik seyir sinsidir, hastalar genelde unutkanlıklarının farkında değildir ve kabul etmezler.

Tedavi

- ✓ **Selektif serotonin geri alım inhibitörleri (SSRI)**
  - Sitalopram, essitalopram, sertralin, fluoksetin, vb
  - Yaşlıdepresyonunda ilk tercih edilen ilaçlardır.
  - Yan etkileri; uygunsuz ADH sendromu, kırık riskinde artış vb
- ✓ **Serotonin norepinefrin geri alım inhibitörleri (SNRI)**
  - Venlafaksin ve duloksetin, SSRI ile yanıt alınamayan hastalarda ikinci basamak tedavi olarak tercih edilir.
  - Duloksetin ek olarak nöropatik ağrı ve stres inkontinans tedavisinde de kullanılabilir.
  - Bu ilaçların ortak yan etkisi hipertansiyondur.
- ✓ **Diğer antidepresanlar**
  - **Mirtazapin:** Özellikle insomnia, iştahsızlık ve kilo kaybı olan yaşlılarda tercih edilebilir.
  - **Trazadon:** Özellikle insomniası olan yaşlılarda tercih edilebilir.
- ✓ **Trisiklik antidepresanlar**
  - **Amitriptilin, klomipramin, nortriptilin, imipramin** vb
  - Yaşlı hastalarda kullanılmaları **önerilmemektedir**.
  - Yan etkileri; antikolinergik etkiler, kognitif bozukluk, deliryum, kardiyotoksikite, ortostatik hipotansiyon, düşmedir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 129

129. Otuz sekiz yaşındaki erkek hasta son birkaç aydır giderek artan korkuları nedeniyle başvuruyor. Birileri tarafından takip edildiğini, zarar görmekten çekindiğini, zehirlenerek öldürüleceği korkusuyla yalnızca kendi pişirdiği yemekleri yediğini söylüyor. Herhangi bir algı bozukluğu görülmeyen hastanın şikâyetlerinden yola çıkılarak sanrılı bozukluk tanısı konuluyor.

Bu hastadaki en olası sanrılı bozukluk tipi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kıskançlık
- B) Erotomanik
- C) Perseküsyon
- D) Somatik
- E) Grandiyöz

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Tanı:

DSM-5'te Şizofreni Tanı Kriterleri

A. Karakteristik semptomlar

- 1) Hezeyanlar (sannlar)
- 2) Halüsinasyonlar (varsanılar)
- 3) Dezorganize (enkoheran) konuşma
- 4) İleri derecede dezorganize ya da katatonik davranış
- 5) Negatif semptomlar, affektif donukluk

B. Toplumsal mesleki işlev bozukluğu

C. Süre: En az 6 ay

D. Şizoaffektif bozukluğun ve duygudurum bozukluğunun dışlanmış olması

E. Madde kullanımı ve genel tıbbi durum bozukluğuna bağlı psikotik tabloların dışlanmış olması

F. Bir yaygın gelişimsel bozuklukla ilişkisi: Otizm spektrum bozukluğu öyküsü varsa, en az bir ay süreyle belirgin sannlar ve varsanıların olmasıyla şizofreni tanısı da konur.

Bilişsel yetiler:

- ✓ Biliş açık, bellek ve oryantasyon (yönelim) normal
- ✓ Gerçeği değerlendirme yetisi bozuk (psikoz).

Hareket:

- ✓ **Stereotipi** (kalıplaşmış hareketler)
- ✓ Katatoni (dona kalma)
- ✓ Katalepsi (balmumu esnekliği)
- ✓ Eylem azlığı
- ✓ Ekopraksi (taklit)

Düşünce Bozuklukları

Düşünce akımındaki bozukluklar

- ✓ Blok
- ✓ Clang çağrışım (ses uyumuna göre konuşma)
- ✓ Neolojizm (sözcük uydurma)
- ✓ Enkoherans (kaşık, dağınık konuşma)
- ✓ Regresif (çocuksu) düşünce
- ✓ Dereistlik-otistik düşünce

Klinik Bilimler 129. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 019

✓ **Perseküsyon sannları:** Zarar görme sannlarıdır. Hasta başka kişilerin kendisine zarar vermek istediğini düşünür.

✓ **Referans sannları:** Alınma sannlarıdır. Hasta başkalarının kendisine bir mesaj vermeye çalıştıklarını, kendisini izlediklerini ya da kendisiyle ilgili konuştuklarını düşünür.

✓ **Somatik pasivite sannları:** Hasta bedeninin başkaları tarafından kontrol edildiğini düşünür.

✓ **Çapraz Sendromu'nda** hastalar tanıdıkları kişilerin başkalarıyla yer değiştirdiğine inanırlar. (Çapraz bir şekilde yer değiştirdiğini düşünür)

Şizofreni Prognoz Kriterleri

Şizofreni Bulguları

	İyi Prognoz	Kötü Prognoz
Başlangıç yaşı	Geç	Erken
Cinsiyet	Kadın	Erkek
Medeni durumu	Evli	Bekar
Yerleşim yeri	Kırsal	Kentsel
Hastalık öncesi durum	İyi	Kötü
Ortaya çıkarıcı etken	Var	Yok
Başlangıç	Akut	Sinsi
Ailede şizofreni öyküsü	Yok	Var
Psikososyal destek	Var	Yok
Ailede duygu dışavurumu	Düşük	Yüksek
Doğum komplikasyonları	Yok	Var
Şiddet öyküsü	Yok	Var
Klinik belirtiler	Pozitif belirtiler	Negatif belirtiler
Klinik tipler	Paranooid ve katatonik	Dezorganize
Duygudurum belirtileri	Var	Yok
Obsesyon/ Kompulsiyonlar	Yok	Var
Nörolojik bulgular	Yok	Var
Yapısal beyin anomalisi	Yok	Var
nem	Kısa	Uzun
	Epizodik	Kronik

Tedavi:

Antipsikotik İlaçlar (Nöroleptikler)

- Temel hedef **dopaminerjik** etkinliği düşürmek.
- **Birinci** ve **ikinci** kuşak olarak ayrılırlar.
- **Birinci** kuşak ilaçlar, **potent dopamin** blokajı yaparlar.
- **İkinci** kuşak antipsikotikler, birinci kuşağa göre **daha az** dopaminerjik antagonizma yaparlar.
- Birçok ikinci kuşak antipsikotik **serotonin** antagonizması gösterir.
- Bu nedenle ikinci kuşak antipsikotikler, birinci kuşağa göre **daha az** ekstrapiramidal yan etkiye yol açarlar.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 131

131. Mesane kanseri sıklığını ve ilişkili değişkenleri saptamak üzere bir araştırma yapılıyor. 18 yaş üstü bireylerden Türkiye'yi temsil edecek sayıda ve özellikle rastgele örneklem seçiliyor. Tarama çalışmasına katılan bireylerin %2'sine mesane kanseri tanısı konuluyor.

Bu çalışmada uygulanan araştırma türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kohort
- B) Vaka-kontrol
- C) Kesitsel
- D) Müdahale
- E) Metodolojik

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Sigara içen grupta akciğer kanseri sıklığı (insidans) = $(700/2000) = \%35$
- Sigara içmeyen grupta akciğer kanseri sıklığı (insidans) = $(200/2000) = \%10$
- **Rölatif risk** = $0.35 / 0.10 = 3.5$ (İnsidansların birbirine bölünmesi ile elde edilir) (**BÖLATİF RİSK**)
- **Atfedilen risk** = $0.35 - 0.10 = 0.25 = \%25$
- **Korunabilirlik hızı** = $(0.35 - 0.10) / 0.35 = \%71$
- Yukarıdaki araştırma sonuçlarına göre; rölatif risk değeri 1'den büyük olduğu için Akciğer kanseri ile sigara içimi arasında nedensel bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır.

(Kohort ile **K-I-R-A** hesaplanır)

Kohort çalışmaları avantaj ve sınırlılıkları

Avantajları

- En **güvenilir** araştırmalar
- Sonuçlar **topluma** genellenebilir
- Latent dönemi **kısa** ve **insidansı** yüksek olan sağlık problemlerinin etiyolojilerinin araştırılması için en uygun yöntem

Sınırlılıkları

- **Pahalı** araştırmalar
- Katılımcılar araştırmayı **terk** edebilir
- Araştırmacı araştırmayı yarım bırakabilir
- **Mali** kaynaklar kesilip araştırma yarım kalabilir

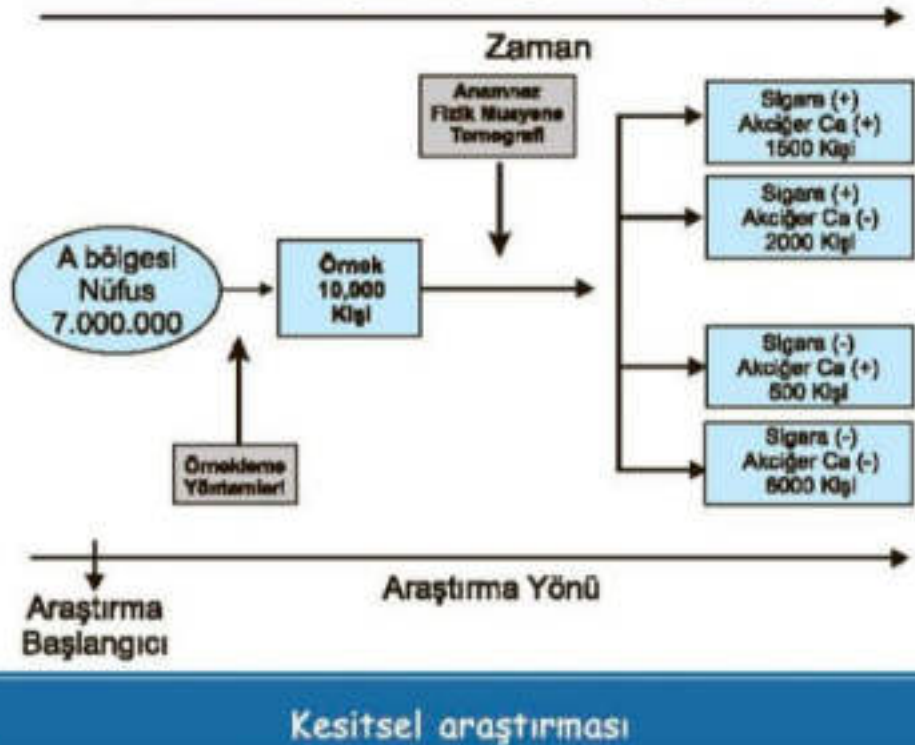
Retrospektif Kohort

Klinik Bilimler 131. soru
Küçük Stajlar SpeetUS Notu 1. Fasikül
Sayfa 037

Kesitsel Araştırmalar

- Belirli bir zaman **kesitinde** neden-sonuç ilişkisi **BİRLİKTE** incelenir
- Bu araştırmalara "toplum taraması", "**PREVALANS ÇALIŞMASI**" adı verilir
- Risk altındaki toplumun, herhangi bir hastalığın veya sağlık sorununun, araştırmanın yapıldığı zaman kesitinde bulunma sıklığı, yani **prevalansı** belirlenir.
- Böylece **neden-sonuç ilişkisi aynı zaman kesitinde** birlikte incelenir.

Kesitsel Araştırma (Akciğer Ca-sigara ilişkisi)

Kesitsel araştırmalar avantaj ve sınırlılıkları

Avantajları

- Maliyet açısından **düşük**
- Sonuçları topluma **genellenebilir**

Sınırlılıkları

- **Neden-sonuç ilişkisinin** değerlendirilmesi kohort ve vaka-kontrol araştırmalarında olduğu kadar değeri **değildir**

DENEYSEL EPİDEMİYOLOJİK (MÜDAHALE) ARAŞTIRMALARI

- **Analitik** araştırmalarla çeşitli sağlık sorunlarının-hastalıkların **nedenleri** belirlendikten sonraki aşama, bu sorunların **çözümü** için önlemler alınmasıdır.
- Bu yöntemlerden en etkili olanları belirlemek için **deneysel epidemiyolojik araştırma** yöntemlerinden yararlanılır.
- Bunlara **müdahale (intervention)** araştırmaları denir.

Klinik Araştırmalar

Faz I: **Küçük** gönüllü gruplar üzerinde denenen **ilaç dozunun** belirlendiği aşama

Faz II: **Kısıtlı sayıda hasta** ile ilacın **terapötik** dozunun belirlendiği aşama

Faz III: **Çok sayıda hasta** ile **yan etkilerin** araştırıldığı aşama

Faz IV: İlacın **ruhsat** aldıktan sonraki aşaması

- Yöntemin (ilaç vb.) etkinliği **Faz III** araştırmalarda doğrulandıktan sonra, gıda, ilaç kontrolü ile ilgili kuruluşlar tarafından ruhsat verilir

META ANALİZLER

- Birbirinden **bağımsız, birden çok** çalışmanın sonuçlarını birleştirme ve elde edilen araştırma bulgularının **İSTATİSTİKSEL ANALİZİNİ** yapma yöntemi
- Kanıt dayalı tıp piramidinin **tepesini** oluşturan, en güvenilir araştırmalardır.

SAĞLIK ÖLÇÜTLERİ

HASTALIK (MORBİDİTE) DÜZEYİNİ BELİRLEYEN ÖLÇÜTLER

Prevalans

- Bir zaman kesitinde (eski+yeni) vaka sayısı / risk altındaki toplum nüfusu

İLGİLİ NOTLAR

Toplum taraması şeklinde ifade edilen kesitsel araştırmaları detaylı örneği ile veren notumuz net bir referans olmaktadır.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 132

132.Yirmi sekiz yaşındaki erkek hasta depremden 8 saat sonra enkazdan çıkarılıyor. Her iki alt ekstremitesi beton altında kalan hastanın bilincinin açık olduğu görülüyor. Yaygın vücut ağrısı tarifleyen hastanın sistolik kan basıncı 140 mmHg, nabızı 120/dakika ve SpO₂ %97 olarak ölçülüyor. Ağrı kesici uygulanan ve sıvı replasmanına başlanan hastanın EKG'sinde QRS genişlemesi tespit ediliyor.

Hastanın bu durumuna neden olabilecek en olası elektrolit bozukluğu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hiperkalemi
- B) Hipokalemi
- C) Hiperkalsemi
- D) Hipernatremi
- E) Hipomagnezemi

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Hiperkalemi

Genel bilgiler

- ✓ Serum potasyum değerinin > 5.5 mEq/L olmasıdır.

Klinik Bilimler 132. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 040

- Tip 4 RTA (aldosteron eksikliği / aldosteron direnci)
  - Diyabetik nefropati
  - Addison hastalığı
  - NSAİİ, beta blokör (renin azalması)
  - ACE inh, ARB (Ang2 oluşumu/etkisinin azalması)
  - Spironolakton, eplerenon (Aldosteron antagonist)
  - Amilorid, triamteren (ENaC inhibitör)

Hücre dışına çıkış

- Durumlar

Klinik Bilimler 132. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 040

- Hücre yıkımı
  - Hemoliz, rabdomiyoliz, tümör lizis sendromu vb

Hiperkalemide klinik bulgular

- ✓ Kardiyak aritmiler
  - Ventriküler taşikardi, ventriküler fibrilasyon
  - Asistoli (diyastolde kalp durması)

FLASH
BACK

Asistol yapabilen elektrolit bozuklukları

- Diyastolde → Hiperpotasemi
- Sistolde → Hiperkalsemi

Hiperkalemi tedavisi

- ✓ EKG bulguları ve/veya klinik belirtiler varlığında tedavide ilk verilmesi gereken ilaç: **IV Kalsiyum glukonat**
  - Potasyum düzeyini etkilemez
  - Potasyumun kalpteki etkilerini antagonize eder
- ✓ **Hücre içine potasyum girişini** arttıran ajanlar:
  - Bikarbonat (Alkaloz)
  - İnsülin
  - Beta 2 agonist
- ✓ İyon değiştirici reçineler (sodyum polistren sülfonat vb):
  - GIS'te potasyumu bağlayıp feçes ile atılımını artırır
  - Etkisi geç başlar, akut tedavide kullanılmaz.
- ✓ Medikal tedaviye dirençli hiperkalemide **hemodiyaliz** yapılır (en etkin tedavidir)

Hipofosfatemi

Genel bilgiler

- ✓ Serum fosfor değerinin < 2.5 mg/dL olmasıdır.

Hipofosfatemi etiyoloji

Yetersiz alım / emilim bozukluğu

- Açlık, malabsorbsiyon sendromları
- Oral fosfor bağlayıcılar
- D vitamini eksikliği

Renal kayıp

- Alkolizm (en sık)
- Primer hiperparatiroidi
- PTHrp (parathormon ilişkili peptid) salgılayan kanserler
- Onkojenik osteomalazi (FGF23 salınımı)
- Fanconi sendromu

Hücre içine kaçış

- İntravenöz glukoz enjeksiyonu, İnsülin tedavisi
- Hızlı hücre çoğalması (lösemik blastik kriz)
- Metabolik veya respiratuvar alkaloz
- Refeeding sendromu
- Osteoblastik kemik metastazi
- Ağ kemik sendromu (uzun süreli ve şiddetli hiperfosfatemisi olan hastalarda paratiroidektomi sonrasında görülür)

Hipofosfatemide klinik bulgular

- ✓ **Serum fosforu < 1 mg/dL** olunca; hücre enerji metabolizması bozulur ve 2,3 DPG azalır (hemoglobinin oksijen affinitesi artar)
  - Ensefalopati, kalp yetmezliği
  - Rabdomiyoliz
  - Hemolitik anemi, trombositopeni

Rabdomiyolize neden olabilen elektrolit bozuklukları

- Hipokalemi
- Hipofosfatemi
- Hipernatremi

Hiperfosfatemi

Genel bilgiler

- ✓ Serum fosfor değerinin > 4.5 mg/dL olmasıdır.

Hiperfosfatemi etiyoloji

- ✓ ABH ve KBH (en sık sebep)
- ✓ Hipoparatiroidizm, psödohipoparatiroidizm
- ✓ Ciddi hipomagnezemi (PTH salınımı bozulur)
- ✓ D hipervitaminozu
- ✓ Rabdomiyoliz, tümör lizis sendromu
- ✓ Metabolik veya respiratuvar asidoz
- ✓ Akromegali
- ✓ Fosfat içeren laksatif ve enemalar (Kolonoskopi hazırlığı - akut fosfat nefropatisi).

Hiperfosfatemide klinik bulgular

- ✓ Altta yatan hastalığa bağlı klinik bulgular vardır.
- ✓ Vasküler kalsifikasyon, kalsifikaksiye neden olabilir.

İLGİLİ NOTLAR

Hipernatremi

Genel bilgiler

- ✓ Serum sodyum değerinin $> 145 \text{ mEq/L}$ olmasıdır.

Etiyoloji

Su kaybı olan durumlar	Sodyumu arttıran durumlar
• Diabetes insipidus • Yoğun diürez (diüretikler, ATN poliürik faz ve postobstrüktif diürez) • Gastrointestinal kayıplar • Aşırı terleme, yanıklar	• Fazla miktarda hipertonic NaCl verilmesi • Hipertonik NaHCO_3 solüsyon kullanımı • Primer hiperaldosteronizm • Cushing sendromu

Hipernatremide klinik bulgular

- ✓ Hücre dışı sıvı osmolaritesi artışına bağlı olarak **beyin hücrelerinde volüm kaybı** gelişir
  - En sık görülen bulgu **bilinç bulanıklığıdır** (Konfüzyon, somnolans, koma vb.)
- ✓ Özellikle akut hipernatremide volüm kaybı sonucunda gerilip yırtılan damarlara bağlı **parankimal ya da subdural hematoma** gelişebilir.
- ✓ **Hipernatremik rabdomyoliz** (hücre membranı ozmotik hasarı ile) gelişebilir.

Hipernatremi tedavisi

- ✓ Temel amaç sodyum konsantrasyonunu dilüe etmektir, bu nedenle öncelikle **hipotonik sıvılar** (dekstrozu mayı vb) tercih edilir.
  - Ancak **hipernatremi çok şiddetli ($>160 \text{ mEq/L}$)** ise veya **semptomatik hipovolemi** varsa öncelikle **izotonik mayı** verilmelidir.
- ✓ Günde **8-10 mEq/L düzeltme sınırı** aşılmamalıdır.
- ✓ Eğer daha hızlı düzeltilirse, **beyin ödemi** gelişebilir.

Dikkat!!!

Sodyum düzeltme sınırı: 8-10 mEq/L/gün

Eğer bu sınır aşırsa:

- Hiponatremi hastasında → Ozmotik demiyelinizasyon
- Hipernatremi hastasında → Beyin ödemi

Hipokalemi

Genel bilgiler

- ✓ Serum potasyum değerinin $< 3.5 \text{ mEq/L}$ olmasıdır.

Hipokalemi etiyoloji

- ✓ **Hücre içine kaçış**
  - **İlaçlar**
    - Bikarbonat (Alkaloz)
    - İnsülin
    - Beta 2 agonist
  - **Anabolizma artışı**
    - Vit B12, folik asit, G-CSF tedavisi
- ✓ **GİS kayıpları**
  - Alt GİS kayıpları (ishal, villöz adenom vb)

✓ Renal kayıplar

- Üst GİS kayıpları (Kusma, nazogastrik direnaj vb)
- Hiperaldosteronizm (primer veya sekonder)
- Liddle, SAME ve Cushing sendromları
- Bartter ve Gitelman sendromları
- Furosemid ve tiazid kullanımları
- Alkaloz
- Renal tübüler asidoz Tip 1 ve Tip 2
- Hipomagnezemi

Hipokalemi hastada **potasyum replasmanına rağmen düzelme olmuyorsa** akla gelmesi gereken ek elektrolit bozukluğu: **Hipomagnezemi**

FLASH
BACK

Hipomagnezemi sonucu gelişen elektrolit bozuklukları

- Hipokalemi
- Hipokalsemi

Hipokalemi klinik bulgular

✓ Nöromusküler sistemde paralizi

- Kas krampları, arefleksik paralizi, derin hipokalemi miyopati ve rabdomyoliz
- Solunum sistemi: Solunum kaslarında paralizi ve solunum yetmezliği

Klinik Bilimler 132. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 039

✓ EKG bulguları

	Hipokalemi	Hiperkalemi
P dalgası	Sivri	Yassı
PR aralığı	Uzun	Uzun
ST segmenti	Deprese	Eleve
QT aralığı	Uzun	Kısa
T dalgası	Yassı (ilk bulgu)	Sivri (ilk bulgu)
U dalgası	VAR	YOK

Hipokalemi tedavisi

- ✓ Asemptomatik olgularda **oral potasyum** tablet verilir.
- ✓ Oral alamayan hastalarda **periferik venlerden** potasyum konsantrasyonu **20-40 meq/L geçmeyecek** şekilde verilir.
- ✓ **Ciddi ($K < 2.5 \text{ mEq/L}$) hipokalemi** veya **semptomatik** hastalarda ise **santral venden 20-40 mEq/saat hızını geçmeyecek şekilde** ve EKG monitörizasyonu ile verilir.

ST segmenti

Elevasyonu	Depresyonu
✓ Perikardit (Tüm derivasyonlarda) ✓ Miyokard infarktüsü (ilgili derivasyonlarda)	✓ Digitaler ✓ Ağır anemi ✓ CO zehirlenmesi ✓ ALCAPA ✓ Glikojen depo hastalıkları ✓ Mukopolisakkaridoz ✓ Miyokard tümörleri ✓ Miyokard iskemisi

T DALGA İNVERSİYONU

- Miyokardit ve perikarditte ortaya çıkabilir.
- Hem sağ hem de sol ventriküler hipertrofinin ve yüklenmenin bir belirtisi olabilir.
- Hipotiroidizm jeneralize düşük voltaj ile yassı veya ters dönmüş T dalgaları oluşturabilir.
- Hiperkalemi, T dalgaları yaygın olarak yüksek voltajlıdır ve çadır şeklindedir.

PEDİATRİK VE YETİŞKİN EKG KARŞILAŞTIRILMASI

- Fetüste ve yenidoğan döneminde pulmoner vasküler direnç yüksektir.
- Doğumu takiben pulmoner vasküler direnç düşer ve sistemik vasküler direnç yükselmeye başlar.
- Bu nedenle bebeklerde sağ ventrikül baskın iken daha büyük çocuklarda ve erişkinlerde sol ventrikül baskındır.
- Bir yenidoğanda, ortalama QRS frontal düzlem aksı +110 ila +180 derece arasında uzanır (Sağ aks).

Klinik Bilimler 132. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 093

ELEKTROLİT BOZUKLUKLARININ EKG BULGULARI

- Hipokalsemi QT aralığı uzarken hiperkalsemi QT aralığı kısalır.

Potasyum ve EKG

Hipokalemi	Hiperkalemi
✓ PR uzaması ✓ Bifazik/düz T dalgası ✓ QT uzaması ✓ U dalgası	✓ PR uzaması ✓ Uzun/sivri T dalgası ✓ QRS uzaması ✓ Sinüzoidal dalga

ÇOCUKLARDA RİTİM BOZUKLUKLARI

Sinüzal ritim bozuklukları etiyojisi

Sinüs Taşikardisi	Sinüs Bradikardisi
✓ Anksiyete ✓ Ateş yüksekliği ✓ Anemi/hipovolemi ✓ Kalp yetmezliği ✓ Katekolamin deşarjı ✓ Tirotoksikoz ✓ Miyokard hastalıkları	✓ Atletler ✓ Vagal uyan ✓ KİBAS ✓ Hipotiroidi ✓ Hipotermi ✓ Hipoksi ✓ Hiperkalemi ✓ Digitaler ✓ Beta blokerler

Sinüs aritmisi

- Kalp hızı **inspiryumda artar, ekspiryumda azalır.**
- Fizyolojik bir durumdur.
- Buna **solunumsal aritmi** veya **fazik sinüs aritmisi** de denir.

Gezici (Wandering) atriyal ritim

- P dalga morfolojisinde değişikliklerle **beraber düzensiz** bir ritim vardır.
- Genelde **bradikardi** eşlik eder, uyku sırasında olur.
- İleri tetkik gerektirmez.

Hasta sinüs sendromu (SND)

- İdiyopatik olabileceği gibi **kalp cerrahisi** sonrası da sık görülür.
- Sıklıkla **asemptomatiktirler**, fakat baş dönmesi ve senkop görülebilir.
- SVT ve **bradikardi** birbirini takip eder.
- **Semptomatik hastalarda** antiaritmikler kullanılabilir veya pacemaker takılabilir.

Birinci derece AV blok

- PR aralığının hastanın yaşına ve kalp hızına göre **normal sınırların üzerinde** olmasıdır:
  - ✓ Atletler
  - ✓ KKH (ASD, AVSD, Ebstein gibi)
  - ✓ Enfeksiyonlar
  - ✓ ARA
  - ✓ Kardiyak cerrahi
  - ✓ İlaçlar (Digoksin, Ca kanal blokerleri, Beta blokerler gibi)
- **Digital toksisitesi neden değilse tedavi endikasyonu yoktur.**

İkinci derece AV blok Mobitz tip 1

- Bir QRS kompleksi atlayınca kadar PR aralığı **progresif olarak uzar**:
  - ✓ Sağlıklı çocuklar
  - ✓ Miyokardit
  - ✓ Kardiyomiyopati
  - ✓ Miyokard infarktüsü
  - ✓ KKH
  - ✓ Kalp cerrahisi
  - ✓ Digital toksisitesi

Burada
Tüm elektrolit bozukluklarından bahsetmişiz
Ayrıca soruda verildiği gibi hiperkaleminin QRS uzaması yaptığını
Yani bir diğer deyişle Geniş QRS yaptığını net olarak ifade etmişiz
Kolayca soruyu yaptırıyor

HİPOPOTASEMİ

- Plazma potasyum düzeyinin < 3.5 mEq/L olmasıdır. Hiperpotasemiden çok daha **sık** görülür.

Etiyoloji

- Böbreklerden aşırı **K kaybı**
- Hücre içine **K geçişi** (insülin, alkaloz, aldosteron, beta adrenerjik aktivite)
- K'dan fakir sıvılarla** beslenme, TPN beslenme
- GİS kayıpları** (kusma, diyare, NG aspirasyon, ileus, fistül)

Belirtiler

- Hipokalemi kliniğinde **kas kasılmasına** ilişkin belirtiler ön plandadır.
- İleus, konstipasyon, güçsüzlük, yorgunluk, zayıf DTR, paralizi ve kardiyak arrest** gelişebilir.
- Spesifik **EKG değişiklikleri** beklenir.

Hipokalemi bulguları

GİS	İleus, konstipasyon
Nöromusküler	Reflekslerde azalma, yorgunluk, güçsüzlük, paralizi
Kardiyovasküler	Arrest

Vaka sorusunda hipokalemi düşündüren EKG bulguları

- ✓ T düzleşmesi
- ✓ U dalgası
- ✓ ST segmenti değişiklikleri
- ✓ Aritmi (digoksin ile tedavi edilen hastalarda risk yüksektir)

Tedavi

- Potasyum infüzyonu başlanmalıdır.
- EKG monitorizasyonu yoksa saatte maksimum 10 mEq'dan verilmelidir (EKG varsa 40 mEq/saat)

Klinik Bilimler 132. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 004

HİPERPOTASEMİ

- Plazma potasyum düzeyinin > 5 mEq/L olmasıdır.

Etiyoloji

- Aşırı potasyum alımı, vücut kompartmanlarında dağılım değişiklikleri ve böbrekten atılımın azalması sonucu gelişebilir.

Hiperkalemi nedenleri

Alımın artması	Artmış salım
Oral veya intravenöz potasyum alımı Kan transfüzyonları Endojen kaynaklı potasyum yükü - Hücre yıkımı - Hemoliz - Rabdomiyoliz - Gastrointestinal kanama - Crush sendromu	Asidoz (sık) Hücre dışı ozmolalitede hızlı artış Hiperglisemi Mannitol verilmesi Atılımın azalması - Akut ve kronik böbrek yetmezlikleri (en sık) - Potasyum tutan diüretikler - Addison hastalığı

Belirtiler

- Gastrointestinal, nöromusküler ve kardiyovasküler semptomlar görülebilir.
- GİS** → Bulantı, kusma, kolik, diyare
- Nöromusküler** → Güçsüzlük, paralizi, solunum arresti

TIPIK VAKA

Vaka sorusunda hiperkalemi düşündüren EKG bulguları

- ✓ T sivrileşmesi (en erken bulgu)
- ✓ QRS genişlemesi
- ✓ PR uzaması
- ✓ P dalgasının kaybolması
- ✓ Kalp blokları ve diastolik arrest (şiddetli vakada)

Tedavi

- EKG'de yaklaşan arrest bulguları** (silik P, geniş QRS) varsa kalsiyum klorür/glukonat ya da sodyum bikarbonat IV başlanır.
- EKG'de hafif bulgular** (sivri T) varsa glukoz ve insülin infüzyonu başlanır.
- EKG bulgusu yoksa** (sadece biyokimyasal hiperkalemi) diüretik (furosemid), K bağlayıcı kaykexelat başlanır.

Klinik Bilimler 132. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 004

Kardiyum plazmadaki 10-15 mEq'dan fazla **proteine bağlı**, 10-15 kadari **fosfat ve diğer anyonlarla kompleks** formlar şeklinde ve %50'si **iyonize** olarak bulunur.

- Doku belirtilerini **iyonize kalsiyum** belirler.
- Normal serum düzeyi **8.5-10.5 mg/dL** 'dir.

HİPOKALSEMİ

- En sık** sebebi hipoparatiroididir.

Etiyoloji

Hipokalsemi nedenleri

- ✓ Hipoparatiroidi
- ✓ Akut pankreatit
- ✓ Masif yumuşak doku enfeksiyonları
- ✓ Böbrek yetmezliği
- ✓ Pankreas/bağırsak fistülleri
- ✓ Magnezyum anormallikleri
- ✓ Toksik şok sendromu
- ✓ Tümör lizis sendromu
- ✓ Osteolitik kanserler
- ✓ Hiperfosfatemi
- ✓ Şelasyon (Sitrata, EDTA)
- ✓ Hipoproteinemi (total kalsiyum düşer, iyonize kalsiyum normaldir)

FLASH BACK

- ✓ Hiperkalsemi pankreatite neden olur; pankreatit olduktan sonra hipokalsemi gelişir.
- ✓ Tedaviye dirençli hipokalsemi varlığında akla hipomagnezemi gelmeli

Belirtiler

- İyonize kalsiyum 8.5 mg/dL'nin altına inene kadar nöromusküler ve kardiyak semptomlar **görülmez**.
- Yüz ve ekstremitelerde paresteziler, kas krampları, karpopedal spazm, stridor, tetani, nöbet** beklenir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 133

133. Elli dokuz yaşındaki erkek hasta efor sonrası ani başlayan yırtıcı tarzda göğüs ve sırt ağrısı yakınması ile acil servise başvuruyor. Öyküsünde hipertansiyon mevcut olan hastanın ilk değerlendirilmesinde kan basıncı sol kolda 140/90 mmHg, sağ kolda 175/125 mmHg, nabızı 120/dakika ritmik ve solunum sayısı 16/dakika olarak saptanıyor. İlk EKG kaydı normal olarak değerlendiriliyor.

Bu hasta için en olası ön tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aort diseksiyonu
- B) Aort anevrizması
- C) Aort darlığı
- D) Aort kapak yetmezliği
- E) Aort koarktasyonu

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tedavi:

- ✓ Semptomatik hastalarda (rüptür, diseksiyon),
- ✓ Çap > 5cm,
- ✓ Büyüme hızı > 1cm/yıl
- ✓ Psödoanevrizma

Aort Diseksiyonu

- ✓ Aort duvarının **intimal** katmanındaki bir defekte bağlı **adventisya** ve **media** katmanları arasında oluşan **yalancı** bir kanaldan kan akımı olmasıdır
- ✓ Aort bu yalancı kanaldan dolayı gerçek lümen ve yalancı lümen olarak ikiye ayrılır.

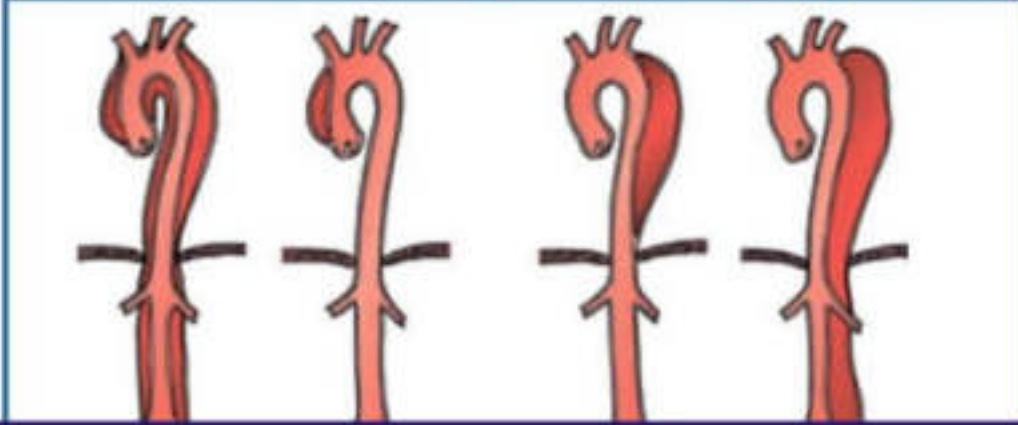
DeBakey ve Stanford Sınıflaması

DeBakey Sınıflaması

- ✓ Tip I (hem çıkan aort hem torakoabdominal aort etkilenir)
- ✓ Tip II (sadece çıkan aort)
- ✓ Tip IIIa (sadece inen aort)
- ✓ Tip IIIb (hem inen hem abdominal aort)

Stanford Sınıflaması

- ✓ Tip A (çıkan aortun tutulduğu durum) (Daha sık)
- ✓ Tip B (çıkan aortun tutulmadığı durumlar)

Klinik Bilimler 133. soru
Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 080

TIPIK VAKA

- ✓ Bıçak saplanır tarzda sırt ağrısı
- ✓ Kollar arası **tansiyon** ve **nabız farkı**

Tanı: Bilgisayarlı tomografi

Tedavi:

- ✓ **Akut gelişimli proksimal diseksiyonlarda** acil cerrahi
- ✓ Tip B diseksiyonlarda rüptür nadirdir
- ✓ Kronik proksimal diseksiyonlarda; **tıbbi takip** yapılmalı
- ✓ Kronik distal diseksiyonlarda; **tıbbi takip** yapılmalı.

PERİFERİK ARTER HASTALIKLARI

Arteriyel Kan Akımını Arttırmaya Yönelik Ameliyatsız Yöntemler

- Perkütan translüminal anjiyoplasti (PTA)
- Lazer ve aterektomi kateterleri

Akut Ekstremité İskemisi

- ✓ Ekstremitenin arteriyel desteğinin ani kesilmesi sonucu meydana gelen süreç
- ✓ İki ana sebep **arteriyel emboli** ve **tromboz**.

Emboli

- ✓ Materyalin arteriyel ağaca geçmesi ve periferik bir arteri tıkaması
- ✓ Genellikle **kalp** kaynaklı
- ✓ Embolinin üçte ikisinden **atriyal fibrilasyon** sorumlu
- ✓ **Paradoksal emboli**; **venöz** sistem kaynaklı (sıklıkla derin ven trombozu) pıhtının patent **foramen ovale** aracılığı ile arteriyel sisteme geçmesi
- ✓ Emboli sıklıkla **ana femoral arter** (özellikle bifurkasyon) ve **popliteal arteri** tutar.
- ✓ Etkilenen arterler sırayla; femoropopliteal, tibial, aortiliyak ve brakiosefalik arterlerdir
- ✓ Tipik olarak hastada **akut beyaz ekstremité** ve **duyusal defisit** vardır.

Tromboz

- ✓ Progresif **aterosklerotik** obstruksiyon, hiperkoagülabilité veya arteriyel diseksiyonun neden olabileceği bir arter içindeki **kanın pıhtılaşmasından** kaynaklanır.
- ✓ Yavaş gelişir.

Wichow triadı söz konusudur:

- ✓ Staz
- ✓ Endotel hasarı
- ✓ Hiperkoagülabilité

Klinik bulgular nadiren embolizasyondaki kadar dramatikdir çünkü ilerleyici aterosklerotik daralma nedeniyle **kollateral dolaşım** gelişmiştir.

Emboli ve Akut Arteriyel Tromboz Ayırımı

Klinik	Emboli	Tromboz
Tıkanma	Tam ve kollateral yok	Kısmi ve kollateral var
Başlangıç	Ani başlangıçlıdır	Saatler içinde ortaya çıkar
Yerleşim (Bacak/kol)	3/1	10/1
Çoğul yerleşim	%15	Nadir
Embolik odak	Mevcut (Genellikle atrial fibrilasyon)	Yok
Klinik anamnez	Yok	Var
Arter yapısı	Yumuşak	Sert-kalsifiye
Karşı ekstremité nabızı	Ele gelir	Alınmayabilir
Tam	Anamnez - muayene	Anjiyografi
Tedavi	Embolektomi, antikoagülan	İlaç, pıhtı eritme, by-pass

Akut arter tıkanıklığında en sık tutulan bölgeler:

- ✓ **Alt ekstremité** (%59): İliak, femoral, popliteal
- ✓ Serebral dolaşım (%20)
- ✓ Üst ekstremité (%14) Brakial, subklavyan, aksiller
- ✓ Visseral arterler (%7)

İLGİLİ NOTLAR

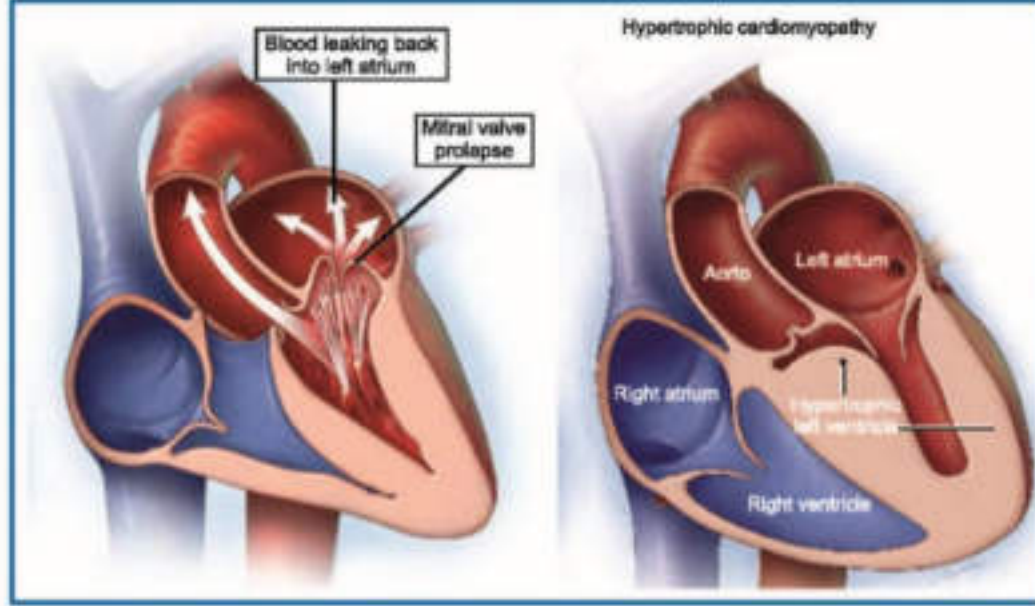
Bu kadar da olmaz dediğinizi duyuyor gibiyim. Evet tipik vakamızı soru yapıp TUS sorusu olarak sordular

Kardiyak dinamik oskültasyon ve artan üfürümler

	İnspirasyon	Ekspirasyon
Artan üfürümler	Sağ kapak üfürümleri*	Sol kapak üfürümleri
*Pulmoner ejeksiyon klifi hariç!!!		

	Preloadın arttırılması	Preloadın azaltılması
Manevra	Çömelme, Trandelenburg	Ayağa kalkma, İkinma (valsava)
Artan üfürümler	MVP ve HOKMP hariç birçok üfürüm	Sadece MVP ve HOKMP

	Afterloadın arttırılması	Afterloadın azaltılması
Manevra	İzometrik egzersiz (hand grip)	Amil nitrit verilmesi
Artan üfürümler	Yetmezlik üfürümleri	Darlık üfürümleri

Nabız

Genel bilgiler

- ✓ Sol ventrikül sistolünün arterlerde oluşturduğu dalgalanmadır.
- ✓ Nabız basıncı = Sistolik basınç – Diastolik basınç
  - Normal değeri 25-60 mmHg

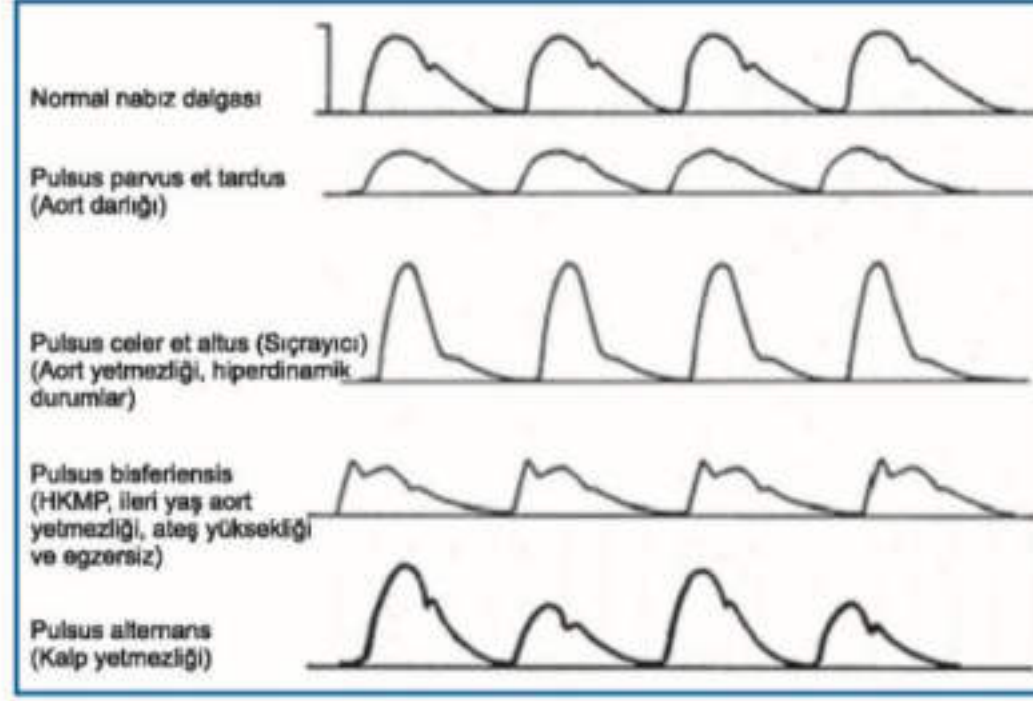
Nabız basıncında artma (genişleme) > 60 mmHg	Nabız basıncında azalma (daralma) < 25 mmHg
• Aort yetmezliği • PDA • Hiperdinamik durumlar	• Aort darlığı • Kardiyak tamponad • Hipotiroidi

Klinik Bilimler 133. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 065

Ekstremiteler arası tansiyon/nabız uyumsuzluğu

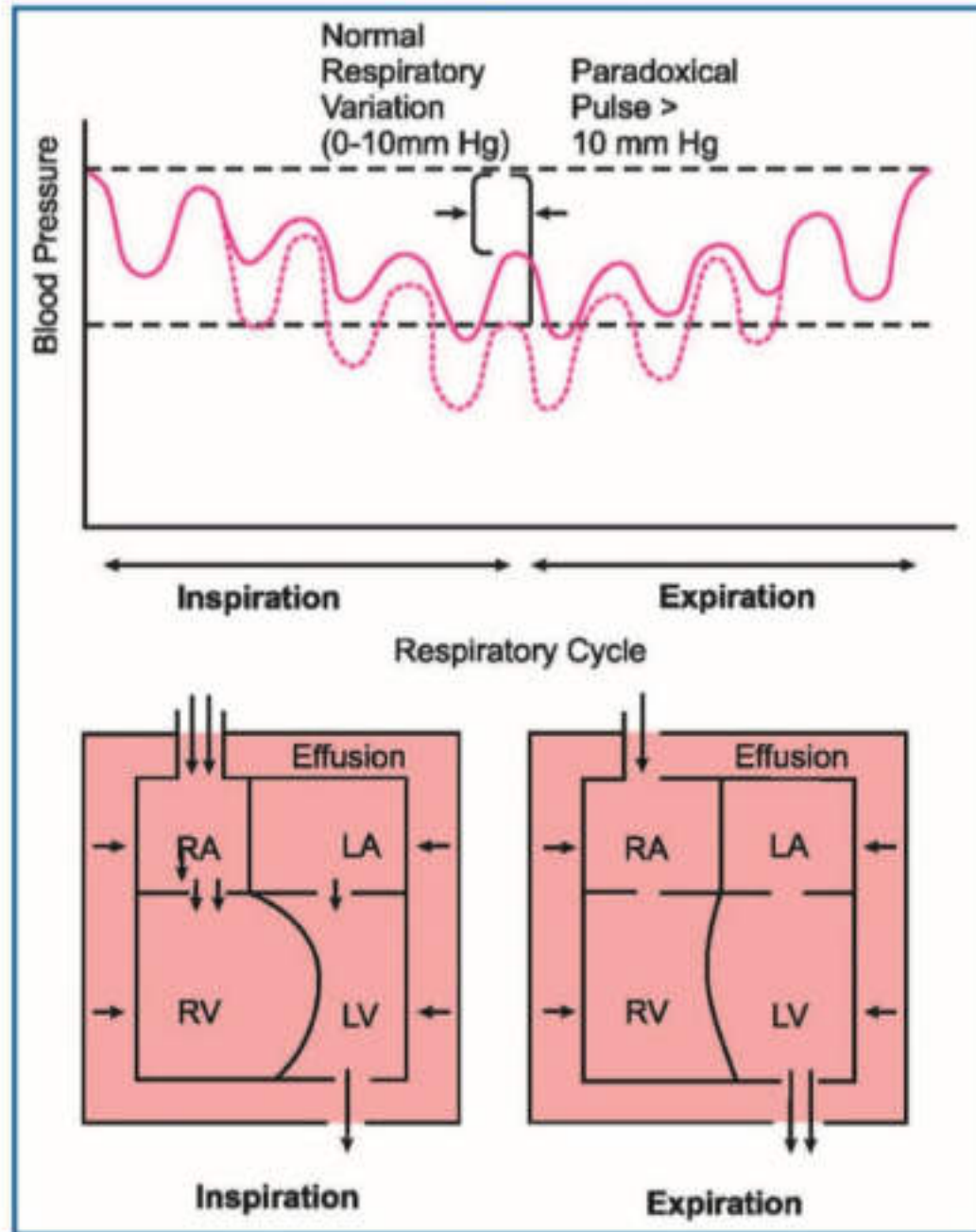
- ✓ + sırta yayılan üfürüm → **Aort koarktasyonu**
  - Üst ve alt ekstremiteler arası fark var
- ✓ + vaskülit bulguları → **Takayasu arteriti**
  - Üst ekstremiteler arası fark var
- ✓ + şiddetli göğüs/sırt ağrısı → **Aort diseksiyonu**
  - Lokalizasyona göre üst/alt ekstremiteler arası fark var

Nabız tipleri

Pulsus paradoksus

- ✓ İnspirasyon ile sistolik basıncın > 10 mmHg düşmesidir.
- ✓ **Mekanizması:** Sol kalbe gelen kan akımının azalması
- ✓ Önemli bazı nedenleri (**Pulsus Paradoksus - PP**)
  - Perikardiyal patolojiler: Tamponad, konstriktif perikardit vb
  - Pulmoner patolojiler: Tansiyon pnömotoraks, KOAH, masif pulmoner emboli vb
  - Gebelik ve obezite (fizyolojik)

- ✓ Eğer sol kalbin volümü artmış ise pulsus paradoksus gizlenir;
  - Ciddi aort yetersizliği
  - Ciddi sistolik kalp yetmezliği
  - Geniş ASD

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 134

134 Aşağıdakilerden hangisinde cerrahi sonrası radyoaktif iyot tedavisi yapılması en uygundur?

- A) Paratiroid kanseri
- B) Tiroid lenfoması
- C) Anaplastik tip tiroid kanseri
- D) Medüller tip tiroid kanseri
- E) Papiller tip tiroid kanseri

Doğru Cevap: E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Kemik yapılar ve akciğer gibi hava içeren dokuların görüntülenmesinde ultrasonografi tercih edilmez.

DİJİTAL RADYOGRAFI

- Hastadan geçen X-ışını bilgisayarla işlenerek dijital bir röntgenogram oluşturulur.
- En önemli kullanım alanı **anjyografi**dir.

RADYONÜKLİD GÖRÜNTÜLEME

Konvansiyonel Sintigrafi

- Radyonüklid, radyoaktif atomlara verilen isimdir.
- Sintigrafide **gamma** (g) ışın kaynağı olan radyonüklidler kullanılır.
- En sık kullanılan radyonüklid **Teknesyum 99m** (Tc 99m)'dir.

Klinikte Kullanılan Radyonüklidler

Ga 67	- Demir iyonu analogu - Galyum primer ve metastatik tümör dokularında ve enfeksiyon odaklarında konsantre olur.
Talyum-201 ve Teknesyum 99m	Miyokard perfüzyon çalışmaları koroner iskemik ve infarktüs tanısında doğruluk oranı çok yüksek olan tanı yöntemleri
Tc- 99m MAA	- Akciğer perfüzyon sintigrafisinde - Ventilasyon normalken, perfüzyonun bozulması pulmoner emboli tanısında önemlidir.
Tc- 99m DTPA I33Xe	
Tc- 99m teknoğas 81mKr	Akciğer ventilasyon sintigrafisinde
I 131	Tiroid kanseri cerrahisi ya da nablasyonu sonrasında takipte
MIBG sintigrafisi	- Katekolaminlere benzeyen bir nöradrenalin analogu - Nöroektodermal tümör tanısında kullanılır - Hipertansif kriz ve taşikardi gibi yan etkilere neden olabilir
Tc 99 m sesta-MIBI	- Dual faz teknikle kullanılır. - Ajan tiroid dokusundan daha erken uzaklaştığı için geç dönem görüntülerde paratiroid dokusu görüntülenir
NP-59 ve 75Se işaretli kolesterol (SMC)	- NP-59, kolesterol türevi bileşik - Cushing sendromu, primer hiperaldosteronizm, adrenal hiperandrojenizm tanısında kullanılır. (Adrenokortikal sintigrafilerde)
Tc 99m DTPA	Dinamik böbrek sintigrafisi
Tc 99m HMPAO	Lökosit işaretleme sintigrafisi ve serebral perfüzyon görüntüleme
Tc 99m MDP	- Kemik mineral yoğunluğu değerlendirme (MD Mineral Dansitometri)
Tc 99m HIDA	- Hepatobiliyer sistem değerlendirme (HIDA Hepatobiliyer İnceleme)
Ln 111 DTPA-oktreotid sintigrafisi	Nöroendokrin tümörlerde görüntüleme yöntemi
Ga 68 DOTA peptidler	Nöroendokrin tümörlerde görüntüleme yöntemi
Ga 68 PSMA	Prostat kanseri görüntülemesi için

Nükleer onkoloji tıroapetik uygulamalar

- Diferansiye tiroid kanserinde **I-131** tedavisi
- Karaciğer tümörleri için intraarteriyel **Yttrium-90 (Y-90) mikrosfer** tedavisi
- Nöroendokrin tümörlerde **Lutesyum-177 (Lu-177) DOTA peptit** tedavisi
- Prostat kanseri için **Lutesyum-177 (Lu177)** tedavisi

Klinik Bilimler 134. soru

Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 042

Azaltıcılar Faktörler

- Patolojik Durumlar**
  - Hipotiroidi**
  - Subakut tiroitit**
  - Kronik tiroitit**
- İyot içeren Diyet**
  - Balık, deniz ürünleri
  - İyotlu tuz
- İyot içeren ilaçlar**
  - Amiodaron
  - Potasyum iodide (örn. betadin)
  - Lugol çözeltisi
  - Bazı göz damlaları
  - Vitamin preparatları (örn. Feminal)
- Tiroid hormon preparatları**
  - L-thyroxin (Euthyrox, Letrox, Levotiron)
  - L-triiodothyronin (Thybon, Cytomel, Novothyral)
- Anti-tiroid ilaçlar**
  - Metimazol (trimazol), propiltiourasil (propisil)
- İyot içeren i.v. kontrast ajanlar**
- Potasyum ve sodyum perklorat**

Arttırıcılar Faktörler

- Patolojik Durumlar**
  - Hipertiroidi**
  - Böbrek Yetmezliği**
- İyottan Fakir Diyet (iyot eksikliği)**
- Hormon preparatları**
  - Rekombinant thyrotropin (rhTSH)

- Gebe bir hastada seçilmesi gereken radyofarmasötik ajan **Tc 99m perteknetat** olmalıdır.

Single Photon Emission Computed Tomography (SPECT)

- Bilgisayarlı tomografi cihazlarına benzeyen ama **gama** ışınlarıyla gerçekleştirilen **nükleer tıp** tomografik görüntüleme tekniği
- Taranan 2 boyutlu görüntüleri, **3 boyutlu** tomografik görüntü haline dönüştürür
- SPECT yöntemi sıklıkla; **miyokard perfüzyon sintigrafisi** ve **beyin perfüzyon sintigrafisinde** kullanılmaktadır.

Demans ve spect bulguları

- Lewy body demansı:** Posterior oksipital kortekste hipoperfüzyon
- Alzheimer hastalığı:** Parietal korteks ve singulat gırusta hipoperfüzyon
- Frontotemporal demans:** Lateral frontal ve temporal kortekste hipoperfüzyon
- Vasküler demans:** Multiple yamalı perfüzyon defekti
- Huntington hastalığı:** Kaudat nükleusta hipoperfüzyon

İLGİLİ NOTLAR

Guatr

Genel bilgiler

- ✓ Toplumda guatrın en sık nedeni **iyot eksikliği**dir.

FLASH
BACK

Diffüz guatr yapabilen durumlar

- İyot eksikliği (TSH ile)
- TSHoma, Refetoff sendromu (TSH ile)
- Graves hastalığı (TRab/TSI ile)
- HCG salgılayan tümörler (HCG ile)

Klinik tablo

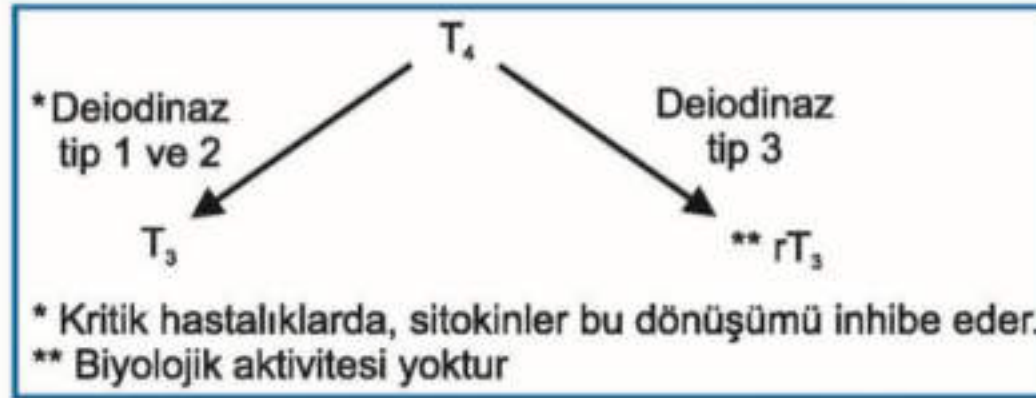
Büyük (özellikle sub-temal uzanım gösteren) guatr için fizik muayene- de hastanın kolları yukarı kaldırılır, basıya bağlı boyun venöz yapılar da belirginleşme ve yüzde kızarıklık gelişir (**Pemberton belirtisi**).

Ötiroid Hasta Sendromu

TİPİK VAKA

- Altta yatan **ciddi bir hastalık** (T4-T3 dönüşümü bozuk)
- Hastalarda **hipo-hipertiroidi kliniği yok**
- Fizik muayene ve ultrasonda tiroid bezi **normal**
- Reverse T3 düzeyi **yüksek**, T3 düzeyi **düşük**
  - Hafif tablo: T4 ve TSH normal (**düşük T3 send.**)
  - Ağır tablo: T4 ve TSH düşük (**düşük T4 send.**)

Periferik T4-T3 dönüşümünü bozan bazı ilaçlar

- Propiltiourasil
- Kortikosteroid
- Propranolol
- Amiodaron

Tedavi

- ✓ Tiroid bezine yönelik tedaviye **gerek yoktur**
- ✓ **Altta yatan hastalık** tedavi edilir

İLAÇ İLİŞKİLİ TİROİD HASTALIKLARI

- **Amidaron:** Hipotiroidi + Tirotoksikoz
- **Tirozin kinaz inhibitörleri** (sunitinib ve sorafenib vb), **interferon**, **immünkontrol nokta inhibitörleri:** Önce tiroidit (tirotoksikoz), sonra hipotiroidi
- **Lityum:** Hipotiroidi

Tiroid Nodülü

Tiroid nodülünde, karsinom için risk faktörleri:

- ✓ Radyasyon öyküsü
- ✓ Yaş < 20 veya > 65 olması
- ✓ Erkek cinsiyet
- ✓ Ailede tiroid kanseri, MEN-2, Cowden sendromu
- ✓ Malignite düşündürülen bulgu (hızlı büyüme, bası, LAP vb)

Tiroid nodülünde maligniteyi telkin eden USG bulguları

- ✓ Hipoekojenite
- ✓ Mikrokalsifikasyon
- ✓ Düzensiz sınırlar
- ✓ Solid içeriğin fazla olması
- ✓ Boyunun eninden büyük olması

Tiroid nodüllerine yaklaşım

- ✓ Tiroid nodülü saptandığında ilk tetkik: **TSH düzeyi**
  - TSH **düşük** ise → Tiroid sintigrafisi
    - **Sıcak** nodül: Hipertiroidi tedavisi
    - **Soğuk** nodül: **USG + TİİABx**
  - TSH **yüksek/normal** ise → **USG + TİİABx**
- ✓ TİİABx sonuçları
  - **İki defa non-diagnostik** → Nodül riskine bakılır
    - Düşük riskli nodül: **Takip**
    - Yüksek riskli nodül: **Cerrahi**
  - **Malign** → Cerrahi
  - **Foliküler neoplazi** → Moleküler test veya lobektomi yapılır (TİİAB, foliküler adenom ve kanseri ayıramaz)

Tiroid Tümörleri

Papiller tiroid kanseri

- ✓ **En sık** görülen tiroid kanseridir
- ✓ **Radyasyonla** yakından ilişkilidir
- ✓ **En iyi prognozlu** tiroid kanseridir
- ✓ En sık mutasyonu **BRAF**tır.
- ✓ Genellikle **lenfatik** metastaz yapar

Klinik Bilimler 134. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 121

FLASH
BACK

Diferansiye tiroid kanserleri (Papiller ve Foliküler)

- **Tiroid hormonu** üretebilir (Hipertiroidi yapabilir)
- **Tiroglobülin** üretebilir (Tümör marker)
- Tedavide **radyoaktif iyot** kullanılabilir
- Tedavide **T4 süpresyonu** yapılabilir

Medüller tiroid kanseri

- ✓ **Parafoliküler C** hücrelerinden köken alır (Bu nedenle tiroid hormonu ve tiroglobülin üretmez)
  - Tümör belirteci **kalsitonin**dir.
- ✓ **RET** mutasyonu ile ilişkilidir
- ✓ **MEN2** sendromu ile ilişkilidir
- ✓ Tiroidin **nöroendokrin** tümörüdür (**ACTH**, serotonin, VIP vb salgılayabilir)

Tiroid lenfoması

- ✓ Sıklıkla **Hashimoto tiroiditi** olan hastalarda görülür
- ✓ **Diffüz B hücreli lenfoma/MALToma** en sık subtiptir.
- ✓ Cerrahi tedavi tercih edilmez (**yayılma riski var**)
- ✓ Oldukça **radyosensitiftir**.

TİROİD BEZİNİN HÜRTHLE HÜCRELİ KANSERLERİ

- Hürthle hücreli kanser foliküler hücrelerden köken alan, bol asidofilik granüler sitoplazmaya sahip olan ve fonksiyonları tam olarak bilinmeyen oksifilik (veya onkositik) hücrelerden gelişir.
- Tanısı İİAB ile konamaz.** Kapsül ve/veya damar invazyonu ve/veya metastaz varlığında konulur.
- Tek taraflı **Hürthle hücreli adenomlar** için **lobektomi** ve **isthmusektomi** yapılır. Patoloji sonucu **Hürthle hücreli kanser** olduğu belirlenen hastalara **total tiroidektomi**.

Klinik Bilimler 134. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 026

FLASH
BACK

Diferansiye tiroid kanserlerinin ortak özellikleri (Papiller-Foliküler-Hürthle hücreli kanser)

- ✓ TSH reseptörleri vardır
- ✓ Tiroglobulin (TG) üretir
- ✓ Postop dönemde TG ile takip edilir
- ✓ TG artış gösterirse iyot taraması (131I) yapılmalı
- ✓ Radyoaktif iyot tutar (Hürthle hücreli kanserlerin çoğu RAI tutmaz)

TİROİD BEZİNİN MEDÜLLER KANSERLERİ

- C hücrelerinden köken alır.
- Kalsitonin, CEA, ACTH üretebilir**, özellikle **kalsitonin takibinde** marker olarak kullanılır.
- Paraneoplastik** sendromlara yol açabilir (diyare – ektopik ACTH)
- Total tiroidektomi ve santral boyun disseksiyonu standart ameliyattır.
- Ailevi **medüller kanser sendromu** ile ilişkili olabilir.
- MEN-2A en sık** görülen MEN formudur. Medüller kanser, feokromositoma, hiperparatiroidi izlenebilir.

Medüller Troid Kanserlerinde Prognoz (En iyiden En kötüye sıralama)

- ✓ Familial, non-MEN medüller tiroid kanseri
- ✓ MEN 2A
- ✓ Sporadik medüller tiroid kanseri
- ✓ MEN 2B

TİROİD BEZİNİN ANAPLASTİK KANSERLERİ

- Tiroid kanserlerinin **en nadir ve en agresif** olanıdır.
- Endemik** guatr bölgelerinde daha sık görülür.
- PTK eşlik edebilir.
- Servikal LAP metastazı, uzak metastazlar sıkça gözlenir.
- Çevreye invaze, sert, fikse, çok hızlı ilerleyen bir tümördür. Cerrahi müdahale şansı çok azdır.
- Yapılabilirse total tiroidektomi tek tedavi seçeneğidir.
- RAI etkili değildir.

FLASH
BACK

Boyun disseksiyonu gereken senaryolar

- ✓ Tüm tiroid kanserlerinde servikal metastatik LAP → Modifiye radikal
- ✓ Hürthle hc karsinom → Rutin santral
- ✓ Medüller karsinom → Rutin santral

TİROİDEKTOMİ KOMPLİKASYONLARI

- En sık** komplikasyon **geçici hipoparatiroididir**.
- Postoperatif kanamalar izlenebilir, postop erken dönemde boyunda şişlik, ele gelen kitle (hematom) görülebilir, büyüme solunum sıkıntısı yapabilir.
- Rekürren laringeal sinir** (krikotiroid hariç tüm kasları inerve eder) yaralanmaları çok kritiktir:
  - ✓ **Tek taraflı** yaralanmasında tek taraflı vokal kord paralizi, ses kısıklığı olur
  - ✓ **Bilateral** yaralanmada rima glottis kapanır, solunum sıkıntısı olur, acil trakeostomi gerekebilir
- Superior laringeal sinir** de yaralanmalara maruz kalabilir:
  - ✓ **Eksternal dal** (krikotiroid kas inervasyonu) yaralanmasında tiz sesler çıkartılamaz
  - ✓ **İnternal dal** (duyu siniri) yaralanmasında beslenme esnasında aspirasyonlar izlenebilir
- Özellikle boyun disseksiyonu sırasında spinal aksesuar sinir yaralanabilir, trapezius kası denerve olabilir.

PARATIROID HASTALIKLARI VE CERRAHİSİ

ANATOMİ VE EMBRİYOLOJİ

- Paratiroid bezleri genellikle 4 tanedir.
- Superior bezler 4. brankial kesecikten, inferior bezler ise 3. brankial kesecikten köken alır.
- Arteriyel kanlanması %80 kadar inferior tiroid arterden olur.

HİPERPARATIROIDİ

PRİMER HİPERPARATIROIDİ

- Genel popülasyonda hiperkalseminin **en sık** nedeni **primer hiperparatiroididir**.
- En sık** görülen sebebi **tek bez hastalığıdır** (paratiroid adenomu).

Primer hiperparatiroidi olgusu..

- ✓ Çok aşikar olmayan semptomlar, halsizlik, yorgunluk, kemik ağrısı, poliüri, depresyon, peptik ülser, pankreatit atakları
- ✓ Yüksek kalsiyum, PTH, klor, düşük fosfat düzeyleri (Cl/P > 33 ise doğrudan tanısıl)

TİPİK VAKA

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 135

135.Basit kemik kistinin radyolojik bulguları ile aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Sıklıkla femur ve humerus proksimal metafizine yerleşir.
- B) İnce sklerotik sınır izlenir.
- C) Kemik korteksinde incelmeye, hafif ekspansiyon yapabilir.
- D) Kırık meydana gelirse kist içinde "düşmüş fragman" izlenir.
- E) Kemik çevresine uzanan yumuşak doku komponenti bulunur.

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

KEMİK TÜMÖRLERİ

Kemik Yapan Tümörler

Osteoid Osteoma

- Sıklıkla **alt eksteremite**de uzun kemikleri tutar
- Geceleri kötüleşen **ağrı** şikâyeti
- Ağrının **NSAİİ** ile geçmesi
- Görüntülemelerde radyolüsen **1.5 cm'den küçük nidus** oluşumu ile karakterize

Osteoma

- Kortikal kemik kaynaklı benign lezyonlar olup histolojik olarak normal kemiğe benzerler. Sıklıkla baş ve boyunda özellikle paranasal sinüslerde izlenir.
- Multipl osteomlar Gardner sendromunda izlenebilir. Malign değişim göstermezler.

Kıkırdak Yapıda Olanlar

Enkondrom (EL-kondrom)

- **EI** ve ayakta küçük kemiklerin en sık tümörü
- **Falanks** en sık etkilenen bölge
- Multiple endondromatozis **Ollier** hastalığı (**Onlarca elkondrom Ollier**)
- Üzerindeki yumuşak doku kökenli hemanjyomlar varlığında **Mafucci** sendromu (**Eli MAF olmuş**)
- Radyolojide **patlamış mısır** görünümü

Osteokondroma

- Genellikle **sapı olan bir kemik kitle**
- Kartilaj kökenli bir baş kısmı vardır
- En sık distal femur, proksimal tibia
- Malign dejenerasyon oldukça nadir

Fibröz Lezyonlar

Nonossifiye Fibrom

- Metafizel fibröz defekt, **fibröz kortikal defekt** ve fibroksantom olarak da bilinir
- 2-20 yaş arası özellikle distal femur, tibia ve fibulayı tutar
- Direkt grafilerde iyi sınırlı lobüle lezyonlar

Kortikal Desmoid

- **Adduktor magnus** kasının oluşturduğu çekme gücüne bağlı oluşan stres lezyonu

Fibröz Displazi

- **McCune Albright** sendromunda polioistotik fibröz displazi, cilt pigmentasyonu ve endokrin anomaliler
- **Mazabraud** sendromunda polioistotik fibröz displazi ve intramusküler miksomalar
- Radyolojik olarak sınırları sklerotik buzlu cam görüntüsü

Kistik Lezyonlar

Unikameral kemik kisti

- %85'i ilk **iki dekada** ortaya çıkarlar
- Gerçek tümörden ziyade **gelişimsel veya reaktif lezyonlar**
- Çocukluk çağıının sık gözükten lezyonlarındandır
- En sık proksimal **humerus** ve **femurda**
- Lezyonlar iskelet sistemi gelişme çağıında iken büyüme gösterirler ve **maturasyon tamamlandınca spontan iyileşirler**.

Anevrizmal Kemik Kisti

- Lokal destrüktif içi **kan** dolu reaktif kemik lezyon
- Proksimal humerus, distal femur, proksimal tibia ve omurgayı öncelikle tutar
- Genellikle lezyonlar 20 yaş öncesi
- Radyolojik olarak periostu eleve eden ekspansil litik lezyon (**Malignite ile karışır**)

Klinik Bilimler 135. soru

Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 070

Dev Hücreli Kemik Tümörü

- ✓ En sık görülen yerler distal femur, proksimal tibia
- ✓ Radyolojik olarak uzun kemiklerin **epifizinde** özellikle subkondral kemikte yerleşmiş **litik lezyonlar** tipik
- ✓ Cerrahiye uygun olmayan hastalarda zoledronik asit ya da **denosumab**

Kondroblastoma

- ✓ Uzun kemiklerin **epifizini** tutar.
- ✓ Epifizde **düzgün sınırlı** görüntü tipiktir

Osteoblastoma

- ✓ Çoğunlukla **omurgada** yerleşir
- ✓ **Ağrı** genellikle ilk bulgu
- ✓ Buradaki nidus osteoid osteomada görülen nidustan daha büyüktür (>1.5cm).

BENİGN TÜMÖRLERDE RADYOLOJİ

- Geçiş zonu **dar**

Klinik Bilimler 135. soru

Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül Sayfa 070

- Yumuşak doku uzantısı yok

KEMİĞİN MALİGN TÜMÖRLERİ

Osteosarkom

- ✓ En sık femur distali, tibia proksimali, metafize yerleşir (**diz bölgesi**).
- ✓ **10-30** yaşındaki erkeklerde sık
- ✓ En önemli bulgu **ağrı**
- ✓ Tümör dokusunun korteksi parçaladığı yerde üçgen şeklinde görülür (**Codman** üçgeni, güneş ışığı).
- ✓ Sekonder osteosarkomlar genelde 50 yaşın üstünde görülür.

İLGİLİ NOTLAR

Benign lezyonlarda yumuşak doku uzantısı olmadığı bilgisi notumuzda işlenmiş olup size kalan tek yorum basit kistin bir gerçek tümör olmadığı benign bir lezyon olduğu bilgisini yukarıda işaretlediğimiz yerden çıkarmanız

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 137

137 Aşağıdaki immün yetmezliklerin hangisinde BCG aşısının yapılması kontrendike değildir?

- A) IL-12 eksikliği
- B) Fagosit işlev kusurları
- C) Persistan kompleman, properdin ve faktör B eksiklikleri
- D) IgA eksikliği, IgG subgrup eksiklikleri
- E) X'e bağlı agamaglobulinemi

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ **Yumurta alerjisinde:**
  - **MMR aşısı: yapılabilir**
  - **İnfluenza: yapılabilir** (alerjik reaksiyona **müdahale koşullarına hazırlıklı** olmalı)
  - **Sarı humma: kontrendikedir** (desensitizasyon yapılabilir)

Hemofili hastalığı olan çocukların aşılama

- ✓ **Hematom riski** nedeni ile **intramusküler** aşılar **mutlaka subkutan** veya **intradermal** yapılmalıdır

Gebelerin aşılama

- ✓ **MMR ve Varicella** aşılama ile **hamile kalınması** arasında **en az 28 gün** olmalıdır

Klinik Bilimler 137. soru

Pediatric Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 118

İmmün yetmezlikli çocukların aşılama

- ✓ **Kompleman eksikliklerinde:** hiçbir kontrendikasyon **yoktur**
- ✓ **Kronik Granümatöz Hastalıkta:** Canlı bakteri aşıları (**BCG gibi**) kontrendikedir (Diğer fagosit defektlerinde ve doğal immünite defektlerinde tüm canlı aşılar kontrendikedir)
- ✓ **Hücrel immün yetmezliklerde: tüm canlı aşılar kontrendikedir**
- ✓ **Humoral immün yetmezliklerde:**
  - **Nelson'a göre:**
    - Canlı influenza, canlı tifo, MMR ve varicella aşıları **yapılabilir**
    - Diğer canlı aşılar kontrendikedir
  - **CDC'ye göre:**
    - **Ağır antikor eksikliklerinde (Bruton / CVID):**
      - Cdc'ye göre ağır antikor eksikliklerinde tüm canlı aşılar kontrendikedir
    - **Hafif antikor eksikliklerinde:**
      - Canlı influenza, canlı tifo, MMR ve varicella aşıları **yapılabilir**
      - Diğer canlı aşılar kontrendikedir

✓ HIV (+) hastalarda kontrendike aşılar:

- BCG
- Sarı humma
- OPV
- Canlı İnfluenza
- MMR ve Varicella (**CD4+ T Lenfosit sayısı >%15 veya >200/mm3 ise yapılabilir**)

Kortikosteroid tedavisi alan çocukların aşılama

- ✓ **Prednizon düşük doz** (<2 mg/kg/gün veya >10 kg olan çocuklarda <20 mg/gün) ise: steroid tedavisi alınırken de **canlı aşılar yapılabilir**
- ✓ **Prednizon yüksek doz** (>2 mg/kg/gün veya >10 kg olan çocuklarda >20 mg/gün) ise ve **tedavi süresi 14 günden uzunsa:** canlı aşılar steroid **kesildikten 1 ay sonra yapılabilir**

- ✓ **Prednizon yüksek doz** (>2 mg/kg/gün veya >10 kg olan çocuklarda >20 mg/gün) ancak **tedavi süresi 14 günden kısaysa:** canlı aşılar steroid tedavisi **biten** **bitmez yapılabilir**

PEDİATRİK ALERJİ - İMMÜNOLOJİ

TİP 1 AŞIRI DUYARLILIK REAKSİYONLARI

- **Alerjenler antijen sunan hücreler** (makrofajlar, B lenfositler ve dentritik hücreler) tarafından **CD4 T helper** (TH) lenfositlere sunulur.
- TH hücreleri **IL-4** varlığında **TH2 yönünde** farklılaşır.
- TH2 lenfositler **IL-4-5-6-9-10-13 sitokinlerini** salgılar.
- **IL-5** eozinofil yaşam süresini uzatırken, **IL-10** TH1 yapımını baskılar.
- **IL-4** ve **IL-13** ise B hücre proliferasyonunu uyarak **IgE** sentezlenmesini sağlar.
- Üretilen IgE'ler, **mast hücreleri** ve **bazofillere** bağlanarak degranüle olmalarını sağlar.
- **Degranülasyon sonucu histamin, tromboksan, lökotrien, prostaglandin ve bradikinin** gibi vazodilatör mediyatörler salınır.
- Bunlar da **doku düzeyinde vazodilatasyon, bronkokonstriksiyon, mukus yapımında ve sekresyonda artış** ve **vasküler permeabilitede artış** gibi değişikliklere neden olur.
- **Klinik bulgular** bu doku düzeyindeki değişikliklere bağlı olarak ortaya çıkar, buna **tip 1 hipersensitivite** reaksiyonu denir.
- **Atopi:** Genel allerjenlere karşı 1. tipte aşırı duyarlılık reaksiyonu gelişime yatkınlığıdır.
- **Tip 1 Aşırı duyarlılık reaksiyonları:**
  - ✓ Anafilaksi
  - ✓ Atopik dermatit
  - ✓ Alerjik rinit
  - ✓ Ekstresek astım
  - ✓ Alerjik konjunktivit

ALERJİK HASTALIKLARDA TANI

En duyarlıdan daha az duyarlıya doğru sıralama:

1. İntradermal test
2. Deri prick testi
3. Spesifik IgE

FLASH
BACK

SEMPTOMLARLA EN KORELE OLAN

DERİ PRICK TESTİ!

İLGİLİ NOTLAR

İnanılmaz ayrıntı bir
bilgide yine inanılmaz net
bir referans
Tüm şıklardan
bahsetmişiz
BCG'nin kontrendike
olduğu çok net
Üstüne üstlük
Kompleman
eksikliklerinde hiçbir aşı
kontrendike değildir
demişiz
TUSDATA'nın müthiş
başarılarından sadece
birine net bir örnek

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 138

138. Aynı cinsten arkadaş grubuna dahil olmak ister.

- Özellikle cinsiyet ile ilgili fiziksel ve fizyolojik değişimlere duyarlıdır.
- Kendi özel alanını yaratmak ister.
- Bağımsızlığı ile ilgili kuralları sınamaya meyillidir.

Tanımlanan özelliklerin aşağıdaki gelişimsel evrelerden hangisine ait olması en olasıdır?

- A) Prepubertal
- B) Erken adölesan
- C) Orta adölesan
- D) Geç adölesan
- E) Erken erişkin

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

GERİLİM TİPİ BAŞAĞRISI

Migren&Gerilim Tipi Başağrısı Karşılaştırma		
	Migren	Gerilim tipi
Şiddeti	Orta-Ciddi	Hafif-orta
Yeri	Belli bir odak	Diffüz
Fiziksel aktivite	Kötüleştirir	Etkilemez
Kısıtlama	Aktiviteleri kısıtlar	Kısıtlamaz
Zonklayıcı	Evet	Hayır
Kusma	Var	Yok

SSS görüntülemesi gerektiren başağrıları

- Anormal nörolojik bulgular
- Nöbetlerin olması veya çok kısa auralar (<5 dk)
- Çocuklarda olağandışı başağrıları (basiller, hemiplejik, küme tipi, Trigeminal, akut sekonder, oksipital)
- 6 yaşından küçük veya başağrısını ifade edemeyen tüm çocuklarda
- Öksürükle veya eğilme-ıkmayla başağrısının olması
- Çocuğu uykudan uyandıran veya sabah uyandığında şiddetli baş ağrısı
- Aile öyküsü olmadan migranöz veya benzeri başağrısı olması

✓ Serebrovasküler olaylarla ilgili önemli noktalar:

- Moya moya hastalığının en sık birliktelik gösterdiği hastalık NF-1'dir.
- İnmeyle ilişkili metabolik hastalıklar;
  - Homosistinüri
  - Fabry hastalığı
  - Sülfat oksidaz eksikliği
  - Ornitin transkarbamoilaz eksikliği
- Galen ven anevrizması;
  - Yenidoğanda doğumdan hemen sonra hiperdinamik kalp yetmezliği
  - Ekokardiyografide karotislerde çalma fenomeni görülmesi
  - Bebeğin kafasında duyulan yüksek frekanslı üfürüm

SOSYAL PEDIATRİ ve ADÖLESAN HASTALIKLARI

- Erkeklerde 9-14 yaş, kızlarda 8-13 yaş arasında pubertal gelişim meydana gelir.
- Adolesan dönemi erken, orta ve geç olmak üzere 3'e ayrılır.
- Dürtü kontrolü, etki sorumluluğu döneminde çözülür.

Klinik Bilimler 138. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 066

Özellik	Erken Ergenlik	Orta Ergenlik	Geç Ergenlik
Ortalama yaş (yıl)	10-13	14-17	18-21
Tanner Evre	1-2	3-5	5
Fiziksel	• Kızlar: İkincil cinsiyet özelliklerinin (meme, pubik, aksiller kıllanma) gelişimi, Pubertal büyüme hamlesinin başlaması • Erkekler: Testislerde büyüme, genital büyümenin başlaması	• Kızlar: Zirve büyüme hızı, menarş (henüz olmamışsa) • Erkekler: Büyüme hızı, ikincil cinsiyet özelliklerinin gelişimi, gece boşalmaları, yüzde ve gövdede kıllanma, ses değişikliği • Vücut yapısında değişiklikler • Akne	• Fiziksel gelişme yavaşlar • Erkeklerde kas kitlesinde artış

Adolesan dönemdeki meme hastalıkları

- En sık solid kitle fibroadenomdur.
- Fibroadenom en sık üst dış kadrantadır.

JİNEKOMASTİ

- Adolesan erkeklerde sıktır. Buna pubertal jinekomasti denir.
- Yenidoğanlarda sıktır, maternal hormonların etkisiyle ortaya çıkar. Spontan geriler.
- Klinefelter sendromu önemli bir nedendir ve meme kanserine neden olabilir.
- En iyi ilaç raloksifendir.
- Cerrahi için aşağıdakilerin olması gerekir;
  - Tanner evre 3-5 meme gelişimi olanlarda
  - Ciddi psikososyal problemleri olan
  - 18-24 ayda gerilemeyenlerde

İLGİLİ NOTLAR

Erken ergenlik döneminde özellikle cinsiyet gelişimi başladığı için cinsiyetle ilişkili değişikliklere duyarlı olurlar. Erkeklerde testis volümü artar, kızlarda meme gelişimi başlar.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 139

139.Yirmi sekiz yaşındaki anneden preeklampsi nedeniyle sezaryenle 27 haftalık ve 800 g olarak doğan bebeğe yaşamın ilk günü respiratuvar distres sendromu tanısı ile intratrakeal sürfaktan uygulanıyor. Takibinde nazal CPAP ile izleme devam edilen ve oksijen ihtiyacı azalan bebeğin postnatal üçüncü gününde taşikardi, takipne, hipotansiyon, geniş nabız basıncı ve oksijen ihtiyacında artış saptandığı için çekilen akciğer grafisinde bronkovasküler belirginleşme ve kalp gölgesinde belirgin büyüklük dikkati çekiyor.

Bu bebek için en olası tanı ve öncelikli olarak yapılması gereken tetkik aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Pulmoner hipertansiyon – Satürasyon testi
- B) Sekonder sürfaktan eksikliği – Akciğer ultrasonografisi
- C) Patent duktus arteriozus – Ekokardiyografi
- D) Erken neonatal sepsis – Akut faz reaktanları
- E) Geç neonatal sepsis – Kan kültürü

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tedavi

- Qp/Qs > 2/1 olunca 2 yaş ve sonrasında kapatılır.
  - Pulmoner HT gelişmişse 6 ay-1 yaş arası kapatılır.
  - Suprakristal VSD (Infundibuler/Subaortik): hemen kapatılır (**Aort yetmezliği gelişme riski var**).
- Kalp yetmezliği gelişmiş ve medikal tedaviye yanıt yoksa hemen kapatılır.

Klinik Bilimler 139. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 078

PATENT DUKTUS ARTERIOZUS (PDA)

Klinik

- **Kalp yetmezliği bulguları** (Emmeme, beslenememe, büyüme-gelişme geriliği, S3, hepatomegali, taşikardi, takipne) (**Genelde yenidoğan döneminden sonra gelişir**).
- **Tekrarlayan akciğer enfeksiyonları**: artmış pulmoner kan akımına bağlıdır.
- **Pulmoner HT gelişirse** egzersiz intoleransı, dispne, geç dönemde ise siyanoz ve çomak parmak gelişir.

Fizik muayene

- **Hiperaktif prekordiyum**
- Geniş ve sıçrayıcı nabız (**Corrigan nabzı**)
- **İkinci kalp sesi** paradoks çift duyulur.
- Sol infrahilavüler bölgede devamlı **üfürüm** duyulur.
- Geniş şantlı PDA'da mitral odakta middiyastolik **üfürüm** duyulur.
- **Pulmoner HT gelişirse** S2 sertleşir, Graham Steel üfürümü duyulur (Erken diyastolik).

EKG

- **Sol aks ve sol ventrikül hipertrofisi** görülür.
- **Pulmoner HT gelişirse** sağ aks ve sağ ventrikül hipertrofisi görülür.

TELE

- **Kardiyomegali** (**Kalp yetmezliğine bağlı**).
- **Pulmoner konus** belirgindir.
- **Pulmoner vaskülarite** artmıştır.
- **Pulmoner HT gelişirse** budanmış ağaç manzarası görülür.

Komplikasyonlar

- **En sık görülen**: kalp yetmezliği
- **En önemli ve geri dönüşümsüz olan**: pulmoner HT
- **Deliğin çapı küçüldükçe riski artan**: enfektif endokardit

Tedavi

- **Katater anjiyografi** ile kapatılır.
- **Prematürelerde** önce **prostaglandin sentez inhibitörleri** verilir:
  - ✓ İbuprofen (**İlk tercih**)
  - ✓ İndometazin
  - ✓ Parasetamol

FLASH BACK

Prematüre PDA'larında → Hayatın ilk günlerinde bile kalp yetmezliği gelişebilir. (Çünkü pulmoner vasküler direnç çok hızlı düşer.)

Klinik Bilimler 139. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 078

4 komponentli vardır (**Pulmoner tip ASD**, mitral tip **VSD**, MY, TY)

Klinik

- **Kalp yetmezliği bulguları** (Emmeme, beslenememe, büyüme-gelişme geriliği, S3, hepatomegali, taşikardi, takipne)
- **Tekrarlayan akciğer enfeksiyonları**: artmış pulmoner kan akımına bağlıdır.
- **Pulmoner HT gelişirse** egzersiz intoleransı, dispne, geç dönemde ise siyanoz ve çomak parmak

Fizik muayene

- **Down sendromu** stigmatları ve **kalp yetmezliği** bulguları sıktır.
- Genelde MY üfürümü duyulur (Apekte pansistolik **üfürüm**).
- **Pulmoner HT gelişirse** S2 sertleşir, Graham Steel üfürümü duyulur (Erken diyastolik).

EKG

- Sol aks (**Süperior QRS aksı**) ve sol ventrikül hipertrofisi görülür.

TELE

- **Kardiyomegali** (**Kalp yetmezliğine bağlı**)
- **Pulmoner konus** belirgindir.
- **Pulmoner vaskülarite** artmıştır.

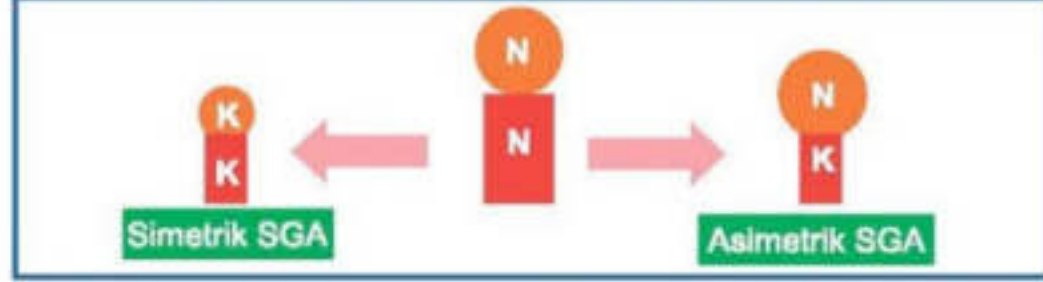
İLGİLİ NOTLAR

PDA'nın
Soruda verildiği gibi kalp yetmezliği kliniğiyle geleceğini
Soruda verildiği gibi prematüreyse hayatın ilk günlerinde bile kalp yetmezliği yapabileceğini
Soruda verildiği gibi geniş ve sıçrayıcı nabız yaptığını
Soruda verildiği gibi pulmoner konus arttıracağını, vaskülariteyi arttıracağını, kardiyomegali yapacağını söylemişiz
Herşeyi ve herşeyi söylemişiz
Daha ne diyelim

İNTRAUTERİN BÜYÜME DURAKSAMASI/SGA

- ✓ İntrauterin büyüme duraksaması=SGA
- ✓ Doğum ağırlığıyla birlikte baş çevresi de <10 persentil ise **Simetrik SGA**, eğer baş çevresi >10 persentil ise **Asimetrik SGA** olarak sınıflandırılır.
- ✓ Ayrıca Ponderal indeksine (DA/Boyun küpü) göre de asimetrik-Simetrik ayrımı yapılabilir.

- ✓ Simetrik SGA olmak Asimetrik SGA olmaktan daha kötüdür.
- ✓ Maternal ve plesental nedenler genel olarak asimetrik SGA yaparken, fetal nedenler genellikle simetrik SGA'ya neden olur.
- ✓ SGA bebeklerde intrauterin kronik hipoksi ve glukoz geçişinin az olmasına sekonder fetal stres vardır. Bu nedenle bazı klinik durumların riski artmıştır;
  - Mekonyum aspirasyon sendromu
  - Polisitemi
  - Bağırsak hipoksisi, spontan perforasyon
  - Pulmoner hipertansiyon
  - Hipoglisemi
  - Asfiksi
- ✓ SGA bebeklerde stres nedeniyle surfaktan sentezi artar, RDS sıklığı azalmıştır.

POSTMATÜRİTE

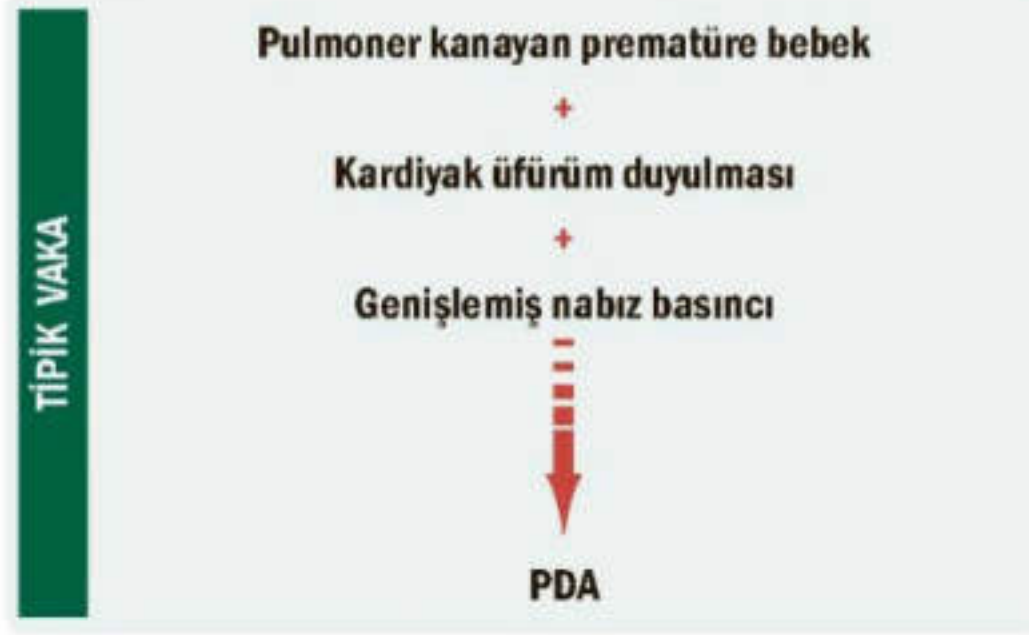
- ✓ **Postmatür bebeklerin riskleri;**
  - Fetal distres
  - Mekonyum aspirasyonu
  - Perinatal asfiksi
  - Polisitemi
  - Oligohidramnios
  - Hipoglisemi
- ✓ **Dismatürite sendromunun özellikleri;**
  - Kuru ve soyulgan cilt
  - Mekonyumla boyanmış cilt
  - Uzun tırnaklar
  - Uzun ve bol saçlar
  - Ayak tabanı çizgileri gelişmiş
  - Verniks ve lanugo azalmış
  - Cilt altı yağ dokusu azalmış

PREMATÜRİTE

En sık nedeni erken membran rüptürüdür.

PATENT DUKTUS ARTERİYOZUS (PDA)

Prematürelerin en önemli kardiyak komplikasyonudur.

Klinik Bilimler 139. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 007

- ✓ <20 sn solunum durması + Bradikardi
  - ✓ <20 sn solunum durması + SpO₂ düşüklüğü
- Prematüre bebeklerde genellikle immatüriteye bağlı, term bebeklerde altta yatan patolojiye bağlı ortaya çıkar.
- Apne tipleri; Santral, obstruktif ve miks tip (en sık)
- Tedavisinde ve profilaksisinde kafein kullanılır.
- Kafein adenosin reseptörleri üzerinde adenosin ile kompetatif antagonizmaya girerek etki eder.

NEKROTİZAN ENTEROKOLİT (NEK)

En sık terminal ileum, ileoçekal bölge ve sağ kolonda ortaya çıkar. Genellikle 2-3. haftada ortaya çıkar.

Temelde 4 ana risk faktörü vardır;

- ✓ Prematürite (En önemli risk faktörü)
- ✓ Bağırsak kan akımının bozulması
- ✓ Enteral hızlı ve hiperosmolar beslenme
- ✓ Bakteriyel kolonizasyon

FLASH
BACK

✓ **Term bebekte NEK riskini arttıranlar;**

- **DOKU HASARI**
  - Down sendromu
  - Konjenital kalp hastalıkları
  - U
  - Hirschsprung hastalığı
  - Asfiksi
  - Sepsis
  - A
  - Rotavirüs
  - I

En erken sistemik klinik bulgu letarji, en erken gastrointestinal bulgu distansiyondur.

Üfürümler

Genel bilgiler

FİZYOLOJİ	Açık olanlar	Kapalı olanlar
Sistol	Aort - Pulmoner	Mitral - Triküspit
Diastol	Mitral - Triküspit	Aort - Pulmoner

ÜFÜRÜMLER	Açılmama (Darlık) üfürümleri	Kapanamama (Yetmezlik) üfürümleri
Sistol	AD - PD	MY - TY
Diastol	MD - TD	AY - PY

Darlık üfürümlerinde ipuçları

- mD... üfürümler
- Ejeksiyon üfürümleri
- Kreşendo-Dekreşendo üfürümler

Sistolik üfürümler

Pan/Holo	Erken	Mid	Geç
Kronik MY	Akut MY	AD PD	Mitral valv prolapsusu
Kronik TY	Akut TY		
Membranöz VSD	Müsküler VSD		

- Akut MY
  - Genellikle MI sonucu papiller kas rüptürüne bağlıdır.
  - Akut geliştiği için sol atriyum buna adapte olamaz.
  - Sol atriyum basıncı hızla artar ve üfürüm erkenden kesilir (hastada pulmoner ödem gelişebilir).
- Kronik MY
  - Sol atriyum zaman içinde duruma adapte olur.
  - Sol atriyum genişlemiştir, üfürüm tüm sistole yayılır.

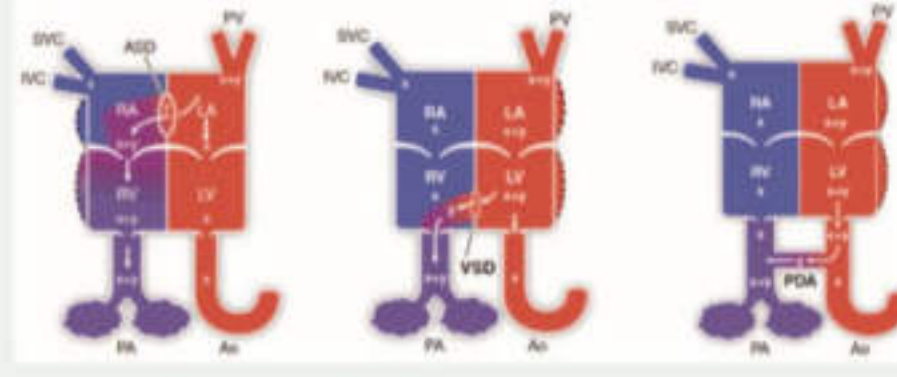
Diastolik üfürümler

Erken	Mid
AY PY	MD TD

Devamlı üfürümler

- ✓ Sistol ve diastolde **kesintisiz** devam eder.
- ✓ Önemli bazı nedenleri
  - Patent duktus arteriyozus (PDA)
  - Arterovenöz fistüller
  - Sinüs valsalva anevrizma rüptürü
  - Servikal venöz hum
  - Memeye ait sufl

Klinik Bilimler 139. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 064

ASD, VSD ve PDA'nın şematik gösterilmesi

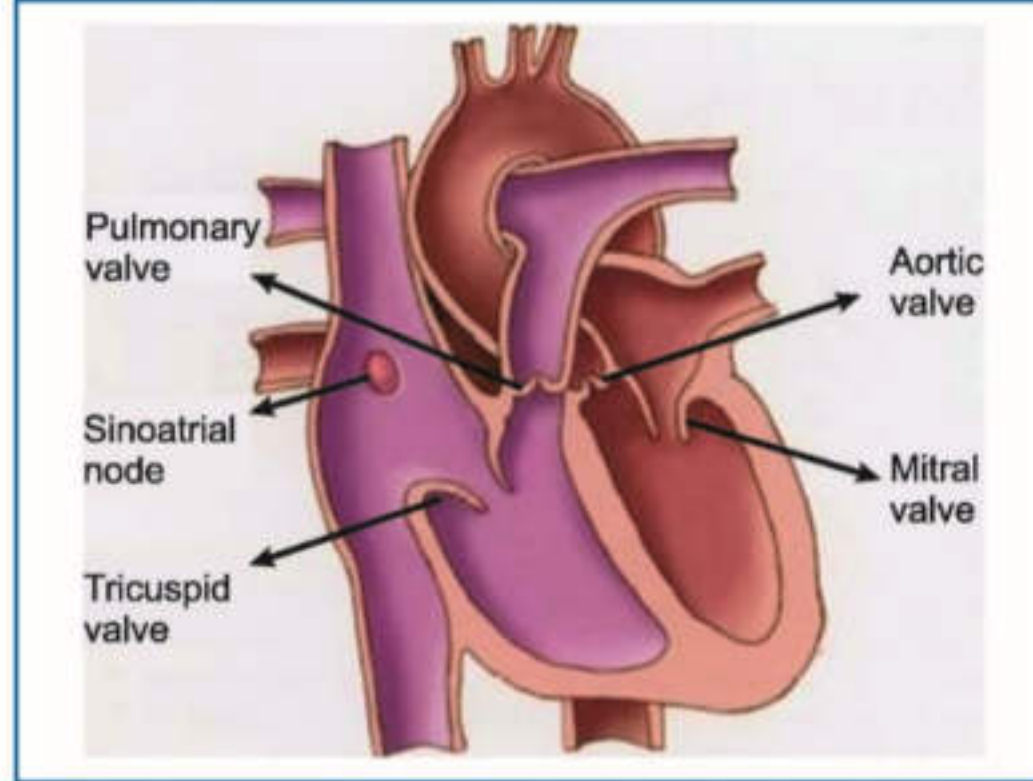
- Bir kapaktan fazla kan geçişi ile **rölatif darlık** üfürümü oluşur.
  - ASD yüklenmesi → Sağ atriyum ve sağ ventrikül
  - VSD yüklenmesi → Sol atriyum ve sol ventrikül
  - PDA yüklenmesi → Sol atriyum ve sol ventrikül

Kardiyak üfürümlerin yayıldığı bölgeler

- Aort darlığı → Boyna
- Aort koarktasyonu → Sırtta
- Aort yetmezliği → Mezokardiyak (Erb) odağa
- Pulmoner yetmezlik → Mezokardiyak (Erb) odağa
- Mitral yetmezlik → Sol aksillaya
- Patent duktus arteriyozus → Sol klavikula altına

Özel üfürümler

- ✓ **Carvello belirtisi:** Triküspit yetmezlik üfürümünün inspiryum ile şiddetlenmesi
- ✓ **Austin flint üfürümü:** Aort yetmezliğine bağlı gelişen **rölatif mitral darlığı** üfürümü (Aortin flint)
- ✓ **Carey-coombs üfürümü:** ARA' da mitral valvulite bağlı **rölatif mitral darlığı** üfürümü (cARAY-coombs)
- ✓ **Graham-steel üfürümü:** Pulmoner hipertansiyona bağlı gelişen pulmoner yetmezlik üfürümü

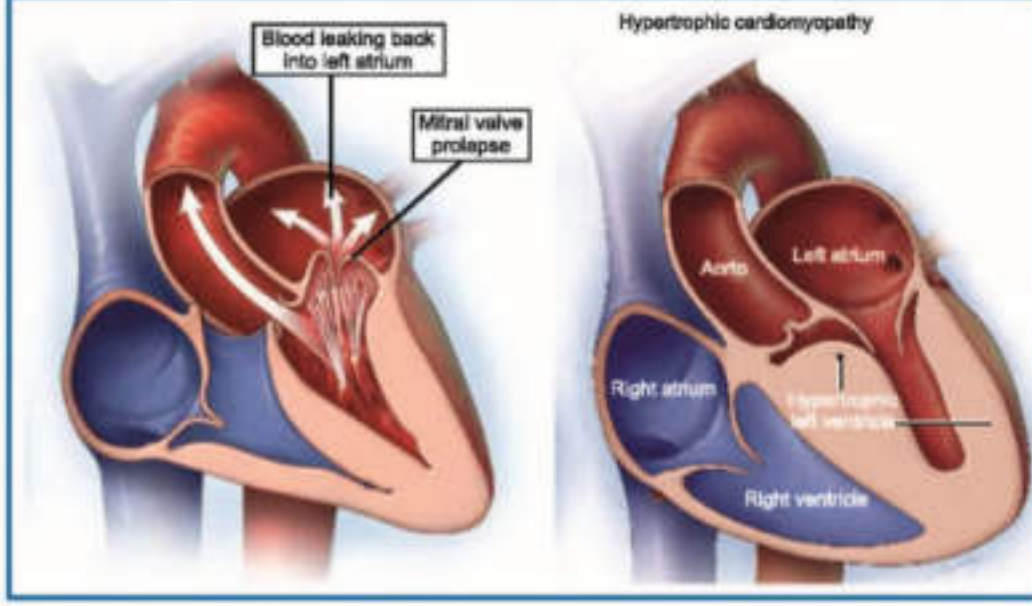
PDA'nın şematik görüntüsünde sol kalp yüklenmesini ve artmış pulmoner arteriyel dolaşımı net olarak görebiliyoruz Dahası nabız basıncı genişlediği bilgisi de var notumuzda

Kardiyak dinamik oskültasyon ve artan üfürümler

	İnspirasyon	Ekspirasyon
Artan üfürümler	Sağ kapak üfürümleri*	Sol kapak üfürümleri
*Pulmoner ejeksiyon klifi hariç!!!		

	Preloadın arttırılması	Preloadın azaltılması
Manevra	Çömelme, Trandelenburg	Ayağa kalkma, İkinma (valsava)
Artan üfürümler	MVP ve HOKMP hariç birçok üfürüm	Sadece MVP ve HOKMP

	Afterloadın arttırılması	Afterloadın azaltılması
Manevra	İzometrik egzersiz (hand grip)	Amil nitrit verilmesi
Artan üfürümler	Yetmezlik üfürümleri	Darlık üfürümleri

Nabız

Genel bilgiler

✓ Sol ventrikül sistolüne arterlerde oluşturduğu

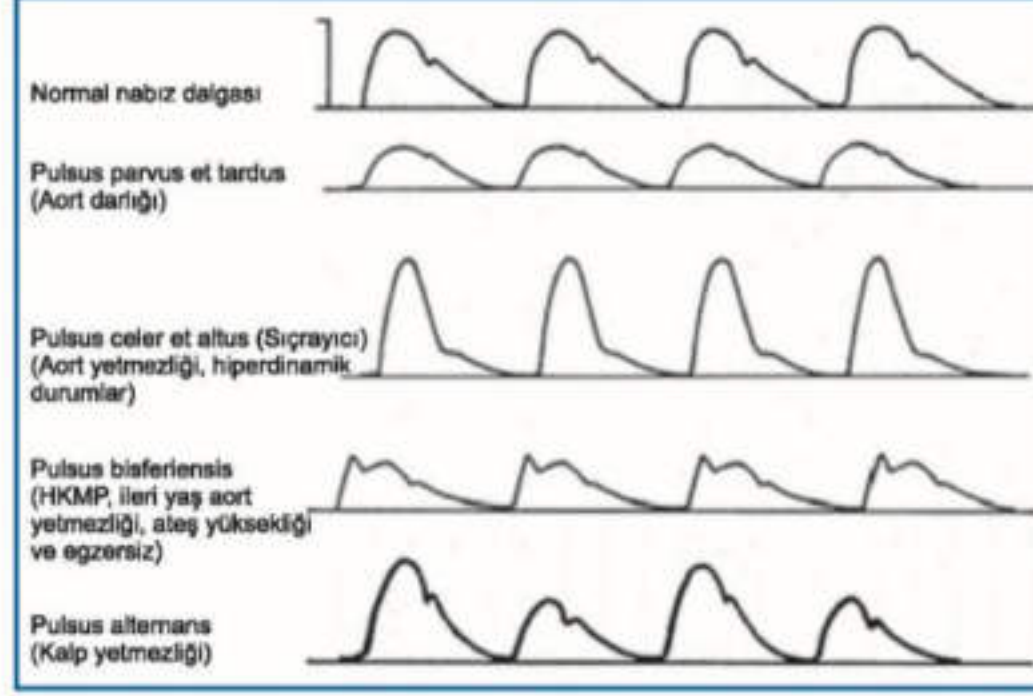
Klinik Bilimler 139. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 065

Nabız basıncında artma (genişleme) > 60 mmHg	Nabız basıncında azalma (daralma) < 25 mmHg
- Aort yetmezliği - PDA - Hiperdinamik durumlar (ateş, anemi, beriberi, tirotoksikoz, Paget hastalığı, AV fistül vb)	- Aort darlığı - Kardiyak tamponad - Hipotiroidi

Ekstremiteler arası tansiyon/nabız uyumsuzluğu

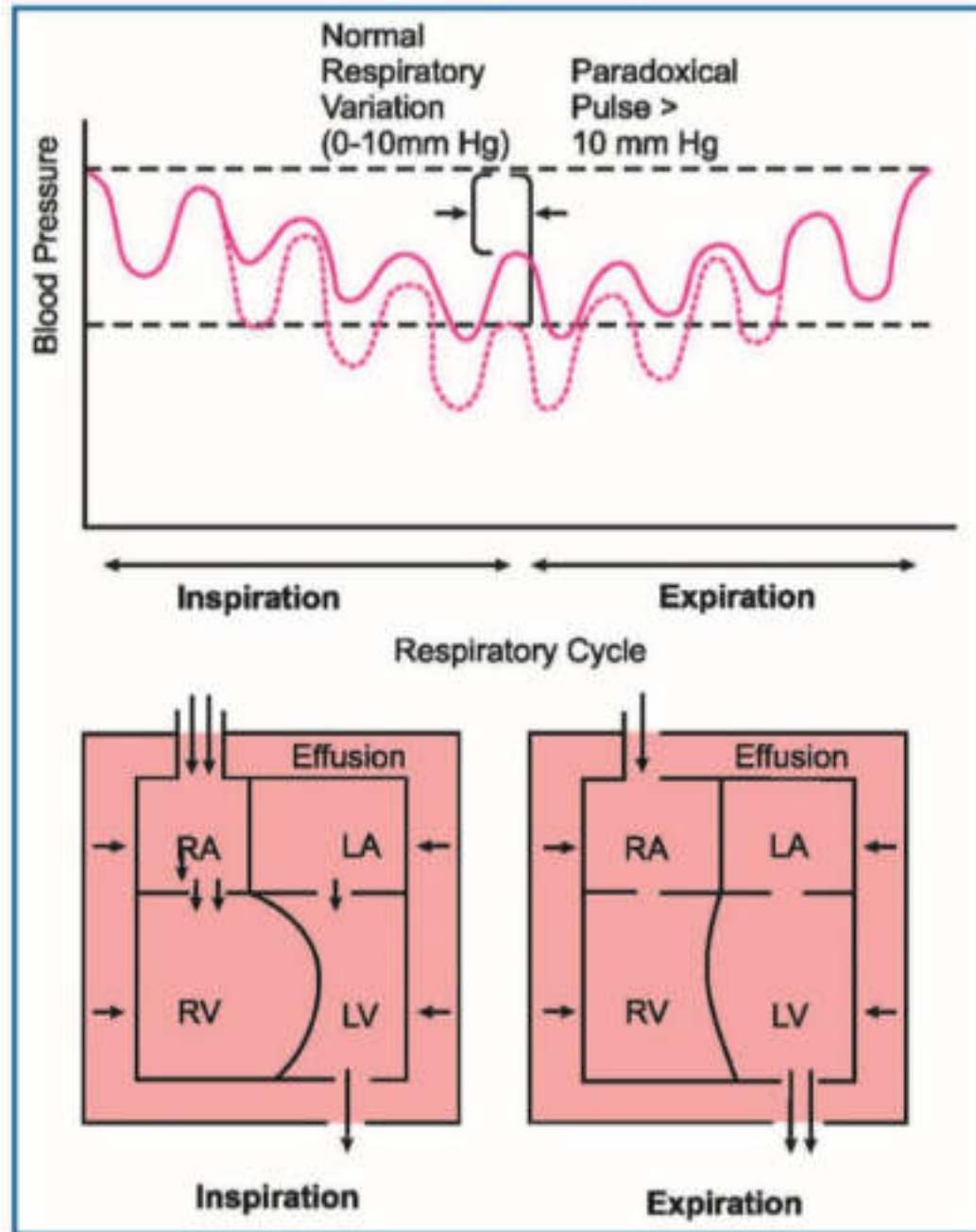
- ✓ + sırta yayılan üfürüm → **Aort koarktasyonu**
  - Üst ve alt ekstremiteler arası fark var
- ✓ + vaskülit bulguları → **Takayasu arteriti**
  - Üst ekstremiteler arası fark var
- ✓ + şiddetli göğüs/sırt ağrısı → **Aort diseksiyonu**
  - Lokalizasyona göre üst/alt ekstremiteler arası fark var

Nabız tipleri

Pulsus paradoksus

- ✓ İnspirasyon ile sistolik basıncın > 10 mmHg düşmesidir.
- ✓ **Mekanizması:** Sol kalbe gelen kan akımının azalması
- ✓ Önemli bazı nedenleri (**Pulsus Paradoksus - PP**)
  - Perikardiyal patolojiler: Tamponad, konstriktif perikardit vb
  - Pulmoner patolojiler: Tansiyon pnömotoraks, KOAH, masif pulmoner emboli vb
  - Gebelik ve obezite (fizyolojik)

- ✓ Eğer sol kalbin volümü artmış ise pulsus paradoksus gizlenir;
  - Ciddi aort yetersizliği
  - Ciddi sistolik kalp yetmezliği
  - Geniş ASD

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 142

142 Akut tonsillofarenjiti olan 10 yaşındaki bir çocukta, tonsillofarenjit etkeninin A grubu beta hemolitik streptokok olabileceğini aşağıdakilerden hangisinin düşündürmesi en olasıdır?

- A) Yumuşak damakta peteşi
- B) Ses kısıklığı
- C) Seröz burun akıntısı
- D) Öksürük
- E) Diyare

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

ÜST SOLUNUM YOLU ENFEKSİYONLARI

VİRAL RİNİT/RİNOSİNÜZİT

- Çocuklarda **en sık görülen enfeksiyon hastalığıdır**.
- **En sık etken rhinovirüs**, daha az sıklıkla influenza, parainfluenza, adeno ve coronaviruslar görülür.
- **Burun akıntısı** (önce sulu sonra pürülan), **subfebril ateş**, halsizlik, huzursuzluk, hapşırık, öksürük ve boğaz ağrısı görülür.
- **En sık görülen komplikasyonu otitis media**dir. Mastoidit, peritonsiller veya periorbital selülit, sinüzit, larenjit, bronşit, bronşiyolit, pnömoni diğer komplikasyonlardır.
- **Tedavi** semptomatiktir.

AKUT TONSİLLOFARENJİT

Akut tonsillofarenjit etyolojisi

Virüsler (daha sık)	Bakteriler
✓ Adenovirüs (Eksüdatif)	✓ S.pyogenes
✓ Rhinovirüs (Non-Eksüdatif)	✓ M. pneumoniae
✓ Parainfluenza (Non-Eksüdatif)	✓ Klamidyia
✓ RSV (Non-Eksüdatif)	✓ Arcanobacterium haemolyticum
✓ Enterovirüsler (Veziküloülseratif)	✓ N. gonorrhoeae
✓ EBV (Veziküloülseratif)	✓ C.diphtheriae
✓ HSV (Veziküloülseratif)	✓ Vincentanjini

Adenovirüsler

- **Faringokonjunktival ateş** etkenidir.

Enterovirüsler

- Bu grupta **Coxsackie virüs**, **echovirüs** ve **nonpolio enterovirüsler** yer alır.
- Özellikle **yaz aylarında** epidemi yapar.
- **Herpanjina**, **akut lenfonodüler farenjit** ve **el-ayak-ağız sendromu**na da yol açabilirler

Klinik Bilimler 142. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 102

A grubu beta hemolitik streptokok tonsillofarenjiti

- **En sık bakteriyel etkindir**
- **Üç yaş üzerinde** görülür
- **Ani başlayan yüksek ateş**, boğaz ağrısı, baş ağrısı, karın ağrısı ve kusma, yumuşak damakta peteşiler ve ağrılı servikal LAP görülür, **kızıl benzeri döküntü** olabilir.
- **Tanı kriterleri (McIsaac)**
  - ✓ 3-14 yaş aralığı
  - ✓ >38 °C
  - ✓ Ağrılı anterior servikal LAP
  - ✓ Şiş ve eksüdatif tonsiller
  - ✓ Öksürüğün olmaması

- **İlk seçilecek antibiyotik penisilindir, alerji varsa eritromisin kullanılır.**
- Komplikasyonlar
  - ✓ **Akut otitis media (en sık)**
  - ✓ Peritonsiler apse
  - ✓ Retrofaringeal apse
  - ✓ Sinüzit
  - ✓ Mezenterik adenit
  - ✓ Menenjit (Nadir)
  - ✓ Akut poststreptokoksik glomerülonefrit
  - ✓ Akut romatizmal ateş
  - ✓ Postenfeksiyöz artrit
  - ✓ PANDAS (pediatric autoimmune neuropsychiatric disorders associated with streptococcal infections)
  - ✓ CANS (Childhood acute neuropsychiatric syndrome)

Mantar (Candida)

- **İmmün süprese** veya **immün yetmezliği** olan çocuklarda **membranlı tonsillofarenjit**

Herpes virüs

- Gingivada, oral ve tonsiller bölgede, **veziküloülseratif** lezyonlar görülür.

Arcanobacterium haemolyticum

- **Adölesanlarda** siktir.
- **Eksüdalı membranlı** tonsillofarenjit
- **Gövdede makülopapüler döküntü**

Gonore

- Genellikle **asemptomatiktir**.
- Ateş, farenjit, servikal lenfadenit olabilir.

Difteri

- Eksüdalı, **psödomembranlı** farenjit tipiktir.

Vincent anjini

- **Fusobacterium nucleatum**'a bağlı **veziküler** lezyonlar ve tonsilde kötü kokulu membranlı eksüda

Paradise tonsillektomi kriterleri:

- **Tekrarlayan tonsillit** (Bir yılda **7'den fazla**, iki yılda **5/yıl'dan fazla**, üç yılda **3/yıl'dan fazla**)
- Malignite ve kontrol edilemeyen tonsiller kanama
- Disfaji
- Klinik olarak anlamlı obstrüktif uyku apnesi
- Büyüme gelişme geriliği
- Kor pulmonale
- Konuşma bozukluğuna yol açan tonsil hiperplazileri
- Tekrarlayan peritonsiller apse

RETROFARİNGEAL APSE

- **4 yaş altında** daha siktir.
- **Polimikrobiyaldir** (stafilokoklar, ABHS, anaerop orofaringeal bakteriler).
- **Ateş**, boğaz ağrısı, **yutma güçlüğü**, **stridor**, farenks arka ve yan duvarında **şişlik**, boyun hareket kısıtlılığı, **ense sertliği** vardır.
- **Tortikollis olabilir, Trismus YOKTUR!!!**

İLGİLİ NOTLAR

A grubu beta hemolitik streptokok tonsillofarenjitinde şıklardan sadece damakta peteşiler olabileceğini net olarak yazmışız

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 144

144. Dokuz aylık bebek, emmeme, hâlsizlik ve kusma ile acil servise getiriliyor. Öyküsünden, yenidoğan döneminde mekonyum ileusu tanısı aldığı, iki kez bronşiyolit nedeniyle hastaneye yatırıldığı, soygeçmişinde anne-babanın kuzen olduğu öğreniliyor. Fizik muayenesinde, dehidratasyon bulguları olan hastanın laboratuvar incelemelerinde kanda, sodyum 130 mEq/L, klor 77 mEq/L, pH 7,50 ve bikarbonat 31 mmol/L saptanıyor.

Bu hastada en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Primer siliyer diskinezi
- B) Kistik fibrozis
- C) Renal tübüler asidoz
- D) Gastroözofageal reflü
- E) Yutma disfonksiyonu

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Tarama testleri:
  - ✓ Nazal sakkarin testi
  - ✓ Nazal nitrik oksit testi
- Kesin tanı:
  - ✓ **Elektron mikroskopisi**

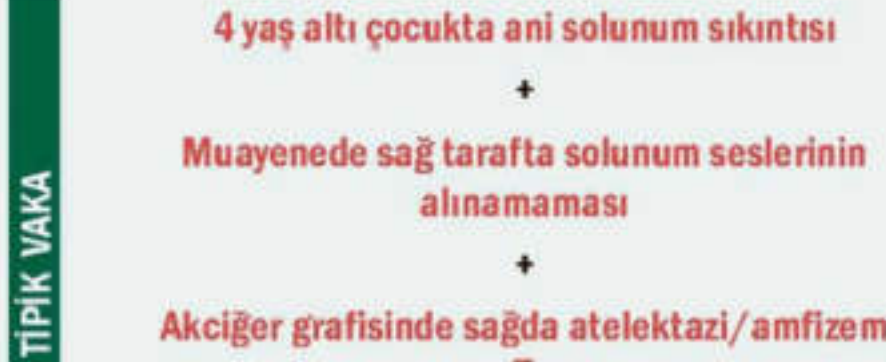
PULMONER ALVEOLER PROTEİNOZİS

- Alveoller içinde **süfaktanın** anormal birikimidir
- Primer neden:
  - ✓ GM-CSF defekti
- Sekonder nedenler:
  - ✓ Lisinürik protein intoleransı
  - ✓ Niemann-Pick tip C
  - ✓ Toksik madde inhalasyonu
  - ✓ Kronik enfeksiyonlar
  - ✓ HIV
  - ✓ AML
- Klinik bulgular
  - ✓ Nonspesifik **solunum sıkıntısı** bulguları
- Tanı
  - ✓ Bronkoalveolar lavaj (**PAS pozitif** boyanan süt kıvamında **beyaz renkli** materyal)
  - ✓ BT (**Kaldırım taşı görünümü**, **crazy-paving pattern**)
- Tedavi
  - ✓ Ekzojen GM-CSF
  - ✓ Destek tedavisi

YABANCI CİSİM ASPİRASYONU

- Hastaların çoğunluğu **4 yaşın altındadır** ve ölümlerin çoğu da bu yaş grubunda görülür.
- **Erkek** çocuklarda daha sık görülür
- **En sık sağ ana bronşa** olur
- **En ciddi komplikasyonu atelettazidir.**
- Fizik Muayene Bulguları
  - ✓ **Tek taraflı** solunum seslerinin alınmaması
  - ✓ Lokalize **wheezing, stridor**
  - ✓ Kanlı balgam

- Radyolojik Bulgular
  - ✓ Akciğer grafisi, **inspiyum** ve **ekspiryumda** çekilmelidir.
  - ✓ **Tam tıkanmalar atelettaziye**, **kısmi tıkanmalar** aynı tarafta **havalanma fazlalığına** ve mediastende kaymaya neden olabilir.
  - ✓ **Taraf bulgusu** genellikle vardır
- Tanı
  - ✓ Anamnez
  - ✓ **Fiberoptik bronkoskopi**
- Tedavi
  - ✓ Heimlich manevrası
  - ✓ **Rijit bronkoskopi**

Klinik Bilimler 144. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 099

KİSTİK FİBROZİS

- CFTR proteinini kodlayan gende mutasyon vardır
- OR geçişlidir, **en sık** mutasyon **ΔF508**'dir
- **Bir klor kanalopatidir.**

Akciğer Bulguları

- Akciğer tutulumu **en önemli morbidite ve mortalite** nedenidir.
- Kistik fibrozisli hastaların akciğerleri **doğumda normaldir.**
- Akciğerdeki **en erken** patolojik lezyon **bronşiyolittir**
- Pnömoninin **en sık etkeni P. aeruginosa**
- **2 yaş altındaki en sık etkeni S. Aureus**
- **En kötü prognozlu** olan **B. Cepacia**'dir.
  - ✓ Nazal polip
  - ✓ Sinüzit
  - ✓ Bronşit, bronşiyolit, bronşiektazi
  - ✓ Reaktif hava yolu hastalığı
  - ✓ Pnömoni
  - ✓ Atelettazi
  - ✓ Pnömotoraks
  - ✓ Hemoptizi
  - ✓ Solunum yetmezliği
  - ✓ Alerjik bronkopulmoner aspergillozis
  - ✓ Cor pulmonale

İLGİLİ NOTLAR

Burada ve sonraki sayfada
OR geçtiğini yazmışız
Yani soruda verildiği gibi
akraba evliliği varlığında
düşünülecek
Bronşioliti gibi sık
solunum yolu
enfeksiyonuna neden
olacağını yazmışız
Yenidoğan döneminde
mekonyum ileusuna
neden olduğunu yazmışız
Dahası hipokloremik
metabolik alkaloz
olduğunu da yazmışız
Yani soruda verilen tüm
pozitif bulgular
notumuzda var
Çok rahatça soru
yapılıyor.

Pankreas Bulguları

- Çocuklarda **ekzokrin pankreas yetmezliğinin en sık nedeni** kistik fibrozis.
- ✓ Yağ ve protein malabsorbsiyonu
- ✓ Steatore
- ✓ A, D, E, K vitamin eksikliği
- ✓ Gelişme geriliği ve boy kısalığı
- ✓ Hipoproteinemi, ödem
- ✓ Tekrarlayan pankreatitler
- ✓ **Diabetes mellitus (10 yaşından sonra görülür, ketoasidoz beklenmez)**

Gastrointestinal Sistem Bulguları

- Mekonyum ileusu
- Rektal prolapsus
- Distal intestinal obstrüksiyon sendromu
- Gastroözefajiyal reflü
- Apandisit

Hepatobiliyer Sistem Bulguları

- Kolelitiazis
- Neonatal kolestaz
- Asemptomatik KCTF yüksekliği
- Portal hipertansiyon
- Siroz

Ter bezi bulguları

- **İnflamasyon ve enfeksiyon görülmez.**
- Klor kaybına bağlı **teri tuzludur.**
- **Hipokloremik metabolik alkaloz**

Genitoüriner Sistem Bulguları

- İnfertilite
- İnguinal herni
- İnmemiş testis
- Hidrosetel

Diğer bulgular

- **Gastrointestinal malignite riskinde artış (Adölesan çağda)**
- Amiloidozis
- Osteoporoz
- Hipertrofik osteodistrofi

Klinik Bilimler 144. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 100

Klinik Bulgular	Laboratuvar Bulguları
✓ Tipik klinik bulgular	✓ Aynı günlerde yapılan 2 kez ter testi pozitifliği
✓ Kardeşte kistik fibroz öyküsü	✓ 2 adet kistik fibroz mutasyonunun saptanması
✓ Yenidoğan tarama testi pozitifliği	✓ Nazal potansiyel farkı ölçümünde anormallik

TER TESTİNDE YALANCI POZİTİFLİK:

- Malnütrisyon
- Anoreksia nervroza
- Ektodermal displazi
- Egzema (atopik dermatit)
- Hipotiroidi
- Hipoparatiroidi
- Pseudohipoaldosteronizm
- Adrenal yetmezlik
- Konjenital adrenal hiperplazi
- Nefrojenik diyabetes insipidus
- **Glikojen depo hastalığı**
- **G6PD eksikliği**
- **Mauriac sendromu**
- **Fukosidozis**
- **Klinefelter sendromu**
- **Munchausen sendromu**
- **Familiyal kolestazis sendromu**
- Otonomik disfonksiyon
- Prostaglandin E infüzyonu

TER TESTİNDE YALANCI NEGATİFLİK:

- Malnütrisyon
- Periferik ödem
- Dilüsyon
- Hiponatremi
- Yetersiz ter
- Ter testi bozulmayan mutasyonlar

FLASH
BACK

DİKKAT!!!

**TER TESTİNDE HEM YALANCI POZİTİFLİK HEM YALANCI
NEGATİFLİK YAPAN NEDEN?**

MALNÜTRİSYON!

Ter testi

- Ölçüm için **pilokarpin** kullanılır
- Terde **Cl>60 mmol/L'nin üstü** tanısız, <30 mmol/L ise tanıyla uyumlu değildir.

Anormal nazal elektriksel potansiyel farkın saptanması

- Ölçüm için **amilorid** kullanılır
- **Ter testinin şüpheli veya negatif olduğu** durumlarda **tanı için en duyarlı** testtir.

Yenidoğan taraması

- Ölçüm için **immünreaktif tripsinojen** bakılır.

Burada ve önceki sayfada OR geçtiğini yazmışız Yani soruda verildiği gibi akraba evliliği varlığında düşünülecek Bronşioliti gibi sık solunum yolu enfeksiyonuna neden olacağını yazmışız Yenidoğan döneminde mekonyum ileusuna neden olduğunu yazmışız Dahası hipokloremik metabolik alkaloz olduğunu da yazmışız Yani soruda verilen tüm pozitif bulgular notumuzda var Çok rahatça soru yapılıyor.

- Beslenme yetersizliğine bağlı cilt altı yağ dokusu azalır
- Mukozalar kurudur ve cilt turgor-tonusu azalmıştır
- İndirekt bilirubin yükselebilir
- Fizik muayenede "olive" palpe edilmesi

Tanı: Ultrasonografi (**bull's eye**, doughnut, target sign) Opak maddeli radyogramda "tren yolu" veya "ip belirtisi"

Tedavi:

- ✓ İlk olarak **sıvı-elektrolit dengesizliği** düzeltilir
- ✓ **Fredet-Ramstedt piloromyotomi**

KONJENİTAL DUODENAL TIKANIKLIKLAR

- Hemen tamamı duodenumun 2. parçasında
- Duodenal obstrüksiyonların en sık nedeni **atrezi**, Ladd bantları ve annüler pankreas
- %50 olguya **polihidroamniyos** eşlik eder
- Duodenal atrezili bebeklere en sık eşlik eden anomali **trizomi 21**

Duodenal atrezi

Üç ana tipe ayrılır (Tip I,II,III)

- **Tip I'de** dışarıdan bakınca duodenumun devamlılığı bozulmamıştır ancak proksimal ve distal segment arasında **çap farkı** vardır. Rüzgâr çorabı deformitesi vardır.
- **Tip II'de** distal ve proksimal segment ayndır, mezenter defekti **yoktur**.
- **Tip III'de** de distal ve proksimal segment ayndır ancak mezenter defekti **vardır**.
  - Atrezilerin çoğunluğu **periampüller** bölgededir.
  - Proksimalde kalan segment ve mide dilatedir.

Annüler pancreas

- ✓ %26 atrezi veya intrinsik obstrüksiyonlar eşlik eder.
- ✓ **Duodenumun ikinci kısmı** kısmen veya tamamen **pankreas** tarafından **halka şeklinde** sarılmıştır.

VAKA

- ✓ Duodenal Atrezi;

Klinik Bilimler 144. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 088

MEKONYUM HASTALIĞI

Mekonyum ileusu

- ✓ **Kistik fibrozisli** bebeklerde anormal yapıdaki mekonyumun **terminal ileumda** birikerek intestinal obstrüksiyona yol açması
- ✓ Mekonyum ileusu prematürelde **görülmez**

Radyoloji: Direkt karın grafisinde yutulan havanın mekonyum içine girmesine bağlı **buzlu cam manzarası**

Tedavi: Basit mekonyum ileusunun tedavisi **rektal irrigasyon**la yıkamadır. Cerrahi; lavman başarısızsa

Mekonyum Tıkaç Sendromu

- ✓ **Benign** kolonik bir obstrüksiyon
- ✓ Sert olan mekonyumun son **1-2 cm'lik** kısmının doğumdan hemen önce veya doğumda atılamaması
- ✓ **Rektal tuşe** ile kolayca atılabilir

ROTASYON ANOMALİLERİ

Embriyolojik Tipler

Non-rotasyon

- Duodenojejunal ve çekokolik halkalar SMA ekseninde ilk 90°'lik dönüşünü dahi tamamlayamamıştır.
- Kolon ve çekum karın sol kadranda, ince bağırsaklar sağ tarafında yer alır.
- Tam veya kısmi duodenal tıkanıklık vardır. Duodenum sağda ve düzdür.
- Sıklıkla omfalosel ve gastroşizis görülür.

Tam olmayan rotasyon

- Rotasyonun ikinci 90°'lik dönüşünde duraklama sonucu oluşur.
- Çekum tipik olarak SMA'nın solunda epigastrik bölgede duodenumun hemen üzerindedir.
- Tüm kolon ve terminal ileum SMA'nın solunda, duodenum ve jejunum sağındadır.
- Rotasyon anomalilerinin %70-80'ini oluşturur.

Akut orta bağırsak volvulusu (midgut volvulus)

TIPIK VAKA

- ✓ İlk bir ay içinde ortaya çıkan **SAFRALI KUSMA**
- ✓ Daha önce **dışkılayan** bebek **dışkı çıkaramaz**

- ✓ Geç dönemde **rektal kanama**, hipovolemi ve şok
- ✓ Tanı alır almaz opere edilmelidir

HIRSCHSPRUNG HASTALIĞI

- Intramural **ganglion** hücrelerinin eksikliğine bağlı fonksiyonel kalın bağırsağın tıkanıklığı
- Nöral krest gelişim anomalisi
- **Daima distalde** (anal bölge) **aganglionik segment** vardır
- %60-70 rektosigmoid bölgede
- Miadında doğan ve normal doğum ağırlıklı bebeklerde sık
- **Down sendromu** ile birlikteliği sık
- **Shah Waardenburg sendromu:** Megakolon + yüz deformitesi + konjenital sağırlık + beyaz saç
- **Ondine sendromu:** Hirschsprung hastalığı + doğumsal santral hipoventilasyon

TIPIK VAKA

- ✓ Mekonyum çıkaramama, abdominal distansiyon, **SAFRALI KUSMA**
- ✓ Rektal tuşede **rektum küçük parmağı sarmalar**
- ✓ Parmağın çıkarılmasıyla **Mekonyum fışkırması**

- Kesin tanı **tam kat rektal biyopsi** ile konulur.
- En ciddi komplikasyonu **enterokolit** ve en önemli göstergesi de **diyare**

Tedavi: En sık **Duhamel** ameliyatı, **Pullthrough** ameliyatı

KONAĞIN TÜMÖRLERE KARŞI SAVUNMA MEKANİZMALARI

- **Sitotoksik T lenfositler (CD8)**
  - ✓ MHC class I antijenleri ile bağlanarak tümör hücrelerini lizis ederler.
  - ✓ T lenfosit üzerindeki **inhibitör** reseptörler **CTLA4** ve **PD-1**'dir.
- **Natural Killer (NK) hücreleri**
  - ✓ Tümör hücrelerine direkt sitotoksik etki ederler.
- **Makrofajlar** → TNF-alfa
- **Humoral antikorlar** → ADCC ile öldürürler.

PARANEOPLASTİK SENDROMLAR

- Paraneoplastik sendromlar **tümörün yayılımına bağlı** olmaksızın, tümörden (primer veya metastatik odak) salınan hormonlara bağlı olarak meydana gelen semptomlar kompleksidir. **En sık** paraneoplastik sendromlar hiperkalsemi ve Cushing sendromudur.
- Örneğin kemik metastazına sekonder hiperkalsemi **paraneoplastik sendrom değildir**.

Paraneoplastik Sendromlar

Klinik sendrom	Malignite
Endokrinopatiler	
Cushing sendromu	Küçük hücreli akciğer kanseri
Uyumsuz ADH sekresyon sendromu	Küçük hücreli akciğer kanseri
Hiperkalsemi	Skuamöz akciğer kanseri Renal hücreli kanser Meme kanseri
Hipoglisemi	Fibrosarkom Hemanjiyoperisitom Hepatoselüler kanser
Polisitemi	Hepatoselüler kanser Renal hücreli kanser (VHL sendromu) Serebellar hemanjiyoblastom (VHL sendromu)
Nöromusküler sendromlar	
Myastenia gravis	Timik neoplaziler
Lambert-Eaton miyastenik sendromu	Bronkojenik karsinom
Dermatolojik hastalıklar	
Akantozis Nigrikans	Mide, akciğer kanseri
Dermatomyozit	Akciğer, meme kanseri
Kemik, Eklem, Yumuşak doku değişiklikleri	
Hipertrofik osteoartropati, çomak parmak	Akciğer adenokarsinomu
Vasküler ve Hematolojik değişiklikler	
Venöz tromboz (Trousseau fenomeni)	Pankreas ve akciğer adenokarsinomu (müsün)
Kırmızı hücre aplazisi (anemi)	Timik neoplaziler
Dissemine intravasküler koagülasyon	Akut promyelositik lösemi (AML M3) Prostat kanseri

Tümör Markırları

Belirteç	Tümör
Hormonlar	
Kalsitonin	Tiroid medüller kanseri
Katekolaminler	Feokromositoma
HCG	Koryokarsinom Embriyonel karsinom (AFP+HCG)
Onkofetal antijenler	
CEA	Kolon, pankreas, mide kanseri
AFP	Hepatoselüler karsinom Hepatoblastom Yolk sac tümörü Embriyonel karsinom (AFP+HCG)
Müsün ve diğer glikoproteinler	
CA 125	Over kanseri
CA 19-9	Pankreas ve kolon kanseri
CA 15-3	Meme kanseri
Spesifik proteinler	
İmmüoglobulinler	Multipl miyelom ve gamapatiler
PSA	Prostat kanseri
İzoenzimler	
Nöron Spesifik Enolaz	Küçük hücreli akciğer kanseri, Nöroblastom

İMMÜNHİSTOKİMYASAL TETKİKLER

İmmünhistokimyasal Tetkikler

Intermediate filament	Tümör
Sitokeratin	Epitelyal tümörler
EMA	Epitelyal Membran Anti-jeni
LCA (CD45)	Lenfomalar
Desmin	Çizgili ve düz kas tümörleri
Vimentin	Mezenkimal tümörler
NSE	Nöronal tümörler
Sinaptofizin	Nöronal tümörler
GFAP	Glial tümörler
S-100	
HMB-45	Malign melanom
SOX10	
Kromogranin	Endokrin tümörler
vWF, CD31, CD34 ve lektinler	Vasküler neoplaziler (Damar endotel)
GATA3	Meme kanseri

ÇOCUKLUK ÇAĞI HASTALIKLARI ve

Klinik Bilimler 144. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 022

KİSTİK FİBROZIS

- Ekzokrin gland duktusları, solunum sistemi, gastrointestinal sistem ve reproduktif sistemin döşeyici epitelinin hastalığıdır.
- **Patogenezi:** **CFTR** gen anormallliği → klor kanalları bozuktur.
- **Klor kanallarının iki farklı yerde, iki farklı görevi vardır:**
  - ✓ Ter bezlerinde klorun rezorpsiyonunu sağlar.
  - ✓ Havayolu epitelinde klorun lümene aktif sekresyonu için gereklidir.

- **Laboratuvar:** Yüksek ter klor konsantrasyonu
- **Visküz, hiperkonsantrasyon sekresyon** hava yollarında obstrüksiyona neden olur → rekürren pulmoner enfeksiyonlar ve bronşektazi gelişimi
- **Klinik:**
  - ✓ Pankreas → malabsorpsiyon
  - ✓ Bağırsak → mekonyum ileusu
  - ✓ Karaciğer → biliyer siroz
  - ✓ Epididim ve vas deferens → azoospermi
  - ✓ Akciğer → Gençlerde en sık ölüm nedeni pnömonilerdir.
- **Ter bezlerinde** morfolojik bulgular belirgin değildir.

Klinik Bilimler 144. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

BENİGN TÜMÖRLER

Hemanjiyom

- **İnfanlarda en sık** izlenen tümörlerdir.

Lenfanjiyom (Kistik higroma)

- Boyun, aksilla yerleşimi
- Turner sendromunda sıklığı artar.

Sakrokoksigeal Teratom

- Çocukluk çağıının **en sık** teratomlarıdır.

Çocukluk çağıının **en sık germ hücreli tümörü** teratomdur,
En sık **germ hücreli testis tümörü** yolk sac tümörüdür.

MALİGN TÜMÖRLER

- **İlk dekatta** en sık görülen malignite **lösemilerdir**.
- **İkinci dekatta lenfomalar** daha fazla görülür.
- Çocukluk çağı **küçük yuvarlak mavi hücreli tümörler:**
  - ✓ Wilms tümörü
  - ✓ Ewing sarkomu
  - ✓ Rabdomiyosarkom
  - ✓ Retinoblastom
  - ✓ Nöroblastom
  - ✓ Lenfoma-lösemi (özellikle Burkitt ve lenfoblastik)
  - ✓ Medulloblastom
- **İmmünohistokimya:**
  - ✓ LCA → Lenfomada (+)
  - ✓ NSE → Nöroblastom ve Ewing sarkomu (PNET) (+)
  - ✓ PAS → Ewing sarkomunda (+) → **Glikojen** üretir.
  - ✓ Desmin, Miyogenin, Myo-D1 → Rabdomiyosarkomda (+)

Hepatoblastom

- Çocuk çağıının **en sık primer malign** karaciğer tümörüdür.

Rabdomiyosarkom

- Çocuk çağıının **en sık malign yumuşak doku** tümörüdür.

Nöroblastom

- En sık adrenal medulla ve sempatik gangliyonlardan köken alır.

- **1 yaş altı** infanlarda en sık tanı alan malign tümördür.
- Çocukluk çağıının **en çok görülen ekstrakranyal solid tümörüdür**.
- **Mikroskopi:**
  - ✓ **Homer-Wright** psödoretikler
- **İmmünohistokimya:**
  - ✓ Kromogranin, sinaptofizin, Nöron Spesifik Enolaz (NSE) (+)
- **Laboratuvar:** Katekolaminlerin yıkım ürünleri (**VMA ve homovalinik asit**) idrarda saptanır.
- Ailevi olgularda **ALK** gen mutasyonu
- Orbita metastazlarında → **panda gözü/rakun gözü manzarası, deri metastazlarına blueberry muffin**
- Nöroblastomda kitle orta hattı geçer, yüzeyi düzensizdir ve grafide kalsifikasyon gösterir → Wilms tümörünün tam tersi!
- **Evreleme:**
  - ✓ Orta hattı geçmiş tümör → **evre 3**
  - ✓ **Evre 4s** → Lokalize primer tümör (Evre 1, Evre 2a veya Evre 2b), karaciğer, deri ve/veya kemik iliğine (neoplastik hücreler kemik iliğindeki hücrelerin %10'undan azdır) metastaz yapmış tümör.

Nöroblastomda Prognostik Faktörler

Özellik	İyi	Kötü
Evre	1, 2a, 2b, 4s	3, 4
Yaş	< 18 ay	> 18 ay
Schwannian stroma ve gangliyonik diferansiyasyon	Var	Yok
Mitoz-karyoreksis indeksi	<200/5000 hücre	>200/5000 hücre
DNA ploidy	Hiperdiploid	Near-diploid
N-myc	Artmamış	Artmış
Kromozom 17q artışı	Yok	Var
Kromozom 1p kaybı	Yok	Var
Kromozom 11q kaybı	Yok	Var
Nöritogenez mutasyonu	Yok	Var

Retinoblastom

- Çocukluk çağıının **en sık malign göz tümörüdür**.
- En sık bilateral olan ve ailesel geçen tümördür.
- Herediter retinoblastom olgularında sıklıkla **osteosarkom** eşlik eder.
- **Klinik:** 2-3 yaş civarında göz ağrısı, strabismus ve **lökokori (en sık)**
- **Histoloji:** **Flexner- Wintersteiner rozetleri**

Çocukta en sık görülen orbita tümörü → hemanjiyom
Çocukta en sık görülen malign orbita tümörü → rabdomiyosarkom

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 145

145.Alerjik rinit ile aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Çocukluk çağıında alerjik rinit varlığı hastada ileride astım gelişim riskini artırır.
- B) Burun akıntısı, burun kaşınması, hapşırık ve burun tıkanıklığı en yaygın semptomlardır.
- C) Vazomotor rinit nadir görülen bir alerjik rinit formudur.
- D) Oral antihistaminikler hapşırık ve burun akıntısı şikâyetlerinin kontrolünde etkindir.
- E) İntranazal kortikosteroidler alerjik rinit tedavisinde etkindir.

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- **Nöromiyopati (Hopkins sendromu)**
- Kalp ve solunum durması
- Beyin hasarı
- Kalp yetmezliği

Kronik bir astım hastasında semptomların kontrol altında olup olmadığını belirlemede bakılacaklar:

- **İnhale beta 2 agonist ihtiyacı sıklığı**
- Gündüz semptom sıklığı
- Aktivite kısıtlanması
- Gece öksürüğü sıklığı

Astımda profilaksi:

- **İlk tercih: düşük doz inhale kortikosteroid (dİKS)**
- Yanıtsız olgularda aşağıdakilerden biri seçilebilir:
  - ✓ dİKS + lökatrien reseptör antagonisti
  - ✓ dİKS + uzun etkili beta 2 agonist (salmeterol, formoterol vb.)
  - ✓ dİKS + uzun etkili antikolinergik (tiotropium)
  - ✓ Yüksek doz inhale kortikosteroid
- Diğer profilaksi ilaçları:
  - ✓ Omalizumab (anti IgE)
  - ✓ Mepolizumab (anti IL-5)
  - ✓ Dupilumab (anti IL-4)
  - ✓ Benralizumab (Anti-IL-5Ra Antikor)
  - ✓ Tezepelumab (Anti-timik stromal lenfopoietin (TSLP antikor))
  - ✓ Sistemik steroid
  - ✓ Teofilin/Aminofilin
  - ✓ Kromolin ve nedokromil

Uzun etkili beta 2 agonistlerin kullanılmaması gereken durumlar:

- **Tek başına kullanılmazlar**
- **4 yaş altında** kullanılmazlar

Astım öngörü indeksi:

- İlk 6 yaşta wheezing atakları sağlıklı çocuklarda da görülebilecek bir durumdur, **okul çağıında da persiste etmesi** ile ilgili bazı prediktif faktörler vardır.

Klinik Bilimler 145. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 122

- **Minör ölçütler:**
  - ✓ Doktor tarafından tanı konmuş **alerjik rinit**
  - ✓ Soğuk algınlığı olmadan hisilti
  - ✓ Eozinofili (>%4)
  - ✓ Gıda alerjen duyarlılığı

ATOPIK DERMATİT

- Tekrarlayan ataklarla giden ve kronik seyir gösteren bir inflamatuvar deri hastalığıdır.
- Eritem, ödem, kaşıntı, eksudasyon ve kabuklanma, pullanma ile karakterizedir.
- Olguların %80'inde diğer atopik hastalıklar eşlik eder, IgE yüksektir ve büyüdükçe geriler.

- **IL-22** eksprese eden T lenfositlerin artması **AD'nin şiddetini artırmaktadır.**
- Hastaların **yarısında Flaggirin gen mutasyonu** vardır, **kötü prognostiktir.**

Klinik Bulgular:

- Tekrarlayan ve kronikleşen **kaşıntılı**, eritemli ve bazen **pürülan** plaklar tipik bulgudur.
- **Hayatın ilk 2-3 ayında yanaklarda** başlar, vücudun **ekstensör** yüzlerine yayılır.
- **5 yaşından sonra** lezyonlar genelde hafiflese de persiste eden olgularda vücudun **fleksör** yüzlerindedir.
- Kaşıntı **geceleri** daha fazladır ve **aile** öyküsü sıktır.
- **Gıda alerjisi** ve diğer atopik hastalıklar sık eşlik eder.
- **Atopik dermatitte en az tutulan bölgeler:**
  - ✓ Bez bölgesi (diaper)
  - ✓ Avuç içi
  - ✓ Ayak tabanı
  - ✓ Mukozalar

Tanı:

- Aşağıdaki **majör klinik bulgulardan en az 3'ü** olmalıdır:
  - ✓ **Kaşıntı**
  - ✓ **Tipik yerleşim**
    - Yüz ve ekstansör bölgelerde egzama (**infant-çocuk**)
    - Fleksural egzama (**adölesan**)
  - ✓ **Kronik ve tekrarlayıcı dermatit**
  - ✓ Çocuk ve ailesinde **atopik hastalık öyküsü**

Tedavi:

- **Lokal tedavi:**
  - ✓ Deri testi ve allerjen eliminasyonu
  - ✓ Nemlendiriciler
  - ✓ Topikal steroidler
  - ✓ Topikal kalsinörin inhibitörleri, **2 yaş ve üzerinde** kullanılır:
    - **Pimekrolimus**
    - **Takrolimus**
  - ✓ Topikal fosfodiesteraz inhibitörleri: **2 yaş ve üzerinde** kullanılır
    - **Crisaborole**
- **Sistemik tedavi:**
  - ✓ Antihistaminik
  - ✓ Sistemik steroid
  - ✓ Siklosporin
  - ✓ Omalizumab, Mepolizumab, Dupilumab
  - ✓ İnterferon gamma
  - ✓ Alerjen İmmünoterapi

Atopik Dermatitte Kötü Prognoz Kriterleri:

- Erken başlangıç
- Yaygın tutulum
- Astım veya alerjik rinitle birliktelik
- Yüksek serum IgE düzeyleri
- Ailede atopik dermatit olması
- Flaggirin gen mutasyonu
- Tek çocuk olmak

İLGİLİ NOTLAR

Bu ve sonraki işaretlediğim 1 diğer sayfada
Alerjik rinitin astım açısından risk olduğunu Şıklarda verilen klinik bulguları
Şıklarda verilen antihistaminik ve nazal steroidlerden fayda gördüğünü yazmışsınız
Yani tüm doğru seçeneklerin notumuzda karşılığı var
İş yanlış seçeneği işaretlemeye kalıyor
Çok rahat bir şekilde soruyu yaptırıyor

Komplikasyonlar:

- **Enfeksiyon**
  - ✓ Bakteri (**En sık S.aureus**), virüs (HSV vb.), mantar
- **Eksfoliyatif dermatit**
- **Oküler komplikasyonlar**
  - ✓ Göz kapağı dermatiti, kronik blefarit, korneal skar, keratokonus, katarakt, atopik keratokonjunktivit, vernal konjunktivit

ALERJİK KONJUNKTİT

Alerjik rinokonjunktivit:

- **Alerjik rinit** ve **alerjik konjunktivit** birlikteliğidir

Atopik konjunktivit:

- **Alerjik konjunktivit** + **atopik dermatit** birlikteliğidir

Kontakt konjunktivit:

- Kontakt dermatitin konjunktivada görülen şeklidir

Vernal konjunktivit:

- Bahar ve yaz aylarında özellikle **prepübertal erkeklerde** görülür, bilateralidir
- **IgE aracılı değildir** (öncesinde duyarlanma gerekmez, ilk karşılaşmada da olur), ancak **atopisi olan çocuklarda daha sık** görülür
- **Kornea da tutulur, görme kaybı** yapabilir
- Üst palpebrada **kaldırım taşı** görünümü **Trantas** noktaları (Korneoskleral limbusta beyaz eozinofil kümeleri)
- **Horner** noktaları (Konjunktivada beyaz noktalar)
- **Fotofobi, kaşıntı, gözlerde yaşarma**, bol **eozinofil içeren mukus**
- **Tedavide** topikal steroid ve kromolin sodyum etkilidir

Dev papiller konjunktivit:

- **Lens** kullananlarda görülür
- **Vernal konjunktivit** tipidir

Görme kaybı riski olan konjunktivitler:

Klinik Bilimler 145. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 123

ALERJİK RİNİT

- Burunda **kaşıntı, doluluk, akıntı** ve **hapşırık** vardır
- Semptomlar 1 yıl boyunca devam ederse **pereniyal rinit**, bahar mevsiminde bulgu verirse **mevsimsel AR** (saman nezlesi) denir

Risk faktörleri:

- Ailede atopi öyküsü ve 6 yaşından önce **serum IgE>100 IU/mL olması**
- Ailesel **atopisi** olanlarda **sezaryen** ile doğum
- Sigara maruziyeti
- Süt çocukluğu çağındaki intestinal mikrobiyotadaki çeşitliliğin azalması

Koruyucu faktörler:

- Erken çocukluk çağındaki kedi, köpek ve **endotoksine maruziyeti**
- Buğday, çavdar, yulaf, arpa, yumurta ve balığa **erken başlamak**
- **Anne sütü** almak

Klinik Bulgular:

- **Nazal mukoza soluk mavimsi pembe** tonda ve ödemlidir
- Septal deviasyon, **nazal polip**, konka hipertrofisi
- **Alerjik selam**, alerjik tikler
- **Alerjik shiner** (**Periorbital morluk**)

Komplikasyonlar:

- **Sinüzit** (**en sık komplikasyondur**)
- Ağız solunumu, halitosis (kötü ağız kokusu)
- **Tekrarlayan** rinosinüzit, adenoiditis, otitis media, tonsilit

Klinik Bilimler 145. soru

Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 123

Tedavi:

- Alerjiden korunma
- **Oral ve nazal antihistaminikler**
- Nazal dekonjestanlar
- Nazal antikolinergikler
- **Nazal steroid** (**Tüm semptomlara etkili** olan ve **en etkili** olan ilaç)
- Alerjen **İmmünoterapi**
- Omalizumab

FLASH
BACK

Ne zaman Eozinofili?

Ne zaman IgE yüksekliği?

- Astımda prediktif değeri olan (**minör**): Eozinofili
- Atopik dermatitte tanı kriteri olan (**minör**): IgE ↑
- Atopik dermatitte prognostik olan (**kötü**): IgE ↑
- Alerjik rinit için risk faktörü olan: IgE ↑

Bu ve sonraki
işaretlediğim 1 diğer
sayfada
Alerjik rinitin astım
açısından risk olduğunu
Şıklarda verilen klinik
bulguları
Şıklarda verilen
antihistaminik ve nazal
steroidlerden fayda
gördüğünü yazmışız
Yani tüm doğru
seçeneklerin notumuzda
karşılığı var
İş yanlış seçeneği
işaretlemeye kalıyor
Çok rahat bir şekilde
soruyu yaptırıyor

Glomus Tümörleri

Glomus Timpanikum	✓ Glossofaringeal sinirin timpanik dalından kaynaklanır ✓ Timpanik zarın arkasında pulsatil kırmızı renkli lezyon ✓ Pulsatil tinnitus
Glomus Jugulare	✓ Juguler bulbusun adventisyasındaki hücrelerden kaynaklanır ✓ Pulsatil tinnitus ✓ Timpanik membranın arkasında mavi renkli lezyon
Carotid Body Tümörleri	✓ Common carotid arterin ✓ Bifurkasyonundan kaynaklanır. ✓ Baş boyun bölgesinin en sık glomus tümörü

İŞİTMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Weber Testi

- ✓ Titreşen diapozon **verteks** (alın veya dişler) üzerine konur.
- ✓ Normal kulak **orta** hatta duyar.
- ✓ **Sinirsel** kayıpta titreşim **sağlam** tarafta duyulur.
- ✓ İletim tipi kayıpta **hasta** kulağa lateralize olur.
- ✓ Amacı sinirsel ve iletim tipi kaybı birbirinden ayırmak

Rinne Testi

- ✓ Hava yolu ile kemik yolu karşılaştırılır.
- ✓ **Normal** kulakta **Rinne pozitif**dir.
- ✓ Diapozon mastoid üzerindeki titreşimi bittiğinde dış kulak yoluna tutulunca ses duyulmaya devam eder.
- ✓ İletim tipi kayıpta Rinne negatif

Schwabach Testi

- ✓ **Hastanın** kemik yolu ile **hekimin** kemik yolu karşılaştırılır.

ANİ İŞİTME KAYBI

- ✓ 12 saatten kısa sürede olan **sensorinöral** işitme kaybı
- ✓ Genellikle **tek** taraflı
- ✓ Tedavide yüksek doz **steroid**, **hiperbarik oksijen** verilir.

FLASH
BACK

İşitme Kayıpları

- **Konjenital** sağlılığın en sık sebebi... Genetik (**Connexin-26**)
- Konjenital **VİRAL** sağlılığın en sık sebebi... **CMV**
- **Edinsel** tek taraflı sağlılığın en sık sebebi... **Kabakulak**
- **Konjenital** sağlığa en sık neden olan **sendrom**... **Pendred sendromu**

KOKLEAR İMPLANT

İşitmenin ve konuşmanın sağlanabilmesi için işitme cihazlarının yeterli olmadığı durumlarda yapılır.

Endikasyonları:

- ✓ Konuşmayı öğrenme yaşını (4-5 yaş) geçmemiş olan çocuklar
- ✓ %100'e yakın bilateral işitme kaybı olan erişkinler

Kontrendikasyonları:

- ✓ Dar meatus akustikus internus (8. CN olmaması)
- ✓ Michel aplazisi (kokleanın olmaması)
- ✓ Koklear ossifikasyon (geç menenjit sekeli)

RİNOLOJİ

Klinik Bilimler 145. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 051

Rinitler

Alerjik Rinit	Non-alerjik Rinit
✓ Ig E ile ilişkili ✓ Sıklıkla polen ve ev tozu akarlarına karşı ✓ Antihistaminik ve topikal steroidlerden en çok fayda gören tipi	1. İdiyopatik (vazomotor) rinit Nazal otonomik disfonksiyon 2. Non-alerjik rinit eozinofilili (NARES) Deri testleri negatif Kanda spesifik IgE negatif nasal smear da % 10'dan fazla eozinofil 3. Hormonal rinit En sık formu gebelik rinit 4. İlaç ilişkili rinit En önemli ilaç ilişkili rinit rinitis medikamentosa Uzun süreli vazokonstriktif (oksimetozolin, ksilometozolin -- iliadin, otrivin) ajan kullanımı ile olur.

Sampter triadı: (3A)

- ✓ **Aspirin** hipersensitivitesi
- ✓ **Astım**,
- ✓ **Alerjik rinit**

Kronik Atrofik Rinit (Ozaenae)

- ✓ **Klebsiella ozaenae** etken
- ✓ Mukoza ve konka kemiklerinde **atrofi**, kurutlanma, **kötü koku** ile karakterize bir kronik rinit

SİNÜZİT

Doğumda var olan sinüsler **etmoid** ve **maksiller** sinüsler

Etiyoloji: S. pneumoniae, H. influenzae ve M. Catarrhalis

Sinüzit Orbital Komplikasyonlar

- ✓ En sık neden etmoid sinüzit

Preseptal Selülit

- Sinüzitin **en sık** komplikasyonu
- Göz kapağında ödem ve kızarıklıkla karakterize.
- Göz hareketleri **bozulmaz**, görme keskinliği etkilenmez.

Orbital Selülit

- Proptozis, kemozis, **azalmış göz hareketleri**, ağrılı göz hareketleri ve **diplopi** ile karakterize

Orbital Abse

- Orbital selülitin ilerlemesi ile olur. Ciddi **egzoftalmi**, kemozis, tam yerleşmiş oftalmopleji ile karakterize

Kavernöz Sinüs Trombüsü

- Kemozis, orbital ağrı, proptozis ve **oftalmopleji** ile karakterize
- En dikkat çekici özelliği **karşı gözü** etkileyebilmesi

Kelime oyunları sizi tuzağa düşüremez. Vazomotor rinitin non allerjik rinit olduğu bilgisi tablo halinde notumuzda mevcut

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 146

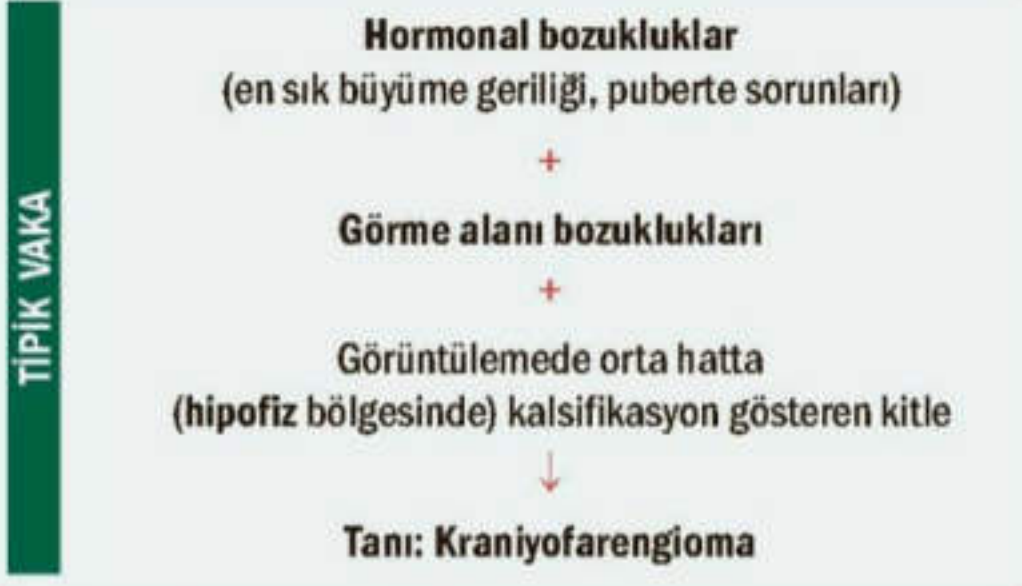
146.Çocuklarda nöroblastomda aşağıdakilerden hangisinin görülmesi en az olasıdır?

- A) Katarakt
- B) Homer sendromu
- C) Rakun gözü
- D) Opsoklonus
- E) İris heterokromisi

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Medulloblastom:

- **En sık** görülen **malign** (yüksek grade'li) SSS tümörüdür.
- Arka çukurda **pilositik astrositomla eşit** sıklıkla görülür.
- 4. Ventrikülden çıkar ve **hidrosefali** yapar.
- **Ekstranöral metastazı en sık** olan SSS tümörüdür.
- Patolojik olarak **Homer-Wright rozetleri** yapar.

Tanı

- **Pilositik astrositomada:** kistik nodüller ve Rosenthal fibrilleri
- **Koroid pleksus tümöründe:** transtiretin (prealbumin) pozitifliği
- **Nörotrofin-3 reseptör ekspresyonu:** iyi prognostik

NÖROBLASTOM

- **Süt çocukluğu döneminde en sık** görülen malignitedir.

Klinik Bilimler 146. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 165

Klinik Bulgular

- **Abdominal kitle** (En sık yerleşim, adrenal bezden, orta hattı geçebilir)
- **Torakal kitle** (posterior mediasten, spinal kord basısı)
- Servikal kitle (en sık solda; **Horner sendromu**)
- **Orbital ekimoz** (rakun/panda gözü)
- Subkutan nodüller (blueberry muffin)
- **Hipertansiyon ve terleme** (katekolaminlere bağlı)
- Kemik ağrısı (kemik-kemik iliği metastazı; **Hutchinson sendromu**)
- Hepatomegali (karaciğer metastazı; **Pepper sendromu**)
- İshal (vazoaktif intestinal peptide bağlı; **Kerner-Morrison sendromu**)
- **Opsoklonus-miyoklonus-ataksi sendromu** (dans eden gözler ve ayaklar sendromu)

Evreleme:

- L1: Lokal tümör
- L2: Lokalize yayılım
- M: uzak organlara yayılım
- **MS: 18 ay altı**, kemik metastazı bulunmayan, L1 veya L2 tümör.

Prognostik kriterler:

- **Yaş (<18 ay iyi)**
- **Evre** (L1, L2, MS iyi)
- N-MYC durumu (Negatifse iyi)
- **Hiperdiploidi** (iyi)
- **Shimada histolojisi**
- Opsomiyoklonus ve VIP'e bağlı diyare (iyi)

Tanı

- Radyografide: **tümörde kalsifikasyon** ve kanama (Wilms tümöründen ayırmda önemli).
- **Meta-iyodobenzilguanidin (MIBG) sintigrafisi, tanı, evreleme ve tedavide** kullanılır.
- Kemik iliğinde rozet formasyonu (**Homer-Wright rozetleri**) vardır.
- İdrarda VMA/HVA yüksekliği

Tedavi

- Cerrahi, radyoterapi, kemoterapi (**retinoik asit**)
- **Dinutiksımab:** anti-GD-2 gangliosid antikoru
- 1 yaş altında Evre MS olup kötü prognostik faktörü olmayan tümörler kendiliğinden gerileyebilir.

WILMS' TÜMÖRÜ (NEFROBLASTOM)

- Böbreğin **en sık** görülen tümörü (En sık **2-5 yaş**)

FLASH
BACK

WILMS' tümörü ile ilişkili sendromlar:

- **WAGR:** Wilms' tümörü, aniridi, genitoüriner anomali, mental gerilik (11p13 - WT1 geni; delesyon)
- **Denys- Drash:** Wilms' tümörü, nefrotik sendrom, 46XY cinsiyet gelişim bozukluğu (11p13 - WT1 geni; delesyon)
- **Beckwith-Wiedeman Sendromu:**
Organomegali, makroglossi, omfalosel, hemihipertrofi (11p15 - WT2 geni; delesyon)

Wilms Tümörü-Konjenital Anomalilerle Birliktelik

- **Genitoüriner anomaliler**
- **Aniridi**
- **Hemihipertrofi**

Klinik

- İlk bulgu; **abdominal kitledir.**
- **Hematüri** ve **hipertansiyon** görülebilir.
- Renal ven, vena cava inferior ve bazen sağ atriya uzanan **trombüs** eşlik edebilir.
- Aşırı eritropoetin salgılayarak **polistemiye**, PTH benzeri madde salınarak **hiperkalsemiye**, ACTH salgılayarak **Cushingoid** bulgulara neden olur.
- **vWF** ile faktör VII eksikliği görülebilir.
- Wilms' tümörü **en sık akciğere metastaz** yapar (coin lezyon).
- Tanıda batin içine yayılmaya neden olmamak için böbrek **biyopsinden sakınılır.**

İLGİLİ NOTLAR

Biz "nöroblastomun" tüm bulgularını yazdık...Girisini **ÖSYM** düşünsün... İris heterokromisi de Horner sendromunun bir komponenti olduğu için doğru cevaba rahatlıkla ulaşabiliyoruz.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 147

147. Beş yaşındaki erkek çocuk, bir yıldan uzun süredir olan lenfadenopati ve karın şişliği nedeniyle getiriliyor. Fizik muayenesinde yaygın ağrısız büyük lenfadenopatiler ve hepatosplenomegali saptanıyor. Laboratuvar incelemelerinde trombositopeni, Coombs pozitif hemolitik anemi, B12 vitamini yüksekliği, immünoglobulin G yüksekliği ve akım sitometrisinde "double negative" T lenfositlerde (DNT) artış saptanıyor.

Bu hasta için en olası tanı ve genetik defekt aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Nijmegen breakage sendromu - NBN
- B) Otoimmün lenfoproliferatif sendrom – FAS/FASL
- C) X'e bağlı lenfoproliferatif hastalık – SH2D1A
- D) Wiskott-Aldrich sendromu - WAS
- E) Ataksi telenjektazi - ATM

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- **Candida ve aspergillus gibi mantarlarla sistemik enfeksiyonlar** (Pnömoni vb.) görülür.
- **Kemik bulguları eşlik eder:**
  - ✓ Ufak travmalarda kemik kırıkları
  - ✓ Osteopeni
  - ✓ Süt dişlerinin dökülmesinde ve kalıcı dişlerin çıkmasında gecikme
  - ✓ Kaba yüz
- **Ciddi dermatozlar** sıktır.
- **IgE ve IgD yüksek**, diğerleri normaldir. Sıklıkla **eozinofili** de eşlik eder.
- IgE yüksekliği ve eozinofiliye rağmen **alerjik hastalıklar görülmez.**

OTOZOMAL RESESİF HİPER IgE SENDROMU

- **DOCK8** gen defekti vardır.
- **Cildin virüs enfeksiyonları** (HPV, HSV, VZV, molluscum) sıktır.
- **Nörolojik problemler** eşlik eder.
- **IgE yüksek** ama **dominant formdan farklı olarak diğer Ig'ler genelde düşüktür** ve **alerjik hastalıklar sık** eşlik eder.

İNTERFERON-γ RESEPTÖR 1-2 ve IL-12 RESEPTÖR β1 MUTASYONLARI

Klinik Bilimler 147. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 130

İMMÜN DİSREGÜLASYON HASTALIKLARI

- İmmün sistemi regüle eden **T regülatuar hücrelerde** defekt vardır.
- **İmmün yetmezlik** bulguları ve **otoimmün** hastalıklar genelde aynı anda görülür.

OTOİMMÜN LENFOPROLİFERATİF SENDROM

- **Fas, FasL** veya **kaspaz 10** genlerinde mutasyonlar
- **Apoptoz defektidir.**
- **Double negatif T (CD4- CD8-) lenfositlerin sayısı artmıştır.**
- **Tekrarlayan enfeksiyonlara** ek olarak **SLE** gibi **otoimmün hastalıklar** görülür.
- **HSM** ve **LAP** sıklıkla eşlik eder.

APECED (Otoimmün polliendokrinopati-kandidiazis-ektodermal displazi) sendromu:

- **AIRE** gen defekti vardır.
- **Klasik bulgular:**
  - ✓ **Kronik mukokutanöz kandidiyazis**
  - ✓ **Adrenal yetmezlik**
  - ✓ **Hipoparatiroidi**
  - ✓ **Otoimmün hastalıklar:** IDDM, tiroidit, over yetmezliği, hepatit, hipergonadotropik hipogonadizm

PEX sendromu:

- **FOXP3** gen mutasyonu vardır.
- **İmmün disregülasyon** hastalığıdır.
- **Poliendokrinopati** görülür.
- **Dirençli Enteropati** ve **Egzama** vardır.
- **X'e bağlı** geçer (Erkeklerde sıktır.)

Diğer immün disregülasyon hastalıkları:

- CD25 eksikliği
- STAT5b eksikliği
- LRBA eksikliği
- CTLA-4 eksikliği

ZEHİRLENMELER

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA SIK GÖRÜLEN ZEHİRLENMELER

Zehirlenmelerde Önemli bulgular

Beta bloker zehirlenmesi	Bradikardi, hipotansiyon, hipoglisemi
Kalsiyum kanal blokeri zehirlenmesi	Bradikardi, hipotansiyon, hiperglisemi
Klonidin zehirlenmesi	Bradikardi, hipotansiyon, letarji
MAO inhibitörleri zehirlenmesi	Erken dönemde hipertansiyon, geç dönemde kardiyovasküler kollaps
Benzokain zehirlenmesi	Methemoglobinemi
Difenoksilat, atropin, opioidler ile olan zehirlenmeler	Santral sinir sistemi ve solunum depresyonu
Alifatik hidrokarbon zehirlenmesi	Akut akciğer hasarı

Bulgudan Tanıya

Acıbadem kokusu	Siyanid zehirlenmesi
Sarımsak kokusu	Arsenik, talyum, organofosfat ve selenyum zehirlenmesi
Retinal hiperemi	Metanol zehirlenmesi
Salivasyon artışı	Organofosfatlar, salisilat, korozifler, ketamin, fensiklidin ve striknin zehirlenmesi
Periferik nöropati	Kurşun, arsenik, civa ve organofosfat zehirlenmesi

İLGİLİ NOTLAR

Bu vaka sorusunda soruyu yaptıran en önemli kısım double negatif T lenfositler Onu vermişiz HSM ve LAP'vermişiz Sorudaki coombs pozitif hemolitik anemi gibi otoimmün hastalık sıktır demişiz Hastalığın adını vermişiz Sorulan geni yazmışiz Net olarak soruyu yaptırıyor Bu TUSDATA kalitesine örnek bir sorudur Çünkü son derece uç bir sorudur aslında

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 149

149. Miadında normal doğumla 3.200 g olarak doğan bebeğin, 2 günlük taburculuk sırasındaki muayenesinde üfürüm duyulmadığı not ediliyor. Bir aylık olduğunda aşı için getirildiği aile sağlığı merkezinde yapılan muayenesinde sternum sol kenarında 4/6. derece holosistolik üfürüm duyuluyor ve thrill alınıyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ventriküler septal defekt
- B) Pulmoner kapak darlığı
- C) Atriyal septal defekt
- D) Aort kapak darlığı
- E) Patent duktus arteriozus

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ Pulmoner arterde artmış kan akımına bağlı fonksiyonel darlık
- ASD
- TAPVD

Klinik Bilimler 149. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 073

Pansistolik üfürüm (Holosistolik)

- Kanın yüksek basınçlı kalp odacığından düşük basınçlı kalp odacığına geçtiği sırada duyulur. Atriyumlar arasındaki basınç farkı minimal olduğu için bir atriyumdan diğerine geçerken duyulmaz.
- ✓ Mitral yetmezlik (MY)
- ✓ Triküspit yetmezliği (TY)
- ✓ VSD

S1 S2 S1
Holosistolik veya pansistolik üfürüm

Geç sistolik üfürüm

- Midsistolik klik eşlik eder
- ✓ MVP

S1 MC S2
Geç sistolik üfürüm

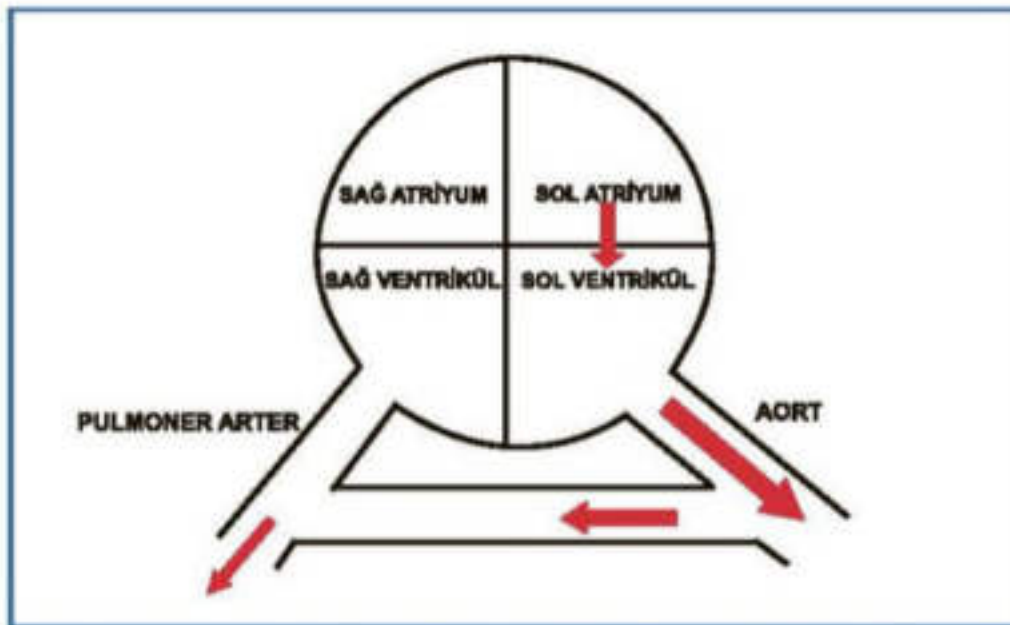
Erken diyastolik üfürüm

- S2'ye bitişiktir. Dolayısıyla aort ve pulmoner kapağın kapanamadığı durumlarda duyulur.
- ✓ Aort yetmezliği (AY)
- ✓ Pulmoner yetmezlik (PY)
- ✓ Graham-Steel (GS) (Pulmoner HT'a bağlı pulmoner yetmezlik üfürümü)

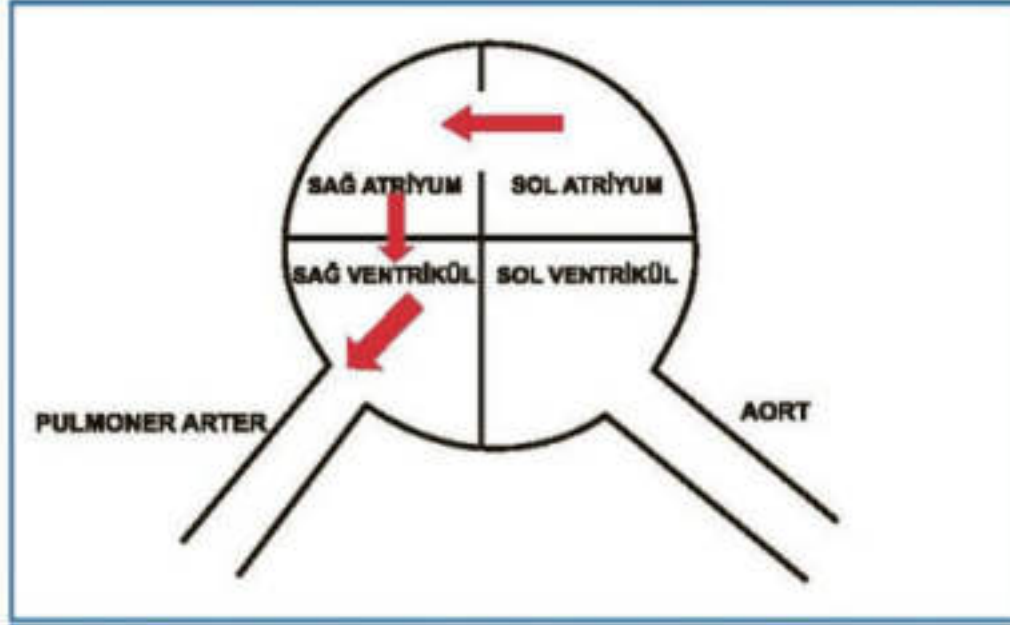
S1 S2 S1
Erken diyastolik üfürüm

Middiyastolik üfürüm

- Diyastolün tam ortasının engellendiği hastalıklarda duyulur. Yani AV kapaklarda ya anatomik ya da fonksiyonel darlık vardır.
- Geniş şantlı kalp hastalıklarında (GŞK) (ASD, VSD, PDA vb.) AV kapaktan çok fazla miktarda kan geçtiği için fonksiyonel bir darlık olur.

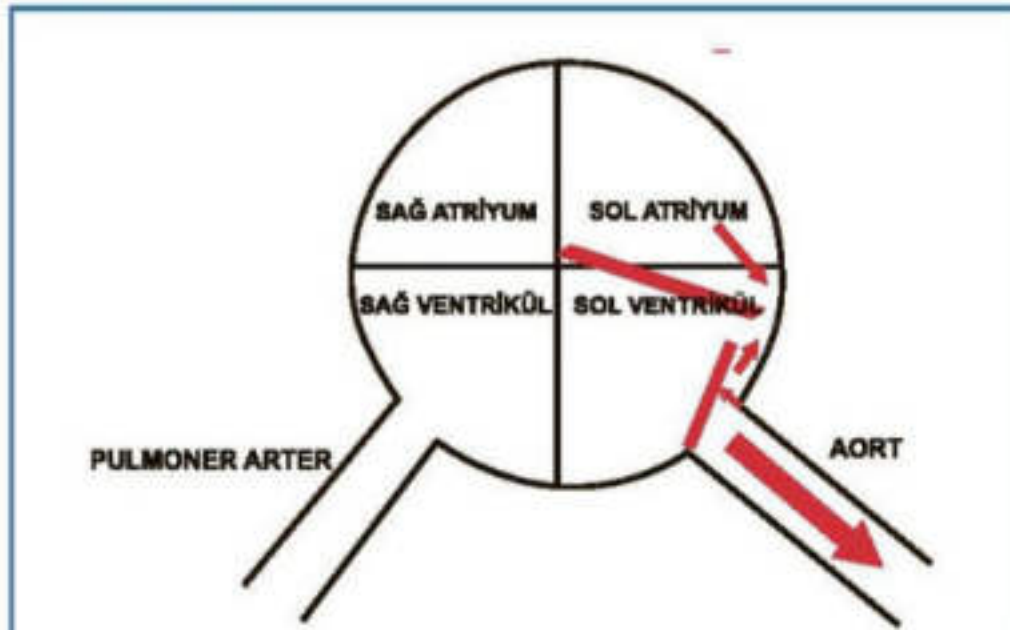

Patent duktus arteriyozusta geniş şanta bağlı mitral odakta duyulan middiyastolik üfürüm

Atriyal septal defektte geniş şanta bağlı triküspit odakta duyulan middiyastolik üfürüm

- Aort yetmezliğinde aslında erken diyastolik üfürüm duyulur ancak ağır aort yetmezliğinde geri kaçan aort kapağı mitral kapağın açılmasını mekanik olarak engeller, sonuçta mitral kapakta fonksiyonel bir darlık olmuş olur. Buna Austin Flint üfürümü denilir.

Austin Flint üfürümü

- Akut romatizmal ateşte aslında en sık mitral yetmezlik olur. Ancak hastalığa bağlı ağır enflamasyon varlığında mitral kapak küspisleri ödemlenir ve kanın sol atriyumdan sol ventriküle geçişi zorlaşır. Sonuçta mitral kapakta anatomik bir darlık olmasa da fonksiyonel bir darlık olmuş olur. Buna Carey Coombs üfürümü denilir.
- Middiyastolik üfürüm duyulan KKH'ler

İLGİLİ NOTLAR

Burada pansistolik üfürüm duyulan üç hastalığı söylemişiz MY, TY, VSD

Zaten şıklarda sadece VSD var

Sırf bu bilgi bile net olarak soruyu yaptırıyor

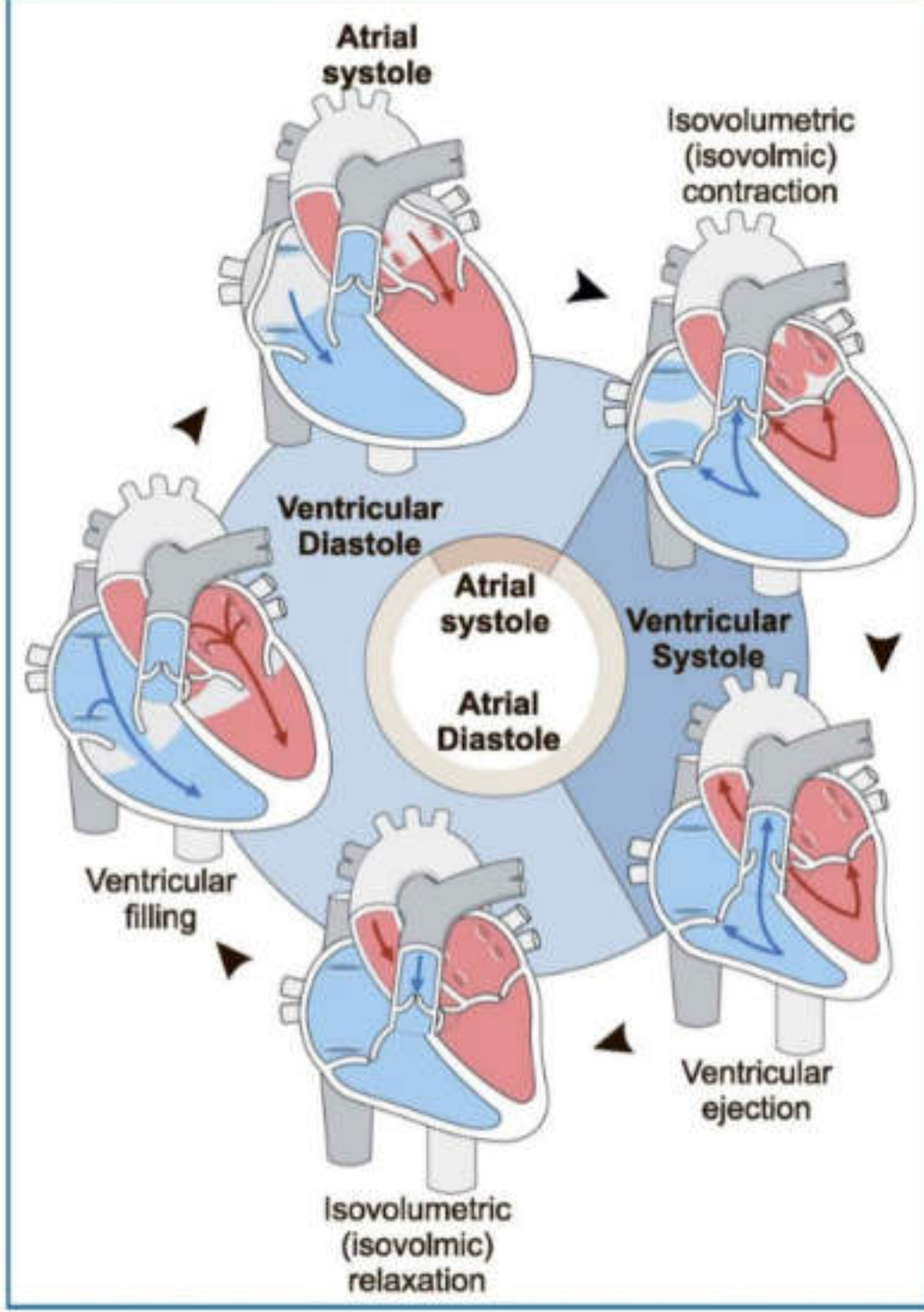

KARDİYOLOJİ

KALBİN FİZYOLOJİSİ

Kalp Siklusunu

Genel bilgiler

Sistol

- **İzovolümetrik kasılma (sistolün hazırlık evresi)**
  - AV kapakların kapanması ile başlar
  - 4 kapak da kapalıdır → Ventrikül içi basınç yükselir
  - Semilunar kapakların açılması ile biter
- **Ventriküler ejeksiyon**

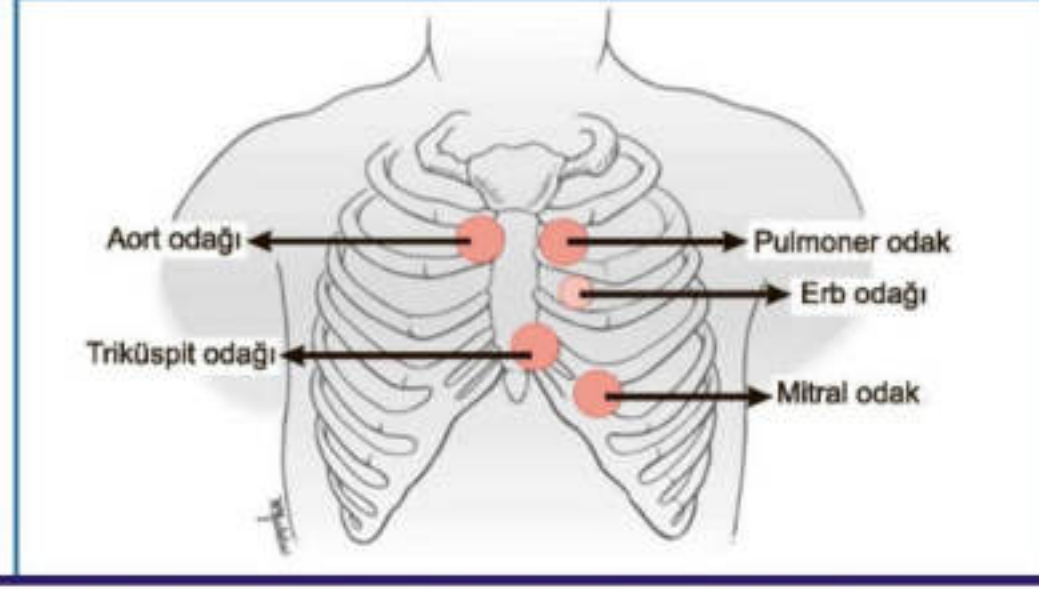
Diastol

- **İzovolümetrik gevşeme (diastolün hazırlık evresi)**
  - Semilunar kapakların kapanması başlar
  - 4 kapak da kapalıdır → Ventrikül içi basınç düşer
  - AV kapakların açılması ile biter
- **Ventriküler dolum**
- **Atrial sistol (diastolün son kısmı)**
  - Ventriküler dolumun %25'inden sorumludur.

Klinik Bilimler 149. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 062

Oskültasyon

Kalbin dinleme odakları

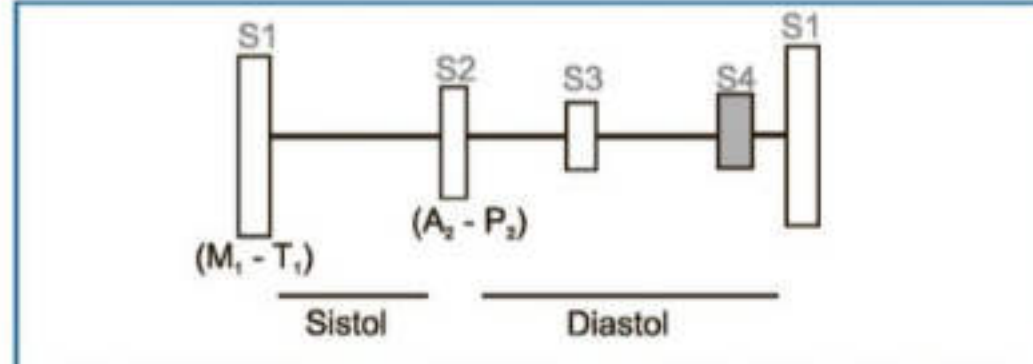

✓ **Aort odağı**: Sağda 2. İKA (sağ üst sternal kenar)

Klinik Bilimler 149. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 062

kesişimi

- ✓ **Mezokardiyak odak (Erb odağı)**: Solda 3. İKA
- **VSD üfürümü** en iyi burada duyulur.
- **AY ve PY üfürümü** buraya yayılır.

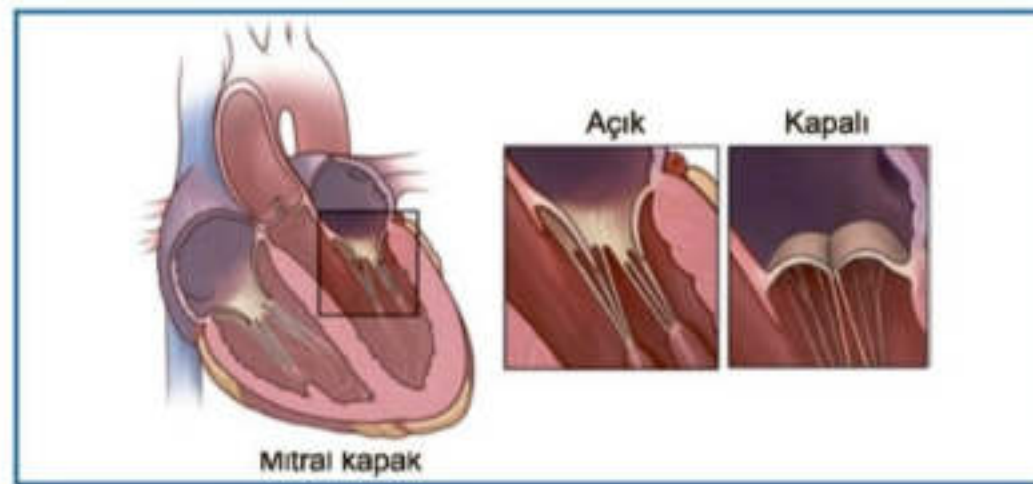

Kalp sesleri

Birinci kalp sesi (S1)

- ✓ **Mitral ve triküspit** kapakların kapanması ile oluşur.

Sert S1	Yumuşak S1
MD, TD	MY, TY
Taşikardi	Bradikardi
Kısa PR aralığı (WPW)	Uzun PR aralığı
	Kalsifik MD/TD***

Üfürümler

Genel bilgiler

FİZYOLOJİ	Açık olanlar	Kapalı olanlar
Sistol	Aort - Pulmoner	Mitral - Triküspit
Diastol	Mitral - Triküspit	Aort - Pulmoner

ÜFÜRÜMLER	Açılmama (Darlık) üfürümleri	Kapanamama (Yetmezlik) üfürümleri
Sistol	AD - PD	MY - TY
Diastol	MD - TD	AY - PY

Darlık üfürümlerinde ipuçları

Klinik Bilimler 149. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 064

Sistolik üfürümler

Pan/Holo	Erken	Mid	Geç
Kronik MY	Akut MY	AD PD	Mitral valv prolapsusu
Kronik TY	Akut TY		
Membranöz VSD	Müsküler VSD		

- Akut MY**
  - Genellikle MI sonucu papiller kas rüptürüne bağlıdır.
  - Akut geliştiği için sol atriyum buna adapte olamaz.
  - Sol atriyum basıncı hızla artar ve üfürüm erkenden kesilir (hastada pulmoner ödem gelişebilir).
- Kronik MY**
  - Sol atriyum zaman içinde duruma adapte olur.
  - Sol atriyum genişlemiştir, üfürüm tüm sistole yayılır.

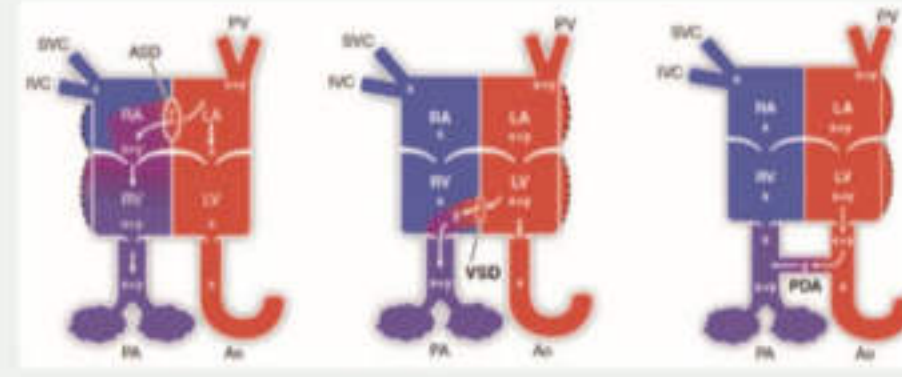
Diastolik üfürümler

Erken	Mid
AY PY	MD TD

Devamlı üfürümler

- Sistol ve diastolde **kesintisiz** devam eder.
- Önemli bazı nedenleri
  - Patent duktus arteriyozus (PDA)
  - Arterovenöz fistüller
  - Sinüs valsalva anevrizma rüptürü
  - Servikal venöz hum
  - Memeye ait sufl

Klinik Bilimler 149. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 064

ASD, VSD ve PDA'nın şematik gösterilmesi

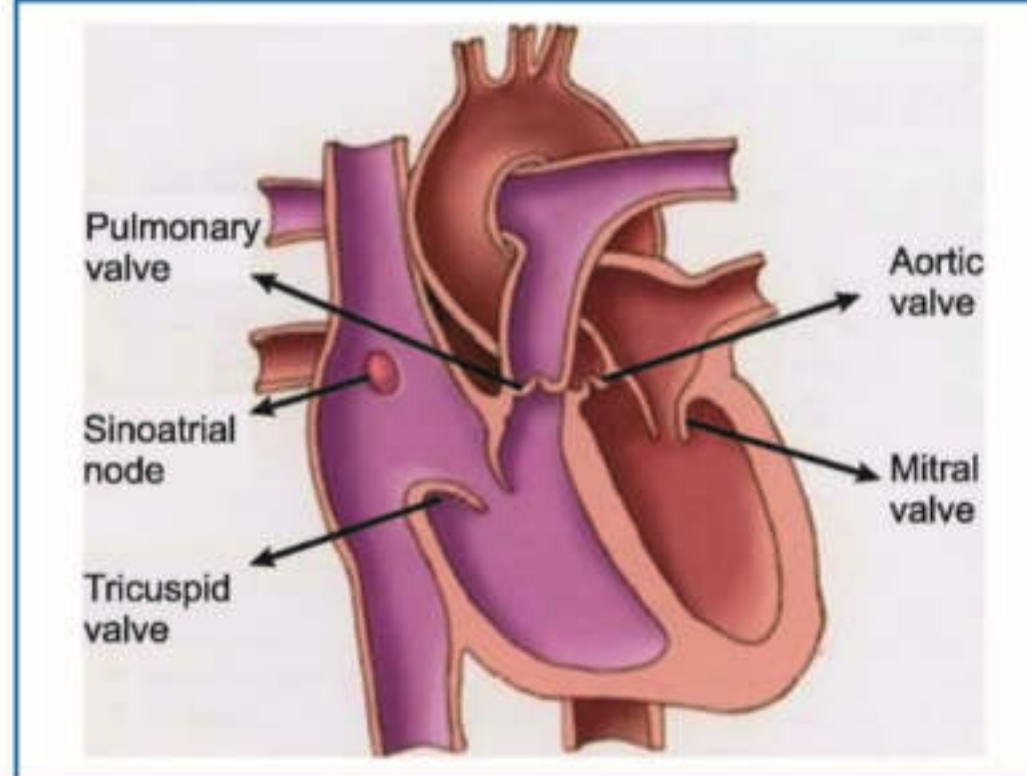
- Bir kapaktan fazla kan geçişi ile **rölatif darlık üfürümü** oluşur.
  - ASD yüklenmesi → Sağ atriyum ve sağ ventrikül
  - VSD yüklenmesi → Sol atriyum ve sol ventrikül
  - PDA yüklenmesi → Sol atriyum ve sol ventrikül

Kardiyak üfürümlerin yayıldığı bölgeler

- Aort darlığı → Boyna
- Aort koarktasyonu → Sırta
- Aort yetmezliği → Mezokardiyak (Erb) odağa
- Pulmoner yetmezlik → Mezokardiyak (Erb) odağa
- Mitral yetmezlik → Sol aksillaya
- Patent duktus arteriyozus → Sol klavikula altına

Özel üfürümler

- Carvello belirtisi:** Triküspit yetmezlik üfürümünün inspiryum ile şiddetlenmesi
- Austin flint üfürümü:** Aort yetmezliğine bağlı gelişen **rölatif mitral darlığı** üfürümü (Aortin flint)
- Carey-coombs üfürümü:** ARA' da mitral valvulite bağlı **rölatif mitral darlığı** üfürümü (cARAY-coombs)
- Graham-steel üfürümü:** Pulmoner hipertansiyona bağlı gelişen pulmoner yetmezlik üfürümü

Burada pansistolik üfürüm duyulan üç hastalığı söylemişiz MY, TY, VSD

Zaten şıklarda sadece VSD var

Sırf bu bilgi bile net olarak soruyu yaptırıyor

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 150

150 Anne sütü içeriği ve besin öğeleri ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kolostrum; fosfolipid, kolesterol ve kolesterol esterlerinden zengin olmasıyla yenidoğanda nöronal miyelinizasyonun gelişimine katkı sağlar.
- B) Geçiş sütü, kolostrumdan sonra salgılanan ve 15. güne kadar devam eden, laktoz, yağ ve enerji miktarı kolostruma oranla daha yüksek, protein içeriği daha düşük olan süttür.
- C) Salgılanması doğumdan iki hafta sonra başlayan ve emzirme süresince devam eden süte olgun süt denir.
- D) Olgun sütün, kolostruma göre kalori içeriği de protein içeriği de yüksektir.
- E) Anne sütünün başlıca karbonhidratı laktozdur.

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

BESLENME VE MALNÜTRİSYON

ANNE SÜTÜ İLE BESLENME

- **Protein içeriği;**
  - o İnek sütüne göre protein daha azdır.
  - o Whey ve kazein olmak üzere iki ana protein vardır.
  - o Konsantrasyonu en yüksek aminoasit glutamik asittir.
- **Yağ içeriği** inek sütü ile aynıdır.
- **Karbonhidrat içeriği** inek sütüne göre fazladır.
- **Mineraller;**
  - o Sadece bakır anne sütünde fazladır, diğer mineraller inek sütünde daha fazladır.
  - o Anne sütündeki demirin biyoyararlanımı fazla olduğu için inek sütü ile beslenen çocuklarda demir eksikliği daha fazladır.

Klinik Bilimler 150. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 031

- Kolostrum tuzlu yağsız bir et, anne sütü tatlı yağlı bir karbonhidrattır.
- Kolostrumda yağ azdır fakat yağda eriyen vitaminler çoktur.

Kolostrum ve Olgun Anne sütünün karşılaştırması

İçerik	Kolostrum	Anne Sütü
Laktoz	Az	Çok
Yağ	Az	Çok
Karbonhidrat	Az	Çok
Suda eriyen vit.	Az	Çok
Protein	Çok	Az
Yağda eriyen vit	Çok	Az
İmmüoglobülinler	Çok	Az
Na, Zn, Fe, Cu	Çok	Az

Başarılı emzirme için 10 adım;

1. Emzirmeye ilişkin yazılı bir politika hazırlamalı ve bu, düzenli aralıklarla tüm sağlık personelinin bilgisine sunulmalıdır.
2. Tüm sağlık personeli bu politika doğrultusunda eğitilmelidir.
3. Tüm hamile kadınlar emzirmenin yararları ve yöntemleri konusunda bilgilendirilmelidir.
4. Doğumu izleyen **yarım saat içinde** emzirmeye başlamaları için anneye yardımcı olunmalıdır.
5. Annelere, emzirmenin nasıl olacağı ve bebeklerinden ayrı kaldıkları durumlarda süt salgılanmasını nasıl sürdürebilecekleri gösterilmelidir.
6. Tıbben gerekli görülmedikçe, yenidoğana anne sütünden başka bir yiyecek ve içecek verilmemelidir.
7. **Anne ile bebeğin 24 saat bir arada kalmasını sağlayacak bir uygulama benimsenmelidir.**
8. Bebeğin **her isteyişinde emzirilmesi teşvik** edilmelidir.

9. Emzirilen bebeklere **yalancı meme veya emzik türünden herhangi bir şey verilmemelidir.**
10. Anneler; taburcu olduktan sonra da takip edilmelidir.
- Anne sütü birçok hastalığın riskini azaltmaktadır. Şu 3 durumda tam olarak hastalık riskini azaltmaz.
    - ✓ Sarılık
    - ✓ K vit eksikliği (Hemorajik hastalık)
    - ✓ D vit eksikliği

Anne sütü içeriğindeki önemli moleküller

- **Demir şelasyonu yaparak antimikrobiyel etki yapan...** Laktoferrin
- **NEK gelişimini azalttığı ispatlanan...** Platelet aktivasyon faktör-asetilhidroksilaz (PAF-asetilhidroksilaz)
- **Anne sütündeki başlıca immüogloblin...** IgA
- **Anne sütünde bulunan ve tümör kanser hücrelerini öldüren molekül...** HAMLET (Human Alpha-lactalbumin Made Lethal to tumour cells)

Anne sütünün kontraendike olduğu durumlar

Anneye ilgili durumlar	Bebekle ilgili durumlar
• Meme apsesi • Meme kanseri • İlaç bağımlılığı • Aktif tüberküloz • HIV • HTLV1 ve 2	• Galaktozemi (kesin) • Fenilketonüri • MSUD
NOT: 2 hafta anti tüberküloz tedavi alan anne emzirebilir.	NOT: Fenilketonüri ve MSUD de kan aminoasit düzeylerine göre anne sütü verilebilir.

Anne sütü ve ilaçlar

Kontraendike	Muhtemelen güvenli
• Amfetamin, metamfetamin, kokain, eroin, ekstazi, fensiklidin • Kloramfenikol • Bromokriptin • İoditler • Antineoplastik ilaçlar	• Tüm antibiyotikler (Kloramfenikol hariç) • Asetaminofen, Morfin • Digoksin • Düşük molekül ağırlıklı heparin • Prednison

Anne sütünün yeterliliğinin değerlendirilmesi

Yeterli	Yetersiz
• Memelerde dolgunluk hissi • Süt ejeksiyon refleksinin olması • Günde en az 8 kez emzirme • Emme sırasında yutma sesi • Emme sonrasında uyuma • Günde en az 6 bez değiştirilmesi • Kilo alımının olması	• Günde 6'dan daha az bez değişimi • Günde 8'den az emzirme • Devamlı huzursuzluk veya çok asırı uyuma • Günde <15 gr kilo alımı • Yaşamın 10. Gününde halen doğum kilosuna ulaşamaması

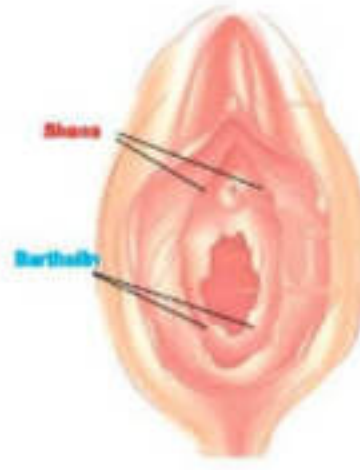
İLGİLİ NOTLAR

Sorunun doğru cevabını direkt olarak yaptıran bir tablo hazırlamışız. Kolostrumda protein daha yüksektir. NET :)

Vestibül

- ✓ **Labium minuslar** arası bölümdür.
- ✓ **Çok katlı yassı** epitel ile döşelidir.

Küçük vestibüler bez (Skene)

- ✓ **Prostat** gland analogudur.

Büyük vestibüler bez (Bartholin)

- ✓ **Bulboüretal** bez (**Cowper**) analogudur.
- ✓ **Lubrikasyonda** katkı sağlar.

Cinsel uyarılma

- ✓ **Meissner** ve **Pacini** ve **serbest sinir** ucu katkı sağlar.
- ✓ Sakral ağdan nn. **erigentes** içindeki **parasempatik** liflerle kontrol edilir.
- ✓ **Sinir ucundan** salgılanan **ACh, NO** ve **VIP** etkilidir.

MEME BEZİ

- Aksilladan inguinal bölgeye inen **süt çizgilerinde** oluşur.
- Modifiye tübüloalveoler **apokrin** ter bezidir.
- **İnaktif** bezde **laktiferöz sinüs** bulunur.
- **Aktif** (süt salgılayan) bez **alveoler** ve miyoepitel hücre, bol GER, golgi ve Kazein dolu vezikül içerir.
- **Lipit apokrin, protein** ve **karbonhidrat** ektrin salgılır.
- **Meme ucu; sfinkter** görevi görür. Laktiferöz kanallar meme ucuna açılır. Çevresinde **pigmente areola**

Klinik Bilimler 150. soru
Fizyoloji, Histoloji, Emriyoloji Speetus
Notu 1. Fasikül Sayfa 019

Kolostrum

- ✓ Doğum sonrası **birkaç gün** içerisinde salgılır.
- ✓ **Lenfosit** ve **monosit**, **laktalbumin**, yağda çözünen vitamin, **kazein**, **sIgA** içerir.
- ✓ **Yüksek proteinli, düşük lipid** ve **karbonhidrat** içerir.
- ✓ **Na⁺** ve **Cl⁻** içeriği yüksek ama **K⁺** düşüktür.
- ✓ **PRL** sentezinde, **oksitosin** miyoepitelleri **kasarak** salgınmasında görevlidir.

Büyüme & gelişme;

- ✓ **Östrojen laktiferöz dukt proliferasyonu** uyarır.
- ✓ **Progesteron alveolde büyüme** ve stromada ödem
- ✓ PRL, hCS, GH, PTH, kortizolde gelişmede rol alır.
- ✓ **Testosteron** gelişimi durdurur.

KADIN GENİTAL FİZYOLOJİ

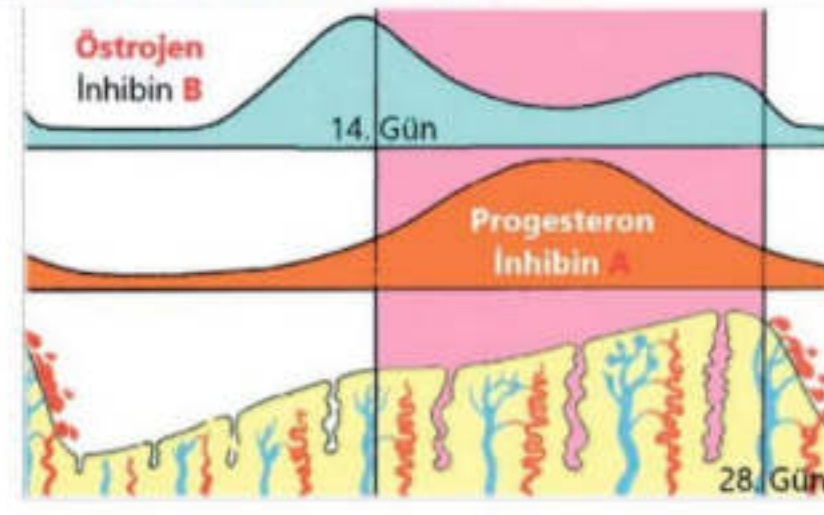
PUBERTE

- Puberte yaşı **kızda 8-13, erkekte 9-14**
- **Kızda** ilk belirti **telarş**, **erkekte testis volümünde artma** (**skrotum derisinde incelme**)dir.
- Kızlarda sıra **telarş, pubarş, menarş**'dir.

Pubertenin başlaması

- ✓ **Leptin** belli ölçüye gelince **GnRH pulsasyonu** başlar.
- ✓ **GnRH'nın pulsatil salgınması** ile başlar.
- ✓ **Kisspeptin** başlangıcında görev alır.
- ✓ **BMI düşük** kadınlarda **puberte tarda** izlenir.

KADINDA HORMONAL SİSTEM

Hormonal sistem

- ✓ **GnRH** ön hipofizden **FSH** ve **LH** salgılatır.
- ✓ **FSH** follikül büyümesini sağlar.
- ✓ **LH piki ovulasyon** ve **korpus luteum** oluşturur.
- ✓ **Östrojen**, proliferasyondan sorumludur.
- ✓ **Progesteron**, sekretuar değişikliklere neden olur.
- ✓ **Inhibin FSH'ı** inhibe, aktivin ise aktive eder.
- ✓ **Folistatin** (aktivin bağlayıcı protein) indirekt FSH'ı inhibe eder.
- ✓ **Siklus süresi** yaklaşık **28 gündür** (20 gün - 45 gün).

Ovaryum Siklusu

- ✓ Her **siklus** **FSH** etkisiyle **5-15 primordial follikül** gelişir.
- ✓ **Biri ovulasyona** uğrar, diğerleri **dejenere** olur (**atretik follikül**) oluşur.

Uterus siklusu

- ✓ Her **siklusa** endometriyum **fonksiyonel tabakası** değişikliğe uğrar.
- Her siklus **4 dönemden** oluşur;
  - **Proliferatif faz** (**rejenerasyon**)
  - **Sekretuar faz**
  - **İskemik faz**
  - **Menstruasyon fazı** (**deskuamasyon**)

Menstruasyon (1-4. gün)

- ✓ Siklus sonundan **2 gün önce**, **korpus luteum dejenere** olur, **östrojen** ve **progesteron** hızla **azalır**.
- ✓ **Menstrüel kanama** nedeni, **siklus sonu progesteronun** ani **çekilmesi**dir.
- Menstruasyon 24 saat öncesi;**
  - **Spiral arterde PGF2a** etkisi ile **vazospazm**
  - Endometriyumda **nekroz** (Patoloji **fizyolojik apoptoz**).
  - Nekroze **fonksiyonel tabaka dökülür**.
  - Bol **lökositte** menstruasyon sıvısı ile atılır (**lökore**)
  - İçindeki **fibrinolizin (plazmin)** nedeni ile **kanama pıhtılaşmaz**.

Foliküler Faz (5-14. gün)

- ✓ Menstruasyon ile **FSH** salgısı **başlar**. İleri günlerde **LH** salgısı **hafifçe artar**.
- ✓ Her siklusa **FSH** etkisi ile **5-15 follikül** gelişir.
- ✓ Follikül büyüdükçe **teka** ve **granüloza**da **FSH** ve **LH** reseptörleri indüklenir, böylece **androjen (LH, teka)** ve **östradiol (FSH, granüloza)** sentezini stimüle eder.
- ✓ **Teka internada** üretilen **androjen**, **granüloza**da **aromataz** ile **östrojene** çevrilir.
- ✓ **Östrojen** endometriyumda **hiperplazi** ve **hipertrofi** oluşturur (**proliferatif faz**).
- ✓ **Östrojen**, **progesteron** reseptör oluşumunu ve miyometriyum uyarılabilirliği artırır.
- ✓ **Serviks** salgısının **elastisite** ve **miktarı artar**.
- ✓ **Memed** **stromal doku** gelişmeye başlar.
- ✓ **FSH** ve **LH, E₂** **negatif feedback** etkisi ile **baskılanır**.

Kolostrumun yüksek protein içeriği ile ön planda olduğu notumuzda bold olarak belirtilmiştir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 151

151. Sarılık nedeni ile getirilen 3 aylık kız hastanın tetkiklerinde total bilirubin 9 mg/dL, direkt bilirubin 5 mg/dL olarak saptanıyor. Diğer karaciğer fonksiyon testleri ve dışkı rengi normal olan hastanın görüntüleme tetkiklerinde safra kesesi görüntülenemiyor. Karaciğer biyopsisinde siyah-kahve renkli pigment saptanıyor. Bu hastada en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Progresif familial intrahepatik kolestaz
- B) Rotor sendromu
- C) Bilyer atrezi
- D) Dubin-Johnson sendromu
- E) Galaktozemi

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

FLASH
BACK

Kan değişiminin komplikasyonları;

- Hipokalsemi, hipomagnezemi
- Hipoglisemi
- Hiperpotasemi (özellikle beklemiş kanla yapılırsa)
- Hava embolisi
- Trombüs oluşumu
- Sepsis
- Kardiyak arrest

Diğer tedaviler

Fenobarbital (KC'de UDPGT enzimini indükler-rutinde kullanılır), **metalloprofinler** (hem oksijenazı inhibe eder, bilirubin üretimini azaltır, rutinde kullanılır), **IVIG** (antikor ilişkili hemolitik durumlarda kullanılır)

BİLİRUBİN TOKSİSİTESİ

İndirekt bilirubin beyinde (özellikle bazal ganglionlar ve kraniyel sinir çekirdeklerinde) bıraktığı hasardır.

En çok etkilediği kraniyel sinir 8. Sinirdir.

Bilirubin toksisitesi akut (Akut bilirubin ensefalopatisi) ve kronik (Kernikterus) olmak üzere iki şekilde sınıflandırılır.

✓ Bilirubin indüklediği Nörolojik Disfonksiyon (BİND) skorlamasının değerlendirdiği parametreler;

- Mental durumu
- Kas tonusu
- Ağlama paterni

HİPERBİLİRUBİNEMİ İLE GİDEN DİĞER HASTALIKLAR

Hiperbilirubinemi ile giden sendromlar

Hastalık	Özellikleri	Bilirubin
Gilbert send.	UDPGT enzim aktivitesi hafif azalmış, açıklıkla-yorgunlukla belirginleşen sarılık	İndirekt bilirubin 6 mg/dL'yi geçmez
Crigler-Najjar Tip 1	UDPGT enzimi hiç yok	İndirekt bilirubin >20 mg/dL

Klinik Bilimler 151. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 016

Dubin-Johnson	KCFT normaldir fakat KC gross olarak siyahtır	Direkt bilirubin 2-5 mg/dL
Rotor	KC, KCFT normaldir	Direkt bilirubin 2-5 mg/dL

HİDROPS FETALİS

Fetüste çeşitli etiyolojiler nedeniyle ciltte, plevrada, perikartta veya batında sıvı olması ile karakterize tablodur.

Antikor ile ilişkili durumlara immün, antikor ilişkisiz durumlara non-immün hidrops fetalis denilmektedir. **Non-immün nedenler daha siktir.**

Hidrops Fetalis Nedenleri

İmmün nedenler	Non-İmmün nedenler
• Rh-Rh uyumsuzluğu • ABO uyumsuzluğu • Subgrup uyumsuzluğu	• Kardiyovasküler nedenler (En sık genel başlık) • Parvovirüs B19 (en sık enfeksiyöz neden) • TORCH enfeksiyonları • Alfa-talasemi (En sık hematolojik neden) • Depo hastalıkları • Turner sendromu • Noonan sendromu • Beckwith-Wiedemann send. • Diyabetik anne bebeği

NEONATAL ANEMİ

YD'da patolojik aneminin en sık nedeni termlerde **hemolitik durumlar**, pretermelerde **iatrojeniktir** (tetkik nedenli kan alınması).

YD'da kan transfüzyonu için hemoglobin eşik değerini belirlemede kullanılan parametreler;

- Hemoglobin düzeyi
- Solunum sıkıntısı olup olmaması
- Postnatal yaş

FİZYOLOJİK ANEMİ

Term bebeklerde 8-12. Haftalarda, preterm bebeklerde 4-6. haftalarda ortaya çıkar.

Preterm bebeklerde daha erken ve daha derin ortaya çıkmasının nedenleri;

- ✓ Eritrosit yaşam süresi daha kısadır
- ✓ EPO sentezi baskılanmıştır
- ✓ Demir, E vitamini, Folik asit depoları daha azdır.

FLASH
BACK

✓ Gecikmeli kord klemleme;

- Bebek doğduktan sonra **30-180 sn** kord klemlemeden beklenmesi uygulamasıdır
- Doğumda resüsitasyon ihtiyacı olmayan tüm bebeklere uygulanması önerilir
- Özellikle prematür bebeklerde **anemiye**, **anemiye sekonder gelişen komplikasyonları**, **transfüzyon sayısını**, **transfüzyona sekonder komplikasyonları** azaltır.
- Polisitemi ve dolayısıyla sarılık riskini artırır.

2. DiRekt/konjuge bilirubin hakimiyeti (DB > İDB)

- ✓ Kolestaz (taş, tümör, bası vb.)
- ✓ Karaciğerde bilirubin sekresyonunun bozulması: **Dubin-Johnson ve Rotor sendromları**

Direkt bilirubin hakimiyetinde öncelikle **kolestaz enzimleri** bakılmalıdır.

3. Hem direkt hem indirekt bilirubin yüksekliği

- ✓ Hepatik hasar/hepatit göstergesidir

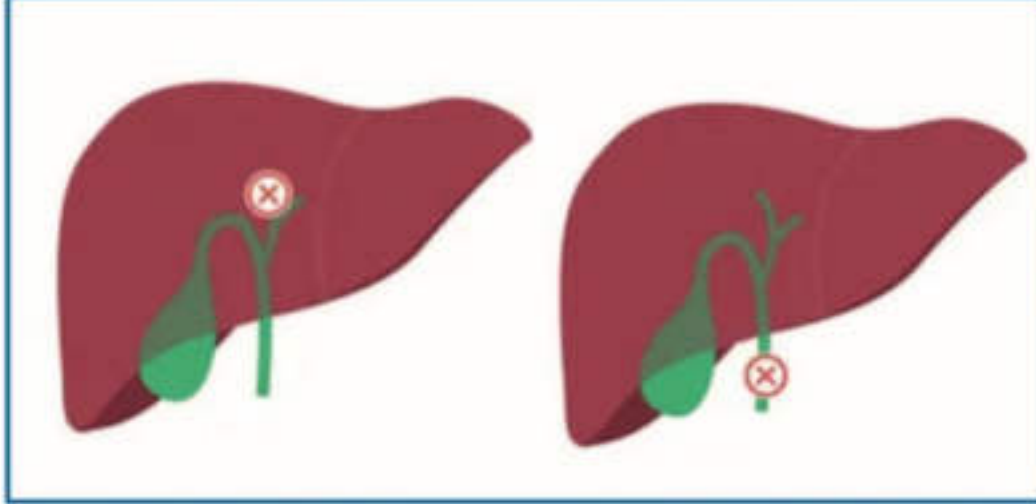
İdrar testleri

- ✓ **İdrarda bilirubin**
  - Normalde idrarda **bulunmaz**
  - Direkt bilirubin artışı gösterir. Çünkü indirekt bilirubin idrara geçmez.
- ✓ **İdrarda ürobilinojen**
  - Normalde idrarda **bulunur**
  - Kolestazda, idrarda bulunmaz (gaita rengi de akoliktir)

Kolestaz

Genel bilgiler

- ✓ Safranin, bağırsağa akamadığı durumdur.
- ✓ Karaciğer **içi** ve **dışı** safra yollarındaki hastalıklara göre ikiye ayrılır (bu ayrımın ilk tetkik **USG**'dir)

İntrahepatik kolestaz

Ekstrahepatik kolestaz

Etiyoloji

- ✓ **İntrahepatik kolestaz yapan bazı durumlar:** (Küçük/mikroskopik durumlar)
  - Hepatitler (Viral, alkolik, iskemik vb)
  - İnfiltratif hastalık (Tbc, amiloidoz vb)
  - Primer biliyer kolanjit
- ✓ **Ekstrahepatik kolestaz yapan bazı durumlar** (Büyük/makroskopik durumlar)
  - Koledokolitiazis (totalde en sık)
  - Tümör
  - Parazit
- ✓ **Hem intrahepatik hem de ekstrahepatik kolestaz yapabilen durum**
  - **Primer sklerozan kolanjit**

Klinik ve Laboratuvar

- ✓ ALP, GGT yüksekliği ve direkt bilirubin hakimiyeti vardır.
- ✓ Gaita renginde açılma (**akolik gaita**) görülebilir. İdrarda **ürobilinojen** kaybolur.
- ✓ Yağ ve **ADEK vitaminlerinde** emilim bozukluğu, malabsorbsiyon bulguları ortaya çıkabilir.
- ✓ Safranin karaciğerdeki toksik etkisi nedeniyle **sekonder biliyer siroz** gelişebilir.

Tedavi

- ✓ Ekstrahepatik kolestazda en kısa sürede biliyer drenajın sağlanması gerekir (endoskopik, perkütan vb)
- ✓ İntrahepatik kolestazda ise altta yatan nedene göre tedavi edilir.
  - **Ursodeoksikolik asit** toksik safra asitlerini uzaklaştırarak etki gösterir.

Hereditör Hiperbilirubinemiler

Genel bilgiler

- ✓ **Sadece ilgili bilirubin fraksiyonu** artmıştır
  - Gilbert ve Crigler-Najjar → **Sadece İDB yüksek**
  - Dubin-Johnson ve Rotor → **Sadece DB yüksek**
- ✓ Transaminazlar, kolestaz enzimleri **normaldir**
- ✓ Görüntülemelerde safra yolları **normaldir**

Hereditör indirekt hiperbilirubinemiler

- ✓ **UDP glukronil transferaz (UGT)** enzim aktivitesinde
  - Hafif azalma: **Gilbert sendromu** (KC uptake de **bozuk**)
    - Bilirubin **1-6** mg/dL
    - Fenobarbitale cevap **var**
    - Tanısında **açlık testi** kullanılır
  - Belirgin azalma: **Crigler-Najjar tip 2**
    - Bilirubin **6-20** mg/dL
    - Fenobarbitale cevap **var**
  - Hiç yok: **Crigler-Najjar 1**
    - Bilirubin **20-45** mg/dL
    - Fenobarbitale cevap **yok**
    - YD'da **kern ikterus** → Çok kötü prognoz

UGT enzim aktivitesi

Klinik Bilimler 151. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 153

Hereditör direkt hiperbilirubinemiler

- ✓ **Dubin Jonhson** sendromunun, **Rotor** sendromundan farkları (**Rotor'da motor sağlam**):
  - Safraya ATP bağımlı bilirubin sekresyonunda **belirgin azalma** vardır (Rotor: **hafif azalma**)
  - Makroskopik olarak karaciğer **siyah/koyu yeşil** görülür (Rotor: **normal**)
  - Mikroskopik olarak karaciğerde **pigmentasyon** görülür (Rotor: **normal**)
  - Oral kolesistografide safra kesesi **görülmez** (Rotor: **görülür**)
  - Bromsülfotalein testi **bozuktur** (Rotor: **normal**)
  - İdrar total koproporfinin düzeyi **normal** (Rotor: **Artmış**)

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 153

153 Aşağıdakilerden hangisi başlıca kresentik glomerülonefrit (hızlı ilerleyen glomerülonefrit) nedenleri arasında yer almaz?

- A) Mikroskopik polianjitis
- B) Granülomatoz polianjitis
- C) Antiglomerül bazal membran hastalığı
- D) Frasier sendromu
- E) Henoch-Schönlein nefriti

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

IgA Nefropatisi

Genel bilgiler

- ✓ En sık görülen primer glomerülonefrittir.
- ✓ Glomerüler hematurinin en sık nedenidir.

TİPİK VAKA

- Çocuk / genç erişkinlerde;
  - Tekrarlayan makroskopik hematüri
  - Viral ÜSYE'den 24-48 saat sonra gross hematüri (Sinfarenjitik hematüri)
  - Benign seyirli
- Yetişkinlerde;
  - Asemptomatik persistan hematüri / proteinüri
  - Kötü seyirli
- İmmün floresan mikroskop: Mezengiumda IgA birikimi
- IgA vaskülitine eşlik edebilir (Böbrek tutulumu IgA nefropatisinden ayırt edilemez)

IgA nefropatisinde bazı kötü prognostik faktörler

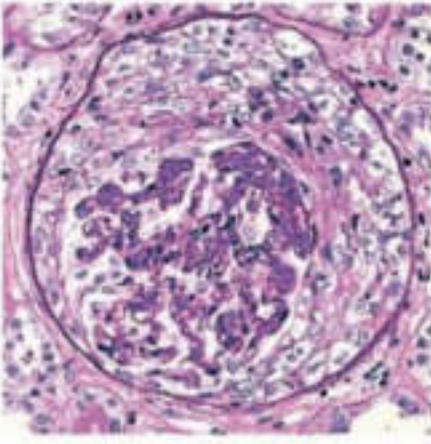
- ✓ Persistan proteinüri
- ✓ Persistan hematüri

Klinik Bilimler 153. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 052

Hızlı İlerleyen Glomerülonefrit (Kresentik glomerülonefrit-RPGN)

Genel bilgiler

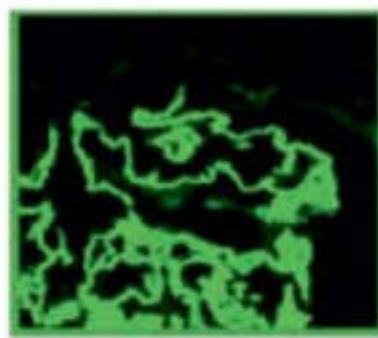
- ✓ **Nedeni:** Tüm nefritik sendromlar (Saf nefrotik sendromlarda beklenmez)
- ✓ **Klinik:** Hızlı ve ilerleyici böbrek yetmezliği, oligüri/anüri
- ✓ **Biyopsi bulgusu:** Bowman kapsülü içinde kresent şeklinde parietal epitel hücrelerinde proliferasyon

Kresentik glomerülonefritler immünfloresan mikroskop bulgularına göre sınıflandırılırlar

Tip1

- Anti GBM antikora bağlı gelişir
- İF mikroskop: Lineer birikim
- Örnekler
  - Anti GBM hastalığı
  - Goodpasture sendromu

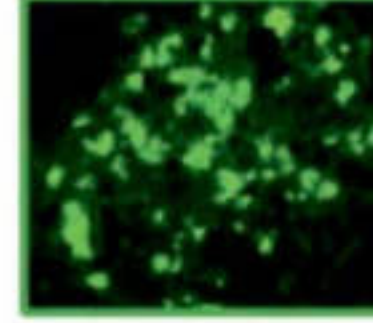
Tip3

- ANCA'ya bağlı gelişir
- İF mikroskop: Pauci immün (birikim Ø)
- Örnekler
  - ANCA ilişkili vaskülitler

Tip2

- İmmükomplekslere bağlı gelişir
- İF mikroskop: Granüler birikim
- Örnekler
  - Diğer nefritik sendromlar

Pulmoner-Renal Sendromlar (Diffüz alveolar hemoraji + Kresentik glomerülonefrit)

- Goodpasture sendromu
- Sistemik lupus eritematozus
- ANCA pozitif vaskülitler

Klinik Bilimler 153. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 052

TİPİK VAKA

- Pulmoner-renal sendrom klinik tablosu
  - Kresentik nefrit
  - Diffüz alveolar hemoraji
- Anti GBM antikor (+)
(Bazal membrandaki tip 4 kollajene karşı gelişmiştir)
- İF mikroskop: Lineer birikim

Goodpasture sendromu tedavisi

- ✓ Plazmaferez (çok önemli) + Steroid + Siklofosamid

Renal amiloidoz

- ✓ Hem primer (AL) amiloidoz hem de sekonder (AA) amiloidozda en sık tutulan organ böbrektir.
- ✓ Klinik tablo nefrotik sendromdur.

Fibriler ve immünotaktoid glomerülonefrit

TİPİK VAKA

- Malign solid/hematolojik hastalık öyküsü
- Nefritik sendrom / Nefrotik sendrom tablosu
- Böbrek biyopsi: Kongo kırmızısı (-) fibriler ve mikrotübüler depositler (non-amiloid glomerülopati)

Fabry hastalığı

TİPİK VAKA

- Erkek hasta (X'e bağlı kalıtım)
- Akroparestezi, anjiyokeratom, hipohidroz
- Kardiyomiopati, SVO, Böbrek hasarı
- Böbrek biyopsisi: Zebra body, FSGS

Alport sendromu

TİPİK VAKA

- Erkek hasta (X'e bağlı kalıtım)
- Anterior lentikonus, Sensörinöral sağırılık
- Böbrek hasarı (nefritik sendrom → KBY)
- Böbrek biyopsisi: GBM'de parçalanma

Minimal değişiklik hastalığı

TİPİK VAKA

- Çocuk hasta
- Nefrotik sendrom klinik tablosu (çocuklarda en sık nefrotik sendrom)
- Altta yatan **Hodgkin lenfoma** olabilir
- Serojik testler ve kompleman seviyeleri **normal**
- Böbrek biyopsi bulguları;
  - Işık mikroskobu: **Normal**
  - İmmün floresan mikroskop: **Normal**
  - Elektron mikroskobu: **Podosit ayakları uzantılarında füzyon/silinme**

Minimal değişiklik hastalığı tedavisi

- ✓ Steroid (Steroid tedavisine en iyi yanıt veren glomerülofrit)

Membranöz glomerülofrit

TİPİK VAKA

- Nefrotik sendrom klinik tablosu
- Altta yatan bazı nedenler;
  - **Solid kanser**
  - **HBV enfeksiyonu**
  - **SLE** (sınıf 5 lupus nefriti)
- Laboratuvarında (primer vakalarda) **anti-fosfolipaz A2 reseptör antikör (+)**

Fokal segmental glomerüloskleroz

TİPİK VAKA

- Nefrotik sendrom klinik tablosu
- Altta yatan bazı nedenler;
  - HIV
  - Eroin, İV ilaç kullanımı
  - Orak hücreli anemi
  - Nefrin ve podosin mutasyonları
  - Morbid obezite, reflü nefropatisi vb
- Işık mikroskobu: **Bazı glomerüllerin bazı segmentleri sklerotiktir (her glomerül tutulmaz)**
  - Bu nedenle bu hastalar bazen yanlışlıkla **minimal değişiklik hastalığı** tanısı alabilirler.

Membranoproliferatif Glomerülofritler

- Nefrotik sendrom, nefritik sendrom ya da kombine (miks) yapabilirler.
- Komplemanı düşürürler.

Tip 1	Tip2 (Dens depozit hastalığı)
Sıklıkla HCV ile ilişkili	C3 nefritik faktörle ilişkili
Bazal membranda çift kontur görüntüsü	Bazal membranda kurdela görüntüsü
C3 ve C4 düşük	Sadece C3 düşük

Virüs	Glomerülofrit	Vaskülit
HBV	Membranöz glomerülofrit	Poliarteritis nodosa
HCV	Membranoproliferatif glomerülofrit tip 1	Kriyoglobülinemik vaskülit

Renal transplantasyon sonrası

Klinik Bilimler 153. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 051

Nefritik Sendrom

Genel bilgiler

✓ Nefritik sendromun komponentleri:

- Hematüri (dismorfik eritrosit,eritrosit silendir)
- GFR'de azalma
  - Azotemi
  - Oligüri, Ödem, Hipertansiyon
- Proteinüri (Subnefrotik)

Etiyoloji

- ✓ Akut poststreptokokal glomerülofrit
- ✓ IgA nefropatisi
- ✓ Enfeksiyonlar: Subakut bakteriyel endokardit, şant nefriti vb
- ✓ Lupus nefriti
- ✓ Goodpasture sendromu
- ✓ ANCA pozitif vaskülitler
  - Granümatöz polianjit (Wegener granüloatozu)
  - Mikroskopik polianjit
  - Eozinofilik granümatöz polianjit (Churg Strauss sendromu)
- ✓ Hereditör nefrit (Alport sendromu)
- ✓ Membranoproliferatif glomerülofrit
- ✓ Hızlı ilerleyen glomerülofrit (kresentik glomerülofrit)

Serum kompleman düzeyini düşüren nefritler (KOMPLEMAN ŞAKİR)

- Akut poststreptokokal glomerülofrit
- Membranoproliferatif glomerülofrit
- Lupus nefriti
- Endokardite (Subakut bakteriyel) bağlı glomerülofrit
- Şant nefriti
- Kriyoglobülinemik (miks)

Akut poststreptokokal glomerülofrit (APSGN)

TİPİK VAKA

- Çocuk / yaşlı hasta
- Nefritik sendrom klinik tablosu
- Birkaç hafta önce cilt/boğaz enfeksiyonu öyküsü
- Kompleman düşük
- Antistreptolizin-O vb streptokok enfeksiyon kanıtı (+)

APSGN tanısı

- ✓ Klinik ve serolojik olarak konulur
- ✓ Başlangıçta böbrek biyopsisine gerek yoktur

APSGN tedavisi

- ✓ Destek tedavisi verilir (diüretik, antihipertansif vb).
- ✓ En iyi prognozlu glomerülofrittir

Boğaz enfeksiyonu ve hematüri arasındaki süre

- Birkaç hafta: **APSGN**
- Birkaç gün: **IgA nefropatisi**

- ✓ IM'de **çift kontür/tren rayı görünümü** ve **kurdele** görünümü varken EM'de **lamina densada birikim** vardır.

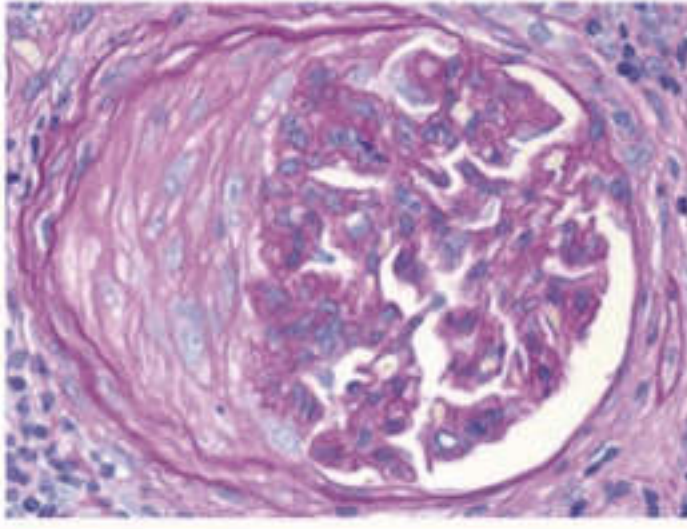
Akut Poststreptokoksik (Postenfeksiyöz) Glomerülonefrit

- ✓ A grubu **β hemolitik streptokokların** nefritojenik türleri nedeniyle gelişir.
- ✓ **Tip 3 aşırı duyarlılık** reaksiyonu örneğidir.
- ✓ Sıklıkla **kendiliğinden iyileşir**.
- ✓ **En iyi prognozlu** glomerülonefrittir.
- ✓ Glomerülde **artmış hücresellik** görülür.

Klinik Bilimler 153. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 056

Hızlı İlerleyen (Kresantik) Glomerülonefrit (RPGN)

- ✓ Renal fonksiyonların hızlı ve ilerleyici kaybı ile karakterize, **en kötü prognozlu** olan GMN tipidir.
- ✓ Histolojik tablo glomerüllerin çoğunda **kresantler** oluşmasıdır.
- ✓ **Fibrinin** Bowman mesafesinde birikmesi **paryetal hücre proliferasyonunu** başlatmaktadır.
- ✓ Bowman kapsülünün paryetal epitel hücrelerinin proliferasyonu (**ekstrakapiller hücre proliferasyonu**) ve monosit makrofaj infiltrasyonu ile karakterizedir.

RPGN Histopatolojisi

Tip I- Anti-glomerül bazal membran hastalığı

- Bazal membranda IgG ve çoğu vakada C3'ün **lineer birikimi** görülür.
- Hem akciğer hem de böbrek bazal membranına karşı antikorlar gelişirse **Goodpasture sendromu** denir.
- Goodpasture sendromunda bazal membrandaki **tip 4 kollajenin alfa-3 zincirinin** non-kollajenöz (NC1) kısmına karşı antikor gelişir.
- Bu hastalığın deneysel formu **masugi nefritidir**.

Tip II- İmmün kompleks nedenli

- **İmmün kompleks nefritlerinin** hepsinin komplikasyonu olabilir.
- Akut poststreptokoksik glomerülonefrit, SLE, IgA nefropatisi, Henoch- Schönlein purpurasında görülebilir.
- İmmünfloresanda tüm vakalarda **granüler depozitler** izlenir.

Tip III- Pauci immün tip

- **En sık** görülen tiptir.
- **İmmün komponentlerin azlığı** ile karakterizedir.

Anti-GBM antikorları veya immün kompleksler gösterilemez.

- Bunların çoğu antinötrofil sitoplazmik antikor (**ANCA**) pozitifler.
- Wegener, mikroskobik PAN gibi vaskülitlerin böbrek tutulumunun mekanizmasıdır.
- **İmmünfloresanda Ig birikimi olmaması** tipiktir.

Klinik Bilimler 153. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 056

- ✓ EM'de **mezengiumda IgA ve C3 birikimi** görülür.

- ÜSYE'den **2-3 hafta sonra** görülen glomerül hastalığı= APSGN
- ÜSYE'den **1-2 gün sonra** görülen glomerül hastalığı= IgA nefropatisi

Hereditör nefritler

- **Alport sendromu:**
  - ✓ **Tip 4 kollajen sentezinde genetik** olarak defekt mevcuttur.
  - ✓ **En sık X'e bağlı** geçer.
  - ✓ **Görme (anterior lentikonos)** ve işitme problemleri (**sağırlık**) de eşlik edebilir.
  - ✓ EM'de **glomerül bazal membranında basket filesi görünümü** (ayrışma, seperasyon, splitting) çok tipiktir.
- **İnce bazal membran hastalığı:**
  - ✓ **Tip 4 kollajenin sentezinde genetik** olarak defekt mevcuttur.
  - ✓ **Otozomal dominant** geçiş gösterir.
  - ✓ **Asemptomatik mikroskobik hematüri** görülür.

Glomerül lezyonu ile seyreden sistemik hastalıklar

- **SLE:**
  - ✓ **En sık diffüz proliferatif glomerülonefrit** tipinde tutulum yapar.
  - ✓ Biyopside **full house pattern** görülür (C1q, C3, IgM, IgG, IgA birikir).
- **Henoch-Schönlein purpurası**
- **Bakteriyel endokardit**
- **Diyabetik glomerüloskleroz:**
  - ✓ **Tüm diyabet hastalarında** görülen bir bulgu **kapiller bazal membran kalınlaşmasıdır**.
  - ✓ Diyabet için **patognomonik olan bulgu nodüler glomerülosklerozdur (Kimmelstiel-Wilson)**.
  - ✓ En sonunda diffüz glomerüloskleroz görülür.
  - ✓ Hiyalen arteriyoskleroz görülür.
- **Amiloidozis**

TÜBÜL VE İNTERSTİYUMU TUTAN HASTALIKLAR

TÜBÜLOİNTERSTİYEL NEFRİTLER

Akut Piyelonefrit

- En sık etken **E.coli'dir**.
- En sık bulaş yolu **asendan** yoldur.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 154

154.Yedi yaşındaki kız çocuğu, 3 yaşında başlayan, yaklaşık 1-2 gün süren, tekrarlayan ateş ve göğüs ağrısı atakları nedeniyle getiriliyor. Akut faz belirteçlerinin ataklar sırasında yükseldiği ve atak arası dönemde normal düzeyde olduğu görülüyor. Atak sırasında kardiyolojik değerlendirmesi normal olan hastada plörezi saptanıyor.

Bu hastada aşağıdaki genlerden hangisinde patojenik bir mutasyon saptanması en olasıdır?

- A) NOD2/CARD15
- B) MEFV
- C) TNFRSF1A
- D) MVK
- E) NLRP1

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Bu sorunun geleceğini biliyorduk, özellikle dikkat çekmek için **BOLD** yazdık.

Tanı kriterleri:

- A. En az 5 gün süren ateş
- B. Aşağıdaki durumlardan en az dördü:
  - 1. Bilateral nonpürülan **konjunktival konjesyon**
  - 2. **Orofarinks** mukozasında değişiklikler: kurumuş ve çatlamış dudaklar, **çilek dili**
  - 3. **El ve ayaklarda** ödem ve/veya soyulma
  - 4. Polimorfik **döküntü** (veziküler değil)
  - 5. Tek taraflı **servikal LAP**

Klinik:

- **Akut dönem:** Bu dönemde **en önemli** ölüm nedeni miyokardittir.
- **Subakut dönem:** Koroner anevrizma ve trombozlar, soyulmalar, **trombositoz**, safra kesesi hidropsu
- **İyileşme dönemi**

TİPİK VAKA

3 yaşında hasta, 5 günden uzun ateş
+
Konjunktivit, çilek dili, kuru-çatlak dudak
+
Ciltte döküntü, el-ayaklarda soyulma
+
Servikal LAP

Tedavi:

- **Akut dönem:** **IVIG + aspirin**
- **Konvelesan dönem:** Aspirin (6-8 hafta)

Prognoz:

- **En önemli** komplikasyonu **koroner arter hastalığı** ve **akut miyokard infarktüsüdür**.
- Tüm dönemlere bakıldığında **en sık** ölüm nedeni; koroner iskemi ve **akut miyokard infarktüsü**

Ayırıcı tanı:

- **Kızıl** (en çok karışan hastalık)
- Bakteriler, virüsler
- Toksinler (**civa**)
- **MIS-C** (Çocukluk çağıının çoklu sistem enflamatuvar sendromu): SARS-CoV-2'nin postenfeksiyöz komplikasyonu. GİS ve renal tutulum yaygın, miyokardit ve hipotansiyon görülebilir. Lenfopeni ve trombositopeni vardır.

TAKAYASU ARTERİTİ

- **Nabızsızlık hastalığı**
- Ortalama tanı yaşı 13; kızlarda daha sık
- Aort ve dallarını tutan **dev hücre içeren granülomatöz** vaskülit
- Hipertansiyon ve baş ağrısı sık bulgulardır.
- **Tanıda** anjiyografik bulgular ile periferik arter nabızlarında zayıflama, **kollar ve bacaklar arasındaki kan basıncı farkı önemli**
- ESR ya da CRP yüksekliği

BEHÇET HASTALIĞI

- **Tüm çaptaki** damarları tutar
- Ortalama tanı yaşı 8-12, kız erkek eşit sıklıkta

- **HLA-B5-51** ile ilişkili
- İlk bulgu **oral ülserdir**. **Genital ülserler**, göz ve deri lezyonları, paterji testi pozitifliği görülür.
- Tanı (herhangi üçü ile): 1) rekküren oral ülser, 2) genital ülser, 3) tipik cilt bulguları, 4) tipik göz bulguları, 5) nörolojik tutulum, 6) vasküler tutulum (tromboz, anevrizma)

HEREDİTER PERİYODİK ATEŞ SENDROMLARI

Klinik Bilimler 154. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 179

AİLEVI AKDENİZ ATEŞİ (FMF)

Patogenez:

- **MEFV** genindeki mutasyonlar sonucu **pyrin** (diğer adı marennosin) proteinini kodlanamaz, **otozomal resesif** kalıtlıdır.

Klinik:

- **En sık** bulgusu, 12 saat-3 gün süren **ateşli karın ağrılarıdır** (peritonit).
- Plevra, perikard, tunica vaginalis, ve eklemler de tutulabilir.
- **Artrit**, çoğunlukla alt ekstremitelere yerleşen, **sekel bırakmayan**, gezici olmayan, non-eroziv, akut **monoartrittir** (en çok diz ve ayak bileği).
- Tek deri bulgusu, **erizipel benzeri eritemdir**.

Tanı kriterleri:

A. Majör:

- Peritonit, plörit, monoartrit veya sadece ateşle giden **tipik ataklar**
- İnkomplet abdominal ataklar

B. Minör:

- Diğer inkomplet ataklar
- **Egzersizle bacak ağrısı**
- **Kolşisin tedavisine iyi yanıt**

Tedavi:

- **Kolşisin**, ömür boyu kullanılır (alternatifsiz), amiloid gelişimini engeller.
- Kolşisine yanıt yoksa **anakinra** ya da **rilonacept**

Komplikasyonlar:

- **En önemli** komplikasyon; **AA tipi amiloidoz**. En sık **proteinüri** ile başlar, nefrotik sendrom ve kronik böbrek yetmezliğine ilerleyebilir.

HİPERİMMÜNOGLOBÜLİN D SENDROMU

- **Mevalonat kinaz** enzimini kodlayan kromozomdaki MVK genindeki mutasyonlar sonucu

Klinik:

- **Bebeklik** döneminde başlayan tekrarlayan **ateş**
- Servikal **lenfadenopati** (**En sık**)
- Karın ağrısı, ishal
- Artralji ve artrit
- Morbiliform döküntü

Gut atak sırasında ürik asit düşürücü tedavi (allopürinol) yaklaşımı

- Hasta kullanmıyorsa, **başlanmamalıdır.**
- Hasta kullanırken atak tetiklenmişse, **kesilmemelidir.**

Atak sırasında serum ürik asit düzeyi değiştirilmemelidir !!!

Ürik asit düşürücü tedaviler

- ✓ **Ksantin oksidaz inhibitörleri**
  - **Allopürinol:** **ALLerjik** yan etkiler yapabilir
  - **Febuksostat:** Allerjik yan etki beklenmez

Azatiopürin ve 6-merkaptopürin ksantin oksidaz ile yıkılır. Bu ilaçlar, ksantin oksidaz inhibitörleri ile birlikte kullanılır ise ağır yan etkiler (sitopeni) gelişebilir.

- ✓ **Ürikozürik ilaçlar (Probenesid vb):** Ürik asiti, proksimal tübülde geri emen taşıyıcıyı (URAT1) inhibe ederler.
- ✓ **Ürik asit oksidaz (Peglotikaz):** Ürik asiti çözünür bir molekül olan allantoina çevirir.
- ✓ **Ürik asit düşürücü etkisi olan diğer ilaçlar;** Losartan, Fenofibrat, Amlodipin, SGLT2 inhibitörleri

Kalsiyum Pirofosfat Depo Hastalığı

Genel bilgiler

- ✓ Sıklıkla **yaşlı popülasyonda** görülür
- ✓ Eklemde kalsiyum pirofosfat dehidrat (**CPPD**) kristallerinin birikimi sonucunda oluşur (kristal artriti).
- ✓ **Risk faktörleri**
  - Primer hiperparatiroidizm, Hemokromatoz (↑)
  - Hipofosfatem, Hipomagnezemi (↓)
- ✓ Direkt grafide **kondrokalsinoz** görülür.
- ✓ Tutulan eklemde gelişen akut artriti, **psödogut** olarak adlandırılır.

Psödogutun, guttan farkları

- ✓ En sık tutulan eklem: **Diz**
- ✓ Kesin tanı: Polarize ışık mikroskopu ile eklem sıvısında **romboid şekilli kalsiyum pirofosfat dehidrat (CPPD)** kristallerinin gösterilmesi
- ✓ Tedavi: **Sadece antiinflamatuvar ilaç** (ürik asit düşürücü tedaviye gerek yok)

Septik Artrit

Etkenler

- ✓ En sık → **S. Aureus**
- ✓ Cinsel aktif genç popülasyon → **Gonokok**
- ✓ Artroskopik işlem/protez eklem cerrahisi → **S. epidermidis**
- ✓ Ayakkabıya keskin bir cisim batması → **P. Aeruginosa**

Yayılım

- ✓ Bakteriler en sık, uzak bir enfeksiyondan **hematojen yolla** ekleme ulaşır (örnek; ayakta ülsere akıntılı lezyon sonrası diz eklemine gelişen septik artriti)

Klinik ve laboratuvar bulguları

- ✓ En sık **akut monoartrit** şeklindedir.
- ✓ En sık **diz eklemi** tutulur.
- ✓ Eklem **şiş, kızamık ve ağrılıdır**
- ✓ Eklemde **hareket kısıtlıdır**.
- ✓ Laboratuvarında; **lökositoz**, periferik yaymada sola kayma, **yoğun akut faz yanıtı** görülür.
- ✓ Kesin tanı **sinoviyal sıvı incelemesi** ile konulur:
  - Beyaz küre sayısı > 50.000/mm³
  - > % 80-90 polimorfonükleer lökosit
  - Glikoz düzeyi çok düşük

Dissemine gonokoksik infeksiyonun özel bulguları

- Migratuar poliartralji
- Döküntü (hemorajik püstül)

Tedavi

- ✓ Tanı konulur konulmaz **drenaj** yapılmalı

Klinik Bilimler 154. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 150

Allevi Akdeniz Ateşi (FMF)

TIPIK VAKA

- Çocuk / genç erişkin hasta (< 20 yaş)
- Aile öyküsü (OR kalıtım)
- Kendi kendini sınırlayan (**1-3 gün**), düzensiz aralıklı ataklar:
  - **Ateş + Serozit** (peritonit, plörit, perikardit)
  - **Ateş + Sinovit**
- Erizipel benzeri eritem (patognomonik)
- Kolşisin tedavisine iyi yanıt
- Uzun vadede AA tip amiloidoz

Patogenez

- ✓ **MEFV (MEditerranean FeVer)** geni, **pyrin** (marenostrin)'i üretir. Pyrin; **IL-1** oluşumunu önler (antiinflamatuvar).
- ✓ MEFV gen mutasyonu ile **pyrin miktarı azalır**, inflamasyon baskılanamaz ve **FMF atakları** ortaya çıkar.
  - En sık görülen mutasyon **M694V**'dir

Amiloidoz

- ✓ FMF'te atak dönemi haricinde de **serum amiloid A** yüksektir. Bu nedenle **amiloidoz (AA tip)** riski yüksektir.
- ✓ Klinikte **renal amiloidoz** baskındır. Tedavi edilmez ise **son dönem böbrek yetmezliği** gelişebilir.

Tanı

- ✓ Öykü ve klinik bulgularla konulur
- ✓ MEFV gen analizi, klinik şüphenin yüksek olduğu ancak arada kalınan olgularda istenir (**rutin değil, şart değil**)

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 155

155. Dokuz aylık kız bebek, ailesi tarafından son 1 aydır fark edilen ve aralıklarla tekrar eden başını sağa doğru eğme ve baş sallama nedeniyle getiriliyor. Gelişim basamakları yaşları ile uyumlu olan hastanın nörolojik muayenesi sırasında eş zamanlı baş eğme, baş sallama ve her iki gözde nistagmus tespit ediliyor. Diğer muayene bulguları normal olan hastanın beyin manyetik rezonans görüntüleme bulguları da normal saptanıyor.

Bu hastada aşağıdaki epileptik olmayan paroksizmal bozukluklardan hangisi öncelikli olarak düşünülmelidir?

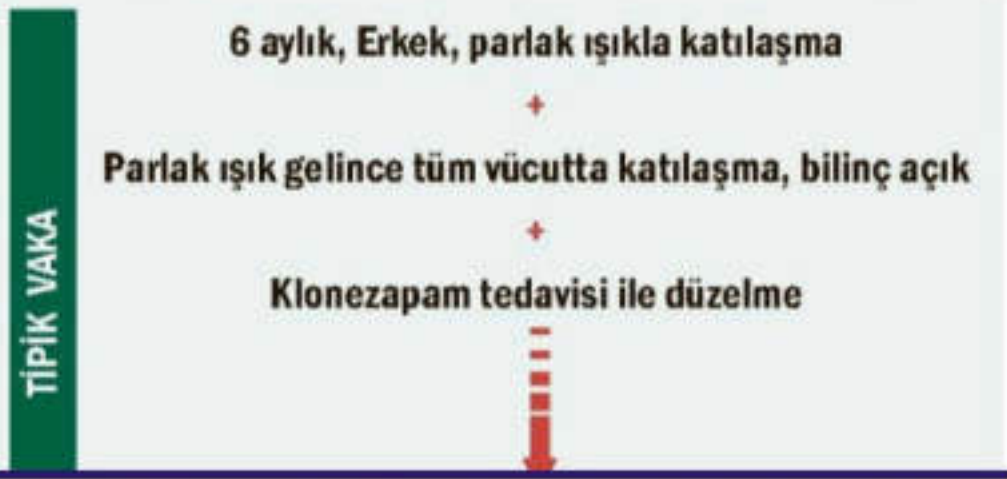
- A) Okulomotor apraksi
- B) Opsoklonus-miyoklonus sendromu
- C) Benign paroksizmal vertigo
- D) Spasmus nutans
- E) Benign paroksizmal tortikolis

Doğru Cevap: D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- ✓ Spesifik bir uyararla (Işık, ses, ağrılı uyarın vb) bebeğin tüm vücudunun kasılması ve öyle kalması durumudur.
- ✓ Klonazepam tedavisi ile prognoz iyidir.

Klinik Bilimler 155. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 061

Spasmus nutans

- **Tipik triadı;**
  - Pandüler nistagmus
  - Baş sallama
  - Tortikolis
- 1-2 yaşında ortaya çıkar
- Çocuk başını eğerek sallamaya başlar ve aynı anda gözlerde de nistagmus vardır. Bu durum nöbetle karışır.

Konvülsiyonları Taklit Eden Durumlar

Yenidoğan	• Jitteriness • Hipereksplesiya • Benign uyku miyoklonus • Apne
İnfant	• Sandifer send. • Jitteriness • Titreme atakları • Jactatia capitis (baş sallama-vurma) • Benign miyokloniler • Katılma nöbeti • Okulomotor apraksi • Opsoklonus miyoklonus sendromu
Çocukluk çağı ve Adolesan	• Benign paroksizmal vertigo • Masturbasyon • Komplüsif valsava • Hemiplejik migren • Tikler • Tremorlar • Benign paroksizmal tortikolis • Psikojenik nöbetler • Katapleksi • Narkolepsi • Huzursuz bacak sendromu • Uyku bozuklukları • Jactatia capitis

TİK BOZUKLUKLARI

Gilles de la Tourette Sendromu (TS)

- ✓ 2-18 yaş (genellikle 4-6 yaş) arasında başlar.
- ✓ En sık birliktelik gösterdiği hastalık **Dikkat eksikliği ve hiperaktivite** bozukluğudur.
- ✓ TS'ye eşlik eden diğer hastalıklar; Obsesif-Komplüsif davranış bozukluğu, Depresyon, Otizmdir.
- ✓ Vokal tikler olmadan olmaz. Her hastada mutlaka en az bir tane vokal tik vardır. **Vokal tiklerden bazıları;**
  - Koprolali (açık saçık sözler, küfürlü konuşma)
  - Ekolali (Kendisine söylenen kelimeleri tekrar etme)
  - Palilali (Kendi kelimelerini tekrar etme)
  - Boğaz temizleme, Havlama
- ✓ Ekokinezis (başkalarının hareketlerini taklit etme) de motor tik olarak görülebilir.

12 yaş, Erkek, Dikkat eksikliği hiperaktivite tanılı

NÖRODEJENERATİF HASTALIKLAR

Beyaz veya gri cevher tutulabilir. Tutulum yerine ve ağırlığına göre klinik değişir.

Beyaz&Gri Cevher Tutulumunun Özellikleri

	Beyaz cevher	Gri cevher
Başlangıç yaşı	Geç çocukluk	İnfant
Baş çevresi	Makrosefali	Mikrosefali
Motor defisit	1. motor nöron bulguları	2. motor nöron bulguları
Spastisite	Erken dönemde, ciddi	Geç dönemde, progresif
Örnek hastalıklar	• Metokromatik lökodistrofi • Adrenolökodistrofi • Krabbe hastalığı • Glutarik asidüri 1 • Alexander hastalığı • Canavan hastalığı • Pelizaeus Merzbacher	• Rett sendromu • Nöronal seroid lipofuskinozis • GM1-2 gangliosidoz • NiemannPick tip C • Mukopolisakkaridozlar

İLGİLİ NOTLAR

Vaka sorusunu speeTUS notumuzda bire bir yakalamışız Anlatmaya gerek yok görüyorsunuz :)

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 156

156.Aşağıdaki klinik bulgulardan hangisinin klasik Guillain-Barré sendromunda görülmesi en az olasıdır?

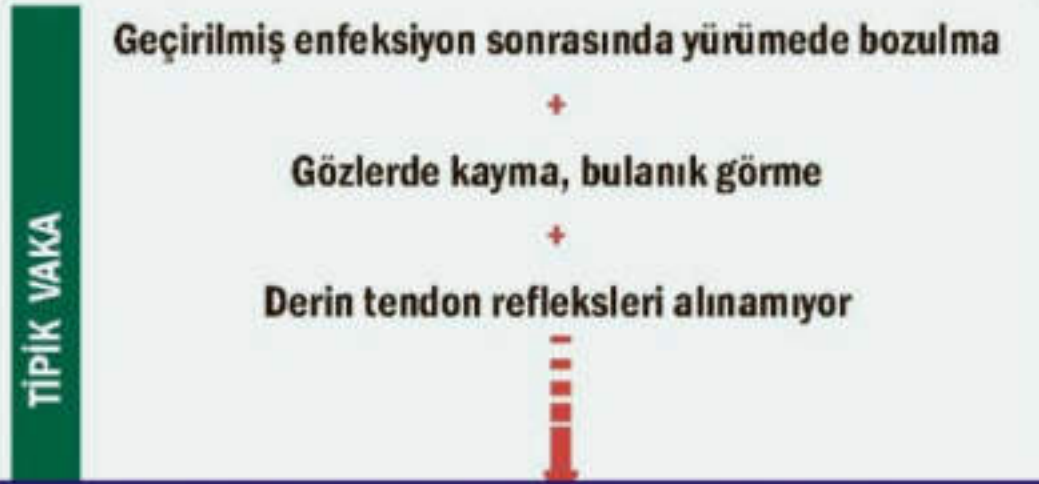
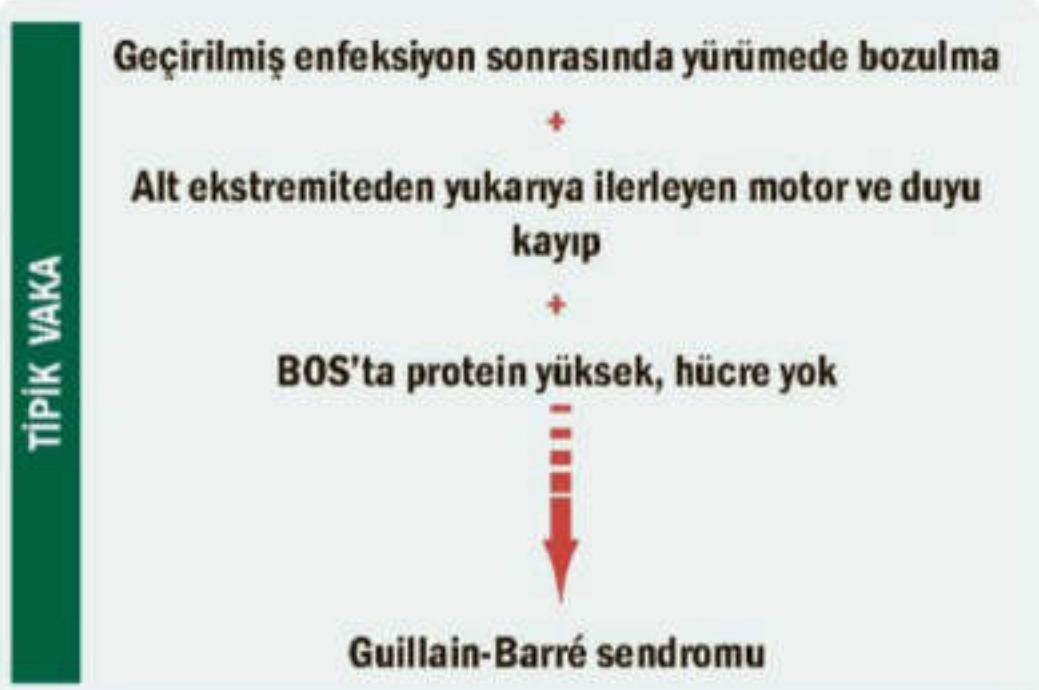
- A) Kraniyal sinir tutulumu
- B) Otonomik disfonksiyon
- C) İlerleyici simetrik motor güçsüzlük
- D) Derin tendon reflekslerinin alınamaması
- E) Seviye veren duyu kusuru

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Klinik Bilimler 156. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 055

TRANSVERS MİYELİT

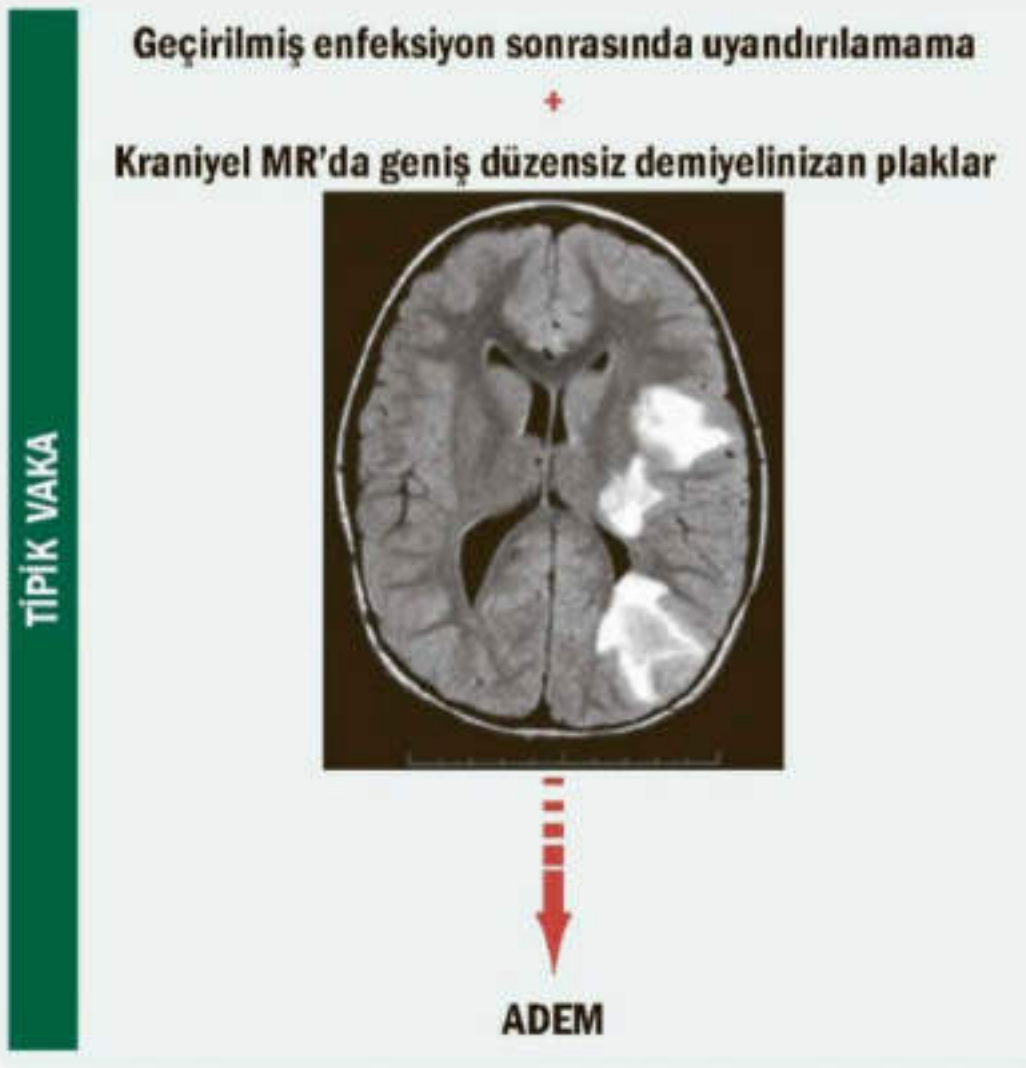
- Viral enfeksiyon sonrasında **ani başlangıçlı ilerleyici güçsüzlük ve duyu bozukluklarıyla** karakterizedir.
- En sık tutulan **Toraksik bölgedir**.
- **Seviye veren** motor ve duyu kaybı olur.
- Genel olarak prognoz iyidir, <5 yaş prognoz kötüdür.
- BOS'ta lenfosit pleositozu, hafif artmış protein ve MBP (Myelin Basic Protein) artmıştır.
- Tedavide yüksek doz steroid, IVIG, plazmaferez kullanılabilir.

AKUT DİSSEMİNE ENSEFALOMİYELİT (ADEM)

- Özellikle viral enfeksiyonlardan sonra ortaya çıkan monofazik immün aracı santral demiyelinizan hastalıktır.
- Anti-MOG antikoru sorumludur.
- Ensefalopati görülmesi tipiktir.
- MRI'da T2'de yaygın, beyaz cevher, bazal ganglion, talamus ve beyin sapını tutan ödem, inflamasyon ve demiyelinizasyon ile karakterize lezyonlar görülür.

- Demiyelinizasyon alanlarının kenarları düzensizdir.
- BOS'ta monositik ve lenfositik pleositoz gözlenir.
- Tedavide IVIG, Plazmaferez ve Steroid kullanılır.
- Prognoz iyidir.

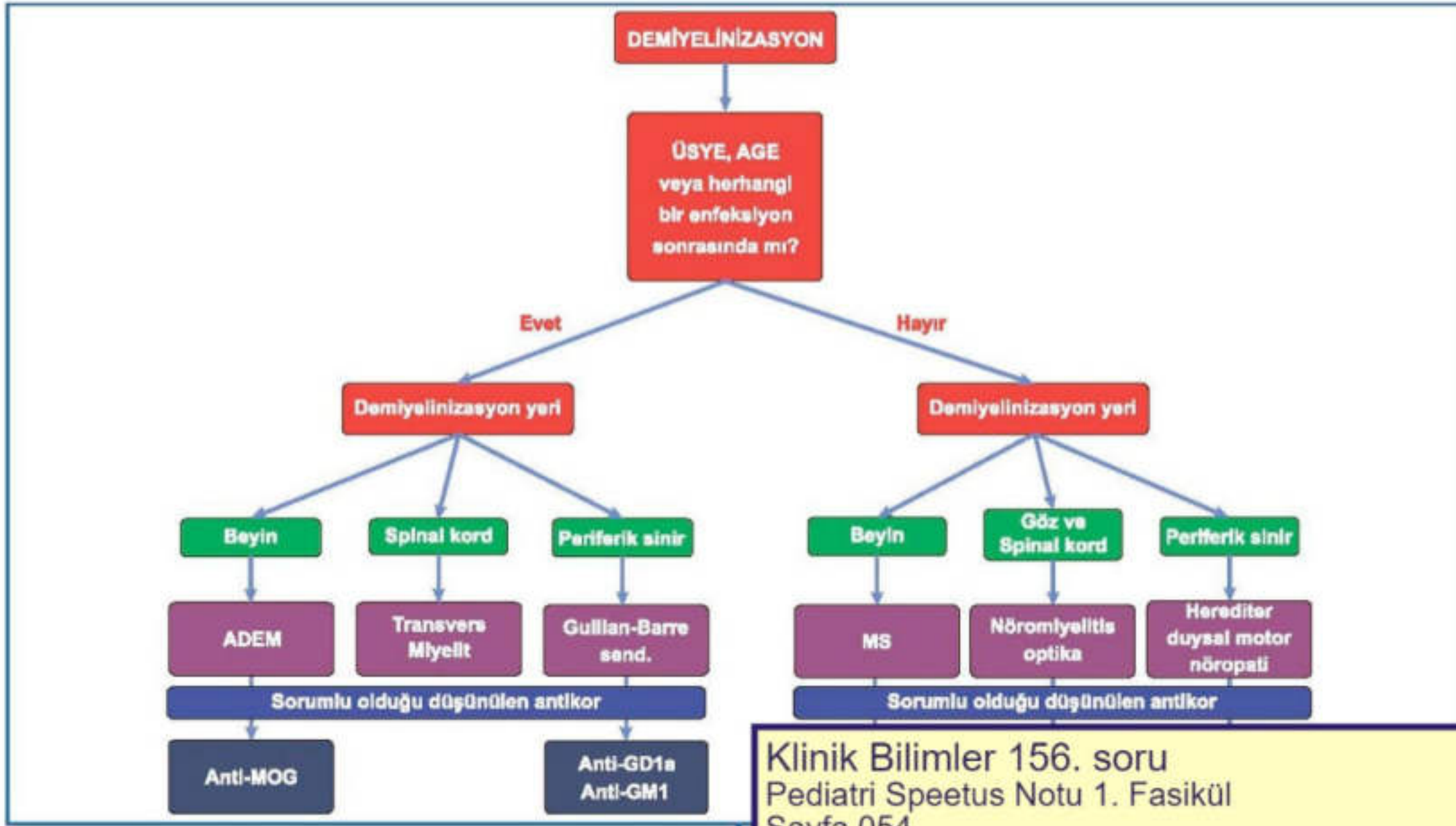
MULTIPLE SKLEROZ (MS)

- Daha çok erişkinlerde görülür, çocuklarda nadirdir.
- Periventriküler demiyelinizan plaklar görülür.
- Polfazik, özellikle santral demiyelinizan hastalıktır.
- Aile öyküsü vardır.
- En sık motor tutulum tek taraflı güçsüzlük/ataksidir.
- En sık tutulan kraniyel sinir optik sinirdir.
- Ensefalopati olmaz.
- LP'de oligoklonal bant görülür.
- Ataklarda tedavide Steroid kullanılır.

ADEM & MS Karşılaştırması

	ADEM	MS
Yaş	<10 yaş	>10 yaş
Nöbet	Var	Yok
Stupor/koma	Var	Yok
Ateş/kusma	Var	Yok
Aile Öyküsü	Yok	%20
Duysal şikayetler	Var	Var
Optik nörit	Bilateral	Unilateral
Başvuru	Polisemptomatik	Monosemptomatik
MR	Dağınık, geniş lezyonlar	İzole, periventriküler, sınırlı düzgün lezyonlar
BOS	Pleositoz	Oligoklonal bant
Steroide yanıt	Var	Var
İzlem	Yeni lezyon yok	Yeni lezyonlar çıkar

Klinik Bilimler 156. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 054

✓ **Neonatal**

- Miyastenialı anneden geçen antikorlar nedeniyle oluşan geçici miyastenia

✓ **Juvenil** → Erişkinlerdekiyle aynı

- Tanıda EMG'de tekrarlayan uyanlarla sinir ileti hızının azalması önemlidir.
- Edrofonyuma (kısa etkili asetilkolin esteraz inh) cevap vermesi de tanıda önemlidir.

DEMİYELİNİZASYONLA GİDEN NÖROPATİLER

Klinik Bilimler 156. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 054

GUILLAIN-BARRÉ SENDROMU

- Kesin nedeni bilinmiyor.
- Daha çok geçirilmiş bir enfeksiyondan sonra (ÜSYE, AGE) periferik sinir miyelinine karşı oluşan **anti-GD1a veya anti-GM1** nedeniyle ortaya çıkar.
- Alt ekstremiteden başlayıp yukarıya doğru ilerleyen kuvvet ve duyu kaybı meydana gelir. Buna "**Landry asendan paralizisi**" denir.
- Çoğu simetrik ilerlerken nadiren asimmetrik ilerler.
- İlk tutulan alt ekstremiten iken en son etkilenen bulber kaslardır.
- Yukarıya doğru ilerledikçe hipotansiyon, aritmi, terleme gibi otonomik bulgular görülebilir.
- Yukarıdan başlayan formuna Miller-Fisher sendromu denir. **Miller-Fisher** de **3A** vardır.
  - ✓ **A**kut eksternal oftalmopleji
  - ✓ **A**taksi
  - ✓ **A**refleksi

Tanı

- ✓ EMG'de **motor ileti hızında azalma**, amplitütlerde düşme
- ✓ BOS'ta **albuminositolojik disosiasyon (Hücre yok protein çok)**
  - Tedavi antikorunu temizlemeye yöneliktir. IVIG ve plazmaferez kullanılır.
  - **Steroidler tedavide kullanılmaz.**
  - Hastaların çoğu sekelsiz iyileşir. Prognoz iyidir.
  - İyileşme yukarıdan aşağıya doğrudur.
  - Kranial sinir tutulumu varsa, entübasyon ihtiyacı olursa prognoz kötüdür.

Poliomyelit & Guillain-Barré Karşılaştırması

	Poliomyelit	Guillain-Barre
Etken	Poliovirüs	Bilinmiyor
Ateş	Belirgin	Yok
Meningeal bulgu	Var	Yok
Paralizi	Asimetrik Desendan	Simetrik Asendan
Duyu kusuru	Yok	Var
BOS	Hücre çok, Protein çok	Hücre yok, Protein çok
EMG	Normal	İleti hızı az
Kas atrofi	Belirgin, kalıcı	Hafif, geçici
Prognoz	Kötü	İyi

Demyelinizan Hastalıklar

Devic Hastalığı (Nöromiyelitis Optika)	✓ Optik nörit ve spinal kordun transvers miyeliti ✓ Serumda aquaporin-4'e karşı gelişen NMO-IgG pozitifdir
ADEM (Akut Dissemine Ensefalopati)	✓ Viral hastalık, aşılama sonrası gelişebilen demiyelinizan hastalık ✓ MS'e göre çocukluk çağında daha sık ✓ Hastalık tek atak şeklinde
Progresif Multifokal Lökoensefalopati	✓ Papova viruslerin neden olduğu, demiyelinizan hastalık ✓ İmmünsüprese hastalarda ortaya çıkar ✓ Demyelinizasyon oligodendroglialın virüsle harap olması sonucu görülür
Subakut Kombine Dejenerasyon	✓ Vitamin B12 eksikliğine bağlı oluşur. ✓ Beyin, serebellum, spinal kord, optik sinir ve periferik sinirleri etkiler. ✓ İlk bulgu el ve ayaklarda parestezi ✓ Medulla spinalis posterior kordon etkilenir. ✓ Derin duyu, vibrasyon ve pozisyon duyusunda azalma sabit bulgu ✓ Spastisite, DTR değişiklikleri (artma, azalma) ✓ I. ve II. Motor nöron bulguları bir arada.
Santral Pontin Myelinozis	✓ Hiponatreminin hızlı düzeltilmesi sonucu ortaya çıkan ✓ Piramidal kuadrıparez

FLASH
BACK

I. ve II. motor nöron bulgularının bir arada görüldüğü hastalıklar

(SAF kardeşler)

S-ubakut kombine dejenerasyon

A-myotrofik lateral sklero

F-reiderich ataksi

PERİFERİK SINİR SİSTEMİ HASTALIKLARI

HİPOGLOSSUS FELÇLİ HASTAYA YAKLAŞIM

Santral felç (supranükleer lezyon) varlığı:

- Dil lezyonunun karşı tarafına döner
- Atrofi, fasikülasyon yok

Periferik (intra ve infranükleer) felç:

- Dil lezyon tarafına deviyebilir
- Atrofi ve fasikülasyon var

Polinöropati	Mononöropati Multipleks
✓ Periferik sinirlerin aynı nedene bağlı olarak birlikte, yaygın şekilde hasarlanması ✓ Periferik sinir aksonlarının distalden proksimale doğru ilerleyen hasarı ✓ Ekstremitelerde distallerinde eldiven ve çorap tarzında duyu kusuru ✓ Tanı için EMG	✓ En az iki ayrı periferik sinir alanında hasara neden olan asimetrik, asenkron, duysal ve motor bir mononöropatidir. Nedenleri: • Diyabetes mellitus • PAN • Kriyoglobülinemi • Romatoid artrit

HEREDİTER NÖROPATİLER

Charcot-Marie-Tooth Hastalığı

- En sık görülen hereditör nöropatidir.
- Ayaklarda pes kavus ve çekiç parmak deformitesi görülür.
- Alt ekstremitelerde belirgin distal zaaf ve atrofi görülür.

Dejerine-Sottas hastalığı

- Palpe edilebilir hipertrofik sinirler

Ailesel hasınca duyarlılık nöropatisi

Klinik Bilimler 156. soru
Küçük Stajlar Speetis Notu 1. Fasikül
Sayfa 009

Guillain-Barré sendromu (GBS)

- TIPIK VAKA**
- Üst solunum yolu veya gastrointestinal sistem enfeksiyonu öyküsü
  - Başta duysal semptomlar ilerleyen dönemlerde distalde başlayıp asendan ilerleyen simetrik paraliziler
  - BOS'ta protein artışına rağmen hücre görülmez (albüminositolojik dissosiyasyon).
  - Derin tendon refleksleri tipik olarak yoktur.
  - En sık kranial çift tutulumu fasiyal paraliz

Tanı:

- Sinir iletim hızlarında anomali, EMG bulguları, albüminositolojik ayrışma,

Tedavi:

- Plazmaferez veya intravenöz insan IgG (IVIG)
- Steroidlerin faydası gösterilememiştir

Miller-Fisher sendromu: Guillain-Barré sendromunun oftalmopleji, arefleksi, ataksi eşlik eden formudur.

Duyu kaybının başlangıçta distalde olduğu ve asendan bir şekilde ilerlediği notumuzda mevcut. Yani seviye veren bir duyu kaybı değil ilerleyici bir duyu motor kayıp vurgulanmıştır

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 157

157 Aşağıdaki genetik bozukluklardan hangisinde obezite görülmesi en az olasıdır?

- A) Prader-Willi sendromu
- B) Bardet-Biedl sendromu
- C) Leptin reseptör gen defekti
- D) Cohen sendromu
- E) Angelman sendromu

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Refeeding sendromu

Uzun süre yetersiz beslenen, malnutrisyonu olan bir hasta bir anda aşırı miktarda beslenirse (özellikle karbonhidrat ile) enerji artışına sekonder hücre yapımı başlar. Vücut işleyişinde hücre yapımında aşırı elektrolit kullanımı nedeniyle **fosfat, potasyum, magnezyum aşırı düşer** ve kardiyak ölümler ortaya çıkabilir.

Yeniden beslenme sırasında letarji, laktik asidoz ve ani ölüm meydana geldiyse tanıda **TİAMİN eksikliği** düşünülmelidir.

Refeeding sendromunda görülenler;

- Hipofosfatem (Hematolojik bulgular yapabilir)
- Hipokalemi
- Hipomagnezemi
- Hiperglisemi (Ketoasidoz olabilir)
- Asidoz
- Nöbet
- Bilinç değişikliği
- Ani ölüm

OBESİTE

- Çocuklarda obezite tanımı 2 yaştan sonra başlar.
- Beden kitle indeksi (BKİ) değeri hesaplandıktan sonra persentil eğrisine bakılır. **BKİ ≥ 95 persentil ise obes denilir.** 85-95 arasındaysa aşırı kilolu denilir.
- Çocuklarda obesitenin bilinen en sık genetik nedeni **melanokortin 4 reseptör gen mutasyonudur.**

• Çocuklarda obezite riskini arttıran durumlar;

- ✓ Gebelikte annenin aşırı kilo alımı
- ✓ Anne babanın kilolu olması
- ✓ Annenin sigara içmesi
- ✓ Yüksek doğum ağırlığı
- ✓ SGA doğmak
- ✓ Anne sütü ile beslenMEME
- ✓ Hazır gıda tüketimi
- ✓ Sedanter yaşam
- ✓ Uyku süresinin azalması

• Obesite tedavisinde çocuklarda Onay almış tek ilaç Orlistat

Obesite ile ilişkili komorbideler ve ilaçlar

Obesite ile ilişkili komorbideler	Obesite ile ilişkili ilaçlar
• Dislipidemi • Hipertansiyon • Tip 2 DM • Metabolik sendrom • Polikistik over sendromu • Safra kesesi hastalıkları • Nonalkolik hepatosteatoz • Psödötümör serebri • Migren • Blount hastalığı (tibia vara) • Femur başı epifiz kayması • Davranış ve psikolojik problemler (anksiyet, depresyon, sosyal izolasyon, kötü okul performansı, vb) • Astım	• Prednizon ve diğer glukokortikoidler • Tioridazin • Olanzapin • Klozapin • Ketapin • Risperidon • Lityum • Amitriptilin ve diğer trisiklik antidepresanlar • Paroksetin • Valproat • Karbamazepin • Gabapentin • Siproheptadin

Klinik Bilimler 157. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 033

Obesite ile giden bazı önemli genetik sendromlar

- Alstrom sendromu
- Bardet-Biedl sendromu (boyu da kısa)
- Biemond sendromu
- Carpenter sendromu
- Cohen sendromu
- 9q34 sendromu
- Down sendromu (boyu da kısa)
- Fröhlich Sendromu
- Prader-Willi Sendromu (boyu da kısa)
- ROHHAD sendromu
- Turner sendromu (boyu da kısa)
- WAGRO sendromu (Wilms, Aniridi, Genitoüriner anomali, Retardasyon, Obesite)

Delesyon sendromları (HAYVAN gibi delesyon);

- 4p delesyonu → **Wolf-Hirschhorn send.**
  - ✓ Yunan miğferi şeklinde yüz görüntüsü
- 5p delesyonu → **Cri-du-Chat send.**
  - ✓ Kedi **MİYAV**lar tarzda ağlama

TİPİK VAKA

Mikrosefali

Kedi **MİYAV**lar tarzında ağlama

Cri-Du-Chat sendromu (5p delesyonu)

TİPİK VAKA

Mental retardasyon

Yunan miğferi şeklinde yüz görünümü

Wolf-Hirschhorn sendromu (4p delesyonu)

MİKRODELESYON SENDROMLARI

- Genomda çok küçük bir alanın silinmesi durumudur.
- Rutin karyotip analizleri ile saptanamaz.
- Özel genetik yöntemler gereklidir;
  - ✓ Floresan insitu hibridizasyon (FISH)
  - ✓ Karşılaştırmalı genetik hibridizasyon (array CGH)
  - ✓ Tüm ekson sekanslama (WES)
- Tüm ekson sekanslamada genomun sadece %1-2'sine bakarak birçok hastalık saptanabilmektedir.

Mikrodelesyon Sendromları

Hastalık	Özellikleri
Sotos sendromu (5p35)	Makrosefali, Megalensefali, Aşırı büyüme
Williams send. (7q11.23)	Supravalvüler aort stenozu, infantil hiperkalsemi, peri yüzü, iriste yıldız paterni
WAGR (11p13)	Wilms, Aniridi, Gonadoblastom, Retardasyon
Rubinstein Taybi send. (16p13.3)	Büyük geniş başparmak, mikrosefali
Smith-Magenis (17p11.2)	Brakisefali, yarı damak
Miller-Dieker (17p13.3)	Mikrosefali, Lizensefali, Dar alın
Alagille sendromu (20p12)	Safra kanallarının azalması, kolestaz, kelebek vertebra, üçgen yüz
DiGeorge send.	Konjenital kalp hastalığı, hipokalsemi,

Klinik Bilimler 157. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

Angelman send. (15q11-q13) Açık saç ve göz rengi, engellenemeyen gülme atakları, otistik bulgular

Prader Willi send. & Angelman sendromu

- **KURAL!!!** (Aynı gen bölgesi hastalıktan sorumludur)
  - ✓ Anneden gelen sağlam 15q11-13 bölgesi yoksa Angelman sendromu
  - ✓ Babadan gelen sağlam 15q11-13 bölgesi yoksa Prader Willi sendromu ortaya çıkar.
- Angelman ve Prader Willi sendromlarının ortaya çıkma mekanizmaları;
  - ✓ Mikrodelesyon (En sık)
  - ✓ Uniparenteral dizomi
  - ✓ Mutasyon
  - ✓ Genomik imprinting
  - ✓ Translokasyon

TİPİK VAKA

Mental retarde, otistik bulguları olan kız çocuk

Açık saç ve göz rengi

★ Engellenemeyen gülme atakları ★

Angelman sendromu

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 158

158. Aşağıdaki kalıtsal metabolik hastalıkların hanisinde kronik böbrek hastalığı gelişmesi en az olasıdır?

- A) Metilmalonik asidemi
- B) Fabry hastalığı
- C) Sistinozis
- D) Primer hiperoksalüri tip 1
- E) Akçaağaç şurubu idrar hastalığı

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Biz "Akçaağaç şurubu idrar hastalığının" tüm özelliklerini yazdık... Diğer seçenekleri de kendi başlıkları altında anlattık... Gerisini **ÖSYM** düşünsün... Siz **ulu çınar TUSDATA**'ya yaslanmaya devam edin...

TRİPTOFAN METABOLİZMA BOZUKLUKLARI

Hartnup Hastalığı

- **Nötral aminoasitlerin** ince barsak mukozası ve renal tübülüslerden transportunda defekt vardır.
- Nikotinik asit (**Niasin**) ve nikotinamid prekürsörü olan **triptofanın** intestinal emiliminin bozulması nedeniyle klinik bulgular ortaya çıkar.
- **Pellegraya** benzer şekilde deride **fotosensitivite** ile güneş gören bölgelerde dermatit gelişir.
- Serebellar **ataksi** vardır. Mental gelişim genellikle normaldir.
- Hastaların diyeti **proteinden zengin** olmalıdır.

FLASH BACK

HARTNUP
Hava mavisi idrar
(RT) Triptofan malabsorbsiyonu
Nötral aminoasidüri
Pellegra benzeri göküntü

VALİN, LÖSİN, İZOLÖSİN METABOLİZMA BOZUKLUKLARI VE DİĞER ORGANİK ASİDEMİLER

Klinik Bilimler 158. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 144

Ortak bulgular

- Ağır dehidratasyon, **ketoasidoz**, hipoglisemi, hiperglisinemi, **hiperamonyemi** (MSUD hariç), nötropeni ve trombositopeni
- Doğumdan sonraki ilk 2-3 haftada şiddetli **kusmalar**, santral hipotoni, ekstremitelerde hipertoni, **ensefalopati**, konvülsiyonlar görülür.

Maple Şurubu İdrarı Hastalığı (MSUD)

- **Valin, lösin ve izolösünün** dekarboksilasyonu için gerekli dallı zincirli **α -ketoasit dehidrogenaz** enzim eksikliği sonucu gelişir.
- Koenzim **tiamin** fosfattır (**B1 vitamini**).
- İdrarda **yanmış şeker veya pastırma çemeni** kokusuna neden olur.
- Koenzim **tiamin** fosfattır (**B1 vitamini**).
- İdrarda **yanmış şeker veya pastırma çemeni** kokusuna neden olur.
- Musküler rijidite atakları nedeniyle **yenidoğan tetanozu** ile karışır.
- Serebral ödemle beraber ön fontanelde kabarıklık olabilir ve **yenidoğan sepsis ve menenjit**i ile karışır.

Tanı

- Plazma valin, lösin, izolösün ve alloizolösün düzeylerinde yüksekliğin saptanması ile tanı konur.

Tedavi

- Diyaliz, dallı zincirli amonositlerin kısıtlandığı **diyet**, yüksek doz **tiamin** verilir.

İzovalerik Asidemi: (DKA gibi)

- İzovaleril CoA dehidrogenaz eksiktir.
- **Terli ayak** kokusu karakteristik özelliğidir.
- Akut atak; **metabolik asidoz, ketoz ve hiperglisemi** ile seyreder.

TİPİK VAKA

Hiperamonyemi
+
Diabetik ketoasidoz tablosu (hiperglisemi + ketoz)
+
Terli ayak kokusu

Propiyonik Asidemi

- **Propionil CoA karboksilaz** eksikliğinde kan ve idrarda **propİYOnik asit** birikir.
- En önemli nörolojik seke bulgusu **metabolik stroke** tablosudur. **KardiYOMİYOpati** görülebilir.

Tanı

- **Etilen glikol** zehirlenmesi ile karışabilir.

Tedavi

- Diyaliz, **metronidazol**, **biYotin**

Metilmalonik Asidemi

- **METİLmalonil KoA mutaz (kofaktör B12)** enzimindeki eksiklik ya da adenoilkobalamin oluşumundaki defektler sonucu gelişir.

Tanı

- **Etilen glikol** zehirlenmesi ile karışabilir, **metabolik stroke** gelişebilir.

Tedavi

- B12 vitamini (**METİLkobalamin**), **metronidazol**

Beta-Ketotiolaz Eksikliği

- Ataklar **aspirin intoksikasyonu** ile karışır (asetoasetat testi pozitif).

Multipl Karboksilaz Eksikliği

- Tüm karboksilazların kofaktörü **biyotindir**.
- **Holokarboksilaz sentetaz** enzimi, biyotini karboksilaz enzimlerinin apoproteinlerine bağlar. **Biyotinidaz** enzimi de biyotinin bu proteinlerden ve barsakta diyet proteinlerinden ayrılmasını sağlar.

Biyotinidaz yetersizliği

- Semptomlar, doğumdan sonra **1 hafta-2 yaş** arasında ortaya çıkar.
- Bu hastalarda gelişme geriliği, ataksi, miyoklonik konvülsiyon, hipotoni, **deri bulguları (eritamatoz ras), alopesi**, bilefarokeratokonjunktivit, immün yetmezlik (T hücre), koma ve ölümlerle sonuçlanabilen **ketoasidoz** ve organik asidüri gözlenir. Laktik asit ve **amonyak düzeyleri yükselir**.
- Tedavide **biyotine** yanıt iyidir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 159

159. Beş aylık erkek bebek sarılık nedeniyle getiriliyor. Öyküsünden prenatal ve natal dönemde herhangi bir özellik olmadığı, doğumdan sonra uzamış sarılık ve daha sonra idiyopatik kolestaz sebebiyle izlendiği, üç kez enfeksiyon sırasında hipoglisemi geliştiği öğreniliyor. Fizik muayenesinde boy 63 cm, vücut ağırlığı 6,6 kg, cilt rengi kirli sarı, deri altı yağ dokusu azalmış ve uzatılmış penis boyu 1,5 cm saptanıyor. Laboratuvar incelemelerinde ALT 301 U/L, AST 407 U/L glukoz 78 mg/dL, serbest T₄ düzeyi düşük, TSH düzeyi normal sınırlarda tespit ediliyor. Bu hastada **en olası** tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ektopik tiroid
- B) Santral hipotiroidi
- C) Tiroid peroksidaz eksikliği
- D) İyot yakalama defekti
- E) Tiroksin bağlayıcı globulin eksikliği

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

PEDİATRİK ENDOKRİNOLOJİ

HİPOFİZ VE HİPOTALAMUS BEZİ

ÇOKLU ÖN HİPOFİZ HORMON EKSİKLİĞİ

- **Hipopituitarizm**, izole veya çoklu hipofiz hormon eksikliğidir.

Klinik Bilimler 159. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 133

gonadotropin salınımı bozulur.

Kimde hipopituitarizm düşünmeli?

- ✓ **Orta hat defekti** olan bebeklerde;
  - Yank damak-dudak,
  - Tek santral kesici diş,
  - Holoprozensefali
  - Septo-optik displazi

İZOLE BÜYÜME HORMONU (GH) EKSİKLİĞİ

- **En sık** nedeni: **idiyopatik**

GH arttırıcılar;

- Egzersiz
- Uyku (non-REM evre 3-4)
- Stres
- **Hipoglisemi**
- Seks steroidleri
- Alfa-2 agonistler (klonidin)
- L-dopa
- Ghrelin

GH azaltıcılar;

- **Somatostatin**
- Obezite
- Hiperglisemi
- Hipotiroidi
- Glukokortikoid artışı
- Psikososyal baskı
- Beta adrenerjik tonus

GH Eksikliğinin Klinik Bulguları:

- **Doğum boyu** normaldir.
- **Orantılı** patolojik boy kısalığı görülür.
- Büyüme geriliği, **12-18. aydan sonra** belirgin olmaya başlar.
- Gövdesel yağlanma vardır.
- Dişler geç çıkar, burun kökü basık, frontal kemikler çıkıktır.

- **Bebek yüzü** görünümü ve **mikropenis** vardır.
- **Puberte** gecikir.
- Zeka genellikle **normaldir**.
- **Yenidoğan döneminde;** bazı olgularda şiddetli hipoglisemi, mikropenis ve uzamış sarılık görülebilir.

Tanı:

- **En önemli klinik özellik:** **Yıllık büyüme hızında yetersizliktir.**
- Kemik yaşı **geri** (Takvim yaşı > Kemik yaşı > Boy yaşı)
- Serum insülin benzeri büyüme faktörü (**IGF-I**) ve bağlayıcı protein-3 (**IGFBP-3**) **düşüktür.**
- Bazal GH ölçümünün tanısal bir değeri **yoktur.**
- **Kesin tanı;** en az iki uyarı testinde yetersiz büyüme hormonu yanıtı ile konur.

Tedavi:

- **Subkutan GH**
- **Yan etkileri:** insülin direnci ve Tip 2 diyabet, femur başı epifiz kayması, skolyoz, psödotümör serebri, jinekomasti, tiroid fonksiyonlarında bozulma görülebilir.
- GH tedavisi, Tip 1 diyabet veya malignite riskini **arttırmaz.**

Büyüme Hormonu Eksikliğinde Ayırıcı Tanı:

Laron sendromu:

- **GH reseptör direnci** sonucu ortaya çıkar.
- **GH düzeyi yüksek, IGF-1 düşüktür.**
- **Tedavi;** rekombinan IGF-1

Konstitüsyonel büyüme geriliği (Yapısal boy kısalığı):

- Normal büyümenin varyantıdır, **aile öyküsü** sıklıkla pozitifdir.
- Doğum boyu ve kilosu normaldir.
- Boy 3 persentilin altında olup, büyüme eğrisine paralel bir büyüme gösterirler (**yıllık büyüme hızı normaldir**).
- Kemik yaşları **geridir**, bu nedenle **puberteleri gecikir.** Ancak erişkin boyları genellikle **normaldir.**

Takvim yaşı (TY), Boy yaşı (BY) ve Kemik yaşına (KY) göre boy kısalığına yaklaşım

- ✓ **TY > BY > KY:** Hipotiroidizm
- ✓ **TY > KY > BY:** İzole BH eksikliği
- ✓ **TY > BY > KY:** Konstitüsyonel boy kısalığı
- ✓ **TY = KY > BY:** Ailevi boy kısalığı

Hiperpituitarizm

- **Çocuklarda en sık** hipofiz adenomu; **prolaktinoma** (genellikle adolesanlarda)
- **Prepubertal** çocuklarda **en sık;** kortikotropinoma

ARKA HİPOFİZ HASTALIKLARI

Diabetes İnsipidus (Dİ):

- **Polidipsi ve poliüri** ile karakterize bir hastalıktır.

İLGİLİ NOTLAR

Bu kadarı “**yok artık**” dedirtebilir... Sanki bu vakanın geleceğini sezip kutucuğu ona göre hazırlamışız :) Santral hipotiroidi bulguları ve tanısı için diğer referansa devam edelim...

- **Santral Hipotiroidi (Guatr yok):** Hipotalamo-hipofizer anormali ve TRH/TSH eksiklikleri (Topuk kanında TSH düzeyi bakılarak tarama yapıldığı için **santral hipotiroidiler saptanamaz**)

Konjenital Hipotiroidinin Klinik Bulguları:

- Doğum boy ve kiloları normal, **İUBG beklenmez.**
- Fontaneller geniş, **geç kapanır (arka fontanel genişliği en erken bulgu).**

Kimde konjenital hipotiroidi düşünümeli?

- ✓ **Uzamış sarılık**, hipotermi,
- ✓ **Kabızlık**, hipotoni, karında distansiyonu olan,
- ✓ **Çok uyuyan, az ağlayan bebek**
- ✓ **Guatr** da varsa → dishormonogenezis düşün

- **İlerleyen dönemde:** Kasta psödohipertrofi, miksödem, umbilikal herni, kuru-soluk-soğuk-kaba cilt, büyüme geriliği
- İlk aylarda **en fazla** zarar gören **santral sinir sistemidir (Zeka geriliği!!)**

Konjenital Hipotiroidi Tanısı:

- Primer hipotiroidi; **TSH yüksek**, sT4 düşük
- Santral hipotiroidi; **TSH N/düşük**, sT4 düşük
- Sintigrafi veya ultrasonografi ile bez görüntülenmeli
- Epifiz ossifikasyonu gecikir, **kemik yaşı geri** kalır.
- **Hiperlipidemi** ve **Hiperprolaktinemi**
- Yenidoğanda topuktan TSH taraması 3-5. Günler arasında yapılır.

Tedavi:

- **Sodyum- L- tiroksin**, 10-15 mikrogram/kg/gün

Pendred Sendromu:

- Sensörinöral **işitme kaybı + guatr** ile karakterize iyodun organifikasyon defekti

EDİNSEL HİPOTİROİDİLER

Çocukluk Çağında Edinsel Hipotiroidi Nedenleri:

- **Otoimmün: Hashimoto tiroiditi (EN SIK)**, Otoimmün poliglandüler sendrom
- İyatrojenik
- **Sistemik hastalıklar (Sistinozis, Histiyositoz)**
- Karaciğerin dev hemanjiyomları
- Santral hipotiroidi

Hashimoto Tiroiditi (Kronik Lenfositik Tiroidit):

- Çocukluk ve adolesan yaş grubunda **en sık** edinsel **guatr** (iyot eksikliği olmayan bölgelerde) ve **hipotiroidi** nedenidir.
- Tiroid bezinde **lenfosit infiltrasyonu** vardır.
- Bazı **kromozom anomalileri** (Turner sendromu, Klinefelter sendromu, Down sendromu), bazı **intrauterin infeksiyonlar** (konjenital rubella, toksoplazmoz), ve **diğer endokrin/otoimmün** hastalıklar eşlik edebilir.

Klinik:

Adölesan kız hasta (en sık);

Guatr (ağrısız)

+

Büyüme geriliği

- Nadiren başlangıç geçici **hipertiroidi** ile olabilir (**hasitoksikoz**).

Tanı:

- **Anti-tiroid peroksidaz (anti-TPO) (EN SIK)** ve **anti-tiroglobülin (anti-TG)** antikorlar pozitifdir.

Tedavi:

- Hipotiroidi bulguları var ise replasman

Otoimmün poliglandüler sendromlar (OPS)

Tıp I (HAM)	Tıp II
AIRE gen mutasyonu (OR)	Poligenik
H ipoparatiroidi A drenal yetmezlik M ukokutanöz kandidiyazis (en erken)	Adrenal yetmezlik Otoimmün tiroidit Tıp 1 diyabet
Diğer otoimmün durumlar Ektodermal distrofi	Diğer otoimmün durumlar

Endemik İyot Eksikliği:

- **Endemik guatr** dünyada **en sık** görülen tiroid hastalığıdır.

Klinik:

- Fetus ve yenidoğan:
  - ✓ **Nörolojik tip kretenizm:** Nörolojik bulgular + **Guatr VAR**
  - ✓ **Miksödematöz tip kretenizm:** Nörolojik bulgular var, **Guatr YOK** (atrofik)
- Çocukluk çağı: Guatr ve hipotiroidi

Tanı:

- **T4 düşük**, **T3 yüksek** ve **TSH normal/hafif yüksek**
- Tanıda **idrarda iyot tayini** gereklidir.

Tedavi:

- İyot replasmanı

HİPERTİROİDİ

Hipertiroidi Nedenleri

- **Tiroid bezi stimülasyonu:** Graves hastalığı (**EN SIK**)
- **Tiroid bezinde otonomi:** Toksik multinodüler guatr veya toksik soliter adenom
- Tiroid follikül yıkımı (**tiroidit**)
- **Eksojen** tiroid hormonu
- Ektopik tiroid dokusu

Graves Hastalığı:

- TSH reseptörlerine karşı oluşmuş **tirotropin reseptör stimülan antikorlar (TRsAb)** tiroid hormonu yapımını uyarırlar.

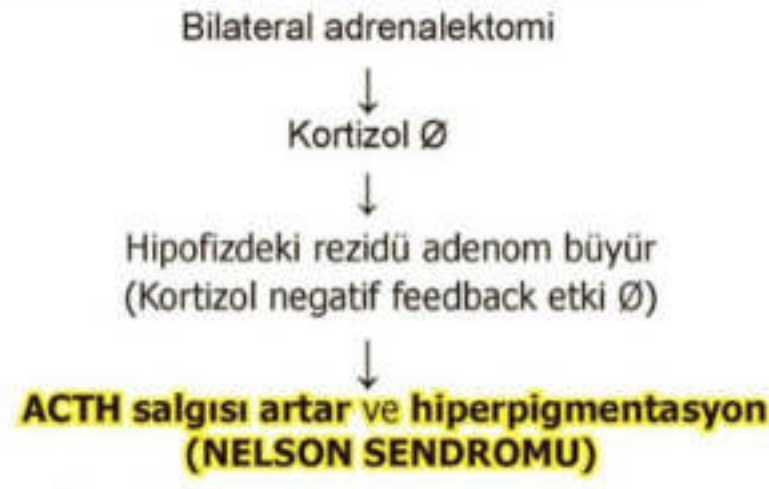
Ayırıcı tanı

- ✓ Tanıdan sonra ilk yapılacak tetkik → **ACTH düzeyi**
  - ACTH yüksek: ACTH bağımlı Cushing send.
  - ACTH düşük: ACTH bağımsız Cushing send.
- ✓ ACTH bağımlı Cushing send. ayrımı:
  - Yüksek doz (8 mg) DST: Genelde Cushing hastalığında kortizol baskılanır.
  - CRH stimülasyon testi: Genelde Cushing hastalığında ACTH uyanır.
  - İnferior petrozal sinüs örnekleme (İPSS): Petrozal ACTH/Periferik ACTH oranı (**en değerli**)
    - Cushing hastalığında > 2-3
    - Ektopik Cushing sendromunda < 2-3
- ✓ ACTH bağımsız Cushing send. varlığında **adrenal BT** çekilir (adrenal adenom/hiperplazi)

Tedavi

1. Basamak: Transsfenoidal cerrahi
2. Basamak:
  - ✓ Pasireotid (multireseptör somatostatin analogu)
  - ✓ Glukokortikoid reseptör antagonisti (mifepriston)
  - ✓ Steroid sentez inhibitörü (ketokonazol, metirapon vb)
  - ✓ Hipofizer radyoterapi
3. Basamak: Bilateral adrenalectomi

Cushing hastalığı tedavisinin komplikasyonu

Diabetes insipidus

- Poliüri (> 40 ml/kg/gün)
- Polidipsi
- Hipotonik idrar (< 300 mosm/L)
- Eğer hasta yeterli miktarda su
  - ✓ İçebilirse → Serum sodyum, intravasküler volüm normal
  - ✓ İçemezse → Hipernatremi, dehidratasyon

Diabetes insipidus (DI) tipleri

- ✓ **Santral DI:** ADH eksik/düşük (SSS patolojileri)
- ✓ **Nefrojenik DI:** ADH'ya renal yanıt bozuk

Nefrojenik DI nedenleri

İlaç	Demeklosiklin, Metoksifluran, Lityum
Elektrolit	Hipokalemi, Hiperkalsemi
Tübülopati	Sjögren sendromu, Orak hücreli anemi

Ayırıcı tanı (ADH ölçülebilen merkez)

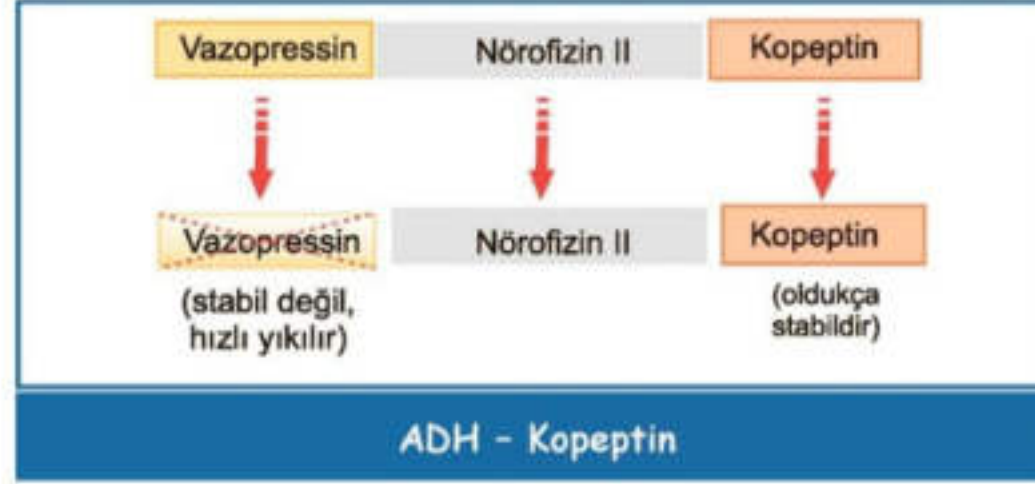
- ✓ İlk yapılacak test: **ADH düzeyi**
(yüksek ise → nefrojenik DI)
- ✓ Daha sonra **hipofiz MR** çekilir (**parlak noktaya** bakılır)
  - **Var:** Psikojenik polidipsi
  - **Yok:** Santral DI

Ayırıcı tanı (ADH ölçülemeyen merkez)

- ✓ İlk yapılacak test: **Su kısıtlama**
(cevap var ise → Psikojenik polidipsi)
- ✓ Daha sonra **vazopressin testi** yapılır
  - **Cevap var:** Santral DI
  - **Cevap yok:** Nefrojenik DI

Ayırıcı tanı (Kopeptin düzeyi)

- ✓ **Santral DI:** Kopeptin düşük
- ✓ **Nefrojenik DI:** Kopeptin normal/yüksek

Tedavi

- ✓ **Santral DI:** Desmopressin
- ✓ **Nefrojenik DI:**
  - Tuz kısıtlanır (su kısıtlanmaz, yeterli su verilir)
  - Tiazid, NSAİİ
- ✓ **Psikojenik polidipsi:** Su kısıtlaması

TIROİD HORMONLARI ve HASTALIKLARI

Klinik Bilimler 159. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 117

Genel bilgiler

Tiroid fonksiyon testleri ile ilgili örnekler

Hipotiroidi	Hipertiroidi
T3 ve T4 düşük, TSH yüksek: Primer	T3 ve T4 yüksek, TSH düşük: Primer
T3 ve T4 düşük, TSH düşük/ normal: Santral	T3 ve T4 yüksek, TSH yüksek/ normal: Santral
T3 ve T4 normal, TSH yüksek: Subklinik	T3 ve T4 normal, TSH düşük: Subklinik

Sekonder/tersiyer hipotiroidi ayrımı → **TRH testi:**

- ✓ **Sekonder hipotiroidi:** TSH yanıtı **yok**
- ✓ **Tersiyer hipotiroidi:** TSH yanıtı **var**

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 160

160.Yedi yaşındaki erkek hasta hareketlilik ve ödevlerini yapmama şikâyetleri ile polikliniğe getiriliyor. Hastadan ve annesinden alınan anamnezde, sınıfta ders süresince oturamadığı, dersi sık sık böldüğü, arkadaşlarıyla konuştuğu, evde de çok hareketli olduğu, ödevlerini yapmak için masa başında oturamadığı, 3 yaşından beri bu şekilde hareketli olduğu, okuma yazmayı zamanında öğrendiği ve okul başarısının sınıf düzeyinde olduğu öğreniliyor.

Bu hastada öncelikle düşünülen psikiyatrik bozuklukla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Etiyolojisinde dopaminerjik sistemle ilişkili genler rol oynamaktadır.
- B) Elektroensefalografi (EEG) anormallikleri görülme olasılığı vardır.
- C) Başka psikiyatrik bozukluklarla komorbidite sıktır.
- D) Tedavisinde antipsikotik ilaçlar tercih olarak kullanılır.
- E) Çoğu hastada belirtiler ergenlik döneminde de devam eder.

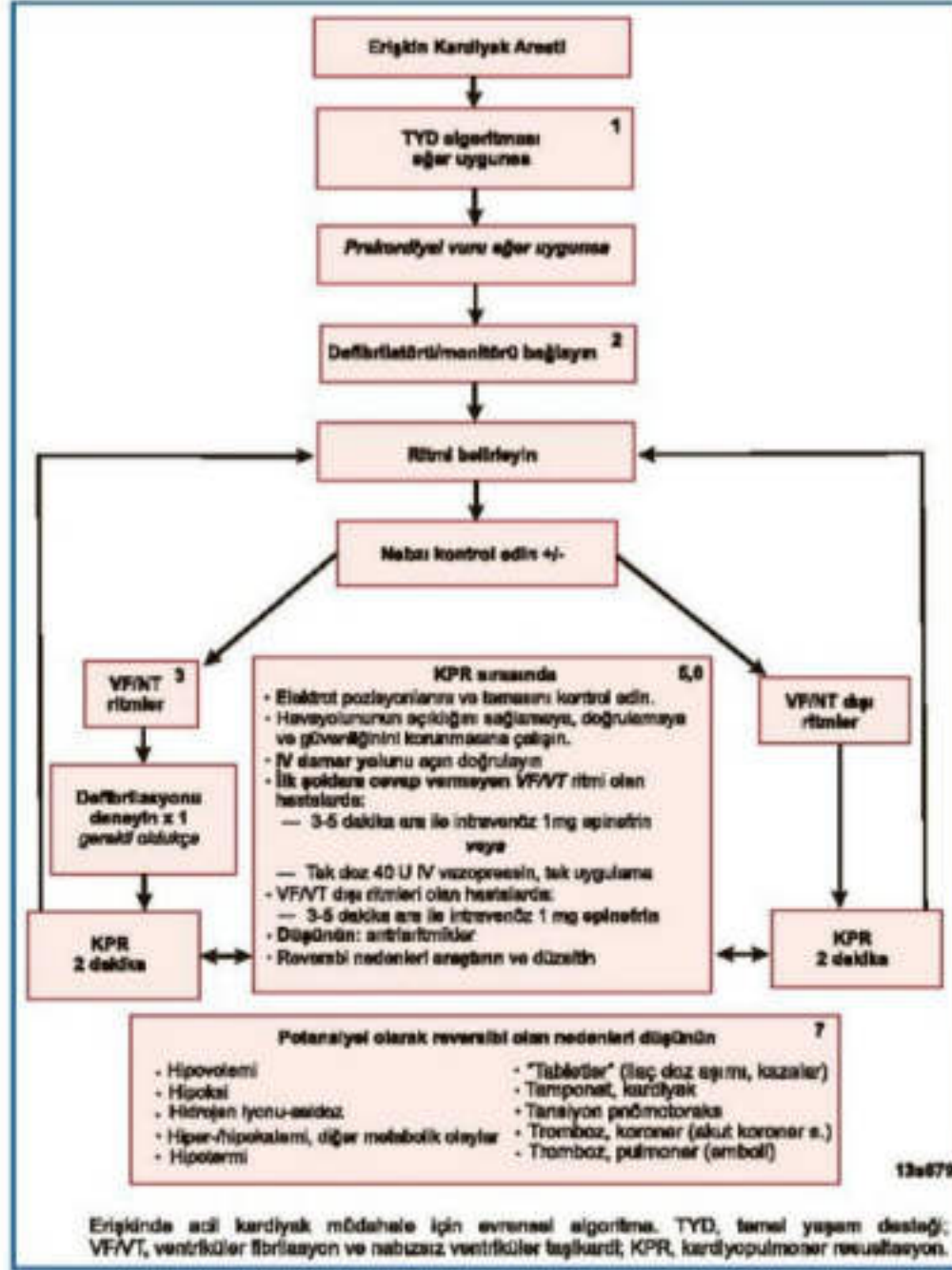
Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

KARDİYAK ARREST

- Ciddi refrakter hipoksemi (FI_{O_2} %60 iken PaO_2 60mmHg, SO_2 < %90)
- Ciddi solunum yetmezliği klinik bulgularının varlığı ve solunum isjinin artmasının solunum yetmezliğine eğilim yaratması (solunum sayısı >35/dakika, interkostal ve supraklaviküler çekilmeler, burun kanadı solunumu, paradoks karın solunumu, bilinç bulanıklığı)
- Solunum durması

Noninvaziv mekanik ventilasyon kontrendikasyonları

- Kalp ve/veya solunum durması
- Tıbbi olarak stabil olmayan hasta (septik, kardiyojenik şok, kontrolsüz infarktüsü, kontrolsüz miyokart aritmi)
- Solunum yollarını koruyamama
- Sekresyonların atılamaması
- Kooperasyon kurulamayan ve ajite hasta
- Yüzüne maske yerleştirilemeyen hasta
- Üst solunum yolu ve gastrointestinal sistem cerrahisi sonrası üst Gastrointestinal sistem kanaması, akut miyokart infarktüsü

ÇOCUK ve ERGEN PSİKİYATRİSİ

Klinik Bilimler 160. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 099

DEHB'de; **dikkat eksikliği** ve **hiperaktivite** (aşırı hareketlilik) olmak üzere iki temel sorun alanı vardır

Dikkat Eksikliği Karakteristik Özellikleri;

- Konsantre olmada güçlük,
- Unutkanlık,
- Dağınıklık,
- İşleri organize etmekte zorluk,
- Bir işe konsantre olduktan sonra basit bir uyarı ile çok kolay dikkatinin dağılması,
- Dikkat ve "sabır" gerektiren işlerden kaçınma

Hiperaktivite Karakteristik Özellikleri;

- Kişinin yaşına göre çok daha hareketli, aceleci veya aşırı konuşkan olması
- Çocuklarda sürekli bir yerlere tırmanma,
- Motor takılmış gibi koşuşturma
- DEHB etyolojisinde üzerinde durulan genler: **DRD4**, **DAT1**
- Yaşın artması ile hiperaktivite semptomlarında **azalma** gözlenir.
- En kalıcı semptom kümesi dikkatsizlik, dikkat dağınıklığı, düzensizlik ve işleri bitirememesi
- Çocukluk çağında belirgin **hiperaktivite**, dürtüsellik ve yıkıcı davranış bozukluğu komorbiditesi öyküsü olan erkeklerin, **çoklu madde kötüye kullanımı** ve yetişkin antisosyal davranış geliştirme olasılığı daha yüksektir
- DEHB olan çocuklar normal gelişen yaşlılarına göre daha fazla sınıfta kalma, sınıf tekrarı ve **düşük okul başarısı** göstermektedir.

KARDİYOPULMONER RESÜSİTASYON

Önerilen temel yaşam desteği tekniklerinin özeti

	Yenidoğan (1-12 ay)	Çocuk (> 12 ay)	Erişkin
Solunum hızı	20 soluk/dk	20 soluk/dk	10-12 soluk/dk*
Nabız kontrolü	Brakial	Karotid	Karotid
Kompresyon Hızı	>100/dk	100/dk	100/dk
Kompresyon yöntemi	İki veya üç parmakla	Bir elin ayasıyla	Eller üst üste konarak
Kompresyon/ventilasyon oranı	30:2	30:2	30:2
Yabancı cisim obstrüksiyonu	Sırt vurma ve göğse bastırma	Heimlich manevrası	Heimlich manevrası

*Trakea bir trakeal tüple güvenliğe alınmışsa 8-10'a düşer

MEKANİK VENTİLASYON (AKUT SOLUNUM YETMEZLİĞİ)

Mekanik ventilasyon endikasyonları

- Akut ventilasyon yetmezliği ($PaCO_2$ > 50 mmHg ve pH < 7.30),

Tedavi:

- ✓ İlk tedavi seçeneği **metilfenidat**
- ✓ Metilfenidat sinaptik bölgeye **dopamin** ve **noradrenalin** salınımını artırarak ve presinaptik bölgeden dopamin ve noradrenalin geri alınımını engelleyerek bu iki nörotransmitterin sinaptik aralıktaki düzeyini artırır.

Klinik Bilimler 160. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 100

noradrenalin taşıyıcılarının seçici bir inhibitörü olarak DEHB tedavisinde FDA onayı alan stimülan olmayan bir ilaçtır.

- ✓ Alfa-2 Agonistler: **Guanfasin**

PLASTİK CERRAHİ

YARA İYİLEŞMESİ VE KRONİK YARALAR

En sık görülen kronik yaralar;

- 1) Bası yaraları
- 2) Venöz staz ülserleri
- 3) Diyabetik ayak ülserleridir.

Temel olarak yara iyileşmesi **4 fazdan** oluşmaktadır.

Yara iyileşmesi fazları

1. Hemostaz fazı	✓ Platelet agregasyonu ve fibrin pıhtı oluşma fazı ✓ Kritik hücreler plateletler ve makrofajlar ✓ PDGF, TGF beta, VEGF, SDF-1 salgılanır
2. İnflamasyon fazı	✓ Tipik olarak 48 saat süren ✓ Nötrofiller erken dönemde yabancı cisimleri ve dokuları temizler ✓ Bu fazın kritik hücreleri makrofajdır ✓ Temel sitokinler TNF-alfa ve IL-1 'dir ✓ Makrofaj bozukluğuna sebep olan durumlarda (diyabet) anormal yara iyileşmesi ve kronik yara oluşumuna sebep olmaktadır.
3. Proliferasyon fazı	✓ 48.saatten sonra başlayıp 10.güne kadar sürer ✓ Keratinositler göç ederek proliferasyon eder ve yaranın üzerinde epitelial tabaka oluşturur. En kritik hücreler fibroblastlar ✓ EGF, TGF-alfa ve HB - EGF en önemli sitokinlerdir. ✓ Bu fazda en önemli kollajen tipi tip 3 kollajendir ✓ Fibroblastlar bu fazın sonuna doğru miyofibroblastlara dönüşmeye başlar ve yara kontraksiyonunu sağlar
4. Remodelling fazı	✓ Son faz olup yaklaşık olarak 2. Hafta başlar ve yıllar boyunca sürer. ✓ Bu fazda matriks metalloproteinazlar sayesinde tip 3 kollajen tip 1 kollajene dönüştürülür

KRONİK YARALAR

Kronik Yaralar

Venöz Ülserler	Arteriyel Ülserler
✓ Diz ve ayak bileği medialinde görülür; ✓ Venöz yetersizliğe sekonder oluşur. ✓ Bacak sarkıtılınca tetiklenir. ✓ Kompresyon terapisi + elevasyon ile tedavi edilir.	✓ Topuk gibi kemik çıkıntılarının olduğu bölgede görülür. ✓ Ateroskleroz, embolizme sekonder gelişir. ✓ Bacak elevasyonda iken ağrı şiddetlenir . ✓ Antiplatelet tedavi, gerekirse revaskülarizasyon ile tedavi edilir.

Bası yaraları

Evre 1: Ciltte eritemli alan görülür.

Evre 2: Epidermis kaybı görülür. Dermis görülür.

Evre 3: Tam kat cilt kaybı oluşur. Subkutan doku ve kas ekspozite olur.

Evre 4: Tam kat cilt ve doku kaybı mevcuttur. Kemik doku ekspozite olur.

Hipertrofik skar	Keloid
✓ Ailesel yatkınlık yoktur . ✓ Yara sının içinde büyür. ✓ Parsiyel regresyon görülebilir. ✓ Artmış TGF-beta düzeyi vardır. Kollajen üretimi azalır.	✓ Ailesel yatkınlık mevcuttur . ✓ Yara sınının dışına çıkar. ✓ Regresyon görülmez. ✓ Artmış TGF-beta ve mast hücre sayısı vardır.

- ✓ Keloid ve hipertrofik skarda, birincil sıra tedavi yöntemi **intralesyonel steroid** uygulamasıdır
- ✓ **Slikon** bası uygulaması kritik tedavi yöntemlerindendir.
- ✓ Cerrahi tedavi medikal tedaviye yanıtız durumlarda uygulanır.
- ✓ İntraoperatif **botulinum toksin -A** uygulaması son yıllarda etkinliği gösterilen tedavi yöntemidir.

Ayak amputasyon çeşitleri;

Amputasyon çeşitleri

Ray amputasyonu	✓ Ayak parmaklarından, metatars ortasına kadar
Lisfranc amputasyonu	✓ Tarsometatarsal seviyeden
Chopart amputasyonu	✓ Talonavikular ve kalkaneokuboidal eklemler seviyesinden
Boyd amputasyonu	✓ Talus ve trasnsvers şekilde kalkaneus süperior kısmının dahil edilerek distal kısımda dahil amputasyonu
Syme amputasyonu	✓ Talus ve kalkaneusun tamamı dahil, medial ve lateral malleoller de dahil edilerek yapılan amputasyondur
Piragoff amputasyonu	✓ Talus ve kalkaneusun anterior kısmı çıkarılarak tibiaya artrodez yapılır.

Öncelikle en olası tanıyı rahatlıkla bulduran notumuz tedavide antipsikotiklerin değil bir stimülan olan metilfenidatin ilk seçenek olduğunu da vurguluyor

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 161

161 Aşağıdakilerden hangisinin majör bir travmaya vücutun verdiği metabolik yanıtlardan biri olması en az olasıdır?

- A) Pozitif nitrojen dengesi
- B) Kaslarda proteoliz
- C) Glukoneogenez
- D) İnsülin direnci
- E) Lipoliz

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

pozitif değil, negatif nitrojen dengesi olur...

İMMÜNÖNUTRİSYON

- Çalışmalarda, **glutamin** ve **arjinin** gibi bazı aminoasitlerin, **omega 3** yağ asitlerinin, **C vitamini** ve **selenyum** gibi bazı mikrobelerin immün sistemi desteklediği gösterilmiştir.

Glutamin

- Glutamin insan vücudunda **en fazla** bulunan aminoasittir (fakat esansiyel değildir)
- Bağırsak hücrelerine önemli bir yakıt kaynağıdır.
- Çoklu organ yetmezlikli kritik hastalarda glutamin desteği verilmesi mortaliteyi artırabilir.

İmmünonütrisyon önerilen hasta grubu

- ✓ Kanser nedeniyle boyun cerrahisi geçirenler
- ✓ Malnutrisyonu olan (Albümin < 2.8) hastalar
- ✓ Onkolojik gastrointestinal cerrahi geçirenler
- ✓ 2 veya daha fazla sistemde ciddi travması olan hastalar
- ✓ Hafif sepsisli ve ARDS'li hastalar

TRAVMAYA SİSTEMİK CEVAP VE METABOLİK DESTEK

- Yaralanma veya enfeksiyona karşı inflamatuvar cevap, lokal veya **sistemik olarak salınan patojenlere (PAMP)** veya **hasarla ilişkili molekülere (DAMP)** bağlı olarak ortaya çıkar.

HASARLA İLİŞKİLİ MOLEKÜLER KALIPLAR (DAMP)

DAMP molekülleri

- ✓ Yüksek hareketlilik grubu proteini B1 (HMGB1)
- ✓ Isı şok proteinleri (HSP)
- ✓ S 100 protein
- ✓ Mitokondriyal DNA
- ✓ Hyalüronan
- ✓ Biglikan (Proteoglikan)
- ✓ Formil peptitler
- ✓ IL-1 alfa

- DAMP'lar içinde **en iyi** tanımlanmış olan **HMGB1**'dir.

HMGB1

- Travma sonrasında **30 dakika içinde**; ölü hücrelerden pasif olarak, sitokin veya mikroorganizmalar tarafından uyarılmış immün hücrelerden aktif olarak salınır.
- Apopitozis ile yok olan hücrelerden **salınmaz**.
- Programlanmış hücre ölümü immün **cevap oluşturmaz**.

HMGB1 uyarısına bağlı ortaya çıkan proinflamatuvar uyarılar

- ✓ Makrofaj, monosit ve dendritik hücrelerden sitokin ve kemokin salımı
- ✓ Nötrofil aktivasyon ve kemotaksisi
- ✓ Artmış geçirgenliği de içeren epitelyal bariyer fonksiyonlarında değişiklik.
- ✓ Platelet yüzeyinde artmış prokoagülan aktivite.

FLASH BACK

- ✓ HMGB-1'in TLR4'e bağlanması, hastalık hali, kırgınlık, iştahsızlık oluşturur.
- ✓ Sepsisli insanlarda yüksek HMGB1 konsantrasyonu mortalite artışı ile ilişkilidir.

FLASH BACK

- ✓ **IL-1**, TNF'den farklı olarak **artmış trombosit düzeyleri** ile ilişkilidir.
- ✓ **TNF**, IL-1'den farklı olarak,
  - Hipozinkemi
  - Akciğer ödemi
  - Karaciğer hasarı
  - Koagülasyon kaskadı aktivasyonu

Klinik Bilimler 161. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 008

Vücutta hücre harabiyeti ile oluşan değişiklikler

- ✓ Negatif nitrojen dengesi
- ✓ Glukoneogenez
- ✓ Protein sentezinde azalma
- ✓ İntrasellüler elektrolit kaybı
- ✓ Kreatin ekskresyonu

Travmada hormonlar

- ✓ **Bifazik hormonlar** → İnsülin ve glukagon
- ✓ **Azalan hormonlar** → T3 ve T4
- ✓ **Artan hormonlar** → Katekolaminler, kortizol, GH, ADH, RAA, prolaktin

ŞOK

HİPOVOLEMİK ŞOK

- Hipovolemik şokta, doku perfüzyonunun bozulmasının temel nedeni **kalp debisinin azalmasıdır**.
- Cerrahi hastalarda **en sık** sebep **kanamalardır**. Ek olarak aşırı sıvı kayıpları (yanık, pankreatit, ileus..) da sebep olarak gösterilebilir.
- Klinik olarak şok tablosunun ortaya çıkması için kan hacmindeki azalmanın **en az %25-30** olması gerekir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 162

162. Elli iki yaşındaki erkek hasta 15 yıldır tip 2 diabetes mellitus nedeniyle takip ediliyor. Diyetine uymayan ve ilaçlarını düzenli kullanmayan hastanın HbA1c değeri %11,2 olarak saptanıyor. Hastada sol ayak plantar yüzde yük taşıma noktasında 2x1 cm boyutlarında, yuvarlak ve iyi sınırlı, tabanı granülasyon dokusu ile dolu ülser saptanıyor. Hasta, bu yaranın bir hafta önce uzun bir yürüyüş sonrasında açıldığını belirtiyor.

Bu hastada ayak plantar yüzdeki lezyona yönelik en olası ön tanı ve bu lezyonun olası iki etiyolojik nedeni aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Yassı hücreli karsinom – Kronik iritasyon ve yanık
- B) Gangren – Emboli ve tromboz
- C) Osteomyelit – Yükten kaldırma tedavisine uymama ve hipoparatiroidizm
- D) Diyabetik ayak – Periferik nöropati ve periferik vasküler hastalık
- E) Charcot nöroartropatisi – Osteoplastik ve osteoporotik aktivite dengesizliği

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Tarama/tanı

- ✓ Tip 1 DM'de **5. yılda** başlanır
- ✓ Tip 2 DM'de **tanıdan itibaren** başlanır
- ✓ **Yıllık albüminüri** taraması yapılır
- ✓ Bir kez albüminüri saptandığında **3-6 ay sonra** test tekrarlanır. **Yeniden pozitif** saptanması halinde tedaviye başlanır.

Tedavi

- ✓ Sıkı KB ve KŞ kontrolü
- ✓ ACE veya ARB verilmesi
  - Hipertansiyon varsa → Verapamil/Diltiazem
  - ACE inh veya ARB tedavisine, **finerenon** (non-steroid MRA) eklenmesi
- ✓ Proteinden kısıtlı diyet
- ✓ SGLT-2 inhibitörleri
- ✓ GLP-1 agonistleri

FLASH
BACK

Aspirin ve diyabetin kronik komplikasyonları

Klinik Bilimler 162. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 130

Diyabetin Diğer Komplikasyonları

Alt ekstremite komplikasyonları

- ✓ **Nöropati, periferik arter hastalığı** ve **gecikmiş yara iyileşmesi** nedeni ile diyabetik ayak ülser ve enfeksiyonlarına sık rastlanır.
- ✓ **Charcot eklemi, pençe parmak** vb
- ✓ Non travmatik **ampütasyonların** %50'sine yol açar

Diyabetik ayak enfeksiyonları

	Yüzeyel enfeksiyon	Osteomyelit
Etken	S. aureus, S. pyogenes	Polimikrobiyal
Tedavi	Oral amoksisilin - klavulanik asit	Geniş spektrumlu IV antibiyotik

Kardiyovasküler sistem (KVS) komplikasyonları

- ✓ DM'de **en sık** ölüm nedeni KVS komplikasyonlarıdır.
- ✓ Aterosklerotik kardiyovasküler hastalık (ASKVH) ve MI riski artmıştır.
- ✓ Göğüs ağrısı olmayabilir (Sessiz miyokard iskemisi).
- ✓ DM ve ASKVH olan hastaların; **ACE inhibitörü/ARB, statin ve aspirin** almaları önerilir (MI sonrası **beta blokör** kullanımı önerilir).
- ✓ **KVS açısından yararlı antihipertansif ilaçlar:**
  - **SGLT2 inhibitörleri**
  - **GLP1 analogları**
- ✓ SGLT2 inhibitörleri, **kalp yetmezliği alevlenmelerini** ve buna bağlı **hospitalizasyonları** azaltır.

Dislipidemi

- ✓ DM'de en sık görülen dislipidemi paterni: **Trigliserid (TG) yüksekliği ve HDL düşüklüğüdür.**
- ✓ TG >500 mg/dL ise pankreatit riskini azaltmak için **fibratlar** verilebilir.
- ✓ ASKVH olan tüm diyabetik hastalar **yüksek yoğunluklu statin tedavisi** almalıdır.
- ✓ Statinleri tolere edemeyen veya LDL kolesterol hedefine ulaşamayan hastalarda **ezetimib** veya **PCSK9 inhibitörü** eklenmelidir.

Periferik damar hastalığı

- ✓ DM'de periferik damar hastalığı riski artmıştır.
- ✓ En önemli bulgusu **kladikasyo intermitansta**

Deri lezyonları

- ✓ Cilt kuruluğu ve kaşıntı (en sık)
- ✓ Nekrobiosis lipoidica diyabetikorum
- ✓ Akantosis nigricans
- ✓ Lipoatrofi/Lipohipertrofi (insülin kullanımı ile ilişkili)

Kas - iskelet sistemi komplikasyonları

- ✓ Diyabetik cheiroartropati (sınırlı eklem hareketi)
- ✓ Dupuytren kontraktürü
- ✓ Tetik parmak
- ✓ Donuk omuz (adeziv kapsülit)
- ✓ Kalsifik periartrit (kalsifik tendinit)
- ✓ Diyabetik osteoartropati (Charcot eklemi)
- ✓ Diffüz idiyopatik iskelet hiperosteozisi

Özellikle diyabetik popülasyonda görülen enfeksiyonlar

- ✓ **Rinoserebral mukormikozis** (Zigomiset türleri)
- ✓ **Amfizematöz kolesistit** (Clostridium türleri)
- ✓ **Malign otitis eksterna** (Pseudomonas)

Gestasyonel Diyabet (GDM)

Genel bilgiler

- ✓ Gebelerde **2. veya 3. trimester**deki **glukoz intoleransı** sonucu gelişebilir
- ✓ Çoğu hasta gebelikten sonra normale döner. Ancak bunlarda **tip 2 DM** gelişme riski artmıştır.
- ✓ GDM'li anneden doğan çocuklarda da **tip 2 DM** ve **metabolik sendrom** gelişme riski artmıştır.
- ✓ Diyabeti olmayan tüm gebelerde **24-28. haftalar** arasında glukoz intoleransı için tarama önerilir.

Tarama

- ✓ **75 gr OGTT** ile yapılır. Bu değerlerden bir tanesi tanı için yeterlidir:
  - Açlık kan şekeri **≥ 92 mg/dL**
  - OGTT 1. saat kan şekeri **≥ 180 mg/dL**
  - OGTT 2. saat **≥ 153 mg/dL**

Tedavi

- ✓ İlk yaklaşım, **medikal nütriyon tedavisi** (yaşam tarzı değişikliği)
- ✓ Diyet tedavisi ile kan şekeri düzenlenemiyorsa ilk olarak **insülin tedavisi** başlanır.
- ✓ Oral antidiyabetiklerden **gliburid** ve **metformin** de kullanılabilir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 163

163.Böbrek fonksiyonları normal olan bir hastada koma, letarji ve baş ağrısı gibi klinik bulguların görüldüğü ve acil tedavi gereken “ciddi hiponatremi” için eşik sodyum değeri kaç mEq/L’dir?

- A) 130
- B) 135
- C) 125
- D) 120
- E) 140

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Belirtiler

- Hiponatreminin belirtileri temelde **santral sinir sistemi** ile ilgilidir. Santral sinir sistemi bulgularının da nedeni beyin ödemidir.
- Beyin ödemi gelişmesi için de hiponatremi **hipoozmolar** olmalıdır.

Hiponatremi bulguları

Santral sinir sistemi	Baş ağrısı, konfüzyon, hiperaktif/hipoaktif DTR, nöbet, koma, artmış kafa içi basınç
Kas-iskelet	Güçsüzlük, yorgunluk, kas krampları, seğirmeler
Gastrointestinal	İştahsızlık, bulantı, kusma, sulu ishal
KVS	Kan basıncı ve nabızda kafa içi basınç artışına bağlı değişiklikler (hipertansiyon, bradikardi)

Klinik Bilimler 163. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 003

Tedavi

- Semptomatik veya $Na < 120$ mEq/L olduğunda **replasman** gerekir.
- Asemptomatik hiponatremide sodyum yükseltme hızı < 12 mEq/L/gün olmalıdır.
- En güvenilir** düzeltme hızı saatte 0.5-1 mEq/L’ dir.
- Hiponatreminin hızlı düzeltilmesi 1-6 gün sonra ortaya çıkan **santral pontin miyelinoliz**e neden olabilir. Bu tabloda flask paralizi, yüz kaslarında zayıflık, konuşma ve yutma bozukluğu, ağırlı uyaranlara yanıt azlığı görülür.

HİPERNATREMİ (>145)

Etiyoloji

- Aşırı su kaybı (**en sık**)
- Aşırı tuz yüklenmesi (gastrostomi, jejunostomi gibi tüp beslenmesi)
- ADH yetersizliği (diabetes insipidus, kafa travması)

Belirtiler

- SSS belirtileri ve doku belirtileri ön plandadır.
- Şiddetli vakalarda pontin miyelinoliz ve koma gelişebilir.

Hipernatremi bulguları

Santral sinir sistemi	Huzursuzluk, letarji, ataksi, irritabilite, tonik kasılmalar, deliryum, nöbet, koma
Kas-iskelet	Güçsüzlük
KVS	Taşikardi, hipotansiyon, senkop
Doku	Kuru, yapışkan mukus membranlar, kırmızı, şiş dil, Gözyaşı ve tükürükte azalma
Böbrek	Oligüri
Metabolik	Ateş

Tedavi

- En önemli aşama sıvı açığının düzeltilmesidir.
- Hipovolemisi olan hastalarda **hacim izotonik sıvılar ile yerine konmalıdır**.
- Yeterli hacim sağlandığında hipotonik sıvılar verilmelidir.
- Düzeltilme hızı saatte 1, günde 12 mEq** hızını aşmamalıdır.
- Hızlı düzeltme **beyin ödemi** ve **herniasyon** ile sonuçlanır.

FLASH BACK

Klinik Parametreler	Santral DI	Uygunsuz ADH	Serebral Tuz Kaybı
Damar İçi Sıvı	Düşük	N/Yüksek	Düşük
Serum Sodyumu	Yüksek	Düşük	Düşük
Serum Ürik Asidi	Yüksek	Düşük	N/Yüksek
İdrar Sodyumu	Düşük	Yüksek	Çok Yüksek
Serum ADH düzeyi	Düşük	Yüksek	Düşük
Serum ANP düzeyi	-	Yüksek	-

POTASYUM DENGESİ

- Hücre içi bölmede 150 mEq/L, hücre dışı bölmede 4.5 mEq/L (3,5- 5 mEq/L) konsantrasyonlarında bulunur.
- Potasyumun hücre içi ve hücre dışı dağılımına; stres, travma, asidoz ve katabolizma etki eder.
- Asidozda **hiperkalemi**, alkalozda **hipokalemi** beklenir. pH’daki her 0.1’lik artış (alkaloz) potasyumda 0.3 mEq’lık azalma (hipopotasemi) nedenidir.
- İnsülin glukoz ile birlikte potasyumun da hücre içine girmesini sağlar ve serum potasyum konsantrasyonunu düşürür.

FLASH BACK

Asidoz ve hipokaleminin birlikte izlendiği istisna durumlar

- ✓ İshal (VIPoma)
- ✓ Asetazolamid kullanımı
- ✓ Tip 1-2 renal tübüler asidoz

Magnezyum – Potasyum ilişkisi

- Magnezyum Na-K ATPaz aktivitesini belirler
  - Magnezyum azalırsa Na-K ATP’az aktivitesi azalır, hücrenin potasyum tutma kapasitesi azalır.
  - İdrarla potasyum kaybedilir
- Tedaviye dirençli hipokalemi varlığında **hipomagnezemi** akla gelmelidir.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 164

164. Araç dışı trafik kazası nedeniyle acil servise getirilen bir hastanın fizik muayenesinde kulak arkasında ekimoz ve rakun gözü bulgusu tespit ediliyor.

Bu hastada tespit edilen fizik muayene bulgularına neden olan en olası majör yaralanma bölgesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kafatası tabanı
- B) Mastoid kemik
- C) Burun
- D) Kulak
- E) Göz

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Tedavi:

- Mutlaka **yatak istirahati**
- Analjezi ve sedasyon: Sedasyon için **diazepam**
- IV Sıvılar**: Serebral tuz kaybını önlemek için erken dönemde agresif sıvı tedavisi
- Anti-epileptikler** (fenitoinler)
- Kalsiyum kanal blokörleri**: **Nimodipine** serebral vazospazmı önlemede başarılı olamamışlardır, (**nöroprotektif** etki için verilir).
- Vazospazm gelişimini önlemek için "3H" tedavisi (**Hipertansiyon, hipervolemi, hemodilüsyonu**)

SAK sonrası komplikasyonlar

- Mortalite ve morbiditenin **en önemli** nedeni—**Vazospazm**
- En sık problem**—**Hipovolemi, hiponatremi**
- Artan mortalite oranı nedeniyle **tekrar kanama** önemlidir

Serebral Lezyonlar

Arterio-Venöz Malformasyon	- En sık serebral malformasyon - En sık olarak orta serebral arter dağılımında - Neonatalarda yüksek debili kalp yetmezliği
Kapiller Telenjektazi	Pons kanamalarının en sık nedeni
Galen Veni Anevrizması	- Arterler doğrudan galen veni içine girer - Neonatalarda yüksek debili kalp yetmezliği
Karotid-Kavernöz Fistül	Travma sonrası internal karotid arter ve kavernöz sinüs arasında fistül

Klinik Bilimler 164. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 015

Kafa Travmaları

- Hemotimpanum, rinore, otore, bilateral orbital ekimozda (**raccoon eyes**) ön kafa tabanı kırığı düşünülür.
- Orbita kırıklarında ilk tercih edilecek tanı yöntemi **Caldwell** pozisyonunda çekilen direkt grafi iken en iyi tanı yöntemi **BT**'dir.

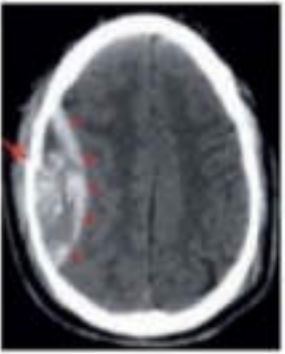

Sefal Hematom

Subperiosteal Hematom	Subgaleal Hematom
- Kranium ile periost arasında kan birikmesi - Sütür hatlarını aşmaz	- Galea aponevrotika ile periost arasında kan birikmesi - Sütür hatlarını aşar

Epidural-Subdural Hematom

Epidural-Subdural Hematom

EPİDURAL HEMATOM	SUBDURAL HEMATOM
%90'ında kırık öyküsü (Genellikle temporal kemik) - Orta meningeal arter kanaması olur. - En acil intraserebral kanama çeşidi - Travmadan sonra şuurun açık olduğu kısa bir dönemden sonra şuur kaybı gelişir (Lucid interval).	- Köprü venlerinin yırtılması sonucu oluşur. - Kafa travmalarından sonra en sık kitle etkisi yapan lezyonlar - Akut form: İlk 24-72 saat içinde olur (Mortalite yüksek) - Kronik form: 3-10 gün içinde görülür. - Kronik subdural hematom genellikle infant dönemde ve yaşlılarda görülür. - Dura mater'den bir membran gelişir. Bu yapıya neomembran denilir.
Tedavi: Burr-Hole açılır , hematoma boşaltılır.	Bu hastalarda kitle etkisi ile Unutkanlık, kişilik değişiklikleri, KİBAS bulgu ve belirtileri, hemiparezi, hemipleji görülür.

Herniasyon Sendromları

- Beyin dokusunun kafa içi bölmeler arasında yer değiştirmesi

Herniasyon Sendromları

Subfalksian Herniasyon	- Singular gyrus karşıya geçer. - Anterior serebral arter bası altında kalır. - Radyolojik olarak saptanan en sık herniasyon tipi
Transtentorial Herniasyon	- Aksial (santral) ve uncai herniasyon olarak ikiye ayrılır. 1. Aksial (santral) herniasyon - İki yanlı yerleşmiş kronik subdural hematoma gibi lezyonlarda oluşabilir. - İki yanlı myotik pupil, yukarı bakış kısıtlılığı, Cheyne-Stokes solunumu görülür. 2. Uncai herniasyon (lateral transtentorial) - En sık semptom oluşturan herniasyon çeşidi. - Posterior serebral arter, 3. kranial sinir bası altında - İpsilateral midriasis gelişir. - Lezyonun karşı tarafında piramidal irritasyon bulguları ve hemiparezi gelişir. - İlerleyen dönemde beyin sapı karşı tentoryum kenarında sıkışır ve lezyonla aynı tarafta hemiparezi yapar (Kernohan belirtisi). - Transtentoriyal herniasyonlara orta beyin ve üst ponda çizgisel kanamalar eşlik edebilir; bunlar "Düret kanamaları" olarak adlandırılır.
Tonsiller Herniasyon	- Serebellar tonsillerin foramen magnumdan fıtıklaşması ile olur - Ense sertliği, öğürme ve öksürük reflekslerinin kaybı görülür - En kötü prognozlu herniasyon.

İLGİLİ NOTLAR

Notumuz yetmemiş bir de şekil koyarak vurguyu arttırmışız

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 165

165.Sağ kolunda 3. derece yanık oluşan ve 10 gündür yanık ünitesinde tedavi edilen 36 yaşındaki erkek hastanın sağ elinin parmaklarında uyuşma şikâyeti başlıyor. Muayenesinde kapiller geri dolma zamanının uzadığı ve parmaklarda nabız basıncının azaldığı tespit ediliyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hipoalbuminemi
- B) Kompartman sendromu
- C) Hipokalsemi
- D) Yara yeri enfeksiyonu
- E) Periferik nöropati

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

ELEKTRİK YANIKLARI

- Elektrik yanıklarının derideki belirtisi kısıtlı gibi görünse de **derin doku hasarı fazla** olabilir.
- Deri, elektrik akımına dirençlidir ve bu nedenle çoğunlukla korunur.
- **Kardiyak aritmi, kompartman sendromu, beyin hasarı, katarakt, kronik ağrı sendromu ve rabdomiyoliz** riski mevcuttur.
- Elektrik yanıklarında kastan açığa çıkan miyoglobine bağlı böbrek yetmezliği riski yüksektir. Bunu önlemek için IV hidrasyon gerekir.
- **İdrar akımı saatlik 100-150 mL** üzerinde tutulmalıdır. Bu amaçla, iv sıvı, mannitol iv sodyum bikarbonat (alkali idrar için) kullanılır.
- Elektrik yanıklı hastalarda 2 durumda **erken cerrahi** tedavi endikasyonu vardır:
  - ✓ Masif derin doku nekrozu sonucu asidoz veya miyoglobinüri sıvı tedavisine cevap vermeyen olgularda majör debridman ve/veya amputasyon acil olarak gerekebilir.
  - ✓ Kompartman sendromunu önlemek için eskarotomi ve fasyotomi gerekebilir.

FLASH

Klinik Bilimler 165. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 018

TIPIK VAKA

Elektrik yanığı sonrası kompartman sendromu..

- ✓ Artan ağrı
- ✓ Solukluk
- ✓ Nabız yokluğu
- ✓ Isı farklılığı (proksimal sıcak, distal soğuk; poikilotermi)
- ✓ Parestezi
- ✓ Paralizi

Kompartman Sendromu

- **Acil dekompresyon veya debridman** gerekmezse cerrahi tedavi 3 ve 5. günler arasında, bakteriyel kontaminasyon gelişmeden ve **nekroz sınırları belirginleştikten sonra** yapılabilir.
- Abdominal kompartman basıncı mesaneye yerleştirilen Foley kateter ile takip edilir.
- Basıncı > 30 mmHg ise abdominal **eskarotomi** yapılır.
- Eskarotomiye rağmen basıncı yüksek ise dekompresyon laparotomisi yapılmalıdır.

DONMAYA BAĞLI YANIK

- Donuk yanıklarda **tedavi**:
  - ✓ Hızlıca ısıtma
  - ✓ Yakın takip
  - ✓ Elevasyon ve atel
  - ✓ Günlük hidroterapi
  - ✓ Gerektiğinde ardışık olarak **"sınırlı" debridman** (nekroz olsa bile).
- Isıtma stabil ve sıcak ortamda ılık battaniyelere sararak veya 40-42 derece sıcaklıkta suyla dolu küvete hastayı alarak yapılır.
- Donuk yanıklı ekstremitelerin hareket etmesi hasarı artırabilir. Atel önerilir.
- Isıtmak için ovma, masaj vb. hareketler çok zararlıdır.

YANIK HASTASINDA RESÜSİTASYON

- Yanıklı hastaya verilecek sıvı miktarı **Parkland** formülüne göre hesaplanır.
  - ✓ **Verilecek sıvı**= 4 (cc) x kg x yanık yüzdesi
  - ✓ Sıvının yarısı ilk 8 saatte, kalan yarısı 16 saatte verilmelidir.
  - ✓ İlk tercih **RL** sıvısıdır.
- Kolloidler **geç dönemde** faydalı olabilir.
- Yüksek doz C vitamini uygulanması gerekli olan sıvı replasmanını ve solunum sıkıntısını azaltır.
- Resüsitasyonun yeterliliğinin takibinde en yararlı parametreler, **ortalama arter basıncı (OAB) ve idrar çıkışıdır**.
  - ✓ Arzulanan idrar çıkışı yetişkinlerde 30 mL/saattir.
  - ✓ Çocuklarda 1-1.5 mL/kg/saattir.
  - ✓ Hedeflenen ortalama arter basıncı 60 mmHg'dir.
  - ✓ Elektrik yanıklarında tübüler nekroz ve anüriyi engellemek için 100-150 cc/saat çıkış önemlidir.
- Kan transfüzyonlarının **immünsüpresif** etkisi mevcuttur, transfüzyon miktarının artmasıyla, enfeksiyon ve mortalitenin arttığı gözlenmiştir.

YANIK YARASININ TEDAVİSİ

TOPIKAL ANTİMİKROBİYAL KEMOTERAPİ

- Küçük ve yüzeysel yanıklarda basitrasin, neomisin veya polimiksin B içeren pomadlar kullanılabilir.
- MRSA tedavisi mupirosinli pomadlar ile yapılır.
- Gümüş sülfadiazin geniş spektrumlu bir antimikrobiyaldir. Epitelizasyonu engelleyebilir, greft tahribi yapabilir. Eskara penetre olmaz.

CERRAHİ VE YANIK YARASININ KORUNMASI

- Böller hastaneye yatırılmayanlarda korunur, yatırılan hastalarda debride edilir.
- Eskarotomi ilk 8 saatte mecburiyet yoksa yapılmaz, kötü sonuçlar doğurur.
- Yanıktaki mortalite ve morbiditenin en önemli nedeni enfeksiyondur.

Tedavi seçenekleri

- **1. derece** yanıklarda pansuman gerekmez.
- **Yüzeysel 2. derece** yanıklarda topikal antibiyotikler, elastik gazlı bezler ve elastik bandajlar ile günlük pansumanlar yapılır.
- **Derin 2. derece** ve **3. derece** yanıklarda eksizyon ve erken greftleme yapılır.

FLASH

- ✓ **Günümüzde 3 haftadan uzun sürede iyileşecek yanıklarda en ideal tedavi, hemodinami stabil hale geldikten hemen sonra, erken tanjansiyel eksizyon ve greftlemedir.**

YANIĞIN KOMPLİKASYONLARI

- **En yaygın** sepsis kaynakları yaralar ve / veya pulmoner sistemdir.
- **Erken enteral beslenme, septik morbiditeyi azaltır** ve bağırsak bariyerinin bozulmasını önler.
- Kompartman sendromu, derin ven trombozu, kateter enfeksiyonları, immünsüpresyon, pnömoni görülebilir.

Kırık Komplikasyonları

Erken Komplikasyonlar

- **Yağ embolisi**
- Enfeksiyon gelişimi (gazlı gangren, osteomyelit)
- Tetanoz
- Hemorajik şok
- **Kompartman sendromu**
- Damar-sinir yaralanması
- Posttravmatik refleks distrofi

Geç Komplikasyonlar

- Kaynamama-kusurlu kaynama (en sık neden yetersiz redüksiyon)
- Avasküler nekroz
- Osteoartroz
- Miyozitis ossifikans
- Geç sinir paralizileri

YAĞ EMBOLİSİ SENDROMU

- Uzun kemik kırıklarından sonra dolaşımda yağ embolilerinin bulunmasına yağ embolisi, bunun klinik belirtiler vermesine de **yağ embolisi sendromu** denir.
- Travmadan **24-72 saat** sonra ortaya çıkar.

Majör Bulgular

- ✓ Respiratuvar yetmezlik ($PaO_2 < 60$, $PCO_2 > 55$ mmHg)
- ✓ Serebral tutulum
- ✓ Peteşiyal kanamalar
- ✓ Retinal bulgular

Minör bulguları

- ✓ Ateş ($39-40^\circ C$)
- ✓ Taşikardi
- ✓ Karaciğer yetmezliği
- ✓ Oligüri, anüri
- ✓ Anemi, trombositopeni, lökositoz
- ✓ EKG bulguları

Klinik Bilimler 165. soru

Küçük Stajlar Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 072

KOMPARTMAN SENDROMU

- Kompartman içi basınç artışına bağlı **perfüzyon bozukluğu**
- **Erişkinde** en sık kompartman sendromu nedeni: **Tibia kırığı**
- **Çocukta** en sık kompartman sendromu: **Humerus suprakondiler kırığı**

Klinik

- ✓ Kompartman içi basınç 30 mmHg'yi aşınca venöz konjesyon olur.
- ✓ Arteriyoller spazma bağlı **iskemi** gelişir.
- ✓ İlk belirti derin şiddetli **ağrıdır**.
- ✓ Erken dönemde spazm arteriyoller düzeyde olduğu için nabız alınabilir.
- ✓ Erken dönemde distalde **nabız alınması** kompartman sendromunu ekarte ettirmez.
- ✓ Tedavide acil olarak cerrahi dekompresyon gerekir ve bu amaçla **fasiyotomi**

VOLKMANN İSKEMİK KONTRAKTÜRÜ

- **Ön kol** volar yüzünün kompartman sendromu sonucu gelişen bir deformite
- Özellikle suprakondiler humerus kırıklarında
- En sık yaralanan damar **A. Brakiyalis**
- Metakarpofalangeal (MCP) eklem **ekstansiyonu**, proksimal interfalangeal (PIP) ve distal interfalangeal (DIP) eklem **fleksiyonu** şeklinde kontraktür deformitesi

OSTEOKONDİRİTİS DİSSEKANS (DİZ-SEKANS)

- Eklem kırıkdağının altındaki kemikle beraber normal yerinden ayrılıp eklem içine düşmesi
- Bazen parça elle hissedilebilir (**eklem faresi**).
- Osteokondritis dissekans en sık **dizde** görülür (en sık **femur medial kondil**).

ÜST EKSTREMİTE KIRIK VE ÇIKIKLARI

Monteggia Kırıklı Çıkığı

- **Ulna** kırığı + radius başı çıkığıdır.
- En sık **posterior interosseöz sinir** lezyonu olur.

Galeazzi Kırıklı Çıkığı

- **Radius** alt 1/3 ile orta 1/3 birleşim yerinde transvers kırık ile beraber alt radioulnar çıkık

Colles Kırığı

- Radiusun ekstansör yüz kırığı
- En sık **avuç içine** düşmeler sonucu görülür

Smith Kırığı

- El bileği **palmar fleksiyon**dayken elin sırtına düşme ile oluşur
- Colles kırığının tersi bir kırık

Lunatum Çıkığı

- Subluksasyonu en sık görülen karpal kemik

El Bileği Kemik Kırıkları

- En sık **scaphoid** kemik kırılır
- Enfiye çukurunda ağrı şikâyeti

Bennet Kırığı

- **1. Metakarp** kaidesinin kırıklı çıkığı

Boksör Kırığı

- **4. ve 5. Metakarp** boyun kırığıdır

Beyzbol Kırığı (Mallet Finger)

- Distal falanksın bazisine dorsalden yapışan ekstansör tendonun çekmesine bağlı avulsiyon kırığı
- Distal falanksta ekstansiyon hareketi yoktur.

KONJENİTAL AYAK DEFORMİTELERİ

Club Foot

- ✓ **En sık** konjenital ayak deformitesi

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 167

167. Nazofarenks kanseri nedeniyle ayaktan kemoterapi uygulanan 50 yaşındaki hasta, yüksek ateş ve sol üst kadranda ağrısı nedeniyle acil servise başvuruyor. Yapılan fizik muayenesinde sol üst kadranda hassasiyet saptanırken tetkiklerinde lökositoz, CRP yüksekliği, abdominal ultrasonografide dalak içerisinde septasyonları olan kistik yapılı bir lezyon tespit ediliyor.

Aşağıdaki mikroorganizmalardan hangisinin bu hastadaki tabloya neden olması en az olasıdır?

- A) Streptococcus spp.
- B) Escherichia coli
- C) Staphylococcus aureus
- D) Salmonella Typhi
- E) Clostridium perfringens

Doğru Cevap: E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

2. Beta toksin: Nekrotizan enterit yapar.

3. Epsilon toksin

4. İota toksin

5. Enterotoksin

- İnce bağırsakta sporlardan açığa çıkan vejetatif formlar tarafından salgılanır.
- S. aureus enterotoksini gibi süperantijendir.
- Kramp ve et suyu ile bulaşan sulu ishale neden olur.

Klinik tablolar

Clostridial myonekroz (gazlı gangren)

Klinik Bilimler 167. soru
Mikrobiyoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 020

1. Travmatik gazlı gangren

- ✓ Kontamine yaralanmalar sonrasında oluşur.
- ✓ Ağrı, ödem, kötü kokulu seröz akıntı, hidrojen gazı oluşumu gözlenir.
- ✓ Bu gaz, anaerob bakteriler tarafından üretilen hidrojen olup palpasyonla saptanan krepitasyona neden olur.
- ✓ Hızla ilerleyerek ölümle sonuçlanır.

2. Spontan gazlı gangren

- ✓ Gastrointestinal kanser vakalarında görülür.
- ✓ Kanlanması bozulan kanser dokusu nekrozeleşir, bağırsak florasında bulunan C. septicum bakteriyemi (septicum - sepsis) yaparak spontan gazlı gangrene neden olur.
- ✓ Kanda C. septicum saptandığında sindirim sistemi kaynaklı bir malignite düşünülmelidir.
- Gazlı gangren yapan diğer etkenler C. septicum, C. sordelli, C. histolyticum ve C. novyii'dir. (C. tetani, C. botulinum ve C. difficile gazlı gangren yapmaz.)
- Lezyondan alınan sıvıda ve biyopsi materyalinde bol gram pozitif basil görülmesine rağmen, alfa toksinin lesitinaz (hücre zarını parçalayıcı) etkisinden dolayı lökosit ve eritrosit görülmez.
- Tedavide acilen debritleme hatta amputasyon gerekebilir.
- Yüksek doz penisilin G ve ek olarak toksin yapımını baskılamak için klindamisin verilir.
- Hiperbarik oksijen faydalı bulunmaktadır.
- Tedaviye rağmen ölüm oranı yüksektir.
- Göğüs ve batının tutulduğu vakalarda etkin debritleme yapılamadığı için prognoz daha kötüdür.

Lezyonunda lökosit olmayan TERS bakteriler

Bacillus anthracis

Clostridium perfringens

TERS

B. anthracis zorunlu aerob olduğu için besiyerinin yüzeyinde geniş tabanlı ürer, dibe doğru indikçe üreme hattı daralır.

Bakteriyemi/Sepsis

- Klostridyal bakteriyemilerin en sık etkeni C. perfringens'tir.

Selülit

- Yara ve çevresindeki dokularda belirgin fakat lokal gaz oluşumu ile seyreden ancak ağrı, şişme ve toksisitenin olmadığı bir klostridyal enfeksiyondur.
- Sadece cilt tutulumu ile karakterizedir; bakteriyemi olmaz ve sağlıklı kas dokusunda invazyon olmaz.
- Daha az şiddetlidir, antibiyotik tedavisi ve cansız dokunun hemen çıkarılması ile kontrol edilebilir.

Süperatif Miyozit

- Kas yüzeyinde cerahat birikir; kas nekrozu ve sistemik semptomlar yoktur.

Besin Zehirlenmesi

- Enterotoksin ile meydana gelir.
- Özellikle et suyu ve etli besinlerle ilişkili besin zehirlenmesi ve bazen antibiyotik kullanımı ile ilişkili ishal yapar.

Nekrotizan Fasiit: 2 tipi vardır.

Nekrotizan Fasiit

Tip 1	Tip 2
Polimikrobiyal (gram pozitif, negatif ve anaerob)	AGBHS (pirojenik ekzotoksin B)
Genelde diyabetiklerde Daha az ağrılı	Travma sonrası, travma ile ilişkili derecede şiddetli ağrı
Genitalde olursa Fournier gangreni	
Tedavi: Debritleme + Piperasilin tazobaktam veya karbapenem + klindamisin (toksin yapımını azaltmak için)	Tedavi: Debritleme + Penisilin G ve klindamisin (toksin yapımını azaltmak için)

CLOSTRIDIODES DIFFICILE

- Nozokomiyal ve antibiyotiğe bağlı ishalin en sık nedenidir.
- C. difficile fekal-oral yolla bulaşarak insanların % 3'ünün bağırsağına kolonize olur.
- Antibiyotik tedavisi ile bağırsaktaki anaerob flora ortadan kaldırılınca C. difficile aşırı çoğalarak antibiyotik ishali yapabilir.
- Her antibiyotik kullanımı sonrasında ishal gelişme riski varken bu risk klindamisin, geniş spektrumlu penisilinler, 2,3,4, ve 5. kuşak sefalosporinler, karbapenem ve florokinolonlarda daha yüksektir.
- Proton pompa inhibitörleri ve kemoterapi ile de C. difficile enfeksiyon riski artar.
- Klinik toksin A ve B ile ortaya çıkar. Basit bir ishalden ölümcül psödomembranöz enterokolite (PME) kadar uzanabilir.
- Dışkıda genellikle kan yoktur, vakaların yarısında dışkıda lökosit bulunur.
- Bebekler ve küçük çocuklarda toksin için bağlayıcı reseptör olmadığından bu yaş grubunda PME gelişmesi durumunda S. aureus enterotoksin-B düşünülmelidir.

Tanı

- Günde >2 sulu dışkılaması ve yakın zamanda antibiyotik kullanma öyküsü olan hastada glutamat dehidrogenaz (GDH), Toksin A ve Toksin B testleri istenir.

İLGİLİ NOTLAR

C. perfringens nekrotizan fasiit, besin zehirlenmeleri, selülit ve daha nadir olarak antibiyotik ilişkili ishal tablolarına yol açar. Bakteriyemi olasılığı diğer ajanlara göre daha az olduğundan dalak abselerinde etken olarak görülmesi olası değildir.

Kolon florasında olduğu için, GİS kanser vakalarında sepsis yapabileceğini de söylemişiz. Hastamızda GİS değil, nazofarenks kanseri var.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 170

170.Otuz yaşındaki kadın hastanın meme muayenesi sırasında koltuk altında aksesuar meme tespit ediliyor. Meme dokusu gelişimiyle ilgili bu durum aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Amasti
- B) Polimasti
- C) Jinekomasti
- D) Makromasti
- E) Ateli

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

- Yanık önemli bir **stres** durumudur. Bu strese bağlı mide ve duodenumda **Curling** ülserleri gelişebilir. Gastrik mukozal iskemisi ile ilişkilidir.
- Yanık skarı üzerinde maligniteler gelişebilir. **Marjolin** ülseri olarak adlandırılır. **En sık skuamöz karsinom** görülür. BCC, sarkom da olabilir. Agresif seyirlidir.
- Hipertrofik skar, kontraktürler yine geç dönemde görülebilir.

MEME HASTALIKLARI ve CERRAHİSİ

MEME ANATOMİSİ VE ANOMALİLER

MEME ANATOMİSİ

- Meme tübüloalveolar tipte bir bezdir. Lob, lobül ve asinüslerden oluşur.
- Cooper ligamanları memeye yapısal destek sağlar.

Kanlanma

- Meme kanının büyük kısmını, **internal mammarian arterin** perforan dallarından, **posterior interkostal arterlerin** lateral dallarından, ve **aksiller arterin** dallarından alır.
- Venler ise arterlere yandaşlık eder. Venöz akım aksillaya doğrudur.
- Kafa tabanından sakruma kadar devam eden perivertebral ven plexusu (**Batson plexusu**) ile posterior 3., 4., 5. interkostal venler arasında anastomozlar vardır.
- Batson aracılığıyla akciğerlere uğramadan vertebralara, kafatasına, pelvis kemiklerine ve merkezi sinir sistemine metastaz yapabilir.

Lenfatikler

- Lenfatik akımı esas olarak **aksiller lenf düğümlerine** gider.
- Metastatik yayılımın derecesini belirlemek için aksiller lenf düğümleri **pektoralis minör** kasına göre üç seviyeye ayrılır:
  - **Seviye 1:** Pektoralis minörün alt kenarının lateralinde veya altındakiler
  - **Seviye 2:** Pektoralis minörün arkasındakiler ve

Klinik Bilimler 170. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 019

Anomaliler

- Politeli** en sık konjenital anomalidir, aksesuar meme başı varlığıdır. Turner, Fleisher sendromu, renal agenezi gibi sendromlarla ilişkilidir.
- Ateli** meme başı yokluğudur.
- Amasti** meme yokluğu demektir. Poland sendromu ile ilişkilidir.
- Amazi** glandüler meme dokusu yokluğu anlamına gelir.
- Aksesuar meme dokusu** varlığı en sık **aksillada** izlenir, **süt çizgilerinde** yerleşir. Genellikle bilateraldir ve asimetrik olabilir. Tedavisi cerrahidir.

MEME YAKINMALARI VE DEĞERLENDİRME

MEME YAKINMALARI

- Öyküde yaşı ve menarş yaşı, menopoz yaşı ve ilk hamilelik yaşı, laktasyon durumu ve süresi, hormon replasman öyküsü, over ve rahim cerrahileri sorgulanır.
- Meme başı akıntısı sorgulanır. Spontan ve kanlı meme başı akıntısının **en sık** nedeni **intraduktal papillomdur**.

FLASH
BACK

Kansere bağlı olabilecek meme başı akıntısının özellikleri

- ✓ Spontan
- ✓ Tek taraflı
- ✓ Tek bir kanala lokalize
- ✓ > 40 yaş kadınlarda
- ✓ Kanlı
- ✓ Kitle ile beraber

Fizik Muayene

- Benign** tümörler sert olabilmekle birlikte düzgün sınırlı ve mobildir.
- Malign** tümörler sert, düzensiz ve fikse olarak muayenede ele gelir. Bazı lezyonlar ele gelmeyebilir.
- Aksiller değerlendirilmede **lenf nodu muayenesi** önemlidir.

Görüntüleme

- Mamografi** ve **ultrasonografi** (USG) genellikle rutin yapılır.
- Mamografi 40 yaş üstünde** uygundur.
- Ultrasonografi her yaşta** yapılabilir.
- MR ve PET rutinde kullanılmaz**, seçilmiş senaryolarda uygulanır.

Ultrasonografi ve Kanser Bulguları

Kistik - solid ayrımında başanlıdır. Ayrıca meme kanserli hastalarda bölgesel lenf nodlarını göstermek için de kullanılabilir.

Malign kitlenin özellikleri

- ✓ Düzensiz sınırlı
- ✓ Solid

Malign lenf nodlarının özellikleri

- ✓ Kortikal kalınlaşma göstermesi
- ✓ Şeklinin daha dairesel bir görünümde olması
- ✓ 10 mm'den daha büyük olması
- ✓ Hilusunun yağsız olması
- ✓ Hipoekoik olması

İLGİLİ NOTLAR

Burada biraz latince pratiği yapalım

Poli-TELİ: Çok meme başı

A- TELİ: Meme başı olmaması

A- MASTİ: Meme olmaması

O zaman şu anlamlar çıkıyor

TELİ: meme başı

MASTİ: meme

Bize aksesuar meme sorulmuş. Yani birden fazla meme var. O zaman POLİMASTİ'ye yöneliyoruz.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 171

171. On dokuz yaşındaki erkek hasta boyunda şişlik şikâyetiyle başvuruyor. Boyun ultrasonografisinde tiroid sağ lobunda 3 cm çapında kistik nodül ve boyunda 1,5 cm boyutlarında kalın korteksi lenfadenopati tespit ediliyor. Tiroid nodülünden yapılan ince iğne aspirasyon biyopsisi (İİAB) sonucu Bethesda 2 olarak raporlanması üzerine ultrasonografi eşliğinde kistin tamamı aspire ediliyor. Kontrol ultrasonografisinde tekrar büyümesi nedeniyle kist ikinci kez aspire ediliyor. Bu süreçte hastanın ses kısıklığı nedeniyle yapılan laringoskopisinde sağ rekürren laringeal sinir paralizisi bulgusu tespit ediliyor. Aşağıdakilerden hangisinin bu hastaya cerrahi önerilmesinde etkili olması en az olasıdır?

- A) Hastanın yaşı
- B) Hastanın cinsiyeti
- C) Kistin tekrarlanması
- D) İİAB'sinin Bethesda 2 olarak raporlanması
- E) Rekürren laringeal sinir paralizisi varlığı

Doğru Cevap: D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Riedel Tiroiditi (Struma)

- Bilateral tutulum gösterir, tiroid dokusu **tahta sertliğindedir**.
- **Fibrozis** mevcuttur, dispne ve ses kısıklığı olabilir.

Klinik Bilimler 171. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 025

- Tiroid nodülleri sık rastlanan lezyonlar olup, çoğu **benign**dir.

Nodülde tiroid kanseri şüphesi

- ✓ 20 yaşından küçük veya 70 yaşından büyük hasta yaşı
- ✓ Erkek cinsiyet
- ✓ Ses kısıklığı veya disfaji gibi lokal kompresif veya infiltratif semptomlar
- ✓ Sert ve/veya hareketsiz nodül
- ✓ 3-4 cm'den büyük nodül
- ✓ Servikal lenfadenopati
- ✓ Boyuna radyasyon öyküsü
- ✓ Birinci derece aile üyelerinde tiroid kanseri öyküsü
- **Tek, sert, yüzeyi düzensiz ve çevre yapılarına fiks nodüllerin** kanser olma olasılığı daha yüksektir.
- Çok sayıda nodül veya diffüz nodülerite ise daha çok **benign** hastalıklarla ilişkilidir.

GÖRÜNTÜLEME

USG

- **Boyun ultrasonu** tiroid nodüllerinin değerlendirilmesinde **en önemli** radyografik çalışmadır.

Tiroid nodüllerinde USG'de malignite düşündüren bulgular

- ✓ Mikrokalsifikasyonların varlığı
- ✓ Hipoekojenite
- ✓ Düzensiz sınırlar
- ✓ Genişten daha uzun bir nodül şekli
- ✓ İntranodüler vaskülerite foliküler tiroid kanserinde daha fazla görülür.

İNCE İĞNE ASPIRASYON BİYOPSİSİ

Klinik Bilimler 171. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 025

- **Bethesda 2, benign** sonuçları ifade eder. Takip önerilir.
- **Bethesda 3, önemli belirsiz atipik (AUS) veya önemli belirsiz foliküler lezyonu (FLUS)** ifade eder. Biyopsi tekrarı önerilir. Moleküler test de yapılabilir.
- **Bethesda 4, foliküler neoplazm** anlamına gelir. Lezyonun olduğu tarafa lobektomi + isthmektomi yapılır. Moleküler test de yapılabilir.
- **Bethesda 5, kanser şüphesi** anlamına gelir. Lobektomi veya total tiroidektomi önerilir.
- **Bethesda 6, malign** anlamına gelir. Total tiroidektomi yapılır.

TİROİD BEZİNİN MALİGN TÜMÖRLERİ

- **En sık** görülen **papiller tiroid kanseridir** (PTK).
- **En sık** mutasyon ise **RET** mutasyonudur.

Vaka sorusundaki öykülerin işaret ettikleri...

- ✓ Radyasyon maruziyeti → Papiller karsinom
- ✓ İyot eksikliği → Foliküler ve anaplastik karsinom
- ✓ İyot eksikliği olan bölgelerde de en sık tiroid kanseri tiroid papiller karsinomdur

PAPİLLER TİROİD KANSERİ

- **En sık** görülen, **en iyi** prognozlu kanserdir.
- **Kadınlarda** ve **3-5 dekat** arasında daha sıktır.
- **Servikal lenf nodu metastazları sık görülür.**
- Histolojik olarak karakteristik **Orphan Annie** hücreleri vardır.
- Stromada **Psammoma** cisimciği görülür.
- Klasik varyant en sık görülen varyantıdır.
- **Multisentrisite** oranı yüksektir.
- Total tiroidektomi ya da lobektomi (< 1-4 cm tümör) yapılabilir.
- Servikal metastatik LAP varsa o tarafa modifiye radikal boyun diseksiyonu yapılır.

FLASH BACK

Patolojik incelemede psammoma cisimciği izlenen maligniteler

- ✓ Tiroid papiller karsinom
- ✓ Menenjiom
- ✓ Over seröz kistadenokarsinom
- ✓ Malign mezotelyoma

TİROİD BEZİNİN FOLİKÜLER KANSERLERİ

- **4-6 dekatlar arası ve kadınlarda** daha sık görülür.
- **İyot eksikliği** ile ilişkilidir.
- Kanser tanısı kapsül ve vasküler invazyon bulunması ile konulur.
- Kapsül ve vasküler invazyon yoksa ve iyi diferansiye folikül hücrelerinden oluşuyor ise foliküler adenom (benign tümör) olarak adlandırılır.
- **İİAB ile foliküler kanser ile foliküler adenom ayırt edilemez.**
- İİAB ile foliküler lezyonu olduğu saptanan hastalara isthmus ve piramidal lobu da içerecek şekilde tiroid lobektomi (lezyonun olduğu tarafa) yapılmalıdır. Çünkü foliküler lezyonların çoğu adenomdur ve patolojik inceleme sonucu **adenom ise lobektomi ve isthmusektomi** ameliyatı yeterli olacaktır.
- Lobektomi ve isthmusektomi ameliyatı sonrasında patoloji tanısı **kanser gelirse, total tiroidektomi** yapılır.

İLGİLİ NOTLAR

tek başına bethesda 2: benign demektir. (notumuz kritik olarak bunu gösteriyor) bu nedenle tabi ki cerrahi yapılmaz ek durumlar varsa cerrahi yapılır

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 173

173 Aşağıdakilerden hangisinin mide kanseri riskini artırması en az olasıdır?

- A) Geçirilmiş mide cerrahisi
- B) Helicobacter pylori enfeksiyonu
- C) Asetilsalisilik asit kullanımı
- D) Familial polipozis
- E) Atrofik gastrit

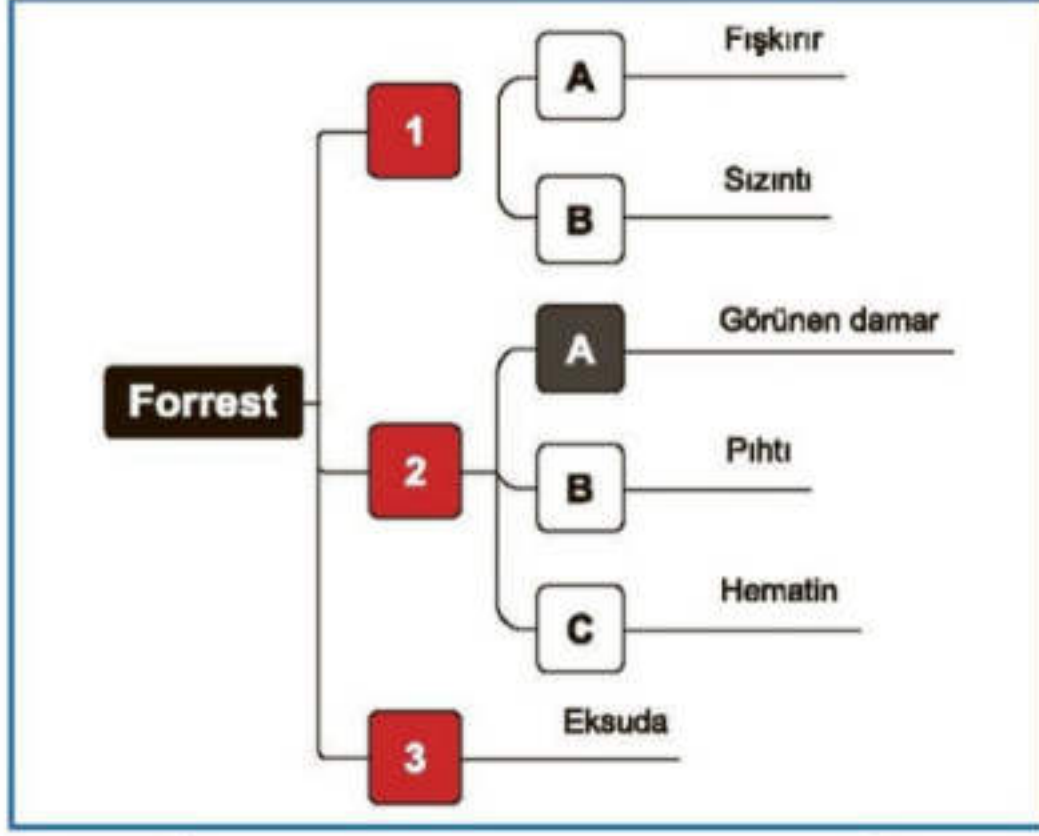
Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

nokta atış cevap

Erken ameliyat düşünülmesi gereken hasta grupları

- ✓ Şok ile başvurular
- ✓ 24 saatte 4 üniteden veya 48 saatte 8 üniteden fazla transfüzyon gerektirenler
- ✓ Tekrar kanaması olanlar
- ✓ >2 cm ülseri bulunanlar
- ✓ Gastroduodenal arteri erode eden posterior duodenal ülser
- ✓ Sol gastrik arteri erode eden küçük kurvatur yerleşimli mide ülseri
- ✓ İki kez endoskopik girişime rağmen multipl transfüzyon gerektiren hastalar
- ✓ Endoskopik girişime rağmen kanamanın devam etmesi
- ✓ Endoskopi yapılamayan merkezlerdeki hastalar

- Perforasyon ikinci sık peptik ülser komplikasyonudur.
- Perforasyonda asidik içeriğin peritonu irrite etmesine bağlı ani başlangıçlı karın ağrısı, "tahta karın" bulgusu olarak ifade edilen akut karın bulguları ve paralitik ileus gelişir.
- Ülser mide veya duodenum duvarının tüm katlarını erode eder, başka bir organın ya da yapının içine işlerse, penetrasyon gelişir. **Ülserin en sık penetre olduğu organ pankreasıdır.**

Özofagogastroduodenoskopi gerektiren şüpheli semptomlar

- ✓ > 55 yaş epigastrik ağrı (ilk kez bile olsa)
- ✓ İstenmeyen kilo kaybı
- ✓ İnatçı tekrarlayan kusma
- ✓ Progresif disfaji
- ✓ Yeni başlangıçlı odinofaji (ağnılı yutma)
- ✓ Açıklanamayan demir eksikliği anemisi veya GİS kanama
- ✓ Palpabl abdominal kitle veya lenfadenopati
- ✓ Ailede üst GİS kanseri öyküsü

Tedavi

- PPI, H2 res. antagonistleri, antiasitler, sukralfat kullanılabilir.
- Bizmut ve antibiyotikler H.pylori'yi eradike etme amacıyla kullanılır.
- Kanama, perforasyon, obstrüksiyon varlığında ameliyat gerekir.
- Kanamaya yönelik cerrahi tedavide arter ligasyonu yapılır.
- **Perforasyonda ise perfore alan primer olarak suture edilerek kapatılır ve omentum yama olarak örtülür (Graham onarımı).**

GASTRİK ÜLSER

Klinik

- En sık semptom epigastrik ağrıdır. **Ağrı genellikle yemekten sonra ortaya çıkar.**
- **Mide ülserinin en sık komplikasyonu perforasyondur.**

Tanı

- Endoskopik olarak konur.
- Tüm gastrik ülserden biyopsi alınmalıdır. Bazı mide kanserleri (Borman 2-3) gastrik ülser gibi görünebilir.

Tedavi

- Medikal tedavisi DÜ ile benzerdir.
- Perforasyon ve kanama gibi komplikasyonlar varlığında ameliyat gerekir. Graham onarımı tercih edilebilir.
- Defektin geniş olduğu, hemodinamik olarak stabil ve genel durumu iyi hastalarda en uygun yöntem parsiyel gastrektomidir.

Ameliyat endikasyonları

- ✓ Kanserın ekarte edilememesi
- ✓ 8-12 hafta medikal tedavi ile ülserde iyileşme olmaması
- ✓ Yeterli tedaviye rağmen rekürren ülser gelişmesi
- ✓ Komplikasyonların gelişmesi
- ✓ Ülserin > 2 cm olması

MİDE TÜMÖRLERİ

BENİGN TÜMÖRLER

- Polipler midenin **en sık** benign tümörleridir, asemptomatiktir.
- **Hiperplastik polip** en sık görülen poliplerdir, gastrite sekonder gelişir ve malignite riski azdır.

Klinik Bilimler 173. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 036

MALİGN TÜMÖRLER

- Mide malign tümörlerinin % 90-95'i **adenokarsinomdur**, daha nadiren lenfoma, malign GİST ve karsinoid tümörler izlenir.
- Mide kanserini azaltan faktörler; aspirin, taze sebze ve meyve tüketimi, C ve E vitamini kullanılmasıdır. Tuzlanmış et ve balık, H. pylori enfeksiyonu, Familial adenomatöz polipozis, atrofik gastrit gibi durumların varlığı kanser gelişim riskini artırır.

Adenokarsinom

- **Erkeklerde daha sık** izlenir.
- Aspirin, diyetle taze sebze-meyve alımı, C ve E vitaminleri kanser gelişme riskini azaltır.
- Adenomatöz/hiperplastik polipler, atrofik gastrit (en sık), verrüköz gastrit, intestinal metaplazi/displazi, gastrektomi/remnant mide, Menetrier hastalığı gibi durumlar mide kanseri için premalign olarak kabul edilir.
- Ciddi displazi varsa rezeksiyon gerekir.
- **Erken mide kanseri** sadece mukoza ve submukozayı tutan tiptir.
- **İlerlemiş mide kanseri** submukozayı aşan kanserlerdir.
- Lauren sınıflamasına göre **diffüz ve intestinal tip** olarak ikiye ayrılır.

✓ Obstrüksiyon

- En sık **pilor kanalı ülserlerinde** olur.
- **Yemeklerle artıp, bulantı ve kusmanın eşlik ettiği** ağır mide gıkış obstrüksiyonu düşündürmelidir.

Yönetim – Tedavi

Gastrik ülser yönetimi	Duodenal ülser yönetimi
Tedavi öncesinde ve sonrasında endoskopik ve biyopsi ile kontrol gerekli	Tedavi öncesinde veya sonrasında endoskopik kontrol gerekmez
GÜ, kansere dönüşmez; ancak mide kanseri, ülser görünümünde olabilir ve karışabilir.	Bu bölgede kanser sıklığı ve dolayısı ile kanser in ülser ile karışma olasılığı çok düşüktür.
Ortak tedavi • Tedavide asit süpresyonu (PPI, H2RA) • H. Pylori (+) ise eradikasyonu yapılır • NSAİ kullanılıyorsa, kesilir veya COX2 selektife geçilir.	

Zollinger Ellison Sendromu (Gastrinoma)

Genel bilgiler

- ✓ Pankreasın **en sık malign endokrin** tümörüdür.
- ✓ **MEN1** sendromuna eşlik edebilir. MEN1'de ise pankreasın **en sık endokrin** tümörüdür.
- ✓ Sıklıkla **duodenum (en sık)** veya pankreasta yerleşir
- ✓ Hastalar en sık **karın ağrısı** ile başvurur (peptik ülser).

Klinik tablo

- ✓ Peptik ülseri olan hastalarda **gastrinoma düşündür**en durumlar:
  - Multiple ülser/nadir yerleşimler (ör: jejunum ülseri)
  - Tedaviye refrakter, komplike veya sık nüks eden ülser
  - Cerrahi sonrası nüks eden ülser
  - Şiddetli özofajit ile birliktelik
  - Hiperkalsemi veya böbrek taşı (MEN 1)
  - Açlık hipergastrinemisi
  - Açıklanamayan diyare/steatore (asidite nedeni ile pankreas enzimlerinin inaktivasyonu)

Laboratuvar ve Tanı

- ✓ **Açlık gastrin düzeyi** yüksektir. Tarama testi olarak kullanılır (en sensitif test).
- ✓ **Bazal asit salınımı/uyarılmış asit salınımı (BAO/MAO) oranı** artar.
  - Bu oran normalde < 0.4
  - Gastrinomada > 0.6
- ✓ **Sekretin stimülasyon testi**
  - Gastrinomu, sekonder hipergastrinemi yapan nedenlerden (pernisyöz anemi, pilor obstrüksiyonu, atrofik gastrit, PPI kullanımı vb) ayırmak için kullanılır.
  - Sekretin; sekonder hipergastrinemi yapan durumlarda gastrin sekresyonunu azaltır, **gastrinomada ise artırır.**
  - Tanıda **en değerli ve en spesifik** testtir.

Görüntüleme

- ✓ Tümörün **lokalize edilmesinde en iyi yöntemler:**
  - **Primer tümör → EUS**
  - Metastatik tümör → **Somatostatin sintigrafisi**

Tedavi

- ✓ Semptomlar ve ülser iyileşmesi için **yüksek doz PPI** verilir.
- ✓ Tümörün lokalize edilebildiği vakalarda **cerrahi** yapılır.

Mide Tümörleri

Genel bilgiler

- ✓ En sık görülen benign tümör **poliptir**. Polipler; **hiperplastik (en sık)**, fundik gland veya adenomatöz olabilirler.
  - Fundik gland polipi, özellikle **uzun süreli PPI** kullanımı ile ilişkilidir

Klinik Bilimler 173. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 172

Mide Adenokanseri

Risk faktörleri

- ✓ Beslenme faktörleri (**en önemli**)
  - Tütsülenmiş, tuzlanmış veya kurutulmuş gıdalarda bulunan yüksek nitrat/nitrit içeriği
  - Nitrozaminler, sebze ve meyveden fakir beslenme
  - Vitamin A ve C eksikliği
- ✓ Sigara
- ✓ Alkol (ağır içicilerde)
- ✓ Kronik gastrit (H. Pylori, otoimmün gastrit)
- ✓ Atrofik gastrit → İntestinal metaplazi
- ✓ Hiperτροφik gastrit (Menetrier sendromu)
- ✓ Adenomatöz polip
- ✓ Postgastrektomi, remnant mide
- ✓ A kan grubu (genetik eğilim)
- ✓ E-cadherin (CDH1) mutasyonu

Sınıflama

- ✓ Mide kanserleri **erken** ve **ileri** olarak değerlendirilir:
  - Erken mide kanseri, lenf nodu tutulumu **olsun veya olmasın mukoza/submukozaya sınırlı** tümörlerdir.

Mucosa	Epithelium Lamina Propria Muscularis Mucosa
Submucosa	
Muscularis Propria	
Serosa	

- ✓ Mide kanserleri **Lauren sınıflamasına** göre **intestinal** tip ve **diffüz** tip olarak incelenir:

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 174

174. Obezite için yapılan Roux-en-Y gastrik by-pass ameliyatlarından sonra aşırı kusma ile başvuran hastalarda görülen mental durum değişiklikleri, nistagmus ve ataksi bulgularının aşağıdakilerden hangisinin eksikliğine bağlı olması en olasıdır?

- A) Biotin
- B) A vitamini
- C) B1 vitamini (Tiamin)
- D) D vitamini
- E) B9 vitamini (Folat)

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

DISSOSİYATİF BOZUKLUKLAR

Alt tipleri

	✓ En sık görülen dissosiyatif bozukluk ✓ Hasta kısa süreli belleğini kaybeder ✓ Belleğini kaybettiğinin farkındadır.
	✓ Evden, işten, beklenmeyen biçimde uzaklaşma seyahat etme, yeni bir iş ve kimlik edinme vardır. ✓ Hasta durumun farkında değil. ✓ Füg sırasında geçmişini hatırlamaz. ✓ İyileşme döneminde füg sırasında olanları hatırlamaz.
	✓ Aynı kişide iki veya daha fazla kişilik olması

Depersonalizasyon / Derealizasyon Bozukluğu

- Kendi bedeninde veya ruhsal süreçlerden ayrılma
- **Depersonalizasyonda** kişi kendi benliğini ya da bedenini yabancı bir varlık olarak görür.
- **Derealizasyonda** ise kişi çevreyi olduğundan farklı, gerçek değilmiş gibi algılar.

ORGANİK BOZUKLUKLAR ve YEME BOZUKLUKLARI

Deliryum

- ✓ **Organik** bir nedene bağlı olarak **bilişsel işlevlerin** bozulması
- ✓ **Bilinç**, algılama, düşünce, uyku-uyanıklık döngüsü değişimlerinin eşlik ettiği **ani başlangıçlı** ve **dalgalı** gidiş gösteren bir klinik sendrom
- ✓ Ön planda bozulan işlev, **dikkat**

TIPIK VAKA

- ✓ Kalça kırığı nedeniyle opere edilen ve serviste izlenen hastada (**ORGANİK BİR NEDENE BAĞLI**)
- ✓ Ani başlayan **görsel halüsinasyonlar**, bilinç bozukluğu, oryantasyon ve kooperasyon kaybı

- ✓ **En yaygın** karşılaşılan deliryum **karma** tip deliryum.
- ✓ Halüsinasyonlar sıkırtı ve tipik olarak **görseldir**.

FLASH BACK

Halüsinasyonlar

- ✓ Şizofrenide tipik olarak... **İŞİTSEL**
- ✓ Deliryumda tipik olarak... **GÖRSEL**

Tedavi:

- Altta yatan organik nedenin tedavisidir.
- Belirgin **ajitasyonu** olan hastaya--**haloperidol**

Deliryum Tremens

- ✓ Alkol **kesilmesi** sonrası oluşan deliryum (GABA'eriik etkinliğin azalması sonucu artan eksitasyon)

TIPIK VAKA

- ✓ **Uzun süredir** alkol kullanan ancak son 1 haftadır alkol **alamayan** hasta
- ✓ Tremor, terleme, taşikardi (otonom hiperaktivasyon bulguları)

Tedavi:

- Benzodiyazepinler (Azalan GABA'yı yerine koy)

DİP NOT

- ✓ Alkol bağımlılarında **karaciğer disfonksiyonu** ve beslenme nedeniyle kan şekeri düzensizlikleri sıkırtı
- ✓ **Hipoglisemisi** olan hastada **tiamin** replasmanı iyi yapılması halinde **dektroz** solüsyonları kullanılabilir. (Aksi halde tiamin eksikliği ağırlaştıracaktır)

Klinik Bilimler 174. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 023

Wernicke Ensefalopatisi	Korsakoff Sendromu
Alkole bağlı ensefalopati tablosu	Alkole bağlı kronik amnestik bozukluk
Sebebi tiamin eksikliği Akut gelişimlidir.	Sebebi tiamin eksikliği
Tedaviyle tamamen geri dönüşümlü	Hastaların yalnızca %20 kadarı iyileşir.
✓ Konfüzyon , oftalmopleji , nistagmus ve ataksi ile karakterize	Wernicke ensefalopatisine ek olarak amnezi + konfobulasyon vardır.
K-O-N-A	K-O-N-A-K

YEME BOZUKLUKLARI

Yeme bozuklukları

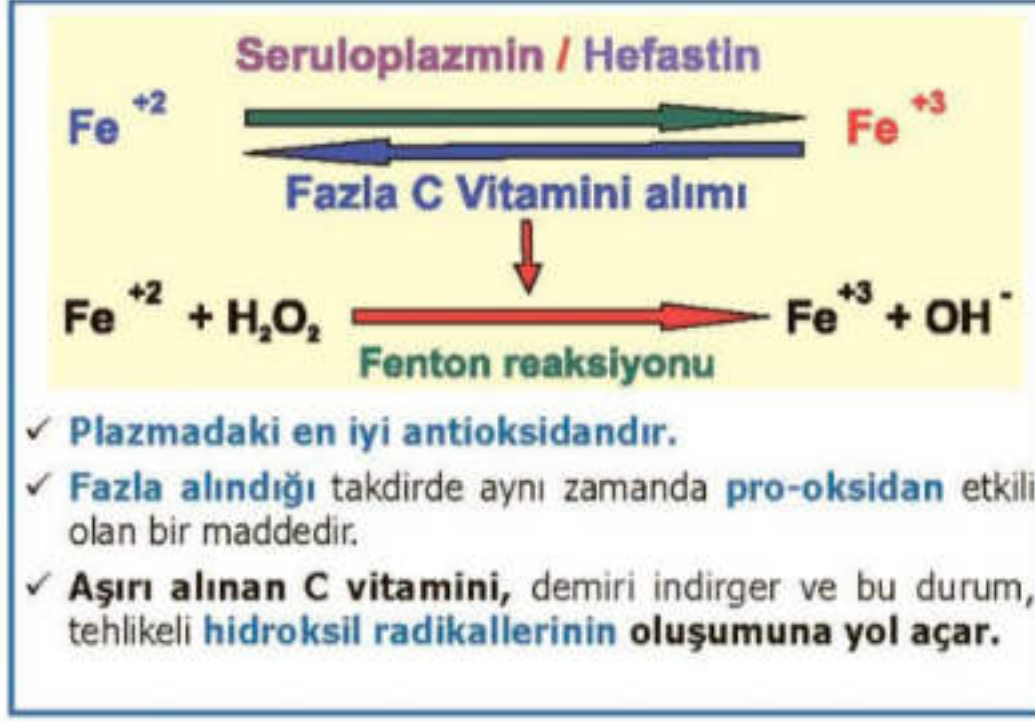
Anoreksiya Nervosa	Bulimiya Nervosa
✓ Beden kitle indeksi belirgin biçimde düşük	✓ Hastalar normal ya da normalden fazla kiloda
✓ Hastaların beden imgesi bozulabilmekte (aşırı zayıf olmasına karşın, kendini çok şişman hisseder.)	✓ Ataklar halinde tıknırcasına yeme ve ardından kilo almayı önlemek için kompensatuar davranışlar (ör; kendini kusturma) seyreder
✓ Bulimik tip: Kısıtlı rejimin yanı sıra dönem dönem tıknırma / kendini kusturma atakları olabilir.	✓ Depresif belirtiler anoreksiya nervozaya göre daha yoğun
✓ Kadınlarda amenore sıkırtı	✓ Tedavide psikoterapiyle birlikte seçici serotonin geri alım inhibitörleri kullanılır.
✓ Bulimiya nervozadan farkı vücut ağırlığının düşük olmasıdır.	
✓ Ruhsal rahatsızlıklar içinde en ölümcül olanı	
✓ Antidepresanlar ilaçların etkinliği net değil	

İLGİLİ NOTLAR

Tipik vakada verilecek bilgileri nasıl özetlemiştik. Konfüzyon ataksi ve nistagmus ile beraber en önemli neden tiamin eksikliği bilgisi sorulması kaçınılmaz bir bilgiydi

Vakada verilen anahtar kelimeler olan nistagmus, kusma, ataksi ve metal durum değişikliklerinin tiamin eksikliği ile uyumlu olacağı görülmektedir.

FLASH BACK Eksikliğini araştırmak için enzim aktivitesine bakılan vitaminler!..

- Tiyamin → Transketolaz
- Riboflavin → Glutatyon redüktaz
- Piridoksin → AST

FLASH BACK Vitamin eksikliğini araştırmak için verilen amino asitler ve bakılan metabolitler!..

- Folat → Histidin → FİGLU
- Piridoksin → Triptofan → Ksantürenik asit

Klinik Bilimler 174. soru
Biyokimya Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 126

Vitamin	Klinik Bulgular
Tiyamin	✓ Beriberi • Kalp dilatasyonu • Taşikardi • Kusma • Konvülsiyon • Periferik sinir dejenerasyonları ✓ Wernicke - Korsakoff sendromu • Kronik alkoliklerde tiyamin eksikliğine bağlı gelişen bir tablodur. • Progresif ataksi • Spastik parapleji • Mental konfüzyon • Apati • Hafıza kaybı • Nistagmus
Riboflavin	✓ Güneş ışığındaki ultraviyoleten en kolay zarar gören vitamindir. ✓ Fototerapi alan yenidoğanlarda eksikliği gözlenebilir. ✓ Eksikliğinde daha çok ektodermal kökenli dokular etkilenir. ✓ Eksiklik belirtileri • Cheliosis (ağız köşelerinde solukluk, eritem ve çatlaklar) • Bulanık görme • Glossit • Magenta dili (mor renkli ve atrofik dil papillaları) • Seboreik dermatit • Lakrimasyon

Tablo 7-2. Suda çözünen vitaminlerle ilgili bazı klinik durumlar (devamı)

Vitamin	Klinik Bulgular
Niasin	✓ Niasin eksikliğinde 3D harfiyle belirtilen Dermatit, Diare, Demans + tedavi edilmezse ölümle (4D) sonuçlanan Pellegra görülür. ✓ Hartnup hastalığında triptofan emilimi bozulduğu için pellegra benzeri cilt bulguları olur. ✓ Maling karsinoid sendromda triptofandan aşırı serotonin sentezi olur. Dolayısıyla niasin sentezi bozulur ve pellegra benzeri cilt bulguları olur.
Biyotin	✓ Biyotin Eksikliği: Çiğ yumurta akında bulunan avidin, biyotin emilimini engeller. Bu, halüsinasyon, seboreik dermatit ve dil iltihabı gibi belirtilere neden olabilir. ✓ Multipl Karboksilaz Eksikliği: Biyotin taşıyıcı protein eksikliği nedeniyle, biyotine bağlı karboksilaz enzimlerinde eksiklik ve belirli belirtiler ortaya çıkar. Spesifik olarak propionik asidemi oluşur. İdrarda laktat, metilkrotonat atılımı artmıştır. Alopesi görülür. ✓ Biyotidinaz Eksikliği: Biyotinün mitokondriye giremediği bir metabolizma hastalığıdır. Biyotin eksikliği belirtileri gösterir ancak daha ağır bir klinik tabloya yol açar.
Pantotenik Asit	✓ Pantotenik asit eksikliğine bağlı olarak "burning foot"da (yanık ayak) denilen parestezi nedeni ile ayaklarda yanma hissi görülür.
Folik Asit	✓ Megaloblastik anemi ✓ Nöral tüp defektleri ✓ Hiperhomosisteinemi
Vitamin B ₁₂	PERNİSİYÖZ ANEMİ ✓ İntrinsik faktör sentezinden sorumlu midedeki paryetal hücrelerin otoimmün harabiyet ✓ Bu hastalıkta 5P bulgusu olarak adlandırılan; • Pansitopeni, • Periferik nöropati, • Posterior kord nöropatisi, • Papiller atrofi, • Pernisiyoz anemi görülmektedir.
Vitamin B ₆	✓ Piridoksin Eksikliği neden olanlar; • Diyetle fazla protein alınması • İzoniazid tedavisi • D-penisilamin gibi şelatlayıcı ajanlar • Oral kontraseptifler • Alkolizm ✓ Çocuklarda konvülsiyon, aşırı hassasiyet görülür. ✓ Glutamat dekarboksilaz aktivitesi azalırsa beyinde GABA azalır. ✓ Piridoksin eksikliği → δ-ALA sentez eksikliği → Hem sentezi bozulur = Sideroblastik anemi görülür.
Vitamin C	✓ Skorbüt • Hidroksi - prolinden fakir yetersiz bir kollajen • Diş eti kanaması • Yara iyileşmesinde gecikme • Periost altına kanama • Psödo paralizi

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 176

176. Kırk beş yaşındaki erkek hasta üç gündür olan şiddetli karın ağrısı şikâyetiyle acil servise başvuruyor. Fizik muayenesinde batında yaygın hassasiyet ve distansiyon bulunan hastanın akut faz reaktanları yüksek saptanıyor. Abdominal bilgisayarlı tomografisinde, peripankreatik alanda yaygın inflamasyon ve pankreasın yaklaşık %50'lik kısmında nekroz ile uyumlu görünüm izleniyor. Hastaneye yatırılarak tedavisi düzenlenen hastanın takiplerinde abdominal distansiyonun arttığı, hipotansiyon geliştiği, idrar çıkışının azaldığı ve oda havasında oksijen satürasyonunun düştüğü tespit ediliyor. Mesane içi basıncı 40 mmHg olarak ölçülüyor.

Hastanın kliniğinin kötüleşmesine neden olan en olası tablo ve tedavisinde ilk aşamada yapılması gereken aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) Psödokist gelişimi – Endoskopik kistogastrotomi
- B) Pnömoni – Non-invaziv mekanik ventilasyon
- C) Postrenal akut böbrek yetmezliği – Bilateral nefrostomi
- D) Paralitik ileus – İntravenöz neostigmin uygulaması
- E) Abdominal kompartman sendromu – Dekompresif laparotomi

Doğru Cevap: E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

CERRAHİ KOMPLİKASYONLAR ve TEDAVİSİ

KARDİYAK KOMPLİKASYONLAR

- Genel anestezi alacak hastada **kardiyak riski** belirleyen en önemli faktör **geçirilmiş miyokard infarktı (MI) öyküsüdür**.
- Postoperatif yaşlı hastalarda kronik ve akut aritmiler sık görülür. Perioperatif **en sık görülen aritmi atriyal fibrilasyondur**.
- Postoperatif hipertansiyon, **ameliyat sonrası iki ardışık okumada 190/100 mm Hg'den yüksek** kan basıncı olarak tanımlanır.

Artmış perioperatif kardiyovasküler riskin klinik belirleyicileri

Seviye	Risk faktörü
Majör	• Anstabil koroner sendrom • Klinik semptomlar veya noninvaziv tetkiklere göre belirgin iskemik riske işaret eden akut veya yakın zamanlı miyokard enfarktüsü • Anstabil veya ağır anjina • Dekompans kalp yetmezliği • Belirgin aritmiler • Yüksek dereceli atriyoventriküler blok • Altta yatan kalp hastalığı varlığında semptomatik ventriküler aritmiler • Ventrikül hızı kontrol edilemeyen supraventriküler aritmiler • Ağır kapak hastalığı
Orta	• Hafif anjina pectoris • Anamnez veya patolojik kanıta belirlenen geçirilmiş M.I. • Q dalgaları • Kompanse veya geçirilmiş kalp yetmezliği • Diyabet (özellikle insülin bağımlı) • Renal yetmezlik
Minör	• İleri yaş • Anormal EKG (sol ventrikül hipertrofisi, sol dal bloğu, ST-T anomalileri gibi) • Sinüs dışı ritim (atriyal fibrilasyon gibi) • Düşük fonksiyonel kapasite (manav torbası ile 1 kat merdiven çıkamama) • İnme öyküsü • Kontrolsüz sistemik hipertansiyon

PULMONER KOMPLİKASYONLAR

Pulmoner komplikasyon riskini artıran durumlar

- Yaş > 60
- Obezite
- Malnutrisyon
- Kardiyak hastalık
- Anormal fizik muayene / AC grafisi bulguları
- Toraks / üst karın insizyonu
- KOAH
- Produktif pürülan öksürük
- Anestezi süresi > 3 saat
- Sigara
- Aspirasyon nadir görülür. Yüksek miktarda aspirasyon varlığında pnömoni gelişebilir.
- Pnömoni, mekanik ventilatöre bağlı hastalarda en sık görülen hastane enfeksiyonudur.

ATELEKTAZİ

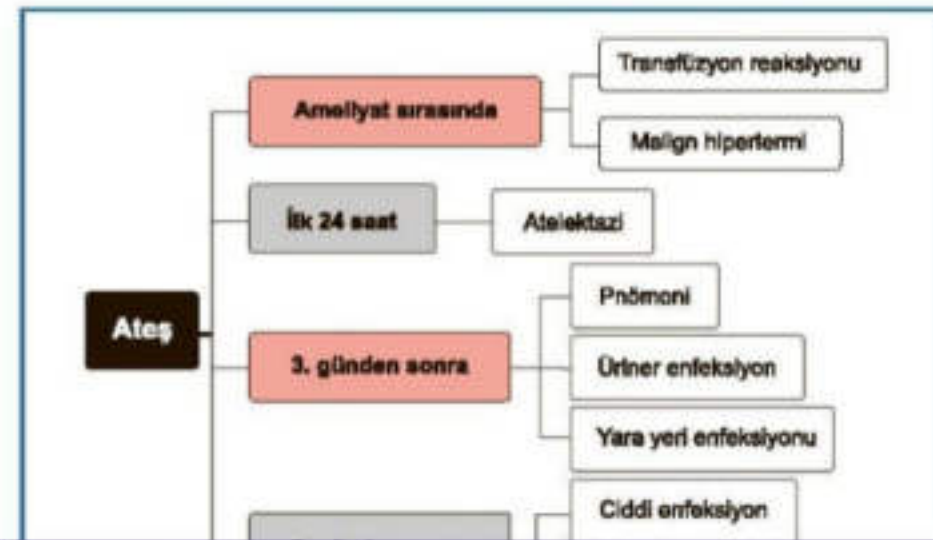
Predispozan faktörler

- Uzun süreli immobilizasyon
- Genel anestezi altında uzun süren girişimler
- Sigara kullanımı
- Kronik obstrüktif akciğer hastalığı
- Obezite
- Kanser
- Üst abdomen cerrahisi, özellikle splenektomi
- İleri yaş ve beslenme problemleri
- Postoperatif dönemde ilk 24 saatte görülen ateşin önemli nedenlerinden biridir.

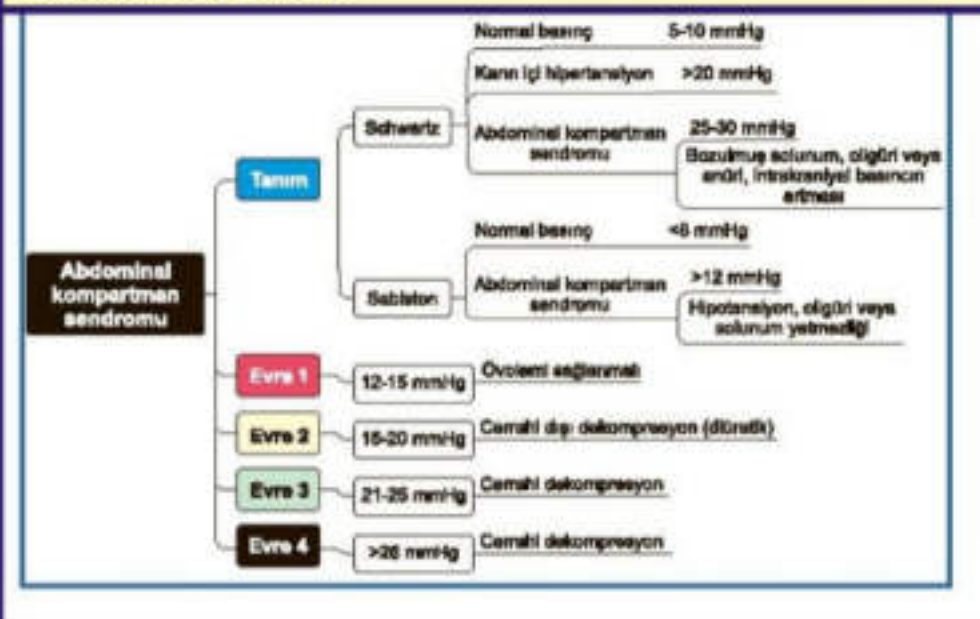
Atektazi senaryosu

- ✓ Postoperatif ilk 24 saatte hasta
- ✓ Düşük dereceli ateş
- ✓ Taşikardi
- ✓ Solunum seslerinde azalma
- ✓ Kreptan raller ve bronşiyal solunum

POSTOPERATİF ATEŞ

Klinik Bilimler 176. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 075

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 178

178 Aşağıdakilerden hangisinin desmoid tümör gelişimi için risk oluşturmada en az olasıdır?

- A) Gebelik
- B) Erkek cinsiyet
- C) Travma hikâyesi
- D) Cerrahi insizyon varlığı
- E) Familial adenomatöz polipozis (FAP)

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

KARIN DUVARI, PERİTON, RETROPERİTON ve MEZENTER HASTALIKLARI ve CERRAHİSİ

KARIN DUVARI HASTALIKLARI

REKTUS KILIFI HEMATOMU

- Akut karın tablosu oluşturabilir, ani başlangıçlı olabilir.
- Kanamanın nedeni sıklıkla epigastrik arter veya venlerin rüptürüdür.
- Genellikle travmaya sekonder, bazen de spontan gelişir.

Rektus kılıf hematomu

TİPİK VAKA

- ✓ Antikoagülan kullanımı, karın duvarı travması, öksürük anamnezi
- ✓ Yaşlı hasta
- ✓ Karında orta hattı geçmeyen, karın kasılınca palpabl kitle

- Eğer kitle varsa hassastır, orta hattı geçmez ve hasta karnını kastığında palpabl hale gelir (Fothergill bulgusu).
- BT (en güvenilir) ve USG tanıda faydalıdır.
- Küçük, unilateral ve stabil hematomlar hastaneye yatırılmadan gözlenebilir. Bu durumda tedavide yatak istirahati ve analjezikler önerilir.
- Bilateral veya geniş hematomlar potansiyel resüsitasyon ihtiyacı nedeniyle hastaneye yatırılarak tedavi edilir.
- Anjiyografik embolizasyon ancak hematomun genişlemesi, kanamanın devam etmesi veya klinik kötüleşme durumlarında gerekebilir.
- Cerrahi tedavi nadiren; anjiyografik tedavinin başarısızlığı veya hemodinamik instabilite gibi başka seçenek kalmayan durumlarda uygulanır.
- Cerrahi tedavi hematomun boşaltılması ve kanayan damarın bulunarak bağlanmasıdır.

- Desmoid tümörler tipik olarak beta- katenin, aktin ve vimentin pozitifken, sitokeratin ve S-100 negatiftir.
- Rekürrensi önlemek için geniş lokal eksizyon yapılır.
- Abdominal duvar desmoidleri radyoterapiye (RT) duyarlıdır; cerrahi rezeksiyondan sonra sınır pozitif veya yakınsa adjuvan tedavi olarak RT kullanılır.
- Tamoksifen, doksorubisin, imatinib kullanılabilir.

KARIN DUVARI SARKOMU

- Radyasyona maruz kalma ve genetik sendromlar (ör; nörofibromatozis ve Li-Fraumeni sendromu) önemli predispozan faktörlerdir.
- Sarkomlar cerrahi olarak çıkartılır. Tümörün etrafında en az 2 cm'lik temiz sınır elde edilmeye çalışılır.
- Lenfatik metastaz beklenmez, rutin lenfadenektomi yapılmaz.

METASTATİK HASTALIK

- Karın duvarına hematojen metastaz ile en sık gelen kanserler; akciğer, kolon, renal karsinom ve melanomdur.

OMENTAL HASTALIKLAR

- Omental infarkt, kanlanmanın yokluğudur.
- Fizik muayenede hassasiyet ve palpabl kitle olabilir.
- Omental kitleler muayenede, her yöne serbestçe hareket eder. Mezenterik kitleler ise sadece sağdan sola veya soldan sağa hareket eder. Bu fizik muayene bulgusuna Tillaux belirtisi denir.
- Tanı genellikle BT ve ultrasonografi ile konur.
- Genellikle destekleyici tedavi yeterlidir. Ayırıcı tanı için cerrahi gerekli olabilir.

İNTRAABDOMİNAL APSELER

- Tek başına antibiyotikle tedavi etmek genellikle mümkün değildir; drene etmek gerekir.
- Drenaj için genellikle USG veya BT kılavuzluğunda yapılan perkütan yaklaşım tercih edilir.
- Radyolojik drenaj mümkün değilse cerrahi drenaj yapılır.

PERİTONUN MALİGN NEOPLAZMLARI

- Karsinomatöz visseral ve paryetal peritonun metastazlarla difüz bir şekilde kaplanmasıdır.
- Peritonun primer malign neoplazmları nadir görülürler; malign mezotelyoma, primer peritoneal karsinom ve sarkomlar (örneğin; anjiyosarkom) bu kanserlere örnektir.
- Peritonututucu çukukanser metastatiktir. Gastrointestinal kanserler (mide, kolon, pankreas, vb.), genitoüriner kanserler (özellikle over) veya daha nadiren meme kanseri gibi karın dışı kanserler peritona metastaz yapabilir.

İLGİLİ NOTLAR

erkek cinsiyet özellikle bir risk faktörü değildir, OKS ve gebelik ise zaten bize tam tersini gösteriyo

Klinik Bilimler 178. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 072

Desmoid Tümörler

- Histolojik incelemede benign özellikler taşımasına

Klinik Bilimler 178. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 072

- Sporadiktir, tipik olarak gebelik sonrası 1 yıl içinde ortaya çıkar. Oral kontraseptiflerle ilişkisi vardır.
- Tanıda en yararlı tetkikler BT ve MRG'dir.
- Tanı koymak için biyopsi yapılmalıdır.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 179

179. Otuz yedi yaşındaki kadın hasta ani başlayan karın ağrısı nedeniyle acil servise başvuruyor. Fizik muayenesinde sağ üst kadranda epigastrik bölgede hassasiyet saptanıyor. Laboratuvar tetkiklerinde lökosit sayısı 13.000/mm³, total bilirubin 3,2 mg/dL, direkt bilirubin 2,8 mg/dL, AST 120 U/L ve ALT 150 U/L tespit ediliyor. Ultrasonografisinde koledok çapı 12 mm olarak saptanıyor ve safra kesesinde çok sayıda milimetrik taş tespit ediliyor. Manyetik rezonans kolanjiyopankreatografisinde (MRCP) koledok distalinde milimetrik taşlar izleniyor.

Bu hastanın tedavisinde ilk aşamada en uygun yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Endoskopik retrograd kolanjiyopankreatografi
- B) Laparoskopik koledok eksplorasyonu
- C) Laparoskopik kolesistektomi
- D) Perkütan transhepatik kolanjiyografi kateteri yerleştirilmesi
- E) Perkütan kolesistostomi

Doğru Cevap: A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

SAFRA KESESİ - SAFRA YOLLARI HASTALIKLARI ve CERRAHİSİ

SAFRA KESESİ ve YOLLARI ANATOMİ ve FİZYOLOJİSİ

ANATOMİ

- Safra kesesi fundus, korpus, boyun ve infundibulum olmak üzere 4 kısımdan oluşur.
- Safra kesesinin infundibulumuna Hartmann poşu da denir ve taş en çok burada olur.
- Karaciğerle safra kesesi ve koledok arasındaki safra alışverişi sistik kanal aracılığı ile olur.
- **Safra kesesinin karaciğer segmentleri 4b ve 5 ile komşuluğu vardır.**
- Safra kesesinin diğer gastrointestinal organlardan farklı olarak muskularis mukoza ve submukoza tabakası yoktur.
- Sistik arter, sağ hepatik arterden çıkar (%90). Bazen birden fazla olabilir, sol ya da ortak hepatik arterden çıkabilir.
- Sistik arter hepatosistik veya Calot üçgeni içinde yer alır.
- Calot üçgeninin sınırları sistik kanal, ana hepatik kanal ve karaciğer alt sınırıdır.

SAFRA KESESİ ve SAFRA YOLLARI HASTALIKLARINDA TANI YÖNTEMLERİ

ULTRASONOGRAFİ (USG)

- **Günümüzde safra yolları hastalıklarında ilk görüntüleme USG'dir.**
- Safra taşı (kolelitiyazis) tanısında en güvenilir yöntemdir.
- Sarılık varlığında genelde ilk tercih edilen yöntemdir.

Akut kolesistitin tipik USG bulguları

TİPİK VAKA

- ✓ Ödem
- ✓ Duvar kalınlaşması
- ✓ Perikolesistik sıvı
- ✓ Hidrops
- ✓ Sonografik Murphy

BİLİYER SİNTİGRAFI (HIDA / PIPIDA)

- Kullanımı pratikte kısıtlıdır.
- **Akut kolesistit tanısında biliyer sintigrafisi (HIDA veya PIPIDA) çok sık uygulanmasa da en güvenilir tanı yöntemidir.**

BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ (BT)

- Safra taşlarını göstermede USG'den daha az başarılıdır. **Sarılıkların ayırıcı tanısında ve kitle lezyonlarında üstündür.**

PERKÜTAN TRANSHEPATİK KOLANJİYOĞRAFI (PTK)

- **Lezyonun yerini tespit etme, lezyondan biyopsi yapma, taşları çıkarma ve internal veya eksternal biliyer drenaj yapma imkanı vardır.**
- Biliyer obstrüksiyonlarda intrahepatik kanallar genişlemiş olduğundan, giriş kolay olur.
- **Mekanik biliyer kanal obstrüksiyonu ile intrahepatik kolestaz ayrımını sağlar.**

KOLANJİYOĞRAFI (MRCP)

- **Pankreas kanalı ve safra yollarının direkt görüntülenmesinde ve haritalandırmasında kullanılan tek noninvaziv yöntemdir.**
- **Kompleks biliyer hastalıkların tedavisinin veya pankreatik ve**

Klinik Bilimler 179. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 058

ENDOSKOPİK RETROGRAD KOLANJİYOĞRAFI (ERCP)

- **Hem tanısallık, hem tedavi edici amaçla kullanılabilecek, invazif bir işlemdir.**
- Sarılığı olan hastalarda **koledok patolojilerini** göstermek için kullanılır.
- Koledokolitiyazis için **koledok taşı süpürülmesinde** kullanılabilir.
- **Safra yolları ve lümenine ait patolojiler** görüntülenir, **stent** yerleştirilebilir, **sitoloji ve biyopsi alınabilir.**

OPERATİF KOLANJİYOĞRAFI

- Ameliyat sırasında sistik kanala girilerek yapılabileceği gibi, doğrudan koledok ya da kese içine girilerek de yapılabilir.
- Amacı **gereksiz koledok eksplorasyonunu önlemektir.**

Operatif kolanjiyografi endikasyonları

- ✓ Ameliyat gününde ameliyattan önce ağrı olması
- ✓ Anormal KCFT
- ✓ Biliyer anomali veya kanşık safra yolu anatomisi
- ✓ Kolesistektomi sonrası (bazı otörler rutin önerir)
- ✓ Roux-en Y gastrik baypas gibi ERCP yapılması imkansız olan değişmiş anatomiler
- ✓ Dilate biliyer sistem
- ✓ Preoperatif koledokolitiyazis şüphesi

FLASH
BACK

Bouveret sendromu

- ✓ Safra kesesi ve mide arası fistül oluşumuna bağlıdır
- ✓ Mideye düşen safra taşının mide çıkışına oturup tıkanıklık yaratması durumudur
- Tedavide; hastanın genel durumu iyi ise, **enterotomi ile taşın çıkarılması, bağırsak onarımı, kolesistektomi ve fistül onarımı** (duodenal onarım) yapılmalıdır.

AKALKÜLOZ KOLESİTİT

- Safra kesesinin taş olmaksızın inflamasyonudur.
- Akut akalkülöz kolesistit **sıklıkla yoğun bakımda yatan hastalarda veya sistemik ağır bir hastalığa** bağlı gelişir.
- Safra kesesinde duvar kalınlaşması ve zaman zaman dilatasyon izlenebilir.
- Tedavisi kolesistostomidir.

AMFİZEMATÖZ KOLESİTİT

- **Nadir** görülen, **akut gelişen bir kolesistit** tipidir.
- **Erkeklerde ve diyabetiklerde** görülme ihtimali daha fazladır.
- Klinik akut kolesistit ile benzerdir.
- Safra kesesi **içinde ve duvarında submukozal hava**

Klinik Bilimler 179. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 060

KOLEDOKOLİTİYAZİS

- Koledok taşları primer veya sekonder (safra kesesinden gelen) taşlardır. Çoğunlukla (%90) sekonder taşlar görülür.

Klinik

- **Koledok taşları çoğu zaman asemptomatik** kalabilir.
- Bazı hastalarda, komplet veya inkomplet obstrüksiyona neden olabilir; kolanjit veya biliyer pankreatitle bulgu verebilir.
- Tıkanma sarılığına yol açabilir.

TİPİK VAKA

Tıkanma sarılığı

- ✓ Sarılık
- ✓ Açık renkli gaita
- ✓ Çay rengi idrar

Tanı

- **Biliyer kolik** görülür.
- Fizik muayenede sarılık, epigastrik / sağ üst kadranda hassasiyeti saptanabilir.
- **Koledok genişler.**
- **Safra stazına bağlı kolanjit** gelişebilir.
- Kolanjitin en sık nedeni koledokolitiazistir. Koledok kistleri, tümörler, girişimler gibi birçok faktör kolanjite neden olabilir.

TİPİK VAKA

Kolanjit tipik kliniği / Charcot triadı

- ✓ Sağ üst kadranda ağrısı
- ✓ Ateş
- ✓ Sarılık

- Tanısal yaklaşımda **ilk tercih USG'dir.**
- MRCP ve ERCP de tanıda kullanılır.
- **ERCP en güvenilir tanı** yöntemidir.

TİPİK VAKA

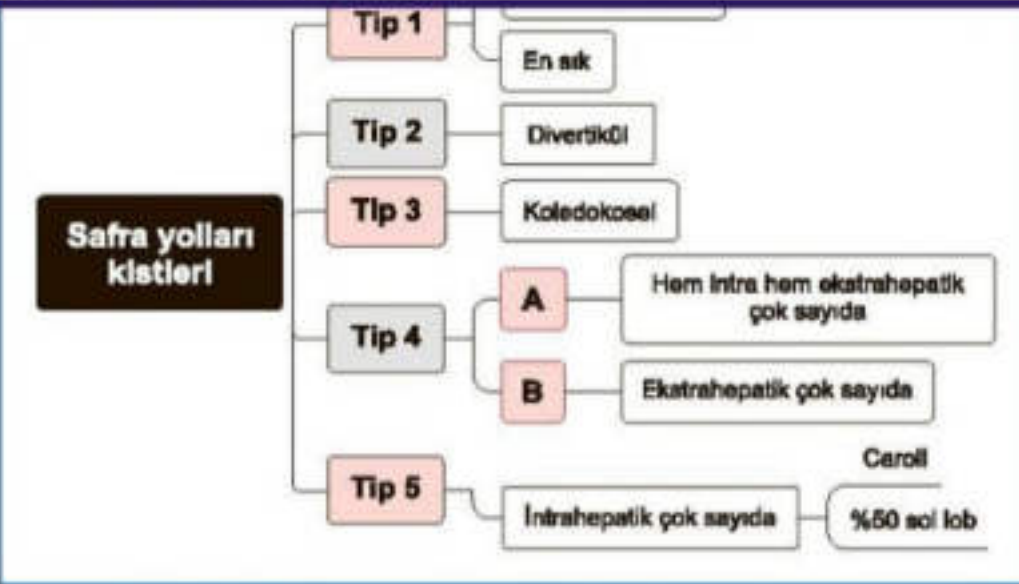
Koledokolitiazis tipik vaka

- ✓ Koledokolitiazisi olan hasta
- ✓ Sarılık
- ✓ Biliyer kolik ağrısı
- ✓ USG'de koledok çapı > 8 mm

Tedavi

- **Koledokolitiazis tanısı konan** veya şüphesi olan hastalarda **bir sonraki işlem ERCP'dir.**
- ERCP (sfinkterotomi) ile taşlar süpürülüp aşağı duodenuma düşürülebilir.
- Kolanjit için başlangıç tedavisi iv antibiyotik ve sıvı resüsitasyonudur.
- **Koledok taşı veya periampuller tümörlerin** neden olduğu **tıkanıklıklara en iyi yaklaşım ERCP** ile olur; **sfinkterotomi** yapılır ve **endoskopik biliyer stent** yerleştirilir.
- Obstrüksiyon proksimal veya perihilar ise ya da biliyoenterik bir anastomozda darlık düşünülüyor ise veya **ERCP başarısız olmuş ise perkütan transhepatik kolanjiyografi** uygulanır.
- **Başarısız konzervatif yönetim → Cerrahi**
  - Koledok eksplorasyonu
  - T-tüp uygulanması

Klinik Bilimler 179. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 060

- **Kadınlarda daha sık** izlenir.
- Hastalarda genellikle karın ağrısı, ele gelen kitle ve sarılık görülür.
- **Kolanjiyoselüler karsinom için risk faktörüdür.**
- Tanıda USG, ERCP, PTK yardımcıdır.

➤ PTZ/INR uzaması

- Karaciğer sentez fonksiyon bozukluğunun **en erken** göstergesidir.
- Akut karaciğer hasarında **prognostik değeri en yüksek** testtir.

Kolestaz varlığında da PTZ/INR uzayabilir (Bağırsaklara safra ulaşamaz → Yağ sindirim ve emilimi bozulur → Yağda eriyen ADEK vitaminlerinin emilimi azalır → K vitamini bağımlı pıhtılaşma faktörleri azalır → PTZ/INR uzar)

PTZ/INR uzun bir hastada kolestaz ve parankimal KC hasarı aynıdır: İntramüsküler vitamin K uygulaması

- PTZ/INR düzeliyorsa → **Kolestaz**
- PTZ/INR düzelmiyorsa → **Parankimal KC hasarı**

Faktör VIII, esas olarak endotelden sentezlenir. Bu nedenle DİK ve KC yetmezliği aynı anda kullanılabilir:

- DİK: **Faktör VIII dahil** tüm faktörler azalır.
- KC yetmezliği: **Faktör VIII hariç** diğer faktörler azalır

Hepatobiliyer Görüntüleme Yöntemleri

Ultrasonografi

- ✓ Hepatobiliyer hastalıklarda genellikle **ilk tercih** edilecek görüntüleme yöntemidir.
- ✓ **Safra kesesi taşlarının** tanısında **en değerli** tanı yöntemidir. Ancak koledok taşlarında duyarlılığı düşüktür.

Doppler USG

- ✓ Karaciğerin **vasküler patolojilerini** değerlendirmede (Budd-Chiari send. vb) kullanılır.

Endoskopik USG

- ✓ Değerlendirilen yapılar ve kullanıldığı durumlar
  - **Ampulla** → Küçük taş, tümör vb en duyarlı yöntemdir
  - **Ekstra hepatic safra kanalları**
  - **Pankreas** → Kistlerin tanısı ve tedavisi, kanserlerin lokal invazyonu ve rezektabilitenin değerlendirilmesi

Klinik Bilimler 179. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 152

Manyetik rezonans kolanjiyo-pankreatografi (MRCP):

- ✓ Safra yollarının **görüntülemesinde** kullanılır (Girişim, tedavi şansı yoktur)

Endoskopik retrograd kolanjiyo-pankreatografi (ERCP):

- ✓ Safra yollarının patolojilerinde **tedavi amaçlı** kullanılır (Taşın çıkarılması, stent yerleştirilmesi vb.)
- ✓ Eğer bir hastada ön tanı olarak **biliyer tedavi gerektirecek** bir patoloji (kolanjit, koledokolitiazis vb.) düşünülüyorsa MRCP yapılmadan **direkt ERCP** yapılabilir.
- ✓ Daha çok **distal** safra kanal patolojilerinde tercih edilir.
- ✓ En sık komplikasyonu işleme bağlı **pankreatittir**.
  - **Profilaksi:** Kısa süreli pankreatik stent veya **rektal yoldan indometazin** kullanılır.

Perkütan transhepatik kolanjiyografi (PTK)

- ✓ Daha çok **proksimal** safra kanal patolojilerinde tercih edilir.

Karaciğer Biyopsisi

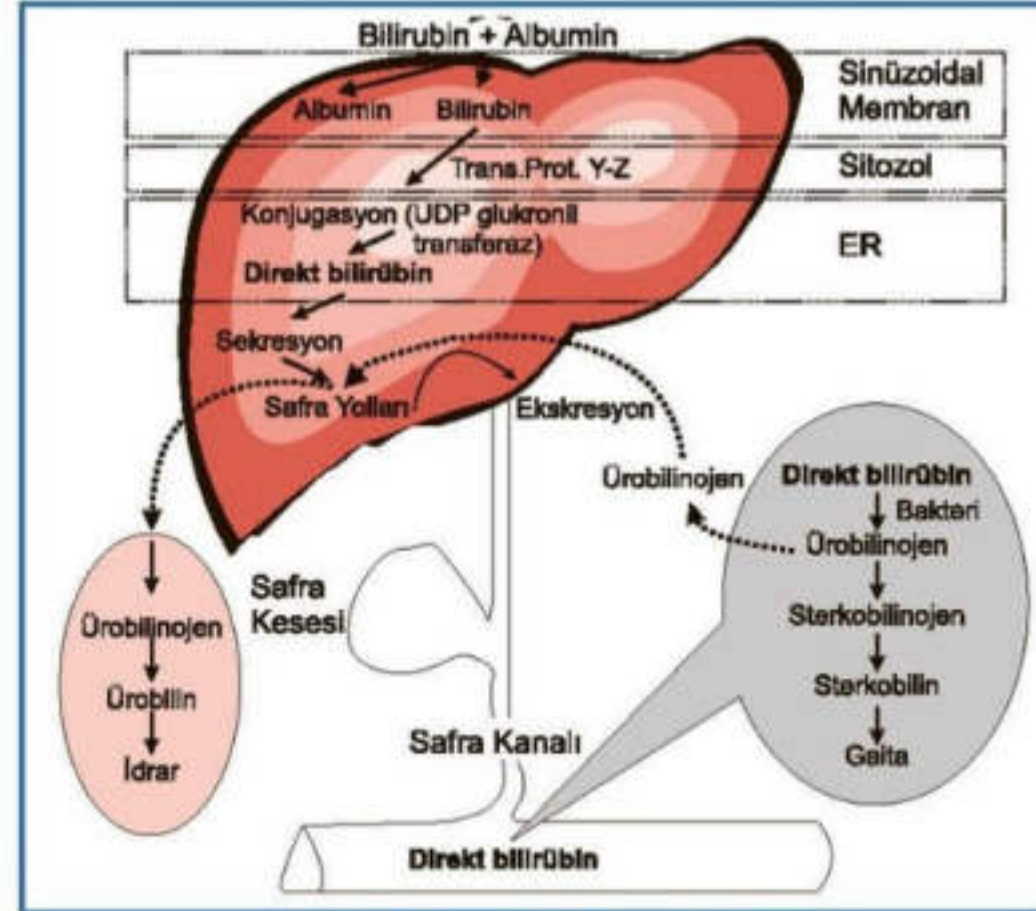
- ✓ Karaciğer hastalıklarında; tanı konulması ve hasarın derecelendirilmesi (hafif-orta-şiddetli) amacıyla kullanılır.
- ✓ Karaciğer fibrozisini değerlendirmede **en değerli** yöntemdir.
- ✓ En sık komplikasyonu **kanamadır**

İnvaziv Olmayan Fibrozis Testleri

- ✓ **Elastografi:** Karaciğer sertliğini ve dolaylı olarak fibrozis şiddetini noninvazif olarak ölçmeye imkan sağlar. Fibrozisi değerlendirmede **en iyi biyopsi dışı yöntemdir**. Fibroscan, USG veya **MRG (en sensitif)** ile yapılabilir.
- ✓ **Fibrotest**

Hiperbilirubinemilere Yaklaşım

Bilirubin metabolizması

Hiperbilirubinemi ayırıcı tanısı

1. İndirekt/unkonjuge bilirubin hakimiyeti (İDB > DB)

- ✓ Aşırı bilirubin oluşması: **Hemolitik anemiler**
- ✓ Karaciğerde bilirubin uptake / konjugasyonun bozulması: **Gilbert ve Crigler-Najjar sendromları**

İndirekt bilirubin hakimiyetinde öncelikle **tam kan sayımı** ve **retikülosit düzeyi** bakılmalıdır.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 180

180.Aşağıdakilerden hangisinin kronik pankreatit gelişimi için risk faktörü olması en az olasıdır?

- A) Pankreatik divisum
- B) Aktif sigara kullanımı
- C) Fazla alkol kullanımı
- D) Kronik pankreatik kanal obstrüksiyonu
- E) Hipolipidemi

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

PANKREATİT

- **Pankreatit**, pankreasın inflamasyonu olup hafif ödemden, hemorajik nekroza kadar farklı patolojik ve klinik tablolar ile seyredebilir.
- **Akut ve kronik** olabilir.

Klinik Bilimler 180. soru
Genel Cerrahi Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 063

Etiyoloji

- **Akut pankreatitin** Türkiye'de ve Amerika'da **en sık** nedeni **safra taşlarına bağlı pankreatittir**.
- Safra taşları, alkol, ERCP, hiperkalsemi, hiperlipidemi, travma, ameliyatlar, enfeksiyonlar, ilaçlar (tiyazid, furosemid)...

Tanı

- **Akut pankreatit ile uyumlu karın ağrısı (ani başlayan, sırta vuran, şiddetli epigastrik ağrı) + 3 kat amilaz/lipaz yüksekliği**, akut pankreatit tanısını koymaya yeter.
- Amilazın serum yarı ömrü lipazinkinden daha kısadır, daha hızlı normalleşir.
- **Lipaz akut pankreatitin daha spesifik bir belirteçidir** (amilaz diğer GİS patolojilerinde de artabilir).

Klinik

- En sık rastlanan bulgu **epigastrik ağrıdır**. Ağrı şiddetli ve sürekli, sıklıkla sırta vurur ve kuşak şeklinde olabilir.
- Ateş hafif yüksek olabilir, >38°C ise enfektif komplikasyonlar düşünülür.
- **Cullen** (periumbilikal bölgede ekimoz), **Grey Turner** (belde ekimoz) bulguları izlenebilir.

Radyoloji

- **BT, pankreatit tanısını koyabilmek için en güvenilir ve öncelikli görüntüleme yöntemidir**.
- BT'de pankreas normal, ödemli olabilir; flegmon, peripankreatik sıvı koleksiyonu, nekroz, apse ve inflamasyonun yayılımı görüntülenebilir.
- **Nekroz varlığı şiddetli pankreatiti gösterir**.
- **USG**, akut pankreatit tanısı konduktan sonra, pankreatitin etiyolojisini anlamak için yapılır.
Biliyer pankreatit tanısı koymada yardımcıdır.

HASTALIĞIN ŞİDDETİNİN BELİRLENMESİ

- **BT'de nekroz görülmesi şiddetli pankreatitin bir göstergesidir**.

FLASH BACK

- ✓ Nekroz tanısında en iyi yöntem BT'dir
- ✓ Ateş, lökositoz, klinik kötüleşme enfekte nekroz düşündürür

Ranson kriterleri:

- ✓ Başvuru anındaki ve 48. saatteki bazı kriterlere bakılarak yapılan bir skorlama sistemidir.
- ✓ **Başvuru anında**; yaş, beyaz küre, glukoz, LDH, AST değerlendirilir
- ✓ **48. saatte**; hematokrit düşüşü, kalsiyum, baz açığı, BUN artışı, sıvı açığı, arteriyel pO2 değerlendirilir.

- **Balthazar-Ranson indeksi**:
  - ✓ BT bulguları ile hastalığın ciddiyetini değerlendirmede kullanılır.
- **CRP**:
  - ✓ Yaygın kullanılır.
  - ✓ > 150 mg/dL olması ciddi pankreatite işaret eder.

Tedavi

- Temel yaklaşım; **izotonik kristalloidlerle agresif sıvı resüsitasyonu, ağrı kontrolü ve erken beslenmedir**.
- Ringer laktat sistemik inflamatuvar cevabı baskılamada SF'e üstündür.
- **Profilaktik antibiyotik enfeksiyon komplikasyonlarını azaltmaz ve kontrendikedir**.

ERCP

- Rutinde her hastada önerilmez.
- **ERCP** sadece kolanjit gelişen ve EUS gibi diğer görüntüleme yöntemleriyle gösterilen kalıcı persistan safra kanalı tıkanıklığı olan hastalar için endikedir.

Kolesistektomi

- Hafif biliyer pankreatitli tüm hastalarda **kolesistektomi endikasyonu** vardır.
- Şiddetli pankreatitli hastalarda atak sonrası erken dönemde cerrahi önerilmez, en az 6 hafta konservatif tedavi önerilir.

FLASH BACK

- ✓ Psödokist, pankreatik enzimleri içeren koleksiyondur
- ✓ 6 hafta takip önerilir
- ✓ Pankreas psödokistlerinde münin yoktur; karsinoembriyonik antijen (CEA) düşüktür; amilaz yüksektir

Akut pankreatitte psödokistlerde takip

- ✓ Asemptomatik
- ✓ 4 cm'den küçük
- ✓ Kuyrukta yerleşmiş
- ✓ Ana pankreas kanalıyla ilişkisi olmayan
- ✓ Pankreas kanalını tıkamayan

KOMPLİKASYONLAR

- **Sistemik komplikasyonlar**:
  - ✓ ARDS, solunum yetmezliği
  - ✓ Böbrek yetmezliği
  - ✓ Miyokard depresyonu
- **Lokal komplikasyonlar**:
  - ✓ Peripankreatik sıvı koleksiyonları
  - ✓ Nekroz / Enfekte nekroz
  - ✓ Psödokist
  - ✓ Pankreatik asit

Steril nekrotizan pankreatite müdahale endikasyonları

- ✓ Kalıcı ağrı
- ✓ Konservatif tedavi ile düzelmeme
- ✓ Semptomatik biliyer veya enterik obstrüksiyon

İLGİLİ NOTLAR

Metabolik hastalıklar (hiperlipidemi, hiperkalsemi vb), tekrarlayan akut pankreatit yaparak kronik pankreatite yol açabilir...

- Asemptomatik, 4 cm'den küçük, kuyrukta yerleşmiş ve ana pankreas kanalıyla ilişkisi olmayan veya pankreas kanalını tıkamayan psödokistlerde takip önerilir.
- Semptomatik, mide, duodenum, ana pankreatik kanal ilişkisi olan psödokistlere endoskopik kistostomi

Klinik Bilimler 180. soru
Genel Cerrahi Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 064

KRONİK PANKREATİT

- Tekrarlayan karın ağrısı ile karakterizedir.

ETİYOLOJİ

- **Kronik alkolizm en sık nedendir** (Schwartz'a göre en sık idiyopatik).
- Sigara, genetik mutasyonlar, otoimmünite, tropikal pankreatit, hiperparatiroidi gibi nedenler de suçlanmaktadır.

PATOLOJİ

- **Fibrozis** gelişir.
- Pankreatik kalsifik tıkaçlar meydana gelir.
- Duktus distorsiyonu, dilatasyonu görülebilir.

KLİNİK BULGULAR

- **Kuşak tarzı, sırta vuran, şiddetli karın ağrısı** görülür.
- **Kilo kaybı, steatore** görülebilir (ekzokrin pankreas yetmezliğine bağlı).
- Glukoz intoleransı, DM, psödokist, sarılık, portal hipertansiyonu görülebilir.

LABORATUVAR VE RADYOLOJİ

- Pankreatik enzim düzeyi yardımcı değildir.
- Fekal elastaz 1 ölçümü ekzokrin pankreas yetmezliği tanısı ile indirekt ölçüm imkanı verir.
- Duodenum 2. kıtadan alınan sıvı ile enzim ve bikarbonat düzeyleri ölçülebilir, direkt ölçüm imkanı verir.
- USG diğer hastalıkların ekartasyonu için kullanılır.
- **Kronik pankreatit tanısında faydalı yöntemler ERCP ve EUS'tur.**
- BT dilate pankreas kanalı, atrofi, kalsifikasyonları gösterebilir.

KOMPLİKASYONLAR

- En sık komplikasyon psödokisttir.
- Psödokist tanısında en güvenilir yöntem BT'dir.
- Psödokistin pankreas kanalıyla ilişkisini gösteren en iyi yöntem ERCP'dir.

FLASH
BACK

- ✓ Pankreas kanalı ile ilişkili psödokistlere ERCP yapılarak stent yerleştirilir
- ✓ ERCP'nin başarısız olduğu durumlarda en az 4-6 hafta beklendikten sonra cerrahi tedavi uygulanır
- ✓ Cerrahi tedavi kistogastrostomi, kistoduodenostomi ya da kistojejunostomidir

TEDAVİ

- Medikal yaklaşımda analjezi sağlanmalıdır.
- Ekzokrin pankreas enzimleri, somatostatin analogları, DM varlığında insülin tedavisi verilebilir.
- **En sık ameliyat endikasyonu ağrıdır.**
- Obstrüksiyon, kanser şüphesi, psödokist gibi durumların varlığında cerrahi endike olabilir.

Ameliyatlar

- Drenaj cerrahileri, ağrı palyasyonu için en sık uygulanan ameliyatlardır. Wirsung kanalı > 7 mm ise yapılır.
- Pankreas kanalı genişlemeyen hastalarda ağrıyı gidermek için en etkili tedavi total pankreatektomidir.

EKZOKRİN PANKREAS TÜMÖRLERİ

RİSK FAKTÖRLERİ

- **Sigara, tip 2 diyabet, kronik pankreatit** riski artırabilir.
- Yeni başlayan diyabet veya diyabetli bir hastada insülin gereksiniminin aniden artması pankreas kanseri şüphesi uyandırır.

GENETİK ÖZELLİKLERİ VE MOLEKÜLER BİYOLOJİSİ

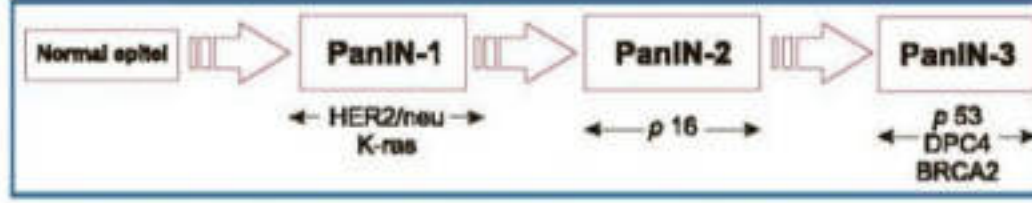
- **K-ras2 onkogeni**, tümörlerin yaklaşık %95'inde bulunan en sık mutasyona uğrayan genidir.

Hereditör pankreas kanseri sendromları

- ✓ Hereditör non-polipozis kolon kanseri
- ✓ Familial meme kanseri (BRCA-2 mutasyonu ile ilişkili)
- ✓ Peutz-Jeghers sendromu
- ✓ Ataksi telenjiyektazi
- ✓ Familial atipik multipl mol melanom sendromu
- ✓ Hereditör pankreatit

PATOLOJİ

- Pankreas kanserinin öncü lezyonu pankreatik intraepitelyal neoplazi (PanIN) olarak isimlendirilir.

- **Pankreas adenokanserlerinin kabaca üçte ikisi** (yaklaşık %70'i) **pankreas başı veya unsinat prostenen gelişir.**
- Gövde ve kuyruk yerleşimli tümörler tanı anında daha büyüktür ve bu nedenle rezeksiyon şansı daha azdır.
- **Tüm pankreas neoplazmalarının yaklaşık %70-80'inini duktal adenokanserler oluşturur.**

Metabolik hastalıklar
(hiperlipidemi,
hiperkalsemi vb),
tekrarlayan akut
pankreatit yaparak kronik
pankreatite yol açabilir...

Akut pankreatit dışı serum amilaz artışı yapabilen bazı durumlar

- Tükürük bezi inflamasyonları
- GİS perforasyon, obstrüksiyon; Kolesistit
- Diyabetik ketoasidoz
- Böbrek yetmezliği
- Bazı tümörler

Lipaz

- Amilaza göre;
  - Özgüllüğü **daha yüksek**
  - Serumda **daha uzun süre yüksek** kalır (bu nedenle geç başvuruda daha yardımcıdır)
- Akut pankreatitin tanısında **amilaz ve lipaz kombine** edilir.

Serum amilaz ve lipaz yüksekliğinin, **prognostik önemi yoktur.**

Tanı

- ✓ Aşağıdakilerden **en az ikisi** varsa tanı konulur
  - Tipik karın ağrısı
  - Amilaz / Lipazda > 3 kat artış
  - Görüntüleme bulguları (özellikle BT)
- ✓ **Akut pankreatit tanısı için BT şart değildir** (Diğer kriterlerin karşılanmadığı, şüpheli vakalarda istenir)
  - BT aynı zamanda **nekrozu** göstermek için kullanılır. (2-3 günde kliniği düzelmeyen hastalara → BT)
- ✓ **Safra taşı kökenli** pankreatit açısından **USG** yapılır.

Prognozun belirlenmesi

Ranson kriterleri

Başvuru sırasında (LEGAL)	48. saatte
• Lökositoz • Elderly (ileri yaş) • Glukoz artışı • AST artışı • LDH artışı	• Hematokritte azalma • Kalsiyumda azalma • pO₂'de azalma • BUN düzeyinin artması • Sıvı açığının fazla olması • Baz açığının fazla olması

BISAP skoru

- * (B) BUN artışı
- * (I) Bozulmuş mental durum
- * (S) SIRS bulguları
- * (A) Yaş (ileri yaş)
- * (P) Plevral efüzyon

Diğer kötü prognostik faktörler

- ✓ CRP, prokalsitonin yüksekliği
- ✓ Pankreasta nekroz gelişmesi
- ✓ Majör organ yetmezliği bulguları

48 saat süren organ yetmezliği bulgusu, akut pankreatit ciddiyetini en iyi gösteren parametredir.

Tedavi

- ✓ Oral alım stop
- ✓ Agresif IV hidrasyon (en önemli adım)
- ✓ Analjezik tedavi (morfin vb)
- ✓ Rutin antibiyotik **önerilmez**
  - Kolanjit, enfekte nekroz varsa → Antibiyotik verilir

Klinik Bilimler 180. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 185

Kronik Pankreatit

Genel bilgiler

- ✓ Pankreasta fibrozis/kalsifikasyon/atrofi, endokrin ve ekzokrin sekresyonda bozukluk ve kronik karın ağrısı ile karakterize tablodur.
- ✓ En sık sebep **alkoldür.**

Etiyoloji (TİGAR-0)

- ✓ Toksik/Metabolik: Alkol, hiperkalsemi, hiperlipidemi vb
- ✓ İdiyopatik
- ✓ Genetik: PRSS1, SPINK1 vb
- ✓ Autoimmune: Otoimmün pankreatit tip1/tip2
- ✓ Rekürren
- ✓ Obstrüktif: Tümör, kist vb

Klinik tablo

- ✓ En sık semptom **ağrıdır**. Çoğunlukla künt, bulantı ve kusma ile birlikte, sağ-sol subkostal bölge ile sırta yayılır.
  - Hastalık ilerledikçe ağrı kaybolur
- ✓ Daha sonra **ekzokrin yetmezlik** gelişir
  - Malabsorbsiyon (ADEK, B12 vitamin vb eksiklikleri)
  - Kilo kaybı
- ✓ Geç dönemde ise **DM** ortaya çıkar, glukagon da eksik olduğu için hastalar **hipoglisemiye yatkındır**.
- ✓ Pankreas başındaki fibrozise bağlı; **koledokta darlık, kolestaz bulguları ve sarılık** görülebilir.
- ✓ Kronik pankreatit, **pankreas kanseri** için risk faktörüdür.

Hipolipidemi değil,
hiperlipidemi kronik
pankreatit yapar

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 181

181. Koroner by-pass cerrahisi sonrasında yoğun bakımda izlenen bir hastanın takipleri stabil seyretmekte iken postoperatif 6. saatte kan basıncı aniden 80/60 mmHg'ye kadar düşüyor. İnotrop ve kolloid desteği artırılmasına rağmen kan basıncı değerleri yükselmiyor. Santral venöz basınç 25 mmHg ölçülüyor, kalp atım hızı 140/dakika saptanıyor ve hasta oligürik seyrediyor. **Bu hastada gelişen durum için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Metabolik alkaloz
- B) Kardiyak tamponad
- C) Pnömotoraks
- D) Dressler sendromu
- E) Hipovolemik şok

Doğru Cevap: B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Koroner Bypass Cerrahisi ve Greftler

Greftler	
Venöz greftler	Arteriyel greftler
- Vena safena magna - Vena safena parva - Ön kol venleri	- Internal torasik arter - Inferior epigastrik arter - Radyal arter - Gastroepiploik arter

- En sık kullanılan greft vena **safena magna**
- En sık tercih edilen arteriyel greft **internal torasik arter**

Vena Safena Magna

Avantajları:

- ✓ **Kolay** hazırlanır.
- ✓ Koroner arterlerle çap uyumsuzluğu azdır.
- ✓ Hemen her hastada bulunabilir.
- ✓ Çıkarılması soruna yol açmaz.

Dezavantajı:

- ✓ Uzun dönemde greft ateroskleroza nedeniyle 10 yıllık sürede ortalama açık kalma oranı **%40-50'dir**.

Internal Torasik Arter

Avantajları:

- ✓ Uzun dönem açık kalma oranları çok iyidir.
- ✓ On yıllık açık kalma oranı **%90'ın** üzerindedir.

Dezavantajı:

- ✓ **Kısa** olması nedeniyle tek damara anastomoze edilmesi

KALP TÜMÖRLERİ

Erişkinlerde kalbin primer tümörlerinin %75'i benigndir.

Benign tümörler

Miksoma

- En sık rastlanılan primer kalp tümörü
- Kadınlarda 3 kat daha sık
- Sol atriumda** septuma bağlı olarak bulunur

Rabdomiyom;

- İnfan ve çocuklardaki** en sık kardiyak tümördür

Malign tümörler

- Hemen daima sarkomdurlar ve en sık **anjiosarkomlar** görülür
- En sık **sağ atriyum** tutulur
- Rabdomiyosarkom (2nci en sık)

Metastatik tümörler

- Primer kalp tümörlerinden **daha sık** görülürler
- Metastatik tümörler sıklıkla **perikard, miyokard ve endokardı** tutarlar.
- Metastatik hastalıklar daha çok **ventrikülü** tutarlar
- Sıklıkla 50 yaş üzeri hastalarda olurlar ve kalbe sık metastaz yapan tümörler arasında lösemi/lenfoma, melanom ve bronkojenik karsinom

KALP TRAVMASI

Penetran Yaralanmalar

- Sağ ventrikül** önde durduğu için en sık etkilenen bölüm

Non- Penetran Yaralanmalar

- Özellikle **sağ ventrikül** anterior yerleşimi nedeniyle kontüzyonlardan daha fazla etkilenir.

Kommosyo Kordis; düşük enerjili ön toraks duvarı travmalarından sonra gözüken ani ölümle karakterize sendrom

Kardiyak rüptür; en sık etkilenen bölge **sağ atriyumdur**.

Klinik Bilimler 181. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 078

PERİKARD HASTALIKLARI

Perikardiyal Efüzyon

Perikardiyal efüzyon gelişimine en sık sebep olan 3 neden;

- Sekonder maligniteler (genellikle akciğer ve meme)
- Üremi
- İdiyopatik

Eğer sıvı birikimi hızlı olursa 100 mL'lik efüzyon semptomatik tamponada yol açarken, yavaş biriktiği takdirde, çok daha fazla miktarlar bile tolere edilebilir

Kardiyak Tamponad

Beck triadi:

- Azalmış kalp sesleri
- Artmış venöz basınç
- Azalmış sistemik arteriyel basınç

Muayende juguler venöz dolgunluk ve **pulsus paradoksus** (derin inspiyumda sistolik kan basıncının 10 mmHg azalması) vardır.

- Tanıda **ekokardiyografi** faydalıdır.
- Tedavide sebebe yönelik olarak perikardiyosentez, perikardiyal pencere açılması ve perikardiyektomi uygulanmalıdır.

DAMAR HASTALIKLARI VE CERRAHİSİ

ANEVRİZMALAR

- Bir arterin normal çapından en az %50 daha genişlemesi
- Etiyolojide en sık **dejeneratif** anevrizmalar

Psödoanevrizma

TİPİK VAKA

- ✓ Femoral bölgeden girişim
- ✓ **1-2 gün** sonra ortaya çıkan;
- ✓ Kasık bölgesinde **pulsatil kitle + üfürüm**

- ✓ Arteriyel kaçak sonrası gelişen, etrafı **yumuşak doku** ya da arterin **adventisyası** ile çevrili hematoma olup, içerisindeki kanın bir boyun aracılığı ile arterle ilişkisinin devam etmesi.

İLGİLİ NOTLAR

PERİKARD HASTALIKLARI

AKUT PERİKARDİT

Etiyoloji

- ✓ **Viral:** Koksaki virüs, Ekovirüs, Kabakulak vb
- ✓ **Diğer infeksiyonlar:** Bakteriyel, TBC, fungal vb
- ✓ **Sistemik hastalıklar**
  - Miyokard infarktüsü (erken dönem perikardit)
  - Kalp hasarı sonrası
    - Postperikardiotomi
    - Post MI (Dressler sendromu)
  - Böbrek yetmezliği (üremik perikardit)
  - Tümöral invazyon, metastaz
  - Miksödem
  - Ailevi Akdeniz ateşi
  - Kollajen doku hastalıkları
    - Prokainamid, hidralazin vb (ilaca bağlı lupus)

Klinik

- ✓ **Keskin, batıcı ve lokalize** edilebilen göğüs ağrısı vardır.
- ✓ Göğüs ağrısı **pozisyon ile değişir**.
  - Derin nefes alıp verme ile **artar**.
  - Öne eğilmekle **azalır**.
- ✓ **Trapezius** bölgesine yayılır.
- ✓ Fizik muayenede **perikardial frotman** duyulabilir.

Perikardiyal frotman

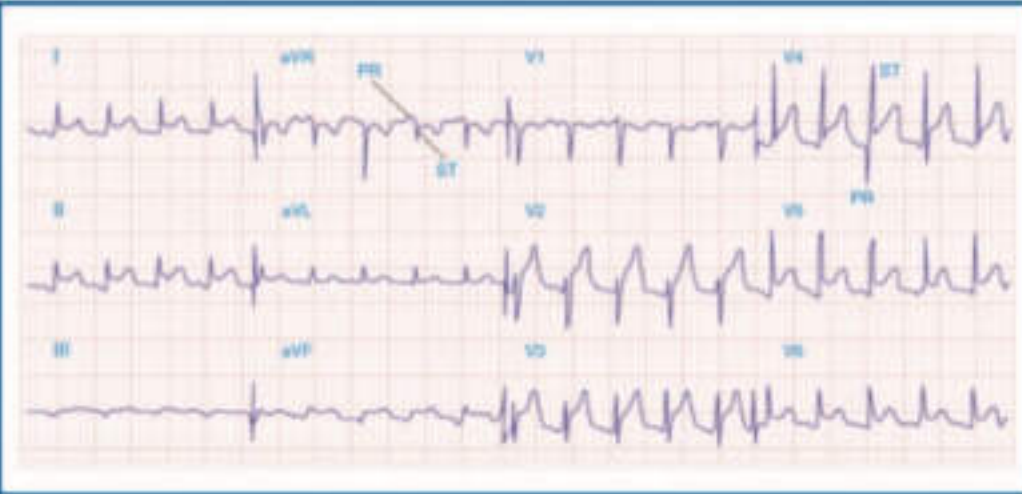
- Akut perikardit ve perikardiyal efüzyonda duyulur
- Hem sistolik hem de diyastolik komponenti vardır

Perikardiyal knock

- Konstrüktif perikarditte duyulur
- Diyastolik bir sestir.

Tanı

- ✓ **EKG**
  - **aVR** (ST çöker) **hariç** diğer derivasyonlarda, **ST yükselmesi (konkav)** tipiktir.
  - Yine diğer derivasyonlarda **PR depresyonu** da olabilir.

- ✓ **EKO**
  - **Perikardiyal efüzyon** görülebilir.

Akut perikardit tanı kriterleri

- Göğüs ağrısı
- Perikardiyal frotman
- Perikardiyal efüzyon
- EKG değişiklikleri

Tanı için 4 kriterden en az 2'si yeterlidir.

Miyoperikardit

- ✓ Akut perikardite bazen **miyokardit** de eşlik edebilir.
- ✓ Bu hastalarda kardiyak belirteçler **yüksektir**.
- ✓ Tanı için **kardiyak MR** yapılabilir.
- ✓ Akut koroner sendrom ekarte edilemiyorsa **koroner anjiyografi** yapılmalıdır.

Tedavi

Klinik Bilimler 181. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 087

PERİKARDİYAL TAMPONAD

Genel bilgiler

- ✓ Akut perikardit nedenleri, plevral efüzyona da yapabilir.
- ✓ Eğer perikardiyal efüzyon, **hızla veya masif** şekilde artarsa **kalbin diyastolik doluşunu engellerek** tamponada yol açar. (kalp tüm diyastol boyunca baskı altındadır)
- ✓ Tamponadın en sık sebebi **malignitelere sekonder** gelişen perikarditlerdir.

Klinik

- ✓ **Beck triadı**
  - Juguler venöz dolgunluk
  - Hipotansiyon
  - Kalp seslerinin derinden gelmesi
- ✓ Nabız basıncı **daralmıştır**.
- ✓ **Pulsus paradoksus** tipik olarak görülür.
- ✓ **Sağ KY bulguları** ön plandadır.
- ✓ Boyun venöz dalgaları
  - X inişi **belirginleşir** (Y inişi azaldığı için)
  - Y inişi **azalır** (kalp, diyastolün erken dönemlerinden itibaren baskı altındadır.)
- ✓ Hastada dispne olmasına rağmen **akciğer dinlemekle tamamen** normaldir (efüzyon, ral vb yok).

Tanı

- ✓ **EKG: Düşük voltaj** saptanır. **Elektriksel alternans** olur.
- ✓ **Radyoloji: Çadır kalp** görüntüsü vardır. Akciğer sahaları temizdir; konjesyon, plevral efüzyon vb beklenmez.
- ✓ **EKO:** Tanı için öncelikli yapılması gereken tetkiktir. Kalp etrafındaki sıvı ve diyastolik doluş bozukluğu gösterilir.

... Alternans

Pulsus alternans

- Ciddi kalp yetmezliğinde görülür.
- Bir zayıf bir güçlü nabız vurusudur.

Elektrik alternans

- Tamponadada görülür.
- EKG'de QRS'in bir düşük bir yüksek voltaj olmasıdır.

Tedavi

- ✓ Acil **perikardiyosentez** yapılmalıdır.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 182

182 Aşağıdaki verilen ilaç ve ilacın antagonisti eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Midazolam – Flumazenil
- B) Heparin – Protamin
- C) Morfin – Naloksan
- D) Rokuronyum – Sugammadex
- E) Ketamin – N-asetilsistein

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Referansımız, yanlış olan 2 seçeneği bu tablo ile eletiyor !!!

Organlar Üzerine Olan Spesifik Etkiler

Zehirlenmeler ve antidotlar

İlaç zehirlenmesi	Kullanılan antidotlar
Asetaminofen	N-Asetilsistein
Organofosfatlı İnsektisid	Atropin+ Pralidoksim
Trisiklik antidepresan	Sodyum bikarbonat
Kalsiyum kanal blokörleri	Kalsiyum glukonat Glukagon
Demir	Deferoksamin
Diğoksin	Diğibind
Teofilin	Esmolol
Metanol / Etilen glükol	Etanol+ Fomepizol
Benzodiazepin	Flumazenil
Beta blokör	Glukagon
Narkotik (morfin)	Nalokson
Karbonmonoksit	Oksijen
Antikolinesteraz etkili ilaçlar	Atropin
Antimuskarinikler (atropin, skopolamin...)	Fizostigmin
Siyanür zehirlenmesi	Hidroksikobalamin / Amlinirrit / Tiyoülfat
Kalsiyum kanal blokörü	Yüksek doz insülin
Valproik asit hiperamonyemisi	Karnitin
Methomoglobinemi	C vitamini Metilen mavisi
Kumarin, indanediol	K1 vitamini (Fitonadiol)

Zehirlenmelerde diyaliz kullanımı

Diyaliz uygun olan

- Lityum
- Metanol
- Etilen glükol
- Metformin
- Salisilat

Diyaliz uygun olmayan

- Diğoksin
- Antiepresanlar
- Opioid analjezikler
- Benzodiazepinler
- Antipsikotikler
- Amfetaminler

Aktif Kömür Faydasız

- Demir
- Lityum
- Potasyum

Aktif Kömür Faydalı

- Alkoller
- Salisilat
- Kalsiyum kanal blokörü...

Klinik Bilimler 182. soru
Farmakoloji Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 106

ASLA HELAL ETMİYORUZ

Bu eserin tüm hakları TUS-DATA A.Ş.'ye aittir. Yıllar boyunca verilen nice emek, zahmet, güncelleme telif ve yayın harcamaları ile bugünkü haline gelmiştir.

Bu eserin yasal olmayan yollarla (fotokopi, PDF vb.) edinilmesi iki açıdan daha yasak ve ahlak dışıdır.

1. Telif hukuku ve kanunlar açısından yasak ve cezaya tabidir.

2. Bütün inançlar açısından "yasak" ve "haram" dır. Kul hakkıdır ve TUSDATA ya da emeği geçen herhangi bir yazarımız, kul haklarını hiçbir şekilde helal etmeyeceğini ve bir çeşit "hırsızlık" yoluyla elde edilen yayının fayda etmemesini gönülden dilediklerini açıkça deklare etmektedir.

Bu esere gerçekten ihtiyacı olan öğrenci arkadaşlarımızın; şubelerimize yazılı başvurusu ve incelememiz durumunda, iyi niyetle ve cömertçe hediye etmeye hazır olduğumuzu da deklare ediyoruz.

Mülkiyet haklarına tecavüz ne kadar çirkinse; mülkiyet haklarına saygı da o kadar asil bir duruştur.

TUSDATA

Sebelipaz Alfa

- ✓ **Lizozomal asit lipaz** eksikliğinde ve **Wolman**'da, karaciğerde **kolesterol esterleri birikir**.
- ✓ **Rekombinan enzim** preparatıdır.

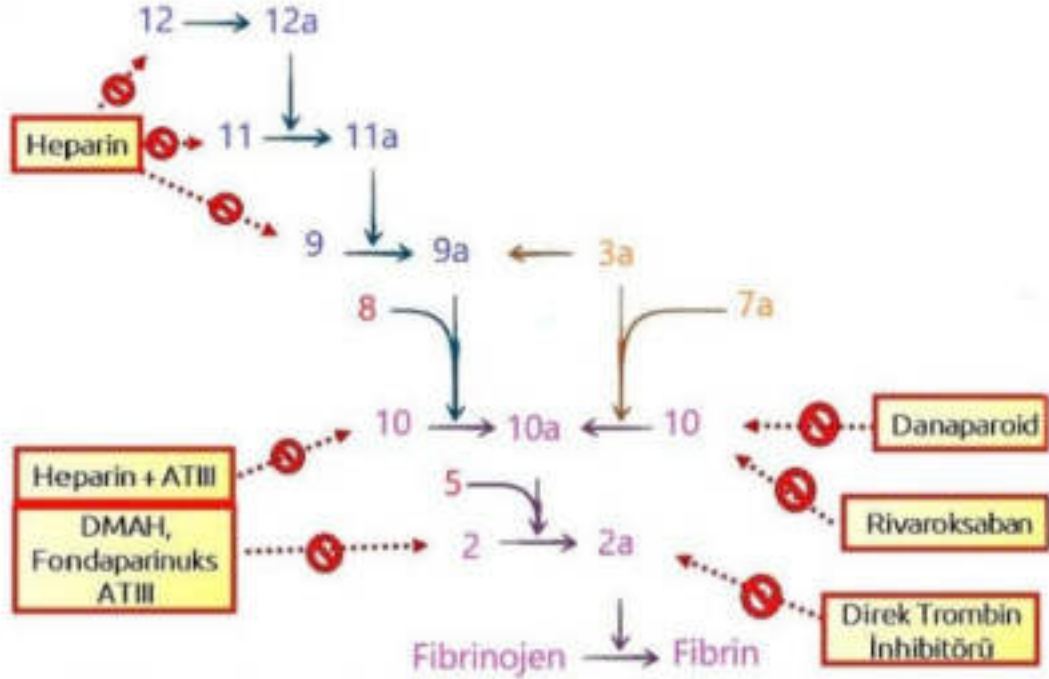
Bempedoik asit

- ✓ **Sitrat liyazı inhibe** edip **asetil CoA** oluşumu **azaltır**.
- ✓ **LDL kolesterolü** düşürür. **Ezetimib** ile **kombine edilir**.

Volanesorsen

- ✓ Apo **C-III inhibitörü antisense oligonükleotid**dir.

ANTİKOAGÜLAN İLAÇLAR

- ✓ **İntrensek ve ekstrinsek yol ortak FX'u aktive eder.**
- ✓ **Ekstrinsek yol in vivo etkinlik gösterir.** İntrensek yol **F XII (-) yüklü yüzeye** yapışması ile başlar.
- ✓ Sırası ile faktör **XI, IX** ve **X** aktive olur.
- ✓ **F Xa, F Va, fosfolipid** ve Ca^{+2} eşliğinde **protrombinin trombine dönüşümünü** katalizler; trombin ise **fibrinojen**den **fibrin** oluşumunu sağlar.

Antikoagülan ilaçlar

Parenteral	Oral
1. Heparin 2. Düşük molekül ağırlıklı heparinler • Enoksiparin • Dalteparin • Tinzaparin • Ardeparin • Nadroparin • Revirapin • Fondaparinux / İdraparinux 3. Direkt trombin inhibitörleri • Hirudin • Desirudin • Bivalirudin • Lepirudin • Argatroban • Melagatran • Antitrombin 4. Heparin benzeri ilaçlar • Danaparoid 5. Diğer: Drotrekogin-alfa	• Varfarin • Dikumarol • Asenokumarol • Fenindion • Rivaroksaban • Trombin inhibitörleri - Ksimelagatran - Dabigatran

Heparin (Ağır Fraksiyon)

Etki Mekanizması ve Etkisi

- ✓ **F 9a-2a-10a'yı inhibe** eden **AT III**'ün etkisini **artırır**.
- ✓ **Uzun süreli kullanım**, **nefrotik sendrom**, **siroz** ve **DİC**'te **AT III azalır** (edinsel **heparin rezistansı**)
- ✓ Etkisi **aPTT** ile değerlendirilir. TT, KZ ve PT'de uzar.
- ✓ **F IIa** ve **Xa'yı eşit** oranda **inhibe** eder.

Farmakokinetik

- ✓ **Asidik** yapıdadır. **IV** kullanılır.
- ✓ Sadece kanda dağılır (**Vd küçük**)
- ✓ **0° kinetik** ile metabolize olur. **Yarı ömür** doz ile **korele** olarak uzar.
- ✓ Etki **hızlı başlar**, kesilince 3-4 saatte biter.

Endikasyon

- **DVT** ve **PTE**
- Unstabil anjina, **AF** ve **MI**

Kontrendikasyon

- **Hemofili**, **HIT**, aktif **TBC**, **infektif endokardit**
- **Karsinom**, **Böbrek** ve **KC yetmezliği**

Yan Etki

- ✓ **Kanama**
- ✓ **Trombosit faktör 4'e karşı antikor** sonucu **HITT** sendromu (tedavi **fondaparinux**, **lepirudin**/argatroban)
- ✓ **Osteoporoz**

İntoksikasyon

- ✓ **Antidotu IV protamin sülfatıdır.**
- ✓ Protaminli insülin kullanımında, vazektomili ve **balık alerjisi** olanlarda **alerjik reaksiyon** oluşturabilir.
- ✓ Protamin kullanılmazsa alternatifi **Toluidin mavisi**dir.

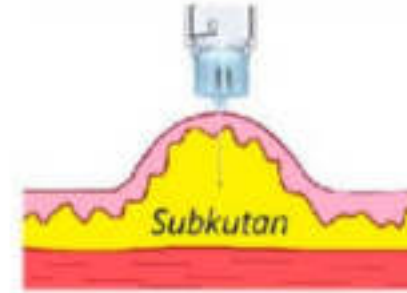
Klinik Bilimler 182. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 031

- **Dalteparin**
- **Tinzaparin**
- **Reviparin**
- **Fondaparinux**

- ✓ **LMWH** ve **fondaparinux**, **AT III** aktivitesini **artırır**.
- ✓ **LMWH F Xa'yı** IIa'ya göre **2-3 kat fazla inhibe** eder.
- ✓ **Fondaparinux** sadece **F Xa** inhibe eder.
- ✓ Etkisi **anti-Xa aktivite testi** ile değerlendirilir.
- ✓ **aPTT'yi** uzatmaz.

Farmakokinetik

- ✓ Renal yolla atılır.
- ✓ Doz ayarı ya da **rutin etkinlik testi gerekmez**.
- ✓ **Trombositopeni**, **tromboz**, **kanama** vb heparine göre **daha az** oluşur.
- ✓ **Antikoagülan etki gücü heparin** ile aynıdır.
- ✓ **Protamin sülfat kısmen (LMWH)** etkili ya da etkisiz (**fondaparinux**).

Referansımız, yanlış olan bir diğer seçeneği yine eletiyor !!!

Atrakuryum bezilat/Cisatrakuryum

- Plazmada non-enzimatik (Hoffman) olarak yıkılır.
- Karaciğer ve böbrek bozukluklarında tercih edilir.

Mivakuryum

- Kısa etkilidir (**En kısa etkili olan gantakuryum**).

Vekuronyum

- Histamin salınımı azdır.
- Kardiyak stabilitesi iyidir.

FLASH BACK

- Uzun etkililer ve böbrekle atılanlar:** Doksakuryum > Metokürin > Panküronyum
- Kısa etkililer:** Gantakuryum < Süksinilkolin < Mivakuryum
- Etkisi en çabuk başlayan ve potens:** Süksinilkolin < Roküronyum

Depolarizan Blokörler (Süksinilkolin)

FLASH BACK

Depolarizasyonla blok oluşturan ilaçlar:

- Nikotin
- Süksinilkolin
- Lityum
- Organik fosfat intoksikasyonu

Süksinilkolin (Suksametonyum)

- Tüm kas gevşeticiler içerisinde etkisi en çabuk başlayandır.

Klinik Bilimler 182. soru
Farmakoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 052

Nöromusküler blokör etkisini geri çevirmek için?

- Nöromusküler blokajı ve solunum depresyonunu düzeltmek için: **Edrofonyum vb.**
- Muskarinik etkileri ortadan kaldırmak için: **Atropin**
- Roküronyum vb. ajan şelasyonu için: **Sugammadex**
- Plazmada atipik psödokolinesterazı bulunan kişilerde süksinilkolin ve mivakuryum gibi ilaçların nöromusküler blokaj etkisini çevirmek için: **Taze tam kan (akraba olmayan kişiden)**
- Gantakuryum etkisini bitirmek için: **L-sistin/Neostigmin**

Dantrolen Sodyum

- Riyanodin reseptörlerine** bağlanarak sarkoplazmik retikulumdan **Ca salınımını baskılayan** alkaloiddir.
- Endikasyon:** Malign hipertermi ve nöroleptik malign sendrom

Malign hipertermi tedavisi: Sodyum bikarbonat (asidoz için), Furosemid + hidrasyon, Dantrolen

Botulinum Toksini

- Füzyon proteinlerini (sinaptobrevin vb.)** yıkarak asetilkolin salınımını baskılar.
- Endikasyon:** Serebral palsy, akalazyza, anal fissür, oftalmoloji, hiperhidrozis ve spastik nörojenik mesane

ANTİPSİKOTİK İLAÇLAR

- Kilo alımı, hiperlipidemi, hiperglisemi etkisini **en çok** oluşturanlar: Klorzapin=olanzapin > klorpromazin
- Kilo alımı, hiperlipidemi, hiperglisemi etkisini **en az** oluşturanlar: Molindon > aripiprazol / haloperidol

Antipsikotik ilaçların özellikleri

Tipik antipsikotikler	Atipik antipsikotikler
D2 blokaj	5-HT2A blokaj 5-HT1A parsiyel agonist
Pozitif semptomlara etkili	Negatif semptomlara etkili
Antiemetik etki yüksek	Antiemetik etki düşük
EPYE fazla	EPYE az
Prolaktin artışı çok	Prolaktin artışı az
Amenore, galaktore, infertilite, impotans fazla	Amenore, galaktore, infertilite, impotans az

- EPYE fazla:** Haloperidol (en fazla), klorpromazin
- EPYE az:** Klorzapin, olanzapin, kuetiapin, aripiprazol
- Sedatif etki fazla:** Klorpromazin
- Sedatif etki az:** Aripiprazol
- Hipotansiyon fazla:** Klorpromazin (en fazla), klorzapin
- Hipotansiyon az:** Flufenazin ve haloperidol
- Antikolinerjik fazla:** Klorzapin ve olanzapin
- Antikolinerjik az:** Haloperidol (en az), aripiprazol

Antipsikotik ilaçlar (Nöroleptikler)

Tipik antipsikotikler	Atipik antipsikotikler
- Fenotiazinler - Klorpromazin - Tioridazin - Perfenazin - Trifluoperazin - Flufenazin - Diğer Tipikler - Haloperidol - Pimozid - Loksapin - Molindon - Klorprotiksen / Tiotiksen - Zuklopentiksol	- Klorzapin / Olanzapin - Asenapin - Paliperidon / Risperidon / İloperidon - Ketiapin - Sertindol - Ziprasidon / Lurasidon - Zotepin - Sülpirid / Amisülpirid - Aripiprazol / Breksipiprazol (D₂ parsiyel agonistleri) - Bifeprunoks (D₁ parsiyel agonisti) - Cariprazin (D₃ ve D₂ parsiyel agonisti)

Ve son olarak bu tablodaki referansımızla da yanlış olan diğer seçeneğimizi eleliyoruz !!!

İlaç Gruplarına Göre Zehirlenme Bulguları

Sempatomimetik zehirlenme (Kokain, amfetamin, metamfetamin, esrar, ekstazi gibi uyarıcı maddeler dahil)	Taşikardi, hipertansiyon, hipertermi, ajitasyon, psikoz, deliryum, midriyazis, diaforezis ve bağırsak motilitesinde artış
Antikolinergik zehirlenme	Taşikardi, hipertansiyon, hipertermi, ajitasyon, deliryum, koma, nöbet, midriyazis, sıcak-kuru cilt ve bağırsak motilitesinde azalma, üriner retansiyon, ileus
Kolinergik zehirlenme	Bradikardi (kan basıncı ve vücut sıcaklığı normal), konfüzyon, koma, fasikülasyon, miyozis, diaforezis ve bağırsak motilitesinde artış-diyare, bronkore, ürinyasyon, bronkospazm, emezis, lakrimasyon, salivasyon
Opioid zehirlenmesi	Solunum depresyonu, bradikardi, hipotansiyon, hipotermi, koma, pinpoint pupil, cilt etkilenmez, bağırsak hareketleri genellikle etkilenmez
Sedatif-hipnotik zehirlenmesi	Solunum depresyonu, kalp hızı normal veya azalmış, kan basıncı normal veya azalmış, vücut sıcaklığı normal veya azalmış, somnolans, koma, miyozis, cilt ve bağırsak hareketleri etkilenmez
Serotonin sendromu	Sempatomimetik zehirlenme bulgularına benzer, iki önemli farkı: - Nöromusküler hiperekstabilite (DTR'ler artmıştır) - Otonom instabilite (hipertansiyon ve hipotansiyon)

ZEHİRLENMEDE LABORATUVAR

- **Metabolik asidoz (MUDDLES CAT):**
  - ✓ Metanol
  - ✓ Uremi
  - ✓ Diabetes mellitus
  - ✓ Paraldehit-phenformin
  - ✓ İzoniazid-iron (demir)
  - ✓ Laktik asidoz (siyanid, karbonmonoksit)
  - ✓ Etanol-etilen glikol
  - ✓ Salisilatlar-starvasyon (açlık)-seizures (nöbet)
  - ✓ Celluler asfiksi (siyanür, karbon monoksit, hidrojen sülfür)
  - ✓ Alkolik ketoasidoz
  - ✓ Tylenol (Parasetamol), Toluen
- **Osmolar gap'de artış (Alkoller ile olan zehirlenmeler):**
  - ✓ Etanol
  - ✓ İzopropil
  - ✓ Methanol
  - ✓ Etilen glikol
- **Hipoglisemi (HOBBIES):**
  - ✓ Hipoglisemik ajanlar (sülfonilüre, meglitinid)
  - ✓ Other (diğerleri): kinin, ham tropikal meyve tüketilmesi
  - ✓ Beta B blokerler
  - ✓ İnsülin
  - ✓ Etanol
  - ✓ Salisilatlar

- **Rabdomiyoliz:**
  - ✓ Nöroleptik malign sendrom
  - ✓ Uzamış immobilizasyon
  - ✓ Difenhidramin
  - ✓ Doksilamin
  - ✓ Statinler
  - ✓ Mantarlar

ZEHİRLENMEDE GÖRÜNTÜLEME VE EKG

- **Radyoopak maddeler (CHIPPED):**
  - ✓ Chloral hydrate (kloral hidrat)-calcium carbonate (kalsiyum karbonat)
  - ✓ Heavy metals (ağır metaller (kurşun, çinko, baryum, arsenik, lityum, bizmut)
  - ✓ Iron (demir)
  - ✓ Phenothiazines (fenotiazinler), Play-Doh (oyun hamuru)-potasyum klorid
  - ✓ Enterik kaplı tabletler

Klinik Bilimler 182. soru
Pediatri Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 131

Zehirlenmede Antidotlar

Zehirlenme	Antidot
Asetaminofen	N-asetilsistein
Kurşun ve diğer ağır metaller	BAL (dimerkaprol), kalsiyum disodyum EDTA, dmerkaptosüksinik asit (DMSA)
Siyanid	Hidroksikobalamin
Digital	Digibinid
Salisilat	Sodyum bikarbonat
Demir	Deferoksamin
Kalsiyum kanal blokeri	İnsülin, kalsiyum tuzları
Benzodiazepin	Flumazenil
Methemoglobinemi	Metilen mavisi
Sülfonilüre	Oktreotid
Antikolinergik	Fizostigmin
Heparin	Protamin sülfat
Beta bloker	Glukagon
Trisiklik antidepresan	Sodyum bikarbonat
Opioid	Nalokson
Etilen glikol, metanol	Fomepizol
Karbon monoksit	Oksijen
İzoniazid	Piridoksin

- **Bağlanmadığı için tedavisinde aktif kömür verilmeyen zehirlenmeler:**
  - ✓ Alkoller
  - ✓ Ağır metaller (Kurşun vb.)
  - ✓ Hidrokarbon
  - ✓ Siyanid
  - ✓ Demir
  - ✓ Lityum
  - ✓ Korozyifler (Asit ve alkaliler)

Burada soruda da verilen şıklardaki bazı diğer ilaçlar dahil
Birçok ilaca ve andiotlarına değinmişiz
Gördüğünüz gibi N-asetil sisteinden bahsetmişiz
Ama Ketaminin değil, asetaminofenin antidotudur demişiz
Direkt bu kısmı soruyu yaptırıyor
Ancak tablo üç şıkkı da net olarak eletmemize de yeterli oluyor

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 184

184. İki aylık kız bebek ani başlayan fıskırır tarzda safralı kusma nedeniyle acil servise getiriliyor. Öyküsünde belirgin özelliği olmayan hastanın fizik muayenesinde batin hafif distandü bulunuyor ve ele gelen kitle tespit edilmiyor. Ayakta direkt batin grafisinde hava-sıvı seviyeleri mevcut olan hastanın abdominal renkli Doppler ultrasonografisinde orta hatta girdap (whirlpool) bulgusu olduğu görülüyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pilon stenozu
- B) İnvaginasyon
- C) Midgut volvulusu
- D) Superior mezenterik arter sendromu
- E) Preduodenal portal ven

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

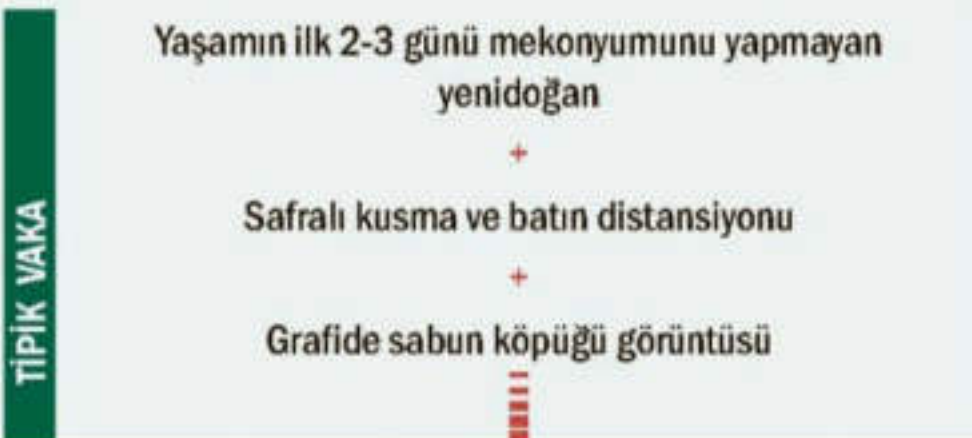

JEJENOİLEAL ATREZİ

- En sık intrauterin vasküler problemlere bağlı gelişir
- Duodenal atrezilerden farklı olarak anomalilerle birlikteliği nadirdir.
- Düşük doğum ağırlığı ve prematürite ile birlikteliği sıktır.
- Direkt grafide en az 3 hava sıvı seviyesi görülür.

MEKONYUM İLEUSU

- Kistik fibrozis ile birlikteliği fazladır.
- Doğumdan sonraki ilk 2 gün içinde mekonyum çıkışı olmaz.
- Batin distansiyonu ve safralı kusma vardır.
- Atrezilerden farklı olarak grafide hava sıvı seviyelerinden ziyade **sabun köpüğü görünümü** bulunmaktadır.

Klinik Bilimler 184. soru
Pediatri Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 038

MALROTASYON ve VOLVULUS

- Normalde çekum sağ alt kadranda olacak şekilde bağırsakların yerleşmesi gerekmektedir.
- En sık malrotasyon çekumun sağ alt kadrana yerleşememesi şeklinde olur.
- Volvulusların da en sık nedeni malrotasyonlardır.
- En sık hayatın ilk 1 ayında b
- En sık bulgu kusmadır.
- En iyi tanısal yöntem üst GIS
- Üst GIS serilerinde tribüşon/girdap görüntüsü görülmesi önemlidir.

MECKEL DİVERTİKÜLÜ

- En sık GIS anomalisidir.
- **İkiler** kuralı meşhurdur;
  - ✓ %2 sıklıkta görülür
  - ✓ İleoçekal valvden 2 feet uzak

- ✓ 2 inch uzunluğunda
- ✓ Kızlarda 2 kat sık
- ✓ 2 ektopik doku (Mide, Pankreas)
- ✓ 2 yaştan önce bulgu verir

- Aralıklı, Ağrısız, masif Alt GIS kanaması olur.
- Çilek jölesi şeklinde dışkılama olabilir, invaginasyondan farkı **AĞRISIZ** olmasıdır.
- En iyi tanısal yöntem **sintigrafidir** (teknesyum-99m perteknatat).

2 A aralıklı
ğnsız
ğır
alt GIS
altı
yaş

İNAVJINASYON (İNTUSSUSEPSİON)

- Bağırsak segmentlerinin iç içe girmesi durumudur.
- 5 ay-3 yaş arasında bağırsak tıkanıklarının en sık nedenidir.
- <2 yaş en sık abdominal acildir, en sık akut karın nedenidir.
- Erkeklerde 3 kat sıktır
- En sık terminal ileumun çekuma girmesi (**İleokolik/ileoçekal**) şeklinde görülür.
- Çoğunlukla nedeni bilinmiyor, idiopattir.
- Adenovirüs enfeksiyonu ile ilişkilendirilmiştir fakat **rotavirüs enfeksiyonu ile ilişkisi yoktur**.
- Rotavirüs aşısı riski arttırabilir.
- **Ağrılı Çilek jölesi şeklinde dışkılamada** ilk akla invaginasyon gelmelidir.
- Kusma ve karında sosis şeklinde invajine segmentin palpasyonu yapılabilir.
- En sık bulgu kusmadır.
- En iyi tanısal yöntem üst GIS
- Üst GIS serilerinde tribüşon/girdap görüntüsü görülmesi önemlidir.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 185

185.Suda boğulma nedeniyle bilinci kapalı olarak getirilen 32 yaşındaki erkek hasta yoğun bakım ünitesinde entübe ediliyor. Tedavinin beşinci gününde yapılan muayenesinde kornea refleksinin bulunmadığı, pupillerinin fiks ve dilate olduğu belirleniyor. Apne testinde pCO₂ değerinin 60 mmHg üzeri olmasına karşın spontan solunum bulunmuyor. Serebral anjiyografisinde internal karotid ve vertebral arterlerde akım izlenmiyor. Ekokardiyografi sırasında hasta yatakta doğrularak kollarını yüzüne doğru yaklaşıyor ve tekrar eski pozisyonunu alıyor.

Bu hasta için en olası tanı ve mevcut durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pons kanaması – Silyospinalis refleksi
- B) Beyin ölümü – Okülosefalik refleksi
- C) Pons kanaması – Dekortike postür
- D) Beyin ölümü – Lazarus belirtisi
- E) Diffüz aksonal hasar – Epileptik nöbet

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

FLASH
BACK

Tremora neden olan hastalıklar

- ✓ Serebellar lezyonlarda – **Aksiyon** tremoru
- ✓ Parkinson hastalığında – **İstirahat** tremoru

SEREBRAL VEN TROMBOZU

- En sık tutulan sinüs, **süperior saggital sinüs**

TIPİK VAKA

- **Pıhtılaşma riskinin arttığı** hastalık öyküsü (Behçet, OKS kullanımı, faktör 5 leiden mutasyonu, post partum dönem)
- **KİBAS** bulguları (Baş ağrısı, bulantı kusma, papil ödem)

Tanı:

- **BT** acil koşullarda başvuru ilk tanı yöntemi (Delta belirtisi).
- En iyi tanı yöntemi, **manyetik rezonans venografi**

KOMA

Tanımlar

Bilinç	✓ Uyanık, iç ve dış uyaranları algılayıp uygun reaksiyonu gösterme hali
Letarji (somnolans)	✓ Hasta uykudadır; ancak hafif (sesli) uyaranlarla kolayca uyandırılabilir
Stupor	✓ Hasta uykudadır ve ancak ağrı uyaranlarıyla uyandırılabilir.
Koma	✓ Hasta dış uyaranlarla hiçbir şekilde uyandırılmaz .

Pin point pupilla nedenleri

Pi-n P-OI-N-T

- **Pi**-lokarbin intoksikasyonu
- **P**-ons kanaması
- **O**-piad **I**-ntoksikasyonu
- **N**-örosifiliz
- **T**-alamus kanaması

Anizokori nedenleri

- Orta beyin lezyonlarında, yer kaplayan lezyon, herniasyon
- Okulomotor paralizisi
- Horner sendromu

Komalı Hastada Solunum Tipleri

Cheyne-Stokes solunumu	Bilateral hemisfer	Başlangıçta derinliği artan sonra yüzeyleşip apnelerin başlaması
Santral nörojenik hiperventilasyon	Mezensefalon-üst pons	Birbirini izleyen derin inspiryum ve ekspiryumlar
Apnöstik solunum (Alt ponstik)	Orta-alt pons seviyesi	Her inspiryum sonrası apne
Ataksik solunum (Biot solunumu)	Bulbus (kötü prognoz)	Düzensiz solunum

Klinik Bilimler 185. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 006

BEYİN ÖLÜMÜ VE BİTKİSEL HAYAT

Beyin ölümü tanısı için ön koşullar

1. Hasta **derin komada** olmalı ve koma nedeni bilinmeli.
2. Elektrolit, asit baz ve endokrin bozukluklar olmamalı.
3. Hipotermi olmamalı. (Vücut ısı **32** dereceden fazla)
4. **Spontan solunum** olmamalı

Beyin Ölümü Tanısında Kullanılan Testler

(Kraniyal sinirlerin refleksleri alınmamalı)

1. Glaskow Koma Skalası (GKS) skoru **3** olmalı.
2. Ağrılı uyarana karşı ekstremiteler veya yüz kaslarında motor yanıt olmamalı
3. İşığa direkt ve indirekt yanıt olmamalı (**2-3 KS**)
4. Okülosefalik refleks olmamalı (**6-8-3 KS**)
5. Okülovestibüler refleks olmamalı (**6-8-3 KS**)
6. Kornea refleksi olmamalı (**5-7 KS**)
7. Öğürme refleksi olmamalı (**9-10 KS**)
8. Öksürük refleksi olmamalı (**9-10 KS**)
9. Apne testi sonucu **pozitif** olmalı

***En önemli tanı **kriteri spontan solunumun olmaması**.**

Beyin ölümünü desteklemek için yapılan atropin testi pozitif.

Beyin Ölümü Tanısını Ekarte Ettirmeyen Testler

1. Derin tendon reflekslerinin alınması
2. Yüzeysel reflekslerin alınması
3. Babinski refleksi alınması
4. Solunum benzeri hareketler alınması (omuz elevasyonu ve adduksiyonu, önemli tidal volum değişikliği olmaksızın interkostal genişleme)
5. Patolojik fleksiyon ve ekstensiyon cevabı dışındaki spontan ekstremiteler hareketleri

Biri **Anestezi** ya da **Yoğun bakım** uzmanı olmak üzere, diğeri **Nöroloji** veya **Beyin cerrahisi** uzmanı olacak şekilde, 2 uzman izni gereklidir.

Okülovestibüler refleks (kalorik testler)

Her bir kulağa soğuk ve sıcak su verilir

Sağlıklı kişide (COWS)	Komalı hasta, beyin sapı sağlam	Beyin sapı lezyonlarında
Soğuk su verince gözler önce su verilen kulağa devye olur Hemen ardından karşı kulağa vuran nistagmus başlar (cold opposite)	Nistagmus kaybolur (sıcak ve soğuk suda)	Göz hareketleri etkilenmiş ve kaybolmuştur .
Sıcak su verince aynı kulağa vuran nistagmus olur (warm same)	Gözler soğuk su verilen kulağa devye olur	

Bitkisel hayat

Solunum, beyin sapı fonksiyonları, dolaşım sistemi **normal** (Beyin ölümünden farklı olarak)

İLGİLİ NOTLAR

Verdiğimiz bilgiler sayesinde hastaya rahatlıkla beyin ölümü tanısı konulabilmektedir. Biraz yorumla işaretlenebilen bir sorudur. Beyin ölümü için okülosefalik refleksin olmaması gerektiği bilgisi notumuzda yer almaktadır. O halde beyin ölümü tanısı koyduğumuz bu hastada diğer şık cevap olarak kalıyor

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 186

186.Yirmi beş yaşındaki erkek hasta bilek güreşi yaptıktan sonra kolda ağrı ve şekil bozukluğu şikâyetiyle başvuruyor. Hastanın fizik muayenesinde düşük el tespit ediliyor. Direkt grafisinde humerus 1/3 alt diafizinde spiral oblik humerus kırığı tespit ediliyor. Bu hastanın hangi periferik sinirinin yaralanmış olması **en olasıdır**?

- A) Radial sinir
- B) Ulnar sinir
- C) Median sinir
- D) Muskulokutanöz sinir
- E) Aksiller sinir

Doğru Cevap:A

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

FLASH BACK

N. intercostobrachialis; n. intercostalis II'nin lateral kutanöz dalı. Aksillanın medial duvarından lateral duvarına doğru ilerleyerek aksilla ve kolun üst iç kısmının deri duyusunu taşır.

N. ulnaris felci

Humerus'un epicondylus medialis kınlarında veya Guyon kanalında zedelenebilir (bisikletçi nöropatisi). Felcinde hiçbir parmak ADD yapamaz, başparmak hariç diğer parmaklar ABD'de yapamaz (**hasta parmaklarını açıp kapayamaz**). Hastada pençe el deformitesi görülür. Lumbirikal kasların felcine bağlı olarak 4. ve 5. parmaklarda MP eklemdede ekstansiyon PIP ve DIP eklemlerde ise fleksiyon gözlenir. **Başparmak abduksiyon pozisyonundadır. Hipotenar bölgede atrofi ve duyu kaybı da vardır.**

N. medianus (C_{6,7,8}-T₁)

- Kolda dal vermez.
- **A. brachialis**'le birlikte **aponeurosis bicipitalis** (lacertus fibrosus)'in **altından** geçip, **fossa cubitalis'e** girer.
- M. pronator teres'in iki başı arasından geçip, ön kola gelir.
- Ön kolun distalinde ve el bileğinde **m. palmaris longus'un tendonunun altındadır.**
- **Karpal tünelden** geçerek ele gelir.

N. medianus'un innerve ettiği kaslar

- M. flexor digitorum profundus'un ulnar yansı ve m. flexor carpi ulnaris **HARIÇ** tüm önkol fleksör kompartman kasları
- M. flexor pollicis brevis'in derin başı **HARIÇ** tüm tenar kompartman kasları
- İkinci ve üçüncü parmağın lumbirikal kasları

N. medianus felci:

- En sık **karpal tünelde sıkışır**. El bileğinden sonra innerve ettiği kasların felcine bağlı olarak **başparmak diğer parmaklarla aynı düzleme gelir (adduksiyon) ve tenar atrofi** ile belirgin maymun eli deformitesi oluşur.
- Humerus'un distal uç kınlarında ödem nedeniyle baskıya uğrayabilir. Ekstansiyonda/nötral pozisyonda görülen pençe elden farklı olarak, burada hastalara ellerini **yumruk yaptırmaları istendiğinde ebe eli (vaftiz eli) deformitesi oluşur.**
- **N. medianus felcinde iki hareket yapılamaz; pronasyon ve oppozisyon.**

FASCICULUS POSTERIOR

- **N. subscapularis;** (C_{5,6})
  - M. **teres major**'u ve **m. subscapularis**'i innerve eder.
- **N. thoracodorsalis;** (C_{6,7,8})
  - M. **latissimus dorsi**'yi innerve eder.
- **N. axillaris;** (C_{5,6})
  - **A.v. circumflexa humeri posterior** ile birlikte **spatium axillare laterale (humerotrisipital aralık)**'den geçer.
  - **Collum chirurgicum**'u dolanır
  - M. **deltoideus** ile m. **teres minor**'u innerve eder.
  - Kolun üst-dış yüzünü örten derinin duyusunu taşır (N. cutaneus brachii lateralis superior).
- **N. radialis;** (C_{5,6,7,8}-T₁)
  - Plexus brachialis'in **tüm segmentlerden lif içerir.**
  - **Sulcus nervi radialis**'te, a. **profunda brachii** ile birlikte m. triceps brachii'nin lateral-medial başları arasında.
  - Kolun distalinde, m. **brachialis** ile m. **brachioradialis** arasındaki olukta.
  - Derin dalı (**r. profundus**), m. **supinator**'u deler. N. interosseus antebrachii post. (PIN) bu dalın terminalidir.

N. radialis ile uyarılan kaslar için kodlama;

BEST ABDAL

Triceps
Supinator
Ekstansör sözcüğü içeren tüm kaslar
Brachioradialis
Abductor pollicis longus

Klinik Bilimler 186. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 042

N. radialis felci:

- **Balayı felci, cumartesi gecesi felci** durumunda n. radialis genellikle sandalyede uygunsuz oturuş sebebi ve axilla'da uzun süren bası sonucu geçici felce uğrar.
- **Humerus gövde kırıklarında** n. radialis yaralanabilir. M. triceps brachii hariç tüm innerve ettiği kaslar felç olur ve el bileğinde ekstansiyon kaybına bağlı olarak **düşük el deformitesi görülür.** Duyu kaybı el sırtının lateralinde ve ilk üçbuçuk parmakta (distal falanks hariç).

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 187

187.Yirmi iki yaşındaki erkek hasta, mimarlık proje ödevini yaparken maket bıçağıyla elini kesmesi nedeniyle acil servise başvuruyor. Fizik muayenesinde, sol el 3. parmak orta falanks seviyesinde, volar yüzde, 2 cm uzunluğunda derin bir laseasyon olduğu, proksimal interfalangeal ekleminde fleksiyon yapabildiği hâlde, distal interfalangeal ekleminde fleksiyon kısıtlılığı olduğu görülüyor. Parmakta duyu kaybı saptanmıyor. Direkt grafide herhangi bir patoloji izlenmiyor.

Bu hasta için en olası tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Flexor digitorum superficialis tendon kesisi
- B) Flexor indicis proprius tendon kesisi
- C) Flexor digitorum profundus tendon kesisi
- D) Tetik parmak deformitesi
- E) Çekiç parmak deformitesi

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

ÖN KOL ÖN BÖLGE (FLEKSÖR)KASLARI

- **FCU ve FDP'nin ulnar yarısı n. ulnaris tarafından uyanılır. Diğerlerinin motor siniri n. medianus'tur.**
- Ortak fleksör tendonla epicondylus medialis'den başlarlar.

M. PRONATOR TERES

- Pronasyona hız ve güç katar + ön kola fleksiyon
- Başları arasından n. medianus geçer.

M. pronator teres, n. medianus'u sıkıştırıp pronator sendrom yapabilir.

M. FLEXOR CARPI RADIALIS

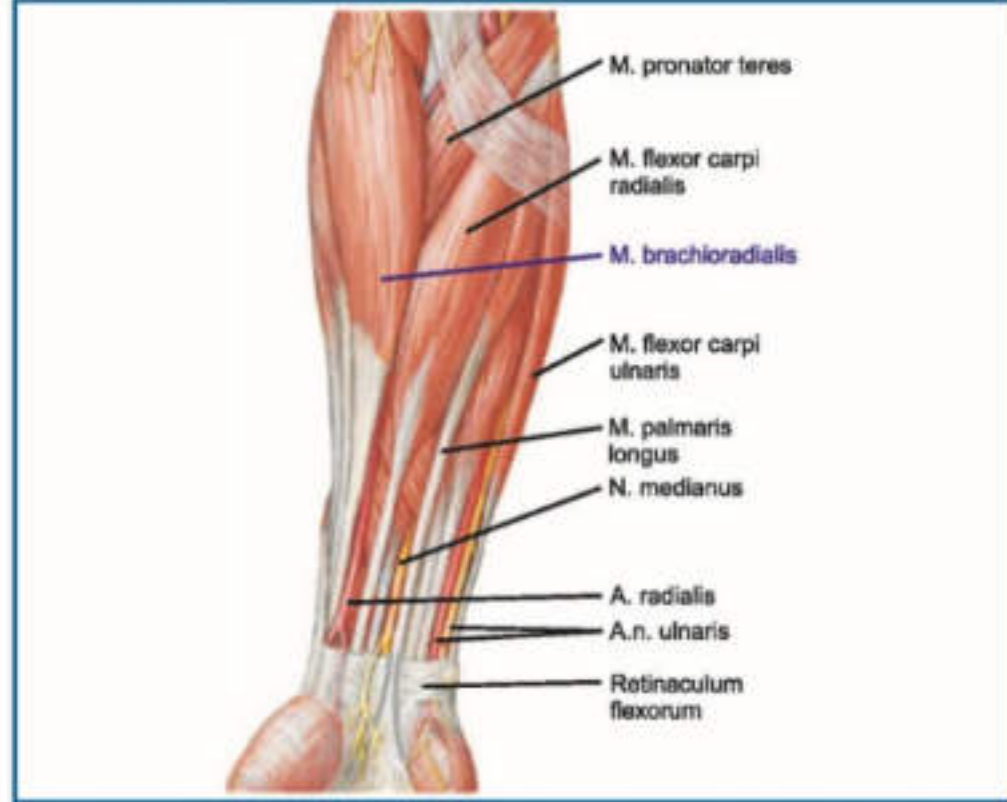
- Radial nabız oluğu FCR ile m. brachioradialis arasında

M. PALMARIS LONGUS

- Aponeurosis palmaris'e insersiyon yapar (kemiğe tutunmaz).
- N. medianus el bileğinde bu kasın tendonunun altındadır.
- Retinaculum musculorum flexorum'un yüzeyselinden geçer.

M. FLEXOR CARPI ULNARIS

- Ön kolda n. ulnaris tarafından uyarılan tek kas
- Başları arasındaki kübital tünelden n. ulnaris geçer.
- Os pisiforme, FCU tendonu içindedir.
- A. n. ulnaris, el bileğinde FCU tendonunun lateralinde
- Karpal tünelden geçmez.

Fossa cubitalis

Sınırları	Döşemesi	İçindekiler
• Lateralde; m. brachioradialis • Medialde; m. pronator teres • Tabanı; humerus epikondillerini birleştiren hayali transvers çizgi	• Lateralde; m. supinator • Medialde; m. brachialis • Çatısı • V. mediana cubiti • Aponeurosis bicipitalis (lacertus fibrosus)	• N. medianus • A. brachialis (a. ulnaris ve a. radialis) • M. biceps brachii'nin esas tendonu • N. radialis ve derin dalı • Nodi cubitales

- Tenisçi dirseği; epicondylus lateralis'den başlayan ekstansör kasların aşırı kullanımına bağlı bölgede ağrı
- Golfçü dirseği; ise epicondylus medialis'den başlayan fleksör kas tendonlarının inflamasyonu

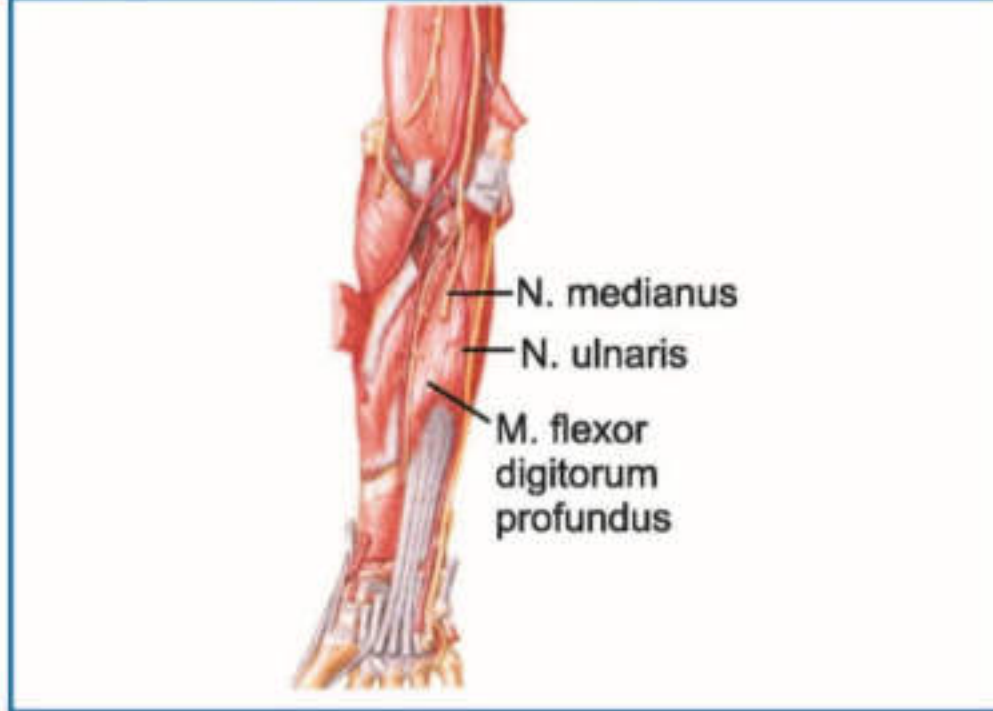
M. FLEXOR DIGITORUM SUPERFICIALIS

- Orta falanksta sonlanır.
- 2. - 5. parmaklara hızlı ve kuvvetli fleksiyon
- Siniri: N. medianus

Klinik Bilimler 187. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 023

M. FLEXOR DIGITORUM PROFUNDUS

- Distal falanksta sonlanır.
- 2. - 5. parmakların yavaş ve nazik fleksiyon
- Mm. lumbricales, bu kasın tendonlarından başlar.
- Ön kolda n. ulnaris (ulnar yarısı) ile n. medianus (radial yarısı) tarafından uyarılan tek kastır.

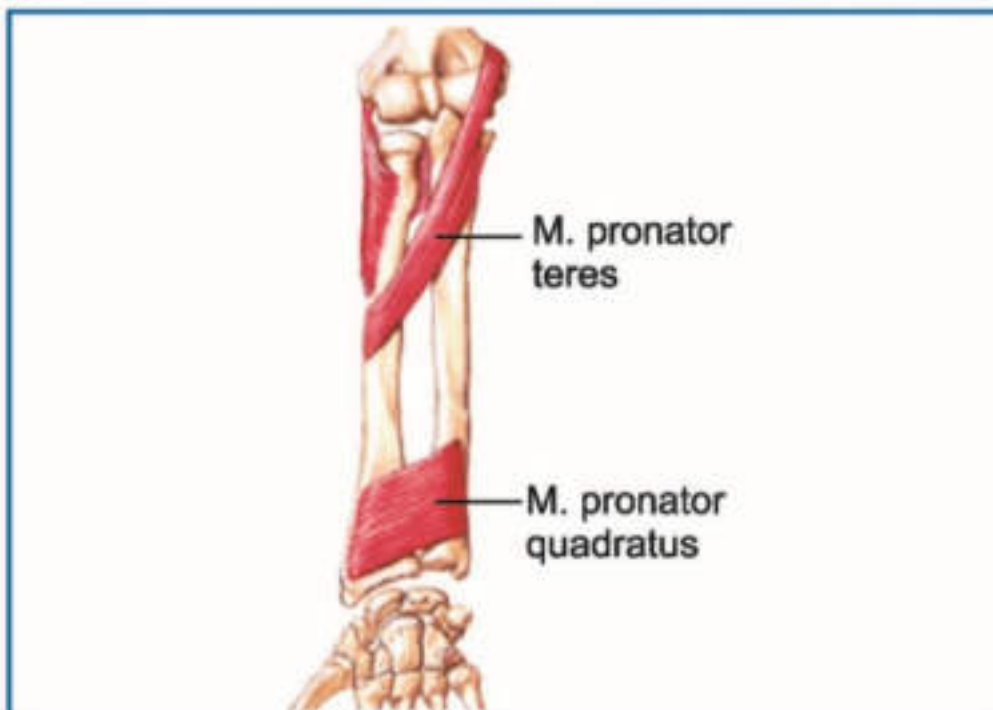

M. FLEXOR POLLICIS LONGUS

M. PRONATOR QUADRATUS

- Ön kolun esas pronator kası (hız ve güç katan m. pronator teres)
- Ön kolun ön tarafında en derinde yer alan kastır.
- Bir ucu ile sadece ulna'ya, diğer ucu ile de sadece radius'a tutunan tek kastır.
- Siniri: N. medianus

- El infeksiyonlarının ön kola yayılmasında önemi olan Parona boşluğu, m. pronator quadratus'un önündedir.

İLGİLİ NOTLAR

Soruda bizi cevaba götürebilecek en önemli distal interfalangeal ekleminde fleksiyon kısıtlılığı olduğu ". Distal falanksı giden parmak fleksörümüz kim? Tabii ki flexor digitorum profundus

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 189

189.Yetmiş yaşındaki erkek hasta sağ kulağında şiddetli ağrı, akıntı, yüzünün sağ tarafında asimetri, gözünü kapatamama ve ağız köşesinde kayma şikâyetleriyle acil servise başvuruyor. Öyküsünden hastanın diyabetik olduğu, sağ kulaktaki şikâyeti nedeniyle birkaç kez poliklinik başvurusunun olduğu ve kulak damlası kullandığı öğreniliyor. Hastanın fizik muayenesinde sağ dış kulak yolunda ödem, granülasyon dokuları, akıntı olduğu ve sağ House-Brackmann evre V fasiyal paralizi olduğu saptanıyor. Temporal kemik bilgisayarlı tomografisinde sağ dış kulak yolunda yumuşak dokular ve kemik erozyonları tespit ediliyor. Bu hasta için **en olası** tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İdiyopatik periferik fasiyal paralizi
- B) Efüzyonlu otitis media
- C) Akut otitis media
- D) Malign otitis eksterna
- E) Herpes zoster oticus

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Nekrotizan (Malign) Eksternal Otit

- En sık etken **P. aeruginosa**
- Yaşlı diyabetikler ve **immünsüprese** hastalar
- Derin dokulara yayılım: Temporal kemik ve kafa tabanı osteomyeliti, menenjit, beyin apsisi
- Progresif ve ölümcül seyredir.

Klinik Bilimler 189. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 049

Düno2 menenjit

- ÜSYE hikayesi sonrası, zarda **büller**
- En sık viral etkenler olmakla birlikte **Mycoplasma pneumoniae** önemli
- Öksürük ve kulak ağrısı olan hasta

OTİTİS MEDİA VE ORTA KULAK EFÜZYONLARI

Akut Otitis Media (AOM)

- AOM **6-13** aylarda sık
- En sık etkenler S. pneumoniae, H. influenzae, M. catarrhalis
- En önemli neden **östaki tüpü** disfonksiyonu
- İlk 7 yaşa kadar çocuklardaki östaki tüpü; Daha **kısa**, daha **yatay**, daha **az matür**
- ÜSYE sonrası **assendan** yolla geçiş vardır.

AOM risk faktörleri

- **Erkek** olmak
- Reflü (özellikle çocukluk çağıında)
- Biberonla beslenme
- Erken AOM geçirme
- Pasif sigara içimi
- Aile hikayesi
- Evde viral enfeksiyon geçiren kişi varlığı

TIPIK VAKA

- ✓ ÜSYE öyküsü
- ✓ Kulak ağrısı
- ✓ Ateş, halsizlik, kırgınlık... (sistemik enfeksiyon klinik bulguları)
- ✓ CRP yüksekliği

Tedavi:

- Antibiyotik (Amoksisilin..) antiinflamatuvar ve **post inferior kadrandan parasentez**

Kronik Otitis Media

Üç aydan uzun süren, geçmeyen orta kulak enfeksiyonu + timpanik membranda perforasyon

- **Basit kronik otitis media**: Tedavide **timpanoplasti**
- **Kolesteatomlu otitis media**: Kolesteatom, dış kulak yolu epitelinin orta kulağa oradan da mastoid hücrelere ilerlemesi. Tedavisi **mastoidektomi**
  - Kolesteatomun en sık yerleştiği yer zarın **posterior superior**udur.

Otitis Media Komplikasyonları

Akut mastoiditis	• Otitin en sık komplikasyonu • Mastoid bölgede kızamıklık
Subperiosteal abse	• Kulak arkası hiperemik ve şiş hasta 1. Bezold absesi: SCM kas bölgesi 2. Citelli absesi: Digastrik arka karnı (Di -telli absesi) 3. Luc absesi: Zigomatik bölge
Labirentit	• Vertigo ve nistagmus eşlik eder
Petrozitis	• Retro orbital ağrı vardır. Eğer ağrıyla birlikte abducens felci ve akut/kronik otitis media (akıntılı kulak) varsa buna Gradenigo sendromu denir.
Fasiyal paralizi	• Akut otite bağlı ise tedavide miringotomi ve antibiyotik • Kronik otit ise cerrahi
Sigmoid sinüs trombozu	• Bacaklı ateş ve KİBAS bulguları
Otitik hidrosefali	• Genişlemiş ventriküllerde karakterize
Menenjit	• Otitin en sık intrakraniyal komplikasyonu
Subdural apse	• Katastrofik olarak kötü prognozu

Efüzyonlu Otitis Media (EOM)

- Orta kulakta **sıvı toplanması**
- Ateş, ağrı gibi **enfeksiyon** bulguları **yok**
- En sık 3-8 yaşta
- Allerji, viral-bakteriel enfeksiyonlar ve östaki disfonksiyonu sorumlu
- En sık semptom **iletim tipi işitme kaybı**

FLASH BACK

İŞİTME KAYBI

- Çocuklarda en sık neden: **Efüzyonlu otitis media**
- Erişkinlerde en sık neden: **Dış kulak yolu buşonu**

EOM'de zarın görünümü

- Damarlanma artışı
- Mat zar
- Zar arkasında **hava kabarcıkları**
- Işık üçgenin kaybolması

Erişkinde Efüzyonlu Otitis Media

- En sık viral ÜSYE sonrası olur.
- Tek taraflı efüzyonlu otit aksi ispat edilene dek **nazofarenks karsinomu** kabul edilmeli.

İLGİLİ NOTLAR

Tarama/tanı

- ✓ Tip 1 DM'de **5. yılda** başlanır
- ✓ Tip 2 DM'de **tanıdan itibaren** başlanır
- ✓ **Yıllık albüminüri** taraması yapılır
- ✓ Bir kez albüminüri saptandığında **3-6 ay sonra** test tekrarlanır. **Yeniden pozitif** saptanması halinde tedaviye başlanır.

Tedavi

- ✓ Sıkı KB ve KŞ kontrolü
- ✓ ACE veya ARB verilmesi
  - Hiperkalemi varsa → Verapamil/Diltiazem
  - ACE inh veya ARB tedavisine, **finerenon** (non-steroid MRA) eklenmesi
- ✓ Proteinden kısıtlı diyet
- ✓ SGLT-2 inhibitörleri
- ✓ GLP-1 agonistleri

FLASH
BACK

Aspirin ve diyabetin kronik komplikasyonları

- Makrovasküler komplikasyonları → **Önler**
- Mikrovasküler komplikasyonlarda → **Yeri yok**

Diyabetin Diğer Komplikasyonları

Alt ekstremitte komplikasyonları

- ✓ **Nöropati, periferik arter hastalığı** ve **gecikmiş yara iyileşmesi** nedeni ile diyabetik ayak ülser ve enfeksiyonlarına sık rastlanır.
- ✓ **Charcot eklemi, pençe parmak** vb
- ✓ Non travmatik **ampütasyonların** %50'sine yol açar

Diyabetik ayak enfeksiyonları

	Yüzeysel enfeksiyon	Osteomyelit
Etken	S. aureus, S. pyogenes	Potimikrobiyal
Tedavi	Oral amoksisilin - klavulanik asit	Geniş spektrumlu IV antibiyotik

Kardiyovasküler sistem (KVS) komplikasyonları

- ✓ DM'de **en sık** ölüm nedeni KVS komplikasyonlarıdır.
- ✓ Aterosklerotik kardiyovasküler hastalık (ASKVH) ve MI riski artmıştır.
- ✓ Göğüs ağrısı olmayabilir (Sessiz miyokard iskemisi).
- ✓ DM ve ASKVH olan hastaların; **ACE inhibitörü/ARB, statin ve aspirin** almaları önerilir (MI sonrası **beta blokör** kullanımı önerilir).
- ✓ **KVS açıdan yararlı antihiperglisemik ilaçlar:**
  - SGLT2 inhibitörleri
  - GLP1 analogları
- ✓ SGLT2 inhibitörleri, **kalp yetmezliği alevlenmelerini** ve buna bağlı **hospitalizasyonları** azaltır.

Dislipidemi

- ✓ DM'de en sık görülen dislipidemi paterni: **Trigliserid (TG) yüksekliği ve HDL düşüklüğüdür.**
- ✓ TG >500 mg/dL ise pankreatit riskini azaltmak için **fibratlar** verilebilir.
- ✓ ASKVH olan tüm diyabetik hastalar **yüksek yoğunluklu statin tedavisi** almalıdır.
- ✓ Statinleri tolere edemeyen veya LDL kolesterol hedefine ulaşamayan hastalarda **ezetimib** veya **PCSK9 inhibitörü** eklenmelidir.

Periferik damar hastalığı

- ✓ DM'de periferik damar hastalığı riski artmıştır.
- ✓ En önemli bulgusu **kladikasyo intermittanstanstır**

Deri lezyonları

- ✓ Cilt kuruluğu ve kaşıntı (en sık)
- ✓ Nekrobiosis lipoidica diyabetikorum
- ✓ Akantozis nigricans
- ✓ Lipoatrofi/Lipohipertrofi (insülin kullanımı ile ilişkili)

Kas - iskelet sistemi komplikasyonları

- ✓ Diyabetik cheiroartropati (sınırlı eklem hareketi)
- ✓ Dupuytren kontraktürü
- ✓ Tetik parmak

Klinik Bilimler 189. soru
Dahiliye Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 130

Özellikle diyabetik popülasyonda görülen enfeksiyonlar

- ✓ **Rinoserebral mukormikozis** (Zigomiçet türleri)
- ✓ **Amfizematöz kolesistit** (Clostridium türleri)
- ✓ **Malign otitis eksterna** (Pseudomonas)

Gestasyonel Diyabet (GDM)

Genel bilgiler

- ✓ Gebelerde **2. veya 3. trimesterdeki glukoz intoleransı** sonucu gelişebilir
- ✓ Çoğu hasta gebelikten sonra normale döner. Ancak bunlarda **tip 2 DM** gelişme riski artmıştır.
- ✓ GDM'li anneden doğan çocuklarda da **tip 2 DM** ve **metabolik sendrom** gelişme riski artmıştır.
- ✓ Diyabeti olmayan tüm gebelerde **24-28. haftalar** arasında glukoz intoleransı için tarama önerilir.

Tarama

- ✓ **75 gr OGTT** ile yapılır. Bu değerlerden bir tanesi tanı için yeterlidir:
  - Açlık kan şekeri **≥ 92 mg/dL**
  - OGTT 1. saat kan şekeri **≥ 180 mg/dL**
  - OGTT 2. saat **≥ 153 mg/dL**

Tedavi

- ✓ İlk yaklaşım, **medikal nütriyon tedavisi** (yaşam tarzı değişikliği)
- ✓ Diyet tedavisi ile kan şekeri düzenlenemiyorsa ilk olarak **insülin tedavisi** başlanır.
- ✓ Oral antidiyabetiklerden **gliburid** ve **metformin** de kullanılabilir.

Diyabet hastası ve destrüktif seyirli bir patoloji
Bu yüzden adına **MALİGN** demişler
Soruyu net olarak yaptırıyoruz

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 190

190 Aşağıdakilerden hangisi katarakt gelişimi için risk faktörü değildir?

- A) Diabetes mellitus
- B) İleri yaş
- C) Sigara kullanımı
- D) Non-steroidal antiinflatuvarlar
- E) Ultraviyole maruziyeti

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Viral Keratitler

Herpes Simplex Keratiti

- HSV tip I sorumlu
- Kornea duyarlılığı azalmıştır
- Korneal anestezi nedeniyle **nörotrofik** keratit gelişir
- **Ağrısız korneal ülserlerle** karakterize

Fungal Keratitler

- En sık etkenler **Candida** ve **filamentöz** mantarlardır (Aspergillus, Fusarium)
- **Candida** keratiti **immünsüprese** ve düşük hastalarda ortaya çıkar.
- **Filamentöz** fungal keratit yaygın olarak tarım alanlarında organik bir maddenin neden olduğu (**ağaç dalı** vb.) **oküler travma** sonucu oluşur.

Protozoal Keratit (Acanthamoeba)

- Halka şeklinde korneal abse
- Toplumda en sık görülen protozoal keratittir

Nörotrofik Keratit

- Korneal anestezi (5.sinirin innervasyon kaybı) nedeniyle oluşur.

Lagoftalmik (Eksposure) Keratit

- Özellikle **7. kraniyal sinir** felçlerinde meydana gelir

Keratomalazi

- **A vitamini** eksikliği nedeniyle oluşur
- Konjunktivada köpüksü "**Bitot**" lekeleri görülür.

Klinik Bilimler 190. soru

Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 059

AKKİZ KATARAKT SEBEPLERİ

Yaşa Bağlı Kataraktlar

Nükleer Katarakt

- Lens nükleusundaki refraktif indeksin yükselmesine bağlı **MIYOPI** görülür
- Hastalar ortaya çıkan bu miyopi sayesinde yakın gözlükleri olmadan yeniden yakından okuma imkânı bulabilirler (**yaşlıların yeniden görmeye başlaması**).

Kortikal katarakt

- Hastalar sıklıkla **ışık saçılımından** yakınır

Presenil Kataraktlar

1. Diyabet
2. Miyotonik distrofi
3. Atopik dermatit
4. Nörofibromatosis tip 2

Travmatik Kataraktlar

- **Genç** bireylerdeki en yaygın tek taraflı katarakt sebebidir
- **Vossius** halkası gözlenir

Toksik Kataraktlar

- Steroidler, posteriordan subkapsüler katarakt

Sekonder Kataraktlar

- **Kronik ön üveit**, sekonder kataraktın en sık sebebi

KONJENİTAL KATARAKT

1. Galaktozemi
2. Galaktokinaz eksikliği
3. Mannoizidoz
4. Lowe'nin oküloserebrorenal sendromu
5. Fabry hastalığı

LÖKOKORİ VE OKÜLER SENDROMLAR

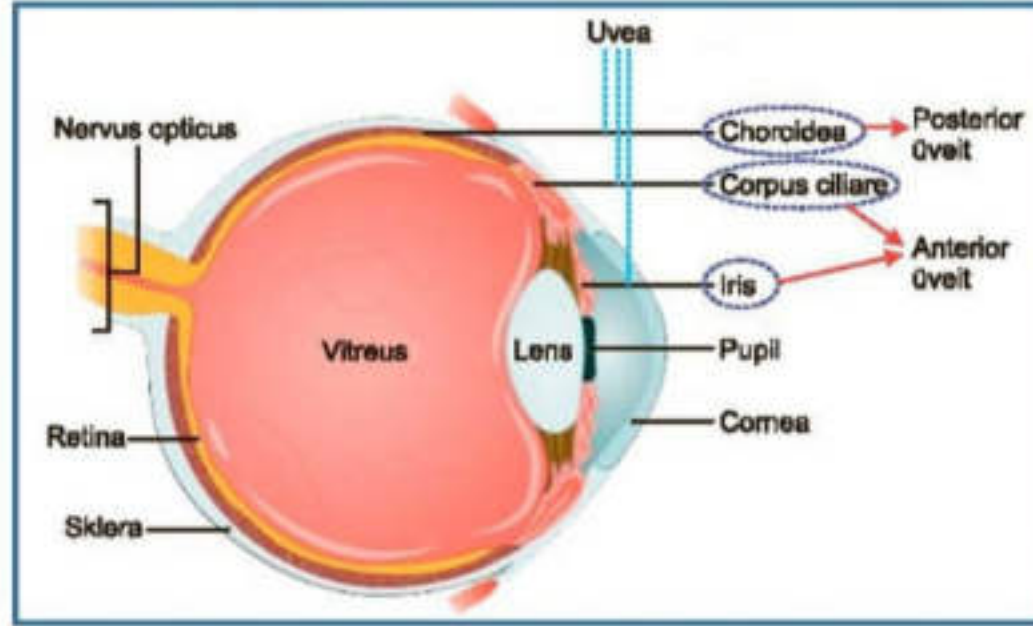
- Pupilladan **beyaz** ışık refleksi alınması
  - ✓ Retinoblastom (**en önemli** neden)
  - ✓ Konjenital katarakt (**en sık** neden)
  - ✓ Prematür retinopatisi (ROP)
  - ✓ Retina dekolmanı
  - ✓ Konjenital toksoplazmozis
  - ✓ Primer hiperplastik persistan vitreus (PHPV)
  - ✓ Coats hastalığı: **Konjenital retinal telenjektazi**

UVEA VE RETİNA HASTALIKLARI

Uveanın İltihabi Hastalıkları (Üveitler)

Uvea 3 elemandan oluşur:

1. İris, 2. Siliyer cisim, 3. Koroid

- Üveitlerin en sık nedeni **idiopatik**.

Patolojik Sınıflama

a) Granümatöz

- ✓ **Sinsi** başlangıçlı,
- ✓ Ağrı ve fotofobi **daha az**,
- ✓ Daha **büyük** boyutta korneal keratik presipitatlar (koyun yağı),
- ✓ **Kronik** seyirli ve **kötü** prognozlu form
- ✓ Granümatöz üveitte iltihabi hücreler iriste kümeler oluşturabilir.
- ✓ Pupil kenarında kümeler **Koepe** nodülleri denir. Eğer iris ön yüzde ise **Busacca** nodülleri adını alır.
- ✓ Sarkoidoz, otoimmün hastalıklar (MS), sifiliz, Lyme ve tüberküloz

b) Non-granümatöz

- ✓ **Akut** seyirli,
- ✓ Ağrı, fotofobi ve kızamıklığın **belirgin** olduğu,
- ✓ Kornea endotelinde **ince** beyaz keratik presipitatlar,
- ✓ Prognoz daha **iyi** olduğu
- ✓ Sıklıkla idiopatik olarak veya HLA-B27 ile ilişkili hastalıklar (ankilozan Spondilit vs.), Behçet hastalığı, Fuchs Heterokromik İridosiklit, enfeksiyonlar vb.

İLGİLİ NOTLAR

Toksik katarakt için risk faktörleri arasında non steroidler değil, steroidler yer alır. Biraz yorumla rahatlıkla yapılabilecek bir sorudur

Diğer bazı seçenekleri de ayrıca eleliyoruz...

Yaşlılık, UV vb

- ✓ Psöriaziste etiyolojik faktörlerden en belirgin olanı **TRAVMA**
- ✓ Travma alanlarında lezyonların ortaya çıkmasına **KOEBNER FENOMENİ** denir.

FLASH BACK

KOEBNER FENOMENİ POZİTİF HASTALIKLAR

- ✓ **PS**-öriazis
- ✓ **KA**-posi sarkomu
- ✓ **L**-iken planus
- ✓ **P**-triazis rosea
- ✓ **V**-itiligo
- ✓ **ER**-iteme multiforme

FLASH BACK

Mikroapseler

- Psöriaziste.... **Munro** mikroapseleri
- Mkozis fungoideste... **Pautrier** mikroapseleri

Psöriazisin patolojik ve klinik bulguları

- 1- **Munro** mikroapseleri
- 2- **Auspitz** bulgusu: Kabuklar kaldırıncaya **noktasal kanamalar** olması
- 3- **Akantozis**: Epitelde kalınlaşma
- 4- Stratum granulosum az ya da **yoktur**.
- 5- Parakeratoz
- 6- Mum lekesi belirtileri

Psöriazis Klinik Tipleri

Psöriazis Vulgaris	• En sık görülen tip
Guttat (Damla) Psöriazis	• 7-14 yaş çocuklarda, • Beta-hemolitik streptokoklara bağlı bir farenjit veya tonsillitten 2-4 hafta sonra, • Karakteristik olarak damla şeklinde lezyonlar • HLA Cw6 ile ilişkisi en yüksek olan psoriasis tipi.
HLA cw6-uttat	
Eritrodermik Psöriazis	• Önde gelen özellik yaygın eritem • Isı kaybı, su kaybı, protein ve elektrolit kaybı gelişebilir
Püstüler Psöriazis	a) Palmoplantar püstülozis b) Generalize püstüler psöriazis (von Zumbusch hastalığı) ✓ Ani gelişen 2-3 mm çapında yaygın steril püstüllerle seyredir ✓ Gebelerde görülen, hipokalsemi ile giden generalize püstüler psöriazise impetigo herpetiformis denir. ↓ Mukozaları tutabilir. Tedavisinde sistemik steroidler, siklosporin kullanılabilir.
Psöriatik Artrit	• Özellikle distal interfaringeal eklem tutulur.
Tırnak Psöriazisi	• Tırnak plağının tırnak yatağından ayrılması (onikolizis) ve noktasal çukurcuk (pitting) oluşması ile karakterizedir • Pitting tırnak psöriazisini onikomikozdan ayırmada önemlidir.

DİKKAT!

- ✓ Psöriazis **mukozaları tutmaz**.
- ✓ Tedavisinde **sistemik steroid kullanılmaz**.

Tedavi:

Klinik Bilimler 190. soru
Küçük Stajlar Speetus Notu 1. Fasikül
Sayfa 028

B. Fototerapi

PUVA (psöralen ve ultraviole A)

- ✓ Gebe, emziren kadınlarda, fotosensitif kişilerde, SLE, porfirililerde uygulanmaz
- ✓ Katarakt, melanom gelişme riski

C. Sistemik Tedavi

- ✓ Metotreksat:
- ✓ Sentetik retinoidler (Vit A deriveleri)
- ✓ Siklosporin

LİKEN PLANUS

(P'lerin ve C'lerin hastalığı)

5 P bulgusu	3 C
• Pruritic	Hepatit C
• Planar	Cıvatte
• Polygonal	SCC
• Purple : Mor renkli	
• Papule	

Tipik Özellikler

- ✓ En sık yerleştiği yer el-ayak bilek **FLEKSÖR** yüzleri
- ✓ Deri, tırnak, mukoza, penis ve saçlı deriyi tutan bir hastalık
- ✓ Lezyonların yüzeyinde sıklıkla ağ şeklinde bir beyazlık (**Wickham striaları**).
- ✓ **Mukozalar** genellikle tutulur (Psöriazis tutmaz)
- ✓ Saçlı deriyi tutarak **alopesiye** yol açabilir (Psöriazis yapmaz).
- ✓ En sık görülen tipi **hipertrofik** liken planustur.
- ✓ Hepatit **C** virüsü enfeksiyonu, liken planus lezyonlarını tetikleyebilir.
- ✓ Epidermisteki bazal hücrelerin harabiyetinden dolayı **testere dişi** görünüm
- ✓ Arada ölü eozinofilik **Cıvatte** hücreleri yer alır.
- ✓ Liken planusta **Koebner** (+)'tir.
- ✓ Ağız içi lezyonların zemininden **skuamoz hücreli karsinom** (SCC) gelişebilir.

PARAPSÖRİAZİS

- ✓ Lezyonların **psöriazise benzemesinden** dolayı parapsöriazis olarak isimlendirilirler.
- ✓ Bu grupta **mikozis fungoidese** benzeyen nadir görülen öncü hastalıklar yer alır.
- ✓ **Büyük** plak tipi, mikozis fungoidese dönüşme potansiyeli yönünden önemlidir.
- ✓ **Küçük** plak tipinde malignleşme **nadirdir**.

Ultraviyole ışının katarakt yaptığı bilgisine ulaşmak için notumuza bakmanız yeterli

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 192

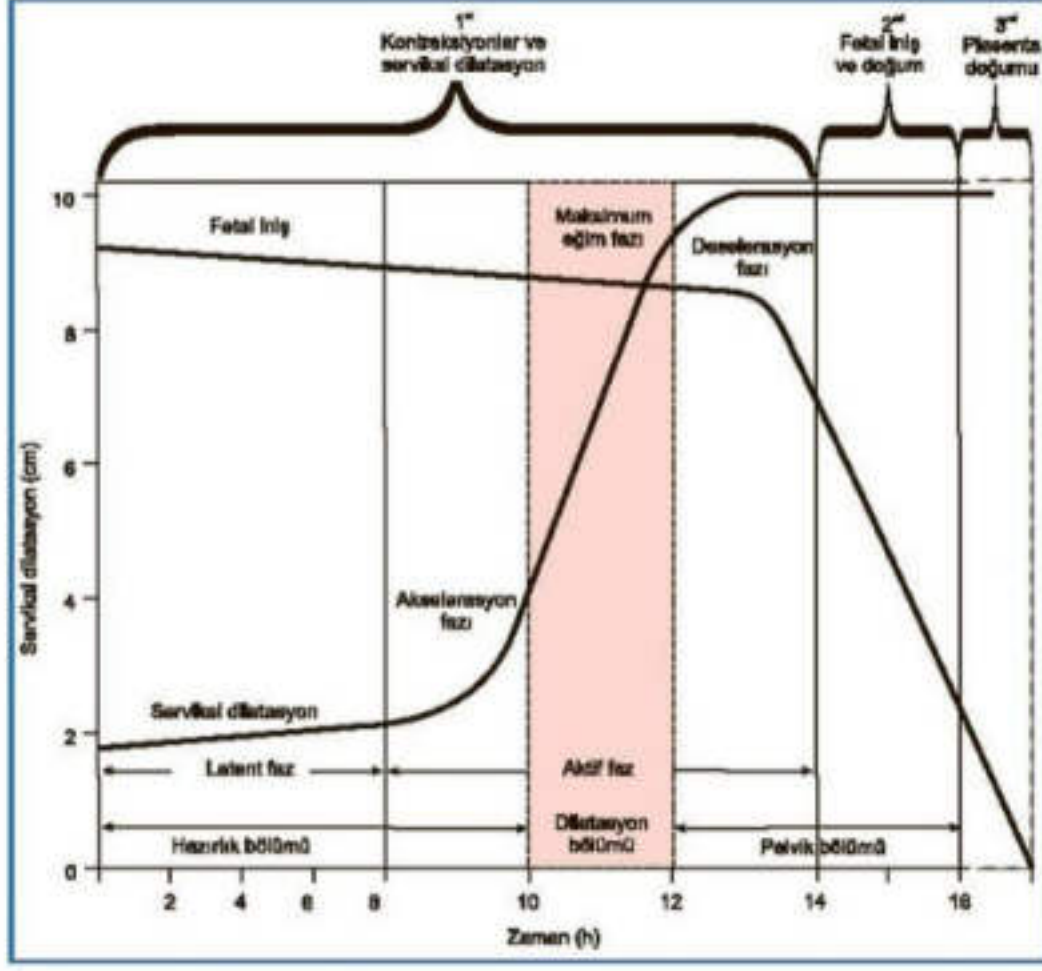
192. Postpartum uterin kanamasının yönetiminde aşağıdaki uygulamalardan hangisi yer almaz?

- A) Aort kompresyonu uygulanması
- B) Hipogastrik arterin bağlanması
- C) Uterin arterin bağlanması
- D) B-Lynch suture uygulanması
- E) Eksternal iliak arterin bağlanması

Doğru Cevap: E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Faz 4 (Puerperium Fazı)

Doğumu takip eden 1 saat içinde miyometriumun kontrakte olması ile postpartum hemoraji önlenmiş olur.

PARTURİSYONDA MIYOMETRİAL KONTRAKSİYONLARIN REGÜLASYONU

Östrojen miyometrial kontraksiyonlar için gerekli olan tüm regülatuar mekanizmaları aktive ederken, progesteron bu mekanizmaları inhibe etmektedir.

Gebelik süresince **progesteron** östrojene baskın olduğundan parturisyon **1. fazda yani sessizlik fazı**nda bekler, ancak gebeliğin sonuna doğru progesteron etkinliğinin azalması ile göreceli olarak **östrojen** progesterona baskın hale geçer ve parturisyon **2. faza yani hazırlık fazı**na geçer.

Maternal CRH seviyesi travayda tepe yapar ve giderek artış gösteren CRH miyometrial kontraktiletiyi direkt olarak uyarmaktadır. Bunun yanı sıra salınımı artan kortizol de fetal membranlardan prostaglandin sentezini artırarak miyometrial kontraktiletiyi artırır. Bir diğer etki de artan steroidogenezdır.

CRH fetal adrenal glanddan DHEA-S yapımını artırır ve bunlarda östrojenlere aromatize olarak, miyometrial kontraktileti için gerekli olan östrojenin progesterona baskın olması durumu oluşturulmuş olur.

Doğum eylemini başlatan **uterotoninlerdir**. Bunlar arasında en çok bilinenleri **oksitosin, prostaglandinler, endotelin-1, serotonin, histamin, PAF ve anjiotensin II'dir.**

DOĞUMUN KOMPLİKASYONLARI

Postpartum Kanama

Doğum sonrası **1000 mL üzerinde kanama** ve buna semptomların eşlik etmesi

Erken Postpartum Kanama

24 saatten önce olan kanamalardır. Kanamaların çoğu bu gruba girer.

Uterin Atoni

Doğumu takiben uterin kontraktilitenin yetersiz olması

Erken postpartum kanamaların en sık nedeni

Risk faktörleri

- Uterusun aşırı distansiyonu (hidramnion, çoğul gebelik, fetal makrozomi)
- Grand multiparite
- Hızlı (presipite) veya uzamış eylem
- Önceden geçirilmiş uterin atoni hikayesi
- Uterusu gevşetici ajanların kullanımı (terbutalin,

Klinik Bilimler 192. soru
Kadın Doğum Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 076

Tedavi

Uterin rüptür ve plasenta retansiyonu ekarte edildikten sonra **bimanuel masaj** ve/veya kompresyon uygulanır. Takiben **medikal uterotonik** tedavi uygulanır.

Cevap alınamadığı durumlarda **bakri balon uygulaması, uterin kompresyon sutureleri (B-lync sutureleri), uteroovaryan damar ligasyonu, hipogastrik arter ligasyonu, anjiyografik uterin arter embolizasyonu** yapılabilir.

Cevap alınamazsa **histerektomi** uygulanır.

FLASH BACK

Medikal tedavide kullanılan uterotonikler

- ✓ Oksitosin hızlı infüzyon (Hipotansiyonda kontrendike)
- ✓ Metil ergonovin (Hipertansiyonda kontrendike)
- ✓ Prostaglandin F2 alfa (karboprost)
- ✓ Prostaglandin E1 (misoprostol)
- ✓ Prostaglandin E2 (dinoproston)
- ✓ Traneksamid asit
(İlk 3 saat içinde 1 gr IV kullanım antifibrinolitik etkili)

Alt Genital Traktüs (Serviks, Perine) Laserasyonları

Uterusun yeterli kasılmasına ve kontrakte olmasına rağmen vajinal kanamanın olması durumunda şüphelenilmelidir.

Alt Genital Traktüs Laserasyonları

1. derece laserasyon	Sadece vajinal epitel veya perineal deride laserasyon
2. derece laserasyon	Perineal kasları içeren (Bulbospongios ve yüzeyel transvers perineal kas) laserasyon
3. derece laserasyon	Anal sfinkteri içine alan laserasyon; 3a: < %50 eksternal anal sfinkter laserasyonu 3b: > %50 eksternal anal sfinkter laserasyonu 3c: Eksternal anal sfinkter + internal anal sfinkter
4. derece laserasyon	Perineal cisim, tüm anal sfinkter kompleksi ve anorektal mukozayı içine alan laserasyon

3 ve 4. derece laserasyonlar için risk faktörleri içerisinde; median epizyotomi, nulliparite, persistan oksiput posterior prezentasyon, operatif doğum, asya ırkından olmak, kısa perineal uzunluk ve makrozomi yer almaktadır. Mediolateral epizyotomi ise koruyucudur.

Primer onarılır. Eğer yetersiz ise kompresyon, hipogastrik arter ligasyonu, embolizasyon gibi önlemler alınır.

Uterin Rüptür

Uterin rüptürün en sık nedeni önceki sezaryen skarının ayrılmasıdır.

İLGİLİ NOTLAR

İlgili soruda eksternal değil internal iliak arter (hipogastrik arter) ligasyonu yapılması uygundur. Uterin arter eksternal değil internal iliak arterin dalıdır. Ayrıca operasyon sırasında zaman kazanma adına geçici aort kompresyonu da uygulanabilir

A. ILIACA EXTERNA

- A. circumflexa ilium profunda
- A. epigastrica inferior**
  - Rektus kılıfı içinde**, a. thoracica interna'nın uç dalı olan **a. epigastrica sup.** ile **anastomoz** yapar.
  - Plica umbilicalis lateralis**'i oluşturur.
  - Direkt inguinal hemi a. epigastrica inferior'un medialinden, indirekt inguinal hemi ise lateralinden olur.
  - Ductus deferens**, anulus inguinalis profundus yakınında a. epigastrica inferior'u çaprazlar.

Dalları;

- A. cremasterica (+: a. ligamenti teretis uteri)
- R. pubicus**

Klinik Bilimler 192. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 060

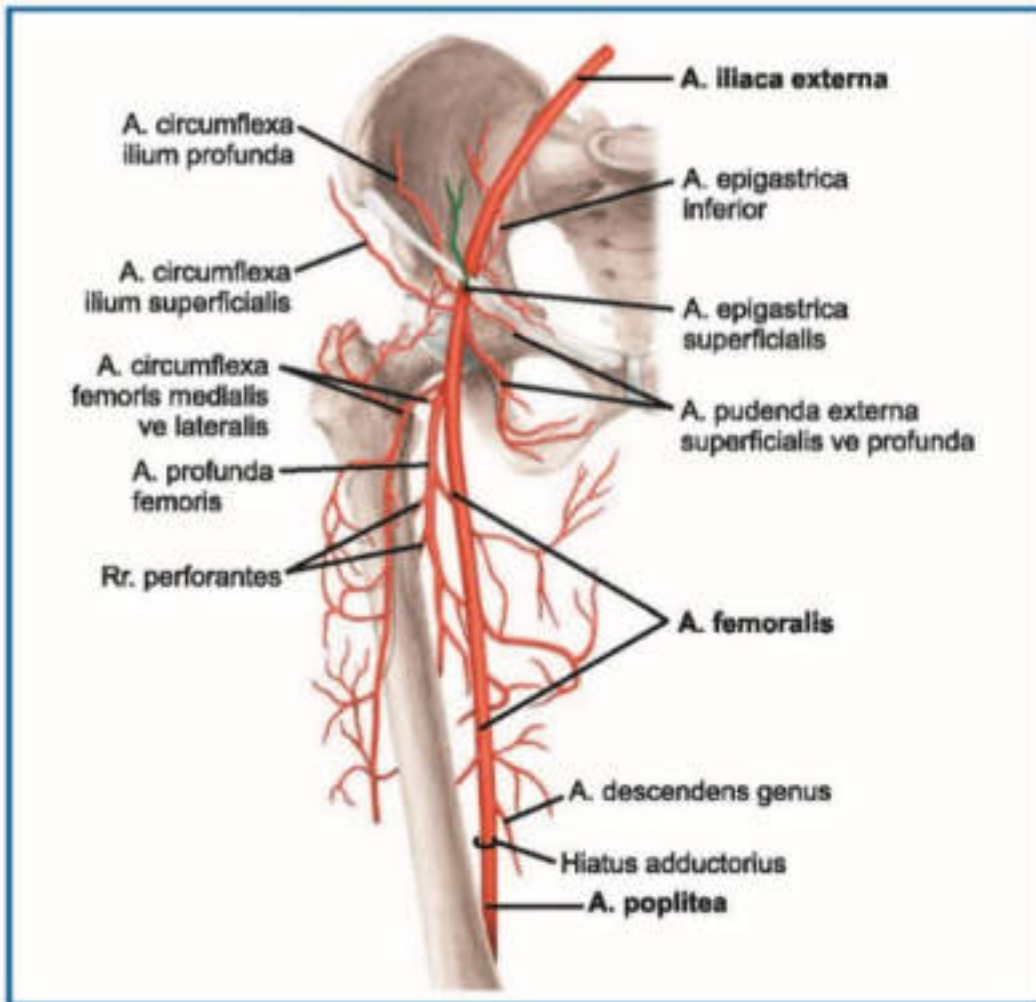
aynı isimli dalının pubis gövdesi üzerinde oluşturdukları anastomozdur.

A. FEMORALIS

- Pulsasyonu (kompresyonu), lig.inguinale'nin orta noktasının yaklaşık 2-3 cm altından yapılır.
- Uylukta, m. **sartorius'un altındadır**. V. femoralis ve n. saphenus'la **canalis adductorius'a** girer.

Dalları

- A. epigastrica superficialis**
- A. circumflexa ilium superficialis
- A. **puđenda externa** superficialis ve profunda
- A. **profunda femoris**; uyluğun esas arteridir
  - A. circumflexa femoris lat.
  - A. circumflexa femoris med. (femur başını besler)
- A. **descendens genus**

A. POPLITEA

- Fossa poplitea içinde **en derinde**
- M. popliteus'un alt kenarında iki uç dalına ayrılır.

Dalları;

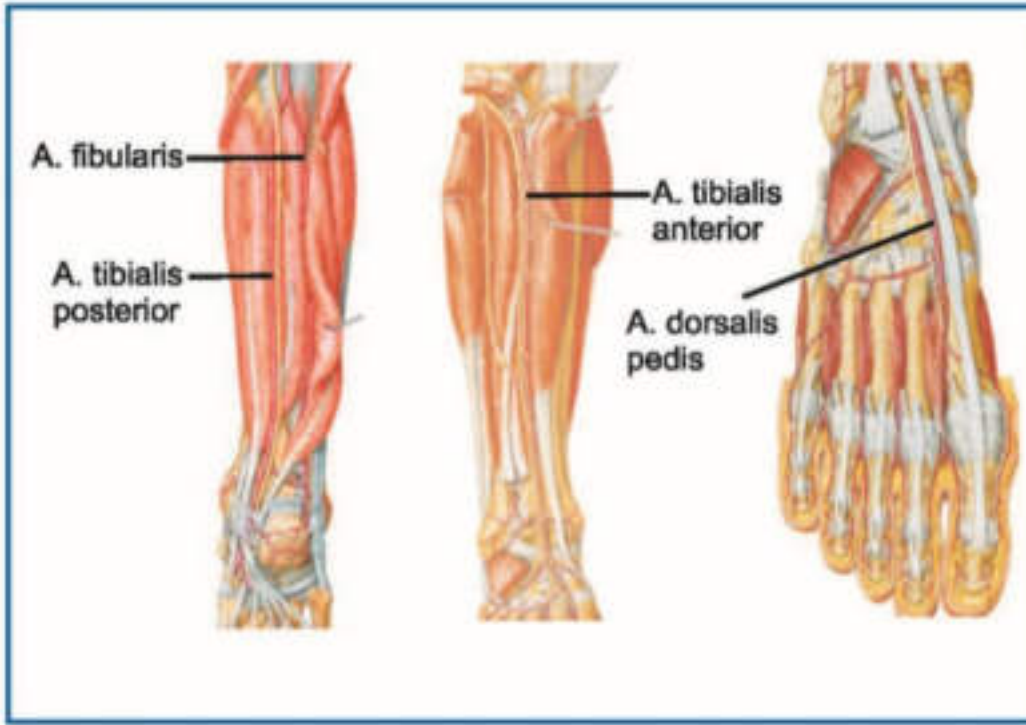
- İçinde "**genus**" sözcüğü olan arterler (**a. descendens genus hariç**), popliteal arterindir (superior lateralis, superior medialis, inferior lateralis, inferior medialis ve media genus).
- Aa. surales** (genellikle iki tane olan end arterlerdir, m. gastrocnemius, m. soleus ve m. plantaris'i beslerler)
- A. tibialis anterior (uç dal)
- A. tibialis posterior (uç dal)

A. TIBIALIS ANTERIOR

- N. fibularis** (peroneus) **profundus'la** birlikte
- Ayağa gelince **a. dorsalis pedis** adını alır. **Pulsasyonu**, m. **extensor hallucis longus'un lateralinden** alınır. A. dorsalis pedis, **birinci dorsal interosseöz kasın başları arasından** geçip, ayak tabanına gelir ve arcus plantaris profundus'a katılır.

A. TIBIALIS POSTERIOR

- N. tibialis**'le birlikte
  - Pulsasyonu**, malleolus medialis'in arkasından alınır.
- ### Dalları:
- A. fibularis** (peronea)
  - A. nutricia tibiae
  - A. plantaris lateralis
  - A. plantaris medialis

Nabız alınan arterler...

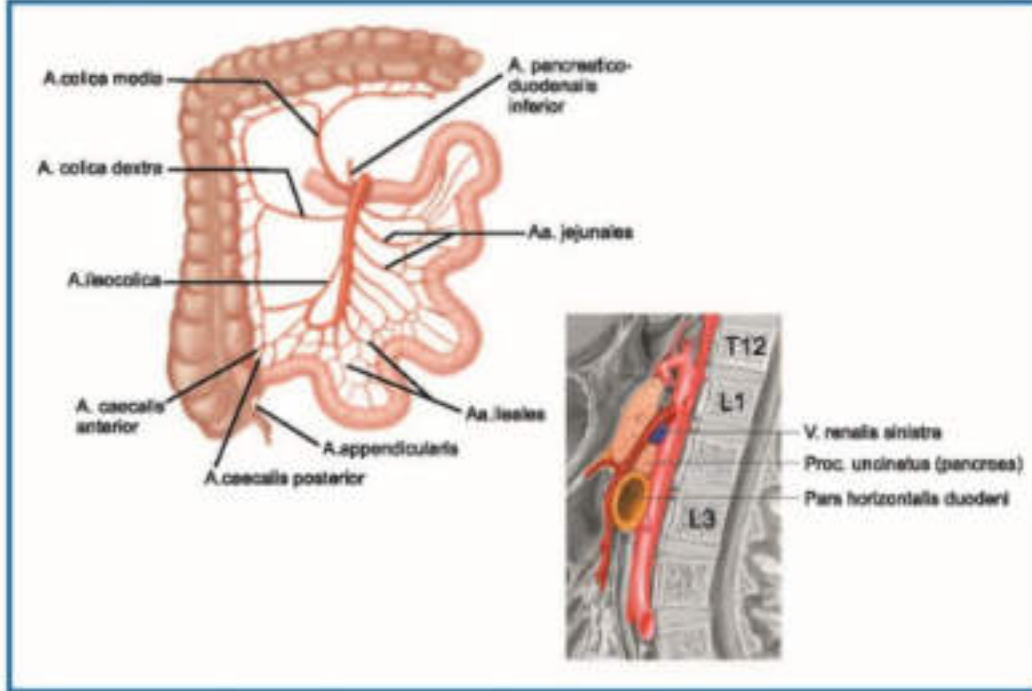
- Aorta abdominalis	- A. radialis
- A. carotis communis	- A. ulnaris
- A. carotis externa	- A. femoralis
- A. facialis	- A. poplitea
- A. temporalis superficialis	- A. tibialis posterior
- A. subclavia	- A. dorsalis pedis
- A. brachialis	

Ortada bir uterin kanama var, eksternal ilyak arter ne alaka. Zaten eksternal ilyak arterin iki dalı var, ikisi de uterus'la alakalı değil. Bu yaklaşımla cevaba gidebiliriz

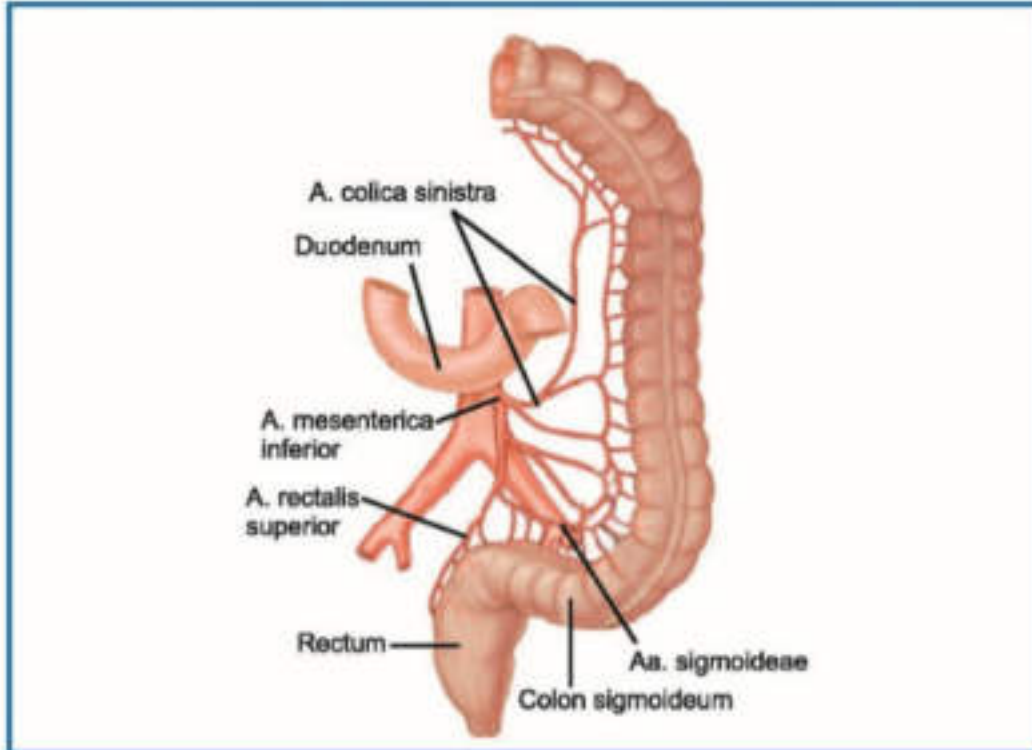
A. MESENTERICA SUPERIOR

- A. pancreaticoduodenalis inferior;
- Aa. jejunales
- Aa. ileales
- A. ileocolica; a. appendicularis'i verir.
- A. colica dextra
- A. colica media

A. MESENTERICA SUPERIOR

- A. colica sinistra
- Aa. sigmoideae
- A. rectalis superior; rectum'un esas arteridir. Linea pectinata'ya kadar rectum ve canalis analis'i besler.

- **Riolan anastomozu (arkı)...** A. mesenterica inferior'un a. colica sinistra dalı ile a. mesenterica superior'un a. colica media dalı arasındadır.
- **A. marginalis coli (Drummond'un marginal arteri)...** A. ileocolica, a. colica dextra, a. colica media, a. colica sinistra ve aa. sigmoideae'nin en üstte olanının anastomozları ile oluşturulan arteriyel bir kemerdir. A. mesenterica superior tıkanıklıklarında, a. mesenterica inferior, tıkalı arterlerin beslediği organlarda beslenmeyi devam ettirir.

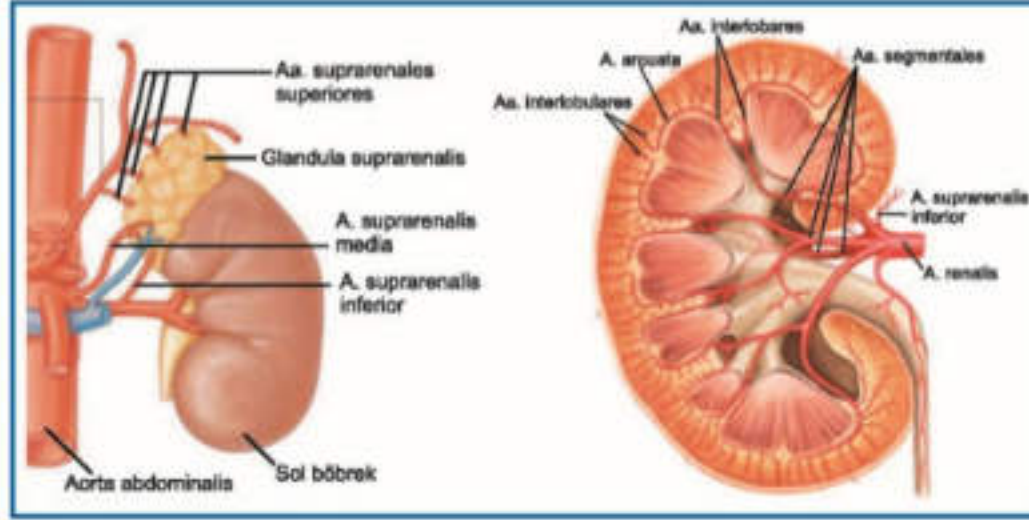

Kolon boyunca bazı kritik potansiyel beslenme bozukluğu olan bölgeler...

Griffith noktası (flexura coli sinistra), **Sudeck** kritik noktası (rektosigmoid bileşke)

A. RENALIS

- L₁₋₂ seviyesinde aorta abdominalis'ten ayrılır.
- Böbrek hilum'unda 5 segmental artere ayrılır (ilk ayrılan dalı **a. segmentalis posterior**)

Gl. suprarenalis'in arterleri;

- Aa. suprarenales superiores (< a. phrenica inf.)
- A. suprarenalis media (< aorta abdominalis)
- A. suprarenalis inferior (< a. renalis)

Gl. suprarenalis'in venleri;

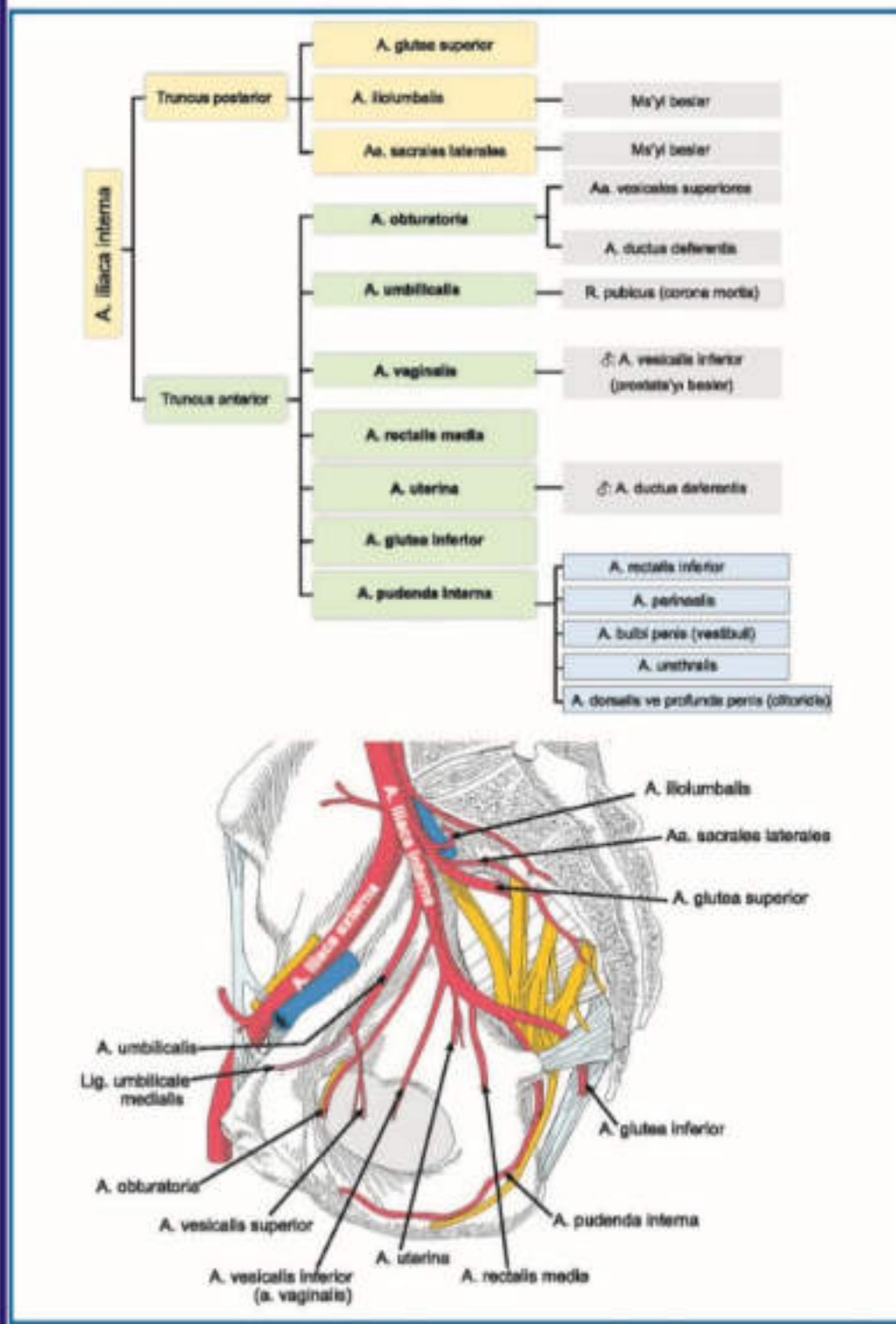
- V. suprarenalis dextra > VCI
- V. suprarenalis sinistra > v. renalis sinistra

A. OVARICA (TESTICULARIS)

- N. genitofemoralis, ureter ve a. iliaca externa'yı (sağda ayrıca)

Klinik Bilimler 192. soru
Anatomi Speetus Notu (B) 1. Fasikül
Sayfa 059

A. ILIACA INTERNA

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 193

193. Bir önceki gebeliğinde herhangi bir sorun olmayan 33 yaşındaki gebenin, 12. gebelik haftasında yapılan ultrasonografik değerlendirilmesinde fetusun ense saydamlığı (NT) 3,5 mm olarak ölçülüyor. Gebeliğin 16. haftasında amniyosentez işlemi uygulanıyor, karyotip ve kromozomal mikroarray sonucu normal olarak rapor ediliyor.

Bu hastanın yönteminde bir sonraki aşamada aşağıdaki tetkiklerden hangisinin yapılması en uygundur?

- A) Dörtlü tarama testi
- B) Koryonik villüs örnekleme
- C) Noninvaziv prenatal test
- D) Fetal ekokardiyografik inceleme
- E) Fetal MCA Doppler incelenmesi

Doğru Cevap:D

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Her iki anomali riski metilen tetrahidrofolat redüktaz gen polimorfizmi olanlarda artmakta olup prekonsepsiyonel folik asit desteği ile azaltılmaktadır. NTD'den korunmak amacıyla folik asit kullanımına konsepsiyondan önce başlamak (400-800 µcg) ve gebeliğin ilk trimesterinde kullanmak yeterlidir. **NTD öyküsü olan olgularda ise 4 mg** dozda kullanılması riskin azalmasını sağlar.

PRENATAL DEĞERLENDİRME

Prenatal Takip

Prenatal bakım sayesinde, maternal mortalite ve preterm doğum, ölü doğum ve neonatal mortalite riski azalır.

Gebelik süresince önerilen takip algoritması

Takip sıklığı	- İlk 28 hafta ayda bir 28-36. haftalar arasında 2 haftada bir 36. haftadan sonra haftada bir
Her takipte uygulanacaklar	- Kan basıncı ölçümü - Kilo ölçümü - Fundus yüksekliği ölçümü; 20-34 hf arasında cm olarak ölçüm değeri gebelik haftasını verir. - Fetal kalp atımı, pozisyon, gelişim, aktivite ve amniyotik sıvı volümünün tespiti
İlk vizitte uygulanacaklar (0-14. haftalar)	- Genetik, medikal, obstetrik ve psikososyal faktörler için risk analizi - Tahmini doğum tarihinin hesaplanması (Naegele formülü: ay-3, gün+7) - Genel fizik ve obstetrik muayene - Hematokrit veya hemoglobin - Kan grubu ve Rh - İndirekt Coombs ile antikor taraması (gerekenlerde) - Pap smear - İdrarda protein ve idrar kültürü - Klamidya kültürü - Rubella, sifiliz, hepatit B, HIV taraması - Fetal anöploidi taraması (11-14.haftalar arası) hastaya önerilmelidir. - Kistik fibrozis taraması hastaya önerilmelidir. - Spinal muskuler atrofi taraması hastaya önerilmelidir. - Gonokok taraması (yüksek riskli hastalarda uygulanmalıdır)
İkinci vizitte uygulanacaklar (15-28.haftalar)	- Hematokrit veya hemoglobin - Glukoz tarama testi (gereğinde glukoz tolerans testi) (24- 28 hafta arasında) - İndirekt Coombs ile antikor taraması (gerekenlerde 28.haftada) - Fetal anöploidi taraması (15-21.haftalar arası) hastaya önerilmelidir. - NTD taraması (MS-AFP) (15-21.haftalar arası) hastaya önerilmelidir. - Kistik fibrozis taraması ilk vizitte yapılmadıysa hastaya önerilmelidir. - Spinal muskuler atrofi taraması ilk vizitte yapılmadıysa hastaya önerilmelidir.
Üçüncü vizitte uygulanacaklar (29-41.haftalar)	- Grup B streptokok kültürü (rektovajinal) (35-37.haftalar arasında) - Gonokok taraması (yüksek riskli hastalarda) - Klamidya kültürü ve sifiliz taraması (yüksek riskli hastalarda) - Hepatit B taraması (yüksek riskli gebelerde özellikle doğum için hastaneye yatış verildiğinde tekrar bakılmalı) - HIV taraması (yüksek riskli gebelerde tekrar bakılmalı)

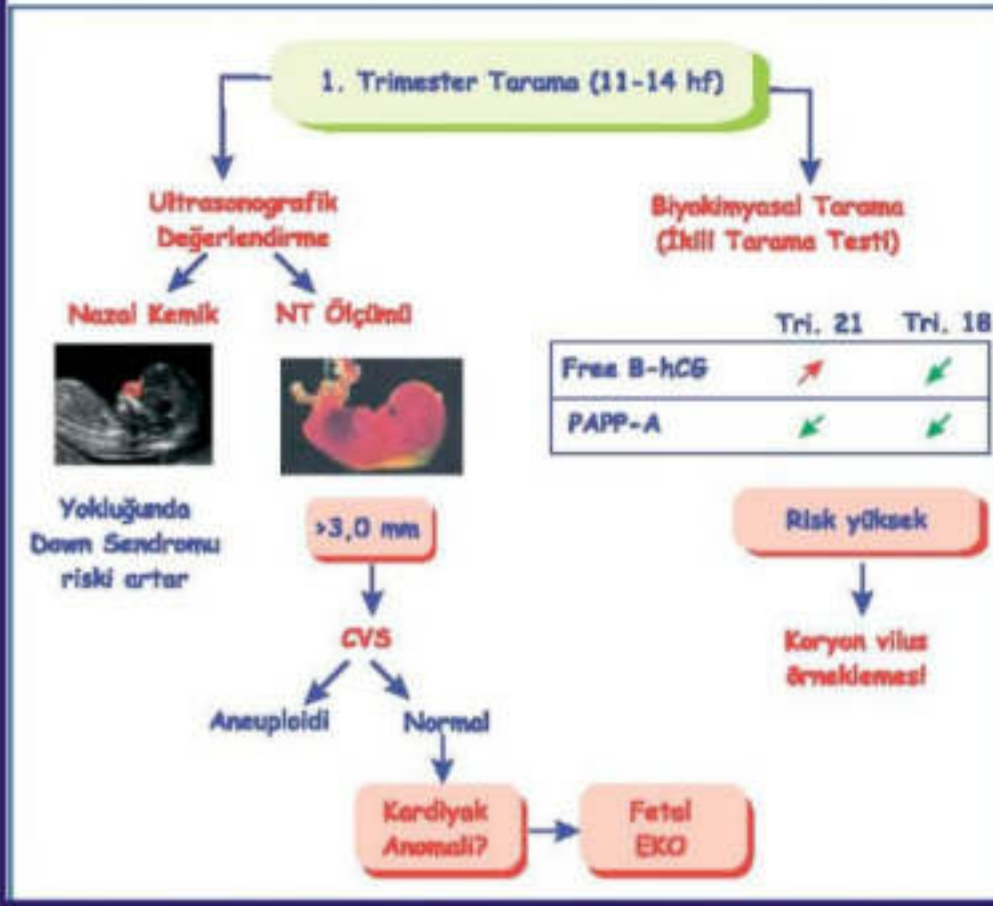
Eğer endikasyonu varsa herhangi bir gebelik haftasında tüberkülin deri testi veya tüberküloz kan testi ile tüberküloz taraması yapılabilir.

Tarama Testleri

Birinci trimester trizomi tarama testi (11-14. gebelik haftası)

Testler	Trizomi 21	Trizomi 13, 18
hCG veya serbest B-hCG	Artar (≥ 2.0 MoM)	Azalır
PAPP-A	Azalır (≤ 0.5 MoM)	Azalır

Klinik Bilimler 193. soru
Kadın Doğum Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 068

Diyabetik kadınlarda birinci trimesterde PAPP-A ve hCG düzeyleri diyabetik olmayanlara göre daha düşüktür. Birinci trimester tarama testinde, **anöploidi riski yüksek çıkan hastalarda kesin tanı testi olarak koryon villüs örnekleme** ile yapılmalıdır.

İkinci trimester trizomi tarama testi (15-21. gebelik haftası)

Testler	Trizomi 21	Trizomi 18
MS-AFP	Azalır (≤ 0.7 MoM)	Azalır (≤ 0.6 MoM)
Unkonjuge östradiol (uE3)	Azalır (≤ 0.8 MoM)	Azalır (≤ 0.5 MoM)
hCG veya serbest B-hCG	Artar (≥ 2.0 MoM)	Azalır (≤ 0.55 MoM)
Inhibin-A	Artar (≥ 1.8 MoM)	Azalır

Bu belirteçlerle elde edilen risk skoru **1/270** ve üzerinde ise hastaya **tanı testi olarak amniyosentez** ile karyotip analizi uygulanmalıdır.

MS-AFP düzeyleri aynı zamanda **nöral tüp defekti (NTD)** taramasında da kullanılır. AFP, **fetal yolk sak (vitellin kesesi)**, **karaciğer** ve **gastrointestinal sistem** tarafından sentezlenen bir glikoproteindir ve albumin analogudur.

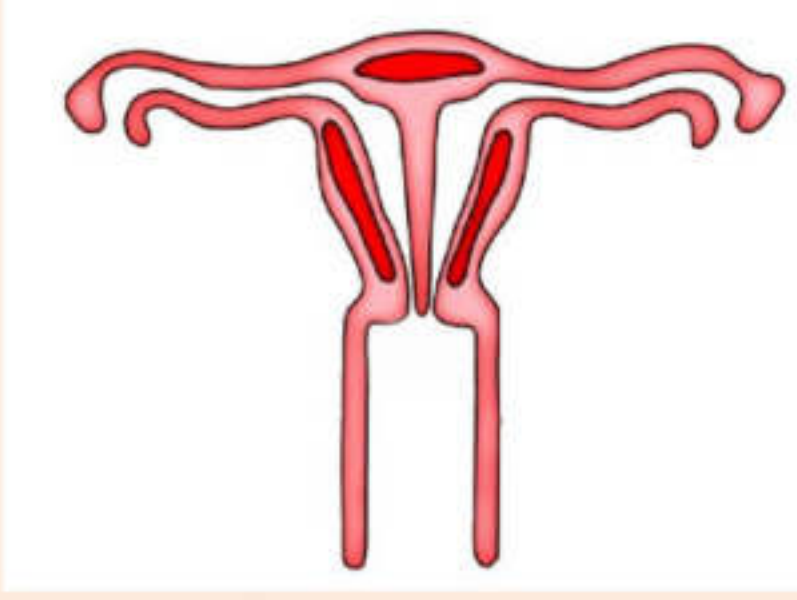
Gebelik yaşı doğrulandıktan sonra 15-20. gebelik haftaları arasında **maternal serumda AFP (MS- AFP)** düzeylerine bakılır, değer **2.5 MoM ve üzerindeki saptanırsa tanı için seviye II ultrasonografi** uygulanır. Ultrasonografi ile nöral tüp defekti dışlanamaz ise **amniyon sıvısında AFP ve asetilkolinesteraz ölçümü** için amniyosentez düşünülebilir.

İLGİLİ NOTLAR

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 194

194.

Şekilde görülen uterin anomali aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Arkuat uterus
- B) Parsiyel uterin septum
- C) Komplet uterin septum
- D) Bikornuat uterus
- E) Uterus didelphis

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

TIPIK VAKA

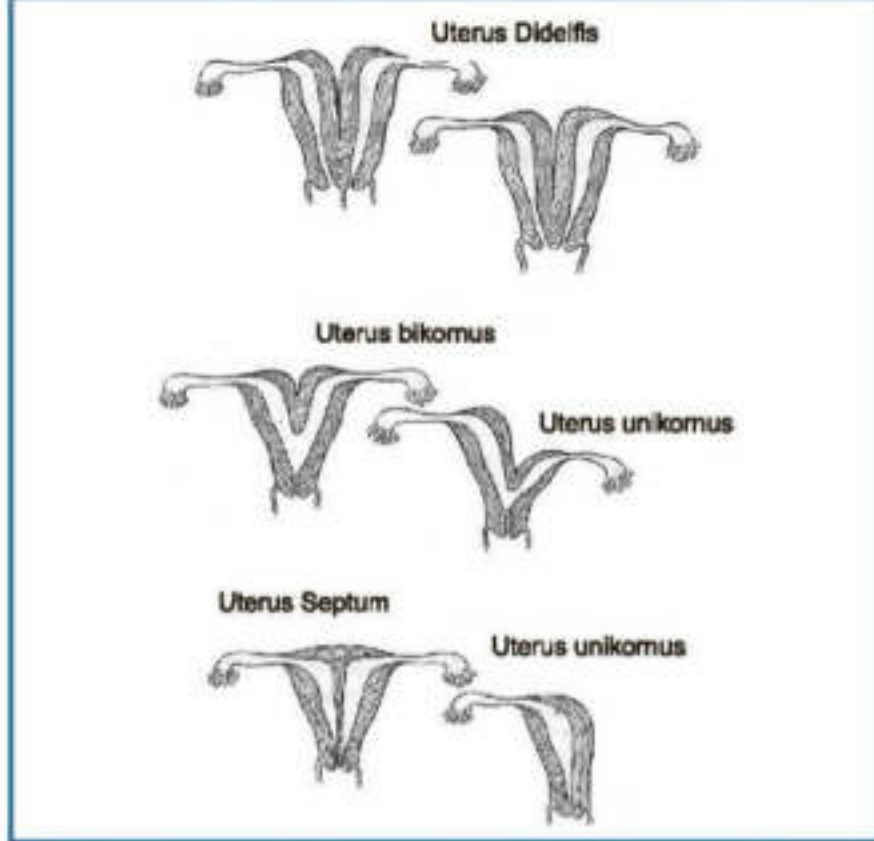
Vajinal muayenede **iki ayrı serviks** görünümü, yapılan ultrasonografide **iki ayrı uterus** ve tuba görünümü durumunda düşünülmesi gereken uterin anomali: **Uterin Didelfis**

Obstetrik komplikasyonlarla **en az** ilişkisi olan uterin anomali: **Arkuat uterus**

Tekrarlayan gebelik kayıplarına **en sık** eşlik eden ve cerrahi onarımdan en fazla fayda gören anomali: **Septa Uterus**

Uterin anomali tanısında ve müllerian yapıların olup

Klinik Bilimler 194. soru
Kadın Doğum Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 009

SEKSÜEL GELİŞİM BOZUKLUKLARI

SEKS KROMOZOM HASTALIKLARI

Turner Sendromu (Monozomi X) (45, X0)

- ✓ Streak (Çizgi) gonad
- ✓ İç ve dış genitaler dişi
- ✓ Primer amenore (hipergonadotropik)
- ✓ Ekzojen hormon ile uterin kanama olur
- ✓ **Kısa boy**
- ✓ Sekonder seks karakterleri infantil (meme gelişimi yok)
- ✓ Barr cisimciği yok
- ✓ **Zeka gelişimi normal**

Turner sendromunun stigmaları: **Kısa boy**, geniş göğüs, yelken boyun, düşük saç çizgisi, kısa 4-5. metakarpaller, hiperkonveks tırnaklar, pitozis, düşük kulaklar, mikrognati, multipl pigmente nevüsler, kubit valgus, yüksek damak kavsi, lenfödem, **kistik higroma**

Turner sendromuna eşlik eden hastalıklar:

- ✓ Kardiyak anomaliler (**en sık biküspid aorta**)
- ✓ Büyük damar hastalıkları (**en sık aort koarktasyonu**)
- ✓ Renal anomaliler (**en sık atnalı böbrek**)
- ✓ Esansiyel hipertansiyon, Diabetes mellitus
- ✓ Tiroid hastalıkları (**en sık otoimmün tiroidit**)

Saf gonadal disgeneziler

- ✓ Streak (Çizgi) gonad
- ✓ İç ve dış genitaler dişi
- ✓ Primer amenore (hipergonadotropik)
- ✓ Ekzojen hormon ile uterin kanama olur
- ✓ Sekonder seks karakterleri infantil (meme gelişimi yok)
- ✓ **Boy NORMAL**

46, XX Saf Gonadal Disgenezisi

Karyotipi 46, XX'dir. İkinci X kromozomuna ait defektten (sıklıkla uzun kolun delesyonu) kaynaklanır.

46, XY Saf Gonadal Disgenezisi (Swyer Sendromu)

Karyotipi 46, XY'dir. En sık Y kromozomunun kısa kolundaki SRY genindeki (Yp11) mutasyona bağlı olarak görülmektedir.

Tanı konur konmaz gonadektomi yapılmalıdır; Y kromozomu varlığı nedeniyle germ hücreli tümör riski artmaktadır.

Disgenetik gonad zemininden en sık gelişen gonadal tümör; Gonadoblastom (benign)

Disgenetik gonad zemininden en sık gelişen malign gonadal tümör; Disgerminom (malign)

Seksüel gelişim patolojilerinde, Y kromozomu taşıyıp uterusu bulunan tek istisna olgu: Swyer sendromu

NORMAL KROMOZOMLU SEKSÜEL BOZUKLUKLAR (HERMAFRODİTİZM)

Gerçek Hermafroditizm

- ✓ Her iki cinse ait gonadlara da sahiptirler.
- ✓ İç genitaler komşu olduğu gonada göre şekillenmektedir (**ipsilateral gelişim**).

Yalancı Hermafroditizm

Dış genital organlar, kromozomal cinsiyetin karşıtıdır. **İsimlendirme kromozomal yapıya göre belirlenir.**

Dişi Yalancı (Pseudo) Hermafroditizm

Karyotipi 46,XX'dir; ancak dış genitaler virilize olmuştur (androjenik aktivite).

- ✓ Konjenital adrenal hiperplazi (**EN SIK**)
- ✓ Gebelikte annenin androjenik ilaç kullanması
- ✓ Gebelikte androjen salgılayan tümör
- ✓ Plaseental aromataz eksikliği

Konjenital adrenal hiperplazi (46,XX olanlar için)

- ✓ Otozomal resesif kalıtım
- ✓ Gonad over
- ✓ **İç genitaler dişi**
- ✓ **Dış genitaler virilize**
- ✓ Primer amenore (hipogonadotropik)
- ✓ Ekzojen hormon ile uterin kanama olur
- ✓ Heteroseksüel puberte prekoksun en sık nedeni
- ✓ **Kısa boy**
- ✓ Kortizol düşük, ACTH yüksek, androjenler yüksek
- ✓ En sık **21 hidroksilaz enzim defekti** mevcut

İLGİLİ NOTLAR

İlgili soruda verilen resimde uterusun dış kısmında füzyon ile ilgili bir anormallik olmayıp sadece rezorbsiyonda bir defekt olduğu izlenmektedir ve tek rezorbsiyon defekti septumdur. Resimde septumun serviks kadar ilerlediği izlendiğinden komplet uterin septum olduğu gözlenmektedir.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 195

- 195J. Korpus luteum kisti
II. Teka lutein kisti
III. Dermoid kist

Yukarıdakilerden hangileri overin fonksiyonel kistlerindendir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

Doğru Cevap:C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Postmenapozal dönemdeki her türlü ovaryan büyüme aksi ispat edilene kadar malign olarak kabul edilmelidir. Overe ait kitlelerin benign-malign ayırımı patolojik değerlendirme sonucunda olur. Gerçek fonksiyonel kistler 4-6 haftalık takiple spontan regrese olurlar.

Yaş gruplarına göre en sık görülen adneksial kitleler

Yenidoğan	Fonksiyonel over kisti
Prepubertal	Fonksiyonel over kisti
Adölesan	Fonksiyonel over kisti
Reproduktif	Fonksiyonel over kisti
Postmenopozal	Fibroid

Klinik Bilimler 195. soru
Kadın Doğum Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 031

FONKSİYONEL OVER KISTLERİ

Folikül Kisti

- ✓ En sık görülen fonksiyonel over kistidir.
- ✓ Ovulasyonun olmadığı durumlarda görülür.
- ✓ 8 cm çapa ulaşabilirler ve sıklıkla spontan olarak 4-8 hafta arasında kaybolurlar.

Korpus Luteum Kisti

- ✓ Unilateraldirler ve 3-11 cm boyutundadırlar.
- ✓ Sıklıkla siklusun 20-26. günleri arasında rüptüre olabilirler ve intraabdominal kanamaya yol açarlar.
- ✓ Antikoagülan kullanan kadınlarda, sağ tarafta ve koitusu takiben daha fazla rüptür görülür.
- ✓ Rüptüre ektopik gebelikte klinik olarak karşabilir.
- ✓ En sık rüptüre olan ve hemoperitoneuma neden olan kisttir.
- ✓ Fonksiyonel over kistleri neoplastik over tümörlerine oranla daha sık rüptüre olma eğilimindedir.

Teka Lutein Kisti (Hiperreaktio Luteinalis)

- ✓ Fonksiyonel kistlerin en nadir görülenleridir.
- ✓ Genellikle bilateral olurlar ve çoğunlukla gebelikte ortaya çıkarlar (özellikle molar gebelik ve çoğul gebelik).
- ✓ Bu kistler genellikle büyük boyutta olurlar (30 cm) ve multikistiklerdir.
- ✓ Yüksek hCG bir risk faktörü olduğundan molar gebelik, çoğul gebelikler, diyabet, plasentomegali, Rh izoimmünizasyonu, klomifen sitrat, hMG veya FSH ile ovulasyon indüksiyonu ve GnRH analoglarının kullanımı ile birliktelik gösterir.
- ✓ Spontan regrese olabilirler.

Tanı

Tam bir pelvik muayene (rektovajinal muayene dahil) yapılmalıdır. Tanıda USG oldukça değerlidir. Sensitivite ve spesifitesi düşük olduğundan özellikle premenarşal ve üreme çağındaki kadınlarda adneksiyal kitle varlığında Ca-125 bir tanı belirteci olarak kullanılmaz. Premenapozal kadınlarda malignite riskinin belirlenmesinde ultrasonografik özellik Ca-125 ten daha yardımcıdır. (Solid komponent, mural nodül, papiller uzantı ve asit maligniteyi düşündürür) Postmenapozal dönemde ise sensitivite ve spesifitesi arttığından Ca-125 kullanılabilir.

Adneksial kitlelerin ultrasonografi kriterleri

Benign	Malign
Çap < 8 cm	Çap > 8-10 cm
Unilokuler kist	Multilokuler - solid kitle
Düzgün yüzeyli	Düzensiz yüzeyli
Asit yok	Asit var
Unilateral	Bilateral
Mobil	Fikse (etraf dokularla yapışık)
İnce cidarlı	Kalın cidarlı
Ek abdominal organ patolojileri yok	Ek abdominal organ patolojileri var
Neovaskularizasyon yok	Neovaskularizasyon var
Doppler normal	Doppler değişiklikleri var
İnternal ekojenite ve kalın septasyon yok	İnternal ekojenite ve kalın septasyon var

Solid ovaryan kitleler

- ✓ Fibroma ve fibrotekoma (en sık)
- ✓ Seks-kord stromal tümörler
- ✓ Krukenberg tümörü
- ✓ Ovaryan leiomyoma ve leiomyosarkom
- ✓ Karsinoid tümör
- ✓ Primer lenfoma
- ✓ Transisyonel hücreli tümör (Brenner)
- ✓ Ovaryan remnant sendromu

Yönetim

Premenarşal ve Adölesan Dönemde Yönetim

- ✓ Premenarşal (prepubertal) kız çocuklarında uniloküler kistlerin büyük çoğunluğu iyi huyludur ve uniloküler kistler 3-6 ay içinde genellikle gerilerler.
- ✓ Kist aspirasyonu sonrası kistin tekrarlama olasılığı yüksektir.
- ✓ Prepubertal multiloküler kistlerde ise mutlak karyotip bakılmalıdır.
- ✓ Buna karşılık solid, 8 cm'den büyük kistik ve büyüyen kitleler, cerrahi eksplorasyon gerektirir.

Reproduktif ve Postmenopozal Dönemde Yönetim

- ✓ Premenopozal hastalarda klinik olarak şüpheli lezyonlarda (büyük, solid alan ağırlıklı, fikse veya düzensiz sınırlı) laparotomi planlanmalıdır.
- ✓ Postmenopozal hastalarda kompleks adneksial kitleler hangi çapta olursa olsunlar laparotomiye alınmalıdır.
- ✓ Bununla birlikte asemptomatik, <5 cm, uniloküle, ince duvarlı kistlerin, beraberinde CA-125 düzeyi de normal ise malign potansiyeli oldukça düşüktür ve konservatif yaklaşım (2-3 ayda bir USG ile takip) uygulanabilir.

Tedavi

- ✓ Fonksiyonel over kistinde; KOK vermek ile gözlem arasında kistin kaybolması veya küçülmesi açısından fark yoktur.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 196

196.Aşağıdakilerden hangisi pelvik taban anatomisinde serviks ve vajen üst kısmını (apikal kompartmanı) destekleyen en önemli yapılardan biridir?

- A) Arkus tendineus fasya pelvis
- B) Uterosakral ligament
- C) Sakrospinöz ligament
- D) Puboservikal ligament
- E) Perineal cisim

Doğru Cevap:B

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Dış genital organların damar, sinir ve lenfatik drenajı

Arterleri:

- ✓ **Pudenda interna:** A. iliaka internanın uç dalı
- ✓ **Pudenda eksterna:** A. femoralis'in dalı

Venleri: İnternal pudental venler

Sinirleri: İnnervasyonu temel olarak sakral pleksusun dalı olan **n. pudendus**'tan olur ve ağrı duyusunu ileten lifler.

S2-S4 seviyesinden medulla spinalis'e girerler. Vulvanın innervasyonunda rol oynayandığı sinirler **ilioinguinal sinir** (L1), **genitofemoral sinir** (L1, L2) ve **posterior femoral kutanöz sinir** (S1-S3)'dir.

Lenfatikleri: Yüzeysel ve derin inguinal lenf nodu

(**Klitoris**, **Bartholin direkt pelvik lenfatiklere** drene olabilir.)

İÇ GENİTAL ORGANLAR

Vajina (Kolpos)

- **Üst 2:3'lük** kısmı **paramezonefrik (Müller)** kanal
- **Alt 1:3'lük** kısmı **ürogenital sinüs**'ten gelişir.

Çok katlı, non-keratinize yassı epitel ile kaplıdır. İçerisinde **kolumna rugarum erektil** özelliğindedir. Endopelvik fasiaya ait yapılarla arkus tendineusa tutunur.

Arterleri: A. iliaka internanın dalı olan a. vajinalis

Venleri: V. vajinalis yolu ile v. iliaka interna

Sinirleri:

Üst 2:3 kısmının innervasyonu; Uterovajinal pleksus (Frankenhauser ganglionu) (**T11-L2**)

Alt 1:3 kısmının innervasyonu; N. pudendalis (**S2-S4**)

Lenfatikleri:

Üst 2:3 kısmının drenajı; **Pelvik lenf** nodları

Alt 1:3 kısmının drenajı; **İnguinal lenf** nodları

Uterus

Paramezonefrik (Müller) kanallarının orta hatta birleşmesi ile oluşur. İki bölümden oluşur;

1. Korpus

Istmus: Endoservikal kanal ile birleştiği bölge

Kornu: Tuba uterina'ların açıldığı huni şeklindeki bölge

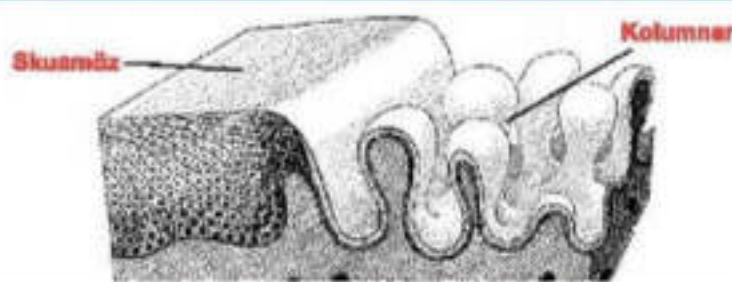
Fundus: Kornular arasındaki hattın üzerinde kalan bölge

2. Serviks

Endometriyum; tek katlı kolumnar epitel ile döşeli

Vajen; çok katlı yassı epitel ile döşeli

Geçiş; skuamo-kolumnar bileşke (transizyonel zon)

Pubertede artan östrojen etkisiyle vajen pH'sı 3.5-4.5

Subkolumnar rezerv hücrelerinde immatür skuamöz metaplazi

Metaplazi sonucunda skuamokolumnar bileşke eksternal os'a doğru kayar ve aktif skuamokolumnar bileşke oluşur.

Klinik Bilimler 196. soru
Kadın Doğum Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 002

Uterusun ligamentleri

Kardinal	Uterusu yerinde tutan en güçlü bağ . İçerisinden ureter ve uterin arter geçiyor. Vajen kubbesinin temel desteği .
Sakrouterin	Uterusu yerinde tutan en güçlü ikinci bağ. LUNA'da kesiliyor.
Round (Rotundum)	Gubernakulumun artığı . Uterus köşelerinden başlar. N.ilioinguinalis ve N.genitofemoralisin genital dalları ile birlikte inguinal kanaldan geçer. Labium majusta sonlanır. Bir parça peritonu da beraberinde getirirse vulvada Nuck kanalı kisti oluşturabilir. Leiomyom gelişimi sık izlenir. Sampson arteri tarafından beslenir.
Latun uteri (Broad)	Tuba, Lig.rotundum ve Lig.ovarii proprium'u örter. Asıcı bir bağ değildir ve destek görevi yoktur.

Uterusun damar, sinir ve lenfatik drenajı

Arterleri: A. iliaka internanın bir dalı olan **a. uterina**

Uterin arterin proksimalden distale doğru dallanması:

Arkuat - Radial - Baziller - Spiral (ARBaS Kısaltması)

Venleri: Vena uterina'ya, oradan da hipogastrik vene

Lenfatikleri: Serviks ve alt uterin segment lenfatikleri **eksternal iliak zincire**, fundus lenfatikleri **paraaortik zincire**, round ligament düzeyindeki lenfatikler süperfişyal inguinal, femoral ve sonra eksternal iliak zincire dökülür.

Sinirleri: Uterovajinal pleksus (Frankenhauser ganglionu) (**T11-L2**)

FLASH
BACK

Tuba Uterina (Fallop tüpleri-Salpins)

Tuba uterina'nın overden uterusu doğru olan bölümlerinin sıralanışı→ İnfundibulum - Ampulla - İstmus - İntertisyel

Tuba uterina'nın uterus içerisinde yer alan (intramural) ve en dar kısım: İntertisyel

Tuba uterinanın uterusu en yakın kısmı: İstmus

Overler

Periton tarafından örtülmezler.

Lig. ovarii proprium (utero-ovaryan ligament) ile uterusu asılırlar. **Gubernakulumun artığı**

Lig. suspensorium ovarii (infundibulo-pelvik ligament) ise overi pelvis yan duvarına asar ve **içinden a.-v.ovarica** geçer.

Arterleri: **A.ovarica** (Abdominal aortanın dalı)

Venleri: **Sol ovaryan** ven sıklıkla **sol v. renalis'e**, **sağ ovaryan** ven ise **v. cava inferior'a** dökülür.

Lenfatikleri: **Paraaortik** lenf zincirine dökülür.

Sinirleri: **Uterovajinal** ve **ovaryan pleksus** (T9-10)

İLGİLİ NOTLAR

Soruda sözü edilen serviks, bilindiği üzere "boyun" anlamına gelmekte olup uterusun bir bölümüdür. Referansımızda da belirttiğimiz üzere uterusu yerinde tutan en güçlü bağ, yine adı üzerinde "kardinal ligament"tir. Ama şıklarda yok. O zaman biz de ikinci alternatife yani ikinci en güçlü bağa yöneliyoruz. Referansımız şüpheye yer bırakmadığı için aynen onu da yazıyor... Bizi nokta atış cevaba götürüyor... Sakrouterin ligament

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 197

197. Kırk iki yaşındaki multipar kadın hastanın HPV 16 pozitifliği nedeniyle yapılan kolposkopik biyopsi sonucu yüksek dereceli servikal intraepitelyal lezyon/servikal intraepitelyal neoplazi 3 (HSIL/CIN 3) olarak rapor ediliyor. Bu hastanın tedavi planında aşağıdaki yöntemlerden hangisi **öncelikle** tercih edilmelidir?

- A) Basit histerektomi
- B) Radikal trakelektomi
- C) Konizasyon
- D) Termal ablasyon
- E) Radikal histerektomi

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Sınıflandırma

Bethesda sınıflamasında yer alan epitelyal hücre anormallikleri

A. SKUAMÖZ HÜCRE ANOMALİLERİ

1. ASC	Atipik skuamöz hücreler
- ASC-US	Önemi belirlenemeyen atipik skuamöz hücreler; LSIL ekarte edilmeli
- ASC-H	HSIL'in ekarte edilemediği atipik skuamöz hücreler; HSIL ekarte edilmeli
2. L-SIL	Düşük gradeli skuamöz intraepitelyal lezyonlar (CIN I, HPV=koilositler)
3. H-SIL	Yüksek gradeli skuamöz intraepitelyal lezyonlar (CIN II, III, karsinoma in situ)

B. GLANDULER HÜCRE ANOMALİLERİ

1. AGC	Atipik glandüler hücreler
- Endoservikal	
- Endometriyal	
- NOS (Not otherwise spesifies)	Başka şekilde sınıflandırılmayan atipik glandüler hücreler
2. AGC Favor neoplasia	Neoplazi düşündürülen atipik glandüler hücreler (endoservikal, NOS)
3. AIS	Adenokarsinoma insitu

Anormal Servikal Sitolojide Yönetim

NILM*	Önceki tarama	Şimdiki HPV	Şimdiki sitoloji	Öneriler
	HPV pozitif NILM	Pozitif	NILM	Kolposkopi
ASC-US	a. 21-24 yaş arasında; 1 yıl sonra smear tekrarı b. ≥ 25 yaş;			
	Önceki tarama	Şimdiki HPV	Şimdiki sitoloji	Öneriler
	Bilinmiyor	Negatif	ASCUS	3 yıl sonra takip
	HPV negatif	Pozitif	ASCUS	1 yıl sonra takip
ASC-H	Tüm hastalarda; Kolposkopi			
	a. 21-24 yaş arasında; 1 yıl sonra smear tekrarı b. ≥ 25 yaş;			
	Önceki tarama	Şimdiki HPV	Şimdiki sitoloji	Öneriler
	Bilinmiyor	Negatif	LSIL	1 yıl sonra takip
L-SIL	HPV negatif Pozitif LSIL 1 yıl sonra takip			
	Bilinmiyor Pozitif LSIL Kolposkopi			
H-SIL	a. 21-24 yaş arası; Kolposkopi (endoservikal değerlendirme ile birlikte) b. ≥ 25 yaş; → Kolposkopi (endoservikal değerlendirme ile birlikte) tercih edilir → LEEP (gör ve tedavi et) kabul edilebilir. (CIN 3 riski yüksek olan hastalarda)			
	Kolposkopi + endoservikal kanal küretajı ve Endometriyal biyopsi → 35 yaş ve üzerindeki hastalarda veya → Endometriyal kanser riski olan 35 yaş altındaki hastalar (anormal uterus kanama, kronik anovulasyon)			
AGC				

* NILM: İntraepitelyal lezyon veya malignite açısından negatif

Sitoloji negatif ancak HPV pozitif olan 30 yaş ve üzerindeki hastalarda; **bir yıl sonra ko-test tekrarlanmalıdır.**

Yetersiz sitoloji sonucu olan kadınlarda; **2-4 ay sonra sitoloji tekrar edilmelidir.**

Tedavi

Ablatif Tedaviler

Kriyoterapi, elektrokoagülasyon diatermi ve CO₂ lazer

Ablatif tedavi yöntemlerinin endikasyonları

- Lezyon **ektoservikste olmalı** ve tamamen görülebilmeli
- Aktif (yeni) skuamokolumnar bileşke tamamen gözlenmeli
- İnvaziv kanserin kolposkopik uyarıcı bulguları olmamalı
- İnvaziv kanserin sitolojik veya histolojik kanıtı olmamalı
- Sitoloji ve histoloji bulgularının uyumlu olması
- Endoservikal küretajda yüksek gradeli hastalık bulgusunun olmaması**
- Yüksek gradeli glandüler neoplazinin sitolojik veya histolojik şüphesinin olmaması

Eksizyonel Tedaviler

Klinik Bilimler 197. soru
Kadın Doğum Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 040

Konizasyon endikasyonları

- H-SIL
- AGC ve Adenokarsinoma insitu
- Kolposkopi ile lezyon sınırlarının görülebilmesi
- Kolposkopide skuamokolumnar bileşkenin görülebilmesi
- Endoservikal kanal küretajının (ECC) histolojik olarak pozitif (CIN II-III) olması**
- Sitoloji, kolposkopi ve biyopsi arasında belirgin uyumsuzlukların olması
- Sitoloji, kolposkopi ve biyopside **mikroinvaziv kanser şüphesinin** olması
- Kolposkopi ile invaziv kanserin ekarte edilememesi

Histerektominin gerekli olduğu durumlar

- Histerektomi gerektirebilecek başka patolojinin bulunması** (disfonksiyonel uterus kanama, fibroid, hastanın sterilizasyon isteği); **En sık endikasyondur.**
- Mikroinvaziv kanserin olması
- Konizasyon materyalinin cerrahi sınırında CIN III saptanması** (seçilmiş hastalarda)
- Hastanın tedavi takiplerine koöper olamaması
- Fertilitesini tamamlamış rekürren yüksek gradeli CIN olguları veya tekrarlayan servikal eksizyonun mutlak endike olduğu ancak teknik olarak mümkün olmayan hastalar
- Fertilite arzusu olmayan adenokarsinoma in situ; Tercih edilen tedavi şeklidir ve mutlak histerektomi endikasyonu bulunmaktadır.

İLGİLİ NOTLAR

CIN ve AGC Yönetimi

CIN I	Önceki smear sonucu ASCUS veya LSIL ise; TAKİP - 21-24 yaş arasında; Bir yıl sonra smear - 25 yaş ve üzerinde; Bir yıl sonra kotest Önceki smear sonucu ASC-H veya HLSIL ise; EKSİZYONEL PROSEDÜR
CIN II-III	Eksizyonel veya ablatif prosedürlerle mutlaka tedavi edilmelidir.
AGC ve Adenokarsinoma insitu (AIS)	• Kolposkopi eşliğinde servikal biyopsi + Endoservikal kanal küretajı (ECC) + Endometriyal biyopsi sonucunda invaziv kanser saptanmazsa konizasyon yapılmalıdır. • Konizasyonda da histolojik olarak AIS gelirse histerektomi tercih edilmelidir.

Klinik Bilimler 197. soru
Kadın Doğum Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 041

ASCUS ve LSIL sitolojilerinin değerlendirilmesi postpartum en az 6 hafta sonrasına ertelenmesi kabul edilebilir bir yaklaşım

Smear HSIL tespit edilen gebelerde prenatal kolposkopi eşliğinde biyopsi önerilmekte

Histolojik tanısı CIN 1 olan gebeler tedavisiz izlenmelidir.

Gebelik sırasında CIN2 veya CIN3'ün ablasyon veya eksizyon ile tedavisi kontrendikedir. Gebelik sırasında tespit edilen preinvaziv lezyonlar gebelik sırasında tedavi edilmezler ancak gebelikten 6 hafta sonra tekrar değerlendirilmelidir.

SERVİKS KANSERİ

En sık rastlanan jinekolojik kanserdir.

Klinik

Sıklıkla ileri evre hastalık oluşana kadar asemptomatik kalır. **En sık semptom ise anormal vajinal kanamadır.** Bu kanamalar, **postkoital (en sık), intermenstruel** veya **postmenopozal** kanama şeklinde olabilir.

Yayılım

Direkt invazyon

Servikal stroma, korpus uteri, vajen ve parametriumu yayılım gösterebilir.

Lenfatik metastaz

a. Primer lenf grubu

1. Paraservikal ve parametrial nodlar (ilk tutulan)
2. Obturator nodlar
3. İnternal iliak (hipogastrik) nodlar
4. Eksternal iliak nodlar
5. Sakral nodlar

b. Sekonder lenf grubu

1. Ana iliak nodlar
2. Paraaortik nodlar

İnguinal lenf nodları primer olarak tutulmazlar.

Hematojen metastaz

İleri dönemlerde **en sık karaciğere, takiben akciğer ve kemiğe (özellikle vertebra)** metastaz olur.

İntraperitoneal implantasyon

Histopatolojik Sınıflama

En sık görülen serviks kanseri: **Skuamöz hücreli karsinom**

En malign skuamöz hücreli serviks kanseri: **Küçük hücreli anaplastik tip**

HPV 6 ile ilişkili serviks kanseri: **Verrüköz karsinom**

Peutz-Jeghers Sendromu ile ilişkili olabilen serviks kanseri: Minimal deviasyon gösteren adenokanser (**Adenoma malignum**)

KOK kullanımı ve gebelik ile ilişkili olan serviks kanseri: **Villoglandüler adenokarsinom**

Serviksin en sık görülen sarkomu: **Karsinosarkom**

Servikse en sık metastaz yapan: **Endometrium kanseri**

Genital bölgede lenfomanın en sık görüldüğü yer: **Serviks**

Adenokanserlerde en sık tespit edilen: **HPV 18 Evreleme: Klinik** (Son evreleme sistemi cerrahi ve radyolojik değerlendirmeleri de içermektedir)

FIGO evrelemesi (2018)

EVRE I	Tümüyle servikte sınırlı karsinom
I A	Sadece mikroskopik olarak tanı konulabilen ve invazyon derinliği ≤ 5 mm olan invaziv karsinomlar (mikroinvaziv kanser)
Ia1	İnvazyon derinliği ≤ 3 mm
Ia2	İnvazyon derinliği >3 mm - ≤5 mm
I B	Servikte sınırlı ve invazyon derinliği >5 mm olan (evre IA'dan daha büyük) invaziv karsinomlar
Ib1	İnvazyon derinliği >5 mm ve lezyonun büyüklüğü ≤2 cm
Ib2	Lezyon büyüklüğü > 2 cm - ≤ 4 cm
Ib3	Lezyon büyüklüğü > 4 cm
EVRE II	Uterus dışına invaze olmuş fakat pelvik duvara veya vajen 1/3 alt kısmına ulaşmamış karsinom
II A	Parametrial invazyon yok ancak vajen 2/3 üst kısmında tutulum var
Ila1	Lezyon büyüklüğü ≤ 4 cm
Ila2	Lezyon büyüklüğü > 4 cm
II B	Parametrial invazyonu olan ancak pelvik duvar tutulumu olmayan tümörler
EVRE III	Vajenin alt 1/3 kısmına yayılmış ve/veya Pelvik duvara yayılmış ve/veya Hidronefroz ya da afonksiyone böbreğe neden olmuş ve/veya Pelvik ve veya paraaortik lenf nodlarına yayılmış karsinom
III A	Pelvik duvara yayılım yok ancak vajen 1/3 alt kısmına yayılım var
III B	Pelvik duvara yayılım ve/veya hidronefroz ya da afonksiyone böbrek
IIIC	Tümörün çapı ve yayılımından bağımsız olarak pelvik ve/veya paraaortik lenf nodu tutulumu (Not; Radyolojik olarak tespit edilmiş ise 'r', patolojik olarak tespit edilmiş ise 'p' sembolü ile belirtilmelidir)
IIIC1	Sadece pelvik lenf nodu metastazı
IIIC2	Paraaortik lenf nodu metastazı
EVRE IV	Gerçek pelvisin dışına yayılmış veya rektum ya da mesane mukozasında biyopside invazyonun gösterildiği karsinomlar
IV A	Komşu pelvik organlara yayılım; Mesane ve/veya rektum mukozasına invazyon (biyopside gösterilmelidir)
IV B	Uzak organ metastazları

Mesane de bülöz ödemin saptanması evreyi IVA yapmaz, mukoza tutulumu **biyopside gösterilmelidir.**

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 198

198. On bir ay önce doğum yapmış olan 27 yaşındaki hasta âdet görmeme şikâyeti ile başvuruyor. Öyküsünden; son gebeliğini problemsiz geçirdiği ancak doğum sonrası kanaması olması nedeniyle yoğun bakım ünitesinde takip edildiği ve bu süreçte 6 ünite kan transfüzyonu yapıldığı, doğum sonrası laktasyonunun olmadığı, hiç âdet görmediği ve sık sık tansiyonunun düştüğü öğreniliyor. Yapılan tetkiklerinde gebelik tespit edilmiyor.

Bu hasta için en olası ön tanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hiperprolaktinemi
- B) Hipotiroidi
- C) Sheehan sendromu
- D) Polikistik over sendromu
- E) Prematür ovaryan yetmezlik

Doğru Cevap: C

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

Hipogonadotropik Amenore (FSH < 5 IU/mL):

1. Fizyolojik (konstitüsyonel) gecikme
Hipogonadotropik amenorenin en sık nedeni
2. Kallmann sendromu
✓ Konjenital olarak GnRH yoktur

Klinik Bilimler 198. soru
Kadın Doğum Speetüs Notu 1.
Fasikül Sayfa 015

TIPIK VAKA

Postpartum kanama sonrası hipovolemik şok öyküsü ve doğum sonrası laktasyonun olmaması durumunda en olası tanı:

Sheehan Sendromu (Akut hipofizer nekroz)

5. Hipotalamik GnRH salınımının bozulması

Anoreksia Nervosa ile ilgili bilinmesi gerekenler;

Hipogonadotropik amenore - Hipotansiyon - Bradikardi - Hipotiroidi - Osteopeni - Hiperkarotenizm ve ciltte sararma - Kortizol yüksek - Diabetes insipidus - Sıcak soğuk intoleransı - Hiperkolesterolemi

En sık karşılaşılan akkız hipogonadotropik amenore nedeni; Stres

6. FSH eksikliği

7. GnRH reseptör mutasyonu

FLASH BACK

Normogonadotropik Amenore (FSH 5-20 IU/mL arası):

1. Müllerian anomaliler
  - a. İmperfore himen
  - b. Transvers vajinal septa
  - c. Serviks veya vajen yokluğu
  - d. RKMH sendromu
2. Asherman sendromu
3. Endometriyum yokluğu
4. Komplet androjen insensitivitesi sendromu

Normogonadotropik Amenore (FSH 5-20 IU/mL):

TIPIK VAKA

Primer amenore şikayeti, Karyotip 46,XX, Gonad yapısı over olan ancak tuba, uterus ve vajen üst kısmı bulunmayan, vajinal muayenede kör vajen saptanan, fizik muayenede meme gelişimi ve pubik kıllanması normal olan hastada en olası tanı:

RKMH Sendromu (Müllerian agenezi)

En sık eşlik eden anomali: Çift toplayıcı kanal

Endometriyal küretaj, sezaryen, miyomektomi operasyonları sonrası bazal endometriyumun zarar görmesi ve hipomenore veya amenore durumunda en olası tanı:

Asherman Sendromu

Asherman Sendromu tanısında kullanılan yöntem;

Histerosalpingografi

Histeroskopi (En hassas tanı)

Asherman Sendromu tedavisinde kullanılan yöntem;

Histeroskopi

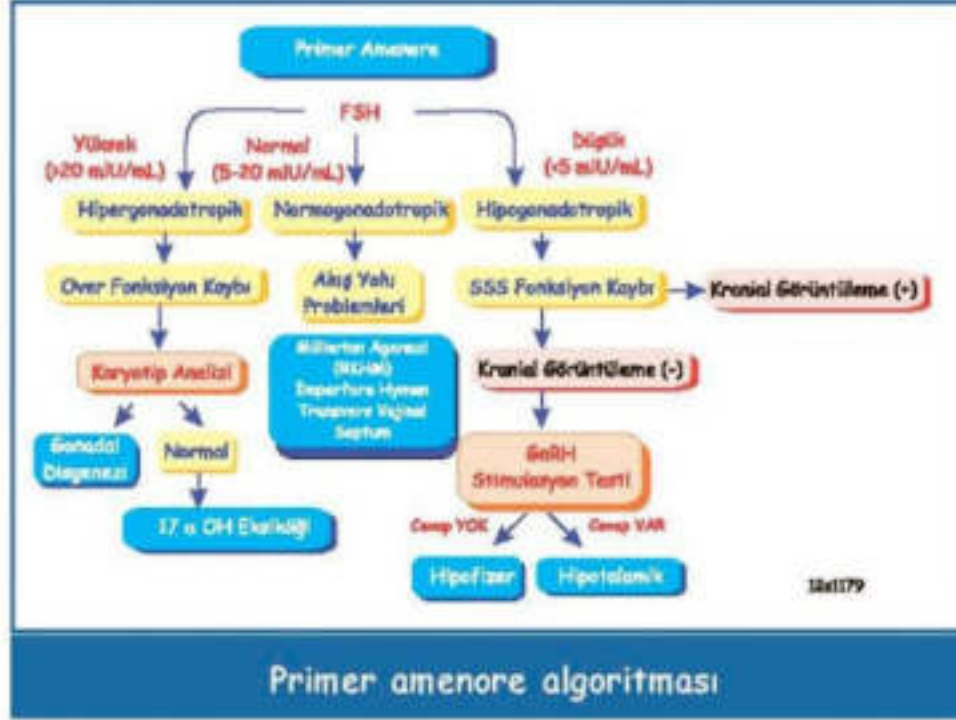
Transvers Blokaj Yapan Durumlar

İmperfore hymen ve transvers vajinal septum olgularında puberteye giristen itibaren siklik pelvik ağrı, hematokolpos, hematometra veya hemoperitoneum görülebilir.

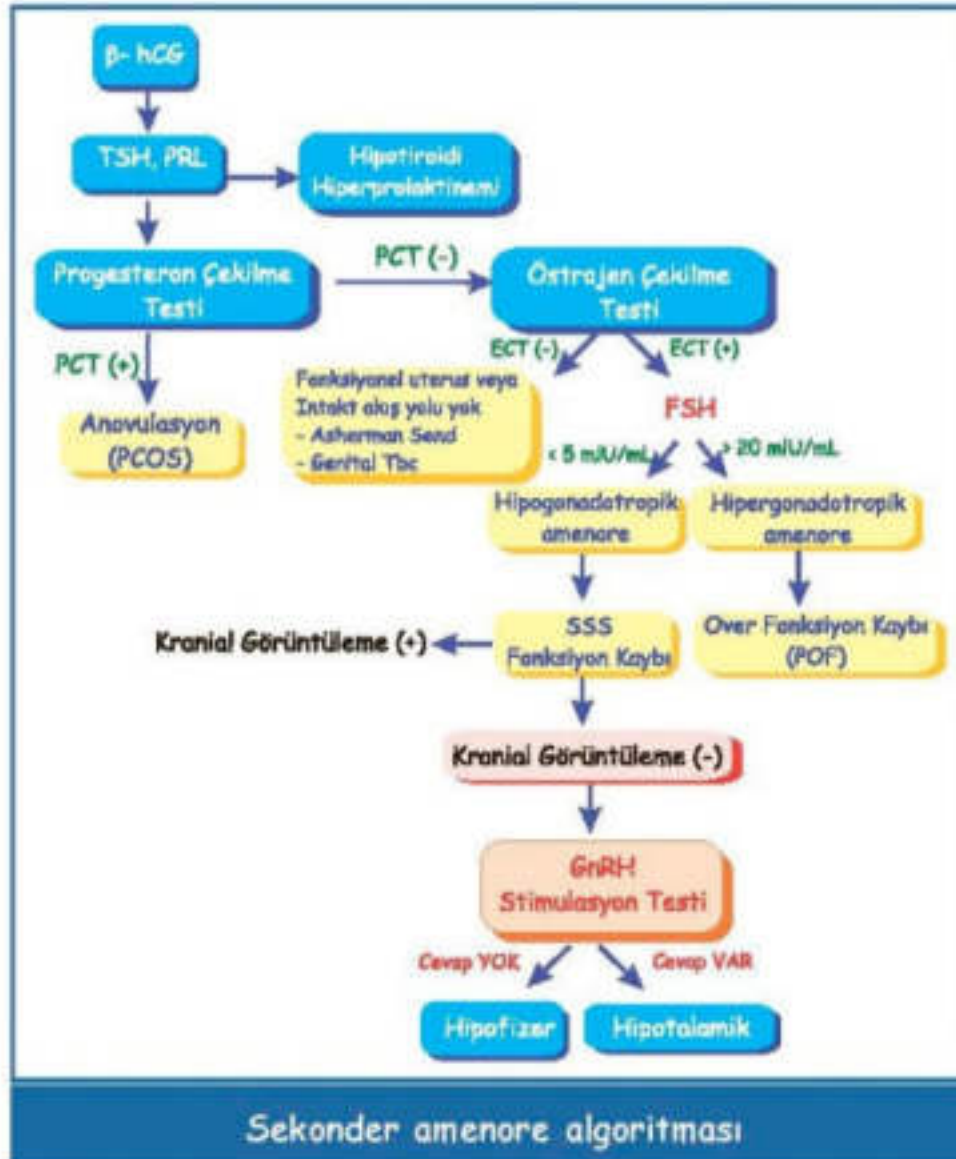
Ultrasonografide uterus ve overler normal izlenmesine karşın douglasa uzanım gösteren yoğun içerikli kistik kistik izlenir.

Amenorelere Yaklaşım

Önce gebeliği ekarte et!!!

Primer amenore algoritması

Sekonder amenore algoritması

Amenore Tedavisi

Primer neden düzeltilmeli

Kombine östrojen ve progesteron siklik olarak kullanılmalı. Gebelik isteği olanlarda; **hipogonadotropik hipogonadizmde ovulasyon indüksiyonunda klomifen etkilidir.** İnsan menopozal gonadotropini (hMG) genellikle başarılıdır. Hipofiz fonksiyonları normal ise GnRH pulsatil olarak kullanılabilir.

İLGİLİ NOTLAR

Klinik ve laboratuvar bulguları

- ✓ Anemi (ACTH ve TSH ↓)
- ✓ Övolemik hiponatremi (ACTH ve TSH ↓)
- ✓ Hipoglisemi (BH ve ACTH ↓)
- ✓ Hipotansiyon (ACTH ↓)
- ✓ EKG'de düşük voltaj (perikardiyal efüzyon) (TSH ↓)
- ✓ Bradikardi (TSH ↓)
- ✓ Osteopeni ve osteoporoz (FSH-LH ve BH ↓)

Potasyum, düzeyi **NORMAL** (aldosteron salınmaya devam eder)

Tanı

- ✓ Tiroid, gonad vb. end hormonlarda **düşüklük** varken; TSH, FSH, LH vb. **artmamış olması** (düşük veya normal) **hipofizer yetmezlik** düşündürür.
- ✓ ACTH ve BH eksikliğini göstermek için **stimülasyon (provakasyon testi)** kullanılabilir.

Tedavi

- ✓ İlk verilmesi gereken tedavi: **Glukokortikoid**

Klinik Bilimler 198. soru
Dahiliye Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 114

normal)
replasmanı
yetmezlik

Bazı Özel Hipopitüitarizm Nedenleri

Postpartum kadında hipofiz yetmezliği

TİPİK VAKA	Sheehan sendromu	Lenfositik hipofizit
	Doğum sırasında aşırı kanama sonucu gelişen hipofiz nekrozu	Hipofizin diffüz lenfositik infiltrasyonu (otoimmünite ile ilişkili)
	Prolaktin düşük	Prolaktin yüksek
	MR'da nekroz	MR'da adenomu andıran kitle
	İlk bulgu postpartum laktasyon olmaması	İlk bulgu baş ağrısı, görme bozukluğu (bası bulguları)

Pitüiter apopleksi (hipofiz içine akut kanama)

- Hipofizde **makroadenomu** olan hasta
- **Ani gelişen şiddetli baş ağrısı ve kusma**
- Nörolojik bası bulguları (görme bozukluğu, kraniyal sinir paralizi, bilinç bozukluğu vb)
- Hipofiz yetmezliği bulguları

Pitüiter apopleksi tedavisi:

- ✓ Nörolojik bası bulguları **yoksa** → İlk tercih **steroid**
- ✓ Nörolojik bası bulguları **varsa** → İlk tercih **cerrahi**

Empty (BOŞ - BOS) sella sendromu

- ✓ Diafragma sellada hasar sonucu BOS, **sella tursika içerisine** girer ve hipofiz bezinde **atrofiye** neden olur.
- ✓ **Hipofiz yetmezliğine** neden olabileceğinden, ön hipofiz hormonlarının değerlendirilmesi gereklidir.

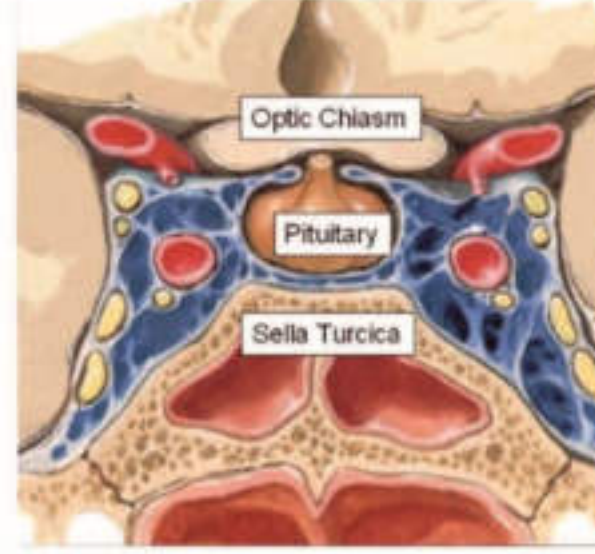
Hipofiz Adenomları

Genel bilgiler

- ✓ En sık hipofiz adenomu: **Non-fonksiyonel adenom**
- ✓ En sık fonksiyonel hipofiz adenomu: **Prolaktinoma**

Klinik tablolar

- ✓ Aşırı üretime bağlı hormon fazlalığı bulguları
- ✓ Basiya bağlı:
  - Hipofiz yetmezliği
  - Baş ağrısı
  - Bitemporal hemianopsi (**optik kiazma**)
  - Kranial sinir hasarları (**3, 4, 5₁, 5₂, 6**)

Hipofizin anatomik komşulukları

Hipofiz adenomlarında boyut

- < 1 cm: Mikroadenom
- > 1 cm: Makroadenom

Tedavi

- ✓ **Prolaktinomada:** Öncelikle **medikal**
- ✓ **Diğer adenomlarda:** Öncelikle **transsfenoidal cerrahi**

Hipofiz Adenomlarıyla İlişkili Sendromlar

Ailesel Hipofiz Tümör Sendromları

- MEN 1
- MEN 4
- Carney kompleksi
- Ailesel hipofiz adenomu

MEN 2 Ø

Carney kompleksi

- Hipofiz adenomu
- Pigmente adrenal hiperplazi (Cushing sendromu)
- Atriyal miksoma

- Klinik en tipik olarak genç kadında tekrarlayan ani, ağrısız görme kayıpları ile karakterizedir.
- BOS'ta **protein seviyesi artmıştır**, elektroforezde **oligoklonal IgG bandı** görülür.

AKUT DİSSEMİNE ENSEFALOMİYELİT (ADEM)

- Enfeksiyon veya aşılama sonrası gelişebilir. MS'den farkı lezyonların hepsi aynı evrededir.

AKUT NEKROTİZAN HEMOROJİK ENSEFALOMİYELİT (ANHEM)

- Solunum yolu enfeksiyonu sonrası gelişebilir.

SANTRAL PONTİN MİYELİNOZİS

- Hiponatremisi hızlı düzeltilen kişilerde görülür. İnflamasyon yoktur.

NÖROMİYELİTİS OPTİKA

- Akuaporin 4'e karşı antikor vardır.

MARCHIAFAVA-BİGNAMİ HASTALIĞI

- Korpus kallozum demiyelinizasyonu ile seyreder.

NÖRODEJENERATİF HASTALIKLAR

Bazal Ganglionları Etkileyenler: Parkinson hastalığı
Korteksi Etkileyenler: Alzheimer, Pick hastalığı

ALZHEIMER HASTALIĞI

- Yaşlılarda görülen **en sık demans** nedenidir, **Down sendromunda** 40 yaş altında görülür.
- %5-10 OD geçer. Amiloid prekürsör protein (APP), **presenilin 1 ve 2** (PSEN1 ve 2) genleri bu formdan sorumludur. APOE2 alleli düşük risk, **E4 ise yüksek riskle** ilişkilidir.
- Tüm korteksi etkileyen **beyin atrofisi**, ventriküllerde simetrik **dilatasyon** ve hidrosetali ex vacuo görülür.
- Mikroskobide nörofibriller yumaklar (en sık tau proteini içerir), senil plaklar (amiloid beta protein), hirano cisimleri (en sık hipokampüste) ve granülovaküoler dejenerasyon görülür.
- Nörofibriller yumakların sayısı demans ile koreledir.
- Klinikte ilk hafıza kaybı, kişilik bozukluğu ve motor paralişi görülür.

PICK HASTALIĞI

- Orta yaşta görülen, 3-10 yıl içinde ölüme götüren ve tek taraflı **frontal** ya da **temporal lob atrofisi** ile karakterize (**bıçak sırtı atrofi**) hastalıktır.
- **Pick cisimleri** görülür.

PARKİNSON HASTALIĞI

- Sıklıkla 6. dekada görülen bir hastalıktır.
- **Tremor (istirahatte, para sayar tarzda), rijidite ve bradikinezi** tiradından oluşur.
- İdiopatik, OD veya OR geçişli formları olabilir.
- **Substantia nigrada**, dopamin sekrete eden nöronların dejeneratif hasarı ve depigmentasyon (nöromelanin kaybı) ile karakterizedir.
- İkinci sıklıkta etkilenen bölge **locus ceruleustur**.
- Mikroskobisinde **α -synuclein'den oluşan Lewy cisimcikleri** görülür.

PERİFERİK SİNİR SİSTEMİ TÜMÖRLERİ

SCHWANNOM

- Schwannomların 8. kafa çiftini tutmaları özellikle sıktır (**akustik nörinom**).
- En sık **serebellopontin köşe** tümörüdür.
- Mikroskobik olarak hücreden zengin **Antoni A** ve miksoid hücreden fakir **Antoni B** alanları ile **Verocay** cisimleri içerirler.
- Malign potansiyel taşımazlar.
- NF-2'de görülme sıklığı artar.
- **S-100 pozitif** boyanır.

NÖROFİBROM

- Yüzeyel kutanöz, diffüz veya plexiform olabilir.
- **Pleksiform olanlar** nörolojik defisite neden olabilir ve **malignleşebilirler**.
- **NF-1'de sıklığı artar**.

MALİGN PERİFERİK SİNİR KİLİF TÜMÖRÜ

- Genellikle **sporadiktir** ama **NF-1'de pleksifom nörofibromdan** veya **radoterapi** ile ortaya çıkabilirler.

ENDOKRİN SİSTEM HASTALIKLARI VE PATOLOJİSİ

HIPOFİZ

ADENOHIPOFİZ HASTALIKLARI

Hipopituitarizme Yol Açan Hastalıklar

Hipofiz Adenomu

- Hipofiz yetmezliğinin **en sık** nedenidir.
- Sekretuar ya da non-sekretuar olabilir.

Kraniyofaringeoma

- **Rathke kesesinden** kaynaklanan, **suprasellar** yerleşimli **benign** bir tümördür.
- **Adamantinomatöz tip:** Periferde palizatlanmış skuamöz epitel, süngerimsi retikulum, **kalsifikasyon**, keratinizasyon ve kist yapısı izlenir. **Beta-katenin mutasyonu** izlenir. **Çocuklarda** daha sıktır.
- **Papiller tip:** Kalsifikasyon, keratinizasyon ve kist

Klinik Bilimler 198. soru
Patoloji Speetüs Notu 1. Fasikül
Sayfa 062

Sheehan Sendromu

- Özellikle gebelikte **postpartum kanama** ile kan basıncının aşırı düşüşleri sonucu hipofiz **infarkt** oluşmasıdır.

Pituitir Apopleksi

- En sık adenomlarda görülen hipofizin içine kanama olmasıdır.

Orijinal Soru: Klinik Bilimler 200

- 200J. Ovulasyon inhibisyonu
II. Servikal mukusta kalınlaşma
III. Endometriyal atrofi

Uzun süreli kontrasepsiyon amacı ile kullanılan progestin implantları kontraseptif etkinliklerini yukarıda verilen mekanizmaların hangileri üzerinden gösterir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

Doğru Cevap:E

SpeeTUS Notu

SpeeTUS Notu

İLGİLİ NOTLAR

Yalnız Progesteron İçeren Haplar (Minipill)

Sadece progesteron içerirler (0.3 mg norethindron).

Klinik Bilimler 200. soru
Kadın Doğum Speetus Notu 1.
Fasikül Sayfa 024

Sadece progesteron içeren ajanların etki mekanizmaları:

- ✓ LH'i inhibe ederek ovulasyonu engeller
- ✓ Servikal mukusu kalınlaştırır
- ✓ Tübal motiliteyi bozarlar
- ✓ Endometriyumunu incelterek implantasyonu önlerler

Yan Etki ve Komplikasyonları

- ✓ **İrregüler kanamalar** (progesteron kırılma) sıklıkla yöntemin en önemli bırakılma nedenidir.
- ✓ **Uzun süre kullanımlarında amenore gelişebilir.**
- ✓ **Yöntem başarısız olursa ektopik gebelik** riskini artırır.
- ✓ **Overde fonksiyonel kist** oluşumunu artırır.
- ✓ **Mini hap kullananlarda SHBG azalır, akne oluşabilir.**

Minipillerin Kesin Kontrendikasyonları

- ✓ Bilinen veya şüphelenilen gebelik
- ✓ Mevcut meme kanseri
- ✓ Aktif ciddi karaciğer hastalıkları
- ✓ Karaciğer tümörü
- ✓ Tanısı konmamış genital kanama

Enjektabl Kontraseptifler (Depo Medroksiprogesteron Asetat=MPA)

Östrojen ve progesteron içeren Enjektabl Kontraseptifler

- Medroksiprogesteron asetat (25 mg) ve estradiol cypionate (5 mg) içeren preparatlar ile norethindrone enanthate (50 mg) ve estradiol valerate (5 mg) içeren preparatlar bulunmaktadır.

- **Ayda bir intramusküler** uygulanmaktadır.

Sadece Progesteron İçeren Enjektabl Kontraseptifler

- Norethindrone enanthate (200 mg) 2 ayda bir intramusküler uygulanabilir.

Depo MPA;

- **Depo medroksiprogesteron asetat (MPA) 3 ayda bir intramusküler** (150 mg) veya **subkutan** (104 mg) olarak uygulanabilir. Tek bir depo MPA dozu ovulasyonu 14 hafta veya daha fazla baskılar.

Azalmış östrojene bağlı ürogenital sistem ve meme atrofi oluşmaz, ancak kemik dansitesi azalır (osteopeni).

Enjektabl depo MPA'nın KOK'lara tercih edilmesi gereken durumlar:

- ✓ Östrojen kullanımının kontrendike olduğu olgular
- ✓ Emzirme
- ✓ Orak hücre hastalığı (Oraklaşmayı azaltır)
- ✓ Epilepsi (Epilepsi eşiğini yükseltir)
- ✓ Demir eksikliği anemisi

Enjektabl depo MPA'nın kontrasepsiyon dışındaki bazı avantajları:

- ✓ Endometrium ve over kanserini azaltır
- ✓ Demir eksikliği anemisini azaltır
- ✓ Ektopik gebelik insidansını azaltır

- ✓ Dismenoreyi azaltır
- ✓ Premenstrual semptomları azaltır
- ✓ **Epilepside konvüzyon ataklarını azaltır**
- ✓ **Orak hücreli anemide oraklaşmayı azaltır**
- ✓ Laktasyonda süt miktarını artırır
- ✓ Fonksiyonel over kistlerini azaltır

Depo MPA içeren entektable kontraseptiflerin dezavantajları:

- ✓ İrregüler kanama (Progesteron kırılma kanaması)
- ✓ Meme kanseri görülme riskini hafif arttırırlar
- ✓ **Kemik mineral dansitesini azaltır**
- ✓ Glukoz intoleransına neden olur
- ✓ **Bırakılınca fertilitate geç geri döner**

Depo MPA'nın Kesin Kontrendikasyonları

- ✓ Bilinen veya şüphelenilen gebelik
- ✓ Bilinen veya şüphelenilen meme kanseri
- ✓ Tanısı konmamış genital kanama
- ✓ Aktif veya geçirilmiş tromboembolik hastalıklar
- ✓ Serebrovasküler hastalık
- ✓ Belirgin karaciğer hastalıkları

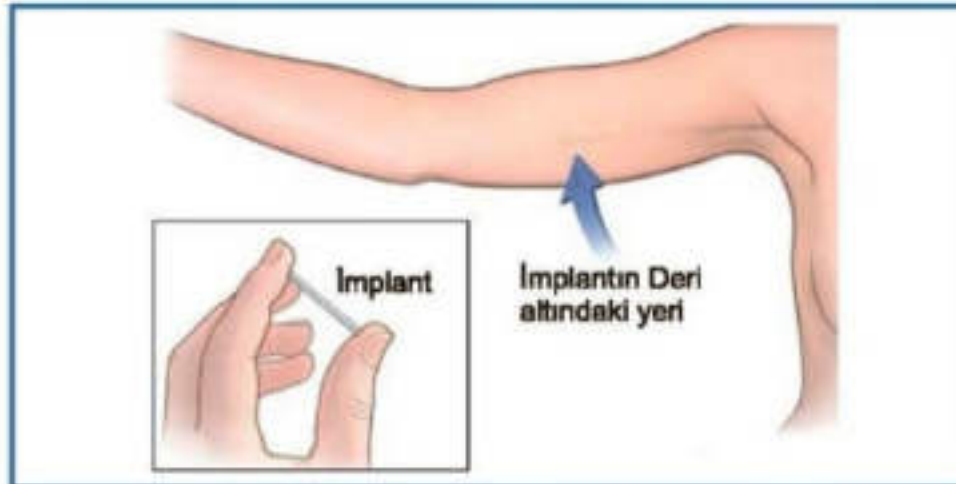
Yan etki ve Komplikasyonları

- ✓ **İrregüler kanamalar (progesteron kırılma kanaması); yöntemin en sık bırakılma nedenlerinden biridir.**
- ✓ Oligomenore, amenore
- ✓ **Baş ağrısı; yöntemin en sık bırakılma nedenlerinden biridir.**
- ✓ Kilo alma, sıvı retansiyonu, memede şişlik
- ✓ Anksiyete, depresyon, libido azalması
- ✓ Karaciğer fonksiyon bozukluğu
- ✓ **Kemik mineral dansite kaybı**
- ✓ Antitrombin III düzeyinde hafif azalma
- ✓ **Glukoz toleransının bozulması; yükleme testinde glukoz yüksekliğine neden olurlar.**
- ✓ Total kolesterol, trigliserid ve HDL azalır. LDL değişmez veya hafif azalır.
- ✓ **Meme kanseri görülme riskini hafif arttırırlar.** İn situ serviks kanseri riskini arttırırlar.

Cilt Altı İmplantları

Levonorgestrel içeren *altı çubuklu* implantların (**Norplant**) etkinliği 7 yıl; **etonorgestrel** içeren *tek çubuklu* implantların (**Nexplanon, Implanon**) etkinliği 3 yıl ve **levonorgestrel** içeren *iki çubuklu* implantların (**Jadelle, Sinoimplant II**) etki süresi ise sırayla 5 ve 3 yıldır. İmplantlar, üst kol iç yüzüne biceps aralığına yerleştirilirler. Nexplanon, norplant ve Jadelle radyoopak iken implanon radyoopak değildir.

Yöntemler bırakıldıktan sonra fertilitate çabuk geri döner.

Endikasyonları

- ✓ Etkili ve uzun süreli kontrasepsiyon istemi
- ✓ KOK kullanımının kontrendike olduğu durumlar
- ✓ Aşırı menstruasyona bağlı anemi
- ✓ 1-2 yıl emzirme arzusu
- ✓ Kronik bir hastalığın olması